De Huisvriend. Nieuwe serie. Jaargang 4

bron
De Huisvriend. Nieuwe serie. Jaargang 4. H.A.M. Roelants, Schiedam 1902

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_hui002190201_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

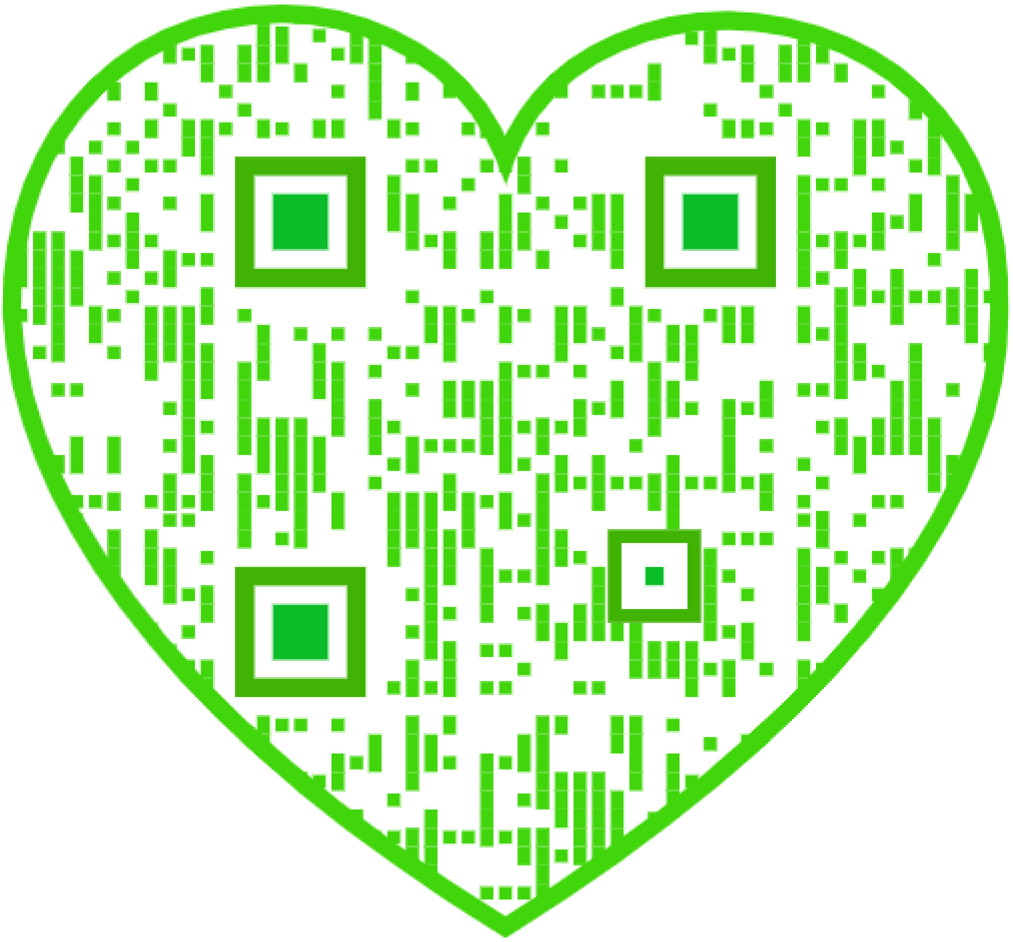

INHOUD.

De met een * geteekende stukken zijn geïllustreerd.

ROMANS, N0VELLEN, enz.

	Bladz.
Melati van Java. Blanche-Rose	1, 9, 17, 25, 33, 42
Slaap	7, 13
Hanna. Een stukje leven	15, 22
Een kus van den Zonnegod	22
C.v.K. Geen tijd. Schets in één bedrijf	29
Jo. Nora's Diamanten	38, 46, 54
Thérèse van Arendsberg. Het geheim van Heideoord	49, 58, 65, 73, 81, 89, 97, 105
B. Triphook Hayward. Een Kerstavond	61
Vader Andrae's Kerstavond	69
Het Tooverfluitje	71, 78
Het Huwelijksaanzoek	79
May. Niet meer van ons	86
De vreugde van het weerzien	95
De Gedachtenlezer	101
Magda. Een Rendez-vous	104, 110
Caphew. Te laat	111, 118
Frans Hoskorn. Hanna Versmeele's Huwelijk	113, 121, 129, 137, 145, 153
Door den storm weer thuis	126
Een leelijke vergissing	135
Het geheim van kolonel Laguerre	149
A.J. Servaas van Rooijen. Het huwelijk van den heer van Brederode met Louise Christine van Solms	161, 169
Christine. Haar vader	173
Ed. Thorn Prikker. Mieke's Jung	177, 186
Het beloofde land	182
Het juiste woord. Klucht in één bedrijf	190

Th.A. Quanjer. Meta van Bingerden	193, 201, 210, 217, 225, 233
Jo. Zoo is het leven	198
Vogels op het bovenkamertje	206
Hoe Frans aan zijn vrouw kwam	215
Waarom hij nooit danste	222
Jo. Een doetje	223
Het ijs gebroken	230, 238
Verboden vrucht	240
*Langs een moeilijken weg tot geluk	241
Nina. Mijn eerste zeereis	247, 251
Mary. Teleurstelling	249
Het Mopshondje	256
Herinneringen	257
Jo. M. José's verloofde	263, 271, 277, 283
Frans Hoskorn. Pretmaken	266
*De geschiedenis van een aanplakbiljet	268
De Vroede. Een eenzaam grafje	273
G.W. Fris. Kinderen	281
Thérèse van Arendsberg. In eer hersteld	286, 293, 301
Heinrich Lee. Miss Cookson uit New-York	305, 313, 326, 329, 337, 345, 353, 362, 370, 377
M. v.d. Werf. In maneschijn en duisternis	310
*De halsketting	316
Een telegram. Blijspel in één bedrijf	342
H.J.S. Maar een schaduw	350
Het geheimzinnige oog	358, 368, 373
*Paula's piano	366
Gladijs	384
Marius de Vroege. De geschiedenis van een artikel	385
*Een onvolledige wraakneming	391, 393, 401
M. de Vries. De laatste vergadering	396, 405
S.W. Saille. Zelfverwijt	399
Corn. de Lange. Het sneeuwklokje	400
Corn. de Lange. Mijn lieveling	404

BIOGRAFIËN.

	Bladz.
*Tilly Koenen	7
De vorst der zwarte bergen	56
*Alphonso XIII, Koning van Spanje	235
*Lord Salisbury en diens opvolger	316
Victor Emanuel III	395

PLAATS- EN REISBESCHRIJVINGEN.

	Bladz.
*T. van Dijk. Uit het Gooi	4
*H.M. Werner. Het slot Ulft	141
*Carlos. Ambarawa en Omstreken	156, 163
*J.H.W. Unger. Oud- en Nieuw-Rotterdam	185, 209, 265, 289, 321, 361
*Het graafschap Erbach in het Odenwald	213
*T. van Dijk. Volendam	220, 228
A.J.S.v.R. Toen en Nu	290, 333
Carlos. De Koeboes	382
*In het land der middernachtzon	403

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE ARTIKELEN OVER KUNST, VAN GESCHIED-, NATUURKUNDIGEN EN ANDEREN AARD.

	Bladz.
*Een kerkhof voor huisdieren	8
*Kunst voor kinderen	12
*De vooruitgang op het gebied van lijkverbranding	20
*Zandmodellen	28
Iets over pauken	32
*Vrouwenleven in Japan	36
*De opvoeding van een acrobaat	44
*Het jachtleven in het verre Westen	52
Ongevederde zangers	55
*Drijvende hospitalen voor vrouwen en kinderen	60

*Hoe olifanten werken	68
*De werkplaatsen voor gebrekkigen	76
*Struisvogelteelt	84
*Een schot- en steekvrij pantser	88
*Uit de gummi-districten van Brasilië	92
Hoe een luchtballon ontstaat	96
*Bij de poppenmakers	100
*Een stad van arken	108
*De drank als kenmerk van het volkskarakter	116
*Levenslang Siberië	124
*Een rondreizend Amerikaansch circus	133
*Sardinen in olie	147
*Moderne amazonen	167
*Het huishouden van President Roosevelt	171
*Vorstelijk speelgoed voorheen en thans	180
*Het oudste Vondelingenhuis der wereld	188
*Een Kinderrepubliek in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika	196
*Niet zoo gemakkelijk als het er uitziet	205
*J.M. Ente van Gils. Huisduinen - Helder - Willemsoord - Nieuwediep	243 252, 259
Slangen en haar vergif	261
*Madjoe. Het te water laten van Hr. Ms. pantserschip 'Hertog Hendrik'	275
*Japan's schoolwezen	284
Het binnenste der aarde en de vulcanische kracht	291
*Indische Tooverkunst	293
Alpenbloemen	297
*Bij de Zigeuners	300
J. Daalder Dz. De vogels uit de orde der stapvogels enz.	303
*Zeldzame huisgenooten	308
Beschrijving van het ontstaan eener zon- en maaneclips	312
Carlos. Karakter der Javanen	319

De Vroede. Executie van een Santeri 322
*Een middagmaal op kosten des konings 325
*Nina. De eerste tentoonstelling in Japan 331
*De hofhouding van den President van Frankrijk 340
*Het instorten der Campanile te Venetië 342
*De tentoonstelling te Dusseldorp 349
Carlos. Bezoek aan een krater op Java 351
*Uit het rijk der zon 357
*Een koninkrijk in 't vooruitzicht? 373
*Aan trapèze en langs koord 380
*De Sultan van Johore 389
*Sarah Bernhardt in Duitschland 395

VERSCHEIDENHEDEN.

Bladz.

Uit de muziekwereld 63
Van lakei tot hofraad 64
Het schildpadden-eiland Assention 93
Een verongelukte strafpredikatie 102
Een damesjapon van glas 109
Gesleten door griffel-slijpen 112
In een vat over de Niagara 117
*Een natuurwetenschappelijke curiositeit 120
*Iets over menscheneters 171
*De gescheiden Hindoe-tweelingen Radica en Doodica 179
Het vuurwerk 180
Het leven der berggidsen 199
Merkwaardige ontdekking van een moord 216
Zedespreuken uit een Javaansch gedicht 304, 319
*Een Fransche vrouwelijke veteraan 373
De rol eener mode 376

BIJSCHRIFTEN.

Bladz.

‘Een negenjarige weduwe	13
*Het kleinste huis in Hamburg	21
*De laatste menschen van den stam der Azteken	29
*Gevangen Boeren op Ceylon	38
*I 't voorbijgaan	46
*Een jeugdig orchest-directeur	46
*Een nieuwe ontdekking	54
*Kiekeboe	71
*Winterzorgen	85
*Een monument voor Christ. de Wet	95
*Grootmoeder vertelt	118
*Pierrette	126
*Aan het werk	135
*Mientje in angst	152
*Hansje	160
*Aan het open dakvenster	160
*De drie Boerengedelegeerden	195
*Een vindingrijke scharenslijper in Bretagne	204
*De gelukkigen	237
*In den kersentijd	280
*Poppentoilet	283
*Oude bekenden	308
*Op bezoek bij Grootje	319
*Oogsttijd	331
*Zonder dak	367
*Hondenweer	382

Kunstplaten.

	Bladz.
In 't voorbijgaan. Naar een schilderij	42
Een jeugdig orchestdirecteur. Naar een schilderij	48
Onder de parapluie. Naar de schilderij van C. Bergen	57
Kiekeboe. Naar de schilderij van A. Schüler	72
Winterzorgen. Naar de schilderij van A. Müller-Lingke	81
Hollandsche weezen. Naar de schilderij van N. v.d. Waaij	98
Grootmoeder vertelt. Naar de schilderij van Hugo Oehmichen	113
Pierrette. Naar een schilderij	121
Aan het werk	129
Mientje in angst. Naar een schilderij	152
Hansje. Naar een schilderij	153
Aan het open dakvenster	160
Een uitnoodiging om te komen eten. Naar de schilderij van A. Schüler	182
De gelukkigen. Naar de schilderij van G. Reinke	233
Aan het Zeeuwsche strand. Naar de schilderij van Hans van Bartels	257
In den kersentijd. Naar de schilderij van E. von Bergen	280
Poppentoilet. Naar de schilderij van G. Iglez	281
Oude bekenden. Naar een fotografie	305
Op bezoek bij Grootje. Naar een schilderij	320
Oogsttijd. Naar de schilderij van Camille Bellanger	329
Zonder dak. Naar de schilderij van Eug. Dieffenbacher	365

Hondenweer. Naar de schilderij van B. Genzmer 378

[De Huisvriend 1902]

Blanche - Rose, door Melati van Java.

I.

Op denzelfden dag dat mevrouw de Lasthéné haar eerste dochtertje kreeg, werd bij den dorpsonderwijzer het achtste kind geboren.

Zij was zoo gelukkig, mevrouw de

TILLY KOENEN. (Zie blz. 7.)

Lasthéné, na haar vier gestorven zoontjes eindelijk een meisje te bezitten, en ook haar man was één geluk, één vreugde, en daar zij menschen waren van echte ontwikkeling naar geest en hart, uitte zich hun blijdschap onmiddellijk door behoefte ook anderen gelukkig te maken.

En toen zij hoorde dat bij Mandels bijna op hetzelfde oogenblik ook een meisje geboren was, hadden zij met een blik van verstandhouding elkander begrepen.

Mijnheer en mevrouw de Lasthéné lieten bij Mandels door den livreiknecht vragen of zij reeds voorzien waren van een peter en meter voor de jonggeborene.

Mandels, een lang, dor man met een bleek, zwak uiterlijk, maar eigenlijk door en door gezond en taai ondanks zijn tobberig, moeilijk leven, zag den knecht verbaasd aan.

't Duurde een poos vóórdat hij de vraag verwerken kon en begreep wat er eigenlijk van hem verlangd werd; toen liep hij zonder een woord te zeggen naar achter in de

slordige, onfrissche binnenkamer, waar de jonge moeder lag, terwijl eenige kleine kinderen om haar heen stoeiden en kibbelden, zonder dat het haar scheen te hinderen, en riep schier buiten adem uit in zijn Limburgsch dialect:

'Vrouw! vrouw! verbeeld je eens, die van het kasteel willen over de kleine peet zijn.'

Madame Mandels - zooals zij, die te min was voor mevrouw en te hoog voor juffrouw, genoemd werd - richtte zich half op; zij was nog jong, nog geen dertig en van het donkere type, dat men zooveel in onze Zuidelijke provinciën aantreft, met veel zwart kroeshaar, dikke, zwarte wenkbrauwen, groote gitoogen en frissche kleur, die nu zelfs nog niet geheel verdwenen was.

'Jozef Mariante! hoe komen zij er bij. En wat heb je gezegd?'

'Nog niet - ik - ik....'

'En wanneer moet het gedoopt worden? Is Gieliam daar? Ik meende al zijn stem te hooren? Vraag het gauw! 't Kind moet gekleed worden. Roep vrouw Messenmakers maar!'

Mandels ging naar voren en vernam dat over een uur het rijtuig met de kleine Lasthéné en haar peetmoeder voor de onderwijzerswoning zou stilhouden om het andere kind af te halen; samen zouden zij dan naar de kerk worden gereden voor de plechtigheid.

En zoo gebeurde het.

De deftige landauer, nu zorgvuldig gesloten, met de mooie, zwarte paarden er voor, kwam aanrijden; baron Eugène de Lasthéné zat er in met zijn zuster, de peettante van zijn dochtertje en die tevens in naam der andere moeder de kleine mamselle Mandels zou ten doop houden, dan de Belgische min in haar eigenaardig toilet, op wier knieën de doopeling rustte.

Aan de onderwijzerswoning stapte de gelukkige vader uit; de onderwijzer in zijn beste plunje - hij had vandaag zijn school maar aan den ondermeester overgelaten - stond voor de deur te buigen en te strijken.

Met een fermen handdruk wenschte de baron hem geluk en herhaalde zijn vraag op een toon alsof hij (Mandels) hem en de barones een groote eer bewees door hem als peter van zijn achtste lieveling aan te nemen, en op de verward gegeven verzekeringen dat het zoo'n eer was en zoo'n geluk en zoo onverwacht en zoo onverdiend, vroeg de baron of hij en madame reeds een naam voor hun dochtertje hadden bestemd.

'O neen! Dat lieten zij gaarne aan mijnheer den baron en mevrouw de barones over.'

'Nu dan, ons dochtertje wenschten wij Blanche-Rose te noemen, wat zou u dan denken van Rose-Blanche voor het uwe?'

Natuurlijk vond Mandels het een eer en vreugde, een...
‘Maar of madame het wel goed zou vinden.’
‘O, de vrouw vindt alles goed!’ Zij had zich de hersens nog niet gepijnigd om voor haar zesde dochter een mooien naam uit te vinden.
Moeder Messenmakers, naast de deur, zou het kind wel ten doop hebben gehouden; en als niemand wist wat voor naam de kleine kreeg dan wist de pastoor het zeker wel.
Een pakje, waarvan men geen vorm kon onderscheiden, werd door moeder Messenmakers snel van binnen gebracht en toen in het rijtuig gereikt, waar de meter van Blanche-Rose het in ontvangst nam; toen verzocht de baron den meester in te stappen, wat deze niet dan na vele verontschuldigingen en strijkages besloot te doen. De baron zelf wipte vlug er in, en de equipage reed statig langs de armoedige dorpshuizen, waarvan alle bewoners op straat stonden, naar de fraaie, nieuwe gotische kerk.

II.

Het ‘kasteel’ Villoen van de Lasthéné's was iets meer dan men gewoonlijk in Limburg onder kasteel verstaat.
Het lag vlak aan de Maas en vertoonde twee ronde torens en een uitbouw, een soort bordes, dat men met twee, door een mooi hek ingesloten, koen slingerende trappen besteeg. Een groot grasperk met bloembedden tusschen twee oprijlanen scheidde het van den grooten weg; en verder stond de boerderij met de koetshuizen onder de schaduw van hooge boomen, bijna de eenige uit de buurt, want het land was kaal en boomloos.
Eenige jaren zijn na de geboorte der beide kinderen voorbijgegaan; het is een mooie zomeravond; op het bordes zit de barones de Lasthéné achter de theetafel tusschen de hooge kuipplanten.
Zij is een Amsterdamsche van deftige familie, een weinig koud, stijf, het leven hoog en ernstig opvattend en zich moeilijk kunnende schikken in het meer luchtige, losse der Zuidelijke streken, maar innig goed, weldadig, vroom en verstandig.
Blanche-Rose is haar eenige gebleven; nu zit het kind blond en blank als haar moeder onder het bordes en speelt met haar peetzusje Rose, of zoo zij meest genoemd wordt Rosie, een klein zwart duiveltje met een altijd verwarden krullekop en oogen als steenkolen glinsterend, ook het sprekend evenbeeld van haar moeder - maar zoo het kon nog iets donkerder.
Zij spelen met poppen, kookfornuisjes, wagentjes, serviezen en wat al niet meer in het gele mergelzand dat den grond rondom de grasperken bedekt; en zonder dat het in 't oog valt volgt de barones het aardige gedoe der beide meisjes.
Zij zijn beiden gelijk gekleed, want sedert Mandels - wiens gezin in dien tusschentijd weer met eenige spruiten vermeerderd is - naar de stad trok, waar hij een betere betrekking beweerde te krijgen - is Rosie op het kasteel gebleven als speelkameraadje van de freule.
Zij zouden dezelfde opvoeding ontvangen, mijnheer wenschte het zoo; mevrouw stemde aarzelend toe, haar koele, scherpe blik zag in de toekomst.

‘Als wij het kind tot ons nemen,’ verklaarde zij beslist, ‘dan is het ook mijn plicht de toekomst van dat meisje zoo in te richten, dat haar opvoeding haar niet in den weg komt.’

‘Nu ja,’ zeide de vrij wat minder zwaartillende baron, ‘komt tijd komt raad; voorloopig is het een alleraardigst spannetje en onze Blanche zou niet buiten het zusje kunnen, nu zij toch onze eenige schijnt te blijven...’

Het haakwerk, waaraan zij bezig was, rust voor een oogenblik in mevrouw de Lasthéné's schoot; van haar plaats kon zij juist de beide meisjes zien en haar gekibbel hooren. Zij praten Hollandsch, wat Rose wel wat moeite kost; zij ‘kalt’ zoo graag plat, maar dat duldt de barones niet.

Het Limburgsche patois, vooral in den mond van haar gelijken in stand, heeft haar altijd zeer tegengestaan en zij wil niet dat haar dochtertje het zich aanwent.

Rustig zit Blanche op het tabouretje met haar pop op den schoot; Rose spant de wagentjes in en uit, altijd doorpratend in haar eigen of tegen haar pleegzusje, dat komt er minder op aan.

‘Zeg masoeurke?’ vraagt zij half fluisterend, ‘zullen wij Hector voor het voituurke spannen?’

‘Maar je hebt daar toch een paardje?’

‘Ah fidonc! zoo'n dierke van hout. Dat moet je altijd zelf trekken, en als Hector er voor loopt dan gaat het vanzelf.’

Hector, een aardige fox-terrier, zit op een kleinen afstand heel wijs naar het spel der meisjes te kijken.

‘Hector, Hector!’ roept Rose, en als de hond op zijn gemak naderbij komt, pakt zij hem beet, doet hem het tuig van het paardje voor, dat hem natuurlijk veel te klein is, over kop en rug, maakt het door behulp van touwen en lussen pasklaar en spant hem dan voor het wagentje.

‘Zou Ma het goedvinden?’ vraagt Blanche en ziet naar boven.

Rose is hier ook niet zoo heel zeker van, maar zij kijkt vleiend met haar groote oogjes en frissche lipjes naar de barones en zegt dan ootmoedig:

‘Ik zal Hector niet loslaten, matant!’

‘Zeg toch gewoon tante, kind! Maar als Hector wild wordt?’

Het gezichtje straalt van alle kanten. Wild worden, dat is juist wat zij verlangt; dat tamme, zoete spelen met serviesje en winkeltje verveelt haar reeds lang.

De halve toestemming is haar genoeg; zij neemt haar pop, die met uitgestrekte armen en beenen ergens in het zand ligt, en laat haar in het wagentje zitten.

‘Mies ook?’ vraagt zij aan Blanche, maar deze drukt met een beschermend gebaar van jong moedertje haar lieveling vaster in de armen en schudt het hoofdje.

‘Neen Rosie, ik vertrouw haar niet aan Hector, doe met jou Kitty wat je wil, mijn kind mag niet rijden met Hector!’

Rose lacht medelijdend; haar dochtertje wordt op de bank van het poppenwagentje gebonden, dan neemt zij Hector bij den halsband en loopt eerst langzaam met hem voort, maar spoedig wordt het dier den niet zachten druk van haar vingers aan zijn nek moe, hij rukt en rukt nog eens, tot zij gedwongen is hem los te laten; dan holt hij luid blaffend weg, het wagentje schokt achter hem aan tot Rose's groote pret, die het heen en weer vliegen der kleine equipage al gierend en juichend nakijkt - totdat Hector tegen een hoop steenen aanbonst, het wagentje omkantelt, de pop, er uit geslingerd tegen de steenen, haar hoofd te pletter valt.

Hector kijkt verbluft rond en de kleine meid is in twee sprongen bij hem; blauw van woede trapt, schopt en slaat zij het dier, hard huilend en scheldend in haar moedertaal, die in dit oogenblik van wilde emotie haar van zelf op de lippen komt.

Mevrouw de Lasthéné gaat de trappen af, en met haar dochterje komt zij op de ongeluksplaats, juist bijtijds om Hector uit zijn moeilijke positie te redden. Nauwelijks voelt hij zich vrij of hij is weggesprongen en Rosie staat hardop grijnend bij de treurige overblijfselen van wagentje en pop; Blanche drukte de hare nog inniger tegen haar hart.

'Je wist het vooruit. Ik heb je gewaarschuwd, Rosie, er is niets aan te doen. Je lijkt wel een jongen, zoo wild ben je. Neem nu weer je Kitty op en breng het wagentje naar Jean, die zal het misschien nog wat kunnen opknappen.'

Maar het kind is niet tot bedaren te brengen. Dat zij zooveel van de verongelukte Kitty hield, wist zij zeker zelf niet; zij neemt bitter schreiend de onthoofde pop in haar armen en gaat ergens in een hoekje zitten van den tuin, altijd maar de verminkte kussend en met haar tranen besproeiend.

Blanche tracht haar zooveel mogelijk te troosten.

'Kom, laat ons nu zoetjes samen spelen, Roos! Daar, wil je mijn Mies hebben?'

'Neen!'

De steenkolenoogjes schijnen rood te gloeien; met een booze uitdrukking kijkt ze de net gekleede, frissche Mies aan in Blanche's arm; wat 'n verschil met haar gebroken, bemodderde lieveling!

Zij laat het genoeg in de kwaadaardige uitdrukking van haar oogen lezen: als zij maar durfde, vloog zij op haar pleegzuster aan, rukte haar de pop uit de handen om ze op den grond te gooien, te mishandelen en te breken.

Blanche keert zich bedaard om en wandelt naar het huis terug, de pop zacht sussend en met teederen blik haar lief kopje aanziende.

Mevrouw zit weer op haar gewone plaats. Zij komt stil achter mama; wat zij te zeggen heeft, kost haar blijkbaar veel, het komt er haperend en onzeker uit.

'Moedertje, Rosie is zoo verdrietig omdat haar kindje dood is, mag ik - mag ik haar het mijne geven?'

De barones streelt haar dochtertje op de fijne krullen; meteen ziet zij haar in de zachte, bruine reeoogen, die glinsteren van tranen, en zij weet niet van waar de gedachte tot haar komt:

'Zoo zien oogen, die veel moeten weenen, de wereld aan.'

Er krimpt iets in haar samen, iets van angst, van spijt, of van medelijden, dat weet zij niet, en zij antwoordt zelf met onzekere stem:

'Maar kindlief, Rosie is meer boos dan verdrietig, en als jij haar je pop geeft, dan is zij ook dadelijk stuk en verslodderd. Jij houdt zooveel van Mies!'

'Ja maar - zij is zoo bedroefd!'

'Nu dan, doe wat je wilt.'

Blanche vliegt de trappen af; de barones ziet uit de verte hoe Blanche haar pleegzusje den arm om den hals slaat, teruggestooten wordt, zich niet laat ontmoedigen en dan de pop in haar armen legt, terwijl zij de verfomfaaide Kitty zachtjes wegmoffelt.

Eerst schijnt Rosie niets te begrijpen. Zij ziet haar als betooverd aan; dan kijkt ze naar de pop. Zal zij Mies van zich afslingeren, zoodat zij evenals Kitty vermorzeld daar neer zal liggen? Even duurt de strijd, maar dan neemt zij haar met de linkerhand op, kust haar hartstochtelijk, en dan eensklaps haar pleegzusje tot zich trekkend, omhelst zij haar.

De barones heeft het tooneeltje in spanning gevolgd. Juist komt haar man uit de huisdeur.

'Waar zijn de meiskes?'

Zij wijst het groepje daar ginds onder de boomen.

'Och, Eugey, 't zijn goede kinderen, maar ach! ach! wie van de twee is bestemd het ongelukkigste te worden?'

Hij lacht verwonderd maar toch vroolijk.

'Vrouw, weer zoo echt iets voor jou!'

III.

Rose zat in het kleine kamertje, dat naast de huisdeur van het eenvoudige huis harer ouders lag, en dat zij zich als haar eigendom had uitgekozen - en dat niemand haar betwistte.

Rose keek erg boos, haar groote zwarte oogen brandden door de ruiten de straat in, het was alles akelig en rommelig om haar heen, zij vond het ellendig, zij kon er zich niet aan wennen.

't Was alles de schuld van de Lasthéné's; die hadden haar eenvoudig in dit boeltje moeten laten van kindsaf, maar niet eerst gebruiken als speelkameraad voor hun Blanche, om met haar samen van de juffrouw uit de school les te krijgen en dan haar weer naar huis te zenden, toen Blanche naar de deftige Belgische kostschool ging om er te leeren een groote dame te worden.

Neen, dat was geen manier van doen; die menschen hadden haar ongelukkig gemaakt, zij hoorde nu nergens meer thuis.

Verbeeld je, zij wilden van haar een onderwijzeres maken, zij zou naar een eenvoudig pensionaat gaan, met een flinke normaalschool, en daar moest zij studeeren, haar beste jaren door, en dan wat nog?

Kinderen leeren, o foei! Er was niets wat Rose-Blanche zoo haatte. Ach, waarom was zij niet Blanche-Rose, dat zou haar beter bevallen, alleen maar het mooiste leeren van alles wat er was, zonder zich veel in te spannen, zonder gedrild te worden voor een examen en dan niets meer te wenschen dan een leven vol genot, altijd tusschen mooie dingen, want Rose had een hartstocht voor alles wat mooi was; zij kon niet begrijpen dat Blanche er zoo onverschillig voor bleef, zij die zoo rijk was, die er zich in baden kon, die alles van haar ouders hebben mocht, - zij waren bepaald verruild in de wieg, zij had de freule moeten zijn en die andere het burgermeisje.

O die Blanche met haar gewone neigingen, als zij hier in den rommel zat, zou dadelijk de handen hebben uitgestoken om alles te redderen, om het op te frisschen en op te knappen; zij zou bloemen in die vazen doen, alles schikken, het beste op den voorgrond plaatsen, het oude en versletene weggooien of wegstoppen. Zij zou het óók zoo willen hebben, maar zij had geen moed of geen lust het te doen. Zij vond het alles zoo'n akeligen boel, de moeite niet waard er wat aan te veranderen.

Bah! zoo'n armoedige, kale kamer, met kinderlucht en petroleumdamp. Wat deed ze hier? Zij liep moeder in den weg en ergerde haar door haar minachtende manieren, haar neus-optrekken en groote-dame-doen.

Nergens was zij meer thuis, daar niet, hier niet. Hoe spoediger zij wegkwam hoe beter; maar waar zou zij naar toe?

Zij had ronduit aan mevrouw de Lasthéné gezegd dat zij geen onderwijzeres wilde worden.

‘Maar kind,’ vroeg de dame verwonderd, ‘wat wilde je dan worden?’

Boos over het niet begrijpen van haar karakter en neigingen trok Rose de schouders op en antwoordde toen half huilend:

‘Ik wil naar moeder.’

‘Ja, maar kindjelief! Als je naar je moeder verlangt, zullen wij je niet van haar afhouden, maar je moeder heeft kinderen genoeg, je oudste zusters zijn het huis uit. Ik geloof dat er één moeder helpt, - hoe wil je dan de zorgen vermeerderen...’

‘Ik wil naar moeder,’ herhaalde zij op den toon van een dwingend kind, ‘moeder heeft mij graag.’

‘Maar wij hebben je toch ook graag. Nooit hebben wij jou het tegendeel getoond.’

Zij snikte het uit.

‘Naar moeder, ik verlang naar moeder.’

‘En wil je dan daar blijven?’

Geen antwoord.

‘Daar is geen toekomst voor je! Waarom wil je niet iets leeren en later zelf je brood verdienen?

Juist dat ‘zelf je brood verdienen’ boezemde Rose een afschuw in; zij vond juist dat iemand voor haar het brood of liever alles wat bij het brood behoort, lekkere pasteitjes, fijne taartjes, mooie kleeren en - diamanten, moest verdienen.

‘Ik ben te dom om te leeren,’ snikte zij.

‘Dat is niet waar; je weet dat juffrouw Van Dam wel eens klaagde over je gebrek aan ijver, maar nooit van vermogens. Als je zegt: ik heb geen lust in onderwijzeres worden, dan is 't wat anders, mijnheer en ik willen je graag iets nuttigs laten leeren, bijv. voor boekhoudster of apothekeres...’

Rosie zweeg.

‘Heb je daar ook geen lust in? Nu, dan modiste. Ook niet? Nu, wat dan?

‘Ik wil naar moeder.’

Teleurgesteld zuchtte mevrouw de Lasthéné en sprak er haar man over.

‘Maar wat zou zij willen?’ vroeg zij naïef.

De baron de Lasthéné had meer kennis van menschen en toestanden; hij glimlachte en antwoordde:

‘Weet je wat zij wil? Een groote dame worden als onze Blanche.’

‘O foei, Eugène! Hoe kom je daaraan?’

‘Nu, wil je het eens probeeren? Vraag haar of zij meegaat met Blanche naar Barlaimont. Of neen, doe het niet! Het zou te hard voor het kind zijn, je weet dat wij daar toch niet in komen. Wij hebben misschien misdaan, onze goede behandeling heeft verkeerd gewerkt.’

‘En wat moeten wij met haar doen?’

‘Natuurlijk haar heur zin geven. Laat zij naar moeder gaan!’

‘Je weet wat 'n huishouden dit is, moeder Mandels slordig, verkwistend, de vader een machine, die zijn werk goed doet op school en meer niet, - zij zal er zich niet thuis voelen.’

‘Zij moet het ondervinden, 't zal haar goeddoen. Zij is hier toch al te veel over het paardje getild. Laat ze gaan!’

En zoo was Rose thuisgekomen.

Zij had nooit gedacht dat de baron en de barones het zoo ver hadden laten komen.

Wat zij verlangde wist zij heel goed, maar wat zij verwachtte minder; zij waren het aan haar verplicht haar een gemakkelijk leventje te bezorgen, in plaats daarvan zonden zij haar thuis - en wat voor huis!

‘Roosje.’

Zoo werd zij thuis genoemd.

‘Roosje,’ riep haar moeder, ‘ga eens kijken waar Annetje blijft, zij is reeds zoo lang uit om spek te halen.’

‘Zij zal wel thuiskomen,’ zeide Rosie, zich lui uitrekkend.

‘Ga toch eens kijken!’

‘Ach moeder, zij zal toch niet verdrinken, zij speelt zeker met haar kameraden.’

‘Nu ja, ik wacht op het spek voor de pannekoeken.’

Rosie stond lui en onwillig op. Zij ging aan de deur staan en keek naar rechts en links.

‘Ik zie haar niet.’

‘Maar ga dan even de straat op, zóó kan ik het ook wel.’

‘Dan moet ik mijn hoed opzetten en mijn mantel omdoen.’

‘Zoo 'n kale mamsel! Wat verbeeld jij je, dat je de freule bent?’

‘Ik verbeeld mij niets, maar zoo ga ik niet op straat.’

(*Wordt vervolgd.*)

Uit Het Gooi, door T. van Dijk. Met illustratiën.

Waar, in den zuid-oostelijken uithoek der provincie Noord-Holland, de bodem zich opheft uit den vlakken en nuchteren polder tot een golvend hoogland en het landschap een grootscher en woester aanzien krijgt, betreedt ge den bodem van het aloude Gooiland. Deze streek, vaste-land reeds in den tijd, toen over het grootste gedeelte van ons land nog de golven der zee spoelden, was in het begin onzer jaartelling een uitgestrekt en heuvelachtig

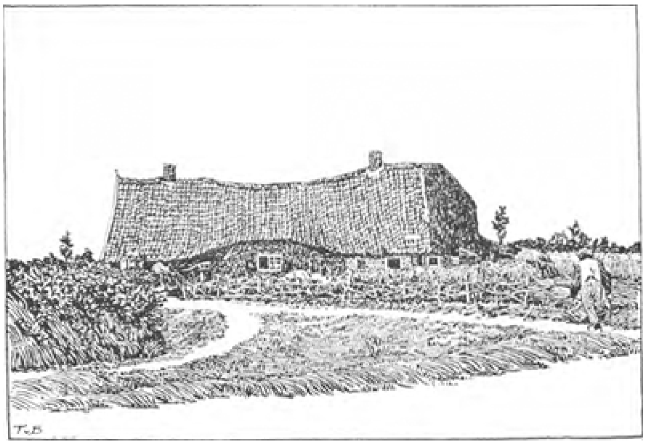

WONING AAN DE HEIDE.

heideveld, afgewisseld door groote oerbosschen. Thans is op vele plaatsen de bodem tot vruchtbaar akkerland gemaakt en weldadig is, van den top van heuvelen, het gezicht der bloeiende velden, die zich in kleurige strooken over de golvende aarde strekken, waartusschen de korenschoven in rijen opstaan en het loblooverig eikenhakhout scheiding en afwisseling maakt. Het ingekorte domein der heide is echter van voldoende uitgestrektheid gebleven voor den liefhebber der vrije natuur, om zijn hart aan ruimte en eenzaamheid te kunnen sterken, en voor het felle stralen der zomerzon, die den zandigen bodem gloeien doet en de lucht van hitte trillen, wordt hem verkwikking aangeboden door menig bosch met koele beukenlanen of onder het hooge naaldendak van rankstammige dennen.

Uit de tijden onzer communistisch levende, Germaansche voorouders - vóór in de middeleeuwen alle rechten en bezit door de edelen werden tot zich getrokken, die hiermee voor deze streken het persoonlijk bezit invoerden - is in het Gooi een eigenaardige gewoonte bewaard gebleven, welke tevens wijst op de rechtstreeksche afstamming der tegenwoordige bewoners van den Saksischen volksstam, die zich hier vestigde na de volksverhuizing. Deze is het gemeenschappelijke recht van alle Erfgooiers op den hei- en kweldergrond. Erfgooiers zijn die familiehoofden, welke uit een aloud Gooisch geslacht zijn gesproten; deze benaming blijft tot bepaalde familiën beperkt, in wier takken ze overerft. De uitroeiing van het vroegere uitgestrekte Gooier Bosch, die in de 16e eeuw haar beslag kreeg, is het werk dezer lieden, die op hun gemeenschappelijk geweten zeker licht de schuld der verwaarloozing droegen, en buiten het steken van plaggen en het graven naar leem en grint op de hei, bestaat thans het wezenlijke van dit voorrecht in de vergunning, om gedurende den zomer op de kwelderweide of meent een bepaald aantal koeien te laten grazen.

Zooals de natuur in het Gooi vol is van afwisseling en verscheidenheid en u naast heuvelland en hei en bosch en akker zelfs een gezicht aanbiedt op de zee en een bad in

hare, niet zilte, wateren, zoo is ook het leven der menschen vol sterke tegenstellingen. Naast de hutten, met plaggen en riet gedekt, waarin arme lieden een bekrompen leven leiden,

GOOISCHE LANDLIEDEN.

verrijzen de villa's der rijken te midden harer bloeiende parken, en voorbij het bekoorlijk gedartel der weeldekindertjes, gehuld in kant en tule, die drentelen, onder parasols, bewaakt door bonne of baboe, sleept zich loom de werkman na de lange zomerdagtaak. Want reeds sedert eeuwen lokt het Gooi door zijn natuurschoon den vreemdeling tot verblijf uit, en zoo de oude buitenplaatsen talrijk zijn, waarvan de statige gevels door het groen blikken, teruggetrokken van den belommerden straatweg, talloos welhaast zijn de moderne villa's, die geheele wijken, ja dorpen vormen, en haastig verrijzen tusschen het ongekapte eikenhakhout, of in rijen de hei inschuiven, nog vóór de wegen zijn aangelegd.

Wat op het leven der landlieden al aanstonds in onze schatting een eigenaardigen stempel drukt, is de bijzondere kleeding. Langzamerhand, naarmate de aard van het volk gaat afwijken van de ouderwetsche zeden en de eenvoudigheid van zin der vorige geslachten, verdwijnt de oude dracht, en gretig volgen de jonge lieden, in schaamte misschien over wat hun achterlijkheid schijnt, de steedsche gewoonten na. Een hoedje met linten en veeren vervangt dan de kanten kap met de gouden knoppen, een boordje, staand en van papier misschien, de gebloemde zijden das. En toch, hoe mooi en voornaam, hoe stijl- en karaktervol is de oude dracht, hoe natuurlijk en zuiver de smaak, die, waar ze zich tooien wil, grijpt naar de kostbaarheid en den glans van gouden sieraad, de fijnheid van kanten weefsel, en de onbesmette reinheid der gesteven kap, die in kreukelooze plooien neervalt. Maar de geest, van zich gemak van beweging te willen ontzeggen om het lichaam te tooien, is uit het verleden, en de nuchtere dienst van nut en gemak en goedkoopheid verdrijft de kostbaarder, maar omslachtiger oude kleedij.

Op de weekmarkt te Hilversum, waar het landvolk uit den omtrek met vee en waren samenstroomt, vindt ge gelegenheid, de landelijke kleeding, zooals ze voor elke streek en elken leeftijd verschillend is, in oogenschouw te nemen. Aan de dracht der mannen merkt ge weinig bijzonders: een zwarte frak, soms weinig tot beneden de heupen reikend, een das, dicht om den hals geknoopt, een hooge cylindervormige pet, alles in ernstig zwart. Maar waarschijnlijk zult ge typen aantreffen, die

onbeschrijfbaar komisch zijn in de stramheid hunner figuur. Een droge, beenige kop, waarom de plooien als zooveel strakke banden getrokken zijn, vooruitgedragen op den langen, dicht-gestropten hals, de mal sluitende en plooiende kleedij van een snit zoo verouderd, dat ze door een overgrootvader ter bruiloft kon zijn gedragen, de wijd gespreide armen en de hoekige bewegingen stellen een verschijning samen zoo dwaas, als ge nooit voor bestaanbaar hadt gehouden.

De vrouwtjes echter, die boter en eieren ter markt hebben gebracht, in breede manden gedragen, en wie een wandeling langs de stalletjes in verzoeking brengt, haar pas gebeurde geld voor snuisterijen uit te geven, schijnen in haar knappe dracht van een heel ander slag en ge verwondert u, dat de lieden van zoo-even haar mannen en broeders zijn. De zorg en keurigheid der kleedij, gepaard aan vrouwelijke fijnheid van bouw, verleenen haar een ‘distinctie’, die het grovere manvolk mist en die door de tegenstelling te sterker spreekt.

In de hoofdbekleeding is een groote verscheidenheid, niet alleen bepaalde verschillen van ‘model’ voor streek, stand en leeftijd, maar daar de draagsters hare kappen zelf samenstellen, en ieder naar haren smaak afmetingen en onderdeelen kan wijzigen, ook kleinere persoonlijke verschillen. Ge herkent de geplooide mutsen der Huizer vrouwen, de kornets uit de omstreken van Soest en Amersfoort, en de kappen met breed omgeslagen rand of smaller getipt, met de spelden en knoppen naast het voorhoofd, en waaronder een gouden of zilveren oorijzer blinkt, die in het midden van Gooiland worden gedragen. Een veelsnoerig kralenband omsluit nauw den hals; voor de borst, op het strakke lijfje, hangt dikwijls een lange gouden ketting, waaraan een kruis is bevestigd. Naar de veelheid en de zwaarte der gouden sieraden kunt ge den rijkdom der draagster afmeten.

In Huizen, dat aan de Zuiderzee ligt, een visschersplaats, heeft de volksdracht een geheel bijzonder karakter, gelijk trouwens haar bewoners in bedrijf en godsdienst, en naar

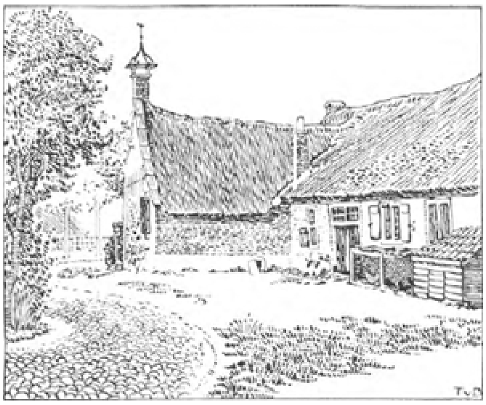

HOFSTEDE TE BLARICUM.

men vermoedt, in afkomst en ras, van de overige Gooiers verschillen. Het dorp, dat door een tallooze menigte van kruisende paden is doorsneden, wordt aan den zeekant door een wal beschermd, waarachter de huizen met hun gevels naar de zee gekeerd staan, en des zomers uitkijken over de vlakke meent, maar in den winter den golvenden vloed, door stormtijen opgestuwd, tot voor hunne drempels zien treden. De korenmolen, die midden in het dorp op een heuvel staat, is zoo teekenachtig van samenstelling, dat ze den teekenaar tot het maken van een schets uitnoodigt.

De vischvangst is hier het voornaamste middel van bestaan. Als de visschers, na den Zondag thuis in rust te hebben doorgebracht, in het begin van de week uitzeilen, bedekken de botters, die zich van den mond der haven verspreiden, weldra de zee tot aan den

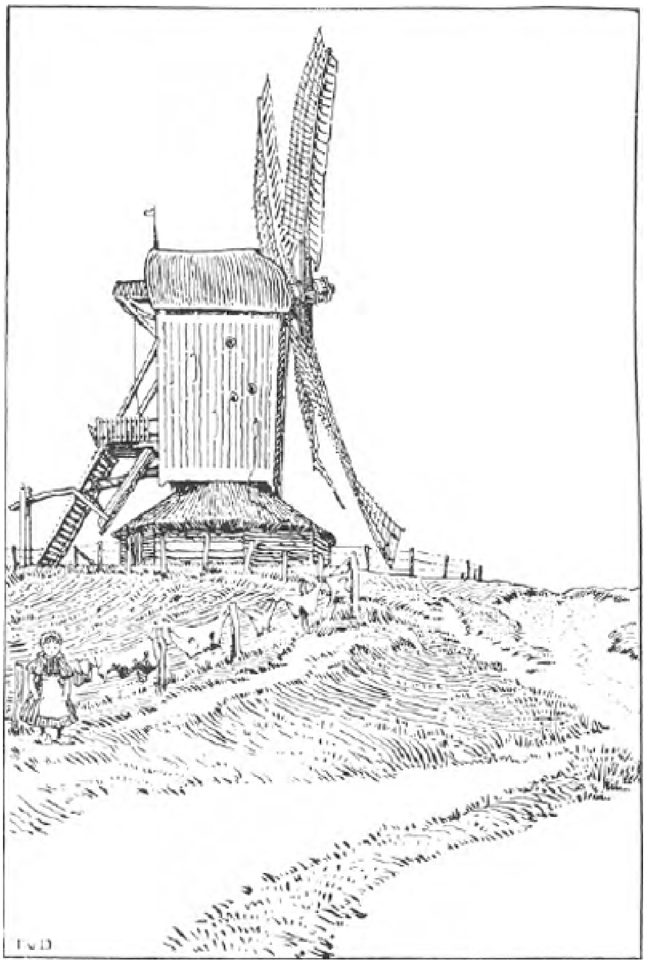

MOLEN TE HUIZEN.

horizon.

Met den verkoop der visch in den naasten omtrek worden ook kinderen belast, jongens en meisjes, die ge in groepen van twee of drie op alle paden van het Gooi ontmoeten kunt, de vischmanden geplaatst op karren, die zij aan zeelen over de schouders voortschuiven. Tot op dagreizen afstands strekken zij hun tochten uit en getroost brengen zij, als dit noodig is, den nacht in vreemde schuren naast hun karren door, om den volgenden dag hun dorp weer op te zoeken. Zoo jong zelfstandig de wereld ingezonden, hebben de knapen gelegenheid, de driestheid op te doen, waardoor de Huizer vischverkoopers in Amsterdam en Utrecht zich onderscheiden.

Op een wandeling door het dorp, waarbij dwalen niet is uitgesloten, ziet ge de vrouwen met de witte mutsen, waarin het gezicht wegschuilt, bezig aan pomp of waschtobbe, zoo ze niet, in reine kleeren en met de fijnere Zondagsche kap getooid, in groepjes naast de huisdeur, tusschen de rijen van zonnebloemen doorgluren, om nieuwsgierig den zeldzamen vreemdeling op te nemen. Maar wat u het meest opvalt, zijn de kinderen, met name de meisjes, die de korte kleeren niet schijnen te kennen, en van den beginne, ernstig en gezet, als kleine moedertjes en miniatuur-bestjes rondloopen. Het hoofdje omsluit reeds, stemmig, een witte muts, die over de schouders hangt en waar de sluike, vlasblonde haren even onderuit komen; naast het smalle lijfje zijn ruime, poffende mouwen, waaruit schraal de kinderarmpjes steken en die met de wijd uitstaande, lange plooiende jurk, waaronder reeds een tamelijk aantal rokken schijnen te worden gedragen, het kinderlijk figuurtje de maatverhouding geven van een volwassene, en een om vang en 'soliditeit' die het in zijn dartel spel wel belemmeren moet. En met de kleeding wordt vanzelf ook de gang der ouden door het kleine volk overgenomen: op breede heupen wiegend, en sloffende met afgemeten passen, op welker maat de rokkenmassa deinend af en aan zwiert, treden ze voort, hand aan hand, en ge zijt verwonderd, onder de kap een bol en blozend kindergezichtje te ontdekken.

Het meest landelijke der Gooische dorpen is Blaricum. Zonder kom, ruim en zonnig en open, liggen de lage woningen met de verweerde en met mos begroeide rieten daken te midden van heggen en moestuinen. Ingezakt en bouwvallig, hebben vele de meetkunstige lijnen van menschelijk bouwen geheel verloren en schijnen veeleer een voortbrengsel der natuur, die ze naar alle zijden omringt. Hier en daar een grootere hofstede, met den hooikap hoog in de lucht aan steile masten. In het zand der mulle paden kinderen, die zich wentelen met bemorste gezichten, bekeven door de schelle stem eener moeder in de lage huisdeur. Een ezel, beladen met een breeden draagstel, waarop het melkgerei is vastgehaakt, zwoegt traag met zijn schommelende vracht, weinig lettend op de luide woorden en stokslagen der oude vrouw, die ze aandrijft. Over de keien van den eenigen straatweg schokt ratelend een kar, waarin de rijders leunen met wakkelende bovenlijven. Boeren gaan voorbij, stram en bedachtzaam, de armen dragend, alsof ze ermee roeien willen. Een hooiwagen, getrokken door paarden met schuimende borst, jaagt een wolk van stof op van den drogen weg, en doet een schaar van kippen haastig uiteenstuiven.

Zoo verschijnt het dorpsche leven in zijn rust en zijn bedrijvigheid, en licht herkennen we, hoe de aard der lieden zich in de omringende vormen en levensvoorwaarden afspiegelt. De hooge, versierde schoorsteenkappen spreken van denzelfden degelijken versieringszin als de weidsche hoofdtooisels der boerenvrouwen. Vele woningen getuigen in haren 'stijl', in de plaatsing van de ramen in den gevel, de kleine ruitjes en de groene luiken, de horizontale steenen kartellijsten en de onderdeur, waarover zich zoo goed pratende laat leunen, van den naïeven smaak eener vroegere bouwkunst en van landelijke levensgewoonten, terwijl uit het blankgeschrobde straatje van brokkelige steenen voor de huisdeur, waarvoor de klompen der bezoekers in het zand te wachten staan, de properheid der huismoeders u toewenkt. En zoo klopt hier een eenvoudig leven, dat vreedzaam en eentonig voortglijdt, en waarbij de kring van belangstelling zich tot het eigen kleine bestaan beperkt, zonder genietingen van den geest of kwellingen van eerzucht, degelijk en braaf en arbeidzaam, met klein genot en kleine zorgen, maar toch altijd met de poëzie van een gezond en harmonisch menschenleven omkleed.

Tilly Koenen.

Uit ‘Daheim’ ontleenen wij het portret van Mejuffrouw Tilly Koenen, en daar het Duitsche bijschrijft ons trof, geven wij het den lezers van de ‘Huisvriend’ letterlijk vertaald weer.

‘Toen de naam van Tilly Koenen in de muziekwereld bekend werd, zullen waarschijnlijk velen met fantasie begaafden muziekvrienden wonderlijke tooneelen voor den geest gekomen zijn: Tilly - duistere herinneringen aan den dertigjarigen oorlog, aan kanongebulder en dreigende commandostemmen werden bij den klank van dezen naam opgewekt. En werkelijk, ook hier had de naam groote beteekenis, al bleef het ook de dappere, jonge Hollandsche dame bespaard, een langen strijd te voeren. Zij heeft een stem, zoo krachtig als een krijgstrompet, die zij kan laten rollen als de donder, die overweldigt als een zegerijk bataljon. Sedert jaren heeft men geen orgaan gehoord van zulk een omvangrijken klank.

Een altstem met kolossaal uitzettingsvermogen, die in de hoogere tonen in het heerlijkste purper straalt, als de toppen der bergen bij zonsopgang. Wat bij deze prachtige stem voornamelijk zooveel indruk maakt, is de volheid van toon en het sterke temperament. Mejuffrouw Koenen bezit zooveel gevoel en gaat zoo geheel in haar zang op, dat haar voordracht, niet in staat de grootheid van dat voelen te bevatten, als 't ware als een stroom buiten zijn oevers treedt, waardoor er in haar kunst soms iets geweldigs, iets onstuimigs waarneembaar is, terwijl dat onstuimige dan kan overgaan in de zachtste orgeltonen. Het heerlijke zelfbewustzijn van niet te verbruiken kracht gloeit in deze eminent muzikale natuur. Zij geeft met volle handen, en wat zij geeft ademt gezondheid, bevalligheid en frischheid.

Tilly Koenen werd uit Hollandsche ouders in Salatiga op het eiland Java geboren, waar haar vader commandant van een regiment was. De familie kwam later naar Holland terug, waar Tilly te Apeldoorn haar eerste onderricht kreeg. Zij wilde zich tot pianiste vormen, en als zoodanig heeft zij ook een ongewone handigheid verworven. Haar heerlijke stem en haar talent als zangeres deden haar evenwel besluiten zich geheel aan het zingen te wijden. Zij studeerde aan het conservatorium te Amsterdam onder leiding van Cornelie van Zanten, en nadat haar studiën geëindigd waren heeft zij als oratoriën- en liederzangeres eerst in Holland en later in Duitschland en Engeland zooveel triomfen behaald als het slechts aan enkele uitverkorenen gegeven is.’

Slaap.

Een treurig, walmend lichtje in de helder gewitte kelderkamer.

Buiten klonken van den naastbijzijnden kerktoren twaalf doffe slagen.

De arbeider Bergman schrikte uit zijn korten slaap op en wendde het hoofd met moeite om.

Daar zat zij nog altijd aan de tafel, de bleeke vrouw met de moede oogen, en nog steeds trokken de magere, bloedelooze vingers den draad door het naaiwerk. Haar lichaam scheen geheel in elkaar gedoken, en het vóór zijn tijd grijze haar hing slordig langs het smalle, door zorgen verteerde gelaat.

‘Ga toch naar bed, moeder!’

Zij verroerde zich niet.

Hij richtte zich geheel van zijn legerstede op, waardoor zijn schouders, van welke het blauwe hemd afgegleden was, zeer koud werden.

'Er komt morgen weer een dag, moeder; bij die vreeselijke kou kunt ge immers toch niets uitvoeren.'

Bij zijn luid gesproken woorden hief zij waarschuwend de hand op en wees naar de beide, naast de deur staande bedjes. Tusschen de bonte kussens waren de kinderkopjes niet te onderscheiden; toch verkondigde hun rustige, kalme ademhaling dat zij sliepen.

De zevenjarige knaap in haar bed sprak in den slaap, en de kleine Truitje in het andere lag stijf tegen den wand gedrukt. Het donkerharige, ongeveer 10 jaar oude meisje daarnaast lag ook stil; toch dwaalden een paar groote, angstige oogen door het spaarzaam verlichte vertrek, en de handen waren nog van het avondgebed gevouwen. Geen enkele beweging der werkende moeder was haar ontgaan; neen, zij kon niet slapen terwijl moeder waakte. Zij zag er toch zoo moe uit, en iederen keer, als zij wat genaaid had, waren haar de oogen toegevallen. Grietje had het duidelijk kunnen zien; telkens hadden de magere handen over de oogleden gestreken, en had het in elkaar gedoken bovenlijf zich opgericht, zoover althans als het door het jarenlange borstlijden der vrouw mogelijk was.

Grietje hield het oog niet van haar moeder af; voortdurend zon zij op middelen om het treurig bestaan der altijd vlijtige moeder wat op te vroolijken en toch vond haar jonge ziel nooit den rechten weg, om die gedachten tot werkelijkheid te doen worden.

Bergman zat nog altijd rechtop in zijn bed; het licht der kleine lamp werd al minder en minder. De vrouw draaide de pit steeds op, en schoof haar stoel voortdurend dichter bij de roodgeverfde houten tafel, totdat zij bemerkte, dat de petroleum opraakte en het flikkeren der krachtelooze vlam haren oogen meer en meer pijn deed.

'Ga je nu eindelijk naar bed, moeder? Denk je dat het je schaden zou, als je een enkelen keer eens uitsliep?'

Zij stond op, keek den spreker zwijgend aan en legde het kinderjurkje, waaraan zij genaaid had, behoedzaam over de leuning van haar stoel. Toen trad zij plotseling op het bed van haren man toe en reikte hem de hand. Verlegen trok hij zijn arm onder het deken vandaan.

Het wederzijdsch 'goedennacht' zeggen was in den strijd om het dagelijksch brood en de voortdurende zorgen lang als iets overbodigs beschouwd.

'Goedennacht, Willem!'

'Goedennacht - slaap lekker, ouwe!'

Bij den krachtigen, warmen handdruk van den man kwam er een glimlach op het ingevallen gelaat der vrouw.

'Ach ja - slapen! Eens een enkelen keer te kunnen uitslapen,' sprak zij, haar hand uit de zijne trekkend.

Hij keek haar na, hoe zij met moede schreden naar haar bed ging, hoe zij zich ontkleedde en vol zorg het grootste deel van haar dek over den slapenden jongen legde.

Het licht in de lamp gloeide nog altijd, ieder oogenblik kon het uitgaan.

Toen Bergman bemerkte dat zijn vrouw zich ter ruste gelegd had, stond hij voorzichtig op om de lamp uit te blazen. Vóór zijn bed lag de oude, dikke werkjas op den stoel. Onwillekeurig greep hij die en spreidde ze behoedzaam over zijn vrouw uit.

'Dank je, Willem.'

Half slaperig kwam het van haar lippen, maar het klonk den man zoo gelukkig in de ooren als in langen tijd niet het geval geweest was.

In het donker zocht hij zijn hoekje weer op en met een zeldzaam tevreden gevoel sliep hij dadelijk weer vast in.

Toen hij wakker werd was het vijf uur in den morgen. Hij stak het licht, dat vóór zijn bed stond, aan en was juist van plan zooals dagelijks zijn luid 'moeder!' te laten hooren, toen Grietje plotseling op bloote voeten voor hem stond.

Smeekend had zij den vinger hem op de lippen gelegd. 'Roep haar niet, vader. Laat moeder nu eens uitslapen!'

Hij keek het kind vreemd aan.
'Och wat, ga naar je bed. Wie zal mijn koffie zetten en mijn boterhammen smeren?'
'Ik, vader.'
Hij schudde het hoofd.
Uit het andere bed kwam geen teeken van leven.
Vleiend legde Grietje de hand op vaders arm en sprak: 'Zult ge haar laten slapen? Ge zult haar niet wakker maken, hè? Luister eens,' ging zij op fluisterenden toon voort, toen hij twijfelend naar het smalle gezicht keek, 'ik kan evengoed als moeder voor het ontbijt zorgen. En als ik dan klaar ben, dan zal zij wel blij zijn, dat zij er niet dadelijk heeft uit moeten gaan. Zij hoest zoo.'
'Mij goed,' bromde hij, terwijl hij opstond.
(*Slot volgt.*)

Een kerkhof voor huisdieren te Parijs.

Londen bezit reeds sedert langen tijd een hondenkerkhof; in het vorig jaar heeft men ook te Parijs dit voorbeeld gevolgd en

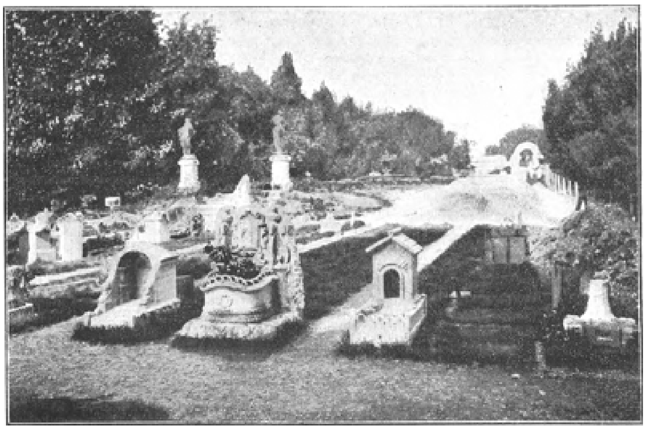

BEGRAAFPLAATS VOOR HONDEN.

een dergelijke inrichting gemaakt, maar niet een kerkhof voor honden alleen, ook voor andere huisdieren, zooals katten, vogels enz. De Parijzenaars, en voornamelijk de burgers uit de lagere klassen, zijn bizondere dierenliefhebbers, en het aantal der zich in de stad bevindende huisdieren is dan ook buitengewoon groot. Als nu een dezer dieren stierf, wist men niet waar er mee te blijven. Dikwijls maakte men er korte wetten mee en wierp het cadaver in de Seine, of men bracht het naar de stadswallen, waar het dan tot bederf overging. Het was niet alleen een walglijk iets, maar ook zeer nadeelig voor de gezondheid, en de gedachte van een dierenvriend, G. Harmois genaamd, om door het aanleggen van een begraafplaats voor huisdieren in dien toestand verandering te brengen, vond algemeen bijval. Mevrouw Durand, de eigenares van het uitsluitend door vrouwen bestuurde en geredigeerde blad, 'La Fronde', stelde al haar krachten in het werk en door haar bemiddeling kwam er voor dit doel een naamlooze vennootschap tot stand met een kapitaal van 300,000 francs. Waar de Seine in het noord-westen van Parijs bij Asnières een groote bocht maakt, ligt in de rivier een eiland, waar men besloot het kerkhof voor huisdieren op te richten. In verschillende romans van Eugène Sue speelt dit (Ile de ravageurs) als toevluchtsoord voor de ergste Parijsche misdadigers een belangrijke rol.

Met groote moeite en kosten veranderde men het woeste eiland in een mooi park, waarvoor nu reeds een monumentaal ingangshek prijkt.

Nadat men een entreè van vijftig centimes betaald heeft, kan men dit eigenaardige kerkhof voor huisdieren betreden, dat afzonderlijke afdeelingen voor honden (zie onze afbeelding), vogels en katten bevat. Gelijkmatig verdeeld, bevinden zich hier de rustplaatsen voor de verschillende huisdieren, die van kleine heuvels voorzien en meestal met bloemen of metalen en steenen platen versierd zijn. Op de begraafplaats in de vogelafdeeling treft men ook dikwijls kooitjes aan.

Bij den ingang van de hondenafdeeling valt een uit zandsteen opgetrokken groot monument van den beroemden St. Bernhardhond Barry den bezoekers dadelijk in het oog. Het draagt tot opschrift: ‘*Il sauva la vie à* 40 *personnes. Il fat tué par le* 41 *ème.* Hij redde het leven van 40 personen. De 41ste doodde hem.

Nadat namelijk de hier verheerlijkte wakkere Bernardiner twaalf jaar lang door sneeuw en nevel heen dienst had gedaan bij het klooster op den St. Bernard, en het hierboven gemeld getal van door de grimmige kou verstijfden of door lawinen bedolvenen gered had, door de steeds klaarstaande monniken tot hen te voeren, werd hij het offer van een dwaling, toen een vreemdeling den hond voor dol hield en hem doodde. Barry, wiens opgezette kop in het museum te Bern bewaard wordt, is met een gered kind op den rug op het monument uitgehouwen. Het bestuur van het kerkhof, dat ook door vele vreemdelingen als een nieuwe bezienswaardigheid van Parijs bezocht wordt, laat, op verzoek, de gestorven dieren uit de woningen der eigenaars met een driewieler halen. Op dit driewiel bevindt zich een kastje met kist. Bij de teraardebestelling der dieren mogen overigens geen ceremoniën plaats hebben; ook het plaatsen van kruisen is uitdrukkelijk verboden.

Voor de personen, die voor hun huisdieren gebruik maken van dit kerkhof, zijn de kosten vrij hoog. Een afgemeten graf, zonder bedinging van den tijd en zonder uiterlijke versiering, kost 5 francs; daarbij komt dat de eigenaar het dier naar de bestemde plaats moet laten brengen. Met het afhalen erbij kost een concessie van vijf jaar 25 francs, 10 jaar 50 francs, 20 jaar 75 francs, 30 jaar 100 francs, meer dan 30 jaar 200 francs, en een bizondere begraafplaats van 500 tot 1000 francs, waaronder de levering van een kist met geëmailleerde naamplaat begrepen is.

Blanche-Rose,
door Melati van Java.
(*Vervolg van blz. 4.*)

Madame Mandels voelde zichzelf niet van drift, zij was niets gesteld op dat cadeautje van de Lasthéné's; zij had gedacht van deze dochter geheel af te zijn, en het was een heele tegenvaller haar op een mooien morgen weer thuis te krijgen met de boodschap dat het meisje zoo naar moeder verlangde. Zij vond hier niets vleiends of aandoenlijks in; haar eerste gedachte was: hoe zullen

EEN NEGENJARIGE WEDUWE. (Zie blz. 13.)

wij van die opeetster nog nut trekken? Maar Rosie was dwars, kwaad gehumeurd, lui. Er was letterlijk niets mee te beginnen en vader was ook zoo onverschillig, die zette haar niets aan; op alles wat moeder zeide, zweeg hij hardnekkig.

'Ik geloof dat je niet wijs bent - hoed en handschoenen om naar den hoek van de straat te loopen; daar heeft geen van je zusjes ooit aan gedacht en ik nog minder.'

''t Kan mij niet schelen. Ik ga zoo maar niet de straat op. 't Is veel te ordinair, daarvoor ben ik niet opgebracht!'

'Waarvoor ben je dan wel opgebracht? Om den godganschelijken dag door te luierikken? De menschen, die je zoo deftig hebben opgebracht, moeten je dan ook maar geld geven om dat leventje vol te houden. Wil je eens even kijken waar Truitje blijft?'

'Daar komt ze al!'

En terwijl moeder het jongste meisje onderhanden nam, ging zij weer naar het zijkamertje terug, zette zich voor het raam en tuurde weer met een half boos, half lusteloos gezicht naar buiten.

'Of je die boonen wilt afhalen,' en Truitje kwam met een groote mand boordevol met snijboonen en zette die spotlachend vóór het meisje neer.

'Ik - ik - moet ik dat doen?'

‘Wie anders? Jij bent toch geen barones om met de handen onder je gezicht den heelen dag niets uit te voeren,’ zei het kind brutaal.

‘Ik kan dat niet doen - ik dank je wel,’ en met een kwaadaardigen duw schopte zij de mand omver, dat alle boonen over den grond rolden, en toen met den arm tegen de oogen gedrukt, begon zij luid te snikken.

‘Moeder... moeder...’ riep Truitje, ‘kijk eens onze Rose!’

De moeder kwam binnen, greep haar bij de schouders, bromde, keef, beval, maar het hielp niet. Rose Blanche huilde erbarmelijk, maar verroerde zich niet.

‘Wat wil je dan doen, opeetster, nietsdoenster!’ riep de meestersvrouw, zich steeds meer opwindend door Rose's lijdelijk verzet.

‘Ik weet niet - weggaan - ik kan hier niet blijven.’

‘Waarom ben je dan hier gekomen?’

‘Ik wist niet dat ik te veel zou zijn.’

‘Je bent niet te veel, als je maar wat uitvoert, als je niet den heelen dag omloopt.’

Dien avond had madame Mandels met haar man een lang en ernstig gesprek, en het slot daarvan was dat men besloot Rosie bij een modiste in de leer te doen, en dit te schrijven aan de barones de Lasthéné. Die zou wel begrijpen dat dit wat kosten moest en het dus wel betalen.

Toen Rose Blanche dit besluit hoorde, trok zij weer haar leelijke lipje, maar zij voelde dat er niets aan te doen viel; zij kon haar dagen niet doorbrengen met uitkijken naar de straat of haar geluk niet kwam.

Modiste vond zij allesbehalve het vak harer keuze; behalve niets uitvoeren en groote dame spelen, had zij maar één preferentie: actrice worden, doch zij durfde het profane woord niet uitspreken, hier in deze door en door burgerlijke omgeving niet, en bij de vroom deftige Lasthéné's nog minder.

Soms had zij wel gedacht aan wegloopen, maar ondanks haar eigenzinnigheid en brutaalheid miste zij daartoe den noodigen moed. Zij was bang alleen en vreesde ook onbeholpen te zijn op het spoor en in de groote stad.

Er was dus niets aan te doen en Rose Blanche deed een paar dagen later haar intrede op een atelier van hoedenmaaksters, waar het haar volstrekt niet beviel en waar zij

met de eenvoudige burgermeisjes niets kon opschieten en om haar groote-dames-doen door haar spoedig ook geplaagd en bespot werd.

Zooals de ouders wel dachten, betaalden de Lasthéné's dadelijk grifweg haar leergeld.

IV.

Het was winter; zoo'n echt kleinsteedsche winter met onnoemelijk morsige straten, veel regen, veel mist, haast geen zon en juist genoeg vorst om vervelenden, vuilmakenden dooi te veroorzaken.

En de straat sliep den geheelen dag behalve als de scholen uitgingen en de hossende, klompendansende jeugd over de hoekige steenen trippelde.

Rose Blanche zag er slecht uit, holoogig, geelachtig, bleek; de lippen, anders zoo frisch en rozig, streepten zich blauwwit af onder het puntig wippende neusje. Wat haar groote aantrekkelijkheid uitmaakte, de frissche, blankroode kleur met het donkere haar, de vuurspattende oogen, de rozenlippen om de schitterwitte tanden, was verbleekt, verdoft, alle glans er uitgeweken. Haar houding, anders zoo mooi, trotsch, zoo Romeinsch - had iemand op het kasteel eens gezegd, of zij gewoon was een groote urn op het hoofd te dragen - was ingezakt, onverschillig geworden, en zij voelde het.

‘Ik word leelijk, mijn beste tijd is nog niet eens gekomen en nu takel ik reeds af,’ zoo huilde het in haar, en met een zucht keek zij naar haar gekochte flanellen blouse, kleurloos grijs als alles rondom haar, naar het onnoozele rokje, de grove schoenen; zij had geen lust meer zich met dasjes en strikjes op te kwikken, och waarvoor? Niemand kon haar iets meer schelen, niemand!

Als de jongens op straat haar iets zeiden of als er een gekheid met haar maakte, snauwde zij ze af dat zij er genoeg van kregen; wat verbeeldden zij zich wel? Met de ateliermeisjes bemoeide zij zich niet en zij scholden haar een nest, een nuf.

Gewoon als zij was aan de fijne omgangsmanieren en de beschaafde vormen der Lasthéné's en de lieve vertrouwelijkheid van Blanche-Rose, stonden hun alledaagsche praatjes en gewoon burgerlijke toon haar bitter tegen.

Zij kon niet met hen lachen, nog minder dollen; één genot had zij maar, de schittering te genieten van de flikkerende gitten en loovertjes, de streelingen te voelen van het zijden pluche en de mollige veeren. Zij had veel aangeboren smaak, zij wist de hoeden spoedig gracieus te garneeren, en dat garneeren - in een handgebaar had zij het gereed - was het eenige wat haar boeide; het naaien, het opmaken verveelde haar reeds dadelijk.

Zoo was zij thuisgekomen op een donkeren wintermiddag; de sterke zuurkoollucht door het huis maakte haar wee, zij had thuis nooit trek in eten; de boter was haar te margarineachtig, het spek te garstig, alles was van derde, vierde soort, niets smaakte haar, voor alles was zij bedorven.

‘Was ik maar dood, 't leven heeft toch geen waarde meer voor mij!’ zoo somde zij alle indrukken van goedkoope blouse, sterke zuurkool, grove schoenen en petroleumlucht bijeen.

Landerig ging zij op haar lievelingsplaatsje aan het raam zitten; dadelijk zou zij wel weer een standje krijgen, omdat zij de tafel niet dekte of de kachel liet uitgaan,

ook al goed, maar zij had zoo'n pijn in den rug en zoo'n brandend gevoel boven de oogen, zij kon ze haast niet open houden. Als er nu maar iets was, waarop zij zich kon verheugen, waaraan zij met pleizier dacht; maar er was niets - niets.

Zoo verdiept was zij in dat niets - niets, dat zij niet eens hoorde hoe in de verte wielen rolden en een paard over de steenen stapvoets aan kwam trappelen; eerst toen het rijtuig, een aardig paniertje, voor de deur stilhield, vloog zij in de hoogte, ja, nu schokte, nu trilde het in haar. O die emotie, waar het pas nog zoo koud en dor was geweest!

Nu voelde zij voor 't eerst sinds ze thuis was het bloed naar haar wangen stijgen, haar polsen jagen. Zij vloog naar buiten, en alles vergetend sprong zij op de treê en wierp zich het meisje om den hals, dat het paard mende.

‘Masoeurke, masoeurke, o lieve Blanche,’ snikte zij, ‘als ik dat had kunnen denken!’

Blanche gaf den achter haar zittenden knecht de leidsels over en wipte vlug op den grond.

‘O Rosie! Wat ben ik blij je te zien! Waarom huil je nu? Kom, wees zoo bedroefd niet. Ik kom je halen. Je blijft bij mij de heele Kerstvacantie; vind je dat niet heerlijk. Maar kind, wat scheelt je?’

‘Niets, niets!’

En Rose lachte door haar tranen heen.

‘Ik had het niet verwacht - ik - ik....’

‘Kom, laat ons naar binnen gaan.’

Een hoop kinderen verzamelde zich om de equipage voor de deur; met den arm om het vriendinnetje geslagen ging Blanche naar binnen, waar de familie reeds in afwachting was van het deftige bezoek.

Moeder, de handen afvegend aan den boezelaar, kwam uit de keuken, gevolgd door Truitje, Jean, Jacques en Trinette. Blanche groette hen allen vriendelijk, zij stond daar zoo lief, zoo gedistingeerd in haar eenvoudig donkerblauw kostuum met grijs bont gegarneerd, de kleine bont toque op het zacht bruine haar, want zij was niet blond meer van haren, hoewel haar tint die van een blondine was gebleven en haar viooltjesoogen nog steeds even zacht en vriendelijk onder de lange, donkere wimpers uitkeken.

Rose Blanche zag haar in bewondering en verrukking aan; haar oogen schenen Blanche's elegante gratie te drinken; Blanche vertegenwoordigde voor haar al die heerlijke dingen, die zij zoo bitter had gemist en waarnaar zij zoo dorstte.

‘Ik dacht dat je mij vergeten was,’ zeide zij in het Fransch, terwijl zij de fijne, grijze handschoentjes aan de lippen drukte.

‘Je vergeten, ma chère, dat weet je beter, dat nooit, nooit. Madame Mandels, u heeft er toch niets tegen, niet waar, dat Rose met mij meegaat? Papa en mama zouden het zoo gaarne hebben en ik - ja, dat weet ze wel.’

‘Ik weet niet - mijn man - en Roos zelf, of zij wel wil.’

Of zij wel wilde!

Rosie had het zoo dikwijls herhaald tegen zichzelf en tegen anderen: zij wilde niet meer naar de Lasthéne's terug nu zij er toch niet blijven kon. Zij wilde zich wennen in den kring, die voortaan de hare moest zijn, maar nu ‘masoeurke’ haar zoo hartelijk vroeg en zelf haar kwam halen en zij aan het kasteel dacht en aan de fijne tafel en aan de zachte bedden en aan al het mooie dat haar daar zou omringen, al was het maar voor zoo kort, toen had zij de kracht en den moed niet neen te zeggen.

Smeekend zag zij haar moeder aan. Juist kwam vader binnen, hij had het rijtuig gezien en groette de freule eerbiedig; hij had er niets tegen, o neen, volstrekt niet. De freule was zeer goed en hoe maakten het mijnheer de baron en mevrouw de barones?

'Maar Roosje moet nog wat eten.'

'O neen, neen!' riep het kind met een griezelende gedachte aan de zuurkool, 'ik heb geen honger, ik zal mij klaarmaken en pakken.'

'Wij zullen hier wat bij den patissier gebruiken en wij dineeren toch om 5 uur,' zei de freule, tot groote verlichting van madame Mandels, die er wel erg tegen opzag haar diner voor te dienen in tegenwoordigheid van de deftige jonge dame.

Rosie vloog weg en ondertusschen bleef de gast gezellig en eenvoudig met haar ouders praten; zij had bonbons mee-

gebracht voor de kinderen, deelde ze uit en hield zich vriendelijk met hen bezig.

'De freule is vrij wat liever dan Roos, die trekt voor alles den neus op,' was hun oordeel later.

Toen kwam Rose terug, hoog van kleur, schitterend van blik, zoo goed mogelijk aangedaan, haar taschje met kleeren in de hand; vluchtig kuste zij de ouders, riep: 'Dag jongens!' en wipte in den panier naast de freule, die zij nog even in den arm kneep, fluisterend:

'Ik ben zoo blij, Blanche, ik voelde mij zoo Asschepoesterachtig en jij bent mijn fee, die mij komt halen in de gouden koets.'

Moeder Mandels zuchtte.

'Wij konden niet weigeren, maar ik geloof dat het beter voor onze Roos was geweest als zij stilletjes hier bleef. Zij begon zich zoo goed te wennen.'

'Wennen!' zei Trinette, 'als dat wennen is. Ik merkte er niets van.'

V.

De dagen op Viljoen doorgebracht vlogen om voor Rose Blanche, in een visioen van heerlijkheid, glans en licht.

Zij voelde zich in dien tijd als een betooverde prinses.

Blanche overlaadde haar met goede gaven en wilde niets hebben, niets dragen wat Rose-Blanche niet kreeg; het meisje werd gekleed van het hoofd tot de voeten en zij genoot van het bewustzijn zich weer een dame te weten.

Een paar dagen ging men naar Amsterdam mevrouws familie bezoeken. Blanche wilde niet scheiden van haar 'zusje', zooals zij Rose noemde.

Die dagen waren voor beiden één verrukking; de vroolijke straten, de mooie winkels, de Oude- en Nieuwjaarsdrukte, de concerten en de opera, waar zij Mignon mochten zien, stegen Rose-Blanche als jonge wijn naar het hoofd.

Blanche nam alles zoo kalm, zoo gewoon op; zij genoot wel, maar misschien nog meer van Rose's geestdrift en vreugde.

'Zij is het zoo waard,' zeide zij tot haar moeder, 'zij heeft de gave tot genieten.'

'Ja, niet ieder krijgt de gave die hem het beste dient,' antwoordde mevrouw de Lasthéné.

Rose-Blanche in haar bijna geheel ontloken schoonheid werd zeer bewonderd; zeldzaam bloeit zulk een frissche bloem in schouwburgzalen of stadssalons.

Waar zij verscheen viel zij op; naast haar scheen de tengere Blanche nog bijna een kind. Zij trok de aandacht niet; eerst als men met haar sprak, den invloed onderging van haar mooie oogen en zachten lach, raakte men onder haar charme.

Zij voelde zich zeer getrokken door de musea; lang kon zij zich verdiepen in Rembrandt, Maris, Mesdag, Israëls; dan tintelde het in haar oogen van dankbare vreugde, zij kon in vrome extase haar handen vouwen en fluisteren:

'Heer, ik dank u voor die gave, enkelen geschonken ter verheuging van velen!'

Maar Rose werd dan ongeduldig; zij had ze dadelijk afgezien.

'O, die stomme schilderijen! Ik zie er niets aan, zij spreken niet tot mij. Ik moet woorden hebben en muziek, vooral muziek, dat versta ik.' Maar er was slechts weinig muziek in staat Rose's ziel te treffen. De luide aria's, haar lievelingen, schokten en

vermoeiden Blanche; toch genoten zij samen, toch verstoorde niets hun harmonisch samenzijn; zij vulden elkander aan, de een bewonderde de ander juist om hetgeen zij miste, en toen de dag van scheiden kwam, was het aandoenlijk beider droefheid te zien. Blanche schreide vooral omdat zij voelde hoe ongelukkig Rose zich weer zou voelen in haar banale omgeving.

‘Moeder,’ zeide zij tot de barones, ‘waarom houdt u Rose niet bij u, zoolang ik nog op school ben?’

‘Kind, geloof mij, 't dient haar niet. Zij zal hier bij ons nooit tot een huwelijk komen. Niemand zal haar vragen.’

‘Maar zij wil ook niemand nemen. Wij hebben het mekaar beloofd en blijven altijd samen.’

Mevrouw de Lasthéné glimlachte.

‘Meisjesbeloften. Neen, Blanche, je bent te jong, je begrijpt het niet, maar een mensch kan alleen gelukkig zijn in den kring waar hij thuis behoort, en Rose is reeds verwend.’

‘Juist, daar hoort zij niet thuis.’

‘Waarom heeft zij onze voorstellen dan verworpen?’

‘Uit bescheidenheid.’

Mevrouw zweeg; zij dacht er het hare van, de bescheidenheid van Rose-Blanche was nu juist niet de deugd, die zij het meest in het jonge meisje bewonderde.

Zoo vertrokken zij dan. Blanche naar haar deftige kostschool, waar zij zich altijd als een vreemde voelde, Rose naar haar vervelend tehuis en haar atelier, naar zuurkool, margarine en petroleum; maar zij was zoo ongelukkig niet meer als vóór dien tijd. Zij had iets heerlijks om aan terug te denken en iets nog veel heerlijkers om op te hopen, want Blanche had gezegd:

‘Tot Paschen!’

En die woorden klonken haar dag en nacht in de ooren. Maar helaas! tegen Paschen schreef Blanche haar een verdrietigen brief; zij moest met haar ouders naar Nizza gaan, en van het zoete samenzijn kwam nu niets, want een nichtje ging met haar mede.

Rose-Blanche raadde den toeleg, men wilde haar vervangen bij haar pleegzusje. Blanche moest een vriendinnetje hebben van haar eigen stand en opvoeding, dan kon zij gemist worden, dan had men haar niet meer noodig; maar dan was ook alle kleur, alle glans uit haar leven verdwenen, dan werd zij weer een gewoon ateliermeisje met niets in het vooruitzicht als misschien later in Amsterdam of Den Haag op een groot magazijn te komen, winkeldochter te worden, deftige dames bedienen, zij die zichzelf hun gelijke voelde en neerzag op alles wat niet rijk en elegant was.

O, wat het haar ergerde, die reis zonder haar, hoe zij zich verbeet van jaloezie en machteloozen nijd, hoe zij 's nachts in wanhoop haar kussens nat schreide, haar vingers bijna stuk beet om haar snikken te onderdrukken, opdat de zusjes, die bij haar in één kamer sliepen, het toch niet zouden hooren.

Het leven scheen haar nu weer donkerder dan het ooit was geweest; te midden van zon en lente en bloemen was het nog somberder dan op dien mistigen winterdag, toen Blanche Rose als een schitterende fee in haar leven was verschenen. Zij sleepte zich voort, zij bad om te sterven, zij maakte allerlei plannen om heen te gaan naar een groote stad; daar zou zij haar eigen weg kiezen, en meer dan ooit lokte haar het tooneel, vol pracht en glinstering, vol klatergoud en kunstlicht.

Als zij geen groote dame kon zijn in werkelijkheid, dan maar tooneeldame, altijd beter dan burgerjuffie, dan middelmatigheid.

En toen in een van haar droevigste, neerslachtigste buien kwam er een brief uit Nizza, van Blanche, een brief van de fee, die weer haar geheele leven omtooverde, zonlicht bracht in haar donker hart.

Blanche kon haar niet vergeten, Blanche dacht alle dagen, alle uren, alle oogenblikken aan haar; het nichtje beviel haar niet, het was een nuffig, gemaakt kind, heel iets anders als haar lief zusje, zij verveelde zich als zij met haar liep, zij vond niets om met haar te praten.

Dacht Rose nog wel eens aan die heerlijke dagen in Viljoen of in Amsterdam, aan die gesprekken op de slaapkamer laat in den nacht?

'Ik weet niet hoe het komt, wij waren nooit uitgepraat,' schreef zij, 'altijd hadden wij iets prettigs om over te rede-

neeren, en al spraken wij niet, wij begrepen mekaar dadelijk en met Elodie moet ik naar mijn woorden zoeken.

'Ik voel mij zoo vreemd met haar, 't is of ik altijd bij haar op visite ben. Mama beknort mij dan, zegt dat ik niet vriendelijk, niet toeschietelijk ben, en dit is misschien wel zoo. Ik doe mijn best aardig tegen haar te zijn, maar 't geeft niets. Ik heb er geen pleizier van en zij geloofik ook niet. Zij vindt mij een saaie meid, vrees ik, en als zij iets vertelt dan moet ik mij geweld doen om te luisteren en niet te denken aan jou.

'O, ik mis je altijd, maar hier op reis meer dan ooit, en als ik alleen zit dan komen de tranen mij in de oogen en hoe mooier alles om mij heen is, hoe verdrietiger het mij stemt, en dan denk ik: "was mijn lieve zus maar hier, die zoo genieten kan en daar nu zoo stil en treurig zit."'

Blanche begreep zichzelf niet, maar onzelfzuchtige natuur die zij was, leed zij misschien minder door het missen van Rose dan door het doorleven van haar teleurstelling, haar verdriet. Haar gedachten waren niet af van het vriendinnetje in haar kleurlooze, vervelende omgeving, zij gunde zichzelf het genot niet van al het heerlijke dat haar omringde; zij kon het Elodie niet vergeven, die dit alles aannam als iets dat vanzelf sprak en haar van rechtswege toekwam meer dan Rose, die zoo juist paste in deze omgeving. Haar mooie, elegante Rose, wat zou zij hier bewonderd worden, want er was niemand zoo mooi als zij.

Geen toilet zag zij of het was: 'dat zou Rose staan, juist iets voor haar kleur of taille.'

Zij had de vatbaarheid voor anderen te lijden, anderer leed te voelen schrijnen, bitterder dan eigen verdriet; 't is waar, zij had nog zoo weinig gelegenheid gehad verdriet te voelen in haar leven van gelukkig eenig kind, de afgod van ouders en familie, maar juist het contrast tusschen haar bestaan zonder een enkel wolkje, een enkel steentje onder haar voeten, maakte haar des te ontvankelijker voor hetgeen anderen misten, en zoo schreef zij naar Rose-Blanche uit de volheid van haar hart, en haar zusje kuste in vervoering den brief en vooral las en herlas zij de laatste woorden:

'Tot de groote vacantie, die ik niet wil genieten dan met jou en door jou, en dan nog één jaar en dan - dan - Cara Sorellina! wacht maar!'

(*Wordt vervolgd.*)

Kunst voor kinderen.
Met illustratiën.

In den laatsten tijd maakt men er veel werk van om ook voor 'kinderkamers' meubelen te maken, die het oog aangenaam aandoen. Wij kunnen niets anders zeggen, dan dat het ons genoegen doet, want niet te vroeg kan men het oog wennen aan mooie vormen en lijnen, in de natuur zoowel als in de kunst. Van Engeland gaat die beweging uit, en men heeft zijn best gedaan, de kunst met het grappig aantrekkelijke te vereenigen. Men heeft namelijk voor de kinderen kamers gemaakt in modernen stijl, en wat men in deze aldus ingerichte

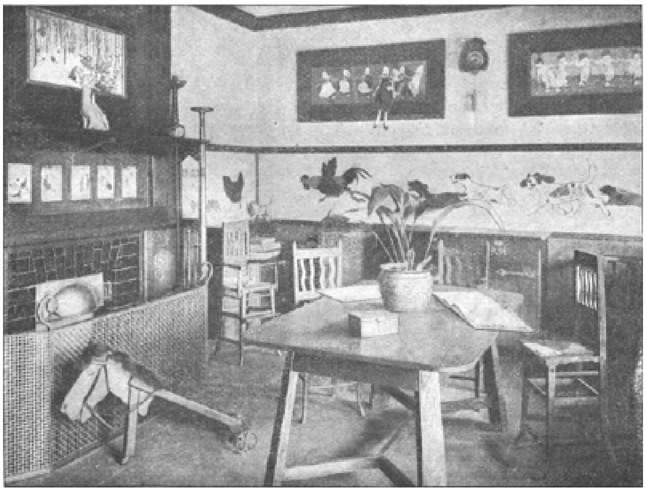

SPEELKAMER.

vertrekken aanschouwt, is nieuw, vreemd en net, maar deze drie eigenschappen, of men ze ieder afzonderlijk of collectief beschouwt, vormen nog geen kunst. Wij zijn de eersten om te erkennen dat er blijdschap en belangstelling opgewekt moet worden in den geest der kinderen, die het voorrecht genieten een groot deel van den dag door te brengen in de in dezen stijl gemeubelde kinderkamers; sommigen zullen evenwel te traag zijn en meer 'gemak' verlangen, dan dat zij de netheid van vormen, hen op deze wijze aangeboden, op prijs zullen stellen. De stoelen hebben gewoonlijk rechte ruggen, en het geheele ameublement draagt den stempel van nuffigheid, een stijfheid van lijnen, die bevalligheid en schoonheid aan grappigheid doen paren. Op een tentoonstelling, dezen zomer in Earl-Court te Londen gehouden, kon men kamers zien op dergelijke wijze ingericht. Wij geven hier twee afbeeldingen van een speel- en slaapkamer. In beide zijn de meubelen in denzelfden stijl gemaakt en stoelen, ledikanten, gravures, bordjes en kroezen zijn voorzien van opschriften, die als de kinderen den leeftijd bereikt hebben dat zij ze kunnen lezen, van hen engelen op aarde zullen maken - als zij ze tenminste ter harte nemen.

Zelfs het houten paard, dat als speelgoed dient, moet om zijn bizondere lijnen de aandacht trekken van het kind, dat in staat is de kunst in de kinderkamer te vergelijken met die van de buitenwereld. Kunst en natuur moeten onzes inziens nader tot elkaar gebracht worden, zelfs zonder opoffering van stijfheid en decoratief effect.

Voor de inrichting van deze beide kamers hebben wij niets anders dan lof; de friesjes zijn bepaald verrukkelijk in hun grappigheid van opvatting en kleurenmengeling, terwijl de paneeltjes en het behangselpapier in de slaapkamer er goed mee in overeenstemming zijn. Hier is iets, dat door de kinderen begrepen en op prijs gesteld kan worden; de muren zijn voorzien van ongebleekt en groen linnen, en versierd met de fries, voorstellende 'Noach's Ark', zijn ze aangenaam en rustig voor de oogen om naar te kijken, terwijl

de hondjes met haan en kippen, in de andere kamer, een voortdurende bron van vermaak moeten zijn voor de kleine bewoners, en ook zeker den lachlust van hun bezoekers zullen opwekken.

Een negenjarige weduwe.

Het plaatje op pag. 9 doet ons Chundra Lela zien, die vroeger een Brahmaansche was en de dochter van een welgestelden landbouwer te Nepaul. Overeenkomstig Hindoesche gebruiken, werd zij op haar zevende jaar uitgehuwelijkt, maar twee jaar later, toen zij nog in haars vaders huis was, kwam het bericht dat haar kind-echtgenoot overleden was. Wat het beteekent een kind-weduwe in Indië te zijn, weet niemand beter dan de ongelukkige meisjes zelven. Chundra Lela werd eenige jaren later weer door een zwaren slag getroffen. Haar vader, dien zij hartelijk liefhad, stierf, en daardoor werd haar

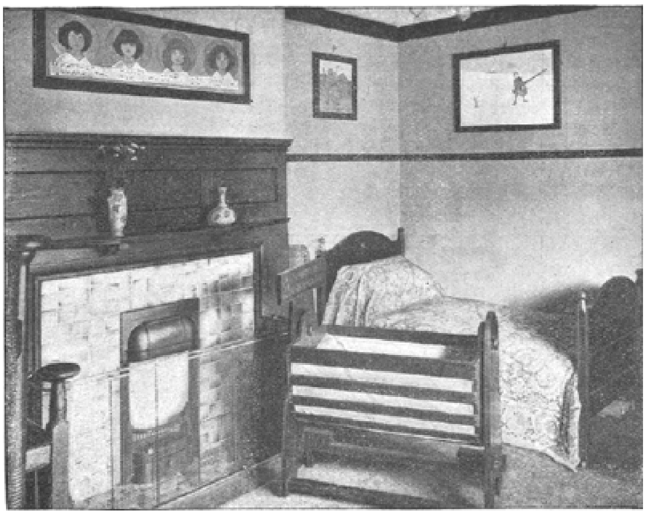

KUNST VOOR KINDEREN: SLAAPKAMER.

toestand werkelijk wanhopig. Men had haar geleerd de gewijde Hindoesche boeken te lezen en daar zag zij in, dat het verlies van vader en echtgenoot beiden de straf is voor de een of andere zonde, die men begaan heeft. De eenige manier om zich weer met de goden te verzoenen was, een pelgrimstocht te maken. Gedurende ruim zeven jaar zwierf zij over de bergen en vlakten in Indië, te voet reizende van de eene geheiligde plaats naar de andere, steeds offerende en zich badende in gewijde wateren. Maar zij kreeg geen zekerheid dat haar zonde haar vergeven was. Toen kwam het denkbeeld van zelfkwelling bij haar op. Terwijl zij zich bijna geheel naakt uitkleedde, ging zij op een dierenvel in de brandende zon zitten; daar zeide zij te zullen blijven zitten gedurende de zes warmste maanden van het jaar, zonder zich te bewegen. Gedurende den winter legde zij de gelofte af om de nachten door te brengen in een vijver met het water tot aan haar hals. Drie jaar bracht zij door, zichzelf op deze wijze kwellende, en na verloop van dien tijd had zij even weinig vrede met zichzelve als vroeger. Op zekeren dag was zij te Midnapore, en daar leerde zij voor het eerst het Christendom kennen. Een zuster van Dr. Phillips, den Amerikaanschen zendeling, zag haar en vertelde haar van het Evangelie, wat haar zeer trof. Zij begaf zich naar

Dr. Phillips en verzocht hem haar te willen onderwijzen. Na een paar maanden van onderricht omhelsde zij het Christendom en werd gedoopt.

Slaap.
(*Vervolg en slot van blz.* 8.)

Het kleine meisje zag er zoo gelukkig uit alsof zij zoo juist een groot geschenk had gehad. Geruischloos kleedde zij zich aan en ging naar de keuken; zij kwam zichzelf vandaag bizonder gewichtig voor.

'Ach ja... slapen! Eens een enkelen keer te kunnen uitslapen,' klonken haar nog de woorden harer moeder in de ooren. Zij voelde niet de koude, vochtige, bedompte lucht in de kleine keuken. Voorzichtig goot zij petroleum in de lamp, maakte het gisteren gesprokkelde hout klein en begon een vuurtje aan te maken. Eerst wilde het haar volstrekt niet gelukken; en onder moeders handen was het toch altijd zoo vlug gegaan.

Het kleine meisje ging op de teenen staan en blies met door ijver rood gekleurde wangetjes in het vuur. Eindelijk, eindelijk brandde het; in den waterketel begon het te zingen.

Het koffiezetten was niet erg, maar het brood, het was te hard om er door te komen. Dikke roode striemen stonden er in haar handjes toen de vier sneden voor vader, vóór haar op de keukentafel lagen, om ze met reuzel te besmeren. Maar zij lette er niet op. Nog nooit was zij zichzelve zoo onmisbaar voorgekomen als nu, toen vader aangekleed in de keuken kwam, zwijgend zijn koffie dronk, en net zoo deed alsof moeder er was.

Grietje stond met het hoofdje verlegen gebogen bij de kachel.

'Hebt ge haar laten slapen, vader?'

Hij knikte, schonk in zijn leeg kopje wat koffie en schoof het het kind toe.

Zij klemde de koud geworden handjes stevig om het heete porselein. ''t Is zeker al zes uur, vader?' klonk het, toen hij opstond.

'Ja... Dag, Grietje!' En in 't voorbijgaan streek zijn hand vluchtig over haar haar.

'Zal je een doek over je hoofd doen, als je naar buiten gaat?'

En langzaam en voorzichtig, om den slaap der moeder niet te storen, ging hij naar zijn werk.

Toen Grietje met de boodschappen voor het ontbijt terugkwam, bleef zij een oogenblik peinzend voor de deur staan. Zij begreep, dat buurvrouw boos zou zijn, als zij zag dat de straat voor het huis niet geveegd was.

Zij liep dus de keldertrap af, en stak haar hoofd om de kamerdeur.

Het was al kwart over zeven en de heele familie sliep nog. Heel zacht liep zij naar moeders bed en legde de hand op broertje's schouder.

Toen hij opschrikte, nam zij hem behoedzaam uit de kussens, altijd nog bang de slapende vrouw wakker te maken.

Moeder zag er zoo gelukkig uit en lachte zelfs in den slaap.

De knaap kleedde zich langzaam aan, om naar school te

gaan. ‘Waarom slaapt moeder nog?’ vroeg hij, terwijl hij verlegen van het bed naar zijn zusje keek.

Grietje legde den vinger op den mond en sprak: ‘Kom

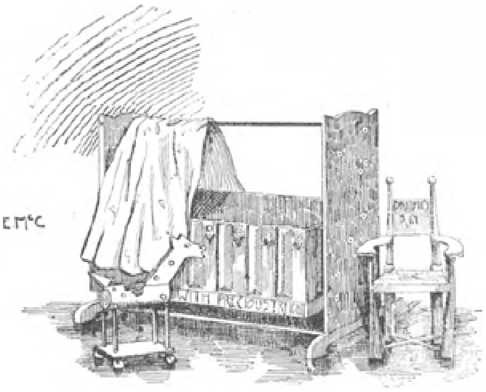

KUNST VOOR KINDEREN: MEUBELEN UIT DE KINDERKAMER.

maar in de keuken, Paul, moeder was gisteren zoo moe.’

Hij gehoorzaamde en zag, terwijl hij zijn koffie dronk, hoe Grietje in een hoek naar den bezem zocht.

‘Ga je niet mee naar school, zus?’

Zij schudde het hoofd en antwoordde: ‘Ga van morgen maar alleen, Paul.’

Zij bracht haar broertje op straat en begon toen met

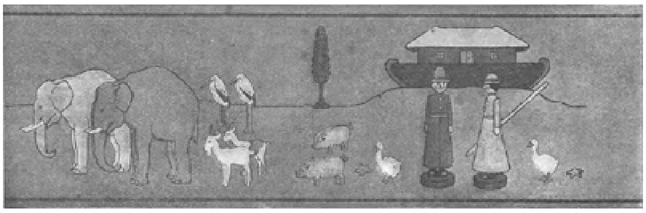

KUNST VOOR KINDEREN: FRIES, NOACH'S ARK VOORSTELLENDE.

haar zwakke krachten het trottoir vóór het huis schoon te vegen.

De wind blies haar scherp om de schouders, haar handjes waren te stijf om den bezem vast te houden en haar voetjes deden pijn, zoodat het vlijtige kind de tranen in de oogen kwamen.

En toch kwam er een lachje om den bleeken mond, en de dunne armpjes veegden onvermoeid door.

Eerst toen het werk afgeloopen was, ging zij langzaam, zeer langzaam naar de kelderkamer, waar het luide kraaien van het kleine zusje reeds haar oor trof.

Of moeder boos zou zijn? Maar zij had toch zelf met zoo'n vermoeiden, smachtenden blik te kennen gegeven eens te willen uitslapen.

Grietje haalde verruimd adem. Truitje zat in haar kussens en strekte de armpjes naar haar uit. Moeder lag nog even stil als te voren, en dezelfde vergenoegde, gelukkige trek lag nog op het smalle, bleeke gelaat. Zou zij moeder nu niet roepen? Als vader om twaalf uur thuiskwam moest het middageten klaar zijn. Neen... moeder moest uit zichzelve wakker worden, misschien keek zij dan even vroolijk en opgewekt uit haar oogen als Truitje nu deed.

Vol vreugde drukte Grietje de koude wangen tegen het gezichtje van het zusje. Zij kleedde haar aan, wierp nog een tevreden blik op moeder, en ging met de kleine

op den arm in de keuken; en terwijl zusje aan haar voeten speelde was Grietje druk in de weer.

Zij had meer dan een uur noodig om met haar onhandige vingers de aardappelen te schillen, en toen zij eindelijk met vet, water en zout, zooals zij het moeder dikwijls had zien doen, op het vuur stonden, was het al elf uur. Nog eens ging Grietje naar binnen; met stralende oogen en gevouwen handen bleef zij aan de deur staan om naar moeders bed te kijken. Het stralend zonlicht viel in breede stroomen over de bonte kussens, en altijd, altijd nog sliep moeder. Bewoog zij zich daar niet, kwam er niet een lachje op haar gelaat, juist - ja, juist zooals gisteravond, toen zij voor vaders bed gestaan en hij haar een hand gegeven had.

Zacht sloot Grietje de deur en in haar blijdschap nam zij het zusje op, en terwijl zij het moederlijk op voorhoofd, mond en wangen kuste, kreeg zij het eerst in haar jonge ziel het gevoel van allesoverwinnende liefde.

Met het kind op den arm ging zij ook vader tegemoet, toen zij hem hoorde aankomen. Haar wangen gloeiden, haar oogen straalden.

‘Nu kunt ge haar roepen, vader; nu zal moeder van middag wel lekker met ons eten,’ sprak ze vol hoop.

Hij schudde het hoofd. ‘Je houdt me zeker voor de mal, meid!... Is moeder in de kamer?’

Grietje knikte, en vader trok de deur zoo hard achter zich dicht, dat zij verschrikt het kind op den vloer zette en nog eens naar haar aardappelen keek.

Een oogenblikje bleef zij luisterend bij de kachel staan, het was zoo vreemd stil in de kamer; zou hij moeder altijd nog niet geroepen hebben?

Grietje sloop zacht naar de deur en stak haar hoofd naar binnen.

Daar lag vader op de knieën voor moeders bed en had de handen voor het gezicht geslagen. De zon was weg, het bleeke gelaat lag nog altijd lachend in het kussen.

Truitje kraaide het uit van pret en greep naar haar zusje's jurk, om ze in de keuken terug te trekken.

Grietje keerde zich evenwel niet om. Haar voeten werden wonderlijk zwaar en haar geheele lijfje beefde krampachtig, toen zij vaders schouder aanraakte.

‘Is... is moeder altijd nog niet uitgeslapen?’

De man hief het hoofd op.

‘Vader!’ riep het kleine meisje, ‘vader!’

Hij deed geen moeite om zijn tranen voor het kind te verbergen, maar sprak op heeschen toon: ‘Stil, Grietje.... stil, laat haar rustig slapen! Moeder is te moe geweest; haar kan niemand, niemand meer wekken!’

‘Een stukje leven’, door Hanna.

't Was maar een klein portret, kabinetformaat, dat in een achtervertrek in een vergeten hoekje van het ouderwetsche huis aan den wand hing hoven een oude, vermolmde sofa met verschoten trijp bekleed.

Het portret was verbleekt; het had een grijze, vale tint gekregen, wat aan de beeltenis der jonge vrouw iets weemoedigs, sympathieks gaf.

De oogen - groote, donkere oogen, die schenen te tintelen wanneer men er naar keek - drukten strijd en smart uit, en wanneer de zon, in dit vertrek buitengesloten, omdat de jaloezie onherroepelijk gezakt bleef, er in slaagde door een kleine opening tusschen de verteerde latten heen te gluren, was het of ze een oogenblik gelukkiger, milder gestemd werden en of de mond, even geopend, glimlachte uit dankbaarheid voor het genoten zonnelicht.

Plotseling met een zenuwachtigen ruk werd de deur van het duffe vertrek geopend en trad een kleine knaap van nauw vijf jaren binnen.

Er lag een blos op zijn anders bleeke wangen. Zijn blonde krullen hingen hem verward om het hoofd en de blauwe, vragende kinderoogen stonden vol tranen.

Bij de sofa gekomen veegde hij zijn tranen met de mouw weg en zag naar het portret op.

‘Mama,’ fluisterde hij met trillende lippen, ‘Bob is stout geweest en vraagt vergeving.’

Een paar minuten bleef hij stilzwijgend staan en keerde zich toen verruimd om.

‘Pa, pa! Bob is stout geweest. Hij heeft juf in den vinger gebeten, en toen zij begon te huilen heeft Bob haar uitgelachen.’

Het kleine krulkopje dook even weg achter den grooten stoel bij het venster en kwam het volgende oogenblik weer te voorschijn.

‘Pa, de juf heeft mij voor een rakker gescholden, waar Mie bij was, en toen ik weer lief wilde zijn en haar een kus geven, was zij koppig. Zij wou mij geen kus geven en naait ook mijn Zondagsche kieltje niet af.’

Dokter Verhoef kon een glimlach niet onderdrukken en wenkte het ventje tot zich.

‘En heb je er spijt van, kleine ondeugd?’ vroeg zijn vader teeder.

‘Ja,’ antwoordde hij, ‘maar mama heeft het mij vergeven. Ik heb mij zeker drie uur lang verveeld.’

‘Nu, dat was het ergste niet,’ sprak de jonge dokter met iets vochtigs in de oogen. Je moest altijd even lief en goed voor de juffrouw zijn. Zij speelt met je....’

‘Spelen kan ik alleen wel, want niemand kan het toch zoo prettig als pa.’

‘Zullen *wij* dan wat spelen samen?’ vroeg zijn vader op zachten, zonderling trillenden toon.

‘Spelen? Bob speelt nooit wanneer hij stout geweest is.’

Een schok ging den dokter door de leden en met een hartstochtelijke beweging drukte hij het kind tegen zich aan. Groote tranen welden in zijn oogen.

Bob maakte zich haastig los en zag zijn vader een oogenblik bevreemd aan.

‘O pa,’ zei hij zoo zacht, zoo verwijtend, dat een nieuwe ontboezeming volgde.

‘Bob, jongen, als ik jou niet had.... Blijf zoo, mijn kind, blijf zoo, onschuldig, lief wezentje.’

Bob had zich van zijn vaders knie gewerkt en zag hem angstig, verdrietig in de oogen.

Konden groote menschen ook stout zijn? Dit was te veel voor hem.

‘Is pa ook stout geweest?’ vroeg hij teleurgesteld.

Hij vouwde de handjes op den rug en bleef in sprakelooze verwondering een oogenblik staan.

‘O pa,’ zei hij zacht.

Toen stak hij de hand naar zijn vader uit en troonde hem mee naar het einde van de gang.

‘Papa mee naar binnen,’ zei hij eenvoudig.

Hij stiet de deur van de achterkamer open en trad met zijn vader binnen.

Bij de sofa knielde hij neer en zag naar het portret op.

‘Mama, papa is stout geweest en vraagt vergeving. Pa zal het niet weer doen....’

‘Kom mee, Bob. Je moet hier niet komen. 't Is hier donker en duf en geen verblijfplaats voor vroolijke jongens.’

Zijn gelaat stond somber en met een bijna ruwe beweging zette hij het kind buiten de deur. Hij draaide den sleutel in het slot om en stak hem in den zak. ‘Kom mee, Bob, 't is nu tijd om te eten.’

Dat was nu een jaar of vijf geleden. Dokter Verhoef dacht er aan, terwijl hij voor het venster in de huiskamer stond en op Bob's thuiskomst wachtte. 't Was kwart over vijf en *nog* was hij niet uit school teruggekeerd. ‘Zeker school moeten blijven,’ dacht hij, maar hij scheen toch bezorgd, want hij liep zenuwachtig van het eene venster naar het andere en trok ten laatste zijn jas aan en ging den tuin door naar het hek, waar hij uitzicht had op den hoofdweg.

Heel in de verte zag hij Bob komen. Hij haastte zich niet, maar liep langzaam, niettegenstaande den regen, die bij straaltjes neerkwam. Hoe dichter hij bij huis kwam, des te langzamer liep hij.

Met een oogopslag zag zijn vader dat er iets niet in orde was. Er moest iets gebeurd zijn dat hem tot in het diepst van zijn ziel getroffen had, want de schitterende oogen, de vuurroode wangen en de angstig vertrokken mond drukten smart uit en woede.

Hij hield één hand achter zich verborgen en een blik van zijn vader was voldoende om te weten, dat Bob gevochten had en zich bezeerd, want om de verborgen hand was een zakdoek, met bloed bevlekt, geknoopt en zijn regenjasje hing hem gescheurd, gehavend om de tengere leden.

Hij was klein voor zijn leeftijd. Niemand zou hem elf jaar geven; vandaar zeker de naam ‘Bob de Kleine’ - door enkele vriendjes ook wel ‘Bob de Dappere’ genoemd, want hij was klein maar dapper.

Toen hij het tuinhek naderde en zijn vader zag, kwam er een glimlach om zijn lippen.

‘Ik ben laat, pa. Ik heb... school moeten blijven en...’

‘Ik zie blauwe letters op je voorhoofd, Bob; ga gauw naar binnen,’ zei zijn vader streng.’

Bob ging zijn vader voorbij, de verwonde hand nu voor zich houdende. Zwijgend hing hij zijn jas op en trok den zakdoek van zijn hand.

Hij trad achter zijn vader het huisvertrek binnen.

Zwijgend zette de dokter zich neer en wachtte tot Bob beginnen zou. Maar Bob begon niet. Hij *bleef* zwijgen met een meewarigen blik op zijn kleine linkerhand, die hem zeer deed.

'Bob, kom eens hier en biecht eens op. Ik kende je daar net niet, want ik dacht, dat je niet jokken kon, omdat je wist, dat je pa daar verdriet mee deedt. Ik geloof, dat je je vergiste. Wat heb je uitgevoerd? met wien heb je gevochten en wat is er met je hand gebeurd?'

Op zooveel vragen tegelijk had Bob niet gerekend. Hij bedacht zich een oogenblik.

'Jan Bakker heeft met mij gevochten, pa... en heeft

mijn hand opengehaald met zijn tasch, en ze doet o! zoo'n zeer. Ik heb een zakdoek vol bloed...'

'Waar om heb je gevochten? Vindt je het wel verstandig om te vechten, wordt je dat op school geleerd?'

'Jan Bakker is een nare jongen, een valsche, gemeene jongen, pa. Alle jongens waren op mijn hand.'

'En hoe kwam het, dat je ging vechten? toch zeker niet zoo maar? Er is toch zeker iets gebeurd, dat jelui aan het vechten bracht?'

'Ik heb de jongens op school voorgezegd met geschiedenis... maar Jan Bakker zeg ik nooit voor, en hij maakte fout op fout en... en... toen heeft hij mij na schooltijd uitgescholden en leelijke dingen gezegd van...'

'Van wien? van mij?'

'Van moeder,' antwoordde hij tandenknarsende. 'En het was zoo gemeen, wat hij zei. Al de jongens hebben hem geranseld...'

Dokter Verhoef leunde in zijn stoel achterover, de oogen strak op zijn zoon gericht, terwijl het angstzweet hem op het voorhoofd stond en zijn lippen zich vastberaden sloten.

'En Bob... *wat* heeft hij van moeder gezegd?' vroeg hij ten laatste toonloos.

'Dat moeder... een *slet* was.... ik weet niet wat het beteekent, maar hij heeft het gezegd en de jongens vonden het schandelijk. 't Moet iets heel leelijks zijn,' zei hij, de schouders ophalende.

'En Bob... wat heb *jij* toen gedaan?'

'Toen heb ik zijn vader voor een dronkaard gescholden,' zei hij met nadruk.

'Bob!' kreet zijn vader smartelijk, terwijl de tranen hem langs de wangen gleden. 'O, Bob, was *dat* niet slecht van je? Kan Jan er iets aan doen, dat zijn vader zoo ongelukkig is, dat zijn vader d r i n k t. Kan Jan het helpen, dat... dat... Gesteld eens, dat ze zoo iets van mij zeiden?'

'Maar vader drinkt niet,' bracht Bob haastig in, 'en het zou een leugen zijn. Maar dat hij zoo iets van *moeder* durfde zeggen en... en...'

'*Hoe wist* hij dat?' vroeg zijn vader weer.

'Hij had het thuis gehoord. En hij liegt het. Hij liegt het. Zijn vader is een dronkaard. Iedereen weet het en zegt het, maar moeder...'

'O, Bob, Bob,' kermde zijn vader, het hoofd in de handen steunende.

Heete tranen vielen tusschen zijn vingers op zijn knie.

'Vader,' zei Bob op bedroefden toon, zijn klein blond hoofd tegen dat van zijn vader drukkende. 'Stil maar, stil maar, pa. Ik heb hem geranseld en geschopt. Ik had hem dood kunnen ranselen...'

'O, Bob, Bob...'

Hij legde de verwonde hand op zijn vaders schouder.

'Pa, huil maar niet. Hij zal het voortaan wel uit zijn lijf houden om... te liegen. Die arme... moeder.'

Toen weer nam het verdriet de overhand.

Zijn tengere gestalte trilde en zijn tranen begonnen weer te vloeien.

'Bob,' zei zijn vader plotseling, nog met de handen voor de oogen. 'Als ik je vertel, dat moeder niet dood is...'

Bob's gewonde hand zonk slap langs zijn zijde. Hij deed een paar passen achteruit en zag de door smart gebogen gestalte dieper vooroverzinken. Bob antwoordde niet. Hij bedacht zich. Zijn tranen drongen terug.

'*Dan* zou moeder hier zijn, bij u en mij, en zouden we geen juf noodig hebben. Dan zou moeder mijn kleeren naaien en... mee gaan wandelen, net als andere moeders. Alle jongens op school wandelen met hun moeders. Ik h e b geen moeder meer.'

'Neen,' steunde zijn vader, langzaam opziende. 'Moeder is op reis.'

'Dat hebben ze Toetti van hierover ook wijsgemaakt,' zei Bob plotseling. 'Toen zijn moeder gestorven was, vertelden ze dat ze op reis was.'

'Ja,' antwoordde zijn vader weer.

Waarom hem de illusie ontnemen? Waarom het groot vertrouwen in zijn moeder schokken? Waarom de vrouw, die hij eens had liefgehad - zijn moeder - in zijn oog vernederen? Waarom hem het hooge ideaal van *moeder* ontnemen? Waarom? Waarom? Zou hij er gelukkiger om zijn?

'Kom hier, Bob. Luister eens. Je moet Jan Bakker geen kwaad hart toedragen. Bedenk eens hoe ongelukkig het voor hem is, zoo'n zwakken vader te hebben. Geloof je niet, dat hij er al reeds genoeg verdriet van heeft?'

Bob legde zijn hoofd op zijn vaders schouder en streelde hem met de hand.

'Zal je het niet weer doen, mijn jongen?'

'Neen, pa, nooit, nooit meer,' zei hij berouwvol.

't Was doodstil in het ziekenvertrek, waar Bob met bleeke, doorschijnende wangen en glinsterende oogen op een rustbed lag uitgestrekt. Onafgebroken hield hij de oogen omhoog gericht. Uren waren voorbijgegaan, dat hij geen enkel woord gesproken had en maar al naar boven had liggen staren. Nu en dan bracht hij met een haastige beweging de magere hand aan het voorhoofd en drukte de vingers tegen de slapen, als om het kloppen tegen te gaan.

'Hebt gij veel pijn, mijn jongen?' vroeg zijn vader teeder.

Ontkennend schudde hij het hoofd.

'Neen, pa...'

'Waarover denkt gij? Is er iets, wat gij gaarne zoudt willen hebben, zeg het dan, lieveling, en gij *zult* het hebben.'

Zijn groote, schitterende oogen begonnen te tintelen. Een glimlach gleed over zijn gelaat. Hij bedacht zich een oogenblik en fluisterde:

'Moeders... portret.'

Toen zijn vader vijf minuten later weerkeerde, lag hij in een lichte sluimering. Een trek van weemoed en smart vertoonde zich op zijn vaders gelaat.

'Waarom?' peinsde hij. 'Waarom deze schok, deze aandoening? Zijn leven is nog zoo kort.'

Aarzelend hield hij het portret tusschen de trillende vingeren. O, wanneer *zij* het eens weten kon! Wanneer zij eens wist, dat hij sterven ging... met een bede 'moeders portret' op de lippen. O, welk een foltering! Hij zou hem, het eenige wat hem aan het leven bond, verliezen. Hij moest hem afstaan, zonder één vinger naar zijn behoud te kunnen uitsteken. De Dood, bij tientallen immers had hij zijn slachtoffers genomen!

De schel weerklonk.

Bob sloeg de oogen op en spande zich in om te luisteren. Angstig staarde hij naar de deur.

'Zij komen u halen, vader...'

‘Laat ze komen,’ fluisterde zijn vader hartstochtelijk. ‘Ik blijf bij je, mijn kind. Ik zal niet meer heengaan. Hier is... *moeders* portret, mijn jongen.’

(*Slot volgt.*)

Blanche-Rose, door Melati van Java. (*Vervolg van blz.* 12.)

Nu had zij weer iets om naar uit te zien, om naar te verlangen en te hopen; zij deed nu alles om niet achteruit te gaan en Blanche's gelijke te blijven. Zij verzorgde haar schoonheid, zij spaarde haar

HET KLEINSTE HUIS IN HAMBURG. (Zie blz. 21.)

handen, zij las vreemde talen, zij oefende zich op de oude rommelpiano der familie om de vlugheid in de vingers te houden, alles met het vooruitzicht der vacantie, en ondertusschen juichte het in haar:

'Blanche is mij trouw! De proef met Elodie is mislukt. Ik blijf haar lieveling, haar zusje, en zij is nog altijd mijn mooie Fee!'

VI.

En in de groote vacantie kwam weer de panier voorrijden en nam opnieuw Rose-Blanche mede. De baron en barones hadden wel gezien hoe weinig Elodie hun dochtertje boeide en hoe deze, al sprak zij er niet over, haar pleegzuster miste. Daar zij geen ander doel in het leven hadden dan Blanche's leven zoo licht en zonnig mogelijk te maken, lieten zij haar begaan en gaven toe dat Rose-Blanche de heele vacantie op het kasteel doorbracht.

Overigens hielden zij ook veel van het kind. Zij waren allen onder de bekoring van haar stralende persoonlijkheid, en als zij den omgang beperkten, dan was het alleen uit voorzichtigheid, uit vrees het meisje schade te doen, haar toekomst te bederven.

'Als wij haar eens uithuwelijkten,' zei de baron, die evenals alle mannen Rose graag mocht lijden, 'zij is toch als onze tweede dochter!'

‘Dan zou je haar evenveel moeten geven als je aan Blanche gaf,’ zei mevrouw; ‘met minder zou zij toch niet gelukkig kunnen of willen zijn.’

‘De liefde maakt de balans recht, en geloof mij, ik zou mij erg moeten vergissen als onze Rose-Blanche niet hartstochtelijk kon liefhebben.’

‘Of bemind worden! Zij is te zelfzuchtig om veel van anderen te houden.’

‘Behalve van Blanche!’

‘Ja, juist, Blanche! Maar dat is het juist, zij laat zich beminnen door Blanche, en als zij iets van haar liefheeft, dan is het Blanche's liefde, niet haarzelf.’

‘Vrouwtjelief, wat analyseer je alles! Je ontbladert de bloem in plaats van te genieten van haar geur en haar kleur.’

‘Ja, 't is mijn gebrek altijd geweest en ik vrees dat ook ons kind hetzelfde doet. Jammer! zulke zijn bestemd veel te lijden.’

‘Maar jij lijdt toch niet!’

Mevrouw de Lasthéné zweeg; zij had ook haar verborgen kruis, waarvan niemand iets vermoedde, haar man het allerminst; hij dacht niet dat zij er eenig idee van had hoe zijn reisjes naar Brussel of Parijs nog een ander doel hadden dan het rekbare ‘zaken’. Maar zij zweeg hooghartig, zij veinsde niets te weten, niets te raden; al haar liefde, al haar zorg wijdde zij aan haar kind, en haar dagelijksch gebed was: ‘Vader in den Hemel! Als er ééne lijden moet, geef mij dan dubbel te dragen, maar maak Blanche's last licht. Zij zal evenals ik dubbel moeten lijden, omdat zij het niet anders kan dan in

stilte, en als zij eens lief zal hebben, dan is het slechts dien ééne en voorgoed!'

Nog één jaar en toen kwam Blanche tehuis, achttien jaar oud, mooi, schijnbaar teer, broos, en toch krachtig in haar fijnheid.

Zij ging eerst met haar ouders naar Ostende, toen naar Parijs en Amsterdam, waar zij aan de familie werd gepresenteerd, en tegen het begin van October kwamen zij in Viljoen terug om er de herfstmaanden door te brengen. De winter zou men door een verblijf in Brussel bekorten.

Een groote verrassing wachtte Blanche toen zij op het kasteel aankwam. Rose was er reeds, Rose, tot een prachtige vrouw ontwikkeld, donker als een Spaansche, maar met de frissche kleur van een Hollandsche, elegant in haar eenvoudig japonnetje, en toch met iets in haar optreden, in haar geheele wezen, dat Blanche vreemd voorkwam, iets waaraan zij zich wennen moest - meende zij - iets wat zij vroeger nooit in haar vriendinnetje had gezien, maar wat de scherpe blik harer moeder daarin steeds had vermoed.

De waarheid was dat Rose-Blanche in dit jaar veel was veranderd, of liever, veel wat in haar had gesluimerd, was ontwaakt; vele zaden, in haar ziel gestrooid, ontkiemden in vruchten boven den grond.

Op haar atelier waren een paar Belgische meisjes gekomen met socialistische denkbeelden; zij hadden haar eigen gedachten over allerlei onderwerpen, over godsdienst, moraal, over menschen en maatschappelijke toestanden.

Rose luisterde aandachtig en het was haar of een nieuwe wereld zich voor haar opende. Dat alles had haar zoo dikwijls vaag voor den geest gezweefd; zij had het niet in woorden, zelfs niet in gedachten kunnen formuleeren; 't was zoo heel iets anders dan wat zij steeds in haar omgeving bij haar drukke, zwoegende ouders, in de kerk en op het kasteel had gehoord.

Antwoord kreeg zij niet of zeer onbevredigend, maar het was reeds veel dat anderen ook de vragen deelden, die haar zoo dikwijls op de lippen hadden gezweefd.

Dus zij was de eenige niet, die leed onder de onrechtvaardigheid van het leven, een onrechtvaardigheid, die haar nog meer dan anderen drukte, omdat zij wist hoe dat leven voor anderen kon zijn - een droom van schoonheid en glans.

Zij voegde zich bij die meisjes, zij leerde van haar denken - zooals zij het noemde, - zij wist nu dat ieder mensch op de wereld recht heeft op geluk en op vreugde, dat er een einde moet komen aan de groote onrechtvaardigheid, die aan eenigen alles geeft en aan anderen niets, dat de mensch vrij geboren is en dat wetten en conventiën hem van jongsaf ketenen en belemmeren, dat de godsdienst uitgevonden is om den arme in onderwerping te houden ten koste van den rijke, dat men het geluk moet nemen, waar men het vindt, en niet vragen hoe men het verovert.

Zij leende boeken van haar, die zij tot diep in den nacht zat te lezen, boeken die den hartstocht verheerlijkten en de deugd bespotten, hen, die onderworpen, godsdienstig en tevreden leefden, beklaagden en geestelijk onvolwassen, bekrompen, ouderwetsch noemden.

Zij dronk deze theorieën in als frissche kersen op een gloeienden zomerdag; het aanschijn der wereld veranderde voor haar; zij zag alles nu zoo anders in - het werken en tobben van haar ouders, hun moeilijk voortslepen van den levenslast, hun voortsukkelen zonder levensvreugd, zonder ander doel dan om maar in het leven te blijven, en welk leven!

Dan dacht zij aan de heerlijke dagen bij de Lasthené's; hoe heel anders leefden die!

Vroeger vond zij het een gunst, een voorrecht dat zij alléén van al haar broers en zusters daarvan mee mocht genieten; toen vond zij het een toovertuin, waarin haar pleegzuster de goede Fee was; nu achtte zij het een recht, dat zij daar ten minste de kruimels oprapen mocht, van hun dagelijkschen feestdisch gevallen.

Waarom moest Blanche-Rose dat alles bezitten en niet zij? Zij waren toch beiden menschen; alleen het toeval der geboorte had de eene alles gegeven en de andere niets. En tot overmaat van ongeluk stonden zij haar toe nu en dan eens te genieten van hun leven, hun weelde, om dan weer in haar ellendige omgeving met spijt en heimwee daarnaar te smachten.

Neen, haar rechten waren dezelfde; de Lasthéné's meenden haar te overladen met weldaden; zij moesten eens weten hoe zij er heel anders over dacht, hoe zij hun niets dankbaar was voor hun goede gaven, hoe zij het hun niet vergaf haar een blik te hebben gegund in een paradijs, dat toch voor haar geen blijvende woonplaats mocht zijn.

Wrokkend en ontevreden smachtte zij toch naar het oogenblik, dat haar weer naar Viljoen zou brengen; haar ongeduld, toen de reis der familie telkens en telkens weer verlengd werd, kende geen grenzen.

Eindelijk kreeg zij een lief briefje van mevrouw de Lasthéné, of zij zich naar het kasteel wilde begeven, vóór de terugkomst der familie, om voor de feestelijke ontvangst van Blanche te zorgen.

‘Natuurlijk ben ik daarvoor goed genoeg. Wierook branden voor de jonge godin! Ik behoor tot haar amusementen, evengoed als een gang naar de wedrennen of naar de opera.’

Evenals het huis harer ouders, zag zij nu het kasteel aan met geheel andere gedachten. Alles schitterde haar nog prachtiger in de oogen.

Toch begreep zij dat niets gevaarlijker zou zijn dan hier van haar innige gevoelens te doen blijken; zij moest haar best doen dezelfde te schijnen, haar jaloezie verbergen en steeds de rol van dankbare spelen.

Het huichelen viel haar zwaar; vroeger was het haar gemakkelijk geweest zich jegens Blanche gelukkig en erkentelijk te toonen, zij voelde het; nu echter moest zij veinzen, gevoelens vertoonen die zij niet had, aan andere geen uiting geven.

Zij was hier vreemd, niet meer in harmonie met haar omgeving; het viel haar moeilijk met Blanche hartelijk te spreken, zelfs naar haar te luisteren. Eens was het haar een genot haar te vragen naar de wonderen van Parijs, naar den glans van Ostende; zij werd er niet moe van dit alles te hooren, en Blanche antwoordde gaarne; zij genoot van haar geestdrift, haar belangstelling nog meer dan toen zij zelf dat alles had gezien en gehoord.

Nu trilde zij van ergernis bij Blanche's verhalen, zij moest ze aanhooren en kon het haast niet verdragen dat zij daar stil zat toe te luisteren; het kwam haar immers ook toe, die tafel was evengoed voor haar gedekt, alleen de onrechtvaardigheid van het lot belette haar er aan te zitten.

Alleen het geoefende oog van mevrouw Lasthéné en van Blanche of liever haar fijn besnaarde sensitieve ziel zag en voelde, dat Rose niet meer als vroeger genoot. Haar lach klonk druk, gemaakt, soms schel; zij moest zich geweld aandoen om vriendelijk en voorkomend te zijn, en dat maakte haar soms overdreven, soms onverschillig.

‘Ik word hier maar geduld! De deftige gasten weten, dat ik maar een schoolmeestersdochter ben, een atelier-meisje, zij behandelen mij beleefd en correct enkel omdat de Lasthéné's mij het genadebrood laten eten.’

Zij hield zich in gezelschappen stug, trotsch, op een afstand, hoewel Blanche alles in het werk stelde om haar voor te laten komen en te doen waardeeren.

Mevrouw de Lasthéné had haar met de beste bedoelingen allerlei nieuwe japonnen, mantels en hoeden gegeven uit de garderobe van haar dochter; het waren allen nog zeer goede stukken, maar die Blanche niet meer gebruikte, daar zij nu bij haar presentatie in de wereld alles nieuw had gekregen.

Rose-Blanche nam de kleederen aan met een flauw ‘dank u wel’, maar toen zij voor de eerste maal het zachtrose kostuum van Blanche aantrok en in den spiegel zag, kreeg

zij een aanval van woede, en niets ontziende, scheurde zij het zich van het lijf.

‘Ik draag geen afgedragen kleederen,’ verklaarde zij en verscheen in haar eenvoudig donker jurkje, stemmig als een pleegzuster.

‘Hé, ik had gehoopt je in dat rose foulardje te zien,’ zeide Blanche.

‘'t Past mij niet,’ antwoordde zij kortaf, ‘ik heb liever een katoentje aan dat mij goed zit dan een zijden pak, dat blijkbaar niet voor mij is gemaakt.’

Blanche zeide niets, maar den eersten keer dat zij naar de stad gingen naar Blanche's naaister, liet zij voor Rose dezelfde japon aanmeten die zij voor zichzelf had uitgekozen; alleen in de kleur maakte zij verschil, blauw stond haar beter dan Rose-Blanche.

Het meisje liet met zich doen, maar inwendig verbeet zij zich.

‘Wat voor verdienste ligt er nu in haar handeling?’ vroeg zij zich af; ‘zij is de weldoenster, zij geeft mij kleeren, het kost haar geen enkele opoffering, en ik moet haar danken; doe ik het niet genoeg, zoo heet ik ondankbaar.’

Er was iets gebroken tusschen hen. Blanche, die niet veranderd was, voelde het zeker het bitterst; soms vroeg zij het aan Rose òf zij iets tegen haar had, òf zij iets misdaan kon hebben, òf zij onwetens en onwillens haar in iets had gegriefd.

‘Neen, neen!’ riep zij, ‘je kunt het niet helpen, arm schaap! Maar je bent een groote, heel groote, deftige dame geworden, geen kostschoolmeisje meer, en ik ben maar een burgerkind. Dit is het verschil; vroeger voelden wij het niet en daarom is het beter dat wij scheiden!’

Blanche kreeg tranen in de oogen en trok haar liefkoozend naar zich toe.

‘O foei, Rose! Zeg het nooit meer! Ik houd nog evenveel van jou en ik ben niets veranderd. Ik denk, ik voel nog precies hetzelfde als vroeger; al die menschen en al die feesten raken mij maar aan den buitenkant, zij dringen niet in mij door...’

‘Dat denk je maar! Onwillekeurig verander je daardoor, en als je trouwt, wordt je heelemaal anders. En dat wil ik niet afwachten; ik heb geschreven op een advertentie en dan kom ik op een atelier in Den Haag, en als je dan in Den Haag logeert, kunnen wij mekaar niet ontmoeten dan stilletjes, 's morgens als er geen gevaar is dat er menschen bij je komen, die in mij 't juffie zien dat hen hielp met het oppassen van hun hoed en die hun complimenten moest aanhooren over het slordig aannaaien van die veer en het weinig elegante van het bloemarrangement...’

‘Neen, Roos, dat gebeurt niet! Dat wil ik niet. Ik zal mij nooit voor je schamen!’

‘Denk je dat ik met je mee mag naar het concert in de Tent, ik, een winkeldochter?’

Het laatste woord was met onnoemelijke verachting gezegd; er lag in haar stem wilde haat, die glom in haar oogen en aan haar geheele gelaat iets onaangenaams en vreemds gaf.

Blanche zuchtte.

‘Kon ik je maar gelukkig maken, zus, maar ik weet niet hoe ik 't moet aanleggen op mijn of op jou manier!’

‘Wij moeten maar voor onszelf zorgen. Dat is het beste, onze wegen loopen te veel uiteen! 't Is hard, maar er is niets aan te doen. Wij moeten er ons maar bij neerleggen.’

Maar Blanche legde zich er niet bij neer. Zij sprak met haar moeder over Rose's plan. Zou het niet mogelijk zijn haar voorgoed op het kasteel te nemen? Maar terwijl zij dat voorstelde, las mevrouw Lasthéné duidelijk dat Blanche dit niet wenschte voor zichzelf, maar alleen ter wille van Rose-Blanche.

'Misschien heeft het kind gelijk,' antwoordde zij nadenkend, 'zij is veranderd...'

'Heeft u dat ook opgemerkt, Mama?'

'Reeds in het eerste oogenblik. Zij geniet niet meer van hetgeen wij haar geven; het zijn weldaden voor haar, aalmoezen, en hoe wij 't ook aanleggen, hoe wij ook onze kieschheid verdubbelen, het helpt niets, zij verlangt ze niet meer - zij verbeeldt zich recht te hebben op meer.'

'O neen, Mama, zij is zoo bescheiden.'

'Omdat zij trotsch is geworden, omdat zij haar naïeveteit heeft verloren, misschien ook haar onschuld in gedachten. Werkelijk, Blanche, ik geloof dat het beter is voor je beiden van elkander te gaan. Ik heb het altijd gevreesd, dat het zou komen, maar ik begreep ook dat het met geweld scheuren van den band je te veel pijn zou doen. Nu rafelt het van zelf los!'

Blanche verbaasde zich over haar eigen gevoelens. Losrafelen! Zou het waar zijn? Haar diepe, innige vriendschap loste zich op in niets en er was niet de minste reden voor. Zij onderzocht haar hart; hield zij minder van Rose-Blanche, en waarom? Er was toch niets tusschen haar beiden voorgevallen, maar toch het oude was niet meer. Zij begrepen elkander niet zonder woorden, als vroeger, alleen door een blik, een lach; er was iets tusschen haar gekomen en dat vervreemdde Blanche.

Zij zag nu dat Rose van heel andere stof was gemaakt dan zij; zij vond haar trekken grof, alleen het mollige en frissche der jeugd gaf er het afgeronde, het donzige aan; haar bouw was te forsch, zij had dikke polsen, breede handen, die slechts een weinig huiswerk moesten doen om er leelijk en burgerlijk uit te zien; haar voeten hadden geen mooien vorm en deelden dien aan de schoenen mede; ook wanneer zij dezelfde soort nam als Blanche, zoo zagen zij er na eenigen tijd heel anders uit.

Zelfs de schitterende gelaatskleur was van nabij gezien te krachtig, te veel met sproeten doorspikkeld; haar frissche, kersroode mond was nu een van haar grootste aantrekkelijkheden, maar wanneer men haar moeder kende, dan kostte het geen moeite te voorspellen dat later de lippen dik, afhangend en breed zouden worden, evenals de hare, want de teekening was er reeds.

Alleen de oogen waren schitterend, levendig, maar tevens hard en brutaal; nu konden zij nog lachen, dansen, spotten, coquetteeren, nu boeide hun afwisselend spel en trok aan, maar later, als het inwendige vuur verteerd was, hoe zouden zij dan de wereld inkijken?

Het lot van Rose-Blanche's schoonheid zou geheel afhangen van het leven dat haar wachtte; bleef zij in een omgeving van weelde en zorgeloosheid, dan zou er kans zijn dat zij mooi bleef en gedistingeerder werd; keerde zij weer terug in haar eigen kring, dan zou zij misschien verslorderen, zichzelf verwaarloozen, om niets anders te worden dan een echte burgervrouw, van wie men nauwelijks meer zou kunnen zeggen, dat zij in haar jeugd opmerkelijk mooi was geweest.

Dit alles openbaarde zich langzamerhand aan Blanche-Rose. Maar wat was het uiterlijk verschil vergeleken bij de innerlijke beschaving en zielstoestand van haar vriendin?

Zij was van een ander soort dan zij - zij dacht en voelde anders - het was niet het verschil van karakter dat haar opviel. Op school had zij te veel verschillende karakters leeren kennen om zich te verbazen over iemand, die anders gesteld scheen dan zij, maar er waren kleinigheden, die Blanche onaangenaam troffen en waarvoor Rose geen oog had - gevoelens waarvan zij geen begrip scheen te hebben, kieschheden, door haar niet vermoed. - Haar levensopvatting was ook zoo geheel anders, een wilde zucht naar vermaak, een jacht naar genot, een soort van minachting voor alles wat

niet glinsterde, een neiging om alles rondom haar te kiezen in klatergoud. Als het maar schitterde, dan vroeg zij niet hoe ondegelijk en onartistiek de voorwerpen waren, waarmede zij zich tooide.

Dat verschil in smaak teekende zich af in beider uiterlijk. Na een jaar aan zichzelf te zijn overgelaten had Rose zich

allerlei goedkoope, smakelooze maar opzichtige dingen aangeschaft; zij was echter slim, en als bij intuitie voelde zij dat deze hier tusschen die deftige menschen detoneerden, en zij sloot ze vol ergernis weg; zij deden haar geen pleizier meer, zij voelde dat zij zich met dat valsche goed hier belachelijk maakte en zag met afgunst naar de stille, discrete wijze van zich te kleeden, die haar echter niet beviel, van mevrouw de Lasthéné en haar dochter.

VII.

Zoo stonden de zaken toen een vreemde gast op Viljoen zijn intrede deed. Het was een verre bloedverwant van mevrouw de Lasthéné, een jong advocaat, die veel gereisd had en in Amerika en Afrika was geweest en nu hier een bezoek kwam brengen; hij had zich gevestigd in een groote Hollandsche provinciestad en zocht een vrouw; men had hem aangeraden kennis te maken met Blanche de Lasthéné. Alles wat hij in een vrouw wenschen kon, zou hij in haar vinden: schoonheid, elegance, fijne beschaving en - geld.

Dit laatste had Mr. Stephan van Overvoorde wel niet noodig, want hij was een rijke wees, die zich de weelde veroorloven kon een vrouw te kiezen geheel naar zijn smaak, zonder zich door bijbedoelingen te laten leiden - maar hij had veel familie en deze was vanouds de meening toegedaan, dat bij een huwelijk de schalen van de fortuinbalans zooveel mogelijk gelijk moeten staan.

Stephan was van jongsaf altijd tamelijk onafhankelijk geweest; na zijn promotie was hij juist meerderjarig geworden; zijn eerste werk was een reis om de wereld te maken, waarvan hij een geestige, prettige en toch zeer belangrijke beschrijving uitgaf.

Nu was hij teruggekeerd, vast besloten in zijn eigen land een man van beteekenis te worden; hij was het zwerven moede en verlangde naar een eigen huis en haard, door hem steeds ontbeerd en waarnaar hij thans, van zijn lange tochten teruggekeerd, heimwee begon te krijgen; hij wilde niets liever dan rustig gelukkig worden, en wie hem kenden en Blanche-Rose de Lasthéné, waren het er over eens, dat die twee elkander zouden aanvullen in een allergelukkigst huwelijk.

Zijn boek was hem voorafgegaan om haar met hem in kennis te brengen. Misschien vermoedde Blanche iets van de plannen, die achter haar gevormd werden, in elk geval zij joegen haar geen schrik aan.

Het boek, dat fraai uitgevoerd en mooi geïllustreerd haar ter lezing was gegeven, boeide haar buitengewoon, misschien nog meer om dengene die het geschreven had, dan om wat er in stond. Zij en Rose lazen het tezamen, lachten hartelijk om zijn, wat zij noemden, leuke manier van vertellen, rilden over de ijselijke jachtverhalen, huilden haast over een verschrikkelijke bijna-schipbreuk, die hij levendig en aanschouwelijk beschreven had, en toen het uit was, begonnen zij het elk voor zich stilletjes te herlezen, zonder dat de eene het voor de andere weten wilde.

Misschien was het een gevolg van de vervreemding, langzamerhand tusschen haar ontstaan, dat zij volstrekt niet napraatten over het boek en zich als het ware schaamden als zij elkander betrapten op het nalezen daarvan.

Beider verbeelding was met den schrijver bezig; soms slopen zij naar het salon, waar in de photographiedoos een portret van hem als kleine jongen lag, en trachtten

zich een voorstelling te maken van hetgeen uit die kinderlijke trekken nu geworden was.

Toen dus bekend werd, wanneer hij zoude komen, ging er een schok door beider leden. Blanche werd zoo wit als haar naam en Rose vuurrood; zij zagen elkander niet aan, doch beiden vreesden dat men het kloppen van haar hart kon hooren.

Het was een dag van beteekenis in beider leven, toen hij aan zou komen.

De Baron ging hem halen in zijn jachtwagen - 't heette dat hij voor de jacht kwam. Blanche had er niet aan gedacht bijzonder toilet te maken, zij was eenvoudig als altijd. Rose was nergens te zien.

(*Wordt vervolgd.*)

De vooruitgang op het gebied van lijkverbranding. Met illustratiën.

Lijkverbranding! Onwillekeurig zal velen lezers van ‘De Huisvriend’ een rilling door de leden gaan, wanneer zij dit woord lezen. De menschen houden zich zoo graag vast aan oude vormen en overleveringen, vooral wanneer deze in verband staan met godsdienstige

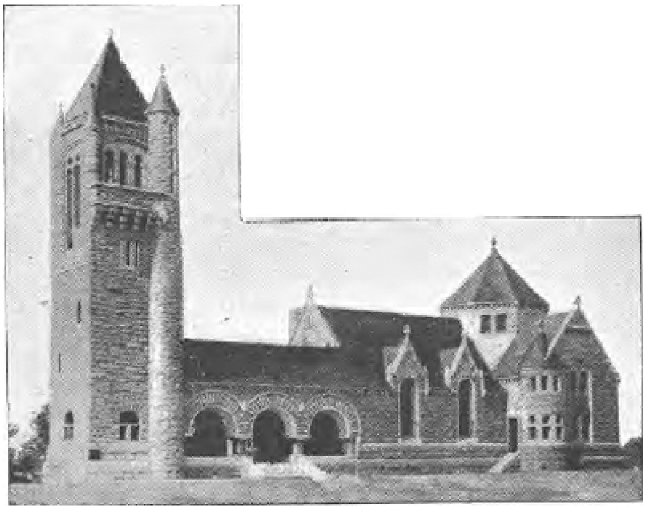

CREMATORIUM IN TROY BIJ NEW-YORK.

gebruiken en met dingen, die het eeuwige wereldraadsel ‘Leven en Dood’ betreffen. Wat vorige geslachten voor hoog en heilig gehouden hebben, dat heeft ook in ons gemoedsleven ingang gevonden. Moge de ondervinding en de studie ons over vele dingen heenzetten, - iets wat jarenlang bij de volken ingang gevonden heeft is maar niet zoo gemakkelijk uit te wisschen, en zeker is dat van weinig dingen zoo waar als van de moderne lijkverbranding.

De heftige strijd om het vóór of tegen heeft ook in ons land langzamerhand minder scherpe vormen aangenomen, maar toch wordt door het grootste deel der bevolking de lijkverbranding als iets ongodsdienstigs, heidensch en alle illusies benemend beschouwd. Nu leeft men in het geloof aan een leven ‘aan gene zijde van het graf’. Als een vreedzame plaats van eeuwige rust wordt ons dat graf voorgesteld en als zoodanig speelt het ook een zeer voorname rol in gedichten van alle tijden en volkeren; melancholie, romantiek en fantasie hebben een gelijk aandeel eraan. En daartegenover plaatst men nu als nuchter product van den tegenwoordigen tijd de lijkverbranding.

Het graf bedekt het verteringsproces der natuur, dat jaren duurt, terwijl de oven in weinige oogenblikken hetzelfde werk verricht. Dat zal velen wreed toeschijnen. Maar de tijd gaat voort en dokters en andere geleerden hebben de sanitaire voordeelen aangetoond, die de lijkverbranding in tegenstelling met de teraardebestelling voor de levende menschheid hebben. Langzaam maar zeker neemt nu ook het aantal toe van degenen, die voor den nieuwen vorm van begraven zijn, die eigenlijk een zeer oude is.

Opvallend is evenwel, dat niettegenstaande verschillende tentoonstellingen en voor-

drachten, die men over dit onderwerp gehouden heeft, er zelfs in de ontwikkelde kringen der bevolking dikwijls dwaze voorstellingen over den aard der verbranding zelve, evenals over den uiterlijken vorm der verbrandinrichtingen

HET INWENDIGE VAN DE URNENZAAL IN HET PARK VAN TREPTOW BIJ BERLIJN.

- crematoriën en de bijzettingsplaatsen voor de asch, columbariën, urnenzalen - heerschen.

Daar de lijkverbranding in het idee van velen iets akeligs heeft, zullen de lezers verbaasd staan als zij uit nevensstaande afbeeldingen van eenige crematoriën zien, dat, ofschoon de beweging voor de lijkverbranding nog van jongen datum is, er reeds monumentale gebouwen verrezen zijn, die alle aanspraak kunnen maken op aesthetische bouworde. Alle stijlsoorten zijn vertegenwoordigd, maar toch geven de meeste architecten de voorkeur aan den vorm van den antieken tempel, zooals het crematorium te Zürich. In denzelfden stijl zijn opgetrokken de crematoriën te Heidelberg, Mannheim, Basel, Kopenhagen en San-Francisco.

Het crematorium te Manchester ziet er volkomen uit als een kerk, waarbij het gelukt is den onontbeerlijken schoorsteen zeer goed te verbergen door hem den vorm te geven van een klokketoren. Minder gelukkig is men bij de oplossing van dit raadsel geweest bij het crematorium te Hamburg. Men heeft een minder schoonen indruk van een fabrieks-schoorsteen willen vermijden door den toren van het Palazzo Vecchio in Florence als model te nemen; daar het bouwwerk evenwel veel kleiner afmetingen heeft, ziet men dadelijk dat het wel degelijk een schoorsteen is. Overigens evenwel is de aanblik van het geheel zeer goed en wordt nog verhoogd door den aanleg van een prachtige ‘urnenzaal’ midden in het gebouw.

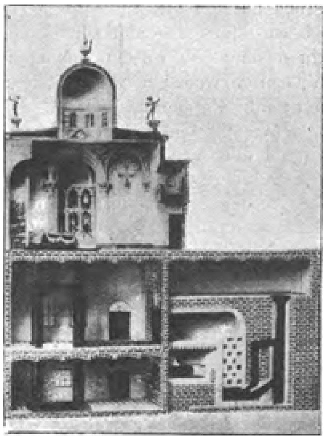

DOORSNEDE VAN EEN MODERN CREMATORIUM.

De schoonste ligging heeft stellig het Earl Gardener Crematorium in Troy bij New-York, dat hoog aan den oever van den Hudson gelegen en uit een architectonisch oogpunt zeer intressant is; het is het eenige uit privé middelen opgerichte crematorium, dat gebouwd werd op last van het echtpaar Gardener, ter herinnering aan hun vroeg gestorven eenigen zoon.

Het na de stichting overgebleven kapitaal is zoo groot, dat, hoewel de bouw 200,000 dollars gekost heeft, er van particulieren geen kosten in rekening gebracht worden voor de lijkverbranding.

Als plaats waar men gelegenheid heeft de asch bij te zetten, geven wij een afbeelding van de urnenzaal in het park van Treptow bij Berlijn. Het gebouw is niet voor dit doel gebouwd, maar diende als tentoonstellingszaal, die de vereeniging voor lijkverbranding in Berlijn als onderafdeeling eener andere tentoonstelling daar had ingericht.

Een van onze plaatjes geeft de doorsnede weer door alle werkelijke deelen van een modern crematorium, en is de fotografie van een model, dat de Berlijnsche vereeniging bij voordrachten ter verduidelijking gebruikt. In enkele deelen is het beweegbaar, zoodat de kist door een hydraulische inrichting naar beneden gelaten kan worden en op ijzeren staven in de eigenlijke verbrandkamer gevoerd wordt. Het model geeft een aanschouwelijk beeld van de inrichting van den oven en doet duidelijk uitkomen, dat het lijk noch met brandmateriaal, noch met de vlam in aanraking kan komen, maar slechts door lucht, die tot 1000 graden Celsius verhit wordt, tot asch wordt verwerkt.

In Duitschland zijn tegenwoordig 6 crematoriën in gebruik nl. in Gotha, Heidelberg, Hamburg, Jena, Offenbach a. M. en Mannheim; het zevende te Eisenach is klaar en zal spoedig geopend worden; verder is men bezig te bouwen of zijn plannen gemaakt voor crematoriën in Mainz, Baden-Baden, Karlsruhe, Durlach, Gieszen, Geza, Dresden en Chemnitz.

Het kleinste huis in Hamburg.

In het midden der stad, in de groote Rijksstraat, staat het huisje, welks afbeelding wij den lezers als curiositeit niet onthouden willen. Het draagt als huisnummer 8, en zal wel niet slechts in Hamburg, maar van alle moderne groote steden in Europa een der kleinste, zoo niet het kleinste zijn dat door menschen bewoond, en waarin bovendien nog een zaak gedreven wordt. Het huisje is aan den straatkant 1½ meter breed en 6 meter hoog. In de benedenverdieping bevindt zich een winkel met

daarachter liggende kamer, en boven nog een kamer met vliering. Op 't oogenblik drijft

een horlogemaker er zijn zaken, wiens kleine raadjes en fijne instrumenten niet veel plaats innemen. Zou evenwel de winkel als woonkamer worden ingericht, dan zou een kleine familie hier zeer goed een onderkomen kunnen vinden.

‘Een stukje leven’,
door Hanna.
(*Vervolg en slot van blz.* 46.)

Men kwam hem halen. Een nieuw geval van diphtheritis had zich voorgedaan.

Moedeloos schudde hij het hoofd.

‘Over een uur,’ stamelde hij op gesmoorden toon, ‘over een uur... zal ik komen...’

Bob hoorde hem niet, *kon* hem niet hooren. Zijn reine kinderziel verwijderde zich van de aarde. Hij was zich niets meer bewust. Hij wist alleen, dat zijn hartewensch vervuld was... het portret zijner moeder *zien.* Hij keerde het portret om en om. Aan de keerzijde zag hij letters, maar hij kon ze niet meer lezen. Wat gaf hij er om? Hij zag *haar*, het vriendelijk gelaat, dat hij zich nog vaag van vroeger kon herinneren.

En toen, nog eens, scheen hij zich te *herinneren.*

Hij zag zichzelf nog eens in de groote huiskamer, op het oogenblik dat hij thuis was gekomen, toen hij met Jan Bakker gevochten had. Hij herinnerde zich zijn vraag: ‘waar is moeder?’ en het antwoord ‘op reis.’

Was het toeval, dat zijn vader hetzelfde beeld voor zich zag? Zijn zoon, met van verontwaardiging gloeiende wangen en vurende oogen, beleedigd, ontzenuwd door den hoon, zijn moeder aangedaan.

‘Moeder komt niet terug...?’

Hij zag zijn vader recht in de oogen. Het portret ontgleed zijn vingeren.

‘*Vader!*’

Begreep hij, *wist* hij dat zijn moeder leefde, maar voor hem niet bestond, dat zijn vaders liefde voor haar dood, en zij zijn liefde onwaardig was? *Wie* zal het zeggen?

Een gelukkige uitdrukking verspreidde zich over zijn gelaat. Alle pijn, alle smart was geweken. Hij sprak niet meer. Zijn ademhaling werd korter... ongeregelder...

Een half uur later reed dokter Verhoef weer uit. Hij geleek twintig jaar ouder dan een maand geleden. Zijn hoofd was gebogen, zijn oogen stonden strak en een uitdrukking van wanhoop lag om den mond.

Langzaam, moeilijk stapte hij het coupétje uit, alle veerkracht uit zijn gang verdwenen. Een jonge vrouw opende hem de deur.

‘Och God, dokter, mijn Jaapje heeft de koorts en doet zoo raar... Maak hem toch beter, wij kunnen hem niet missen. Wij hebben alleen nog maar een dochtertje over, wanneer hij sterft. Piet houdt zooveel van dien kleinen jongen.’

Met een zwijgend handgebaar wenkte hij de vrouw opzij te gaan en trad het armoedig vertrek - keuken, slaap- en woonvertrek tegelijk - binnen. Zwijgend onderzocht hij zijn patiënt. Zwijgend diende hij hem een geneesmiddel toe en bevochtigde de slapen van den kleinen lijder. Een kwartier later verliet hij het huisje weer.

‘Er is nog geen gevaar,’ zei hij dof. ‘Wees voorzichtig, laat niemand bij hem. Over een uur... kom ik terug.’

‘God zij gedankt,’ fluisterde de vrouw met tranen in de oogen. ‘O, dokter, als je eens wist wat het zegt, een kind te moeten verliezen! Zes jaar geleden stierf Mijntje aan roodvonk. In twee dagen gezond en dood. En, dokter, hoe is het met den jongenheer? Wij hebben zijn vroolijk gezicht al zoo lang gemist. Altijd even opgewekt en niets trotsch. Hij zwaaide altijd zoo vriendelijk goedenmorgen.’

Met een haastig gebaar bracht hij de hand aan den hoed en drukte hem diep in de oogen.

Een buurvrouw kwam op hem toegeloopen en staarde hem meêlijdend, vragend in de oogen. Het treurige nieuws scheen tot haar doorgedrongen. Zij stak hem haar grove, bruine werkhand toe en mompelde iets tusschen de tanden.

‘Dank je,’ zei hij zonder klank en deed een paar passen naar het rijtuig.

‘Dokter!’

Hij bleef staan en zag om.

‘Wat is er?’ vroeg hij bits.

‘Is... hij... erger?’

‘Hij is dood,’ zei hij gesmoord, en tot den koetsier: ‘Voorstraat 16.’

En voort rolde het rijtuig.

De kus van den Zonnegod.

Willems, assistent-ingenieur, leed aan de gevolgen van een zonnesteek. 't Was niet gevaarlijk, had de dokter gezegd, maar toch ernstig genoeg om hem een paar nachten te doen ijlen en een week zijn bed te doen houden.

Hij was den geheelen avond onrustig geweest en Hendriks, de hoofdingenieur, had daarom den inlandschen bediende naar bed gezonden en zou zelf waken.

Drie jaar in een vreemd land, altijd in elkaars gezelschap, bij het werk zoowel als bij uitspanning, doen een groote vriendschap ontstaan tusschen mannen van eenzelfde nationaliteit, en de band, die er dan ook bestond tusschen Hendriks, den hoofdingenieur aan de Indische spoor, en Willems, zijn assistent, was zeer vriendschappelijk. Gedurende de drie jaar van hun samenzijn waren zij op plaatsen geweest waar het leven zeer primitief was, en dit, gevoegd bij de gevaren die zij gemeenschappelijk hadden te doorstaan gehad, had hun vriendschap diepen wortel doen schieten.

Hendriks was dus besloten zijn nachtrust voor zijn zieken vriend op te offeren.

Als men waakt, vallen de nachten altijd lang, en hij was stijf en slaperig toen hij opstond en zich uitrekte.

Willems, oogenschijnlijk bewusteloos, lag met zijn hoofd op één arm in een onrustigen slaap. Nu en dan bewogen zich zijn lippen en uitte hij eenige woorden, waarvan het refrein steeds was: ‘Zij bemint mij! Zij bemint mij!’

Het grootste gedeelte van den nacht had hij iets gemompeld en voortdurend had hij het over een ‘vrouw’ die hij beminde, en over een ‘man’ dien hij ernstig verongelijkt had.

Hendriks was er in den beginne eenigszins verbaasd over geweest, omdat, zoover als hij wist, nooit eenige vrouw een belangrijke rol had gespeeld in het leven van Willems, maar ten laatste beschouwde hij het als een uitvloeisel van den toestand, waarin de zieke verkeerde. ‘IJlen, niets dan ijlen!’

Nu had Willems opgehouden met praten en scheen in slaap te zijn gevallen.

Hendriks begaf zich dus behoedzaam naar de deur. De zon was reeds opgegaan en voor den tijd van den dag was het bizonder warm.

Hendriks leunde tegen het hek van de veranda en haalde diep adem. Na de benauwde atmosfeer in de slaapkamer was het hier bepaald lekker, maar toch rilde hij als hij keek naar de zonnige, open vlakte vóór zich. Dagelijks hinderde de eentonigheid hem meer, altijd de vervelende stofwolken, hetzelfde door de zon verbrande gebladerte en hetzelfde stuk van de spoorwegrails, die zich als een reuzenslang een weg baanden door de vlakte; hier en daar een boom en

struik, die zwart en grimmig afstak tegen het helderblauw van de lucht. O, die vreeselijke eentonigheid! Hendriks huiverde toen hij zijn blik liet gaan langs de rails. Mannen doen dat meermalen bij hun arbeid; het is het bewijs van stervende ambitie, van teleurgestelde hoop en onvervulde droomen.

Voor Hendriks waren die zwarte boomstammen als geraamten van doode jaren; hij voelde zich dien morgen bizonder terneergedrukt, iets als de afschaduwing van een groote ramp kwam over hem.

''t Is ten gevolge van den slapeloozen nacht, ik moet het van mij afzetten,' mompelde hij. 'Den laatsten tijd heb ik altijd van die treurige fantasieën.' Maar de lange strook spoorwegrails vóór hem en de gedachten, die daardoor werden opgewekt, kon hij niet van zich afzetten.

Vele van zijn beste jaren had hij bij die slingerende strook ijzer doorgebracht, jaren die hem, zonder het zelf te weten, hard en kleingeestig maakten.

Maar later! Hendriks richtte zich in zijn volle lengte op en wierp het hoofd achterover. Toen lachte hij.

Het zou spoedig voorbij zijn. De spoorweg was bijna voltooid en binnen weinig maanden zou zijn lang contract ten einde loopen; hoelang dat contract wel geduurd had, wist Hendriks alleen voor zichzelf.

In gloeiende hitte en hard werkend had hij de dagen van zijn kalender afgescheurd, maar de belooning kwam nu, stellig en zeker.

Na die vervelende jaren zou een tijd aanbreken van louter genot in zijn heerlijk vaderland met zijn heerlijke weiden en frisch groen, en dan thuis te zijn - thuis. Dat beteekende zooveel voor hem, het beteekende alles op deze wereld. Hij zou weer bij Marie zijn, zijn aardig klein vrouwtje, voor wie hij zóó hard had gewerkt, dat men zijn eigenlijken naam vergeten was en hij van het begin tot het eind van de lijn bekend was als 'de man die werkte'.

Zijn vrouwtje, dat hij niets kon weigeren, voor wie hij zijn leven zou geven, als haar geluk het eischte! Het scheen hem een eeuwigheid toe sinds hij haar in de heldere oogjes gekeken had, en het was toch nog slechts twee jaar. Twee jaar! Het schenen hem wel twintig toe, als hij terugdacht aan die heerlijke twaalf maanden te S. Wat een heerlijke tijd was dat geweest, en iedereen vond haar zoo aardig en bevallig; zelfs Willems was onder haar invloed gekomen. Arme kerel, hij, die de vrouwen beschouwde als een struikelblok voor het welslagen van den man, was van meening veranderd en had bekend dat Hendriks gelukkig moest zijn.

En hij was gelukkig. Goede Hemel! gelukkig was een veel te zwakke uitdrukking! Toen was de eeuwig brandende zon haar gaan hinderen en zij moest naar haar vaderland terug. Na dien tijd was zijn leven niet veel meer dan rails en wagens en machines.

Maar binnen een paar maanden zou dat alles anders zijn en hij was bijna geneigd de lange ijzeren rails, die zoo stil vóór hem in het zonlicht lagen, met een lachend gezicht te beschouwen. Want daarachter lag rust, vredige rust, in zijn vaderland, ver van die vreeselijk brandende zon, rust - rust. Hoe weinig menschen slechts begrijpen de ware beteekenis van dat woord. Rust en - Marie...

'Zij beminde mij. Zij beminde mij. Ik zeg je, ouwe jongen, er was niets slechts in onze liefde, niets...!'

Willems was weer onrustig geworden en hij luisterde toe.

Zelfs onder de veranda kon hij hem hooren, want zijn stem was duidelijker en sterker geworden, meende Hendriks; maar in de stille morgenuren klonk het toch vreemd en akelig.

‘Er was niets verkeerds in, niets, slechts liefde, lief...’

Hendriks glimlachte. Arme jongen, nog altijd hetzefde thema, steeds tobbende over een vrouw die hij liefhad, en een man dien hij meende beleedigd te hebben.

Het was alles slechts een voortvloeisel uit zijn ijlenden toestand, want hij wist alles wat Willems betrof evengoed als van zichzelf; als er iets geweest was, zou hij het hem wel verteld hebben; hij was er de man niet naar om geheimen te hebben en nog wel waar het een vrouw betrof.

Neen, liefdeszaken lagen niet op den weg van Jan Jacob Willems, van beroep ingenieur, en overigens vrouwenhater en vrijdenker.

‘Zij beminde mij! Zij beminde mij!’ klonk het weer zeer hard in de ochtendstilte. ‘Zij beminde mij, maar er was niets slechts in, en -’

Plotseling werd Hendriks' belangstelling opgewekt, en hij boog zich achterover om beter te kunnen luisteren.

‘Men zeide dat het om de zon was, maar men wist het niet. Wij wilden je niet bedriegen, oude jongen, daarom ging zij naar haar vaderland terug. Maar er was niets verkeerds in, slechts liefde en - verdriet. O God, dat verdriet - dat verdriet!’

De woorden kregen plotseling een vreeselijke beteekenis voor Hendriks en kwamen als hamers op zijn hersens neer. ‘Men zei, dat het om de zon was,’ herhaalde hij, maar - hij kon niet verder. Gedurende één oogenblik schenen zijn krachten uitgeput; het liefelijk beeld van zijn vaderland werd uitgewischt en hij zag niets dan de groote, glinsterende vlakte vóór zich.

Toen kreeg hij zijn bezinning terug en hij begon Willems' woorden te ontleden. Hij trachtte zichzelf gerust te stellen - en den grooten twijfel, die over hem kwam, te verbannen.

't Waren immers woorden, ijlende geuit, en welke waarde kon men daaraan hechten? Hoe waren zij ook weer?... ‘het was de zon, maar men wist het niet... we wilden je niet bedriegen... zij ging naar haar vaderland terug.’

Tevergeefs trachtte Hendriks zich wijs te maken dat het onsamenhangende woorden waren, en zijn twijfel werd ieder oogenblik grooter. Hij kon het niet wegcijferen, Willems' woorden waren maar al te veelzeggend.

‘Dus daarom ging zij weg,’ mompelde hij, ‘en - ik vermoedde het niet, - neen, geen oogenblik. Vijf minuten geleden had hij het benauwd warm, nu voelde hij zich akelig koud. De groote kronkelende slang daar buiten glinsterde in de zon. Hij rilde.

‘Mijn God!’ mompelde hij dof, terwijl hij een steun zocht tegen het hek van de veranda. Hij uitte slechts deze twee woorden, maar zijn geheele ziel lag er in opgesloten.

‘Dat het nu juist Willems moest zijn,’ dacht hij. ‘Maar, neen, neen, het kan toch niet waar zijn. Ik ben vandaag krankzinnig. 't Is niets dan een gevolg van zijn ijlen en ik ben een dwaas.’

Toen vielen zijn handen zwaar langs zijn lichaam; alle pogingen, die hij aanwendde om zichzelf gerust te stellen, waren vruchteloos. Altijd nog diezelfde twijfel. Hij kon dien niet verbannen, het zou hem nog gek maken.

‘Al was het ook nog zoo erg, als ik maar zekerheid had...’ mompelde hij.

‘Goedenmorgen, mijnheer! De mail is aan. Twee brieven. Een voor u en een voor mijnheer Willems.’

Hendriks keerde zich om. Hij herkende dadelijk den ouden Inlandschen postbesteller. De laatste schrikte toen hij Hendriks in het gelaat zag.

‘Bent u ziek, mijnheer?’ vroeg hij belangstellend, ‘wilt u den dokter hebben?’

‘Neen,’ sprak Hendriks met een gemaakt lachje. ‘Niet ziek, het is niets, maar...’

‘Zij bemint mij, zij bemint mij!’ klonk het weer uit de andere kamer; ‘het was niet om de zon, men zei het wel, maar men had ongelijk. Zij ging terug, omdat zij mij liefhad. De zon had er niets mee te maken. Niets! - Niets!’

‘Dat is mijnheer Willems,’ sprak hij tot den ouden man; ‘de zon, gisteren - hij is niet goed bij 't hoofd,’ voegde hij erbij, werktuiglijk over zijn voorhoofd strijkend.

‘Hij zal toch niet sterven?’ vroeg de oude man belang-

stellend, want Willems was zeer geliefd in den omtrek.

'Neen!' antwoordde Hendriks, 'daar is geen gevaar voor. De dokter zegt dat hij over een week wel weer beter zal zijn. Hij spreekt over iemand in zijn vaderland.'

'O, dat doen de menschen altijd als zij een kus gehad hebben van den Zonnegod. Zij verlangen naar degenen, die zij het meest liefhebben. Pas vandaag maar op, mijnheer...'

De oude man zweeg een poosje en keek naar de uitgestrekte, stoffige vlakte vóór zich. Toen ging hij voort, zeggende: 'Ik ben maar een oud man, mijnheer, en heb in mijn leven veel zon gezien, maar het zal vandaag zoo heet zijn, als het in mijn heele leven nog niet geweest is.' Hij wees naar de lucht en sprak: 'Die zal vandaag veel kwaad uitrichten, mijnheer. Neem den raad van een ouden man aan en wees op uw hoede. Wie vandaag door den Zonnegod gekust wordt, zal nooit zijn vrouw meer kussen.'

'Zal nooit zijn vrouw meer kussen,' herhaalde Hendriks zacht, toen de oude man zich verwijderde. 'Wien de Zonnegod kust...'

Hij draaide de brieven in zijn hand om, terwijl hij deze woorden mompelde. Toen keek hij terloops naar de adressen.

De bovenste was zijn brief. Het adres was geschreven door haar, die hij zoo innig liefhad, zijn Marie.

Toen keek hij naar de andere; voor Willems, en...

Hendriks drukte de lippen stijf op elkaar. 'Haar schrift, haar schrift.' Deze enkele woorden klonken als hamers in zijn hoofd; zij teekenden zich af op de verwijderde heuveltoppen, hij zag ze zelfs geschreven in de strakke lucht; overal hetzelfde... 'Haar schrift.'

't Was of zijn hoofd in brand stond. Zijn twijfel was nu zekerheid geworden, en Willems' ijlende woorden hadden wel degelijk een beteekenis.

Wat een dwaas was hij geweest - een blinde dwaas.

Zonder zichzelf rekenschap te geven van wat hij deed, wilde hij den brief openscheuren en zien hoe de zaken stonden. Maar iets hield hem terug. Hij trachtte zichzelf te beheerschen, weerstand te bieden aan de verzoeking. 't Was zoo'n laffe daad. Neen, neen, hij mocht het niet doen.

'Zij bemint mij. Zij bemint mij.'

Weer klonken Willems' woorden zwak door de geopende deur en dezen deden Hendriks besluiten.

Met een trotsch gebaar scheurde hij den brief open en begon te lezen. Grauwer en steeds valer werd zijn gelaat, toen hij de dicht in elkaar geschreven velletjes las, en toen hij opkeek zag hij lijkkleurig.

Hendriks staarde voor zich uit. Hij zag niets - dan de woorden, die hij zooeven gelezen had.

'Neen! Er was niets slechts in - Willems had al ijlende de waarheid gesproken, de brief deed dit duidelijk uitkomen.

Zij hadden elkaar bemind, en toen zij bemerkten dat hun gevoelens hen te machtig werden, hadden zij zeer verstandig gehandeld. Marie was naar haar vaderland teruggegaan, niet omdat zij niet tegen het klimaat kon, maar ter wille van Hendriks' geluk.

Maar hun scheiding was nutteloos geweest en weer las Hendriks de laatste zinnen: ‘Zij zou nooit, nooit meer gelukkig zijn,’ stond er. ‘Zij mochten elkaar niet terugzien, maar zij zou hem voor eeuwig liefhebben.’

Er was geen toorn in Hendriks' gemoed, toen hij den brief werktuiglijk opvouwde en in de gescheurde enveloppe stak - slechts zorg en verdriet.

Hij voelde zich als door een zwaren last gedrukt en oud, toen hij naar de vlakte vóór zich keek, met de lange strook ijzer. Zijn werk.

Hendriks lachte. Het scheen hem zoo dwaas toe, op dat oogenblik aan werk te denken. De groote lijn met al haar bruggen en overkappingen, waarvoor hij de beste jaren van zijn leven gegeven had, had nu niet de minste beteekenis voor hem.

Een klein vel postpapier, bevochtigd met de tranen eener vrouw, had alles voor hem weggevaagd; slechts een groote leegte bleef er over.

Maar hij was niet boos, maakte hij zichzelf wijs. Niet boos, alleen verdrietig over het feit, dat zij nooit meer gelukkig zou zijn.

Arm vrouwtje, zij kon het toch niet helpen dat zij Willems liefhad. Hij was in alle opzichten een beste kerel, een knappe vent en zou een goede carrière maken; hij, Hendriks, deugde eigenlijk nergens voor dan voor teekeningen maken en plannen voor spoorweg-ontwerpen.

Hij moest het geweten hebben, dat hij op den duur haar liefde niet kon bezitten; hij was zoo'n gewoon mensch, maar - maar hij beminde haar zooals nog nooit te voren een vrouw bemind was.

En zij zou nooit meer gelukkig zijn. Arm vrouwtje! Jaren en jaren vol ellende, en het leven is zoo lang, als men niet opgewekt is, en al die jaren zou hij aan haar zijde moeten doorbrengen - altijd - tenzij - ten....

‘Wien de Zonnegod vandaag kust, zal nooit zijn vrouw meer kussen.’

De woorden van den ouden man schoten Hendriks weer te binnen en hadden nu een bizondere beteekenis.

Hij, Hendriks, was er de man naar om te handelen, dit was de grondtoon van zijn karakter, en al werd hij ook door het verdriet terneergedrukt, dan deed hij toch zijn best om te zien wat het verstandigst was.

Er moest iets gedaan worden, iets beslissends, en terwijl hij de zaak van alle kanten overwoog, begreep hij, dat er slechts ééne oplossing mogelijk was.

En langzamerhand kwam er een gevoel van verlichting over hem, een soort van bevrediging, dat hij den rechten weg gevonden had.

Kalm keek hij rond. Vóór hem strekten zich de eeuwige nevelen uit, achter hem lag de weg van het leven, waarop hij gewerkt en zijn best gedaan had, maar tevergeefs.

Toen hij nog eens om zich keek, voor de laatste maal, dacht hij, hoe heel anders de dingen hadden kunnen zijn, als zij slechts... Maar het was nu te laat; de tijd om te wenschen was voorbij, er moest gehandeld worden.

‘'t Is zoo de beste manier,’ mompelde hij, ‘de eenige manier. Arm vrouwtje, het zal haar gelukkig maken en...’

Hij drukte zijn lippen stijf op elkaar en ging in Willems' kamer. Deze was uitgeput in slaap gevallen.

Hendriks naderde zachtjes zijn bed en stopte den brief behoedzaam onder het peluw.

‘Hij zal denken, dat hij hem al ijlende heeft opengemaakt,’ mompelde hij.

Toen verliet hij zachtjes de kamer en nam zijn helmhoed.

Wat was het drukkend in de lucht, toen Hendriks naar buiten stapte en *met zijn helm in de hand* zich in de brandende zon begaf.

De uitgedroogde grond knapte onder zijn voeten en als een kachel brandde de zon op zijn hoofd. Kleine wolkjes stof werden voor hem opgejaagd, maar vielen spoedig weer neer. Hij wankelde. De zon brandde ook zoo, 't was of zijn hersens een en al vuur waren. Een vreeselijke duizeling noodzaakte hem een oogenblik stil te staan, maar hij drukte zijn tanden op elkaar en ging weer voort, de helm nog steeds in de hand.

* * *

Bij het bouwen van den Indischen spoorweg werden velen door zonnesteek getroffen, maar nooit zoo'n bekwaam mensch als Hendriks. Hij was een eersteklas ingenieur en een handwerker.

Willems is naar zijn vaderland teruggekeerd, getrouwd en bizonder gelukkig, maar zijn vrouw noch hij kennen de ware geschiedenis van den kus van den Zonnegod.

Blanche - Rose, door Melati van Java. (*Vervolg van blz.* 20.)

De jachtwagen kwam in snellen draf aanrijden. Stephan en de baron zaten druk te praten over hun jachtplannen en over wederzijdsche kennissen.

Van Overvoorde was niet precies mooi, maar een flink gebouwde, ferme man, met verbruind gezicht, geknipt rosbruin haar en knevel, en een paar levendige, geestige en toch goedigeoogen,

DE LAATSTEN DER ATZEKEN. (Zie blz. 29.)

waaraan de lange wimpers een enkelen keer maar voor heel kort iets dwepends gaven.

‘Hé,’ riep hij plotseling, midden in het gesprek en nam zijn hoed groetend af, ‘uw dochter zeker!’

Zij waren juist het erf opgereden, met zijn kronkelende lanen, zijn tusschen wilgen en glooiende hellingen verscholen bloembedden en vijvers, waarachter het kasteeltje, beschenen door de zon, oprees in zijn heldere witheid.

Een prieëltje van wilden wingerd, heftig rood tusschen het geelbruin en roesterig groen der herfstbladeren, op een der heuveltjes, omlijstte een meisje in het wit met haar handen. haar armen, haar hoed vol roode, paarse, gouden en vlamkleurige chrysanthemums; zij wuifde den heeren toe met een tak, dien zij hoog boven haar hoofd hield, zoodat de arm bevallig rond afstak tegen de blauwgrijze lucht; haar lach schitterde in het blozende gezichtje tusschen de donker krullende haren.

‘Wat 'n lieve begroeting,’ riep Stephan, ‘dat voorspelt iets goeds!’

De heer De Lasthéné lachte goedig, terwijl hij met de hand naar boven groette.

‘Om een kiekje van te nemen, zoo aardig staat daar die meid! Maar 't is mijn dochter niet, 't is haar logéetje!’

Even later stond de brik stil voor de hooge stoep. Mevrouw de Lasthéné en Blanche kwamen naar buiten om den gast te verwelkomen.

Blanche was bleeker dan anders en de grijze blouse, die zij op Rose's aanraden had aangetrokken bij haar blauwen rok, fleurde haar niet op.

Stephan ging naar zijn kamer, door mevrouw aangewezen, om wat toilet te maken. Toen hij terugkwam zat de familie op het terras en de tafel boog onder den last van de chrysanthen, die Blanche en het witte meisje van zooeven in bouquetten schikten.

De baron stelde Rose voor.

'Juffrouw Rose-Blanche Mandels, de inséparable peetzuster van onze Blanche-Rose.'

Nooit nog had Rose haar *van* zoo burgerlijk gevonden en met haar mooien doopnaam zoo weinig in harmonie. Zij bloosde er van, terwijl zij met een kleine hoofdbeweging en een groet in de oogen voor Stephan boog.

Blanche scheen kleurloos en zonder charme, naast haar stralende, krachtige schoonheid. Zij had de vurigste chrysanthen in haar ceintuur gestoken; haar hoed, die een bouquet scheen, lag op den stoel; haar hoog opgestoken haar

krulde en kroesde en haar oogen schenen gouden bloemen, zoo vreemd, zoo diep, zoo lokkend.

'Wat goeie menschen,' dacht Stephan, 'hun dochter zoo'n pendant te geven. ''t Meisje is niet leelijk, maar naast de andere verdwijnt zij geheel, blijft er niets van over.'

Mevrouw de Lasthéné was misschien de eenige wier fijn moedergevoel raadde hoe haar dochter overstraald werd door het vriendinnetje. Zij was echter te trotsch om zich er door gehinderd te voelen. Wat beteekende die mooiheid van Rose, bij de persoonlijkheid van Blanche, bij haar gedistingeerd aristocratisch voorkomen? Zij was de verfijnde orchidee, de andere de bonte tulp.

Zij vond het beneden haar en beneden Stephan te denken dat Rose met haar Blanche zou willen strijden om den meesten indruk op hem te maken.

Maar Stephan kon zijn oogen niet van haar afhouden; zij scheen hem een Italiaansche, in een Hollandschen herfst verdwaald. Zij sprak niet veel; nu en dan alleen lachte zij en haar lach klonk hem als zilveren klokketoontjes in de ooren. Met Blanche sprak hij meer; zij antwoordde bedaard, vriendelijk, zacht, zonder eenigen toeleg om mooier te doen dan anders - Rose hield zich zeer bescheiden achteraf - hij kon haar oogen niet meer onderscheiden, zoo hield zij ze altijd neergeslagen, terwijl zij halfluid met een paar kinderen, neefjes van de barones, praatte en lachte.

Stephan werd er verstrooid van; hij wilde en moest haar oogen terugzien, maar zij hield ze hardnekkig verborgen, hoewel zij de zijne onophoudelijk op haar gevestigd voelde. Het werd een obsessie; het irriteerde hem, en dat het hem vervulde, prikkelde hem nog meer.

Hij zou lust hebben gevoeld haar bij den arm te nemen, te schudden totdat zij gilde van pijn, alleen om haar boos naar hem te laten opzien, met die wonderschoone gouden bloemoogen.

Hij kreeg ze niet te zien, niet onder het eten en ook niet daarna.

Vele vrouwen had hij het hof gemaakt, dikwijls was hij verliefd geweest. Hij had met de schoonste Circassischen en Andalusischen geschertst en gedanst, met Japanschen gelonkt, met Amerikaansche milliardaires geflirt, met Duitsche Gretchens gedweept, met Franschen gedold en met Engelschen geredeneerd, maar nog geen had hem zoo ontroerd als Rose-Blanche van het oogenblik dat hij haar in de lijst der bloeiende wijnranken had gezien.

Hij wist niet wat het was, de betoovering die van haar uitging. Het kostte hem weinig moeite op te merken, dat haar schoonheid niet van het fijnste soort was, dat handen en voeten te groot, haar mond te grof, haar haren te hard waren, dat zij de verfijning en het ras miste van Blanche, hoe eenvoudig en kleurloos zij ook scheen, en toch, toch...

Dien avond werd er gemusiceerd; Rose en Blanche presenteerden de thee. Aan tafel was Rose verschenen, stemmig in het zwart; alleen een donkerroode roos gloeide in haar zwarte haren.

Hij vond haar nog aantrekkelijker dan zooeven, maar nog altijd hield zij de oogen van hem afgewend; wat hij ook zeide, wat hij ook sprak, hoe opgewondener hij ook werd, hoe zijn geest ook tintelde en zijn verhalen de anderen boeiden, zij vermeed steeds hem aan te zien.

‘De meid doet het er om!’ zeide hij inwendig razend, ‘zij coquetteert; 't is geen eenvoudige dorps-ingenue, maar een grande coquette, zonder het te weten misschien, maar mij aankijken moet je en zal je.’

Blanche zong zacht, goed gecultiveerd innig, met ingehouden tranen in de stem.

Hij luisterde niet, zijn oogen volgden slechts Rose, die schijnbaar zeer ernstig en ingetogen haar plichten vervulde van steun der huisvrouw.

‘Nog een kopje thee, mijnheer?’

Schuchter stond zij voor hem, den blik naar den grond.

Hij gaf haar het kopje, haar met zijn oogen magnetiseerend, en toen eensklaps, nog voordat zij het had aangenomen, viel het fijne kopje rinkelend neer - zij had hem even aangezien; - maar toen was het als een zonsopgang geweest, een stralen, een flikkeren en glanzen, een lach, even opflikkerend en dadelijk verdwijnend, als in bezorgdheid over het lot van het kopje.

Zij knielde neer en raapte de scherven op.

‘'t Is mijn schuld, ik was zoo lomp,’ stotterde hij verlegen met zichzelf, met zijn houding.

‘O, 't is niets,’ zeide mevrouw de Lasthéné vriendelijk geruststellend, ‘'t is niets, niets!’

‘Neen, 't is niets! zoo'n kopje, maar ik, ik ben verloren,’ dacht hij.

En in zijn geest kwam de herinnering op aan de voorspelling van een Amerikaansche spiritiste.

‘'t Zal eens voor u komen, uw noodlot; als gij er het minst aan denkt, staat het voor u en het grijpt u aan - 't is zoo eenvoudig en 't is zoo dom gewoon, maar het baat u niets, gij staat er machteloos voor!’

Dien nacht sliep Stephan niet; dat hij telkens er aan denken moest.

‘'t Is zoo dom en zoo gewoon en toch zult gij er voor moeten bukken.’

Altijd die wonderoogen en die lach van zoo heel eventjes maar.

Zij was niets dan een arme onderwijzersdochter - hij wist het spoedig - die hier het genadebrood at bij haar peettante; zij kon in ontwikkeling en beschaving zich niet meten met Blanche.

Hij deed zijn best haar te ontwijken, haar niet aan te zien, Blanche te leeren waardeeren, lief te hebben. Alles zou zoo dan goed geweest zijn, zij was zoo lief, zoo rein, zoo eenvoudig, zij zou hem een leven kunnen geven van stil, kalm geluk; juist daaraan meende hij zoo'n behoefte te hebben, maar nu verlangde hij het niet eens meer.

Een lieve zuster was Blanche, een zuster om alles aan te vertellen, om vriendelijk door te worden beknord en zacht vertroeteld - maar een vrouw, neen! die kon hij niet in haar begeeren, niet beminnen.

Hij jaagde den heelen dag en trof 's avonds de dames in de gezellige kamers, altijd even vriendelijk en lief. Rose stond op den achtergrond, hem weer dwingend haar te zoeken, heel zeldzaam hem het genot schenkend van haar blik, haar lach.

VII.

En op een middag, dat hij toevallig was thuisgebleven voor zijn correspondentie en door den tuin liep om zijn brieven in de bus van het koetshuis te werpen, stond hij bij het omslaan van een laantje plotseling voor haar.

Nu had zij de oogen vrij opgeslagen en zag hem recht in het gezicht; het steeg hem naar het hoofd als oude wijn.

‘Rose!’

Hij greep haar handen en dwong haar nu naar hem op te zien; zijn stem trilde van bedwongen hartstocht.

‘Rose,’ herhaalde hij nog eens, ‘Rose!’

‘Mijnheer!’

Haar oogen vlamden van verontwaardiging.

‘Hoe durft u mij zoo aanspreken? Ik ben wel arm en geen freule, maar ik ben geen meid; ik sta even vrij vóór u als Blanche-Rose. Ik verdraag zoo'n behandeling niet. Laat mij los!’

Zij wilde zich uit zijn greep wringen, maar hij hield haar polsen als in een schroef.

‘Rose! Je weet hoe je mij dol maakt, hoe Blanche mij niets is, en ik kwam hier voor haar, voor haar alleen!’

‘Dan mag u ook niet naar mij kijken. 't Is niet noodig. Ik ben niet bestemd voor u.’

‘Waarom niet? Ben je dan niet vrij evenals ik?’

‘Omdat ik een meestersdochter ben en niets meer, en Blanche is een freule, een schatrijk eenig kind. Met zulke meisjes als ik trouwen zulke deftige heeren niet, maar ik ben toch te goed om gekheid met mij te laten maken en daarom verzoek ik u mij los te laten en mij eenvoudig niet aan te zien of mij te behandelen zooals u het Blanche zou doen.’

‘Zooals ik het Blanche doe!’

Hij liet haar handen los; zóó mooi en trotsch had hij haar nog niet gezien. Nu kon hij van haar volle schoonheid genieten met het boos achterovergeworpen hoofd, de trillende neusgaten, de halfgeopende frissche lippen.

‘Je behandelen zooals ik het Blanche zou doen,’ herhaalde hij; ‘nu dan, juffrouw Mandels, mag ik naar uw ouders gaan en hun verlof vragen naar uw hand te dingen?’

Zij zag hem van uit de hoogte aan; toen keerde zij zich om met een onnavolgbare geste van minachting en ongeloof.

Hij stond dadelijk naast haar en sloeg den arm om haar middel; zij rukte zich van hem weg.

‘Mijnheer! Dat is beneden alles! Mevrouw de Lasthéné zal het weten waarom ik vanmiddag vertrek. Ik laat mij niet door u beleedigen.’

‘Maar mijn God! Kind! Wie denkt er over je te beleedigen? 't Is mij heilige ernst. Ik vraag je of je mijn vrouw wilt worden!’

‘Dwaze onzin. Ik weet wel beter dat ik daarvoor niet pas. Zooveel ken ik wel van de wereld, om te weten dat de deftige heeren alleen maar van trouwen spreken om arme meisjes als ik te bedriegen. Maar ik laat mij niet bedriegen. Ik sta even hoog als Blanche.’

‘Dat doe je ook, Rose, en daarom zeg mij, als ik je ten huwelijk vraag aan je ouders, zal je dan ja zeggen? Houdt je dan niets van mij?’

‘Denkt u dat ik er ooit aan gedacht heb mijzelf zoo iets te vragen? Van u houden? U is bestemd voor Blanche; vraag het haar, maar niet mij. Ik hoor hier niet thuis tusschen die deftige menschen. Ik ben een ateliermeisje, een hoedenmaakster, meer niet! U praat maar van trouwen, omdat u wel inziet dat u anders niets met mij beginnen kan, maar ik ben wijzer. Ik heb u niet aangekeken, ik heb mij niet met u bemoeid, juist omdat ik weet dat Blanche en haar ouders er op rekenen dat u met haar trouwt, en nu vervolgt u mij toch met uw gekke praatjes! Ik heb er geen aanleiding toe gegeven - ik - ik - o God - o God! Dat komt er van als men arm is, dan telt men voor niets, dan durven zij alles...’

Zij snikte het uit, hopeloos, radeloos de handen op het gezicht gedrukt. Stephan voelde dat hij hoe langer hoe meer in haar macht raakte.

‘Och! Rose! Wat scheelt je toch! Is er nu een reden om zoo aan te gaan? Ik zweer je, bij alles wat mij heilig is. Ik meen het, lieve, lieve Rose! Als je maar een beetje van mij houden wilt, dan wordt je mijn vrouw en ik vraag niet, wat de Lasthéné's van mij wachten.’

Zij snikte door.

‘Welk bewijs moet ik je geven van de waarheid van mijn woorden?’

‘Niets!’ Zij liep wat harder, hem telkens afwerend als hij haar wilde aanraken.

‘Wat plaagt u mij toch!’ zeide zij eindelijk.

Stephan was al dien tijd in 't diepste van zijn ziel overtuigd dat hij dwaas handelde, dat hij uitkwam waar hij niet zijn wilde, dat hij zijn leven bedierf en dat zij met hem

deed wat zij wilde; maar hij kon er niets aan doen, zijn hartstocht sleepte hem mede, hij moest haar veroveren ten koste van alles.

'Antwoord mij eerst, hoe moet ik bewijzen dat ik dol van je hou? Zeg 't maar!'

'U hoeft het niet te bewijzen. Ik wil u toch niet.'

'En waarom? Houd je niet van mij, denk je nooit van mij te kunnen houden?'

Zij snikte nog wanhopiger, zonder te antwoorden.

'Is het dat?'

'Ik pas niet bij u,' klonk het haast onhoorbaar, en toen liet zij de eene hand zakken.

Hij hield die vast, zij liet hem begaan.

'Dus je zoudt wel van mij kunnen houden?'

Opnieuw begon zij hartstochtelijk te snikken.

'Ik ben zoo ongelukkig, zoo ongelukkig. Voor geen geld had ik het gewild.'

'Maar wat toch?'

Zij vloog weg en hij zag dat zij in het prieëltje was gevlucht, waar hij haar het eerst tusschen de chrysanthen had gezien. Onmiddellijk ging hij haar na en vond haar op de bank zitten, het hoofd op de tafel en zoo bitter schreiend of er na deze bui geen traan meer zou overschieten.

Zijn keel was als toegeschroefd, zijn handen koud als ijs en zijn hoofd gloeide. Dat de tranen van zoo'n jong kind hem, den wereldwijzen man, zoo van streek konden brengen! Hij ging naast haar zitten, liefkoosde en streelde haar, beloofde haar eeuwige trouw, schilderde haar hun toekomstig geluk, verzekerde haar dat hij geen geld of stand zocht, maar alleen zoo'n overweldigende, alles meesleepende liefde; en langzamerhand liet zij het hoofd tegen zijn schouder vallen, haar snikken werd zachter en zij liet zich op 't voorhoofd kussen. Maar toen stond zij eensklaps op, streek de verwarde haren van het behuilde gezichtje en zeide half snikkend, half lachend:

'Ik ben zoo slecht, zoo slecht! Ik zal het mij nooit kunnen vergeven. Maar nu moet het maar uit zijn, voorgoed!'

'Neen,' zeide hij, 'het begint nu pas!'

'Laat mij alleen weggaan! Ik kan mij zoo niet vertoonen. Als ik maar niemand tegenkom.'

Zijn opgewondenheid begon te luwen; hij maakte een groote wandeling door de heide, en hoe langer hoe duidelijker werd het hem, dat hij een dwaasheid had begaan, maar hij kon zich aan de gevolgen niet meer onttrekken, hij moest nu Rose ten huwelijk vragen, al zag hij ook in dat het een dwaze stap was.

Dien middag verscheen zij niet aan tafel; zij lag te bed met zware hoofdpijn. Blanche was haar komen bezoeken, had compressen eau de cologne op haar voorhoofd gelegd; zij was zenuwachtig en schreide onophoudelijk, maar liet zich door Blanche vertroetelen en bedienen.

'Ik wil naar huis,' zeide zij onophoudelijk. 'Ik word erg ziek en dan wil ik thuis zijn, niet hier.'

'Maar lieve meid,' zei Blanche goedig, 'als je ziek bent kan je nergens beter zijn dan hier. Waarom wil je dan weg? Zijn wij niet goed genoeg voor je?'

En toen met een liefheid, die Blanche sinds lang niet meer van haar gewoon was, trok zij haar peetzusje naar zich toe en kuste haar lang en innig, terwijl zij fluisterde:

'O Blanche! Je bent zoo goed voor mij, zoo goed! Vergeef mij dat ik het niet altijd erkende, dat ik dikwijls zoo onaardig was...'

Blanche's hart wendde zich weer geheel naar haar; zij kuste haar terug met de teederheid van een moeder, die tegelijk vriendin is.

‘Lieve, lieve Rose! zorg maar dat je gauw beter wordt. Ik weet zelf niet wat er tusschen ons gekomen is. Misschien lag het aan mij, maar nu is het weg, heelemaal weg, lieve, goede Rose, beste, kleine zus!’

Maar toen Blanche weg was, juichte het op in Rose's ziel:

‘Met jullie rijkdommen en jullie stand breng je het niet zoo ver als ik. Die eenvoudige lui, zij begrijpen niet hoe men 't moet aanleggen, en vermoeden niet hoe ik haar vóór ben, wat zullen ze opkijken!’

Blanche verweet het zichzelf; doch ondanks de teedere scène met Rose voelde zij zich verlicht, toen zij, in de eetzaal gekomen, Rose er niet in vond - 't was of alles ruimer, grooter, lichter was geworden.

Haar bedeesde blik zocht Stephan; hij scheen niet op zijn gemak, een beetje vermoeid, verstrooid, stil; zij zat naast hem en vond geen woorden, het gesprek hokte telkens.

Schuchter zag Blanche naar hem op; zij vond hem zoo knap, zoo edel, zoo goed; zij wist dat, als hij haar vroeg zijn vrouw te worden, zij hem zou liefhebben, voor haar leven; geen geluk zou zij kennen dan door en in hem. Maar hij was niets warmer dan den eersten dag. Integendeel hij scheen zich meer terug te trekken. Ook de baron en de barones zagen dat hij volstrekt niet verder ging en aan Blanche niet de minste oplettendheid bewees. Hij voelde zich diep ongelukkig; hij miste Rose droevig, haar leege plaats was voor hem om niet aan te zien en toch verwenschte hij het geheele tooneel van dien morgen.

Blanche zag er zoo lief, zoo vriendelijk, zoo zacht uit; bij haar was rust, bij haar was waardigheid, geluk. Die andere betooverde, verwarde hem, zij rukte zijn innerlijk wezen vaneen, zij dwong hem tot dingen, die hij niet wenschte te doen; de andere bracht hem rust. Hij wist zeker als hij Rose niet ontmoet had, zou hij tevreden zijn met het gevoel dat Blanche hem inboezemde; hij had het voldoende gevonden voor een gelukkig harmonisch huwelijk, waarin alle uiterlijke omstandigheden overeenstemmen met innerlijke eischen. Maar nu kon het niet meer.

Juist nu Rose ontbrak, voelde hij dat hij haar miste, dat met haar het licht uitdoofde, de bloemen hun geur verloren, dat zijn hart brandde van verlangen naar haar wilde schoonheid.

Bij het dessert gaf hij zijn besluit te kennen om den volgenden morgen te vertrekken. Hij stamelde iets van verontschuldigingen.

‘Brieven die hij ontvangen had, een dringende zaak, vreeselijke spijt.’

De familie uitte haar leedwezen, maar deed geen moeite hem te houden; men sprak af dat hij den volgenden morgen na het ontbijt zou vertrekken en hij gaf zijn vroeg vertrek op als voorwendsel om bijtijds naar zijn kamer te gaan.

Onder door de deur van Rose's kamer schoof hij een papiertje, waarop stond:

‘Mijn Rose Blanche!

Ik ga morgen naar R. je ouders spreken. Raad eens waarover!

S.’

En zij lag in verrukking achterover in haar bedje, de armen boven het hoofd geslagen, de schitterende oogen stralend als gouden zonnen.

‘Mijn leven wordt zoo mooi, zoo heerlijk als ik het wensch. Ik houd op “volk” te zijn, ik word haar gelijke, mevrouw Van Overvoorde.’

Blanche tikte, zij kreeg geen antwoord.

‘Zij slaapt gelukkig! Arm klein ding!’

Zij verwonderde zich dat ondanks de teedere verzoening van daareven zij toch zoo weinig meer voelen kon voor Rose; haar hart was zwaar en bedroefd, maar niet om haar.

Langer dan anders bleef zij voor haar avondgebed op haar prie-dieu knielen.

‘Waarom ben ik zoo verdrietig, waarom voel ik mij zoo alleen, zoo leeg? Had ik iets gehoopt? Heer! Uw wil alleen! Gij weet wat het beste is voor mij!’

(*Wordt vervolgd.*)

Zandmodellen.
Met illustratiën.

De bekende Berlijnsche beeldhouwer professor Eugen Boermel bood in den afgeloopen zomer den talrijken badgasten van Norderney de

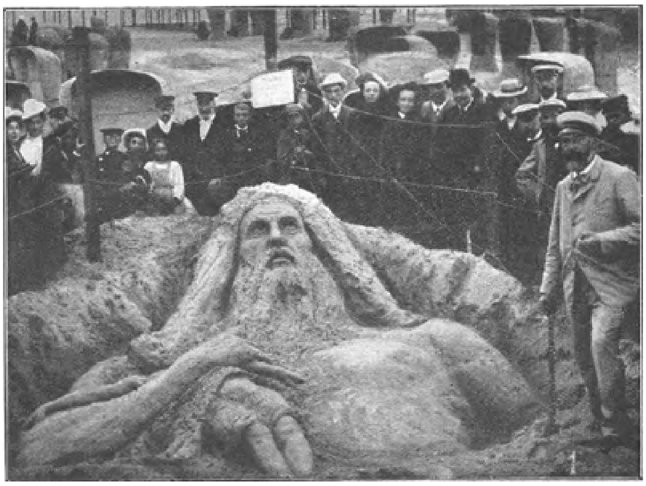

AEGIR.

gelegenheid, een speciaal gebied zijner kunst te leeren kennen. Hij maakte namelijk in het zeezand een reeks plastische beelden, vluchtige improvisaties, die intusschen de kunstkenners verbaasd deden staan en algemeene bewondering wekten.

Een ongeluk met doodelijken afloop, dat aan een armen visscher overkwam, was de eigenlijke aanleiding tot zijn eerste proeven om zand te modelleeren. Met het doel eene collecte te houden voor het achtergebleven arme gezin van den visscher, maakte Boermel eerst zijn ‘Slapende Najade’, dat op den dag van de teraardebestelling van het arme slachtoffer gevolgd werd door een Aegir (zeegod), die een lijk aan het strand sleept, en eindelijk een aantal andere groepen naar verschillende motieven. Onze afbeeldingen geven den Aegir (1), de Najade (2) en een Sphinx (3) weer.

Interessant was het te zien met hoeveel belangstelling honderden nieuwsgierigen den meester bij zijn arbeid volgden. Tot zijn groote vreugde vond hij zijn broos materiaal, het zeezand, veel handelbaarder dan hij verwacht had, zoodat hij ook ingewikkelde beelden maken kon.

Maar meer dan een ééndaagsche schepping was er van het witte zandpoeder niet te maken; den volgenden dag was het geheele werk door water en wind in wanorde gebracht. Slechts de klinkende weldaad bleef.

Bij het neerschrijven van deze regels herinneren wij ons, in tijdschriften ook wel afbeeldingen gezien te hebben van

dergelijke beelden, van sneeuw inplaats van zand gemaakt. We meenen dat ze tentoongesteld waren in het Bois de Boulogne te Parijs, de wandelplaats der elite van de groote wereldstad.

Ook dáár waren de sneeuwbeelden vervaardigd door beeldhouwers

NAJADE.

van naam; ze werden tot een tentoonstelling georganiseerd, en de entréeprijzen, op deze tentoonstelling geheven, dienden tot leniging der armoede in het barre seizoen.

Mogelijk was het een goed denkbeeld om op deze wijze ook in ons land in den aanstaanden winter een penningske bij elkaar te krijgen voor de noodlijdenden. Ook wij hebben bijna in iedere gemeente een park, plantsoen of wandelplaats, die zich uitstekend voor dit doel leent; ook wij hebben bekwame beeldhouwers. 't Is maar de vraag: ‘Wie zal er den stoot toe geven?’

De laatste menschen van den stam der Azteken.

Op een rondreis door Europa, waar zij zich in de groote plaatsen aan het publiek laten zien, bevinden zich op 't oogenblik twee afstammelingen van een oorspronkelijk

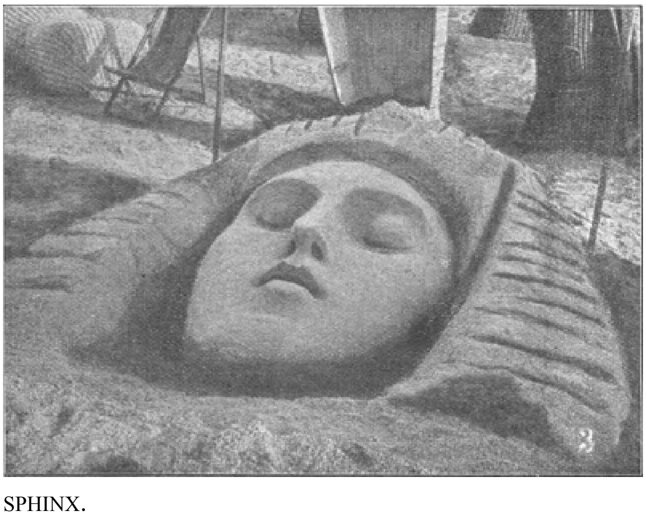

SPHINX.

Amerikaansch ras, die in zoover recht hebben op veel belangstelling, daar zij de laatste typen zijn van den geheel uitgestorven Indianenstam, Azteken genaamd.

Voor zoover bekend noemde zich Azteken die tak der groote Mexicaansche natie, welke in de eerste helft der vijftiende eeuw onder hun koning Itzcouatt en diens opvolger Motecuhzoma het opperbevel op zich nam en dit behield totdat in het jaar 1519 de Spanjaarden onder Cortez er een einde aan maakte.

In den loop der volgende eeuwen verdween de eens zoo machtige stam, deels door oorlogen met blanken, deels door oneenigheden met andere Indianenstammen van den aardbodem. Nu moeten er nog slechts de beide Azteken zijn, die op 't oogenblik in Europa reizen, en wier beeltenis wij hierbij den lezers van 'De Huisvriend' aanbieden.

Geen tijd!
Schets in één bedrijf, door C.v.K.

P e r s o n e n : MARIE en JOHAN.

Het tooneel is een huiskamer, met een deur rechts opzij. De theetafel (links) staat gereed.

MARIE

(is bezig thee te schenken en roept):

Kom je nu thee drinken, man?

JOHAN

(vanuit de andere kamer).

Jawel, dadelijk!

MARIE.

Ik heb je al ingeschonken, hoor! Kom nu toch, man, laat je schrijftafel nu eens een oogenblik alleen.

JOHAN

(knorrig, als voren).

Och ja.

MARIE

(zucht).

Hè, hè! 't Is wel gezellig. Overdag op 't kantoor en 's avonds in zijn studeerkamer. Zoo heeft een vrouw wat aan haar man. Haastig ontbijten, want mijnheer staat laat op. Den lunch gebruikt hij op 't kantoor. Haastig eten en dan naar zijn kamer om te schrijven aan weet ik wat. Thee drinken duurt ook niet langer dan noodig is om een kopje uit te drinken en dan maar weer weg; schrijven, vergaderingen, God weet wat!

JOHAN

(als voren).

Zeg, Marie, breng mijn thee maar even hier.

MARIE.
Nu nog mooier. Daar komt niets van in.

(Luide.)

Dank je wel, ik heb vandaag nu al genoeg geloopen. Wil ik soms bij je komen zitten ook? Niets zeggen en kousen stoppen voor de gezelligheid?

(Men hoort een stoel kwaad wegschuiven. Johan komt haastig binnen.)

JOHAN.
Waar is nu je thee?

MARIE.
Hier, hier! Maak maar zoo'n drukte niet.

JOHAN

(grijpt haastig het kopje, drinkt en brandt zich).

Verd...., die thee is nog gloeiend.

MARIE.
Dan zal ik er nog wat melk bij doen.

JOHAN.
Neen, laat maar, 'k zal ze straks wel opdrinken. Anders lijkt het wel thee van de koe, als je er nog meer melk bij doet.

(Gaat haastig weg.)

MARIE.
Hu, wat een brompot.

(Luid.)

Kom je nu niet even bij mij zitten?

JOHAN

(uit de andere kamer).

Neen, 'k heb geen tijd. En doe me nu een plezier en houd een oogenblikje je mond. Ik kan zoo niet werken.

MARIE.
Ik kan zoo niet werken. Dat is zijn stopwoord. Daarmede houdt alle redeneering op. En waarom werkt hij

zoo? Naar hij zegt, om mij veel te doen uitgaan en mooie kleeren te geven en een mooi huis en mooie meubels. Wat heb ik daaraan. Uitgaan! Alleen of met kennissen! En dan zie ik vrouwen die zich amuseeren omdat haar mannen bij haar zijn en zich ook amuseeren; en ik zelf, ik zie veel en ik hoor veel, maar amuseeren doe ik mij nooit. En wat heb ik aan een mooi huis en mooie meubels! Als ik alleen ben! En veel bezoek komt er ook niet, want men zegt: je man is zoo ongezellig, als er iemand komt gaat hij schrijven en werken, of hij is uit naar een vergadering. Voor zijn pleizier gaat hij nooit uit. Altijd maar voor zaken!

En toch is hij zoo goed! Wat ik wil hebben krijg ik en nog veel meer. Ja, soms zegt hij: Ik wilde, dat je me wat meer vroeg, wat kostbaars, wat rijks, op de kosten zie ik niet. Maar wat zou ik willen? Ja, één ding, dat hij meer gezellig was, meer bij mij, dat hij de gezelligheid van zijn huis meer genoot. En dat heb ik hem wel duizendmaal gevraagd, maar dan was het: ‘zeur niet, vrouw, ik moet noodzakelijk weg, men wacht mij.’ En de schuld ligt niet bij mij. Want alles heb ik gedaan om hem zijn huis zoo gezellig mogelijk te maken.

Maar hij is president hiervan, secretaris daarvan, lid van die commissie en adviseur van een andere. Hij zegt mij meermalen: ‘vrouw, ik wil nuttig zijn in de maatschappij,’ en met al die vereenigingen en comité's is hij tegenwoordig een man van gewicht. Als ik eens met hem wandel, dan groet iedereen hem eerbiedig en ik zie afgunstige blikken van andere vrouwen op mij gevestigd, op mij, wie het geluk te beurt viel zoo'n algemeen gerespecteerd man haar echtgenoot te kunnen noemen. Maar wat geef ik er om! Met al zijn kunde en bekwaamheden bemerkt hij niet dat zijn vrouw een eenzaam leven leidt.

Johan

(uit de andere kamer).

Marie!

Marie.

Ja man!

Johan

(als voren).

Is er iets met mijn schrijftafel gebeurd?

Marie.

Hoe dan?

Johan

(als voren).

De eene poot is geheel en al los en het ding wankelt verschrikkelijk. Ik kan zoo niet werken.

Marie

(voor zich).

Oh, Goddank!

(Luid.)

Schei er dan uit!

JOHAN

(komt binnen).

Stuur je morgen eens om den meubelmaker?

MARIE.
Jawel. 'k Zal 't doen.

JOHAN

(proeft zijn thee).

Maar Marie, die thee is ijskoud!

MARIE.
Geen wonder, als jij ze maar laat staan. Ze blijft toch vanzelf niet warm, is 't wel? Als je daareven nu een oogenblikje hier was gekomen en niet zoo haastig weer was weggeloopen, dan hadt je warme thee gedronken en was het voor mij gezelliger geweest. 'k Zal er nu nog wat warme bij doen.

(Zij schenkt er wat bij.)

JOHAN.
Ja maar, Marie, ik heb heusch geen tijd. Ik ben aan iets bezig dat noodzakelijk af moet.

MARIE.
En wat is dat dan wel?

JOHAN.
Och, dat interesseert je immers toch niet.

MARIE.
Dat beweer je altijd, maar hoe kom je daar toch aan? Waarom zouden jou zaken mij niet interesseeren?

JOHAN.
Omdat het meest alle dingen zijn waarvan vrouwen geen verstand hebben. Of wilde je jezelf ook met politiek gaan bemoeien?

MARIE.
Aha! Dus het is een politieke aangelegenheid. Je bent toch niet van plan jezelf nu nog met politiek ook af te gaan geven?

JOHAN.
En als dat nu eens zoo was?

MARIE.
Dan zou ik zeggen: 'Johan, ik heb altijd tegen je opgezien omdat je zoo knap bent, maar nu kom ik tot de conclusie dat je dom bent.'

JOHAN.
En dus moet ik mijn politieke aspiraties maar aan den kapstok hangen en tegen mijn politieke vrienden zeggen: 'Mijn vrouw zegt dat ik dom ben als ik aan politiek ga doen, dus.... ik schei er uit.'

(Lachend.)

Maar vrouwtje, wees toch wijzer en bemoei je daar niet mee.

MARIE.
Ik heb altijd gehoord dat politiek en eerlijkheid niet kunnen samengaan.

JOHAN.
Kletspraat. Al doe je nog zoo je best, dat is een terrein dat voor jullui vrouwen niet geschikt is. Naderhand, als je kunt zeggen, over een poosje: 'mijn man, het lid van den raad,' dan mag je met je collega's echtgenooten van raadsleden politiek drijven.

MARIE.
Je wilt dus lid van den gemeenteraad worden?

JOHAN.
Och, ik wil eigenlijk niet, 'k heb 't toch druk genoeg...

MARIE.
Waarom doe je het dan?

JOHAN.
Ach ja, dat zijn weer van die finesses, die je niet begrijpt. Als de kiezers het nu willen...?

MARIE.
Maar wat heeft dat nu uit te staan met je werk, dat noodzakelijk nog af moet?

JOHAN.
Je begrijpt, dat ik als aanstaand lid van den raad mijne meening heb over verschillende zaken. Mijn kiezers zijn daar nieuwsgierig naar, en om hun mijn meening kenbaar te maken zal ik een brochure schrijven en uitgeven. De tijd dringt, dus moet ik mij haasten om nog tijdig mijne gevoelens aan de opinie der kiezers te onderwerpen.

MARIE.
Maar ik dacht, dat de kiezers je per sé wilden hebben. Dan behoeft je toch geen moeite te doen om hun goedkeuring voor je wijze van denken te vragen?

JOHAN.
Nu ja, ik moet toch een zeker program ontwikkelen. Ze moeten toch weten dat ze iemand stemmen, die 't met hen eens is!

Marie.
Hoor eens, ik vind het tegenstrijdig dat jij alleen lid van den raad wilt worden omdat de kiezers het willen, en dat je aan den anderen kant jezelf alle moeite geeft om de kiezers over te halen op jou te stemmen. Of heeft de politiek je nu je eerste leugen doen begaan?

Johan.
Vrouwtje, je hebt... eigenlijk gelijk, maar je hebt van die dingen geen verstand. Ik zal mijn schrijfgereedschap maar hier halen en hier verder werken. Zal je dan niet te veel praten? 'k Heb heusch te weinig tijd

(af)

.

Marie.
Gezellig! Als stommetje hier te zitten, terwijl hij schrijft. Enfin, een ding is gewonnen. We zitten tenminste nu bij elkaar. En de eerste dagen wordt de poot van zijn schrijftafel nog niet gemaakt.

Johan

(komt binnen met schrijfgereedschap en plaatst het op een tafeltje rechts).

Ziezoo, nu kan ik nog een paar uurtjes rustig werken. Heb je nog een kopje thee voor me, Marie?

Marie

(schenkt zwijgend een kopje in en zet dat bij hem).

Johan.
Waar was ik ook weer gebleven? Oh juist: alleen door beschaving is de lagere klasse uit de kroegen te houden... Vindt je dat ook niet, Marie?

Marie

(zwijgt).

Johan.
Nu, waarom zeg je niets?

Marie.
Op je bevel. Het hindert immers als ik spreek.

Johan

(staat op).

Komaan, is mijn vrouwtje boos?

(geeft haar een kus)

. Je mag me wel antwoord geven.

MARIE.
Och neen, boos ben ik niet. Maar verdrietig. Verdrietig, dat je me steeds buiten je werk houdt, dat ik niet weet wat je denkt of doet.

JOHAN.
Maar Marie, zou je jezelf nu wezenlijk voor alle sociale toestanden kunnen interesseeren?

MARIE.
Ja, ik ben dom, dat weet ik, maar waarom probeer je dan niet mij wijzer te maken! Of is dat zoo'n onbegonnen werk? Je hebt het nooit geprobeerd.

JOHAN.
Omdat het geen zaken zijn waar een vrouw zich in verdiepen moet. Een vrouw moet zijn bij haar keuken, bij haar kelder, bij haar huishouden.

MARIE.
En moet dus de huishoudster van den man zijn?

JOHAN.
In de eerste plaats. En vervolgens maakt ze het zichzelf en haar man zoo aangenaam mogelijk en toont geen zuur gezicht als hij thuiskomt.

MARIE.
Dus als de vrouw maar voor de materieele belangen zorgt, zal de man dat wel doen voor de moreele. Zou

je dan denken dat zoo een vrouw gelukkig kan zijn?

JOHAN.

Ach, de opvoeding der vrouw is meer op het materieele ingericht, terwijl de man meer stoffelijke zoowel als geestelijke zorgen moet voorkomen.

MARIE.

Dat is een vreemde verdeeling van den arbeid, die je voorstelt. De vrouw de stoffelijke, de man beide zorgen, in plaats dat elk van beiden de helft draagt. Kunnen wij dan niet zooveel begrijpen als de mannen? En verkondig je die stelling ook in je brochure?

JOHAN.

O ja, mijn brochure. Weet je wat, ik zal je vertellen waar die over handelt. Kijk eens, ik ben een groot ijveraar voor het ontwikkelen van het minst gegoede deel onzer medeburgers. En die beschaving wil ik verkrijgen door ze kosteloos te doen genieten van concerten, comedies, lezingen en door een vereenigingslokaal te stichten waar ze aangenaam en nuttig worden beziggehouden. Dat zal ze uit de kroegen en van de straat houden en hun welvaart ten goede komen.

MARIE.

En wat wordt dan van het gezin? Als de vader 's avonds naar concert of lezing gaat, wat moeten dan de moeder en de kinderen?

JOHAN.

Nu, maar de moeder kan ook meegaan en de kinderen ook als ze groot zijn.

MARIE.

En als ze klein zijn?

JOHAN.

Och kom, dan gaan ze natuurlijk niet, of er is wel een buurvrouw die op wil passen.

MARIE.

En is dat nu je opvoeding van de volksklasse? Moeten die menschen opgevoed worden buitenshuis? Maar man, je begaat eenzelfde fout als die, waartegen je strijden wilt. Je wilt ze uit de herbergen houden, goed! Maar je brengt ze ergens anders, waar wel is waar geen sterke drank verkocht wordt en waar ze nuttig en aangenaam worden beziggehouden, maar je haalt ze alweer uit huis, uit hun gezin. En nu niet alleen de vaders, maar ook de moeders en de kinderen. En je zegt wel: ‘als de kinderen klein zijn gaan de ouders natuurlijk niet,’ maar dat is zoo natuurlijk niet, want je brengt ze in de verzoeking om te gaan en dan is er wel een mouw aan te passen door het aannemen van vreemde hulp om op eigen kinderen te passen.

JOHAN.

Vrouwtje, je overdrijft. En je cijfert al het nut weg, wat dergelijke instellingen doen.

MARIE.

Dat doe ik niet. Maar geloof je zelf niet dat het noodig is in de eerste plaats de menschen aangenaam bezig te houden, om ze naar je vereenigingslokaal te lokken en zoo af en toe het nuttige er aan te paren?

JOHAN.
Daarin heb je geen ongelijk, helaas! De menschen loopen meer naar 't plezier dan naar 't nuttige.

MARIE.
En geloof je dan dat er zooveel nuttigs uitgaat van een vroolijke voordracht of van een aardig mopje muziek?

JOHAN.
Marie, je bent bezig mij vast te praten. Maar laat ik je een paar zinnen uit mijn brochure voorlezen. Hier beweer ik bijvoorbeeld: ‘De kunst is voor het grootste deel der mingegoeden een gesloten boek, ze hebben niet geleerd die te begrijpen. Vandaar wansmaak en onnatuur. Laten wij ze opvoeden door tentoonstellingen van reproducties naar groote meesters, door voordrachten der schoonste gedichten, door muziekuitvoeringen enz.’

MARIE.
Die zij dan zoo dadelijk maar begrijpen zullen! En je zegt zelf: de kunst is voor hen een gesloten boek.

JOHAN.
Jawel, maar wanneer ze in de kunst worden rondgeleid zullen de schoonheden hun aangewezen worden.

MARIE.
En wie zijn die geleiders?

JOHAN.
Dat zijn wij. De bestuurders. De mannen en vrouwen die de vereeniging oprichten.

MARIE.
Dus allemaal dilettanten, zoowel op het gebied van kunst als van volksopvoeding. En denken jullui dan aan te kunnen wijzen in een schilderij: Zie, dit is mooi, en dat is schoon! En als je dat kunt, ben je dan voorbereid op de vraag: Waarom? Want al zie jij of ik dat iets mooi is, dan ziet een blinde in de kunst dat niet. En dan vraagt hij; want *in de kunst*, waarin hij zelfs nog geen dilettant is, gelooft hij niet op gezag, zooals sommige dilettanten.

JOHAN.
Maar wat zou jij dan willen?

MARIE.
Nu vraag je me iets... dat ik niet in twee woorden kan zeggen. Laat ik je eerst een vraag doen. Is het doel van je brochure je verkiezing of... het geluk van de minstbedeelden onder ons?

JOHAN.
Laten wij aannemen dat dit laatste het geval is.

Marie.

Hoe kunnen wij dus iemand den weg naar het geluk wijzen, niet waar?

Johan.

Ja, ga je gang maar eens.

Marie.

Dan zou ik zeggen: Het geluk begint bij een gezellig huiselijk leven, met een minimum van eischen voor ontspanning en vermaak. In een gezelligen kring vindt de man bij de terugkomst van zijn werk zijn ontspanning en rust de vrouw uit van de huiselijke beslommeringen, terwijl zij samen de kinderen opvoeden.

Johan.

Zeer mooi als ideaalstaat. Indien die niet verbroken wordt door schreeuwende en lastige kinderen.

Marie.

In een goed gezin zorgt de moeder dat die bijtijds te bed gaan en zal een niet te toegevende opvoeding de lastigheid wel doen wijken.

Johan.

En denkt je dan dat elke man en vader maar dadelijk na afloop van zijn werk huiswaarts gaat en niet eerst nog even een borrel pakt, soms meer, waarna hij lastig en brommerig thuiskomt?

Marie.

Daar wil ik alleen tegen inbrengen dat je de kroegloopers toch niet naar je vereenigingslokaal trekt, waar geen sterke drank te krijgen is, terwijl daarbij komt (en dat is mijn hoofdmotief) dat je de gezinnen waar iedereen 's avonds thuis is, door gratis of goedkoope voorstellingen en feestjes verlokt uithuizig te worden. Die menschen hebben je opvoeding niet noodig, ze zijn tevreden en gelukkig. Maar geloof je zelf niet dat een gezin, waar vader of moeder of beiden ontbreken, ongelukkig is?

Johan.

Wel zeker.

Marie.

Begin maar bij onszelf.

Johan.

Maar wij hebben toch geen gezin. En wat hoor ik, ben jij ongelukkig? Dat is voor 't eerst dat ik dat bemerk.

Marie.

Och ja, ik ben geen vrouw om theatraal op de knieën te vallen en met ten hemel geslagen handen uit te roepen: ‘Mijn God, mijn God, wat ben ik ongelukkig!’

Johan.

Maar wat ontbreekt je dan?

Marie.

Wat me ontbreekt? Een man, die zich met zijn vrouw bemoeit, die altijd met haar spreekt zooals hij nu met haar gesproken heeft, die haar erkent als zijn tweede ik,

als zijn helpster in 't leven en niet als zijn huishoudster, die al zijn vrijen tijd aan haar geeft en niet alle mogelijke middelen aangrijpt om zich aan iedereen te wijden behalve aan haar. Een man, die zijn zorgen en genoegens met haar deelt; die haar niet *alleen* zich wil laten amuseeren, maar die haar vermaken tot de zijne maakt. Dat ontbreekt me.

JOHAN

(staat versteld, driftig).

Maar Marie, je bent onredelijk, je....

(bedenkt zich, dan ernstig)

Marie, je hebt gelijk. Ik heb je niet genoeg gewaardeerd. Wel heb ik je altijd liefgehad, maar steeds heb ik gedacht dat je lager stondt dan ik. Maar daareven heb ik bemerkt, dat een gezond verstand tot beter conclusies kan komen dan een geschoold verstand. Je hebt me overtuigd dat ik op den verkeerden weg was; ik dank je daarvoor. Meer liefhebben dan vroeger kan ik je niet, maar waar ik je vroeger een trapje lager plaatste dan mezelf, zal ik voortaan naast je gaan en je raad vragen in alles.

MARIE.

Dat eisch ik volstrekt niet. Je zult misschien zeer vaak domme antwoorden van me krijgen, maar ik vraag je, laat je dat niet afschrikken; evenwel, voor je begint te vragen, vertel me, vertel me van alles wat jou interesseert, want dat doet het mij ook.

JOHAN.

Dat zal ik, vrouwtje. En om je nu te laten zien dat het voortaan mijn doel zal zijn alleen voor mijn vrouw

te leven en haar mijn vrijen tijd te wijden, zal ik beginnen met voor al de vereenigingen en commissies, waar ik lid van ben, te bedanken.

(Hij zet zich aan het tafeltje.)

En in de eerste plaats mijn candidatuur. Dan is er de commissie voor verbetering van volkswoningen, de kiesvereeniging, het comité tot ondersteuning van werkeloozen, de kunstkring, de....

MARIE.

Man, ik geloof dat je in je overijling weer verkeerd doet. Je wilt nu voor alles tegelijk bedanken. Wil je dan al die menschen tegelijk voor het feit stellen om voor jou een ander te vinden? En wil je daardoor aan 't idée voedsel geven, dat je door den invloed van je vrouw tot dien ommekeer gekomen bent? Zou je het pleizierig vinden als de menschen achter je rug vertelden, dat je voor je vrouw niet meer mag doen wat je verkiest. Begin voorloopig met je candidatuur in te trekken. Zoo langzamerhand kan dan het een en ander volgen.

JOHAN.

Maar ik heb een hekel gekregen aan al die dingen na ons gesprek van zooeven. En ik zal al de uren betreuren, die ik er nog aan moet geven en die jij alleen zult zijn.

MARIE.

Blijf er dan voorloopig lid van, alleen om mij plezier te doen

(lachend)

. Wees maar niet bang. Zoo langzamerhand zal ik je vrijwel geheel inpalmen. En dan zal je misschien, als je jezelf hier bij mij zit te vervelen, nog weleens terug verlangen naar de gevierde rol die je tot nog toe ten koste van je vrouw in 't leven gespeeld hebt.

JOHAN

(geeft haar een kus).

Nooit, Marie! Ik vegeef 't me nooit dat ik je niet eer zoo heb gekend. 't Is mijn schuld geweest, ik zal boete doen en een model echtgenoot zijn.

MARIE

(schertsend).

Daar geloof ik niets van. De oude Adam zal vaak genoeg weer bovenkomen, maar zoodra als je weer *geen tijd* meer voor me hebt, bezorg ik je nog een boetvaardiger stemming dan van avond.

(ernstig)

Enfin, we kunnen er over gekheid maken en lachen, maar ik dank den hemel dat ik mijn man terug heb.

Iets over pauken.

De pauk hoort eigenlijk tot dat soort van muziekinstrumenten, dat bij het groote publiek al zeer weinig waardeering vindt. Men beschouwt ze eenvoudig als een grooten, met geiten- of ezelsvel overtrokken koperen ketel, waar door met vilt overtrokken stokken maar op losgeslagen wordt. Dat kan immers geen kunst zijn, meenen de meesten, die niet weten, dat er beroemde toonkunstenaars geweest zijn, die pauken sloegen.

Waarlijk, het moeten al weinig egoïstische karakters zijn, die zich aan dit instrument wijden, waar men het fijnste muzikale oor voor noodig heeft, en waarmee men op concerten nimmer als solist kan optreden.

In de vorige eeuw waren er wel pauken-virtuozen, maar hun kunst bestond minder in het ontlokken van schoone tonen aan hun instrumenten, dan wel in het bespelen van vele instrumenten tegelijk. Laatstgenoemde kunstenaars sloegen van veertien tot zeventien pauken tegelijk, en daar zij zich ook van andere slaginstrumenten bedienden, hadden zij meer van goochelaars dan van toonkunstenaars, daar zij er allerlei kunststukjes bij uitvoerden.

De echte paukenisten evenwel moeten personen zijn van bizonder muzikalen aanleg. In Duitschland noemt men als zoodanig den Leipziger paukenist Ernst Gotthold Benjamin Pfundt, die een zeer goed boekje schreef over het paukenslaan van omstreeks een halve eeuw geleden, wat heden nog voor bespelers van genoemd instrument van klassieke waarde is. Hij werd, zooals een Duitsch blad in herinnering brengt, door toonkunstenaars van naam zeer hoog geschat, en wel in 't bizonder door Felix Mendelssohn Bartholdy, die den kunstenaar voor het Gewandhaus-orchest engageerde en dit als een groote aan winst voor de Gewandhaus-concerten beschouwde.

De paukenslager is voor iedere kapel een rector en een corrector, die een buiten maat geraakt orchest met meer zekerheid weer op dreef brengt dan de maatstok van den dirigent. In dit opzicht moet Pfundt bizonder uitgeblonken hebben. Men vertelt dat hij meermalen, als de pauken rust hadden, naar het nabijgelegen restaurant ging, en juist op de seconde af, als de pauken dienst moesten doen, weer op zijn plaats terug was. Zoo geheel had Pfund het concertstuk, waaraan men bezig was, in zich opgenomen, dat hij bij het bierdrinken en praten nog het juiste tempo en het oogenblik onthield, waarop de pauken weer in werking moesten treden.

Bij Friedrich Weeck, den vader van Klara Schumann, vormde hij zich tot pianist, en vestigde zich als piano-onderwijzer te Leipzig. Tegelijkertijd werd hij leider van het koor in het stedelijk theater, totdat Mendelssohn hem als paukenist voor de Gewandhaus-concerten engageerde. De roep van zijn voorbeeldelooze juistheid als paukenslager verspreidde zich door geheel Leipzig en had ten gevolge, dat hij op groote concerten, ook buiten genoemde plaats, als zoodanig optrad.

Hij bracht ook een verbetering aan zijn instrument aan; van hem namelijk dateert de uitvinding van de zoogenaamde machinale pauk, waardoor het tijdroovende aanzetten der afzonderlijke schroeven door een technische werking vervangen werd. Pfundt stierf in het jaar 1871 te Leipzig.

Een ander beroemd paukenslager was Georg Hentschel, die in het begin der vorige eeuw bij de Berlijnsche koninklijke kapel aangesteld werd, en ook op zeer hoogen leeftijd in 't jaar 1846 in Berlijn stierf. Ook van zijn juistheid als paukenslager worden wonderlijke dingen verhaald.

Het was bij een opvoering der opera Deodata van Anselm Weber, die toenmaals kapelmeester van den Berlijnschen schouwburg was. In de finale van de laatste acte redt de dochter den onschuldig veroordeelden vader uit den kerker. Zij verbreekt de tralies der gevangenis - de vader is bevrijd. Van dit groote oogenblik maakt de componist gebruik, ten einde de dramatische werking te doen stijgen van een zwaren paukenslag, terwijl van te voren de pauken zwijgen. De finale begint en de componist ziet tot zijn niet geringen schrik dat de paukenist afwezig is. Met zenuwachtigen blik gaan de oogen van Weber van het notenblad naar de ledige plaats van Hentschel. Nader en nader komt het critieke oogenblik. Weber is de vertwijfeling nabij, uit angst dat het groote effect zal uitblijven. Daar wordt het groene gordijn, dat ter voorkoming van tocht voor de deur hangt, op zij geschoven; Hentschel is, door Weber onopgemerkt, geruischloos binnengekomen, de pauken staan onder zijn bereik, hij grijpt naar den stok en kijkt naar het tooneel. Nog eenige maten en - boem, weerklinkt de slag, juist op tijd. Weber, die in zijn angst den paukenist niet gezien heeft, schrikt, laat den maatstok vallen en zinkt op een stoel neer; maar het uitstekende orchest brengt de finale zonder fouten ten uitvoer.

Een grappig voorval had eenige jaren later plaats tusschen den componist Meyerbeer en Hentschel. De eerste dirigeerde de generale-repetitie van de ‘Profeet’. In een zeker gedeelte moet de paukpartij piano uitgevoerd worden. Den zenuwachtigen componist wordt het niet zacht genoeg gedaan en hij laat ophouden, omdat de pauken te hard klinken. Weer begint men en weer laat Meyerbeer ophouden en roept: ‘Pauken meer piano!’ Toen wordt Hentschel, die deze partij meermalen en steeds tot tevredenheid van den dirigent uitgevoerd heeft, boos, en zegt tot zijn buurman: ‘De oude is vandaag weer niet goed te spreken, ik sla nu in 't geheel niet.’ Het stuk begint opnieuw. De oogen van den paukenist zijn vast op den dirigent gericht, de passage komt, onbeweeglijk blijven de stokken op hun plaats liggen. ‘Bravo, bravo, beste Hentschel!’ roept Meyerbeer uit - ‘nu nog een beetje meer piano!’

Blanche - Rose,
door Melati van Java.
(*Vervolg van blz.* 28.)

VIII.

Het was een verrassing, een slag, een teleurstelling, maar die men droeg met alle kalmte en uitwendige onverschilligheid, zooals het menschen van beschaving past als de Lasthéné's, - het bericht van Stephan's verloving met Rose-Blanche.

Zij was thuis toen de tijding op Viljoen aankwam; zij wilde nietlaten merken

GELDSWAARDIG PAPIER TEN BEDRAGE VAN 15 CENTS. (Zie blz. 38.)

dat het haar liefste wensch was uit het huis der Lasthéné's te trouwen, maar de Lasthéné's vroegen het niet en Stephan scheen het ook niet te wenschen. Haar eerste ontmoeting met Blanche was van haar kant althans zeer theatraal. Zij viel haar om den hals en snikte:

'O Blanche, Blanche! Vergeef mij, maar ik kon niet anders en hij ook niet. Wij houden zoo innig van elkander. Wees niet boos!'

'Maar lieve Rose!' zeide Blanche, haar een weinig afwerend, 'er is geen quaestie van boos zijn; mijnheer Van Overvoorde heeft niet de minste verplichting aan mij, hij mag liefhebben en trouwen wie hij wil.'

'Ja maar - maar wie had het kunnen denken. Ik dacht niet anders of hij kwam voor jou.'

'Hij is vrij in zijn keuze. Maak hem gelukkig, dan wordt je het ook zelf!'

Mevrouw de Lasthéné was innerlijk verontwaardigd op Rose-Blanche en noemde haar een intrigante. In haar oog was alles wat zij gedaan had berekening geweest, en zij beklaagde Stephan en verachtte hem een beetje, dat hij zich door zulke grove strikken had laten vangen.

'Hij kiest het goedkoope strasz voor de perle fine,' zeide zij tot zichzelf, 'het zal hem berouwen.'

Stephan doorliep alle mogelijke gevoelens van diepe neerslachtigheid tot hooge extase. Wanneer hij in haar nabijheid was, voelde hij zich dronken van geluk; was hij weer in zijn gewone omgeving, dan rees de twijfel op aan zijn toekomst en vroeg hij zich met wanhopige helderheid van hersens af, wat hem tot zulk een stap had kunnen verleiden.

Een paar mooie oogen, een frisch gezicht, een prachtig figuur, was dat nu voldoende om een heel leven mee te vullen?

Hij zorgde er voor het huwelijk zoo gauw mogelijk te doen plaats hebben; zes weken na het engagement stelde hij als uiterste termijn.

Rose moest den heelen uitzet maar koopen, hij gaf haar volle vrijheid en zij maakte er verstandig gebruik van.

Alles kocht zij van het fijnste en duurste, maar niet veel, zij toonde zich bescheiden, gedistingeerd, tot Stephan's grootste voldoening.

Zij zouden den heelen winter uitblijven voor de huwelijksreis in Frankrijk, Spanje, Algiers.

Hij gaf het dejeuner na het huwelijk in een hotel; een vriend en een verre bloedverwant van hem waren zijn getuigen en overigens zaten aan de tafel slechts Rose's familieleden, die zeer talrijk waren.

De Lasthéné's waren op reis en hadden van hun belangstelling doen blijken door prachtige cadeaux.

Stephan kwam eerst tot rust toen hij met zijn vrouw op de huwelijksreis was; die weken gingen voorbij in één verrukking,

Hij was dol verliefd, zoo verliefd als hij niet had kunnen denken het nog eens te zullen zijn. Rose-Blanche was zoo'n heerlijke kameraad, zoo'n verleidelijke vrouw, over alles was zij in verrukking, in alles genoot zij, telkens verzekerde zij hem, dat zij een tooversprookje meende te doorleven, zoo onmogelijk scheen alles haar toe.

In de bedwelming van hun eersten liefdesroes zagen zij elkanders gebreken niet, of ten minste deze hinderden hen niet.

Rose-Blanche vermoedde niet hoe jaloersch Stephan was en hoe trotsch; hij gleed over haar coquetterie, haar minder hooge levensopvatting, haar futiliteit heen, hij zag niets dan haar schoonheid, hij genoot slechts in haar geestdrift, hij lachte om haar eenvoudige en toch wereldwijze, eigenaardige opmerkingen, hij wilde niets van haar dan haar liefkoozingen.

Zoo kwamen zij thuis en bezochten op hun terugweg de Lasthéné's.

Blanche-Rose had haar debuut gedaan in de Brusselsche groote wereld; zij was aan het hof gepresenteerd, zij had schitterende bals meegemaakt, zij had goede huwelijksaanvragen ontvangen, zij had toiletten aangehad van de eerste faiseuses. Haar stille, kalme schoonheid, in de lijst van haar diamanten en met den achtergrond van haar fortuin, had veel opgang gemaakt; de prinsessen zochten haar als een vriendin, maar niets van al dien glans en glorie vermocht haar hart te vervullen, nauwelijks haar belangstelling te wekken.

‘O moeder, ik zal zoo blij zijn als ik terugkom in Viljoen,’ had zij midden in de drukte van het carnaval gezegd, ‘'t laat mij alles zoo koud, ik wilde dat het anders was, maar ik kan er niets aan doen, niets!’

De moeder zag haar ongerust aan; zij was zoo vroom, zoo weldadig. Zou het klooster haar meer aantrekken dan de wereld?

Zij beefde terug voor zulk een offer, Blanche was haar leven; zij wenschte voor haar een goeden man, een gelukkig huwelijk, hoewel zij wist dat met haar de zon uit het huis zou verdwijnen; doch dan hoopte zij nog op kleinkinderen, op meer liefde, op meer zorgen, - maar als Blanche den sluier aannam? Zij huiverde en durfde aan zulk een besluit niet denken.

‘God kan 't mij niet vragen! Zij is mijn eenige.’

Dat Blanche nog aan Stephan dacht, kwam niet in haar op; zoovelen hadden na dien tijd Blanche's hand gevraagd en zij weigerde ze allen.

Waarom zou Blanche's keuze dan juist op Rose's man gevallen zijn?

Blanche zelf wist zich van haar eigen gevoelen geen rekenschap te geven; zij kon niet aan Rose denken, geen brieven van haar ontvangen zonder een gevoel van pijn in haar ziel te ontwaren. Zij schreef dit toe aan haar doode vriendschap, waarvan de leegte nog in haar ziel overbleef; maar op den morgen toen in Viljoen het telegram verscheen, het bezoek van Stephan en Rose aankondigend, toen bloeide in haar ziel een blijdschap op als zij niet gevoeld had te midden van de grootste wereldsche vermaken, toen vervulde haar een emotie, die haar beurtelings kon doen juichen en schreien - en voor welks omvang zij verschrikte.

‘Houd ik nog zooveel van Rose, dat haar komst mij zoo verheugt?’ vroeg zij zich af, en met een ijver en een levendigheid, die haar in de laatste maanden vreemd waren geweest, ging zij aan het schikken en versieren van hunne kamers, aan het bereiden van een feestelijke ontvangst van het jonge paar.

Rose-Blanche was elegant, gracieus, droeg gedurfde toiletten, die goeddeden bij haar een weinig drukke schoonheid; zij vertelde aardig van haar reis-avonturen, wist

haar eigen indrukken of die van haar man, welke zij zich zonder het te weten had eigen gemaakt, goed weer te geven en maakte bij oppervlakkige toeschouwers geheel de impressie van een echte dame.

Blanche-Rose zag nu echter meer dan ooit haar eigenlijk wezen gluren onder de laag vernis; zij vond het vernis nu zelfs merkbaarder, duidelijker, hinderlijker dan voorheen.

‘Hoe kom ik toch zoo blij dat zij hier zijn, en Rose ergert mij onophoudelijk! Ik vind haar druk, gemaakt, onwaar. Waar ligt dat aan?’

Stephan vond haar veranderd; voor 't eerst zag hij zijn vrouw nu in haar ware gedaante, zij leek naast Blanche een bont Italiaansch schilderij bij een stemmingsvolle Mauve. Alles schitterde, klaterde, daverde bij haar, terwijl Blanche in haar zoete, stille rust onweerstaanbaar boeide en aantrok.

Hij voelde zich moe, de opwinding der laatste maanden zakte, hij had dezelfde behoefte aan rust, die hem den vorigen herfst naar Viljoen had gedreven, waar hem nieuwe emoties wachtten.

't Deed hem goed te rusten in die atmosfeer van deftige, behaaglijke weelde bij de Lasthéné's; hij was moede van het schreeuwende rood, geel en wit in de toiletten zijner vrouw; het zachte grijs, blauw en rose van Blanche, het zwarte van haar moeder stemde hem droomerig en bedaard. Hij voelde zich vol sympathie voor beide dames; 't was of hij na een lang, dol carnavalsfeest op een mooie, stille kamer was gekomen, waar in plaats van muskus en andere scherpe parfums niets dan reseda en viooltjes geurden, door witten maneschijn in plaats van electrisch licht vervuld.

Rose-Blanche detoneerde hier als een tulp tusschen de leliën; hij vond het heerlijk als zij 's morgens lang op haar kamer bleef, in de intimiteit der gezellige eetkamer of in de vroolijke serre met moeder en dochter te praten over hun gemeenschappelijke kennissen, over literatuur, kunst, reizen. Hij vertelde dan van zijn gedachten, van zijn gevoelens, van zijn plannen voor de toekomst, en Blanche luisterde met een bezieling, die haar een eigenaardig charme gaf en die hij vroeger, verblind als hij was door Rose's warme schoonheid, niet in haar had kunnen ontdekken.

Eerst toen zij weg waren, werd het Blanche-Rose duidelijk dat het Stephan was en niet Rose, wier bezoek haar zulk een groot geluk was geweest; zij schrikte er niet van, haar gevoel van vriendschap voor hem was te rein dan dat het haar ziel zou doen ontstellen, maar zij begreep toch dat hetgeen haar alle feesten en alle genoegens der wereld ledig en zielloos deed zijn, Stephan's afwezigheid was.

Haar grootste genot was door het lezen van zijn boek met zijn geest in gemeenschap te blijven. 't Was of zij hem dan hoorde en zag, of hij met haar sprak en zij met hem meeleefde in een harmonie van denken en voelen, en telkens welde het op uit haar hart naar haar lippen:

‘Als zij hem maar gelukkig maakt, als zij leert hem te begrijpen, door hem lief te hebben en te waardeeren.’

IX.

Eenige jaren gingen voorbij. Stephan en Rose woonden nu in Amsterdam; Rose had het in de kleinere stad niet kunnen uithouden, zij moest beweging hebben, drukte, opwinding, een schitterende omgeving.

En Stephan, die nog steeds door haar gebiologeerd was, had een benoeming aangenomen aan de rechtbank der hoofdstad. Liever was Rose-Blanche in Den Haag gaan wonen, maar daar Stephan een ingewortelden afkeer had van de residentie, had

zij zich met de hoofdstad moeten tevredenstellen. Zij bewoonden een mooi huis in een der nieuwe wijken, half villa, half heerenhuis, dat zij, met haar een weinig opzichtigen smaak, rijk en kostbaar had laten inrichten; zij had een drukke conversatie, maakte veel toilet, recipieerde goed, sloeg geen gelegenheid tot uitgaan over en stelde haar man tevreden door hem altijd hartelijk te liefkoozen, met aardige troetelnaampjes te vleien en te verzekeren, dat hij haar gelukkig, o zoo gelukkig maakte.

Maar als het eenige dagen slecht weer was, als zij geen pretje in het verschiet had en haar laatste japon niet naar haar smaak was uitgevallen, of als hij de parure, die zij zoo begeerlijk vond, te duur achtte, dan was het mis.

Er werd niet gelachen, niet gevleid, niet gezoend, maar knorrig gesnauwd en gepruild of om de minste kleinigheid urenlang geschreid.

Zij hadden twee mooie kinderen, kinderen voor wie men op straat stilstond om naar te zien, twee jongens, die zij met smaak wist te kleeden, maar met wie zij toch niet heelemaal tevreden was, want een meisje was haar illusie, een meisje om mee te pronken, want och! jongens - wat heb je er aan? Jongens moeten stout, wild, ondeugend zijn, anders deugen zij niet, en dan jongens kleedt men niet zoo prettig; zijn het broekmannetjes geworden, dan is er alle aardigheid af.

Zoo klaagde zij tot amusement, maar soms ook tot verontwaardiging van haar man, die haar ondankbaarheid verweet, want hij was dol gelukkig met zijn aardige kereltjes.

Hij liet haar begaan, hij vertrouwde haar ten volle, zijn jaloezie sliep, nog door niets gewekt; hij vond het gemakkelijk als zij alleen uitging, alleen ontving en hij in zijn kamer zijn liefhebberijstudiën mocht doen.

De correspondentie met de Lasthéné's had hij bijna geheel overgenomen; Rose had het te druk om lange brieven te schrijven, zij vond het gemakkelijk dat hij 't deed.

In Viljoen was het er niet vroolijker op geworden. Blanche had haar ouders gesmeekt stil buiten te blijven, geen winter in Brussel meer door te maken; het uitgaan boeide haar volstrekt niet. Integendeel, het was een bron van grenzenlooze verveling voor haar.

Zij gaven haar heur zin; zij werkte zich hoe langer hoe dieper in werken van liefdadigheid, zij stichtte een school, een gasthuis; haar ouders lieten haar begaan, zetten hun beurs ruim open voor haar weldadige liefhebberijen.

Zij deed haar examen om recht te hebben zelf lessen te geven, zij leerde zieken verplegen, en vermoedde niet hoe dat talent haar weldra in haar naaste omgeving zou te pas komen, want de baron de Lasthéné werd door een beroerte neergeworpen en bleef jaren hulpeloos overgelaten aan de trouwe zorgen van vrouw en dochter.

Zoo was het een ernstig en schijnbaar vreugdeloos leven dat Blanche leidde. Rose zou er van gehuiverd hebben, zij, die de opeenvolging van feesten, uitgaan, ontvangen noodig had om zich niet eenzaam en verveeld te voelen; maar Blanche en de barones klaagden niet, hun dagen waren gevuld door liefdewerken, door edel, zoet samenleven, want moeder en dochter gingen steeds meer en meer in elkander op; zij begrepen elkander door een blik, een handdruk. In de zorg voor den armen zieke vonden zij elkander steeds terug, en hij, die zoolang naast hen geleefd had, voelde nu ook hoe hij zijn levenlang zich had tevredengesteld met klatergoud, waar het echte maar voor het grijpen was geweest. Hij waardeerde in zijn beste oogenblikken hun liefde en nooit vermoeide teederheid en nam dankbaar hun zorgen aan; hij trachtte goed te maken, wat hij vroeger was tekortgeschoten, en dikwijls zuchtte hij:

‘Kind! kon ik je maar gelukkig maken zooals je verdient!’

En zij antwoordde met haar zonnigen glimlach:

‘Maar vader, wie is er gelukkiger dan ik? Dit leven heb ik immers uit eigen wil gekozen.’

Haar grootste, haar eenige afleiding was haar correspondentie met Van Overvoorde; zij moest hem soms over rechtkundige quaesties aangaande haar weeshuis en hospitaal

raadplegen. Gaarne gaf hij haar advies, en als hij hierover niets te schrijven had, dan vertelde hij haar van hun dagelijksch leven, van alle nieuwigheden uit het Amsterdamsche geestesleven, van literatuur, muziek, tentoonstellingen, van wereldgebeurtenissen; het waren brieven die Blanche geregeld haar moeder gaf en waaruit deze haar man voorlas.

Blanche schreef hem terug over haar belangen, haar inrichtingen, haar ouders, haar wandelingen, en zoo werden deze wekelijksche brieven de grootste uitspanning bij de Lasthéné's.

Toen de baron na een lang en moeilijk sterfbed uit zijn lijden verlost was, drong Stephan, die ter begrafenis was gekomen, erop aan dat moeder en dochter bij hem zouden komen logeeren; de barones weigerde beslist het kasteel, waar zij in de nabijheid was van de graven harer dierbaren, te verlaten, maar zij wilde dat Blanche na den eersten zwaren rouwtijd naar Amsterdam zou gaan; zij zag er bleek, moe uit, zij moest zich wat vertreden, eenige weken doorbrengen in een andere omgeving, wat dringend noodzakelijk was voor haar geest- en lichaamsgezondheid.

Rose-Blanche schreef ook hartelijke uitnoodigingskaarten aan haar lieve zuster.

Een derde jongen had haar belet op de begrafenis te komen; zij was erg uit haar humeur. Nog een kind vond zij vreeselijk, en als het dan nog maar een meisje had mogen zijn, maar weer zoo'n vervelende jongen.

Zij hoopte Blanche te verblinden door haar schitterende omgeving, haar op haar beurt te overladen met weldaden, te toonen dat zij nu haar meerdere was, getrouwd, moeder, vrouw van de wereld, zij, de arme onderwijzersdochter - dat zou in de ecrasante eentonigheid van haar druk, afwisselend leven iets nieuws brengen.

X.

Rose-Blanche was dus werkelijk blijde haar pleegzuster terug te zien en nu tegenover haar de rol van goede fee te kunnen spelen.

Zij was nog wat zwak en vond het dus gemakkelijk thuis te blijven en Blanche met haar man naar de musea en andere merkwaardigheden der stad te laten zien.

Blanche kon om haar rouw niet naar schouwburgen gaan, maar zij had den moed niet ook afstand te doen van de heerlijke concerten; goede muziek te hooren, was het eenige waarnaar zij in haar eenzaamheid zoo dikwijls had gedorst, en nu was zij aan de bron om geheel te genieten.

Stephan was de vriendelijkste, hartelijkste gastheer, dien men zich denken kan, maar Blanche merkte op dat hij onrustig was, dat hij Rose soms vreemd en angstig kon aanzien, haar dan met liefkoozingen overladen, die zij zeer kalm aannam, maar niet teruggaf; een anderen keer daarentegen was hij stil, somber, onredelijk. Rose bleef er even kalm onder.

‘Och!’ zeide zij schouderophalend, ‘het zijn buien, het beste is er geen notitie van te nemen.’

Tegen haar was Stephan onveranderlijk vriendelijk, galant, sympathiek; hij sprak echter nooit over zijn huiselijk leven, zelfs de naam van zijn vrouw kwam tegenover haar bijna nooit over zijn lippen.

De aangenaamste uren bracht Blanche-Rose echter in de kinderkamer door.

De drie lieve, kleine jongens hadden haar hart gestolen; zij kwamen weinig in den huiselijken kring, bijna altijd waren zij met de fransche ‘juf’ alleen.

Mama was te zwak en te druk om zich met hen bezig te houden. Tante Blanche werd spoedig hun lieveling; met hen vond zij haar vroolijken kinderlach terug, met hen voelde zij zich weer gelukkig, onbezorgd, jong meisje.

Zoo was haar tijd verdeeld tusschen Stephan en de kinderen en zag zij Rose heel weinig; toch vond zij, toen haar verblijf wat langer duurde, ook in Rose's manieren iets vreemds.

Op een bepaalden tijd verliet zij, hoe kwijnend en zwak zij den heelen dag ook geweest mocht zijn, haar chaiselongue en ging voor het raam zitten.

‘Is dat kapitein Quantero niet?’ vroeg Blanche eens, toen zij ook voor het raam stond en een van Rose's intiemste

kennissen, groetend met langen blik naar binnen, voorbijkwam.

Ook Blanche kende hem reeds vanouds; toen hij in het naaste stadje in garnizoen was, kwam hij wel eens op Viljoen.

‘Nu, wat zou dat?’ vroeg Rose kortaf en bijna boos; zij had haar gezicht afgewend, maar aan haar ooren en hals kon Blanche zien dat deze in vuur en vlam stonden.

Zij dacht niet meer aan deze opmerking, toen een paar dagen later een liefdadigheidsconcert werd aangekondigd.

‘Daar moeten wij heen!’ zeide Rose opgewekt.

‘En je bent nog niet wel,’ merkte Stephan op.

‘Ik kan toch niet altijd thuisblijven. Ik word suf van dit saaie leven.’

‘Maar lieve kind, wie legt het je op?’

‘Wel, mijn zwakte! Denk je dat ik misschien voor mijn pleizier altijd thuiszit, terwijl jullie zoo prettig en gezellig samen uitgaat? Maar 't schijnt dat je mij missen kunt.’

‘O foei!’ riep Blanche verontwaardigd, blozend.

‘Neen, neen! 't is maar gekheid,’ haastte zij zich reeds te zeggen, ‘ik vind het allerliefst van mijn man, dat hij mijn plaats bij je inneemt; maar nu wil ik dat voorrecht ook eens hebben.’

‘Rosielief! Ik heb reeds zooveel van Amsterdam gezien. Ik wil niets liever dan eens gezellig met je samenzijn, en met je engeltjes spelen!’

‘Nu ja, maar vanmiddag moet je met Stephan eens naar Haarlem de Frans Halsen zien. Juist iets voor jullie!’

Blanche's teer geweten verweet het zich onophoudelijk, dat zij het zoo'n voorrecht vond met Stephan uit te gaan en samen kunst te genieten. Hij was ook zoo gezellig, zoo vol zorg voor haar, zoo belezen, zoo ontwikkeld, en ook hij vond er een genot in met een hoog beschaafde vrouw als Blanche dagelijks om te gaan.

't Kon niet anders of de vulgaire draad, die door Rose's geheele wezen liep, was hem reeds opgevallen. Zijn liefde voor haar was wel niet verminderd, maar helderziende geworden; hij zag alles, waarin zij bij Blanche tekortkwam, en hoe hij ook oplette, in haar vond hij niets wat hem afstiet, niets wat hem tegenstond.

‘En toch was zij geen geschikte vrouw voor mij geweest,’ zoo troostte hij zichzelf, ‘zij is te rein, te goed voor deze wereld, geen vrouw van vleesch en bloed zooals mijn Rose met al haar gebreken en eigenaardigheden.’

Maar toch kwam het telkens in hem op, hoe edel en harmonisch zijn leven geweest zou zijn met een vrouw als Blanche en welk een voorrecht het voor zijn kinderen zou geweest zijn zulk een moeder te bezitten.

Door een toeval gingen Stephan en Blanche dien dag niet naar Haarlem; zij zouden elkander in het Centraal-station ontmoeten, maar op den Dam kwam Stephan haar achterop en vroeg haar of het haar 't zelfde was een anderen keer te gaan, omdat hij door onvoorziene omstandigheden moeilijk weg kon.

Blanche was dadelijk bereid van het plan afstand te doen, deed nog eenige boodschappen en keerde toen naar huis terug.

In de huiskamer gekomen hoorde zij in de serres zacht fluisterend praten.

‘Ben je daar, Blanche? Hé, is er iets gebeurd?’ vroeg Rose's verschrikte stem.

(*Slot volgt.*)

Vrouwenleven in Japan.
Met illustratiën.

Geen land der aarde heeft in zoo'n korten tijd - ongeveer dertig jaar - zooveel veranderingen ondergaan in uiterlijk en zeden als Japan, het land van de Opgaande Zon. De oude bouworde, waaraan men duizenden jaren lang zich heeft gehouden, is

BEGROETING BIJ BEZOEKEN.

plotseling veranderd, en niet alleen is iets nieuws op de plaats van het oude verrezen, maar de Japansche kunst is zoo saamgesmolten met de Europeesche, dat men alleen aan de versieringen en de kleuraanbrenging ziet, dat ze inheemsch is.

Als gevolg hiervan is alles, wat op Europeesche kunst betrekking heeft, zoo in aanzien en heeft het zoo algemeen de achting verworven, dat men niet alleen in ontwikkelde kringen de voordeelen van deze beschaving ziet en zoekt, maar ook het volk er zich gemakkelijk in schikt.

Natuurlijk waren het in de eerste plaats de mannen, die zich aan het vreemde waagden; voor hen werden de poorten der buitenlandsche kunstinrichtingen het eerst ontsloten; de jongelieden begaven zich over zee, als student, militair of diplomaat en werden ijverige verkondigers van de buitenlandsche grootheid.

Langzamerhand drong deze vreemde beschaving ook door tot de vrouwenwereld, om haar meer en meer van de weergalooze onderworpenheid, waartoe zij gedwongen was, te bevrijden. De beroemde Japansche moralist Kaibara heeft in een zijner werken aangegeven, welke plaats het oude Japan aan de vrouw aanwees.

‘Voor een vrouw,’ schrijft hij, ‘is een deugdzaam hart veel kostbaarder dan een mooi gezicht; de eenige eigenschappen, die zij noodig heeft, zijn: gehoorzaamheid, kuischheid, barmhartigheid en kalmte. Daarom moet een meisje van haar vroegste jeugd af geleerd worden de grens, die haar van de mannen scheidt, niet te overschrijden; daarom mag zij geen vriendschap sluiten dan op verlangen harer ouders. Een vrouw mag nooit het huis van haar man ver-

laten. Ingeval zij echter van den rechten weg afdwaalt en van haar echtgenoot gescheiden wordt, dan zal zij tot het einde harer dagen met schande overladen worden.'

IN EEN STOFWINKEL.

De zeven redenen, waarop volgens Kaibara in Japan echtscheiding verlangd kan worden, zijn de volgende: ongehoorzaamheid tegenover de schoonouders, kinderloosheid, ontucht, ijverzucht, melaatschheid of een dergelijke afschuwelijke ziekte, babbelzucht, wanneer de harmonie daardoor in een familie verstoord kan worden, neiging tot stelen.

De vijf ergste ziekten, die het vrouwelijk gemoed bovendien nog treffen kunnen, zijn: domheid, ontevredenheid,

BIJ HET KAPPEN.

babbelzucht, jaloerschheid en krankzinnigheid.

Kaibara meent, dat ongetwijfeld zeven van de tien vrouwen door een dezer ziekten zijn aangetast, en daardoor ontstaat haar minderheid tegenover de mannen. 'Men zegt,' gaat hij voort, 'dat het bij de ouden de gewoonte was een kind van het vrouwelijk geslacht drie dagen op den grond te laten liggen. Reeds daaruit ziet men, dat de mannen van den hemel, de vrouwen van de aarde zijn.'

Deze woorden van den beroemden moralist doen zich in zekere opzichten nog heden gelden, en zelfs de vrouwen uit de voornaamste kringen worden volgens deze beginselen als de slavinnen van hun echtgenooten beschouwd.

In het oude Japan leerden de meisjes slechts drie plichten kennen, welke een huisvrouw verstaan moet, namelijk spinnen en weven, en zelfs voorname vrouwen, die een groot aantal bedienden tot hare beschikking hebben, laten er zich veel aan gelegen liggen, dat de maaltijden goed toebereid worden.

Het onderwijs der meisjes bepaalt zich hoofdzakelijk tot het leeren van Kana, de eenvoudigste Japansche schrijftaal, en eenige Chineesche teekens, die zij bij het schrijven van brieven noodig hebben; toch zijn er velen met de literatuur goed bekend. Onderwijs in de muziek, in het bloemenschilderen, in het sierlijk schikken van bouquetten en het bereiden van de ceremonieele thee, voltooit de opvoeding.

Voor de vrouwen in het oude Japan is het nooit noodig geweest dat zij zelf voor haar onderhoud zorgden. Op het land is de vrouw de gewillige hulp van den man. In de stad bemoeit zij zich voornamelijk met het huishouden en hare kinderen. Verkoopsters, zoogenaamde winkelmeisjes, ziet men zelden. Wel verkoopt de vrouw dikwijls mee, wel te verstaan in winkels waar artikelen voor vrouwen, zooals naaizijde of garen, kunstbloemen, poppen, ooft, vruchten, groente en gevogelte, verkocht worden.

De meisjes uit lagere standen dienen dikwijls; voor het verzorgen van kleine kinderen neemt men met voorliefde oude vrouwen. Het kappen wordt algemeen, het masseeren meestal door vrouwen gedaan, het laatste tegenwoordig door blinden.

Heeft een meisje haar zestiende jaar bereikt, dan begint men aan een huwelijk voor haar te denken. Het begrip 'oude jongejuffrouw' is in Japan onbekend. Men verwacht van ieder meisje dat het trouwt. De ouders zoeken zelf een geschikt echtgenoot voor hun dochter, of een jonge man laat door huwelijksbemiddelaars aanvragen of een aanzoek welgevallig zou zijn. Dan wordt in het huis der verschillende bloedverwanten den jongenlieden gelegenheid geboden, elkaar nader te leeren kennen. Bevallen zij elkaar wederzijds, dan volgt de verloving en zeer kort daarna het huwelijk. Het jonge meisje heeft evenwel het recht den candidaat af te wijzen.

Het is in Japan voor de mannen zeer gemakkelijk om echtscheiding te verkrijgen, en toch wordt er zelden van dit recht gebruik gemaakt. Den keizer is het veroorloofd twaalf vrouwen te hebben, en een Samoerei (ondergeschikt krijgsman) mag er twee hebben.

Toch wordt van dit recht niet algemeen gebruikt gemaakt; integendeel is op plaatsen, waar Europeesche zeden zijn door-

gedrongen, het huwelijk met één vrouw regel, en de tegenwoordige wetgeving is er op uit aan de veelwijverij een eind te maken. Tot hiertoe was dat niet het geval en was het den mannen geoorloofd bijvrouwen te hebben. Wanneer namelijk het wettig huwelijk kinderloos was, dan stond de Japansche zede toe een 'Mékalé' te houden, wier kinderen de man kon adopteeren, die dan door de echte vrouw werden opgevoed en den rang van den vader erfden, daar men van meening was, dat de eigenschappen van den vader erfelijker waren dan die der moeder.

Gevangen boeren op Ceylon.

Gruwelijke verhalen van de wreedheid, waarmee de Boeren behandeld worden, doen nog steeds in alle dagbladen de ronde. Miss Hobhouse, een geboren Engelsche, heeft zelfs den moed gehad in Engelsche bladen haar persoonlijke waarnemingen openbaar te maken. Zij beschouwt het lagersysteem, zooals het voor de gevangen Boeren wordt aangewend, als een groote wreedheid. Miss Hobhouse zegt, dat het bij het volk nooit uit de herinnering zal gaan en zelfs op de kinderen zal worden overgebracht. Zij lijden er een ziekelijk bestaan door de vreeselijke hitte en het ontoereikende voedsel. Duizenden, reeds lichamelijk zwakken, gaan hier ongetwijfeld den ondergang tegemoet. Er zijn ook gevallen, dat geheele families gescheiden en verstrooid raken, de een weet van de ander niet waarheen. De vader wordt soms naar St. Helena, de moeder naar Ceylon, de kinderen naar Aliwal Nord of Norwals-Pont gebracht. Of zij elkaar op aarde ooit zullen terugzien?

Niet minder dan onder de hitte lijden de gevangenen door gebrek aan voedingsmiddelen.

Het onderhoud der Boeren op Ceylon wordt betaald met Engelsch bankpapier van vijftien cents per familie en het mag alleen besteed worden voor levensbehoeften. Wat den krijgsgevangenen zonder familie toebedeeld wordt, kan men zich wel voorstellen.

Daar er geen geestelijke tegenwoordig is, moet men zelf maar voor zijn dooden zorgen. Voor schoolonderricht en ziekenverpleging wordt bijna niets gedaan.

Het is dan ook ongehoord, dat een beschaafd volk, zooals de Engelschen zijn willen, zóó de wetten der menschelijkheid vergeet en alle humaniteit uit het oog verliest.

Daartegenover kan men niet genoeg de kalmte bewonderen, waarmee de Boeren zich voortdurend tegenover hun vijanden gedragen, ofschoon het niet ontbreekt aan verhalen van wreedheden, die de Boeren aan gevangen of gewonde Engelschen gepleegd hebben. Maar deze berichten zijn reeds weer lang door getuigen weersproken, en vinden zelfs bij het Engelsche volk geen geloof meer.

Nora's diamanten,
door Jo.

I.

'Omstandigheden kunnen een zaak veranderen, en uw omstandigheden, Nora, zijn geheel veranderd.'

Mevrouw Harte zag haar stiefdochter onderzoekend aan en vervolgde op beslisten toon:

‘Zooals de zaken vroeger stonden, was een engagement gewenscht. Roy had tenminste het vooruitzicht deelgenoot in zijns vaders zaak te worden, en ofschoon zijn familie u afschuwelijk behandeld had, waart gij arm en hadt u over deze behandeling heen moeten zetten. Maar nu is alles veranderd; gij zijt nu erfgename geworden. Het geld zal u ongeveer tweeduizend gulden 's jaars inkomen bezorgen en de diamanten zijn alleen al meer dan 240,000 gulden waard. Gij moet ze nu niet verkoopen, raadt uw voogd aan. De prijzen zijn nu laag. Gij moet ze dragen en als erfgename bekend worden zoodoende. Gij zult eens zien hoe spoedig gij een man krijgt. Een knap gezicht, een net figuur en een aardig fortuintje krijgt men tegenwoordig maar niet zoo gemakkelijk.’

‘Als ik trouw, zal het met niemand anders als Roy zijn, moeder.’

‘Afschuwelijk! afschuwelijk!’ riep haar stiefmoeder uit.

‘Mag ik vragen waarom?’

‘Hij heeft niets, n i e t s letterlijk! Hij besteedt alles, wat hij verdient, voor zijn toilet!’

‘Dat deed hij misschien,’ bracht Nora in, ‘maar sedert wij verloofd zijn, besteedt hij zijn geld voor andere zaken.’

‘Och kom,’ lachte haar stiefmoeder. ‘Uw plan, Roy te huwen, is gewoonweg belachelijk! Wacht tot gij wat meer onder de menschen zijt gekomen en doe dan een keuze. De tegenwoordige jonge meisjes zijn veel te haastig met haar keuze. Eenmaal getrouwd, zien zij haar dwaasheid in en hebben er berouw over, maar dan is het meestal te laat.’

‘Mag ik u vragen, moeder,’ vroeg Nora na een kleine pauze, ‘wat u verwacht dat ik doen zal?’

‘Roy toonen, dat uw fortuin de omstandigheden veranderd heeft. Hij behoeft slechts een wenk te hebben en alles zal wel in orde komen.’

‘Moeder,’ zei Nora, diep verontwaardigd, ‘hoe kunt u zóó spreken? Dat ellendige geld schijnt ook uw natuur veranderd te hebben!’

‘Ik heb mij nooit iets aan uw voorgenomen huwelijk gelegen laten liggen,’ sprak mevrouw Harte koel. ‘Meisjes zijn romantische wezens, en ik heb mij maar nooit tegen dien onzin van u verzet; maar iedere verstandige vrouw van eenigen stand zou u zeggen, dat ik gelijk had. Hij is geen partij voor u.’

‘Omdat ik nu geld heb?’

‘Ja.’

‘En gesteld eens, dat hij fortuin gekregen had? Hij zou mij dan, altijd volgens uw punt van uitgang, hebben opgegeven?’

‘Niets van dat al. Dat maakt een groot verschil, een zeer groot verschil.’

‘Dat zie ik niet in. En u moogt praten als Brugman, moeder, ik zal het nooit inzien. Ik vraag u vriendelijk niet meer op de zaak terug te komen. Mijn geld brengt geen verandering in onze verhouding, behalve dat wij misschien spoediger zullen kunnen huwen. Roy is veel te goed voor mij, ook al zou ik een millioen bezitten.’

Nora verliet het vertrek en ging naar boven. Zacht neuriënde betrad ze haar kamer om zich te verkleeden. Zij hoorde niet dat er gescheld werd en Roy bij haar stiefmoeder binnentrad. Hij was een knappe jonge man. Geen wonder dat Nora hem liefhad. Zijn vader en zijn familie hadden zich tegen zijn engagement verzet en zelfs geweigerd Nora, die geen cent in de wereld bezat, te zien. Hij had Nora verzekerd dat alles in orde zou komen, wanneer zij maar eenmaal getrouwd waren, en hij had

zijn vader medegedeeld, dat wanneer zijn salaris het toeliet, hij het meisje, dat hij liefhad, zou huwen, waarop de oude vader de schouders had opgehaald en eens veelbeteekenend gekucht.

De omstandigheden waren veranderd. Een bejaard heer in Australië, van wien Nora nooit gehoord had, een gewezen aanbidder van haar eigen moeder, was gestorven en had de dochter zijner aangebedene zijn vermogen nagelaten.

Het was het eerste bezoek na deze groote gebeurtenis, dat Roy aan zijn verloofde bracht.

Het groote nieuws had hem geen genot verschaft. Hij was nooit voornemens van Nora's geld te leven, en het was

dan ook met zekeren schroom, dat hij dit bezoek tegemoet gezien had.

Zijn vaders zaken gingen niet schitterend en het scheen, dat er een groote crisis dreigde. Een en ander stemde hem niet bizonder welgemoed. Zijn huwelijk scheen verder af dan ooit te voren.

Hij zou nu vrij wat meer moeten verdienen om in het oog der wereld ‘een goede partij’ te schijnen.

Met bezwaard hart, als met lood in de schoenen, betrad hij het vertrek, waar mevrouw Harte hem wachtte.

‘Gij hebt zeker Nora's briefje ontvangen? Gij ziet, de omstandigheden zijn veranderd. Een onverwachte ommekeer in beider verhouding.’

‘Ja,’ antwoordde hij met een donkeren blos, ‘dat zie ik.’

‘Dat dacht ik ook wel. Ik zei Nora, dat gij te trotsch zoudt zijn om niet in te zien, dat alles nu verandert.’

Roy huiverde onwillekeurig en er kwam een nevel voor zijn eerlijke oogen. Hij stond op en bleef een oogenblik sprakeloos.

Mevrouw Harte begon haastig thee te schenken, terwijl Roy zich verdiepte in de beschouwing van Nora's portret vóór hem op een tafeltje.

‘Gaat u mij... een lesje geven?’ vroeg hij ten laatste. ‘Wat bedoelt u?’

‘Het engagement moet tot een eind komen.’

Met een koele beweging reikte zij hem zijn thee over, maar hij zette zijn kopje achteloos op de theetafel neer.

Mevrouw Harte vermeed hem aan te zien. Zij kon zijn eerlijken blik niet verdragen zonder den hare neer te slaan.

‘Gij ziet, Roy, Nora is een goede partij nu en zij heeft nooit iets van de wereld gezien. Zij moet eens in de gelegenheid komen andere menschen te zien en te spreken. En, vergeef mij dat ik het weer ophaal, na de behandeling, haar door uw familie aangedaan, acht ik het harer onwaardig nu om der wille van haar geld in uw kring te worden opgenomen en geduld. Mijn stiefdochter heeft nu meer te presteeren en... En dan, Roy, gij zult wellicht nog in geen jaren in de firma worden opgenomen. En... Nora moet huwen. Gij zijt te trotsch om van haar geld te willen leven en er zouden nog jaren verloopen, eer gij haar volgens haar stand zoudt kunnen onderhouden.

De kamer scheen met hem rond te draaien. Hij hield zich aan de tafel vast en trachtte zijn gedachten te verzamelen.

‘Ziet gij het zelf niet in?’

‘O, ja zeker,’ antwoordde hij flauw.

‘En zult gij het haar dan zelf mededeelen, Roy? Zij moet niet zien, dat ik u heb voorbereid. Gij moet het haar zelf voorstellen... als man van eer.’

Mevrouw Harte roerde schijnbaar vol aandacht haar thee - ze zag niet, of wendde voor het niet te zien, dat Roy het hoofd dieper boog en smart hem overmeesterde.

‘En wat zeide zij?’

‘Zij?’ antwoordde mevrouw Harte, half medelijdend de schouders ophalende. ‘Zij heeft totaal geen begrip van eergevoel. Zij wierp op, dat... maar dat doet niets ter zake. Na een jaar zou zij wel anders oordeelen. Daar komt zij, geloof ik. Zult gij haar haar vrijheid teruggeven?’

‘Ja,’ zei hij ernstig. ‘Natuurlijk. Gij hebt op mijn eergevoel gewerkt en...’

‘Gij zijt het nu met mij eens?’

‘Dat zeg ik niet,’ zei hij op gesmoorden toon.

De deur werd geopend. Nora trad binnen, zacht zingende. Zij zag er allerbekoorlijkst uit in haar bruin fluweel kostuum.

Roy hield een oogenblik den adem in.

Het was zoo hard, zoo onnoemelijk wreed haar te moeten missen. Waarom had de oude man in Australië zijn geld en diamanten niet elders weggeschonken? Waren ze een scheiding waard?

‘O, Roy,’ kreet Nora verheugd, ‘ik wist niet dat gij hier waart. Ik heb boven zitten naaien; waarom hebt gij mij niet laten roepen, moeder?’

‘Roy en ik hadden een en ander te bepraten,’ zei haar moeder ontwijkend. ‘Hier is een kopje thee voor u. Ik ga mij kleeden en loop nog even naar de pastorie. Vaarwel, Roy.’

Hij gaf haar de hand in opende de deur voor haar. Zij vond nog even de gelegenheid hem toe te fluisteren: ‘Let niet op haar woorden.’

Toen hij de deur achter haar sloot en zich omkeerde, stond Nora voor den spiegel, bezig het diamanten halssnoer om te doen.

‘Zie eens, Roy, ben ik nu niet verblindend mooi?’

‘Prachtig.’

‘Kom hier naast mij zitten,’ zei zij lachende. ‘Kom toch en wensch mij geluk, dwaze jongen.’

Roy gehoorzaamde haar.

Doodsbleek, zwijgend stond hij naast haar.

Nora was te zeer in haar diamanten verdiept om de verandering in hem waar te nemen.

Ten laatste scheen haar zijn stilzwijgen te verwonderen en zij zag haastig op.

‘Roy?’

‘Ja?’

‘Vindt gij ze niet mooi?’

‘Neen,’ barstte hij uit. ‘Ik haat ze, Nora.’

‘Haten? waarom?’

‘Omdat ze ons scheiden!’

‘Scheiden? scheiden?’ vroeg zij opgewonden. ‘Mag ik vragen waarom? Wat bedoelt gij?’

‘Ik bedoel, dat alles tusschen ons uit is. Uw fortuin scheidt ons. Gij zijt rijk... en ik ben niets anders dan bediende bij mijn vader op kantoor. Ik zou nooit genoeg kunnen verdienen om uw echtgenoot te worden, en van uw geld zou ik niet willen leven. Gij moet uw eigen weg gaan, Nora, mij vergeten en een ander liefkrijgen.’

Een groote, donkerroode plek vertoonde zich onder haar oogen.

‘Gij zijt zeer koel, koel en kalm berekenend. Ik moet mijn eigen weg gaan en iemand anders liefkrijgen. Ik ben u zeer verplicht voor die toestemming. En gij zult zeker eveneens doen? Goed, best, ik stem toe. Ik zal u uw ring en de brieven terugzenden. Maar... gelooft gij niet, dat gij wat haastig te werk gaat?’

‘Ik ging niet haastig te werk, zei hij op droevigen toon. ‘Zoodra ik van uw fortuin hoorde, wist ik, dat er voor mij geen andere weg was. De menschen zullen zeggen, dat er voor een man van eer geen andere weg open was. Ik bezit niets.’

‘De menschen!’ lachte zij smadelijk. ‘Dus de menschen moeten over ons lot beslissen? Is er verandering in uw positie gekomen? Gij hebt evenveel nu, als toen gij mij ten huwelijk vroegt.’

‘Ja, Nora, maar gij hebt m e e r .’

‘En dat m e e r doet u ophouden mij lief te hebben?’

Hij antwoordde niet.

Hij kon zijn blik niet van de diamanten afhouden. O, de verleiding!

Maar eergevoel en trots moesten zich laten gelden.

Hij zag Nora aan.

'Ik begrijp u niet,' zei zij koud, 'maar ik maak er uit op, dat gij ons engagement verbreken wilt. Is het niet? Toe, spreek! Is dat uw wensch?'

'Ja!'

Zij had hem één woord gevraagd, maar verwachtte er vijftig.

Ja, beslist, ja, zonder omwegen!

'Goed,' zei zij haastig. 'Hier is uw ring. Er is niets aan gekomen, gij kunt er nog eens gebruik van maken!'

'Nora!'

'En de brieven zal ik ook zenden. Wij hebben niets meer

te verhandelen en ik geloof, dat wij elkander vaarwel kunnen zeggen. Moeder zal wel weer spoedig thuiskomen. Ik had er geen idee van, dat een engagement verbreken zoo spoedig en gemakkelijk in zijn werk ging! Het geleek precies een handelszaak. Gij gaat terug naar kantoor en ik naar de komedie. Wat zal uw vader in zijn schik zijn! En ik heb geen traan vergoten, en gij...'

Hij begreep haar niet.

Was dat z i j n Nora, voor weinige dagen nog zijn aangebedene?

Hij durfde haar niet aanzien, terwijl hij haar de hand tot afscheid toestak.

Met een haastige beweging trok ze haar hand terug en legde beide op haar rug.

Haar blauwe oogen zagen hem hartstochtelijk aan.

'Neen, ik w i l u niet vaarwelzeggen. Ik kan u niet vergeven, ik zal het u nooit vergeven!'

'Ik heb slechts gedaan wat een man van eer verplicht is...'

'Neen, ik stem er niet mede in. Ga uw weg, maar ik kan geen vergiffenis voorwenden en u als vriend de hand reiken. Ik zal u nooit, n o o i t vergeven.'

Zij wachtte eenig antwoord, maar hij boog het hoofd en vertrok.

Het volgende oogenblik hoorde zij de huisdeur dichtslaan.

Hij was heengegaan.

Alleen gelaten wierp zij de diamanten af en slingerde ze op de sofa.

Toen haar moeder terugkeerde, vond zij haar voor de piano.

'Nora, wees toch wat zuiniger op de diamanten. Wie laat nu zulk een waarde achteloos op een sofa liggen...'

'Ik haat ze, moeder. Ik haat ze. Hebt gij Roy vergiftigd? hem een wenk gegeven, dat hij ons engagement verbreken moest? Wanneer ik d a t wist...'

'Niets van dat al,' antwoordde haar stiefmoeder. 'Wij spraken er over en hij vertelde mij zijn plannen.'

'En u moedigde hem aan.'

'Ik moedigde niets aan. Hij zei, dat hij u niet huwen kon met uw geld.'

Nora zat een oogenblik bewegingloos; toen verborg zij het gelaat tusschen de handen.

'Ik vergat zijn trots, en zijn trots zal ons scheiden! O! ik wilde dat ik het hatelijke geld nooit gezien had.'

'Denk er niet meer aan, lieve,' fluisterde haar stiefmoeder voldaan. 'Iedere gedachte is gelijk een paarl voor de zwijnen. Hij zal blijde zijn nu een geschikte gelegenheid gevonden te hebben, want het is niet alles om met zijn familie in onmin te geraken door een huwelijk dat de familie niet wenscht. En dan, hij heeft zich als man van eer gedragen.'

'Dat heeft hij niet!'

'Stil, zacht wat, Nora. Word maar niet boos. Ik meen het, hij heeft zich als een gentleman gedragen.'

'Man van eer! Vindt ge het soms eervol een vrouwen-hart te breken?' vroeg Nora bitter.

Toen haar oog viel op den onaangeroerden kop thee schoten haar de tranen in de oogen en met een wantrouwenden blik op haar stiefmoeder verliet zij het vertrek.

II.

Drie weken gingen voorbij. Nora had Roy niet meer gesproken sedert den avond van hun scheiding. Zij had hem eens geschreven, maar niets op haar schrijven gehoord.

Zij nam zich vast voor hem niet meer te schrijven, maar wanneer zij hem ontmoette zou zij trachten zekerheid te verkrijgen. Er zou, er m o e s t een dag komen, dat liefde over trots zou zegevieren.

Het was een paar dagen voor Kerstmis.

Een zekere kapitein Koot, die haar den laatsten tijd verschillende attenties had bewezen, zou haar en haar moeder dien avond naar de komedie begeleiden. Nora gaf niets om hem, ofschoon haar moeder zijn attenties voor haar stiefdochter zeer op prijs stelde.

Mevrouw Harte had haar dochter er toe overgehaald haar diamanten te dragen en Nora ergerde zich dien avond over de vrienden en kennissen, die onophoudelijk met onbeschaamde blikken haar fixeerden.

Plotseling boog Nora zich naar kapitein Koot en fluisterden hem iets in het oor.

'Voelt u tocht?' vroeg hij, haar haar sortie overreikende.

'O neen, in het minst niet, maar mijn diamanten trekken te veel aandacht en ik houd er niet van zoo "bekeken" te worden.'

''t Is grappig, juffrouw Nora! Gij zijt inderdaad een zonderlinge! Mogen zij niet naar u kijken?'

'Dat is weer juist iets voor Nora,' viel haar stiefmoeder in. 'Men moet praten als Brugman om haar te bewegen de diamanten te dragen, en wanneer zij ze aanheeft, bedekt zij ze. Zij kan ze evengoed n i e t hebben.'

'Is u bevreesd, dat ze u ontstolen zullen worden?' vroeg de kapitein verwonderd. 'Dan moest u ze na laten maken. Vele dames laten haar diamanten namaken en dragen de nagemaakte en laten de echte thuis.'

'Nagemaakte?' vroeg Nora zonder veel belangstelling. 'Wat bedoelt u?'

'Imitatie. Dat kunnen zij prachtig in het Paleis Royal. Men kan het verschil niet zien. Ik zou er een eed op durven doen, dat wanneer ik uw halssnoer liet imiteeren, u het verschil niet zoudt kunnen zien. Ik kan er u tien aanwijzen die het gedaan hebben. Menschen, die in geldnood verkeeren, laten hun diamanten nabootsen en verkoopen de echte. En niemand, die er achter komt!'

'Wat heeft men aan namaak?' zei Nora achteloos.

Tusschen de tweede en derde acte in, trof een gesprek, door twee heeren naast haar gevoerd, haar oor. Zij werd opmerkzaam, want zij hoorde een naam, die haar eens lief was geweest en nog lief was... Dalmayer. Zij boog zich voorover om beter te kunnen hooren.

Dalmayer... op het punt te failleeren. Verstond zij het goed?

Het scherm ging weer op en het gesprek naast haar verstomde. Zij hadden van Roy's vader gesproken. Zij had den ouden man nooit gezien maar haar hart was vervuld van medelijden voor hem. Roy had haar dikwijls van zijn trots verteld. Welk een slag moet dit voor hem zijn! Een faillissement!

Treurig staarde zij voor zich uit; het bloed steeg haar naar de slapen.

'Arme man!' kon zij niet nalaten in zichzelf te prevelen.

Plotseling maakte zij haar sortie los. Het begon haar te benauwd te worden.

'Zij hebben u met evenveel attentie gadegeslagen als straks,' zei de kapitein lachende.

'O, neen,' lachte zij. 'Tòch niet. Vroeger, in dien goeden ouden tijd, wanneer ik in de loge zat - och, toe, moeder, kijk niet zoo verschrikt - nam niemand notitie van mij.'

Haar buurman beschouwde haar lachend, maar Nora merkte het niet op, want zij was weer aan het 'droomen' en hoorde niets.

Toen kapitein Koot de dames naar het rijtuig gebracht had en afscheidnam, legde Nora droomerig haar hand in de zijne.

'Ik dank u voor het genoegen, juffrouw Nora,' begon de kapitein.

'De dank is aan ons, kapitein Koot,' viel haar stiefmoeder hem in de rede.

'Mag ik de dames morgen een bezoek brengen?'

(*Wordt vervolgd.*)

Blanche-Rose,
door Melati van Java.
(*Vervolg en slot van blz.* 36.)

Blanche ging naar haar toe en zag dat kapitein Quantero bij haar zat.

'Mijnheer brengt mij de kaarten van het concert,' zeide Rose een beetje verlegen; 'maar heb je Stephan niet ontmoet?'

Blanche vertelde eenvoudig

IN 'T VOORBIJGAAN (Zie blz. 46.)

wat er gebeurd was, en de kapitein maakte aanstalten heen te gaan. Rose hield hem niet terug.

'De groeten aan Louise,' zeide zij op den natuurlijksten toon der wereld; 'ik hoop maar dat zij zich nog bedenkt en meegaat naar het concert.'

Zij stond op en deed hem uitgeleide naar de deur; zij bleef er tamelijk lang praten. Blanche ondervond iets onaangenaams, maar zij kon niet zeggen wat; het scheen zoo natuurlijk dat Rose bezoek kreeg van een van haar kennissen.

Toen Rose terugkwam was zij ook niet prettig gestemd; bits, ontevreden, scherp.

'Nu kan je naar het concert gaan. Je vriend Rudini speelt.'

'Mijn vriend?' vroeg Blanche verbaasd.

'Nu ja, houd je maar niet zoo onnoozel. Denk je dat ik niet weet hoe je met hem dweept?'

'Ik vind dat hij mooi speelt, maar dwepen...'

'Neen, daar ben je boven verheven, hè! Of 't moest zijn met...'

Zij zweeg plotseling.

Op het concert was Rose-Blanche *mirobolante* in helrood satijn met zwart kant bedekt, veel te mooi voor een gewoon concert, dacht Blanche.

Stephan was er niet, hij moest naar een vergadering, maar kapitein Quantero kwam bij hen zitten. Blanche was verdiept in de muziek, maar hij en Rose hadden het met

elkander zoo druk, dat Blanche ook niet veel anders doen kon dan zwijgen. Zelfs onder de mooiste passages fluisterden zij samen; in de pauze plaagde Rose haar vriendin met Rudini den violist.

't Verveelde Blanche, zij was te ernstig om daar schertsend op te antwoorden.

Zij was niet thuis in het gezelschap van Quantero en Rose; zij voelde zich eenzaam, en toen viel het haar plotseling in:

'Ik voel mij hier zoo verlaten omdat Stephan er niet is; ik denk meer aan hem dan ik mag; ik moet er een eind aan maken'

Zij sprak den volgenden morgen van naar huis gaan, maar Rose wilde er niets van weten. Neen, zij moest ten minste blijven tot na de groote 'at home', die Rose gaf ter eere van haar herstel.

'Verbeeld je, je vriend Rudini zal bij ons spelen.'

't Meisje bloosde. Stephan zag haar aan.

'Niets voor Blanche, zoo'n sterrencultus,' zeide hij min of meer spottend; 'ik dacht dat je niet deedt aan zulke jonge-meisjes-liefhebberijen.'

'Och, Rose zegt maar wat,' antwoordde zij en ging de kamer uit.

'Zij is doodelijk van Rudini,' zeide Rose; 'ik zie haar in staat met hem weg te loopen.'

'Foei, Rose! Hoe kan je dat zeggen? Zij is zoo goed, zoo rein.'

'Stille waters!'

Stephan was geërgerd; hij voelde zich toch al ontstemd, want hij had een anoniem briefje ontvangen met de woorden:

'Let op hetgeen in uw huis gebeurt!'

Wat beteekenden die woorden? Wie had ze geschreven? Het gift werkte in hem; argwanend zag hij rond. Van ieder kon hij verwachten dat zij met den violist en zijn interes-

sant gezicht dweepten, zelfs flirtten, maar niet van Blanche.

Aan zijn vrouw deed hij zijn best niet te denken.

Maar ook Blanche voelde zich tegenover haar niet op haar gemak; zij wantrouwde zichzelf, maar ook Rose.

Zij verweet zich telkens, dat zij zich met zulke gedachten bezighield. Zij had haast weg te komen uit deze atmosfeer, die haar niet deugde, dat voelde zij wel.

Eindelijk brak de avond van den ‘at home’ aan; het was een goed geslaagde soirée.

Rose was de liefste, elegantste gastvrouw.

Rudini speelde verrukkelijk, evenals de andere artisten van professie. Rudini liet zich aanbidden op een manier, die Blanche onuitstaanbaar vond.

Ook kapitein Quantero was er met zijn onbeduidende vrouw; hij sprak niet veel met Rose-Blanche, maar toch merkte Blanche, dat hij haar zocht. Zij, die elk van haar trekken kende, vond haar niet natuurlijk; zij was onrustig, verstrooid; haar vroolijkheid scheen niet oprecht en ook Stephan was er niet geheel en al bij.

Den volgenden morgen, toen zij aan het ontbijt kwam, hoorde zij dat mijnheer reeds naar de rechtbank was, en mevrouw had haar ontbijt op de kamer laten brengen, omdat zij zich niet wel voelde.

Blanche ging naar boven, klopte aan Rose's deur, en toen zij geen antwoord kreeg, liep zij er in, en vond haar vriendin in bed liggen, met het hoofd in de kussens verborgen, bitter schreiend.

Zij schrikte.

‘Maar lieve Rose, wat is er toch?’ vroeg zij.

‘O, ik ben zoo ongelukkig, zoo ongelukkig,’ snikte zij uit; ‘ach Blanche! je weet het niet.’

‘Maar wat is er dan toch!’

‘Stephan!’

‘Wat is er met hem?’

‘Hij is zoo - zoo onhebbelijk den laatsten tijd, hij houdt niet meer van mij, hij wantrouwt mij; zooeven heeft hij mij een vreeselijke scène gemaakt. Hij heeft gedreigd te scheiden, mij uit het huis te jagen, en - en -’

‘Maar waarom dan toch?’

‘Hij beschuldigt mij van te flirten...’

‘En 't is niet waar?’

‘Nu ja, wie flirt er niet eens? Al mijn kennissen doen het, maar haar mannen nemen het geval zoo schrikkelijk serieus niet op als hij; en 't ergste is dat alles zal uitkomen, want die akelige kerel begint ook te dreigen. Als ik er een eind aan maak, dan wil hij mijn briefjes en cadeautjes aan mijn man zenden.’

‘En wie is die eerlooze schurk?’ vroeg Blanche verontwaardigd.

Zij bleef snikken en antwoordde niet.

‘Toch niet Quantero?’

Verschrikt keek zij op en vroeg:

‘Hoe weet je dat? Hij denkt dat het Rudini is. Stephan vermoedt het niet. O, als hij 't wist! Zeg mij toch, wie heeft het je gezegd?’

‘Mijn oogen.’

‘Dat hij 't dan niet ziet! Hij beschuldigt een ander, en nu, nu weet ik niet wat te doen. O Blanche, lieveling, als je mij helpen wou.’

‘Maar kind, hoe kon je zoo onvoorzichtig zijn en hoe durf je het doen? Jij, een getrouwde vrouw en moeder, 't is toch slecht, 't is zonde.’

‘Ja, ja! Ik weet het allemaal, maar je bent er ìn voordat je het weet, en dan zeg je het wel honderdmaal: ik had het niet moeten doen. 't Is onvoorzichtig, slecht, alles wat je maar wil, maar hij is zoo ongelukkig met zijn vrouw en wij sympathiseeren zoo!’

‘O Rose, ik had het nooit gedacht. Die goeie Stephan - die...’

‘Jawel, heel goed! Maar ondertusschen behandelt hij mij als een pop, een onmondig kind, een inferieur wezen! Ik verveel mij dood, ik wil ook eens iets pikants hebben, en Quantero begrijpt mij alleen. Het begon heel eenvoudig met een complimentje en toen met een praatje hier en daar, een briefje.’

‘Kwam hij dikwijls hier, terwijl ik met Stephan uit was? Je moet mij alles zeggen.’

Zij werd verlegen en stotterde.

‘Een enkelen keer, niet dikwijls, en nu ben ik zoo bang dat hij mij schrijven zal en dat de brief in Stephan's handen zal vallen. Anders vertrouwt hij mij in alles en maakt nooit mijn brieven open, maar nu is zijn achterdocht gewekt en nu ben ik zoo bang.’

‘Maar wat wil je dan doen?’

‘Ik bid je, let op de post of op de deur, want misschien zendt hij zijn ordonnans.’

‘O foei, Rose, hoe heb jij je zoo kunnen vergeten?’

‘Ik ging een beetje te ver, ik beken het graag, het was verkeerd, maar ik heb niets slechts gedaan...’

‘Niets slecht! Door van een ander meer te houden...’

‘Dat is geen houden, je begrijpt het niet, 't is maar zoo'n beetje gekheid maken, flirten. Ik kan het niet helpen dat die mannen 't serieus opnemen.’

‘Dat gaat mij te hoog of te laag. Ik had het nooit van je gedacht!’

‘'t Mocht ook wat, zoo'n onschuldige vriendschap. Ik houd het alleen geheim omdat Stephan zoo jaloersch is. Dan moest je eens mijn kennissen zien, die hebben nog heel wat anders aan de hand.’

‘Maar is dat een reden voor jou om kwaad te doen?’

‘Kwaad?’

‘Ik weet niet hoe jij het noemt, maar ik noem het kwaad van een getrouwde vrouw om briefjes en dwaasheden te wisselen met een anderen man, die bovendien ook een vrouw heeft. En als Stephan het kwalijk neemt, is hij in zijn volle recht.’

‘Zoo, vind je dat!’

Rose-Blanche kookte inwendig, maar zij begreep dat zij zich goed moest houden, wilde zij Blanche overhalen haar uit de moeilijkheid te redden.

‘Ik wil er immers een eind aan maken! Als nu straks het briefje komt, dan ben ik er niet, neem het eenvoudig aan, en doe of het voor jou is. Hij vraagt daarin om hoe laat hij komen wil.’

Blanche ging naar beneden, naar de huiskamer. De meid, die opengedaan had, kwam een poos later binnen met een briefje. Juist wilde Blanche het aannemen, toen Stephan plotseling voor haar stond; 't scheen dat hij in de serre was geweest en daar wachtte wat er gebeuren zou.

Blanche nam den brief, die 't adres droeg van Madame Van Overvoorde.

‘Geef hier dien brief!’ brulde hij. ‘Hij is bestemd voor Rose, ik zal hem haar geven.’

Hij was doodsbleek, zijn lippen trilden, zijn geheele gelaat was verwrongen door woede.

En 't flitste door Blanche's geest:

‘Hij zal het haar nooit vergeven, hij zal haar verachten. Zijn levensgeluk is verwoest.’

‘Neen,’ antwoordde zij hoog, ‘je vergist je. Die brief is voor mij!’ En meteen scheurde zij de enveloppe open.

‘Dat jok je! Je wilt Rose redden, maar ik doorzie haar, zij is een comediante, een bedriegster. O, ik heb mij zoo in haar bedrogen. Ik ben gestraft... Geef hier den brief, dan heb ik een wapen tegen haar in de hand. O Blanche! wat heb ik gedaan! Dat meisje tot mijn vrouw te maken!’

‘Zij is je vrouw, en je hebt haar lief. Je kunt haar niets verwijten, niets! Dat verzeker ik je. Deze brief is voor mij.’

‘Dat is niet waar, ik wil hem lezen!’

En nog vóórdat zij 't verhinderen kon, had hij zich op het papier geworpen en 't haar uit de hand gerukt.

‘Schande, dat is laf, dat is min! Stephan, ik verbied je den brief te lezen.’

Maar hij luisterde niet, hij sloeg er een blik op en toen bedaarde hij plotseling.

‘Neem mij niet kwalijk, Blanche! De hartstocht heeft mij verblind, ik dacht niet dat jij zulke geheimen kon hebben!’

Hij gaf haar den brief terug en ging de kamer uit. Verbaasd wierp Blanche een blik op het papier en las het opschrift, dat hij ook alleen gezien had: ‘Ma Blanche aimée!’ De brief was geteekend ‘Rudini’.

Toen wankelde zij en moest zich aan de tafel vasthouden; alles draaide om haar heen.

‘Ik heb haar gered, ten koste van mijzelf,’ schreide het in haar.

XI.

Zij ging naar boven en klopte aan Rose's deur; maar geen antwoord krijgende, sloeg zij de portière even op en zag Stephan en Rose-Blanche dicht naast elkander op de canapé zitten, zij met het hoofd tegen zijn borst, hij met de armen om haar heen.

Zij hadden beide roode oogen, er scheen een teere verzoeningsscène geweest te zijn.

Zij hoorden en zagen haar niet en geruischloos verwijderde zij zich weer.

Geen van beiden kwam aan de lunch en zij at met de kinderen op de nursery. Zij hoorde dat Stephan het huis uitging, en bijna dadelijk kwam de meid haar vragen of zij bij mevrouw wilde komen.

Rose zat te schrijven. Toen Blanche binnentrad, sprong zij op en vloog haar om den hals.

‘O Blanche, Blanche, lieveling! Ik kan het je nooit vergelden, wat ben je toch een engel, een echte zus! O, dat je dat voor mij deedt - want ik begrijp alles. - Hij noemt mij nooit anders dan Blanche, en voor de voorzichtigheid teekent hij ‘Rudini’.

‘Dat heb je hem laten doen!’ barstte Blanche los, ‘en je hebt Stephan doen gelooven dat ik brieven wissel met dien muzikant.’

Alle trots van de jonkvrouw sprak uit dit minachtende woord voor den artist, dien zij toch had bewonderd.

‘Blanche, je hebt mij gered.’

‘Ik heb niets voor jou gedaan, je verdient het niet, 't is van zelf zoo gekomen.’

‘O neen! Stephan heeft mij alles gezegd. Hij heeft mij vergiffenis gevraagd voor zijn dom wantrouwen, voor zijn jaloezie, hij had zoo'n spijt, hij huilde als een kind - en ik - ik...’

‘Jij hebt je verheven op je onschuld en hem laten gelooven dat ik geheime correspondentie voerde met dien man.’

‘Wat moest ik anders doen, Blanche? Ik dacht, jij hebt alles op je genomen, je bent zoo lief, zoo goed voor mij. Ik dank je alles.’

‘En daarom heb je mij den eenigen man, dien ik had kunnen liefhebben, ontnomen, daarom maak je hem ongelukkig, en laat mij nu ook zijn achting verliezen. O, je bent zoo lief, zoo goed, zoo dankbaar.’

Rose zag haar bedremmeld aan; zóó had zij haar pleegzuster nooit eer gehoord.

‘Alles is voor jou. Ik ben rijk, ik ben van adel, jij was een arm meisje heette het, en daarom mocht je mij alles ontnemen, daarom had ik geen recht op iets. Ik had al

zooveel, zooveel. En wat doe je met hetgeen je mij hebt ontfutseld? want dat hebt je gedaan. Stephan kwam op Viljoen om met mij kennis te maken, en jij hebt hem betooverd met je coquette kunsten, die ik mis, met je bestudeerde kleeding, met je oogen, je manieren; jij kent de mannen zooals wij eenvoudige meisjes ze niet kennen, maar al ben ik een rijke freule, ik heb ook recht op geluk!'

'Blanche, wat ben je hard!'

'Ja, ik heb je al lang begrepen - nu ken ik je. Ik zou het je vergeven hebben als je werkelijk van hem hadt gehouden, maar het was je doel een groot huwelijk te doen, in stand vooruit te gaan, en 't verdere kwam er niet op aan. Je hebt den besten, den edelsten man bedrogen. Je bent voor zijn kinderen een onverschillige moeder, 't is jou alleen om emoties, om ijdelheid te doen, je hebt den eersten stap gedaan op den weg naar beneden. Als je alleen was, dan kreeg je alleen maar wat je verdiende, maar nu maak je je man en je kinderen ongelukkig, en wat voor kinderen, wat voor man!'

'O neen, Blanche! Ik, ik...'

'Nu heb ik je gered! Daar is de brief van jou vriend, ik heb hem niet gelezen, ik wil hem niet lezen. Ik weet dat je Stephan alle mogelijke kwaad van mij verteld hebt, alleen om jezelf vrij te pleiten.'

Rose verborg het gelaat in de handen, verpletterd door schaamte.

''t Kost mij maar een woord hem zijn oude achterdocht terug te geven en je nog verachtelijker te maken dan vóór dien tijd; ik behoef hem maar te zeggen: wij heeten beiden Blanche. En of ik het eens doen zal, 't hangt alles van jou af.'

'Wat bedoel je?' snikte zij, altijd zonder op te zien.

'Je maakt alles tusschen jou en Quantero uit, onmiddellijk!'

'Dat ben ik van plan, ik schreef hem juist.'

'Je mag hem nooit meer spreken, hij moet zijn overplaatsing vragen.'

'O, het kan mij niets schelen. Nu Stephan weer zoo lief voor mij is, houd ik duizendmaal meer van hem.'

'En je wordt een ernstige, brave vrouw, een echte moeder, en als ik hooren mocht dat je het niet bent, dan krijgt Stephan het adres van den brief.'

Ontzet zag Rose haar aan. Was dit Blanche, de stille, zachte Blanche-Rose?

'Neem je mijn voorwaarden aan?'

'Ja,' fluisterde zij, 'ik zal mijn best doen. En vergeef je mij dan, Blanche?'

'Ik kan het nog niet! 't Hangt van jou af.'

En toen ging zij snel de kamer uit, zij kon niet meer.

Dien middag aan tafel gaf zij haar verlangen te kennen den volgenden dag te vertrekken. Noch Stephan, noch Rose verzetten er zich tegen. Hij was opvallend koel tegen haar en Rose-Blanche kon haar verlegenheid niet overwinnen tegenover haar pleegzuster; onophoudelijk klonken haar Stephan's woorden in de ooren:

'Ik had het nooit van haar durven denken!'

Het afscheid was koel; alleen toen zij de jongens omhelsde, voelde Blanche zich zwak worden. Zij had hen zoo liefgekregen.

''t Is goed dat zij gaat; zij zou onze onschuldige engelen nog bezoedelen,' zei Stephan verachtelijk. 'Die adel deugt niet. 't Is een decadent geslacht!'

Rose Blanche verbrandde dien avond de brieven, welke zij van Quantero had terugontvangen; zij voelde zich diep vernederd en beschaamd tegenover Blanche, en eindelijk erkende zij:

'Ja, ik ben ondankbaar geweest. Zooals ik eens Blanche's pop vernielde, zoo heb ik nu haar levensgeluk en zelfs haar goeden naam vernield.'

XII.

Blanche leefde voortaan nog stiller, nog meer teruggetrokken tusschen haar moeder, haar armen en haar zieken. Zij schreef niet meer aan de Overvoordes. Stephan had Rose verboden met haar correspondentie te houden.

In het oogvallend was zijn jonge vrouw veranderd; zij had haar leven eenvoudiger aangelegd, bemoeide zich meer met de kinderen en minder met de wereld. Met Quantero had zij geheel gebroken; hij liet zich detacheeren naar Indië en zoo

verdween hij uit haar leven. Toen Stephan een betrekking werd aangeboden in het Noorden, drong zij er op aan dat hij die zou aannemen, en hier veranderde zij geheel. Zij werd huiselijk, hartelijk, echt moederlijk, en Stephan gaf haar haar liefde met woekerrente terug.

Zij trachtte zich steeds meer en meer tot hem op te heffen, in zijn belangen te deelen, met hem mee te leven.

Hoe meer zij zich ontwikkelde en beter trachtte te worden, hoe meer haar haar schuld tegenover Blanche knelde; doch zij durfde haar niet schrijven, geen vergeving vragen, te zeggen hoe zij trachtte in haar geest te handelen en haar vergiffenis waardig te worden.

Eens, terwijl Stephan afwezig was, kreeg zij een telegram uit Limburg van de oude barones, meldend dat Blanche zwaar ziek was aan longontsteking en haar verlangde te spreken.

Zij vertrok, zonder zich te bedenken, maar vond in Viljoen niets dan de door smart gebogen moeder naast het lijk van haar eenig kind.

Rose-Blanche zonk verpletterd voor de doodbaar neer. Blanche-Rose lag daar tusschen de witte rozen, zoo blank en rein als zij geleefd had. Rose's smart was wanhopig, hartstochtelijk, vol zelfverwijt.

De barones, niets vermoedend van wat er tusschen beide vrouwen was voorgevallen, trachtte haar nog te troosten.

‘Zij heeft haar wil! Ik zou haar niet willen terugroepen,’ zeide zij. ‘Blanche leefde niet meer voor deze wereld; niets wat de aarde mooi heeft, trok haar meer aan; zij zocht slechts God in zijn armste en ongelukkigste schepselen. Zij was zoo blijde dat zij ging sterven; slechts dat ik alleen achterbleef, deed haar verdriet.’

De edele vrouw kon eenige oogenblikken niet spreken; toen ging zij voort, terwijl Rose-Blanche onbedaarlijk schreide:

‘En toch dank ik God, dat haar het groote leed bespaard is mij te overleven. O, die smart zou zoo groot, te groot geweest zijn voor haar. Zij was nog jong, een heel leven van eenzaamheid had zij voor zich; mij resten door Gods goedheid nog maar enkele jaren!’

‘En heeft zij niets van mij gezegd, geen boodschap achtergelaten?’ vroeg Rose, diep, innig bedroefd.

‘Zij vroeg telkens naar je. Toen heb ik getelegrafeerd. Ge hadt ons zeer verwaarloosd in de laatste jaren. Enfin! 't was ook zoo'n heel ander leven voor u en voor ons. Misschien had zij ook haar redenen er voor. Toen zij merkte dat je te laat zou komen, sprak zij: “Zeg aan mijn zuster, dat ik haar bedank.” Waarvoor weet ik niet! Je zoons zullen haar erfgenamen zijn, na de legaten aan haar stichtingen en 't vruchtgebruik dat zij mij liet.’

Stephan kwam over voor de begrafenis. Hij zag haar wit in de kist liggen, een lelietak in de hand, en geheel door witte rozen bedekt.

‘Blanche-Rose,’ fluisterde hij, ‘dat deze vlek je blankheid moest besmeuren. Bij anderen zou de smet nauwelijks zichtbaar zijn, maar bij uw reinheid... O, hoe jammer!’

Rose-Blanche stond naast hem. Toen greep zij, gehoor gevende aan een onweerstaanbare opwelling, zijn hand en vroeg:

‘Stephan, ben ik een goede vrouw voor je geweest, maak ik jou gelukkig en onze kinderen? Ben je tevreden over mij?’

‘O Rose, hoe kan je dat vragen?’

‘Omdat zij mij gered heeft; zij is rein, zij is goed geweest, altijd; die brief was toch aan mij gericht.’

Hij zag haar aan alsof hij haar niet verstond.

‘Wij heeten beiden Blanche en ik ben onvoorzichtig geweest; maar dat ik niet slecht werd, ik dank het aan haar alleen! Zij nam de schuld op zich. Vergeef je mij, zooals zij mij vergaf?’

De hand van Stephan, die de hare had losgelaten, drukte ze nu weder.

Onafgewend bleef zijn blik echter gevestigd op Blanche's trekken, die, nu de oogen ze niet meer konden verlichten, toch nog verklaard waren door den glimlach vol zachtheid en vrede.

‘Blanche, Blanche! 't Is nu aan jou om mij, om ons te vergeven. Bid voor ons!’

En toen zich tot Rose wendend, zei hij:

‘Wat moet zij je innig hebben liefgehad, om dat voor je te dragen!’

Nog dieper boog Rose het hoofd en fluisterde zacht, haast onhoorbaar:

‘'t Was niet om mij, dat zij zweeg. Ik verdiende het niet, maar om den eenigen man, die voor haar bestond!’

En nu knielde Stephan neer en drukte, voor 't eerst, eerbiedig de lippen op het voorhoofd der doode.

De opvoeding van een Acrobaat.
Met illustratiën.

Het circus heeft zijn liefhebbers, evenals de opera of de comedie. Het groote publiek, dat naar den schouwburg gaat, eenvoudig met het doel om den avond door te brengen, geeft zich niet altijd rekenschap van de moeilijkheden, die overwonnen

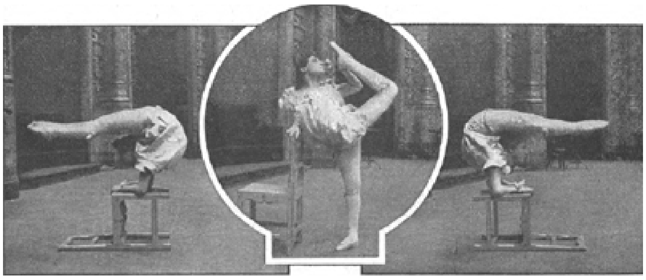

OEFENINGEN IN BUIGZAAMHEID.

zijn, en het talent der artisten, welke het toejuicht; men moet er eenigszins mee bekend zijn om een juist oordeel te kunnen vellen. Eveneens als men muziekkenner moet zijn om de waarde van een zanger te kunnen beoordeelen, is het noodig, niet direct om ook acrobaat te zijn, maar om ingewijd te zijn in de voorbereiding, welke die ingewikkelde toeren voorafgaat, en het leven te kennen van die personen, wier luchtsprongen ons eigenlijk meer verbazen dan treffen.

Er zijn twee soorten van acrobaten: de klassieke en de fantastische.

Het eerste werkt uitsluitend volgens vastgestelde regels en beginselen; het zijn de acrobaten van den beganen grond, wier kunstverrich-

tingen wij het meest bewonderen en die ons het langst bijblijven. De anderen hebben altijd de hulp van 't een of ander voorwerp noodig; hun verdiensten zijn evenwel niet minder dan van die van het eerste soort; integendeel is er bij hen meer sprake van kunst. Zij zijn verdeeld in verschillende klassen, wier aantal men tot in het oneindige kan

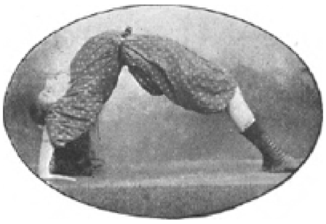

LENIGHEID IN HET ACHTERWAARTS BUIGEN.

varieeren, daar men iederen dag er op uit is om nieuwe toeren uit te denken, met behulp van meer of minder saamgestelde voorwerpen.

Zoo zien wij de werken aan de trapèzen, de lenige personen die door tonnen kruipen, die eten met een vork aan den hiel vastgemaakt, de wielrijders, wier aantal iederen dag toeneemt, de équilibristen en de sterke mannen, als kettingbrekers enz.

De echte acrobaten zijn evenwel die, welke bij hun verrichtingen geen enkel hulpmiddel noodig hebben, en die geheel van zichzelf afhangen. Bij hen is alle bedrog uitgesloten, en om tot een interessant resultaat te geraken, moeten zij een tijd van hardnekkigen arbeid doormaken. De regels, die zij te volgen hebben, zijn onveranderlijk; de qualiteiten, die zij moeten bezitten, zijn altijd dezelfde.

‘Maar worden dan deze artisten, als zij altijd dezelfde voorschriften volgen, niet eentonig?’ zal de lezer allicht zichzelven afvragen.

Een bezoek aan het circus zal u van het tegendeel overtuigen, want al zijn de regels onveranderlijk, het werk is altijd weer nieuw, en den waren meester herkent men aan de correctheid van zijn bewegingen en de juistheid zijner houding, en daar ieder artist andere gaven bezit en zijn eigen manier van werken, volgt er uit, dat de verrichtingen van den acrobaat van den beganen grond, inplaats van eentonig, integendeel steeds nieuw zijn.

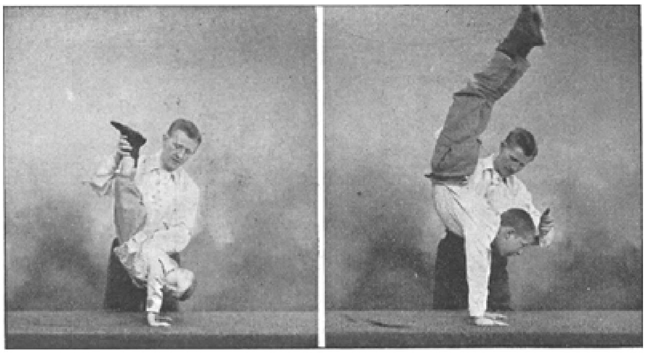

3 JAAR.
12 JAAR.
HET EVENWICHT OP DE HANDEN.

Om een goed acrobaat te worden, heeft men vier eigenschappen noodig: lenigheid, energie, kracht en bevalligheid. Men heeft ze alle in dezelfde mate noodig, en nooit zal de een de andere kunnen vervangen. Deze eigenschappen kunnen verkregen en

ontwikkeld worden. Als de persoon jong en aan de lessen zijner meesters gehoorzaam is, kan hij in weinig tijds een zeer goed acrobaat worden.

Kracht wordt verkregen door speciale oefeningen dikwijls te herhalen; zij doen de spierkracht toenemen en men verkrijgt er resultaten mee, die men niet had durven verwachten. De lenigheid is zonder twijfel een natuurlijke gave, maar kan ook bevorderd worden door voortdurende oefeningen, die trapsgewijs toenemen.

De energie is een hoofdeigenschap van den acrobaat, en door zijn wilskracht kan hij aan zijn spieren de grootst mogelijke macht geven; zij stelt hem in staat aan vermoeidheid, ja zelfs aan smart weerstand te bieden, zonder dat het aan de houding van den acrobaat merkbaar is. Zijn gelaatsuitdrukking moet nooit eenige zwakheid verraden, opdat de toeschouwer niet verhinderd zou worden, zijn waarlijk schoone verrichtingen naar waarde te schatten.

De acrobaat moet bevallig zijn, dat is een onmisbaar vereischte, en die bevalligheid kan hij zich eigen maken. Hiervoor worden verscheidene middelen aangewend, waarvan wel het voornaamste is het dikwijls herhalen van wat men onder acrobaten noemt ‘het saluut en de standen’.

‘Het saluut’ bestaat in het uitstrekken van de armen voorwaarts, het gelaat insgelijks glimlachend naar voren brengen en zich staande houden op de punt van één voet, terwijl de ander achterwaarts gestrekt wordt.

‘De standen’ is een beweging van het lichaam en de ledematen; zij is eer ernstig dan grappig, maar moet steeds bevallig blijven. Daar standen dikwijls door verscheiden personen tegelijk uitgevoerd worden, kunnen zij een soort van tableau-vivant van korten duur vormen, en is het sluitstuk van een reeks oefeningen om het begin van een nieuwe aan te toonen.

Wij hebben reeds gezegd dat de kunstverrichtingen op den beganen grond berusten op een samenstelling van regels en klassieke bewegingen. Zij dragen verschillende benamingen, zooals ‘de lenigheid’, ‘de kikvorsch’, ‘het evenwicht van het hoofd’, ‘de voet in de hand’, enz. De belangrijkste, die dan ook het meest bij een voorstelling vertoond wordt, is ‘de lenigheid’; zij bestaat in het langzaam naar achter brengen van het lichaam met uitgestrekte armen, totdat de handen den grond aanraken; op dat oogenblik heft de vertooner de beenen op, zoodat het geheele lichaam door de handen gedragen wordt.

Als een leermeester een leerling als acrobaat africht, moet hij hem vooral in laatstgenoemde kunst volmaken en hij moet er zijn leerling van zijn vroegste jeugd af aan wennen; wij hehben wel gehoord van een acrobaat van naam, die niet aarzelde om zijn zoontje van drie jaar reeds aan het evenwicht op de handen te wennen.

Men kan nagaan, dat om deze kunst te verrichten, men een zekere mate van kracht in de vuisten moet bezitten, daar die het gewicht van het heele lichaam moeten dragen; dat is evenwel nog niet voldoende, men moet ook leeren het evenwicht te bewaren, en om hiertoe te geraken moet het als 't ware een gewoonte worden.

Eigenlijk moet het zich staande houden op beide handen niet veel moeilijker zijn dan het equilibreeren op de punten der voeten of op de wielen van een tweewieler; het zijn bewegingen, die ons gemakkelijk toeschijnen eenvoudig omdat wij er aan gewoon zijn.

De kwestie van het bewaren van het evenwicht komt ieder oogenblik voor bij de oefeningen van de acrobaten van den beganen grond; zij moeten hun verticale houding

weten te bewaren onder het aannemen van dikwijls zeer lastige standen; het evenwicht te bewaren op het hoofd is een van de eerste moeilijkheden, die een acrobaat moet overwinnen, en toch, om in dit opzicht te slagen, moet hij niet alleen de wetten van de zwaartekracht, die het lichaam nu eens naar dezen, dan weer naar genen kant trekken, weten te overwinnen, maar hij moet ook leeren het stroomen van het bloed naar de hersens en de congestie, die er het gevolg van is, te verdragen.

Over het africhten van acrobaten heeft men verschillende meeningen gehad, maar die zijn uit den tijd, en wij weten nu welke waarde aan die praatjes te hechten is. Dikwijls heeft men verteld dat, om een goed acrobaat te worden, men eerst allerlei mishandelingen moest ondergaan; ja dat hem zelfs de beenderen gebroken moesten worden. Niets is minder waar. De scholen voor acrobaten, die tegenwoordig te Parijs bestaan, zijn integendeel zeer gezonde inrichtingen. De uren, die de leerlingen aan hun lessen moeten wijden, worden door hen met ongeduld tegemoet gezien, zij vinden het prettig, evenals zij later pleizier hebben in hun ambacht; de onderwijzers zijn zacht en hebben een mate van geduld, waaraan andere onderwijzers een voorbeeld zouden kunnen

HET BUIGEN VAN DE BEIDE BEENEN IN DE HANDEN.

nemen; zij zijn bovendien gehecht aan hun leerlingen, wier succes zij reeds voorzien.

Het praatje van het 'breken der beenderen' vindt geen geloof meer, want zou men het beenderenstelsel van een mensch ook nog zoo weinig beschadigen, dan zou hij voor alle lichaamsoefeningen ongeschikt zijn. Men geeft hem de noodige lenigheid door hem voortdurend met verstand gymnastische oefeningen te laten verrichten en hem nooit te veel te laten werken.

Dikwijls bestaat een geheele familie, een vader met kinderen, uit acrobaten en vormen zoo groepen, die met elkaar verschillende nummers samenstellen.

Over het algemeen zijn het matige lui. In hun matigheid bestaat hun kostwinning; de minste overtreding hiervan zou een toer kunnen doen mislukken en de toezegging op een engagement verliezen.

Door hun beroep zijn zij een zwervend volk, wijl zij verplicht zijn van stad tot stad te trekken, want niet heel lang kan men in één plaats dezelfde voorstellingen geven.

De acrobaten verdienen niet veel geld. Als hun toeren nieuw en interessant zijn, dan kan hun salaris van 100 tot 200 gulden per week bedragen, maar dat is een

maximum dat maar zelden bereikt wordt, en bovendien moeten zij zuinig zijn om een kapitaaltje bij elkaar te brengen voor den ouden dag, die bij hen vroeger aanbreekt dan bij anderen.

In 't voorbijgaan.

Morgen zal er weer uitgezeild worden; de schuit ligt reeds in de haven gereed, de laatste benoodigdheden worden er heen gebracht.

Mientje weet wel dat Dirk om die reden voortdurend heen en weer loopt, nu dit, dan dat aanbrengend, en onder voorgeven van een kruik water te gaan halen, is zij naar de kade gegaan; maar de breikous werd meegenomen, ze was dus van plan niet zoo heel spoedig terug te komen.

En ‘in 't voorbijgaan’ worden er heel wat woorden gewisseld. Voor de beide jongelui op ons plaatje willen we hopen, dat ze tot een goed resultaat zullen leiden.

Een jeugdig orchest-directeur.

‘Er zit wat in dien jongen,’ dat is duidelijk te zien. Vol vuur dirigeert hij zijn klein zangkoor; zelfs de pop en het kleine broertje moeten meedoen.

Wat ze zouden zingen? Me dunkt, heel moeilijk is het niet te raden. We zouden haast zeggen: ‘Ziet, de maan schijnt door de boomen’, maar voor zulk een alledaagsch liedje is het vuur, waarmee de kleine kapelmeester zijn koor aanvoert, te groot, de gelaatsuitdrukking van het kindje in het midden te ernstig, en ook het oudste zusje is er met haar geheele kleine ziel bij.

Neen, we kunnen ons niet vergissen en in onze verbeelding hooren we reeds uit volle borst klinken: ‘Kent gij het volk, vol heldenmoed?’

Nora's diamanten,
door Jo.
(*Vervolg van bladz.* 40.)

‘Gaarne,’ lachte mevrouw Harte, maar Nora antwoordde niet, zij dacht aan andere dingen en het scheen haar een herademing, toen het portier ten laatste gesloten werd en het rijtuig wegreed.

‘Wat waart gij droomerig, Nora. Vroeger genoot gij van een comedie...’

‘Vroeger! ja, toen Roy ons mee naar de loge nam en wij op een omnibus naar huis reden...’

‘Het ontbrak er nog maar aan, dat gij dat ook niet aan den kapitein verteldet!’ viel haar stiefmoeder lachende in. Het idée alleen om over de loge te spreken! Wat moet hij wel van ons denken?’

‘Dat doet er niet toe.’.

‘Mooi praten. Inplaats van dankbaar te zijn voor al zijn introducties. En zijn moeder was een gravin van geboorte en...’

‘Wat gaat mij dat aan? Toe, moeder, praat over wat anders. Morgen ga ik neef Tom een bezoek brengen. Hij gaat Dinsdag naar Parijs en ik zal hem vragen het een en ander voor ons mede te brengen.’

En hiermede eindigde het onderhoud.

Mevrouw Harte leunde in de kussens achterover en Nora staarde naar buiten, weinig aan het rumoer om zich heen bemerkende, slechts door één gedachte bezield: Roy's vader te helpen, tegen welken prijs ook.

III.

Het kantoor van den uitgever Tom Roorda was druk bezocht. Het had den heelen morgen stormgeloopen. Zijn lessenaar was met documenten en manuscripten overladen.

Nu en dan zag hij verstoord op, een donkeren blik op de zich steeds vermeerderende massa werk werpende. Iedere post bracht nieuwen voorraad copie en ongeduldig zag hij nu en dan naar de klok, die dien morgen te snel ging naar zijn zin.

Toen de deur weer geopend werd, kon hij niet nalaten eens te zuchten.

‘Goede hemel, Nora,’ zei hij bijna verschrikt, een angstigen blik op het bruine pakket werpende, dat zijn nicht onder den arm had. ‘Om Godswil, zeg mij niet, dat gij aan het schrijven zijt geweest en mij uw manuscript komt brengen. Zoo ja, deel het mij dan zoo zacht mogelijk mede, want ik kan u verzekeren, dat ik dien slag niet spoedig te boven zou komen. Zeg het maar terstond, is het een gedicht of... proza?’

‘Toe, wees geen gans, Tom. Ik zou niet in staat zijn een zin te schrijven. Geef mij een stoel, wanneer gij ten minste een oogenblikje voor mij hebt.’

‘Goddank! Ik adem weer vrijer,’ zei hij lachende. ‘Wanneer het dan geen manuscript is, is het misschien de een of andere modeaangelegenheid.’

‘Nu zijt ge dichter bij de waarheid. Ik hoorde, dat gij naar Parijs zoudt gaan en...’

‘O, spaar mij, nicht,’ viel hij haar komisch in de rede. ‘Wanneer er iets te meten is, doe het dan hier. De modenaaisters hier behoeven werkelijk niet onder te doen voor de Parijsche.’

‘Het i s geen modeaangelegenheid. Maar wees nu eens ernstig, Tom. Ik ga u een geheim toevertrouwen. Gij weet dat gij de eenige mannelijke bloedverwant zijt dien ik bezit, en ik heb u altijd vertrouwd.’

‘Mijn lieve nicht, kan ik u van dienst zijn? Gij hebt slechts te spreken.’

‘Welnu, Tom, gij weet dat ik een diamanten halssnoer bezit.’

‘Ja, maar ik heb het nog nooit gezien.’

Nora opende het pakket, dat zij had medegebracht, en legde het halssnoer in Tom's uitgestoken hand.

‘Neem de diamanten voor mij mede naar Parijs en laat ze namaken. Betaal wat het kost en zorg dat ik beide zoo spoedig mogelijk in mijn bezit heb. Wilt gij dat voor mij doen?’

‘Om 's hemelsnaam, waarom?’

‘Mannen zijn nooit nieuwsgierig, Tom.’

‘Ach ja. Maar Nora, gij kunt ze toch niet beide dragen!’

‘Ja, maar er zijn wel dames die haar echte diamanten thuis laten en zelf de nagemaakte dragen, uit vrees dat ze gestolen zullen worden.’

‘Zoo,’ zei Tom droog. ‘Ik zal uw zending volbrengen. Neem mij niet kwalijk, Nora, maar ik zou gaarne weten of ik u reeds geluk mag wenschen. Verschillende praatjes zijn mij ter oore gekomen en men zegt, dat gij op het punt staat u met kapitein Koot te engageeren. Doorgaans stoor ik mij niet aan die “men”, maar men vertelt als zeker, dat gij...’

‘Wie heeft dat verteld?’ vroeg Nora met vlammenden blik.

‘Een kennis van Roy.’

‘Zoo,’ antwoordde zij zacht. ‘En... wat zegt Roy daarvan?’

‘Roy? Hij zegt niets, maar hij ziet er ellendig uit. Hoe kondt gij toch zoo wreed zijn, Nora! Ik kon er uw goed hart niet uit herkennen. Maar... is het dus w a a r , wat men vertelt?’

‘Mij is niets bekend dan dat ik nooit kapitein Koot zal huwen. Hoe staat het met de zaak van den ouden heer Dalmayer? Hebt gij daar nog iets van gehoord?’

‘Niets, dan dat het slecht staat.’

‘Wilt gij mij dus dit genoegen doen?’ vroeg Nora met afgewend gelaat. ‘En bedenk dat het een geheim is.’

‘Ja,’ zei Tom. ‘Gij kunt op mijn stilzwijgen rekenen.’

Hij liet haar uit en hielp haar in een omnibus. Verwonderd bleef hij nog een oogenblik staan, maar Nora zag niet naar hem om. Zij hield het hoofd gebogen en scheen in gedachten verdiept.

IV.

Een week later betrad Nora Tom's kantoor weer.

‘Hebt gij ze, Tom?’ vroeg zij gretig.

Het volgende oogenblik werd zij zich bewust, dat Roy voor een der vensters stond te lezen, en zij bloosde plotseling diep.

Met een hooghartigen blik beschouwde zij hem.

‘Ik zal nu gaan,’ zei hij tot Tom, en tot Nora: ‘Ik hoop dat gij het goed maakt?’

Een oogenblik stonden zij zwijgend tegenover elkander. Toen verliet hij het kantoor.

‘Wanneer Tom er maar niet geweest was,’ murmelde zij. ‘Wat zag hij er vermoeid en bleek uit. Wat stonden zijn oogen vermoeid, wanhopig.’

Zij wendde zich ten laatste tot Tom, die aan zijn lessenaar zat te schrijven, brieven van denzelfden inhoud: ‘Met dank terug aan den schrijver of de schrijfster.’

‘Ik had het niet kunnen voorzien,’ zei Tom verontschuldigend, haar een stoel gevende.

Nora lachte weemoedig.

‘Hebt gij... zijt gij geslaagd, Tom?’

‘Ja, mijn waarde. Het is prachtig gelukt. Ik ben blijde weer veilig er mede terug te zijn.’

‘Waar liet gij ze namaken?’

‘In het Palais Royal,’ antwoordde hij, haar beiden overreikende.

Tot zijn verwondering reikte zij hem de nagemaakte diamanten over.

‘Kom morgen bij ons dineeren, Tom, en breng deze dan mede, wilt gij? Gij moet ze mij ter hand stellen, wanneer wij alleen zijn.’

‘Laat dan liever de echte hier, wanneer gij nog verderop moet.’

Maar Nora schudde het hoofd en verliet hem met een ernstige uitdrukking in de oogen.

Toen Nora een half uur later het kantoor van den heer Dalmayer betrad, bonsde haar hart hoorbaar.

Op zachten toon vroeg zij naar het privé kantoor van den heer Dalmayer. Ze stak den klerk haar kaartje toe.

Weinige minuten later stond zij voor den ouden heer Dalmayer, een ernstig lijdend voorkomen, dat op Roy geleek.

Hij maakte een beleefde, stijve buiging voor zijn bezoekster.

'Wat kan ik voor u doen?'

'Niets,' begon Nora zenuwachtig. 'Ik kwam voor een particuliere aangelegenheid. Ik mag zeker wel een stoel nemen?'

'Zeker,' zei hij, haar een stoel gevende.

Nora deed een wanhopige poging om haar moed bijeen te houden.

'Mijnheer Dalmayer, ik ben Nora Harte, zooals u gelezen zult hebben.'

Hij zag haar even hooghartig aan, maar scheen plotseling zachter gestemd door de verlegen uitdrukking op haar lief gelaat.

'Ik ben gekomen,' vervolgde Nora, 'om u te vragen mij een groot genoegen te doen, maar ik wilde uw eerewoord hebben, dat u het niemand zult vertellen, in het bizonder uw zoon niet. Ik wilde u een dienst vragen.'

‘Een dienst?’

‘Ja. Ik wilde geld beleggen en wel op die manier, dat ik het in uw zaak steek. Ik weet niet hoe de termen daarvoor zijn, maar ik kan mijn geld... ziet gij... weet gij... het bestaat uit diamanten. Ik heb ze meegebracht.’

Zij hield een oogenblik op en sloeg met kloppend hart

EEN JEUGDIG ORCHEST-DIRECTEUR. (Zie blz. 46.)

de verandering op het gelaat van den man vóór haar gade.

Hij nam een stoel naast haar en zag haar aan. Zijn handen beefden.

‘Waarom zijt gij bij mij gekomen?’

‘Omdat ik het u toevertrouw en u wilde helpen.’

Zij had het uitgesproken nu en haalde verruimd adem.

‘Gij mij helpen?’

‘Ja!’ antwoordde Nora wanhopig. ‘Ik hoorde dat gij in moeilijke omstandigheden waart en dat geld u helpen zou. Ik heb geld. Het ligt renteloos in diamanten en ik zou gelukkig zijn, u te kunnen helpen. Toe, neem het aan. Niemand zal het ooit weten. Het geld is mijn eigendom, en wanneer gij het mocht verliezen... wel, dan bezit ik nog genoeg om van te leven.’

Met trillende stem begon hij: ‘Ik heb nog nooit zoo iets gehoord, nooit in mijn leven. En dat zoo'n aanbod van u uit moet gaan! U, die ik zoo wreed en liefdeloos vooroordeelend behandeld heb.’

(*Slot volgt.*)

Het geheim van Heide-oord, door Thérèse van Arendsberg.

We schrijven heden 25 Januari 1898.

Het is acht uur in den morgen.

Agnes Waldheim ontwaakt plotseling door een luid en haastig kloppen op hare kamerdeur.

'Juffrouw Agnes,' klinkt het eenigszins driftig van het

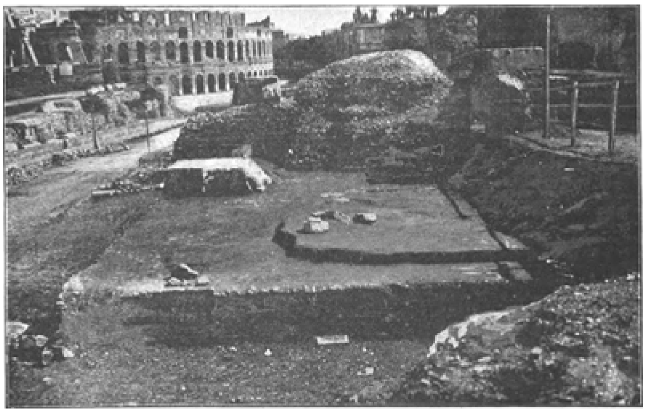

EEN GEDEELTE VAN HET FORUM ROMANUM. (Zie blz. 54).

portaal, 'hoe is het mogelijk, dat u vandaag zoo lang kunt slapen, 't is al ruim acht uur.'

'Al ruim acht uur, Anna,' geeft het jonge meisje nog half droomerig ten antwoord, 'o foei, hoe laat! Ik zal onmiddellijk opstaan, hoor. Zijn Papa en Mama al beneden?'

'Nog niet, juffrouw,' en het geluid der voetstappen sterft langzaam weg op den zachten Smyrna-traplooper.

In een wip is Agnes nu uit ds veeren en haast zich, om haar toilet te maken, haar gewone flanellen ochtendkleedje maar, al is het heden ook nog zoo'n gewichtige dag, haar achttiende geboortefeest. Van middag zal ze zich eens keurig kleeden, als de Van Brienen's komen en de dominee met zijn jong, aardig vrouwtje; ze weet toch, hoe gaarne hare ouders het zien, dat ze zich op haar voordeeligst voordoet. Die lieve ouders, die haar, hun eenig kind, zoo afgodisch liefhebben.... en bederven!

Vóór zij echter de kamer verlaat, opent Agnes de balkondeuren en ziet naar buiten. Het belooft een prachtige winterdag te zullen worden; de zware nevel, die in den vroegen morgen als een dikke mist over de bosschen en het weiland hing, begint nu langzaam te wijken voor de stralen der opkomende zon; geen bijlslag verstoort de plechtige Zondagsrust, geen windje ruischt door de ontbladerde takken der statige beuke- en eikeboomen, die zich afteekenen tegen het vroolijk zonnige matblauw van den onbewolkten hemel. Alles ademt kalmte en vrede.

'Agnes, kind, waar blijf je toch?' roept eene ongeduldige stem van beneden.

'Vadertje, ik kom!' is het vroolijke antwoord, en in een

oogwenk tijds is het jonge meisje nu de trap afgesneld om de gelukwenschen harer ouders in ontvangst te nemen.

‘Eerst Papa, kindje,’ fluistert mevrouw Waldheim, als Agnes, de kamer binnenkomend, op hare moeder toetreedt.

‘Waarom, Mamaatje?’ klinkt het bijna verwijtend, ‘eene moeder is immers altijd de eerste en liefste van het ouderenpaar, niet waar, Papa? De eerste kus moet heden voor “Moedertje” zijn!’

‘Zeker, mijn kind,’ zegt de heer Waldheim haastig, met aandoening in de stem. ‘Mama moet altijd de eerste plaats in je hart innemen; zij heeft het meest aanspraak op je liefde, vergeet dat nooit...’

‘Van ons beiden, met de beste wenschen voor je geluk, lief kind,’ valt de oude vrouw haar echtgenoot in de rede, terwijl zij Agnes een marokijn lederen foudraal overreikt. ‘Moge het je vele gelukkige uren aanwijzen.’

‘Een horloge?’ klinkt het als een juichkreet uit den mond van het jonge meisje. ‘O moeder, vadertje, hoe zal ik u toch ooit genoegzaam kunnen danken voor al uwe goedheid en liefde, maar als u éénmaal heel oud zult zijn geworden, dan zal uw dochtertje u misschien nog wel eens van dienst kunnen zijn.’

‘Altijd, zoo ze ons voor dien tijd niet verlaat, om een vreemden man te volgen,’ schertst de heer Waldheim.

‘Dat nooit,’ verzekert de achttienjarige met plechtigen ernst; ‘zoolang een van u beiden leeft, verlaat ik u niet. 't Zou wat moois zijn, u eerst al den last van mij hebben, om dan op uw ouden dag nog door vreemden verzorgd te worden. Neen, wat ook gebeure, ik blijf op Heide-oord en word eene gezellige oude vrijster. Maar, moeder, raad eens wat ik nu dolgraag zou doen nog even voor het ontbijt? Ja, mag ik?’

‘De post tegemoet gaan, zeker?’

‘Juist geraden. U is immers toch niet boos, dat ik zoo verlang naar de brieven van mijne kostschool-vriendinnen? 't Eerste jaar, dat ik tehuis ben, zullen ze me toch nog niet vergeten, denk ik.’

‘Kijk eens in de laan, zie je wel, daar komt de post al. Al zijn mijne oogen geen achttien jaar meer, toch kan ik van hier af de koperen plaat op zijn borst al zien schitteren in de zon. Gauw je hoed maar op, mijn kind, dan kun je zelf je schatten in ontvangst gaan nemen, voordat hij aanbelt.’

In een oogwenk tijds is Agnes het terras afgesneld en roept den postbode al van uit de verte toe:

‘Heb je veel voor mij vandaag, Thomas? Ik brand van ongeduld.’

‘Ja, juffrouw, heel wat,’ luidt het vriendelijke antwoord, ‘ik heb van morgen onderweg al gedacht, of de juffrouw vandaag soms jarig is? Drie postpakketten, vijf brieven, drie briefkaarten en nog verscheidene kaartjes.’

‘Is 't heusch waar, Thomas? O hoe verrukkelijk! Ja ik word vandaag achttien jaar. Heerlijk hè! De mooiste tijd van het leven.’

‘Voor u misschien ja, juffrouw, maar mijne dochter, de oudste van de negen, wordt overmorgen ook achttien en ik verzeker u, dat die al heel wat te zorgen, te werken en te ontberen heeft; voor haar is de onbezorgde jeugd al lang voorbij.’

‘Ach ja, zoo jong en dan al zorgen! Arm meisje, en toch voelt ze zich misschien niet ongelukkig. En ik ondankbare dan, die nog wel eens ontevreden ben, omdat mijne jeugd eenzamer en stiller voorbijgaat dan die van stadsmeisjes. De mensch is helaas zoo dikwijls geneigd op meer in plaats van op minder bevoorrechten te zien!

Ik ben blijde, Thomas, dat jij me onwillekeurig dit opnieuw in herinnering brengt! Ziezoo, nu heb ik alles, geloof ik, ook de Nieuwe Rotterdammer voor papa. Mijne beste groeten aan je dochter en zeg haar, dat ik overmorgen zelf even kom om haar te feliciteeren.'

'Dank u zeer, juffrouw, het zal een groote eer voor haar zijn. Een aangenamen dag verder, juffrouw Agnes!' en met haastigen stap keert de oude postbode terug om zijn dagelijksche ronde te vervolgen.

Agnes haast zich om den veroverden buit op de tafel neder te leggen, en terwijl zij op den divan plaats neemt, begint ze langzaam, één voor één, hare brieven te lezen.

Als ze, 't laatst van allen, een blauw-grijze enveloppe, uit Keulen afgestempeld, opent, wordt het gelaat van het jonge meisje plotseling met doodelijke bleekheid overtogen en nauwelijks heeft zij den tijd 'o God, moeder, is het waar?' uit te roepen, vóór zij met een doffen gil bewusteloos ineenzinkt.

In een ondeelbaar oogenblik zijn de heer en mevrouw Waldheim beiden toegesneld, en terwijl de doodelijk ontstelde vader handenwringend heen en weder loopt, met den noodlottigen brief, dien hij van den grond opraapte, in de hand, heeft zijne vrouw de bewustelooze in de armen genomen en zachtkens op den divan nedergelegd, terwijl ze haastig op de electrische schel drukt, om de dienstboden te ontbieden.

'Man, help toch,' gilt ze plotseling met doodsangst in de stem, als ze ziet hoe deze bewegingloos daar staat; 'zie je dan niet dat ons kind roerloos nederligt. Wat kan haar toch eensklaps zoo hebben getroffen?'

Doodsbleek, met verwrongen gelaatstrekken en eene stem, waaruit alle klank is verdwenen, zegt de heer Waldheim met ijzige kalmte:

'De waarheid. Het geheim harer geboorte werd haar ontsluierd. Arm kind!'

Nog altijd is de teedere moeder in de weer, thans bijgestaan door de haastig toegesnelde dienstboden, om de levensgeesten van het jonge meisje op te wekken; zij hoort als in een droom den wanhoopskreet van haar echtgenoot, doch de ware beteekenis ervan dringt niet tot haar door en het is pas, als Agnes, na verloop van eenigen tijd, de oogen opslaat en met een verwilderden blik de kamer rondziet, als zocht ze iets, dat ze eensklaps aan den brief herinnerd wordt.

'Papa,' kermt het jonge meisje dan met zwakke stem, 'papa, waar bent u? Kom toch bij me en zeg me, of het waarheid is, - waarheid, o God!' En terwijl ze tevergeefs tracht op te staan om het bewuste document te grijpen, fluistert ze andermaal pijnlijk vragend:

'Waar is hij, die brief? O, geef hem mij, opdat ik het nog eens lees; wellicht heb ik in mijn ontzetting alles niet goed begrepen. Wat stond er ook weer in? Uw kind niet, en toch na aan u verwant. Eene verstootene, een bastaard, niet Agnes Waldheim. O moeder, vader, help mij!'

Thans dringt de ontzettende waarheid plotseling door tot de arme mevrouw Waldheim, die in den oogenblikkelijken angst over den toestand van haar aangebeden kind er nog niet aan had gedacht om de reden der plotselinge onmacht na te gaan.

Het geheim, dat ze meer dan achttien jaren met zooveel zelfverloochening en teedere toewijding had bewaard, dreigt thans in ééns geopenbaard te zullen worden, het geluk van haar lieveling met één slag vernietigd, erger nog, de eer en de naam van haar echtgenoot, dien ze zoo zielslief heeft, door een laaghartig misdadiger voor altijd geschandvlekt te worden. Neen, dat nooit! Zij weet, wie het is, die zich op deze schandelijke wijze wil wreken, en zij zal die poging weten te verijdelen, het koste haar, wat het kost.

Met de kalmte, die alleen in zulke oogenblikken het volbrengen van een edele daad den mensch kan verleenen, grijpt mevrouw Waldheim den noodlottigen brief, dien haar echtgenoot in wanhoop op tafel heeft geworpen, en leest dan met luide stem:

'Agnes, heden wordt ge achttien jaar, indien ik mij niet vergis, en het oogenblik in dus gekomen, dat ge bekend moet worden gemaakt met het geheim van uwe geboorte.

Lang genoeg hebt ge een leven van weelde geleid, terwijl

iemand, die u zoo na is verwant, slechts gebrek en ontbering kent.

'Ge zijt niet het kind van hen, die ge uwe ouders noemt, maar een onwettige vrucht, een bastaard. Indien ge bewijzen wilt hebben, schrijf dan onder initialen J.P. Poste restante Keulen. Zoo gij dit niet doet en in uw zorgeloozen staat blijft voortleven, dan zal ik mij heden over zes weken persoonlijk op Heide-oord vervoegen.'

'Welk eene bedreiging!' zegt mevrouw Waldheim dan met eene stem, waaraan zij tevergeefs poogt eenige vastheid te geven; 'we zullen dat bezoek heel kalm afwachten en dan zien, wie die lage lasteraar en praatjesmaker is. Agnes, kind...'

'Is het leugentaal, moeder?' gilt het jonge meisje thans bijna met een juichkreet. 'O, als ik dat mag gelooven, hoe oneindig gelukkig gevoel ik me dan. Vader, zeg toch ook een enkel woord, is het laster, ben ik werkelijk uw kind?'

'Kind, je zoudt....'

'Agnes, je hebt zoo straks gezegd eene moeder is altijd de eerste, de beste, luister dan nu ook het eerst naar mij,' valt mevrouw Waldheim haar echtvriend plotseling in de rede, 'en vertrouw mij dan ook volkomen. Ik zweer je, mijn kind, en God hoort mijn eed, dat je het volste recht hebt op den naam, dien je draagt, Agnes Waldheim; en indien je het verlangt, zal je vader zeker gaarne een afschrift laten komen van je geboorteakte, waarin je zult zien dat op 25 Januari in 1880 te Nizza is geboren Agnes Waldheim, dochter van Ludwig Heinrich Waldheim en Agnes, gravin van Noordziek, echtelieden. Is dat je nu voldoende?...'

'O, moeder, is het werkelijk waar?' vraagt het jonge meisje andermaal met blijde verrassing; 'ik wist het wel dat de stem des bloeds niet kon bedriegen, en ik zoude veel liever in ditzelfde oogenblik sterven, dan dat ik de zekerheid moest erlangen, dat ik uw kind niet was. Welk een laaghartige daad toch om mij een oogenblik aan mijne beste ouders te doen twijfelen. Wie toch zou tot zulk een gemeenen streek in staat zijn, want natuurlijk zal er over zes weken wel niemand komen opdagen, denkt u ook wel?' En dan, met den dartelen overmoed van hare achttien jaren, roept Agnes plotseling luidkeels lachend uit:

'Je hebt weinig voldoening of genoegen van je werk, geheimzinnige briefschrijver; ik ben en blijf de gelukkige Agnes Waldheim, het innig geliefde eenig kind van mijne beste ouders. 't Is alles leugen en bedrog, nietwaar, moedertje? Toe, herhaal het nog éénmaal.'

En met den heldenmoed eene vrouw, die bereid is tot alles, waar het geldt eene dierbare, ons innig verknochte menschenziel te redden, zegt de oude vrouw met plechtigen ernst:

'Ja, Agnes, je bent en blijft ons eigen, dierbaar kind, niets of niemand kan je dat recht ontnemen. Die brief behelst slechts laster en leugens, en laat de herinnering aan deze lage daad, door den een of anderen vuigen lasteraar begaan, de geluksstemming van dezen feestdag voor ons niet langer bederven.'

Ruim dertig jaren voor den aanvang van ons verhaal was Heide-oord de woonplaats van den graaf Van Noordziek, die na het overlijden van zijne echtgenoote zich met zijn dochtertje en hare gouvernante op dit eenzaam landgoed had gevestigd.

Toen zijne kleine Agnes haar achttiende jaar voleindigd had en de taak van fräulein Elbracht dientengevolge was afgeloopen, viel het haar beiden zoo zwaar elkander te moeten missen, dat de graaf zijne dochter toestond om nog datzelfde najaar eenige

weken te gaan logeeren bij de ouders harer voormalige gouvernante, die op een dorpje dicht bij Keulen woonden.

Daar leerde Agnes van Noordziek den ruim dertigjarigen Ludwig Waldheim kennen en liefhebben, zij - de schatrijke adellijke jonkvrouw en hij - de eenvoudige burgerlijke muziekonderwijzer. Maar wat vraagt liefde, de echte liefde, die alles trotseert, naar rang of stand?

De eerste maal, dat zij elkander ontmoetten, gevoelden beiden zich reeds ‘wanhopend verliefd’. Waldheim kon zich niet verzadigen van naar dat edel aristocratisch gezichtje te zien, dat zich zoo bekoorlijk naïef bewoog in den eenvoudigen familiekring der Elbrachts, en Agnes van hare zijde was geheel oog en oor voor den ernstig streng uitzienden muzicus, die door zijn meesterlijk vioolspel de fijnste snaren harer ziel deed trillen.

‘O, speel dat nog eens, nog een enkele maal,’ klonk het bedeesd, toen Waldheim het: ‘Es hat nicht sollen sein’ met innig gevoel had voorgedragen, zoodat meer dan één uit het gezelschap een traan had weggepinkt.

‘Accompagneer u mij dan met gezang, freule,’ gaf Waldheim diep ernstig ten antwoord, alsof hij meende in dat ‘Es wär zu schön gewesen’ zijn vonnis te zullen vernemen.

‘Graag wil ik iets zingen, indien de overige gasten het evenzeer wenschen,’ klonk het onbevangen antwoord van het jonge logéetje, ‘maar dan liever een ander stuk. Vindt u ook het: “Einsam bin ich nicht alleine”, hoe oud ook, niet veel opwekkender, wat de woorden betreft?’

‘O ja, zing dat, freule Van Noordziek,’ riepen thans verscheidene stemmen verward dooreen. Alleen de heer Waldheim zweeg, maar toen Agnes met hare lieve altstem het zoo algemeen bekende lied aanhief, paarde als onwillekeurig zijn stem zich aan de hare en het refrein klonk als een zegelied door de ruime zaal.

‘Agnes, lieveling, weet je wel dat Ludwig Waldheim een jongen is zonder titel en zonder fortuin?’ zeide fräulein Elbracht dien zelfden avond, toen zij hare voormalige élève een nachtkus gaf. ‘Kind, bedenk toch, welke eischen je vader zal stellen aan hem, wien hij eenmaal zijn eenigen schat zal afstaan, en waak over je hart.’

‘Ik weet alleen, dat papa mijn geluk boven alles zal stellen, Herzenliebchen,’ zeide het jonge meisje met een hoogen blos, terwijl zij hare vroegere gouvernante met haar lievelingsnaampje aansprak; ‘maar maak u deswege niet bezorgd, want zoo'n bezadigd, ontwikkeld man als de heer Waldheim zal immers nooit ernstig werk maken van zoo'n domme gans als ik ben; een kuiken *zonder* hoofd noemt papa me immers altijd.’

‘Maar *met* een gevoelig, liefdevol hartje, mijn kind, en dat zal misschien het meeste gewicht in de schaal leggen. Enfin, ik heb je nu gewaarschuwd in dus bedenk alles goed, vóór je het geluk van heel je leven op het touw zet.’

‘Ja, u hebt me gewaarschuwd, lief pleegmoedertje, en ik zal alles goed bedenken, wees gerust. Moet u nu mijnheer Waldheim ook niet eene vermaning geven en hem vooral op het hart drukken uwe voormalige élève het achttienjarig hoofdje niet op hol te brengen?’

‘Neen, dat is niet noodig. Ludwig Waldheim heeft voor zoover ik weet nog nooit een meisje het hof gemaakt, dus indien hij het jou ooit werkelijk doet, wat ik na zijn veelbeteekenend “Auf wiedersehn” zoo straks wel eenigszins vrees, dan zal het geen hoofdje op hol brengen maar eene besliste levensvrage zijn.’

‘Vreest u dat dan?’

‘Ja, want je vader zal mij verantwoordelijk stellen voor je kennismaking met iemand, die feitelijk in 't geheel geen partij voor freule Van Noordziek is.’

‘Och, Herzenliebchen, tob toch niet zoo over iets, dat misschien nooit gebeuren zal, en - mocht het werkelijk ooit zoover komen, heusch, dan zal ik al de hagelbuien voor u opvangen.’

En - ja, het kwam zoover. Voordat de veertien dagen van Agnes' verblijf bij de familie Elbracht geëindigd waren, was het voor niemand een geheim meer, dat de altijd zoo kalme muziekdirecteur Ludwig Waldheim thans in lichte-

laaie stond, en algemeen geloofde men, dat, hoe vreemd het sommigen ook toescheen, het schatrijke Hollandsche gravinnetje lang niet ongevoelig was voor de haar betoonde hulde.

De morgen van haar vertrek was dan ook de beslissende ure; Waldheim wachtte haar aan het station op met een smaakvol bouquet van gele rozen en vergeet-mij-nietjes in de hand, en om het foudraal was een rose papier gewikkeld, dat vrij duidelijk een brief scheen te zijn. Hoog blozend nam Agnes de bloemen in ontvangst, en toen Waldheim haar fluisterend vroeg:

‘Zullen we u hier nog wel eens terugzien, freule?’ gaf zij met een blik van innige verstandhouding ten antwoord:

‘Ik hoop van ja, maar papa zal in dezen het meest te beslissen hebben.’

Daarop volgde het afscheid van allen, die haar tot den trein hadden uitgeleide gedaan, en op 't laatste oogenblik werd Agnes zoo door aandoening overmand, dat zij blijde was, toen de trein zich eindelijk in beweging zette en zij zich verdiepen kon in de lectuur van het rose briefje, dat (zij begreep het thans reeds uit zijne woorden) de plechtige vraag zou behelzen, of zij om zijnentwil bereid zou wezen afstand te doen van haar jeugd, haar naam, haar dierbaren vader en haar geboortegrond; zooveel zou willen prijsgeven voor het eenige, wat hij daarvoor in ruil kon aanbieden, zijn onbevlekt verleden en de toewijding van heel zijn volgend leven.

Mannelijk was de taal, waarin Waldheim haar vroeg alles rijpelijk te overwegen, vóór zij wellicht in den eersten roes der bedwelming een toestemmend antwoord zoude geven, wat haar wellicht later als lood op de ziel zou wegen. Zij was immers pas achttien, stond nog op de grenzen der jongemeisjesjaren; zoovelen zouden zeker nog eer, naam en positie aan hare voeten leggen, mannen in wier schaduw hij niet zou kunnen staan, en nooit, dit bezwoer hij haar in ernstige woorden, zou hij de geringste pressie op haar uitoefenen, indien haar vader zich tegen hunne verdere kennismaking verzette.

Agnes had den degelijken, ernstigen man vanaf het eerste oogenblik, dat zij hem ontmoette, al dadelijk liefgekregen, doch door dit schrijven gevoelde zij pas zijne groote waarde en zij beschouwde zich van nu af even onherroepelijk aan hem verbonden, alsof zij reeds beloften van eeuwige trouw hadden gewisseld. Dit toch was eene liefde, zooals ze zich van hare vroegste jeugd af had gedroomd, een man tot wien ze zou kunnen opzien als haar heer en meester, wien zij zou kunnen eeren, liefhebben en hooghouden heel haar leven.

(*Wordt vervolgd.*)

Het jachtleven in het verre Westen.
Met illustratiën.

Er is een tijd geweest - hij ligt nauwelijks een halve eeuw achter ons - dat van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika de roep uitging, het wildrijkste land der aarde te zijn. De Europeesche

TYPEN VAN EEN UITSTERVEND GESLACHT.
(SIOUX-INDIANEN.)

nimrods waren er trotsch op, in de uitgestrekte prairieën van het verre Westen op den buffel gejaagd, in het woeste rotsgebergte de sporen van de berggeit gevolgd of een der zoozeer gevreesde beren in een strik gevangen te hebben.

Onder deze koene jagers, die zich alleen uit jachtijver verleiden lieten zulk een verre reis te maken en allen aan de jacht verbonden gevaren moedig het hoofd boden, bevonden zich dikwijls personen van koninklijken bloede, zooals bijv. grootvorst Alexis van Rusland, hertog Paul Wilhelm von Wurtemberg, de prins van Wales, prins Maximiliaan von Wied en anderen, van wie de tweede en laatstgenoemden, na behouden thuiskomst, de beleefde avonturen op zeer interessante en wetenschappelijke wijze te boek stelden.

Gaan wij die en andere uit dienzelfden tijd dagteekenende jachtverhalen na, dan komt het ons voor, dat bij het neerschrijven van hun avonturen die heeren hun phantasie rijkelijk hebben laten werken, althans wat betreft den dierenrijkdom van het toenmalig Amerika. Wij lezen van buffelkudden, die uit duizenden en nog eens duizenden van dieren bestonden en de grassteppen bedekten zoo ver het oog zien kon. Van enkele vluchten wilde duiven wordt bericht, dat zij de zon letterlijk verduisterden, en verder hooren wij van ongekende massa's der kostelijkste zalmen, forellen en andere visschen, die de rivieren en zeeën bevolkten. Daarbij wemelde het van elanden, herten, antilopen, bevers, panters, bergleeuwen, beren, enz. enz.

Had iemand toen durven zeggen, dat het eenige jaren later noodig zou zijn, maatregelen ter bescherming van het wild te nemen, dan zou men dien persoon eenvoudig voor krankzinnig gehouden hebben.

En toch gebeurde dit ongeloofelijke iets. Menschelijke hebzucht en moordlust hielden zulk een groote opruiming onder de dieren van Amerika, dat het vasteland, in groote tegenstelling van zijn vroeger schijnbare onuitputtelijkheid, nu reeds met betrekking tot zijn dierenleven als zeer arm moet worden beschouwd; in ieder geval vindt men daar een grootere lijst van diersoorten, die op het punt zijn van uit te sterven, dan in eenig ander werelddeel.

Bovenaan op deze lijst staat de bison of buffel, een dier, welks gebied zich eens van Pennsylvanië tot voorbij Oregon en Nevada, van het groote Slavenmeer tot ver in Mexico

uitstrekte, en waarvan men nu met moeite in het Yellowstone-National-Park eenige exemplaren voor geheele uitsterving

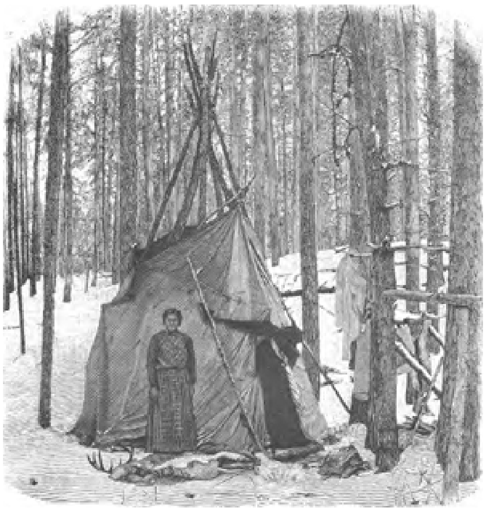

INDIAANSCHE WIGWAM.

behoedt. De eveneens over een groot deel van Noord-Amerika verspreid geweest zijnde Wapiti of Amerikaansch hert, is nu nog slechts westelijk van het rotsgebergte, in Oregon, Washington en Britsch-Columbia te vinden. Het gebied van den eland, een waardig familielid van het Europeesche diersoort van denzelfden naam, neemt insgelijks schrikbarend af. Niet minder

EEN ‘BLOKHUIS’.

is het aantal der bergschapen en berggeiten, beren, panters, zeeleeuwen, bevers, zeeotters, Californische gieren, wilde duiven, flamingo's en vele andere dieren achteruitgegaan.

Al deze schepsels worden met ondergang bedreigd, evenals de Roodhuid, die eens de Amerikaansche wildernissen beheerschte en nu zijn verblijfplaats zeer beperkt ziet, zoodat hij alleen te voorschijn komt als een ondernemend man, zooals Buffalo-Bill, het in den zin krijgt den Europeanen, door voorstelling van allerlei woeste episoden, een blik te laten slaan in het eigenlijke leven der bewoners van het verre Westen.

Ja, de dagen van den heldenmoed der Indianen en de romantische jachtavonturen zijn voorbij. Het eerste ging ten onder den 15den December 1890, toen de laatste groote Sioux-hoofdman, Tatanka-Iyotanka of 'Zittende Buffel', verraderlijk doodgeschoten werd. En ook het trotsche, door Cooper, Irving, Sealsfield, Ruppius, Möhlhausen en andere schrijvers met recht verheerlijkte geslacht der Trappers zal van den aardbodem verdwijnen.

Achttien à twintig jaar geleden zag de schrijver van dit stukje het nog in zijn vollen glans, toen hij met meerdere goede kennissen op zekeren avond in een door hooge bergen omsloten dal van de Yellowstone-rivier overnachtte. Door de ùitstekende rotspunten was het boven onze hoofden zeer donker; alleen daar, waar de groenblauwe bergstroomen zich een weg gebaand hadden door de donkere steenmassa, zagen wij de in den maneschijn schitterende, met sneeuw overdekte toppen van het rotsgebergte.

In den aanblik van al deze heerlijkheid verzonken, werd ik plotseling een kleine schaar mannen gewaar, die langzamerhand op een rotsblok zichtbaar werden en als donkere silhouetten tegen de sneeuwvelden afstaken. Een oogenblik stonden de gestalten stil en begonnen, nadat zij onze legerplaats zorgvuldig hadden opgenomen, langzaam den berg af te dalen. Hoe nader zij kwamen, des te meer werd mijn belangstelling opgewekt, want ik merkte spoedig, dat ik een troepje van het echte geslacht der Trappers vóór mij had. Zeven in aantal, zochten zij deels rijdend, deels hun Indiaansche ponies bij den teugel leidend, een door het dal loopend pad.

Vooraan reed, recht op het zadel een met tallooze koperen spijkertjes beslagen buks balanceerend, een prachtige, bijna twee meter lange, door de zon gebruinde kerel, die inplaats van een hoed, een vossenvel op tulbandachtige wijze om zijn hoofd geslagen had, zoodat de staart van het dier in den nek van den man tusschen de schouders hing.

Het geheele gewaad van den ruiter was uit herteleder gemaakt, aan den zoom met lederen franje bezet, en hierover hing de voetbekleeding, die met bont borduurwerk, met paarlen en pennen van stekelvarkens versierd was. Aan den met patronen voorzienen lederen gordel hingen een breed jachtmes in met paarlen bestikte scheede, verder twee

blinkende revolvers en een eveneens met Indiaansche ornamenten versierde tabakszak. Een scharlakenrood wollen deken was achter den ruiter op het zadel vastgemaakt. Volgens Indiaansch gebruik waren in de manen en den staart van het paard roode linten en veeren van adelaars gevlochten.

De opschik der andere jagers was even phantastisch; hadden de mannen zich niet door hun baarden en Kaukasische gelaatstrekken van de Roodhuiden onderscheiden, dan had men ze voor echte Indianen kunnen houden, want in hun kleederdracht trad het Indiaansche element krachtig op den voorgrond.

Na korten groet sloegen de jagers in de nabijheid van onze tenten hun legersteden op, maakten een vuur aan, bereidden een eenvoudig, uit wild bestaand avondmaal, stopten de korte pijpen en lagen zich toen, in hun wollen dekens gewikkeld, de zadels als hoofdkussen dienend, ter ruste. Toen wij den volgenden dag nog eens naar onze buren wilden kijken, waren zij reeds verdwenen - wie weet, waarheen?

Na dien tijd heb ik menigmaal, op mijn reizen door Amerika, bij het vuur van een Trapper gezeten - aan den rand der gletschers van het hooggebergte van Britsch-Columbia, in de vreemde landstreken van Wyoming en Dakota, alsmede op de eenzame prairieën van westelijk Kansas. Waar ik ooit met de sympathetische figuren van het verre Westen sprak, klonk uit hun verhalen de jammerklacht over het verdwijnen van den heerlijken tijd, toen zij met de Indianen de alleenheerschers waren in het uitgestrekte Westen, en de jacht hen, zij het ook een gevaarlijk, toch genoeglijk middel van bestaan opleverde.

De niet te weerhouden toenemende beschaving, die zich door den bijlslag van den houthakker, in het vallen der neerstortende boomen en in het krassen der emigrantenwagens aankondigde, bracht hen den doodsteek toe. Nadat er in het midden der 19de eeuw door de prairieën spoorbanen werden aangelegd en ook het rotsgebied toegankelijk werd gemaakt, was het moordzuchtigen en geldgierigen personen mogelijk in weinig tientallen van jaren den wilden stam in het verre Westen uit te roeien; ook werd door het onzinnig vellen der bosschen het wild verdreven, en op die wijze werd de Trappersstam van zijn eenig middel van bestaan beroofd, en zagen zij zich verplicht met het wild naar afgelegen plaatsen de wijk te nemen. Maar ook hierheen vervolgden hen de nooit verzadigde houthakkers, en op die wijze is het zeker, dat het geslacht der Trappers binnen korten tijd geheel van den aardbodem verdwenen zal zijn.

Een nieuwe ontdekking.

Bij de opgravingen op het Forum te Rome, die het blootleggen van 't oude fondament van den Titusboog ten doel hebben, vond men onlangs tusschen laatstgenoemd gebouw en het Palatin een breede vlakte met de resten van een fondament, dat, naar het oordeel van deskundigen, tot den zoo lang gezochten tempel van Jupiter Stator behoort. Volgens de sage zou deze tempel door koning Romulus den hoogsten god gewijd zijn, in dank daarvoor, dat Jupiter in den slag tegen de Sabijnen den vijand bij de Porto Mugonia, de oude stadspoort, tot staan bracht.

In waarheid is de tempel, die in zeszuiligen Korintischen stijl was, eerst in het jaar 294 v. Chr. onder consul Attilius Regulus gebouwd geworden. In dezen tempel hield de Senaat dikwijls zijn zittingen, en ook sprak Cicero hier een zijner beroemde redevoeringen tegen Catilina uit. Nadat de tempel in het jaar 64 vóór Christus

afgebrand was, werd hij door keizer Vespasianus weer opgebouwd, en is staande gebleven tot in de vierde eeuw.

Nora's diamanten,
door Jo.
(Vervolg en slot van blz. 48.)

‘Toe, praat daar niet van. Gij kendet mij niet en ik bezat geen cent op de wereld. En dan... dit is een zaak van het verleden. Laat ons vrienden zijn en doe wat ik u gevraagd heb.’

‘O, wanneer gij eens wist hoe de verleiding mij kwelt. Het geld zou mij in staat stellen over elke moeilijkheid heen te komen. En ik zou u het geld in termijnen kunnen afdoen, hoewel het jaren duren zou. En dan nog... wanneer ik eens stierf. Denk eens aan al de risico, het onzekere.’

‘Laat ons daar niet van spreken. Ik durf het aan. Toe, mijnheer Dalmayer, zeg dat gij toestemt.’

‘Maar Roy, hij zal het weten moeten. Het is een groote som.’

‘Hij zal niets weten. Ik heb de diamanten hier.’

‘Diamanten?’

‘Ja, hier zijn ze. Gij moet trachten ze te verkoopen. Het bedrag is meer dan gij noodig hebt. Ik geef er niets om. Ik heb een halssnoer laten namaken en zal dat nu en dan dragen, hoewel ik niets om diamanten geef.’

‘Waarom doet gij dit alles?’ vroeg hij haperend. ‘Hebt gij mijn zoon gesproken? Hij vertelde mij eenigen tijd geleden, dat alles tusschen u uit was. Hij heeft niets en gij hebt fortuin.’

‘Neen, ik heb hem niet gesproken en gij moet er ook niet met hem over spreken. Hij is zoo trotsch, weet gij.’

De oude heer Dalmayer beschouwde haar vol bewondering. Er lag een zekere trots, een teederheid in haar stem, welke hij niet begrijpen kon.

‘Beloof het mij,’ zei zij haastig. ‘En neem het geld.’

Hij bracht de hand aan het voorhoofd. ‘Ik m a g geen neen zeggen. Gij weet niet w a t gij voor mij deedt. Ik kan u niet danken. Ik kan geen woorden vinden, gij hebt mij sprakeloos gemaakt.’

‘Ik wil liever niet bedankt worden,’ zei zij met een blos op de wangen. Ik deed het om hem. Ik k o n het niet verdragen zijn trots te zien knakken.’

‘En ik mag het hem nooit vertellen,’ begon hij weer.

‘Nooit! Ach, gij begrijpt mij niet,’ zei zij mat.

Zij stond op om heen te gaan.

‘Ik kan u niet genoeg danken.’

‘Ik zei reeds, dat ik niet bedankt wil worden. En nu vaarwel.’

‘Ik weet uw adres niet.’

‘Dat behoeft niet,’ antwoordde zij, hem de hand gevende. ‘Ik zal nog eens terugkomen.’

De oude man geleidde haar naar de deur, te ontroerd om te spreken.

Nora ging heen in de gelukkige wetenschap Roy's vader voor ondergang te hebben behoed.

‘De firma gered,’ murmelde zij. ‘Roy gered! Nu voor het eerst stel ik het bezit der diamanten op prijs.’

* * *

De oude heer Dalmayer was stiller dan ooit aan tafel dien middag. Roy begreep zijn vader niet.

Plotseling richtte de oude heer het hoofd op en zag zijn zoon in de oogen.

‘Roy,’ zei hij zacht, ‘wij maken in het leven dikwijls abuizen, en wanneer wij ontwaken en onze fouten z i e n , is het een bitter oogenblik.

Roy zag zijn vader verwonderd aan, wachtende wat komen zou.

‘Ik heb een fout begaan,’ vervolgde hij, ‘toen ik tusschen u en juffrouw Harte kwam. Ik ontmoette haar vandaag. Ik had er geen idee van dat zij zóó was - een wezentje geschapen om u gelukkig te maken. Kan het niet meer in orde komen, Roy? Kunt gij niets aanwenden om...’

Roy schudde moedeloos het hoofd.

‘Neen, vader. Zij is rijk nu en ik... bezit niets... m e e r dan niets. Ik ben klerk op kantoor bij mijn vader en Nora heeft geld in overvloed. Ik zou nooit van mijn vrouws rijkdom kunnen leven.’

De oude heer bewoog zich zenuwachtig in zijn stoel.

‘Vrouwen geven niet om zulke dingen. Een vrouw die liefheeft geeft niets om geld. Wat is geld in vergelijking van liefde? Er is vandaag groote reden tot dankbaarheid, Roy, want ik heb een aanbieding van geld en gij zult spoedig nu in de firma kunnen worden opgenomen. Gij moest het nu met haar in orde brengen.’

Weer schudde Roy het hoofd.

‘Gij zijt zeer vriendelijk, vader, en ik hoop dat de zaken in orde zullen komen, maar ik zal Nora nooit terugwinnen. Ik hoorde... dat zij verloofd is...’

Hij stond haastig op en schoof zijn stoel achteruit.

De oude heer Dalmayer zuchtte diep. ‘Daarom mocht ik het hem zeker niet vertellen,’ dacht hij. Hij sprak niet meer over de zaak.

Roy werd, zoodra de omstandigheden het toelieten, als deelgenoot in zijns vaders zaak opgenomen.

V.

Een paar maanden waren verloopen.

Nora zat zwijgend voor de piano, de handen in haar schoot gevouwen, in diep gepeins.

Plotseling schrikt zij op, de schel had weerklonken.

‘Hé,’ zei zij verschrikt in zichzelf, ‘het was juist of het Roy's schel was. En juist op het uur, dat hij altijd kwam. Maar hij zal niet komen. In romans komen de verloofden terug, maar in het werkelijke leven blijven zij weg.’

Zij legde de handen op de toetsen, gereed te gaan spelen.

‘Mijnheer Dalmayer,’ diende het meisje aan.

Zij bloosde diep toen Roy binnentrad, maar verbleekte het volgende oogenblik.

‘Nora!’

‘Dat is mijn naam,’ zei Nora op wanhopigen toon. Haar hart klopte sneller. ‘Ga zitten. Ik hoop dat gij het goed maakt. Ik zal moeder even roepen.’

‘Ik kom niet om haar.’

‘Dat is niet beleefd’

‘Ik wil niemand anders als u spreken, Nora. Ik heb nu een goede positie en kan een vrouw onderhouden. Ik heb u liever dan ooit te voren. Kunt gij mij alles vergeven en mij weer liefhebben? Wilt gij mijn vrouw worden?’

‘Vergeven?’ vroeg zij zacht. ‘Dat is hier de vraag niet. Erkent gij, dat gij ongelijk hadt?’

‘Ik kon niet anders.’

‘En hoe kan ik weten,’ vroeg zij met schitterende oogen, ‘dat gij deze dwaasheid niet opnieuw zult herhalen? Gesteld eens, dat ik weer een erfenis krijg, zult gij dan weer hetzelfde doen? Neen, Roy, ik geloof niet dat ik het wagen kan.’

‘Nora, wees niet zoo wreed. Wanneer gij eens wist hoezeer ik lijd.’

Haar lippen trilden verraderlijk.

‘O Roy, wie was er eerst wreed? Wie offerde mij aan zijn trots op? Wie doorboorde mijn hart als met een dolk en verliet mij toen?’

‘Ik kon niet anders, Nora.’

‘Neen, uw trots was u liever dan ik. Neen, Roy, ik kan u niet vergeven.’

‘Ook niet na verloop van tijd?’

Hij zag haar zoo meewarig aan, dat zij zich bijna niet goed kon houden.

‘Gesteld eens, Roy, dat ik weer een erfenis kreeg?’

‘Het zou geen verandering brengen. Ik weet dat ik ongelijk had. Ik beken het en vraag u vergeving. Ik had alles moeten opofferen voor mijn liefde. Nora, ik heb u zoo lief. Zij zeiden mij, dat gij met Koot gingt trouwen, en o, hoe haatte ik hem!’

‘Ik ook.’

‘Werkelijk?’ vroeg hij verrukt, ‘En... hebt gij nog wel eens aan mij gedacht?’

‘Eens... per dag.’

Hij vroeg niet meer, maar nam haar hand.

‘Nora, laat alles weer zoo zijn als vroeger. Wilt gij, Nora?’

‘Misschien. En wat nog meer?’

‘Ja, nog iets. Wilt gij mij op uw verjaardag huwen?’

‘Wat zegt... uw vader?’

Hij nam haar mede naar de sofa en begon haar zacht van zijn vader te vertellen.

Zij lachte door haar tranen heen, innig verheugd over den gelukkigen gang van zaken.

* * *

Een maand later zijn zij gehuwd.

Roy heeft *iets* van de diamanten begrepen en haar den avond voor hun huwelijk naar de waarheid gevraagd.

‘Stil,’ heeft zij geantwoord, haar hoofd tegen zijn schouder leunende, ‘de diamanten zijn goed belegd.’

Meer behoefde zij niet te antwoorden, want Roy had haar begrepen.

Ongevederde zangers.

Voor de deuren en op de veranda's der woonhuizen van aanzienlijke lieden in Japan ziet men tegenwoordig kleine, zonderling uit bamboes saamgestelde kooitjes hangen.

Hierin leeft een soort van insecten, dat in Japan als zangers zeer op prijs gesteld wordt. Het meest geliefkoosde zanginsect is een soort van kever, ‘Suzumuschi’ genaamd, en men betaalt voor zulk een diertje niet zelden een prijs van dertig tot veertig gulden. De naam beteekent zooveel als ‘klokje’ en het geluid, dat de kever maakt, heeft dan ook veel overeenkomst met het klinken van een zilveren klokje.

Een ander zanginsect, de ‘Kutsuwamuschi’, is oogenschijnlijk een gewone sprinkhaan van gele of matgroene kleur. Een grooter soort sprinkhaan wordt ‘Kirigivisu’ genoemd en is zeer in trek. Hij stoot verscheidene, zeer schrille tonen uit, en hoe schriller deze zijn, des te meer wordt hij op prijs gesteld. De ‘Enamkoragi’ is een soort huiskrekel, de ‘Kusahi-bari’ een zeer kleine sprinkhaan, die bijzonder heldere tonen uitstoot. Meerdere zanginsecten zijn de ‘Kautan’, die uit China komt en slechts omstreeks middernacht ‘zingt’, en de ‘Kanchataki.’, welks gezang als het verwijderd slaan van een klok klinkt.

In Tokio alleen zijn meer dan veertig handelaars, die met het zoeken en den verkoop dezer zanginsecten goede zaken doen. In Japan is deze handel eerst van jongeren datum en uit China ingevoerd, hoewel de Japanners reeds lang met de muziek van deze kleine dieren gedweept hebben. Vroeger was men gewoon in kleine of grootere gezelschappen naar de bosschen te trekken, waar de kleine muzikanten hun

concerten gaven. Dan bracht men de nachten op matten liggend door, salie of thee drinkend, en aandachtig naar het gezang der Kutsuwamuschi en Suzumuschi luisterend.

De vorst der Zwarte Bergen.

Het in 1896 voltrokken huwelijk van den tegenwoordigen koning van Italië, Victor Emanuel, met de schoone Montenegrijnsche vorstendochter Helene, heeft de opmerkzaamheid van het Europeesch publiek in hooge mate gevestigd op het land der Zwarte Bergen en zijn regeerend vorstenhuis en sedert dien tijd is de naam van zijn opperhoofd, vorst Nicolaas I, Petrowitsch Njegusch, meermalen ook in de pers genoemd geworden.

In 1897 kon hij het 200-jarig bestaan zijner dynastie, in 1900 zijn 40-jarig regeeringsjubileum vieren. Twee jaar geleden haalde zijn oudste zoon en vermoedelijke troonopvolger uit een Duitsch vorstenhuis een lieve vrouw, en dezer dagen biedt de viering van zijn zestigsten verjaardag de gelegenheid aan, den vorstelijken gebieder te gedenken, die niet alleen over een der interessantste, nog altijd met een waas van wilde romantiek omgeven landen regeert, maar ook als groot voorstander der Slavische litteratuur een zeer bekende persoonlijkheid is.

Wat hij als vorst in tijden van vrede en oorlog voor zijn rijk gedaan heeft, hoe hij zijn land onafhankelijk gemaakt en de welvaart bevorderd heeft, is van meer algemeene bekendheid dan zijn intiem leven in den kring zijner familie en zijn opgaan in de litteratuur.

Als echtgenoot en familievader is vorst Nicolaas altijd zeer gelukkig geweest. Zijn echtgenoote Milena, eens de schoonste vrouw uit Montenegro, heeft hem na verloop van tijd drie zoons en zeven dochters geschonken. Zij schijnen zich de oude Latijasche spreuk: '*Ta felix Austrea nube!*' tot voorbeeld genomen te hebben, en met voldoening kan vorst Nicolaas nu op de door aantrouwing verkregen internationale familierelaties neerzien, onder wie zich een Russisch grootvorst en de koning van Italië bevindt. Dikwijls heeft men geloofd, en het is ook niet onwaarschijnlijk geweest, dat hij zijn vorstenkroon voor een hoogere waardigheid verwisselen zou.

Als bestuurder van het land is vorst Nicolaas zeer bemind en geëerd, want niettegenstaande zijn hoogere beschaving heeft hij altijd voeling gehouden met zijn volk en den oudpatriarchalen trek, diede Montenegrijnsche staatsopperhoofden steeds eigen was, behouden, evenals de kleederdracht van het land, die den grooten, statigen man bovendien bizonder goed kleedt.

Nog heden heeft hij voor de klachten en het lijden ook van de armsten van zijn volk een open oor en de audiënties, die hij niet in de met vorstelijke pracht ingerichte audiëntiezaal, maar onder den historisch geworden olm houdt, zijn bizonder interessant.

Sedert de stoombooten van de Oostenrijksche Lloyd de reizigers langs de Dalmatische kust na een genotvolle vaart in de onvergelijkelijk schoone natuurhaven, de Bocche di Cattaro, brengen, is het verkeer van vreemdelingen, die den patriarchalen omgang tusschen vorst en volk in oogenschouw komen nemen, van jaar tot jaar vermeerderd. Wie het voorrecht genoten heeft, door vorst Nicolaas ten paleize in audiëntie te worden ontvangen, zal ook van hem den aangenaamsten indruk gekregen hebben. Het hoofsche ceremonieel wordt natuurlijk ook in de Konak te Cettinje in

acht genomen, maar vooral tegenover letterkundigen maakt de vorstelijke dichter geen complimenten en voert het gesprek met groote welwillendheid en zichtbare belangstelling, terwijl aan hen, die hun reis wenschen voort te zetten, aanbevelingsbrieven en zoo noodig ook een wacht van Montenegrijnsche soldaten wordt meegegeven.

Bij audiënties bedient vorst Nicolaas zich in den regel van de Fransche taal, die hij als een geboren Parijzenaar spreekt; maar hij spreekt ook Servisch, Russisch en Italiaansch.

Als de vorst en de prinsen in Cettinje zijn, kan men ze iederen dag zien wandelen of rijden, terwijl de heele familie dikwijls op feestdagen in de eenige honderden schreden verwijderde hofkapel de mis gaat hooren.

Op den heiligen St. Petrusdag, het grootste kerkfeest in Montenegro, dat met veel praal gevierd wordt, stroomt het volk uit alle deelen des lands naar Cettinje.

Door het grand-hotel regelmatig te steunen, heeft vorst Nicolaas gezorgd dat de vreemdelingen steeds een uitstekend onderkomen vinden. Als het grootste particuliere gebouw uit de plaats en door een voortreffelijke Fransche keuken, doet het huis zijn naam alle eer aan; in alle geval is er tusschen Mazzio en Corfu geen tweede hotel waar de vreemdeling zoo goed kan eten. Aan de *table d'hôte* nemen behalve de vreemdelingen ook geregeld sommige ministers, adjudanten en andere hooggeplaatste personen, benevens de lijfarts en de leermeesters de prinsjes en prinsesjes deel.

De bij het Cettinjer hof aanwezige gezanten en grootwaardigheidsbekleeders hebben een eigen huishouden. De vorst noodigt ze ook dikwijls bij zich aan tafel en geeft zich veel moeite om door musicale soireés, theater-voorstellingen in den eersten en eenigen muzetempel des lands, en door bals, voor hen het in den winter weinig bekoorlijke, koude en tamelijk ongezonde Cettinje aantrekkelijk te maken. Heeft de plaats, niettegenstaande de bemoeiingen van den vorst, meer van een legerplaats dan van een hoofdstad en wordt het zelfs aan inwoners door Njegusch, Podgoritza en Grahawo verre overtroffen, toch is de vorst zeer aan zijn rotsdal gehecht.

Men verhaalt dat een Belgische speelbank den vorst aangeboden heeft om Cettinje tot een tweede Monte-Carlo te maken, door de boomlooze vlakte in een tuinparadijs te veranderen, er villa's, hotels, ja zelfs een nieuw paleis te bouwen, maar vorst Nicolaas heeft zich geen oogenblik bedacht en het aanbod afgeslagen, want het was in strijd met zijn uitstekend karakter om in het zedebedervend spel zijn geluk te zoeken.

Van zijn oud-oom Peter II, in wien de Serviërs hun grootsten dichter vereeren, heeft vorst Nicolaas zijn poëtischen aanleg geërfd. Ook zijn vader Mirko was de dichtkunst niet onbekend, ofschoon de oude heer de kunst van lezen noch schrijven verstond.

Bij zijn eerste proeve van dichtkunst had vorst Nicolaas veel steun in den persoon van den Dalmatischen professor Sundevitsch, die als directeur der hofdrukkerij fungeerde en den door Peter II in 't leven geroepen poëtischen almanak weer deed herleven.

Vorst Nicolaas heeft, behalve zijn talrijke gedichten, die ook in boekvorm verzameld verschenen zijn, en welke ook gedeeltelijk in het Russisch, Italiaansch en Fransch vertaald zijn, ook verschillende drama's geschreven.

De laatste jaren evenwel heeft de nu zestigjarige vorstdichter zich niet meer aan de muze gewijd; wij willen evenwel hopen dat zijn dichtader oog wel eens vloeien zal.

ONDER DE PARAPLUIE. Naar Bergen.

Het geheim van Heide-oord, door Thérèse van Arendsberg. (*Vervolg van blz.* 52.)

Maar haar vader, wat zou die zeggen? Zij was nog zoo jong, ze had pas even de teugels van het bewind over het huishouden in handen genomen, en dan een man zonder naam of titel en bovendien een vreemdeling, die haar zou wegvoeren naar zijn eigen vaderland. Woest klopte haar hart naarmate ze Arnhem naderde, waar haar vader haar zou afhalen om dan samen naar Putten, het station van Heide-oord, te stoomen. Wat zou ze doen? Dadelijk alles opbiechten, of wachten tot ze 's avonds rustig tehuis waren? Neen, ze zou, meende ze, nooit zoo lang kunnen zwijgen; zij was immers zoo geheel vervuld van haar zoet geheim en op achttien jaar heeft men nog niet leeren veinzen.

Nog voordat de trein stilhield, zag Agnes de forsche, indrukwekkende gestalte van haar vader, die op het perron staande, met verlangende blikken in de hem passeerende waggons tuurde of hij het hem zoo welbekende gezichtje ook kon ontdekken, en nauwelijks had de conducteur dan ook de portieren geopend of vader en dochter lagen in elkanders armen.

‘Dat is ééns, maar nooit weer, kleine vluchteling!’ klonk lachend zijn welkomstgroet. ‘O Agnes, kind, wat heb ik je gemist. Fräulein Elbracht kan hier komen logeeren zoo dikwijls als ze wil, maar jou zien ze niet meer in Moffrika! Maar vertel me nu eerst eens, heb je veel pret gehad? Dat is dan althans eenige vergoeding voor mij tegenover alles, wat ik heb moeten missen.’

‘Pret? O papa, noem het zóó niet. Neen, 't was geen pret, maar geluk, genot, zaligheid...’

‘Hoe nu, kindje, waterlanders? Is dat van blijdschap dat je den vaderlandschen grond weer betreedt, of van verdriet over het afscheid daarginds? Ik hoop toch niet dat de een of andere mof je jeugdig hoofdje op hol heeft gebracht? Er zijn daar in die streken nogal veel “Grundbezitsers”, geloof ik.’

‘Vadertje, spot toch zoo niet, wat ik u bidden mag. Ik wilde juist zoo heel graag eens ernstig met u spreken. Zou u het heusch zoo vreeselijk vinden als mijn hart in Duitschland was achtergebleven?’

‘Wat zei je daar, kind? Dus werkelijk een Grundbezitser. Ik zal hem leeren, mij mijn eenigen schat te ontstelen, mijn nog nauwelijks volwassen dochtertje!’

‘Maar, papa, ik ben toch al bijna negentien en een Grundbezitser is het heelemaal niet!’

‘Wat dan, een dominee misschien?’

‘Neen, paatje, ook dat niet, een muziekdirecteur!’

‘Een muzikant zeg je, Agnes? Kind, ben je nu heelemaal dol? Soms een reizende straat-muzikant?’

‘Papa, wat ik u bidden mag, toch niet dien toon; 't is heusch ernst, plechtige ernst. De heer Waldheim, een zeer gerespecteerd en kundig jongmensch van dertig jaar, muziekdirecteur, leeraar, onderwijzer, of hoe ge het ook noemen moogt, heeft mijne hand gevraagd, en o, vadertje, ik heb hem zoo onuitsprekelijk lief. Daar, lees u zelf dezen brief maar, dien hij mij vanmorgen met dit bouquet aan het station kwam brengen.’

Met een norsche, bijna wrevelige uitdrukking op het doorgaans zoo vriendelijke gelaat neemt graaf Van Noordziek den brief van zijne dochter over, en terwijl hij haastig door de openstaande deur de wachtkamer binnentreedt, zet hij zich op een sofa neder om het bewuste billet-doux te lezen.

Agnes, die hem op den voet is gevolgd, ziet hoe langzamerhand zijne trekken zich ontspannen. Een kalme, bijna opgewekte glans weerkaatst in zijne oogen, en niet zoodra is de lectuur teneinde, of hij staat op, en zijne dochter beide handen toestekend, zegt hij met den zonnigen glimlach van blijde, gelukkige dagen:

‘Mijn kind, ik geloof, dat je gelijk hebt, die man schijnt me toe een edel mensch te zijn, zooals ik er mij een tot schoonzoon heb gewenscht in later jaren - maar nu nog in heel lang niet, dat begrijp je. Ik beloof je echter, Agnes, nu de zaak er toch eenmaal toe ligt, dat ik onmiddellijk nauwkeurige informaties omtrent den heer Waldheim zal inwinnen, en indien deze voldoende zijn, wat ik, naar dit schrijven te oordeelen, gaarne wil gelooven, dan zal ik hem een proeftijd van twee jaren stellen om te zien of gij beiden volhardt bij die thans nog zoo kortstondige genegenheid. Geld verlang ik niet, noch een adellijken titel, indien jij zelf daar niet aan hecht, maar ik moet iets meer weten van zijne familie en zijn werkkring; jou naam vereischt toch, dat hij eene positie bekleedt, waarin je je stand kunt ophouden. Enfin, dit alles is van later zorg.’

‘Maar, vadertje, die twee jaren proeftijd, dat is afschuwelijk. Mag ik hem dan in al die maanden in 't geheel niet rien of schrijven?’

‘Wacht af, geduldig af, mijn kind, je vader beoogt niets dan je geluk, dit weet je toch, hè? Kom, laten we in afwachting van het uur van vertrek van onzen trein, in de restauratiekamer eerst den inwendigen mensch nog wat gaan versterken, want het duurt nog ruim drie uur, voordat we op Heide-oord zullen zijn.’

De inlichtingen, welke graaf Van Noordziek werden verstrekt omtrent het heden en het verleden van Ludwig Waldheim, waren in alle opzichten gunstig. Op zestienjarigen leeftijd was hij reeds ouderloos geweest en evenals zijn toenmaals vijfjarig zusje in het weeshuis te Keulen opgevoed, daar hun vader, in leven predikant te Mühlheim, hen slechts eenige honderd thaler had nagelaten en er geen familieleden waren, die zich over de beide weezen konden ontfermen.

Bij beiden openbaarde zich al heel spoedig een bijzondere aanleg voor muziek, zoodat de regenten het besluit namen hen, voor zoover mogelijk, in die kunst op te leiden. Ludwig had het dan ook op twintigjarigen leeftijd reeds zoover gebracht, dat hij zichzelf geheel kon bedruipen, terwijl hij vier jaar later ook de geheele opleiding van zijn toenmaals dertienjarig zusje kon bekostigen, die daardoor op het conservatorium te Keulen haar schitterenden aanleg geheel naar de eischen des tijds kon ontwikkelen en nu reeds over een veel grooter inkomen beschikken kon dan haar elf jaar oudere broeder, die zijne eigen vooruitzichten ten deele had verwaarloosd om hare toekomst groot te maken.

Deze bijzonderheden pleitten bij vader en dochter beiden zeer voor Waldheim, en de oude graaf ging zelfs zoover, dat hij Agnes beloofde haar ‘muzikant’ voor te stellen zelf eens een paar dagen naar Heide-oord te komen, om alles te zamen kalm te bespreken, ‘en misschien,’ voegde hij er aan toe, ‘stem ik dan wel in een vervroegd engagement toe, maar in geen geval trouwen voor over twee jaar, hoor meisje, want je begrijpt toch wel, dat ik eerst nog een poosje van je bijzijn genieten wil, voordat ik je naar Duitschland zie vertrekken.’

‘Natuurlijk, vadertje,’ gaf Agnes opgewekt ten antwoord; ‘ik ben al meer dan tevreden, dat Waldheim persoonlijk

zijne belangen mag komen bepleiten, en brand nu al van verlangen om uwe opinie omtrent hem te vernemen; ik denk, dat u al heel gauw zult kunnen begrijpen, dat ik hem verre boven alle andere heeren stel, die ik in geheel mijn leven ontmoet heb.'

'Jou geheele leven! Jij, die pas komt kijken! Maar ik weet het zelf ook bij ondervinding, mijn kind, de eerste liefde is meestal de reinste, de beste, en indien Waldheim dus inderdaad de degelijke man is, dien men mij in hem beschreef, dan zal ik vol vertrouwen je éénmaal aan hem afstaan.'

Zooals men licht begrijpen kan, haastte Ludwig Waldheim zich om gehoor te geven aan de hem zoo welkome uitnoodiging, en juist veertien dagen na Agnes' tehuiskomst stapte hij op een mooien najaarsavond aan het station Putten uit den trein.

Daar er nog geen formeel engagement bestond, werd hij aldaar slechts door den koetsier met de dogcart opgewacht en moest Agnes zich tevredenstellen met den haar zoo welkomen gast op het terras te ontvangen, om hem dadelijk daarop aan haar vader voor te stellen, die zich in de eetkamer bevond.

Waldheim was verrukt over de wijze, waarop graaf Van Noordziek hem ontving; de oude edelman ging hem eenige schreden tegemoet, en hem met ongeëvenaarde jovialiteit de hand toestekend, zeide hij met aandoening in de stem:

'Mijnheer Waldheim, eigenlijk moest ik u beschouwen als een dief, die mij mijn kostbaarst kleinood wil ontstelen; maar een goed vader mag niet egoïst zijn, en daarom heet ik u hartelijk welkom op Heide-oord. Leer elkander hier nader kennen, en indien gij beiden volhardt bij uwe keuze, dan heb ik slechts deze belofte u af te vragen: Wilt ge al doen wat in uw vermogen is, om mijn eenig kind gelukkig te maken?'

Waldheim was geheel onder den indruk van deze plechtige woorden; hij zag Agnes één oogenblik aan, alsof hij wilde vragen: Waak of droom ik? En dan plotseling zich vermannend, klonk het als een heilige eed van zijne lippen:

'Graaf Van Noordziek, ik zweer u bij dezen, bij het dierbaarste, wat ik bezit, de nagedachtenis mijner geliefde ouders, dat het u niet zal berouwen, dat gij zulk een groot vertrouwen in mij wilt stellen. Meer dan eens vroeg ik mijzelven af: hoe kan een meisje als uwe dochter mij, den somberen, ernstigen man, liefhebben? en thans weder kan ik het niet genoeg op prijs stellen, dat u in uw hoogen maatschappelijken stand den armen burgerman zoo van harte wilt welkomheeten in uw gezin. Nooit had ik mij zulk een heerlijk ontwaken uit mijn liefdesdroom kunnen voorstellen. Agnes, zeg mij, is je vader werkelijk reeds half gewonnen, heb jij den weg al zoo voor mij geëffend?'

'Papa vraagt voor mij in de eerste plaats geluk en liefde,' fluisterde het jonge meisje aangedaan, 'en wat de wereld oordeelt, was hem steeds onverschillig. Samen zullen we trachten hem, al wat hij voor ons doet, te vergelden door zijn leven zoo zonnig mogelijk te maken, niet waar?'

'Een mooi ding,' bromde de oude heer, 'zeker door samen weg te vliegen naar Moffrika en mij hier alleen achter te laten. Jawel, zoo vergelden de kinderen het je eenmaal!'

'Maar, vadertje, als het zoover is, vlieg dan mee,' zeide Agnes guitig glimlachend, dat alles zoo naar wensch werd geregeld; 'u weet toch wel: ze bakken overal brood, zooals de oude Anton altijd zegt.'

‘Neen, meisje, dat nooit; oude boomen verplant men niet. Ik blijf hier op Heide-oord, totdat ik eenmaal de groote reis aanvaard, waarvan men niet wederkeert.’

‘Maar, graaf Van Noordziek,’ viel Waldheim hierop in, ‘u zeide zooeven, dat men oude boomen niet verplanten mag; maar jonge heesters kan men dit gemakkelijk doen. Als u moeilijk van uwe dochter kunt scheiden, wat belet mij dan om Hollandsch burger te worden? In mijne betrekking is men aan geen land gebonden.’

‘Zou je dat willen?’ en het gelaat van den grijzen landheer werd plotseling met een blijden glans bedekt, ‘zou je om mijnentwil je vaderland willen prijsgeven en verder je leven in Holland slijten?’

‘Waarom niet? Wat bindt me aan Duitschland? Niemand dan mijne zuster, en zij moet zich voortaan toch zelf den weg door het leven banen. Hare studiën zijn nu geëindigd; zij zal wellicht ook spoedig de wijde wereld ingaan.’

‘Zou 't mogelijk zijn?’ fluisterde Agnes, ‘jou eenmaal toe te behooren zonder van papa te moeten scheiden. O, Ludwig, dat zou eerst volmaakt geluk zijn. Zou je hier in Utrecht of in Arnhem je kunnen vestigen?’

‘Neen, dan heb ik nog een beter plannetje,’ lachte de heer Van Noordziek geheimzinnig. ‘Doch laten we den tijd nog maar niet vooruitloopen, wie weet of jullie na enkele dagen al niet van elkander afzien. Die kennismaking daar ginds op feestjes en uitstapjes was zoo heel vluchtig; hier in het dagelijksch leven komt beider karakter pas duidelijk tot zijn recht. Waldheim, jongen, je moet, dunkt me, voorloopig maar eene week hier blijven logeeren, en na verloop van dien tijd hoor ik dan wel van je, of je besloten bent mijne toestemming tot jullie officieel engagement in ontvangst te nemen, of dat je met stille trommen weer naar je geboorteland terugkeert met de overtuiging, dat jij en Agnes op den duur toch nooit een gelukkig echtpaar zoudt kunnen worden.’

Deze laatste veronderstelling werd niet bewaarheid; precies eene week nadat Waldheim zijn intocht op Heide-oord had gedaan, werd het stille Putten in opschudding gebracht door het voor de dorpelingen geheel onverwachte nieuws, dat freule Agnes van Noordziek, ons heideprinsesje, zooals de boeren haar noemden, zich verloofd had met dien langen zwarten Duitscher, die sedert eenige dagen op het kasteel vertoefde, en toen het gelukkige jonge paar reeds dienzelfden middag een wandeling door het dorp maakte, vloog iedereen de deur uit om hen eens even na te kijken, en voor zoover mogelijk, vriendelijk toe te knikken.

Burgemeester Van Oordt, een oud vriend der familie, kwam voor het diner even naar Heide-oord gewandeld om de jongelui zijne beste wenschen aan te bieden, en daarna zich meer bepaald tot den heer Waldheim wendend, vroeg hij hem, hoe hij over het plannetje van zijn aanstaanden schoonvader dacht?

‘Klikspaan,’ schertste de oude heer, ‘kun je dan niets zwijgen? Ik had juist vanmiddag aan het dessert onder een glas champagne dat zaakje te berde willen brengen.’

‘Wat, pa?’ vroeg Agnes, angstig verlangend.

‘Niets, kind. Of ja, Van Oordt, laten we er nu maar over beginnen; 't is misschien nog aardiger terwijl jij er bij bent ook. Waldheim, jongen, luister dan nu eens goed. Mijn beste vriend, burgemeester Van Oordt, hier tegenwoordig, wordt op zijn ouden dag wat gemakzuchtig en wil binnenkort zijne betrekking gaan neerleggen. Nu dachten wij zoo samen, als jij nu eens bij hem op de secretarie woudt gaan werken, dan zou hij het nog een jaartje aanzien, en in dien tusschentijd doen wij beiden in Den Haag ons best - en we hebben gelukkig nogal veel relaties - om jou later tot zijn

opvolger benoemd te krijgen. Hoe zou dat jullie toeschijnen? Lodewijk Hendrik Waldheim (want dan moet je natuurlijk al geneutraliseerd zijn), burgemeester van Putten.'

'O, papa, hoe goddelijk!' gilt Agnes in een juichtoon. 'Burgemeester, ik vind u een engel.'

'Natuurlijk, kind, daar twijfel ik niet aan. Maar, herr Waldheim, hoe denkt u er over? Dat is hier toch hoofdzaak.'

(*Wordt vervolgd.*)

Drijvende Hospitalen voor vrouwen en kinderen. Met illustratiën.

De groote uitbreiding, welke de beweging voor kindergeneesinrichtingen aan zee in de laatste jaren gekregen heeft, en de levendige belangstelling, die door velen in deze nuttige instellingen wordt getoond, doet ons opmerkzaam worden op een inrichting, welke in ons land en zelfs in geheel Europa tot heden toe onbekend is, maar die in Amerika reeds lang in toepassing gebracht wordt, namelijk 'drijvende hospitalen'.

Reeds vijf en twintig jaar geleden werd te New-York door het 'St. John's Gilde', een afdeeling van het over de geheele beschaafde wereld verspreide 'Roode Kruis', voor de eerste maal een proef genomen, om op een reuzenschip 'de Emma Abbot' een aantal ziekelijke en zwakke kinderen uit de armste bevolking der stad bij elkaar te brengen, om ze door een, al naar behoefte, langere of kortere zeereis te genezen of krachtiger te maken. Voor deze reizen werden namelijk die kinderen uitgekozen, welke aanleg hadden voor tering en scrofulose, die, wanneer er niets voor hen gedaan werd, altijd een ziekelijk bestaan zouden moeten leiden.

Op het schip werd een hospitaal ingericht, ja, zelfs

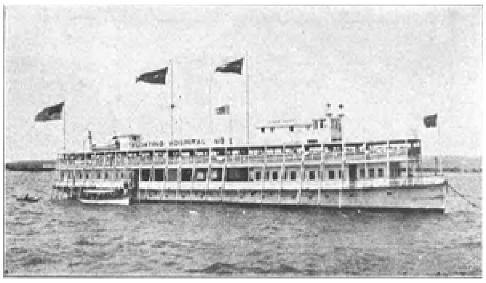

HOSPITAALSCHIP 'EMMA ABBOT'.

een operatiekamer gemaakt. In een aantal badkamers werden de kleine kinderen gebaad, terwijl de grooteren en de krachtigeren op een eilandje in zee dit genoegen deelachtig werden. Twee dokters, twee directrices en zes gediplomeerde verpleegsters van het 'Roode Kruis' namen dienst op het drijvende hospitaal. De opname der kleinen, dat in den beginne slechts driemaal per week plaats had, geschiedde te Brooklyn, de voorstad van New-York, of op het niet ver van daar gelegen Manchattan-eiland. Het was een bont schouwspel, dat daar te zien was, want zooals zich gemakkelijk begrijpen laat, was de aanvoer zeer groot. De toegang tot het schip moest met kettingen afgezet worden, opdat er geen ongelukken gebeuren zouden, en er waren zooveel ziekelijke kinderen, dat lang niet allen konden worden opgenomen.

Toen liet ongeveer een jaar geleden een groote kindervriendin, mevrouw Helen S. Tuillard, op eigen kosten een tweede hospitaalschip bouwen, dat haar naam draagt en dat onderhouden wordt door een kapitaal van twee millioen mark, dat zij voor dit goede doel aan een daarvoor bestemde commissie ter hand stelde. Sedert dien tijd konden de opnamen meer dan dubbel zoo groot zijn en dagelijks plaats hebben, zoodat de 'Helen S. Tuillard' gedurende het jaar van haar bestaan 23,134 vrouwen, 15,980 grootere kinderen en 11,420 kinderen beneden het jaar aan boord genomen, en allen gezonder en krachtiger weder aan land gezet heeft. In het geheel zijn, gedurende het 25-jarig bestaan dezer inrichting, 872,903 vrouwen en kinderen aan

haar lijden onttrokken. Gedurende dat geheele tijdsverloop is er slechts één kind aan boord van het schip gestorven. De behandeling der patiënten is geheel individueel, en heeft stipt volgens voorschriften van den dokter plaats. Velen doen een melkkuur, anderen worden beter door de heerlijke zeelucht en de in den omtrek van New-York talrijke zeebaden. De ernstige patiënten worden op verschillende wijzen genezen.

Het verblijf van een patiënt op het schip mag eigenlijk niet langer dan drie weken duren, opdat de inrichting zeer velen ten goede zou komen, maar er zijn natuurlijk gevallen, waarbij van dit voorschrift afgeweken wordt.

Wanneer het blijkt dat de kinderen door slechte of ontoereikende verpleging en verzorging ziek geworden zijn, dan worden de moeders mee aan boord genomen, opdat zij den cursus voor kinderverpleging, die door de dokters en verpleegsters gehouden wordt, mee kunnen maken. Op deze wijze danken zeer vele vrouwen uit de arbeidende klasse aan deze zegenrijke inrichting de gezondheid harer kleinen, van wier behandeling zij vroeger niet het minste idee hadden.

Op de afkomst van de kinderen wordt niet gelet; men neemt ze op of de ouders Amerikanen zijn of niet, maar een vereischte is, dat zij werkelijk genezing noodig hebben, en dat hun ouders onbemiddeld zijn.

Toen eenige maanden geleden in New-York de dag, dat vóór vijfentwintig jaar de 'Emma Abbot' haar eersten tocht deed, feestelijk herdacht werd, kon men in de badkamer van het schip, waar juist op dien dag 1160 patiënten bij elkaar waren, tegelijkertijd zeven talen hooren spreken.

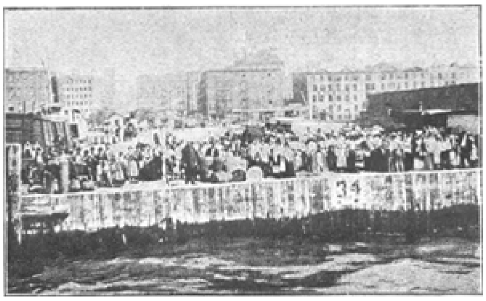

DE KADE TE BROOKLIJN, IS AFWACHTING VAN EEN HOSPITAALSCHIP.

De schepen beginnen hun eerste tochten gewoonlijk in de eerste dagen van de maand Juli, en houden die vol tot midden September.

De ondersteuningskosten - want een op zulk een groote schaal ingerichte liefdadigheidsinstelling heeft natuurlijk veel geld noodig - worden uit vrijwillige bijdragen van verschillenden aard bestreden. Nu eens zijn het ouders, wier kinderen van een ernstige ziekte hersteld zijn, dan weer de kinderen van welgestelde families, of vermogende ongehuwde dames, die den zieken kleinen een extra-tochtje mogelijk maken. Steeds is er geld voorradig, om deze zoo nuttige onderneming te steunen.

Van hoeveel waarde de 'drijvende hospitalen' zijn en hoe navolgenswaard zij zijn, blijkt uit het feit, dat sedert hun bestaan de sterfte onder de kinderen in New-York steeds minder wordt.

Een Kerstavond,
door B. Triphook Hayward.

De laatste dagen van het jaar! Bij wien roepen ze niet duizenden herinneringen uit het verledene terug? Herinneringen, die onzen mond doen glimlachen, onze oogen doen vreugdestralen, maar ook helaas zulke, die ons een traan ontlokken en ons eenigen tijd in weemoed doen herdenken. Die laatste dagen van het jaar, brengen ze niet iets weemoedigs met zich? Eene stemming tot afscheidnemen vervult als het ware ons hart, en een bang terugdenken en vragen: 'wat gaf ons het oude jaar, hoeveel ontnam het ons en... wat zal ons het nieuwe brengen? Vreugde of smart, geluk of bitter verlies?'

Er was een tijd, waarin wij ons bij de naderende jaarswisseling zulke vragen niet stelden, een tijd, waarin wij meenden dat de toekomst met elken dag schooner werd, een tijd, waarin het veld onzer droomen een menigte bloesems droeg, terwijl wij met gelukzalig ongeduld het ontluiken

KAMER VOOR ZEEWATERBADEN VOOR BABIES IN EEN HOSPITAALSCHIP.

dier bloesems verbeidden, om ons aan hun geur te verdooven; maar die tijd is voorbij voor ons ouderen van dagen, de een na den ander vielen de knoppen verwelkt ter aarde, slechts enkelen bloeiden hier en daar, met angst bezield dat de ruwe wind, die hunne broeders vernielde, ook hen treffen zou. En wij, die zulke bloesems vallen zagen, staan met treurig vragend harte stil bij het naderen van elk nieuw jaar, vouwen lang de handen en vragen ons onwillekeurig af: wat zal de toekomst ons brengen? Zullen de enkele knoppen onzer hoop verwelken of bloeien?....

Maar dan ook treden wij opnieuw moedig de jaarswisseling tegemoet en vinden kracht en steun in de waarheid der woorden: de herinnering aan met moed doorleefde lijdensjaren behoort tot de kostbaarste bezittingen der menschen.

Onder de vele herinneringen, die het 'Kerstfeest' bij mij wakker roept, is er eene, die mij ook nu weder zoo duidelijk te binnen valt, dat ik ze u hier vertellen wil.

't Is reeds jaren geleden; mijn krullebol vertoonde nog niet de eigenaardige peper-en-zoutkleur, waarmede hij zich thans tooit, toen ik, voor zaken de provincie Noord-Holland bereizende, door omstandigheden zeer tegen mijn wil, genoodzaakt werd de Kerstdagen te Amsterdam te vertoeven, ver van mijn 'tehuis', waar ik anders geregeld de laatste dagen van het jaar doorbracht. Gelukkig bezat ik te Amsterdam een ouden vriend, bij wien ik wist altijd welkom te zijn. Wij correspondeerden reeds sedert jaren niet of zeer weinig met elkander; slechts bij enkele gewichtige

gebeurtenissen bracht de post ons wederkeerig een teeken van leven. Kwam ik echter een enkele maal te Amsterdam, dan wist ik bij nacht en ontijd bij mijn ouden academievriend Max Heiberg welkom te zijn. Ik was er gaarne; een recht gezellig - en wat meer zegt - gelukkig gezin, geheel een Duitsche huishouding, een huiskamer waarin men zich terstond op zijn gemak gevoelde. Max had zijn vrouwtje in Duitschland gevonden. Haar vader, weduwnaar, was sedert naar Amerika vertrokken, waar 't hem zeer naar den wind ging. Drie kinderen, een meisje en twee jongens, droegen het hunne bij tot een waar huwelijksgeluk, want een huis zonder kinderen is als een klok zonder klepel.

Elsa, zijne vrouw....

Er zijn menschen, die, onbewust, voor alle overigen tot middelpunt worden, zoodra zij verschijnen, veel minder door hun uitmuntenden geest dan door eene aantrekkelijkheid van hun innerlijk wezen, die zich, evenals harmonische klanken, niet gemakkelijk laat beschrijven.

't Was eerste Kerstdag 5 uur en bar weer, toen ik te Amsterdam aankwam.

Een sneeuwstorm joeg door de nog druk bevolkte straten en maakte het gaan dubbel moeilijk; vooral om hoeken van pleinen en bij 't passeeren van sluizen was men nu en dan genoodzaakt laveerenderwijze voorwaarts te gaan, om niet geheel van de been te geraken.

Toen ik na veel inspanning de gastvrije woning op een der hoofdgrachten bereikt had, trad juist iemand de voordeur

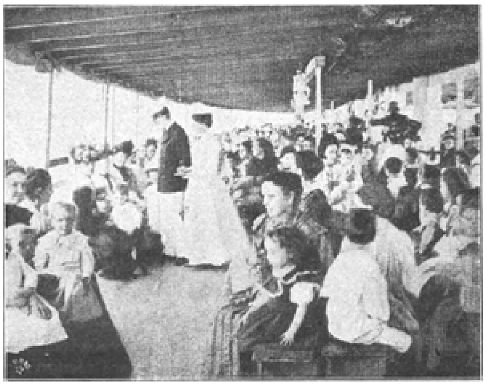

OP HET DEK DER ‘EMMA ABBOT’.

uit, zoodat ik onaangediend en zonder te schellen naar binnen stappen kon.

‘Dat treft,’ sprak ik tot mijzelven en was dubbel verheugd mijne vrienden plotseling te kunnen verrassen. Ik hing mijne besneeuwde overjas in de gang op en trad terstond naar de mij zoo welbekende gezellige huiskamer, die ik zonder aan te kloppen met een vroolijk ‘goedenavond’ binnentrad.

Max zat alleen bij den half uitgedoofden haard en keek om, toen hij mijn stem hoorde. Zijn gelaat kwam mij zeer verouderd voor en het scheen mij toe, dat hij geschreid had, welk vermoeden mij bevestigd werd, toen ik bemerkte dat hij zijne oogen afwischte. Hij stond langzaam op, trad met gebogen hoofd naar mij toe, vatte mijn hand en sprak met doffe stem:

‘Mijn vrouw is dood.’

‘Dood! Elsa dood? 't Is niet mogelijk!’

‘Verdronken.’

‘Verdronken? Waar? Wanneer?!’

Ik moest mij neerzetten, zóó knikten mijne knieën. De ontzettende tijding had mij dermate doen ontstellen, dat spreken mij onmogelijk was. Geruimen tijd zaten wij stilzwijgend tegenover elkander. Toen ik eindelijk opstond, mijn vriend de hand op den schouder legde en zuchtend sprak: ‘arme kerel!’ barstte de ongelukkige Max in tranen los en snikte als een kind. Die tranen gaven hem de zoo noodige ontspanning en boden mij gelegenheid weder eenigszins op mijn verhaal te komen na den doorstanen schrik. Langzamerhand werd het den armen Max mogelijk zich weer zoover te herstellen, dat hij met zachte stem tot mij, die tegenover hem gezeten was, aanving:

‘Voor een vijftal maanden geleden ontvingen wij bericht uit New-York van het overlijden mijns schoonvaders, met de mededeeling, dat hij, met uitzondering van eenige legaten aan bedienden, vrienden en instellingen van philanthropischen aard, zijn eenig kind, mijne vrouw, tot algeheele erfgename van zijn vrij aanzienlijk vermogen had nagelaten. De notaris, die ons een en ander berichtte, een goede vriend van den overledene, tevens diens executeur in den boedel, verzocht ons mede in dat schrijven, hem omgaande te willen mededeelen, of ik voornemens was tot de regeling der zaken naar New-York te komen, dan wel aan hem eene algeheele procuratie te verleenen. Ik was tot het laatste gestemd, doch mijne Elsa vatte plotseling het denkbeeld op, de reis te maken. Ge hebt haar goed gekend, mijne onvergetelijke vrouw; ge weet hoe Elsa, zoo klein als ze was, zich toch altijd in alles zelve wist te redden, hoe flink en ferm, hoe degelijk zij was. Mij was 't onmogelijk in mijne betrekking als rijksambtenaar een driemaandelijksch verlof te verkrijgen, en hoewel ik mijne vrouw niet verheelde, hoe ongaarne ik zag, dat zij alleen de reis maakte, wist zij met hare eigenaardige, schalksche welsprekendheid mij toch eindelijk eene toestemming te ontlokken en werd er besloten, dat zij met de eerstvolgende gelegenheid zou vertrekken, zoo spoedig mogelijk te New-York alles regelen en nog vóór de Kerstdagen terug wezen zou, waartoe, zooals wij samen hadden berekend, ruimschoots tijd zou zijn.

‘Hoe meer de dag van haar vertrek naderde, hoe meer ik tegen hare reis opzag; ja, meermalen wendde ik pogingen bij Elsa aan, van haar reisplan af te zien, doch telkens tevergeefs. Zij lachte mij uit, daarbij als 't ware zegevierend het reeds genomen plaatsbiljet voor de overvaart omhooghoudende, terwijl ze mij daarmede, bij wijze van kastijding, gekscherend om de ooren sloeg. Heden is 't juist vier maanden geleden, dat ik haar naar Vlissingen vergezelde, van waar zij verder de reis aanvaardde. Een opgeruimd telegram, terstond na hare aankomst, meldde mij hare voorspoedige reis, en per eerstvolgende post ontving ik een langen brief, waarin veel over de regeling der zaken, opgetogenheid over de wereldstad en het bericht, dat een en ander zeker spoedig zou zijn geregeld en zij niet twijfelde nog vóór de Kerstdagen terug te kunnen zijn. Haar tweede brief bevestigde deze tijding en behield de mededeeling, dat zij met de eerstvolgende mail naar Holland afreizen zou per stoomschip “Alice”.’

Al sprekende had Max uit zijn bureau een pakje papieren genomen, waaruit hij, bij den haard teruggekeerd, een paar dagbladen ontvouwde, die hij mij voorlegde, vervolgende:

‘Ik kan u niet zeggen, hoe ik in gedachten de terugreis met haar maakte, temeer daar een onweêrstaanbaar voorgevoel mij dagelijks hoe langer hoe meer kwelde. Het

maakte mij tot werken ongeschikt, benam mij de noodige nachtrust, deed mij zelfs ten onrechte de lieve kinderen beknorren, en hoezeer ik die gedachten ook van mij wierp, toch bleef mij het angstig denkbeeld vervolgen, dat ik mijne lieve vrouw niet terug zou zien.'

'Toen ik nu in de daar voor u liggende courant onder de scheepstijdingen las, dat de "Alice" de reis naar Holland aanvaard had, kunt ge u voorzeker begrijpen, met welk verlangen ik de dagen telde, die ons nog van elkander scheidden. Misschien wel voor de honderdste maal had ik uitgerekend en opnieuw nagerekend, dat Elsa den 21sten December bij ons terug kon zijn, en zag ik met angstig verlangen dien gelukkigen dag tegemoet, totdat deze noodlottige courant mij helaas de vreeselijke tijding bracht, dat mijn angstig voorgevoel was bewaarheid.'

Met deze woorden wees Max mij het ontzettende bericht, uit New-York gemeld, dat de 'Alice' ten gevolge eener aanvaring met man en muis in volle zee was gezonken, tevens den naam der opvarenden meldende, waaronder ik mede zag opgenomen: 'Mevrouw Elsa Heiberg, op reis naar Holland.'

Ik was in den laatsten tijd zeer ambulant geweest en had dientengevolge niet geregeld de dagbladen gelezen, door welke toevallige omstandigheid mij deze vreeselijke gebeurtenis moest ontgaan zijn.

Mijn vriends mededeeling had mij dermate geschokt, dat ik behoefte had aan frissche lucht en ik mij voor eenige oogenblikken in de gang begaf, voorgevende de kinderen een bezoek te gaan brengen, daar ik Max niet te veel wilde doen blijken hoezeer ik ontsteld was.

Toen ik een half uur later weer de huiskamer betrad, scheen mijn gelaat een opgeruimde stemming te verraden, 'tgeen Max toeschreef aan de blijde gezichtjes der kinderen, die ik zooeven verlaten had. Die lieve kleinen hadden nog geen recht begrip van hun geleden verlies, maar waren, niettegenstaande hunne diepe rouwkleeding, zeer opgeruimd, in blijde, gespannen verwachting, met ongeduld het oogenblik verbeidende, waarop zij de groote voorkamer zouden mogen binnenstormen om den Kerstboom te zien, hoofdzakelijk door de goede zorgen der trouwe dienstmaagd vervaardigd. Max had den haard bijna geheel laten uitgaan en zat nog in dezelfde houding, waarin ik hem kort te voren verlaten had. De noodlottige couranten lagen nog geopend vóór hem, en met diepen weemoed staarde hij op een goed gelijkend portret zijner lieve vrouw, dat naast hem op tafel lag.

'Komaan, vriend! het hoofd omhooggehouden, hoe zwaar de slag ook valt,' sprak ik tot hem, mij tevens alle moeite gevende, het sprankje vuur in den haard te doen opflikkeren. 'Mij dunkt,' zoo vervolgde ik, 'ge hebt door die nieuwstijdingen nog geen afdoend bewijs, dat Elsa mede omgekomen is. Ge weet, ik ben altijd optimistisch gestemd, zelfs bij de ernstigste omstandigheden in ons leven, en herhaal: alle courantenberichten kan men niet onvoorwaardelijk gelooven.'

'Tracht mij niet met ijdele hoop te troosten,' zuchtte Max, 'dat maakt mij nog ongelukkiger; mij is de noodlottige tijding voldoende zekerheid voor mijn onherstelbaar verlies. God! ware nog alleen het aanzienlijke vermogen haars vaders teloorgegaan, maar ten minste haar dierbaar leven voor ons gespaard gebleven!'

'Zie, Max, het vuur is behouden,' hervatte ik, 'hoor hoe gezellig het brandt, en nu, laat ons nog eens met verstand de kans bespreken, die mijns inziens voor Elsa's redding is aan te voeren. Ik hecht niet onvoorwaardelijk aan dagbladberichten en zie volstrekt nog niet de onmogelijkheid in, dat Elsa niet onder de opvarenden behoorde.

Juist wilde Max mij in de rede vallen, toen de deur met drift geopend werd en de oudste der kinderen, een zesjarig meisje, het evenbeeld harer moeder, het vertrek

binnenstormde, door de broertjes gevolgd, uitroepende: ‘Papa, kom nu toch mee, Mina zegt de Kerstboom brandt, en ik zie geen kans meer om de broers uit de kamer te houden.’

‘Niet waar, papa,’ viel de vijfjarige Gerrit hierop in; ‘zus heeft door 't sleutelgat gekeken, maar ik ben niets nieuwsgierig.’ En de jongste, driejarige Janneman trok aan vaders jas en riep: ‘Paatje! paatje! lichies zien, lichies zien!’

Die kinderen, ze waren ook mij een uitkomst, want het kostte mij alle krachtsinspanning te verbergen, wat er in

mij omging. Met Gerrit aan de hand verliet ik de kamer, terwijl mijn ongelukkige vriend met zijn jongste op den arm volgde, nadat ik hem meermalen daartoe had moeten aansporen. De levenslustige Ida was ons reeds ver vooruitgesneld, zoo hard zij loopen kon.

Welk een tal van lichtjes, met kwistige hand aangebracht tusschen het donkere, geurige dennengroen van den Kerstboom, die statig aan het eind der groote kamer prijkte en bijna den zolder van het hooge vertrek beroerde. Welke contrasten troffen hier mijn oor en oog. Hier de vroolijke, jubelende kreten der lieve kleinen, in volle verrukking over den zoo smaakvol versierden boom, daar naast mij de arme Max, weemoedig voor zich starende en nu en dan met moeite een snik weerhoudende. Behalve de oude, getrouwe dienstmaagd, die voor de geopende deur had post gevat, verwelkomde ons de dokter des huizes, die ons vertelde hoe hij, toevallig voorbijkomende, door de oude Mina was binnengeroepen om den Kerstboom, haar werk, te zien en zich in de kindervreugde te verheugen.

Voor elk der kleinen waren verscheidene groote en kleine geschenken aanwezig, en zelfs op een tafeltje uitgespreid lag een kostbaar stel hermelijn, kort geleden door Max gekocht, om daarmede zijne Elsa te verrassen. De zesjarige Ida, die ons even te voren zoo hard was vooruitgesneld, was achter den Kerstboom schuilgegaan, van waar zij nu langzamerhand het groen naar links en rechts terzijde boog, zoodat haar heerlijk, rein engelenkopje daartusschen zichtbaar werd, terwijl zij een stuk papier naar voren hield, waarop met groote letters geschreven stond:

HOPE ON HOPE EVER! ELSA.

En voordat de goede Max den tijd had, tot de ware bezinning te geraken, was Elsa's gelaat een kort oogenblik naast dat harer dochter zichtbaar geweest, en terstond daarop uit haar schuilplaats te voorschijn tredende, snelde Elsa op haren man toe, die haar met een luiden vreugdekreet in zijn armen opving - - - -

Wederzien! Wie beschrijft een weerzien, dat hijzelf zóó verlangd, zóó weinig verwacht en zóó ondervonden heeft als mijn goede vriend op dien Kerstavond?!

Het komt mij voor, op zulk een oogenblik moet men de wereld om zich heen vergeten, zich in vreugdetranen baden. En de goede dokter en ik, wij zagen gelukstralende oogen achter vochtige wimpers; wij zagen hoe een lief gezicht zich vlijde aan een manlijke borst, en vingen de lispelende klanken op: ‘Nooit weer scheiden!’ - ‘eeuwig geluk!’

Was ons dit niet mede een oogenblik der reinste gelukzaligheid? En Mina, die nog steeds in den deurpost toefde, had haar gelaat in den bonten boezelaar verborgen en snikte luid. Voorzeker weende ook zij geene bittere tranen.

Een uur later zaten wij weder in de gezellige huiskamer, die mij nu weder dezelfde als in vroegere jaren toescheen. Wat was die kamer veranderd in een uur tijds!

‘En Elsa's redding?’ hoor ik u vragen.

Zooals zij geschreven had, was haar voornemen - wat zij ons nu mondeling bevestigde - om met de ‘Alice’ terug te reizen.

Een paar dagen vóór de afreis voelde zij zich ongesteld en besloot, op raad van een ontboden medicus, nog ééne mail te wachten en met de eerstvolgende boot, die zes dagen later vertrekken zou, de terugreis te aanvaarden. Zij schreef Max eenige regelen, deze tijding behelzende, en verzond dien brief met de ‘Alice’, terwijl zij het

geluk had haar plaatsbiljet aan eene dame over te doen. De naam ‘mevrouw Elsa Heiberg’ bleef door toeval op dat biljet onveranderd; en de arme vrouw, die met de ‘Alice’ vertrok, op Elsa's naam reizende, behoorde mede onder de vele ongelukkige slachtoffers.

Te Amsterdam aankomende, bezocht Elsa terstond den huisdokter, daar zij vermoedde, dat haar Max de schipbreuk der ‘Alice’ had vernomen en ook zijne vrouw als verloren betreuren zou. In overleg met dien dokter werd nu het ‘Kerstboomplan’ gesmeed, waarvan ik gelukkig getuige mocht zijn.

Behoef ik nog te zeggen, hoe recht gelukkig die Kerstavond door ons allen gevierd werd?

Als ge ooit mijne nederige woning betreedt, zult ge in mijn werkkamer aan den wand een papier in lijst vinden, waarop geschreven:

HOPE ON HOPE EVER!

En deze woorden roep ik ook u toe, bij de laatste dagen van het jaar.

Uit de muziekwereld.

In een Duitsch tijdschrift, ‘Bühne und Welt’, wordt een berichtje van Iffland over een bezoek, dat hij den grijzen componist Jozef Haydn bracht, aan de vergetelheid onttrokken.

Iffland kwam in den zomer van 1807 naar Weenen om daar gastvoorstellingen te geven. Bij deze gelegenheid wenschte hij Haydn te leeren kennen, die reeds hoogbejaard en bijna voortdurend ziek was, waardoor hij zijn klein huis in de Weener voorstad Gumpendorf bijna in 't geheel niet meer verliet. Heinrich Schmidt, een leerling van Goëthe, stelde Iffland aan Haydn voor. Het bezoek had den 7den September 1807 plaats. Toen Schmidt en Iffland Haydn's kamer binnentraden, zat de beroemde componist met het gelaat naar het venster gekeerd, in de eene hand zijn hoed, in de andere zijn kruk en een bloemruiker. Een bediende stond achter zijn stoel.

‘Haydn,’ zoo schrijft Iffland, ‘maakte een beweging om op te staan, waarbij de bediende hem behulpzaam was, en zoo trad hij ons eenige schreden tegemoet, waarbij hij met moeite het eene been na het andere tot zich trok.

Hij haalde moeilijk adem, waarom wij dadelijk een gesprek begonnen, waarop hij niet behoefde te antwoorden, zoodat hij den tijd had, weer wat bij te komen. Hij keek dikwijls naar de bloemen in zijn hand. ‘Ik schenk tegenwoordig al mijn aandacht aan de natuur,’ sprak hij. ‘Ik kan niet anders.’ Het scheen wel of hij wilde gaan huilen.

‘“Die Jahreszeiten”,’ ging hij eenigszins heftig voort, ‘hebben het mij gedaan; ‘ik zou willen, ik zou willen -’ tevergeefs zocht hij uitdrukking te geven aan zijn gedachte en bewoog zich onrustig heen en weer.

De bediende keek hem vriendelijk, smeekend aan.

‘Hm, het is waar, ge hebt gelijk,’ sprak Haydn. ‘Het is voorbij en afgedaan en “Die Jahreszeiten” zijn er de schuld van. Ik heb mijn heele leven hard moeten werken.’

Verder vertelde hij, dat hij bij de familie Michaël vroeger zeer hoog gewoond had en dagelijks een groot aantal trappen op en af had moeten loopen. Op zijn borst wijzend, voegde hij erbij: ‘Ziet ge, dat breekt me nu op, maar het is een nederlaag met eere; ik heb hard moeten werken, maar God heeft geholpen.’

Toen Iffland vertelde van een voortreffelijke mis van Haydn, die hij daags te voren te Eisenstadt had hooren uitvoeren, sprak de componist met groote levendigheid over

zijn kerkmuziek; hij was zoo in vervoering geraakt, dat hij, zonder het te wéten, hoed en kruk had weggelegd en zoo

sterk gesticuleerde, alsof hij zich weer aan het hoofd van een orchest bevond.

Spoedig evenwel werd hij weer door zwakte overmand. Iffland vertelde hem welk een bijval de ‘Schöpfung’ te Berlijn gehad had; dat zij met geestdrift ontvangen was, en dat een opvoering voor een liefdadig doel meer dan 2000 thaler had opgebracht. Haydn keek hem aan en sprak langzaam: ‘Meer dan 2000 thaler! Voor de armen zooveel geld. Hoort ge het wel?’ ging hij voort, zich tot zijn bediende wendend, ‘mijn werk heeft den armen een goeden dag bezorgd, dat is heerlijk!’

Hij werd weer zeer opgewekt en sprak na een poosje: ‘Ik zal u eens wat voorspelen, als ge wat van mij hooren wilt.’ Hij keek naar zijn instrument. ‘Ik kan niet veel meer! Ge zult mijn laatste compositie hooren; ik heb ze gemaakt, drie jaar geleden, toen de Franschen nabij Weenen kwamen.’

Hij stond op, reikte den bediende den arm, en wij vergezelden hem alle drie naar de piano. Hij zette zich neer en sprak: ‘Het lied heet: “God behoede Frans den Keizer”.’ Hierna speelde hij de melodie geheel door; toen bleef hij een poosje vóór het instrument staan, legde beide handen er op en sprak op den toon van een patriarch: ‘Ik kan niet nalaten het iederen dag ééns te spelen; dat deed ik reeds eenigen tijd, en in tijden van onrust is het mij dikwijls tot kalmte en troost geweest. Het is mij zoo wel te moede, als ik het speel.’

Hij duidde aan, dat hij zijn plaats aan het venster weer wilde innemen; de bediende gaf, zonder dat Haydn het bemerkte, den bezoekers een teeken, dat zij weg zouden gaan.

Hij nam afscheid van hen met de woorden: ‘God zij met u, het ga u goed!’

Iffland verzocht hem om een bloem uit zijn ruiker. Haydn gaf hem het geheele bouquet, drukte den kunstenaar in zijn armen, en zei met gebroken stem: ‘Adieu!’

Van Lakei tot Hofraad.

Toen koningin Marie-Antoinette op zekeren dag met een harer hofdames in een open rijtuig met vier paarden bespannen een uitstapje maakte, kwam er plotseling een brutale bij in den wagen vliegen en dwarrelde maar steeds om de hoofden der beide hoog gefriseerde dames. De koningin en haar begeleidster beproefden tevergeefs met hare waaiers het beestje te verjagen; het werd er nog wilder door en eindigde met de van schrik opspringende hofdame een steek in de wang te geven.

Daar vertoonde zich plotseling de arm van een der achter op het rijtuig staande lakeien in den wagen en met vluggen greep had hij het beestje gevangen en op den grond geworpen.

‘Bravo, Campan!’ riep de koningin verheugd. ‘Jammer dat ge het niet een halve minuut eer gedaan hebt, vóór het bloeddorstige kleine dier het onheil had aangericht. Doet het erg pijn, gravin?’

‘Ach ja,’ zuchtte de hofdame.

‘Uw wang is op de plaats, waar de steek is toegebracht, erg rood.’

‘Ja, daar doet het ook zeer.’

‘Wenscht de gravin het ook zelf te zien?’ vroeg eerbiedig de lakei.

‘Ik heb helaas geen spiegel bij mij.’

‘Hier is er een,’ en dit zeggende haalde Campan een in elkaar geslagen kleinen handspiegel uit den zak en gaf hem de gravin.

Deze keek er in en mompelde: ‘Het is een leelijke steek. Mijn wang zal wel opzwellen.’

‘Het beste zal zijn, dat wij naar het paleis teruggaan,’ meende de koningin. ‘Koetsier, keer om!’

De koetsier wilde juist aan dit bevel gehoor geven, toen Campan sprak: ‘Als de gravin een paar droppels geest van salmiak op haar zakdoek deed en daarmee de gewonde plaats natmaakte, zou zeker de pijn spoedig verminderen.’

‘Daar hebt ge gelijk in,’ sprak de koningin, ‘maar om dat te kunnen doen, zouden wij geest van salmiak bij de hand moeten hebben, en dat is nu helaas niet het geval.’

‘Ik ben er van voorzien, majesteit,’ antwoordde de lakei, ‘ik heb voor voorkomende gelegenheden altijd een kleine zakapotheek bij mij.’

Hij haalde een lederen etui te voorschijn, die eenige sierlijke kleine flacons bevatte. Een dezer stelde hij de gravin ter hand, terwijl hij sprak: ‘Hier hebt u geest van salmiak.’

‘Gij zijt werkelijk een uitstekende en oplettende dienaar,’ riep Marie-Antoinette. ‘Wat is het aangenaam, dat gij de voorzorg neemt aan al die dingen te denken.’

De gravin besmeerde hare wang met geest van salmiak, waardoor de pijn verminderde en het ritje voortgezet kon worden.

Campan was inderdaad een bizonder zorgzaam mensch. Natuurlijk was dat toe te schrijven aan zijn ordelievenden aard, maar ook deed hij het deels uit berekening.

Ook bij andere gelegenheden had hij altijd juist datgene, wat noodig was, bij de hand of in een zijner vele zakken.

Scheurde een prinses of een dame der hofhouding haar japon aan een doornheg, dan werd er geroepen: ‘Campan!’

‘Tot uw orders.’

‘Hebt je ook spelden bij je?’

‘Stellig, mevrouw!’

‘Misschien ook naainaalden en zijde?’

‘Dat heb ik ook!’

‘En een schaartje?’

‘Ook dat.’

En alles, wat men noodig had, kwam uit zijn zakken te voorschijn, tot groot vermaak en tevredenheid der koningin en hare hofdames.

De onuitputtelijkheid zijner zakken werd ten laatste zelfs spreekwoordelijk aan het hof. Men interesseerde zich voor hem en ontdekte weldra, dat hij een zeer ontwikkeld man was, die ook heel goed schrijven kon. Het duurde dus niet lang of men begreep, dat men Campan best een gewichtiger post kon toevertrouwen, en dus benoemde de koningin hem tot haar privé-secretaris met den titel van hofraad.

Ook in die hoedanigheid voldeed hij uitstekend, voornamelijk omdat hij zoo punctueel, nauwlettend en zorgzaam was. Hij dacht steeds aan alles, vergat of verzuimde nooit een enkele aangelegenheid, en vervulde alle plichten, aan zijn ambt verbonden, tot groote tevredenheid zijner hooge gebiedster.

Zijn schoondochter, Jeanne Louise Henriëtte Genest, deed dienst als kamenier bij de koningin en werd door haar interessante, voor de geschiedenis zeer belangrijke ‘Gedenkschriften over het privé-leven van koningin Marie-Antoinette’ later bekend en zelfs beroemd.

Het geheim van Heide-oord,
door Thérèse van Arendsberg.
(*Vervolg van blz.* 59.)

(*Vervolg van blz.* 59.)

‘Burgemeester, ik kan niet anders

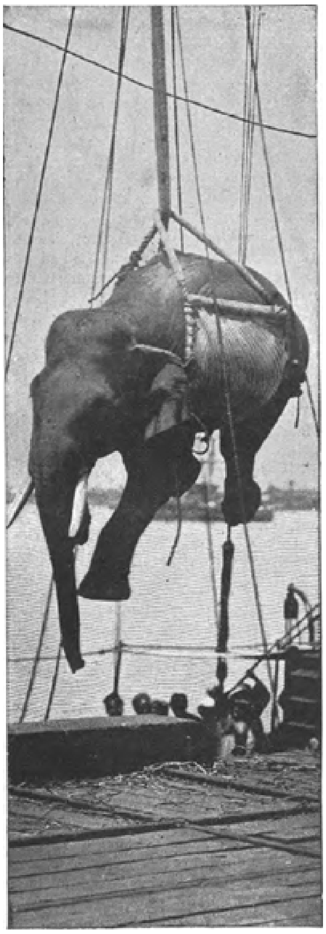

HET INSCHEPEN VAN EEN OLIFANT.

zeggen, dan dat ik uw voorstel als een groote eer beschouw,’ betuigde Waldheim met de hem eigene kalmte; ‘alleen vraag ik me af: zal ik ooit in staat zijn die betrekking naar de eischen, die men mij stellen mag, te vervullen? Mijn leven tot nu toe was muziek en niets dan muziek....’

‘Heb ik het niet gezegd,’ viel de graaf hem lachend in de rede, ‘een echte muzikant....’

‘Paatje,’ vleide Agnes.

‘Nu ja, kind, 't is toch immers geen schande. Maar, badinage à part, Waldheim, je moet het heusch maar eens ernstig in overweging nemen. Mijn vriend Van Oordt had altijd veel met mijn stoute meid op en wil om harentwil heel wat doen, hè, amice? en me dunkt 't was voor jullie een aardige positie, vooral tegen den tijd, dat ik opgemarcheerd zal zijn en Heide-oord jullie eigendom zal wezen.’

‘Papa, nu niet zulke nare praatjes, wat ik u bidden mag; ik hoop zoo, dat u nog heel, heel lang getuige van ons geluk zult wezen. En als dat droombeeld nu eens

werkelijkheid worden mocht, zou er dan in dit groote huis geen plaats zijn voor u, en ons beidjes er bij?'

'Dat kun je zoo denken. Waldheim zal hier in willen trouwen; hij zou me feestelijk bedanken om zoo'n ouden brompot bij zich in huis te nemen.'

'U bij ons in huis, daarvan zal nooit sprake wezen,' zeide Waldheim, zich thans voor 't eerst in het gesprek mengend; 'verbeeld u, een vader inwonen bij zijn kinderen! Maar als u Agnes en mij een plaatsje in uw gezin inruimen wilt, dan zullen wij geen "neen" zeggen - is 't wel, aanstaand vrouwtje?'

'Nu, pa, wat heb ik u gezegd?' vleide het gelukkige bruidje.

'Dat Waldheim je liefde meer dan waard was, en nu zie ik, mijn kind, dat je volkomen gelijk hebt, want welke jonge man zou zulk een voorstel doen! Wat zeg jij er van, burgemeester?'

'Dat jou kleine meid drommels goed uit de oogen gekeken heeft, zoowel voor haar eigen geluk, als voor dat van haar vader. En nu gauw een flesch champagne en te zamen eens vroolijk geklonken op de vervulling van ons aller wenschen.'

'Die Fräulein Elbracht, hoe gelukkig zou ze zijn, indien ze nu even een kijkje kon nemen,' schertste Agnes; 'de arme ziel was zoo doodsbenauwd, dat zij verwijten zou krijgen, dat ik Ludwig door hare familie heb leeren kennen. Die trouwe ziel, ik ga haar morgen dadelijk schrijven.'

'Vraag haar of ze komt om met ons feest te vieren,' zeide de gelukkige vader; 'ik gevoel behoefte om haar te danken inplaats van haar met standjes te overladen. En Waldheim, kan je zuster dan niet met haar medekomen om kennis te maken met hare aanstaande schoonzuster?'

'Mag ik Hedwig uit uw naam vragen om op Heide-oord te komen logeeren? O, mijnheer Van Noordziek, *dat* was het eenige, wat mij nog te wenschen overbleef,' en de jonge man keerde zich haastig om, teneinde een paar verraderlijke tranen weg te pinken.

Ruim tien jaar zijn verloopen sedert dezen zonnigen herfstdag; de droom van hunne jeugdige jaren is voor Ludwig en Agnes verwezenlijkt geworden, ze hebben beiden het oprechte geluk gevonden, dat zij zich hadden voorgesteld, en nu we hen als een deftig echtpaar andermaal op Heide-oord ontmoeten, schijnt het ons toe, alsof er tusschen hen bijna geen verschil van leeftijd bestaat, zoozeer heeft de liefdevolle toewijding van Agnes haren echtgenoot als het ware verjeugdigd.

Hij is werkelijk tot burgemeester van Putten benoemd geworden, en ook als zoodanig wist deze strikt rechtvaardige en toch gestrenge plichtsbetrachter zich door een ieder geacht en bemind te maken, zoodat men uren ver in den omtrek den naam van burgemeester Waldheim met eerbied en onderscheiding noemde. Slechts eenmaal in al die jaren werd de zon van hun geluk verduisterd, toen de trouwe, liefdevolle vader vrij onverwacht uit hun midden werd weggerukt, ongeveer zes jaren na hun huwelijk. Ofschoon graaf Van Noordziek den laatsten tijd zichtbaar was verouderd, geloofden allen, dat hij nog verscheidene jaren te leven zoude hebben, te meer, daar hij zich zoo gelukkig en tevreden gevoelde met zijne kinderen bij zich. Maar op een guren Decembermorgen stond de oude landheer op met zware pijnen in den rug en reeds dienzelfden dag openbaarde zich rheumatische koorts, die hem in vier dagen tijds ten grave sleepte. Kalm en rustig was zijn heengaan, en stervende sprak hij nog zijn dankbaarheid uit, dat God het zoo goed met hem had gemaakt door hem de vervulling van al zijne wenschen nog vóór zijn dood te hebben doen aanschouwen, behalve die ééne dat men hem ‘grootvader’ had mogen noemen.

Reeds meer dan vier jaar waren nadien voorbijgegaan en nog altijd bleef het huwelijk van Waldheim en Agnes kinderloos, hetgeen de jonge vrouw somtijds weemoedig stemde, vooral op dagen, zooals heden, wanneer Waldheim voor zaken afwezig was.

Zoo vinden we Agnes dan nu ook met tranen in de oogen, turende op eene chromo gravure, een blond kinderkopje voorstellend, terwijl haar half fluisterend de woorden ontglippen:

‘Ik kan het bijna niet dragen, dat onstuimig verlangen naar een klein wezentje, dat ik zou verzorgen en koesteren en dat mijne eenzame uren zoo heerlijk zou aanvullen.’

‘Wat hoor ik, vrouwtje, ben je aan het memorizeeren?’ vraagt vroolijk-plagend haar echtvriend, die eensklaps de kamer binnentreedt.

‘Ik dacht hardop, Ludwig,’ geeft Agnes eenigszins verlegen ten antwoord, bijna angstig, dat hij hare verzuchting mocht hebben opgevangen. Maar Waldheim was blijkbaar geheel vervuld met andere gedachten en zeide alleen, verbaasd, dat zij zijne vervroegde terugkomst niet scheen op te merken:

‘Weet je wel, wijfje, dat het pas drie uur is?’

‘Nog zoo vroeg?’ geeft Agnes andermaal in gedachten verzonken ten antwoord; en dan plotseling opschrikkend vraagt ze angstig en verward:

‘Er is toch niets bezwarends, Ludwig? 't Is waar, je hadt mij gezegd, dat het wel halfzes of zes uur zou worden, voordat je terug kondt wezen, maar ik was aan 't mijmeren geraakt en dan weet men meestal van uur noch tijd.’

‘Neen, bezwaren zijn het niet, vrouwke, die mij zoo vroeg naar Heide-oord doen terugkeeren, althans voor ons beiden niet; 't is veeleer iets, waarover jij en ik moeten juichen. Hedwig's engagement is verbroken - en ditmaal zeker nu voorgoed, want de “Hooggeboren Gnädiger Herr” Graaf Pestalozzi heeft de aardigheid gehad van in een opgewonden oogenblik een zijner clubgenooten van de trappen te gooien, en dientengevolge is hij onmiddellijk in hechtenis genomen.’

‘Pestalozzi? O, hoe afschuwelijk voor Hedwig,’ zegt Agnes, pijnlijk getroffen, door den luchthartigen toon, waarop haar echtgenoot de zaak behandelt. ‘Ludwig, hoe wanhopend zal je arme zuster zijn; ze zouden toch de volgende maand al trouwen.’

‘Ja, Hedwig *is* natuurlijk wanhopend, maar ik beschouw het als een liefderijke bestiering van de Voorzienigheid, dat we op die manier bewaard blijven om dien fortuinzoeker in onze familie te krijgen. Je weet, Agnes, hoe antipathiek hij mij altijd was, en ofschoon er telkens kibbelpartijen tusschen de verloofden plaatsgrepen, was Hedwig toch niet te bewegen hem op te geven; maar nu wordt hij stellig voor eenige jaren “eingesperrt” en mijn eigenwijs zusje zal nu zelf eindelijk wel gaan inzien, dat hij de ware broeder niet is. Als je het goedvindt, Agnes, ga ik morgen eens even naar haar toe, en juist om dat plannetje te bespreken kwam ik vanmiddag zoo vroeg naar huis. Heb je lust om mee naar Keulen te gaan?’

‘Laat mij liever tehuisblijven, man, en tracht jij Hedwig over te halen om een poosje bij ons te komen logeeren; eene andere omgeving zal haar zeker goeddoen. Wij voor ons vinden het een geluk, dat het engagement nu vanzelf verbroken wordt, maar haar zal het niettemin een grooten schok geven, zoo kort vóór den vastgestelden tijd van hun huwelijk alle plannen dienaangaande voor altijd verijdeld te zien.’

‘Ja, je hebt gelijk, Hedwig moet maar mede naar hier komen, en daarom is het dan misschien ook beter, dat ik alleen naar Keulen ga; ik kan dan zeggen, dat jij verlangend bent haar ook eens te spreken. Ik zal nu vanavond nog even een en ander op het raadhuis gaan regelen, dan kan ik morgen met den trein van tien uur vertrekken.’

‘En schrijf je me dan dadelijk, hoe je Hedwig gevonden hebt en wanneer jullie hier denkt te komen, opdat ik een en ander kan in orde maken, om haar hier gezellig in te richten?’ geeft Agnes hem opgewekt ten antwoord.

Twee dagen, nadat Waldheim van Heide-oord vertrokken was, vond Agnes 's morgens op de ontbijttafel een briefkaart van hem, waarop alleen deze woorden:

> ‘Ik kom morgen vóór het diner terug, doch zonder Hedwig. Haar toestand is diep treurig.
> L.W.’

Dien geheelen dag was het jonge vrouwtje onafgebroken met hare gedachten bij de ongelukkige Hedwig. Zij wist hoe deze, hartstochtelijk als ze was, met geheel haar hart Pestalozzi had bemind, en ze kon alzoo lichtelijk begrijpen, hoe wanhopend hare schoonzuster zou wezen. Het speet haar nu, dat zij Ludwig niet naar Keulen had vergezeld, want wellicht zou het haar met vrouwelijken tact eerder gelukt zijn Hedwig over te halen om zich voor een poosje aan hare omgeving te ontrukken, dan Waldheim, die, dit wist hare schoonzuster zeer goed, Pestalozzi altijd veeleer vijandelijk dan vriendschappelijk gezind was geweest en daardoor nu misschien niet zooveel sympathie voor haar verdriet zou toonen als de ongelukkige meende, dat haar toekwam. Ze zou Hedwig nu maar heel spoedig een langen brief schrijven, om haar te vragen zich te vermannen, de toekomst flink onder de oogen te zien en voortaan maar weder in hoofdzaak te leven voor de kunst, die toch in haar zulk eene warme vereerster had. Zij zou... maar wat voor uiting zij ook verder aan haar gevoel wenschte te geven, alles bestierf haar op de lippen, toen ze den volgenden middag Ludwig aan het station ging afhalen en hem uit den trein zag stappen met een gelaat zoo somber en ontsteld, dat zij plotseling angstig-vragend hem toeriep:

‘Ludwig, wat is er? Is Hedwig doodziek of is ze plotseling krankzinnig geworden?’

‘Gave God, dat een van beide veronderstellingen waarheid was,’ klonk het doffe antwoord. ‘Agnes, lieve, ik heb je vroeger gezegd, dat de naam Waldheim een burgerlijke, maar tevens een eervolle naam was, dat jij je niet behoefde te schamen

dien te dragen; thans echter, arme vrouw, zal ook een deel der schande van mijne eervergetene zuster op jou hoofd nederdalen. Zij, de lichtzinnige, en hij, de schurkachtige verleider, ze hebben onze familie voor altijd geschandvlekt.'

'Maar Ludwig, wat is er dan gebeurd? zijn ze samen gevlucht, om buiten wet en recht te zijn?'

'Och, dat ware nog te overkomen, Agnes, maar daarvan kan geen sprake zijn. Pestalozzi zit hoog en droog in de Lucretia-gevangenis te Keulen, en Hedwig, die de volgende

week “bruid” zou zijn geworden, indien dit schandaal niet ware voorgevallen, de ongelukkige, lichtzinnige Hedwig zal eerlang de moeder van een bastaard zijn.’

‘Hedwig moeder? O, dat is ontzettend!’ kreet Agnes als in wanhoop. ‘Arme man, had ik zoo iets kunnen veronderstellen, dan was ik zeker met je meegegaan om het leed samen te dragen. Wie had kunnen denken, dat je zuster zulk eene schande over zichzelve zou brengen?’

‘En over ons, Agnes. Wat zullen we toch doen om den naam Waldheim te redden, die altijd een smetteloozen klank had? Thans, voor 't eerst van mijn leven, kan ik danken, dat mijne ouders vroegtijdig van ons werden weggenomen, daar hun althans dit verdriet is bespaard gebleven.’

‘Maar jou niet, mijn beste man. O God, was er maar een middel te vinden om je naam te redden, want ik begrijp, hoe ontzettend zwaar het je vallen moet om dien onteerd te weten. Laat mij eens kalm bedenken, wat er in dit wanhopende geval te doen is; mij dunkt, ik zie mogelijk één uitweg, maar ook slechts een enkelen. Ik zal vannacht ernstig met mijzelve te rade gaan en morgen dadelijk na het ontbijt zal ik dokter Mansfeld laten roepen, om hem over mijn plan te raadplegen en zijne hulp in deze te vragen.’

‘Maar, kind, wat bedoel je toch, wat wil je eigenlijk?’

‘Alles is nog zoo vaag en verward in mijn brein, Ludwig, ik moet eerst nog met mijzelve tot volkomen klaarheid komen. Maar het zal daarheen moeten geleid worden, dat wij met je zuster voor verscheidene maanden naar het buitenland gaan en dat we na verloop van dien tijd terugkeeren als de gelukkige ouders van een klein wezentje, dat in werkelijkheid niets anders dan een ongelukkig, onwettig kind is.’

‘Wat, jij zoudt dat wurm als ons kind willen aannemen?’

ïJa, Ludwig, om jouwentwil. Hedwig's schande zou jou verpletteren, en al kan ik je het verdriet over je zusters wangedrag niet besparen, de eer van je naam blijft zoodoende gered.’

‘Maar, kind, weet je wel, wat je begint, een comediespel zonder einde! En dan, welke goede eigenschappen kan men met recht verwachten van Hedwig's en Pestalozzi's kind? Hij - een avonturier, een misdadiger thans, en zij - eene lichtzinnige vrouw; dat kind zou ons toch niets dan schande en smart berokkenen.’

‘Dat arme schepseltje zal immers onschuldig wezen aan het wangedrag der ouders. En, Ludwig, bedenk dat het bloed van je aangebeden moeder toch ook door hare aderen vloeit.’

‘O, Agnes, zeg dat niet! Mijne moeder en dat ongelukkig schepseltje, noem ze niet in één ademtocht.’

‘En waarom niet? Dat kind zal rein en onschuldig aan onze zorgen worden toevertrouwd; laten wij het onszelven dan tot een levenstaak maken om te trachten het zoodanig te leiden, dat het eenmaal aan haar gelijk worde. Ik weet, dat dit plan veel zelfverloochening van ons beiden zal vereischen, maar zooals ik je straks zeide, ik zie geen anderen uitweg, en met Gods hulp wil ik beproeven of het mij gelukken moge den plicht, dien ik vrijwillig en in het besef mijner groote verantwoordelijkheid op mij neem, ten einde toe te volbrengen.’

‘En indien Hedwig weigert?’

‘Zij zal dit niet doen, als ik ernstig en bedaard het voor en tegen met haar bespreek. Laat me nu eerst morgen alles kalm met dokter Mansfeld overleggen; ik weet, hoe hij aan ons verknocht is, en we behoeven dus niet bevreesd te zijn voor gebrek aan

stilzwijgendheid van zijne zijde. Maar zal het jou niet erg zwaar vallen zoolang je bezigheden te moeten vaarwelzeggen, Ludwig?'

'Dat is alles slechts bijzaak. Waar mijn heldhaftig vrouwtje tot zulk een groot offer in staat is, zal ik zeker over geen kleinigheden bezwaren gaan opperen. Maar hoe je het eigenlijk in 't vat wilt gieten begrijp ik niet, Agnes.'

'Ik zal je alles morgen duidelijk verklaren, zoodra ik met onzen goeden dokter een en ander besproken heb; maar jij geeft me alvast carte-blanche om alles te regelen, niet waar?'

'Natuurlijk; alleen wil ik je nog een raad geven: verg niet het bovenmenschelijke van je eigen ik.'

'Heb daarvoor geen zorg, beste man; het valt immers nooit *te* zwaar om datgene te doen, wat men als zijn heiligen plicht beschouwt.

Twee dagen later werden de dienstboden op Heide-oord vroegtijdig gewekt door een gejaagd en driftig schellen van den heer des huizes, en toen Hendrik, de koetsier, die het vlugste in de kleeren was, zich naar beneden begaf, riep de burgemeester hem al van verre toe:

'Ben jij het, Hendrik? dat is goed; span zoo gauw je kunt de coupé in en ga dokter Mansfeld halen, mevrouw is plotseling ongesteld geworden.'

'Mevrouw ongesteld? Dat vreesde ik gisteren al, mijnheer, omdat de dokter toen ook zoo lang met haar gesproken heeft. Zou het iets ernstigs zijn?'

'We willen hopen van neen, Hendrik, maar ik ben toch lang niet gerust. Mevrouw kreeg zoo straks plotseling een hevige hoestbui en ten gevolge daarvan schijnt er een bloedvaatje gebarsten te zijn.'

'Heeft mevrouw dan bloed opgegeven! O, hoe vreeselijk!'

'Laten we hopen, dat het weinig te beteekenen heeft, Hendrik; doch in ieder geval wensch ik zoo spoedig mogelijk den dokter te raadplegen, wellicht dat hij mij geheel gerust kan stellen.'

Dokter Mansfeld scheen den toestand der jonge vrouw inderdaad niet ernstig in te zien, althans een glimlach speelde om de lippen van den ouden geneesheer, toen hij met den burgemeester de ziekenkamer verliet, na er stellig meer dan een half uur vertoefd te hebben, en de dienstboden hoorden hem opgewekt zeggen:

'Nu, ze heeft er lang genoeg naar verlangd, en 't moet dus u beiden de opoffering, om den winter in het Zuiden door te brengen, wel waard zijn.'

De woorden gaven bij het dienstpersoneel aanleiding tot allerlei gissingen, en ten slotte werd de nieuwsgierigheid hun toch zoo machtig, dat Hendrik de stoute schoenen aantrok en zijn meester ging vragen, wat dokter Mansfeld van mevrouws toestand dacht.

'Wel, Hendrik, daar doe je goed aan, dat je nu komt,' was het vriendelijke antwoord van den heer Waldheim, toen de oude koetsier de kamer binnenkwam; 'ik had je straks het groote nieuws al willen vertellen, maar ik werd toen juist weggeroepen. Dokter Mansfeld ziet gelukkig de ongesteldheid van mevrouw niet ernstig in, doch gaf me voorzichtigheidshalve den raad om den winter met haar in een zachter klimaat te gaan doorbrengen; en dan, Hendrik, verbeeld je ons geluk, zoo God het wil, zullen we met ons drieën inplaats van samen op Heide-oord terugkeeren.'

'Met uw drieën, mijnheer, hoe bedoelt u dat?'

'Eindelijk zal dan nog de wensch van zooveel jaar vervuld worden, Hendrik; mevrouw zal me tegen het voorjaar een zoon of eene dochter schenken.'

‘Is dat waar, mijnheer? Zoo iets durfde ik nauwelijks veronderstellen! Welk een geluk voor ons allen,’ stamelde de oude gediende, en zonder er een woord meer bij te voegen, strompelde het oudje naar de keuken om het overige personeel het blijde nieuws te gaan mededeelen.

‘Hoe heb je het er afgebracht, Ludwig?’ vroeg Agnes guitig lachend, toen haar echtvriend de slaapkamer weder betrad, om verder samen bedaard te overleggen, hoe men de comedie nu verder zou afspelen.

‘O, 't ging best,’ gaf Waldheim lachend ten antwoord; ‘de trouwe Hendrik was de wereld te rijk in 't vooruitzicht hier nog eens het derde geslacht te zien opgroeien. Tot zoo ver marcheert alles best; maar hoe zal jij het uithouden, vrouwtje? Je weet, het voorschrift is: vandaag één uurtje

op, morgen hoogstens drie en deze heele week boven blijven. De zaak moet nu ernstig volgehouden worden, zal alles gelukken.'

'Natuurlijk, Ludwig, ik ben immers de eerste, die het plan geopperd heeft. Ik zal heel geduldig in mijn rol blijven, weinig spreken, mij heel rustig houden en met een blij gezicht alle toespelingen op mijn interessante positie aanhooren. Maar schrijf jij nu spoedig aan Hedwig, om haar voor te bereiden op de reis, want me dunkt we moeten nu maar zoo gauw mogelijk vertrekken.'

'Ja zeker, dan houdt het comediespel althans in zoover op, dat jij weer als eene gewone gezonde jonge vrouw alles kunt medemaken en dan alleen maar een rol hebt te vervullen tegenover de huisgenooten en de enkele vreemden, met wie we te Nizza in aanraking zullen komen, doordien ik dan niet meer je man, maar je broer moet zijn. En de arme Hedwig, hoe zal het haar afgaan om zich als mijne vrouw voor te doen?'

'We zullen allen, hoop ik, zoo goed mogelijk onze rol spelen. Het is voor de eer van den naam Waldheim, en daarvoor moet geen van ons iets te zwaar vallen. Met goeden wil kan men veel tot stand brengen.'

Hedwig Waldheim was gemakkelijk te overreden om den raad van haar broeder en schoonzuster op te volgen. Een doffe onverschilligheid had zich van haar meester gemaakt, zoodat zij zich van niets meer bewust was en geheele dagen doorbracht met wezenloos uit het venster op de straat te turen. Ze had Pestalozzi oprecht liefgehad. Niettegenstaande al hare kennissen haar meer dan eens dit huwelijk hadden ontraden, omdat men algemeen den Italiaanschen edelman als een avonturier beschouwde, die Hedwig ook na het huwelijk als prima-donna zou laten optreden om voor hen beiden den kost te verdienen, had de gevierde zangeres geen oogenblik geaarzeld in hare keuze. Zij wilde hem toebehooren en niemand anders, zeide ze telkens, onverschillig of hij rijk was of arm. Hare betrekking was haar dierbaar, en daarenboven zij zou zich toch nooit meer kunnen schikken in de eentonigheid van een gewoon huisvrouwenleven. Wie het geld aanbracht was immers hetzelfde, mits het er kwam, en indien zij beiden met deze regeling tevreden waren, dan hadden vreemden er hun neus niet in te steken! Maar nu - deze onverwachte wending, o, 't was al te vreeselijk. Haar Juan, de ridderlijkheid zelf, zou zeker niets hebben gedaan om eene beleediging uit te lokken, maar als men hem niettemin had getergd, gebood zijn eer hem toch zonder twijfel om zijn eigen rechter te zijn, al moest hij dat nu ook met zijne vrijheid boeten. Maar trouw zou ze hem blijven, dat zwoer ze zichzelve; indien hij, na zijn bepaalden straftijd volbracht te hebben, bij haar terugkwam, dan zou hij haar wedervinden, zooals hij haar verlaten had: als zijne bruid.

(*Wordt vervolgd.*)

Hoe olifanten werken.
Met illustratiën.

Mag men de verhalen uit de grijze oudheid gelooven, dan verstonden de menschen toen reeds de kunst om olifanten te temmen en den loggen dieren alles te laten doen

wat hun meester verkoos. Sedert dien tijd evenwel is er op dit ondermaansche heel wat veranderd,

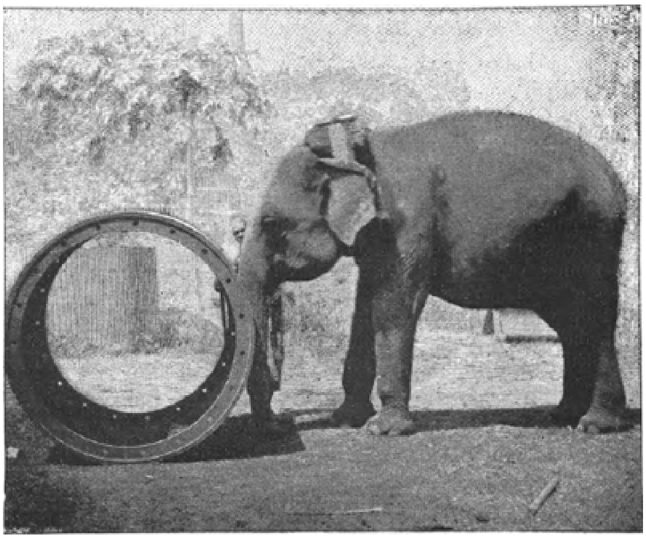

HOE EEN OLIFANT EEN IJZEREN CYLINDER VOORTROLT.

en ook de kunst om wilde olifanten te vangen en te temmen is heel anders geworden.

Terwijl men in vroeger tijd honderden menschen bij elkaar riep om de wilde olifanten te omsingelen en door luid geschreeuw in een afgesloten ruimte te drijven, waar ze gevangengenomen werden, stelt men er zich thans mee tevreden een tammen ‘leermeester’ uit te zenden teneinde zijn wilde broeders af te halen en binnen te leiden. De op die wijze buitgemaakte olifanten leggen, reeds door het samenzijn met tammen, hun wildheid spoedig af, zoodat hun verdere tammaking en dressuur slechts een kleinigheid is.

Het africhten als werkdier wordt doorgaans ook aan de tamme olifanten overgelaten. Is namelijk de buitgemaakte woesteling eenigszins aan zijn nieuwe positie gewoon, dan volgt hij uit een aangeboren lust om alles na te bootsen den tamme, en doet alles vrijwel zooals hem wordt voorgedaan.

Het werk, dat een olifant verrichten moet, is natuurlijk iets wat ons begrip te boven gaat, want wat honderd menschen nauwelijks doen kunnen, is voor dit reuzendier een kleinigheid.

Het meest worden de olifanten gebruikt bij den bouw van spoorwegen en bruggen, waarbij zware lasten over groote uitgestrektheden gedragen moeten worden; doch ook bij het leger doen ze meermalen dienst, daar twee van deze dikhuiden met gemak een kanon voorttrekken, voor welks voortbeweging men soms van tien tot veertien sterke paarden noodig heeft.

Hoe lomp een olifant er ook uitziet, toch weet hij van zijn reuzenkracht heel goed gebruik te maken; van zijn langen snuit heeft hij dikwijls meer gemak dan wij van onze handen, en waar hij met dit lichaamsdeel niet voldoende vooruitkomt, daar maakt hij gebruik van zijn kop en overwint alle hinderpalen.

Wat hem ten slotte nog zeer ten goede komt is, dat hij niettegenstaande zijn groot gewicht in reusachtige gestalte,

bizonder lang en ook zeer hard loppen kan en bovendien een goed zwemmer is.

Daarbij komt nog, dat hij onder zekere omstandigheden ook een verstandig werker is. De ouden reeds wisten, dat de olifant niet van verstand ontbloot was, en kenden hem daarenboven

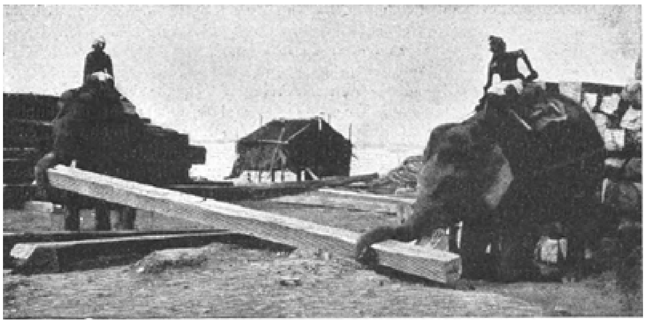

HOE OLIFANTEN EEN BALK OPHEFFEN.

een zekere mate van sluwheid, maar ook van goedmoedigheid en trouw toe.

Zoo maakt men bijv. in Indië van den olifant gebruik als trouw huisdier, dat men kleine kinderen kan toevertrouwen, die hij laat wandelen en bewaakt; wij zien hem daar ook in veld en bosch bezig, overal dat werk verrichtend, hetwelk verstand, geduld, ja zelfs dikwijls scherpzinnigheid eischen. Al is dat werk ook nog zoo zwaar, toch blijft het reuzendier in een goed humeur, en weet dikwijls door zijn dwaze invallen de menschen op te vroolijken. Zelfs uit zijn kleine oogen spreekt de schalk, die allerlei gekke streken in den zin heeft. Dit geldt evenwel niet voor alle soorten olifanten, evenmin als men iederen olifant voor arbeidsdoeleinden gebruiken kan.

Terwijl bijv. tot heden de Indische olifant (die uit Ceylon komt) bewezen heeft een goed werkdier te zijn, is de Afrikaansche in deze richting volstrekt niet

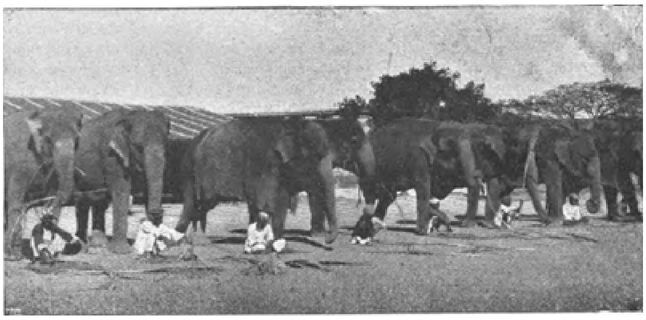

NA GEDANEN ARBEID. MAALTIJD DER OLIFANTEN.

te gebruiken; het is althans nog niemand gelukt een Afrikaner als werkdier aan te wenden.

Bij het werk moet iedere olifant zijn eigen geleider hebben. Deze loopt naast het dier, dat hij bij den snuit houdt, of zit op diens kop, terwijl hij het door roepen of met een ijzeren met weerhaken voorzienen staf aanzet. Eenige krachtige slagen op den kop of snuit zijn doorgaans voldoende; is dit niet het geval, dan wordt de staf in den snuit gehaakt en het dier op die wijze op den rechten weg gebracht. Is het werk afgeloopen, dan wordt, zooals op ons plaatje te zien is, gemeenschappelijk de maaltijd gebruikt. De geleiders hurken voor de dieren neer, en deze laatsten beginnen langzaam en vol aandacht te eten, wat zeer veel tijd vordert, want wat een olifantenmaag verdragen kan, grenst aan het wonderbaarlijke.

Een onzer afbeeldingen doet ons ook zien hoe een olifant aan boord van een schip geheschen wordt. Meer dan honderd handen zijn in de weer om het groote dier met touwen en stoomkraan op te heffen en naar dat deel van het schip te brengen, waar men een goede standplaats voor hem ingericht heeft. Deze luchtvaart schijnt hij nogal aardig te vinden, want was het hem onaangenaam, dan zou hij zijn snuit rechtuit steken of opheffen, en ten teeken van zijn rechtmatigen toorn, hard brullen. Zoolang een olifant zijn snuit laat hangen, is het een bewijs dat hij goed gehumeurd is.

Vader Andrae's Kerstavond.

Langzaam vielen de sneeuwvlokken van den grauw bewolkten hemel, dwarrelden langs de straatlantaarns en glinsterden en schitterden in den glans van het electrisch licht als gouden sterren, die van uit den hoogen hemel het Kerstfeest kwamen verkondigen, dat binnen weinig uren weer oud en jong onder den stralenden Kerstboom vereenigen zou. In de hoofdstraten der stad haastten de menschen zich nog druk heen en weer. Trams, rijtuigen, omnibussen, alle verkeersmiddelen waren vol, en zelden zag men een gelaat, dat niet vroolijk stond in het vooruitzicht van al de verrassingen en het genoegen, die de avond brengen zou.

Naar de standplaats van rijtuigen op het Keizershof kwam langzaam een vigilant aanrijden, maar aan koetsier noch paard was weinig van de Kerstvreugde te bespeuren; de koetsier liet het hoofd, het paard den kop treurig hangen.

‘Hé, Andrae, je droomt zeker al van den Kerstnacht,’ riep een uit het troepje koetsiers den naderenden collega toe. ‘Heidaar, doe je oogen open en rijd niet tegen mijn kar aan.’

De aldus aangesprokene antwoordde niets, knikte met het hoofd en liet zijn rijtuig voorzichtig naderbij komen; de sneeuw kraakte onder het gewicht van de wielen.

Binnen weinige oogenblikken was het paard den voerzak omgehangen en met een warm deken gedekt; de koetsier zette zich daarna weer op den bok, daar de anderen toch geen notitie van den brommenden oude namen.

Van den naastbijzijnden kerktoren sloeg het halfvier en juist begonnen de klokken te luiden, om de menschen ter viering van de Kerstmis bij elkaar te roepen.

Onze koetsier, een zestiger met grijzen baard, Oscar Andrae genaamd, had de oogen gesloten; hij scheen te droomen, niettegenstaande de luide stemmen zijner collega's.

Als een echte Kerstkoning zag hij er uit, want zijn baard, jas en hoed zaten vol sneeuw en schitterden in het schijnsel der lantaarns.

Van uit de kerk weerklonken nu orgeltonen en het oude bekende lied:

'Stille Nacht, heilige Nacht!'

Onze koetsier luisterde aandachtig toe. Een traan viel uit het oude oog op den witten baard.

Kerstmis! Hoe ver lag de tijd achter hem, toen hij als kind in het ouderhuis om den Kersthoom gehuppeld en de bescheiden geschenken in ontvangst genomen had.

Nu lag thuis zijn zieke vrouw hulpeloos terneer; niemand bekommerde zich om haar. De eenige dochter van het oude paar was jaren geleden tegen den zin der ouders getrouwd en naar Amerika vertrokken. Vroeger schreef zij zoo nu en dan nog aan haar moeder en vier jaar geleden had zij ook de voorspoedige geboorte van een zoontie gemeld, doch na dien tijd had men niets meer vernomen. Vader Andrae wist best waarom; hij had zich te veel tegen de keuze van zijn kind verzet, en dat deed haar langzamerhand verstommen.

Wat verlangde zijn vrouw dikwijls naar haar eenig kind!

De Kerstdienst in de kerk scheen geëindigd te zijn; uit de geopende deuren stroomde de ernstig gestemde menigte; heerlijk klonk het naspel van het orgel, en in vele variaties was de melodie van een oud Kerstlied hoorbaar.

De rijtuigen op het Keizershof werden gedeeltelijk door de kerkgangers in beslag genomen.

Ook tot Andrae naderde een eenvoudig, doch net gekleede vrouw, met een blond knaapje aan de hand.

'Mama,' vroeg de kleine, 'is het Kerstkindje nu al op aarde bij de menschen?'

'Stellig, lieveling, kijk maar, daar boven heeft hij reeds een boompje aangestoken!'

'O, daar ook een, en nog een!' jubelde de kleine en klopte van vreugde in de kleine handen.

De oude man werd door het lieve stemmetje van het kind aangedaan; hij knikte den kleine toe, zoodat deze vertrouwelijk zijn zitplaats naderde.

'Komt het Kerstkindje ook bij u?' vroeg hij.

De oude schudde treurig het hoofd.

'Mama, waarom komt het Kerstkindje ook niet bij dezen man?' ging de kleine voort, terwijl zijn moeder zich gereedmaakte in het rijtuig te stappen.

'Zeg hem, dat hij er om moet bidden, dan zal het ook wel bij hem komen!'

De kleine wendde zich weer tot den koetsier.

'Gij moet om het Kerstkindje bidden, goede man.'

Den koetsier werd het weer duister voor de oogen; de stem van het kind had hem tot in het diepst zijner ziel geroerd, en gedurende den tocht, waarbij hij de vrouw en het kind naar een hotel bracht, deed hij, wat hij in langen tijd niet meer had kunnen doen, hij zond een stil gebed op voor zijn zieke vrouw en zijn ver verwijderd kind, opdat zij terug mocht komen.

Toen het rijtuig voor de hoteldeur stilhield, stapte de vrouw met den kleine snel uit en spoedde zich in huis, terwijl de knaap den koetsier nog toeriep:

'Ik heb het Kerstkindje gezegd, dat het ook bij u zou komen!'

Andrae knikte den kleine toe en keek hem nog na, toen hij reeds lang achter de deuren van het hotel verdwenen was.

‘Een lief kind!’ mompelde hij in zichzelven, ‘zoo oud moet Annie's kleine nu ook ongeveer zijn.’

Achtereenvolgens werden de vensters der woningen in de straten, waardoor Andrae langzaam terugreed, verlicht. De glans der brandende Kerstboomen viel op de straat en stemde den eenzamen man op zijn bok weemoedig. Hij moest voortdurend aan den kleine denken en stelde zich voor hoe heerlijk het zou zijn, als zijn kleinkind en diens moeder bij hem konden zijn.

Dan weer dacht hij zuchtend aan zijn zieke vrouw thuis en overlegde bij zichzelven, hoe hij haar nu eens een recht prettigen avond zou kunnen bezorgen.

‘Ik zal een boompje voor haar aansteken,’ viel het hem plotseling in, ‘het portret van onze Annie eronder zetten, en veel, heel veel van haar uit vroeger dagen vertellen, dan zullen de lichtjes van den boom zich weerkaatsen in de van vreugde stralende oogen mijner vrouw. Het is al lang geleden, dat ik met haar niet meer over Annie gesproken heb. In den glans van den Kerstboom schrijven wij dan een brief aan ons kind, dat alles vergeven is, en dat wij haar verzoeken terug te komen.’

En zoo gebeurde het ook.

De oude schimmel, die zijn baas reeds lange jaren gediend had, kreeg, in zijn stal teruggebracht, een dubbele portie voer, en vader Andrae streek hem liefdevol over de manen. Het dier begreep hem en hinnikte.

Intusschen lag de zieke vrouw Andrae op haar eenzame legerstede met gevouwen handen en bad voor haar verwijderd kind. Plotseling viel er door de opengaande deur een helder schijnsel, en vrouw Andrae riep verschrikt: ‘Brand - Oscar, Oscar, kom toch!’

Doch de geroepene stond reeds in de deur en zei zacht:

‘Maria, ik breng je hier wat licht in je eenzame ziekenkamer, wij ouden zullen ook het Kerstfeest vieren.’

Snel werd de tafel bij het bed getrokken van vrouw Andrae, die als een kind de oogen dicht moest doen, en toen nu vader Andrae met zijn beste jas aan, zacht haar hand greep, sloeg zij de oogen, waarin tranen schitterden, tot haar man op.

‘Maria, kijk eens, Annie is bij ons, zij wil het Kerstfeest meevieren,’ sprak hij, op haar portret wijzend.

De zieke vrouw drukte haar mans hand in de hare.

‘Hebt ge haar dan eindelijk vergeven, Oscar?’

‘Ja, Maria!’

‘O, Oscar, dit is nu het mooiste Kerstgeschenk, dat ik krijgen kon. God vergelde het je!’

Nu spraken beide oudjes over hun Annie, haar man en het kleinkind, en vader Andrae vertelde van zijn ontmoeting met den kleinen knaap, die hem zoo zacht gestemd had.

‘Ik weet niet, hoe het komt, Maria, maar de kleine jongen herinnerde mij levendig aan onze Annie, toen zij zoo klein was. Zij was ook zoo'n blond, aardig kind. De moeder van het kind kon ik niet goed onderscheiden, daar zij een dikke voile voorhad. Hoe ons kleinkind er wel uit zal zien?’

‘Ja, God mag weten, hoe het de onzen daar in dat ver verwijderde Amerika gaat!’ zuchtte vrouw Andrae.

‘Vandaag niet tobben, moeder,’ verzocht vader Andrae, ‘ik ga nu papier en pen halen, en hier onder het boompje zal ik mijn kind schrijven, dat ik haar vergeven heb, en haar verzoeken zoo gauw mogelijk hier te komen.’

‘Wil je dat heusch doen, Oscar?’

‘Ja, Maria!’

Een brief vol liefde en hartelijkheid werd er aan het kind geschreven. Menige traan viel er uit het oog van vader Andrae op de groote ongelijke letters, en maakte vele woorden onleesbaar, maar hij sprak:

‘Zij zal het toch wel kunnen lezen, en al ziet zij ook dat ik onder het schrijven gehuild heb, ik schaam mij niet voor mijn tranen.’

De brief was klaar.

De oude Andrae haalde een stuk lak en verzegelde het schrijven.

Toen werd er zacht op de deur geklopt.

‘Binnen!’ riep vader Andrae.

Meermalen werd er op den deurknop gedrukt, die eindelijk zachtjes overging, en een kinderstem sprak: ‘Hoog uit den Hemel, daar kom ik vandaan!’

Vader Andrae wischte snel zijn vochtige oogen af en keek vol aandacht naar de deur.

Was dat niet de stem van den kleinen jongen, dien hij vanmiddag gereden had?

‘Ga toch verder naar binnen!’ kon men een vrouwenstem in het portaal hooren zeggen.

Vrouw Andrae had zich langzamerhand uit haar liggende houding opgericht. Droomde zij?

Daar stond een kleine engelengestalte, in 't wit gekleed en met gouden lokken, in de kamer met een kleinen Kerstboom in de handen.

‘Kijk toch eens, Oscar,’ sprak zij heel zacht, als was zij bang dat het schoone beeld reeds door den klank harer stem verdwijnen zou.

De kleine scheen toch een weinig bevreesd, want hij bleef bij de deur staan en riep angstig: ‘Kom toch, mama!’

Een vrouwengestalte trad in het hel verlichte kamertje, boog zich tot den blonden knaap over, zei hem zachtjes wat in het oor en sprak toen hardop: ‘Ga nu je grootouders een handje geven, Fritsje.’

‘Annie!’ riepen de beide oudjes als uit één mond, en vader Andrae snelde op zijn kind toe en drukte haar aan zijn borst.

‘Vader, hebt ge mij eindelijk vergeven?’ vroeg Annie en zag naar haar moeder, die met oogen, overstroomende van tranen, naar man en dochter keek en vertrouwelijk met het hoofd knikte.

‘Ja, Annie, je plaats is weer hier aan mijn hart, voor nu en altijd!’

Een innige kus besloot dit onder den Kerstboom gesloten nieuw verbond tusschen vader en dochter.

‘Zeg eens, Annie!’ vroeg vader Andrae, ‘vergis ik mij, of is het waar, dat ik je vanmiddag met Fritsje naar het hotel in de Louise-straat gereden heb?’

‘Neen, ge vergist u niet, vader! Tot mijn groote blijdschap had ik u herkend, maar ik wilde de vreugde van het weerzien voor u tot vanavond bewaren, en Fritsje moest ook voor Kerstkindje spelen.’

De kleine zat op grootvaders schoot en speelde met diens langen baard.

‘Ziet ge nu wel, grootpa,’ sprak hij zacht, ‘nu is het Kerstkindje toch nog bij u gekomen!’

‘Ja, lief kind, maar ik heb er ook om verzocht!’

Vrouw Andrae lag met stralende oogen in haar kussens en keek verheugd van de een naar de ander.

‘Mijn man,’ zoo vertelde de jonge vrouw in den loop van het gesprek, ‘komt in het begin van het volgend jaar en zal voor het in Amerika verdiende geld hier een zaak koopen. Gij geeft er dan het rijden aan, vader, en komt met moeder bij ons. Niet waar, Fritsje, dat zal heerlijk zijn?’

De lichtjes aan het Kerstboompje brandden nog altijd helder in het eenvoudige, doch zindelijke kamertje, dat nog nooit zooveel vreugde en tranen gezien had. Maar helderder dan de glans van alle kaarsen, straalden de oogen der gelukkige menschen, die zich hier onder den Kerstboom in vergevende liefde weer vereenigd zagen.

Kiekeboe.

Moeder heeft het zoo druk, ze wilde zoo gaarne de japon, waaraan ze bezig is, vandaag nog afhebben, en nu heeft grootmoeder het kleintje uit zijn ledekantje gehaald.

Grootmoeder zal hem ook aankleeden en wasschen; de handdoek is reeds voor den dag gehaald, de kom met water klaargezet, maar vóór er met deze verrichtingen een aanvang gemaakt wordt nog even met moeder ‘kiekeboe’ spelen.

Het tooverfluitje.
Een kindersprookje van Alexandre Dumas.

Er was eens een rijk en machtig koning, die een dochter had, welke bizonder mooi was. Toen deze den huwbaren leeftijd bereikt had, werd er met trompetgeschal aangekondigd, dat allen, die lust hadden haar te trouwen, zich op een groote weide moesten verzamelen.

Daar zou de prinses een gouden appel in de lucht werpen, en hij, die er zich meester van zou maken, zou slechts drie raadsels op te lossen hebben, waarna hij de echtgenoot van de prinses zou worden, en daar de koning geen zoons had, de erfgenaam van den troon.

Op den bepaalden dag had de vergadering plaats; de prinses wierp den appel in de lucht, maar de drie eersten, die er zich van meester maakten, wilden niet beproeven de raadsels op te lossen. Eindelijk, toen de appel voor den vierden keer werd opgeworpen, viel hij in handen van een jongen herder, die de knapste, maar tevens de armste van alle pretendenten was.

Het eerste raadsel, dat moeilijker was op te lossen dan een rekenkunstige som, was dit:

De koning had in een stal honderd hazen laten opsluiten; hij, die er in slagen zou ze te laten grazen op de weide, waar nu de vergadering gehouden werd, en ze 's avonds weer in den stal zou terugbrengen, zou het eerste raadsel hebben opgelost.

Toen dit voorstel aan den jongen herder was voorgelegd, vroeg hij een dag tijds om zich te bedenken; den volgenden dag zou hij antwoorden. Deze vraag scheen den koning zoo rechtvaardig toe, dat hij toestemde.

De herder sloeg dadelijk den weg naar het woud in, om op zijn gemak middelen te kunnen beramen om te slagen.

Langzaam en met gebogen hoofd volgde hij een recht pad, dat langs een beek voerde, toen hij een oude vrouw met sneeuwwitte haren ontmoette; zij had nog een helderen oogopslag en vroeg hem naar de oorzaak van zijn treurigheid. Maar de jonge herder antwoordde hoofdschuddend:

‘Helaas! niemand kan mij helpen, en toch heb ik veel lust de koningsdochter te trouwen.’

‘Wanhoop niet zoo spoedig,’ antwoordde het goede oudje; ‘vertel mij wat je hindert, en misschien kan ik je uit de verlegenheid helpen.’

De herder, die zeer openhartig was, liet zich niet smeeken en vertelde haar alles.

‘Is het anders niet?’ vroeg het oudje, ‘dan is er niet veel reden om zoo wanhopig te zijn.’

En zij nam uit haar zak een ivoren fluitje en gaf het hem. Uiterlijk was het een gewoon fluitje; dus wendde de herder zich tot de oude, denkende dat het op een bizondere wijze gebruikt moest worden. Maarzij was reeds verdwenen.

Maar vol vertrouwen in haar, in wie hij een goeden genius zag, ging hij den volgenden morgen naar het paleis en sprak tot den koning:

‘Ik neem het aan, sire, en kom de hazen halen om ze in de weide te laten grazen.’

Toen stond de koning op en sprak tot een zijner ministers: ‘Laat alle hazen uit den stal.’

De herder ging op den drempel voor de deur zitten om ze te tellen, maar de eerste was al ver weg toen de laatste nog niet in vrijheid gesteld was, zoodat, toen de herder op de wei aankwam, er geen enkele haas meer te zien was.

Peinzend zette hij zich neer, daar hij niet aan de macht van zijn fluitje wilde gelooven. Maar toch moest hij zijn toevlucht nemen tot dit laatste hulpmiddel. Hij bracht het dus aan de lippen en blies er op uit al zijn macht. Het fluitje liet een langgerekt gefluit hooren.

Tot zijn groote verwondering kwamen van rechts, van

links, van voor, van achter, kortom van alle kanten de honderd hazen aansnellen en begonnen in de weide te grazen. Men kwam aan den koning vertellen, wat er voorviel, en dat

KIEKEBOE. Naar de schilderij van A. Schuler. (Zie blz. 71.)

de jonge herder waarschijnlijk het eerste raadsel zou oplossen. De koning sprak er met zijn dochter over.

Beiden waren niets met den gang van zaken ingenomen, want zoo de herder er in slaagde ook de andere beide raadsels op te lossen, dan zou de prinses de vrouw worden van een eenvoudigen boer, wat voor een koningsdochter wel wat erg vernederend was.

‘'t Is goed,’ sprak de prinses tot haar vader, ‘gij kunt doen wat gij wilt, ik handel zooals mij goeddunkt.’

(*Slot volgt.*)

Het geheim van Heide-oord, door Thérèse van Arendsberg. (*Vervolg van blz.* 68.)

Maar wat had de dokter haar ook weder gezegd? Dat zij niet zijne bruid was, zooals zij toch zoo zeker meende, maar zijne vrouw, en dat hij bij zijne terugkomst ook een zoon of een dochter zou vinden. Dwaas, die ze was, dat ze dit één oogenblik had kunnen vergeten! Zijne vrouw? Wanneer

GEBREKKIGEN AAN DEN ARBEID. (Zie blz. 76.)

waren ze dan toch getrouwd, en waarom zag de oude geneesheer haar zoo medelijdend aan, toen hij dat zeide? Het was toch iets zeer natuurlijks. Ze zou even uit hare schrijfcassette hare trouwakte halen, om den datum na te zien, want stellig had ze het stuk daarin opgeborgen met alle andere papieren van waarde. Maar waar was die cassette nu ineens gebleven, en waarom keek Ludwig haar ook al zoo vreemd aan, toen zij over de trouwakte sprak?

Of ze dezen winter met hem en Agnes naar het Zuiden wilde gaan? O ja wel, waarom niet? Juan had haar nu toch nog niet noodig, en de tijd, die verloopen moest, voordat hij terugkwam, zou dan wat gauwer voorbijgaan dan wanneer ze alleen in Keulen bleef. En Ludwig en Agnes waren beiden altijd goed en hartelijk voor haar geweest, waarom zou ze hun dan dezen dienst weigeren? Hare lessen kon ze afzeggen gedurende dien tijd, en haar engagement aan de opera was voor dit seizoen nog niet geregeld. De kamenier moest dan maar zoo spoedig mogelijk de koffers pakken, opdat zij haar broer en diens vrouw op den bepaalden dag te Arnhem kon rejoigneeren.

Aldus was het uitvoerige antwoord, dat de dokter van Hedwig Waldheim aan den burgemeester van Putten zond, toen deze hem hun plan had medegedeeld, met verzoek om zijne beklagenswaardige patiënte te overreden, hieraan gevolg te geven. De ervaren medicus gaf vervolgens nog als zijne meening te kennen, dat het een daad van ware menschlievendheid was, om de ongelukkige jonge dame zoo spoedig mogelijk aan hare omgeving te ontrukken, ja, dat dit wellicht de eenig mogelijke weg was om

haar voor volkomen verstandsverbijstering te behoeden.

Op Heide-oord werden nu zoo snel mogelijk de toebereidselen gemaakt voor eene langdurige afwezigheid. Waldheim vroeg en verkreeg een verlof van zes maanden, en Agnes was den geheelen dag druk in de weer met Hendrik en de meiden bevelen te geven, hoe alles gedurende hun verblijf te Nizza geregeld moest worden. Anna, de tweede meid, die al meer dan zes jaar op Heide-oord in dienst was, vroeg dringend of ze mevrouw niet vergezellen mocht; ze zou haar behulpzaam kunnen wezen bij haar toilet en de overige uren besteden aan het in orde brengen van de luiermand voor het kleine schepseltje, dat blijkbaar door allen met zooveel vreugde zou worden ontvangen.

Maar Agnes, hoe gaarne ze onder andere omstandigheden zich ook van deze hulp zou hebben bediend, begreep onmiddellijk, dat het geheel onmogelijk was iemand mede naar Nizza te nemen, die later nog bij hen in dienst zou blijven, en ofschoon het haar moeite kostte hare trouwe dienstbode met drogredenen te moeten teleurstellen, het zwaarste moest ook nu weer het zwaarste wegen, en op een vroegen Septembermorgen vertrokken Ludwig en Agnes met hun beiden alleen van het station Putten, om te Arnhem Hedwig op te wachten en dan te zamen de reis naar Nizza te vervolgen.

Het zou te veel van het geduld onzer lezers gevergd zijn om hen daarheen van stap tot stap te volgen; we zullen ons dus vergenoegen met hen af en toe een blik te doen slaan in het dagboek van mevrouw Waldheim.

Dagboek van Agnes Waldheim - Van Noordziek.

Nizza, 22 September 1879.

Eergisteren zijn we hier aangekomen na een hoogst droevige, smartvolle reis, en daar ik niemand ter wereld deelgenoot kan maken van ons wedervaren, dewijl de verhouding, waarin wij onderling tot elkander staan, voor een ieder, behalve ons drieën, geheim moet blijven, ben ik besloten een dagboek te gaan houden, om toch op een of andere wijze uiting te kunnen geven aan de velerlei aandoeningen, die mij somtijds overweldigen.

Het wederzien tusschen Ludwig en zijne zuster was ontzettend pijnlijk om aan te zien. Nooit vergeet ik het zenuwachtige schokken van zijn geheele lichaam, toen de trein te Arnhem stilhield en hij haar moest helpen uitstijgen, en zij - ze zag haar broeder aan met een verwilderden oogopslag, alsof hij een vreemde voor haar was.

Zoodra wij plaats hadden genomen in den gereedstaanden sneltrein, die ons via 's Bosch en Breda dien dag nog tot Brussel zou brengen, zeide Ludwig tot haar, zoo kalm en zacht, alsof hij tot eene ernstige zieke sprak:

‘Hedwig, ofschoon mijne lieve vrouw en ik beiden zoo oneindig veel lijden door jou schuld, zijn we toch, zooals je ziet, tot de zwaarste offers bereid om je eer te redden, maar beloof me dan ook nu, dat je voortaan je geheel zult gedragen zooals wij het, door de omstandigheden gedrongen, noodig oordeelen. Je weet het, niet waar, voor het oog van vreemden ben jij van nu af aan mevrouw Waldheim, mijne vrouw, en Agnes moet voor mijne zuster doorgaan.’

Bij het hooren dezer laatste woorden richtte de ongelukkige zich plotseling op en zeide met een woesten kreet:

‘Maar de brieven van Juan mag zij niet openen; ik duld niet, dat iemand zich plaatse tusschen hem en mij.’

Mijn beste man haalde de schouders op, doch gaf haar geen antwoord, waarop zij weder plaats nam en, als te voren, dof voor zich uitstaarde. Het werd ons hoe langer hoe duidelijker, dat hare hersenen, zoo niet bepaald gekrenkt, dan toch zoo overspannen waren, dat het intrinsieke der zaak niet tot haar doordrong en men haar alleen als een voorwerp van het diepste medelijden moest beschouwen.

De eerste nacht te Brussel ging vrij rustig voorbij; zij scheen vermoeid te zijn en sliep spoedig in, en het was zelfs niet gemakkelijk den volgenden morgen haar te overreden om bijtijds op te staan, ten einde de reis te vervolgen. Dien geheelen dag was zij kalm en dof, maar de tweede nacht, dien wij in den trein doorbrachten, was zeer onrustig, en Ludwig en ik herademden beiden, toen we eergisteren hier aankwamen en onze apartementen konden betrekken.

Nu zijn we reeds geheel gëinstalleerd; vóór hebben we een lief, ruim salon, met daarnaast een zitkamertje voor Hedwig en achter eene flinke suite voor slaapvertrekken.

Natuurlijk ben ik het, die de bedden opmaak en verder alles op de kamers regel; immers als ons dagmeisje komt, moet zij in den waan verkeeren, dat ik het ben, die de kleine kamer in gebruik heb, en Ludwig en Hedwig (de heer en mevrouw Waldheim) de andere deelen. Zoodra de handige Marguérite mij geholpen heeft om verder den boel aan kant te maken, haast ik mij haar naar huis te zenden, want het is mij alles nog zoo nieuw, dat ik telkens bang ben, dat ik mij zal verraden, en ik ben overtuigd, dat zij toch nu al zal denken, dat mijnheer Waldheim meer egards heeft voor zijne zuster dan voor zijn wettige vrouw, want hoezeer ik Ludwig ook telkens vraag om mij toch wat koeler te behandelen, hij is, als altijd, vol kleine attenties en beleefdheden voor mij.

Marguérite vindt Hedwig ‘une pauvre malade’, met wie ze veel deernis heeft, en ik geloof, dat zij Ludwig niet goed kan uitstaan, omdat hij meer met mij spreekt dan met haar. Ik tracht haar evenwel aan het verstand te brengen, dat ‘la pauvre madame’, ten gevolge van haar toestand, zeer zenuwziek is en niet voor discours vatbaar, wat ook inderdaad waar is, want sedert we hier zijn, heeft Hedwig nog geen enkel verstandig woord gesproken en zit den meesten tijd, in dof gepeins verzonken, strak voor zich uit te staren. Arme ongelukkige, hoezeer beklaag ik haar, en toch hare zwaarste ure zal dan pas aanbreken als het volle besef tot haar doordringt, dat het kind, waaraan zij het leven zal schenken, door hare schuld zijn levenlang als een bastaard gebrandmerkt zal wezen.

Nizza zelf is eene mooie en zeer interessante stad, en hare ligging is bepaald eenig. Van uit onze ramen zie ik op de Middellandsche Zee met haar effen waterspiegel, even donkerblauw als de heldere zuidelijke hemel boven ons hoofd, terwijl plantsoen en tuinen prijken met de prachtigste bloemen en het liefelijkste groen in een seizoen, waarin bij ons, in Holland, alles reeds dor en herfstachtig getint is. Wat zou het heerlijk wezen, een winter hier door te brengen, indien niet zooveel treurigs hiervan oorzaak ware en het ergste ons nog boven het hoofd hing!

Nog vier maanden ongeveer, vóórdat hare zware ure komt, en hoe zal het daarna wezen?... En het kindje, onder zulke omstandigheden geboren, gedragen onder het hart eener moeder, die zich van bijna niets bewust is, wat kan men redelijkerwijze daarvan verwachten? O, Hedwig, dat je toch niet naar raad hebt willen luisteren, toen

Ludwig je meer dan eens waarschuwde, dat je hartstocht voor dien schurk je ten val zou leiden, - dat je zoo je eigen eer en de onze met voeten hebt getreden en een onschuldig wezen laat boeten voor je beider misdaad en schuld!

Hoe gelukkig, dat mijn beste vader dit niet heeft beleefd, hij, die zoo tevreden was in mijn kleinen, huiselijken familiekring op Heide-oord en mij meer dan eens zeide, hoe hoog hij Waldheim achtte, zoodat hij er trotsch op was, dat ik mijn adellijken titel voor zijn naam had verwisseld. En nu is diezelfde naam voor eeuwig geschandvlekt, indien het ons niet gelukt, het geheim voor altijd te begraven, zij het dan ook ten koste van zware opofferingen en van veel zelfverloochening. En zelfs dan nog, al gelukt ons dit, wat zal de toekomst ons schenken? Wat kan men, zooals Ludwig terecht gisteren opmerkte, welk karakter kan men verwachten van het kind van zulke ouders? Maar laat ik mij niet verder in vragen verdiepen, het tegenwoordige eischt genoeg van mij, waar

ik sta als verdeeld tusschen de liefde voor mijn man, die geknakt en gebroken is door de schuld eener eervergetene, en het medelijden met die misdadige, die haar misstap nu reeds boet door eene doffe wezenloosheid, die feitelijk den waanzin nabij is. Ook zij toch was eenmaal, als wij allen, een rein en onschuldig kind, maar zij moest de moederlijke leiding helaas reeds missen op een leeftijd, waarop men haar het meest behoeft, en dan nog daarenboven haar werkkring te midden van artisten; alles bracht er toe bij om hare ziel vatbaar te maken voor indrukken, die men verre van haar had moeten houden, en zaaide in dat jeugdige gemoed de kiemen van wat haar later ten verderve zou leiden.

En toch - wellicht is het voor geheel haar volgend leven nog beter zóó, dan dat zij Pestalozzi's wettige vrouw geworden was. Nu is er voor haar, indien zij herstellen mag, nog eene toekomst van vrede in kalme plichtsbetrachting mogelijk, - aan de zijde van dien man wachtte haar stellig niets dan ellende en armoede. O, Hedwig, dat je éénmaal moogt leeren inzien, dat deugd alleen tot geluk voert en dat het brood, dat op eerlijke wijze verdiend wordt, het eenige is, dat op den duur bevredigen kan!

Daar hoor ik Ludwig's stem, die Marguérite vraagt, of zij ook weet waar ‘mademoiselle’ is.

Eenigszins bits klinkt haar antwoord:

‘Je ne saurais vous le dire, monsieur, mais madame est au jardin.’

Ik voel, dat mijne lippen zich onwillekeurig plooien tot een glimlach, terwijl ik deze woorden opvang. Maar 't is waar, van haar standpunt heeft Marguérite volkomen gelijk, het schijnt zeer afkeurenswaardig, dat Ludwig altijd meer notitie neemt van mademoiselle dan van madame. Ik zal maar doen, alsof ik niets gehoord heb, en gewoon naar beneden gaan, hem tegemoet.

20 October.

Gisteren was het reeds eene maand geleden, dat we hier zijn aangekomen, en het schijnt me toe, alsof er nauwelijks eene week verloopen is sedert dien dag. De tijd gaat snel voorbij, als men zijne dagen gelijkelijk verdeelt, en ik heb het betrekkelijk druk. Uit den aard der zaak kan ik weinig aan ons dienstmeisje overlaten, omdat ons intieme leven zooveel mogelijk buiten haar moet omgaan; soms ben ik toch al bevreesd, dat zij meer begrijpt dan wenschelijk is.

Gelukkig wordt Hedwig's geest veel helderder, en indien het zoo voortgaat, zal zij mij langzamerhand wat meer gaan helpen en kunnen we den tijd, dien Marguérite hier moet wezen, wat bekorten; alles zal dan zooveel gemakkelijker wezen. Het schijnt me evenwel toe, alsof de gezondheid onzer arme zuster minder wordt naarmate hare geestvermogens terugkeeren; ze kan somtijds slechts met moeite een uur achtereen wandelen en de blauwe kringen onder hare oogen verraden onmiskenbaar zwakte. Geen wonder ook; het ontzettende van haar toestand begint thans tot haar door te dringen, en ze ziet in, wat haar volgend leven zal wezen, ook dan zelfs, als het ons gelukken mag haar misstap voor een ieder geheim te houden. Haar kind moet voor het onze doorgaan, door ons worden opgevoed en gevormd, en zijn kinderlijke liefde zal dus vanzelf ons gelden, terwijl zij slechts op de rechten eener tante aanspraak kan maken. Welk eene bron van nameloos wee zal dit voor de beklagenswaardige

moeder zijn, voortdurend in een valsche verhouding te moeten leven, door een ontzettend geheim van haar kind gescheiden, zelfs in hare stervensure; maar het de waarheid te openbaren zoude hetzelfde zijn, als het kind voor eeuwig te schandvlekken en uit de maatschappij te verbannen.

Het zou een weldaad voor het ongelukkige schepseltje zijn, indien het levenloos geboren werd of althans slechts korten tijd op de aarde vertoefde: maar zij, voor wie het leven meer doornen dan rozen kweekt, moeten meestal het langst hun kruis hier beneden dragen.

Gisteren ontving ik weder zulke hartelijke brieven van onze ondergeschikten op Heide-oord. De tranen kwamen mij in de oogen, toen ik las, hoe allen, oud en jong, daar vol belangstelling zijn in hetgeen mij wedervaart. De oude Hendrik maakt zich bezorgd, dat hij onze terugkomst met den stamhouder (aan een meisje denkt het trouwe oudje blijkbaar niet) niet meer zal beleven, en Anna droomt al van hare dagelijksche wandelingen met Baby. En tusschen de regels door lees ik gedurig hunne bezorgdheid voor mijne gezondheid en de verborgen jaloezie, dat juffrouw Hedwig voortdurend bij ons is, of, erger nog, dat vreemden hunne 'mevrouw' mogen verzorgen en bedienen. O, wisten ze het, die brave luidjes, dat ik zoo frisch en gezond ben als ooit te voren, dat niets, absoluut niets mij deert, - wat zouden ze zich verheugen! En toch, zou die blijdschap voor hen wel opwegen tegen de teleurstelling, dat het kindje, dat met ons uit het verre Zuiden terugkeert, niet het lang gewenschte en afgesmeekte onderpand onzer huwelijkstrouw is, maar een ongelukkig, vaderloos schepseltje? O! dat ze het nimmer mogen vermoeden en ik kracht moge erlangen om de valsche positie, waarin ik onophoudelijk geplaatst zal worden, steeds en onder alle omstandigheden zorgvuldig te verbergen!

Onlangs kreeg Ludwig een brief van zijn vriend, dominee Van Arnim, die hem schreef, dat Pestalozzi veroordeeld is tot vijftien jaar tuchthuisstraf; zoolang dus is hij onschadelijk èn voor de arme Hedwig èn voor de maatschappij. Met de meeste belangstelling vroeg de brave predikant naar de ongelukkige Hedwig; ook hij vermoedt niet, hoe ongelukkig ze in werkelijkheid is. Niemand in hare woonplaats schijnt ook maar het geringste vermoeden van haar toestand te hebben, en algemeen vindt men het een grooten liefdedienst onzerzijds om haar, nu wij ter wille mijner gezondheid toch den winter in een zachter klimaat moesten doorbrengen, met ons mede hierheen te nemen. Als men het rechte van de zaak wist, wellicht zouden dan die 'schwärmerische Deutscher' ons wel met een aureool van heiligheid omgeven, dat we zoo geheel onszelf verloochenen om de eer der familie te redden. Gelukkig dat 'Herzenliebchen' een paar jaar geleden gestorven is; zij zoude de waarheid zeker ontdekt hebben, want, indien zij mij had aangezien met die eenige trouwe oogen en mij had gevraagd, of ik niet bovenmate gelukkig was, dat eindelijk de wensch van zooveel jaren vervuld was geworden, dan zou ik tegenover haar onmogelijk hebben kunnen blijven volharden in mijn rol; ik gevoel het maar al te goed, ik zou in tranen zijn uitgebarsten en haar hebben toegevoegd:

'Martel me niet langer met me te spreken over een geluk, dat in werkelijkheid nooit mijn deel zal worden. Begrijpt u dan niet, hoeveel het mij kost, voortdurend al die toespelingen te moeten aanhooren met een blijden glimlach, terwijl ik weet, dat het slechts comedie is? En toch, ik zal mijn rol blijven vervullen tot het einde; alleen tegenover u kan ik niet veinzen.'

Maar helaas, tot ook zelfs deze troost is me ontzegd, want fräulein Elbracht is heengegaan, evenals mijn beste vader, toen dit alles nog in het verre verschiet lag.

2 November.

Hedwig gaat moreel bepaald vooruit; men kan tegenwoordig kalm en verstandig over de meeste zaken met haar spreken. Ze is zacht en lief in den omgang en hoogst dankbaar voor alles, wat men voor haar doet; Pestalozzi's naam noemt ze nooit meer. Zou ze zich thans alles herinneren en schaamte haar doen zwijgen, of zou het alleen wezen, doordien het haar pijnlijk is die snaar aan te roeren? Over het algemeen is ze meer op haar gemak met mij dan met Ludwig; als we samen zitten te praten, zwijgt ze zoodra hij de kamer binnenkomt, en als hij dan plaats neemt en zich in het discours mengt, staat ze op en gaat meestal weg.

Een dezer dagen zal Ludwig den dokter, die ons door onzen

huisbaas hier is aanbevolen, eens gaan spreken en hem vragen of er geene accoucheuse is die Hedwig kan bijstaan als hare zware ure gekomen zal zijn. Mijn man gelooft, dat het gemakkelijker zal vallen om zulk eene vrouw van minder beschaving op sommige punten te misleiden, dan een gestudeerd geneesheer met meer menschenkennis en ondervinding. Doordat het vrij algemeen bekend is, dat 'madame' zwakke geestvermogens heeft en zeer nerveus is, kan men hem gemakkelijk in den waan brengen, dat zij zelve deze regeling wenscht.

Over drie maanden zal alles wel voorbij zijn en ik hoop, dat we begin Maart naar Heide-oord kunnen terugkeeren, ofschoon Ludwig oordeelt, dat het beter is, dat we April afwachten, daar we nu de comedie ook in alles moeten volhouden en men iemand met zwakke longen, die bloed opgegeven heeft, niet mag blootstellen aan een gure Hollandsche Maartmaand.

Er zijn hier verscheidene landslieden; gelukkig is geen hunner ons zelfs bij naam bekend, en we hebben ons van het begin af van allen geïsoleerd gehouden, hetgeen gemakkelijk ging, daar onze woning even buiten de stad gelegen is. Men ziet hier veel teringpatiënten, bloedarme jonge meisjes en uit de kracht gegroeide jongelingen, en naarmate het in noordelijker landen guurder wordt, zal de toevloed van vreemdelingen hier zeker nog toenemen. Nu al ziet men dagelijks minder bordjes met 'Chambres à louer' of 'Chambres garnies', en behalve dat nemen de meeste gefortuneerde families hun intrek in een hotel, waarvan men te Nizza ruim voorzien is.

Daar roept Ludwig me, om met hem uit te gaan. Voor heden dus zeg ik u weder vaarwel, mijn dagboek.

7 December.

Dat was eerst eene pijnlijke ure, die Sint-Nicolaasavond, andere jaren altijd zoo echt gezellig, en nu zoo eenzaam en stil. Hedwig was de laatste dagen al in zichzelf gekeerd en dien middag kwam het eensklaps tot een uitbarsting, toen ik een pakje opende, dat mij toegezonden werd door de domineesvrouw uit Putten en een allerliefste kinderjurk bevatte.

Plotseling stond ze op van de canapé, waar ze lag te rusten, staarde mij aan met wilde, holle oogen en riep daarop zoo luid, dat ik vreesde, dat Marguérite hare woorden zou kunnen verstaan:

'Natuurlijk weer voor jou. Jij krijgt alles, en ik niets. Waarom mag mijn kind ook geen mooie kleertjes dragen? Denk je, dat ik het nog langer kan uitstaan, dat ik door iedereen word over het hoofd gezien?'

Dus dan nu weer verwarring in haar brein, weer oproer en waanzin. Ik haastte me naar de keuken te gaan en de meid met eene gemaakte boodschap de deur uit te zenden, en trachtte de ongelukkige Hedwig tot kalmte te brengen en haar geest ontvankelijk te maken voor den waren stand van zaken. Zij scheen alleen deze woorden op te vangen: 'Al dat kleine goedje is natuurlijk voor jou, want ik kan er niets mede doen;' want tot driemaal toe herhaalde ze: 'Dus ik krijg het van je; mijn kindje zal het dragen?'

Toen mijn man tehuiskwam, was Hedwig weder in haar vorige dofheid verzonken, doch uit angst voor eene herhaling van dit tooneel, deden we den Sint-Nicolaasavond verder ongemerkt voorbijgaan en de enkele pakjes, die mij nog uit Holland werden toegezonden, bleven ongeopend in onze slaapkamer liggen, totdat zij zich ter ruste had begeven en het gezellige samenzijn, waarvan ik me dien morgen zooveel had voorgesteld, was ook weder, als zoo menig ander plan, verijdeld.

(*Wordt vervolgd.*)

De werkplaatsen voor gebrekkigen.
Met illustratiën.

In Frankrijk, in het departement der Seine, zijn onlangs, zonder er eenigen ophef van te maken, werkinrichtingen geopend, die zonder twijfel wel de meest liefdadige instellingen zijn, die men zich

WERKPLAATS DER VOUWSTERS.

kan voorstellen, want zij geven aan het sociale leven terug invaliden, die, door hen werk te verschaffen, van een zeer duistere toekomst gered worden.

Men weet niet hoe talrijk ze zijn, de verminkten, die in den oorlog of bij hun werk gewond zijn, en daardoor hun gewone plaats in de maatschappij niet meer kunnen innemen, en hoewel zij nog eenige werkkracht bezitten, zien zij zich veroordeeld tot het ellendigst bestaan te midden van veel verleidingen, in het leven geroepen door hun eenzaamheid en verlatenheid.

Nu heeft men die ongelukkigen, welke met hun eeuwigdurende klachten langs straat loopen, die gebrekkigen met hun verminkt of misvormd lichaam, doen inzien, dat zij in 't vervolg geen onnutte wezens meer zijn, geen bedelaars; maar werklieden, die hun wilskracht en moed verzamelend, een rol zullen kunnen spelen in den industrieelen strijd.

Tot dusver dienden zij tot niets anders dan om de steden met hun ellende te vervullen, en nu zijn zij geroepen om te werken, zoodat de levenslust weer tot hen terugkeert en er een glimlach op hun gelaat komt.

Reeds zijn twee ateliers voor gebrekkigen geopend, een te Montreuil-sous-Bois en de andere in de rue Planchat, te Menilmontant.

De fotografieën, die wij hierbij geven, zijn genomen in de ateliers, die geheel gereed zijn.

Ongeveer 150 verminkten, vrouwen zoowel als mannen, hebben er plaats kunnen vinden; dit zijn de gelukkigen, want er zijn nog twee duizend anderen, die zich hebben laten inschrijven en een plaatsje verlangen. Want als men wil dat de werkmeester, die de directie voert in ieder der ateliers, zijn menschen goed leert kennen, invloed op hen kan uitoefenen, zich bemind en geacht zal maken, dan kunnen

er niet meer dan 70 arbeiders in iedere groep worden toegelaten, en daar zij, die er eenmaal zijn, er ook blijven, zal men, om aan de aanvragen te kunnen voldoen, nieuwe werkplaatsen

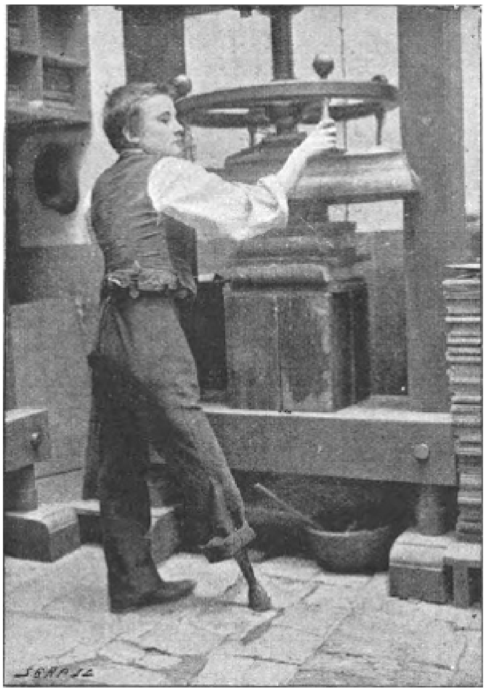

EEN ÉÉNBEENIGE AAN HET WERK.

moeten inrichten. Stellig zijn er tot heden wel een dertigtal van die werkplaatsen noodig, een rijk arbeidsveld dus voor de Fransche philanthropen.

Het atelier dient niet tot huisvesting van de gebrekkigen; zij brengen er acht uur van den dag door en hebben tot devies: ‘helpt elkaar’.

De werkman, die van het gezicht beroofd is, laat een motor loopen, een tweede ongelukkige leidt met den éénen arm, die hem is overgebleven, het werk dezer machine. Zij, die geen beenen hebben, verrichten bezigheden, waarbij ze zich niet behoeven te verplaatsen.

Andere gebrekkigen, die eenige ontwikkeling hebben, gaan er op uit om werk te zoeken voor hun kameraden, die in het atelier zijn achtergebleven.

De toepassing van dezen maatregel van onderlinge hulp onder gebrekkigen heeft op de ateliers te Montreuil en in de Rue Planchat zeer goed gewerkt. De lieden, die er werk verrichten, zijn er niet alleen in geslaagd in de maatschappij hun plaats als werkman weer in te nemen, maar zij zijn ook in staat gesteld om goedkoop te leven.

Ieder atelier is nog meer geworden dan een coöperatieve vereeniging van verbruik en productie; 't is een soort van broederschap, welks leden in elkaars behoeften voorzien. Onder de werklieden, in een groep vereenigd, treft men altijd een oud schoen- of kleermaker, schrijnwerker of timmerman aan, die enkele uren van den dag, zonder dat het hem te veel vermoeit, zijn vroeger vak kan uitoefenen. De onkosten worden daardoor natuurlijk belangrijk verminderd.

Iedere groep heeft ook haar inrichting, waar het goed versteld wordt, haar kapkamer, haar wasscherij en strijkinrichting, waar het linnen bijna zonder kosten in orde gemaakt wordt. Verder is er een cantine, waar men voor een maal, bestaande

uit soep, vleesch, groente, een glas wijn en zooveel brood als men verkiest, nooit meer dan 45 centimes (22½ cent) betaalt.

Men is er tevreden met zijn lot, en aan de lange tafels, waar de vouwers, binders of liniëerders werken of de blinden met elkaar praten, stijgt dikwijls een vroolijk gezang op, dat uren duurt.

De ateliers zien er overigens uit als alle andere werkplaatsen; er heerscht een prettige bedrijvigheid en iedereen doet zoo goed mogelijk zijn plicht. Alleen om zes uur 's avonds, als het werk afgeloopen is en de menschen naar huis gaan, ziet men eerst hoe gebrekkig en hulpbehoevend de meesten zijn; toch zien zij er niet tegen op als er wat veel werk is, een uurtje langer te blijven.

Het salaris, dat de gebrekkigen verdienen, bedraagt 37,000 francs per jaar en per atelier; dit staat ongeveer gelijk met hetgeen hun werk opbrengt. Maar er zijn nog meer onkosten, zooals het aanschaffen van materiaal enz., die bestreden moeten worden, zoodat de uitgaven de inkomsten met 20 duizend francs overtreffen. Dit verschil wordt evenwel betaald door de 'Conseil Général'.

Het is een bewonderenswaardige instelling; zij bestuurt zichzelve, zij voorkomt gebrek en houdt het gevoel van eigenwaarde van degenen, die er werken, staande.

Hoewel men zich niet belast met het onderdak brengen der werklieden, stelt men toch alle pogingen in het werk om hen, die door hun lichaamsgebreken geen verren afstand kunnen afleggen, zoo dicht mogelijk bij het atelier te doen wonen. Voor de getrouwde werklieden is de oplossing vrij gemakkelijk, want in die bevolkte buurten is er geen gebrek aan burgermanswoningen tegen betrekkelijk lagen huurprijs; maar voor de vrijgezellen wordt de zaak moeilijker. Voor hen, die zelf bekennen dat zij 'niet huwbaar' zijn en toch veel hulp noodig hebben, zou het dwaasheid zijn hen een onderkomen te verschaffen waar zij alleen en hulpeloos zouden zijn.

Op gemeubileerde kamers in de buurt heeft men getracht ze onder dak te brengen, maar de huurprijs der kamer (3

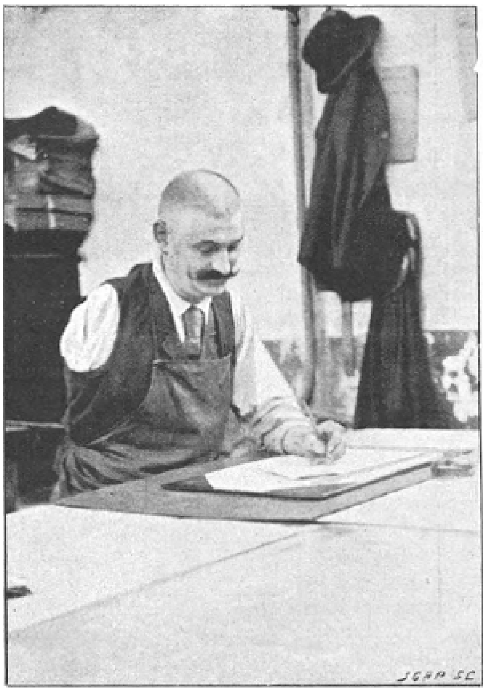

DE ÉÉNARMIGE BOEKHOUDER.

francs per week) was wel wat hoog; dit bemerkten de werklieden zelf ook, en er moesten andere maatregelen genomen worden. Men heeft getracht enkelen hunner

bij elkaar te laten wonen. Zoo was er bijv. een weduwnaar, die nog eenig meubelair had; dezen heeft men saamgebracht met een man

met wien hij sympathiseerde en voor hen beiden logies gevonden voor 120 francs per jaar.

Voor degenen, die geen meubelen hebben en ook geen andere kleeren dan die ze aanhebben, heeft men nog niets kunnen doen, daar de jonge instelling nog geen crediet heeft; toch is men van plan om, geheel buiten het atelier om, een vereeniging in het leven te roepen, die inzamelingen zal houden voor gebruikte maar nog goede kleeren, dito meubelen, enz. enz., en die zoo noodig te laten verstellen en repareeren op kosten der werklieden zelven, door hen vrijwillig een zeer klein deel van hun weekloon af te houden.

Tot slot nog een treffend feit aangehaald.

Op het oogenblik dat de persoon, die de fotografieën, welke hier staan afgedrukt, gemaakt heeft, het atelier wilde verlaten, kwam er een jonge blinde naar den werkmeester toe en vroeg:

'In welk tijdschrift zullen de plaatjes worden opgenomen? want ik zou ze graag willen zien!'

En toen hem geantwoord werd: 'arme kleine, hoe zult ge dat doen?' klonk het antwoord:

'Ik zal het mij laten voorlezen en ik zal luisteren met de oogen van het hart.'

Het tooverfluitje.
Een kindersprookje van Alexandre Dumas.
(*Vervolg en slot van blz.* 72.)

De prinses ging naar haar kamer, vermomde zich om zich onherkenbaar te maken, waarna zij te paard steeg en zich naar den jongen herder begaf.

De honderd hazen sprongen lustig om hem heen.

'Wilt ge mij een uwer hazen verkoopen?' vroeg de prinses.

'Voor al het goud der wereld zou ik u geen haas willen verkoopen, maar gij kunt er wel een verdienen.'

'Tot welken prijs?' vroeg de prinses.

'Door van uw paard te stappen, naast mij op het gras te komen zitten en een kwartiertje met mij door te brengen.'

De prinses opperde eenige bezwaren, maar daar zij zag dat zij anders den haas niet zou machtig worden, steeg zij af en ging naast den herder zitten.

Na verloop van een kwartier, waarin de herder haar allerlei lieve woordjes toefluisterde, stond zij op en eischte haar haas, die de herder, getrouw aan zijn belofte, haar gaf.

De prinses deed hem met vreugde in een mand, die zij aan haar zadel had vastgemaakt, en sloeg den weg naar het paleis in.

Maar nauwelijks had zij een kwart mijl afgelegd of de herder bracht het fluitje aan zijn lippen en blies, op welk geluid de haas het deksel van de mand opduwde, op den grond sprong en onmiddellijk het op een loopen zette.

Een oogenblik later zag de herder een boer naderen op een ezel gezeten; het was de oude koning, die zich zoo vermomd had en die uit het paleis gegaan was met hetzelfde plan als zijn dochter. Achter aan zijn ezel hing een groote zak.

'Wilt ge mij een uwer hazen verkoopen?' vroeg hij aan den herder.

‘Mijn hazen zijn niet te koop,’ klonk het antwoord, ‘maar ge kunt er wel een verdienen.’

‘En wat moet ik daarvoor doen?’

De herder dacht een oogenblik na en sprak toen: ‘Ge moet er drie kussen voor geven op den staart van uw ezel.’

Deze voorwaarde stuitte den ouden koning tegen de borst en hij wilde er zich niet aan onderwerpen. Hij bood den herder tot 25-duizend gulden voor één haas, maar deze hield zich goed.

De koning, die beslist den haas wilde hebben, voldeed eindelijk aan de hem gestelde voorwaarde, en kreeg als belooning den haas. De koning borg het dier in den zak en snelde naar het paleis terug.

Maar nauwelijks was hij een kwart mijl ver of een langgerekt gefluit deed zich hooren, en op dit geluid ging de haas aan het knabbelen, maakte een gat in den zak en vluchtte.

‘Welnu?’ vroeg de prinses, toen zij den koning naar het paleis zag terugkeeren.

‘Wat zal ik je zeggen, kind?’ antwoordde de koning. ‘Tegen geen prijs heeft hij mij een haas willen verkoopen, maar houd je maar kalm, de twee andere raadsels zal hij niet zoo makkelijk oplossen als het eerste.’

Natuurlijk vertelde de koning niet op welke voorwaarde hij een oogenblik in het bezit van den haas was geweest, en ook de prinses zei niets van haar ontmoeting; wel deelde zij den koning mee, dat zij voor goud noch zilver een haas had kunnen koopen.

's Avonds kwam de herder met de hazen terug en telde ze den koning voor; er was er geen te veel of te weinig; zij werden weer in den stal gesloten en de koning sprak:

‘Het eerste raadsel is opgelost, gij moet nu aan het tweede beginnen. Let goed op, jonge man!’

De herder spitste de ooren.

‘Boven op mijn graanzolder heb ik honderd maatjes gerst en een gelijke hoeveelheid tarwe; de tarwe en gerst zijn evenwel door elkaar geraakt; als gij er van nacht in slaagt om ze zonder licht uit te zoeken, dan zult ge het tweede raadsel hebben opgelost.’

‘Ik zal het probeeren,’ antwoordde de herder.

En de koning riep een zijner ministers, die hem naar den graanzolder bracht, dezen afsloot en den sleutel aan den koning ter hand stelde.

Daar het reeds avond was en er voor een dergelijke bezigheid niet veel tijd te verliezen is, nam de herder dadelijk zijn fluitje en floot.

Dadelijk kwamen er vijf duizend mieren aansnellen, die het gerst en de tarwe gingen weghalen, totdat het op twee afzonderlijke hoopen lag.

's Morgens zag de koning tot zijn groote verwondering, dat het werk verricht was; hij had wel bezwaren willen opperen, maar hij wist er geen te vinden.

Hij moest dus rekenen op de twijfelachtige kans, dat de herder de derde proef niet zou doorstaan; maar daar zij het moeilijkst was van allen, wanhoopte de koning niet.

‘Gij moet nu, tegen het vallen van den nacht, u naarden meelzolder begeven, en dan in één nacht al het brood opeten, dat voor een heele week gebakken is. Als er morgen geen kruimel meer te vinden is, zal ik tevreden zijn en gij krijgt mijn dochter tot vrouw.’

Denzelfden avond nog werd hij geleid naar den meelzolder, die geheel vol was; slechts bij de deur was er een klein plekje open. Maar tegen middernacht, toen alles in het paleis stil was, nam hij zijn fluitje en floot. Dadelijk kwamen er twee duizend

muizen aanloopen, die begonnen te eten, totdat er den volgenden morgen geen kruimel meer over was.

Toen klopte de jonge man uit al zijn macht op de deur en riep: ‘Doe open, als 't u blieft, ik heb honger.’

Het derde raadsel was dus evengoed opgelost als de twee eersten.

Toch beproefde de koning nog tegenwerpselen te maken. Hij liet zich een zak met zes maten koren brengen, en nadat hij al zijn hovelingen om zich vereenigd had, sprak hij tot den herder:

‘Vertel nu net zooveel leugens als er in den zak kunnen, en wanneer hij vol is, zult ge mijn dochter hebben.’

Toen vertelde de herder alle leugens, die hij kon verzinnen, maar de dag was reeds half verstreken, hij wist geen leugens meer en de zak was nog lang niet vol.

Hij ging evenwel voort en verhaalde: ‘Terwijl ik bezig was de hazen te laten weiden, kwam de prinses, als boerin vermomd, en om een mijner hazen te hebben, heeft zij mij toegestaan haar een kus te geven.’

De prinses zei niets, maar werd zoo rood als een kers, zoodat de koning meende, dat het geen leugen, maar waarheid was, wat de herder vertelde.

‘De zak is nog niet vol, hoewel ge er wel een zeer groote leugen in laat vallen. Ga dus voort.’

De herder hernam:

‘Een oogenblik nadat de prinses vertrokken was, verscheen zijne majesteit de koning, vermomd als boer, gezeten op een ezel. Hij kwam ook om een haas van mij te koopen, en stel u eens voor, wat ik hem gedwongen heb te doen, toen ik zag, dat hij hem zoo graag wilde hebben....’

‘Genoeg, genoeg!’ riep de koning, ‘de zak is vol.’

Acht dagen later huwde de jonge herder de prinses.

Het huwelijksaanzoek.

‘Lieve hemel! wie zou daar nu zoo laat nog bellen?’

Met deze haastig uitgestooten vraag sloeg mevrouw Van Gameren hare oogen van haar leesboek op de tegenover haar op den schoorsteen staande pendule, die juist elf uur had geslagen.

‘Gelukkig dat Mietje nog niet naar bed is,’ antwoordde hare dochter Anna, eveneens van hare lectuur opziende.

Mevrouws nieuwsgierigheid werd spoedig bevredigd, daar Mietje binnenkwam met een briefje en de korte mededeeling: ‘De man wacht op antwoord.’

Haastig scheurde mevrouw de enveloppe open, en na vluchtig den inhoud van het schrijven te hebben doorloopen, zeide zij: ‘Baron De Ferrière verzoekt mij morgen vóór 12 uur om een onderhoud; hij heeft mij over eene gewichtige zaak te spreken.’

‘Zoo!’ zeide Anna koeltjes en de roode lampekap, die de kamer in een mystiek halfduister hulde, was oorzaak dat aan hare moeder de lichte blos ontging, die hare lelieblanke wangen even kleurde.

‘Mietje, zeg aan dien man, of neen, ik zal schriftelijk moeten antwoorden, dat is waar ook. Wie brengt dit briefje?’

‘De knecht uit De Zwaan, mevrouw.’

Mevrouw nam pen en papier en berichtte den baron, dat zij hem den volgenden morgen ná 10 uur met genoegen zou afwachten.

Toen Mietje vertrokken was, zeide zij: ‘Wat zou de baron mij te vertellen hebben, Anna?’

‘Zeker een huwelijksaanzoek voor Anna,’ merkte de veertienjarige Jan op.

‘Kom, waar bemoei jij je mee, werk liever door,’ hernam Anna tamelijk bits, en wederom deed de lampekap uitstekend dienst om een vernieuwden aandrang van bloed naar het bevallige twintigjarige kopje onopgemerkt te doen voorbijgaan.

‘Nu, we zullen het morgen wel hooren,’ hernam hare moeder; ‘we zullen er ons van avond het hoofd maar niet mede breken, anders kunnen wij niet slapen, niet waar, Anna?’

Anna zeide niets, doch vreesde wel een weinig voor eene langdurige, onafgebroken nachtrust.

Zonder verder over de zaak te reppen ging het drietal spoedig ter ruste, althans naar hunne respectieve slaapkamers.

* * *

Den volgenden morgen circa halfelf werd er wederom gebeld en liet de baron De Ferrière zich aandienen.

Mietje, reeds door mevrouw van zijne komst verwittigd, liet hem in het salon en eenige oogenblikken later vervoegde mevrouw Van Gameren zich bij hem. Met ietwat stijve deftigheid trad zij het ruime vertrek binnen. De twee-en-veertigjarige weduwe met hare rijzige, slanke gestalte, hare levendige, schitterende oogen en haar donkerbruinen haardos, waarin nog geen grijs haar den naderenden herfst des levens aankondigde, overtrof in schoonheid en bevalligheid nog menig jong meisje. De baron maakte een diepe buiging.

‘Goedenmorgen, mevrouw, het is mij recht aangenaam u zoo wel te zien, en ik hoop, dat mijn vroeg ochtendbezoek u niet al te zeer zal derangeeren.’

‘Volstrekt niet, mijnheer de baron,’ antwoordde zij op vriendelijken toon, hem de hand toestekend. ‘Waaraan heb ik dit aangenaam bezoek te danken?’ En hem een stoel aanwijzend vervolgde zij: ‘Neem s.v. pl. plaats,’ terwijl zij zelve tegenover hem ging zitten.

‘Ik zal maar dadelijk met de deur in huis vallen,’ zeide De Ferrière, ‘om u niet langer op te houden dan hoog noodig is. Sedert eenigen tijd heeft mijn zoon Carel een innige genegenheid opgevat voor uwe dochter Anna en meent hij bemerkt te hebben, dat ook in haar hart liefde voor hem is ontvlamd.

Alvorens zijne liefde aan Anna te declareeren, heeft hij mijne vrouw en mij over deze zaak geraadpleegd, en daar wij onzerzijds geen bezwaar hebben tegen eene eventueele huwelijksverbintenis en zijne keuze ons in allen deele hoogst aangenaam is, kom ik thans, uit zijn naam tevens, de hand uwer dochter voor hem vragen.’

Ofschoon mevrouw Van Gameren door hare dochter reeds in kennis was gesteld met de meer intieme verstandhouding, die er ontstaan was tusschen haar en Carel de Ferrière, en moeder en dochter reeds te zamen hadden overlegd hoe te handelen, ingeval Carel tot een huwelijksaanzoek mocht overgaan, was zij toch zichtbaar min of meer ontdaan en het was dan ook met langzame, eenigszins bevende stem, dat zij antwoordde:

‘Mijnheer De Ferrière, uw aanzoek is hoogst vereerend, zoowel voor mij als voor mijne dochter; wat mij betreft, van ganscher harte schenk ik hare hand aan uw zoon Carel, die ik steeds als een braaf en degelijk jongmensch heb leeren kennen en wien ik met vol vertrouwen het geluk en de toekomst van mijn kind, mijner eenige dochter, in handen stel. Mag ik Anna even hier laten komen, dan kunt u mogelijk dadelijk vernemen hoe zij zelve hierover denkt.’

‘Zeer zeker, mevrouw, het zal mij hoogst aangenaam zijn, ook uit haren mond te hooren, dat mijn Carel zich heden de gelukkigste aller stervelingen mag noemen!’

Mevrouw Van Gameren was opgestaan en trok aan de schel. Een oogenblik later kwam Mietje binnen en verzocht zij haar, aan juffrouw Anna mede te deelen, dat de heer De Ferrière binnen was en haar wenschte te spreken.

Anna was blijkbaar hierop voorbereid, want niet alleen liet zij niet lang op zich wachten, doch zij verscheen in het salon in een keurig toilet, dat hare schoonheid

nog verhoogde. De slanke leest was gehuld in eene rose zijden japon, van boven laag uitgesneden, terwijl een paarlencol-

lier den blanken, welgevulden hals tooide. Hare donkerbruine, levendig sprekende oogen sloeg zij eenigszins bedeesd ter neder, toen de baron, wien zij met fleren tred genaderd was en voor wien zij eene diepe, statige buiging maakte, haar minzaam de hand toestak, zeggende:

'Goedenmorgen, Anna, ik ben hier gekomen op verzoek van mijn zoon Carel, om uwe moeder en u eene gewichtige vraag te doen, namelijk of je genegen zijt zijne wettige huisvrouw te worden?'

Thans kon de lampekap natuurlijk den gloed niet verbergen, die plotseling hare ietwat bleeke wangen vuurrood kleurde. Een oogenblik stond zij sprakeloos, als aan den grond genageld, voor den deftigen edelman met zijne ronde, gulle, joviale trekken, zijne innemende vroolijkheid en ongekunstelde manieren, zijne prettige, vriendelijke stembuiging. Het was een moment van diepe, plechtige stilte. De baron voelde hare fijne, zachte hand in de zijne beven. Opeens werd die handdruk harerzijds krachtiger, fier hief zij het hoofd omhoog en met hare groote donkere oogen hem vol in het gelaat ziende, zeide zij met eene zachte, liefelijke stem:

'Mijnheer De Ferrière, indien mijne moeder geene bezwaren heeft en hare toestemming geeft, dan behoef ik mij niet lang te bedenken en ben ik bereid mijne hand en mijn hart voor eeuwig aan Carel te schenken!'

Een traan welde bij deze woorden in het oog van den baron; hij wilde spreken, doch zijne stem stokte. Hij omarmde haar, drukte haar een kus op het voorhoofd en zeide slechts, ten hoogste aangedaan:

'Mijn kind, mijn dierbaar kind! ge hebt dezen dag tot een der gelukkigsten mijns levens gemaakt!'

Met vochtige oogen deed mevrouw Van Gameren een paar passen voorwaarts. Anna, dit bemerkend, rukte zich zachtkens los uit de omarming van De Ferrière en viel snikkend hare moeder aan de borst, stamelend:

'Ik verzeker u, moeder, dat ik heden overgelukkig ben.'

'Nu,' hernam De Ferrière, die, ondanks al den ernst van het oogenblik, waaraan ook hij zich niet had kunnen onttrekken, dadelijk zijne gewone vroolijkheid en luchthartigheid hernam, 'nu, ik twijfel er niet aan of de rest zal ook wel spoedig in orde komen; ik ben blij, dat de kogel door de kerk is, en hoop, dat het onze Anna niet op de maag zal zijn geslagen en het dejeuner haar zoo dadelijk goed zal smaken.'

'U blijft toch bij ons dejeuneeren?' vroeg hare moeder, blijkbaar eenigszins angstig voor een refuies.

'Het spijt mij, mevrouw, uwe vriendelijke uitnoodiging ditmaal niet te kunnen aannemen, ik moet om 1 uur weder met den trein vertrekken. Ware dit niet het geval geweest, zoo was ik u op zulk een vroegtijdig uur niet komen lastig vallen. Doch vóór mijn vertrek wensch ik met u over deze zaak nog een enkel woord te spreken. Ik houd er van de zaken maar zoo spoedig mogelijk geheel af te doen en in orde te brengen.'

Anna begreep, dat de baron hare moeder nog iets onder vier oogen had te zeggen; waarschijnlijk begreep zij ook wel waarover. Zij trad naar hem toe, gaf hem vriendelijk lachend de hand, zeggende:

'Welnu, mijnheer De Ferrière, vergun mij dan, dat ik u vaarwelzeg en heenga.'

'Vaarwel, mijn kind,' zeide hij, haar nogmaals een zoen op het blanke voorhoofd drukkend, 'ik hoop je spoedig weer te zien, en, wat Carel betreft, ik twijfel er niet aan of, na deze aandoenlijke historie van hedenmorgen, zal hij wel geen dagen lang

meer op zich laten wachten om je geschokte zenuwen wat tot kalmte te komen brengen.'

Anna, de scherts begrijpend, hernam met eene schalksche uitdrukking in hare veelzeggende oogen: 'Hoe eerder hij komt, hoe liever, al heb ik hem voor zenuwkalmeerend middel niet noodig.'

En na eene minzame, diepe buiging verliet zij met vluggen tred het salon.

Een groot kwartier later liet mevrouw Van Gameren den baron zelve de voordeur uit, niettegenstaande zijn protest en zijn beweren, dat hij er alleen wel uit zou komen. Vriendelijk drukte hij haar de hand. 'Adieu, mevrouw, het is mij recht aangenaam dat alles zonder de minste moeilijkheden zoo spoedig in orde is gekomen; ik twijfelde er trouwens niet aan en hoop en vertrouw, dat deze morgen voor onze beide kinderen het begin zal zijn van een onafgebroken en langdurig geluk.'

'Ik dank u, mijnheer De Ferrière, voor uw vriendelijk en gewichtig bezoek en onderschrijf geheel uwe laatste woorden. Tot weêrziens! Ik hoop dit spoedig en dan minder gehaast moge zijn.'

* * *

'Heb ik het nu geraden of niet, mama?' vroeg Jan, toen zijne moeder, blijkbaar nog aangedaan en eenigszins vermoeid, de huiskamer binnentrad, waar Anna, inmiddels weder in gewoon morgentoilet gekleed, bezig was voor het dejeuner te zorgen.

'Die jongen plaagt mij meer dan mij lief is,' zeide Anna, een weinig verlegen en nog in dubio of het wel zaak was om hem het groote nieuws zoo dadelijk maar mede te deelen.

'Zullen we het hem maar vertellen?' vroeg zij.

'Waarom niet?' hernam hare moeder.

'Nu Jan, luister. Je hebt het geraden; Carel de Ferrière heeft mij ten huwelijk gevraagd en ik heb hem geaccepteerd. Maar mondje dicht, hoor! 't Is nog niet publiek; het blijft nog onder ons, begrepen?'

'Accoord!' zei Jan, ''t verwondert mij niets, hoor! Ik heb het wel zien aankomen, zusje! Maar dat neemt niet weg, dat ik er je toch hartelijk meê feliciteer. Ik vind het een uitstekende partij voor je; je hebt dadelijk mijne toestemming, hoor!'

'Zoo, dat doet me pleizier, dat was het eenige, waar ik nog bang voor was,' hernam Anna, guitig lachend, terwijl zij haren broeder om den hals vloog en hartelijk kuste.

'Kom, kinderen, nu gaan wij dejeuneeren; ik ben te oud geworden om mijne maag alleen met liefde te vullen!'

'En ik ben daartoe nog te jong!' viel Jan zeer ad-rem in. 'Ik stel voor, dat Anna vandaag hare portie maar aan ons beiden afstaat.'

'Dat zou je wel willen, baasje,' hernam Anna, 'maar reken daar nog niet te vast op; zoo erg is het nog niet met mij!'

En het drietal begaf zich aan tafel, om de poëzie des levens weder voor eenige oogenblikken op den achtergrond te schuiven, ten einde te voldoen aan de behoeften van den inwendigen mensch.

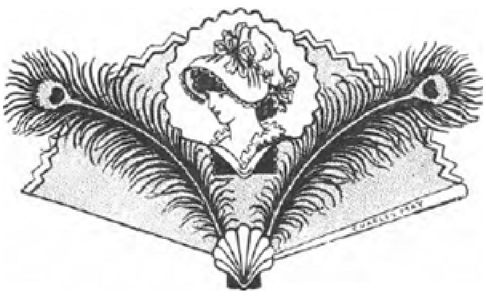

Het geheim van Heide-oord, door Thérèse van Arendsberg. (*Vervolg van blz.* 76.)

25 December.

Kerstmorgen, Vrede op aarde! In de menschen een welbehagen!

Reeds in de vroege morgenuren hoorde ik op verschillende plaatsen de klok luiden, want te middernacht is hier op Kerstmis al een godsdienstoefening en ook een, naar ik meen, om

WINTERZORGEN. Naar de schilderij van A. Müller-Lingke. (Zie blz. 85.)

vier of om vijf uur. Het luiden der kerkklokken heeft voor mij altijd iets sombers, zelfs dan, als het een feestdag aankondigt, en vandaag vooral stemde het me ernstig en droef, zoodat ik, terwijl de anderen nog sliepen, mij haastig aankleedde en een wandeling door het park ging doen, om mijne gedachten af te leiden.

't Was een verrukkelijke morgen; geen koude mist of sneeuwbuien, zooals meestal in Holland in dit jaargetijde, maar een zoele zuidenwind en in de verte op het water een blauw-grijze nevel, die langzaam werd weggevaagd door de stralen der zon, die hier in den winter even helder en koesterend schijnt als bij ons in den zomer. Ik zette me neder op een der banken en herdacht onwillekeurig zooveel andere Kerstmorgens, dagen, waarop ik met mijn vader en fräulein Elbracht was opgegaan naar ons landelijk kerkje om gelijktijdig met de geheele christenwereld de geboorte van den Zaligmaker te herdenken en den Engelenzang aan te heffen, en aan later jaren, toen ik op Heide-oord een Kerstboom aanrichtte voor de behoeftige kinderen in onze gemeente,

hen wijzende op het plechtige van dit feest, om hen op te wekken steeds zoo te leven, dat zij immer met een blij, oprecht gemoed den Kerstzang zouden kunnen aanheffen. En nu - op Heide-oord zal wellicht heden menig gebed worden opgezonden voor haar, die dit jaar door ziekte werd verhinderd de lichtjes aan den Kerstboom te ontsteken, en als Hendrik en Anna uit onzen naam de warme kleederen en het spek met brood uitdeelen, zal misschien meer dan een dier behoeftigen aan zijn dank eene bede paren voor mijn behoud, voor de vervulling mijner liefste wenschen... Ach, zoo ze het wisten, die armen, dat ik op dit eene punt armer ben en blijven zal dan de meeste hunner, dat ik nooit in *werkelijkheid* moeder zal wezen, ze zouden me boven alles toewenschen moed en kracht: moed om mijn man en Hedwig te steunen en te sterken, kracht om de mij opgelegde taak te volbrengen, gedurende al de jaren, die nog komen zullen....

‘Maar, vrouwke, hoe kom je nu hier zoo in de vroegte?’ hoor ik plotseling Ludwig's stem, en terwijl ik vol verbazing, te midden van mijn overpeinzing gestoord, de oogen opsla, zie ik mijn man en Hedwig, beiden met doodsangst op het gelaat, vóór me staan. Ludwig had, wakker wordende, mij gemist, en meenende, dat zijne zuster mij geroepen had, was hij naar hare kamer gegaan, en toen ik ook daar niet te vinden was, terwijl mijn hoed en mantel bovendien van den kapstok verdwenen waren, was hem eensklaps de schrik om het hart geslagen, en Hedwig was blijkbaar nog angstiger dan hij. Met haar liefsten zonnigen glimlach van vroegere jaren zag zij me aan en vertelde me, dat ze rust noch duur had gehad in die drie kwartier, dat ze mij hadden gezocht; zij had zichzelve de ergste verwijten gemaakt, dat ik om harentwil een wanhoopsdaad zon hebben begaan, en in deze oogenblikken, zeide ze, had ze pas recht beseft, hoeveel wij leden door haar schuld.

Het deed Ludwig en mij goed haar nu weder zoo natuurlijk en kalm te hooren spreken; dat was geen waanzin meer, maar de verstandige taal van eene berouwvolle, ongelukkige jonge vrouw, en wij dankten het toeval, dat er haar toe geleid had tot zichzelve in te keeren en den werkelijken toestand onder de oogen te zien; daardoor alleen toch kon er voor haar nog een leven van boete en berouw zijn weggelegd!

Dankbaar gestemd, namen we gezamenlijk den terugweg aan, en gedurende dien geheelen dag bleef Hedwig kalm en zacht, zoodat, zij het dan ook indirect, dit Kerstfeest ons allen dit jaar wederom ten zegen is geweest.

1 Februari 1880.

Eindelijk heb ik dan weder eens een oogenblik tijd om mijn dagboek ter hand te nemen; zooveel, zoo heel veel treurigs nam de laatste weken al mijn tijd in beslag.

Hoe dankbaar, ja, ik had bijna gezegd, hoe gelukkig gevoelde ik me op dien Kerstdag, thans schijnbaar reeds zoo ver achter ons, omdat onze arme Hedwig toen voor de eerste maal natuurlijk en met helder bewustzijn over haar toestand sprak; en nu, nauwelijks zes weken later, is alles voorbij en rust zij reeds onder de groene zoden van Nizza's kerkhof. Haar kindje, op haar verlangen Agnes genoemd, is heden juist ééne week oud en gisteren werd de jonge moeder naar hare laatste rustplaats gebracht!

Hedwig besefte, onmiddellijk na de geboorte van Baby, dat zij sterven ging. Noch wij, noch madame Dujardin, noch de inderhaast toegesnelde dokter, geen van allen geloofden wij, dat haar einde zoo spoedig reeds daar zoude zijn, ofschoon we al vier weken dagelijks hadden gezien, dat hare krachten ontzettend afnamen, en die zwakte is dan ook alleen de oorzaak van haar dood geweest.

De arme moeder had nog slechts de kracht om mij het pasgeboren wichtje in de armen te leggen en met zwakke stem te fluisteren: ‘Noem haar Agnes, ik smeek er je om. Heb haar lief om Ludwig's wille; ons bloed, het bloed der Waldheims stroomt toch ook door hare aderen. Het is goed, dat ik heenga.... Nu is alles zooveel gemakkelijker, nu is zij geheel en al je beider kind. Moge zij je vergoeden, wat ik je deed lijden. Sta haar in geen geval af aan.... haar vader, indien hij ooit haar bestaan mocht ontdekken.... Ik heb genoeg geleden door hem... Mijn kind, blijf rein.... Ik heb zwaar geboet voor mijne zwakheid.... Vader, vergeef me....’

Daarna stak ze Ludwig de hand toe, waarop hij in snikken uitbarstte en haar noemde met de liefste namen uit hunne kinderjaren. Een zonnige glimlach verhelderde daarop hare vermagerde trekken, en terwijl ik mij tot haar nederboog met het kindje in de armen, om haar een kus op de stervende lippen te drukken, zag ik hoe de adem haar bijna ongemerkt ontvlood, terwijl zij de brekende oogen nog op mij vestigde.

Ludwig was de eerste dagen schier wanhopend. Voor hem was ze thans niet meer de gevallene, onteerde Hedwig, maar alleen de zuster, die hij met bijna vaderlijke teederheid had opgevoed en liefgehad, en niemand, die hem in die smartvolle dagen heeft ontmoet, zal een oogenblik argwaan hebben gekoesterd, dat het niet zijne vrouw was, die zoo plotseling werd weggerukt.

Den tweeden dag na Hedwig's overlijden is de kleine Agnes in het register van den burgerlijken stand ingeschreven als ons kind; het feit is dus geschied en er is nu niets meer aan te veranderen. God geve, dat het offer niet tevergeefs is gebracht en dat de kleine Agnes nooit in kennis gesteld zal worden met het droeve geheim, dat hare geboorte omhult.

Tot nu toe is het hulpelooze wicht voor mij nog niets dan een voorwerp van medelijden, doch zoodra de verpleegster, die we voor vier weken hebben aangenomen, vertrokken zal zijn, is het mijn plan haar geheel voor mijne rekening te nemen. Dan zal ik zeker langzamerhand ook meer voor haar gaan gevoelen. Zoodra Hedwig begraven was, heb ik de zuster voorgesteld om 's avonds naar huis te gaan, onder voorwendsel, dat wij dan het boudoirtje vóór niet meer behoefden te missen, doch in werkelijkheid, omdat we zoodoende vrijer zullen zijn. - Baby verhuist nu vanavond naar onze slaapkamer en vannacht zal ik voor 't eerst van mijn leven moederplichten te vervullen hebben. Ludwig nam haar straks even in zijn armen, en ik zag, dat zijn oogen vochtig werden, toen hij in zichzelven mompelde:

‘Agnes Waldheim ben je ingeschreven, en feitelijk behoort die naam je ook toe. Mocht je hem inderdaad eer aandoen, zoodat het ons nimmer berouwen moge, je volgens wet en recht tot ons kind te hebben aangenomen.’

Arme kleine Agnes, jij, die nog zoo onbewust zijt van lijden en strijd, wie weet welk een zware taak ook jou zal wachten in dit leven. Wij zullen zonder twijfel je pad effenen zooveel het ons slechts eenigszins mogelijk zal zijn en je altijd en overal met liefde en zorg omringen, doch het leven heeft het ook ons maar al te zeer geleerd, dat noch de gebeden eener moeder, noch de verstandige wenken van een vader den storm kunnen bezweren, indien donkere wolken zich samenpakken boven de hoofden onzer dierbaren. Wij vermogen niets dan je in deemoed en liefde op te dragen aan den Vader der weezen, die, naar we willen hopen en vertrouwen, ook voor jou, arm weesje, een liefderijk Vader zal zijn.

Ik hoor je zwak stemmetje, dat schreiend zich doet hooren. Ik kom, lief kleintje, wees niet bedroefd, het zal je aan niets ontbreken. Van nu af zal ik immers in alle opzichten je moedertje zijn.

22 Februari.

In deze rustige avondure, terwijl Ludwig de couranten leest en Baby al slaapt, wil ik andermaal eenige regelen in mijn dagboek schrijven. 't Is echter feitelijk een nutteloos werk, want lang kan het niet blijven bewaard; vóórdat onze kleine Agnes den leeftijd bereikt zal hebben, waarop zij leert lezen en begrijpen, moet ik het vernietigen, want men kan nooit weten, of Ludwig en ik niet wellicht beiden éénmaal

op het onverwachtst zullen worden weggerukt, en nooit mag er dan een enkel bewijs bestaan, dat onze kleine schat niet ons eigen wettig kind is. Als zij dat las, zou het stellig en zeker het geluk van heel haar leven verwoesten, dat leven, dat mij in die vier weken al zoo oneindig dierbaar is geworden.

We ontvingen zooveel teekenen van belangstelling en deelneming in antwoord op Ludwig's advertentie in de Arnhemsche en Zutphensche Courant, dat het me somtijds weemoedig stemde, en ik had meer dan eens behoefte om het aan Ludwig's borst uit et snikken, dat ik nooit had kunnen gelooven, dat deze valsche verhouding mij zoo zwaar zou vallen. Maar hij, de trouwe steun, die mij gedurende

al de jaren van mijn huwelijk zulk eene kracht ten goede wist in te boezemen, wees me nu ook weder op mijn heiligen plicht, waar ik toch zelve de eerste was geweest om deze schikking voor te stellen, en van dat oogenblik af aan heb ik Baby liefgekregen, alsof ze mijn eigen dierbaar dochtertje was.

Gisteren pas heb ik aan onze onderhoorigen op Heideoord het overlijden van Hedwig medegedeeld. Wij achtten het beter, om alle verkeerde gevolgtrekkingen te voorkomen, dit niet dadelijk te doen. Natuurlijk zal Anna mij nu wel een smeekbrief zenden om naar hier te mogen komen, om de zorg voor Baby op zich te nemen, maar hoe gemakkelijk het overigens voor mij wezen zou, durf ik het toch niet wagen, want dienstboden sluiten in den regel snel vriendschap, en vooral zij, die wel een mond vol Fransch spreekt, zou zeker heel spoedig met Marguérite gaan converseeren, en weg was dan ons zoo duur gekocht geheim. Zoodra dus een dergelijk verzoek tot me komt, zal ik haar eenvoudig antwoorden, dat we ons dadelijk na Hedwig's overlijden van eene bonne hebben moeten voorzien, omdat ik geen dag zonder hulp kon. Trouwens het is ook de waarheid, want morgen vertrekt de verpleegster en dien zelfden avond doet Mademoiselle Elize haar intrede als na-baker. Ik hoop, dat deze dan bij ons zal blijven tot onze afreis, wat waarschijnlijk niet vóór half April zal wezen, en ik zal Anna beloven, dat ze ons dan tot Parijs tegemoet mag reizen, omdat we daar eenige dagen willen blijven en Ludwig het zeker niet prettig zou vinden, indien ik, ter wille van Baby, niet met hem overal heen zou kunnen gaan.

Mannen zijn soms zoo vreemd en raadselachtig; want, terwijl ik het altijd voor zeer natuurlijk hield, dat Hedwig's kindje hem veel nader aan het hart zou liggen dan mij, blijkt het nu dagelijks meer en meer, dat Agnes mij veel dierbaarder is dan hem, die toch het bloed zijner zuster, het bloed der Waldheims in haar terugvindt. Voor mij is ze nu niet meer het ongelukkige schepseltje, dat ik beschermen moet tegen de koude, ruwe wereld, maar een troostende engel, die bij mij de plaats is komen innemen, die, helaas, maar al te lang ledig bleef; het is mij, of zjj niet ons, maar wij haar dank verschuldigd zijn, omdat ik door haar toedoen nu den verhevensten aller namen mijzelve mag toeëigenen, ‘den Moedernaam’.

Ludwig daarentegen schijnt altijd pijnlijk te worden aangedaan, wanneer hij haar in mijn armen ziet. Zou hij huiveren voor hetgeen ons wellicht in de toekomst wachten kan, als de lichtzinnigheid der moeder of de dwaasheid des vaders ook in haar karakter zetelt? Ik heb daarvoor geen vrees; God kan zoo wreed niet zijn, dat Hij haar laat boeten voor het misdrijf harer ouders, en ik zal zoo angstvallig waken over haar jeugd, omdat ik het vaste vertrouwen koester daardoor het kwaad der wereld te zullen weren uit de ziel van ons pleegkind. Ik ben immers eene vrouw, en over het algemeen is het zwakkere geslacht altijd optimistisch gestemd.

31 Maart.

Baby is nu al meer dan twee maanden oud; nog slechts een paar weken en zij zal ‘het domme vierendeeljaars’, zooals de ouderwetsche hollandsche bakers zeggen, achter den rug hebben, en dan zal ze haar ‘moedertje’ zoo zachtjesaan gaan kennen. O, hoe verlang ik naar dat oogenblik, dat mij de onrustige nachten zal doen vergeten, die de laatste weken zoo talrijk zijn, want mijn klein meisje heeft de slechte gewoonte

om van den dag den nacht te maken en omgekeerd. Later zal dat wel veranderen, als ze wat ouder en wijzer wordt; nu is er nog zoo weinig aan te doen. Ik heb Hedwig's kamertje geheel als ‘nurserij’ ingericht, en zoodra ik gewekt word door haar geschrei, ga ik met haar daarheen en sluit de tusschendeur toe, opdat Ludwig's nachtrust niet gestoord worde. Mannen zijn op dat punt meestal zeer prikkelbaar, en 't zou hem misschien ook nog ontstemmen, als hij bemerkte, dat ik soms uren achtereen opzit of de kamer op en neder loop, om haar in slaap te sussen.

Over drie weken, indien zich geen onverwachte hinderpalen voordoen, zijn wij weder op Heide-oord; ik verheug me op onze tehuiskomst, en toch zijn er oogenblikken, dat ik huiver voor al het comediespel, dat me dan weer wachten zal. Onze goede dokter, de eenige persoon, thans nog in leven, die ons geheim kent, zal stellig alles doen, wat in zijn vermogen is om het mij zoo gemakkelijk mogelijk te maken, en ik ben heel blijde, dat hij zoo kiesch is geweest, om zijne inmenging als strikt persoonlijk te beschouwen en zijne vrouw, evenzeer als alle anderen, in den waan te laten, dat Agnes ons dochtertje is. Het is het beste, dat ik nooit met iemand ter wereld dit punt aanroer; wellicht zal nog eens de dag komen, dat ik er zelve aan ga twijfelen, of ik niet inderdaad hare wettige moeder ben.

Gisteravond had ik eenige oogenblikken van strijd; - in het théatre maritime werd Phédre opgevoerd, waarin Agar de hoofdrol zou vervullen, en Ludwig had al zoo dikwijls verlangd om haar te hooren. Dagen van te voren had ik hem al gesmeekt om zonder mij daarheen te gaan, maar het mocht me niet gelukken, en ten slotte voegde hij mij gistermorgen ietwat bits toe:

‘Vroeger zou je me niet alleen hebben laten gaan, maar tegenwoordig is het kind de eerste persoon hier in huis.’

Een oogenblik, doch ook slechts een enkel, kampte in mijn binnenste de toewijding voor Baby met de liefde, die ik mijn besten man zooveel jaren heb toegedragen, en ik haastte me hem te zeggen, dat ik, nu hij de zaak uit dat oogpunt beschouwde, hem stellig vergezellen zoude, maar dat ik den laatsten tijd het uitgaan zoo ontwend was, dat het me moeite kostte er weder toe over te gaan. 't Was een noodleugentje, maar wie onzer maakt zich daar nooit aan schuldig?

In mijn geheele leven is mij echter nimmer een avond zoo eindeloos lang gevallen als deze. Ik wist, dat Elise bij ons kindje zoude blijven en dat het haar aan niets zou ontbreken, en toch - toen ik, om elf uur thuiskomende, dadelijk naar het wiegje ging om een kus op het slapende gezichtje te drukken, toen gevoelde ik pas recht, wat het mij gekost had een avond van haar af te gaan. Ludwig, die mij tot op den drempel van de slaapkamer gevolgd was, kon nauwelijks een glimlach onderdrukken, toen Elise fluisterend zeide:

‘Elle a été bien maussade, madame; je crois qu'elle s'apercevait déjà que ce n'était pas sa mère qui la déshabillait et elle ne voulait absolument pas s'endormir.’

Maar ik, gelukkige moeder, ik lachte niet, integendeel, de tranen kwamen mij in de oogen, tranen van blijdschap, van zaligheid. Zou het waar zijn, mijn schatje, zou je ‘moedertje’ al kennen en haar missen als een ander je helpt? Slaap nu rustig voort, kleine engel, ik ben vreer bij je en als je straks wakker wordt, zal je niet tevergeefs naar mij rondzien.

44 April.

Morgen reizen we af. De koffers staan alle gepakt; in dien van Hedwig heb ik Baby's kleertjes geborgen.

Weinig hadden we op de heenreis gedacht, dat we zóó zouden terugkeeren; veeleer geloofden we toen, dat Hedwig's verstand haar zou begeven of dat haar kindje levenloos zou geboren worden. 't Is beter zoo; God heeft het goed met haar gemaakt, - ze is heengegaan zonder iemands verachting ondervonden te hebben en voordat zij de weelde van het moeder-zijn heeft gekend.

Anna gaat vanavond reeds op reis, om morgen bijtijds in Parijs te zijn om ons op te wachten. Ik heb den portier van het Grand-Hôtel geschreven om haar met een fiacre aan het station af te halen en naar onze apartementen te brengen. De trouwe ziel zal haar geluk niet kennen, als ik haar Baby in de armen leg, dat kind, dat zij nu reeds zoo liefheeft om onzentwil. Als ze alles wist, met hoe geheel

andere oogen zou ze haar dan beschouwen. Maar wees gerust, mijn kindje, ze zal het nooit weten, niemand zal je ooit met minachting kunnen aanzien, daarvoor zal ik waken.

Want o, ze is zoo ontzettend wreed, die koude, liefdelooze wereld; ze zou wellicht jou willen laten boeten voor wat je ouders eenmaal hebben misdreven, terwijl ze veeleer moest trachten je het leed te verzachten, dat al vóór je geboorte, onbewust, je deel was.

Ruim een half jaar zijn we te Nizza geweest, en nu we gekomen zijn aan den vooravond van onze afreis, gevoel ik wederom den weemoed, die mij beving, toen we hier aankwamen.

Ik zag toen op tegen de maanden, die nu achter ons liggen, als tegen een hemelhoogen berg, en nu bevangt me weder de angst voor wat ons in de toekomst wacht. De mensch is nu eenmaal zoo; in plaats van geduldig te verbeiden, wat een liefderijk Vader over ons beschikt, zou hij steeds zijn eigen weg door het leven willen banen, en toch hoe duidelijk heb ook ik het in dit laatste jaar ondervonden, dat wij geen tittel of jota kunnen veranderen aan hetgeen ons is opgelegd. Wij moeten ons kruis opnemen, gelijk het ons gegeven wordt, en hoe moediger wij dit doen, des te lichter schijnt ons de last.

Vooruit dus, voorwaarts op onzen verderen levensweg. Wij kwamen uit Holland hier aan met eene ongelukkige, geknakte jonge vrouw, - wij verlaten Nizza met een onschuldig, hulpeloos wichtje, dat de plaats harer moeder kwam innemen; maar wij beiden, we zijn staande gebleven, gezond en krachtig, ondanks alles, en deze groote beproeving, wel verre van ons van elkander te vervreemden, heeft den liefdeband tusschen ons zoo mogelijk nog vaster toegehaald. We hebben immers van nu aan, nog bestemder dan vroeger, te zamen één levensdoel na te jagen, één bron van zorg, maar ook, we willen het hopen, één dagelijks wederkeerend geluk, het opkweeken en opvoeden van eene reine kinderziel, waarvan we éénmaal rekenschap zullen hebben af te leggen, maar tevens, wellicht gedurende ons verdere leven hier op aarde, vreugde en geluk zullen beleven. In mijne verbeelding toch zie ik ons beiden, als een tweede Philemon en Baucis, gezeten op het terras van Heide-oord, nauwelijks meer in staat om ons te bewegen, of den tijd met het een of ander te korten, terwijl Agnes, tot eene bloeiende jonkvrouw opgegroeid, van den een naar den ander gaat om ons hare zorgen te wijden en den avond van ons leven te verhelderen. Zal dit droombeeld ooit werkelijkheid worden? Wie vermag de raadselen van het Godsbestuur te doorgronden, wie den sluier op te lichten, die de toekomst bedekt?

(*Wordt vervolgd.*)

Struisvogelteelt.
Met illustratiën.

In dezen tijd is het geen zeldzaamheid meer wanneer men hoort, dat dit of dat schepsel, door de onverstandige vervolgingen, waaraan het blootstaat, zijn ondergang te gemoet gaat. De overal doordringende beschaving is oorzaak, dat wouden uitgeroeid worden

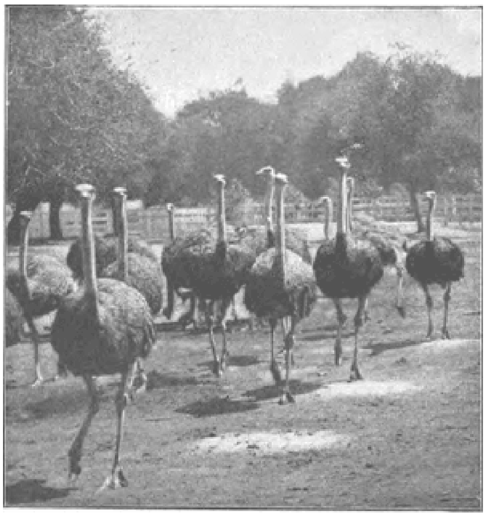

OP WEG NAAR DE VOÊRPLAATS.

en de verblijfplaatsen van sommige diersoorten steeds kleiner worden. Is dit, hoe treurig het ook voor den natuurliefhebber is, door de voortdurende toename der bevolking licht verklaarbaar, dan verzet zich toch ons gevoel tegen den zinneloozen jachtijver van zoo menigen Nimrod, die het zelfs zoover drijft, dat hij de steppen en wouden van het duistere werelddeel afjaagt, om aan zijn sportlust te voldoen.

Als men dit alles leest, is het des te aangenamer te hooren, dat er menschen bestaan, die hun best doen om de uitroeiïng van verschillende diersoorten zooveel mogelijk tegen te gaan. Wel worden deze dieren gedeeltelijk ten nutte der menschheid aangewend, maar hun geheele geslacht behoeft daartoe niet ten onder gebracht te worden. Wij hebben hier namelijk het oog op de teelt en het acclimatiseeren van die dieren, welke den menschen op de eene of andere manier voordeel aanbrengen. In dit opzicht neemt de struisvogelteelt een voorname plaats in.

Reeds in de grijze oudheid was de schoonheid en buigzaamheid der groote vleugel- en staartveeren van den struis voldoende bekend, en toen reeds gebruikten de dames deze prachtige veeren als pronk en sieraad.

Daar men er evenwel hoe langer hoe meer behoefte aan kreeg, is men begonnen den struis te kweeken, om op die wijze ook meer veeren te krijgen. Wil men de struisvogels verstandig telen, dan heeft men als hoofdvoorwaarde een zoo uitgestrekt mogelijke vlakte noodig, waarvan men voor dit doel een groot terrein kan afzetten. Hoe grooter de ruimte en hoe beter de vogels zich daardoor ook bewegen kunnen, des te gezonder en krachtiger kunnen de dieren zich ontwikkelen.

De geheele bouw van den struis is er op ingericht om zich op groote uitgestrektheden te bewegen, daar geen andere vogel hem in het hardloopen evenaardt. Loopen in een vrije omgeving is voor hem een levensbehoefte, en het dier kan eerst goed tieren als hem hiertoe in den meest uitgebreiden zin de gelegenheid geboden wordt; bovendien ontwikkelt zich zijn kostbaar veerenkleed, waarom de teelt dan ook eigenlijk alleen gedreven wordt, het best op zeer uitgestrekte terreinen, en niet in de nauwe omheiningen onzer diergaarden en menagerieën. Geheel afgezien nog hiervan, heeft de struis, om gezond te blijven, ook zekere voedingsbestanddeelen noodig, zonder welke het dier niet groeien kan. De weidegrond in het geboorteland van den struisvogel bevat kalihoudende grassoorten, en ook de fosforzure kalk, waaruit de bodem gedeeltelijk bestaat, is voor zijn groei zeer bevorderlijk. Waar deze voedingsstoffen niet genoeg of in 't geheel niet voor-

handen zijn, moet het den dieren kunstmatig verschaft worden.

Heeft de teler een geschikt terrein gevonden, dan omgeeft hij het met omheining van hout of traliewerk, die niet bizonder hoog behoeft te zijn, daar de struis nooit probeert er uit te komen.

Daar het in den tijd van het winnen der veeren dikwijls regenachtig is, is het zeer raadzaam om op het afgezette terrein eenige hokken te bouwen, waaronder de dieren bij slecht weer vluchten kunnen, opdat zij niet aan kouvatten zouden zijn blootgesteld. Als het teelterrein voldoende groot is en bovendien de benoodigde voedingsbestanddeelen bevat, heeft het dier geen ander voer noodig, daar het dit dan zelf opzoekt. Is dit niet het geval, dan moet het vervangen worden door groen, gesneden witte kool, maïs, rijst enz. De

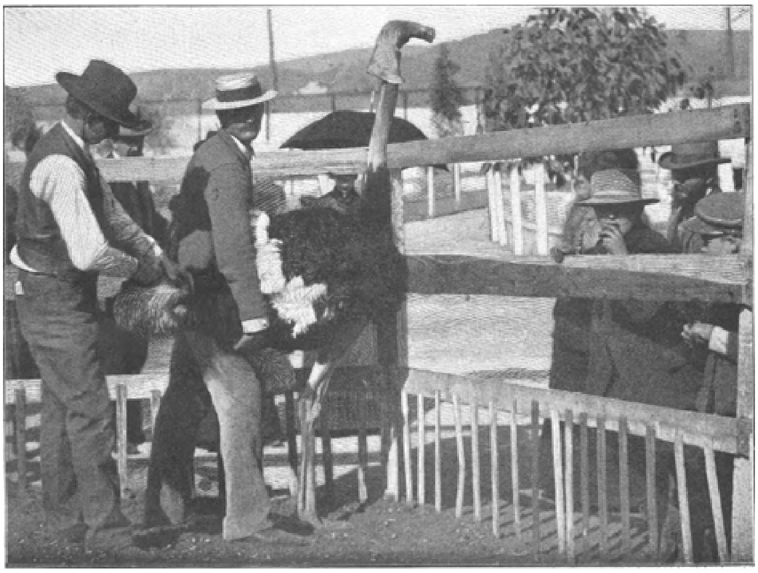

HOE EEN STRUISVOGEL DE VEEREN WORDEN UITGETROKKEN.

struisvogels hebben overigens een goede maag en verorberen alles wat men hen aanbiedt.

De vleugels en de staart leveren de mooiste en grootste veeren; bovendien worden de kortere borst- en rugveeren uitgetrokken, hoewel zij veel minder waard zijn dan de anderen. Het uittrekken der veeren kan iedere 8 maanden gebeuren. Op een onzer platen zien wij er twee menschen mee bezig. Het dier wordt een kap over den kop getrokken, door welken maatregel hij zich in zijn lot schikt. Terwijl de eene man den struis bij het achterlijf vasthoudt, trekt de andere hem de veeren uit. Een volwassen struis van het mannelijk geslacht kan bij drie oogsten in twee jaren een pond veeren eerste klasse en eenige kilo's van het kortere soort leveren.

Bij zorgvuldige verpleging der eieren gelukt het wel de vogels in een omheinde ruimte in gevangenschap te laten broeden, maar dit zelf-broeden heeft voor den teler zijn nadeelige zijde, daar de veeren door het broedproces veel te lijden hebben. Trekt de kweeker hem evenwel vóór dien tijd de veeren uit, dan kan dit nadeelig werken op het broeden.

Om deze reden ziet de teler zich verplicht zijn toevlucht te nemen tot kunstmatige broeding.

Voor dit doel bedient men zich van broedmachines, die in verschillende systemen bestaan; zij komen evenwel allen daarop neer om de warmte der moeder te vervangen

door kunstmatige verhitting en die voortdurend tot een constante hoogte van 40° C. aan te voeren, De eieren moeten regelmatig eenige malen daags gekeerd worden, en bovendien moet het apparaat zorgvuldig meermalen gelucht worden.

Zoodra de vogels uit het ei gekropen zijn, wikkelt men ze in wollen dekens, totdat zij geheel zijn opgedroogd. De twee eerste dagen eten de dieren niet, den derde pikken zij met voorliefde kleine steentjes, ontlasten zich er weer van en zijn dan eerst in staat groen voer tot zich te nemen. Dat de diertjes in den beginne goed verzorgd en wanneer het ongunstig weer is onder dak gebracht moeten worden, spreekt van zelf. Eerst na verloop van drie maanden zijn zij zoover, dat men ze aan zichzelf kan overlaten.

Winterzorgen.

De schilder A. Müller-Lingke heeft nu eenmaal zijn schilderij 'Winterzorgen' gedoopt, maar het vroolijke, opgewekte drietal ziet er, dunkt ons, niet erg 'zorgvol' uit.

De man rookt zoo gemoedelijk zijn pijpje; het oudste meisje heeft haar mand volgeladen met etenswaren, en een paar heerlijke wanten aan de handen; het kleintje zit, warmpjes ingestopt met een mof tegen de koude vingers, op den met hout volgeladen wagen. Wat wil men dus meer?

‘Niet meer van ons’, door May.

De deftige dienaar in onberispelijke stijfheid lispt een paar woorden, onhoorbaar voor haar tafelheer, voor wien zij niet bestemd zijn, voor haar maar al te verstaanbaar. Even rilt zij, hoewel het gloeiend heet is.

Toch glimlacht zij plichtmatig over de geestigheid van haar rechterbuurman, die haar op dit ongelegen oogenblik juist al zijn aandacht wijdt. Zij raadt hem aan een toast in te stellen op de oudste zuster van de bruid; no. 2 heeft als bruidsmeisje haar deel al gehad. Ongeduldig wacht zij, tot hij zijn breedsprakigen speech heeft uitgesproken. Dan is zij onder de eersten, die de wandeling naar het andere einde van de tafel ondernemen om aan te stooten.

Zij let er niet op, dat de onhandige Janet tegen haar aanbonst en den halven inhoud van zijn glas over haar nieuwe zijden japon uitstort. Terwijl de muziek speelt en de gasten zingen: ‘Sie leben hoch!’ ontglipt zij naar de bovenvertrekken, waar de bruid haar reeds wacht en het andere bruidsmeisje ook weldra verschijnt.

Het bruidje, bleek en ernstig, een weinig vermoeid, is op een stoel neergezonken. In het vertrek een wanorde van wolken tule en sneeuwige zijde, uitgespreid over de stoelen, allerlei voorwerpen gebruikt en niet opgeborgen; een nieuwe koffer met blinkend slot, voorzien van een duidelijk adres, en dat alles beheerschend een bedwelmende geur van oranjebloesem. Welk een contrast, beneden die uitgelaten feestvreugde en hier die weemoedige overblijfselen van den bruidstooi van één dag; de laatste afscheidsgroet aan het jongemeisjesleven.

De vingers van het bruidsmeisje trillen als zij de witte schoentjes uittrekt, waarbij het zusje van de bruid toekijkt met een gezichtje, waarvan het zenuwtrekken haar wanhopige pogingen om zich goed te houden maar al te zeer verraadt. Het anders zoo bedrijvige meisje verroert geen vin.

Dora gevoelt zich plotseling ijzig kalm tegenover die zichtbare smart van de jongere. Zij herinnert zich dat zij zich moet gereedhouden om te troosten, Tine in de eerste plaats, omdat die zooveel in de bruid verliest... en dan ook de verdere familie, mevrouw, Theo, Lize's lievelingsbroer, mijnheer, wiens oogappel zij was, allen!

En eigen leed weegt minder zwaar door de verplichting er niet aan toe te geven ter wille der anderen. Zij leest immers in de oogen van de bruid de bede, haar plaats tijdelijk in te nemen, tot de eerste leegte voorbij is, tot zij zich gewend hebben aan haar afwezigheid.

De laatste weken zijn omgevlogen in een roes van feestvieren, niemand tijd latend tot denken aan de ophanden scheiding, waar zij allen zoo tegen opzien. O zeker, zij begrepen dat zij niet egoïstisch mogen zijn, dat zij Lize haar geluk moeten gunnen, maar... pa zal zijn buurtje aan tafel missen, ma haar hulp bij diners, haar conversatie bij visites, de kleintjes hun raadgeefster, hun speelgenoot, hun tweede moedertje.

Het zal hun zoo vreemd zijn, want Jenny, de oudste zus, meent het wel heel goed, maar zij is Lize niet. Haar ontbreekt Lize's mooi gezichtje, Lize's tact, Lize's opgewektheid. Men kan haar raadplegen bij het maken van huiswerk, maar haar geen ondeugende geheimpjes vertellen; zij zou knorren. Men kan haar hulp inroepen bij een gat in de knie, maar aan het heerlijk buutspel doet zij niet mee. Daarvoor is zij te oud en te deftig. Lize, dat was heel wat anders, die was onvermoeibaar, eeuwig jong!

De laatste haakjes van het elegante reiskostuum zijn dicht. Tine heeft zich omgekeerd naar het venster, om de opwellende tranen in te slikken. Dora knoopt de voile vast. Een innige omhelzing; zij hebben elkaar niet veel meer te zeggen - op zulke oogenblikken is zwijgen het best. Ook Tine laat zich als in een droom kussen; dan moet Dora haar bij een arm nemen en het vertrek uitvoeren, om Lize te sparen. Er is vandaag al zooveel van haar zenuwen gevergd, en de overige familieleden moeten ook nog afscheidnemen. Gelukkig is er geen tijd voor ‘scènes’; de bruigom staat reeds gereed en het rijtuig is al aangekondigd. Bovendien, de gasten mogen het verdwijnen van het paar niet opmerken.

Buiten is Tine niet tot bedaren te krijgen en Dora ziet zich genoodzaakt, haar naar haar eigen kamer te voeren en daar de rol van troosteres voort te zetten. Zij hoopt maar voor Lize, dat de andere leden van de familie zich beter zullen beheerschen, en maakt bij zichzelf uit, dat de dwang van gasten toch ook de goede zijde heeft, dat bij het eerste vertrek de uitbarsting piet zoo groot mag zijn.

Uiterlijk bedaard neemt zij haar plaats aan tafel weer in. Men is nog aan het dessert, maar het is te voorzien, dat men weldra zal opbreken. De jongelui rekenen op een dansje en er zijn dan ook cotillonorders besteld, om het animo kunstmatig aan den gang te houden. Haastig ledigt Dora haar glas in één teug. Zij heeft behoefte aan alcoholopwinding, om het nog eenigen tijd uit te zingen. Want dat moet!

Theo is spierwit, zij hoorde hem nog nooit zoo kort toosten, hij is tot niets meer in staat. Tine is nog niet terug. Jenny danst niet en heeft geen slag de menschen bezig te houden. Mevrouw doet haar best, maar zij is op. Het bruidsmeisje is dus wel de aangewezen persoon om de honneurs waar te nemen.

Reeds wekenlang heeft zij al haar krachten gewijd aan de opluistering van de bruidsdagen.

Met Theo en Tine heeft zij de stad doorgehold om voordrachten uit te zoeken, inkoopen te doen, besprekingen te houden met behangers, costumières, verhuurders van stoelen, lampen, glaswerk, al wat er noodig was voor de verschillende voorstellingen en feestavonden. Zij heeft helpen groenmaken, comediestukjes ingestudeerd en gesouffleerd.

Zij heeft kostuums gemaakt en aangepast en ingespeld en veranderd.

Zij heeft rollen verdeeld en lastige medewerkers bevredigd, de schermen helpen opslaan en de kleintjes aangekleed, bloemen gelegd, menu's geschreven en programma's opgemaakt. Zij was de algemeene vraagbaak.

Zij was overal: Achter de coulissen en in de zaal, op het tooneel en in de kleedkamers, aan de piano, in het souffleurshok, zelfs op de planken.

Zij hoorde alle klachten en elke roepstem.

Aan het buffet zorgde zij ervoor dat men de kleedkamers niet vergat; bij het bruidje moest zij den sleep redden of een of ander verzoek inwilligen, dat regelrecht in strijd was met het reglement van orde en haar programma.

Kouwelijke oude dames liepen haar na, omdat het zoo tochtte; oude heeren verlangden een glimlachje, als zij haar

ophielden om haar iets liefs te zeggen; moeilijke jongelui smeekten om een andere plaats aan tafel, die hen niet toekwam, maar.... juist bij de dame naar hun hart; slordige acteurs en actrices zeurden dat hun goed op zoek was; kibbelende jonge dames verweten elkaar, dat zij niet goed waren ingevallen, maar lieten zich door haar weer tot rede brengen.

Nooit wist zij, dat men zoo geheel in vreemde belangen kan opgaan, dat men niet meer weet zijn eigen bestaan.

En toch was het goed, dat zij geen oogenblik had om te denken, dat zij alles zelf moest doen. Want Tine was nog te jong om dat alles te beredderen.

Zij hielp heel handig mee en wilde wel, maar... zij flirtte met de heeren aan het eene eind van de zaal, als men haar overal zocht, omdat de bruid haar noodig had, en Tine wou zoo graag dit nummer nog zien, als men wenschte, dat zij zich zou kleeden voor het volgende. Tine was nog zoo'n kind.

Toch is alles goed, boven verwachting goed geslaagd. Nog dezen avond en het is voorbij. Waarom wordt het haar nu te machtig? Het gonst haar verward in de ooren, de koude speech aan het stadhuis, het plechtig Brautgesang bij het binnentreden in de kerk, de preek van den dominee, kort en kernachtig, de krachtige tonen van den Hochzeitsmarsch na het voltrekken van het huwelijk, de felicitaties in de consistoriekamer, geritsel van zijde, gedruisch van drukke stemmen, gerol van rijtuigen, de flauwe opmerkingen van haar tafelheer, en eindelijk de waarschuwing van den bediende.

Een polonaise klinkt door de zaal. Werktuiglijk neemt zij den haar aangeboden arm. De paren scharen zich. Voorop de bruidsstoet zonder het bruidspaar. De bruidsmeisjes nemen hun plaats in. Gevoelloos schuifelen zij mee op de maat der muziek, Tine vooraan, haar oogen nog een weinig gezwollen - maar wie merkt dat nu nog op? Allen zijn verhit en in champagnestemming!

De gasten zijn vertrokken, mijnheer draait de lichten uit, het is ochtend! Mevrouw, in behoefte aan bedrijvigheid, zet thee voor de overblijvenden. Dora helpt haar handig, ook al verlangend het schrijnen van de pijn te onderdrukken, die zij nu voelt, zonder eraan te willen toegeven.

Tine ligt op de canapé, machteloos mat. De kleintjes zitten bij elkaar, ongewoon stil en bedrukt. Mijnheer en Theo rooken sigaren, met strakke trekken hun leed opetend. De oudste zus wiegt zich in een schommelstoel, de oogen gesloten, de lippen op elkaar. Geen hartstochtelijke uitingen als bij Tine, maar toch iets lijdends in haar trekken.

Men besluit een paar uurtjes te gaan rusten, al gelooft ieder voor zichzelf, dat hij toch niet slapen kan. Dora, die hier een paar dagen zal logeeren 'voor de gezelligheid', want zij woont in dezelfde stad, begeeft zich nu ook naar de logeerkamer. Onrustige gedachten woelen in haar hoofd. Haar voeten trillen nog in dansmaat, alles in haar hamert en bonst, brandt en gloeit. Zij is te overspannen om nu nog den slaap te vatten en opent het raam om wat op te frisschen.

Daar hoort zij zacht snikken. Van waar komt het? Weer Tine? Neen, het is boven haar. De kamer der kleintjes. Zij werpt een peignoir om en gaat naar Lize's lievelingen. Zacht tracht zij ze te sussen. Het helpt niet. 'Die lieve Lize, die nare Paul haar mee te nemen!' schreit Jantje. 'Lize moet mij goedennachtzeggen, Lize moet mij toedekken,' huilt baby. Dora's troost woordjes, Dora's liefkoozingen maken het tumult nog onstuimiger. 'Zij moeten nu maar heel veel van Jenny houden,' voert zij aan.

‘Jenny is akelig, die is lang zoo lief niet als Lize. O Lize, Lize, ònze schat,’ en Jantje begint al harder en harder. ‘Lize moet komen, ik wil Lize,’ schreit baby.

‘Liefje, dat kan toch niet, zij is op reis met Paul en heel gelukkig. Je moet haar maar gauw schrijven en heel zoet zijn, dan zal ze wel antwoorden ook, en dan mag je later bij haar logeeren. Vind je dat niet prettig? Bij Lize logeeren.’

‘Dat duurt nog zoo lang,’ pruilt Jantje, nog maar half overtuigd.

‘O neen, je zult eens zien hoe gauw die tijd omgaat, en misschien is er vandaag wel bericht van Lize. Ga maar gauw slapen, als je dan wakker wordt, vindt je een morgengroet van haar.’

‘Heusch waar?’ vraagt baby, de oogjes, dik van de tranen, dichtknijpend. En Jantje bedaart ook een beetje door de belofte van brieven. ‘Maar,’ en hij opent weer de oogen, ‘als we dan bij haar logeeren, is Paul er dan ook?’

Dora glimlacht door haar tranen heen. ‘Ja vent, maar Paul is heel lief. Kan je niet een klein beetje van hem houden, omdat Lize zooveel van hem houdt?’

‘Ja, dat weet ik wel,’ - hij denkt even na, - ‘maar,’ merkt hij dan neuswijs op, ‘dan is het toch anders, dan is zij niet meer van ons.’

‘Dan is zij niet meer van ons.’

De kinderen slapen, het heele huis is in rust. Maar Dora is wakker, zichzelf kwellend met die weinige woorden uit een kindermond. Zoo naïef-egoïstisch en toch zoo juist. Zoo redeneeren zij allen, de grooten zoowel als de kleinen.

Zij was het eigendom van allemaal, maar niemand was jaloersch, niemand werd tekortgedaan, zij had oog en oor voor iedereen, en zoo dacht ieder ten slotte, dat hij haar voor zich alleen had. Zoo ging het haar thuis, zoo was het bij de vriendinnen en bij haar aanbidders op het dorp. Op school, op kostschool, op de tennis, overal was zij algemeen eigendom, maar zij bleef het kind van het dorp, zij bleef van ons.

Maar nu is er een gekomen, die haar alleen voor zich wil, een die haar meeneemt, weg van het dorp, waar zij is geboren, waar zij is opgevoed waar ieder haar kent.

Hij gaat haar overplanten op een anderen bodem, onder vreemden, die haar niet kennen, die haar niet zullen waardeeren. Wat doet het ertoe? Zij is nu van hem, zij behoort hem alleen toe. Hij wil alles van haar, en vraagt niet of er anderen zijn, die oudere rechten hebben. En zij volgt hem blindelings, brekend met al wat haar lief was, alles verlatend om hem. Zij is verloren voor het dorp.

Zij zal nog wel eens komen kijken, heel kort even een bezoek maken, met of zonder haar man. Als hij er niet is, ziet men hem toch achter haar, in haar haast gauw te verdwijnen, omdat hij haar wacht. Het kan nooit meer worden zooals het was. De kinderen zeiden het in hun eenvoud zoo waar:

‘Zij is niet meer van ons.’

* * *

Een telegram in de lucht zwaaiend vliegen de kleintjes Dora tegemoet.

‘Lize komt, Lize komt!’ juichen zij door elkaar, tegen haar opspringend als jonge schoothonden, niet wetend waar het te zoeken in hun verrukking over de blijde tijding. Alles is vergeten, het afscheid, haar afwezigheid, - het weerzien maakt alles goed!

Met kloppend hart treedt Dora de bekende huiskamer binnen. Het is haar zoo vreemd, de vriendin terug te vinden in het ouderlijk huis, voor het eerst als ‘mevrouw’.

Zij verlangde zoo, en durfde toch niet gaan, bang dat er iets zou zijn, dat al het mooie weer zou verscheuren.

Maar neen, in haar oude hoekje zit Lize gehurkt tusschen de kleintjes, die druk babbelen, altijd elkaar in de rede vallend, allebei een arm om haar hals, alsof zij van plan zijn haar ditmaal stijf vast te houden. Bij Dora's komst staat zij op en omhelst de vriendin met de oude hartelijkheid. Gelukkig is er niets veranderd. Dora herademt.

En nu zitten zij weer bij elkaar, en Lize vraagt van alles en wil van alles weten. Neen, zij is niet voor hen verloren, haar huwelijk heeft haar niet van thuis en de vrienden vervreemd.

‘En kom je nu eens gauw mijn nestje bewonderen, Doop? Dan moet je eens lang blijven.’

En als Doop aarzelt, klinkt het lachend:

‘Of kan je niet van hier? Heb je hier een of andere trekpleister?’

‘Maar Lize, weet je dan niet, ik heb je toch geschreven...’

‘O, die geschiedenis met Frits?’ is het lachende antwoord. ‘Nu ja, Paul zegt ook, dat je je dat niet zoo moet aantrekken. Frits is een echte flirt, al is hij Paul's beste vriend. Paul heeft hem zelf dikwijls genoeg gewaarschuwd.’

‘Heb je Paul dan mijn brief laten lezen?’ Er is ergernis in Dora's stem over ‘dat misbruik van vertrouwen’.

‘Wel zeker! Wou je dat liever niet? Dan had je het moeten zeggen, ofschoon, voor mijn man heb ik geen geheimen, zie je. Maar je kunt gerust zijn, Paul zwijgt en is het alweer vergeten.’

Dora zegt niets meer. Waartoe ook? Alles draait om haar heen. Het is of zij nu pas echt de vriendin heeft verloren. Want nu weet zij zeker wat zij toen slechts vaag vermoedde: ‘Dat het niet meer kan worden wat het was.’

En pijnlijker nog dan den eersten keer, toen kindermond haar gedachtenloop resumeerde, suist

EEN SCHOT- EN STEEKVRIJ PANTSER.

het nu door haar brein:

‘Zij is niet meer van ons.’

Jan Szczepanik's schot- en steekvrij pantser.

De lange reeks van aanslagen op vorsten en republikeinsche Staats-opperhoofden vormt een der treurigste en verschrikkelijkste hoofdstukken uit de geschiedenis van onzen tijd. Aan allerlei goede voorzorgsmaatregelen om die aanslagen te voorkomen ontbreekt het zeker niet, maar tegen de sluwheid van enkele fanatieke personen, die bereid zijn hun leven op te offeren, blijken ze nutteloos te zijn.

Alle proeven om de bedreigden, ten minste op korten afstand, door schot- en steekvrije pantsers te beschutten, leverden tot nu toe nog geen bevredigende resultaten. Het ‘pantser’ van den energieken Poolschen uitvinder Jan Szczepanik lost het

vraagstuk in zoover op, dat de door zijn pantser beschutte lichaamsdeelen der aangevallenen tegen verwonding door schot of steek gevrijwaard zijn.

Het is evenwel niet uit metaal, maar uit zijde gemaakt. Op ons plaatje kan men zien, dat het op een aan den voorkant gesloten, van het middel tot den hals reikend vest zonder mouwen gelijkt. De borstkant bestaat uit een enkele laag van het weefsel, dat ongeveer de dikte van een winterjas heeft; de rugkant ziet er juist uit als die van elk ander vest. Het pantser wordt aan één kant met haken en oogen gesloten; nauwelijks 1 ½ K.G. zwaar, is het zoo dun en licht, dat het zonder bezwaar en zonder dat het in 't oog loopt, onder de gewone kleeding gedragen kan worden. Het gladde, hoog-gele weefsel bestaat uit ongeverfde zijde; zijn weerstandsvermogen tegen schot en steek berust op de door de eigenaardige samenstelling der draden verkregen elasticiteit en cohesie.

De met sterken druk tegen de met een pantser bekleede borst van een man aangeduwden steek met een scherpen dolk of puntig geslepen vijl (waarmede destijds Luccheni keizerin Elisabeth aanviel) stuit machteloos, en zonder het minste teeken achter te laten. op het weefsel af. Een werkelijken aanvaller zou het na den eersten natuurlijk vergeefschen stoot aan tijd ontbreken om nog een tweeden te doen.

Nog minder aangenaam dan de steekproeven moet het zijn, schietproeven te zien nemen op een levend mensch, wanneer deze, ook met de zekerheid van onkwetsbaar te zijn, lachend en zonder met de oogen te knippen, zijn door het wonderlijke zijden weefsel beschutte borst keert naar het onder andere omstandigheden doodende schot. Trots zijn vertrouwen op het pantser, is het voor den schutter altijd een onbehaaglijk iets met een 7 millimeter revolver, welks projectiel op gelijken afstand een sterke plank doorboort, op armslengte op een levend wezen te vuren. De schoten zijn zonder uitzondering treffers, maar zij blijven volkomen zonder uitwerking. De kogels stuiten op het pantser af als hagelkorrels tegen een ijzeren harnas en vallen met stompe punten op den grond. De plaatsen, die zij geraakt hebben, zijn zichtbaar door kleine, grauwe vlekken.

Zooals licht te begrijpen is, is er naar het Szczepanik-pantser, niettegenstaande zijn hoogen prijs, veel navraag en een heele reeks hooggeplaatste personen heeft er zich reeds van voorzien. Een bizonder voorzichtig heer draagt behalve een borst- ook een rugpantser. Het bericht van de uitvinding en het in den handel brengen van een werkelijk schot- en steekvrij pantser zal, zooals te hopen is, in de toekomst vele aanvallers van de uitvoering van een directen aanval doen afzien, en dat zou reeds veel gewonnen zijn.

De eerst 27-jarige Szczepanik heeft zich van Poolsch dorpsonderwijzer opgewerkt tot een van de beroemdste uitvinders onzer dagen, voornamelijk op het gebied der weefkunst. Onder den naam *Société des inventions Jan Szczepanik* heeft zich een maatschappij gevormd, met het doel zijn 55 uitvindingen te exploiteeren; dezen zijn van verschillenden aard, maar voornamelijk de uitvinding van zijn driekleuren weefstoel, waardoor het mogelijk wordt slechts met drie kleuren alle natuurlijke kleurschakeeringen weer te geven, hebben hem een wereldvermaardheid gegeven.

Zijn studiën over de proefnemingen met het weven brachten hem er toe, een draadverbinding van buitengewone taaiheid en weerstandsvermogen samen te stellen. Door deze eigenschappen van het weefsel steeds te verbeteren, slaagde hij er in, zonder er direct naar gestreefd te hebben, het ‘pantser’ uit te vinden, waarvoor niet vulcaan, maar - de zijdeworm de teedere grond stof levert.

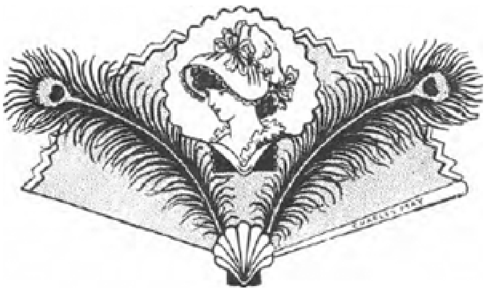

Het geheim van Heide-oord,
door Thérèse van Arendsberg.
(*Vervolg van blz.* 84.)

Zoo straks ga ik nog even naar Hedwig's graf. Ik gevoel behoefte haar nog voor 't laatst op die plaats te beloven, dat ik in alle opzichten eene moeder voor haar zoo vroeg verweesd dochtertje zal zijn; het is mij, alsof ik daardoor hare rust zachter, haar eeuwigen slaap vrediger zal doen worden. We hebben seen steen noch kruis daarop geplaatst; 't is beter, dat haar rustplaats onbekend

EEN MONUMENT VOOR GENERAAL DE WET. (Zie blz. 95.)

zij. Men kan nooit weten, wat Pestalozzi soms later nog in zijn schild zal voeren, als hij na voleindigden straftijd in de wereld terugkeert. Indien hij dan verneemt (en hoe licht zal het hem vallen de waarheid te ontdekken), dat wij een dochter bezitten, dan zal hij vanzelf zekerheid hebben, dat dit zijn en Hedwig's kind is, en terwijl ieder ander ons dankbaar zou wezen, dat wij haar naam smetteloos hebben bewaard en het onschuldige kind als een lang gewenschte bezitting in liefde hebben aangenomen, zou iemand als hij, met zulk een laag karakter, wellicht de afschuwelijkste middelen te baat nemen om haar geluk te vernietigen, alleen uit wraakzucht tegenover Ludwig, omdat deze hem destijds beslist zijne toestemming tot een engagement weigerde, zoolang Hedwig als minderjarige onder zijn voogdij stond. Dit alles bestormt soms de vredige rust, die over mij is gekomen, nadat ik moederweelde heb leeren smaken, en dàt is dan ook het eenige, wat me voor de toekomst doet huiveren; maar ook die vrees wil ik trachten te overwinnen. Nog bijna vijftien jaar zijn we veilig, en wie weet, of hij niet in de gevangenis sterven zal, of, wat nog oneindig wenschelijker ware, in die jaren van eenzame opsluiting tot andere en betere gevoelens komt. Wie weet ook, of onze kleine Agnes gespaard zal blijven, of wij beiden nog vijftien jaar zullen leven. Daarom, ik wil niet langer stilstaan bij wat wellicht nimmer geschieden zal, maar moedig en vastberaden in Holland voortzetten, wat wij op Franschen bodem hebben begonnen: te trachten ons lief, aangenomen kind te ontwikkelen en op te voeden tot een reine, deugdzame vrouw.

* * *

Op een zoelen voorjaarsavond in de tweede helft van April 1880, ongeveer eene week nadat de heer en mevrouw Waldheim met de kleine Agnes Nizza verlaten hadden, heerschte er aan het doorgaans zoo stille station Putten eene bijzondere drukte en opgewektheid, zooals men er in de twintig jaar, sedert de Centraal-Spoorweg voor 't eerst de Veluwe doorsneed, nog zelden had aanschouwd.

Behalve toch, dat de coupé van Heide-oord, het rijtuig van dokter Mansfeld, de tilbury van den secretaris en verscheidene boerenkarretjes aan den uitgang hadden post gevat, liepen bijna alle autoriteiten van het dorp benevens een groot aantal eenvoudige burgers en landlieden ongeduldig wachtend op en neder.

‘Nog een kwartiertje, hè Hendrik,’ zegt dokter Mansfeld glimlachend, terwijl hij den ouden koetsier, die telkens op zijn horloge ziet, hartelijk de hand toesteekt. ‘Je hebt je kranig gehouden dezen winter; en nu, zie je wel, dat ik gelijk had, toen ik je voorspelde dat je de terugkomst van mijnheer en mevrouw nog wel zoudt beleven? Je komt hen nu zelfs nog in je functie als koetsier afhalen, dank zij het zachte weder.’

‘Ja, dokter,’ grinnikt blijmoedig de oud-gediende, ‘alles is meegevallen, behalve dat het maar een meisje is. 't Had een stamhouder moeten wezen, die heden zijn intocht op Heide-oord deed; maar in Godsnaam, 't is nu eenmaal niet anders en we zullen het met de jonge dame wel voor lief moeten nemen. Gelukkig, dat onze goede mevrouw weer geheel in orde schiint te zijn.’

‘We zijn er vlug bij geweest, Hendrik, en dan kan men die kwaal nog wel eens den kop innijpen, vooral als het, zooals hier gelukkig, niet erfelijk in de familie is,’ verzekerde de geneesheer op gewichtigen toon, terwijl hij met moeite een glimlach onderdrukte. ‘Wie had toen kunnen denken, dat mevrouw hare schoonzuster nog overleven zou; dat was zoo'n flink, blozend meisje.’

‘Maar toch zag ze altijd bleek,’ mengde een jonge, stevige boer zich thans in het gesprek; ‘ze heeft zeker

te veel gestudeerd, ze was immers zoo hooggeleerd?'

'In de muziek alleen,' verzekerde Hendrik. 'Maar voor onzen mijnheer zal 't een zware slag geweest zijn; ze waren, meen ik, maar met hun tweeën.'

'Daar komt de trein!' klonk plotseling een hoog kinderstemmetje, dat blijkbaar toebehoorde aan Marietje Evers, het dochtertje van den stationschef, die op het hek was geklauterd, om de eerste te zijn die het groote nieuws kon verkonden, en terwijl al de leden van den gemeenteraad zich nu in een oogwenk tijds naar het perron begaven, haastte dokter Mansfeld zich om dominee Herks en zijne vrouw even vluchtig de hand te drukken, toen deze nog op 't laatste oogenblik bijna buiten adem kwamen aangeloopen. Nog enkele minuten van ademlooze stilte, waarin het dochtertje van den secretaris voor de zooveelste maal de cerise zijden linten van den kostbaren ruiker, die zij in de hand had, wat vaster toehaalde, en plotseling met vaste hand gestremd in zijn vaart, hield de naderende trein midden voor het station stil.

Blootshoofds, de hooge gestalte fier opgericht, met een glimlach van blijde herkenning op het door de zon gebruinde gelaat, stond burgemeester Waldheim rechtop in den waggon, toen aller oogen zich op de eenige eersteklascoupé richtten, en niet zoodra had de conducteur het portier geopend, of allen verdrongen zich om het zoo geliefde hoofd der gemeente het eerst de hand te drukken. Ludwig Waldheim vergenoegde zich echter met allen slechts een groet toe te wuiven en keerde zich dan haastig om, teneinde zijne echtgenoote te helpen uitstijgen, om dadelijk daarop van de dienstbode het sluimerend wichtje over te nemen, dat hij, zichtbaar aangedaan, dokter Mansfeld in de armen legde.

'Hier is nu onze kleine Agnes, dokter,' fluisterde hij met gebroken stem, 'en gij allen mijne vrienden, die ons hier zoo oprecht welkom wilt heeten, aanschouwt thans het kleine hulpelooze ding, om wier wille wij u, en gij ons zoolang hebt moeten missen. Moge een derde van de genegenheid, die gij mij en mijne vrouw steeds zoo ruimschoots hebt willen betoonen, in 't vervolg het deel van kleine Agnes wezen.'

'Wees welkom, hartelijk welkom in ons midden, waarde, hooggeachte burgemeester, mevrouw en ook gij, kleine jonge dame,' klonk het thans plechtstatig uit den mond van secretaris Bijleveld, terwijl zijne kleine Lucie mevrouw Waldheim de bloemen overreikte.

'Duizendmaal dank, mijne lieve,' zeide Agnes vriendelijk, terwijl zij het blonde vijfjarig meisje een kus op het voorhoofd drukte, om zich spoedig daarop tot de dames te wenden, die 'zoo beleefd waren geweest om haar hier te willen opwachten.'

Terwijl al deze plichtplegingen nog eenigen tijd voortduurden, nam Agnes haar kostbaar kleinood van den dokter over, en het Anna in de armen leggend, fluisterde ze zoo zacht, dat alleen deze haar kon verstaan:

'Ga even met Baby naar Hendrik toe; ik wed, dat hij brandt van ongeduld om haar te zien,' eene attentie van de jonge vrouw, waarvoor de grijsaard haar na jaren op zijn sterfbed nog dankbaar was, en die hem, zooals hij aan de omstanders verklaarde, 'trotscher maakte dan een koning'.

Voor Ludwig en Agnes was de feestelijke wijze, waarop zij bij hunne aankomst werden ontvangen, niet alleen een groote verrassing, maar tevens een zeer gewenschte afleiding. Gedurende de geheele reis toch waren beiden aan de hevigste aandoening ten prooi geweest, een aandoening, die hen te meer overmeesterde naarmate zij zich door de tegenwoordigheid van Anna moesten beheerschen. Onwillekeurig toch doemde thans andermaal voor hen op al, wat ze hadden beleefd sedert ze, nu zeven

maanden geleden, Heide-oord verlieten; ze herdachten als vanzelf de uren van wanhoop, toen Hedwig, van alles onbewust, hen èn geestelijk èn lichamelijk zooveel zorg baarde; daarna haar langzaam afnemen van krachten, hare ure van strijd en lijden en haar kalm, onbewust scheiden uit dit leven, dat haar zooveel smart en teleurstelling had bereid, en dit alles moesten zij beiden in stilte verwerken, de omstanders in den waan laten, dat zij wel is waar eene zuster hadden te betreuren, die hun lief en dierbaar was, maar wier heengaan, in de oogen dezer aan hen verknochte vrienden, rijk was vergoed door de geboorte van het zoolang afgesmeekte pand hunner liefde.

'Zondag zal, naar wij hopen, dominee Herks onze kleine Agnes wel willen doopen,' zeide burgemeester Waldheim ten slotte, zich met een vriendelijke buiging tot den jongen predikant wendend, en na diens toestemmend antwoord hierop te hebben ontvangen, vervolgde hij, zich thans tot alle omstanders richtend:

'En op dien voor ons zoo plechtigen dag wensch ik aan de armen van Putten eene extra uitdeeling te doen van brood, spek, boonen, rijst en eenig geld, terwijl mijne vrouw en ik vertrouwen, dat u, dokter, en u, dominee, beiden met uwe respectieve echtgenooten, en gij allen, mijne medeleden van den raad dezer gemeente, ons wel de eer zult willen aandoen dien middag op Heide-oord te komen dineeren.'

Van het algemeen, verward door-elkander-gefluister, dat op deze woorden volgde, maakte Agnes gebruik om zich langzaam uit de menigte te verwijderen en zich naar het gereedstaande rijtuig te begeven, waar de oude Hendrik met ongeduld hare komst verbeidde.

'Hendrik, hoe vin-je ons kindje?' zeide de jonge vrouw, terwijl ze met ongeëvenaarde minzaamheid den ouden koetsier de hand toestak.

'Een engel, mevrouw,' gaf de grijsaard diep bewogen ten antwoord; 'maar,' voegde hij er flauw glimlachend aan toe, 'hoe zou het ook anders kunnen zijn, 't is immers uw kind en het kleindochtertje van mijn nooit genoeg betreurden vorigen meester.'

'Ik hoop, dat je weldra ook van haar houden zult, om haarzelfs wil, Hendrik,' voegde Agnes hem nog haastig toe, angstig als ze was, dat het oudje haar verraderlijken blos zou opmerken; daarop in zichzelve mompelend: 'het comediespel begint al, nu ik nog nauwelijks den vaderlandschen bodem betreden heb,' keerde zij zich plotseling om, teneinde Ludwig een teeken te geven, dat zij verlangend was in te stijgen.

Deze, die stellig, evenals zijne vrouw, haakte naar het oogenblik, waarop zij in werkelijkheid weder tehuis zouden wezen, nam thans haastig afscheid van de verzamelde menigte en na weinig oogenblikken hadden zij plaats genomen in het gereedstaande rijtuig, dat hen in vluggen draf naar Heide-oord zou brengen, waar hun nieuwe vreugdebetooningen en blijde welkomstgroeten wachtten.

Zoodra de dienstboden de kamer verlaten hadden en de echtgenooten zich voor 't eerst alleen in de vanouds bekende vertrekken bevonden, nam Agnes het sluimerend kindje uit het gereedstaande wiegje, waarin Anna haar had gelegd, en haar aan Ludwig overreikend, fluisterde ze zacht, opdat geen onbescheiden oor hare woorden zou kunnen opvangen:

'Ludwig, van nu af aan is Agnes de erfgename van Heide-oord, - je wilt haar toch immers ook wel als zoodanig hier welkomheeten? Ik weet zeker, dat mijn vader, indien hij alles wist, het niet anders zou wenschen.'

'Ook dat nog,' gaf de burgemeester eveneens op gedempten toon ten antwoord; 'zelfs het erfdeel van je ouders wil je aan dit kind, zonder naam en zonder eenige rechten, afstaan? Agnes, je bent in den volsten zin des woords een engel.'

‘Je vergist je, Ludwig,’ klonk het eenvoudige antwoord; ‘op het oogenblik, dat wij Agnes als ons kind lieten inschrijven, kreeg zij vanzelf de rechten eener dochter; 't is dus volstrekt geen goedheid of edelmoedigheid van mijne zijde, indien de bezittingen mijner ouders later in hare handen overgaan, maar ik gevoelde behoefte te weten, of jij

ook hieraan gedacht hadt; jij, die vroeger menigmaal het plan te berde bracht om, indien ons huwelijk kinderloos mocht blijven, Heide-oord na ons overlijden te bestemmen tot een asyl voor verwaarloosde kinderen.'

'Het zal dan nu het eigendom worden van een kind, van eene vrouw, zoo we willen hopen, die in hare jeugd ook een verwaarloosd, doodarm kind zou zijn geweest, indien niet de beste en edelmoedigste aller tantes haar als haar eigen kind had aangenomen en opgevoed,' zeide Waldheim, terwijl hij zijne vrouw liefdevol aanzag.

'En indien niet de braafste en trouwste aller ooms daartoe had medegewerkt,' fluisterde Agnes met diep bewogen stem. 'Laten we hopen en vertrouwen, Ludwig, dat wij beiden nooit berouw zullen hebben van dat besluit, en dat het vroeg verweesde schepseltje de vreugd van onzen ouderdom moge uitmaken.'

* * *

Bijna achttien jaar zijn verloopen tusschen dezen zachten voorjaarsdag en den kouden wintermorgen, waarop ons verhaal een aanvang nam; jaren van kalm, vredig huiselijk geluk, van verademing na maanden van strijd en smart; jaren, waarin Ludwig en Agnes slechts leefden voor het geluk van hun pleegkind, en om, zij het ook ten koste van veel zelfverloochening, het geheim van Heide-oord te bewaren, het droeve mysterie, dat de geboorte der kleine Agnes omhulde. Deze scheen de verwachting harer pleegouders niet te beschamen, en er zijn verscheidene dagen geweest, waarop de profetie van Agnes is vervuld geworden, dat zij beiden behoefte gevoelden God te danken, dat Hij in Zijne ondoorgrondelijke wijsheid alles zoo had beschikt, daar het weesje voor hen een bron van geluk was, een bezit, dat hun niets dan vreugde en genot verschafte.

In de eerste jaren van haar bestaan was het een dagelijks wederkeerend genoegen, hare geleidelijke ontwikkeling na te gaan; ze was een voorspoedig kind, bedeeld met goede vermogens, zoodat men al heel spoedig de overtuiging kreeg, dat het geestelijk en lichamelijk lijden harer moeder geen invloed op haren gezondheidstoestand hadden uitgeoefend. Wat haar uiterlijk aangaat, was ze geheel en al een Waldheim, lang, slank, met donkere oogen en zwart haar, eer tenger dan forsch gebouwd; maar wat haar karakter betrof, scheen zij veeleer een kind uit het Zuiden te zijn, heftig, gepassionneerd in hare toewijding, doch ook in haar antipathieën, wat Agnes menigmaal reden tot zorg gaf, daar zij vreesde hierin het karakter van den vader te ontdekken. Met zachtheid en overredingskracht wist de teedere moeder echter van jongsaf deze hartstochtelijke uitingen van haar pleegkind te beteugelen, en zoodra Agnes den leeftijd van zes jaar had bereikt en deswege een begin moest worden gemaakt met hare wetenschappelijke ontwikkeling, werd voor haar eene gouvernante geëngageerd, van wie men verzekerd was, dat zij zachtheid en tact aan ferme wilskracht paarde, opdat de kleine evengoed buiten, als gedurende de lesuren, altijd onder liefderijke leiding zou wezen. Want - en dit kwam hoe langer hoe meer op den voorgrond naarmate de jaren verliepen - Ludwig was wanhopend jaloersch op de liefde, die zijne vrouw kleine Agnes toedroeg, en dagelijks moest zij eenige uren afzonderen om met hem alleen uit te gaan of samen in zijn studeerkamer door te brengen. Niet, dat Ludwig Hedwig's kindje in het minst een kwaad hart toedroeg; van iemand met zijn principes zou men dat trouwens allerminst kunnen verwachten; maar volgens zijne opvatting was het kind even gelukkig bij hare gouvernante als

bij hen in de woonkamer, en terwijl hij tien jaar lang zijne vrouw altijd alleen voor zich had gehad, viel het hem nu zwaar haar met eene andere te moeten deelen.

Met het fijne gevoel, doorgaans aan kinderen eigen, besefte Agnes, dat papa haar niet gaarne den geheelen dag in zijne nabijheid had, en wel verre van hem daardoor minder liefde toe te dragen, deed het kleine ding voortdurend haar uiterste best om het hem naar den zin te maken. Kwam Ludwig vermoeid tehuis, zoodat hij geen lust tot praten had, dan kon zij uren achtereen doodstil op een voetenbankje zitten, oogenschijnlijk in een harer prentenboeken verdiept, terwijl zij op andere dagen, als hij in het park op en neder liep, zoo zacht als een muisje achter hem aantrippelde, tot hij ten laatste, getroffen door zooveel toewijding, haar bij zich riep om met hem verder te wandelen. In die zeldzame oogenblikken scheen zij het gelukkigste kind der wereld te zijn; vertrouwelijk tot haar pleegvader opziende, met haar klein handje in zijn stevige vuist gekneld, vertelde ze hem dan, met haar lief kinderstemmetje, van wat zij dien dag had geleerd en hoe zij op hare wijze mama had geholpen in de huishouding, totdat Ludwig ten slotte, geheel gewonnen door hare lieftalligheid, haar voorstelde om hare moeder te gaan roepen en met hun drietjes de wandeling voort te zetten.

Langzamerhand, in den loop der jaren, kwam ook in dezen toestand eene groote omkeering, want naarmate Agnes ouder werd en haren beiden ouders steeds meer liefde en hartelijkheid betoonde, werd ze ook haren vader even onmisbaar als ze het van den beginne af hare moeder was geweest, en van toen af aan werd de jeugd van het jonge heide-prinsesje, zooals men haar, in navolging van hare moeder, noemde, even zonnig en gelukkig, als die van elk afgodisch bemind, eenig kind slechts wezen kan.

Nooit, aldus werd besloten, zou Agnes Heide-oord verlaten om naar eene kostschool te gaan; men wilde haar de best ontwikkelde gouvernantes geven, opdat zij zich de vreemde talen geheel eigen zou maken, en vanaf haar tiende jaar mocht zij elken zomer hare ouders vergezellen op een buitenlandsche reis, zoodat hare kennis, ook in dien zin, werd uitgebreid.

Doch ook hierin zag men andermaal, hoe de mensch wikt, doch God alleen beschikt. Agnes had bijna den leeftijd van vijftien jaren bereikt, toen Waldheim op een morgen, bij het openen zijner brieven, plotseling doodsbleek werd, en terwijl hij zijne vrouw een teeken gaf om hem te volgen, stond hij schielijk van zijn zitplaats op en verliet, door haar gevolgd, de eetkamer. De tijding, die hem zoo deed ontstellen, was een dreigbrief van Juan Pestalozzi, die, thans uit den kerker ontslagen, zooals zij altijd gevreesd hadden, dat eenmaal zou geschieden, nasporingen had gedaan omtrent zijn vroegere verloofde, Hedwig Waldheim, en nu, volgens zijn schrijven, zekerheid ontvangen had, dat Hedwig haar broer en schoonzuster naar Nizza was gevolgd en daar bij de geboorte van haar kind overleden was. Dat zij het kleine weesje als hun kind hadden geadopteerd, scheen vrijwel zijn goedkeuring weg te dragen, doch thans, nu hij weder op vrije voeten was, wenschte hij zijne dochter bij zich te hebben, tenzij de heer en mevrouw Waldheim genegen waren hem honderdduizend marken te doen toekomen, voor welke som hij haar voorgoed aan hare pleegouders wilde afstaan. Wilden zij hiertoe niet overgaan, dan zou hij zelf naar Heide-oord komen om zijne dochter met hare afkomst bekend te maken, en haar af te vragen, of zij hem wilde volgen, dan wel haren pleegouders haar verder leven wijden.

Als een donderslag kwam deze jobstijding het vredig geluk van dezen kleinen familiekring verstoren. Hoe nu te handelen? Een dergelijke som Pestalozzi af te staan, zou hun desnoods wel mogelijk zijn, doch welken waarborg hadden zij, dat de

geslepen booswicht dan na enkele jaren niet andermaal denzelfden maatregel zou te baat nemen om hun geld af te persen? En indien zij weigerden, dan zou hij stellig zelf naar Holland komen, en behalve dat hij dan het zoo zorgvuldig bewaarde geheim wijd en zijd zou uitbazuinen, kon hij, en dit was in hunne oogen oneindig erger, het geheele levensgeluk van hun zoo dierbaar kind in één slag verwoesten.

Dokter Mansfeld, de eenige persoon ter wereld, met wien zij in deze moeilijke uren konden raadplegen, gaf dan ook als zijne meening te kennen, dat men Agnes zoo spoedig mogelijk, onder een of ander voorwendsel, van Heide-oord moest verwijderen; naar een kostschool zenden, liefst in den vreemde, terwijl niemand in de omgeving mocht weten waarheen. Waldheim moest intusschen trachten Pestalozzi den mond te snoeren door de uitkeering van een bepaald jaargeld, in termijnen over te maken, echter onder de stellige voorwaarde, dat deze toelage onmiddellijk zou ophouden, zoodra hij de geringste démarche deed om de identiteit van zijn kind te bewijzen.

Een werkelijk eenigszins dreigende typhus-epidemie in de omstreken van Putten was het voorwendsel, dat te baat werd genomen om Agnes voor een poos naar een andere luchtstreek te zenden. Waarheen? Dit zou men eens rijpelijk overwegen in overleg met een neef van dokter Mansfeld, die een specialiteit in opvoedkunde was en in Den Haag woonde; waarschijnlijk, dat deze een of ander kostschool, in België of Engeland, zou aanraden.

Het jonge meisje, ofschoon droevig gestemd, dat zij voor geruimen tijd van hare ouders en haar ouderlijk huis moest scheiden, verheugde zich toch weder met echt kinderlijke blijdschap, dat zij nu zou opgroeien te midden van meisjes van haar leeftijd en vriendinnen zou maken, die haar trouw bleven gedurende haar verder leven. Voor ‘Pa en Moedertje’ vond ze het echt vervelend, dat die typhus-epidemie hen nu noodzaakte haar weg te zenden, dewijl dokter Mansfeld zeide, dat men op haar leeftijd er bovenal vatbaar voor was; maar wat haar zelve betrof, het lachte haar wel toe, eens een jaartje kostschoolleven mee te maken, en om harentwil behoefde men dus geen bezwaren te opperen.

Aanvallige, schuldelooze jeugd, wat zijt ge soms wreed en liefdeloos in uw zucht naar verandering! Vergeten was thans bij Agnes de zorg, de eindelooze toewijding, waarmede men haar van haar vroegste jeugd af had omringd; ze zag alleen het nieuwe en vreemde, dat haar in de toekomst tegenlachte; ze droomde van een wereld, die haar tot nu toe slechts bij name bekend was, en - in die dagen van blij vooruitblikken naar de dingen, die komen zouden, merkte ze niet op, hoe beide hare ouders voortdurend in angstige spanning verkeerden en met verbijsterden blik iederen vreemdeling aanstaarden, die zich in de omgeving van Heide-oord vertoonde. Want, in antwoord op Waldheim's aanbod om hem jaarlijks vijf duizend mark uit te betalen, had Pestalozzi wel een gunstige en zich verbindende belofte gezonden, - doch wie gaf hun ook slechts den geringsten waarborg, dat hij niet op een of anderen dag zijne bedreiging zou volvoeren van zelf naar Heide-oord te komen?

Deze vrees werd echter niet bevestigd, want zoowel gedurende de twee jaar, die Agnes in het buitenland doorbracht, als in de laatste vijftien maanden, nadat ze op Heide-oord was teruggekeerd, had men aldaar niets anders van graaf Pestalozzi vernomen, dan dat hij geregeld per keerende post de quitanties geteekend terugzond, welke Waldheim elke drie maanden bij het hem toegezegde jaargeld insloot.

De eertijds zoo beangstigde ouders waren hierdoor ten slotte geheel gerustgesteld, dat alles verder op dezelfde wijze zou blijven voortgaan, toen plotseling op dezen feestdag, waarvan zij zich zooveel vreugde hadden voorgesteld, die noodlottige, geheimzinnige brief, ditmaal aan Agnes zelve gericht, andermaal alle illusies den bodem insloeg en hen, meer nog dan destijds, met angst en schrik voor de toekomst vervulde.

(*Wordt vervolgd.*)

Uit de gummi-Districten van Brasilië.
Met illustratiën.

Voor den uit den Atlantischen Oceaan in de Amazone-rivier komenden reiziger opent zich een wereld van niet verwachte schoonheid. Dagen lang vaart het schip stroomafwaarts zonder dat het oog den oever

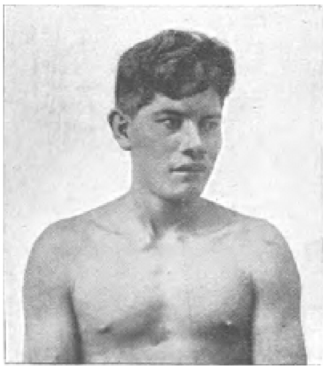

INDIAAN VAN DE AMAZONE-RIVIER.

ziet; eerst op den negenden dag kan men met een goeden kijker den stroom overzien, en heel in de verte wordt men vormlooze, op wolken gelijkende, donkere schaduwen gewaar: den oever.

Het doel van de reis is naar de nog in opkomst zijnde stad Manars, de hoofdstad van Amazone, den grootsten staat der republiek Brasilië. Overal zijn talrijke, donker gekleurde arbeiders, druk bezig met wegen, sorteeren, versnijden, inpakken en merken van een donkere massa. Deze massa, in bolronden of platten vorm, is gummi, het voornaamste export-artikel van Amazone.

Het product wordt evenwel niet hier, maar in de hoogere streken van den Amazonestroom en zijn zijrivieren gewonnen.

Op reis daarheen openbaart zich aan den reiziger al het tooverachtig schoone het oerwoud verheft zich een op palen gebouwde barak, die den bezitter van een gummidistrict toebehoort. Hier is het proviand opgeborgen voor de gummitrekkers, die uit de staten Rio grande del Norte, Pernambuco, Maranhao en Clara komen, en aan alle ontberingen gewoon en zeer weinig eischende lieden zijn. Hun lot is hard, want zij zijn niet veel meer dan slaven, die bij den ondernemer reeds in 't krijt staan vóór het werk nog begonnen is. Daarbij komt nog het moerassig klimaat, waaronder alleen de gezondheid van de allerkrachtigsten niet lijdt.

Het winnen der gummi geschiedt op de volgende wijze: De gummitrekker krijgt van den ondernemer een kleine ijzeren bijl, ongeveer een 50-tal half-ronde bekers (Tigellinha) en een aan een draagriem bevestigden ketel. Aldus uitgerust trekt hij naar het duistere oerwoud. Hier aangekomen moet hij op het hem aangewezen arbeidsveld het onderste hout der boomen wegkappen en een natuurlijken, zeer primitieven weg maken. Dan, wanneer de stammen blootgelegd zijn, begint het ‘tappen’. De gummitrekker maakt nu met een bijl op afstanden van 15 cm. van 40 tot 50 insnijdingen boven elkaar in den stam van den boom. Onder die insnijdingen bevestigt hij een der meegebrachte Tigellinha en deze vangen het uit de insnijdingen vloeiende, melkachtige sap op.

Als het sap ophoudt te vloeien worden de bekers in den voor dat doel meegebrachten ketel geledigd en dezelfde bewerking wordt aan den anderen kant van den boom her-

haald. Gedurende den oogsttijd, die van 100 tot 110 dagen duurt, wordt dit proces aan denzelfden boom van 2 tot 3 maal herhaald, al naar gelang de meer of minder gunstige ligging van het district.

INDIANEN VAN DEN NAUPOHANO-STAM UIT HET GUMMI-DISTRICT.

Gedurende dezen tijd heeft de gummitrekker lijden en ontberingen van allerlei aard te doorstaan. Onophoudelijk zweven er bij zijn werk bloeduitzuigende insecten om hem heen, die 's nachts door de beruchte muskieten afgelost worden, maar ook andere dieren uit het oerwoud trachten hem voortdurend het leven zuur te maken.

Als de avond aangebroken is, keert de gummitrekker naar zijn in de nabijheid van het arbeidsveld gelegen armoedige hut terug en dan begint het tweede deel van zijn werk. Hij ontsteekt een zooveel mogelijk rook verspreidend vuur en steekt daarnaast twee tegenover elkaar staande vorken in den grond, waarover hij een houten stok legt, die in het midden met de boommelk bevochtigd is. Deze stok wordt nu door den rook gedraaid en al spoedig wordt de melk kleverig en elastisch, - de rook heeft ze in gummi veranderd.

De melk wordt er voorzichtig zoolang overheen gegoten, totdat de kogel zoo groot is, dat de stok met moeite slechts gedraaid kan worden. De stok wordt er dan uitgetrokken en de kogel terzijde gelegd om te drogen; dan begint men aan een tweede en dit wordt zoolang herhaald totdat de melkvoorraad van één dag op deze wijze in gummi is omgezet. Doorgaans eerst omstreeks middernacht heeft de gummitrekker gelegenheid zich ter ruste te begeven. Al naar de marktprijs is, ontvangt hij van 3 tot 5 milreis (een rijksdaalder tot 3 gulden) voor een kilogram gummi.

Slechts een gering percentage der arbeiders houdt het bij den zwaren arbeid en de vreeselijke hitte van het klimaat uit. Van de uitgetrokkenen sterven er 40 pCt., en zelfs de overlevenden keeren uitgeput en ellendig, met afgetobde lichamen, naar hun haardsteden terug.

Het ligt evenwel in het plan van de Brasiliaansche regeering, in de gummi-districten op de plaats waar nu de ellendige hutten staan, een flinke technische inrichting te bouwen.

Het Schildpadden-Eiland Assention.

Noordwestelijk van het eiland St. Helena, in den tegenwoordigen tijd zoo berucht om het groote aantal Boerenkrijgsgevangenen dat het huisvest, ligt een eenzaam rotseiland Assention, of ook wel Hemelvaarts-eiland genaamd. Het bestaat bijna geheel uit lava, dat uit onderzeesche kraters is opgeworpen. In het jaar 1815 maakten de Engelschen zich van dit eiland meester en legden er een fort aan, dat door militairen bewaakt werd, die in opdracht hadden van hieruit het eiland St. Helena, waar Napoleon destijds gevangenzat, te bewaken.

Het eiland is tot heden in het bezit der Engelschen gebleven en staat ook onder Engelsche admiraliteit. Het is het kolenstation en dient bovendien als verblijfplaats voor zeelieden, manschappen en officieren, die op de Engelsche schepen in Afrika door malaria zijn aangetast en door het aangename klimaat van het eiland Assention herstelling zoeken. Het heeft slechts één kleine stad, Georgetown genaamd; men kweekt er Europeesche en tropische gewassen en doet er ook met succes aan de veeteelt.

Een voornaam exportartikel, en wel een zeer origineel, zijn de groote schildpadden. De oevers van het eiland worden namelijk door de zeeschildpadden met voorliefde opgezocht om daar haar eieren te leggen, en een enkele schildpad legt er van 200 tot 250, welke zij in het zand verstopt. Voor het uitbroeden zorgt de zon en reeds na twee tot drie weken komen de

GETATOEËERDE INDIAANSCHE VROUW VAN DEN NAUPOHANO-STAM UIT HET GUMMI-DISTRICT.

jongen te voorschijn, die eerst slechts van 3 tot 4 centimeters lang zijn. De oude schildpad wordt tot twee meter lang en weegt 500 K.G., ja, men heeft zelfs exemplaren machtig kunnen worden van 730 K.G. Het soort, dat met voorliefde naar Assention komt, is de soepschildpad (Chelonia viridis), wier vleesch, vet en eieren als lekkernijen

gelden; schildpadsoep. schildpadragout en schildpadfricassee vindt men in Londen bijna op iedere spijskaart.

Dat de schildpadden van op grooten afstand met bepaalde tusschenruimte het eiland Assention bezoeken, is door proefnemingen vastgesteld. Men heeft bijv. zulk een schildpad uit Assention naar Londen getransporteerd, ze op den rug van een herkenningsteeken voorzien en ze in het Kanaal tusschen Engeland en Frankrijk in het water gewor-

pen. Reeds een half jaar later werd deze zelfde schildpad te Assention weer gevangen. In een ander geval had men nabij Honoloeloe een gemerkte schildpad over boord geworpen en drie jaar en twee maanden later, nadat het dier ongeveer vijftienduizend zeemijlen zwemmend had afgelegd, werd het weer op het eiland Assention ontdekt.

De schildpadden vangst is zeer afwisselend; er zijn jaren dat er 2500 stuks maar ook anderen dat er slechts 800 gevangen worden. De vangst begint op den eersten Januari en wordt drie maanden lang voortgezet. De soepschildpad is niet alleen reusachtig groot, maar ook zeer sterk. Zij heeft een fabelachtige kracht in haar pooten en een gevaarlijk gebit; toch heeft ze een zacht karakter en verweert zich maar zelden. Negers van Sierra-Leone worden als geschikte schildpaddenvangers het meest gebezigd. Op hooggelegen plaatsen langs de kust zijn wachthutten opgericht, in ieder waarvan twee negers gestationneerd zijn. Door stoombooten, die voortdurend om het eiland varen, worden zij van proviand voorzien. Van uit hun wachtposten overzien zij het

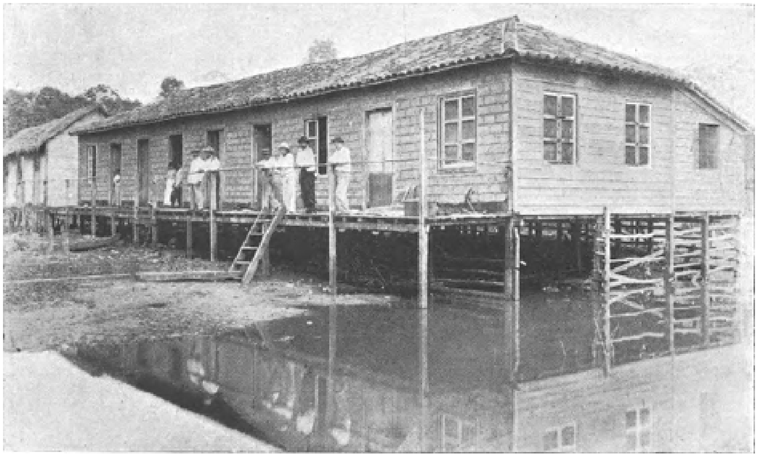

HANDELSKANTOOR EENER GUMMI-FIRMA IN TARANCA.

strand; zien zij een schildpad uit het water aan land gaan, dan wachten zij geduldig tot het dier zoover is, dat het moeilijk meer in het water terug kan. Denken de jagers, dat het juiste tijdstip aangebroken is, dan komen zij uit hun schuilplaatsen te voorschijn, jagen zoo hard zij loopen kunnen op de schildpad aan, snijden haar den weg tot het water af en draaien haar, zoodra zij bij haar gekomen zijn, met aanwending van alle krachten, om.

't Is namelijk van algemeene bekendheid, dat als de schildpad eenmaal op haar rug ligt, zij niet meer in staat is zich om te draaien.

Dagelijks vaart een stoomboot alle stations af om de gevangen schildpadden naar de groote vijvers te brengen. Beambten noteeren zorgvuldig de opbrengst der vangst; de jagers ontvangen voor iedere schildpad 2 shilling (f 1.20).

De jagers binden nu voorzichtig om een der voorpooten der gevangen schildpad een dunnen kabel, waarbij zij zich zeer in acht moeten nemen voor de gevaarlijke slagen van het dier, want zooals reeds vroeger is vermeld, hebben de schildpadden in haar pooten zeer veel kracht. Aan het andere einde van den kabel wordt een kleine zwemboei bevestigd. Nu draait men de schildpad weer om, zoodat zij weer op hare pooten komt te staan, en nu loopt ze natuurlijk zoo hard ze kan naar het water. De zwemboei staat haar niet toe verder te duiken, dan de kabel reikt, De booten van het klaarliggend stoomschip drijven ze naar het laatste heen en de dieren worden met

behulp van den kabel aan boord getrokken. Hier worden ze dadelijk weer op den rug gelegd en met vochtige doeken bedekt. Heeft de stoomboot haar volle lading, dan gaat zij direct naar Georgetown, waar de schildpadden in twee groote vijvers geplaatst worden, die door sluizen met de zee in verbinding staan, zoodat eb en vloed hier ook kunnen binnendringen. In den eenen vijver worden de grooten, in den anderen de kleineren bewaard, daar de voeding niet op alle leeftijden dezelfde is. Men heeft uitgemaakt, dat de schildpad tot haar zes-en-veertigste jaar groeit. In haar jeugd leeft zij voornamelijk van visch en mosselen, op lateren leeftijd bijna uitsluitend van planten, en wel van zeer fijn zeegras en andere waterplanten. De pas uit de eieren gekropen, zeer jonge schildpadden worden in speciale bassins gebracht, waar men ze voedt, totdat ze in den vijver, waarin de kleinere schildpadden zich bevinden, kunnen worden overgebracht.

De Engelsche admiraliteit verkoopt de schildpadden slechts aan één Londensche firma, Ring en Brynver, die haar magazijnen dicht bij Waterloo-station heeft. De firma doet aan de admiraliteit hare bestellingen, al naardat zij zelve aanvragen heeft; wordt er een bizonder groote schildpad besteld, dan wacht den jagers een moeilijke taak; zij moeten zich namelijk in het bassin begeven, waar de groote schildpadden vrij rondzwemmen, en beproeven een schildpad een lus van een kabel om één der pooten te slaan. Zij moeten daarbij zeer handig en voorzichtig te werk gaan, om niet gewond te worden, en er zijn zeer gevaarlijke oogenblikken bij de vangst der groote schildpadden in het bassin. Maar eindelijk wordt het gewenschte dier de lus om den poot geslagen, en dan wordt het met geweld uit het water getrokken.

De stoombooten, die de schildpadden naar Londen overbrengen, hebben lieden van boord, speciaal belast met de

verpleging der dieren gedurende den overtocht; toch vermageren ze zeer en worden zeer zwak. Ze liggen bijna gedurende den heelen tocht op den rug, zijn voortdurend met vochtige doeken bedekt en slechts op bepaalde tijden worden zij omgekeerd om te kunnen loopen en eten. In Londen wordt de lading door bovengenoemde firma in ontvangst genomen en dadelijk weer in bassins met zeewater geplaatst, zoodat zij wat kunnen bijkomen. Dan worden zij geslacht en in haar geheel of in gedeelten aan de gaarkeukens verkocht.

Een Monument voor Christiaan de Wet.

Den 17 November van het vorige jaar heeft in het handelsstadje Schierstein bij Wiesbaden de plechtige onthulling plaats gehad van een monument voor den Boerenaanvoerder Christiaan de Wet, dat vervaardigd werd door een bekend beeldhouwer.

Reeds lang vooruit was er van Schierstein uit een oproeping gedaan aan alle vereerders in Duitschland van den koenen Boerengeneraal om den heldhaftigen strijder in Transvaal een eeregave aan te bieden. Dat deze oproeping niet zonder resultaat is geweest, bewijst de onthulling van het statue, dat het eeregeschenk voorstelt.

Op een voetstuk is de buste geplaatst van den Boerenaanvoerder, die door een Duitscher begroet wordt; aan den voet kruipt een wanstaltig dier, de verschrikkingen van den oorlog zinnebeeldig voorstellend.

Nu evenwel de eeregave gereedgekomen is, zal het heel wat voeten in de aarde hebben om ze den steeds zwervenden Boerenaanvoerder te doen toekomen. Waarschijnlijk zal het er wel mee gaan als met den eeredegen, die De Wet reeds in 't voorjaar door Hamburgsche vereerders geschonken is, maar dien men hem tot heden toe nog niet heeft kunnen ter hand stellen. Het kunstwerk zou bovendien een niet gemakkelijk te vervoeren stuk bagage zijn voor den slechts met het allernoodzakelijkste uitgerusten Boerengeneraal, die geen tehuis meer kent en geen rustplaats meer heeft.

De schenkers van deze goed gemeende eeregave zullen dus wel moeten wachten totdat in vredestijd het ook aan Christiaan de Wet vergund zij aan eigen haard van de doorgestane ontberingen en vermoeienissen uit te rusten.

Wij kunnen niet anders doen dan hartelijk hopen, dat de omstandigheden dan zoo zullen zijn, dat dit bewijs van hoogachting hem werkelijk genoegen zal doen.

De vreugde van het weerzien.

‘Haal de roeispanen in, Anna, en laten we wat met den stroom meedrijven.’

Gewillig gehoorzaamde ik, want het was dien dag warm en ik had na een uur roeiens ontdekt, dat de schoonheden van het landschap beter waar te nemen waren, als men niets deed.

In de kussens achteroverleunend, luisterde ik naar het gegons van de bijen en het eigenaardige geluid van het water, dat langs de boot stroomde, terwijl ik keek naar de afwisselende gelaatsuitdrukking mijner metgezellin.

Het was een mooi gelaat, bleek en teer, met aardige, grijsachtige oogen en omlijst met zacht bruin haar. Ik hield veel van haar, want gedurende de laatste twee jaar

hadden we zulke groote vriendschap voor elkaar opgevat, als men die voor twee vrouwen voor onbestaanbaar houdt.

Ik maakte een kleine opmerking, en de peinzende oogen mijner vriendin kregen een vriendelijke uitdrukking, terwijl zij glimlachend zei:

‘Wat is het hier mooi en vreedzaam. Juist een plekje voor vertrouwelijke mededeelingen. Zeg eens, Anna, heb ik ooit een geheim voor je gehad?’

‘Niet dat ik weet,’ antwoordde ik, terwijl ik mij nog makkelijker in mijn kussens vlijde. ‘Wat meen je eigenlijk?’

‘Wel, er is een groot geheim, dat ik altijd in mijn hart heb opgesloten gehouden; het is geloof ik het eenige, dat ik je niet heb toevertrouwd. Ik zal het je nu gaan vertellen. Hoelang is het nu geleden, dat ik bij je kwam wonen?’

‘Twee jaar,’ antwoordde ik, ‘en het was de gelukkigste tijd uit mijn leven. Je wilt toch niet zeggen, dat je er over denkt mij te verlaten?’

Zij keek mij eenigszins uitvorschend aan en antwoordde toen: ‘Heb je er nooit aan gedacht dat het vreemd was, dat ik mijn huis en vrienden verliet, om mij hier op het land te komen begraven?’

‘Ja, dat heb ik wel, maar ik begreep, dat je er je redenen voor hadt,’ klonk mijn antwoord.

‘Heb je nooit over die redenen nagedacht?’ drong zij verder aan.

‘Ik meende,’ begon ik aarzelend, ‘dat ge mogelijk een groote teleurstelling gehad hadt.’

Ik ging niet verder, en mijn vriendin, die mij van onder haar lange oogharen uitvorschend aan keek, sprak:

‘Dan hadt je wel gelijk. Je dacht, dat er een man bij in 't spel was, en dat is ook zoo.’

Haar stem klonk hoe langer hoe zachter, toen zij deze bekentenis deed, en haar oogen staarden over het water met de afgetrokken uitdrukking, die haar zoo eigen geworden was. Ik keek haar stil aan, nieuwsgierig zooals slechts een vrouw zijn kan, en dorst haar toch geen vraag te stellen.

‘Ja,’ sprak zij zacht, ‘om hem ging ik weg, ik hield te veel van hem om te blijven.’

‘Maar waarom dan?’ ging ik onmeedoogend voort, deze soort van genegenheid niet goed begrijpend. ‘Hield hij dan niet van jou?’

‘Ja stellig,’ antwoordde zij; ‘juist daarom ging ik heen.’

‘Was - was hij soms getrouwd?’ vroeg ik zenuwachtig.

Zij knikte, en in mijn verlegenheid wist ik niets beters te doen dan de riemen te grijpen en te roeien of mijn leven er van afhing.

‘Ja,’ sprak zij bitter. ‘Hij was getrouwd, maar met een ijdele, zelfzuchtige vrouw, die om niets anders dacht dan om haar eigen ijdelheid te bevredigen. Wat hij door haar leed, weet niemand beter dan ik. In zes maanden was al zijn geld op, bovendien had hij schulden die hij onmogelijk betalen kon; zijn leven was een aaneenschakeling van ellende. O, Anna, Anna, er is geen grooter kruis voor een man dan een slechte vrouw.’

‘Dat moet wel hard voor je geweest zijn om aan te zien,’ mompelde ik medelijdend.

‘Maar niet zoo hard als voor hem.’

‘En geloof je, dat hij je liefhad?’

‘Daar ben ik zeker van,’ antwoordde zij. ‘Of denk je dat het leven mij de laatste twee jaar draaglijk zou geweest zijn, als ik dat niet geweten had? Dat gaf mij juist den moed om weg te gaan en om al die vreeselijk lange maanden weg te blijven. Als ik niet geweten had, dat hij nog daar was, waar ik hem verlaten had, in mij

vertrouwende, in mij geloovende, mij liefhebbend, dan zou ik krankzinnig geworden zijn, of ik had mij in deze rivier geworpen en zoo een einde gemaakt aan mijn ellendig bestaan.'

'En nu?' vroeg ik nieuwsgierig, terwijl ik de riemen in het water liet drijven.

Zij zag de uitdrukking van pijnlijke verrassing, die op mijn gelaat verscheen, en ging voort alsof zij tot zichzelve sprak: ‘Ik zal hem morgen in A. ontmoeten; hij zal aan het station zijn, als mijn trein aankomt. Ik heb hem in twee jaar niet gezien - in twee lange jaren.’

‘Is zijn vrouw dan dood?’ merkte ik op.

‘Neen, zulke vrouwen sterven niet gauw.’

‘Maar’ - bracht ik in het midden.

‘Spreek niet van maars,’ riep zij bijna boos. ‘Wij hebben nu genoeg geleden, hij en ik, en we zullen nu houden of die andere vrouw dood is. Wij gaan alle ellende van het verleden vergeten. Hij neemt mij mee naar 't buitenland en we gaan een nieuw leven beginnen. Alleen de gedachte hieraan heeft mij de laatste jaren staande gehouden.’

Mijn handen lieten de riemen los, en ik verbrak de pijnlijke stilte, die volgde, door mijn pogingen om ze weer te grijpen. Toen kreeg ik mijn tegenwoordigheid van geest terug en keek haar ernstig aan.

‘Ge zijt een dwaas meisje,’ sprak ik, niet zonder ontroering. ‘Denkt ge, dat je ten koste daarvan gelukkig zult worden? Denk er nog eens over na, want je zult er bitter spijt van hebben. Je hebt genoeg moed getoond door je gedurende dien tijd achterwege te houden; bederf het nu niet. Ik spreek nu in je eigen belang en het zijne.’

Weerbarstig schudde zij het hoofd, en in haar oogen weerkaatste een licht, dat me werkelijk angstig maakte. Haar kennende, verbaasde deze trek in haar karakter mij meer dan ik durfde bekennen. Ik sloeg haar stilzwijgend gade, totdat ik langzamerhand weer macht over mijn stem kreeg.

‘Het was beter dat ge krankzinnig waart geworden of je verdronken hadt, dan dit,’ sprak ik ernstig. ‘Je bent nog jong en weet niet welk kwaad ge doet. Trek je terug terwijl het nog tijd is. Doe het dezen keer om mij.’

Zij luisterde niet veel naar mijn betoog, maar speelde, in zichzelve glimlachende, met de stuurtouwen.

Eindelijk zei ze: ‘We willen alles wagen. Als twee menschen elkaar beminnen zooals hij en ik doen, dan stoort men zich aan niets.’

Ik keek haar verbaasd aan. Ik hield te veel van haar om haar in het ongeluk te laten loopen en wendde een laatste poging aan.

‘Maar die andere vrouw dan,’ riep ik, ‘zij, wie hij aan het altaar trouw beloofde?’

Zij boog zich voorover, pakte mijn handen in de hare en begon toen hartelijk te lachen.

‘Jou dommerik,’ sprak zij. ‘Ik ben die andere vrouw. Ik ben zijn echtgenoote. O Anna, wat zal het heerlijk zijn hem weer na die langdurige scheiding te zien en te hooren, dat hij mij het verleden vergeeft!’

Hoe een luchtballon ontstaat.

De veelvuldige proefnemingen, die men vooral in de laatste jaren op het gebied der luchtscheepvaart genomen heeft, zijn aanleiding geweest dat men zich meer en meer op den bouw van het luchtschip is gaan toeleggen en er zelfs speciale ateliers voor heeft ingericht.

In verscheidene groote steden, zooals Augsburg, Hannover, Londen, Parijs enz., bestaan speciale ballonfabrieken, en daardoor zijn wij in de gelegenheid eenige woorden te wijden aan de samenstelling, monteering enz. der luchtballons.

Het algemeen verspreide idee, dat alle ballons uit zijde bestaan, is slechts gedeeltelijk waar. De Franschen zijn nog steeds groote voorstanders van zijde, en de voornaamste ballons uit de fabriek van Lachambre, zooals de 'Adelaar', die Andrée over de Noordpool moest voeren; de voor den tocht over de Middellandsche zee bestemde ballon van graaf de la Vaulx en het bestuurbare luchtschip van Santos-Dumont, zijn werkelijk van zijde, en wel Chineesche of Japansche, zoogenaamde ponchéezijde, gemaakt. Ook de door Georges Besançon gebouwde 'Wega', die drie jaar geleden de reis over de Alpen en de Zwitsersche Jura maakte, was uit zijde gemaakt.

De fijnheid en groote lengte der cocondraden maken de samenstelling van een zeer licht en vast weefsel mogelijk; om gasdicht te zijn moet het gevernist of met gummi bestreken worden, en daardoor wordt de stof zeer broos. In Duitschland geeft men de voorkeur aan Indische of Egyptische katoen (percal of calico). Deze katoen is wat zwaarder dan zijde, ongeveer even vast, goedkooper en veel soepeler. Een uit zoodanige stof saamgestelde ballon van de Duitsche Vereeniging voor Luchtscheepvaart heeft het 70 reizen uitgehouden, een uitstekend bewijs voor haar deugdzaamheid, als men nagaat hoe weinig een ballon bij de landing, bij het verpakken en het terugzenden ontzien kan worden. Een ideaal maar zeer duur materiaal is het aluminium, waaruit de ribben van het luchtschip van graaf Von Zeppelin waren samengesteld.

De technische bezwaren, die bij de samenstelling van ballons uit zijde of katoen moeten overwonnen worden, bestaan gedeeltelijk hierin, dat men zorgt dat de lengte- en breedtedraden van het weefsel zooveel mogelijk even dik zijn, maar gedeeltelijk ook in het besmeren met gummi of vernis van de minstens uit twee lagen bestaande stof. Het insmeren der stof gebeurt zoo, dat de binnenste stoflaag aan beide zijden met gummi besmeerd en gevulcaniseerd wordt, wat beteekent, dat het door toevoeging van zwavel elastisch gemaakt wordt. Dan wordt de buitenste stoflaag uitgewalst, zoodat er een stevige, homogeene stof ontstaat. Bij het uitdrukken van de gummi op lange banen, dus voor groote ballons, ontwikkelt zich zulk een hoeveelheid electriciteit, dat men, tot bescherming der arbeiders tegen electrische slagen, metalen punten heeft moeten aanbrengen, om de electriciteit af te leiden.

De lichte ontbrandbaarheid van de ballon heeft bij vulling meermalen aanleiding gegeven tot ontbrandingen, die dan zeer ten onrechte worden toegeschreven aan het aanwezig zijn van de brandende sigaren der toeschouwers. In den laatsten tijd waakt men voor dergelijke ontploffingen der electriciteit door het binnenvlak der ballon met oplossing van chloorcalcium af te wasschen. Dit laatste zuigt vocht uit de lucht en maakt daardoor de ballon slecht geleidend. Inmiddels dient nog vermeld te worden, dat de gele kleur, die de meeste ballons hebben, niet op een bizondere voorliefde voor deze kleur bij de luchtschippers berust, maar veel meer dient om de blauwe en ultraviolette zonnestralen te obsorbeeren, daar deze veel afbreuk doen aan de onbeschutte, van gummi voorziene stof.

Ten slotte zij nog gemeld, dat het aan elkaar naaien van de stof betrekkelijk gemakkelijk is. Men begint van den ballon-equater uit in spits toeloopende banen, die van boven en onderaan in een ring eindigen. In den bovensten ring wordt het ventiel geplaatst.

Het geheim van Heide-oord, door Thérèse van Arendsberg. (*Vervolg van blz.* 92.)

Zooals we op de eerste bladzijden van ons verhaal zagen, was het mevrouw Waldheim zelve, die meer nog dan haar echtgenoot de arme Agnes geruststelde, door haar plechtig te verzekeren - en dit toch kon zij met een gerust geweten

HOLLANDSCHE WEEZEN. Naar de schilderij van N. van der Waaij.

doen - dat de naam Waldheim haar volgens wet en recht toekwam en dat zij te Nizza het bewijs kon erlangen, dat zij in den burgerlijken stand was ingeschreven als hun beider dochter. Het jonge meisje, dat van kindsbeen af gewoon was de woorden harer moeder als een onomstootelijke waarheid te beschouwen, verdiepte zich dan ook geen oogenblik langer in gissingen omtrent de herkomst van dit schrijven; zij beschouwde het nu slechts als een hatelijkheid aan het adres harer ouders, wellicht een soort van wraakoefening, van den een of anderen booswicht, dien haar vader in zijn functie van burgemeester had moeten straffen, en daarom moest men, oordeelde zij, deze zaak geheel *en bagatelle* behandelen; ja, ze verscheurde zelfs den bewusten brief in duizend stukken en wierp dezen dadelijk daarop in het vuur, luchthartig uitroepende:

'Daar gaan je lasterpraatjes, geheimzinnige twiststoker; er blijft niets over van al je leugens, je hebt dus weinig voldoening van je werk!'

En vijf minuten later was dezelfde Agnes, die nauwelijks een uur geleden bewusteloos was neergezegen, even dartel en vroolijk, alsof zij enkel prettige tijdingen had ontvangen.

Gelukkige achttien jaar! Ge leeft alleen bij het tegen-

woordige, ge geniet, wat te genieten valt, en wat bekommert ge u over den dag van morgen? Leef voort in uw zorgelooze oppervlakkigheid, spoedig genoeg komt ook voor ieder uwer de ure, waarin ge de wereld zult leeren kennen, zooals ze in werkelijkheid voor de meeste onzer is: een strijd zonder einde, waarin enkele oogenblikken van geluk ons levenslust moeten schenken om maanden en jaren van zorg en beproeving te doorworstelen!

Zoo ook mevrouw Waldheim; nadat de teedere moeder in deze pijnlijke ure al hare krachten had ingespannen om haar dierbaar kind volkomen gerust te stellen, was zij zelve aan een ontzettenden angst ten prooi, en het was tevergeefs, dat haar echtgenoot trachtte haar tot kalmte te brengen. Volgens hare meening was eene ramp thans bijna onvermijdelijk. Wat toch kon men ditmaal doen om dit te voorkomen? Het bleek immers duidelijk uit Pestalozzi's schrijven, dat het hem thans meer te doen was om hen te verpletteren, hun geluk voor altijd te verwoesten, dan dat hij uit hebzucht aldus handelde. Hij sprak nu toch in 't geheel niet over geld of andere voorwaarden, maar alleen, dat hij Agnes in kennis wilde stellen met hare afkomst, en het was toch zeer gemakkelijk voor hem te begrijpen, dat hij, door zoo te handelen, zijn inkomen van vijf duizend marken 's jaars voorgoed verbeurde. Hoe zou hij nu voor 't vervolg in die leemte voorzien? Hoogstwaarschijnlijk, dat hij zijne dochter op een of andere manier zou exploiteeren om voor hem het brood te verdienen, door haar muzikale talenten productief te maken, of wellicht, erger nog, haar aan een tooneel te verbinden. 't Was afschuwelijk aan die mogelijkheid ook slechts een oogenblik te moeten denken; hare Agnes, het kind, dat ze met zooveel liefde en teederheid had opgevoed, dat ze zoo noode die twee jaar van Heide-oord had verwijderd gehouden, nu niet alleen voor altijd van haar weggerukt, maar welk eene toekomst van ontbering, misschien zelfs welk een onteerend bestaan, ging dat reine schepsel tegemoet? En altijd door spookte het in haar brein: Wat is hiertegen te doen, hoe kan men deze ramp van haar afwenden?

Het gezellig dînertje, waarvan allen zich weken te voren reeds zulk een feest hadden gemaakt, beantwoordde hierdoor niet aan de verwachting, want reeds van den aanvang af klaagde de gastvrouw, die dan ook opvallend bleek zag, over zware hoofdpijn, en nog vóórdat het dessert werd opgediend, zag zij zich genoodzaakt het vertrek te verlaten.

Agnes, die dit alles in 't geheel niet meer in verband bracht met het pijnlijke tooneel van dienzelfden morgen, putte zich uit in gissingen, wat hare moeder zoo plotseling had bevangen, en noemde haar bij hare teederste, liefste naampjes, wat de arme moeder zoozeer pijnigde, dat ze telkens en telkens weder Agnes poogde over te halen om tot hunne gasten terug te keeren.

Ludwig Waldheim, die als man zich beter wist te beheerschen dan zijne vrouw, begreep echter ten volle, wat in haar omging, en toen dokter Mansfeld voorstelde, om het diner voor ditmaal wat vroegtijdiger dan anders op te breken, opdat èn gastheer èn Agnes zich geheel aan de zorg van de zieke zouden kunnen wijden, was Ludwig hem zeer dankbaar voor deze kiesche handelwijze en fluisterde hem bij het afscheidnemen nog even haastig in het oor:

‘Dokter, u begrijpt stellig wel, wat mijne Agnes zoo heeft doen ontstellen? Wij hebben weder, of liever gezegd, onze Agnes heeft vanmorgen een brief gehad van dien schurk, waarin hij dreigt, haar alles te komen openbaren. Met heldenmoed heeft mijne vrouw het kind gerustgesteld, zoodat deze alleen maar aan een hatelijkheid

van den een of ander gestraften gauwdief denkt, maar zij, de trouwe moeder, heeft blijkbaar hare krachten overschat....'

'Ik begrijp alles, Waldheim,' gaf de dokter eveneens op gedempten toon ten antwoord, 'ik vreesde al, dat het weer iets dergelijks was. Morgen kom ik bijtijds eens met u beiden praten en overleggen wat te doen.' En dan luid, zoodat de omstanders zijne woorden duidelijk konden verstaan, voegde de grijze geneesheer er nog aan toe:

'Werkelijk, Waldheim, het is zooals ik je zeg, met kalmte en rust komt het binnen een paar dagen terecht, agiteer je niet.'

'Jammer, dat je feestje zoo treurig eindigde, Agnes,' zeide de jonge predikants-vrouw, toen zij bij het afscheidnemen het jonge meisje de hand reikte; 'laat je mij eens gauw weten, hoe het met je moeder is?'

'Dat beloof ik u, mevrouw,' klonk het eenigszins bedrukte antwoord, 'ik hoop zoo, dat Mama morgen weer wat beter is. Erg naar, dat het vandaag juist zoo moest treffen.' En nadat zij ook de overige gasten tot aan hun rijtuig had uitgeleide gedaan, haastte het jonge meisje zich naar de kamer harer moeder te gaan, werwaarts ook haar vader haar volgde.

'Zijn ze allen reeds vertrokken, Agnes?' vroeg mevrouw Waldheim met flauwe stem. 'Kind, wat spijt het me voor je, dat ik je feest zoo heb gestoord, maar werkelijk, ik kon niet anders, ik vreesde flauw te zullen vallen, indien ik aan tafel bleef.'

'Maar moedertje! zeker evenals ik vanmorgen. U hadt toch niet zoo'n schimpschrift ontvangen?' En dan, als gaat haar plotseling een licht op: 'Moedertje-mijn, het is toch niet de schrik over mijne vertooning van dezen ochtend, die u zoo bevangen heeft? Dat zou dan nog het ergste van die heele geschiedenis zijn. Kom, moes, zeg mij de waarheid, is het mijn schuld geweest? 't Was ook erg kinderachtig van me, om me zoo aan te stellen; maar een ondeelbaar oogenblik dacht ik, dat ik u mogelijk zou *kunnen* verliezen, en dat maakte me, geloof ik, zoo plotseling van alles onbewust...'

'Kindje, praat toch niet meer over die zaak, dat is immers lang vergeten,' fluistert de zieke, andermaal haar kind geruststellend; 'ik denk ook, dat het de schrik was, die mij bevangen heeft, omdat ik het eerste oogenblik niet wist, wat jou zoo plotseling overkwam, maar morgen ben ik weer heelemaal beter en dan vieren we dezen dag nog eens over!'

Agnes, opnieuw misleid door den luchthartigen toon harer moeder, haastte zich nu om nog een en ander in de benedenkamers te regelen, voordat de dienstboden den volgenden morgen alle sporen van den feestdag zouden doen verdwijnen, en toen zij daarna de trap opging om zich ter ruste te begeven, luisterde ze nog even aan de deur van het slaapvertrek harer ouders. Doch toen geen enkel geluid van uit de kamer tot haar doordrong, begaf ze zich naar haar eigen appartementen, in zichzelf mompelend: 'Moedertje schijnt gelukkig al ingeslapen te zijn, ik ben blijde, dat alles zoo rustig is.'

Maar mevrouw Waldheim sliep niet, noch in deze avondure, noch dien geheelen nacht, en toen de morgen daagde, wekte ze haar echtgenoot, om hem deelgenoot te maken van een plan, dat, na lang wikken en wegen, eindelijk bij haar tot rijpheid was gekomen.

Vijf dagen later, op een vroegen Maandagmorgen, ging burgemeester Waldheim, vrij onverwacht, op reis naar het buitenland. Hij moest, zoo luidde het in Putten, voor zaken te Aken zijn, en daar hij dan in de nabijheid van zijne geboorteplaats was,

wilde hij even naar Mühlheim overwippen, om zijn vriend Von Arnim een bezoek te brengen.

Zijne vrouw, die hem tot aan het rijtuig uitgeleide deed, zag er zoo bedrukt uit, dat Waldheim haar meer dan eens vermaande, haar gezicht toch in een wat vroolijker plooi te brengen, daar de dienstboden en ook Agnes zoodoende argwaan zouden gaan voeden; hij deed immers nu alles juist, zooals zij zelve het hem had gevraagd. Maar noch ernst noch scherts scheen hier te kunnen helpen. Dat Waldheim op haar initiatief deze reis ondernam, was juist hetgeen haar het zwaarste woog, want zij had, toen zij het plan te berde bracht dat hij persoonlijk naar Keulen zou

gaan om met Pestalozzi zoo mogelijk tot een vergelijk te komen, alleen gedacht aan het goede, dat hieruit zou kunnen voortspruiten, en pas later was zij tot inzicht gekomen, dat er voor Ludwig zelf gevaar aan deze ontmoeting kon verbonden zijn. Immers, zoo redeneerde ze thans, die schurk had reeds eens de bewijzen geleverd, dat hij niet voor een moord terugdeinsde, en zeker zou zijn bloeddorstig karakter door die vijftien jaren eenzame opsluiting niet aan zachtheid hebben gewonnen.

Met gepasten ernst en overredingskracht had Waldheim haar echter dezen morgen al meer dan eens pogen te overtuigen, dat zij, wat hem betrof, niets te vreezen had. Pestalozzi toch was geen laaghartig sluipmoordenaar, maar alleen indien hij, tot het uiterste geprikkeld, geen uitweg meer zag, nam hij tot een misdaad zijn toevlucht, en hij, Waldheim, zou hem met de meest mogelijke kalmte toespreken, om te zien zoodoende, volgens haar eigen voorstel, van hem gedaan te krijgen, dat hij zoo spoedig mogelijk naar Amerika vertrok, waar hem dan op hunne kosten een bestaan zou worden verschaft, dat hem een zekeren graad van weelde veroorloofde, mits hij zich verbond, nooit de nieuwe wereld te verlaten. Pestalozzi zou hoogstwaarschijnlijk dit aanbod niet verwerpen, want avonturier als hij was, had Amerika, het land van vrijheid en vooruitgang, voor hem zeker veel bekoorlijks, en zelfs indien hij mocht weigeren, zou hij toch zeker nooit de hand opheffen tegen den man, wiens dood hem niets dan schade kon berokkenen. Zij was altijd eene moedige, flinke vrouw geweest en mocht zich dan ook nu niet zoo kleingeestig aanstellen, en met een paar vriendelijke afscheidswoorden tot Agnes, die op 't laatste oogenblik nog met een plaid kwam aangeloopen, stapte Ludwig in het gereedstaande rijtuig en ging het weldra in gestrekten draf voorwaarts.

Te Putten aangekomen, was de trein reeds in het gezicht, zoodat onze reiziger nauwelijks den tijd had zich van een plaatskaartje te voorzien, en de oudste wethouder, die zich de wandeling van het dorp naar het station getroost had om den burgemeester nog eenige inlichtingen omtrent gemeentezaken te vragen, moest zich met een haastig: ‘Handel in alles maar naar uw beste weten’ tevredenstellen, dat hem onder het instijgen op gejaagden toon werd toegevoegd.

Eenmaal rustig in den trein gezeten, geheel alleen in een eerste klasse rookcoupé, had Ludwig al den tijd om zijn plan de campagne in orde te brengen en bij zichzelven het voor en tegen van alles te overwegen.

De dreuning van den voortsnellenden trein, veroorzaakt door den spoed, waarmede hij zich voortbewoog, herinnerde hem aan die andere reis, nu jaren geleden, toen hij bij iederen schok in angst verkeerde, dat Hedwig's hersenen hoe langer hoe erger in verwarring zouden geraken. Hoeveel tijd lag er tusschen dien dag en de tegenwoordige ure, en toch was het heden, evenzeer als toen, Pestalozzi's wangedrag, dat hem zijn rust en zijn eervollen naam dreigde te ontnemen. Destijds moest hij zijn tehuis en zijn land ontvlieden om de eer zijner zuster te redden, om haar voor smaad en schande te vrijwaren, thans had zijn tocht naar Keulen geen ander doel dan om Hedwig's kind geestelijk en lichamelijk te behoeden, zoo mogelijk te voorkomen, dat het meisje, dat hij zoo zielslief had, eer, reinheid en geluk zou opofferen aan een gewetenloozen vader. Hij moest tot elken prijs zien te bewerken, dat Agnes onkundig bleef van het geheim harer geboorte, want niet alleen, dat het arme kind dan van schaamte zou verkwijnen, maar zij zou wellicht, gedreven door een misplaatst gevoel van kinderliefde, vrijwillig alles willen opofferen om haar leven te wijden aan een vader, die niettegenstaande zijn misdadig leven in hare oogen misschien recht zou hebben

op hare liefde en toewijding en dien zij, in den overmoed harer achttien jaren, zou gelooven te kunnen terugbrengen op den rechten weg. Neen, en duizendmaal neen, dit moest verhoed worden tol eiken prijs. Het douanestation was reeds lang gepasseerd, en nog altijd was Ludwig niet tot klaarheid gekomen met zichzelven, hoe hij de zaak het best zou entameeren. De zon, die dien morgen zoo helder op de rood fluweelen kussens in den hoek van de coupé had geschenen, was in den namiddag schuilgegaan achter donkere, loodgrijze wolken, en het landschap werd langzamerhand in een nevelig halfduister gehuld. Aan de lange rijen van locomotieven en een overal verspreiden grooten voorraad van steenkolen, die onder de afdaken waren opgestapeld, zag men, dat de trein eene stad naderde. Langzamerhand kwam er leven en vertier langs den weg, dien men passeerde, rookkolommen teekenden zich af tegen de zwart-grijze lucht, een verwijderd geluid van leven en rumoer verbrak de plechtige stilte van den schemeravond, de locomotief temperde haar vaart... nog een kleine schok, en toen stond de trein eensklaps stil. Keulen, het einddoel van Ludwig's tocht, was bereikt!

Wat nu te doen? Nog altijd was hij besluiteloos. Hoe zou hij Pestalozzi het gemakkelijkst kunnen opsporen, en waar zou hij hem het best kunnen ontmoeten, om eene zaak van zooveel gewicht kalm en bedaard te bespreken? Zeker niet in een hôtel, waar alle gangen der vreemdelingen worden nagegaan en diegenen, die hen bezoeken, nauwkeurig worden opgenomen, want hetzij Pestalozzi eene beruchte figuur was, of dat hij onbekend en vergeten leefde, in geen geval mocht men hen samentreffen, daar Waldheim in Keulen nog vrij algemeen bekend was en men zich ook de ongelukkige Hedwig en hare verhouding tot den Italiaanschen edelman wellicht zou herinneren.

Ludwig besloot, na in het hôtel Bellevue zijn intrek genomen en een diner besteld te hebben, nog dienzelfden avond naar het postkantoor te gaan, om te vragen of zich wellicht iemand aldaar had vervoegd om een brief met de initialen J.P. in ontvangst te nemen; zoo ja, dan zou hij op deze wijze zich het adres van Pestalozzi kunnen verschaffen; zoo niet, dan restte hem niets dan tot de politie zijn toevlucht te nemen, wat hem echter in dit geval niet wenschelijk toescheen, daar Juan's verleden, zoo ongunstig gesignaleerd, dan allicht het vermoeden zou opwekken, dat er andermaal iets niet in den haak was.

Toen Waldheim zich omstreeks negen uur op het postkantoor aanmeldde, met verzoek een der hoofdambtenaren even te mogen spreken, werd hem ten antwoord gegeven, dat de directeur zelf hem zeker gaarne zou te woord staan, mits hij den tijd had eenige oogenblikken te wachten, en inderdaad werd Ludwig dan ook ruim een kwartier later door den heer Miller op zijn privé-bureau ontvangen.

Op zijne vraag of gedurende de laatste dagen zich iemand op het kantoor had vervoegd om te vernemen of er aldaar een brief was ontvangen onder de letters J.P., gaf de directeur hem onmiddellijk ten antwoord, dat Donderdag, Vrijdag en Zaterdag zich daartoe had aangemeld een oudachtig, vrij armoedig gekleed persoon, die echter zich gisteren (Zondag) noch heden meer had vertoond en wiens naam of woonplaats hem geheel onbekend was.

Ludwig werd bij deze woorden plotseling door een ontzettenden angst bevangen, dat Pestalozzi zijne bedreiging mocht hebben uitgevoerd en naar Heide-oord vertrokken was, en hij verweet zich thans, dat hij niet onmiddellijk na ontvangst van den brief op reis was gegaan, in plaats van vijf dagen hiermede te wachten. De heer Miller, die bespeurde hoezeer zijn bezoeker in tweestrijd verkeerde, wat nu te doen, gaf hem den raad een adresboek te raadplegen; wellicht dat daarin de naam van den

betrokken persoon te vinden zou zijn, en indien hij zijn adress wilde opgeven, dan zou de heer Miller dit aan den gesignaleerde ter hand doen stellen voor het geval, dat deze zich nogmaals aan het postkantoor vervoegde.

(*Slot volgt.*)

Bij de poppenmakers.
Met illustratiën.

Hoewel de huisindustrie door de fabrieken meer en meer op den achtergrond geraakt is, bestaat zij toch nog in vele plaatsen van Duitschland. Zoo vindt men nog in 't Ertsgebergte het kantmaken, in Silezië treft men de linnenwevers aan en wederom in het Ertsgebergte en in Thüringen de makers van houten speelgoed. Meiningen evenwel beroemt zich op een specialiteit, namelijk de poppenfabricage, die haar hoofd- en stamzetel te Sonneberg heeft.

Sonneberg is een echte poppenstad en aardig is het, het vlijtige volkje gade te slaan bij het in elkaar zetten van de duizenden poppenkinderen. Voornamelijk bestaat deze wijdvertakte industrie uit huisarbeid. Vele fabrikanten laten alles buitenshuis maken, anderen weer slechts deelen en maken die in hun eigen lokalen tot één geheel. Overal evenwel heeft het ontstaan van de pop op dezelfde wijze plaats.

De ‘modelleur’ begint met het model te maken; daarvan worden negatieve vormen gegoten, welke de ‘drukker’ in de papier-maché-massa

HET SNIJDEN EN STOPPEN DER POPPENROMPEN

drukt. Nu gaat de kop over in handen van den ‘oogenuitsnijder’, die met een scherp, puntig mesje de oogholten opensnijdt. In die openingen worden van boven door den ongedekten schedel of soms ook door den hals, de oogen ingegipst, welke aan een met een teerachtige massa bestreken draad in den vorm van een vork bevestigd zitten. Bij slaapoogen worden de oogleden geverfd en geolied, opdat het gips later niet gaat kleven. Het oogen inzetten vordert een zekere mate van handigheid, daar schele poppen moeilijk de gunst der kleine moeders zouden verwerven.

Is de kop zoover klaar en de schedelopening met een deksel van pap gesloten, dan begint men de papier-maché-massa met een soort van krijt te gronden en later met vleeschkleur te verven. Ten slotte moet hel kopje nog tweemaal geverfd worden eer het, op twee stokjes gezet, afdruipen en terdege drogen kan. Maar nog is het lijden niet uit; weer wordt het mes ter hand genomen om de verflagen van de oogen weg te snijden, den mond uit te steken en de ooren te verfraaien. Een reepje wit papier-maché, waarover een klein, rond ijzer met fabelachtige snelheid heengaat om smalle stukjes uit te steken, vormt de tandjes, die aardig achter de halfgeopende lippen te voorschijn komen. Ten slotte moeten de oogen nog met spiritus afgewasschen worden en dan is de kop voorloopig klaar, doch slechts zoolang tot hij voldoende gezelschap gevonden heeft en de poppenmanden, hoog opgeladen met de kale poppenkoppen, hun weg vinden naar de kapkamer.

Veel meer tijd en arbeid vorderen de kopjes uit biscuit-porselein, waarvan in de drie porseleinfabrieken in het naburige Köppelsdorf er dagelijks 3000 dozijn gemaakt worden.

Nadat de massa tot gieten gereed is, wordt zij in tweedeelige gipsvormen gegoten; hier moet de buitenlaag licht afkoelen, opdat de binnenmassa kan wegloopen. Na ½ tot 1 minuut zijn de vullingen reeds zoo hard, dat zij er uitgenomen en afgewasschen kunnen worden, waarop de oogen, het mondje enz. op de bekende wijze worden aangebracht. Groote ronde aarden vaten nemen nu de grauwwitte kopjes op, die men door steunsels uit het mengsel recht houdt staan. In den reuzen-porseleinoven, die voor één baksel van 60 tot 70 centner kolen gebruikt, worden de vaten op elkaar geplaatst en de oven witgloeiend gestookt.

Twee duizend dozijn koppen worden tegelijk voor den eersten keer gebakken, terwijl na het inplaatsen van de aarden vaten de oven dichtgemetseld wordt.

Is het baksel klaar en de un doorzichtig witte biscuit-massa afgekoeld, dan gaat ze terug naar de werkzalen. Hier gaat ieder kopje weer van hand tot hand (in 't geheel 14 maal), tanden worden op gipsplaten afgestoken en met het mengsel aangelijmd. De vleeschkleur wordt aangebracht, mond, wenkbrauwen, wimpers en wangen krijgen hun natuurlijke kleur, en dan wordt alles bij elkaar in den smeltoven gebracht en krijgt door diens rooden gloed de vereischte sterkte.

Nadat de plichten van deze fabriek zijn afgedaan, wordt het breekbare goedje naar andere werkplaatsen overgebracht, waar de voltooiing geregeld haar gang gaat, want aan de kopjes alleen heeft men niet veel; zij willen ook een lijfje hebben, en zoo'n kleine ‘romp’ geeft betrekkelijk weer velen handen werk. Nemen wij aan dat de mooiste poppenromp uit leer, die aan alle ledematen twee- of driemaal beweegt, die zitten, knielen en loopen kan, gemaakt moet worden.

Voor de samenstelling van zulk een huid heeft men in de eerste plaats 12 stukken noodig uit dik karton of blik, langs welker buitenranden met een scherp mes dezelfde deelen uit schapenleer, vervolgens uit shirting gesneden worden. Leder en shirting worden op elkaar geplakt en aan de binnenzijde met een machine aan elkaar genaaid. Met behulp van afgeronde houtjes worden ze gekeerd en zijn ze gereed ter vulling, wat met zaagsel of fijne kurk gebeurt; bovenop komt paardenhaar.

Het aan elkaar zetten van de verschillende deelen vereischt groote accuratesse; tegenwoordig heeft men hier evenwel machines voor, die het werk onberispelijk doen. Ten slotte worden de armen onder den kop nog met een houtje verbonden (ook de bovenarmen zijn van hout, dat met leer bekleed is) en in plaats van met bindgaren of elastiek, zooals bijv. bij de beweegbare poppen gebruikelijk is, met schroeven bevestigd. Zulk een romp is bijna onverwoestbaar en als het mooie porseleinen kopje met zijn lachende blauwe oogen en het schalksche kuiltje in de kin er bovenop geplaatst wordt, kan men zich nauwelijks iets lievers voorstellen.

Ja, toch wel. Namelijk deze popjes in haar mooie japonnetjes, met verlakte schoentjes en witte kousjes, het kanten hoedje op het zijdeachtige haar gedrukt. Wil het gekleed worden, dan klopt het bescheiden aan de deur der kleed-

kamer, en vindt daar alles wat een poppenhart maar verlangen kan, en eer men er aan denkt zijn ze als eerste dames naar de laatste mode gekleed.

Waarschijnlijk zal de lezer zich in verbazing afvragen

HET GIETEN VAN PORSELEIN IN DE GIPSVORMEN.

waar die groote massa's poppen blijven, maar ieder voorjaar komen er scharen van opkoopers uit het binnen- en buitenland, ja zelfs uit Amerika, om contracten af te sluiten voor levering van poppen, wier aantal in de millioenen loopt.

Oningewijden zijn van meening dat te Sonneberg tegen Kerstmis alle handen aan het werk zijn om de ontelbare Kerstboomen van poppen te voorzien; dit is evenwel niet het geval, want hoewel er veel voor Kerstmis gewerkt wordt, is men hoofdzakelijk altijd bezig om den voorraad der winkels in de groote steden te completeeren, waaraan men tot 1 October werkt. Na dien datum begint men voor het volgende seizoen en worden nieuwe monsters gemaakt, en al het oude wordt tegen elken prijs *en bloc* opgeruimd.

De gedachtenlezer.
Uit de herinneringen van een dokter.

Onder de aanteekeningen van een Engelschen dokter, die in 't jaar 1889 in Peking woonde, bevindt zich de volgend interessante geschiedenis. Vooraf moet worden meegedeeld, dat de verhaler een overtuigd spiritist was, en dat hij dus zeer geneigd was voor goede munt op te nemen wat een ander mogelijk in een heel ander licht zou hebben gezien.

‘Ik had,’ zoo verhaalt hij, ‘een Chinees, Sing-Fou leeren kennen, die als koopman in zijn onderhoud voorzag, maar tevens als priester dienst deed. Deze Chinees was een bizonder verstandig en op zijn manier beschaafd mensch, zoodat ik zoo dikwijls mogelijk zijn gezelschap zocht, omdat ik aan hem een massa mededeelingen over anders weinig bekende Chineesche eigenaardigheden te danken had. Bij een van zulke gelegenheden had de man mij ook verteld van de bijzondere kunst der Chineesche priesters om gedachten te lezen. Toen hij bemerkte, dat ik mij daarvoor zeer interesseerde, bood hij aan mij zelf het bewijs zijner kunde te leveren, wat ik natuurlijk met graagte aannam. Sing-Fou verklaarde, dat hij tien dagen noodig had om zich op de heilige zaak voor te bereiden. Ik mocht hem gedurende dien tijd geen enkele maal bezoeken, moest mij van het drinken van wijn en andere spiritualiën onthouden en op den dag van de uitvoering een bad nemen. Op den afgesproken tijd was ik in zijn kantoor en hij bracht mij van daar in den naastbijzijnden tempel. Toen

ik dit gebouw betrad, moesten we onze schoenen uit- en een paar sandalen aantrekken. Een wit zijden kleed, dat bijna tot op den grond reikte, werd mijn begeleider in plaats van zijn straatkleed aangedaan. Daarna moesten wij door den tamelijk kalen tempel loopen, in welks achtergedeelte zich een soort van verhooging bevond, waarop drie afgodsbeelden in zittende houding stonden; anders was er niets. Achter deze verhooging was een kleine ruimte afgebakend, waar geen daglicht kon doordringen. De muren van dit nauwe vertrek waren van boven tot onder met kostbare zijden kleeden behangen, terwijl de vloer belegd was met matten, waarin figuren van zeer origineele Chineesche teekening gevlochten waren. Het eenige meubilair in deze doodstille, kleine ruimte bestond uit een bamboe-tafeltje, bedekt met twee platte, van deksels voorziene vazen en een brandende lamp.

Zoodra wij binnengetreden waren en de deur achter ons gesloten hadden, verbrak mijn geleider zijn tot nu toe bewaard zwijgen, en beval mij, met over elkaar gekruiste beenen op den vloer plaats te nemen, zoo dicht mogelijk bij de tafel. Daarna bond hij mij een doek voor de oogen en verbood mij niet alleen een woord te spreken, maar ook de geringste beweging te maken.

Door het zonderlinge van de zaak al mijn zinnen inspannend, hoorde ik hem de deksels van de vazen nemen, voelde ik hoe hij het haar op mijn schedel vochtig maakte en het met zachte hand stijf aandrukte. Daarna liet het zich aanvoelen alsof hij een vochtigen doek op mijn hoofd uitspreidde, en als een pleister op een wond met de vingers vastduwde. Ten laatste legde hij zijn vlakke hand op de toegedekte plaats en drukte mijn hoofd krachtig naar beneden, terwijl hij mij beval levendig te denken aan een kerk, die mij in de gedachte kwam; ik moest mij daarbij ook zooveel mogelijk alle kleine bizonderheden voor den geest roepen.

Daar ik slechts een paar minuten geleden door den Chineeschen tempel geloopen was en met verklaarbare belangstelling om mij heen gekeken had, hield ik mij in mijn verbeelding met dit Godshuis bezig. De indrukwekkende stilte, die mij omgaf, de zachtjes op mijn schedel rustende hand van den priester, maakten mij de voorstelling tamelijk gemakkelijk.

Na ongeveer twee minuten voelde ik hoe de pleister van mijn hoofd verwijderd werd en spoedig daarop werd ook de blinddoek van mijn oogen genomen. Sing-Fou beval mij op te staan. Ik voegde mij bij hem en keek nieuwsgierig

EEN SONNEBERGER MONSTERKAMER.

naar de veranderingen, die op het bamboe-tafeltje hadden plaats gehad. De vazen waren nu onbedekt, terwijl de gelakte en beschilderde deksels in pijnlijke nauwkeurigheid er achter stonden; de lamp als voorheen recht in het midden.

In de eene vaas bevonden zich een menigte blaadjes van zeer dun wit papier, ongeveer drie duim in 't vierkant; in de andere was een waterachtige vloeistof en daarin zwom een der blaadjes uit de andere vaas. Sing-Fou haalde het voor mijn oogen eruit, en hield het boven de lamp om te drogen. Daarop gaf hij het mij in de hand en beval mij het goed te bekijken. In zwakke omtrekken, wat onduidelijk en onvolledig, stond de Chinesche tempel er op, zooals ik hem gedurende de zitting voor mijn geestesoog gezien had.

‘Aha,’ dacht ik, ‘dat is sluwe berekening, een goed voorbereide zaak.’ Dit idee lag ook vrij wel voor de hand. Daar ik zooeven voor den eersten keer in een Chineeschen tempel geweest was, liet het zich eenigermate aanzien, dat ik in mijn geest er mee bezig zou zijn. Dit deelde ik ook aan mijn vriend mede. Zijn eenig antwoord was een goedmoedig, half medelijdend lachje, waarna hij uit een la der tafel een sterk vergrootglas te voorschijn haalde, en terwijl hij met mij in den tempel ging, gebood hij mij het plaatje te bestudeeren en het te vergelijken met datgene, wat ik nu bij nauwkeurige waarneming in het heiligdom ontdekken zou. En toen zag ik dat het plaatje in mijn hand een getrouw conterfeitsel was van datgene, wat ik mij bij het vluchtig doorloopen van den tempel in het geheugen geprent had, maar volstrekt niet overeenstemde met hetgeen ik bij een nauwkeurige beschouwing waarnam.

Mijn twijfel was dus op de vlucht gejaagd en daardoor had de zaak zooveel aan aantrekkelijkheid gewonnen, dat ik met veel genoegen inging op het voorstel van den priester om het experiment te herhalen. Hoe hoopte ik bij deze gelegenheid den sleutel te vinden van het raadsel, dat mij tot nu toe geheel ondoorgrondelijk was. Weer moest ik met gekruiste beenen op de mat gaan zitten, mij het haar laten vochtig maken en platdrukken en mij de natte pleister op den schedel laten leggen. Toen ik mij weer een kerk voor den geest moest halen, concentreerde ik al mijn gedachten op de St. Paul's kerk te Londen, waarvan ik zeker wist dat Sing-Fou ze nooit gezien had, en die mij zoo trouw en duidelijk voor oogen stond, als had ik ze gisteren nog gezien.

Door woorden kon ik aan mijn verbazing geen lucht geven, toen ik na afloop der verdere plichtplegingen het raadselachtige blaadje in de hand hield, en ik de mij zoo welbekende kerk tot in de kleinste bizonderheden voor mij zag.

Mijn groote verbazing scheen den priester genoegen te doen; hij stelde mij tenminste voor verdere proeven te nemen, ditmaal evenwel met een of ander vrouwelijk wezen. Ik nam het aanbod dankbaar aan, maar bemerkte dat ditmaal de voorbereidende maatregelen een verandering ondergingen in zoover, dat de priester het haar van het achterhoofd bevochtigde en de natte pleister ver op het achterhoofd tot half in den nek legde. Het resultaat was evenwel hetzelfde; ik had mij namelijk een beroemde Engelsche tooneelspeelster voorgesteld, en het was haar sprekend gelijkend portret, dat mij van het boven de lamp gedroogde papiertje begroette.

Wij namen er evenwel nog geen genoegen mee, maar beproefden het met gelijk resultaat met alle denkbare personen en localiteiten, algemeen bekende personen of lieden alleen aan mij bekend, en geen enkelen keer liet de kunst van den priester hem

in den steek, behalve wanneer het overleden personen gold; met hen hadden wij niet het minste succes.

Als laatste proef riep ik mij een versje uit een mijner schoolboeken in de herinnering terug, hoewel ik twee regels geheel vergeten was. Toen mij het blaadje ter hand gesteld werd, bleek het, dat het versje er juist op stond, zooals het in mijn oud leesboek gestaan had, benevens het plaatje dat als illustratie er bij gediend had; de beide vergeten regels waren ook in deze zeldzame copie weggelaten, en een paar woorden, die ik mij niet duidelijk meer herinneren kon, waren ook hier door verkeerden vervangen, terwijl zij mij intusschen te binnen geschoten waren.

Een duidelijker bewijs voor de onaantastbare vertrouwbaarheid der proefnemingen kon mij wel niet gegeven worden. Ik verklaarde mij dus voor tevredengesteld en verzocht alleen de oplossing van het raadsel.

In de allereerste plaats weigerde de priester mij mee te deelen wat hij gebruikte om het voor deze gedachtenlezerij gebruikte papier te praepareeren. Dat was een geheim, dat reeds meer dan drie duizend jaar met het priesterschap erfelijk was en dat hij natuurlijk niet mocht prijsgeven. Ook verried hij mij niets omtrent de wijze, waardoor deze wonderlijke gedachtenuitstraling ontstond - waarschijnlijk omdat hij het zelf evenmin wist. In dit opzicht bleef ik dus geheel onbevredigd.

Natuurlijk gaf hetgeen ik beleefd had, mij veel stof tot nadenken, maar hoe ik er ook over peinsde, ik kwam tot geen resultaat.

Om de opvatting van een met de materie vertrouwd persoon te weten, vertelde ik het gebeurde later aan professor Durand te Boston, die er zich zeer voor interesseerde en het, bij een algemeene vergadering der ‘Eclectic Psychological Association’ tot onderwerp van een lange voordracht maakte. Ik woonde deze vergadering bij en kreeg bizonder treffende en bevredigende wenken door de levendige discussie, die zich gedurende de voordracht ontspon. Een klein gedeelte van de toehoorders, voor zoover die aan het debat deelnamen, was van meening dat de hersens van den priester als medium dienst gedaan, en evenals een filter, mijn gedachten opgenomen en op papier gebracht hadden.

Het grootste deel der aanwezigen was het er evenwel over eens, dat de gedachten een soort van beweging hebben, zoo goed als het licht en het geluid, en dat ze eenvoudig door mijn schedel gestraald waren om op het gepraepareerd papier een afdruksel na te laten, juist op dezelfde wijze als het licht het op de gevoelige plaat eener camera doet.

Ik voor mij moet bekennen, dat ik in de verste verte niet weet hoe de zaak te moeten uitleggen; ik weet alleen dat ik ze wakend heb doorgemaakt.

Een verongelukte strafpredikatie.

De gewoonte van te rooken was omstreeks het jaar 1830 in Frankrijk al zeer weinig in aanzien. Te Parijs was het zelfs in publieke tuinen verboden. Ook de koning was er geen voorstander van, en natuurlijk beijverden de hovelingen zich om het hooge voorbeeld te volgen.

Op een zomeravond gebruikten meerdere gasten van het kasteel, na het diner in een priëel van het park te Neuilly, de koffie. Louis Bertin, de chef-redacteur van het ‘Journal des Débats’, was juist van plan tegen het rooken uit te varen en de rookers te vervloeken, die hij de vijanden der sociale beginselen en de verstoorders van het zedelijk leven noemde. Plotseling meende hij tabakslucht te ruiken en zag hoe er een

ironisch lachje over het gelaat van koning Karel X streek. Hij keerde zich om en zag achter zich den jongen prins de Joinville, die een sigaar in den mond hield.

Dadelijk staakte hij zijn strafpredikatie, lachte den prins toe en ging voort: ‘Ik kan mij best begrijpen dat men rookt als men bij de marine behoort, daar is het een hygienische behoefte geworden.’ Toen de koning evenwel nog luider begon te lachen, wendde hij zijn blikken naar een anderen

kant, en zag hoe de hertog van Orleans lustig een sigaret rookte.

Zonder al te veel in verlegenheid te geraken, begroette hij den koninklijken prins en ging voort: ‘Of als men, aan het hoofd van de troepen in Afrika, glorierijk gestreden heeft; in dat klimaat, waar -’ Maar hij kon zijn volzin niet eindigen, want een algemeen lachen, waarmee zelfs de koningin instemde, begroette hem van alle kanten, want juist verscheen de hertog van Nemours, die evenals zijn beide broeders rookte.

Nu hield Bertin het niet langer uit, hij nam zijn hoed en verdween uit het gezelschap.

Een rendez-vous door Magda.

In de societeit van het stadje Lageveld ging het luidruchtig toe. Een troepje jongelui, rond een tafeltje gezeten, gesticuleerde druk en sprak luid en hardop. Een scheen iets te vertellen, ten minste hij sprak altijd maar door, terwijl de anderen hem lachend aanhoorden. Daar ging de deur open en een jong man trad binnen.

‘Ha, Felix!’ riep het troepje, ‘gelukkig dat je er bent, jongen, we hebben je juist noodig.’

‘Mij?’ riep Felix Roobeek, student in de medicijnen, vroolijk; ‘nu, ik ben bij voorbaat tot je dienst. Wat wil je van me? Moet ik helpen met een of andere grap?’

‘Ja, jou moeten we hebben, zie je, omdat je geen snor hebt.’

‘Geen snor, wat is dat nu voor een flauwe aardigheid!’ en Felix streek over zijn gladde bovenlip. Hij kon niet goed plagerijen op dat punt verdragen.

‘Ja, zie je, jij hebt nogal een meisjesachtig gezicht en nu...’

‘Nou maar, als je niets anders te zeggen hebt...’ en Felix wilde verontwaardigd wegloopen.

‘Kom,’ riep een ander, ‘maak hem nu niet boos, we kunnen immers zonder hem niets beginnen! Luister, Felix, we wilden een grap hebben met den nieuwen ontvanger.’

‘Met dien stijven Klaas? Hoera, dan doe ik mee!’

‘Zie je wel, ik wist vooruit dat jij er voor te vinden zoudt zijn. 't Is immers van jou ook zoo'n groote vriend,’ zei Piet Verhaak spottend.

‘Dank je, is me dat een vent! Wil je dien een poets bakken, nu, dat heeft hij verdiend.’

‘Heb jij het ook al met hem aan den stok gehad Felix? Nou, je moet eens hooren, wat mij gisteren gebeurd is.

Ik had een paar kennissen over uit Amsterdam en hier, Jan van Sloten was er ook bij; we waren braaf uitgeweest en hadden de noodige bittertjes gedronken. We gaan “Café-National” binnen, waar de nieuwe ontvanger zat te whisten met een paar achtbare oude heeren natuurlijk. Ik stelde mijn Amsterdamsche vrienden voor. Nu, ik moet zeggen, we waren wel een beetje te luidruchtig... maar een preek als hij voor ons gehouden heeft! Jongen, een dominee zou het hem niet hebben kunnen verbeteren; hij zei dat we moesten studeeren, en aan ons examen denken en niet te veel drinken, en zuinig zijn, enz. enz.’

‘En begon hij zoo maar ineens, in een vol café, tegen jelui te spreken, Piet?’

‘Neen, dat niet. Jan van Sloten, die ook zoo 't land aan hem heeft, begon zinspelingen te maken op menschen, die niet van hun leven genoten, op heilige boontjes, die het achter de mouw hadden, zie je, en toen schoot hij uit zijn slof.’

‘Kan hij dan toch in vuur raken?’

‘Nou, alsjeblieft, ik wou dat je hem gehoord hadt; de tekst was: Het leven is ernst. Een prachtig sermoen, hij wou er mee zeggen, dat we niet solied genoeg waren!’

‘Nou, hij is zeker solied genoeg!... Maar zeg nu eens, wat heeft nou met dat alles de snor, die ik niet heb, te maken?’

‘Dat zal ik je zeggen. Je weet, hij spreekt altijd in uiterst eerbiedige bewoordingen over dames. Nu gaan we hem een briefje zenden, onderteekend “Viola” of zoo iets, en hem daarin om een onderhoud verzoeken, 's avonds om zoo laat, op dat en dat uur. Dan verkleedt iemand van ons zich als dame, zie je; dat zou ik graag doen, maar hij kent me al te goed en ik ben ook te harig,’ en Piet streek over zijn ruige kin, ‘en omdat jij, Felix, zoo'n mooi, fijn gezichtje hebt, en zoo'n blank vel, dacht ik, als jij eens in dameskleeren verkleed was...’

‘Dat ik wel voor een meisje kan doorgaan. En wat moet ik dan zeggen op dat rendez-vous.’

‘Wel je zegt maar, dat je zooveel liefde of hoogachting voor hem hebt, en dat je hem zóó graag zoudt willen kennen, enfin zoo wat nonsens, en dan laat je hem beloven, dat hij de volgende week op het casino-bal komt.’

‘O, dat zal hij niet doen! hij danst nooit!’

‘Kom, ik geloof niet aan al die soliditeit. Zie je, ik wou weleens weten, of hij ze niet achter de mouw heeft; zoo zijn die brave Hendrikken. Ik wed als hij een lief meisje ziet, - want Felix, in dameskleeren zal jij er snoezig uitzien, - dat hij dan heel galant is en heel zoet belooft om op het casino-bal te komen. Je begrijpt als hij dan op het bal komt en we maken dat de grap vooruit bekend geworden is, dan wordt hij zóó uitgelachen, dat hij hier onmogelijk wordt; dan moet hij weg en wij zijn hem kwijt.’

‘Een prachtig idee. Daar hebt jelui eer van, er zal thuis nog wel een oude japon ergens hangen van mijne zuster die op de kostschool is, die ik in 't geheim kan wegnemen.’

‘Ja, en een voile moet je ook niet vergeten, vooral een dichte, anders kent hij je.’

‘Geen nood! we zullen hem een uur opgeven, dat het bijna donker is, bijv. acht uur.’

‘Uitstekend. Nu, tot vanavond, Felix; ik gadineeren; laten we afspreken, dat we tegen negen uur met ons allen in “Café-National” zijn; daar zal het vanavond niet druk zijn, want iedereen gaat naar het concert, dan kunnen we onzen brief ongehinderd opstellen.’

‘Dat geven we er dan maar aan! Maar onze brief moet niet te bespottelijk zijn, anders loopt hij er niet in, hij is lang niet dom. Ik geloof nooit, dat hij komen zal.’

‘Dat zal je eens zien; ik wed, dat hij zoo'n avontuurtje heel aardig vindt. Maar we schrijven een heel ernstigen brief, met een meisjesnaam onderteekend, dat zullen we vanavond wel afspreken. Adieu, tot straks,’ en Piet Verbeek wipte de straat op.

't Is 8 uur 's avonds. Ondanks het mooie Septemberweer zijn de straten van Lageveld eenzaam en verlaten. In de buurt van de kerk bij den ouden toren is niemand te zien.

Daar komt iemand den hoek om. 't Is een rijzig jongman, eenigszins stijf van houding, maar, voor zoover wij er met het weifelend licht van de slechtbrandende

straatlantaarn over kunnen oordeelen, zijn zijne trekken innemend en regelmatig. Het hooge voorhoofd getuigt van verstand. Wij zullen hem onzen lezers voorstellen:

Johan van Westerwoude, pas benoemd ontvanger te Lageveld. Wanneer we hem zoo zien staan, met ernstig gelaat een brief lezend, kunnen we ons goed begrijpen, dat hij bij een groep vroolijke studenten niet op zijn plaats is. Liever zouden we hem zien op zijn kantoor, te midden van zijn arbeid, of aan de zijde van zijne grijze moeder, voor wie hij sinds den vroegtijdigen, plotselingen dood zijns vaders steeds vol zorg en liefde is geweest... Maar laten we eerst zien welk geschrift hem zoo ernstig stemt:

'Waarde heer ontvanger,' leest hij, 'eene arme, ongelukkige wilde u zoo gaarne een onderhoud verzoeken. Onmoge-

lijk kan ik bij u komen; uwe goedheid en welwillendheid zijn mij bekend. Ik smeek u, kom tegen 8 uur even bij den toren. Niemand ziet mij daar en kan ik u ongestoord even spreken.

ROSA B.'

'Rosa B.,' mompelde hij, 'wie zou het toch zijn en waarom kan ze niet op mijn kantoor komen? Ik wou dat ik hier maar niet gekomen was. Ik zie niemand en 't is toch al over achten... Goede hemel, als het maar geen grap is; dat ik daar nu pas aan denk, - maar daar zie ik iemand... eene vrouw...'

Eene slanke gestalte in een eenvoudig blauw kleedje en manteltje van dezelfde kleur, met een lief wit hoedje en een dichte witte voile, komt uit het portaal van de kerk... ''t Is bepaald een dame!' denkt Van Westerwoude, 'wat zou ze van me willen?'

Daar komt de gestalte nader... Ze staat voor hem. Van haar gelaat kan hij niets onderscheiden dan twee prachtige donkere oogen, die met een smeekende uitdrukking tot hem worden opgeslagen.

'Juffrouw, wat is er van uw dienst?' begint Van Westerwoude stotterend; hij, die toch nooit een held tegenover dames is, weet nu heelemaal niet hoe zich te houden.

'Mijnheer Van Westerwoude,' klinkt het zacht, 'ik... o, heb toch medelijden met me!'...

'Ik medelijden met u, jonge dame?'

'Ja, ik heb u zoo li... ik acht u zoo hoog... ik, o... ik weet niet, wat ik zeggen moet...'

'Maar juffrouw, ik ken u niet eens, ik'... onze goede ontvanger is geheel van zijn stuk.

'Ach, als u, ziet u - ik wilde... ik zou zóó graag kennis met u maken. Ik vereer u boven alle mannen; o, als u maar op het Casino-bal wilde komen, ziet u, dat wilde ik u vragen, dan konden we elkaar leeren kennen...'

'Maar juffrouw...' begint Van Westerwoude verontwaardigd, 'hoe kunt u nu zóó tegen een heer spreken, denk toch om uwe reputatie. Als ik nu eens wilde vertellen....'

'O, maar dat zult u niet doen! Dat moogt u niet doen!' en twee blanke handjes werden smeekend tot hem uitgestrekt.

'Juffrouw Rosa, ik ken u niet,' zegt Johan ernstig, 'maar laat ik u een goeden raad geven, u zijt nog een kind en hebt zoo weinig ondervinding. Geloof mij, u moet zoo iets nooit meer doen. *Ik* zal er geen misbruik van maken, maar wanneer...'

'Neen, mijnheer de ontvanger, ik zal het heusch nooit meer doen,' riep de schoone onbekende kinderlijk uit, 'maar u komt toch op het casino-bal, nietwaar? Toe, om mij pleizier te doen?'

Van Westerwoude zuchtte eens: 'Wat zijn de hedendaagsche jonge dames toch lichtzinnig, geen zweem van ernst.'

'Neen, juffrouw,' antwoordt hij, 'het is me onmogelijk, hoe gaarne ik u ook pleizier zou doen, het is me onmogelijk; ik ga de volgende week op reis.'

'Potztausend!' ontsnapte het aan de lippen van Felix, die bijna uit zijn rol viel van spijt dat de grap zou mislukken, en gauw zijn fijne damesstemmetje weer aannemend, 'dus u kunt niet, bepaald niet op het bal komen?'

'Onmogelijk, en nu vaarwel, juffrouw Rosa, ik moet weg,' zei de ontvanger bijna norsch. Jonge dames die potztauzend zeggen, vielen heelemaal niet in zijn smaak.

De mooie donkere oogen werden nogmaals smeekend tot hem opgeheven.

‘Is u nu boos, mijnheer? Ach, ik kan het toch niet helpen, dat ik anders ben dan andere meisjes!’

‘Ik zou u raden maar heel gewoon te worden, juffrouw; romaneske jonge dames vallen tegenwoordig niet meer in den smaak.’

‘Ik heb de eer u te groeten!’ en Van Westerwoude ging heen.

Schaterlachend viel Felix tegen den muur aan. Uit een donker hoekje kwamen de andere jongelui.

‘Bravo, Felix!’ klonk het, ‘mooi gespeeld, jongen! De beste acteur had het je niet kunnen verbeteren. Hij is er glad ingeloopen.’

‘Ooo! Haha! Jongens, ik kan niet meer. Hebt jelui gehoord wat hij zei?’

‘Ja zeker! 't Was prachtig, echt vaderlijk! Maar ik heb me toch in hem vergist,’ zei Piet Verbeek. ‘Ik had gedacht dat hij er wel schik in gehad zou hebben, zoo'n aardig dametje...’

‘Neen, hij zei duidelijk dat romaneske dames niet in zijn smaak vallen.’

‘Zoo'n brave Hendrik! Maar 't ergste is, dat hij niet op het bal komt.’

‘Neen, hij gaat op reis.’

‘Laten we dan wachten tot hij thuis is, dan vertellen we de grap hier en daar in 't geheim, dan wordt het toch direct ‘un secret de Polichinelle!’

‘Uitstekend, want als we er nu mee aankomen, hebben we er geen eer van, dan is hij er niet.’

‘Hoelang zou hij wegblijven?’

‘Dat heeft hij niet gezegd; maar laat ons nu niet langer hier blijven. En jongens, mondje dicht, hoor. Nog niets vertellen! Nog niets vertellen vóór hij terug is!’

‘Dat is afgesproken, atjuus!’

In de veranda van een der fraaiste hôtels te Valkenburg zitten Johan van Westerwoude en zijne moeder. In den zomer maakten ze altijd een reisje.

‘Dan is alles weer nieuw als men thuiskomt,’ vond mevrouw.

Dit jaar had de oude dame Valkenburg uitgekozen, en ofschoon Johan liever Italië of Zwitserland bezocht had, schikte hij zich toch naar de wenschen zijner moeder. Het denkbeeld, dat ieder afzonderlijk op reis zou gaan, kwam zelfs niet bij hen op. Mevrouw was hartstochtelijk aan haar zoon gehecht, terwijl hij zijn moedertje vergoodde. Bij hem inwonen, en zijn huishouden doen, dat wilde ze niet; hij moest zich maar een lief vrouwtje kiezen, vond ze.

Terwijl ze daar zaten, kwamen twee dames den tuin in, de eene bejaard en grijs, de andere een slank jong meisje. Mevrouw Van Westerwoude richtte zich van haar stoel op. ‘Gunst, Johan, daar heb je mevrouw Bode! Hoe komt die nu hier, en wie heeft ze daar bij zich, zeker een van hare nichtjes?’

De dame in quaestie is ondertusschen naderbij gekomen en treedt met een glimlach op het gelaat de veranda in, waar ze door mevrouw Van Westerwoude verwelkomd wordt. De jonge dame volgt haar. 't Is bepaald een mooi meisje; haar lenig, slank figuurtje komt uitstekend tot zijn recht in de nauwsluitende groene japon met hoogen stuartkraag, waaruit haar fijn rozig gezichtje als een mosroosje te voorschijn treedt.

‘Wel, Roosje, kom eens hier,’ zegt de dame, die we als mevrouw Bode leerden kennen. ‘Lieve vriendin, mag ik je mijn nichtje Rosa Roobeek voorstellen, de dochter van mijn jongste zuster. Roosje, dit is mevrouw Van Westerwoude.’ Johan wordt ook in alle vormen voorgesteld en ontvangt een hartelijken handdruk van mevrouw Bode, terwijl zijne buiging voor de jonge dame met een elegante dito wordt beantwoord.

Spoedig is men gezeten en een druk gesprek, vooral van de zijde der oude dames, ontspint zich. Mevrouw Bode vertelt, hoe zij ook in dit hotel kamers bestelde.

Terwijl Johan aan het jonge meisje vraagt hoe Valkenburg haar bevalt, zegt mevrouw Bode: ‘Wel, mijnheer Westerwoude, u hebt toch zeker mijn nichtje wel eens ontmoet?’

(*Slot volgt.*)

Het geheim van Heide-oord, door Thérèse van Arendsberg.
(*Vervolg en slot van blz.* 99.)

Een oogenblik aarzelde Waldheim wat te doen; doch daar hij niet andermaal zich aan eenig verzuim wilde schuldig maken, nam hij een kaartje met ‘L. Waldheim, burgemeester van Putten,’ uit zijn portefeuille, schreef haastig met potlood op de achterzijde: hôtel Bellevue, Deutz, en na den beleefden ambtenaar zijn dank te hebben betuigd voor de hem betoonde bereidwilligheid, ging hij

MISS ELLENE JAQUA IN HAAR GLAZEN JAPON.

zijnsweegs om bij een boekhandelaar of elders een blik in het adresboek te slaan, doch tot zijne teleurstelling vond hij alle winkels reeds gesloten.

Toen Waldheim andermaal door de hem zoo welbekende straten dwaalde, overviel hem plotseling een ontzettend verlangen om te weten of Pestalozzi in dien tusschentijd op Heide-oord de rust niet had verstoord, en juist was hij tot het besluit gekomen om den volgenden morgen een telegram derwaarts te zenden, waarin hij zijne vrouw te kennen wilde geven, dat zij om alle gevaar te voorkomen met Agnes een uitstapje moest maken naar hunne vrienden in Den Haag en daar zijne terugkomst uit Duitschland afwachten, toen zijn opmerkzaamheid eensklaps werd gaande gemaakt door een drietal personen, die merkbaar beschonken, al razende en tierende uit een zijstraat te voorschijn kwamen, en blijkbaar op het punt waren van handgemeen te worden. Aanvankelijk was het alleen zuivere nieuwsgierigheid, die Waldheim noopte om zijn stap te verhaasten, ten einde te zien, hoe deze dronkemanstwist zou afloopen, maar niet zoodra was hij binnen het bereik van hun stemgeluid gekomen, of zijn argwaan werd plotseling opgewekt, toen hij de woorden opving:

‘Hou jij je maar stil, jij hebt vijftien jaar tuchthuisstrat achter je knoken....’

‘Wat gaat jou dat aan!’ brult de langste der drie mannen, in woede ontstoken over deze aantijging, den eersten spreker in het oor, ‘ik wil van jou geen terechtwijzingen hooren, versta je me; jij, een kerel uit de laagste klasse der maatschappij, wou jij je vermeten mij de les te lezen?’

‘Ja, 't is waar, ik ben geen edelman van geboorte, zooals jij,’ was het bitse wederantwoord, ‘maar ik ben ook geen moordenaar, zooals de hoogedele graaf Pestalozzi, en daarom zal ik voor jou mijn mond niet houden, en ik blijf er bij dat het een ploertenstreek van je was!’

‘Het was zeker gemeen om eerst den boel kort en klein te slaan en dan weg te loopen zonder te betalen,’ mengde zich thans de derde in 't gesprek, ‘en als jij dan een edelman wilt zijn, gedraag je dan ook als zoodanig, Pestalozzi.’

Ludwig Waldheim stond als aan den grond genageld. Hier vond hij dus toevallig den man, dien hij overal tevergeefs had gezocht; en hoe? Op 't eerste oogenblik wilde hij onmiddellijk op hem toeschieten en hem ter verantwoording roepen, doch weldra zag hij het dwaze hiervan in, nu Juan in zulk een toestand verkeerde, en hij besloot zich te verbergen in de portiek van een nabijzijnd gebouw, om verder den afloop van deze woordenwisseling gade te slaan.

Gedurende de eerstvolgende tien minuten bleef het bij schimpen, razen en tieren, doch weldra bemerkte Ludwig, dat de gemoederen hoe langer hoe opgewondener werden en dat eene botsing onvermijdelijk was. Toch waagde hij het niet om tusschenbeiden te komen, daar hij in het minst geen lust had zijn leven noodeloos in gevaar te stellen, en ook niet voldoende op de hoogte was, waarover het dispuut handelde. Zooals gewoonlijk, was ook nu weder geen politie te ontdekken daar, waar zij zoo noodig was, en daarom restte hem niets dan zich zoo goed mogelijk schuil te houden.

Het werd onzen vriend nu weldra duidelijk, waarover de twist eigenlijk liep. Het drietal scheen dienzelfden namid-

dag heel kameraadschappelijk te zijn uitgeweest, eerst in een café biljart gespeeld te hebben, onder het gebruik van de noodige potjes Löwenbrau, doch daarna waren ze ‘aan het rondjes geven gegaan,’ waarschijnlijk van het een of ander alcoholisch vocht, en toen ten slotte de rekening werd gevraagd, viel deze, zooals gewoonlijk, tegen en weigerde Pestalozzi zijn derde deel te betalen, waarop de waard hem scheen verzocht te hebben, zich uit zijn kroeg te verwijderen. Inplaats van aan dit bevel gevolg te geven, was de Italiaansche avonturier in woede ontstoken, en had hij, blijkens de eerste woorden, die Waldheim had opgevangen, in stede van zijn gelag te betalen, den boel kort en klein geslagen, waarop de herbergier hem vrij onzacht de deur had gewezen, geholpen door de beide anderen, die verontwaardigd waren, dat hij hen voor de kosten wilde doen opdraaien - althans zoo liet het zich het eenvoudigst verklaren, dat dezelfde lui, die eenige uren geleden als vrienden te zamen uitgingen, nu zoo vijandig tegenover elkander stonden.

Waldheim's gemoed werd in deze oogenblikken hoe langer hoe meer verbitterd op Pestalozzi, toen hij hem in dezen toestand weder ontmoette, na zoovele jaren, en hij zwoer bij zichzelven, dat, wat er ook gebeuren mocht, hij nooit Agnes zou afstaan aan dezen man, die thans niets anders was dan een straat-type van de laagste soort. Hij zou desnoods aan de wereld de herkomst van zijn dierbaar pleegkind blootleggen, maar dan tevens het recht zien te verkrijgen, en dit zou hem stellig niet geweigerd worden, om dien ellendeling onwaardig te doen verklaren, de zorg van een minderjarig meisje op zich te nemen. Hij zou... maar wat Ludwig verder voor plannen wilde beramen, zal voor altijd onbekend blijven, want plotseling werden de drie dronkaards inderdaad handgemeen, en in minder dan geen tijd lag Pestalozzi kermend en kreunend op den grond, terwijl een der beide andere kerels hem met zijn stok nog een paar stevige slagen toediende.

‘Beest, moordenaar, ik zal...’ brulde de verslagene, maar plotseling verstomde hij; Ludwig hoorde van uit zijn schuilplaats nog een ontzettenden vloek, tusschen de tanden gesmoord, daarop een akelig hol rochelen; hij zag hoe de twee aanvallers in allerijl de vlucht namen, hoe hun slachtoffer zich stuiptrekkend heen en weder wrong te midden van een plas geronnen bloed, bij het mat-witte licht der gaslantaarns duidelijk te onderscheiden, en... hij wist dat de man, die daar zieltogend ter neder lag, was: Juan Pestalozzi, Agnes' vader!

't Was een oogenblik van ontzettenden strijd voor Waldheim. Wat moest hij doen? Den verslagene aan zijn lot overlaten, hem als een hond laten sterven in deze eenzame straat, op dit late avonduur, of moest hij, door menschelijk gevoel gedreven, hem ondanks alles, zijne zorgen wijden? Hem, den verwoester van 't geluk zijner eenige zuster, hem, den moordenaar, dien misdadiger, die, indien het in zijne macht stond, ook 't geluk van zijn dierbaar pleegkind zou vernietigen? Het angstzweet parelde hem op het voorhoofd, en in deze oogenblikken van twijfel en strijd barstte het als een noodkreet van zijne lippen:

‘O God, help mij, wat moet ik doen?’

Was het als in antwoord op deze bede, was het een plotselinge ingeving - wie zal het ons verklaren? Maar slechts eenige seconden na deze wanhoopsuiting lag Ludwig Waldheim geknield bij den man, die de vloek van zijn leven was geweest, en terwijl hij tevergeefs poogde hem op te richten, fluisterde hij hem in het oor: ‘Pestalozzi, kent ge mij? Ik ben Walheim, Hedwig's broer.’

De verslagene opende de oogen en zag den spreker aan met een doffen, wezenloozen oogopslag, zoodat Ludwig onmiddellijk de overtuiging kreeg, dat het een stervende was, dien hij de laatste hulp verleende, en daarom herhaalde hij thans luider:

'Pestalozzi, kent ge mij? Kan ik niets voor je doen?'

'Ludwig,' klonk het dan zwak en weifelend, 'kom je nog meer kolen op mijn hoofd laden... mijn leven was niets dan zonde en bedrog... jij hebt Hedwig's eer gered en haar getroost... mijn kind opgevoed... en ik... ik zon nog altijd op misdaad en wraak... God heeft het niet gewild... ik sterf... vergeving... verge...'

Een hevige stuiptrekking belette den verslagene dit laatste woord te voltooien; zijn gelaat werd plotseling aschgrauw, een hevige bloedstroom ontvlood zijn stervenden mond, nog één krampachtig samentrekken van alle ledematen, dan zonk het hoofd voorover op de borst, nog een laatste snik verbrak de nachtelijke stilte en... Juan Pestalozzi was niet meer; het vertrouwen van Agnes Waldheim in hen, die ze hare ouders noemde, zou nimmermeer verstoord worden.

Herr Veil, hoofdcommissaris van politie te Keulen, zat dienzelfden avond in zijn studeervertrek nog druk in de weer met het nazien van enkele processen-verbaal, toen een haastig en luid schellen aan de voordeur hem verschrikt naar beneden deed stuiven.

Vóór hem stond een der hoofdagenten met een vreemdeling, die zich aan den ambtenaar bekendmaakte als Ludwig Waldheim, burgemeester van het Hollandsche dorpje Putten, en hem mededeelde, hoe hij geheel toevallig getuige was geweest van den bovenvermelden manslag met doodelijken afloop. Daar hij het slachtoffer niet alleen wilde laten, had hij den bewoner van het naastbijgelegen huis opgebeld en dezen de toedracht der zaak medegedeeld, met verzoek, of hij de politie wilde gaan waarschuwen, waarop genoemde heer, die bleek een zeer geacht notaris te zijn, zich dadelijk bereid verklaarde naar het commissariaat te gaan, terwijl hij, Waldheim, bij het lijk de wacht zou houden.

Toen notaris Pilger spoedig daarna met twee hoofdagenten terzelfder plaatse terugkeerde, had men den verslagene in zijne woning gebracht, waar het lijk thans onder de hoede van een der agenten was achtergebleven, terwijl de ander Waldheim op zijn verzoek naar den hoofd-commissaris bracht.

'Is het u bekend, wie de vermoorde is?' vroeg de heer Veil aan den hoofdagent.

'Ik kan u dienaangaande inlichten, mijnheer,' viel Waldheim den spreker in de rede. 'Ik heb helaas hem reeds vóór jaren gekend; het is graaf Juan Pestalozzi...'

'Die ontslagen moordenaar? O, dan is er althans geen rechtschapen mensch te betreuren,' klonk het ernstige antwoord. 'Maar burgemeester, mag ik u vragen, hoe kent u dien schurk?'

'Mijnheer Veil, u zijt, geloof ik, al jaren hier. Herinnert u zich dan niet eene prima-donna aan de opera, Hedwig Waldheim...?'

'O, zeker, destijds Pestalozzi's verloofde; zij stierf, zeide men, van verdriet over zijn wandaad...'

'Zij was mijn eenige zuster,' viel Ludwig den hoofdcommissaris ernstig in de rede. 'Ja, zeker, zij overleed ten gevolge van zijn misdaad en door zijn schuld. Toch heb ik om harentwil hem na zijn in vrijheidstelling een jaargeld uitgekeerd; ik had haar dit op haar sterfbed beloofd. Onlangs schreef hij mij een brief, om meer te eischen; zoo niet, dan zou hij den naam mijner overleden zuster belasteren en onteeren. Mijn reis hierheen had ten doel om met hem dot een vergelijk te komen, dat hij

Europa zou verlaten, dewijl mijne vrouw bang was voor zijn bedreigingen. Ik trachtte zijn adres te verkrijgen aan het postkantoor of door middel van het adresboek, wat mij niet gelukte, toen ik hem plotseling op straat ontmoette in hevigen twist met twee andere dronkaards. Aan hunne woorden dankte ik het, dat ik wist, dat het Pestalozzi was, doch vóórdat ik hulp kon inroepen om de twistenden te scheiden, lag hij reeds doodelijk gewond ter neder, terwijl de twee anderen de vlucht namen. Ik heb toen nog den stervende toegesproken; hij herkende me, smeekte

me om vergeving, doch stierf binnen weinige oogenblikken.'

'En zoudt u de beide anderen herkennen?'

'Ik geloof het wel, doch bovendien zullen ze gemakkelijk uit te vinden zijn. Ik hoorde hen tot elkander spreken over het café "Hermans", dat ze zooeven verlaten hadden, nadat Pestalozzi met den waard verschil had gehad over de som, die zij betalen moesten.'

'En zijt u bereid met mij daarheen te gaan?'

'Zeer zeker, mijnheer Veil, ik wil u gaarne helpen voor zooveel het mij mogelijk is; en juist, omdat ik de eenige ben, die getuige was van den moord, sta ik er op, dat alles nauwkeurig wordt onderzocht.'

'Volkomen juist, burgemeester, ik zal mij onmiddellijk gereedmaken om u te vergezellen.'

In het café Hermans was alles reeds in de rust; men had daar niets van den twist gehoord. De waard verklaarde echter, dat alles juist was gebeurd, zooals Waldheim het had opgevangen, en daar de beide moordenaars, evenals Pestalozzi, beruchte dronkaards, hem zeer goed bekend waren, beloofde deze zaak zeer eenvoudig te zullen afloopen, mits men de misdadigers kon opsporen, waartoe de heer Veil dadelijk zijn maatregelen nam.

Hij stelde Waldheim voor, onder dankbetuiging voor zijn verleende hulp, dat deze, na zulk een vermoeienden dag en avond vol emotie, nu maar zoo spoedig mogelijk naar zijn hôtel zou terugkeeren en dan den volgenden morgen op het bureau zijn beëedigde verklaring van het voorgevallene zou komen deponeeren, om later, indien noodig, bij de instructie van deze zaak andermaal naar Keulen te komen.

Ofschoon overtuigd, dat zijn geschokt zenuwgestel hem toch geen rust zoude schenken, aarzelde Ludwig evenwel niet lang om van dit aanbod gebruik te maken, ten einde in de eenzaamheid over een en ander kalm en geregeld te kunnen nadenken.

Dit was dan het einde van het treurspel, dat ruim achttien jaar geleden was aangevangen. De man, die zijne verloofde, door schaamte en wroeging verteerd, vroegtijdig in de armen des doods had gevoerd, die zijn kind haar vredig, kalm geluk wilde ontnemen, om haar in ruil daarvoor te geven een geschandvlekten naam en haar aan een leven van strijd en ontbering, wellicht van schande over te leveren, die eenmaal, door wilden, woesten hartstocht gedreven, een ander het leven ontnam, diezelfde man was thans gevallen door de hand van een dronkaard, gedeeltelijk zeker door zijn eigene schuld, doordien hij zijne aanvallers op de ergerlijkste wijze had getergd. Deze eerlooze schurk, in de kracht des levens, die zijn loopbaan was begonnen in een bijna vorstelijk paleis, wiens stamboom tot de tijden der kruistochten reikte, stierf hier ellendig als paria der maatschappij, en wat zeker nog wel het ergste was, door niemand betreurd, omdat zijn leven velen ten vloek, niemand ten zegen was geweest.

Morgen of overmorgen, zoodra men hem zou vergunnen Keulen te verlaten, wilde Ludwig terugkeeren naar Heideoord; hij zou daar het meisje wederzien, dat in deze oogenblikken inderdaad een weeze geworden was, en in plaats van haar te beklagen, voelde hij zich verplicht God te danken, dat zij nu voortaan niets meer te vreezen had, maar alleen haar wel en haar wee zou te ontvangen hebben uit de handen harer pleegouders, die haar hadden opgevoed en liefgehad vanaf hare vroegste jeugd. Zij zou, zij mocht het nimmer weten, dit engelrein kind, welk een tooneel hij dezen

avond had beleefd. Thans, nu het gevaar van ontdekking voor altijd voorbij was, moest men meer nog dan vroeger er voor waken, dat Agnes nimmer in kennis werd gesteld met het geheim harer geboorte.

Door vermoeienis overmand, sliep Waldheim eindelijk tegen den morgen in; toen hij ontwaakte, stond de zon reeds hoog aan den hemel en haastte hij zich om, volgens afspraak, naar het commissariaat van politie te gaan.

Zoodra alle formaliteiten waren afgeloopen en men hem toestond, Keulen te verlaten, onder de verplichting echter, om bij de eerste oproeping aldaar terug te keeren, gevoelde Waldheim niet de minste opgewektheid om zijn voorgenomen bezoek aan Von Arnim ten uitvoer te brengen; hij verlangde thans meer dan ooit naar zijn tehuis, naar de vrouw, die zooveel lief, maar helaas, door Hedwig's lichtzinnigheid, ook zooveel leed met hem had gedeeld, en naar Agnes, thans in werkelijkheid hun kind, hun onbetwistbaar eigendom. Hij besloot den volgenden dag bijtijds de terugreis te aanvaarden, zonder zijne vrouw van zijne komst te verwittigen, daar het hem geheel onmogelijk was, haar met weinige woorden op de hoogte van het gebeurde te brengen en hij ter wille van Agnes het niet raadzaam vond, zijne echtgenoote door een getrouw relaas van alles in een toestand van zenuwoverspanning te brengen, die natuurlijk het gevolg zou wezen van den schok, teweeggebracht door het gevaar, waaraan hij was ontkomen. Later, zoodra hij weer op Heide-oord was, zou hij haar op de hoogte stellen van al wat hem was wedervaren in die drie dagen, die hem nu als zoovele weken toeschenen.

In de vale schemering van den korten winterdag zaten moeder en dochter vertrouwelijk bijeen in de kostbaar gemeubileerde eetkamer op Heide-oord; het ruime vertrek was door het wegstervende daglicht in een wazig halfduister gehuld, terwijl de heldere vlammen van het haardvuur vroolijk weerkaatsten op het cuivre poli van den ouderwetschen foyer. In die uren van vredige kalmte, waarin men alles voelt wegzinken wat banaal is of alledaagsch, heeft de mensch menigmaal behoefte om in te keeren tot zichzelf, zich te verdiepen in 't verre verleden, of verlangend uit te zien naar de onzichtbare toekomst, en zoo waren dan ook in deze oogenblikken beide vrouwen, in stilzwijgen verzonken, ieder harer overgeleverd aan hare eigen gedachten.

De diepe stilte, alleenlijk onderbroken door het regelmatig getik der ouderwetsche pendule van kostbaar Sèvresporselein, werd eensklaps ruw verstoord door het onstuimig geblaf van Tiras, Waldheim's meest geliefden jachthond.

‘Papa!’ roepen moeder en dochter, schier gelijktijdig, als uit één mond, terwijl Agnes zich haast om naar de deur te snellen. En werkelijk, daar, in de schemering van den vallenden avond, stond Ludwig Waldheim op de bovenste trede van het terras!

Zijn gelaat, thans door de wandeling met een frisschen blos bedekt, droeg niettemin de sporen van vermoeienis en strijd, doch om zijne lippen speelde een glimlach zoo blijde, zoo vredig, dat zijne echtgenoote in plotselinge verrukking den juichkreet uitte:

‘Ludwig, hoe heerlijk! Is je zending gelukt?’

‘Ja, dierbare vrouw,’ klonk het ernstige antwoord, ‘mijne reis is spoediger geëindigd dan ik had kunnen denken en hopen;’ en dan, terwijl hij haar wenkt om hem even te volgen naar een verwijderd gedeelte van het vertrek, fluistert hij haar heel zachtkens in het oor:

‘Vraag mij niets verder, zoolang Agnes in de kamer is; straks zul je alles weten. Wees echter volkomen gerust, God heeft het goed gemaakt met onze lieveling; Juan

Pestalozzi is niet meer, en met hem is het geheim van Heide-oord voor altijd begraven.'

Een stad van arken.
Met illustratiën.

Een zeer in het oog loopende eigenaardigheid langs de bovenoevers van de Thames is in den zomer de woonboot. Hier rust de Londensche zakenman in vrede en kalmte uit van het drukke city-leven. Het gezicht van deze nette en weelderige zomerverblijfplaatsen kan niet nalaten op de vreemdelingen, en vooral op de Amerikanen, aan wie de woonboot geheel onbekend is, indruk te maken. De Amerikaan uit het Oosten is te veel van zijn zaken doordrongen om gedurende de warmste maanden van het jaar verscheidene weken door te brengen in afzondering op een kalmen stroom.

Maar als men een reis maakt naar San-Francisco, dat tegenover het Noord-Amerikaansche vasteland ligt, dan kan men een schouwspel zien, gelijkend op dat van de Thames. Op kleinen afstand van de Californische haven ligt het toevluchtsoord Belvédère, bij de bewoners dier streek van het land meer

DE 'NAUTILUS', DE EERSTE WOONBOOT VAN ARKTOWN.

bekend onder den naam van 'Arktown' (stad van arken). De baai strekt zich landwaarts tusschen twee heuvelrijen uit en haar geheele oppervlakte is als bezaaid met drijvende huizen.

Hoewel dit nieuwtje nog maar van korten datum is, ongeveer twee of drie jaar geleden, is de persoon, die het eerst op de gedachte kwam, onbekend. Waarschijnlijk was het een arme drommel, die, benauwd voor de bedompte lucht in zijn huisje op het land, op den inval kwam tijdens de zomerhitte eenige verkoeling te zoeken door op het water te gaan wonen. In alle geval stelde hij de 'Nautilus' samen, welke de eersteling was van de tegenwoordige drijvende stad.

De Amerikaan doet niets, als het niet nieuw kan zijn. Toen eenmaal het plan in zijn brein gerijpt was, wenschte hij zijn tijdelijke woning zoo zuinig mogelijk samen te stellen, en was het niet zijn verlangen de prachtige woningen op de Thames na te maken.

Terwijl hij zocht naar materiaal om zijn verblijfplaats te bouwen, vond hij eenige tramwagens, die voor den dienst op straat waren afgekeurd en nu ongebruikt daar stonden. Dat was een prachtige gelegenheid, en met een kleine wijziging konden deze oude wagens in een goed woonverblijf veranderd worden. Zij hadden geen practische waarde meer en hij kon ze dus voor weinig geld bemachtigen. Zij werden

naar den waterkant gereden en hier zouden de veranderingen, die de vindingrijke Amerikaan had uitgedacht, worden aangebracht.

Allereerst werd er een platboômvaartuig gemaakt, dat breed genoeg was om de vier tramwagens, die paarsgewijs naast elkaar gezet werden en dus een vierkant vormden, te dragen. Op dit dek werden de wagens geplaatst en de binnenschotten weggenomen, zoodat twee wagens één ruim vertrek vormden. Dat was een eenvoudig werk en zeer spoedig gereed. De Amerikaansche tramwagens zijn evenals de meesten in ons land niet van zitplaatsen bovenop voorzien en uitstekend geventileerd. De banken langs de wanden bleven, en boden, van talrijke kussens voorzien, zeer gemakkelijke zitplaatsen aan. De schuifdeuren aan het eind van iederen wagen werden eveneens behouden, ten einde een geschikte sluiting aan ieder der vertrekken te hebben. Toen werden er meubelen gehaald en zoo geplaatst, dat de woonboot een prettige en aardige woning werd. Nadat dit alles verricht was werd de boot in de baai gesleept en aan een anker gelegd; de ketting, die daarvoor gebruikt werd, was voldoende lang, zoodat de boot met het tij kon rijzen en dalen.

De woonboot is omgeven door een smal plankier of piazza, waarop de bewonerondereen zeil, dat aangebracht is om de zonnestralen te breken, van de frissche lucht kan genieten. Is hij een liefhebber van visschen, dan kan hij zijn vischlijn buiten boord werpen, want de baai is zeer rijk aan deze diersoort. Verder kan men zich amuseeren met in den namiddag bezoeken te brengen aan de naburige woonbooten.

Het leven in deze drijvende stad is werkelijk een ideaal bestaan, te meer daar men hier niets te maken heeft met allerlei soort van belastingen. De bewoner van een woonboot behoeft niet aan land te gaan of hij moet er lust in hebben, daar de verschillende kooplieden in roeibooten de drijvende huizen 's morgens vroeg komen bezoeken, en nadat zij hun verschillende orders ontvangen hebben, die met bekwamen spoed laten bezorgen.

Uit een hygiënisch oogpunt zou het onmogelijk zijn een geschikter verblijfplaats te vinden. Het windje, dat hier altijd waait, geeft iets koels aan de atmosfeer en verdrijft het benauwde van de zomerhitte. Als men 's morgens ontwaakt, kan men van uit zijn slaapkamer dadelijk een heerlijk, frisch zeewater-bad nemen, en ook het roeien is prettig, daar men geen langen afstand behoeft af te leggen vóór men aan de booten is, daar deze letterlijk op een steenworp afstands van de arken geankerd liggen.

Hoe prettig zulk een leven overdag is, toch levert deze kolonie van drijvende huizen 's avonds, als de lucht koeler wordt en als 't ware tot beweging nemen uitnoodigt, een veel drukker en schitterend schouwspel op, voornamelijk op carnavalsavond.

Iederen avond worden de omtrekken van iedere woonboot verlicht met schitterend gekleurde lampjes, en slingers van lichtjes versieren den langen vlaggestok. Van het land af gezien is het een tooverachtig schouwspel en doet denken aan een kijkje in het sprookjesland.

EETKAMER VAN DE 'NAUTILUS'.

De miriaden van lichtjes, die zich uitstrekken zoover het oog reikt, worden door het water in de baai weerkaatst en vormen als 't ware met de lichten, die uit de huizen op de naburige heuvels stralen, een leger van sterren.

Zooals wij reeds zeiden is het het schoonst op carnavalsavond; dan maken de arken een nog grootscher indruk en men betitelt het schouwspel met den naam 'Venetië bij Nacht'.

Uit San-Francisco en de omliggende dorpen komen dan een groote menigte menschen om van het prachtige gezicht te genieten. De arken zijn dan met meer lichtjes dan anders versierd en het geheel eindigt in een grootsche pyrotechnische vertooning. Daar de eigenaars

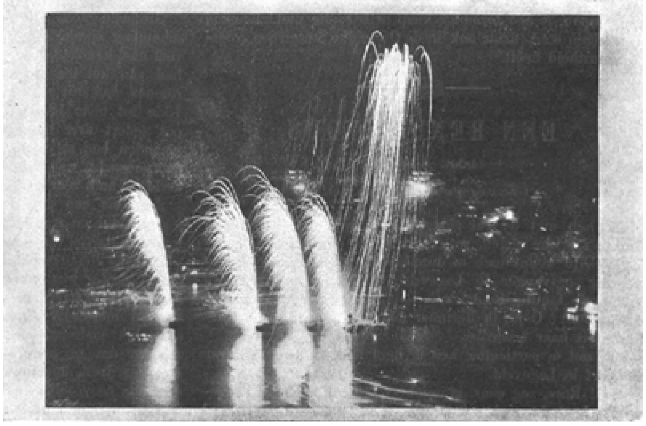

HET SCHOUWSPEL TE ARKTOWN OP CARNAVALSAVOND.

van de woonbooten de rijkste menschen uit San-Francisco zijn, worden er moeite noch kosten gespaard om dit feest schitterend te doen zijn. Door de eigenaars van de verschillende booten worden groote massa's vuurwerk ingekocht, en dikwijls worden er speciale vlotten gebruikt om het te doen ontsteken.

Buiten Belvédère is het onmogelijk zulk een indrukwekkend schouwspel te zien, daar de natuurlijke ligging van het land meewerkt om het carnaval tot een schitterend succes te maken.

Een damesjapon van glas. (Bij de plaat op blz. 105.)

Een der merkwaardigste japonnen ter wereld is zeker wel die, welke toebehoort aan Miss Ellene Jaqua, een bekende schoonheid en beroemde zangeres te Brooklyn, bij Nieuw-York in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika. Zij is gemaakt van gesponnen glas en haar kleurschakeeringen doen de oogen duizelen van hen, die het wonderstuk gezien hebben.

Het materiaal van deze kostbare en zeldzame japon werd in vijf maanden 'gesponnen' of juister gezegd 'geblazen' en in Dresden gemaakt; de aldus verkregen stof werd naar Parijs gezonden en vervaardigd tot een japon, die den ontwerper alle eer aandoet.

De kleureffecten zijn onder sterk licht overweldigend mooi. Zachte nuances van lichtgroen, blauw en zilverwit, vloeien met verwonderlijke snelheid in elkaar, als het licht op de plooien valt. Het effect dat het maakt is het best te vergelijken met stralen van maanlicht, die op een oppervlakte vallen van zilversatijn.

De stof en het garneersel der japon bestaan uit millioenen bizonder fijne draden van zuiver gesponnen glas, en slechts bij een zeer nauwkeurige beschouwing kan men zich eenigszins een denkbeeld vormen van de moeite, die het gekost heeft om zulk een japon samen te stellen. Het was een bizonder moeilijke taak het glas zoo te blazen, dat de draden sterk en toch soepel genoeg waren om er een stof van te weven, die geknipt en behandeld kon worden.

Op de tentoonstelling te Chicago in 1893 was er een glazen japon, die het eigendom werd van de Infante Eulalia, maar deze kon niet gedragen worden, want de glasdraden waren zoo broos, dat ze, bij de minste poging om ze

te buigen, afknapten en in duizend stukjes splinterden.

Miss Ellene Jaqua is dus de eerste persoon, die een glazen japon bezit welke gedragen kan worden en zelfs meer dan ééns. Ze is zoo samengesteld, dat ze het even lang zal uithouden als iedere andere baljapon.

De japon werd volgens de laatste Parijsche mode gemaakt. De rok, die van achteren geplooid en van voren glad is, hangt neer als brocaatzijde; het laag uitgesneden lijf sluit om het figuur als de soepelste stof. Om den hals bevindt zich een volle ruche, afgemaakt door franje van gesponnen glas; de rok is versierd met een strook en drie belegsels van gevlochten glas, dat in het licht schittert.

Het is ook interessant om te weten, dat er veertien el bizonder breed glazen stof, vijf en dertig el gevlochten glas en vijf en twintig el glazen franje gebruikt is om deze japon samen te stellen. Menigeen zou veronderstellen dat deze groote hoeveelheid stof, vlechtwerk en franje het geheel zeer zwaar zouden maken, maar het tegendeel is waar, het weegt niets meer dan een gewone avondjapon van de fijnste stof. De verschillende draden zijn zoo in en door elkaar geweven, dat de stof zeer buigzaam is en op dezelfde wijze als iedere andere japon gedragen kan worden.

De wijze, waarop het glas is gesponnen, blijft het geheim van den spinner, maar men kan zich eenigszins een idee van de samenstelling vormen door te zeggen, dat het speciaal voor dit doel bereide glas gesmolten en gemaakt wordt in pijpvormen van verschillende kleur en lengte. Deze pijpjes worden gebracht in een zeer heet vuur, zoodat ze weer half smelten ten einde ze buigzaam te maken vóór zij in aanraking komen met het groote spinnewiel, dat verscheidene meters in omtrek is, langs den buitenrand talrijke kleine inkepingen heeft en eenige duizenden keeren per minuut ronddraait. De machine wordt met de hand bediend en gedraaid. Wanneer de pijpjes in den vereischten toestand zijn, worden zij op het wiel geplaatst, waar de einden ervan in de inkepingen gevat worden en ze tot draden gesponnen worden van groote fijnheid, totdat zij hun broosheid verloren hebben; dan worden zij van het wiel genomen en zijn zelfs fijner dan een haar en zacht als zijde. Deze draden zijn hol, maar de opening is zoo klein, dat men een microscoop noodig heeft om ze te zien.

Nadat het spinproces afgeloopen is, worden de draden verzameld en op een handweefstoel gebracht en geweven in glazen stof, verscheidene meters lang, op dezelfde manier als ieder ander materiaal.

Miss Jaqua, die de gelukkige bezitster is van deze zeldzame japon, is een bizonder knap artiste, die niet alleen in haar eigen stad, maar ook in de Oostelijke Staten een groote vermaardheid heeft.

Een rendez-vous
door Magda.
(*Vervolg en slot van blz.* 104.)

‘Ik heb niet de eer gehad,’ mompelt Johan, terwijl hij denkt: ‘Ja, die oogen, waar heb ik die meer gezien?’

‘Wel, je woont toch in dezelfde plaats. U is immers tegenwoordig ontvanger in Lageveld? En daar wonen Rosa's ouders, de familie Roobeek.’

‘Roobeek? O ja, ik herinner mij een student...’

‘Dat is haar broer.’

‘Ja, ziet u, particulier ken ik hem niet. Ik ben nog maar zoo kort in Lageveld.’

‘Zoo! Rosa, zeg eens, is mijnheer jou ook heelemaal onbekend? Je hebt toch zeker zijn naam wel eens gehoord?’ vraagt mevrouw Bode een beetje onhandig.

‘Ik gel... ik weet n... neen, nooit!’ stottert Rosa, terwijl ze een gloeienden blos krijgt en zich op de lippen bijt. Ze denkt er eensklaps aan, dat haar broer, toen hij haar op de kostschool kwam bezoeken, eens een heel verhaal deed over ‘dien stijven Klaas van een ontvanger’, en hoe vreeselijk ze over hem gelachen had, toen Felix hem zoo typisch nadeed.

Johan heeft haar stotteren en blozen bemerkt.

‘Waarom wordt ze zoo verlegen, en waarom zegt ze niet ronduit, dat ze me niet kent? Die oogen... komen me zoo bekend voor... en Rosa, die naam... gunst, daar heb ik het. *Zij* is dat dolle, gekke, romaneske ding, dat me een rendez-vous...’

Hier werd hij in zijne overpeinzingen gestoord door een vraag van mevrouw Bode.

Erg geanimeerd werd het gesprek niet. Rosa verweet zich haar onhandigheid en plotseling blozen. Ze begon zenuwachtig druk met mevrouw Westerwoude te praten, terwijl Johan, ofschoon hij moest bekennen hare schoonheid te bewonderen, zich voortdurend in stilte zat te ergeren, want... ook de stem was bepaald dezelfde als die van de onbekende, bij den ouden toren te Lageveld.

De avond begon te vallen en men ging het hotel binnen. Mevrouw Bode hield ongemerkt een apartje met mevrouw Van Westerwoude. ‘Zeg, heb ik het niet uitstekend aangelegd?’

‘Ik maak je mijn compliment! Johan heeft niets gemerkt. Je nichtje is allerliefst, en wanneer ze zoo'n goed karakter heeft als jij me zegt, dan zou ze een uitstekend vrouwtje voor mijn zoon zijn. Als Johan er maar niet achter komt dat onze ontmoeting hier, afgesproken werk is!’

‘O, neen, hij mag niets merken... Rosa weet er ook niets, absoluut niets van.’

Ze kon niets meer zeggen, want Johan kwam met haar parasol aandragen, die ze in de veranda had laten liggen. Rosa was reeds vooruit naar hare kamer gegaan en pakte haar koffers uit.

‘Nu,’ dacht ze bij zichzelf, ‘ik kan toch dien ontvanger zoo links en stijf niet vinden. 't Is een nette, knappe man, wel een beetje *te* bedaard! Ik geloof, dat hij me wel mooi vond...’ Rosa werpt een oogje in den spiegel... ‘Hij zei anders niet veel... hij ziet er niet naar uit om dames goed 't hof te kunnen maken... Ach, maar die vlinders zijn ook vervelend, ze zeggen allemaal 't zelfde...’ en, na bij zichzelf die wijze opmerking gemaakt te hebben, gaat ze naar beneden.

Ofschoon Rosa met groote wijsheid over de heeren der schepping sprak, moet men daaruit niet opmaken dat ze veel met hen had omgegaan. Integendeel, de kennis, die ze had van het mannelijk geslacht, moest ze meer putten uit romans dan uit de ondervinding, want ze was van haar 13de tot haar 18de jaar op een kostschool geweest en nu, pas sedert drie maanden, ‘voorgoed thuis’. Van die drie maanden had ze er 2½ bij hare peettante, mevrouw Bode, doorgebracht, aan wie ze, daar ze hare moeder reeds jong verloren had, zeer gehecht was.

Het was een goed, lief meisje, het mooie Roosje; een beetje ijdel en wat vlug met haar mondje misschien, maar met een hartje van goud.

Dat had Johan ook al heel gauw bemerkt en eer het veertien dagen verder was, was de goede jongen tot over zijne ooren verliefd. Hij streed er wel tegen, vertelde zichzelf gedurig, dat hij niet kon houden van een meisje, dat zich zoo bespottelijk

gedroeg, om tegen een heel onbekend heer te zeggen, dat ze hem liefhad. Hij kon 't eigenlijk zichzelf niet begrijpen, hoe Rosa tot zoo iets gekomen zou zijn, want ofschoon ze vroolijk en levenslustig van aard scheen te zijn, was ze toch zeer gereserveerd in haar gedrag, zoowel tegenover hem als tegenover de andere heeren, waarmede ze in het hotel kennismaakte.

Op zekeren morgen stond Johan in den tuin. Het was daags te voren vreeselijk warm geweest, maar een heerlijke regenbui had de temperatuur afgekoeld. Enkele malsche regendropjes vielen nog neer. Daar ging het tuinhek open en Rosa trad binnen. Johan keek op. ‘Nu is er niet meer aan te twijfelen,’ dacht hij. ‘Ze is het meisje van mijn avontuur. 't Is hetzelfde witte hoedje, dezelfde blauwe regenmantel. Ik moet zekerheid hebben, nu of nooit!’ Opgewonden, overmoedig, zooals verlegen, bescheiden menschen soms eensklaps kunnen worden, stapte hij op Rosa toe: ‘Juffrouw Roobeek, mag ik u iets vragen?’

‘Jawel, mijnheer Van Westerwoude,’ zei Rosa zacht, met neergeslagen oogen. Zij bemerkte wel hoe opgewonden Johan er uitzag en dacht te kunnen raden wat er zou volgen.

‘Ja, u moet niet boos worden, maar waarom toch hebt gij u dezen zomer zoo vreemd tegenover mij gedragen?’

‘Wat blieft u?’ zei Rosa met trillende lippen.

‘Ja, met die ontmoeting, dat rendez-vous. Ach, dat briefje toen achter den toren.’ Johan sprak zenuwachtig gauw.

‘Rendez-vous achter den toren?’ vroeg Rosa met een hooge kleur. ‘Wat bedoelt u toch?’

Ach, Roosje, zeg maar dat het een grap was, die u uit kinderachtige gekheid gedaan hebt. Ik wil niet slecht over u denken. Ik mag u niet gelijkstellen met...’

‘Waarom zou u slecht over me denken? Wat bedoelt u toch? U bent beleedigend. Dat had ik niet aan u verdiend, mijnheer,’ zegt Rosa met half verstikte stem, terwijl een traan over haar wang rolt. Ze draait zich om en gaat heen.

‘Juffrouw Rosa!’ Ze luistert niet, en zoo gauw ze uit het gezicht is, loopt ze zoo hard ze kan naar het prieëltje achter het huis, waar ze op een bank neervalt en het uitsnikt van verdriet.

‘Wat bedoelt hij toch met een rendez-vous? Waarom denkt hij zoo iets slechts van mij?’ En ze verbeeldde zich nog wel, dat hij haar eene déclaratie ging doen. ‘O, 't is vreeselijk!’ en het blonde hoofdje in de handen verbergend, snikt ze alsof haar hartje breken zou.

‘Maar zusje, wat is er gebeurd?’ hoort ze een mannenstem zeggen. Ze ziet op. ‘Felix! O, hoe heerlijk, dat je gekomen zijt,’ en nog steeds snikkend werpt ze zich in de armen van haar broer.

Hij strijkt haar liefkoozend het haar uit de oogen. ‘Arm zusje, wat zien je oogjes rood! Mag broer Felix het niet weten? Kom, kindje, zeg het mij maar! We hebben immers nooit geheimen voor elkaar! De liefde is er zeker bij in 't spel, is 't niet? Heb ik 't geraden, Roosje? Kom, ik zal 't niemand verklappen...’ en eindelijk vertelt Rosa hem haperend alles wat er is voorgevallen.

Eerst luistert Felix met ernstig gelaat toe. Opeens schiet hij in den lach en springt op. ‘Ik begrijp de heele historie! Zusje, gelijken wij niet sprekend op elkaar, vooral onze oogen, zijn ze niet juist eender?’

Verbaasd ziet Roosje op. ‘Ja, iedereen zegt, dat we sprekend gelijken. Maar dat heeft hiermee toch niets te maken?’

‘Alles! Neen, vraag niets! Je zult alles weten als je getrouwd bent. En nu naar onzen goeden ontvanger.’

Hij laat Rosa verbluft, maar toch vol hoop achter.

Wat er tusschen de beide heeren is besproken, zal wel altijd een geheim blijven, maar het is een feit, dat acht dagen later, toen Felix van zijn uitstapje naar Lageveld terugkwam, hij 's middags de Lageveldsche societeit bezocht en zijnen vrienden zeide: 'Onze grap met den ontvanger mag en kan niet doorgaan, want hij is een ferme vent - en wordt mijn zwager!'

Te laat,
door Caphew.

'Kijk eens, Lotte, zit alles goed?'

Nog even draait Nel voor den spiegel en monstert coquet haar aardig figuurtje in fietskostuum, terwijl Lotte hier en daar een veiligheidsspeld vaststeekt, al knorrend over Nel's onhandigheid.

'Wat zal je toch beginnen, als je getrouwd bent, Nel?'

'Dan moet Henk mij maar helpen, ik heb hem al voorbereid!' klinkt het luchtig. 'O, daar is de baas al!' en zij vliegt in de gang om zich lijdelijk te laten kussen en dan te vleien:

'Toe, Henk, haal je even mijn fiets? hij staat nog in den tuin.'

'Welja, laat je maar bederven,' lacht Lotte, maar er ligt geen zweem van verwijt in haar stem.

'Hij is ook zoo zwaar om door de kamer te dragen, geen werk voor een vrouw,' verontschuldigt Henk zijn meisje.

Lotte had kunnen antwoorden, dat zoo het fietsen niet te zwaar valt, het oplichten van een rijwiel een jong meisje ook niet zal hinderen, maar zij legt zich neer bij de verontschuldiging. Zij is gewend, dat ieder haar mooi zusje bederft, zij doet zelf druk mee zonder eenige jaloerschheid.

Daar verschijnt Henk al met de 'kar'.

'Kindlief, je hebt hem niet schoongemaakt en wat zijn je banden slap - ik zal ze even voor je oppompen.'

'Best, hoor! En intusschen neemt Lotte zeker wel even de stof er af, dan zullen we 'm later wel oppoetsen.'

Glimlachend kijkt Nel toe, hoe de anderen voor haar bezig zijn. Zij is helaas zoo gewend, dat haar het vervelende werk uit handen genomen wordt, dat het haar ook nu niet invalt zichzelf te helpen.

'Kijk eens, het net hangt los, er ontbreken verschillende haakjes,' waarschuwt Lotte, het kwaad zooveel mogelijk herstellend door middel van draadjes.

'Meisje, meisje, wat is er weer veel aan te merken,' plaagt Henk, 'wat zou je toch zonder Lotte beginnen?'

Lotte hoort in zijn stem lichten spot over hare overdreven bezorgdheid.

Zijn blik rust ondertusschen vol bewondering op 'zijn prinsesje,' dat zoo goed de kunst verstaat zich te laten verwennen.

'All right,' en Nel grijpt met een gracieuse buiging zijn arm.

'Mijn Heer en gebieder, ik ben tot uw dienst!'

Lotte opent de huisdeur en Henk brengt de twee fietsen buiten.

'Tot vanmiddag, Lot; maak je niet ongerust als we te laat zijn.'

In een wip is Nel opgestegen en Henk al een eind vooruit.

Hij haast zich haar in te halen en wuift Lotte terloops goedendag. Haar: 'veel genoegen' gaat voor hen verloren.

Nog even kijkt zij het mooie paar na. Reeds matigen zij hun vaart, dan slaan zij een hoek om en verliest zij hen uit het gezicht. Lotte sluit de huisdeur en zucht...

Vervolgens gaat zij weer aan haar dagtaak.

Een dof zwijgen heerscht in de gezellige eetkamer. Lotte waagt het niet de stilte te verbreken. Zij weet nog niet goed, wat er gebeurd is, maar is te kiesch om te vragen. Dien morgen reden zij zoo vroolijk uit. Alles was louter zonneschijn! En bij hunne thuiskomst...?

Geen woord! stroeve gezichten! een onheilspellend zwijgen!

Wat hebben zij toch? Nel gebruikt niets, Henk schijnt zich geweld aan te doen om te eten, zijn gelaat schijnt wel een onweerswolk.

Lotte neemt de honneurs waar en zou zich wel onzichtbaar willen maken, zoo voelt zij zich te veel.

‘Wil jullie de koffie hier of in den tuin gebruiken?’ vraagt zij verlegen bij het geluid van haar eigen stem, terwijl zij opstaat om een sigaar voor Henk te halen.

Het dessert is nog onaangeroerd, want Henk bedankte voor alles, en Nel, anders de snoepster bij uitstek, tuurt strak voor zich zonder eenige belangstelling voor vruchten of bonbons.

Anders deelt zij de beste peren met haar aanstaande. Hij beweert altijd dat hij ze zelf niet kan schillen en dat hij geen verstand heeft van vruchten. Het lekkerst smaken zij hem als Nel ze voor hem kiest! En gevoelig voor die vleierij bedient zij hem altijd uitstekend. Zij heeft nu zelf niets genomen, dus ook hem niet bedacht.

Als Lotte haar vraag herhaalt, schrikt Nel op.

‘Buiten, als je blieft! Dan hebben wij minder last van Henk's sigaar!’ antwoordt zij voor hen beiden.

Henk verbijt zich over de onaardige opmerking, maar geen woord komt over zijn lippen.

‘Zet alles maar buiten,’ zegt Lotte vriendelijk tegen het binnentredend dienstmeisje, terwijl zij zelf meehelpt en het kleedje over de tuintafel spreidt.

Nel fronst licht de wenkbrauwen bij het gerinkel van de kopjes, dat haar zwakke zeunwen pijn doet.

Henk merkt het en verachtelijk krullen zich zijn lippen. Voor het eerst schijnt het hem te hinderen dat Nel lui blijft liggen in haar stoel, zonder er

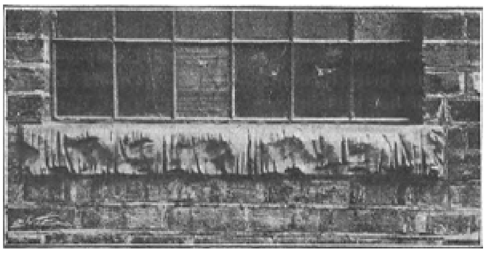

VENSTERDORPEL, DOOR GRIFFELS-SLIJPEN UITGESLETEN.

over te denken de behulpzame hand te bieden.

Angstig leest Lotte de ergernis op zijn gelaat, zich beklemd afvragend, wat er zal komen.

Slechts een oogenblik heeft Henk zich verraden; dan herneemt zijn gelaat weer dat ondoorgrondelijk strakke masker, dat Lotte reeds den geheelen middag met vrees vervulde. Te galant om uit humeurigheid onbeleefd te worden, zet Henk stoelen klaar voor de dames; onmiddellijk daarna neemt hij zelf plaats en blaast voorzichtig den rook uit, steeds zorgend, dat zij er geen last van kunnen hebben.

Langzaam vult Lotte de kopjes en schuift dan het roomstelletje naar Nel toe, die gewoonlijk Henk's mokka bereidt. Zij beweert altijd dat zij alleen den room weet bij te schenken, zoodat de beide vloeistoffen zich niet vermengen. Het is een kinderachtigheid, waarin Henk haar sterkt, aardig als hij het vindt, door ‘zijn vrouwtje’ te worden bediend.

Ter wille van die kleine attenties vergeeft hij het bedorven kind haar groote tekortkomingen.

Lotte ziet Nel smeekend aan, terwijl zij op zijn kopje wijst. Zij vreest wel... zij kent Nel te goed - Nel buigt nooit - Nel schijnt den wenk niet te begrijpen. Zij zorgt voor zichzelf, ledigt haar kopje in een teug en springt dan op:

‘Ik zal de bloemen eens begieten, zij hebben wel een frisch bad noddig.’

Lotte schudt het hoofd over deze nieuwe gril.

Nel bemoeit zich immers nooit met de tuinbesproeiïng, dat laat zij aan de oudere zuster over, zooals trouwens alles wat de huishouding betreft.

Lotte is immers de huishoudster sinds jaren.

Toen mama stierf, zocht zij voor pa en het kleine zusje haar moeder te vervangen.

En toen zij na pa's dood met Nelly alleen achterbleef, veranderde er niets, Lotte bleef de huishouding waarnemen, Nelly amuseerde zich in de uitgaande wereld.

Hoe dikwijls Lotte er, na Nel's engagement, op wees, dat voor een toekomstige huisvrouw wat meer belangstelling in huiselijke bezigheden wel gewenscht was, Nel hield zich steeds doof aan dat oor, of wel, zij lachte en zei:

‘Ik vergezel Henk overal waar hij heengaat, ik maak vervelende visites met hem, ik oefen mij in muziek en schilderkunst, ik houd mij op de hoogte van de letterkunde, dat zijn de plichten van een geëngageerd meisje. Als ik eens getrouwd ben, zal ik mij nog genoeg ergeren aan kousen-stoppen en kopjes-wasschen, laat mij tenminste nu nog genieten.’

En als Lotte erg preekte, luidde het ongeduldig antwoord:

‘Houd nu in 's hemelsnaam op, of ik eindig nog mijn verloving te verbreken en dan wordt Henk doodongelukkig. Als wij getrouwd zijn, moet jij maar bij ons komen inwonen, dan komt de huishouding wel terecht.’

Lotte zweeg dan, hoewel zij zich haar eigen zwakke toegevendheid verweet.

Toch verwachtte zij, dat Henk's liefde alles wel ‘ins Reine’ zou brengen.

Nel was wel een kind, maar zij hield toch zooveel van Henk en hij kon zoo goed met haar omspringen. Ja zeker, als zij eenmaal getrouwd waren, zou alles zich wel schikken - en anders... Zij is er ook nog om haar zusje bij te staan.

Nel zal wel nooit een ideaal-huisvrouw worden, maar alles zal wel loopen...

En nu... Er schijnt eene uitbarsting te zijn losgebroken. Waarover? Is het toch over Nel's gebrek aan zelfstandigheid? of is het haar nukkigheid, haar onhandelbare trots?

Er zijn vroeger ook wel kleine botsingen geweest - Nel boudeerde, Henk gaf meest altijd toe, te vlug zelfs, en de vrede was weer hersteld.

Nu is er geen sprake van toegeven bij Henk. Integendeel erspreekt uit zijn trekken iets, dat Lotte bang maakt. Een starre wil, die liever zal breken dan buigen.

Nel's karakter kennend, voorziet Lotte het ergste, terwijl Henk onverschillig voortgaat den rook in kringetjes uit te blazen, met brandende oogen dien blauwen damp volgend, tot hij zich verliest in de ijle lucht.

Het beeld van zijn droomen!

(*Wordt vervolgd.*)

Gesleten door griffels-slijpen.

De vensterdorpel, waarvan wij hiernevens een afbeelding geven, bevindt zich op de speelplaats der St. Thomasschool te Birmingham en is, daar hij op een gemakkelijke hoogte werd aangebracht, door de scholieren meer dan zestig jaar gebruikt om hun griffels te slijpen. Zooals duidelijk op de foto te zien is, is hij op sommige plaatsen bijna tot op het metselwerk afgesleten. Het bestuur der school heeft nu verboden hem verder voor dat doel te gebruiken, daar men hem als een curiositeit wenscht te bewaren.

Hanna Versmeele's Huwelijk, door Frans Hoskorn.

Proloog.

't Is zoo tusschen halfzeven en halfacht in den avond, het thee-uur te Rotterdam, havenstad, zeer wijd uitgebouwd, waar de menschen

GROOTMOEDER VERTELT! Naar de schilderij van Hugo Oehmichen. (Zie blz. 118.)

wel de allures aannemen van groote-stads menschen te zijn, waar wel de dubbeltjestrots woekert en zich voortplant als onkruid, doch waar 't in waarheid nog zoo in-kleinsteedsch en trekschuitachtig onbeholpen gesteld is.

Ten huize van mevrouw Venne, op den Stationsweg, wier man in drogerijen doet, heel in 't groot natuurlijk, ontlast zich juist mevrouw Pulmans, de vrouw van den grooten Pulmans, eerstehands makelaar in tabak (en daarom groot), van hoed en mantel en laat zich met een ‘hè, hè,’ bij 't venster in den lagen leunstoel zakken. Zij vraagt, terwijl de gastvrouw thee schenkt:

‘En waarom was je van middag niet in de kerk?’

‘Och, me lieve, mannentirannie. M'n man moest vóór beurstijd 'n klant spreken en dus precies om twaalf uur koffie drinken, dan moet 'k achter 't koffieblad present zijn natuurlijk; nou, eer 'k dan gekleed ben is 't te laat. En dat te laat komen geeft maar opschudding en daar hou 'k niet van, 't is net of je 's met je kleeren wil pronken, en in 'n daagsch japonnetje kan je toch niet gaan.’

‘'t Is jammer, je heb veel gemis, d'r was kolossaal toilet gemaakt. Bertha Retèl in groen fluweel, o, 'tstond 'r affreus en de dochter als de moeder, verbeel je, uit één lap goed natuurlijk, mevrouw De Ruit kwam met Bertha meê, zeker om in de conversatie te komen, wat deê die anders in de kerk? nou, die was in 't paars, horrible, en met 'n hoed vol linten, maar nies d'r op, geen vogel, geen vruchten, nies, bepaald 'n heel goekoop dingetje, mevrouw Bras in 'n lich toiletje, die wil altijd nog jong zijn, en juffrouw Sigtman, 'k kan dat mensch maar geen mevrouw noemen hè, 'n vrouw van 'n

kleêrmaker, groote zaak, ja, toch gek hè, 'k kan 't maar niet, nou, juffrouw Sigtman was tout à fait in 't zwart, zelfs zwart geganteerd, ridicule, die doosche kleeding voor zoo'n jonge vrouw.'

'A propos, mevrouw De Ruit komt ook theedrinken.'

'Wat blief je, heeft die zichzelf geïnviteerd?'

'Welnu, 'k heb 'r gevraagd. 'k Maakte toevallig 'n paar dagen geleden met 'r kennis. 't Is 'n welopgevoede vrouw, en d'r man is toch ook makelaar.'

'Makelaartje!' Mevrouw Pulmans lei den klemtoon sterk op 'tje', 'maar goeie schepsel, moet ìk daarmeê gelijkstaan!'

'Och, ze is pas in Rotterdam, nog zoo onbekend en 'k von 't wezenlijk 'n aardig vrouwtje, ze zal je bepaald meêvallen.'

'Nou, we zullen zien.'

'En de bruid?' informeerde mevrouw Venne, den draad van 't gesprek weêr opvattend en haar vriendin 't kopje aanbiedend en een schoteltje kattetongetjes voorhoudend.

'In witte zij, comme il faut, dank je wel, nee, één is genoeg, maar 't zat leelijk. Ze had bepaald geen korset aan.'

'Zoo, d'r zijn tegenwoordig meer dames die 't niet meer dragen. 'k Weet er nog niet goed van af te stappen, maar natuurlijk, als 't moet...'

'Maar me lieve, waar blijf de taille, de coup! O, 'k zou 't niet kunnen missen. 's Morgens bij 't déjeuner heb ik 't al aan, 'k zou anders niet eens m'n ochendjapon kunnen dichknoopen.'

'Nee, dank je wel,' mevrouw Venne was vrij wat gezetter dan haar vriendin, ''k trek 't pas aan als 'k me kleê, en dan met hulp.'

'Verbeel je dat die zéloten voor reforme-kleeding d'r zin nog 's krijgen en 't mode wordt geen korset meer te dragen, wat zal dat monstruëus wezen.'

'Och, waarom, wat eenmaal mode is kan eenvoudig niet monsterachtig zijn.'

'Dus jij zou wel meêgaan?'

'Zeker, net als jij, lieve, 't is nou nog geen mode, die 't nou niet dragen heeten excentriek, maar als 't mode wordt gaat 't uit hoor, 'k heb er te dikwijls maagpijn van.'

'Guns, ik nooit!'

Hier stokte 't gesprek even, want mevrouw Venne wist niet goed, hoe hierop haar magere vriendin te antwoorden. 't Overgaan van de schel gaf uitkomst.

'Dat zal ze zijn,' meende mevrouw Venne.

'Ja,' zei mevrouw Pulmans, die juist in 't stoepspiegeltje kon zien, 'dat is ze, en dezelfde hoed met linten, voor kerk en theevisite één hoed, wat kennen we onze wereld!'

Het dienstmeisje muilslofte door de gang en liet na even deurtikken mevrouw De Ruit binnen.

Deze maakte honderd verontschuldigingen over haar late komst, 'met de kinderen, weet u.'

'En maar 'n meid halve dagen,' mompelde mevrouw Pulmans voor zich.

'En dan ben 'k hier nog zoo vreemd, 't is in Gouda altijd zoo stil en hier is alles even druk, de kinderen komen niet in slaap; wil u wel gelooven dat 'k 's nachts haast niet slapen kan, dat ratelt den ganschen nacht maar door op die booten.'

'Ja, in de Boompjes is 't altijddoor druk - dat u ook juist dáár moet wonen.'

‘Och, m'n man von 't daar nogal geschikt voor z'n zaken, zoo overal bij.’

‘De zaken wel,’ mompelde mevrouw Pulmans weêr.

Eindelijk was mevrouw De Ruit gezeten. Mevrouw Pulmans had onberispelijk haar neiging bij de voorstelling beantwoord, maar nam verder geen notitie van haar en zei tot mevrouw Venne als bestond er geen mevrouw De Ruit:

‘Ze zullen nou al wel in Nijmegen zijn!’

‘Wie?’ Mevrouw Venne dacht over corsetten, in stilte hopend 't maar spoedig mode mocht worden die knellende dingen niet meer te dragen; ze durfde echter voor alle aardsche schatten niet tegen de mode zondigen, - en over de toch wel wat dwaze trotschheid van haar vriendin Pulmans, die toch maar uit 'n plattelandsapotheek kwam, ergens bij Groesbeek vandaan geloofde ze.

‘Wel, de pas getrouwden. Ze wilden om vier uur op reis gaan, hoorde 'k, en morgen vanuit Nijmegen Duitschland in. 'k Geloof ze 'n stuk van Zwitserland willen nemen en dan over Parijs retourneeren.’

‘'t Voorjaar is anders niet verkieselijk voor Zwitserland. Nou, Harweg was vroeger reiziger, je weet wel, hij 's nog bij m'n broêr geweest die in tabak en snuif doet, die weet wat reizen is, 't zal vlot genoeg gaan.’

‘Jij was nooit in Zwitserland, wel?’

‘Nee, 't is Venne die zegt dat 't voorjaar voor Zwitserland niet deugt, en in 't najaar is 't te druk op 't kantoor, 'k zal er dus wel nooit komen.’

‘Komt dat jonge mevrouwtje niet, hoe heet ze ook weêr, Treesje Don!’

‘Nee, ze kon niet, de meid ging van avond uit, ze houdt er maar één, en ze durfde de kinderen niet bij 't kindermeisje laten. Maar Truida Mortels en Jeanne van der Wielen zouën komen! 't Wordt al wel wat laat, hé!’

‘'t Is even halfacht,’ merkte mevrouw De Ruit op, zoo zacht en beleefd, als maakte ze nog eens weêr een excuus.

‘Mevrouw Mortels, zoo, komt die! Hebje nies meer gehoord van d'r huwelijk. 't Is nog altijd sans enfants, hè! Ze zeggen dat ze niet goed met d'r man leeft, dat heb je toch wel gehoord. Ze zien d'r telkens flaneeren met bekende lions, en dan gaat ze zoo vreeselijk opzichtig gekleed.’

‘Ze heeft geen kinderen en geen zorgen.’

‘'t Moet toch niet in den haak wezen, je kan natuurlijk alles zoo niet zeggen.’ Mevrouw Venne begreep dat ze meer zou hooren als mevrouw De Ruit niet aanwezig was; ‘er wordt zooveel verteld, en dan, Mortels is toch 'n zeer gezien notaris, ze komt in de beste kringen...’

‘Maar d'r man is al zoo oud.’

‘Ja, dat geeft ook stof tot praatjes. Hier en daar zegt m'n ziet m'n d'r zelfs liever niet in de conversatie, ze heeft altijd zoo'n flux de bouche, ze zegt soms dingen die liever niet zoo bij d'r naam genoemd willen zijn!’

Mevrouw De Ruit was geheel oor.

‘Was Jeanne niet in de kerk, die komt overal waar wat te zien is, heeft ook al niks om handen, kind noch kraai!’

‘Jeanne, ja zeker, guns, 'k zou 't heelemaal vergeten, verbeel je, die had 'n hoed op met binders, om te gieren, zoo'n piepjong vrouwtje.’

‘'k Geloof zes en twintig.’

‘En al twee jaar getrouwd, niet?’

‘'k Weet niet precies, 'k geloof 't wel.’

‘Hm, ja, och tegenwoordig met al die moderniteiten. De man verlangt naar 'n kind en de vrouw weet wel waarom ze kinderloos blijft.’

Weêr ging de schel, weêr muilslofte 't dienstmeisje door de gang. De dames Mortels en Van der Wielen kwamen binnen.

Na zooals gebruikelijk is vingers gedrukt en lieve lachjes gewisseld te hebben, zei de gastvrouw: ‘wat 'n coquet hoedje heb jij daar op,’ het bewuste hoofddeksel van mevrouw Mortels ter kapstokhanging aanvattend.

‘Vindt u,’ antwoordde deze, ‘'k heb 't pas, 'k von 't nogal 'n leuk dopje.’

‘Guns,’ zei mevrouw Pulmans, om dat merkwaardig hoofdversiersel te bezien haar gemakkelijke houding verlatend, en 't hoedje dat mevrouw Venne haar reikte, op de hand balanceerend, ‘neê maar, wat 'n vreeselijk snoezig hoedje. 'n Modelhoedje, niet?’

‘Wel neê. 't Kan mij niet schelen of iemand plezier er in vindt dezelfde versiering te dragen als ik, 'n hoed 'n hoed.’

‘Ja, da's waar, maar o, 't is 'n dotje, 't flatteert je bepaald, zoo coquet gegarneerd.’

‘Best mogelijk,’ antwoordde de twee-en-dertig-jarige mevrouw Mortels; ‘hier Jeanne draagt ze nog wel coquetter!

‘Ik coquetter!’ protesteerde Jeanne. ‘Loop heen, 'k draag 'n shako met binders en 'n kuische strik onder m'n kin.’

‘In ieder geval 'n modelhoed, mevrouw Van der Wielen!’ plaagde Truida met comische deftigheid.

‘Nou ja, 'k vin 't onuitstaanbaar 'n and're dame met precies 't zelfde dak te ontmoeten. - Wel mevrouw Pulmans, vond u Hanna niet aardig uitzien van middag?’

‘O, 'k von 't 'n vreeselijk lief bruidje, u niet? En dan Harweg, wat 'n gedistingeerd man in z'n rok, 't was 'n mooi paar.’

‘Nou, aan Alfred heb 'k nooit veel gevonden, hij 's altoos zoo lomp, zoo vierkant.’

‘En met dames kan die heelemaal niet omgaan,’ beweerde Truida, ‘nooit zie je 'm zonder sigaar in z'n hoofd en hij praat altijd en eeuwig over tabak en rapé, 'k geloof die van niks anders afweet.’

‘Da's ook z'n vak,’ zei mevrouw Pulmans, en mevrouw Venne, die met mevrouw De Ruit had gesproken, zei 't zelfde bijna gelijktijdig. Beiden moesten dan ook dagelijks van hun mannen uitvoerige berichten aanhooren over 't naar den kelder gaan van de Ohio-tabak en de rijzing der Tonka-boontjes.’

‘Goed,’ zei Jeanne, ‘z'n vak dan. M'n man doet in koffie, dat weet u, maar, al mag 't 's 'n enkele maal voorkomen, die praat toch niet ééuwig over koffie, 'k zou 'm bepaald met de mode op z'n lijf vallen. Wat zou dat 'n leuk gesprek geven:

‘Jeanne, de koffie kost vandaag zooveel aan de beurs,’ - ‘wel man, hebje niet gehoord of de crinolines weêr in de mode komen, ha, ha, ha!’

‘En dat noemen we dan verstandig,’ zuchtte mevrouw Pulmans hoofdschuddend, ‘van 't vak moet toch de schoorsteen rooken!’

‘Maar me lieve mevrouw, er 's zooveel om over te praten. Muziek, literatuur, 't jongste tooneelwerk van Top Naef, de heerlijke avonden van 't Heine-ensemble; o, 'k zit heele avonden met Willem te débatteeren, en als hier Truida dan wel 's komt, die over dat alles zoo pakkend weet te redeneeren, - ja Truitje, je mag 't wel hooren, en vooral, hé, Truida, als Hanna er bij is, - die heeft 'n hoofd, die weet zóóveel, neê, je staat versteld!’

Al pratend hadden de dames plaatzgenomen en waren voorzien van thee en kattetongetjes.

‘En mevrouw,’ richtte Jeanne 't woord tot mevrouw De Ruit, ‘hoe bevalt u Rotterdam? Vindt u 't 'n prettige stad?’

‘Nee, heelemaal niet, mevrouw. Zoo druk, zoo vol lawaai.’

‘En zoo smerig,’ zei Truida. ‘'k Noem m'n geboortestad altijd Modderspruit.’

‘Vertellen Truida, vertellen,’ riep Jeanne, die al meer grapjes van Truida had gehoord.

En Truida vertelde met comisch pathos:

‘Dien naam heb 'k d'r niet gegeven omdat ze bijvoorbeeld 'n spruit zou zijn van één of andere modderrivier; de Maas die haar bespoelt is 'n zóó schoone rivier, dat wij oeverbewoners haar water drinken, maar Rotterdam is uit louter modder gesproten, - vandaar Modderspruit. 'k Kan 't nog duidelijker zeggen. Evenals Nederland is ontwoekerd aan de zee, hoewel niet op verzoek van De Genestet, als deze zelf zegt, werd Modderspruit of dan Rotterdam ontwoekerd aan de modder.’

''t Heeft er veel van,' zei mevrouw De Ruit lachend, 'de laarzen van de kind'ren zijn ten minste na schooltijd geheel beklonterd.'

'En mevrouw,' vervolgde Truida, ''t is hier niet alleen op de straat zoo modderig, alles wat we hebben spruit uit modder.'

'Foei Truida,' riep Jeanne, 'zoo je geboortegrond te belakken!'

'Heel Rotterdam is afhankelijk van de aangroeiende modder in d'r slokdarm ten eerste, ten tweede....'

'Wat moet die slokdarm, mevrouw Mortels?' vroeg mevrouw Venne.

'Waterweg dan, mevrouw, ten tweede van d'r huisjesmelkers, die dik moeten worden van de modder, ten....'

'Maar mevrouw Mortels,' onderbrak haar weer mevrouw Venne, wier man hoe groot ook een drogerijen-man, toch op de Rotte een rijtje huizen bezat in weekwoninkjes verdeeld, die prachtig rente gaven, 'me dunkt 'n notaris en huizen....'

'Zijn alle twee kruizen,' flapte Truida er uit. Ze kleurde, naar hervatte toen snel: 'och, me lieve mevrouw, 'k ben 'n onwetend notaris-vrouw, maar de moeder van Stientje, m'n boodschapmeisje, zou voor ééne week huur door zoo'n huisjeskoning uit d'r woning zijn gezet, als m'n man niet betaald had. Dat zat in m'n hoofd en daardoor bracht 'k 't te pas. Mocht 't u gehinderd hebben dan vraag 'k nederig pardon.'

''t Is toch eigenlijk dwaas,' zei Jeanne, om Truida te helpen, 't gesprek in ééns terugbrengend op de pas getrouwden, 'hoe kon zoo'n verstandige meid als Hanna Versmeele zin hebben in 'n mensch als Harweg.'

''t Is immers op de partij bij de Don's aangekomen?' informeerde mevrouw Pulmans.

'Ja, mevrouw, m'n zwager Bernard, musicus zooals u weet, was daar Hanna's rechter tafelbuur en hoorde dat Harweg d'r tot in de kleinste bizonderheden 't geheim openbaarde van de snuifbereiding.'

'Maar dat heeft toch juffrouw Versmeele, die dan zoo verbazend knap is, niet ingepalmd?' vroeg mevrouw Pulmans weer.

'Knap, och wat,' riep Truida kregel, 'althans knap genoeg om op eigen beenen te kunnen staan; ze heeft veel examens gedaan, is door en door muzikaal, virtuoze op 't klavier, heeft 'n goddelijke altstem, maar d'r ideaal was altijd getrouwd zijn en moeder worden. Ze is 't liefst op en top huismoeder. Bij Trees, haar intiemste vriendin, heb 'k er 'n jolig staaltje van gezien. Daar kleedt ze de kleintjes uit, brengt ze te bed en zingt ze in slaap, daar maakt ze 't brood op en braadt vleesch, nee maar, en alles even handig, je wordt er jaloersch van. Eens was Trees zonder meid, en toen maakte 'k op 'n middag 'n visite, en daar stond zoowaar Hanna, die den vorigen avond in den Doele had gespeeld en beeldige bloemen gekregen, aan de natte wasch. Trees poetste koper, zóó wierd 'k ontvangen. Nou, ìk natuurlijk aan 't meedoen, 'n pret van belang!'

'Je zou zeggen,' liet mevrouw Venne zich hooren, 'dat 'n meisje als Hanna, die zóóveel heeft geleerd en wel ruim zal toegerust wezen met de nieuwste begrippen omtrent vrouwenarbeid, niet liever d'r handjes blank houdt dan meidenwerk te doen.'

'Och,' zei Jeanne, 'trouwen mevrouw, oppergebiedster wezen, al gedoogt de portemonnaie dan niet altijd 't houden van meer dan ééne meid, al valt er dan wel 's wat te corveeën, dat 's heusch 't ergste niet en dat willen alle meisjes graag, vooral een als Hanna met d'r opvatting van vrouw zijn. 'k Heb d'r meer dan ééns hooren verkondigen, dat moeder zijn de roeping is der vrouw en 'k geloof werkelijk dat 't d'r spijt al niet eerder te zijn gevraagd, al was 't maar alléén om 'n kind te mogen bezitten.'

Jeanne snoot den neus en veegde even langs de oogen.

‘In ieder geval doet ze 'n goed huwelijk; als ze zelf de corvée wil doen, doet ze 't uit liefhebberij, ze behoeft 't niet te doen. Venne zou 't niet gedoogd hebben al waren we minder geweest; voor de keuken en de huiselijke beslommeringen dienen de meiden.’

‘'n Mooi goed huwelijk,’ protesteerde Truida, ‘u kunt

evengoed zeggen dat Hanna met de zaak trouwt, Harweg past 'r onmogelijk. D'r moeder was er dan ook op tegen.'

'En ze zeggen dat ze d'r ouwe lui er zoo'n plezier mee doet, dat Versmeele in den laatsten tijd veel moet hebben gespeculeerd in petroleum en katoen en nogal klappen gehad heeft.'

'Daar heb 'k ook ies van gehoord,' zei mevrouw Pulmans. 'Versmeele moet 'n aardig duitje zijn kwijtgeraakt.'

'Nooit van gehoord,' zei Jeanne.

''k Ook niet en 't is ook gelogen,' beweerde Truida. 'Maar al ware 't zoo, in geen geval is Harweg er de man naar om schulden voor z'n schoonvader te betalen, daar kan je van verzekerd zijn. Als Hanna terugkomt zal 'k 't 'r vragen.'

'Maar mevrouw Mortels!' riep mevrouw Venne.

'Wel waarom niet, we zijn vriendinnen en Hanna deelt m'n levensopvatting, ze weet dat 'k de dingen altijd bij d'r naam noem.'

'En dan moet Versmeele nog dankbaar zijn geweest z'n dochter goed te kunnen uithuwelijken na d'r vroegeren omgang met dien muzikant,' zei mevrouw Pulmans.

'Wat zegt u!' stoof plotseling Truida, alle étiquette vergetend, zoo driftig op, dat behalve Jeanne, die Truida kende, de dames verschrikt opzagen en van kleur verschoten, 'noemt

IN EEN HOLLANDSCH MELKSALON.

u Emil Martinet 'n muzikant! Emil Martinet, dien meester op 't klavier, dien componist van God's genade 'n muzikant! Er bestaat geen heerlijker man op de wereld!'

'Maar mevrouw Mortels, schaam je, bedaar toch,' riep mevrouw Pulmans, hoog haar handen heffend.

Maar Truida schaamde zich niet en bedaarde niet. Ze ging voort:

'Bent u nooit verliefd geweest, mevrouw, tot over uw ooren, met uw gansche ziel, zóó dat u niet meer wist of u ademde op de aarde of in den hemel, zóó verliefd dat u niets meer waarnam om u heen dat u overal en alléén maar zag dien man, dien éénen man, dien uit zoo velen éénigen aangebeden man, dien u zoo graag, o God zoo machtig graag wou toeroepen:

Vor dir muss ich vergehen,
Vor dir schwind ich dahin,
Soll ich mich selig sehen
Nimm alles was ich bin.'

Sprakeloos staarden de dames haar aan.

‘Zóó verliefd ben ìk geweest, mevrouw, ben ik nòg, mag 't gerust weten, graag had 'k Martinet ziel en lichaam geboden, wanneer niet opvoeding en aangeleerde conventie mij voor dien stap had gewaarschuwd.’

Bedaarder vervolgde ze:

‘En zóó ook was Hanna verliefd op hem, meende 'k toen. We zijn vriendinnen geworden, ìk vast overtuigd dat 'k ongelukkig moest worden, want Hanna met d'r muzikale talenten zou 'm wel meer aantrekken dan ìk, dom schepsel. En juist daarom wilde 'k d'r vriendschap, 'k vond 'r 'n soort voldoening in dagelijks mijzelve te pijnigen. Maar Martinet ging heen zonder zich te verklaren en bleef weg. Toen heb 'k uit baloorigheid m'n man genomen, hij 's wel wat oud, maar 'n goeie man voor me, en Hanna trouwt nu Harweg, - uit is de roman!’

Truida zweeg met een gloeienden blos op 't gezicht.

‘En dat vertelt u zoo klakkeloos weg,’ zei mevrouw Venne, verruimd ademhalend.

‘'t Doet me wel 's goed. 't Spijt me niet dat Hanna getrouwd is, want nou ga 'k zeker dat ze Martinet niet zóó lief had als ik.’ En met bitterheid als tegen zichzelf sprekend liet ze volgen: ‘Was die teruggekomen terwijl ìk getrouwd was en Hanna nog niet en was zìj z'n vrouw geworden, 'k geloof dat 'k me van kant had gemaakt.’

‘Eigenaardige levensopvatting,’ smaalde mevrouw Pulmans en keek veelbeteekenend naar mevrouw Venne.

Beiden namen zich heilig voor Truida Mortels voortaan te bannen.

(*Wordt vervolgd.*)

De drank als kenmerk van het Volkskarakter. Met illustratiën.

In een Duitsch tijdschrift zagen we onder bovenstaanden titel een artikeltje, dat wij de moeite waard vonden den lezers van ‘De Huisvriend’ vertaald aan te bieden:

> ‘Trinken ist das allerbest
> Schon vor tausend Jahr gewest,’

zegt een oud spreekwoord, en zeker is het, dat men aan het drinken en bij het drinken de menschen erkent. Men zegt, dat de zuigeling, aan de wijze waarop hij de moederborst neemt, reeds het karakter van zijn rijperen leeftijd verraadt. Stellig is het, dat man het karakter van een mensch

kan afleiden uit de wijze, waarop hij zich gedraagt als hij een weinig ‘boven zijn theewater’ is; dan is men niet meer in staat zijn minder liefelijk innerlijk te verbergen en de mensch vertoont zich in zijn ware gedaante.

Ook voor geheele volkeren is het dikwijls kenschetsend, de wijze waarop, hoe en waar zij hun dorst trachten te lesschen.

BIJ DEN DUITSCHEN BIERPOT.

Het artikel zegt, dat oud-Holland zich het liefst bevindt in de heldere, nette melksalons, waar de heerlijke gezonde drank wordt toegediend in litermaat en glazen. Melk maakt kalm en geeft een vrome wijze van denken, en aan een koel flegma ontbreekt het onzen vrienden in Nederland niet. Maar het blijft niet altijd bij melk, en in veel tapperijen wordt het sterke Oranjebitter en de als vuur brandende jenever, meer dan noodig is, gehuldigd.

Is voor Parijs het absinth niet karakteristiek? *l'Heure verte!* Wie heeft het niet meegemaakt, wie heeft niet 's middags op de door de zon heerlijk beschenen boulevards geflaneerd, voorbij de eindelooze rij café's, te midden van het groote-stadsleven, en heeft niet een blik geworpen op die duizenden op de terrassen zittende menschen, ieder met het hooge glas vóór zich op het kleine marmeren tafeltje, terwijl een zoetachtige lucht zich uitstrekte van de Madeleine tot aan de Place de la République? Wie heeft ook niet bij een glas van den goed smakenden ‘Petit Bleu’ (den goedkoopen rooden landwijn) te Germain of Meudan zijn ontbijt gebruikt?

Welk een ander beeld aanschouwt men in de Londensche bar met haar van licht en kleuren schitterende vensters en nauw, ongezellig intérieur, waar nauwelijks plaats is voor stoelen en de jongelui, met hooge hoeden op, hun whiskey en soda drinken, gezeten op banken en voortdurend de barmeisjes het hof maken.

Rusland kenmerkt zich door de samoar, een groote metalen ketel, waarin den geheelen dag door in ieder huishouden water kookt. De thee zelf wordt niet, zooals menigeen gelooft, in de samoar bereid, maar bevindt zich in den vorm van thee-extract in een kleine kan boven op de samoar, en iedereen bedient er zich van, de thee al naar smaak sterk of slap nemend. Zonder veel moeite speelt een Rus het klaar om per dag 30 koppen van deze tschai tot zich te nemen, in den zomer koud, in den winter warm, benevens een aanzienlijke quantiteit wodki.

In Italië en de oostelijke landen geeft men de voorkeur aan koffie. In kleine koperen keteltjes wordt in de Mahomedaansche wereld iederen kop koffie afzonderlijk

toebereid, en in aardige kopjes den gast voorgediend, zeer zoet en met het koffiedik. In winkels, bij bezoeken, zelfs in de antichambre van een minister, overal wordt men zonder uitzondering begroet met een kop koffie en een sigaret. Is de symbolische beteekenis van den eersten kop: 'Vreemdeling, wees welkom,' de tweede, een half uur later voorgediend, beteekent: 'Vreemdeling, ga nu weg!'

In Italië, het heerlijke wijnland, vindt men de 'nostraut' - verrukkelijke roode wijn. - O, die vuile geheime kunstenaarskroegen, waar de wijn zoo zoet, het schildervolkje zoo vroolijk is en de modellen zoo mooi zijn!

In Spanje groeit wel de allerbeste wijn, maar de Spanjaard is te gierig om er van te drinken; slechts de Andaloesiër, van half Germaansch bloed, weet zijn Amontillado en Manzanillo op prijs te stellen.

De Scandinaviër kan er zich op beroemen, den koppigsten drank, de Zweedsche punch, uitgevonden te hebben. Dit koude, zoete brouwsel, waarvan een kleine flesch voldoende is om een volwassen man dronken te maken, en die daarom steeds vergezeld van een kruik Vichywater aan tafel komt - een slok punch, een slok water - zoo houdt men er het meeste van om het op de warme zomeravonden te drinken.

Heel beleefd maakt het artikeltje het laatst melding van de Duitschers, maar dan ook op de volgende manier:

'Werkelijk met overtuiging drinken, kan alleen de Duitscher. Hij zit om te plakken en hij plakt om te zitten. Hij heeft uit het drinken een wetenschap gemaakt, welke hij wetten heeft gegeven. Hij leeft in zijn idealen bierstaat, en een echte Munchener maakt er zich een studie van waar hij het lekkerste bier kan krijgen.

Voor ons Duitschers is het niet alleen de zaak te drinken, maar het met overleg te doen. Münchener uit steenen kroezen, Berlijnsch brouwsel uit groote glazen schalen, porter en ale uit metalen bekers en Lichtenhaener uit houten vaatwerk. En hoe benijdt de een den ander, die meer drinken kan! Eens stond er in de Berlijnsche diergaarde een braaf burger vol bewondering naar een giraffe te kijken, en op den langen hals van het dier wijzend, riep hij uit: 'Wat moet dat dier genieten, als het drinkt!'

In een vat over de Niagara.

De Niagara-waterval heeft reeds tot verscheidene gevaarlijke ondernemingen aanleiding gegeven. Van den koorddanser

Blondèl af, die zich door het loopen over den waterval op een ijzerdraad plotseling tot de beroemdste zijner vakgenooten maakte, is dit water reeds dikwijls doorzwom-

men, doorroeid en op koorden met en zonder last overschreden geworden, zoodat men in Amerika ten opzichte van deze kunststukken tamelijk onverschillig is geworden.

Den 25sten October evenwel van het vorig jaar deed zich een schouwspel voor, dat bizonder aantrekkelijk bleek; op dien datum namelijk beproefde een dame in een vat den woedenden stroom over te steken. En dit koene waagstuk gelukte.

Het voor de proefneming dienstdoende vat werd volgens haar eigen opgaven met medewerking van kapitein Johnson, een in de kroniek van den Niagara-waterval welbekend persoon, in elkaar gezet. Kapitein Johnson gaf ook tot in de kleinste bizonderheden aan welke kleeding mevrouw Anna Edsen-Taylor bij de proefneming dragen zou.

Twee groote kussens bedekten de borst- en rugzijde van haar lichaam; tegenover het gelaat bevonden zich in den wand van het vat drie luchtgaten, aan één waarvan een gummislang bevestigd was, van een mondstuk voorzien, dat in den mond genomen kon worden, als de in het vat gepompte lucht zich verwijderd zou hebben vóór de tocht ten einde was.

Het waagstuk werd ondernomen vanaf een aan den waterval gelegen eiland.

Nadat het vat zorgvuldig beproefd was, ging Mrs. Taylor er in en gaf bevel het mangat te sluiten en lucht in te pompen. Toen werd het aan den stroom prijsgegeven op een plaats, waar men veronderstellen kon, dat het door de golven gedragen zou worden, zonder dat het op de rotsen te pletter geslagen of in een draaikolk omkomen zou.

Deze hoop werd vervuld; voorover schoot het vat in het water en verdween in den schuimenden stroom. Weinige minuten later kwam het in den halverwege den val snelstroomenden vloed weer boven en werd eenige honderd meters verder opgevangen. Met tamelijk angstig gelaat kwam mevrouw Taylor uit haar gevangenis te voorschijn, maar herstelde zich spoedig weer van de verschrikkingen van den tocht.

Al deze halsbrekende toeren hebben natuurlijk geen ander doel dan het slaan van een nieuw record op sportgebied.

Grootmoeder vertelt!

Wat gaan ze graag bij grootmoeder te visite, Mientje en haar twee jaar jongere broertje Frits! 't Gaat in den laatsten tijd wel moeilijk, want ze gaan beiden op de dorpsschool, en een dag verzuimen - daar wil moeder niet van weten.

Maar de Woensdag- en Zaterdagmiddagen hebben ze vrij, en 't is ook wel eens vacantie. Dagen van te voren wordt er al uitgerekend hoelang het duurt voor zij hun daagje naar grootmoeder gaan.

En breekt dat eindelijk aan, wat zijn ze dan vroeg in de weer! Hoe vroeger ze bij grootmoeder zijn, hoe prettiger, want 't oudje heeft zulk mooi speelgoed, en vertellen dat ze kan - daar zijn de verhalen van vader, moeder en de tantes niets bij.

Uren achtereen houdt grootmoeder haar kleinkinderen al vertellende nuttig bezig.

Te laat,
door Caphew.

(*Vervolg en slot van blz.* 112.)

(*Vervolg en slot van blz.* 112.)

Lotte durft geen gesprek beginnen, bevreesd door haar zenuwachtigheid alles te bederven. Toch maakt zij er zich een verwijt van dat zij haar zusjes zaak niet beter bepleit. Zij kan toch een beroep doen op zijn edelmoedigheid, zijn meerder verstand. Zij heeft een voorgevoel dat het weinig zal baten. Waarom heeft zij hem niet eerder gewezen op zijn plicht, zijn meisje op te voeden? - Omdat zij laf was, niet durfde. Zij voelt zich altijd wat gedwongen tegenover haar aanstaanden zwager, hoe broederlijk hij haar ook tegemoetkomt. Van het eerste oogenblik af, dat zij Henk leerden kennen, heeft zij Nel de gemakkelijkheid benijd, waarmee die hem plaagde en voor den gek hield, zonder eenig respect voor de autoriteit, waarmee hij spreekt, alsof hij de wijsheid in pacht heeft.

Zij geeft zich gauwer gewonnen, weet met minder juistheid haar meening te verdedigen. Daarom aarzelt zij ook nu... Maar... het geldt Nel's geluk! Nel doet nu wel of zij het zich niet aantrekt, maar straks zal het berouw komen en dan is het kwaad niet meer te herstellen.

‘Henk...’ zij wacht even, verschrikt door den klank van haar eigen stem.

‘Charlotte?’ vraagt hij beleefd, maar ongenaakbaar.

‘Charlotte!’ het verkilt haar, zij verliest weer allen moed. ‘Charlotte’ inplaats van het vertrouwelijke Lot, of Tot, of Lottie, meisjesnaampjes, die hij Nel al gauw heeft nagepraat, al dreef hij er eerst den spot mee.

‘Henk, wil je mij vergeven, dat ik mij aan een indiscretie schuldig maak, maar ik kan niet anders. Jullie beider geluk... Zie je, ik kan het niet verdragen, dat jullie door een of ander misverstand elkaar verkeerd begrijpt en dat er een noodlottige verwijdering ontstaat...’

Zij hokt, verlangend dat Henk wat zal zeggen, om het haar gemakkelijk te maken.

Henk blijft zwijgend haar aanstaren.

Dan gaat zij voort: ‘Je moet niet denken, dat ik blind ben voor de fouten van Nel, al ben ik haar zuster. Ik wil wel gelooven, dat zij ongelijk heeft, maar... val haar niet te hard. - Jij hebt toch ook schuld! Al eerder hadt je haar gedrag moeten afkeuren. Je hadt haar hooren te leiden. Zij is nog zoo jong, je kunt haar heelemaal veranderen. Je wilde haar gebreken nooit zien, en nu kan zij het niet helpen als zij...’ Nel hapert weer, het is zoo lastig de juiste woorden te kiezen... ‘als zij niet is, zooals je je haar voorstelde...’

Ditmaal blijft Lotte totaal steken. Wat zal zij er ook verder aan toevoegen? Zij vreest eigenlijk al, dat zij olie in het vuur heeft geworpen. Waarom kan zij zich ook zoo slecht uitdrukken? Zij weet nooit weer te geven wat zij bedoelt en wacht nu angstig op de uitwerking van haar woorden. Zou Henk boos zijn over de ongevraagde inmenging? De uitdrukking van zijn gelaat blijft raadselachtig, maar zijn stem klinkt zacht en vriendelijk als tegen een kind; er trilt zelfs iets als medelijden in als hij begint.

‘Ik neem je niets kwalijk, Lotte, je meent het goed en jou schuld is het niet, dat ik mij vergist heb, en dat ik zoolang mijn oogen gesloten hield....

‘Ja,’ vervolgt hij, als Lotte wil protesteeren, ‘ik was wel verblind! Ik wilde niet zien wat ieder moest opvallen, dat Nelly niet de vrouw voor mij was. Ik dacht er niet over na dat zij eigenlijk een porseleinen popje is en geen vrouw! Ik nam mij voor haar te vertroetelen, haar op de handen te dragen... ik vergat, dat dit niet genoeg is, dat mijn innigste liefde haar niet zal kunnen hoeden voor leed en teleurstelling. De tijd zal eens komen, dat zij zich beklaagt het offer harer vrije, zorgelooze jeugd te

hebben gebracht aan een onbemiddeld man, die haar in ruil, behalve zijn groote liefde, slechts een leven van beslommeringen kan geven, kommer en ergernis, zwoegen en slaven!

'Gelukkig is het nog niet te laat! Geen band bindt ons nog. Zij kan nog terug en zal mij spoedig genoeg vergeten Zij gevoelt niet diep en zal nooit rijp zijn voor een groote liefde. Zij zal in haar leven allicht mannen ontmoeten, die

haar alles kunnen geven, waaraan zij behoefte heeft, weelde en comfort.... in den dagelijkschen strijd om het bestaan zou zij ondergaan.

'Ik kan niet van haar eischen, wat men aan een sterke vrouw mag vragen, het zou wreed en onrechtvaardig zijn. Eens getrouwd, zou ik haar misschien niet meer sparen - alle mannen zijn min of meer egoïsten in het dagelijksch leven.

'Ik ben blij dat ik plotseling ontwaakt ben! Het voorkomt een ongelukkig huwelijk. Als Nelly het nu nog niet wil begrijpen, zal jij haar troosten, en eens zal zij dankbaar toegeven, dat ik gelijk had. Voor háár is nog een gelukkig leven weggelegd!'

'Geloof je?' Het is een wanhoopskreet! Maar Lotte gevoelt dat alles haar ontzinkt. Zij weet niet meer wat zij moet gelooven. Dat alles, wat hij daar vertelt, schijnt zoo logisch, zoo overtuigend. Zij kent ze immers, de huwelijken, in liefde aangevangen en voortgesleept in bitterheid, omdat... ja omdat! Hij ontleedt het daar met een scherp ontleedmes. Er valt niet aan te twijfelen, en toch...

Is Nelly dan zoo zelfzuchtig, dat zij rijkdom en gemak verkiest boven de liefde van een man als Henk?

Heeft zij zich dan geheel in het karakter van haar zusje bedrogen, toen zij dacht dat Nel in staat was tot toewijding en zelfverloochening, wanneer zij liefhad?

Het is waar, tot nu toe heeft zij het niet bewezen, maar het was nog niet noodig. Naturen als Nel worden, in den zonneschijn gekoesterd, week en slap, maar in den storm ontwikkelen zij zich in volle kracht. Neen, Nel zal niet ondergaan als de zwakken: Henk vergist zich, nu even sterk overdrijvend in zijn nieuwe opvatting als hij vroeger zijn geluk te helder kleurde.

Maar nog is zij er om te kampen voor Nel's geluk.

'Neen, Henk, je hebt ongelijk. Je bedriegt jezelf. Je denkt dat jij je opoffert, en het is slechts je beleedigde trots, die spreekt. Je vergeeft het Nel niet, dat zij zoo weinig deed om je liefde waardig te zijn. Maar Nel is een kind. Nog kan je alles van haar maken, als je haar anders aanpakt. Als je haar liefhebt, verlaat je haar nu niet. Je staat aan een keerpunt. Ga nu tot haar, beproef eens ernstig met haar te redeneeren en je zult zien dat ik gelijk heb. En gelukt het je met veel geduld niet in haar het echt vrouwelijke te ontwikkelen, dan kan je nog altijd den stap doen, die mij nu overhaast en te driftig voorkomt.'

Lotte is verbaasd over haar eigen welsprekendheid. Zij heeft zich opgewonden, in haar groot verlangen, het naderend onheil af te wenden, en toch, zij voelt het... het zal niet baten.

Het zit reeds te diep bij Henk! Hij schudt het hoofd.

'Je meent het goed, Lottie, ik dank je ervoor, maar ik ben het niet met je eens: Nelly had zelf moeten gevoelen wat er ontbrak aan hare liefde. Ik geloof niet dat zij mij werkelijk liefheeft. Zij voelt zich veilig bij mij. Zij vindt het prettig, dat ik voor haar zorg. Verplichtingen tegenover mij kent ze niet.

'Zij heeft, wed ik, geen oogenblik aan de toekomst gedacht. Zij lacht en zingt en denkt, geloof ik, dat het altijd zoo kan blijven. Of neen, zij denkt niet... Het is beter dat wij nú breken, vóór het te laat is. Wij kunnen wel weer mooie beloften doen, lijmen en oplappen... ik kan niet vergeten! Onze twist vandaag heeft voor mij een ernstiger beteekenis dan een eenvoudig kibbelpartijtje. En als Nel het wel zoo beschouwt, is dit alweer een bewijs van het oneindig groot verschil in onze opvattingen. Ik kàn het niet bijleggen, al wilde ik. Ik houd nog evenveel van Nel,

maar ik voorzie van onze vereeniging niets dan ellende. Zeg jij het haar. Je zult beter je woorden wegen. Jullie vrouwen verstaat elkaar beter...'

Lottie lacht pijnlijk. Straks verklaarde hij, Nel beter te begrijpen dan zij, en nu spreekt hij zichzelf weer tegen! Grappig, als het met zoo treurig was!

Eén ding is haar echter duidelijk: Aan verzoening valt niet meer te denken, en zij is te fier om voor haar zuster langer te smeeken om een geluk dat deze verbeurd heeft.

Waardig herneemt zij: 'Het spijt mij, Henk, dat ik niet aan je wensch kan voldoen. Ik meen, dat deze zaak te kiesch is om door een derde te worden behandeld. Nog is Nel je verloofde, zij heeft het recht te eischen, dat je haar persoonlijk je veeten verklaart, zooals je haar eens je liefde bekende. Dit moet gij samen uitmaken, zonder tusschenpersoon!'

Henk's besluit is onherroepelijk!

Zelden beslist hij spoedig, gewoonlijk weifelt hij, uitstellende, niet zeker van de juistheid zijner inzichten.

Maar is hij eenmaal tot een overtuiging gekomen, dan is hij er niet af te brengen; koppig zal hij zijn wil doorzetten, al moet het hem zijn geluk, zijn leven kosten.

Nel staat achter in den tuin bij den pereboom, dien zij een extra-bad geeft.

Henk herinnert zich hoe dikwijls zij elkaar stoeiend naliepen met de spuit, die zij Lottie ontrukten - twee speelsche kinderen!

Hij de ernstige, pessimistische man, is weer jong en vroolijk geworden door het frissche, opgewekte leven, uitstralend van Nel.

Is het daaraan te wijten, dat hij zich zoo weinig gelegen liet liggen aan haar zieleleven? Genietend van dien jongen, zorgeloozen levenslust, was hij bang haar blanke stemming te verduisteren?

Zelfzucht dus! Maar hij boet ervoor, hij offert zich nu op. Hij doet afstand van dat beminnelijke kind, van haar zilveren lach, haar vleiende stem, haar dartelen overmoed.

Hij moet weer alleen door het leven gaan, betreurend wat hij heeft verloren...

Waarom staat Nel nog steeds bij dien pereboom? Heeft die nu nog niet genoeg water gehad? Vervelend, dat zij niet opkijkt! Hij moet het haar nu toch zeggen, maar hoe?

Had Lottie het maar liever gedaan!

Een schaterlach jubelt hem in de ooren... een koude waterstraal treft zijn hals. Hij kruipt ineen... daarna wil hij driftig opbruisen... dit is te erg, hij is geen schooljongen!... Een paar zachte armen slingeren zich om zijn nek.

'Wraak is zoet,' fluistert een sirenestem. 'Ben je nòg boos, stoute man? Wat sta je daar toch stijf! Ben je van steen? Moet ik nu heusch vergiffenis vragen?'

Twee schelmsche blauwe oogen zoeken ondeugend de zijne, en toch glinstert er een traan in die kijkers. Hij keert het hoofd af, hij wil niet toegeven, maar voelt zich zwak. Hij was zoo ingenomen met zijn wijsheid, en wordt nu weer verward in rozenketens.

Hij tracht zich vrij te maken en laat zich op een stoel neervallen. Zij zet zich op de leuning en vleit het blonde kopje tegen zijn schouder.

'Nog altijd kwaad om dien biefstuk?' Het stemmetje klinkt al minder overmoedig, als hij ontevreden vóór zich blijft turen.

'Je bent een kind,' mompelt hij korzelig. 'Je begrijpt niets, je vermoedt niets, je weet niets...'

Verbaasd kijkt zij hem aan met groote oogen, met geweld. haar tranen inhoudend.

Zij is niet gewoon aan dien toon; zij wilde vrede sluiten, en dit lijkt veel op een oorlogsverklaring. Toch beseft zij nog niet wat moet komen. Zij ontvangt de beknorring gedwee, reeds in afwachting van de verzoening, die haar dit leed zal vergoeden.

En toch, zij beeft over al haar leden.

'Je bent een kind,' herhaalt Henk meedoogenloos, en dan in één adem door: 'Je blijft hangen aan die ééne kibbelarij, een kinderachtigheid die ik je zou vergeven, als het dat alleen maar was. Voor mij ligt het dieper dan in het al of niet slikken van een biefstuk. Dien biefstuk, ik ver-

zocht je, ik smeekte je hem te eten. Je bedankte er voor. Het is niet de eerste keer dat je een verzoek van mij weigert. Je volgt steeds je eigen hoofd. Ik heb volstrekt geen invloed op je. Mijn liefde vermag niets. Je hebt mij niet lief!'

Doodsbleek staat zij naast hem, trillend van het hoofd tot de voeten; zij wil hem den mond sluiten, maar droog als een les, die hij opzegt, volgen nu de woorden: 'Neen, je hebt mij niet lief! Je verbeeldt het je misschien. Als je mij liefhadt, zou je gedurende onze verloving aan jezelf hebben gewerkt. Je was een kind, je bleef een kind. Als wij morgen trouwden, konden wij een huishouding van Jan Steen voeren. Heb je ooit een voet in de keuken gezet? Heb je ooit een naald in de hand genomen? Je amuseert je liever met sport en muziek en flauwiteiten. O, het is geen verwijt, het is alleen om je te bewijzen hoe weinig je voor mij overhebt. We kunnen elkaar niet gelukkig maken, want we passen niet bij elkaar. Je was mijn zonnetje - maar...'

Hij houdt in. Vreemd, nu hij het scheidingswoord moet spreken, wankelt hij. Hij voelt

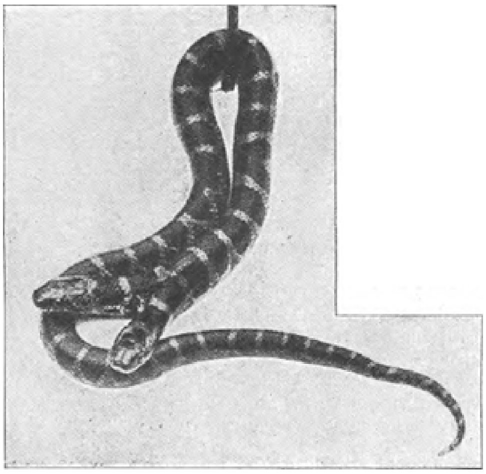

EEN NATUURWETENSCHAPPELIJKE CURIOSITEIT.
Een slang met twee koppen, die onlangs in den staat New-York gevonden, en levend overgebracht is naar het Museum van het Centraal-Park.

zich minder zeker dan te voren. Hij ziet een bleek gezichtje, hij verwacht dat zij zal komen met beloften, met tranen.

Haar handje, dat vertrouwelijk in de zijne lag, is ijskoud geworden. Zij trekt dit nu terug.

'Dus is het beter dat wij onze verloving verbreken?'

Zij is het, die nu het meest zelfbeheersching toont. Moede schuift zij den ring van haar vinger en reikt hem dien. 'Daar! Je hebt je vrijheid terug, het ga je goed.'

Haastig keert zij zich om en laat hem alleen in den grooten tuin, die hem nu zoo leeg toeschijnt als het geheele leven.

Hij durft niet meer denken, hij weet dat alles voorbij is en sluit de oogen, nog niet begrijpend dat hij zijn eigen geluk heeft verwoest - zijn eigen geluk en dat van haar, die hij het liefst heeft.

Het is of hij het niet zelf heeft beleefd. Nog kan hij terug... zal hij haar roepen? En dan?...

Hij snelt naar binnen; de huiskamer is verlaten, het geheele huis is stil en uitgestorven. Dan verwijdert hij zich door de lange gang. De huisdeur valt dicht. Met

driftige stappen meet hij de straat, niet omkijkend, in het bewustzijn dat dit stuk leven achter hem ligt, een gesloten boek, waarin hij niet weer wil bladeren.

Als hij had omgekeken, zou hij op een bovenverdieping een bedroefd meisjesgezichtje hebben ontwaard. Het staart hem na tot hij geheel is verdwenen, altijd nog verwachtend dat hij zal keeren.

Nu weet zij dat alles uit is, en haar lippen fluisteren een weemoedig 'voorbij'.

Maar zij zal niet spoedig vergeten het mooie geluk, dat zij als een kind heeft verspeeld en nu voor immer verloor.

Hij twijfelde aan hare liefde; het is haar eigen schuld. Te lang heeft zij zorgeloos geleefd, spottend met goeden raad, genietend het zonnig heden.

Zij wist het dat zij egoïst was. Minder kind dan zij dachten, nam zij zich voor zich te beteren, maar zij stelde uit, eindeloos stelde zij uit, en nu is het te laat.

Zij had hem zoo lief, zij wilde een modelvrouwtje voor hem zijn. Alles wat zij vervelend en saai vond, zou zij leeren ter wille van Henk.

Zij heeft hem nooit over haar voornemens gesproken. Het zou een verrassing zijn. En voor Lotte wilde zij het geheim van haar groote liefde niet ontwijden.

Zij lachte in stilte, als Lotte haar beknorde. Het zou immers alles anders worden; even moest zij nog genieten vóór zij zich in de zorgen stak.

Zij zag er wel eens tegen op haar kinderbestaantje te verwisselen met de deftige verantwoordelijkheid van huisvrouw. Maar voor Henk had zij alles over. Zij zou zelfs haar onafhankelijken geest voor hem buigen.

Vandaag voor het laatst! Is het niet wanhopig, dat zij juist nu... Ja, zij wou niet toegeven, zij vond dien biefstuk zoo afschuwelijk en Henk heeft het eerst lachend behandeld... plotseling is hij uitgevallen.

Haar oude trots kwam boven, zij boudeerde zooals zoo dikwijls, dan vond hij het aardig, nu was het niets erger, zij zou nooit gedacht hebben dat dit het einde moest zijn.

Zij wilde niet buigen, zij bleef koppig, al had zij reeds lang berouw.

Maar na tafel, alleen in den tuin, kwam zij tot nadenken.

Zij zou de eerste zijn, het was nog nooit gebeurd.

Henk en Lotte zouden zien dat zij toch niet zoo'n kind was.

Te laat!

Het kan nu nooit meer goed worden. Henk twijfelt aan haar liefde. Neen, erger, hij twijfelt aan zijn eigen liefde. Anders had hij haar immers niet verlaten, nu zij hem zoo noodig heeft. Zij voelt nu niet meer den moed een nieuw leven te beginnen. Zij heeft zich te lang laten bederven. Er kan niets meer van haar terechtkomen.

Een nietig bestaan, troosteloos, zonder liefde.

Voor wie zal zij werken aan haar karakter?

Voor zichzelf? Voor een wereld, die ook zonder haar zal voortdraaien?

Zij heeft geen levensdoel, waartoe zal zij zich er een scheppen?

Haar veerkracht is verlamd. Zij kan niet meer een nieuw leven beginnen, want zij vertrouwt haar eigen kracht niet meer.

Voor haar is alles te laat.

Hanna Versmeele's Huwelijk, door Frans Hoskorn.
(*Vervolg van blz.* 116.)

‘Versmeele heeft immers z'n geld in de koffie verdiend?’ vroeg mevrouw Venne, om 't gesprek weer op gang te krijgen.

‘Naar wat 'k wel van m'n man gehoord heb, ja mevrouw,’ zei Jeanne, die mevrouw De Ruit had beziggehouden, - die zat er zoo zielig bij, - ‘hij moet

PIERRETTE. (Zie blz. 126.)

de eerste geweest zijn die de koffieboontjes nog ìn de hoornschil importeerde, waardoor de boon beter kleur houdt en dus meer geld waard is.’

‘Zijn alle koffieboonen dan niet bruin?’ vroeg mevrouw Pulmans.

‘'k Zal voor u m'n handelskennis 's uitpakken, mevrouw. Als ze gebrand zijn ja, maar eer 't zoover is liggen de balen koffie eerst in misschien wel honderd verschillende pakhuizen en zijn de boonen groen, geel, oker, blauw gekleurd, al naar de soort. Er zijn 'n massa soorten, 'k kan al die namen niet onthouden die 'k wel heb gelezen op 'n makelaarstaxatie: Tjilatjap, Cheribon, Préanger, Kasemek, Menado, Tenger, Kedirie, - meer wil me niet te binnen schieten.’

‘Jongen, mevrouw,’ zei mevrouw De Ruit, Jeanne toelachend, ‘dat noem 'k nog 's profiteeren van handelslessen!’

‘Ja, ja, mevrouw, u moet me niet voor zoo minnetjes aanzien.’

‘Vroeger heette 't altijd dat Versmeele vreeselijk rijk was,’ vischte mevrouw Venne, die blijkbaar in de geldzaken belang stelde.

‘En dat is die nog,’ viel Truida weêr in 't gesprek, nog rood in 't gezicht, maar overigens weer bedaard; ‘'k denk dat Harweg nog best wat in z'n zaak gebruiken kan.’

‘Maar mevrouw,’ riep mevrouw Pulmans verbaasd, ‘Harweg is zelf zoo puissant rijk dat...’

‘Z'n lompheid over 't hoofd wordt gezien,’ zei Truida weêr.

‘Nou, zoo'n monster is die toch niet,’ vergoelijkte mevrouw Venne.

‘'k Vin 'm 'n vervelend mensch, dom en onbeschoft,’ beweerde Jeanne; ‘hij trouwt waarschijnlijk meer om 'n goeie huishoudster dan om 'n vrouw te hebben.’

‘Wat moet 'n vrouw dan anders wezen?’ vroeg mevrouw Pulmans op hatelijken toon.

‘Vóór alles vrouw,’ zei Truida weêr wat opvliegend; ‘maar 'k weet wel, veel vrouwen noemen 't ziekelijk als 'n vrouw voor d'r man méér wil zijn dan z'n huishoudster en slavin, - die vrouwen gunnen d'r man alle vrijheid, waarom niet, zooveel te gemakkelijker kunnen ze 'm bedriegen. Ze wanen zich gedekt omdat d'r huwelijk wettelijk werd goedgekeurd, en maken zichzelven wijs dat de kerkelijke zegen de wet bekrachtigde. Dat is d'r voldoende. Ze bevorderen daardoor God tot huwelijksmakelaar...’

‘Foei, mevrouw Mortels!’

‘Waarom, mevrouw Pulmans? 'k Spot volstrekt niet. God is geen ambtenaar van den burgerlijken stand, die niet gedoogt dat menschen, die elkaâr onmogelijk passen, hun huwelijk niet mogen verbreken op eigen gezag. Dat hebben alléén menschen gezegd en uitgebroed in zoogenaamde burgerlijke wetjes. Wat God vereent zult gij niet scheiden, - wie dat op 'n huwelijk toepast, dien noem 'k 'n spotter.’

‘Maar in den bijbel,’ kwam mevrouw Venne er tusschen.

‘Wat bijbel, die werd toch ook door menschen geschreven! Trouwens, dáár staat in als Gods woord: “Gaat heen en vermenigvuldigt u,” maar er wordt niet bij vermeld dat m'n daarvoor eerst op 't stadhuis 'n permissiebiljet moet halen, zóó bindend, dat geen huwelijk verbreekbaar is of een der

echtgenooten moet 'n haast onbestaanbaar monster van slechtheid wezen.'

'Mevrouw Mortels, mevrouw Mortels,' zei mevrouw Venne, 'wat draaft u door, wat durft u veel zeggen.'

'Nou ja,' verontschuldigde zich Truida, de schouders ophalend, ''k maak me ook boos. Zijn dat wetten en zeden hier!' Dan ineens op gewonen toon: 'Maar in ieder geval, Alfred zal zich z'n vrijheid niet laten beknibbelen. Als die maar 'n geregelde bediening heeft en eten en drinken op z'n tijd, dan is 't volmaakt goed, wat kan 'm dan 'n ander schelen...'

'Dat 's waarschijnlijk zoo úw ondervinding, mevrouw,' zei mevrouw Pulmans zoet lachend.

'Wel mogelijk, mevrouw, 'k vin Hanna veel te hoog staan voor zoo'n sneeuwpop als Harweg, 'k vin 't jammer dat ze d'r leven nu juist begraaft in zóó'n huishouding, den ganschen lieven dag 'n man als Alfred zal moeten achternaloopen met z'n eten en z'n linnengoed, zich altijd en eeuwig zal te schikken hebben naar meneers grillen en haar eigen grillen op stal moet zetten, - slavin van den man inplaats gezellin, abah! 'n Ware man vergt die diensten niet per sé, dan gaat dat alles vanzelf. Maar daarom lieten de moeders haar dochters vroeger ook maar dom. Gelukkig, 't is anders geworden, we leeren nou ook en daarom vin 'k 't doodjammer dat Hanna al d'r kunde opoffert aan 'n man als Harweg, die met z'n snuifprobleem z'n ganschen voorraad geleerdheid uitpakt.'

'Maar 'n vrouw moet toch d'r plicht als vrouw doen,' waagde mevrouw De Ruit te zeggen, wie Truida's woorden als hocus pocus in de ooren klonken. 'Verbeeld je, ja, d'r man zou zelf z'n overhemd uit de kast halen, 't was om te lachen. Ze moest er de knoopjes ook nog insteken en z'n das erbij leggen.

'Doch dat geeft den man niet 't recht 'n slavin van z'n vrouw te maken, zelf uit te loopen en haar bij de kinderen te laten, dikwijls bij zieke kind'ren, ziek soms door zìjn schuld en maar voort te leven als 'n haan, die zich vermaakt in de ren en niet omziet naar de kuikens.'

'Mevrouw,' onderbrak hier Jeanne 't gesprek, 't woord richtend tot mevrouw Venne, 'mag 'k de dames nog met 'n kopje thee dienen?' Ze hoorde liever niet over kinderen praten, ze had nog geen kleintje en had het zoo graag.

Mevrouw Venne hielp Jeanne de kopjes vullen.

De zitting duurt voort.

I.

'Maak toch wat voort, Hanna, we missen anders den trein en krijgen vandaag niks te eten.'

'Groote God, man, schei uit met je haast, 'k zit hier zoo hemelsch.'

''k Begrijp 't niet, zoolang 'k de krant lees zit jij daar op 't balkon en in de lucht te staren. Wat is er nou te zien? Niks als besneeuwde bergtoppen, 't blijft altijd 't zelfde.'

'Wel, 'k geniet hier. Maar als ik je uitleg ga doen wat 'k gevoel, geef je me toch geen antwoord. Lees gerust nog wat kranten.'

''k Ben zoo klaar.'

'Werkelijk?' Hanna draaide zich verrast om. 'En je leest pas twee uur!'

‘Nou ja,’ zei Alfred een beetje kregel, ‘'k moet de marktprijzen vergelijken. De Burley's staan goed, Louisville $ 13, maar die beroerde Ohio!’

‘Wie is dat?’

‘Wie? Ook 'n vraag voor de vrouw van 'n tabakshandelaar. 'k Heb je 't zoo dikwijls verteld, Ohio is 'n tabakssoort.’

‘O, anders niet?’ Hanna keek weêr naar buiten.

‘Anders niet,’ mopperde Alfred voor zich, ‘altijd domheid onder onverschilligheid verbergen.’ Hij nam de krant weêr op.

Ze reisden nu ongeveer tien dagen, spoorden van de eene plaats naar de andere, bleven nergens langer dan een halven, hoogstens een geheelen dag en waren den vorigen avond te Neuchatel gekomen.

Hanna was moe, 't reizen ging haar te snel en te automatisch. Maar ze kon Alfred niet bewegen van z'n reisplan af te wijken.

Ze droomde zich in de uren dat Alfred kranten las altijd weêr naar huis terug. Ze zag haar moeder 't hoofd schudden, hoorde haar zeggen: ‘Hanna, Hanna, 'k vrees dat jij en Harweg elkaâr niet passen, de man is me veel te veel 'n machine!’ Toch hield ze van hem, van den vierkanten handelsman, die de halve wereld had bereisd en nooit over iets anders sprak dan over tabak en snuif, eten en drinken. Misschien vond dat zijn oorzaak wel in de tegenstelling met de altijd buigende en complimentjes makende violisten die ze kende van de concerten. Die gerokte, altijd minzaam zoetlachende buigers, die Bach en Beethoven als goden bewierookten en haar den indruk gaven niets meer te weten dan dat, buiten hun muziek over niets te kunnen praten, en die voor elk wereldvraagstuk met een minachtend gebaar de schouders ophaalden, alsof alleen hùn kunst de wereld regeerde, verveelden haar. Ze waren misschien allen volbloed kunstenaars - geen mannen. En Alfred tenminste was een man. Zij kon 't niet helpen dat ze vermogende ouders had, veel kon leeren en lust in leeren bezat en dat haar een rijp hoofd ten dienste stond om kennis te vergaren. Alleen Emil Martinet had een uitzondering gemaakt, maar dat was voorbij.

Vreemd was haar verloving aangekomen. Op die partij bij Trees' tante had haar buurman Bernard van der Wielen, gevierd cellist, natuurlijk over muziek gesproken. Zij wilde aan een bruiloftsdisch wel eens over wat anders praten dan over muziek, waar dan toch noodzakelijkerwijs de ernst aan moest ontbreken, en Alfred, die haar naar tafel geleidde, vertelde tenminste voor haar iets nieuws. Hij had haar de bereiding uitgelegd van snuif, zoodat ze precies wist hoe 't goedje wordt gemaakt dat vele menschen zich in den neus duwen. Hij had de kennismaking aangehouden, bracht haar ouders nu en dan een bezoek en ergerde haar dan verschrikkelijk. Zij sprak bijvoorbeeld over Hood, en hij vroeg waar die in deed, over Heine, en hij zei dat hij vroeger veel met een Heine had gereisd (dat zei hij werkelijk), die deed in stroop en kandij. Ze begreep 't niet anders dan dat hij haar ergeren wilde, omdat hij wist dat men haar geleerd noemde, en ze had van haar moeder gehoord dat veelal de mannen niet zijn gesteld op geleerde vrouwen, wat zij nu juist niet vond dat pleitte voor 't mannenverstand. Hoe zij toen ook haar uiterste best deed 't gesprek op wat anders te brengen, hij wist het steeds weêr in 't spoor van snuif en tabak te sturen. Maar ze voelde zich, ze begreep zelf niet goed waarom, door zijn uitsluitend handelsman zijn, tot hem aangetrokken; hij mocht dan dom zijn, hij was man.

Den dag dat hij om accès zou komen had zij met vader en moeder aan de ontbijttafel gezeten en tegen haar moe gezegd, terwijl zij de theekopjes aangaf:

‘'k Zal dan maar ja zeggen, moe.’

‘'k Weet niet, kind, 'k ken 'm zoo weinig. Harweg is 'n oppassend man, solied in z'n zaken als vader zegt, maar of die daarom aan jou past.... jij hebt 'm meer belachen dan goeds van 'm gezegd.’

‘Nou ja, hij deed ook zoo dom.’

‘Maar waarom niet?’ bracht papa tusschen een hap van zijn broodje en een slokje thee in 't midden, ‘iemand met fortuin en hij 's toch niet monsterachtig leelijk.’

‘Wat jou betreft, Hanna, 't huishouden ken je door en door.’

‘Ja, moe, dat kennen we, den ganschen dag met 'n stofdoek rondloopen, boenen en wrijven, eten koken, uithaaldag en groote schoonmaak houën, dat zal wel gaan.’

‘Ja, spot er maar meê, 'n vrouw die d'r huishouden goed wil besturen en 't huis schoonhouën heeft heusch genoeg te doen. Je vader was altijd over me tevreê; 'k heb nooit examens gedaan, kindje, en we zijn er toch gekomen.’

Moeder ging er trotsch op dat haar dochter buiten geleerdheid verstandig genoeg was om ook 't vaak geminachte huishoudwerk wel te willen verstaan.

Zij, Hanna, had wel willen vragen ‘waar bent u gekomen?’ doch ze hield te veel van moeder om haar te plagen.

Papa trouwde de oudste uit een gezin van veertien kinderen, die al vroeg moeders steun moest wezen in 't dragen van broêrtjes en zusjes, zelf nog een kind. Moeders lichaam helde dan ook naar rechts een beetje over. En ze had, pas getrouwd, veel zorgen gekend; want vóór papa de import van koffieboontjes nog ìn de hoornschil aandurfde, waren de inkomsten maar minnetjes. Háár examens hadden ook steeds 't moederprotest, en haar plan was ze uit het hoofd te zetten, toen Trees zich vriendin betoonde. Deze had welsprekend gepleit en de zaak gewonnen.

‘Je doet in ieder geval 'n goeie partij,’ zei papa weêr.

‘'t Kan je toch niet toelachen om later alleen te blijven en als schoolmam'sel in betrekking te gaan! En om als ouwe vrijster te rentenieren, daar ben jij 't mensch niet naar!’

‘'k Vin 't goed dat je trouwt, Hanna,’ zei moeder. ‘Sinds Trees kleintjes heeft maak je met haar zoo dikwijls geen muziek meer, en altijd in boeken snuffelen is ook niet goed, 't maakt maar zenuwachtig, - maar of nou die Harweg de ware Jozef is...’ En ze had 't hoofd geschud, en toen ze geen antwoord ontving, vervolgd met een zucht:

‘Je moet 't zelf weten, als je misschien later 'n kindje hebt...’

‘Ja, als,’ had zij toen gezegd en was uit de kamer en naar boven gegaan om zich te kleeden en te kunnen nadenken.

Kunstenares worden wilde ze niet, hoe ook Martinet haar een loopbaan als ster had voorgespiegeld. Ze wilde niet, daarom was hij boos weggegaan. Ze had nog altijd gedacht dat hij met Truida... maar nee, hij bleef weg, nu al vier jaar. Ze las af en toe zijn naam in de krant, als hij speelde in de groote steden buitenslands. Ze was graag getrouwd, had graag een kind. Hè, zoo'n kind, poezele armpjes om je hals, klein mondje zoenen, 't onschuldig hartje voelen kloppen, aan- en uitkleeden, in slaap zingen, spelen met 't schatje op schoot, later wandelen gaan, mooie jurkjes - heerlijk! En dan net als bij Trees, geen visite over den vloer en niet op visite gaan. Niet moeten praten over zoutelooze dingen, over japonnen, mantels en dienstboden, dat was vreeselijk, dan was ze net zoo lief dood. Ze zou blijven studeeren en haar kindje alles zelf leeren, wie weet wat een wijs bolletje 't kon zijn. Trees had 't niet afgeraden, die hield ook niet van visite. Die verzon altijd een leugentje om van bezoeken ontvangen of brengen af te komen. Bij Trees was 't gezellig, zoo zou ze 't ook maken.

Dien dag kreeg Alfred 't jawoord.

Een warm vrijer was hij niet geweest, hij was en bleef steeds man van zaken. Hij praatte 's avonds altijd met papa over tabak en koffie en nam van haar haast geen notitie. Dan kwam papa op dreef. Zij las meestal. Bij 't afscheidnemen na 't gebruikelijke boterhammetje, stak zij hem de wang toe, want ze waagde haar mond niet aan een nicotine-lippen-kus en Alfred was rooker, zoo een die zich ziek rookte, maar ziek was als hij niet rookte. Ze liet hem ook niet uit, nog wat nababbelend in 't voorkamertje - papa liet hem uit en deed gelijk den ketting op de deur.

Moeder schudde dan 't hoofd en mompelde van niet passen en machine. Kwam Alfred 's Zondags eten, dan verdween ze in de keuken, want zijn maag was zijn afgod en hij had graag dat zij kookte, 't werkte bepaald op zijn humeur. Hij was niet gierig; voor een of ander kleedingstuk, al was 't nog zoo duur, stond steeds zijn beurs open, ja, hij drong 't haar wel op, maar ze hield er niet van - zij kleedde zich liefst eenvoudig, doch naar eigen smaak. Truida zei altijd dat ze daarbij zoo iets aparts had, juist als een geboren kunstenares. Toen Truida haar bezocht, had ze gezegd zoo tusschen 't gewone gesprek door: ‘'k Vin Harweg 'n lompe boer, maar misschien is die goed voor je. Je bent immers liever getrouwd dan dat je op eigen beenen blijf gaan? Nou meid, trouw, doe net als ik deed. Misschien zijn er van jou ook levensillusiën uiteengespat, - ze vonken nog wat na als van 'n vuur dat uitdooft, en grauwe asch blijft over. De sleur van 't leven neemt je meê, je word als ieder ander 'n gewoonheidsmensch, die geniet en verdriet heeft al naar 't te pas komt, die alleen leeft met 't verstand, 't hart wordt niet gebruikt en verroest. Zóó is 't met mij, en als 't met jou óók zoo is, nou meid, trouw 'm dan, al was 't alléén maar om uit je zelve 'n kind te mogen bezitten, 'n voorrecht dat ik helaas ontberen moet.’

Die Truida, ze was altijd zoo'n ronde meid. Waarom had ze dien notaris getrouwd, haar in leeftijd zoo ver vooruit, ze was nog jong. Zou zij op Martinet hebben gehoopt en uit spijt...?

Ze schrikte op.

Hier had Alfred haar gedachtengang gestoord. Ze stond nu op en was spoedig gereed. Alfred keek over den balkonrand naar beneden en zei:

‘De omnibus wacht al. We kunnen gaan.’

‘Wat blief, loopen we dan niet?’

‘Nee, waarachtig niet, m'n lenden doen zeer van dat eeuwig stijgen en dalen, de kar moet toch naar beneê glijen, dan kunnen we er ook licht inzitten.’ Ze daalden de trappen af, Alfred deelde de stereotype fooitjes uit, en door een ‘Bon Voyage,’ Wünsche gut zu reisen,’ uit wel tien monden uitgeleide gedaan, stapten ze in den omnibus.

De kar gleed met hen den berg af naar 't station en de trein voerde hen weêr verder. Op een tusschenstation, in de ‘zwanzig minuten Aufenthalt’ werd vlug gegeten en eerst 's avonds kwamen ze volgens Alfred's reisplan ter bestemder plaatse. ‘Voor hoe kort,’ dacht Hanna.

Ze was moe en slaperig. 't Langdurig sporen, 't vermoeiend lange zitten en zwijgen (want Alfred las gewoonlijk) maakten haar afgemat en op. Daarbij kwam nog dat ze voortdurend in sigarenrook zat, daar Alfred onafscheidelijk was van een sigaar; ja, 't gebeurde wel dat heeren in de coupé pijpen rookten. Toen ze er over klaagde had hij doodleuk geantwoord: ‘Als 't je hindert zoek je maar 'n ander plaatsje.’ Van wat ze voorbijstoomde genoot ze niets, want Alfred gaf òf geen antwoord òf zei: ‘denk je nou dat 'k van al die gehuchten en burchten den naam weet, wat kan 't je schelen.’ Dan bladerde ze wat in een reisboek, maar 't verveelde haar al spoedig. Ze was moe en slaperig. Haar gedachten waren thuis, ze zag haar moeder weêr het hoofd schudden en hoorde haar zeggen en nogmaals zeggen: ‘Hanna, weet wat je doet,’ toen Alfred met zijn reisplan voor den dag kwam. Dat reisplan was oorzaak geworden van menige kibbelarij. Hij had op een avond een papier op tafel gelegd en gezegd:

‘Hier 's m'n plan voor onze huwelijksreis, uitgewerkt en al.’

‘Hé, wanneer heb jullie dat besproken?’ vroeg moeder.

Maar Alfred sprak reeds met papa. Ze zei tot haar moeder:

‘Alfred spreekt over die dingen nooit, moe,’ en nam 't papier op. Ze vouwde het open.

‘Welzoo, heelemaal naar Italië, - Florence, Rome, Napels, - zeg Alfred, waarom staat Venetië er niet bij?’

Alfred staakte even zijn gesprek.

‘Ja kindje, wat er niet opstaat staat er niet op,’ en praatte toen weeêr verder.

‘'k Heb van Venetië zooveel gehoord en gelezen, waarom sla je dat over?’

Alfred hoorde 't niet, hij deed aan papa uitleg over de goede manier de tabak te drenken vóór ze in de kerfbank

werd gestouwd. Haar moeder had al een paar maal 't hoofd geschud, gekeken naar de pratende en rookende heeren en eindelijk gezegd:

‘Och Alfred, wees edelmoedig, kruip even uit je kerfbank en laat je meisje niet tegen 'n machine praten.’

Met een ruk richtte hij 't hoofd op en antwoordde uiterst beleefd, maar met een knorrig gezicht:

‘Neem me niet kwalijk, mevrouw, 'k ben zoo druk in gesprek met meneer. Wat vroeg je, Hanna?’

‘Waarom je Venetië oversla?’

‘Venetië, wel dat is 'n stinkend moeras, waar al 't eten naar visch smaakt en toebereid wordt met 'n soort olie in plaats van met boter. De wijn is er ondrinkbaar. Daarbij ben 'k er niet op verzot slooten te zien.’ Toen vatte hij 't gesprek met papa weêr op, die intusschen in een krant had geneusd, - dat flauwe gekibbel interesseerde hem niet, - papa wist van Venetië precies zooveel als de poes, die op 't haardkleedje behaaglijk zat te schommel-soezen.

Ze bekeek 't reisplan weêr verder. 't Scheen haar hoe langer hoe zonderlinger. Wat een automatische reis zou dat worden!

Donderdag, trein 3.34 naar Nijmegen, 7.08 aankomst.

Wandeling maken. Overnachten hotel zoo en zoo.

Vrijdag, trein 8.03 naar Keulen, 12.05 aankomst.

Station eten, trein 2.03 naar...

En zoo zag 't geheele reisplan er uit. Duitschland, Zwitserland, Italië en Frankrijk door.

Ze stoorde weêr 't gesprek.

‘Zeg, Alfred, waarom varen we niet 'n eind Rijn met de boot, bijvoorbeeld vanaf Coblenz?’

‘Begrijpt u, dan werd 't blad veel te droog,’ zei Alfred nog even tegen papa, en toen: ‘Met de boot, wel, dat 's zoo gruwelijk vervelend, om daar op dek te zitten of over de verschansing te hangen, - en 'k eet liever in 'n hotel ook.’

Ze keek weêr verder. Ze zou geen honger lijden, dat wist ze al.

Ze vond niet veel bizonders meer aan 't reisplan, in welks opmaking ze in 't geheel geen stem had, 't luidde al voort met juiste aangeving van treinen, restaurants, hotels, wandelingen enz. Ze vond trajecten van tien en twaalf uur sporens aan één stuk.

‘Maar Alfred, dat 's toch veel te vermoeiend, 'k zie heele nachten en halve dagen dat gespoord moet worden.’

Nu antwoordde hij direct:

‘Je hebt enkel aanmerkingen, Hanna, zeg liever dat alles mooi sluit.’

‘Ja, dat doet 't. 't Lijkt wel 'n winst- en verliesrekening; zoo'n ding moet immers ook precies sluiten!’

‘Maar Hanna,’ had papa gezegd, ‘wees nou 's 'n oogenblikje stil, Alfred kan niet eens geregeld uitvertellen.’

Ze lei 't reisplan op tafel en ging de kamer uit. Moeder schuddekopte. Eerst toen zij tafeldekte en een boterham werd klaargezet, staakte 't gesprek tusschen papa en Alfred voorgoed. Zonder er verder over te spreken stak hij bij 't weggaan 't reisplan in den zak.

(*Wordt vervolgd.*

Levenslang Siberië.
Met illustratiën.

Siberië! Het woord alleen doet ons reeds een rilling door de leden gaan! Voor ons oog verrijzen sombere, eenzame, met sneeuw en ijs bedekte vlakten; kettinggerammel, wanhoopskreten en jammerklachten klinken ons in de ooren. Er rust een vloek op den naam Siberië, een vloek, die de angstkreten der hopeloozen, het weeklagen dergemartelden,

AANKOMST VAN EEN NIEUW TRANSPORT BANNELINGEN.

het knarsen van de ketenen der geboeide menschheid in zich sluit.

Siberië is een hel op aarde.

Een hel op aarde en het kerkhof van het groote, machtige Czarenrijk. In Siberië begraaft Rusland levend al zijn misdadigers, dieven en moordenaars, het schuim van de natie, dat uit de samenleving verwijderd moet worden, omdat het haar schaadt.

Doch niet alleen worden dezen door het graf, Siberië genaamd, verslonden. Zij vormen slechts een klein deel van den rouwstoet, die jaar in jaar uit door de straten van Siberië trekt, uit zijn vaderland verdreven, gescheiden van huis en familie, zonder recht en zonder thuis.

Tot deze slechten behooren zij, die in een ander land tot de besten der bevolking zouden gerekend worden, wier eenige misdaad daarin bestaat, het vaderland en hun volk boven alles lief te hebben, die slechts het goede nagestreefd hebben en zichzelf vergetend, alleen goed gedaan hebben. Maar zij

hebben tevens ook idealen nagestreefd, en voor idealen is er in het rijk van den Czaar geen plaats - idealen zijn

EEN NIEUWAANGEKOMENE WORDEN KETENEN AAN DE VOETEN GESMEED.

ontastbaar en dus gevaarlijk. En zoo worden zij, verjaagd van den huiselijken haard, door Kozakken begeleid, overgebracht naar de steppen van Siberië, om daar als grove misdadigers recht- en machteloos hun leven in dwangarbeid en onder den knoet te eindigen.

INBOORLINGEN VAN NOORD-OOST-SIBERIË.

Wel heeft het Russische gerechtshof geen aanleiding gevonden om deze 'politieke verdachten' een geregeld proces aan te doen en ze voor een rechtbank te brengen, die hun volgens recht en geweten veroordeelen kan, maar dat is ook volstrekt niet noodig; wat de justitie niet kan, vermag de 'administratie' wel.

Daar zij over onbepaalde macht beschikt, kan zij zonder opgaven van redenen veroordeelen. En zoo trekken jaar in jaar uit de slachtoffers van een gewelddadige politiek, wier denken en voelen reeds als misdadig wordt beschouwd, als 'administratief veroordeelden' naar Siberië, nadat zij maanden, ja dikwijls jaren lang in preventieve hechtenis hebben doorgebracht.

De ‘administratief veroordeelde’ behoeft, zooals reeds gezegd is, aan geen misdaad schuldig te zijn. 't Is dikwijls reeds genoeg wanneer een ondergeschikt beambte zijn aanwezigheid voor het ‘gemeenschapsleven’ nadeelig acht. Dan wordt hij eenvoudig gevangengenomen en, met toestemming van den minister van binnenlandsche zaken, zonder verder onderzoek opgezonden. In de meeste gevallen weet hij niet eens welke de aanleiding is tot dezen maatregel. Zijn verkeer met de buitenwereld is plotseling afgesneden, zoodat zelfs zijn naaste bloedverwanten dikwijls niet weten, wat er met hem gebeurd is.

Aandoenlijk is het, de beschrijvingen te lezen, die de beroemde Amerikaansche reiziger Georg Kennan, de eenige wien het ooit gelukte een blik te slaan in de treurige toestanden welke in Siberië heerschen en die het lot zijn van de ‘administratief veroordeelden’, in zijn werk ‘Siberië’ geeft.

Hij stemt toe, dat hij in den beginne verbaasd was over den goeden indruk, dien deze ongelukkigen op hem maakten, en dat hij geneigd was ze voor uitzonderingen te houden. Dat konden toch onmogelijk de gevaarlijke opstandelingen zijn, van wie Rusland aan de geheele wereld vertelt. Doch al heel spoedig kwam de heer Kennan tot de overtuiging, dat er onder de ‘administratief veroordeelden’ volstrekt

geen ‘woeste nihilisten’ zijn, maar goede, beschaafde en zeer ontwikkelde lieden.

In Ulbinsk bijvoorbeeld leerde hij een dokter kennen, een zeer verstandig man, die, ofschoon slechts 43 jaar oud, geheel gebroken was en zich slechts met moeite, op een stok geleund, kon voortbewegen. De man had de laatste tien jaar van zijn leven gedeeltelijk in de gevangenis, gedeeltelijk in Siberië doorgebracht, zonder ook maar in 't minst strafwaardig gehandeld te hebben, alleen omdat hij der politie ‘verdacht’ voorkwam.

De administratief verbannenen zijn saamgesteld uit alle klassen der maatschappij. In Ustj-Kamenogorok vond Kennan onder hen een boerenschoenmaker, een prinses, een aantal dokters, apothekers, schrijvers, studenten en grondbezitters. Ook verhaalt Kennan een kenschetsend geval, hoe lieden uit den eersten stand zonder gegronde reden naar Siberië verbannen werden.

Een zeeofficier, zoon van een Russischen admiraal, had zijn militaire loopbaan opgegeven en was redacteur geworden van een bekend Russisch maandblad. Na een pleizierreisje in het buitenland werd hij bij zijn terugkeer op de grens gevangengenomen, zonder dat zijn familie er iets van wist. Op geheimzinnige wijze was hij plotseling verdwenen. Eerst na verloop van maanden vernam zijn vrouw, dat hij langs administratieven weg naar Siberië was verbannen. En de aanleiding tot dezen maatregel, die een heele familie in het ongeluk stortte? De man had met een in het buitenland wonenden revolutionairen collega eenige brieven over zaken gewisseld, die geen woord politiek bevatten.

In vele gevallen hebben deze personen, die zonder vorm van proces naar Siberië verbannen worden, niet zooveel te lijden als de werkelijke of vermeende misdadigers, die door een rechtbank tot dwangarbeid veroordeeld zijn. Zoodra zij de door de regeering aangewezen woonplaats bereikt hebben, zijn zij in zeker opzicht hun eigen baas, mogen zelf voor hun levensonderhoud zorgen en hun levenswijze zelf inrichten, maar alles onder toezicht en met toestemming der politie van hun woonplaats. Daar dus hun lot in handen is van een ondergeschikten, meest onbeschaafden en kwaadwilligen beambte, die, daar hij veel macht bezit, met hen doen kan wat hij wil, en door willekeurige uitlegging der toch reeds bizonder strenge voorschriften in staat is, hen nog van hun weinigje vrijheid en rechten te berooven, zoo is het licht te begrijpen, dat voor de administratief veroordeelden het leven ondraaglijk is. Wee hem evenwel, die zich durft verzetten, en dubbel wee dengene, die het ook maar beproeft door de vlucht aan zijn ondraaglijk lot een einde te maken. Zoodra de weersgesteldheid zachter wordt, denken velen aan vluchten. Soms gelukt het hen ook; de meesten der vluchtelingen worden evenwel weer gevangen; voor hun inlevering heeft de Staat vijf roebel voor een levenden en drie roebel voor een dooden vluchteling gesteld, maar dikwijls ook komen zij, door honger en nood gedreven, uit zichzelf terug. Dezen ongelukkigen evenwel wacht de vreeselijkste toekomst: dwangarbeid. Van nu af aan behoort hij tot de groote misdadigers en wordt, evenals alle tot dwangarbeid veroordeelden, in boeien gesmeed, die dikwijls gedurende zijn geheele leven niet meer van zijn voeten komen. Wie een tweeden keer beproeft te ontsnappen, wordt behalve de ketenen aan zijn beenen nog aan een kar vastgesmeed, die tachtig pond weegt en met een langen ketting aan de voeten verbonden is. Deze kar moet de ongelukkige, waarheen hij ook gaat, meeslepen; zelfs 's nachts wordt hij er niet van bevrijd.

Zoo is menig administratief banneling in zeer korten tijd de levensgezel geworden van de ruwste en zwaarste misdadigers. Evenals dezen, bewoont hij de ellendige gevangenisholen, waar drie- of viermaal meer menschen bij elkaar gezet worden dan de ruimte bevatten kan, en evenals zij, komt hij om van vuil, ellende, ziekte en ontberingen. Met moordenaars en dieven te zamen, moet hij in de mijnen of bij het aanleggen van wegen helpen, steenen slepen en sneeuw wegvegen. Wee hem, als hij weigert te werken, want daarvoor heeft vadertje's (de Czaar) regeering een afdoend middel - den knoet. Wie niet werken wil kan het laten, maar hij wordt dagelijks zoolang afgerost tot hij het beter oordeelt maar weer aan 't werk te gaan.

Is deze behandeling voor bedrijvers van groote misdaden reeds zeer hard en geheel in tegenspraak met onze westersche begrippen van humaniteit, een rilling gaat ons door de leden als wij bedenken, dat het geduld moet worden door menschen van beschaving en ontwikkeling, die onschuldig, meestal door belachelijke verdachtmaking, tot deze ellende zijn geraakt, en vol vertwijfeling vraagt men zich af hoe zulke toestanden in onzen tijd van verlichting en beschaving nog bestaanbaar zijn? Maar - Rusland is zoo groot - en vadertje zoo ver weg.

Pierrette.

Ziet ze er niet aantrekkelijk uit, de aardige Pierrette op pag. 121? Ons dunkt, het mannelijk deel der lezers zou er niets tegen hebben den Carnavalstijd met haar door te brengen. Het glas champagne, zoo verleidelijk tot u opgeheven, de hoepel, waarvan ze het papier zoo juist om uw hoofd stuk sloeg, zeggen u voldoende, dat ge met haar een prettigen tijd zult beleven.

Door den storm weer thuis.

Op Oudejaarsmorgen, eenige jaren geleden, gebeurde het. Drie dagen lang reeds woei de ijsstorm over de Noordzee. De kleine visschershutten, die, niettegenstaande ze door de duinen beschermd werden, veel van den wind te lijden hadden, hielden de vensterluiken gesloten, wat niet kon verhinderen dat er een laag bevroren rijp op de vensterbanken lag.

Vader Mark Alf legde nog eenige turven op het leemvuur en sprak daarbij tot Theda, zijn schoondochter:

‘Dat ziet er voor het Nieuwe Jaar slecht uit!’

Theda, een flinke, stevig gebouwde vrouw van dertig jaar, liet het bonte jak, dat ze stopte, in den schoot vallen en keek met haar helderblauwe oogen den ouden man aan.

‘Ge hebt gelijk, vader! Maar laten we daar niet over tobben. Ge hebt tot nog toe altijd een lekker vuurtje gehad, en....’

Zij hield op, terwijl de oude man den zin voltooide met de woorden:

‘....dat we niet verhongeren, daar zorgt Theda voor. Niet waar, dat wil je zeggen?’

Theda's gelaat werd vuurrood terwijl ze sprak: ‘Neen, zoo meende ik het niet.’

‘Nu, meisje, 't is meer dan mooi. Ik alleen weet, hoeveel ge gedaan hebt in die vijf jaar, dat....’

‘Geen woord meer, vader!’

‘Je neemt altijd nog zijn partij op. Je bent veel te goed; heeft hij je vijf jaar geleden met den jongen niet op het droge laten zitten? Voor geen acht dagen was er geld in huis. Hij ging er met die slechte vrouw van door, en nog wel op de “Ora et Labora”.’

‘Vader, houd op! Gij noch kleine Henk hebt in die vreeselijke vijf jaar ooit honger behoeven te lijden.’

Vader Alf Mark had intusschen aan het smeulende turfvuur zijn korte pijp aangestoken, en trad nu weer op Theda toe, terwijl hij haar met zijn ruwe handen liefkoozend over het blonde haar streek.

Daar werd de kamerdeur opengeworpen, een kleine sneeuwwolk stormde in de warme kamer, en met haar een achtjarige knaap, wien de pantoffels in een oogwenk van de voeten vlogen. De wangen gloeiden door den scherpen wind en bijna ademloos wierp hij zich op moeders schoot.

'Moeder! moeder! Er zit een schip in 't ijs vast. Kort Peter heeft de mooie bonte vlag geheschen aan den mast van de schuur der reddingsboot, en alle menschen loopen naar het strand om het arme schip te helpen. Maar Kort Peter zegt, dat er niets meer aan te doen is, daar er toch niemand meer op het schip is, die mee kan helpen als de reddingsboot komt. Op het schip moeten allen reeds dood zijn. Moeder, mag ik ook op het strand gaan kijken?'

Eer Theda haar jongen antwoorden kon, was vader Mark Alf opgestaan, trok den ademloozen knaap bij het oor en riep: 'Jongen, jongen, weet je dan altijd nog niet, dat je moeder zoo iets liever niet hoort?'

'Ja, grootvader, maar Kort Peter zegt dat het schip, dat in het ijs vastzit, veel lijkt op de "Ora et Labora".'

'Ora... et... Labora...?' bracht Theda er met moeite uit. Zij was opgestaan, en zich als een droomende aan de muren vasthoudende, begaf zij zich naar de deur.

Buiten gekomen bleek de wind zoo hevig te zijn, dat de jonge vrouw in den beginne hooren en zien verging. Na een poosje evenwel werd zij gewaar, dat Kort Peter, met zijn hooge laarzen aan, haar juist voorbijstapte, en ook al heel spoedig zag zij van het duin de noodvlag waaien. Dat was het sein, dat alle krachtige mannen van het eiland bij elkaar riep naar de plaats waar de reddingsboot gestationneerd lag, teneinde aan schipbreukelingen op zee hulp te bieden. Nu kwam ook de oude Alf Mark naar buiten, de oliejas en hooge laarzen aan, den Zuidwester op het hoofd vastgebonden.

Verschrikt keek Theda den ouden man aan. 'Gij wilt toch niet mee? Om Godswil, doe het niet, met die kou en op uw leeftijd! Blijf hier. Wat moet er van mij en den jongen worden als ge niet terugkomt?'

Heel dicht kwam de oude bij haar staan en sprak op strengen toon: 'Ben je wel goed bij je zinnen! Wat er van jou en den jongen moet worden als ik niet terugkom? Je krijgt immers mijn levensverzekering van de vereeniging tot redding van schipbreukelingen uitbetaald, en daarvan zult ge evengoed kunnen leven als Maren Jansen, die, sedert haar man bij den laatsten tocht met de reddingsboot omkwam, er zich met haar drie kinderen doorheen slaat. Neen, je tobt over heel iets anders dan de zorg voor het dagelijksch brood.'

'Zeg niets meer,' smeekte Theda en bijna fluisterend voegde zij er bij: 'Je hebt gelijk, vader; ik vrees heusch dat het de "Ora et Labora" is, die koers heeft willen zetten naar ons eiland, en *hij* kon toch immers nog aan 't roer staan.'

Op hetzelfde oogenblik klonk boven het bulderen van den ijskouden wind een sonoor, nu en dan zachter wordend, dan weer zich verheffend geluid: de kerkklok. Een poosje luisterden beiden toe; daar klonk van het strand, van de plaats waar de loods der reddingsboot stond, een schot.

'Hoor je 't wel, Theda? De kerkklok en de kanonnen roepen! Het is oudejaar en een schip met menschen erop dreigt ten onder te gaan, en ik zou thuisblijven? Neen, ik ga helpen!'

'Dan ga ik mee!' riep Theda, en in hetzelfde oogenblik was zij reeds in huis verdwenen, om dadelijk daarna weer te verschijnen met een dik jak aan en een wollen doek stijf om het hoofd gebonden.

De kerkklok bleef nog eenigen tijd luiden en de oude grijze visschersvrouwen stapten, zooals ieder jaar op dezen dag, over den hard bevroren grond van de dorpsstraat naar de kerk, waar de zielenherder dezen keer geen lange predikatie hield, maar een vurig gebed opzond voor de menschen op het verongelukte schip en de tot hun redding uittrekkende mannen. Bij deze laatsten sloot zich ook Theda aan.

Nu nog het smalle pad door de duinen en toen lag het breede strand voor hen. Tot zelfs aan den voet van de zandheuvels hadden de blauwwitte ijsschotsen zich opgestapeld, hier en daar zelfs reeds een berg vormend; er tusschendoor zag men open ruimten, waar het zwartblauwe water in doordrong. Het ijs golfde en kraakte met den wassenden vloed op en neer.

Daar buiten evenwel, daar, waar de diepblauwe golven haar sneeuwwitte schuimkoppen tegen het gebarsten ijsveld der kust aanwierpen, zat een schip aan den grond vast. Een der drie masten was reeds over boord geslagen, het touwwerk hing verward door elkaar. Van de beide andere masten droeg de eerste, 'de fok', een noodvlag, die met haar stuk geslagen uiteinde bij iedere windvlaag tegen den mast sloeg. Ook de middenmast stond nog overeind en had halverwege nog zijn 'mars' (een klein uitstek tot het bevestigen van het touwwerk).

Maar boven op dat uitstek stond of lag een donkere massa tegen den mast. Geen van de scherpziende oogen der eilandbewoners kon zeggen wat dat voorwerp eigenlijk was; alleen Theda, die aan de zijde van vader Mark Alf hielp bij het te water brengen van de boot, herkende het en fluisterde den oude in het oor: 'Ik weet wat dat is... wie het is! Daarom ga ik mee!'

Verschrikt hield Mark Alf op met het aangorden van de reddingsboei, waarmee hij bezig was, en haar aanziende, sprak hij: 'Maar meisje, ik geloof nu werkelijk, dat gij niet goed bij het hoofd zijt! Wat zoudt ge meedoen? Wij mannen zullen al moeite genoeg hebben om met dit weer bij het gestrande vaartuig te komen.'

'En toch ga ik mee. Al de vijf jaren, dat hij ons alleen liet, hebt ge hem vervloekt, en nu gaat ge hem toch helpen; ik evenwel... ik had hem al die jaren lief en zou thuis stikken, als ik wist dat hij geholpen moest worden.'

Met inspanning van alle krachten hadden twaalf man de boot eindelijk uit de loods over het knarsende, harde duingras tot aan den waterkant geschoven. Toen Theda in de boot stapte werd zij ruw teruggestooten, maar zij liet zich niet afschrikken.

De tocht begon onder het huilen van den storm en het afbrokkelen van het ijs.

Meer dan ééns duwde de drijvende ijsmassa zoo hard tegen de reddingsboot, dat zij dreigde om te slaan; dikwijls ook kwam er een golf overheen, zoodat het niet lang duurde of de mannen zaten tot over hun enkels in het ijswater. Zonder een woord te spreken legde Theda de riemen neer, greep het bakje, dat onder een der zitbanken lag, en begon het water uit te hoozen. Drie uur reeds was men onderweg en men kon nauwelijks merken dat men vooruitkwam, want de nog altijd stijgende vloed en de nu uit het Noord-Westen komende sterke hagelbuien bemoeilijkten zeer den tocht. Steeds angstiger keek Theda en de oude Mark Alf naar het verongelukte schip. Bij iederen sterken windstoot helde het meer naar ééne zijde over. De gebroken bezaansmast met zijn verward touwwerk sloeg hevig tegen den buitenkant van het schip; op het dek rameide het in het touwwerk hangende hout tegen de verschansing, en nu - nu brak ook de fokkemast met zijn noodvlag even boven de mars af. Maar de middenmast stond tenminste nog, hoewel hij reeds bedenkelijk wankelde. Toen uit de donkere wolkenmassa de zon een oogenblik te voorschijn kwam, kon men duidelijk onderscheiden, wat het 'pak' boven in de mars was. Een mensch, die zich aan den mast vastgebonden had, maar wiens hoofd op de borst hing als bij een doode.

Een vreeselijk gezicht. De winterzon, die nauwelijks over den rand der ijswolken had heengekeken toen de boot van wal stak, neigde nu reeds ten ondergang, en de krachten der schippers begonnen af te nemen.

‘Goede God, laat de zon niet ondergaan vóór wij hem veilig aan boord hebben,’ zoo baden twee menschenharten op dien langen, afschuwelijken tocht op de Noordzee. Een der stille biddenden was Mark Alf, de grijze vader van een plichtvergeten zoon; het andere gebed kwam uit het hart van een eenvoudige visschersvrouw, die aan zichzelve noch aan haar kind dacht, maar evenals de oude aan hem, die zich nu in nood bevond, die geholpen moest worden, hoe zwaar hij ook gezondigd had.

En het lot had medelijden. Met de invallende eb nam ook de wind eenigszins in kracht af, minder hard stieten de ijsschotsen op elkaar, en tegen drie uur in den namiddag, juist toen de winterzon achter den grauwen horizont verdwijnen wilde, trad er een ‘windstilte’ in, welke de reddingsboot in staat stelde zoo dicht mogelijk bij het wrak te komen. Van dit oogenblik af kreeg de bemanning nieuwen moed. Heel voorzichtig moest men trachten bij het wrak aan te leggen, opdat de boot niet door wind en golven tegen het gestrande schip zou geslingerd worden.

‘Ja, het was de schoener ‘Ora et Labora’, waarmee zij als jonge vrouw zoo menig prettigen tocht gemaakt had op de Noord- en Oostzee. Met iederen voet waterbreedte, dien men nader kwam, had zij het geliefde vaartuig duidelijker herkend, zelfs de gouden letters ‘Ora et Labora’. En die mannengestalte daar boven, dat kon slechts hij zijn, aan wien zij gedurende die vijf vreeselijke jaren, dag en nacht, uur aan uur gedacht had.

‘Ik kom! ik kom!’ riep de schelle stem der vrouw in de hevigste gemoedsbeweging naar boven. Theda had nu zekerheid dat de daar hangende schipbreukeling haar man was, en nogmaals klonk het: ‘Ik kom!’

Tegelijk had vader Mark Alf zijn nevenman in de boot eenige woorden toegefluisterd, en Kort Peter knikte. Zou een vrouw, al was zij ook de beste en verstandigste, den mannen bij het reddingswerk voorgaan? Kort Peter, de voorman, trok zijn gezellin op de bank terug en voegde haar toe:

‘Gehoorzaam, zooals 't je betaamt. Nu je eenmaal met de mannen bent meegegaan, moet je je ook als zoodanig laten behandelen.’

‘Ja, maar het is toch mijn Jens Alf, mijn eigen man, die daar...’ Een vreeselijke kreet brak den zin af, want tegelijk met een stuk hout kwam ook de mannengestalte naar beneden en viel op het overstroomde dek van het schommelende wrak.

Nog meer deden de mannen hun best om aan boord te komen, maar niettegenstaande al hun inspanningen wilde het hen niet gelukken van de kleine boot op den hoogen, door wind en golven heen en weer geslingerden driemastschoener te klimmen. Als een van de scheepslui nog maar kracht genoeg had om een handje te helpen; maar wie van hen nog leefde, lag halfdood in de beschutte hoeken van het bovendek. En de kapitein van de ‘Ora et Labora’ (want deze was het werkelijk) lag bewusteloos te steunen, terwijl het ijskoude zeewater over hem heenspoelde.

Met inspanning van alle krachten werkte uit de boot een vrouw zich naar boven tot op het dek - Theda. Het was Theda, die het eerst het wrak betrad en den voorman Kort Peter in staat stelde met een toegeworpen touw de reddingsboot aan het gestrande schip te verbinden, om daarlangs op het dobberende wrak te komen.

Dadelijk na hem had ook de vader Mark Alf het verongelukte schip beklommen. Toen hij op het neergevallen lichaam van zijn zoon toesnelde, zag hij dat Theda hem reeds in de armen hield, terwijl zij in het water naast hem knielde, het ijs uit zijn haar verwijderde en zich moeite gaf de levensgeesten van den bewustelooze weer op te wekken.

Nu sloeg de schipbreukeling de oogen op, maar staarde zijn vrouw zoo aan, dat men zag dat hij haar niet herkende.

Terwijl het éénе deel der manschappen onder in de boot voor hun eigen veiligheid en voor de onverwijlde overbrenging der schipbreukelingen zorgde, was het andere bezig, boven op het dek, om de verongelukten in de reddingsboot te laten zakken.

Theda was met behulp van haar vader bezig den gevallene op te richten, waarbij zij met schrik bemerkte, dat hij bij het neerstorten den eenen arm gebroken had.

‘Vader,’ riep zij, ‘daar moet u voor zorgen; gij, als oudzeeman, weet wat er in zulke gevallen gedaan moet worden.’

En de oude Mark Alf wist het. Meer dan eens had hij in zoo'n geval bijstand verleend. Met de snel van zijn eigen schouders getrokken bretels had hij den gebroken arm tusschen twee stukken hout gebonden; eerst daarna werd de verongelukte in de boot naar omlaag gelaten, waar ruwe zeemanshanden hem zacht neerlegden, totdat een bed aan land hem kon opnemen.

Nauwelijks was de kapitein der ‘Ora et Labora’ veilig in de boot - de laatste der ondergebrachten - of de voorman riep Theda toe: ‘Kom - het schip zinkt!’

‘Ik kom al!’ riep zij terug. En werkelijk, terwijl zij behoedzaam naar beneden klauterde, bemerkte zij dat het hoog tijd was de ‘Ora et Labora’ te verlaten; het lek-gesprongen schip zonk dieper en dieper onder den last van het indringende water.

Juist toen Theda, bijna verstijfd in haar doornatte kleeren, door de mannen in de boot overgenomen werd, kwam er een nieuwe vreeselijke hagelbui over de boot en het schip heen; nauwelijks konden de mannen in de reddingsboot zich met inspanning van alle krachten van het wrak afstooten, want het helde reeds zoover over, dat de verschansing aan stuurboordzijde reeds in het water stak, en toen er een groote golf overheensloeg, begroef deze den eens zoo trotschen schoener, en met hem de zonden, die hij over de diepten gedragen had.

Door den winteravond kon men bij zachteren wind de kerkklok over het eiland hooren luiden. ‘Het Oudejaarsavondgelui,’ mompelde luisterend de eerste van het groote gezelschap, dat zich nu van het strand naar het dorp begaf. En steviger nog pakte hij de draagbaar vast, waarop zijn zoon, eens zijn trots, nu met gekneusde ledematen en gebroken arm, neerlag. God in den hemel, zoo moest hij thuiskomen! - Thuis?

Juist toen de dragers de baar neerzetten om een oogenblikje te rusten, vroeg Kort Peter, de voorman, halfluid en met onmiskenbare verlegenheid: ‘Waarheen zullen wij hem brengen?’

‘Waarheen?’ was Theda's wedervraag, terwijl zij snel naar voren trad, ‘waarheen anders als... in zijn... eigen... huis? Ik ga vooruit en zal zijn bed klaarmaken.’

En de Oudejaarsavondklokken hadden nog niet met luiden opgehouden toen Jens Alf, de kapitein van de verloren ‘Ora et Labora’, de oogen opsloeg in het kamertje van het huisje, dat hij vijf jaar geleden verlaten had om een vrouw, die hem nu ontloopen was, evenals hij destijds de zijne.

‘Theda!... Vader!...’ kwam het stamelend over de lippen van den man.

Toen trad de jonge vrouw op den schipbreukeling toe en vatte hem bij de hand. ‘Gij wildet immers naar huis?’ vroeg zij, hem ernstig in het gelaat ziende.

‘Daarom zette ik koers naar ons eiland. Ik wilde naar huis... om vergeving!...’

De deur werd opengetrokken en de jonge Henk stormde de kamer binnen. ‘Moeder, wien hebt ge meegebracht?’

De jonge vrouw wees met van vreugde stralend gelaat naar het bed, van waar de man met angst naar haar opzag. ‘Wien? Wel jongen, je vader, heb hem lief, hij zal het zich waardig maken.’

En de storm was bedaard op zee en in de harten dezer brave lieden.

Hanna Versmeele's Huwelijk, door Frans Hoskorn. (*Vervolg van blz.* 124.)

‘God, wat ben jij gezellig,’ zei Alfred 's avonds, ‘ga maar naar bed hoor, als je uit den koffer maar even 'n schoon overhemd en boord wil krijgen; 'k denk er nou juist om en anders moet 'k daar morgen alweêr om denken, 'k ga nog wat naar de leeszaal.’

AAN HET WERK. Naar eene fotografie. (Zie blz. 135.)

Hij ging naar beneden, - maar Hanna had geen sleutel van den koffer.

Ze begaf zich te bed en van vermoeidheid sliep ze spoedig.

Een verschrikkelijk lawaai deed haar plotseling wakker schrikken.

Ze zag Alfred, waarschijnlijk pas binnengekomen, en ze begreep dat hij op zijn manier zijn schoenen had buiten gezet en de deur gesloten. Ze bleef liggen met open oogen, ze lag prettig, ze voelde zich goed zoo, ze was zoo moe.

‘Héë!’ schreeuwde Alfred, ‘wor 's wakker!’

Ze verroerde zich niet, gaf ook geen antwoord. Ze sloot weêr haar oogen. Met een paar stappen was hij bij 't ledikant en schudde haar bij den arm. Ze sloeg de oogleden op en vroeg:

‘Wat is er?’

‘M'n overhemd!’

‘In den koffer, jij hebt 't sleuteltje.’

‘Hier is 't. Sta nou even op en geef't. 'k Heb geen verstand van linnengoed. Morgen hebben we geen tijd.’

‘Morgen geen tijd?’

‘Nee, om elf uur moeten we immers weêr op den trein zitten en we moeten eerst nog wat gaan zien.’

‘Alweér sporen?’

‘Ja, natuurlijk. 't Staat immers in 't reisplan, leer 't dan uit je hoofd.’

‘'k Ben zoo moe.’

‘Nou al? We zijn nog lang niet op de helft.’

‘'k Vin reizen heelemaal niet plezierig.’

‘Plezierig! reizen plezierig! nee, 'k ook niet. Reizen is niet plezierig. 'k Wou 'k goed en wel op m'n kantoor zat. Die vervloekte Ohio.’

‘'k Had er me zooveel van voorgesteld,’ zuchtte Hanna.

‘Wat kan ik 't helpen, - zeur niet. 'k Had me voorgesteld dat de Ohio zou stijgen en de boel loopt terug. 'k Heb nog veertien vaten staan, hoe spring 'k er nog uit,’ jammerde Alfred.

Hanna zweeg.

‘Hoe is 't, krijg 'k nou m'n overhemd?’

‘Och, Alfred, laat me met rust, als je 't zelf niet krijgen wilt, dan morgenochtend, geloof me, 'k ben dankbaar dat 'k lig, 'k ben zoo moe.’

‘En ik zeg je,’ raasde Alfred plotseling driftig, ‘dat je 't nou geven zal. 'k Heb geen vrouw genomen om zelf voor linnenmeid te spelen!’

Hanna vloog overeind, die toon pijnigde haar, ze hoorde hem voor 't eerst. Ze staarde met wijd open oogen Alfred aan als wezenloos; werktuiglijk bracht ze de hand naar 't hart, daar deed het zeer. Het flitste door haar brein dat ze zich had verkocht, dat ze niet zijn vrouw, alleen maar zijn sloof, zijn dienares, zijn slavin was geworden. En dat moest ze zich laten welgevallen! Waaraan had ze dat verdiend? Nog maar pas getrouwd, wat zouden de menschen zeggen, - zij zouden haar de schuld geven, zeggen: dat heb je van die geleerde vrouwen, - als ze niet toegaf. Haar hersens brandden. En dan haar moeder die haar had gewaarschuwd, wat moest moeder wel van haar denken, wat, als ze niet toegaf!

'Moet 'k nog langer wachten,' schreeuwde Alfred, die bij de tafel in kranten had gesnuffeld.

Zwijgend stond ze op, kreeg 't gevraagde en vroeg toen gelaten:

'Nog iets?'

Een beetje verward bij die vraag keek hij op en bemerkte nu toch dat ze er bleek en vermoeid uitzag.

'Kom, ga maar weér naar bed, 'k ben wat driftig uitgevallen, maar 't is zoo kwaad niet gemeend.'

Hanna ging weêr naar bed. Alfred wierp 't overschot van zijn sigaar uit het raam, ontstak een nieuwe, draaide hoog 't licht op en zette zich aan tafel met de kranten.

Hanna snikte in 't ledikant. Alfred hoorde 't niet; hij vergeleek de prijzen van Ohio- met Baai-tabak en las tot zijn groote vreugde dat Virginie schaars werd en wat er nog van in voorraad was eerder geel dan zwart van kleur mocht heeten, - dat gaf opluchting, hij had nog zeven vaten mooie, vette, zwarte Virginie-tabak.

Den volgenden dag is 't warm, vooral buitengewoon warm in de spoor-coupé. Zwaar vallen gedurig Hanna's oogleden dicht. Buiten den rookenden Alfred zitten er nog drie rookende heeren in de coupé, die wel gevraagd hebben of 't rooken mevrouw ook zou hinderen, maar op welke vraag hun Alfred ten antwoord gaf dat zijn vrouw er wel tegen kon.

De trein rent voort door tunnels en langs bergen; Hanna slaapt. Eerst zoetjesaan, dan sterker, forscher wordt geremd, zoodat de trein met een schok tot staan komt, juist in de kromming van een tunnel. Even opent Hanna de oogen, maar sluit ze onmiddellijk weêr. De heeren praten met elkaâr, steken 't hoofd buiten 't portierraampje, maar zien niets. De conducteurs draven langs den trein. Er worden vragen gedaan. 'Machine defect,' wordt geantwoord. 't Duurt tien minuten, twintig minuten, Hanna slaapt. Alfred moppert en vloekt op het lamme spoor, dat zijn reisplan dreigt in duigen te werpen wat hij zoo mooi samenstelde en wat zijn vrouw maar niet waardeert. Een half uur, drie kwartier. Alfred steekt een versche sigaar op, maar wordt plotseling van zijn plaats gewipt en geworpen tegen de hem tegenoverzittende slapende Hanna. Deze ontwaakt met een luiden gil. Koffers en valiezen tuimelen uit het net, zand dringt den reizigers in de oogen en tusschen de tanden.

Reeds heeft een der medereizigers 't portier opengeworpen.

'Er in blijven,' schreeuwen de conducteurs, maar overal springen menschen uit de coupé's en ook Alfred volgt de anderen. Hanna zit alleen in 't duister.

Verschrikt uit haar slaap geschud, zenuwachtig verward, begrijpt ze eerst niet, zit een poos als versuft. Doch dan stapt ze voorzichtig tastend van de treê, maar kan in 't begin niets anders onderscheiden dan de glimnatte rotswanden van den langen koker. Angstig klemt haar hand zich vast aan de coupédeur. Ze staat tusschen de rails van 't andere spoor, en met ijzing moet ze gedurig denken dat er een trein zal aansnorren en haar verpletteren. Maar dan ontwaart ze dat uit nevencoupé's meerdere dames komen. Ze voegen zich bij haar, vragend, pratend, geheel in de war. En dan langzaam onderscheidt Hanna; haar blik blijft rusten op een donkere massa, die dan gaat bewegen, ze ziet gestalten, nu ook duidelijk hoort ze schreeuwen, eindelijk kan ze door en over elkander geworpen waggons bespeuren als een monsterkluwen; ze twijfelt niet meer, de trein is achteropgereden.

Ontzettend wordt het geweeklaag der om haar staande vrouwen; de eene gilt om hulp ofschoon haar niets deert, eene andere roept om haar man die weg is, en allen praten ze tegelijk zenuwachtig druk, willen, maar durven niet van de plaats. Hanna staart stil maar al den langen glibberig glimmenden koker in. Daar wordt met flambouwen 't tooneel nu fantastisch verlicht; menschenschimmen, voortdurend bewegend, glijden in dat licht. Hanna wil daarheen, doch haar voeten weigeren den dienst, ze zakt op de treêplank, en blijft daar ineengedoken zitten, verlamd van schrik, moe en op, ze kan niet meer denken, haar oogleden vallen dicht, ze slaapt een onrustigen slaap, telkens opschokkend als een der vrouwen gilt, telkens opvliegend en weêr neerzakkend wanneer een brancard stil door mannen met witte gezichten wordt voorbijgedragen.

Hanna ziet die dingen maar vaag, doch ze voelt ze. En als ze weêr opschokt heeft nieuwsgierigheid de vrouwen naar 't flambouwlicht gelokt, is ze geheel alleen! Ze voelt zich als dood, drie woorden maar spoken in gestadigen kringloop door haar brein: moeder, Martinet, kind! Dan wordt het plotseling licht om haar, ze ziet Emil met 't kind op den arm, háár kind, zíjn kind, ze hoort het kraaien, ziet het de armpjes uitstrekken naar haar...

Als ze ontwaakt, zit ze in de coupé. Ze herinnert zich flauwtjes dat ze half opgestaan half opgetild is, meer niet. Alfred vertelt haar:

‘De trein werd achteropgereden. De remmer en machinist van den anderen trein zijn dood. De Zugführer levensgevaarlijk verwond. 'n Twintig personen hebben deels beduidend, deels onbeduidend letsel bekomen. Er 's om 'n andere machine gezonden en dan gaan we verder. Beroerde boel, heel 't reisplan in duigen.’

Hanna's moede oogen zien naar Alfred, die wel een beetje opgewonden vertelt, maar rustig rookt alsof er niets gebeurd ware. Zijn wegblijven verontschuldigt hij niet, naar hoe zij daar op de treeplank kwam vraagt hij niet. Met nog bevende lippen vraagt ze eindelijk:

‘Waar blijven die ongelukkigen nou, 'k heb brancards gezien.’

‘Weet ik dat, kan me ook niet schelen. De gewonden zijn allen verbonden. Er waren wel vier doctoren in den trein.’

‘Wier assistent jij was?’ vraagt Hanna met warmte, want ze hoopt dat hij zal ja zeggen, dan heeft ze een houvast aan hem, dan wordt haar iets bewust van zijn man-zijn, ziet ze een lichtstraal op haar begonnen duisteren weg, want dan kàn Alfred niet zoo hol zijn als hij zich voordoet, dan speelt hij maar comédie tegenover haar, misschien om haar te beproeven.

‘Waarom denk je dat?’

‘'k Meende 't aan je stem te hooren.’

‘Dan hoorde je verkeerd, 'k heb me bepaald tot toekijken.’

Hanna voelde iets dat naar verachting zweemde in zich opwellen. Haar liet hij alleen zonder eenige bezorgdheid in de duisternis achter, doch ze zal 't hem niet klagen, den ongevoeligen, groven man, - maar dat hij daar op de plaats van 't onheil de handen niet had uitgestoken, dat daar zijn hart niet had gesproken voor de ongelukkigen, dat hij niets anders deed dan nieuwsgierig toekijken, haar ellendig alleen liet om daar uit een soort liefhebberij and'rer ellende aan te gapen of 't een kermisvertooning was, dat vond ze wreed, weêrzinwekkend, onmanlijk, en dat hij 't haar zonder schaamte zeggen kon, afschuwelijk.

‘Wat 'n stoere kerel was die remmer,’ zegt een der reizigers, ‘'t is jammer van den vent hoor!’

‘Had ie vrouw en kinderen?’ vraagt Hanna zacht.

‘Best mogelijk,’ antwoordt Alfred brommend, ‘ìk kan 'm 't leven niet weêr inblazen. 't Is beroerd genoeg dat we bijna drie uur oponthoud hebben.’ En dan bijna jammerend: ‘nou kan 'k 't heele reisplan gaan veranderen, we vinden nergens meer fatsoenlijk eten, niks dan opgewarmde klieken, 't is ellendig, 't is om donders te worden!’ En met een nijdig gezicht beet hij de punt van een sigaar om verder te dampen - en te zwijgen.

De trein ging nu langzaam vooruit, en toen weer 't daglicht in de coupé drong zag Hanna dat Alfred reeds aanteekeningen maakte in 't reisplan.

‘O, Alfred, hoe verrukkelijk is hier 't uitzicht!’ riep

Hanna. Ze had zich in een schommelstoel gevlijd, half zittend, half liggend, en slurpte behaaglijk uit het lange glas haar Schwarz-Caffee. 't Was op 't terras van een hotel te Schwyz.

Alfred keek op van zijn hem onafscheidelijke krant, blies een rookwolk uit zijner hem onafscheidelijke sigaar en antvoordde:

'Ja zeker, dat 's mooi. De Ohio stijgt goddank 'n beetje.'

Hanna zweeg.

'Hoor je me niet?'

'O jawel, maar...'

'Vin je dat dan niet gelukkig, je zou 't toch niet verrukkelijk vinden als m'n zaken teruggingen, wel? 'k Zal direct aan Laag (de boekhouder) schrijven dat ie de koopers alvast 's polst.' Hanna zuchtte en bleef staren in 't verre, terwijl Alfred naar binnen ging. Haar gedachten vlogen over de bergen naar 't kleine vaderland, naar huis. Waarom had ze getrouwd willen zijn? Waarom bleek Alfred niet een man te zijn als ze gehoopt, als ze zich voorgesteld had, van een flink, doortastend, edel karakter, een karakter waarvoor zich een vrouw gaarne buigt! Was ze maar thuisgebleven bij haar boeken en muziek. Als moeder 't wist dat Alfred haar opofferde aan zijn reisplannetje, haar bestaan totaal vergat om een wreed genoegen te smaken in 't lijden van medemenschen, wat zou ze 't hoofd schudden! Of voelde hij dat misschien zoo niet? Was hij gehard in 't leed en voor teedere aandoeningen gevoelloos; daardoor ook zoo ruw en bruut? Bij de minste stoornis kwam zijn koffiedik boven! Ze lachte even stil voor zich heen en diepte uit haar zak op een sluitboekje, waaruit ze na eenig zoeken een papiertje nam. Toen Alfred terugkwam had ze juist haar lezing volbracht en vouwde 't weêr dicht.

'Heb je 'n brief?'

'Nee, 't is iets van Truida Mortels. 'k Von 't in m'n portefeuille. Truida schrijft dikwijls d'r gedachten op. Dit idee vin 'k nogal leuk, daarom waarschijnlijk heb 'k 't bewaard.' Zij reikte hem 't papiertje. Alfred las:

Koffie-Analyse.

'Als de koffie gezet en in den kop is geschonken, na de gebruikelijke, haast nimmer met neen beantwoorde vraag "gebruikt u suiker en melk," althans wat betreft de suiker, wordt ze met een lepeltje beroerd, opdat de op den bodem van den kop liggende suiker haar smaak met de koffie vermenge. Bij al te sterk roeren komt echter ook het dik naar boven dat in sluimering lag, - en de koffie smaakt bitter of dan bitter-zoet. Zóó ook 't gemoed van den mensch; het wordt geroerd en omgeschud, de suikersmaak laat zich gelden en men doet wel en is goed, - het wordt hevig geschokt, het dik komt naar boven dat in sluimering lag, en men toont de leelijke zijde van 't karakter. De koffie kan echter gefiltreerd zijn, zoodat nooit "dik" aanwezig is en ook bij 't hevigst beroeren niet anders dan suikersmaak zich met den drank vermengt. Zóó zijn wellicht edel denkende, beschaafde gevoelsmenschen, door opvoeding gefiltreerd, in wier binnenste geen "leelijk dik" aanwezig is.'

Toen hij gelezen had maakte Alfred een gebaar als wilde hij 't papier verscheuren maar zich bedacht. Hij gaf 't Hanna terug en zei:

'Wat 'n onzin. Hoe kan jij dat leuk vinden?'

‘'k Vin 't zelfs mooi gevonden, mooi gedacht!’

‘Zoo, 't spijt me voor jou. 'k Dacht je degelijker was. Luister nou 's naar verstandiger taal. Volgens 't gewijzigde reisplan gaan we morgen met 'n vroegeren trein hier vandaan.’

‘Maar Alfred, 't is hier zoo goddelijk, laten we hier 'n paar dagen blijven.’

‘Eigenaardig, als ik eerder weg wil om weêr 't verstoorde reisplan in evenwicht te brengen, wil jij maar liefst 'n paar dagen blijven.’

‘Maar 'k vin 't hier zoo mooi, verander dan je reisplan, met dat reisplan ben je niet getrouwd.’

‘Dan loopt immers alles in de war. Jullie vrouwen willen altijd verwarring stichten. Hier 'n paar dagen, daar 'n paar dagen, elders 'n week.’

‘Vin jij dan dat voortjagen zoo prettig? Alles vliegt me voorbij in vogelvlucht. 'k Dacht veel te genieten en dat jij met je bereisdheid 'n prettige gids zou zijn.’

‘Voor dat vak ben 'k minder geschikt, 'k maal trouwens niet om natuurschoon. 'k Ben eigenlijk meer op reis omdat 't mode is 'n huwelijksreisje te doen, en omdat 'k dacht dat naar je genoegen zou zijn.’

‘Met 'n mode te volgen? Zoo haastig te reizen alleen om 't einde te bereiken, daar kon niemand genoegen in vinden!’

‘Had dat vroeger gezegd...’

‘Heb ik dat niet? Maar je wou niet luisteren. Vin je 't niet bespottelijk per sé dien eenmaal vastgestelden afstand af te willen leggen zonder dat 't genot schenkt!’

‘'k Kan er nou niet meer aan doen.’

‘Je kan toch je reisplan veranderen.’

‘Nee, 'k heb dat eenmaal zoo opgemaakt en laat door geen vrouw 't veranderen.’

Hanna wond zich op. Was Alfred nu een man of een plagend kind?

‘Dus je wil zoo blijven doorvliegen!’

‘Als je 't vliegen wil noemen, ja. In den kortst mogelijken tijd zooveel mogelijk zien, dat 's wereldwijsheid.’

‘Maar geen genot, laten we dan naar huis gaan.’

‘Om daar alles in de war te sturen, m'n heele kantoor op stelten te zetten, waar alles in de puntjes is geregeld tot we thuiskomen volgens 't reisplan.’

‘Mensch, hou op, je maakt me zeeziek met je reisplan!’

‘Wel mogelijk, 'k hou van orde. Je ziet 't, als er iets verkeerd loopt zooals nou 't reisplan, tracht 'k alles weêr in 't goeie spoor te brengen.’

‘Maar dan ga ik naar huis!’ Ze kon 't niet helpen, 't was er uit eer ze 't wist. Ze wist zich niet meer te beheerschen. 't Was of Alfred met idiootheid was geslagen, waar het dat reisplan gold. In plaats dat ze nu na de verschrikking van dat spoorwegongeluk eens rusten kon, de heerlijke natuur in en om Schwyz genieten, moest ze weêr voort; sporen en altijd sporen. Ze begreep wel dat ze die vasthoudendheid aan de zaken had te danken, dat op Alfred's kantoor een afschrift van 't reisplan aan den muur prikte opdat 't personeel zeer correct kranten en brieven konde opzenden. 't Was om dol te worden dat voortjagen zonder genot, ze werd er nog ziek van.

Alfred had met een ruk 't hoofd opgericht.

‘We zullen reizen zooals ìk 't verkies. 'k Stuur voor jou plezier m'n boel niet in de war.’ Hij draaide zich om en ging naar binnen. Hanna liep 't terras af, den tuin in, bevreesd voor haar drift, bevreesd woorden te zeggen die later misschien zouden berouwen en pijnigen, bevreesder nog voor de oogen der overige gasten.

Ze kwamen naar huis volgens 't precies geheel afgewerkte reisplan, en wel op een Zaterdagavond. Alfred sliep den geheelen Zondag uit om den Maandag uitgerust naar kantoor te kunnen gaan. Eten en drinken verlangde hij op de slaapkamer. ‘Denk er om, Hanna,’ had hij gezegd, ‘'k moet Maandagmorgen naar m'n kantoor, 'k wil rust hebben, zorg dus dat 'k alles op tijd krijg!’ En om zeven uur in den Zondagmorgen verlangde hij al thee en moest Hanna opstaan, om elf uur koffie, om twaalf uur brood en eieren. Om twee uur brachten vader en moeder haar een bezoek, Alfred bleef onzichtbaar. Er kwam nog meer visite, zoodat van rust voor Hanna geen sprake was.

Toen die eerste dagen voorbij waren losten zich Hanna's moeheid en leed op in de drukte der meubelverschikking, want het tijdens haar op-reis-zijn geplaatste ameublement

stond haar overal te stijf en te ongezellig, de platen en enkele schilderijen hingen op 't verkeerde licht, haar piano blokte koud in het salon, zij moest naar de huiskamer; niet ingebonden muziekstukken, ingenaaide leerboeken, schriften en losse beschreven vellen papier, dat alles lag op den zolder en dat alles moest in de boekenkast, waarin alleen de mooie bandjes in slagorde stonden. Dat gaf werk genoeg. Dan kwamen er telkens dingen voor, waar ze vreemd tegenover stond, omdat het haar nog zoo vreemd was een getrouwde vrouw voor te stellen. Alfred veranderde wezenlijk in zijn voordeel, sinds hij als een machine zijn kantoor bezocht, daar zijn bezigheid had waarin hij geheel en al opging. Hanna wist nu dat het machinale alles precies op tijd de zwakke zijde haars mans was en ze voegde zich er naar, ze zorgde trouw, ze had voorloopig aan niet veel anders te denken. Daarbij zag zij hem iederen dag telkens maar voor eenige oogenblikken en in die oogenblikken had ze in keuken en kamer voor hem te zorgen. Het overige van den dag bleef ze alleen en kon ze naar welgevallen besteden.

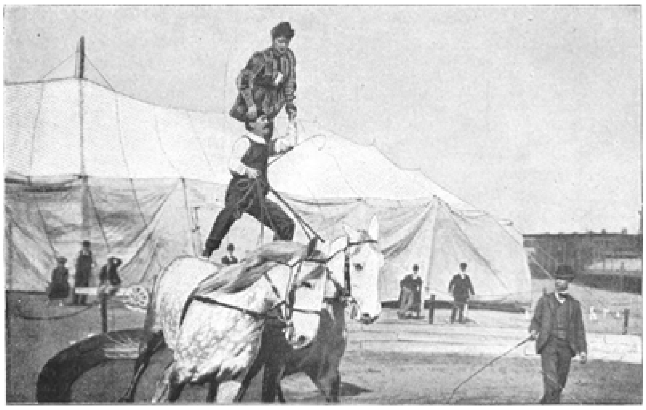

ROMEINSCHE SPELEN OP TWEE PAARDEN.

Alfred wàs een machine. Zijn woonhuis lag aan den Eendrachtsweg, tegenover dat van notaris Mortels, die aan den Westersingel woonde, en over den Eendrachtsweg rolde de tram. Hanna had liever aan de Schie gewoond, maar dan moest Alfred een eindje loopen voor hij een tram kon nemen, daar gebeurde dus niets van. Hij tramde 's morgens naar zijn kantoor, de sigaar in den mond, de ‘Nieuwe Rotterdammer’ in de hand, kwam halfeen per tram koffie drinken om zich daarna trammend naar de beurs te begeven, en rolde tegen 't etensuur per tram weêr huiswaarts. Na zijn dutje tramde hij om zes uur nogmaals naar zijn kantoor om 's avonds te voet naar huis te wandelen, doch dan kwam hij niet van 't kantoor maar uit de societeit. Dan was 't gewoonlijk al laat en Hanna reeds naar bed. Voor gezellig praten bleef dus niet veel tijd, want 's morgens had hij haast omdat hij laat opstond, bij 't koffiedrinken had hij geen tijd omdat hij naar de beurs moest, bij 't middageten verlangde hij naar zijn dutje en daarna maakte hij weêr haast om weg te komen. De weinige minuten, die hij nog eens aan tafel of in de kamer nableef, ging hij nog altijd achter een krant schuil en zag Hanna hoe de sigaarrook er boven uit opkringde en in rustige voortwolking de kamer benevelde. Dan stond ze maar op van tafel. Maar eenmaal aan dat machinale gewend, leek haar 't voortleven met Alfred toch minder bang dan ze op de reis vermoedde. 't Zou wel gaan, dacht ze. Een hoogst enkele maal, want de zaken lieten uitgaan maar zelden toe, bezocht ze met Alfred den schouwburg, liefst als een opera werd opgevoerd. ‘Dan zag je nog wat voor je geld,’ zei Alfred,

want van de meer intieme tooneelspeelkunst hield hij niet. Die was hem te saai. Kamerstukken, haast zonder decoratie en vol met banale praatjes, wat had je daar nou aan! En Hanna had zich te schikken. Tevergeefs poogde ze bij Alfred zin voor kunst op te wekken. Hij was en bleef een zakenman, die buiten zaken het lichaam voedde, - dat ook de geest bij tijden om een boterham vraagt begreep hij niet. Zijn geest was niet hongerig.

Waren ze dan een enkele maal in den schouwburg bij een operavoorstelling, dan wipte Alfred na iedere acte even de zaal uit, om een haaltje te doen, daardoor ook weêr elk gesprek afsnijdend. In de groote pauze stormde hij naar de rookzaal. Nog voor 't scherm geheel neêrgleed, was hij al weg en liet Hanna alleen. Hij kwam pas terug als 't scherm al lang opgehaald, anders gezegd, als zijn sigaar was opgerookt.

De eerste maanden vond Hanna tot lezen of musiceeren maar zelden gelegenheid en ze merkte al spoedig, dat ze krachtdadig de visitewoede had te beteugelen, wilde ze meesteres van haar tijd blijven. Trees had weder een kleintje gekregen, Trees was zwaar ziek geweest, vader sukkelde, Hanna had handenvol werk. En Alfred verlangde alles altijd precies op tijd, - al wilde Hanna voor de halve stad soep koken en alle zieke menschen bezoeken, ze kon 't doen, als hij maar op klokslag werd bediend. Alleen had hij haar te verstaan gegeven dat de bezoeken van Truida Mortels hem onaangenaam waren. Die dame koesterde naar zijn meening te zonderlinge opvattingen over 't leven in een stad. En 't lesgeven, dat Hanna deed aan jonge meisjes, geviel hem ook niet; ze zouden op de beurs oog gaan denken dat zijn vrouw

mede verdienen moest, en dat deed kwaad aan de zaken. Dat Hanna onbemiddelde meisjes les gaf uit goedheid, uit opoffering of zoo iets, dat geloofde op de beurs toch niemand.

Maar Truida zat 's avonds dikwijls een uurtje bij Hanna en de twee vriendinnen musiceerden of spraken over literatuur, en Truida bracht de nieuwste werken meê, ook verzen, of las Hanna menige door haar opgeschreven gedachte voor. Zoo had zij bij de opening van het jachtseizoen opgeschreven:

'De dominee op den kansel, de dramaturg op het tooneel, zij prediken de liefde als het eenig noodige, het eenig onverganklijke. Zij prediken liefde te geven, - maar de zwakke mensch kromt gedwee den rug onder de slagen die 't lot hem toebrengt, loopt mak in 't gareel van de conventie. Hij kan wel liefde ontvangen, niet geven.

Den mensch wordt gepredikt liefde te geven. O, zie op booten en in spoortreinen de helden, die dragen lange slobkousen om de kuiten, een gevederden hoed op 't hoofd, terwijl een moorddadig geweer bungelt op hun rug. Zij gaan op om hunne medemenschen liefdevol te bevrijden van bloeddorstige hazen en roofzuchtig pluimgediert. Die moordenaars noemt men jagers en hun bedrijf voert den weidschen titel van jacht; zie naar de vogelen, arme zangers, die vallen als offer der mode door verheven te worden op dameshoeden.... en meerdere door den mensch mishandelde dieren volgden, om te komen tot:

Den mensch wordt liefde te geven gepredikt. Volmaakt is, zàl nooit iets zijn op de wereld, en 't minst volmaakt, juist door zijne meerdere volmaking met gevoel en gedachte die hem verheffen en doen heerschen boven al wat leeft, maar die hem ook den twijfel brengen en in botsing voeren met medemenschen die anders voelen, anders denken dan hij, is de mensch. Liefde geven, - liefde die is als een kleinood, rustend op den bodem der zee. Wie 't wagen durft and'rer meening en oordeel ten spijt zich te hullen in 't wanstaltig duikerskleed, neêr te duiken wijl and'rer spottend gelach om 't gevaarlijke en dwaze der onderneming hem volgt, wie 't wagen durft is een held, want nimmer nog bereikte, ook wèlke duiker, mèt het kleinood weder den vasten grond. Zij keerden meer dood dan levend terug in 't gewoonheidsleven, of ze bleven als offer van hun pogen, - omdat de mensch niet volmaakt kàn zijn.

Liefde geven, streven naar volmaking, níét in 't bereiken, in 't streven enkel vindt de mensch zijn mensch-zijn. En met dat streven, met dat liefde geven staat of valt een gansche menschheid. Want ze zijn het middellijk gevolg dier ééne liefde, dier hooge liefde die oppergebiedster is op aarde, de liefde tusschen man en vrouw.

Maar de niet volmaakte mensch wilde een volmaakte orde van zaken stichten, een volmaakte wet scheppen, en daartoe greep hij in bij de liefde en onderwierp haar aan verplichtingen en bepalingen. En toen behoefde de mensch niet meer te streven naar volmaaktheid, nu die eene, die hooge liefde van 't hart mocht misbruikt worden ter bevrediging van den hartstocht, ter voldoening van den wellust. En verder dan ooit staat door die wet de mensch verwijderd van zijn menschzijn, van liefde geven, streven naar volmaking. Liefde geven, het eenig noodige, mensch, man, ik weet het, al wilt ge ook sterk zijn, veel hebt ge reeds om over te denken, geld beleggen en zaken doen, maar o! wat vernielt ge moedwillig als een kind zijn speelgoed de gaven van uw God, gij voorstanders dier wet, wat spot ge met Gods wil, gij die gedwee bukt onder haar juk...'

(*Wordt vervolgd.*)

Bij de repetitie van een Amerikaansch rondreizend Circus. Met illustratiën.

Het gebeurt meermalen dat jonge lieden, van liefde tot de kunst ontbrand, heimelijk het ouderlijk huis verlaten om zich aan het tooneel te wijden; daarentegen hoort men zelden, dat kinderen om dezelfde reden plotseling verdwenen zijn. De laatsten voelen altijd meer neiging zich aan te sluiten

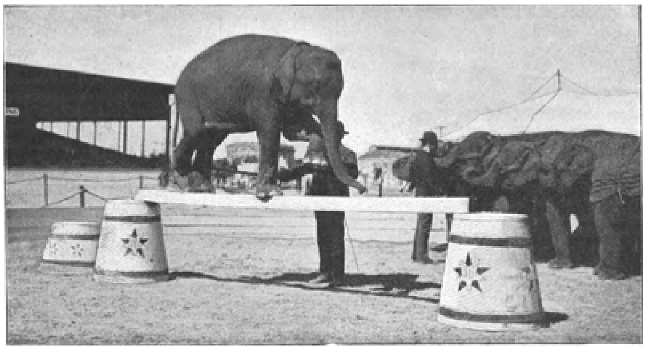

OLIFANTEN-DRESSUUR.

bij het gezelschap van een reizend circus, dat de steden en dorpen bezoekt, wat nogal natuurlijk is. De kleinen hebben geen verstand van de tooneelspeelkunst, maar zij zien daarentegen graag de dieren en de kunstverrichtingen der acrobaten.

Tegenwoordig is de belangstelling van het publiek meer gewijd aan het tooneel dan aan het circus; het paarden- en wagenrennen, zooals men dat in de circussen van het oude Rome zag, treft men nu op andere plaatsen aan.

Wat men vroeger in een circus in de allereerste plaats zocht, was de rijkunst en de paardendressuur, daarnevens de grappen van de clowns en de verrichtingen van de acrobaten. Later kwam de dressuur van andere dieren, vervolgens het ballet en nog verschillende andere zaken. De inrichting, de pracht der kostuums werd steeds grooter, maar de glans van het circuswezen zelf begon te verbleeken, hoewel het altijd nog een groot publiek trekt.

Eenige tientallen jaren geleden sloegen de eigenaars van circussen hun tent op voor den dag, waarop zij hun voorstellingen wilden geven; maar daar de apparaten, waarmee zij werkten, steeds grooter omvang aannamen, lieten zij, althans in de groote steden, vaste gebouwen maken. De Amerikanen bedienen zich daarentegen ook heden ten dage nog van het rondreizend circus, waarmede zij, zooals bijv. Barnum en Bailey verleden jaar gedaan hebben, den Oceaan oversteken en Europa bezoeken.

Daarbij komt, dat hun inrichting nog omvangrijker is dan de grootste in ons

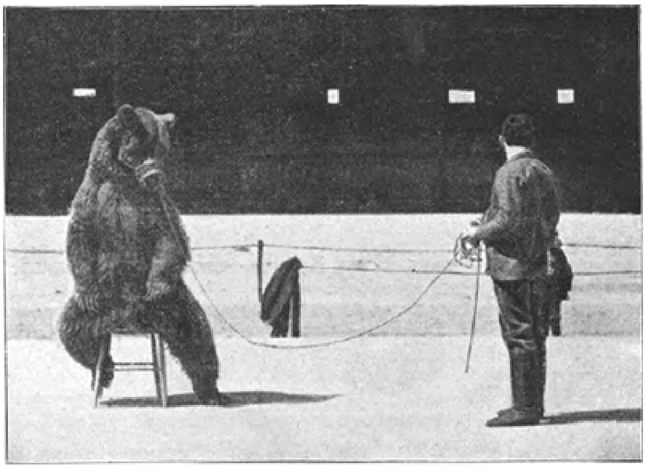

DE DRESSUUR VAN EEN BEER.

werelddeel. Zij stellen zich niet tevreden met één, maar hebben drie manèges, waarop tegelijkertijd voorstellingen plaats hebben. En wat krijgt men nu al niet te zien! Zij vereenigen circus en menagerie, en hebben bovendien een museum van abnormale menschen, bij wier aanblik zelfs een sterken man de eetlust vergaat.

Maar dezen kan men links laten liggen, want bij de kunstvoorstellingen is er genoeg interessants en merkwaardigs. Bijna nog boeiender dan een bezoek aan de voorstelling, is het bijwonen eener repetitie, daar het over het algemeen belangwekkender is het wordende te zien, dan het gewordene; men kan daarbij ook een indruk krijgen van den omgang der circusmenschen met elkaar, en hun zeden en gewoonten.

Laat ons dus eens een tocht maken door de verschillende afdeelingen, waar gerepeteerd wordt. Het eerste, wat ons in het oog valt, is een troep clowns, die hun gymnastische oefeningen verrichten met een ernst, alsof het nooit in hun opkwam het geëerde publiek door hun scherts en grappen aan 't lachen te brengen. Zij moeten allen in één richting en in dezelfde houding op de handen staan. De rechtervleugelman verricht zijn kunsten reeds goed, maar bij de anderen hapert het nog een beetje, de een helt te veel naar links, de ander naar rechts over, deze kan de armen nog niet voldoende strekken, bij genen buigen de knieën te veel door, en een derde heeft nog

zoo weinig macht over armen en beenen, dat hij ieder oogenblik op zijn neus dreigt te vallen. Overkomt ditzelfde hem bij de voorstelling, dan doen allen het hem na, als moest het zoo gebeuren; bij de repetitie evenwel krijgt hij een berisping.

Intusschen verneemt men van uit de arena, buiten, vroolijk paardengehinnik. Juist zijn een kunstrijder en rijdster van plan op twee paarden hun halsbrekende toeren te gaan verrichten. Zij zijn reeds geheel zeker van hun werk, maar toch moeten zij de repetitie meemaken, want meer dan ooit geldt hier de spreuk: ‘Stilstand is achteruitgang’, daarom moeten zij voortdurend herhalen, wat zij bij de voorstelling het publiek willen laten zien. Evenzoo gaat het den gymnastiker, die zich tweemaal in de lucht moet omdraaien, en wiens doel het is, morgen, bij de voorstelling, van den rug van een olifant te verrichten wat hij nu van den beganen grond doet.

Ook de wielrijder rekent niet meer op succès in het circus wanneer hij zijn kunsten op de planken vertoont. Er moet nu eenmaal gevaar bij zijn, dat wil het publiek, en daarom rijdt hij met zijn rijwiel, dat hij met eene dame bezwaart, over een hoog in de lucht gespannen koord, terwijl hij zelf een reusachtigen balanceerstok in de handen neemt.

Het duizelt ons, als wij er naar kijken, en daarom laten wij hem maar liever aan zichzelven over en begeven ons in de manège, waar juist een beer gedresseerd wordt. 't Bruintje, waarvoor wij in onze jeugd reeds een sterke voorliefde hadden, kan reeds dansen; hij zal nu netjes op een stoel gaan zitten, maar dit kunststukje kost hem haast nog meer inspanning dan het dansen.

Maar zijn geleider weet met hem om te gaan; hij heeft hem reeds den muilkorf voorgedaan. Bruintje heeft nu nog de vrije beschikking over zijn klauwen met scherpe nagels en zou daarmee zijn geleider duchtig kunnen toetakelen, maar hij denkt er niet aan, hij doet net of hij zich voor zijn pleizier laat dresseeren.

Men staat inderdaad verbaasd, als men ziet, hoever de menschen het in de dressuur van beesten gebracht hebben. Niet alleen het paard, de poedel en de leergierige aap geven aan zijn wenschen gehoor, maar van allen kan hij gedaan krijgen wat hij wil, van de tamsten zoowel als van de wildsten, van de domsten zoowel als van de verstandigsten, van de kleinsten zoowel als van de grootsten. Zelfs de olifant, die met zijn oppasser vangbal speelt, moet eraan gelooven.

Natuurlijk is de vatbaarheid voor leeren bij de onderscheiden diersoorten verschillend; maar behalve de visschen, bij welke de mensch in zijn nat element niet kan komen, hebben wel alle dieren hun meester gevonden. De middelen om ze te dresseeren zijn klontjes suiker en de zweep, maar van de eersten wordt veel meer gebruik gemaakt dan van de laatste. Er wordt slechts zelden gestraft, en de dieren worden met zachtheid en geduld behandeld. Zij gewennen zich spoedig aan hun dresseurs, van wie zij ten laatste zelfs gaan houden.

Toch zijn dezen hun leven nooit zeker, wanneer zij bij de wilde dieren in de kooi gaan. Eénmaal komt het oogenblik dat zij hun verscheurenden aard niet meer kunnen bedwingen, zij vallen hun oppassers aan en verscheuren ze.

Maar voor bijna geen enkelen persoon, die zijn beroep in het circus uitoefent, is het leven zonder gevaar.

Hoeveel verschillende beroepen het circusleven, althans in Amerika, omvat, daarvan hebben wij ons verleden jaar bij Barnum en Baily kunnen overtuigen. Toen konden wij een blik slaan op de groote massa menschen en dieren, die in zulk een

inrichting noodig zijn. Onwillekeurig maakten wij een vergelijking met de Europeesche circussen, en wij moeten eerlijk bekennen, dat die ten gunste van laatstgenoemde uitviel, want het equestrische element treedt hier meer op den voorgrond. Ook in de samenstelling der optochten en balletten zijn wij de Amerikanen vooruit; in grootheid staan wij evenwel achter hen. Wij willen hen gaarne de eer geven, dat zij meer materiaal met zich voeren, maar wij misgunnen hen die niet, daar onder hun emballage begrepen zijn de ongelukkigen en misgeboorten, die op hun ‘shows’ als wonderen moeten gelden.

Aan het werk.

‘Naar een fotografie’ staat er bij ons plaatje op pagina 129. 't Is dus werkelijk een bestaand persoon en geen phantasie van een schilder, de krachtige ferme kerel, die zich noode even van zijn werk omdraait om, met de zware tang op den schouder, door den fotograaf gekiekt te worden.

We kunnen het ons zoo best voorstellen, dat genoemde fotograaf in de verleiding kwam den fermen vent ‘even te nemen’, want heeft hij, onder zijn verzameling, portretten van gevierde zangeressen, van groote kunstenaars, een afbeelding van zoo'n man ‘aan het werk’ is hem ook heel wat waard.

Een leelijke vergissing.

Contrexeville is een aardig plaatsje in Frankrijk en een modeuitspanningsplaats geworden der Parijzenaars. Men vindt er overal koelte en schaduw, juist wat de bewoners van Parijs noodig hebben, in ruil voor hun warme straten. Om Contrexeville strekken zich groene bosschen uit, waarin zich aardige zigzagwegjes en kabbelende beekjes bevinden. Men heeft er een goed onderhouden casino, waar de bezoekers dansen en zich amuseeren met het bekende ‘Jockey-spel’.

Deze verschillende zaken trekken vele vreemdelingen, hen die houden van rust en kalmte in de groene bosschen, en hen die alleen uitgaan om zich te vermaken.

Onder deze laatsten werd twee of drie jaar geleden aangetroffen baron Alphonse de Vaudeville, een der meest luie en meest op vermaak gestelde jongelui uit Parijs. Hij was ongeveer 28 jaar, mogelijk iets ouder. Hij had een snor, maar deze was bizonder dun en aan de einden omgekruld. Hij droeg uitstekend gemaakte kleeren en kon er zich op beroemen een goed duivenschieter en lawntennis-speler te zijn.

Op zekeren morgen in Juli kwam hij al heel vroeg te Contrexeville aan, om er het seizoen door te brengen, maar vóór het avond was, was hij al tot over de ooren toe verliefd. Dit was evenwel niets nieuws voor hem, hij had een licht ontvlambaar hart, dat bij het geringste vonkje vuur vatte. Eén woord, één blik waren voldoende om de teedere gevoelens van baron Alphonse de Vaudeville te doen ontbranden. Hij was altijd verliefd, en ofschoon het voorwerp zijner liefde steeds een ander was, bleven zijn gevoelens voor ieder dezelfden. De laatste dame, die hij met zijn genegenheid vereerde, was altijd de beste, nog nooit had hij zoo bemind. Met de beste bedoelingen zwoer hij dan eeuwige trouw, die doorgaans niet langer dan veertien dagen duurde.

Op zijn eerste wandeling door de bosschen van Contrexeville ontmoette hij een dame, slank, jong, gratieus, in één woord - een schoonheid. Tamelijk treurig liep zij alleen in de schaduw van het bosch. Haar japon, van onbepaalde kleur, door een

goede naaister gemaakt, sloot bevallig om haar heen. Hare oogen waren verrukkelijk. Arme baron Alphonse de Vaudeville! Toen zij hem op het smalle pad ontmoette, ging hij voor haar uit den weg en groette haar; zij keek eenigszins verbaasd, maar beantwoordde zijn groet met een lichte buiging van het hoofd. Dit was voldoende om den aardschen vrede van baron de Vaudeville te verstoren.

'Wie is dat hemelsche wezen?' dacht hij. 'Een meisje? Neen, haar ernstige waardigheid heeft meer iets van een vrouw met eenige levenservaring. Een getrouwde vrouw? Een denkbeeld om wanhopig te worden! Zoo wreed kan het lot toch niet zijn! Misschien is zij wel weduwe; haar toilet had wel iets van halven rouw. Maar dan zal ik ook niet aarzelen! Ik zal mijzelf, mijn fortuin, of liever het restje ervan, aan haar voeten leggen. Ik zal haar trouwen!'

Nadat hij dit besluit genomen had, ging baron Alphonse de Vaudeville dadelijk uit om te informeeren naar den naam en het hotel van de dame, die bestemd was voortaan te zijn zijn deelgenoote in lief en leed.

Eerst begaf hij zich naar het casino, waar hij een vriend, monsieur Lebon ontmoette, iemand die een getrouw bezoeker was van Contrexeville en dus de rechte persoon om hem omtrent de schoone onbekende te ondervragen.

'Natuurlijk ken ik haar,' antwoordde hij dadelijk op de vraag van baron de Vaudeville. 'Zij is lief, verrukkelijk, volmaakt; ik bewonder je smaak, mijn goede vriend!'

'Hoe heet zij?' vroeg de baron koortsachtig opgewonden.

'Roche, Rochez of zoo iets. O, ik weet het al, de la Roche, of des Roches. Dat is al wat ik weet; zij leeft zeer stil en gaat nooit naar het casino. Men zegt dat zij weduwe is; ik heb eerst aan haar gedacht voor mijzelf, maar voor onze vriendschap zal ik mij opofferen, baron de Vaudeville.'

Alphonse begaf zich onmiddellijk naar het hotel, hem door den belangeloozen vriend aangeduid, en vroeg of er een dame logeerde, de La Roche genaamd.

'Des Roches,' verbeterde de eigenaar. 'Zeker, die is hier, kamer No. 14 eerste verdieping. Wenscht ge haar te bezoeken, mijnheer?'

Neen, stellig niet, dat zou een al te snelle toenadering zijn; dus antwoordde de baron: 'Vandaag niet, maar ik ken een mevrouw des Roches, en zou graag eens weten of het dezelfde is. Weet gij ook soms haar doopnaam?'

'Dien kan ik u wel zeggen,' sprak de vrouw van den hoteldirecteur glimlachend. ''t Is zoo'n vreemde naam, dat het mijn attentie trok. Zij heet Euphrosine.'

De baron bedankte en ging heen. Wat was hij in één middag veel wijzer geworden! Haar naam, haar hotel, ja zelfs haar doopnaam - een naam vol heerlijke poëzie.

De baron bezat een boek, een reeks van 34 minnebrieven bevattend, beginnend bij het eerste breken van het ijs tot aan de verliefde uitingen van een aangenomen minnaar toe. Er behoefden slechts enkele woorden veranderd te worden om in ieder voorkomend geval te kunnen worden gebruikt; de baron zette zich dus neer en schreef zoo netjes hij kon brief No. 1 over.

'Mevrouw - u te zien en te beminnen, enz. enz.'

Hij voegde er nog een paar zinnen bij van eigen samenstelling, die betrekking hadden op den naam Euphrosine, welks beteekenis hij in een encyclopedie opzocht; denzelfden avond nog verzond hij zijn brief aan mevrouw Desroches, hotel Richelieu.

Den volgenden dag wandelde baron Alphonse weer op hetzelfde pad in het bosch, waar hij de bevallige dame gezien had. Hij zag haar weer, maar helaas! zij ging hem met dezelfde onverschilligheid voorbij als gisteren - zij nam nauwelijks notitie van zijn zeer diepe buiging.

‘Ik moet ineens tot No. 7 gaan,’ sprak de baron. ‘De eerste brieven zijn niet vurig genoeg.’ Hij haastte zich dus naar zijn hotel en schreef No. 7 over. ‘Aangebeden engel

afgod van mijn leven, hemelsche Euphrosine, enz. enz. enz.'

Daarna begaf hij zich naar het casino om een treurigen avond door te brengen. Vele mannen zijn van nature zoo verwaand, dat zij volstrekt niet verbaasd zijn als men notitie van hen neemt; dit was ook het geval met baron Alphonse, die het als de natuurlijkste zaak ter wereld beschouwde, dat vrouwen, zelfs de leelijksten, op hem verliefd werden. Dezen avond vooral wijdde een door de natuur slecht bedeelde vrouw al haar attentie aan hem. Zij was eigenlijk bepaald leelijk, had een kort figuur, kleine rattenoogen, valsch haar en een beenigen hals. Zij was minstens acht en veertig. Deze dame vervolgde onzen vriend den baron van kamer tot kamer, van het salon tot de leeszaal; zij was als een nachtmerrie, hij kon niet van haar afkomen.

'Ik kan mij best voorstellen, dat ik bewonderd word,' dacht de baron, 'maar door deze dame is het heusch geen compliment.'

Ten laatste verliet hij het casino en begaf zich naar het hotel. O, wat vreugde, op de toilettafel stond een doosje met eenige vergeet-mij-nietjes, een stukje lint en een briefje met een paar aanmoedigende woorden van de schoone onbekende.

'Wees op uw hoede en voorzichtig,' schreef zij, 'groote omzichtigheid is noodzakelijk. Eens zal ik u wel zeggen waarom. Als de wetenschap, dat ge bemind wordt, u gelukkig kan maken, wees dan gelukkig, mijn vriend!'

Dit kostbaar briefje was geteekend met een enkele 'E'. Baron de Vaudeville was erg in zijn nopjes; hij kuste de vergeet-mij-nietjes, gaf het lint een plaatsje op zijn hart, en hij zette zich dadelijk neer om zijn aangebedene brief No. 8 te schrijven.

Toen hij den volgenden dag de dame in het bosch ontmoette, wendde hij een koelheid voor, die hij niet voelde, en zij, zeer voorzichtig, sloeg nauwelijks de oogen op om zijn groet te beantwoorden. Maar 's avonds kwam er een tweede doos bloemen met een briefje, waarin een haarlok gesloten was.

'Wat kan een mensch zich toch vergissen,' dacht hij bij zichzelf. 'Ik meende dat heur haar veel lichter van kleur was; maar wat komt dat er ook op aan?' Hij liep naar den goudsmid en kocht een medaillon, waarin hij de kostbare relequie een plaatsje gaf.

Zoo gingen de zaken veertien dagen voort; baron Alphonse was nu aan brief No. 23 genaderd, die zeer hartstochtelijk was.

In antwoord op zijn brieven had hij veel bloemen, oude handschoenen, zakdoeken en lokjes haar ontvangen. Toch, wanneer hij de dame ontmoette, was zij zoo koel als ooit, en gedurende al dien tijd, als hij in het casino verscheen, werd hij nog steeds achtervolgd door de leelijke dame.

Spoedig voelde de baron dat het nu tot een beslissing moest komen; de tijd ging voorbij, het seizoen liep ten einde en weldra zouden de verschillende bezoekers er aan denken, Contrexeville te verlaten. Baron Alphonse besloot dus nog één brief te schrijven, den laatste van zijn serie, waarin hij zijn huwelijksplannen uiteenzette en om een definitief antwoord vroeg. Zenuwachtig zat hij in zijn kamer op antwoord te wachten, toen er aan zijn deur geklopt werd.

'Zou het dit al kunnen zijn?' mompelde hij opgewonden, en riep: 'Binnen!'

Een groote, dikke man trad met een vaderlijk air binnen. De baron meende hem meermalen ontmoet te hebben, maar hij wist niet waar.

'Mijnheer,' sprak de bezoeker, 'neem mij niet kwalijk, maar ik wind niet graag doekjes om de dingen en ga dus maar recht op het doel af.'

‘Neem ook mij niet kwalijk,’ sprak de baron, ‘maar tot wien heb ik de eer te spreken?’

‘O!’ sprak de bezoeker. ‘Ik vergat mijzelf voor te stellen. Mijn naam is Desroches, Léon Desroches, koopman uit Bordeaux.’

De baron verbleekte. Desroches? Dus was er toch een echtgenoot! De zaken begonnen er leelijk uit te zien. De baron was een braaf man en hij had er nu werkelijk spijt van, dat hij die heele serie hartstochtelijke brieven verzonden had.

‘Waarde heer,’ ging de bezoeker voort, ‘laat ik u de zaak uitleggen. Het schijnt dat ge mijn vrouw liefhebt.’

‘Mijnheer,’ stamelde de baron, ‘geloof me...’

‘Laat mij voortgaan,’ viel de ander in de rede. ‘Ik ben niet boos, zooals velen in mijn plaats zouden zijn. Integendeel, ik ben er blij om, en ik geloof dat we een kleine schikking kunnen maken, waarmee alle partijen genoegen zullen nemen. Het is een buitenkansje, waarop ik niet gerekend had. Ge bemint Euphrosine, ge hebt wel een vreemden smaak. Ten eerste is zij leelijk, vreeselijk leelijk. Vervolgens haar karakter. O, ik ben niet tevergeefs 26 jaar met haar getrouwd geweest. Maar dat is alles uw zaak, en ik wensch aan uw opinie niets te veranderen, als ge Euphrosine liefhebt. Onlangs vond ik een pakje met uw brieven, bij elkaar gebonden met een lintje. Ik las ze; ik kon een schaterlach niet weerhouden. Deze brieven zijn goed geschreven, uitstekend zelfs, maar met uw poëtische natuur vergelijkt ge Euphrosine met een lelie, die door een sefier gebogen wordt. Ha, ha, er zou zelfs een zeer sterke bries voor noodig zijn om Euphrosine te buigen. Maar het is een lieve gedachte, en ik herhaal, het komt van uw poëtische natuur.

‘Toen, in uw brief van gisteren, zegt ge dat ge haar, mijn vrouw, wenscht te trouwen. Wij zullen dat zaakje in orde trachten te brengen. Wij zullen allen naar Bordeaux gaan, en dan kunt ge haar krijgen, ik wil zelfs de onkosten van het scheidingsproces betalen. Ik kan niet zeggen hoe dankbaar ik u ben, dat ge mij dezen dienst wilt bewijzen. Dus ik geef u Euphrosine en wij blijven goede vrienden. Dit is mijn voorstel, hoe bevalt het u?’

‘Kunt ge mij ook zeggen,’ stamelde de baron met bevende stem, ‘of er in Contrexeville nog een andere dame is, die denzelfden naam draagt als u?’

‘Neen, niet geheel dezelfde,’ antwoordde mijnheer Desroches, ‘maar in het hotel naast het onze was een lieve, bevallige dame, een jonge weduwe, mevrouw de la Roche, zij ging gisteren heen. Ja, die was lief, maar Euphrosine! Enfin, smaken verschillen.’

‘Mijnheer,’ sprak de baron met waardigheid, ‘ik wil over uw voorstel nadenken. Binnen twee dagen zal ik u mijn antwoord meedeelen. Spreek er voor 't oogenblik geen woord met uw vrouw over.’

‘Daar geef ik u mijn woord op,’ sprak de uitstekende mijnheer Desroches en vertrok glimlachend; maar baron Alphonse de Vaudeville kon niet lachen - hij was gewoon wanhopig.

‘Ik begrijp de zaak,’ sprak hij bij zichzelf, ‘ik vergiste mij in het hotel.’

Hoe vreeselijk! Hij had het lint gekust van dat mensch, en droeg nog een harer haarlokken op zijn hart. Hij haalde ze te voorschijn en verbrandde ze; denzelfden avond nog nam hij den trein naar Parijs en de heer en mevrouw Desroches wachtten tevergeefs op hem.

Nooit meer zouden de bosschen van Contrexeville baron Alphonse de Vaudeville in gepeins langs hun zigzagpaden zien dwalen.

Hanna Versmeele's Huwelijk, door Frans Hoskorn.
(*Vervolg van blz.* 133.)

De deur werd geopend, Alfred trad binnen. Hij kwam veel vroeger thuis dan zijn gewoonte was. Truida zweeg, Hanna zweeg. Geen van beiden vond spoedig genoeg woorden om als gangbare munt van een gevoerd gesprek te kunnen dienen. Hanna begreep dat Alfred opzettelijk vroeger

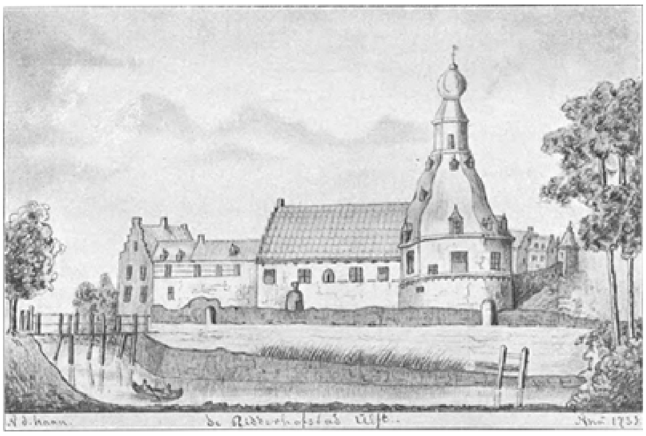

verscheen, en hij moest wel reden daartoe hebben, dat hij zijn haast onverbreekbare gewoonte nu prijsgaf. Truida borg haar papieren, nam een paar boeken in de hand en stond op om heen te gaan. Hanna liep naar 't schelkoord om de dienstbode ter uitlating te roepen. Anders deed ze 't altijd zelf, maar ze had een soort voorgevoel dat Alfred 't haar verbieden zou, en ze wilde Truida geen getuige doen zijn van een twist. Maar toen ze de hand aan 't koord wilde brengen, zei Alfred:

‘Laat maar. 'k Zal mevrouw Mortels wel even uitlaten.’

Hij zei het bedaard, maar inwendig kookte hij. Hanna had hij verboden haar te ontvangen, en toch bezocht dat mensch, die straatmadelief, zijn huis. Beneden gekomen wierp hij de deur van 't spreekkamertje open, boog beleefd en verzocht:

‘'n Oogenblikje alsjeblieft, mevrouw Mortels.’ Truida trad binnen en hoorde tot haar verbazing Alfred zeggen:

‘'k Had m'n vrouw verzocht u niet meer te ontvangen, mevrouw. Was u dat niet bekend?’

‘Nee.’ En toen hem vast in de oogen ziende: ‘Maar al wist ik 't, 'k zou alleen wegblijven als Hanna 't mij verzocht.’

‘Mevrouw!’ stoof Alfred op, die de oogen op den grond gevestigd had gehouden, maar nu Truida aanzag met een uitdagenden blik.

‘Zacht wat, meneer Harweg. 'k Blijf niet weg op uw bevel. 'k Begrijp dat u me liever niet met uw vrouw samen ziet, dat u ons praten vreest, maar 'k begrijp niet uw onbeschaamdheid haar tehuis me te durven verbieden!’

Een leelijk lachje krulde Alfred's lippen.

‘Mevrouw, 'k zal 't Hanna verbieden u te ontvangen. Dames, die 's avonds over de Hoogstraat flaneeren, duld 'k niet in mijn huis.’

Truida werd bleek; zij kneep de lippen samen om niet in tranen uit te barsten.

‘Meneer Harweg, u bent onbeschaamd. U bent valsch. 'k Had geen plan Hanna's oogen voor u te openen, 'k von 't daartoe vrijwel te laat en niet passend in de omstandigheden waarin ze nu verkeert. 't Is wel niet goed om “wat niet weet, dat niet deert” in toepassing te brengen, maar 't stuit me altijd tegen de borst dingen te zeggen, die door de mannen met slimheid anders uitgelegd, met verpletterend gewicht op de vrouwen neêrkomen. Want, niewaar meneer Harweg, als ú 'n koe bont belieft te noemen, dan móét er ook 'n vlekje aan zijn. Nu echter zal ik Hanna's oogen openen.’

‘Is 't waar, mevrouw,’ zei Alfred sarrend.

‘U keert de rollen om, of ik op de Hoogstraat wil zijn in den vroegen avond; al ware 't in den laten avond, 't gaat u niet aan, en of 'k daar kom voor m'n plezier of voor wat ander, is ook buiten u.’

Ze kon Alfred onmogelijk zeggen dat ze daar studies maakte, dat ze voor winkelruiten staande de gesprekken afluisterde der vrouwen uit de volksklasse, om die te verwerken in haar letterkundige proeven. Hij zou haar immers niet geloofd hebben. Ze vervolgde:

‘Maar u past het niet op diezelfde Hoogstraat jonge vrouwen, die voor winkelruiten kijken, op den schouder te tikken en woorden toe te fluisteren die in de Zandstraat hun plaats hebben.’

‘Dan moet u niet op de Hoogstraat komen, dat 's mannengebied. Ik kan aan den rug van 'n chique gekleede dame niet zien of ze gehuwd is, of ze mevrouw Mortels heet. In ieder geval wil 'k 'n dame, die zich aan zoo iets blootstelt, niet in m'n huis ontvangen.’

‘Meneer Harweg, nog eens, je bent onbeschaamd. Als 'k 't niet voor Hanna liet, stelde 'k je aan de kaak.’

Alfred lachte boosaardig.

‘En wie zou u gelooven?’

Truida stond ontzet over zooveel schaamteloosheid; tranen welden in haar oogen. Wie zou haar gelooven, ja, wie? Ze zag haar onmacht volkomen in. De mannen worden altijd, zelfs door de vrouwen, vrijgesproken. Ze maakte een beweging naar de deur:

‘Uw vrouw zal 't later in elk geval weten. Wil u me laten passeeren?’

Alfred opende de deur en toen de buitendeur. Daar boog hij en zei met sarcastische beleefdheid:

‘'k Zal zorgen dat Hanna me gehoorzaamt, mevrouw. Amuseer u den verderen avond.’

Alfred zei niets van dit onderhoud aan Hanna, ‘dat notaris-product zal nou wel wegblijven,’ dacht hij. ‘Waarom heeft dat mensch ook zoo'n elegant figuur. 't Is d'r eigen schuld, ze werkt 'n vergissing in de hand.’

Na zulk een avond van geestgenot lag Hanna des nachts vaak wakker en schreide stil. Liefde geven, ze had het gewild, maar ze ontving niets terug. Liefde tusschen man en vrouw, hooge, reine liefde, het eenig noodige? Neen, er was nog een andere liefde, de liefde van een moeder voor haar kind. Gansch haar vrouwzijn kreeg de

overhand, voor alle ander aardsch geluk wilde ze nú haar blijde hoop niet ruilen, nu niet, want ze wist dat ze moeder zou worden.

Dat groote moment in Hanna's leven brak aan, haar werd een zoon geboren. Alfred verheugde zich, een opvolger in de zaken. Hij was nu voor Hanna de voorkomendheid zelf, overlaadde haar met zijn oplettendheden, schikte zich in alles, zelfs al stond er eens iets niet op den daarvoor door hem bepaalden tijd gereed; hij dacht thuis aan niets anders, sprak van niets anders dan van zijn opvolger in de zaken.

Maar toen die eerste roes voorbij was, toen 't wicht vader en moeder 's nachts uit den slaap schreeuwde, verminderde ook meer en meer Alfred's genegenheid voor zijn zoon. Moest Hanna drie, viermalen in den nacht het bed uit om 't kind in slaap te zingen, Alfred dan vervloekte zijn lot, dat hem deed trouwen, den geheelen dag werken en 's nachts niet slapen; al 't egoïsme van den man kwam boven, al zijn koffiedik; nooit hielp hij haar de taak verlichten, doch hij verzwaarde die zo mogelijk nog. En de jongen wàs lastig. Geheele nachten liep Hanna al zingend met haar zuigeling de slaapkamer op en neêr, nooit morrend, altijd gelukkig in haar bezit, maar meermalen vloog dan Alfred op, vooral wanneer hij 's avonds wat heel laat de societeit had verlaten.

‘Laat 'm stil zijn, Hanna, geef 'm 'n pak slaag, 'k hou 't niet uit.’

Hanna, met haar zoon in de armen, zong voort.

‘Is dat 'n manier, den heelen dag ploeteren op kantoor en 's nachts dat gekrijsch, 't is om iemand helsch te maken. Hou je mond zeg 'k, dat gebalk van jou kan 'k best missen.’

‘Schreeuw zoo niet, Alfred, dan komt ie nooit in slaap en moet 'k den ganschen nacht marcheeren.’

‘Kan 't mij schelen! Die beroerde schreeuwleelijk begint iederen nacht. Op den dag, als 'k er niet ben, zwijgt ie zeker. Kan je 'm dan den mond niet snoeren?’

‘Alfred, als je schreeuwen wil, ga dan heen.’

‘Ga jij heen. 'k Had 't moeten weten dat 'n kind zoo'n ellendig ding was, 't is eeuwig vervloekt als 'k je ooit had getrouwd.’

Hanna zuchtte, en zocht een paar dekentjes en kussens bij elkaâr.

‘Wat doe je?’

‘'k Ga naar de huiskamer, dan kan jij slapen.’

‘En dan kan je vriendin Truida dat morgen rondbazuinen, hè, - je blijft hier, - hier blijven zeg ik,’ vervolgde hij met nog meer stemverheffing, toen Hanna op de deur toetrad, ‘die mooie vriendin van jou met d'r gekke ideeën, die novelletjes schrijft en eenige modes vooruit of eenige ten achter gekleed gaat, dat weet 'k niet, kan me ook niet schelen. Dat malle wijf beeldt zich in dat ze de dieren moet beschermen. Dat houdt tot groote hilariteit van de mannen in de stad sleepers en karbestuurders aan en laat paarden en honden verspannen, ha, ha!’

‘Scheld toch 'n ander niet! Oordeel niet over wat je niet weet!’

Weêr zong Hanna, want het door Alfred's hard stemgeluid opgeschrikte kind begon weêr luider te krijten.

‘Mooie vriendin heb jij, laat 'k d'r niet meer hier zien, 'k breek 'r den hals!’

Hanna zong door.

‘Slaapt die bliksemse jongen nou nog niet!’

Hanna zei niet meer. Ze wikkelde haar zoon in een deken, flink ingerold, en stapte vastberaden naar de deur.

‘Hier blijven!’ schreeuwde Alfred, maar ze liep door en ging de kamer uit.

Alfred mopperde nog wat; toen draaide hij zich om, en sliep.

De toenadering, die Hanna had gehoopt dat zou komen tusschen Alfred en haar, nu ze zoo onuitsprekelijk rijk en gelukkig was in haar kind, nu ze alles zoo gaarne bezag met van moedergeluk verblinde oogen, was verderaf dan ooit. Alfred lei zijn onbeschoftheid niet meer aan banden; hij raasde 's morgens als de eieren niet juist naar zijn smaak waren gekookt, hij verweet Hanna dat ze hem verwaarloosde ter wille van dat schreeuwend monster, beschold haar moederzorgen, en maakte de klove, die gaapte tusschen hen, steeds grooter.

En toen 't ventje al tot een speelpopje was opgegroeid en kraaide op moeders shoot, dacht Hanna vaak met smart hoe dat zonnig leven eenmaal zou ondergaan in sleur van

handelsleven, in machinaal gereken over tabaksprijzen en snuifbereiding. Zou hij dan werkelijk niet voor wat beters bestemd zijn? Zou hij niet muzikaal zijn, vioolvirtuoos kunnen worden? En de moeder zag reeds haar zoon op 't podium in de groote concertzaal, de viool aan de kin, toov'rend tranen in de oogen, teeder streelend met een roerend andante de zielen zijner hoorders. En zoo groot was zijn talent, zoo hoog edel zijn spel, dat de grootste kunstenaars hem wilden hooren, dat Martinet hem de hand kwam drukken, de Vorstin hem riep in haar loge, en eigenhandig 't lint van verdienste hem schonk. Het gejuich verliet de zaal niet, de heeren jubelden hun bravo, de dames wuifden met de zakdoeken, en haar zoon, op 't podium teruggekeerd, boog maar, boog maar - dan bracht hij de viool opnieuw aan de kin, de strijkstok zwenkte omhoog, en aandachtige stilte verving het rumoer. En zij zat stil in een hoekje, beurtelings warm benauwd, en koud als ijs wordend, maar aldoor weenend van geluk, van niet uit te zeggen, niet uit te jubelen geluk, trotsch op dien zoon, trotsch op dat talent dat uit haar ontsproot.... en de moeder huiverde van zalig genot. Al de weelde, die ze zich had gedroomd, genoot Hanna in zulke oogenblikken; ze vergat de doorwaakte bange nachten, vergat Alfred's verwijten. Ze voelde zich verheven boven het plompe, dat sprak uit alles wat om en aan Alfred was. Rijk, onnoembaar rijk voelde zich Hanna als ze zong voor haar zoon haar liefste liedjes, rijk, duiz'lend rijk in haar moederbezit en droomen, en met walging keerde ze zich af van den man, die de poëzie niet kon begrijpen welke uitging van dat beginnend leven.

Alfred leefde maar voort, kon zich niet losmaken van 't eenmaal aangenomen, aangeleerde sleurbestaan, van zijn egoïstisch man-idée, dat den man al genot toekent en de zorgen voor de vrouw laat. Eerst meende hij werkelijk gelukkig te zijn in 't bezit van een zoon, maar al dat ongewone in huis stond hem tegen, 't rukte hem uit zijn doen, bedierf zijn humeur. Hij gevoelde zich verongelijkt, hij had geen schik in zijn kind. Hij zag 't maar zelden, maar ook dan verveelden hem die moederzorgen, dat aan- en uitkleeden, dat zingen, die lieve woordjes, 't hinderde hem als 't kind kraaide terwijl hij de krant las, en als hij bij toeval op een stuk speelgoed trapte vloekte hij. En al die poëtische ongemakken brachten verwarring in zijne gewoonten, hij moest leven zijn dagelijksche sleurleven, hij kon niet anders.

Hanna genoot haar droomen, maar mocht ze niet vervuld zien. Ze mocht haar schat niet behouden.

Alfred deed geen moeite haar te troosten in 't leed, vermocht het ook niet; voor Hanna bestond hij niet meer.

Ze zat lusteloos in gepeins, of lag stil snikkend op de canapé.

Niets wekte haar uit die lusteloosheid, geen vriendin bracht haar een bezoek, want Trees woonde te Scheveningen en Alfred had Truida Mortels, dat malle notariswijf dat hem durfde trotseeren, durfde te komen terwijl hij 't verboden had, tijdens de ziekte van zijn zoontje gewoonweg de deur gewezen. De meisjes, die Hanna wel om zich had en die ze handwerken en andere nuttige dingen leerde, waren als brutaal belangstellend gedoe barsch door hem verjaagd. Alleen haar moeder vermocht haar wat op te beuren, doch Hanna kon haar hart niet uitstorten. Ze schaamde zich haar moeder te bekennen, dat naast die haast ondraagb're smart nog ander leed haar neêrwierp. Ze meende dan weder haar moeder te zien hoofdschudden als vóór ze

trouwde, en ze wilde haar 't verdriet besparen. Moeder behoefde niet te weten dat ze toen júíst had gezien.

En de moeder vroeg niet, ze wist. Meermalen had ze met Alfred gesproken, maar deze liet haar praten en ten slotte staan, terwijl hij fluitend de kamer verliet.

Mevrouw Versmeele was een goede moeder, maar ze had nog te antieke denkbeelden omtrent huwelijksgeluk om een ander middel dan dat van kalme berusting als raad en troost te kunnen schenken. ‘Was dat kind maar in leven gebleven, 't had zich nog wel geschikt,’ dacht moeder.

Trees riep Hanna naar Scheveningen. ‘Kom, Hanna,’ schreef ze, ‘vind bij je oudste vriendin troost en opbeuring,’ maar Hanna had geen lust er heen te gaan.

Alfred's razen werd heviger met den dag. Dan was 't ontbijt niet rijkelijk genoeg gedekt, dan lag de krant niet juist onder zijn bereik naast zijn bord, vond hij geen boordje op zijn waschtafel, het eten niet op de minuut af gereed. Hanna's lusteloosheid was daar wel oorzaak van, doch zelfs zijn leelijkst razen en schelden kon haar daaruit niet opwekken. Ze deed plichtmatig 't huishoudwerk in sleur van dagelijksche gewoonte.

Niet meer dan de noodige woorden werden tusschen hen gewisseld, ze kwamen en gingen als automaten.

Zoo ging een zomer en lange winter voorbij.

Toen 't weêr lente werd, bracht Hanna de eerste veldbloemen op 't kleine grafje, gegraven in den grooten akker der dooden, waar in de nog maar even bebladerde boomtakken de vogels de blijde komst der lente vierden.

Lente was 't, heerlijke lente, maar die zoo kort blijft, dat ze voor hen, die treuren, vaak onopgemerkt voorbijzweeft; lente was 't, die van leven en lieven spreekt en geloof oproept in weêrkeerend geluk; lente was 't, maar achter de lente duikt de grijnzende gestalte van den weêr volgenden winter op, onverbiddelijk en koud.

Daar op den doodenakker, waar de lente feest vierde, doch waar tevens kruisen en zerken getuigenis aflagen van een onophoudelijk, onherroepelijk ‘moeten gaan’, daar voelde Hanna de beteekenis van Truida's woorden:

> ‘Voort gaan drommen levens, nieuwe drommen rijzen,
> Lente, winter, winter, lente is 't eeuwig lied!’

Waarom ook zou zij bevoorrecht geweest zijn haar kind te mogen behouden, waar zoovele harer zusteren 't genot zelfs nooit mochten smaken een eigen kind in de armen te knellen, 't goddelijk gevoel niet mochten kennen het wicht aan de voedende borst te nemen, den zaligen stroom nooit zouden voelen, die dàn de ziel beweegt!

Zoovelen moesten hun kinderen afstaan aan den dood, waarom had zij haar lieveling dan moeten behouden?

O, had toch Alfred een hart waaraan ze schreien, een arm die haar steunen, een mond die haar woorden van troost en liefde zeggen kon. Kinderloos, o God, om kinderloos te blijven!

Nog wist Hanna niet hoe onwaardig Alfred haar was, en toch reeds, al kwam 't wel eens in haar op dat een tweede kind haar 't gemis van den gestorven lieveling kon vergoeden, voelde ze zich dankbaar dat ze na dien ruzienacht over een eigen slaapkamer beschikte, dat ze was verlost van den man, die enkel zichzelven liefhad.

Daar op 't grafje biechtte zij 't zich op, drong het klaar tot haar door: Ze had Alfred getrouwd om een kind, om kinderen te bezitten, om moeder te zijn, om niets anders, daarom alleen. Van liefde, vol uit de ziel stroomende liefde had zij hem niets gegeven,

kòn ze hem niets geven. Nu was ze gestraft, ze voelde het zóó, ze wist het nu, Emil Martinet had ze lief, had ze al die jaren liefgehad. Martinet had ze lief, en hij ging heen omdat ze zich niet wilde opwerken tot de hoogte waarop hij stond, wat ze kon, maar niet wilde; ze wilde geen kunstenares zijn, ze had alleen moeder willen zijn.

En nu was ze niets, geen kunstenares, geen vrouw, geen moeder!

Ze wilde niet meer aan 't verledene, niet meer aan Martinet denken - ze moest, en altijd weêr en altijd meer.

Ze had gehoopt althans geluk aan Alfred's zijde te vinden,

al was 't dan ook maar een geluk dat voortsproot uit louter plicht. Maar Alfred toonde een egoïst te zijn, met een leelijk karakter. Wat was er van haar over, van de fiere Hanna van vroeger, de Hanna die werd geprezen en bewierookt in de concertzaal? Slavin was ze geworden. Misschien... dat haar moeder 't wel had begrepen. Haar moeder sliep hier ook, - 't was misschien wel goed zoo.

En langzaam drupten haar tranen en bedauwden de bloemen op 't kleine grafje; ze drupten menigvuldiger en stroomden ten slotte.

Toen Hanna opstond, had ze 't vaste besluit genomen haar plicht te doen tot het laatste; ze beloofde 't eenmaal plechtig. Truida zou haar uitlachen als die 't wist, maar Hanna meende in den dood van haar kind een vingerwijzing te zien en wilde trachten door trouwe plichtsbetrachting en onderworpenheid aan Alfred het verlorene terug te winnen.

Maar Alfred spotte met haar pogen, hij belachte haar, en toen zij een avond Truida bij zich had ontvangen, die Hanna

niet wilde doen boeten voor de onbeschaamdheid van Alfred en hem dus trotseerde, toen hief hij zelfs de hand op en dreigde te slaan. Omdat hij begreep dat Hanna nu wist, wel niet precies waar hij zijn avondkantoor hield, maar toch dat eene, dat van Truida. En Hanna wist het, wist meer dan Alfred vermoedde, want de door hem laag beleedigde Truida had ontdekt waar hij, na zijn bezoek aan de Hoogstraat, gewoonlijk de avonduren sleet.

Toen riep Trees nog eens, Alfred verbood Hanna te gaan, een hevig tooneel had plaats, - maar Hanna spoorde naar Scheveningen, waar een gezellige omgeving haar wachtte.

En Hanna leed toen ze zat te midden der vroolijke kleuters van Trees. Maar toen ze werd gezoend en gepakt door de mollige armpjes, toen tante Hanna aan 't bedje moest zitten en vertellen, handjes wasschen en traantjes drogen, toen was 't uit met Hanna's smart. Ze werd weêr vroolijk en speelde met de kleinen als vroeger. En toen ze weêr naar huis kwam sloeg haar de kilte harer woning tegen, - haar boeken en piano waren verdwenen. 'Had op Scheveningen gebleven' was Alfred's welkomstgroet. Hij schold op Trees, op haar man, vroeg Hanna sarcastisch of ze veel naar 't badhuis was geweest, of ze ook soms gebaad had en of ze een mooi zwemkostuum bezat.

Trots dat alles nam ze gedwee haar plichten op zich, ze waren nu zoo weinig, alleen dat beetje huishoudwerk. Ze had verder niets omhanden. 'Vrouwen, die op Scheveningen gaan flirten, behoeven thuis geen muziek te maken of lectuur te hebben.

Ze kunnen 'n heelen winter vullen met aan badkoetsjes en zwemgordels te denken,' had Alfred gezegd. Ze zag hem nu even bij 't ontbijt, bij 't koffiedrinken en even bij 't middagmaal, maar gesproken werd heel weinig. Wat Alfred zei waren altijd woorden van haat, leelijke ruziewoorden, verwijten aan Hanna dat ze hem ongelukkig maakte. Hij leefde automatisch verder, en als op de beurs handelsvrienden hem vroegen of er geen tweede stamhouder op de komst was, dan lachte hij maar even, doch gaf geen antwoord.

De winter duurde lang. Hanna bezocht niemand, want Alfred duldde geen tegenbezoek. Ze werd bleek. Alfred liet den dokter komen.

'Verandering van lucht, naar Wiesbaden, Ems of Schwalbach, mevrouw, dat zal u wel weêr opknappen.'

'Zou Scheveningen niet evengoed zijn?' vroeg Alfred, 'daar heeft ze 'n vriendin, - en ook vrienden,' voegde hij er witjes lachend bij, 'en is ze niet alleen!'

'O, als meneer niet meêgaat, ja, dan is Scheveningen in 't milieu van vrienden zelfs beter.'

Toen 't dus Mei werd trok Hanna weêr naar Scheveningen. Zij had niet gewild, maar Alfred stond er op.

'Ga jij maar naar Scheveningen,' had hij gezegd, 'daar heb je 't beter dan hier. 't Is jammer dat het badseizoen nog gesloten is. Amuseer je, hoor!'

Zij had geen antwoord gegeven, kon geen antwoord geven. De tranen kropten in haar keel. Geen woord had ze Alfred gezegd van wat ze wist, wist van zijn leven buitenshuis, omdat ze in trouwe plichtsbetrachting troost dacht te vinden, omdat ze zichzelve schuldig dacht wijl ze hem geen liefde had gegeven, geen liefde geven kon... en hij behandelde haar zóó.... Had ze dat verdiend?

En nu gebeurde wat.

De musicus Emil Martinet rustte te Scheveningen uit van zijn vermoeiende kunstreizen, en wanneer Hanna wel langs 't strand wandelde, ontmoette ze hem. Als oude vrienden dwaalden ze dan samen verder en spraken over muziek en literatuur. En hij als vroeger, met nog hetzelfde vuur, sprak van wat er gloeit en smeult in de ziel, dat maar even behoeft geschokt te worden om uit te slaan in laaie vlammen, verhaalde haar, hoe hij had moeten ploeteren in vreemde landen om niet ten onder te gaan, hoe hij had gewerkt en gesloofd om zijn kunst hoog te houden. Nu had hij naam, maar het had strijd gekost.

‘En bij dien strijd had 'k zoo graag 'n rustplek gehad, 'n eigen woning, waarin de vrouw, die 'k liefhad en m'n zorgen deelen wilde, me wachtte.’

‘En kon je die niet vinden?’ vroeg Hanna met trillende lippen.

‘Nee. Eens kende 'k 'n meisje met veel talenten, dat 'k liefkreeg, niet om die talenten, maar uitsluitend om d'r zelve. 'k Had d'r innig lief, en misschien juist daarom waagde 'k 't niet, arme kunstenaar toen, d'r te zeggen wat luide sprak in m'n hart. D'r ouders waren vermogend, ook dat bezwaarde me, 'k wilde vóór alles in 't veel lasterend Rotterdam den schijn niet op me laden op “getrouwd” geld te azen ter verbetering mijner positie, want zelfs die schijn benadeelt de eer van 'n meisje. O, 'k had d'r wel willen toeroepen: 'k Vraag uw liefde, niet uw geld. Liefde tusschen man en vrouw is me heilig, 'n huwelijk zonder liefde vin 'k 'n onding, 'k vraag uw liefde, 'k zal o! zooveel liefde u geven! - Maar 't meisje was zoo rein eenvoudig van gedachten, dat ze geen enkele toespeling begreep, en 'k durfde niet open zijn, m'n armoe blokte aan m'n been. 'k Voelde me diep ongelukkig.’

‘En je bent heengegaan!’

‘'k Ben heengegaan, ja, zonder te kunnen spreken van m'n liefde. Want dat meisje had 'n vriendin, die 'k hoogachtte, èn om d'r vooruitstrevende begrippen, èn om d'r opvatting van vrouw-zijn, maar niet liefhad. En die vriendin was eerlijk genoeg om, hoewel bedektelijk en zeer kiesch, me kenbaar te maken dat ze me beminde en begeerde. Toen ben 'k heengegaan, zonder toekomst, zonder te weten of 'k ooit 'n plaats in de maatschappij kon veroveren, die me veroorloven zou 't beminde meisje tot 't mijne te maken.’

‘Arme Emil!’

Even verrast zag Martinet in Hanna's betraand gelaat; toen vervolgde hij:

‘En 'k werd geslingerd in den maalstroom van 't kunstenaarsleven, 'k liet me gaan, 't begin was zoo hard en moeitevol.

't Duurde maar kort; wat 'k te Rotterdam had achtergelaten stond me telkens voor den geest. 'k Dwong me tot werken, en 'k heb gewerkt, hard gewerkt, krachtig afgeschud al wat studie te belemmeren probeerde, 't was 'n strijd op leven en dood - 'k overwon. Maar nieuwe strijd wachtte.

Roem en eer maakten me duizelig, dreigden me te verpletteren. De schoonste en rijkste vrouwen van invloed onderscheidden me, 'k trachtte met haast bovenmenschelijke inspanning me staande te houden, doch de weg des roems is glad, 'k gleed uit. Alweêr duurde 't maar kort; heel spoedig stond 'k weêr en vaster dan ooit. 't Beminde meisje, dat te Rotterdam leefde, tot wie 'k heen had kunnen vliegen, staalde m'n willen. Telkens maakte 'k toebereidselen naar Rotterdam te keeren, maar ook telkens schaamde 'k me.’ Hij haalde diep adem. Vragend zag Hanna naar hem op.

(*Wordt vervolgd.*)

Het slot Ulft,
door H M. Werner.
Met drie afbeeldingen.

Er zijn geen zonnestralen,
Daar is geen vreugde meer;
't Is eenzaam in de dalen,
De ridder keert niet wêer!
Wel zingt de leeuwrik lustig,
Alsof de burcht nog stond,
Wel graast het vee nog rustig
In 't welig gras in 't rond, -
Maar weg zijn de oude tinnen,
De torens en de trans;
Lang moet men zich bezinnen,
En klein nog is de kans,
Zich voor den geest te halen
't Kasteel in al zijn pracht,
Of op het doek te malen
't Gebouw in volle kracht!

Het slot is lang verdwenen,
Geëffend met den grond;
De zon heeft 't vaak beschenen,
Tot aan zijn laatsten stond.
Nog schijnt zij op de grachten,
Waarin het eertijds lag;
't Is of zij staat te wachten
Op 't naadren van den dag,
Waarin het zal herrijzen
In ouden glans en pracht;
De toekomst zal bewijzen,
Zij er vergeefs op wacht!
Wel niet in brand gestoken
Werd 't oud en sterk kasteel,
Gesloopt en afgebroken,
Was toch zijn treurig deel!
En zelfs de trotsche eiken,
Een sieraad van het land,
Ook zij moesten bezwijken,
Zij bleven niet in stand.

't Is eeuwenlang geleden,
Dat Ulft werd gesticht.
Door wien? - Ja, wie zegt heden
Door wien dat is verricht!
Wordt reeds in vroege eeuwen
't Geslacht Ulft vaak vermeld,
Dra wijken de drie leeuwen
Voor 't kruis in 't gouden veld.[(1)]
De nieuwe Ulftsche heeren,
Aan Heeck'rens stam verwant,

(1) Het oude geslacht Ulft voerde 3 zilveren klimmende leeuwen in een blauw veld, Heeckeren daarentegen in goud een rood kruis.

Zij moesten zich verweren
Met 't zwaard steeds in de hand;
Want Berg en Wisch, zij beiden
Naijvrig en vol moed,
Zij loerden van ter zijden

Op 't zoo begeerlijk goed.
En toch ten langen leste
Is 't Berg bij kalm verdrag
Gelukt de sterke veste
Te krijgen zonder slag.

Het is zeer lang geleden,
Toen vaak der eed'len stoet,
In 't oud en grijs verleden,
Was gast op 't riddergoed.
Toen 's morgens door de velden
Met 't krieken van den dag,
Men toog als ware helden,
Ter jacht op wat men zag;
En d' eed'le, fiere vrouwe
Aan 't hoofd der ruiterschaar,
Haar echtgenoot getrouwe,
Trotseerde elk gevaar.
Toen in de groote zale,
Des avonds ná de jacht,
De zilveren bokale
Werd lustig toegebracht;
En Adelheid moest blozen,
En voelde vreugde en smart,
Bij Diedricks minnekozen,
Dat haar trof tot in 't hart!

Ja, 't is reeds lang geleden,
Dat Diedrick voor 't altaar,
Geknield en in gebeden,
Voor heel de priesterschaar,
Zwoer Adelheid zijn trouwe
Voor tijd en eeuwigheid,
En nam haar tot zijn vrouwe.[1]
Wat was heel 't volk verblijd!
Het deed, om te bewijzen,
Dat 't deelde in haar geluk,
Een eerepoort verrijzen,
Een waarlijk prachtig stuk!
En de oude heer bewogen
Door zooveel hartlijkheid,
En om nog te verhoogen
De vreugd van Adelheid,
Bevrijdde al zijn mannen
Van 't juk der dienstbaarheid,
Die eeuwig werd verbannen
Uit zijne heerlijkheid.

Veel jaren vloden henen
Sinds Alva met zijn heir
Voor Ulft is verschenen,
En vreeslijk ging te keer.
Sinds hij den zwaren toren
Vernielde, en 't zoover bracht,

(1) Aleid van Ulft, denkelijk dochter van Evert, heer van Ulft, en Catharina van Honnepel, huwde circa 1412-'20 met Dirk van Keppel.

Dat 't slot zelf ging verloren,
En kwam in Spanje's macht,
Sinds voor de legerscharen
Van Frankrijk, ruw en woest,
Het - ná ruim honderd jaren -
Zijn poort weer oop'nen moest.
Doch ook *zij* moesten wijken
Voor Hollands leeuwenmoed,
En dra hun vlag weer strijken
Op 't oude riddergoed!

Nog meer is te verhalen
Van dit aloude slot,
Doch waarom 't op te halen?
Beslist is lang zijn lot!
Zoo wisselen de tijden,
Zoo gaat het al daarheen,
Dat is niet te vermijden,
Niets blijft er hier beneên!
Maar laat ons dankbaar wezen,
Doch, ná den ouden tijd,
Een nieuwe is verrezen,
Die ons veel meer verblijdt,
Die rijker is aan zegen
Voor 't volk van Nederland,
En welvaart allerwegen
Ook brengt in Gelderland!

't Is een heerlijke rit zoo dwars door de Graafschap van het westen naar het oosten, 't zij van Zutphen, 't zij van Doesburg uit, naar Anholt met zijn prachtig, den vorst van Salm-Salm toebehoorend slot, dat in den regel ook van binnen te zien is, en waarvan het fraaie, uitgestrekte wandelpark, keurig onderhouden en rijk aan bloemen- en boomenpracht, zoo volop te genieten geeft!

Dit oude, kolossale kasteel, inwendig onder anderen prijkende met tal van oude familie-portretten, waaronder zelfs die van Oranjevorsten, en van andere schoone schilderstukken, als van Murillo, Rembrandt en meer dergelijke onsterfelijke meesters, - dit eerbiedwaardig gebouw, dat reeds zoovele eeuwen over zijn hoofd zag heentrekken, is des zomers het doel van menig uitstapje.

Heerlijke rit derwaarts! Rechts en links bouw- en weilanden, afgewisseld door dennenbosschen en flinke boerenhoeven. Kleine, nette Geldersche stedekens: Doetinchem en Terborg; welvarende dorpen: Hummelo en Keppel, Ulft, Silvolde, Gendringen; trotsche oude kasteelen, die ons heel wat te zeggen hebben uit den goeden ouden tijd: Enghuizen, Keppel, de Kemnade, Wisch, Schuilenburg, Zwanenburg, Landfort, de Wildt, - dat alles trekt als in een panorama aan ons oog voorbij en maakt den tocht, 't zij men dien per stoomtram of per rijtuig onderneemt, verre van eentonig, ja, rijk aan afwisseling en schoone vergezichten.

Doch het glanspunt van dien tocht is verdwenen; voorheen een der fraaiste punten is van al zijne aantrekkelijkheid ontdaan. Van de oude ridderhofstad Ulft, het wondersterke Middeleeuwsche slot met zijne 18 voet dikke muren en zwaar gebouwden toren, is niets meer aanwezig, niets dan de hoogte, waarop het eertijds stond en waar nu twee hoogst eenvoudige boerenhuizingen zijn gebouwd, omgeven door bouwland, waar, zoo prozaïsch mogelijk, thans aardappelen en rogge groeien en bloeien op de plaats, waar weleer geharnaste ridders zaten in de hooge halle, en de edele burchtvrouwe het spinrokken deed snorren onder het neuriën van de balladen

der oude troubadours. Rogge en aardappelen ter plaatse, waar weleer de krijgsknechten het kanon lieten bulderen, en Spanjaarden en Franschen den toegang betwistten tot den ouden Gelderschen bodem! Welk eene liefelijke, vreedzame verandering! Wat gaat de beschaving toch met reuzenschreden vooruit! Welk een verschil bijv. de aanvang der 20e eeuw bij de 16e en 17e vergeleken, in dit opzicht althans! O, voorzeker! - ten minste als men rustig staart op de niet meer aanwezige overblijfsels van het slot Ulft en voor een oogenblik kalm uit zijne hersens de gedachte verdrijft aan de Zuid-Afrikaansche republieken en aan de beschaafde Engelschen, zoo ontzaglijk meer beschaafd dan de Spaansche en Fransche legerbenden in de 16de en 17de eeuw!

Doch wat baat al die philosophie over vooruitgang en beschaving? 't Is niets dan theorie; in de practijk is de 20e eeuw even barbaarsch, zoo niet erger dan de 16e en 17e, ja dan de nacht der duistere Middeleeuwen; alleen de vorm, de wijze van handelen is veranderd, de barbaarschheid is wat fijner, wat netter, wat meer gekunsteld, meer weten-

schappelijk, enz. geworden, en, zóó uitgedost, heet zij nu beschaving! Die het niet gelooven wil, overdenke slechts, wat er thans al twee jaren achtereen in Zuid-Afrika geschiedt!

Met dat al is het toch jammer dat de ruïne van dat oude Ulft geheel is opgeruimd. Ulft was in zijn goeden tijd waarlijk een prachtstuk van een ridderburcht, die eene niet onbelangrijke rol in de geschiedenis heeft gespeeld. De ruïne was dus een historisch monument. Zulke monumenten in stand te houden, ligt geheel in den geest van den tegenwoordigen tijd. En wie zal dat afkeuren? Ze herinneren aan vroegere tijden en toestanden, die verre van rooskleurig waren, doch waarover het hedendaagsch geslacht zich nog zoo erg niet behoeft te schamen. Eene wijze van oorlogvoeren en huishouden in veroverd land, zooals thans door de Engelschen in Zuid-Afrika geschiedt, zoude, zoo al niet een Alva, dan toch zeker een Condé of Turenne hebben doen blozen!

Wij bieden hierbij onzen lezers drie afbeeldingen aan van het oude slot, zooals het zich voordeed circa 1732, vervaardigd naar oorspronkelijke en nog nimmer in druk gereproduceerde aquarellen van Abraham de Haan of de Haen. Twee andere gezichten van het slot kan men vinden in het vrij zeldzame werk: ‘Geographische beschrijving der Provintie Gelderland’, in 1772 in het licht verschenen.

De Haan was een leerling van den bekenden landschapteekenaar Cornelis Pronk. Hij was geboren te Amsterdam den 6en April 1707 en werd aanvankelijk opgeleid tot rechtsgeleerde, doch volbracht zijne studiën niet en beoefende later uitsluitend de teekenkunst, terwijl hij bovendien nog eenige vermaardheid als dichter verwierf. Hij stierf in zijne geboortestad den 8en September 1748.

Hij teekende vooral stads- en dorpsgezichten, afbeeldingen van kasteelen, kerken, enz. in ons vaderland en zijne onmiddellijke omgeving, waarvan vele in druk zijn weergegeven en dus bewaard geworden in ‘de Tegenwoordige Staat van alle Volken’, een bekend aardrijkskundig en topographisch werk uit het midden der 18de eeuw, en andere dergelijke uitgaven uit dien tijd. Maar er zijn ook vele van die teekeningen - en daaronder het drietal, dat men hiernevens ziet afgebeeld - nimmer gedrukt en hier of daar nog in particuliere verzamelingen berustende. Het zal wel geen betoog behoeven, hoe belangrijk die zijn, vooral voor zooverre zij oude kasteelen en gebouwen voorstellen, die nu niet meer in wezen zijn; te meer nog, daar Pronk en zijne geheele school met eene minitieuse nauwkeurigheid teekende, die geheel weergaf wat zij voor oogen hadden en die elke phantasie totaal buitensloot.

Laat ons thans een oogenblik bij de geschiedenis van Ulft en zijne opvolgende bezitters gedurende de laatste acht eeuwen stilstaan.

Reeds in den aanvang der 12de eeuw wordt het geslacht vermeld, dat aan de heerlijkheid Ulft zijn naam ontleende. In 1133 en 1135 is Theodericus de Ulfde (Ulft) getuige van Bruno II, aartsbisschop van Keulen. Korten tijd daarna komt Ulft evenwel door het huwelijk van Christina van Ulft met Evert van Heeckeren aan een tak van dit oude, beroemde Geldersche geslacht, in genoemde Evert en zijne nakomelingen namen den naam Ulft aan, met behoud nochtans van het wapen der Heeckerens.

Dit tweede geslacht Ulft was zeer strijdlustig en voerde onophoudelijk krijg. Het grondgebied van Ulft lag ingesloten tusschen de machtige bannerijen van Berg en Wisch, die beiden er naar streefden zich van het sterke slot en bijbehoorende gronden meester te maken. Dit gaf aanleiding tot onophoudelijke veeten, terwijl ook met

Overijssel en inzonderheid met de steden Deventer en Kampen de heeren van Ulft voortdurend overhooplagen.

Evert van Ulft, heer van Ulft, werd als zoodanig opgevolgd door zijn oudsten zoon, insgelijks Evert genaamd, die in eerste huwelijk gehuwd was met Mechteld ten Berge, vermoedelijk dochter van Frederik, heer van den Berg en Hedwig van Oije. Hij was ridder en stond in groot aanzien bij de Geldersche graven, was raad van graaf Reinoud I, in 1327 drost en scholtus van Zutphen, in 1329 medescheidsman in het geschil van graaf Reinoud II met de stad Zutphen, in 1331 medebezegelaar der huwelijksche voorwaarden tusschen genoemden graaf en Alionora van Engeland, enz. En toen graaf Reinoud in 1339 tot hertog werd verheven, en, om aan zijne hofhouding meerderen luister bij te zetten, van den keizer de vergunning kreeg om vier grootwaardigheidbekleeders aan te stellen, werd Evert van Ulft benoemd tot erfmaarschalk, terwijl Jacob van Mirlaer tot erfdrost, Willem van Broeckhuysen tot erfkamerling en Dirk van Lijnden tot erfschenker van Gelderland werden aangesteld.

In 1335 behoorde Evert onder de bezegelaars van hertog Reinoud's testament en, toen deze vorst in 1344 overleed en zijn opvolger hertog Reinoud III nog minderjarig was, werd Evert van Ulft lid van den landraad, aan wien het bewind over Gelderland tijdelijk werd opgedragen.

Den 1en Januari 1348 werd hij, als getuige bij de bevestiging van de privilegiën der stad Kleef door graaf Dirk VIII, het laatst gemeld.

Hij liet o.a. zeven zonen na, waarvan de oudste, Frederik genaamd, hem als heer van Ulft en erfmaarschalk van Gelderland opvolgde. Deze was ook raad van hertog Reinoud III en voegde zich in de bekende burgertwisten tusschen de Heeckerens en Bronckhorsten bij de partij der eersten, dat is bij die van genoemden hertog, terwijl de Bronckhorsten zijn jongeren broeder Eduard steunden, die zich van het gezag trachtte meester te maken. Frederik sneuvelde in den beslissenden slag bij Tiel den 25en Mei 1361.

Zijn oudste zoon Evert, ridder, volgde hem op als heer van Ulft. Deze beleefde een zeer onrustigen tijd in Gelderland, want de burgeroorlog brak in 1372, na den dood van Eduard en Reinoud van Gelder, met vernieuwde woede uit, waarbij Evert zich weder schaarde bij de partij der Heeckerens, die hunne oudste zuster, hertogin Mechteld van Gelder en haren echtgenoot Jan van Châtillon, graaf van Blois, waren toegedaan, terwijl de Bronckhorsten de wapenen opnamen voor Willem van Gulik, die met de jongere zuster, hertogin Maria, was gehuwd.

Het zoude ons te ver voeren, indien wij thans het verloop van dien burgerstrijd in bijzonderheden wilden mededeelen. Evert van Ulft schijnt er geene zijde bij gesponnen te hebben, want in 1380 droeg hij - waarschijnlijk om aan geld te komen - zijn slot Ulft in leen op aan graaf Adolf van Kleef. Ook met zijne buren, met Overijssel, met Deventer en Kampen, enz., had zij het telkens te kwaad; zijn geheele leven was eene aaneenschakeling van oorlogen. In 1386 was hij gehuwd met Catharina van Honnepel, en in 1411 was zij niet meer onder de levenden.

Zijn zoon Frederik, heer van Ulft, volgde het voetspoor zijns vaders, doch had weinig voorspoed en geluk bij zijne krijgsbedrijven. In 1411 maakte hij Ulft tot open huis van hertog Reinoud IV van Gelder. Hij lag overhoop met zijn machtigen buurman, den heer van den Berg, en deed hoe langer hoe meer kromme sprongen. In 1445 stal hij vee van Zutphensche burgers, twee jaren later nam hij Friesche kooplieden op de Veluwe gevangen en stichtte brand bij Wolter Tengnaeghel. Het volgende jaar leende hij geld van Goossen Steck, erfmaarschalk van Kleef, en eindelijk in 1453, een jaar vóór zijn dood, was hij genoodzaakt zijn slot Ulft te verkoopen aan

Willem van der Leck, heer van den Berg. Sedert bleef Ulft met de bannerij van Berg vereenigd.

Het was ruim eene eeuw later, dat weder een Willem graaf van den Berg den schepter voerde in de machtige bannerij van Berg, terwijl hij tevens nog heer was van Byland, Homoet, Hedel, Boxmeer, Spalbeek, Herpen, Ulft, Wisch, Stevensweerd, enz.

Deze was gehuwd met Maria van Nassau, de zuster van prins Willem van Oranje, en, ofschoon hij later, zooals algemeen bekend is, naar de zijde der Spanjaarden overging, was hij aanvankelijk de zaak der vrijheid warm toegedaan en behoorde hij o.a. in 1566 tot het verbond der edelen, die een verzoekschrift aan de landvoogdes, de hertogin van Parma, aanboden.

Ulft was in die dagen een fort of versterkt punt, dat eene vaste bezetting had onder bevel van een kastelijn met den titel van burggraaf.

Toen de hertog van Alva met zijn leger in Gelderland verscheen, om het land met geweld aan Spanje te onderwerpen, was het geen wonder, dat hij zich ook van het slot Ulft trachtte meester te maken. Dit ging evenwel niet zonder slag of stoot. Ulft met zijne sterke muren en zware torens moest geregeld belegerd worden, en eerst, nadat de belegeraars een der beide ronde torens geheel hadden platgeschoten en de bezetting gebrek aan voedsel kreeg, kon de vijand haar tot overgave dwingen.

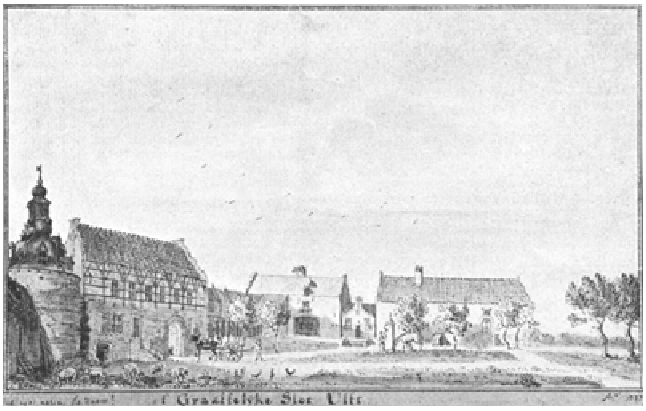

Het verhaal luidt, dat er op het laatst nog maar een zwijn in de veste aanwezig was en dat dit elken morgen uit zijn hok werd gehaald en dan een pak slaag kreeg, waardoor het vreeselijk schreeuwde, om zoodoende de belegeraars in den waan te brengen, dat er voortdurend varkens geslacht werden en men dus nog geen gebrek aan voedsel had. De man, die dit kunststukje had uitgedacht en met het varken op bovenstaande wijze exerceerde, werd ná de overgave door de Spanjaarden uit wraak opgehangen.

Men vindt dit verhaal echter ook opgeteekend in de geschiedenis van den Wildenborg, halverwege tusschen Lochem en Vorden gelegen, ook in vroegere dagen een sterk slot, dat meermalen is belegerd en ingenomen. Mogelijk is het niet anders dan een verdichtsel, en toch is het niet onwaarschijnlijk, dat het een grond van waarheid bevat.

Weder ruim eene eeuw later, bij gelegenheid van den inval der Franschen in ons land in 1672, wordt Ulft andermaal in de geschiedenis vermeld. Toen het Fransche leger in aantocht was naar de oostelijke grenzen der Republiek, werd een luitenant met 90 man van het garnizoen van Emmerik naar Ulft gezonden, om het slot te bezetten en zoo noodig te verdedigen. Doch Ulft was in die dagen eene getrouwe afspiegeling van al onze vestingen en ons geheele leger toenmaals; het was slecht bewapend en in het geheel niet van het noodige ter verdediging voorzien. Men vond er slechts eenige ijzeren stukken geschut, waarvan maar twee op affuiten gemonteerd, voorts 50 kanonskogels, 8 tonnen buskruit, 2 losse lonten, enz. en 4 mud rogge en eenigen anderen voorraad! Toen dan ook kort daarop de Franschen onder de Choiseuil, gouverneur van Langres, het kwamen berennen, gaf het zich onmiddellijk over op

voorwaarde, dat de officieren vrij mochten aftrekken, terwijl de soldaten in krijgsgevangenschap naar Emmerik werden vervoerd.

Albert graaf van den Berg, die 26 September 1675 overleed, was toen bannerheer van 's Heerenberg en dus ook heer van Ulft. Hij was de voorlaatste uit het oude, uit Wassenaer gesproten geslacht Van der Leck. Door het kinderloos sterven zijns zoons Oswald in 1712 kwamen al de bezittingen der Van den Bergs aan Frans Willem prins van Hohenzollern Sigmaringen, kleinzoon van Maria Clara gravin van den Berg, Oswalds eenige zuster, die in 1715 overleed en gehuwd was met Maximiliaan prins van Hohenzollern Sigmaringen.

De heerlijkheid 's Heerenberg, nu geen bannerij en ook eigenlijk geene heerlijkheid meer, is nog in 't bezit zijner nazaten. Ulft kwam echter meer en meer in verval en werd eene ruïne. Circa 1872 werden de overblijfsels van het oude slot met bijbehoorende gronden in diverse perceelen verkocht, en een 20 jaar later werd de ruïne geheel gesloopt en opgeruimd. Thans is daarvan niets meer aanwezig dan eenig oud muurwerk in den grond. Op de hoogte aan den ouden IJssel, waarop Ulft eertijds zijnen trotschen toren zoo sierlijk verhief, staan nu - zooals wij boven reeds zeiden - twee eenvoudige boerenwoningen, omgeven door bouwland.

Sic transit gloria mundi!

October 1901.

Hanna Versmeele's Huwelijk, door Frans Hoskorn. (*Vervolg van blz.* 141.)

‘Eindelijk hield 'k 't niet langer uit. 'k Liet me tot 'n kunstreis door Nederland uitnoodigen. 'n Drukkend vermoeden was in me dat 'k 'n schim najoeg, dat negen jaren van afwezigheid even zooveel lentes tellen, maar 'k hoopte nog, wilde hopen. 'k Zag Rotterdam terug.’

‘En dat meisje, Emil?’

‘Wat 'k hoopte was dwaas,’ ging hij als in gedachten voort, ‘'k hoopte dat wat 'k zooveel jaren terug den moed niet had te vragen, waarheid

AANKOMST DER SARDINENBOOTEN IN DE HAVEN VAN CONCARNEAU.

mocht zijn. 'k Hoopte dat ze míj zou liefgehad hebben tóén, en als vrouw die maar eenmaal kan beminnen, maar eenmaal die hooge reine liefde dient, die man en vrouw snoert tot één, zich niet zou geven aan 'n and'ren man, zonder liefde misschien. Daar bouwde 'k op, 't was ijdel gedacht, 't was 'n moeilijk te bewerken fuga, 'n hoopvolle symphonie waaraan 'k 'n slot te zoeken had.’

‘En?’ vroeg Hanna, met nokkende stem, zichzelve haast niet meer meester.

‘M'n ijdelheid werd gestraft, 't Slot vond 'k te Rotterdam.’

‘Emil,’ snikte Hanna, - ze kon niet meer - ‘arme Emil, dat meisje ben ik! 'k Had je lief, Emil, o God! en 'k ben toch getrouwd!’...

Met elken dag nam Hanna zich voor terug te gaan naar huis, Martinet te zeggen dat ze haar plicht jegens haar man tot het einde wilde vervullen, maar ook met iederen dag opnieuw dronk ze gretig zijn liefdewoorden, luisterde, luisterde, baadde zich in een nooit gekende zaligheid en schudde wat ze had doorleefd van zich af als een bangen droom. Nu eerst begreep ze ten volle dat ze zich op 't grafje van haar kind de waarheid had gezegd, nu eerst wist ze wat Truida's woorden: ‘Liefde geven, streven naar volmaking’ goddelijks in zich sloten. Haar liefde had gesluimerd, nu was ze ontwaakt, uitgeslagen in laaie vlammen. Martinet had ze bemind, altijddoor, onafgebroken, nu... beminde ze hem nog meer, ze voelde zich verjongd, de man van haar eerste liefde liep naast haar, ze kon hem de oogen, den mond kussen, ze kon

hem zeggen, telkens weêr, hoe lief ze hem had. Onstuimig vloog haar bloed, wild klopten slapen en polsen. Dan trok Martinet haar tot zich en fluisterde haar toe:

> ‘Ich hatt'es nie gedacht
> Dass Liebe so beglücken
> So selig machen kann...’

Zij leunde 't hoofd aan zijn schouder, met stralenden blik zag ze naar hem op, en haar lippen prevelden als antwoord:

‘Und Herz und Sinn verrücken, Du einzig nur geliebten Mann!’

En beiden gingen ze zwijgend verder en doolden de boschjes in. De vogels boven hun hoofden kweelden en jubelden, ze scheerden van tak tot tak en sleepten pluizen en veertjes. Hoog boven de menschheid, vrij van dwang en mode bouwden zij hun woning en vierden bruiloftsfeest. Zonder het te kunnen beseffen roerde hun vroolijk geschater de minnenden. Hanna schreide en Martinet pinkte gedurig 't zijn oogen benevelend vocht weg.

De roes kon niet duren.

Trees vermoedde niet wat Hanna toch zocht aan het strand, zelfs bij slecht weder, en toen 't zoo ongeveer een week had geduurd, vroeg ze er naar. Tot eenig antwoord viel Hanna haar om den hals, lachte, snikte, zoende haar en jubelde meer dan ze zei:

‘Lieve Trees, geduld, o ja, 'k zal 't je wel vertellen, o Trees, 'k ben zoo gelukkig, zoo onuitsprekelijk gelukkig!’

Maar de roes kon niet duren, er moest gehandeld worden. Hanna wilde haar plichten als getrouwde vrouw nakomen, ze begreep dat ze moest, maar al had het haar 't leven gekost, ze kon niet, ze kon Scheveningen niet verlaten. Ze sprak met Trees en haar man. Het gevolg daarvan was dat ze Alfred een scheiding voorstelde met uiteenzetting van het hoe en waarom. Doch Alfred gelastte haar terug te

keeren in zijn huis om haar plichten te vervullen, hij wilde niet scheiden, nooit! ‘Had ik destijds mijn opgeheven arm op je hoofd laten neêrkomen,’ schreef hij haar, ‘ik had schuld, maar ik wist mijn drift te beteugelen. Ik wìl niet scheiden, zelfs al bracht men mij de overtuigendste bewijzen dat jij je in een poel van schuld had geworpen, ik wìl niet, nóóit! Je zult dragen wat je te dragen begeerd hebt!’

Toen, want ze had het hem nog willen besparen, - ze had toch zíjn kind onder 't hart gedragen, - vertelde ze Don wat ze wist van Alfred's leefwijze. Maar Don trok de schouders omhoog.

‘Dat beteekent niks, Hanna. Je brengt jezelve in opspraak. Dergelijke vrijheden zijn den man geoorloofd.’

‘Wat moet 'k dan doen?’ vroeg ze ten einde raad.

‘'k Zal naar Rotterdam gaan,’ zei Don, ‘'k zal trachten je man van besluit te doen veranderen.’

Maar Don's goede voornemens mislukten. Alfred wilde niet scheiden, nooit, nooit. Die boodschap bracht Don mede terug.

‘Twee wegen staan je open, Hanna. Keer naar huis, en wil je dan zelf nog trachten je man tot 'n scheiding over te halen, doe 't, maar 't zal wel niet baten. Of, ga met Martinet meê naar 'n ander land, 'n musicus is wereldburger. Dat heeft ie je trouwens al voorgesteld.’

‘Ja, Emil wil dat 'k zoo maar met 'm zal meêgaan.’

‘Waarom doe je dat dan niet?’

‘Als 'n eerlooze vrouw?’

‘Ach wat, Martinet heeft me gezegd dat ie om dien maatschappelijken rommel niet maalt. De kinderen die mijn liefde zal wekken, zullen met míjn naam door de wereld komen; 'k lach wat met 'n permissiebiljet van burgemeester en wethouders, zei die me van morgen nog.’

‘Is er dan heelemaal geen and're manier?’ vroeg Trees. ‘Zeg, meneer de advocaat zonder praktijk, kan je de wet niet 'n beetje verdraaien?’

‘Nee vrouwlief,’ antwoordde Don lachend. ‘Jullie vrouwen zou wel ieder 'n afzonderlijke wet moeten hebben, wilde ze naar je zin zijn. Er 's eenvoudig niks aan te doen Hanna, je man is 'n monster, ziedaar! Al zou je hals over kop jezelve in schuld en schande werpen, dan nog wil Alfred niet scheiden. 't Is 'm er klaarblijkelijk om te doen je geluk te verhinderen, je verder leven te vergallen.’

En Hanna leed en Hanna streed, - maar keerde naar Rotterdam. Trees hing haar schreiend om den hals aan 't stationnetje van de Hollandschespoor-stoomtram.

Don vergezelde Martinet naar Den Haag naar 't station der Staatsspoorwegen. Beiden hadden al hun welsprekendheid aangewend Hanna van besluit te doen veranderen, - tevergeefs. Alfred móést toegeven, ze wilde zonder wettige schuld blijven. Martinet vertrok met smart in de ziel.

Hanna keerde naar huis en leefde weêr het sleurleven. Na een paar vergeefsche pogingen gaf ze 't op nog langer bij Alfred op scheiding aan te dringen. Ze trachtte zelfs enkele rondgaande geruchten te logenstraffen, maakte hier en daar een visite, maar reeds een enkele visite bij een bezoekontvangende dame gebracht, walgde haar. Ze kon niet praten over opschik en mooie kleêren met zooveel droefheid in de ziel.

Zoo leefde ze voort, deed haar huiselijke plichten als een machine, den ganschen langen winter door. Nog éénmaal deed ze een beroep op Alfred, bezwoer hem zich

van haar te laten scheiden, smeekte, bad.... maar zijn ‘nooit!’ klonk sarrender dan ooit. Toen kon ze niet meer.

Door bemiddeling van Don liet ze Martinet weten dat ze bereid was hem te volgen, hoe spoediger hoe liever, want haar krachten dreigden haar te begeven.

En toen weêr de lente intocht hield, bracht Hanna de eerste veldbloemen op 't grafje van haar kind, - maar keerde niet naar huis.

Ook den volgenden dag niet.

Op de beurs vertelden de kooplieden elkaâr, zoo tusschen een gesprek over Ohio- en Virginietabak door, dat Harweg's vrouw gisteravond met een heer was gezien aan 't station Delftsche Poort, gereed in den express-trein naar den Hoek van Holland te stappen. De vrouw van notaris Mortels had haar zeker uitgeleide gedaan, want die zat in de damessalon en schreide hartbrekend. In den effectenhoek werd verteld dat notaris Mortels er vandoor was gegaan. Zijn vrouw was ook weg.

Zoo vertelde men op de beurs, en uit den tabakshoek en effectenhoek wandelde 't praatje naar den koffiehoek, en van daar naar den specerijenhoek, toen naar den oliehoek. Deze lag direct bij de deur, en zoo ging het de straat op.

Zoo dus vertelde men.

En in den vroegen morgen van den daarop volgenden dag vischte de baggerman uit het water dat Eendrachtsweg en Westersingel scheidt het lijk van een als dame gekleede vrouw.

Epiloog.

't Is halfzeven. Mevrouw Van der Wielen beweegt zich in haar salonnetje, schikt japansche kopjes op 't beschilderd tegelblad en sorteert gebakjes. Zij wacht theevisite. Haar man neemt juist in de gang jas en hoed van den kapstok om zich naar zijn kantoor te begeven, maar treedt nog even 't coquette salon, 't heiligdom van zijn vrouw binnen.

‘'k Wensch je veel genoegen vanavond, Jeanne,’ zegt hij op ietwat spottenden toon, ‘vooral 'n aangenaam discours met mevrouw Pulmans.’

‘Wat heb je toch tegen haar?’

‘Wat 'k tegen d'r heb, och niet veel, alleen maar dat ze jou overal heeft gedoodverfd met 'n modelhoed, zoodat 't zelfs tot op de beurs is doorgedrongen. Als 'k toevallig m'n hoogen hoed opheb, dan hoor 'k direct: “Zoo Willem, 'n nieuwen hoed op, 'n modelhoed zeker, je vrouw meêgeweest om 'm te koopen,” en meer variaties op 't zelfde thema.’

‘'k Wist niet dat jullie heeren zoo flauw waren!’

‘Och wat, wat jij flauw blieft te noemen heet op de beurs geestig. Maar met dat al heeft jou mevrouw Pulmans mij de dupe van die geestigheid gemaakt. Zeg 't d'r maar.’

‘Ben je dol, 'k zou je danken. We hebben trouwens vanavond wel wat anders om over te praten.’

‘O, dat 's waar ook. Over Hanna Harweg hè; nou, veel plezier, let maar aandachtig op kindje, wanneer mevrouw Pulmans d'r anatomische verhandeling houdt. Je bent dan in 'n goeie school. Maar hou jij als je 't kan de hand 'n beetje boven Hanna's hoofd, want als je Harweg kende, als ik 'm ken’...

‘Ei, ei, mannetje, ga je partij kiezen voor de vrouw?’

‘In dit geval, ja, want 'k weet maar al te goed wat 'n gevoellooze vleeschklomp, wat 'n gemeen sujet Harweg is.’

‘En als ik nou's deed als Hanna?’

‘Jij? maar jij bent met geen Harweg getrouwd, vrouwtje, wees er dankbaar voor. Dag kind!’

En mijnheer Van der Wielen wilde vertrekken, doch keerde nog eens terug.

‘Truida Mortels staat zeker ook op de agenda?’

‘Ja, natuurlijk.’

‘'k Geloof niet dat ze van de knoeierij iets afwist. Nou is ze dood, de arme meid. Altijd vol geest.’

‘Ze had vroeger immers op Martinet gehoopt?’ Dit wist Jeanne uit Truida's eigen mond, maar ze wilde eens hooren of anderen 't wisten.

‘Ja, 'k heb wel hooren verluiën dat ze met d'r vrije levensopvattingen zich aan hem zou hebben verklaard. Toen heeft Martinet Rotterdam verlaten. Zij heeft toen uit dépit en om uit de huiselijke armoe te komen den ouden notaris genomen.’

‘Ze was dol op Martinet. 'k Herinner me dat ze vroeger zei... zou dat d'r werkelijk tot de daad gedreven hebben!’

‘Dat Martinet en Hanna samen... 't wordt beweerd.’

‘'k Begrijp 't niet, ze moet aan 't station geweest zijn.’

‘Och kind, je moet alles bijeen nemen. Welke gevoelens zullen d'r bestormd hebben! Als alles ontvalt, wat schiet er over? Ze had niemand op de wereld. D'r man heeft 'n massa menschen arm en ongelukkig gemaakt, is gevlucht, en knoopte zich op, ze stond op straat met 'n geschandvlekten naam, zonder dak, zonder vriend. Hanna nam Martinet meê en Martinet Hanna. Wat moest ze doen?’

‘Had 'k 't maar geweten, 'k hield wel van Truida. Altijd zoo flink, zoo open.’

‘Niemand heeft 't geweten. Toen de slag bekend werd was Truida nergens te vinden.’

Ze zwegen, beiden in gedachten verdiept.

‘Ze was ook dol op kinderen,’ begon Willem weêr, ‘maar ze zei 't nooit om niet beklaagd te worden. Indien iemand, dan had 'k háár 'n goeien man toegewenscht.’

‘Waarom maak je me nou bedroefd, Willem!’ en de waterlanders welden in Jeanne's oogen.

‘Och kindje,’ zei Willem, en trad op haar toe en sloeg liefkoozend zijn arm om haar, ‘denk je dat ik 't gemis minder voel dan jij, enkel maar omdat 'k 'n man ben? Telkens als 'k over den Coolsingel ga en 'k zie in dien grooten winkel die mooie popperige ledikantjes met rose en blauw bekleed, of 'k sta voor 't aangaan van de beurs te kijken bij Perry naar al dat prachtig speelgoed, en 'k deuk hoe 'n kleutertje hier op den grond kon zitten spelen en gebroken zinnetjes zeggen, hoe we samen dat brooze leventje zouên koesteren en opkweeken, dan...’ Zijn stem haperde al een poos, nu kon hij niet meer, hij draaide zich om en snoot zijn neus.

‘Mannetje, mannetje,’ lachte Jeanne door haar tranen, ‘wat verloochen je 't heer en meester zijn!’

‘Weet je wat 'k wel 's jammer vin, Jeanne?’

‘'t Zelfde wat ik zoo onuitsprekelijk jammer vin, dat we geen kind hebben,’ antwoordde ze blozend.

‘Dat kan nog komen,’ troostte Willem en zoende haar, ‘nee, je bent 'n veel te lief en verstandig vrouwtje om visites te maken en babbelbezoek te ontvangen. 't Is niet goed dat je zoo niks doe. 't Kan me dikwijls zoo spijten dat je den tijd, dien ik noodwendig of m'n kantoor moet doorbrengen, met gebabbel zoekbreng.’

(*Slot volgt.*)

Sardinen in olie.
Met illustratiën.

‘Ons Manna is de sardien,’ hoort men niet alleen in Bretagne, maar ook in de Vendée, ja, eigenlijk langs de geheele westkust van Frankrijk door alle inwoners verklaren, want zijn het al geen visschers, dan staan zij toch zeker op de een of andere manier in betrekking tot dezen tak van industrie. Zelfs de boeren en handwerkslieden zijn

er van afhankelijk, daar hun waren en voortbrengselen veel door de visschers gekocht worden.

De inwoners van Bretagne hebben zich reeds langer met de sardinenvangst beziggehouden, dan hun zuidelijker naburen. Toch heeft men het bestaan dezer diersoort niet verder kunnen nagaan dan tot de helft der zeventiende eeuw, niettegenstaande men in den Romeinschen tijd reeds sprak van de sardinenvangst op de Middellandsche-Zee.

Daarom is het des te vreemder dat tot heden toe geen mensch weet, van waar de sardinen komen, en waarheen zij gaan, en waarom zij komen en gaan.

Juist dit geheimzinnige in haar verschijnen en verdwijnen geeft aanleiding om een vergelijk te maken met het niet minder raadselachtige Manna, waarmee de Israëlieten in de woestijn begiftigd werden. Evenals de haringen verschijnen de sardinen op vaste tijden van het jaar in zeer groote menigte, zoogenaamde banken, aan de Spaansche en Fransche kusten van den Atlantischen-Oceaan. Terwijl nu bijv. de sardinenvisschers uit de Vendée volhouden, dat de vischjes uit het Zuiden komen en naar 't Noorden gaan, veronderstellen de Bretonsche visschers dat de sardinen direct van de hooge zee, dus uit het Westen naar de kust komen om eveneens weer in zee te verdwijnen. Over de redenen, die de sardinen bewegen, om één of meer jaren de kusten van Frankrijk te vermijden om dan plotseling weer in myriaden te verschijnen, weet men tot heden toe ook niets met zekerheid. Ongeveer vier jaar geleden was het Manna der Bretagners drie of vier jaar achtereen weggebleven; de bevolking verkeerde in grooten nood en de regeering benoemde commissies en zond menschen uit om onderzoek naar de reden hiervan te doen. De berichten, die inkwamen, luidden, dat de visschers zelven niet wisten, aan welke oorzaken zij het ongeluk moesten toeschrijven. Zij waren het er evenwel allen over eens, dat de sardinen met terugkwamen, maar over de beweegredenen, die de visschen daartoe hadden, liepen de meeningen zeer uiteen.

De een zeide: de Spanjaarden en Portugeezen vingen alle visschen weg, of stelden de noordwaarts trekkende banken aan zulk een vervolging bloot, dat dezen van de kusten verdreven werden en in de open zee bescherming zochten; anderen meenden dat de vóór eenige jaren in gebruik genomen reuzennetten, waarmede men onder gunstige omstandigheden in één trek tot tachtig duizend visschen tegelijk ophaalde, de kleinen met de grooten deden omkomen, zoodat de voortteling werd tegengegaan; weer anderen geloofden dat het steeds toenemend verkeer der stoombooten de sardinen van de kusten verwijderd hield. En op die wijze werd geklaagd en beschuldigd, totdat plotseling na verloop van drie of vier jaren de sardinen kwamen opduiken in zoo groote getale, als men bij menschenheugenis niet gezien had. Er waren er zooveel, dat de fabrikanten, een daling in prijs en daardoor vermindering van winst vreezend, de handen in elkaar sloegen, en den visschers hun waar niet meer afkochten.

Ontelbare bootladingen moesten om deze reden in zee geworpen worden, waar de doode visschen hun levenden kameraden tot voedsel dienden. En zoo gaat het met de sardinenvisscherij van jaar tot jaar op en neer, en om haar nu eens geringe, dan weer overvloedige opbrengst is deze industrie te vergelijken met den wijnbouw, welks resultaten eveneens nooit zeker zijn.

Wanneer dieren zoo bij millioenen bij elkaar leven, zooals de sardinen, haringen, mieren, en bijna hadden wij gezegd, menschen, dan geven zij zichzelven een constitutie, kiezen hun hoogere en lagere ambtenaren, en doen al hun verrichtingen naar goed overwogen plannen. Het leger der sardinen trekt nu eens in breede rijen, dan weer in lange ketenen, al naar de marschorder het gebiedt, voort, en hoewel het

ongeloofelijk klinkt, is het toch de zuivere waarheid, hetgeen niet alleen onze Hollandsche, maar ook Scandinavische en Fransche visschers overeenstemmend van de discipline onder de haring- en sardinenbanken verteld hebben.

De legers der sardinen verschijnen in de maand Mei aan de Fransche kust en blijven er tot half December of Januari.

Toch houdt het visschen op sardinen reeds met October op, en met Allerheiligen zijn alle visschersbooten afgetakeld en aan land gebracht. De oorzaak hiervan ligt niet alleen in het langzamerhand verdwijnen en wegtrekken der sardinen, maar vóór alles is dit te wijten aan het slechte, stormachtige weer in dien tijd van het jaar, waardoor het onmogelijk is in de open visschersbooten zee te kiezen.

De visschers, zoogenaamde Sardineezen, waarvan de havens van Concarneau, Belle-Ile en voornamelijk van Duvarnez, het middelpunt der Bretonsche sardinenvisscherij, vol zijn, zijn sedert eenige tientallen jaren aan bijna alle Parijzenaars bekend. Daarvoor zorgen de schilders, die in den zomer bij duizenden in de kleine kustplaatsen leven, en in het voorjaar in het Parijsche Salon weergeven, wat zij daar gezien hebben. Vandaar dat tegenwoordig iedere Parijzenaar de sardinenbooten, de sardinenvisschers, hun roeiriemen, hun netten, ja, om kort te gaan, alles kent, wat met dezen tak van nijverheid samengaat.

Hij weet bijvoorbeeld dat de nieuwe visschersbooten niet,

KOKEN DER SARDINEN IN OLIE.

zooals de groote stoombooten, met champagne, maar met wijwater en door echte priesters gedoopt worden. In het Salon van het vorige jaar was er een schilderij te zien, zulk een doopplechtigheid voorstellend, als wij ons niet vergissen van een te Concarneau verblijf houdenden Amerikaanschen schilder. Hij weet ook, dat gedurende de lange winteravonden de Bretonsche vrouwen en meisjes bij het open haardvuur zitten, niet zooals onze overgrootmoeders om te spinnen, maar om de netten voor het volgende jaar te breien; en ook met den algemeenen aanblik der sardinenbooten met haar masten, haar takelage en haar bemanning is hij vrij goed bekend. Zulk een boot is van dertig tot veertig voet lang, en van twee groote en drie kleine zeilen voorzien; bovendien zijn er altijd meerdere sterke roeiers aanwezig, die bij het visschen noodig zijn. De zeilen dienen alleen bij het uitgaan en binnenvallen of bij het veranderen van ligplaats. Met de riemen wordt de boot evenwel zoo gestuurd, dat zij met haar punt steeds tegen den wind ingaat, en het van het achterdeel der boot afhangende net altijd een rechten hoek vormt met de kiellijn.

De bemanning telt van vijf tot acht koppen, die bij de allerkleinste boot tot vier daalt. Deze vier zijn: de patroon of kapitein, de brigadier of matroos, de novice of lichtmatroos en de scheepsjongen, die gewoonlijk van tien tot veertien jaar is. De verdere bemanning is met de vischvangst niet bekend, en doet alleen dienst bij allerlei kleinigheden. In de meeste gevallen zijn het landslieden uit den omtrek, die gedurende het seizoen in de havenplaatsen komen om bij de sardinenvangst iets te verdienen.

Oorspronkelijk behoorden alle sardinenbooten aan den patroon, die er op voer; nu evenwel is dat anders en zijn de meeste booten het eigendom der fabrieken, die later de vischjes in bussen verpakken om ze op die wijze de wereld in te zenden, en een visscher moet al een aardig duitje bij elkaar hebben, wil hij voor eigen rekening een boot uitrusten, welker onkosten op 4000 francs beraamd worden. En daar de fabrikanten er meer en meer op uit zijn, in hun vischvoorraad met eigen booten te voorzien en den op eigen kosten werkenden visschers hun waar niet meer af te koopen, neemt het aantal zelfstandige patroons van jaar tot jaar af.

Een der interessantste schouwspelen der sardinenvangst is op Johannesdag in den ‘Corneau’ genaamden zeearm waar te nemen. Op den 24sten Juni begeeft zich de geestelijke van het eiland Groix in zijn kerkelijk gewaad, gevolgd door de dragers der kerkelijke banieren en kruisen en door de geheele bevolking, voor zoover die loopen kan en niet bedlegerig is, naar de haven van het eiland en gaat in de gereedliggende booten, om naar het naastbijzijnde vasteland te zeilen. Ook van dit vasteland komt de geestelijke met de bevolking aanvaren op booten van Larmar, Gâvre en Port-Louis. Daaronder is ook een regeeringsboot, met de autoriteiten van Sorient aan boord, die de ceremonie meemaakt, en nog altijd stroomen de vreemdelingen van heinde en ver toe, om het eigenaardige schouwspel te genieten. Midden in den zeearm ontmoeten de beide vloten elkaar; de geestelijke van het vasteland en zijn ambtsbroeder van het eiland bestijgen dezelfde boot en de andere booten dringen zich zoo dicht mogelijk ons het tot altaar gewordene vaartuig. Dan ontblooten zich alle hoofden en uit duizenden

monden en kelen klinkt de hymne der zeelui: '*Ave maris stella*'. Met den plechtigen zegen der beide priesters eindigt deze schoone ceremonie.

Maar van deze poëtische zijde van het visschersleven moeten wij tot het meer prozaïsche gedeelte, namelijk de verpakking der visch, overgaan. Het vierhoekige, diepe net wordt door een soort van brij, bestaande uit mosseldieren en vischeieren, aantrekkelijk gemaakt, zoodat de sardinen zich gemakkelijk in de mazen laten vangen. Iederen morgen varen de booten uit, om iederen avond, bij bizonder gunstige vangst reeds vroeger, terug te keeren. Dan wordt de visch spoedig in manden aan land gebracht, om op de markt verkocht en daarna in de fabrieken ingelegd te worden. Hier wordt bijna al het werk door vrouwen en meisjes verricht, de mannen hebben met de vangst al hun aandeel geleverd. Het allereerst wordt den visschen den kop afgesneden en de ingewanden eruit gehaald; daarna wascht men ze in zout water uit en legt ze vervolgens op een soort van net, waarin ze bij gunstig weer op het dak der fabriek, bij slecht weer in een ruimte, waar voor degelijke ventilatie gezorgd wordt, te drogen. De gedroogde sardinen worden dan in kokende olie gelegd, waarin ze zeer spoedig gereed zijn. Nu volgt het sorteeren en verpakken in de kleine

VULLEN DER BUSSEN MET OLIE.

blikken bussen, die iedereen kent en welke in de groote fabrieken door eigen blikslagers zelf gemaakt, maar ook wel door andere inrichtingen geleverd worden. Deze busjes worden, zoodra zij het vereischte aantal vischjes bevatten, met olie gevuld en dan in het lokaal gebracht, waar men de deksels er op soldeert. Om het vuil, dat er aan kleeft, te verwijderen en tevens de dichtheid der bussen te onderzoeken, worden zij in kokend water gelegd. De bussen, die bij het uitnemen niet gezwollen zijn, deugen niet, evenmin als die, welke na de afkoeling nog gezwollen blijven. Nu rest nog de etiquetteering en het verpakken der bussen in houten kisten. Dit laatste, evenals het vastsoldeeren der deksels, geschiedt meer door de mannen, terwijl anders al het werk door vrouwen verricht wordt. Als de vischvangst in vollen gang is, ziet het er in zoo'n fabriek levendig en schilderachtig uit. De vrouwen, die de visschen ter wassching naar de haven dragen, komen op hun weg de mannen tegen, die hun vangst naar de fabriek brengen; er wordt dan gelachen en geschertst, en bij het kop-afsnijden en schoonmaken, wat altijd door vrouwen in de schilderachtige kleederdracht van het land gedaan wordt, gaat het steeds vroolijk toe. In een sardinenfabriek werken circa 150 vrouwen en meisjes, van 10-15 kinderen en ongeveer 20 mannen, en alleen als men de spinnerijen in den Elzas of de Spaansche sigarettenfabrieken bezoekt, kan men een even vroolijk tooneel aanschouwen.

Het geheim van kolonel Laguerre.

I.

Te Oxford ontmoette ik voor het eerst kolonel Laguerre. Het was een grappige kennismaking, waarvan ik mij de bizonderheden nog duidelijk herinner.

Ik bracht mijn Kerstvacantie te Londen door; ik woonde eigenlijk in Schotland, maar had geen lust in den winter die reis te maken, en bovendien was ik een wees.

Ik had juist afscheidgenomen van eenige jolige vrienden; daar het reeds twaalf uur was, liep ik haastig over het met sneeuw bedekte voetpad naar mijn hotel, toen ik in de buurt van Waterloo-brug eenige mannen zag vechten.

Op de plaats aangekomen waar de vechtenden zich bevonden, bemerkte ik dat het zwakkere deel in de minderheid was; drie kerels waren namelijk bezig een kleinen ouden man te overweldigen, met het doel om hem te bestelen.

Zij hadden het evenwel niet gemakkelijk, want hoewel de man klein was, scheen hij kracht voor tien in zijn armen te hebben, en niettegenstaande een aantal zware slagen op zijn hoofd, behield hij zijn kracht en zijn tegenwoordigheid van geest. Hij vocht werkelijk als een krankzinnige en uitte, vreemd genoeg, geen enkelen hulpkreet.

Mijn zwaren wandelstok stevig beetnemend, snelde ik hem te hulp, en na een paar slagen naar de schurken, durfden zij den aanval niet vernieuwen, maar verdwenen in verschillende richtingen, al te blij dat zij er zoo afkwamen.

Nadat ik mij overtuigd had, dat zij niet zouden terugkeeren, hielp ik den ouden heer op de been, en blozende van trots over mijn welslagen, vroeg ik of hij zich niet bezeerd had.

‘Ik geloof het niet,’ sprak hij op den toon van een bizonder oud man. ‘Zij hebben goede slagen uitgedeeld, maar ik heb dat reeds zoo dikwijls bij de hand gehad, dat ik er nauwelijks notitie van neem.’

‘Maar waarom hebt ge niet om hulp geroepen?’ kon ik niet nalaten te vragen.

‘Ik vraag nooit aan iemand hulp,’ antwoordde hij uit de hoogte.

‘Dus houdt ge mij mooi voor een indringer,’ sprak ik lachend, ‘en was mijn hulp u niet welkom?’

‘Volstrekt niet,’ haastte hij zich mij te verzekeren. ‘Ik weet hulp op prijs te stellen, evenals vriendschap, achting of eerbewijzen; maar ik vraag er nooit om. Mijn naam is kolonel Laguerre. Waarschijnlijk hebt ge nooit van mij gehoord, maar het zal mij aangenaam zijn als ge mij wilt leeren kennen. Kom, wij zijn niet ver van mijn hotel verwijderd, en misschien wilt ge mij de eer aandoen het overige van den avond met mij door te brengen. Ik ga nooit naar bed voor vroeg in den morgen, en ofschoon ik het zelden heb, stel ik goed gezelschap op hoogen prijs.’

Ik nam hem onder den arm, en nieuwsgierig, welk soort van vleesch ik in de kuip had, wandelden wij op.

Eenigszins tot mijn verbazing hield hij bij mijn hotel stil, maar ik vond het prettig, daar een lange wandeling naar huis mij nu bespaard bleef.

Binnen weinige minuten zaten wij voor een tafel beladen met den korstbaarsten wijn en de beste sigaren, die men in Londen vinden kan. Ik kwam ook tot de ontdekking dat de kolonel de mooiste kamers van het hotel had, en hoewel hij er maar eenige dagen bleef, had hij ze toch zoo comfortabel mogelijk ingericht.

Hij was bizonder onderhoudend en het werd werkelijk

reeds dag vóór ik naar mijn eigen kamer ging. Hij sprak over allerlei onderwerpen, verhaalde nu eens van een avontuur in den Fransch-Duitschen oorlog, waarvan hij alles zoo tot in de kleinste bizonderheden wist, dat hij het stellig aan eene der beide zijden had meegemaakt; dan weer vertelde hij van voorvallen in Afrika, waar Stanley zeker trotsch op zou geweest zijn.

Ik zag hem den volgenden dag en den daarop volgenden; de indruk, dien ik van hem had gekregen, bleef dezelfde. Hij scheen een onuitputtelijken voorraad geld te hebben, waarmee hij kwistig omsprong.

Ik geloof wel, dat hij eenige genegenheid voor mij had opgevat, hoewel hij het mij niet liet blijken; integendeel nam hij steeds de grootste beleefdheid tegenover mij in acht. Bovendien was hij bizonder excentriek, en na onze eerste ontmoeting zou ik mij niets verwonderd hebben over wàt hij ook gedaan zou hebben. Eerlijk gezegd, hield ik hem voor een beetje krankzinnig.

Ten laatste evenwel maakte hij mij boos, want op den vierden dag verdween hij uit het hotel zoo geheimzinnig, alsof hij van de aarde verdwenen was. Hij liet zelfs geen briefje achter om mij vaarwel te zeggen.

II.

Mijn jaar aan de universiteit ging zonder voorvallen voorbij. Ik bracht mijn vacantie in Schotland door en keerde tegen den herfst weer naar Oxford terug.

Ronduit gezegd had ik het bestaan van den kolonel vergeten, maar toen het weer tijd werd voor mijn Kerstuitstapje, moest ik onwillekeurig aan hem denken.

Ik besloot hem niet op te zoeken, maar ik moest bekennen, dat ik het zeer prettig zou vinden, hem weer te ontmoeten. Stel u dus mijn blijdschap voor, toen ik, nog geen uur in het hotel zijnde, een kaartje van hem ontving om mij uit te noodigen bij hem te komen. Hij gaf mij geen uitleg van zijn vreemdsoortig verdwijnen van het vorige jaar, en ik vroeg er hem ook niet naar. Ik schreef het toe, evenals meer zijner handelingen, aan excentriciteit.

Ons samenzijn kenmerkte zich door niets bizonders, maar was erg prettig. Het was een herhaling van den vorigen keer, de vechtpartij in het park er buiten gelaten.

Hij was altijd edelmoedig, steeds belangwekkend, soms zelfs wonderlijk. Hij verdween even geheimzinnig als den vorigen keer, en hoewel ik er nu op lette, kon ik toch evenmin te weten komen, op welke wijze en wanneer hij vertrok.

Dit duurde voort totdat ik zeven en twintig jaar was. Negen jaar had ik hem nu geregeld met Kerstmis ontmoet, en bij onze laatste samenkomst had hij mij tegen den aanstaanden herfst bij zich te logeeren gevraagd. Hij wilde niet zeggen waar ik wezen moest, maar als ik op een zekeren dag in September, met zekeren trein aan een zeker station in Wales zou zijn, zou ik afgehaald worden door iemand, die mij naar zijn huis zou brengen.

Op den afgesproken tijd en dag stapte ik dan ook uit den trein en werd niet teleurgesteld.

Ik werd naar een prachtige équipage gebracht, mijn bagage werd er in geplaatst, en weldra hobbelde ik over een slechten landweg. Ik was voorbereid vreemde dingen te zullen zien en was dus niet zeer verwonderd, dat mijn koetsier een vrouw was van tamelijk hoogen leeftijd.

Het was een langdurige tocht en ik moest wel vijf mijlen afleggen vóór wij aan de plaats van bestemming waren.

Het was volslagen donker toen het rijtuig stilhield voor een prachtig huis - paleis zou ik bijna zeggen - en ik ontvangen werd door den kolonel. Hij was verheugd mij te zien en toonde zijn blijdschap door een heerlijk diner. Hij overlaadde mij met attenties, en toen wij naar bed gingen, was het reeds vroeg in den morgen.

Ik werd niet wakker voor in den namiddag. Toen liet de kolonel mij zijn bezittingen zien. Hij had een groote uitgestrektheid land en alles was prachtig onderhouden. Men vond er alles wat het hart maar verlangen of het hoofd slechts uitdenken kon.

Ik was duizelig door al de pracht die ik aanschouwde en kon mijn bewondering ook niet in woorden uitdrukken. Twee zaken evenwel troffen mij, als zijnde, naar het mij toescheen, zeer bizonder.

Het eerste was de volstrekte afwezigheid van andere personen, buiten den kolonel en zijn dienstpersoneel, en het tweede, dat hij de eenige mannelijke persoon was op de uitgestrekte bezitting.

Alle bedienden waren oude vrouwen, en dezen waren zoo weinig spraakzaam, dat ik spoedig begreep dat het bevolen was geen woord tot mij te spreken dan in de uiterste noodzakelijkheid.

Na onze wandeling deden wij een kort rijtoertje over het omringende land en keerden bijtijds terug voor een laat diner. Na afloop hiervan brachten wij den avond door als den vorigen, onder wijn en sigaren.

Ik weet niet hoe ik op het denkbeeld kwam, maar den vijfden dag van mijn verblijf kwam de gedachte bij mij op, dat ik in dit geheimzinnige huis ruim drie uur langer geslapen had dan anders mijn gewoonte was.

Gelijktijdig herinnerde ik mij ook, dat iederen ochtend als ik wakker werd, ik gedurende een paar minuten een vreemd gevoel in mijn hoofd had; maar spoedig zette ik die gedachte van mij af. De berglucht maakte mij zonder twijfel slaperig, en de wijn veroorzaakte dat vreemde gevoel.

Toen ik evenwel den volgenden dag ontwaakte, kwam dezelfde gedachte bij mij op. Iederen volgenden dag werd het gevoel in mijn hoofd erger.

Gaf men mij iets in? en zoo ja, om welke reden?

Ik besloot den volgenden nacht wakker te blijven, als het tenminste eenigszins mogelijk was.

Dien avond dronk ik met opzet meer dan gewoonlijk; ik deed zelfs mijn best eenigszins beneveld te worden, om den kolonel mijn toestand te laten zien.

Hij glimlachte en deed toch zijn verhalen. Wij scheidden op den gewonen tijd, maar toen ik aan mijn kamer was en den kolonel goedennacht had gezegd, nam ik uit mijn zak de zwaarste sigaar die ik vinden kon, sneed die in stukken en ging er op kauwen.

Den heelen nacht deed ik geen oog dicht, kleedde mij tegen acht uur in den morgen aan en begaf mij zoo stil mogelijk naar den tuin.

Ik had nog niet ver geloopen toen ik bij het omslaan van een pad zoo iets liefs gewaar werd, als mijn oogen nog nooit aanschouwd hadden. Het was een jonge vrouw, die zich over een rozestruik boog om de liefelijke geuren van een donkerroode roos in te ademen.

Zij was eenvoudig en toch met zeer veel smaak gekleed. Haar lang gouden haar schitterde als 't ware in de morgenzon, haar hals en bloote armen waren blank als sneeuw en haar gelaat was zoo bizonder mooi, dat ik stilstond en onwillekeurig een kreet van verwondering deed hooren.

Zij hoorde mij, keek om en was klaarblijkelijk angstig. Zij maakte een beweging als wilde zij wegloopen, maar ik strekte mijn hand uit, evenals men doen zou om een bang kind gerust te stellen, en zei: 'Neem mij niet kwalijk, maar ik wilde u geen schrik aanjagen.'

Zij hield stil, keek mij een oogenblik nieuwsgierig aan, en zei toen, met de liefelijkste stem, die ik ooit gehoord had:

'Wat zijt ge?'

Stel u zulk een vraag voor. Ik meende dat zij had willen vragen, 'wie zijt ge,' en ik antwoordde dus: 'Ik ben een gast van kolonel Laguerre, mijn naam is Thornton.'

'Neen,' ging zij voort, eenigszins door mijn antwoord in de war gebracht, 'wat zijt ge, man of vrouw?'

Bijna moest ik lachen toen ik antwoordde: 'Een man, natuurlijk.'

‘Dus zijt ge een man, evenals mijn vader?’

‘Ja,’ antwoordde ik, ‘alleen maar wat jonger, een veertig jaar ongeveer.’

‘Is hij dan niet jong?’ ging zij voort, als twijfelde zij aan mijn waarheidszin.

‘Ik vind hem bepaald oud.’

‘Hij heeft mij altijd verteld, dat wij van denzelfden leeftijd waren, en ik ben achttien,’ ging zij voort.

‘Maar een vader kan toch onmogelijk van denzelfden leeftijd zijn als zijn kind,’ klonk mijn vriendelijk antwoord.

‘Dat weet ik zoo niet,’ sprak zij. ‘Ik weet eigenlijk heel weinig. Zij willen mij niets vertellen, en ik weet dat ik alleen van muziek en kunst op de hoogte ben. Als gij een man zijt, dan zijt ge de eerste, behalve mijn vader, dien ik in mijn leven zie.’

Dit was dus de uitleg van het geheim; waarschijnlijk een van de vele excentriciteiten van den kolonel.

Hij voedde zijn dochter op in volslagen onbekendheid met de buitenwereld, ongetwijfeld met het doel om haar dat geluk te verzekeren, dat voor hem niet was weggelegd.

Plotseling doorzag ik het en hij wilde niet eens dat zij mij ontmoette, ofschoon ik, zooals hij zeide, de eenige man was van wien hij hield.

Ik begreep dat het het eerlijkst zou zijn stil naar mijn kamer te gaan en niet meer te denken aan het geheim, dat ik zoo gemakkelijk had opgelost.

Maar - ik was reeds onder de macht der liefde. Alleen bovenmenschelijke kracht zou mij van die plaats hebben kunnen verwijderen.

Gedurende een half uur stonden we daar, tien voet van elkaar verwijderd en bij tusschenpoozen slechts dingen zeggend, die zoo weinig belangrijk waren, dat ik er mij geen woord meer van herinner.

Of het door de prachtige natuur om ons heen kwam, weet ik niet, maar zooveel is zeker, dat ons beider harten voorgoed getroffen waren.

Ik wist het in een oogenblik. Ik las het in haar oogen. Ik zag het in den blos harer wangen. Ik hoorde het aan haar zucht.

Toen kwam de vrees van ontdekt te zullen worden, en voor altijd uit het gezelschap van die verrukkelijke vrouw te worden verdreven. Ik wist dat ik kwaad deed, maar ik kon er niets aan doen.

Ik vroeg haar om elkaar den volgenden morgen op dezelfde plaats te ontmoeten. Zij was verrukt en beloofde het mij met het ongeveinsde genoegen van een kind. Ik stak haar mijn hand toe om haar goedendag te zeggen, met dezelfde ongekunsteldheid hield zij mij haar gelaat voor om te kussen. Men kan zich dus voorstellen met welke gevoelens ik mijn kamer bereikte.

Als de kolonel dien middag iets vreemds in mijn gedrag vond, liet hij het mij niet merken.

Het scheen mij toe alsof ik droomde.

Ik veinsde belang te stellen in de gesprekken, maar in waarheid werd ik gekweld door verlangen naar den volgenden morgen. Geen macht ter wereld had mij dien nacht kunnen doen slapen.

En toen wij elkaar ten laatste op het afgesproken uur ontmoetten, geloof ik niet dat de een voor de ander wist wat er gesproken werd.

Onze harten waren één - wat gaven wij dus om de alledaagsche gedachten van de hersens?

Wij scheidden met een kus, evenals den vorigen dag, en weer scheen de kolonel niets ongewoons in mijn handelingen te vinden.

Nu begon de gewone twijfel bij liefdesavonturen mij te kwellen. Hoe zou ik ooit de toestemming van den kolonel verkrijgen in een huwelijk met zijn dochter? Welken uitleg zou ik geven aan mijn schijnbaar verraad? Als hij mij verbood haar te zien, hoe zou ik dan zonder haar leven?

Op den vierden morgen na onze kennismaking kwam het geheim mijner liefde (als dat ooit een geheim is) mij in vurige bewoordingen over de lippen.

Ik drukte haar in mijn armen en vertelde haar hoe liet ik haar had. Zij omhelsde mij als een kind en ik vroeg haar of zij mij beminde. Zij knikte en ik vroeg haar of zij mij wilde trouwen.

'U trouwen?' antwoordde zij eenigszins verbaasd.

'Ja - mijn vrouw worden.'

'Kan een vrouw dan meer dan eens getrouwd zijn?' vroeg zij onschuldig.

'Wat!' riep ik uit. 'Zijt ge dan al getrouwd?'

'Zij is mijn vrouw!' zei een vreeselijke stem achter mij.

Ik was als door den bliksem getroffen. Ik keerde mij om en keek.

Het was kolonel Laguerre. Er was een duivelsche blik in zijn oogen en een akelig pijnlijke trek op zijn verwrongen gelaat.

In zijn hand hield hij een revolver, die op mij gericht was, maar ik gaf er niet om, de dood zou mij op dat oogenblik maar al te welkom zijn geweest. Ik boog dus mijn hoofd en zei: 'Ga gerust uw gang en schiet.'

Hij schoot niet, maar na eenige oogenblikken, die mij eeuwen toeschenen, zei hij op schijnbaar kalmen toon:

'Welke verontschuldiging hebt ge voor deze handeling, Henry?'

'Geen enkele,' antwoordde ik, 'alleen dat ik meende, dat zij uw dochter was, omdat zij u altijd vader noemde en dat ik haar liefheb.'

Hij wendde zich tot haar.

'Hélène,' sprak hij teêr, 'bemint ge dezen man?'

'Ja,' antwoordde zij kalm.

Hierna boog zij haar hoofd en ik deed hetzelfde, want ik was niet in staat den kolonel aan te zien.

Weer volgden er eenige oogenblikken van stilte, maar toen hoorde ik het zand onder zijn voeten kraken. Weenend sloeg hij den weg naar huis in.

Hélène en ik scheidden zonder een woord te zeggen. Ik ook ging naar huis, en mij latende neervallen op een stoel in de bibliotheek, trachtte ik mijn verwarde gedachten te verzamelen.

Ik moet daar langer dan twee uur gezeten hebben, toen een der bedienden van den kolonel de kamer binnentrad en mij een brief overhandigde.

Werktuiglijk verbrak ik de enveloppe en haalde er een dicht beschreven velletje uit. Het was het schrift van den kolonel en ik las:

'Beste Henry!

Ik ben er de man niet naar om verslag te geven van mijn handelingen, maar misschien ben ik u en haar eenige verklaring schuldig. Laat mij het dus aan u doen, want ik wil, dat zij slechts de geschiedenis verneemt van uw lippen.

Het is onnoodig om in bizonderheden te treden. Liefde verwoestte mijn leven, zooals het vroeger dat mijner moeder verwoest had.

Meer dan twintig jaar geleden kwam ik op deze bezittingen hier. Op dat tijdstip had ik mij nog niet geheel van de wereld afgezonderd, maar ik had een plaats noodig waar ik met mijn ellende alleen kon zijn.

Verscheidene jaren geleden redde ik Hélène van armoe en schande. Ik nam ze uit de armen eener dronken moeder, bracht haar hier en maakte van haar het lieve meisje, dat ge zoo gemakkelijk uw liefde gaaft.

Toen zij grooter werd, nam zij zulk een plaats in mijn hart in als niemand ooit te voren. Ik aanbad haar, maar - slechts als een vader. Ik deed alles wat een menschelijk wezen slechts doen kon om haar gelukkig te maken. En het belangrijkste wat ik deed, was te voorkomen, dat zij in aanraking kwam met de buitenwereld, of kennis kon krijgen

van dien ongelukkigen hartstocht, dien de menschen “liefde” noemen.

Toen zij ouder werd, werd mijn verlangen om te voorkomen haar de macht te leeren kennen, die mannen aan vrouwen bindt en beiden ellendig maakt, bijna tot een manie, en om zeker te zijn dat haar rein hart nooit de kracht der liefde zou leeren kennen, zorgde ik, dat ze volstrekt geen mannen zag.

Maar al mijn voorzorgsmaatregelen waren nutteloos. Alle hoop, die ik sinds jaren koesterde, is plotseling weggevaagd.

Gij, den eersten

MIENTJE IN ANGST.

man dien zij ooit behalve mij heeft gekend, hebt die verandering teweeggebracht, en in dit uur van mijn dood....’

- ‘Dood!’ dacht ik. ‘Wat meent hij?’ -

‘... begin ik in te zien, dat ik ongelijk had.

Misschien is het waar wat de mannen met wie ik gevochten, de vrouwen om wie ik zooveel geleden heb, zeiden - dat ik krankzinnig was. Maar wat er ook van zij, neem haar. Zij is de uwe. Zij is de mooiste vrouw ter wereld, en dat zeg ik, die alle hoven, alle gezelschappen, ja bijna de heele wereld bezocht heb.

En ik - ik wil nog een offer brengen aan mijn liefde. Ik wil er voor sterven. Ik zou haar niet getrouwd kunnen zien met een ander, en toch zal ze nooit zonder u gelukkig zijn, en haar geluk is mij alles waard. Als ge dit leest ben ik dood. Het zal dan reeds te laat zijn om tusschenbeiden te komen en mijn besluit te veranderen.

Ik laat haar mijn geheele fortuin na en ik geef haar u. Gij beiden verdient gelukkig te worden. Vaarwel.

JEAN LAGUERRE.'

Dadelijk riep ik de bedienden bij elkaar, maar het was reeds te laat, zooals ook de afscheidsbrief van den kolonel gezegd had. De vreemde oude man was reeds overleden, toen wij hem vonden.

* * *

En dit is de geschiedenis van mijn hofmakerij - een zeer vreemde, zal men moeten toegeven.

Maar o! wat werden we gelukkig! Ik heb mijzelf dikwijls in verwondering afgevraagd of de engelen mij mijn geluk niet benijden.

En Hélène?

Zij kust mij, terwijl ik deze woorden schrijf. Is dat niet voldoende bewijs?

Mientje in angst.

Toen we dit plaatje zagen, drong zich onwillekeurig een vergelijking aan ons op.

We dachten aan den reiziger, die zich dagen van te voren al bang maakt, als hij de groote spoorwegbrug over het Hollandsch Diep moet passeeren.

In onze verbeelding stelden we in plaats van Mientje's moeder de directie der spoorwegmaatschappij, die lacht om den angst van den reiziger; zij zal immers wel zorg dragen, dat de brug niet onder haren last bezwijkt, en hoeveel te meer zal de moeder er voor waken, dat ze haar kind niet op plaatsen brengt, waar het gevaar dreigt.

Wees dus in 't vervolg gerust, angstige reiziger! bange Mientje!

Hanna Versmeele's Huwelijk, door Frans Hoskorn. (*Vervolg en slot van blz.* 147.)

‘Nou geen zedenpreeken, ventje, 'k doe niks wat niet goed is.’

‘Daar praat 'k niet van. Maar 'n omgang met 'n Python als mevrouw Pulmans...’

‘Och, mevrouw Pulmans,

HANSJE. (Zie blz. 160.)

die heeft 't bij jou nou eenmaal gedaan. Van ons kan ze toch niks zeggen. Wees jij maar gerust, baasje, en kom gauw naar huis vanavond, zooveel te eerder rukt ze uit, en,’ voegde ze er fluisterend en met lachende oogen bij, ‘zooveel te eer zijn we samen.’

Toen duwde ze hem de deur uit en ging voort het servies te schikken.

't Allereerst liet zich aandienen mevrouw Retèl, die groen fluweel droeg toen Hanna trouwde, vervolgens mevrouw Sigtman, die door mevrouw Pulmans steeds juffrouw wordt betiteld. Dan kwam mevrouw Venne met twee logeé's, dorpsche dametjes van even twintig jaar, die zich veel voorstelden van een theevisite in stad, en tot slot zeilde mevrouw Pulmans naar binnen, ruischend gevolgd door haar vriendin, mevrouw de weduwe Mijvogel, geboren Pannekoek, wier man bij zijn leven in olie deed.

Mevrouw de weduwe Mijvogel is in de vijftig, (en héél ver in de vijftig, zei men,) en verkeerde met Harweg's ouders, kende notaris Mortels als huisvriend, en mevrouw Pulmans heeft voor dit theeavondje dan ook de beste verwachtingen van haar.

't Duurde geruimen tijd eer de dames zich ontlast hadden van hoeden en mantels en gezeten waren.

De dorpsche meisjes keken met verbaasde blikken rond in 't popperig salonnetje, waar volstrekte symmetrie heerschte; alles stond en hing of lag evenwijdig van elkaâr alsof met een duimstok de onderlinge afstanden waren nagemeten.

Ze giechelden, ‘o ja, o nee, o dank u, en o zeker,’ op haar gedane vragen, totdat de eene schuilging naast mevrouw Pulmans' wiekmouwen en wijduit golvende japon, en de andere in 't niet verzonk tusschen mevrouw Mijvogel's matronige breedheid en mevrouw Venne's gezetheid.

Thee en gebakjes werden rondgegeven en zooals altijd liep in 't begin 't gesprek over bijna onschuldige onderwerpen, in 't bizonder over de mode, waarbij mevrouw Venne menige stekelige aanmerking moest slikken van mevrouw Pulmans over 't ongehoorde feit, dat ze geen korset meer droeg. Toen kwamen de dienstboden aan de beurt, met en zonder aan de deur of in de keuken komenden vrijer. Mevrouw Pulmans genoot, de dames kwamen, uitgezonderd de dorpsche meisjes die stilzwijgend neêrzaten en bedektelijk geeuwden, in de vereischte stemming van ‘o 't is vreeselijk’ en ‘o 't is 'n schandaal,’ om de kanonnen harer kwaadsprekendheid op Hanna Harweg te kunnen richten en haar met granaten en kartetsen neêr te vellen. Als zij begon zou haar vriendin Mijvogel natuurlijk oogenblikkelijk met haar Long Tom aanrukken en losbranden, mevrouw Venne, die alles altijd te vergoelijken trachtte, zou stikken van machtelooze woede, en de gastvrouw, die naar 't verluidde zoo gaarne een kind had en in 't verborgene sokjes breide, altijd nog hopend, zou verpletterd van schrik stijf zitten als ze hoorde hoe Hanna haar moederplichten had opgevat.

Toen nu 't gesprek even stokte, daar de laatst voorradige dienstbode met ‘vuil en lui en ze snoept, o 't is ontzettend’ was afgemaakt, sprong mevrouw Pulmans als een welgeoefend kanonnier op haar stuk toe en begon 't bombardement.

‘Jeanne, mag 'k 's zoo indiscreet zijn om te vragen, 'k had nog gaarne 'n kopje thee.’

‘Wel mevrouw, met alle genoegen,... dames...’

‘'t Is 'n geurig kopje, heb je de thee ook uit 't “Witte Anker”?’

‘Ja, mevrouw.’

‘'k Dach 't wel. Truida Mortels, de arme, presenteerde ook altijd zoo'n smakelijk kopje, die had ze 'r ook van. O, 'k zie 't nog voor me, die kon Harweg soms zoo plagen die thee dégoûtant te vinden, omdat zijn firma ze leverde.’

Ziezoo, nu was het schot gedaan, straks zou de bom wel springen.

‘Truida zal meneer Harweg toch wel niet zoo geplaagd hebben, want ze hield niet van 'm.’

‘Nou ja, hoe gaat dat, ze zal 't 'm nou niet meer doen, ze heeft d'r zondig leven geboet, maar Harweg, de ongelukkige man!’

Daar liet Long Tom zijn eerste bom los.

‘Ja, wel ongelukkige man,’ sprak mevrouw Mijvogel bijna zalvend, de vleezige handen saamvouwend op den schoot, zóó, dat de haar vingers omringende gladde steenen onder, de juweelen boven en dus zichtbaar waren, ‘zoo kort getrouwd en dan je kind verliezen en tot de ontdekking komen dat je vrouw door en door slecht was en zich met Jan, Piet en Gerrit afgaf.’

De dorpsmeisjes spitsten de ooren.

‘Wat zegt u,’ Weeklaagde mevrouw Venne, ‘was 't toch bepaald zoo erg?’

‘Nou maar, 'k geloof er niks van,’ zei de gastvrouw, ‘'k weet alleen dat Martinet te Scheveningen was toen Hanna bij Trees Don logeerde.’

‘Daar juist is 't groote schandaal gebeurd, me lieve mevrouw. De zoon van m'n huisnaaister, die bij Harweg op 't kantoor is, heeft Hanna met Martinet zelf gezien in 't station toen ze kaartjes namen naar Parijs, eerste klas nog wel, - en Harweg is immers zelf naar Scheveningen geweest, maar werd daar door die meneer Don allesbehalve beleefd ontvangen. Nou, dat 's verklaarbaar, 'n mislukt advocaat die in kranten schrijft, die houdt van 'n schandaaltje, die zal Hanna wel voortgeholpen hebben.’

‘Maar mevrouw,’ zei mevrouw Retèl, wier man deelgenoot was in een kassiersfirma, maar ook het Mr. voor zijn naam droeg, ‘'t gaat toch niet op ieder die meester in de rechten is maar geen praktijk uitoefent, 'n mislukt advocaat te noemen.’

‘Och, dat 's zoo bij wijze van spreken,’ zei mevrouw Sigtman, ‘er wordt geen kwaad meê bedoeld. Mevrouw Mijvogel wil zeker enkel te kennen geven dat zoo'n meester betitelde journalist alle advocaten-kennis bezit, waar natuurlijk 'n handelsman niet tegen op kan.’ De spreekster zond een lachend knikje in de richting van mevrouw Mijvogel.

‘En moet Hanna dáárom slecht heeten, omdat ze van d'r barbaar van 'n man wegliep?’ vroeg de gastvrouw, die dacht aan haar gesprek met Willem.

‘Barbaar?’

‘Ja, m'n man noemt 'm 'n gevoelloozen vleeschklomp....’

‘Mevrouwtje,’ zei mevrouw Pulmans, ‘u mag uw man wel surveilleeren, als de heeren der schepping 't voor de dames gaan opnemen....’

‘Geen nood, mevrouw. M'n man acht Hanna zeer hoog om d'r werkkracht....’

‘Och, die mannen, en u eet dat voor zoete koek op!’

Jeanne hoorde 't niet. Ze sprak met mevrouw Sigtman.

‘Maar laat nou dat alles waar zijn,’ zei mevrouw Venne, ‘dan begrijp 'k niet dat de ouwe Versmeele hier blijft!’

‘En die moet Harweg naar de oogen zien, me lieve mevrouw, Harweg moet 'm onderhouden, Versmeele bezit geen cent. Daarom heeft ie, en z'n vrouw ook, dat huwelijk toen zoo doorgedreven. Harweg is nou 't kind van de rekening,’ beweerde mevrouw Mijvogel.

Jeanne had weer geluisterd en kreeg 't warm. Dàt was nieuw voor haar, dat Hanna's ouders haar gedwongen hadden. Ze kende geen liever vrouw dan Hanna's moeder, - leefde ze nog, 't had er wellicht anders uitgezien.

‘Kwam u veel bij de Versmeele's aan huis, dat u dat zoo weet?’ vroeg ze op den man af, (hier beter: op de vrouw af). Ze dacht voortdurend aan haar gesprek met Willem en begon te vinden dat ze den kostelijken tijd, dien anderen gebruikten om te werken, toch feitelijk vermorste.

‘Ik?’ antwoordde mevrouw Mijvogel met een minachtend gebaar, ‘nee, me beste mevrouwtje, nooit. M'n man zaliger was vreeselijk op z'n stand gesteld, ziet u, hier mevrouw Pulmans en Harweg's moeder waren m'n eenige bekenden. Die hebben me met 'n paar and're families in kennis gebracht, nou, afijn, m'n man is nou dood, en 'k vin dat je toch niet zoo altoos in je stand-kringetje kan blijven. Maar verder ken 'k hier niemand.’

Mevrouw Pulmans keek in haar kopje, de andere dames zagen elkaâr tersluiks even aan, - 't was impertinent.

‘En toch weet u....’ begon Jeanne weêr.

‘Wel waarom niet, de menschen te kennen is niet interessant, wel om hun geschiedenis te weten.’ Het spottend grimlachje dat deze woorden vergezelde, deed der dames weten dat zij door deze mevrouw Mijvogel geboren Pannekoek ook elders werden neêrgeveld en afgemaakt. Jeanne voelde 't, al had ze tegen haar man beweerd dat niemand iets van hen kon zeggen, dat dit mensch in haar tong de macht bezat de trouwste harten vanéén te scheuren. En Willem had het eens gezegd: ‘aan zoo wat alles dat rolt is paal en perk te stellen, slechts aan den laster niet. Die is een lawine gelijk.’

‘Daar had je Truida Mortels,’ ging mevrouw Mijvogel voort, ‘ze is dood en begraven, 't is uit, gelukkig, dergelijke publieke wanhoopsvertooningen vallen niet in m'n smaak, - 'k sterf dan nog liever in 't armhuis dan m'n lijk te baggeren te leggen, - waarom had die zoo'n betrekkelijk ouwen man getrouwd? Natuurlijk omdat ze zoo arm was als 'n kerkrot en Mortels et warmpjes in zat. Ze heeft net zoo lang geflirt en de groote dame uitgehangen totdat ze al z'n geld verdaan had. Toen heeft ze 'm bestolen, 't geld van anderen genomen terwijl die op reis was, zoodat die zich van ellende heeft opgeknoopt. Mevrouw wist toen niks beters te doen dan zich te verdrinken, om de straf te ontloopen en nog meelij op den koop toe op te wekken.’

‘Gelogen!’ riep de gastvrouw, zoo luid, dat aller oogen zich op haar richtten. Bleek als 'n doode staarde Jeanne naar mevrouw Mijvogel, terwijl haar eene hand krampachtig 't tafelkleed kneep.

De dames Retèl en Sigtman schoten 't eerste toe, doch Jeanne weerde ze af. Nog altijd de oogen op mevrouw Mijvogel gericht vroeg ze met heesche stem:

‘Kan u dat bewijzen?’

‘Kan u bewijzen dat 'k lieg?’ vroeg de matrone terug.

‘Dat kan ík,’ zei mevrouw Retèl. ‘Notaris Mortels heeft zich den dood gegeven omdat ie zich al heel lang aan bedriegerij schuldig maakte. Dat is nú uitgekomen. Z'n vrouw wist daar niks van. Truida had wel enkele excentrieke begrippen, ze verzette zich wel tegen de heerschende étiquette, maar ze flirtte niet en stal nog minder. Ze was heel oprecht en goed voor d'r man.’

Jeanne zag haar dankbaar aan.

‘En in de dames-wereld is m'n 't er vrij wel over eens dat Truida zich verdronk omdat mevrouw Harweg met meneer Martinet.... enfin, 't gewone romannetje.... dat u dàt niet wist,’ ratelde mevrouw Sigtman, met een niets verradend knikje mevrouw Mijvogel toeknikkend.

‘Wat blief!’ stoof deze op, driftig doende om haar nederlaag te dekken, ‘wat 'n laster, die ouwe man zou oneerlijk zijn geweest, wie durft dat zeggen!’

‘Ik!’ riepen mevrouw Retèl en Sigtman als uit éénen mond, en mevrouw Mijvogel met een gebaar van afschuw en een minachtend ‘foei, hoe slecht,’ boog zich over naar de andere zijde, waar mevrouw Pulmans in gesprek was met mevrouw Venne.

‘Ze is dus formeel met Martinet weggeloopen?’

‘Ja, ze moeten samen ten huize van Don hebben gemusiceerd en één van Trees' kinderen heeft ze toen verrast dat ze elkander embrasseerden, - later zijn ze 's avonds laat nog in de boschjes gezien.’

‘En ze hield 't al met Martinet toen d'r kind stierf?’

‘Dat wordt ten minste beweerd.’

‘Dat wordt beweerd, zeker,’ mengde zich mevrouw Mijvogel in 't gesprek, ‘ze zeggen zelfs dat de dood van 't kind d'r niet onwelkom was. Ontaard voor 'n moeder. En die Alfred is toch zoo'n goeie man, zoo'n model-echtgenoot.’

‘Nou ja, dàt weet 'k beter!’ zei Jeanne, die zich weêr hersteld had.

‘U zegt....’

‘Dat die model-echtgenoot van de energieke Hanna 'n slavin, 'n huissloof heeft gemaakt, dat die goeie man alléén op z'n plaats is op z'n kantoor als handeldrijvend machine, - als mensch is die ruw en onbeschoft.’

‘Mevrouw Van der Wielen, u gaat wezenlijk te ver. 'k Kende Alfred al toen die nog hoepelde en tolde, toén was die al 'n aardig en snugger ventje. En hij heeft zich degelijk ontwikkeld, maar hij had ook 'n degelijke vrouw moeten hebben, niet zoo'n savante, zoo'n piano-virtuoze als Hanna Versmeele, die studeeren wilde en les geven terwijl ze getrouwd was. Dat past niet in onzen stand, dan kan 'n vrouw d'r huishouden niet behartigen. De vrouw behoort op te gaan in d'r huishouden, en als ze dat doét, heeft ze geen tijd om muziek te maken en handwerklessen te geven of op concerten te zingen en te spelen, dàn nemen de huiselijke zorgen d'r geheel in beslag.’

‘En daarom zitten we hier daarover te keuvelen,’ zei mevrouw Sigtman met haar knikje.

Jeanne boog zich over het theeblad, ze kleurde. Ze dacht weer aan Willem, die wilde juist dat ze wat werken zou buiten dat huishouden.

‘Die jùffrouw Sigtman spot overal meê,’ deed zich nu mevrouw Pulmans hooren, ‘maar iemand heeft stand op te houden zeg 'k altoos, en die stand gedoogt niet dat de vrouw zal werken. Dan beleedigt ze d'r man. Ik kan bijvoorbeeld als vrouw van 'n tabaks-makelaar geen Fransche of Latijnsche les gaan doceeren...’

‘Latijn móést u leeren, ten minste wat, niewaar mevrouw, u was als meisje immers assistente in uw vaders apotheek te Mook? M'n moeder heeft me dikwijls verteld bij u nog wel drop te hebben gekocht,’ zei mevrouw Sigtman. ‘In de ruit las men van gouden letters:

> “In deez' aptheek verkoopt men drogerijen,
> Zoute en zoete drop en and're snoeperijen”,

en op den deurstijl zwart geschilderd: “David Wiekmolen”. Uw vader was vooral bekend om z'n lekk're drop en heerlijke koffie-ballen, welke die zelf bakte, zei men.’

‘Uw moeder was immers 'n burgemeestersdochter?’ vroeg mevrouw Venne.

‘Ja mevrouw, de boeren noemden d'r “'t heideprinsesje”, - 'n Mookerhei's prinsesje dan altijd.’

Mevrouw Pulmans was een oogenblik de kluts kwijt. Ze wilde met haar geleerdheid pronken en werd vastgezet. Ze had eer kunnen begrijpen dat haar japansch theekopje een blikken koffiekan werd, dan dat ze aan haar afkomst en dropzaak zou worden herinnerd. En dat nu juist dat mensch van Sigtman, die vervelende snijërsvrouw met haar ellendig brutaal knikje dat moest doen!

'Wat aardig dat u dat weet,' zei ze eindelijk met het liefste lachje waartoe ze haar gelaat wringen kon, 'já, de winkel van doctor Wiekmolen werd druk bezocht, 'k hielp à mon plaisir 'n enkele maal wel 's achter toonbank, - maar zooals 'k zei: ìk kan als vrouw van 'n tabaks-makelaar niet gaan doceeren. 'k Behoef ook geen verstand van tabak te hebben, doch niemand zal 't in u blameeren, jùffrouw Sigtman, dat u 't vak van uw man deel, dat u aan meisjes patronen leer knippen, niewaar?'

Die was toch raak, maar mevrouw Sigtman antwoordde leuk, haar knikje vriendelijk naar mevrouw Pulmans zendend:

'En is dat niet heel gelukkig? Al heb 'k twee kinderen, 'k heb altijd nog tijd om anderen wat te leeren.'

'U geeft in hoofdzaak arme kinderen les, niewaar mevrouw?' vroeg de gastvrouw.

'Ja mevrouw, dat kan nou wel gaan, sinds de modelions 'n kleêrmaker ook al "artist" en 'n goed sluitende jas om 'n scheef lichaam 'n "kunststuk" doopen, durft m'n man voor elke jas best wat meer rekenen.'

'Och, al dat geleerd maken van die minvermogende kinderen is tegenwoordig wel erg in zwang, en waar dient 't voor! Je kan geen fatsoenlijke dienstbode meer krijgen, ze weten alles beter dan mevrouw zelf,' zei mevrouw Mijvogel.

'Dat gaat heel dikwijls op,' beweerde mevrouw Sigtman, haar toeknikkend.

'Hanna deed dat ook,' vervolgde mevrouw Mijvogel, als verstond ze mevrouw Sigtman niet, 'en Harweg had er toch zoo allerverschrikkelijkst 't land aan. Als die dan 's 'n half uurtje vrij had en met z'n vrouw 's wilde praten, dan moesten er leerlingen komen. Nee, 'n vrouw moet d'r stand ophouden en zoo iets niet doen.'

'Dus volgens u mag 'n getrouwde vrouw zich niet meer nuttig maken, moet ze maar leêgzitten als 't huishouden geregeld is en er boden zijn voor 't grove werk?' vroeg de gastvrouw.

'Maar ze kan zich immers nuttig maken voor liefdadige instellingen. Borstrokken breien in ledige oogenblikken.'

'U liever dan ik,' zei mevrouw Sigtman, de spreekster toeknikkend, ''k maak ook liever wat muziek als 'k uitgeknipt ben.'

'Nou ja, ú jùffrouw,' zei mevrouw Pulmans nu weder, met een gebaar van zoo even vooruitgestoken lippen met een terugtrekking van 't hoofd, 'maar wat heeft Hanna nou aan al d'r geleerdheid gehad? Ze heeft d'r eigen geluk weggeworpen, d'r man ongelukkig gemaak, ze kon d'r kind niet nourriseeren, begreep 't moederzijn niet, maar tingelde den ganschen dag op de piano, of zat met vreemde meisjes om zich heen met teekenborden en broderie-voorbeelden, omdat 't huishouden d'r tegenstond. Wat doet zoo'n mensch te trouwen!'

'Maar Harweg moet toch niet goed voor d'r geweest zijn,' bracht mevrouw Venne vergoêlijkend in 't midden.

'Niet goed,' zei mevrouw Mijvogel, ''n kalf van goedheid is Harweg, als echtgenoot letterlijk volmaakt. Altijd beleefd tegen ouwere menschen, altijd voorkomend en verstandig. En dol op kinderen dat die man is, 'k kan 't me zoo voorstellen hoe 't 'm te moede moet geweest zijn toen z'n vrouw 't kind verwaarloosde. 'k Zie 'm opstaan in den nacht om 't wicht te sussen of in slaap te loopen, of 't nog 's lekkertjes onder

te dekken als 't zich had blootgewoeld, terwijl Hanna bleef liggen lui en onverschillig. Ja, dat zie 'k, dat moet 'n vreeselijk lijën voor den man geweest zijn!'

'Maar moet nou dat alles waar zijn, is die juffrouw Versmeele, die er zoo lief en zacht uitzag toen ze trouwde, dan 'n monster?' vroeg mevrouw Retèl, die weêr even had geluisterd, maar zich al dien tijd bezighield met de dorpsche meisjes, waarvan geen der and're dames notitie nam. Zelfs

de gastvrouw had het te druk met denken, luisteren en aanéénschakelen om dien plicht na te komen.

'Maar mevrouw Retèl, wat bent u ongeloovig, hoe zou mevrouw 't dan toch kunnen vertellen,' meende mevrouw Sigtman en zond nu mevrouw Retèl haar knikje toe.

Mevrouw Pulmans had met plezier die kleermakersvrouw kunnen vernielen, en een scherpe terechtwijzing drong reeds op haar lippen, - maar ze zweeg, die drop- en koffieballen bedierven haar dat plezier. Mevrouw Mijvogel trok haar horloge uit om zich een houding te geven, want mevrouw Sigtman smaakte de voldoening haar paars in 't gelaat te zien worden.

'Is 't al laat,' vroeg mevrouw Pulmans, 'hóé laat Elisabeth?' (Mevrouw Mijvogel was er zeer op gesteld met haar voornaam voluit genoemd te worden. Haar man betitelde haar altijd 'Betje' of wel 'Bet', en als hij aardig deed 'Liesje' en dat vond ze plat-ordinair.)

''t Is over negenen.'

'Zoo,' zei de gastvrouw, 'dan zullen we 'n glaasje wijn schenken. Gaan de dames meê naar achter, als dan straks de heeren komen kunnen ze daar 'n sigaartje rooken.'

'O, hoe kan u dàt dulden, mevrouw Van der Wielen, tabaksrook?' riep mevrouw Mijvogel.

'Rookt u nooit, mevrouw, nooit 's 'n sigaret?' vroeg haar mevrouw Sigtman, haar vertrouwelijk toeknikkend.

Mevrouw Mijvogel veinsde 't niet te hooren, - ze zeilde naar de tuinkamer.

Nog voor een der heeren aanwezig was, noodigde mevrouw Pulmans de dames in de volgende week te harent, met de stille hoop dat juffrouw Sigtman, die ze toch onmogelijk kon overslaan zonder zichzelf te compromitteeren, bedanken zou, - maar deze nam de uitnoodiging integendeel gaarne aan.

Alleen de gastvrouw bedankte. Ze had den thee-avond lang zich geërgerd, meer gedacht dan gesproken, en was tot het vast besluit gekomen te gaan werken, zich 't lot van arme kinderen aan te trekken, die òm zich te verzamelen en nuttig bezig te houden als Hanna en mevrouw Sigtman deden, en met geen thee-krans meer haar tijd te verkwisten. Willem had gelijk, ze had er nooit zoo bij gedacht. 't Was haar nu somwijlen geweest of haar salonnetje een moeras werd, waar alle dames, zij er bij, tot den hals in de modder staken, alléén 't hoofd uitstak, waarvan de mond bewoog in lasterlijk gepraat. Truida wist het wel: er lag overal modder op 's werelds straten, niet enkel op die van Rotterdam.

Misschien kreeg Hanna nu wel weêr 'n kindje, - ze was toch eigenlijk volkomen in haar recht, Harweg wilde immers niet scheiden, - 'n kindje bezitten, hè, als zíj ook nog eens zoo'n zuigeling mocht in de armen knellen, een kind van haarzelve en van hèm, haar Willem, haar goeie, beste Willem, o God, wat een genot moest dàt zijn! En als ze Hanna dan eens mocht ontmoeten, - ze zou alle thee-drinkende dames, heel de wereld trotseeren, Hanna te harent noodigen en liefhebben. Wat zou Willem dàn wel zeggen!

'Mevrouw Van der Wielen, scheelt er iets aan?' vroeg mevrouw Venne.

'O pardon, dames, neem me niet kwalijk!' en Jeanne haastte zich haar gastvrouw-plichten te vervullen. Ze was totaal afgedwaald.

Ambarawa en Omstreken, door Carlos. Met illustratie en schetskaart.

Ongeveer in het midden van het eiland Java, tusschen den zuidelijken en den zuidoostelijken voet van den berg Oengaran, - een alleenstaande, nog lang niet uitgebluschte vulkaan, die met vier der hoogste kegels van het eiland, nl. de Soembing

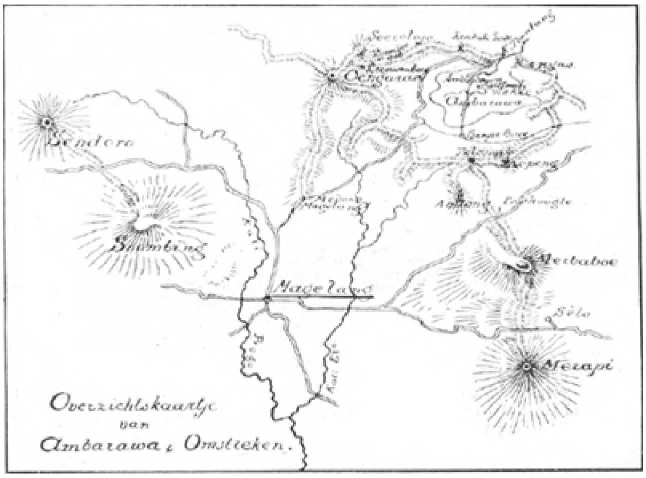

en de Sindoro aan de west-, en de Merbaboe en Merapi aan de oostzijde, het dal van Kedoe ook aan de noordelijke zijde omsluit, - en den noordelijken voet van het voorgebergte G. Andoeng en Telomoja, dat tot den Merbaboe behoort, ligt, ter hoogte van 1400 voet boven de oppervlakte der zee, een vlakke, horizontale dalbodem, die een rondachtigen vorm heeft en insgelijks aan de overige zijden, behalve de reeds genoemde, door gebergten omgeven is, nl. door het Djamboegebergte aan de west- en zuidwestzijde en door het hoogland van Salatiga aan de oost- en noordoostzijde. In deze vlakte is de plaats Ambarawa, op Java zoo bekend door zijn fort Willem I, gelegen.

Door den rijken toevloed van water, dat van alle kanten in talrijke beken van de berghelling naar beneden stroomt, zou deze ketelvormige dalgrond ongetwijfeld een meer moeten vormen, indien het water zich noordoostwaarts in eene smalle rotskloof niet een uitweg gebaand en de Kali Toentang ge-

vormd had; deze beek, de eenige waterloozing van Ambarawa, verandert weldra haren aard van plateaustroom met moerassige oevers, gering verval, effen spiegel, waarin de zwemmende Lotos (Nelumbium Speciosum) haar beeld verdubbelt, en vangt reeds op geringen afstand noordoostwaarts van de brug op den weg naar Salatiga aan, als bergstroom schuimend over de rotsen heen te bruisen en menigvuldige kleine watervallen te vormen. Uitgestrekte gedeelten van den dalbodem van Ambarawa, vooral in het midden, schijnen veenachtig te zijn en slechts een hardgeworden turfkorst van 7 tot 20 en meer voet dikte op de nog weeke veenmassa te bezitten. In 1838 barstte de turfkorst op eene plaats waar ze eene dikte van 7 à 10 voet had, en slechts uit dunne, evenwijdig op elkander liggende lagen was samengesteld, ten gevolge van het doorbreken van den papachtigen veengrond die met stukken van halfvergane boomstammen vermengd was. Zulks werd waarschijnlijk door hydrostatische drukking uit hooger gelegen streken veroorzaakt. De uitbarsting, die des

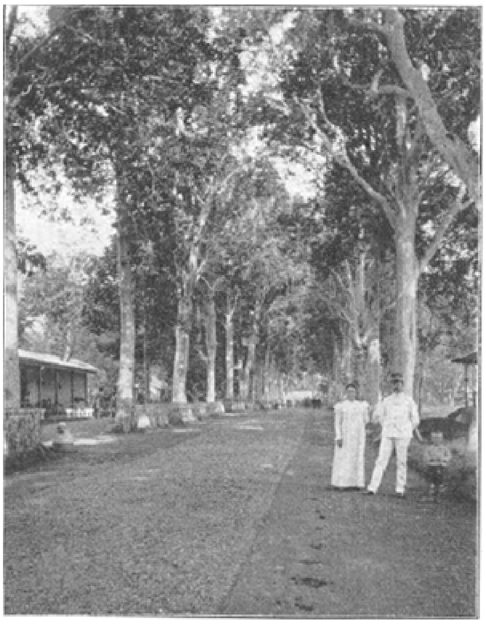

AMBARAWA.

nachts in een met sawah's bedekt, volkomen horizontaal gelegen gedeelte van den dalgrond plaatsgreep, ging met gedruisch vergezeld; door de gelijkmatige opheffing eener plek, welke eene middellijn van 1000 voet heeft, ontstond een uiterst stompe kegel, uit welks middelpunt, dat eene hoogte van 30 voet boven de voormalige effen vlakte verkreeg en opengebarsten was, de veengrond vloeide, die tot een zwarte, turfachtige modder verhardde. De loodrecht afgebroken, 7 voet dikke wanden der kegelvormig opgeheven korst waren aan de verschillende kanten, evenals bij kraters wordt opgemerkt, naar het middelpunt gericht. Op dit verschijnsel zou men de theorie der verheffingskraters in het klein hebben kunnen toepassen, ware de korst, hoewel slechts een veerkrachtige turfkorst, ook niet uitmiddelpuntig naar alle zijden gebarsten en zelfs overdwarsgescheurd geweest. Zoowel de veengrond, de horizontale ligging van het geheele dal, de evenwijdige laagvorming der turfmassa's, het bestaan van slechts één enkel uitloozingskanaal in een enge kloof, als de nog thans aanwezige moerassen in het zuidoostelijkste deel van het dal, zijn even zoovele onloochenbare bewijzen voor de juistheid der veronderstelling, dat de dalgrond van Ambarawa vroeger met water bedekt was.

De sawah's, die dezen voormaligen meerbodem bedekken, vertoonen nog op menige plaats duidelijk het beeld van den vóórtijd, wanneer zij opnieuw onder water zijn gezet; dan schijnen de menigvuldige kampongs, die in de rijstvelden verstrooid liggen, en de klapperboschjes als zoovele eilanden te drijven op de oppervlakte van het meer.

De dalketel van Ambarawa is een van die weinige ketelvormige meerbekkens, welke tusschen vulkanische bergen op Java worden aangetroffen, terwijl Sumatra zooveel grootere en diepere meren van dien aard oplevert, zooals bijv. de meren Danoe en Singkara, benevens het dal Silindoeng in de Battaklanden, welk laatste, evenals Ambarawa, gevuld en droog geworden zijnde, eene sawahvlakte vormt die met een groot aantal kampongs bezaaid is.

Na hetgeen hiervoren is medegedeeld omtrent den vulkanischen aard van dit gedeelte van Java, rijst onwillekeurig de vraag, wàt de Regeering in Nederlandsch-Indië er toe genoopt heeft, om juist op deze plaats een bouwwerk te wrochten, dat den Staat millioenen en nog eens millioenen gelds heeft gekost. Afgescheiden nog hiervan, dat de mogelijkheid ieder oogenblik bestaat, dat door een meer of minder hevigen aardschok de gebouwen van het fort Willem I in een puinhoop veranderen, heeft dit, doordat het door het geheele omringende gebergte wordt beheerscht, al heel weinig strategische waarde: de hoogten van Rengas zijn 3800 M. ervan verwijderd, terwijl die bij dèsa Karang Sahari nog dichterbij, op 3000 M. liggen, en de Leeuwenberg op 3600 M. afstands van het fort ligt, zoodat met het getrokken geschut de vesting van alle kanten ongenadig geteisterd kan worden. Men geeft hoog op omtrent de gunstige ligging der vesting in het centrum van Java, tusschen de beenen en dicht bij den tophoek van den driehoek, gevormd door den grooten postweg, die van Samarang naar de Vorstenlanden leidt, en zich bij Baweù splitst, om naar Soerakarta en Djokjokarta te voeren. Op die gunstige ligging is echter na den aanleg van den spoorweg Samarang-Vorstenlanden zeer veel af te dingen. Maar bovenal wordt geroemd, dat de vesting aan de rawah*) Pening leunt, waardoor slechts één aanvalsfront aannemelijk is. Overigens wordt ook hier wederom het feit bewaarheid, dat de Hollanders gaarne hunne sterkten in moerassen stichten.

Op deze wijze uitgelegd, zou de aanleg der vesting op deze plaats verdedigbaar zijn, ware het niet, dat het heil zoeken in de nabijheid van dat moeras op zeer zwakken grond rustte. De rawah-Pening nl. is een uitgestrekt moeras, dat slechts weinige plekken aanwijst van eenige diepte. Over hare grootste uitgebreidheid bedekt slechts een paar voeten water den modderigen bodem. Wanneer dus eene daling van den waterstand plaats heeft, dan komt die modder boven. En wordt die door de zonnestralen als het ware gestoofd, dan zullen zich uit den plantendetritus, welke daar sedert eeuwen opgehoopt ligt, miasmen ontwikkelen, die koortsen en cholera onder de bewoners der vesting en omstreken zullen verspreiden. De rawah zal dan de beste bondgenoot zijn van een aanvaller, die van het terrein gebruik zal weten te maken, en als deze zijne maatregelen goed neemt, dan valt hem de vesting in handen zonder dat hij één kanonschot behoeft te lossen. Zooals we hierboven toch reeds schreven, heeft de rawah-Pening vele toevoerriviertjes, die van de omringende hoogten afdalen en waaronder de Kali Galeh, de Kali Pandjang en de Kali Rengas de voornaamste zijn. Zij heeft echter slechts één afvoerkanaal, de Toentang, die door de noordoostelijke heuvels van het dalbekken is heengebroken; in de rawah stroomt die rivier kalm en bijna onmerkbaar te midden der waterleliën, die in hare bedding

*) rawah = moeras.

groeien, voort, en is blijkbaar op hetzelfde niveau als de waterspiegel van de rawah. (De waterleliën zijn in de rawah-Pening talrijk en in verschei-

dene soorten aanwezig. De voornaamste zijn: de Kembang Tandjong Barak met fraaie purperen bloemen, de Kembang Tandjong Dada met witte bloemen, en de Taratah Gedeh met rooskleurige en witte bloemen.[†)]

Eenige honderden meters echter beneden de brug, die bij dèsa Soemoeroep over de Toentang voert, ligt een rotsbank dwars door de bedding, terwijl de rivier daar een waterval van een paar voet hoog vormt. Iets lager nog wordt eene tweede versperring van den stroom aangetroffen, waar een waterval van ongeveer 6 voet hoogte bestaat. Van daar neemt de Toentang het karakter van een woesten bergstroom aan en stort, zich in honderden bochten wendende, van trap tot trap naar beneden, om naar de strandvlakte te stroomen. Wanneer nu een vijand, die de verovering van Java, en dus ook het bedwingen der vesting Willem I, op het oog heeft, tot haar doordringt, en die rotsbanken, die niet uitgestrekt of dik zijn, met een paar vaatjes buskruit opruimt, dan is het gevolg daarvan, dat de watervlakte der rawah zes à acht voet daalt en dus het grootste gedeelte van haren bodem bloot komt. Dan behoeft de helegeraar slechts te wachten, want hij kan er zeker van zijn dat de vesting binnen weinige weken ontruimd zal zijn. Wel is waar heeft men eenige redouten, eenige voorwerken, op het papier geprojecteerd, om het voortdringen van den vijand naar de Toentang en de rondom liggende hoogten te verhinderen. Zoo zouden te Merak Mati, op den Leeuwenberg, op den Pingit, bij Tjandi Doekoe, op den heuvel bij Tjikalor en bij de Toentang bij dèsa Watoe Maktan sterkten verrijzen, die zeer zeker eene nadering zouden bemoeilijken, maar.... verder dan eene uitvoering op papier is het nimmer gekomen en zij staan reeds jaren met een rood kruisje op de kaarten aangeteekend. Toch niet om een toekomstigen aanvaller aan te duiden, welke de beste punten zijn, die hij te bezetten heeft?

Bovendien ligt de vesting op een bodem, die aan een papieren zolder gelijk is. Er gaan weinig jaren voorbij, die niet door aardbevingen en aardschuivingen in dit dal gekenmerkt worden. Bij het begin van den bouw in 1838 ontstond gedurende een nacht onder groot gedruisch het hierboven reeds beschreven kegelvormig eiland in het midden van de rawah, welks top openbarstte en vloeibare modder liet ontsnappen. Dit had eene vingerwijzing moeten zijn; als men toen den bouw had gestaakt, dan had men veel geld en vooral veel menschenlevens gespaard. Het getal Javanen, die bij dat werk bezweken zijn en tot onbetaalden, gedwongen arbeid opgeroepen waren, is niet op te geven, maar het zijn vele honderden, wellicht duizenden.

Hoe het ook zij, de bouw van het fort is voleindigd, waardoor het plaatsje Ambarawa, vóór dien tijd niet veel meer dan een dèsa, tot eene vrij aanzienlijke binnenplaats van Java is verheven. Ambarawa, in de militaire wereld steeds Willem I genoemd, is in den volsten zin des woords eene militaire kolonie. Behalve de bezetting van het fort, bestaande uit bijna een geheel bataljon infanterie en een compagnie vesting-artillerie, is daarbuiten, in deels houten, deels bamboezen barakken, eveneens een bataljon infanterie gelegerd, benevens eene compagnie der veld- en bergbatterijen op Java. Het aantal der Europeesche ingezetenen der plaats is door het groote aantal officieren, bij deze troepen ingedeeld, uit den aard der zaak aanzienlijk; deze vormen met het hoofd van het plaatselijk bestuur (assistent-resident), een controleur, eenige onderwijzers en onderwijzeressen en tal van particulieren eene Europeesche kolonie, die de plaats tot eene der aanzienlijkste van Java maken. Het

†) De wetenschappelijke namen van deze bloemen zijn: Nymphaea otus rubra, Nymphaea lotus edulis en Nymphaea Nelumbo.

klimaat is er heerlijk koel; dikwijls waait er echter een harde, koude wind, die, volgens velen, oorzaak is van de vele ziektegevallen, voornamelijk malaria en buikziekte, die zich op de plaats voordoen. Nu echter de ziektekiemen der malaria moeten gezocht worden in een bepaald soort van muskieten, als dragers van den malaria-bacil, geraakt het zoeken der oorzaak in dien zoogenaamden schadelijken wind meer en meer op den achtergrond. Ongetwijfeld is het zaak, vooral in de tropen, zich door warmere kleeding te wapenen tegen de koele atmosfeer in het gebergte, maar wij betwijfelen of die gevreesde wind te Ambarawa, bij behoorlijke inachtneming, schadelijk is voor de gezondheid. Wel is waar is het aantal zieken, verpleegd in het militair hospitaal, steeds vrij belangrijk, maar opmerkelijk is het, dat zoowel in de gezinnen der officieren als in die der Europeesche ingezetenen van Ambarawa ziektegevallen, van welken aard ook, hoogst zeldzaam zijn, en dat deze hoofdzakelijk gezocht moeten worden in de kazernes. En geen wonder! Iemand die zich de moeite getroost, des morgens eenige oogenblikken vóór en na de réveille door het kampement, zoowel in- als buiten de vesting, rond te wandelen, zal daar dingen zien, die zijn hart met angst zullen vervullen bij de gedachte wat er moet worden van de gezondheid van die menschen! Warm nog door het slapen met vele anderen in één vertrek, waarvan de deuren en vensters zorgvuldig gesloten zijn om de koele nachtlucht buiten te houden, onder een warme deken, gaan zij door den kouden morgenwind, zeer onvoldoende gekleed, soms half naakt, hun broodje en hun koffie halen uit de keukens, die nu niet bepaald naast de chambrées liggen, staan zij zich in dienzelfden guren wind te reinigen en te baden, om zich daarna, huiverig, weder te haasten naar hunne slaapvertrekken, om zich gereed te maken voor den eersten morgendienst, die véél te vroeg begint. Daarna wordt geëxerceerd, dikwijls in een zwaren, zeer zeker voor de gezondheid schadelijken mist, in nat en drassig terrein, waardoor zij gewoonlijk den geheelen verderen morgen met natte voeten rondloopen; want de soldaat kan zich de weelde niet veroorloven, telkens van kousen en schoeisel te verwisselen. Dit alles, gevoegd bij een zeer onvoldoende ligging in barakken waar de koude nachtwind dikwijls door de reten giert, maakt het verblijf voor den minderen militair in het garnizoen te Willem I niet tot de aanlokkelijkste.

Zooals hierboven reeds werd gezegd, is de 'clou' van Ambarawa: het fort Willem I. Door een zijtak aan de lijn Samarang-Vorstenlanden verbonden, is het thans gemakkelijk te bereiken, en de bezoeker van Midden-Java verzuime niet een kaartje van Kedjong-Djattie naar Willem I te nemen, om dit werkelijk, op zichzelf genomen, zeer bezienswaardige vestingbouwwerk, gelegen te midden van een waar bosch van tjemara- en djattieboomen en van hooge bamboesstruiken, en van wiens stichters de namen in gulden letters boven de poorten, de poternes en doorgangen vereeuwigd zijn, van naderbij te beschouwen. Die poorten verschaffen ingang tot de vesting, en bij het binnentreden wordt de bezoeker verrast door het vriendelijk aanzien dezer veste. De lichtgeel geverfde muren der kazernes en van de woningen der officieren geven zulk een vroolijke tint aan het geheel, dat de aanstaande bewoner ervan al dadelijk eenigszins verzoend geraakt met het denkbeeld voortaan hier zijne tenten te moeten opslaan. De huizen der officieren zijn midden in de benting gebouwd en komen alle uit op een parkje, den zoogenaamden cour, waar zich ook de officierensocieteit (oorspronkelijk bestemd voor kerkgebouw), met een muziekkoepel er vóór, bevindt. Vooral dit gedeelte van het fort maakt een prettigen, vroolijken indruk, en al klaagt menig luitenantsvrouwtje over de wel wat al te kleine ruimte in hare woning, - zij gewent daar spoedig aan, en vergeet het, doordat zij haar lot met zoovele anderen moet deelen. De gezelligheid van het aanwezig zijn van zoovele,

onder dezelfde omstandigheden verkeerende menschen als het ware onder één gemeenschappelijk dak, wordt er door verhoogd, hoewel het niet valt te ontkennen, dat een àl te groote gehoorigheid soms wel eens àl te gezellig wordt en

wel eens aanleiding geeft tot minder aangename verrassingen!

Zijn de luitenantswoningen wat bekrompen, de kapiteinsverblijven gelijken daartegenover paleizen; zij staan aan den overkant van eerstgenoemde en waren in vroegere tijden bestemd voor hoofdofficieren; na de inkrimping van het garnizoen zijn zij aangewezen aan kapiteins, die er wàt mee in hun schik zijn; het zijn huizen met enorme vóór-, binnen- en achtergalerijen, benevens zes groote kamers, terwijl het huis van den majoor- of overste-commandant (oorspronkelijk verrezen om er een kolonel in te huisvesten) nog veel grooter is en twee kamers meer telt. Rondom dezen cour heen zijn de kazernes der manschappen en verdere gebouwen, in een fort benoodigd, gebouwd, terwijl het geheel is omgeven door een ettelijke meters dikken aarden wal en de noodige buitenwerken.

Een in de Indische militaire wereld bekend of liever gezegd berucht gedeelte van de vesting is de zoogenaamde ‘vliering’, aldus genoemd omdat zij eerst bereikt wordt na beklimming van een hooge, steile trap. Ook dit gedeelte, dat onmiddellijk aan de kazernes der soldaten grenst, diende nog niet lang geleden, en zelfs in enkele gevallen nu nòg, tot verblijf van officieren; in den tegenwoordigen tijd echter gelukkig alleen dàn, wanneer de woningen aan den cour of in het kampement buiten de vesting alle zijn ingenomen; doch dit gebeurt zelden, en gehuwden officieren worden die woningen nimmer aangewezen. We zeggen gelukkig; want die vliering heeft heel wat op haar geweten. De samenwoning toch van zooveel jongelieden met zoo uiteenloopende karakters binnen eene kazerne, die volstrekt niet naar gezelligheid zweemde en ook hoegenaamd geen huiselijkheid opwekte, had hare eigenaardige nadeelen, die vooral tot luidruchtige bijeenkomsten in de officierensocieteit, en dus tot geldverteren, soms grof geldverteren, aanleiding gaven. Van een gezellig samenzijn in de nare binnengalerijen van die luitenantswoningen, die tevens tot slaapvertrekken dienden, was geen sprake, door de bedompte atmosfeer die er steeds heerschte en doordat het er zóó ondoelmatig verlicht was, dat men de lamp moest aansteken als er een boek of een brief gelezen moest worden. De achtergalerij was voor zoo'n gezellig samenzijn geheel ongeschikt, omdat zij te smal was, terwijl de voorgalerij, bij andere Indische woningen zoo'n bekoorlijk, gezellig plekje, hier gemeenschappelijk was en slechts een doorloop vormde. Bovendien waren in die dagen de zoogenaamde ‘njahis’ (huishoudsters) geen zeldzame verschijning op de vliering en wemelde het er van kinderen, die er, afgescheiden van hun donkere huidskleur, gewoonlijk groezelig en onzindelijk uitzagen en vervaarlijk schreeuwden, zoodat verreweg het grootste gedeelte der luitenants over dag en ook des avonds een goed heenkomen zocht, de societeit buiten de diensturen bijna voortdurend bezocht en daardoor uithuizig werd. Was er iemand, die een avond aan zijne studiën wenschte te wijden of de literatuur van den dag bij te houden, dan werd hem dat vaak onmogelijk gemaakt, want nauwelijks gloorde het licht zijner lamp door de reten der deur of tusschen de latten der jalouzieën, of een buurman, die zich verveelde, klopte aan. De kameraadschap verbood dan, om ‘niet-thuis’ te geven, wanneer ook al die vervelende lamp de verraadster niet gespeeld had. Zelfs de mess, die op hooger last was opgericht doch slechts korten tijd heeft bestaan, werkte ten gevolge van die vlieringwoningen geheel verkeerd. De jongere officieren, eigenlijk geen tehuis hebbende, bleven na den maaltijd plakken, wat zeer ten gevalle van den mess-houder was, omdat die daardoor een niet onaardigen voorraad wijn aan den man bracht, maar er niet toe bijdroeg om een goed gehalte van het officierskorps te bevorderen. Het tegendeel was waar.

Vroolijke partijen hadden vaker plaats dan met de meer dan spaarzame betaling overeenkwam, en de gevolgen bleven niet uit. Het berenmaken was aan de orde van den dag en werd door de eigenaardige opvatting, welke het Militaire Departement van zijne taak had, in die dagen gestijfd. De credietgevers konden zich gerust tot dat Departement met hunne vorderingen wenden, verkregen dan korting op het traktement van den verklaagde, en waren zoodoende zeker van hun geld. Het gevolg van zoo'n toestand was, dat door de kortingen de traktementen, die toch al niet te ruim waren, al minder en minder werden. Sommigen trachtten op hunne voeding uit te zuinigen, waardoor hunne lichamen ten laatste niet meer bestand waren tegen de vermoeienissen der diensten, die van hen gevergd werden, zoodat een achteruitgang van hun gezondheidstoestand volgde. Anderen holden voort op het pad van schuldenmaken en vulden langs dien weg aan, wat zij op het einde van de maand aan traktement te weinig ontvingen. Geschokte gezondheid voerde naar het hospitaal en het kerkhof; overmatige schulden voerden tot ontslag uit den dienst, want door den nood gedrongen, soms om een talrijk kroost te eten te geven, werd wel eens het hellend vlak van minder kiesche handelingen betreden, dat tot nog verschrikkelijker uitkomst leidde dan naar hospitaal en kerkhof.

Tot voor korten tijd kon men in een der galerijen van de vliering een voortreffelijk uitgevoerde aquarel op een der muren bewonderen. Een der officieren, bewoner van dit rampzalig oord en gestraft wegens het maken van schulden, was een uitstekend teekenaar en goed aquarelschilder. Van zijn gedwongen thuisblijven had hij gebruik gemaakt om op den witgekalkten muur van zijn binnengalerij een frescoschildering in levensgrootte aan te brengen, die hij betitelde met den naam van: ‘une sarabande de créanciers.’ Het was een fiksch tooneel, dat daar met de meeste levendigheid gepenseeld was. Een kring van de voornaamste schuldeischers van geheel Nederlandsch-Indië, wier gelaatstrekken onmiskenbaar met uitstekend talent weergegeven waren, dansten een ‘patertje langs den kant’ rondom een heuvel, waarop het Militair Departement troonde met de attributen getooid, aan zoo'n lichaam eigen. De onhandelbaarheid, de zelfgenoegzaamheid, de betweterij, de letterknechterij keken uit iederen trek van het gelaat der figuur, uit iedere plooi, uit iederen rimpel van dat voorhoofd, uit ieder gebaar van die hand; maar vooral uit dat oog, dat als het alziend oog in een driehoek was afgebeeld, die echter aan eene volmaakte gelijkenis met den vader der berencirculaire geen afbreuk deed. Die figuur stak de rechterhand zegenend over de dansende berenleiders uit, terwijl zij met de andere een zwaren ketting met halsband, waarop de woorden: ‘gewoon arrest’, ‘streng arrest’ te lezen stonden, in de richting van den achtergrond zwaaide, waar een troep landsverdedigers onder het anathema het hoofd met een oolijken glimlach bogen. Het geheele fresco was flink uitgevoerd en vertoonde onmiskenbaar talent, niet alleen in de uitvoering van het geheel en van de bijzonderheden, maar ook in de breede opvatting van het onderwerp. Als détailwerk voldeden het meest het alziend oog van het militair departement en de treffende gelijkenis van de sluwe gelaatstrekken van een zeker berucht tokohouder van Samarang.

In dien onhoudbaren toestand is echter in den loop der tijden gelukkig veel verbetering gekomen, en de tegenwoordige officier-bewoner van het fort, langs de vliering loopende, ondervindt slechts een min of meer droevige gewaarwording wanneer hij de steile trap aanschouwt, waarlangs, niet lang geleden nog, door het noodlot slecht bedeelde collega's naar boven kropen als 't ware, om het verblijf in die onzalige sloppen toch maar zooveel mogelijk te bekorten.

Tien minuten van het fort verwijderd, ligt, tusschen dit en de plaats Ambarawa, een ander militair kampement, dat, doordat het uitzicht niet door hooge kazernes, steenen muren en aarden wallen belemmerd wordt, een heel wat vroolijker beeld aanbiedt. Het officierskampement is er in twee deelen verdeeld, een vóór- en een achterkampement; het eerste is

heerlijk gelegen aan den aloon-aloon, hiervan gescheiden door een schilderachtige laan van hooge kanarieboomen, en den bewoners een bekoorlijk panorama aanbiedend met gezichten op den Oengaran en den Kendali Sada rechts en vóór zich uit, en het hoog opgaande hout, dat het fort van dit kampement scheidt, aan den linkerkant. De bewoners van het achterkampement zijn in dit opzicht minder goed bedeeld, maar de huizen zijn vóór en achter gelijk en onderscheiden zich gunstig van die in het fort door de veel grootere ruimte in de luitenantswoningen en daarbuiten, want hier zijn ten minste ruime erven, die gelegenheid geven om wat te tuinieren

AAN HET OPEN DAKVENSTER.

en mooie planten te bergen en te onderhouden, in Indië voor de dames vooral zoo'n gewilde bezigheid, omdat het zoo'n heilzame afleiding schenkt in het gewoonlijk voor haar zoo eentonige leven.

Van het fort komende, langs dit buitenkampement wandelende en aan het einde hiervan rechts omslaande, voert ons de weg naar het eigenlijke Ambarawa. Bij het begin van de kota vangt deze weg aan te stijgen, en aan het einde daarvan, tien minuten loopens verder, bevinden we ons reeds een vijftigtal meters hooger dan het kampement, en indien boomen, huizen en kampongs ons het uitzicht niet benamen, zouden we van hieruit een groot gedeelte van den hierboven reeds meer gemelden dalketel vóór en beneden ons zien. Maar laten we ons door dit beperkte uitzicht niet laten ontmoedigen; zoo aanstonds zullen we op onze tochten nog menigmaal kunnen genieten van het wonderschoone gezicht op de fluweelachtige sawah's van die kom, hier en daar afgewisseld door kampongs en klapperboschjes, die er met kwistige hand schijnen rondgestrooid te zijn. Van het plaatsje zelf valt weinig bijzonders te vertellen; het heeft, als alle binnenplaatsen, zijn Chineesche wijk, die gelijk is aan

alle andere en zich doorgaans kenmerkt door vieze Chineesche en inlandsche krotten, hier en daar afgewisseld door een ruime, nette woning van een rijken Chinees, aannemer of leverancier van het garnizoen, vele kleine uitstallinkjes, waar vruchten en kleedingstukken verkocht worden, en een gewoonlijk dicht opeengedrongen massa van drentelende inlanders en zonen van het Hemelsche Rijk. Verder is het twee hotels rijk, waarvan een dicht bij het kampement gelegen en bijna niet te bewonen is, omdat het gelegen is op den ergsten windhoek en bij regen doorlekt, en het andere hoogerop is gebouwd en den daklooze betere bescherming tegen de natuurkrachten biedt.

(*Slot volgt.*)

Hansje.

Is het niet een aardige jongen, 'Hansje' van boer Willems? 't Echte type van een buitenkind op de blo ote voeten, de handen in de zakken, de zweep, waarmee hij juist de koeien heeft opgejaagd, onder den arm.

't Zal Hansje ook stellig niet meevallen als de onverbiddelijke leerplichtwet hem over eenige maanden dwingen zal het heerlijke buitenleven voor dat op de harde schoolbanken te verwisselen.

Maar later zal je voor dien ruil dankbaar zijn, Hansje. Leer dus maar vlijtig!

Aan het open dakvenster.

't Was beneden zoo drukkend heet in het kleine kamertje, moeder was aan het strijken, en er werd eten gekookt, zoodat Maartje de vlucht heeft genomen naar den zolder.

't Is trouwens altijd haar toevluchtsoord 's middags als het werk afgeloopen is; dan neemt zij haar breikous of naaiwerk mee, en aan het open dakvenster brengt zij heerlijke uren door.

Het Huwelijk van den Heer Van Brederode met Louise Christina van Solms in 1638, door A J. Servaas van Rooijen.

De naam Van Brederode heeft, wat ook Den Haag betreft, een schitterenden glans.

Dit aanzienlijk geslacht leefde hier ter stede in vroegere eeuwen in verschillende vertakkingen.

De huizen van de Van Brederode's, welk geslacht in een oud versje het *edelste* genoemd wordt, praalden te midden van die der andere Edelen, in de nabijheid van de Hoven der Vorsten.

Een stond waar nu het stadhuis

MODERNE AMAZONEN: JONGE AMERIKAANSCHE IN EEN HEERENZADEL OVER EEN BARRICADE SPRINGEND.

is. Door de oude kroniekschrijvers wordt het zelfs een Hof genoemd.

Een tweede was gelegen aan de Spuistraat, op den hoek der St. Pieterstraat, nu Gortstraat, en behoorde in het begin der 15e eeuw aan Reinout van Brederode, Heer van Vianen en Ter Ameijde.

Een derde, 'de Hofstede' genaamd, moeten we zoeken ter plaatse waar voor eenige jaren *de Club* zetelde; de gronden strekten zich uit tot het Blijenburg en de Sterlingstraat. Het werd eertijds genoemd het huis van den Heer Ketel. Uit die familie kwam de bezitting in handen van Reinout van Brederode, daarna bezat Heer Wolfert, uit dat geslacht, dat goed. De laatste bezitster was de 'Frelle' (Freule) van Brederode, en toen werd er een oefenplaats in ridderlijke spelen (Academie Militair) in ingericht.

Huygens zong er van:

> 'Telkens veranderd van *heer.* Nauw waren bet'ren verdweenen,
> Of weer steeg ik in rang, door 't geen mij te wachten stond.
> Eindelijk *Van Brederode.* Nu ben ik het allervermaardste;
> Nu kan geen Hollandsch huis voortaan mijn evenknie zijn.'

De stad Den Haag, tuk op het kunnen bogen op zulke aanzienlijke inwoners, had van oudsher deze familie vrijgesteld van alle kapitale schattingen[1].

1) In 1670, hoewel de familie zich op haar oude voorrechten beriep, wilde de 'Societeit' haar echter niet ontlasten van de taxatie in den 200en penning.

Men voelde, dat de weelderige levenswijze dief adellijken in alle opzichten der gemeente ten goede kwam, en deed wat men kon om hen niet te verdrijven naar elders. Het welvaren van een plaats hangt niet af van het zooveel mogelijk trekken van belasting, maar door het indirect profiteeren der sommen, welke in zoo'n stad door de gegoeden verteerd worden.

Nu, daarvan hadden de Heeren van Brederode ook een aardig handje, en voornamelijk Heer Wolfert.

Deze vooral had een bijzonderen staat op te houden door de dubbele verwantschap met de vorsten van Nassau.

In eersten echt had hij gehuwd de vierde dochter van Johan, graaf van Nassau-Siegen, en in 1638 hertrouwde hij met niet minder dan de schoonzuster van Prins Frederik Hendrik, Louise Christina van Solms.

Dit laatste huwelijk werd met een kolossale pompe gevierd. Veertien dagen achtereen duurden defeesten. Tournooien, balletten, tooneelvoorstellingen en maskerades volgden elkaêr onafgebroken op.

Op het Stadhoudersplein werd twee dagen achtereen een carousel gegeven, waarbij de voornaamste edellieden van den lande, prachtig uitgedost, en door een schitterenden stoet ruiters omgeven, naar den ring staken of de oude tournooispelen nabootsten.

Zelfs kwam daarvoor een boekske in druk, waarin werden opgenomen de ‘Ordonnantiën op het tegenwoordigh Ridderlijck Tournooispel ende het steken van den Ringh’.

Voor het huis van Constantijn Huygens (thans ‘Justitie’) was een loge opgericht, terwijl aan de tegenovergestelde zijde van het Plein eene tribune voor de toeschouwers was opgeslagen, à raison van twee en een halven gulden per plaats.

Zoo wonderbaarlijk was dit alles, dat een ooggetuige er een ‘Relation’ van uitgaf, zoodat heel de feestenrij, thans nog ons geestesoog kan passeeren.

De titel van het in de Fransche taal geschreven folio werk, in met goud gestempelden perkamenten band, inhoudende 14 bladzijden, luidt: Relation/ de ce qui s'est passé/ a la Haye/ au mois de Fevrier l'an 1638./ Les festins, co-

medies, bals,/ courses de bague et autres Magnificences faites/ av Mariage/ de/ Monsievr de Brederode,/ et de/ Madamoyselle de Solms/.

Uitgever was Theodore Maire, bij wien het ook gedrukt werd.

De ons onbekende schrijver droeg het op aan ‘Madame de Brederode’.

Met die opdracht, waarin hij zegt, dat andere steden zich zouden kunnen beklagen, indien zij geen deelgenoot werden ‘des pompes et des magnificences’, welke Den Haag alleen had genoten bij gelegenheid van dit huwelijk, blijkt, dat ‘un nombre infini de gens’ uit tal van plaatsen der Vereenigde Nederlanden aan de feesten had deelgenomen, van wie hij verwachtte dat zij ‘à leur retour chez eux’ rapport ervan zouden doen.

Maar de feesten die plaats hadden gehad waren van zoo'n omvang geweest, ‘et en diversité et en durée, que les Estrangers s'ils ont veu l'une n'ont pas jouy de l'autre’; bovendien zouden die vreemdelingen, gesteld dat zij alles hadden medegemaakt, in hun geheugen tekortschieten om al de kleine bijzonderheden te vertellen.

Daarom heeft de schrijver zich verplicht geacht ‘à recueillir de la remarque de plusieurs curieux les differentes pieces de ceste Histoire.’

Dit doel voor oogen houdende, biedt de schrijver zijn werk aan M a d a m e aan, ‘comme au digne subjet qui l'à fait estre et qui luy doit la protection et l'abry de son nom, puis qu'elle est née à l'esclat et à la faveur de ses graces.

Regardez la donc comme une chose qui est faite et par vous et pour vous: et faites en, s'il vous plait estat parce qu'elle vous apartient et vous regarde.

Si la representation vous en semble moindre que ne fut la realité, ditez qu'il est vray: mais pensez aussi que pour exprimer les presences et les actions de tant de genereux Cavaliers et de Dames Illustres, il faudroit que les unes m'eussent donné leur bouche, et que les autres m'eussent presté leur main, paur les raconter et les escrire.

Et puis la gentillesse et la gravité se rencontrans egalement dedans cest argument, elles me font aussi passer egalement, ce qu'il y à de moins considerable et de plus difficile. Enfin, Madame si j'abrege la matiere ce n'est que pour haster la forme, et pour vous faire veoir qu'en avançant cest ouvrage, je me vay depeschant de vous servir et de vous plaire.’

Op Donderdag 11 Februari 1638, ‘selon le style de Hollande et de France’[1)], des avonds ten 5 ure, ving de kerkelijke trouwplechtigheid (le Presche) in de Fransche kerk (de Hofkapel) aan. De voorlezer las een Hoofdstuk voor uit de brieven van Paulus, afgewisseld door het zingen van eenige Psalmen. Ten 6 ure werden de trompetten gestoken, en traden eenige edellieden den Godstempel binnen om mijnheer van Brederode doorgang te verleenen, die binnenkwam om zich te doen trouwen.

De bruigom was gekleed ‘à la Françoise, d'un habit de Panne noire, Chauces, Pourpoint et Manteau en broderie de Geaiz’.

Zijne beide ‘Parrains ou Paranymphes’ waren de graven van Culembourg en Willem van Nassau, gouverneur van Sluis.

Tegenover den preekstoel, ‘dans le fin milieu du temple’ was een vierkant vak gereserveerd, waarin vier rijen stoelen stonden, bekleed met rood velours, en een zitplaats aan de beide einden van elk dezer rijen.

1) 24 Januari 1638 werden in het register van het gaan der geboden ten stadhuize ingeschreven: ‘de Welgeboren heer Johan Wolffert van Brederode, heer van Brederode Vianen etc. ende Welgebore Freuling Louyse Christine gebore, Gravin van Solms.’

De bruigom zette zich op den eersten stoel ‘au bout d'en haut du premier rang’, zeer nabij den preekstoel; zijne beide ‘Paranymphes’ namen plaats op de bank, ter zijde, ‘au bout d'enhaut desdits rangs’, en met hen de Graven van Solms, broeder van de bruid, Hendrik van Nassau, ‘dit de Nort-Holland’, Willem van Nassau, ‘dit de Phryse, et Guillaume petit Prince d'Orange (Willem II).’

De Paltzgraaf, dien men zoowel aan het Nederlandsche als aan het Engelsche Hof den Keurvorst noemt, was gezeten, bijna met het gezicht naar den bruigom, ‘joignant la chaise du Ministre’.

Ook hij was gekleed ‘à la Françoise’ in zwart satijn ‘ayant les ouvertures du devant du derriere et des manches de son Pourpoint et les deux costés de ses Chauces bordées de boutons de Diamans, et le Cordon de son Chapeau aussi de Diamans; le Manteau doublé de Panne noire, ayant sur le bras au costé gauche une rose ou double croix à huit branches en broderie d'argent, sur le coeur ou centre de laquelle estoit une petite croix de soye rouge environnée d'une jarretiere bouclée en forme de Ceinture, aussi en broderie d'Argent qui est la croix de l'Estendart d'Angleterre posé sur la Rose blanche de la maison Royale, et le tout ensemble la marque de l'ordre des Roys d'Angleterre, qui est de la Jarretiere, dont le Prince susdit portoit le Taffetas ou Cordon Bleu en Escharpe passée de l'espaule gauche sous l'aixelle droite, où elle estoit nouée et rattachée par un noeud duquel pendoit une medaille de S George, Patron de l'Ordre environnée de Diamans’.

Hij droeg verder zwart zijden kousen, en de kousebanden en strikken op de zwart leeren schoenen hadden ieder een diamant ‘en coeur’, maar aan het linkerbeen onder den kouseband van ‘Taffetas’ droeg hij bovendien den kouseband van ‘pierreries bouclée qui est celle de l'ordre susdit des Rois d'Angleterre’, en welke ingesteld is door Eduard den Derden ‘pour l'amour de la Jarretiere de la Royne’, of, zooals anderen zeggen, ‘de la comtesse de Salisbery la plus belle Dame de la Cour qui la laissa cheoir en dansant, et que le Roy releva, en disant, Honny soit qui mal y pense’.

Na deze Heeren verscheen de Prins van Oranje, Prins Frederik Hendrik in het zwart gekleed, ‘portant au col un Chapelet de pierreries, dont pendoit une medaille ronde’.

Hij leidde aan de hand de bruid, zijne schoonzuster Louise Christine van Solms, die eene robe droeg van drap d'argent, zilverlaken, de kleur welke de jonge dames van haar stand dragen indien zij huwen. Van achteren was aan haar kleed een sleep gehecht, welke door twee hofdames der prinses, Dorth en Zevenaer, werd opgehouden.

‘Elle - de Prinses, - avoit un rabbat fraisé, et sur le rond tressé de ses cheveux reliés au derriere de la teste, elle portoit une petite Couronne de perles et de pierreries estimée à cent mille Escus.’

Zij nam plaats op den tweeden stoel links, ‘et au dessous du Marié, et joignant elle s'assit la Royne de Boheme ayant son voile ouvert des deux costés de la teste rattaché au rond tressé de ses cheveux par un apretador ou serreteste et guirlande de grosses perles longues, semblables à d'autres, dont il estoit bordé depuis les espaules. Elle en avoit de rondes au col fort blanches et fort grosses, une chaine de trois rangs en Escharpe de son espaule droite à son costé gauche un peu moindres, un bouquet au defaut de la gorge qu'elle portoit à demy ouverte, des noeuds sur les manches et une ceinture qui serroit son grand voile avec sa Robe.’

Dichtbij haar nam plaats, na eenige plichtplegingen tegen de Prinses van Oranje, hare oudste dochter ‘Madame Elizabeth’. Zij was in 't zwart gekleed, ‘et ayant une guirlande de pierreries et dans le milieu du rond tressé de ses cheveux au derriere de la teste une grande Estoile ou double croix aussi de pierreries’. Naast haar zat de

Prinses van Oranje, wier kapsel en robe ‘aux jointures du corps devant et derriere’ gegarneerd waren met diamanten.

Op de tweede rij der stoelen, ‘et tout au haut derriere le Marié’, zat de Prins van Oranje, en ‘au dessous de lui derriere la Mariée’ zaten de beide hofdames, die haar sleep

droegen. Dan volgde de tweede Prinses van Boheme, Madame Louise, ‘vestue de couleur, une guirlande et estoile de pierreries à ses cheveux comme sa soeur aisnée’. Naast haar zaten de gravin Douairière de Hanau en ‘Madamoiselle d'Orange’, Louise, toen 8 of 10 jaar oud[1].

Op de derde rij stonden de stoelen, bestemd voor de gravinnen van Culembourg en van Nassau, de Prinsessen van Portugal, Mademoiselle van Nassau, dochter van Graaf Willem, en de zuster van den Rhijngraaf.

Op de vierde rij zaten de dames De Machault, zuster van den bruigom, en Gravin van Livestein, Mademoiselle Charlotte de Hanau, Mademoiselle van Nassau, zuster van Graaf Hendrik ‘de Nort-Holland’, en op de zijbank Dame de Merode, dame d'honneur van de Prinses van Oranje en Gouvernante van hare dochter, en Prins Rupert, broeder van den Paltzgraaf, die niet ging zitten voordat hij eenigen tijd gestaan had in de nabijheid van de Prinses van Oranje.

Dominee Blondel preekte, en deed daarna de kerkelijke huwelijksinzegening, welke hij liet volgen door het doen zingen van een Psalm, waarna het gezelschap op dezelfde wijze het kerkgebouw verliet, als het was binnengekomen, voorgelicht door flambouwen, en onder het steken der trompetten.

De stoet begaf zich naar het Oude Hof in het Noordeinde[1], thans het Koninklijk Paleis, waartegenover de Fransche Ambassadeur woonde, die als buur ook genoodigd was, evenals de Ambassadeur van Venetië, die jong zijnde, en pas in Den Haag gekomen, zijn verlangen had te kennen gegeven gaarne zoo'n feest, ‘de telles assemblées’, te willen bijwonen.

De heer Camerarius, Ambassadeur van Zweden, was niet uitgenoodigd uit hoofde van zijn hoogen leeftijd, en omdat hij zoo veraf woonde.[2]

De Fransche Ambassadeur kwam het allerlaatst in de kamer der jonggehuwden, waar men gedurende een half uur zich kon verledigen met het bezien van het fraaie tapisseriewerk van zijde, met goud en zilver opgewerkt; een zeer rijk werk van Jan Raes te Brussel, die een oud origineel van het Huis van Nassau, dat zich in die stad bevindt, tot model had genomen.

In ieder vak was levensgroot uitgebeeld een der mannelijke leden van dat Huis met zijne gemalin, beiden te paard, terwijl de open gedeelten voorstellingen gaven van hun voornaamste daden, en den datum van hun dood vermeldde. Zoo zag men bij Keizer Adolph in het klein den slag van 1298, waarin hij niet alleen zijn keizerrijk verloor, maar ook zijn leven.

(*Slot volgt.*)

Ambarawa en Omstreken,
door Carlos.
(*Vervolg en slot van blz.* 160.)

1) Louise Henriette, op 16 Jan. 1647 gehuwd met den Grooten Keurvorst, was geboren 17 Nov. 1627. De schrijver was dus niet erg bekend aan het Hof. In elk geval geen geschiedvorscher.
1) Zie ‘Hofstad’ van 17 Februari 1900, onder Oud Den Haag.
2) Zijn woning stond vermoedelijk aan het Spui tegenover de Bierkade; ze werd later ingericht tot een Diaconie oude vrouwen- en kinderhuis, doch werd in 1868 afgebroken.

Wat het verblijf te Willem I en te Ambarawa aanlokkelijk maakt, dat is hunne schoone omgeving, die kan wedijveren met de bekoorlijkste plekjes van Java. De Preanger moge woest, trotsch, majestueus mooi zijn, de omstreken van Ambarawa zijn lief, stemmen ons aangenaam en bieden, naast trotsche natuurtafereelen, de heerlijkste heuvellandschappen, Europeesch uitziende wouden en lanen aan, die ons in onze gedachten in Gelderland of in het Zuiden van Luxemburg verplaatsen. En al die verrukkelijke plekjes zijn in de onmiddellijke nabijheid gelegen; geen ettelijke uren behoeven gewandeld, geen ettelijke palen afgelegd te worden om ze te bereiken en er middenin te zijn; twintig minuten en minder nog wandelens en ge geniet de meest verrassende vergezichten.

Het zou ons te ver voeren al die wandelingen te beschrijven; een paar van de schoonste en tevens dichtstbij gelegene zullen we uitkiezen en den lezer verzoeken ons daar heen te vergezellen. We hebben het oog op eene wandeling naar de hoogten van Rengas. De vesting als beginpunt nemende, voert ons de weg langs het oude kettingkwartier naar den glacisweg, die de vesting omgeeft en dien we langs zijne vele bochten volgen, tot even voorbij de plaats waar vroeger de zaagmolen stond en waar hij het vestingterrein verlaat, om zich door uitgestrekte sawahvelden te slingeren. Twee takken van de kali Pandjong worden overgetrokken over gebrekkige bruggetjes en kort daarop de kali Rengas, om, wanneer we hierna de dessa's Karang Amer en Assinan doorgewandeld hebben, in de nabijheid van deze laatste kampong de dalvlakte te verlaten en door zich merkbaar verheffend terrein het heuvelland te betreden. Op den top van dien heuvel daar vóór ons lag vroeger schilderachtig een landhuis, dat de geheele vlakte beneden beheerschte en een uiterst fraai vergezicht opleverde. Nog eenige minuten klimmens en we zijn op den top. Keer u thans om en een kreet van bewondering ontsnapt u. Een groot keteldal spreidt zich daar voor u uit, zoo schoon als de vurigste enthousiast maar bedenken kan. Een kom vertoont zich daar, nagenoeg ovaal rond, welks bodem en hellingen voor een groot gedeelte met sawahs zijn bedekt, die amphitheaters-gewijze verloopen en thans, nu de oogst nabij is, een arenzee te zien geven, die onder de morgenbries hare golven zacht beweegt en aan het geheele bekken een waas geeft alsof het met goud overtogen was. De vele kampongs, die zich te midden dier gele velden verheffen, vertoonen zich met het liefelijke groen hunner wuivende klapperkruinen, hunner bamboebosschen, hunner overvloedige vruchtboomen, als smaragden in goud gevat, terwijl daar vlak tegenover u de Telomojo, de Andong, de Gadjah, de Djokopakek steil en statig uit het dal verrijzen, het daar aan die zijde met een gekartelden rand van den grilligsten vorm omgeven, en waarboven de machtige Merbaboe in zijne geheele verhevenheid met zijn schoone, kegelvormige gedaante, met daarachter even nog de Merapi, te ontwaren is. Deze laatste, gewoonlijk met een pluim van rook getooid, die onder de werking van den zuidoostpassaat - (op deze hoogte wordt op Java het geheele jaar door een zuidoostenwind waargenomen) - steeds naar het noordwesten ombuigt, vertoont thans geen spoor van werking en steekt zijn kegel daar tegen het blauw der lucht scherp af, zonder door eenigen damp of rook beneveld te worden. In het zuidoosten sluit die bergenreeks zich aan bij het hoogland van Salatiga en buigt de rand van het keteldal zich daar naar u toe in eene reeks van heuvels, die in den Goenoeng Pajong, den Goenoeng Kong en den Tjikallor hunne hoogste toppen bereiken. In het noorden sluit die band zich bij het Djamboegebergte aan, dat het dal vóór u in het westen omsluit, in den Goenoeng-goenoeng (den Leeuwenberg), den Goenoeng Bedali, Goegoel en Pinggit zijne hoogste punten bereikt en

zich in het zuidwesten naar het Klergebergte ombuigt, dat te beschouwen is als de kraterwand van den Wirogomo of de Kloof.

Daar boven dat Djamboegebergte steken in het noorden de Oengaran en in het westen de onvergelijkelijk schoone en regelmatige kegelbergen Soembing en Sindoro uit als reuzen, die het geheele terrein overzien. Die witte glinsterende stippen daar aan den voet van den Leeuwenberg zijn de witte huizen van de Europeesche ingezetenen van Ambarawa en van de Chineesche wijk, die zich langs de helling van den dalketel uitspreiden. Daar ginds in het zuidoosten bij de opening van de Kloof ziet ge duidelijk de gele gebouwen van Banjoe Biroe, een militaire kolonie, op een half uur afstand van Ambarawa gelegen, en, nagenoeg in het centrum van dat bosch van tjemara- en djattieboomen en van hooge bamboestruiken ontwaart ge een torenspits - de klokketoren van de vesting Willem I.

Uren zoudt ge hier willen zitten, om lang, heel lang van dat wonderschoone panorama te kunnen genieten. En waarheen ge ook gaat, hetzij naar den Leeuwenberg of naar het Djamboegebergte, of naar den top van den Kendali Sada,

MODERNE AMAZONEN: EEN NEDERLAAG BIJ HET VOETBALSPEL.

overal ziet ge neer in datzelfde heerlijke dal, maar telkens van eene andere zijde bezien en dus nieuwe vergezichten openend.

Mooie uitstapjes zijn ook den kant van den Oengaran uit, naar Bandong, waar de weg u voert door uitgestrekte rozentuinen, die de lucht heinde en ver met de heerlijkste geuren bezwangeren. Voorts naar het voorgebergte van den Merbaboe, met name de goenoeng Telomojo en de goenoeng Kopeng. Dicht bij eerstgenoemden berg ligt op ruim 3000 voet boven de zee in een verrukkelijk dal, aan alle kanten door hooge bergkammen omringd, schilderachtig een pasanggrahan[1)], Sepakoeng genaamd, aldus naar de in hare nabijheid gelegen kampong van dien naam geheeten, van waaruit langs goed onderhouden wegen wandelingen midden door het gebergte kunnen gemaakt worden naar trotsche watervallen, schoone rotspartijen en de weelderigste oerwouden, waarin de zeldzaamste chevelure-soorten, begonia's en aardorchideeën overal in het wild worden aangetroffen, om niet te spreken van de wilde aardbeien en frambozen, die overal, tusschen andere struiken verscholen, zich door hare helroode kleur verraden. De verrukte toerist waant zich hier gevoerd van het eene paradijs naar het andere.

De hoogvlakte van Kopeng, een schoon, vlak, met thee- en zelfs met tarwevelden bedekt hoogland, met eene gematigde luchtgesteldheid, omringt den voet van den Merbaboe ten noordwesten.

1) Een optrekje, om op-tourneé-zijnde ambtenaren voor eenige dagen te huisvesten.

De hierboven reeds meermalen genoemde berg Oengaran is een der laagste vulkanen van Java. Vóórdat hij zijne tegenwoordige gedaante verkreeg en de dichte, schaduwrijke, uit hoog geboomte bestaande wouden ontstonden, die vanaf eene hoogte van ruim 3000 voet een onafgebroken bladerendak over de gansche kruin vormen, heeft hij waarschijnlijk vele en groote veranderingen ondergaan. Vele omstandigheden, zooals zijn vorm als kegelberg, het samenstel zijner rotsen uit trachiet-lava en zijne warme bronnen, die zoowel op eene geringe hoogte boven de oppervlakte der zee, als hoogerop aan de noordelijke helling, op verscheidene plaatsen worden aangetroffen, wijzen er op, dat hij een voormalige vulkaan is, die wellicht reeds had uitgewoed toen de negen tempels Tjandi Songo, aan de zuidzijde van den berg, dicht onder de hoogste zuidwestelijke spits: de goenoeng Soemo, werden gesticht. Men zou zulks althans vermoeden bij het zien van de aloude, met mos bedekte wanden op de kruin van den berg, en van de lava-puinhoopen, die aan zijn voet en in de overal daaromheen verspreide heuvels gevonden worden, die geheel verweerd zijn en hun ontstaan slechts aan dezen als den naastbijgelegen vulkaan te danken kunnen hebben. Dit alles doet vermoeden, dat sedert zijne laatste uitbarsting vele eeuwen zijn verloopen.

Zoowel de kruin als de hellingen van dezen berg zijn overal bedekt met dikke lagen plantaarde, die alle rotsen verbergt, en waarop een allerweligst, dicht in elkander gedrongen woud tiert. Niettegenstaande zijne geringe hoogte is hij bijna altijd, vanaf eene hoogte van 3000 voet, in wolken gehuld, en wellen, nauwelijks een paar honderd voet benedenwaarts van den top, de waterrijkste bronnen uit den grond op, terwijl op de veel hoogere maar van wouden ontbloote bergen Soembing en Merbaboe geen water wordt gevonden en zij nauwelijks door enkele strepen van wolken worden beschaduwd, die ter hoogte van 6 à 7000 voet langs

het gebergte voortzweven. De Oengaran levert dus, in tegenstelling met de laatstgenoemde bergen, een in het oog loopend bewijs van den invloed, dien wouden uitoefenen op den rijkdom aan water eener landstreek, op het ontstaan van wolken en de hoogte waarop deze aan de helling blijven zweven, ja zelfs op de gemiddelde temperatuur der plaats, die ten gevolge daarvan kouder wordt. In een land waar het water tot vruchtbaarmaking van den bodem, die voor den rijstbouw in sawahs wordt gebezigd, dubbel noodzakelijk is, kan het nutteloos vellen en verbranden van wouden - waartoe de Javanen zoozeer geneigd zijn - bij de toeneming der bebouwing eenmaal van zeer nadeelige gevolgen zijn.

De kruin van den Oengaran is hoofdzakelijk in drie toppen verdeeld: 1°. in een noordoostelijken top, G. Soerolojo, die, bij een breedte van 30 voet, zich in de richting van het zuidoosten naar het noordwesten ter lengte van eenige honderden voeten uitstrekt en vervolgens binnenwaarts (naar

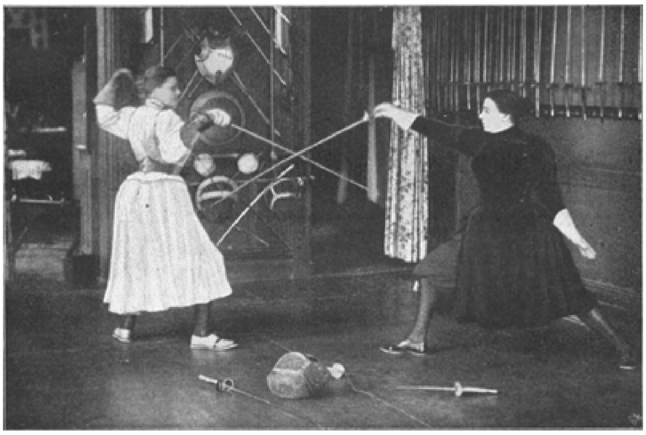

MODERNE AMAZONEN: FLORETSCHERMEN.

het zuidwesten) met een steilere helling afdaalt dan naar de buitenzijde; 2°. in een zuidwestelijker, veel steileren top, die 700 voet hooger is, ongeveer 3000 voet van den vorigen verwijderd ligt en G. Soemowono genoemd wordt, en 3°. in een veel lageren, ten westen van eerstgenoemden top gelegen, en G. Samangli genoemd.

Aan de zuidoostelijke helling van eerstgenoemden top ontspringt, ruim 300 voet daarbeneden, dus ± 4500 voet boven de oppervlakte der zee, een bron, die drie kleine bekkens met kristalhelder water boven elkander vormt. Dit water is de zuiverste ‘nederploffing’ als het ware van de dampen der wolken, die door de struiken en de wortels heen sijpelt, en heeft in de schaduw der wouden eene vaste temperatuur van 61° F. Deze kleine bekkens zijn omringd door beddingen van lever- en loofmos en worden verlevendigd door een enorm aantal waterkevers (Datiscussoorten).

De beide eerste toppen zijn door een krommen, zuidoostwaarts naar buiten gebogen tusschenrug verbonden, die tot een vierde doch kleinere spits opstijgt; de derde top staat bijna geheel op zichzelf. Tusschen de beide eerste ligt een wijde dalgrond, die van den zuidoostelijken verbindingsrug, tusschen beide toppen gelegen, langzamerhand naar het noorden en noordwesten afdaalt, maar overigens door een donker, ondoordringbaar woud bedekt wordt.

De krater van den Oengaran moet vroeger eenmaal deze dalruimte hebben ingenomen, en vermoedelijk zijn de drie toppen de overblijfselen van den ringmuur, die den krater eertijds omvatte. De steile binnenhelling der toppen, die wederzijds

over elkander staan, en verder de Jigging van het dal in het midden van het geheele gebergte, moeten aan deze veronderstelling zeer veel waarschijnlijkheid bijzetten. Nergens ziet men naakte rotsen dan misschien alleen op de oost- en noordoostzijde van het gebergte, waar onverweerde rotsen voorkomen, en waar op 2500 voet aan deze zijde de hoogste kampong, Indrokilo, is gelegen. Daar steken groote blokken trachietlava uit den roodbruinen, leemachtigen, glibberigen bodem, die, hier en daar afgewisseld door een wezenlijken kleigrond, den voet en al de hellingen van den Oengaran bedekt, terwijl slechts de hooger gelegen gedeelten met een donkerbruinen, lichten en lossen humus zijn bekleed.

Op geen enkelen berg moet de oorsprong der leem- en kleiaarde uit trachietlava-rotsen en de trapsgewijze overgang dezer rotsen in de verschillende graden en tijdperken zoo goed kunnen worden waargenomen als hier. Daar, waar wanden van eenige hoogte door het aanleggen van wegen of van rijstvelden zijn blootgeraakt, bemerkt men de vroegere rotsbrokken, die bij honderden in de aarde voorkomen, en kan men die niet slechts zeer duidelijk aan de bewaard gebleven omtrekken, maar zelfs nog aan hun samenstel onderkennen. Slechts weinige brokken bestaan nog uit een vast rotsgesteente; de meeste bezitten dien graad van vastheid niet meer, en hoewel de voormalige kristallinische samenvoeging nog zeer duidelijk te herkennen is, kunnen

zij toch met een mes gesneden of tusschen de vingers fijngewreven worden; vele zijn geheel wit van kleur, terwijl andere brokstukken met al hunne bestanddeelen geheel en al verweerd en in een weeke, kleiachtige massa van bleekroode kleur zijn overgegaan, die met een spade doorgestoken kan worden; zelfs in deze brokstukken ontdekt men nog de vroeger er in bestaan hebbende veldspaathkristallen, gewoonlijk in den vorm van witte stipjes. Ook ontmoet men, doch zeldzamer, vergane rotsstukken van eene heldere goudof okergele kleur, waarschijnlijk uit trachietstukken bestaande, die veel ijzerdeelen bevatten en waarin men, niettegenstaande zij bijna geheel in aarde zijn veranderd, insgelijks nog de veldspaathkristallen als doffe, witte vlekken kan onderscheiden. De talrijke heuvels, die den noordelijken, noordoostelijken en oostelijken voet van den Oengaran omsingelen, zijn uit dergelijke rotsstukken, in verschillende graden van verwering en met onmerkbare wijzigingen van de hardste trachietblokken in de weekste leemaarde overgaande, samengesteld. Midden tusschen deze zonnige voorheuvels aan den noordoostkant, met hunne ronde toppen zacht glooiend afdalend aan de eene zijde, en het sombere, met woud bedekte hoogere gebergte aan den anderen kant, ligt, ter hoogte van 1000 voet, het herstellingsoord en het fortje Oengaran.

Niets is bekend van de geschiedenis der uitbarstingen van den Oengaran en van de veranderingen, die de gedaante van den berg heeft ondergaan. Geen der reizigers, die hem bezochten, heeft daarvan iets openbaargemaakt. De bekende Java-reiziger Junghuhn heeft den 24sten April 1838 den berg beklommen, uitgaande van de hierboven genoemde kampong Indrokilo, en beveelt toekomstigen geologischen reizigers voornamelijk de zuidoostelijke helling van den berg ten onderzoek aan, en ook de heuvels die den voet omringen. Doch niet alleen aan den geoloog, maar ook aan den botanicus kan de top van den berg een rijken oogst leveren, maar - het vochtige, duistere en dicht ineengedrongen woud, de doorweekte humusgrond, de wolkennevel, de insectenkoren die elkander des nachts afwisselen en door hun onophoudelijk gegons het oor verdooven, benevens duizenden kleine springbloedzuigers zullen wel niemand tot een langdurig verblijf op deze plaats aanmoedigen.

Doch we zouden op deze wijze te ver van ons onderwerp afdwalen; we hadden ons voorgesteld eene beschrijving te leveren uitsluitend van Ambarawa en omstreken, en we zien daar reeds de noordkust van Java als eene onduidelijke streep vóór ons wazen.

De verleiding is ook groot, om maar steeds voort te gaan en grooter kringen te beschrijven in dit aardsche paradijs, en zoo hunkeren we bijv. om die reuzen: de Merbaboe, de Merapi, de Soembing en de Sindoro, van Ambarawa uit gezien, betrekkelijk zoo dichtbij gelegen, te bezoeken, maar daarmede zouden ettelijke dagen gemoeid zijn. Laat ons die tochten liever uitstellen tot een andere maal, als het gelukkige toeval ons eens te Magelang brengt, van waaruit die toppen veel gemakkelijker te bereiken zijn.

Het geheim.

Dus was ten laatste toch het huwelijk van Melle de Saint-Faille en Philippe de Rochemont op dezen winter bepaald, nadat de familie van den jongen man een poos geaarzeld had. Deze aarzeling had geen anderen grond dan den leeftijd van de jonge dame, want deze zou den aanstaanden zomer drie-en-twintig worden, terwijl Philippe zes-en-twintig was.

Men vond dit verschil niet voldoende, maar de jongelieden pasten overigens voortreffelijk bij elkander, zoodat de oude graaf de Rochemont zich er ten slotte in geschikt had eene meerderjarige schoondochter te krijgen.

Marguerite de Saint-Faille had, wat men noemt eene degelijke opvoeding genoten, hetgeen geheel met haar geestesrichting overeenkwam. Zij leest alleen voorname lectuur, speelt de zwaarste stukken van het blad en zou hare hoeden zelve kunnen maken, indien zij meer tijd en minder geld had. Twee jaren geleden is zij begonnen bloemen te schilderen. Zij heeft een grootmoeder die doof en een vader die blind is.... in liefde voor zijn eenig kind. Alles bijeengenomen is zij het ideaal van het huis en haar oude grootmoeder; de geestige barones de Cornouailles heeft nog slechts één wensch op aarde: haar lieve Marguerite getrouwd te zien. Een gelukkig toeval bracht de jongelieden bij elkander en zij leerden elkander spoedig waardeeren en liefhebben.

Philippe was van een zwaarmoedig, droomerig karakter. De eerste, wien hij - afgezien van zijne familie - zijn huwelijksplannen mededeelde, was zijn boezemvriend Roger St. Clair.

'Je bent gek,' zei deze hem, 'je trouwt juist op een leeftijd, dat je niet trouwen moet.'

'Wat bedoel je? Spreek nader...'

'Je zult er boos om worden, maar dat is mij onverschillig. Beste vriend, je bent zes-en-twintig jaren, je bent te jong voor het huwelijk.'

'Geloof je dat?'

'Zeker. Wat je aanstaande betreft, haar persoontje er buiten gelaten, is zij te oud voor je. Kunt ge haar vormen naar jou inzichten? Neen! Bovendien wantrouw ik in beginsel elk meisje, dat niet arm en niet leelijk is geworden, zonder een man te hebben gevonden harer waardig. Ik vraag je, waarom?'

Philippe haalde zijne schouders op, wenschte zijn vriend naar de maan, en maakte zijne schoone, gesteund door prachtige bouquetten, verder het hof. In zijn hart was hij boos op zijn vriend Roger en wreekte zich op hem, door hem niet aan zijne aanstaande voor te stellen, wat hij anders zou gedaan hebben. Elken avond dineerde hij bij den markies, dan ging zijn aanstaande schoonvader naar de club en liet de verloofden onder de hoede van de barones de Cornouailles.

De jongelieden waren in den zevenden hemel en namen zich voor, der wereld eens een gelukkig huwelijk te toonen!

Maar tegen Maart meende Philippe te bemerken, dat Marguerite veranderd was. Zij werd verstrooid, nerveus, dikwijls treurig of uitgelaten. Hij vroeg haar naar de oorzaak; zij antwoordde kortaf:

'Is het vreemd, dat men kort voor een gewichtigen stap wat ontroerd is?'

Maar de zaak werd ernstiger toen een week later zijn vriend Roger zeide: 'Hoor eens, oude jongen, je wrokt in je zelf; je hebt me niet eens aan je verloofde willen voorstellen. Gelukkig dat ik haar vandaag te zien heb gekregen; ik was met iemand die mij haar aanwees.'

'Zoo, hebt gij haar gezien?'

'Ja, tegen twee uur in Batignolles!'

‘Met haar vader?’

Is de markies een knap man, met flinken knevel en het Legioen van Eer?’

‘Neen, hij is klein met een kaal hoofd, zestig jaar en zijn knoopsgat is zoo kaal als zijn kin.’

‘Dan was het zeker een ander, die het meisje begeleidde. Maar stel je gerust, zij had een oud gebrild wezen bij zich, zoo iets als eene gezelschapsdame.’

‘O, dat is miss Waterfall. En je weet niet wat zij daar deden?’

‘Dat kon ik toch niet vragen. Ik hoorde alleen dat de Engelsche zei: “O dear, what a blessing to have got such a sustainer.” Ken je Engelsch, niet? Dat wil zeggen: Wat een geluk, lieve, dat je zulk een beschermer gevonden hebt!’

Philippe verviel in gepeins. Die geheimzinnige beschermer en de opmerking van miss Waterfall bevielen hem niet. En verstrooid verliet hij zijn vriend.

Des avonds om 7 uur was hij reeds bij Marguerite. Toch was hij besloten om behoedzaam te werk te gaan. Dus vroeg hij, toen hij met zijn meisje alleen was: ‘Wel, wat is er voor nieuws? Wat heb je vandaag gedaan?’

‘Niets bijzonders,’ antwoordde zij, ‘ik heb met miss Waterfall een paar winkels bezocht.’

‘Hebt gij niemand gezien?’

‘Niemand. O, ja toch wel, de mooie mevrouw Morell, die haar costume in het hippodrome probeerde. Het spijt mij half dat ik er ook zoo geen genomen heb. Stel je voor een rok....’

De arme Marguerite had hem evengoed wat anders kunnen vertellen, hij luisterde niet naar haar. Den volgenden morgen al vroeg was hij bij zijn vriend Roger, die dadelijk zag dat Philippe dien nacht geen oog had dichtgedaan.

‘Roger,’ begon hij, ‘antwoord mij zonder omwegen. Hoe zag die dame er uit, die je gisteren in Batignolles gezien hebt met dien geknevelden heer?’

‘Tamelijk lang, flink gebouwd, blond, ronde zwarte hoed met twee vogeltjes, zwart-fluweelen mantel gegarneerd met chenille.’

‘Zoo was het,’ steunde Philippe, ‘o, Roger...’

‘Ben je zoo jaloersch?’ maar vriend, als je eenmaal getrouwd bent, zal je vrouw het recht hebben te gaan waarheen zij wil. En nu vind je het verschrikkelijk, dat zij vijf minuten gesproken heeft met een gedecoreerden heer, zonder je dat te vertellen.’

‘Vijf minuten? Wat weet je daarvan? Waarom noemde die miss hem beschermer tegen mij?’

Als een waanzinnige was hij voortgegaan. Maar hij was verliefd, en om zeven uur weder in het huis zijner verloofde.

Marguerite zag, dat hij gedrukt was, en verdubbelde hare teederheid. Zij was allerliefst en men moest stapelgek zijn om argwaan tegen haar te hebben.

Twintigmaal was hij op het punt haar zijn angst mee te deelen, maar schaamte hield hem terug.

Zaterdag vóór Palm-Zondag kwam Philippe toevallig een half uur vroeger bij Marguerite dan gewoonlijk. En juist toen hij wilde aanschellen, kwam een lang, knap man met knevel en ridderlintje het huis uit. Nu zou het geheim ontsluierd worden - men moest hem toch in elk geval den naam zeggen van dien bezoeker.

Tamelijk opgewonden kwam hij in het salon. Er was niemand, maar in het aangrenzende boudoir, waar zich de oude barones ophield, hoorde hij praten en snikken. Het was Marguerite die weende.

‘Ik wist het wel,’ steende zij, ‘elken dag werd mijn angst grooter, en toen hij straks kwam, raadde ik al wat hij zeggen zou.’

‘Maar hij kan het toch niet helpen, liefste,’ zei de markies, ‘en wat hindert het, als niemand er iets van hoort?’

‘Waarom breek je daar je hoofd mee?’ bromde de barones; ‘was je dan niet gelukkig genoeg met je rustig leven, met je lieven bruidegom, die je aanbidt en je zoo graag gelukkig zou maken? In mijn tijd hadden de jonge meisjes zoo iets niet.’

‘Goede hemel, mama, u is van uw tijd en Marguerite van den haren, dat is duidelijk. In 1850 zou elk meisje alle begrippen van fatsoen vertreden hebben als zij gedaan

had wat mijne dochter gedaan heeft. Nu zijn wij niet meer zoo streng. Ik wil wedden, dat zelfs Philippe, ondanks zijn strengheid...'

'O, papa, hij mag het nooit hooren!'

'Zooals je wilt, als je het hem zelf later maar niet bekent! Bedenk dat er op het oogenblik op den Faubourg St. Germain misschien twintig jonge meisjes zijn, die evenals gij hare illusies beweenen; maar wees gerust, zij zullen toch trouwen.'

Half waanzinnig vluchtte Philippe weg en stopte zijn ooren dicht om niets meer te hooren. Eerst in de vestibule, waar hij een bediende zag, kwam hij tot bezinning en vroeg: 'Zeg aan mijnheer den markies, dat ik gekomen was om hem te zeggen, hij met het diner niet op mij moet wachten,' en na kort beraad, vroeg hij: 'Waar woont die heer, die daareven wegging? Hij heeft papieren vergeten, die ik hem wou terugbrengen.'

Zonder aarzeling noemde de man den naam van een schilder, die even beroemd was om zijn groot talent, als om zijn meesterschap op den degen.

'Ik ben vast besloten,' mompelde Philippe; 'binnen twaalf uur moet een van ons beiden dood zijn!'

De beroemde schilder Guérineau zat met zijne kinderen en zijne bekoorlijke vrouw in het salon, toen hem het kaartje van den vicomte gebracht werd. Hij gaf last den bezoeker in zijn atelier te brengen, waar hij zich bij hem voegde.

'Wat verschaft mij de eer?'

Maar Philippe liet hem geen tijd uit te spreken; bleek en ademloos, riep hij schor: 'Mijnheer, ik ben of liever ik was de bruidegom van freule de Saint Faille... ik kom u vragen wat er tusschen u en die dame is voorgevallen!'

'De vraag zelve en de vorm ervan is wel wat eigenaardig,' antwoordde de schilder. 'Stel u in mijne plaats, zoudt u dan antwoorden? Freule de Saint Faille heeft een vader, en gij zult mij toegeven, het natuurlijker ware geweest....'

'Dat is mijne zaak, ik wend mij tot u; wilt gij mij antwoorden?'

'Is het u niet bekend, mijnheer, dat uwe bruid een schilderij op de tentoonstelling heeft aangeboden?'

Philippe schudde ontkennend het hoofd.

'Het was een geheim,' hernam de schilder, 'maar de verhouding van u tot de familie geeft mij het recht het u te onthullen. Een jaar lang heb ik de eer gehad freule de Saint Faille met mijn raad ter zijde te staan. Zoo straks moest ik haar tot mijn leedwezen gaan mededeelen - ik ben lid van de jury - het stuk niet aangenomen is.'

'Mijnheer,' zei Philippe, 'vergeef mijne bruuskheid van straks en vergun mij u te groeten, daar mijnheer de Saint Faille mij aan tafel wacht!'

Drie dagen later deelde de kunstkooper aan Marguerite mede, dat een onbekend kooper haar duizend francs voor het afgewezen schilderstuk bood.

'Kind, kind, dat is goed betaald,' zei de markies tot zijne dochter, 'het is zeker een Amerikaan!!!'

Maar daarin vergiste zich de brave man. Als de vicomtesse van haar huwelijksreis door Italië terugkomt, zal zij in haar bekoorlijk boudoir haar schilderij 'Rozen en Lelies' vinden. Maar nu staat als naam op de vergulde lijst: '*Eerste en laatste argwaan!*'

Moderne amazonen. Met illustratiën.

Van de vroegste tijden af is het begrip van vrouwelijk schoon zeer verschillend geweest, en zeker is het goed dat ook de smaak op dit punt zeer uiteenloopt.

Doch, afgezien van regelmatige gelaatstrekken en volmaakte lichaamsvormen - bekoorlijkheden, waarmee moeder natuur slechts enkelen uitverkorenen begiftigt -, zijn er nog andere dingen, zonder welke de ware schoonheid der vrouw niet goed denkbaar is, en die zich ieder lid van het vrouwelijk geslacht eigen maken kan, als zij tenminste niet met lichaamsgebreken of ongeneeslijke kwalen te kampen heeft, nl.: behaaglijkheid, lenigheid, frischheid en een bloeiend uiterlijk.

Steeds moesten de vrouwen er op bedacht zijn, dat alle kunstmiddelen nutteloos zijn, als de eenvoudige wetten der hygiëne niet nageleefd worden.

Men zegt zoo dikwijls dat ijdelheid de meest op den voorgrond dringende eigenschap van het 'eeuwig vrouwelijke' is, en waar is het, dat een eenigszins door de natuur goed bedeelde vrouw er steeds op uit is, door smaakvolle kleeding, kapsel enz., haar uiterlijk schoon beter te doen uitkomen. Zij kan ook in het geheim meer of minder onschuldige middeltjes in toepassing brengen, om haar huid zachter, haar lippen frisscher te doen schijnen en haar oogen meer glans te geven. Maar toch komt er vrij spoedig een tijd dat de onwelkome voorboden van den ouderdom, als zij eenmaal verschijnen, zich niet meer laten verwijderen. Maar zouden er werkelijk geen middelen bestaan

PRINSES WALDIMAR VAN DENEMARKEN IN DE UNIFORM VAN EEN OFFICIER DER BRANDWEER.

om schoonheid en jeugdige frischheid wat langer te behouden? Stellig, er zijn talrijke middelen, maar het grootste deel der vrouwen geeft er nog geen acht op. In zorgvuldige verpleging van het lichaam, in het vormen van physische krachten door menigvuldige lichaamsoefeningen en in het verstandig beoefenen van meerdere soorten van sport, ligt de 'eeuwige' jeugd. Wel is waar wordt er de laatste jaren ijverig gefietst en gereden, geturnd, geroeid en gezwommen, maar over het geheel zijn dit slechts uitzonderingen, en aan de algemeen lichamelijke vorming der vrouwelijke jeugd wordt helaas bij ons nog altijd veel te weinig gewicht gehecht.

Wanneer wij ons overtuigen willen van het werkelijk verbazingwekkend succès eener methodische beoefening van verschillende takken van sport en spelen, dan moeten wij den blik in de verte richten. Aan de andere zijde van den Oceaan leven vrouwen en meisjes, van wie het meerendeel niets weet van zwakke zenuwen en

bloedarmoede. Jeugdig uitziende moeders van volwassen kinderen wedijveren met haar dochters in het hanteeren van degens en allerlei soort vuurwapens, biljartkeuen en kegelbal. Op het stalen ros voelen zij zich even veilig als in het zadel van den renner, en velen dezer moderne amazonen rijden reeds sedert jaren op mannenmanier, in korte rokken of wijde pantalons. Zij sturen haar automobiel en haar yacht, spelen voetbal, cricket; kolven, roeien, zwemmen, duiken, dat het een lust is, en nemen het, wat lenigheid bij gymnastische oefeningen betreft, bijna tegen de trapèze-kunstenmaaksters op.

Vele vreemdelingen hebben reeds hun verwondering te kennen gegeven, dat men in de welgestelde kringen van het dollarland zoo weinig vrouwen van middelbaren leeftijd ziet. De Amerikaansche vrouwen verstaan de kunst een zeldzaam jeugdig uiterlijk te behouden, totdat zij zelfs de vijftig reeds achter den rug hebben; dan evenwel veranderen zij plotseling in de zeer goed 'geconserveerde' vrouwelijke grijsaard.

Dank zij haar levenswijze, die met alle eischen der hygiëne rekening houdt, blijft den meesten Amerikaanschen vrouwen het langzaam oud worden, wat bij onze vrouwen en meisjes op dertigjarigen leeftijd dikwijls reeds begint, bespaard.

Er bestaat geen enkele wijze van lichaamsoefenen, die den dochters van het vrije Columbia alleen bij naam bekend is. Zeer geliefd is tegenwoordig een soort kegelspel, 'bowling' genaamd, dal handigheid en een geoefend oog eischt.

In den zomer op het vlakke grasperk, in den winter op den met vilt bedekten grond, laat ieder lid der beide deelnemende partijen twee groote ballen over de afgezette baan rollen, totdat zij een kleineren witten bal, 'Jack' genaamd, aanraken, of er althans zoo dicht mogelijk bij komen liggen. De partij, wier ballen het dichtst bij den 'Jack' liggen. heeft gewonnen.

Het naar ons idee slechts voor mannen bestemde voetbalspel heeft eveneens in de Vereenigde Staten veel aanhangsters. Men lijdt daarbij menige nederlaag, zooals onze plaat op bladz. 164 aantoont. Maar wat doet dat er toe, als men er op gekleed is? Stellig brengt geen ander sportspel het bloed zoo in beroering en toovert zulke frissche kleuren op bleeke wangen.

Menig slank, aardig meisje schept ook vermaak in - boksen. De vormelooze vuisthandschoenen zien er wel niet gracieus uit, maar de bewegingen, die men in het gevecht met de tegenstandster uitvoeren moet, zijn gezond, en dat is toch hoofdzaak.

Minder robuuste dames, die er de voorkeur aan geven thuis haar spieren te stalen en haar lichaam krachtig te maken, gebruiken een tot dit doel opzettelijk vervaardigd toestel. Het wordt aan een der wanden van de kamer bevestigd en bestaat uit een zwaren, vrij hangenden elastieken bal, die door de bokslustige schoone met ellebogen en vuisten naar hartelust geslagen kan worden.

Natuurlijk zijn de tooneelspeelsters er niet het minst op uit om door veel lichaamsoefeningen haar gezondheid te bestendigen en op die wijze er zoo lang mogelijk jong uit te zien.

Ons plaatje op blz. 165 laat ons zien, hoe zij zich in de edele schermkunst oefenen. De goede schermster toont in al haar beweging, gang en houding een gratie, die, ingeval zij niet aangeboren is, zeer goed door oefening verkregen kan worden.

Het Huwelijk van den Heer Van Brederode met Louise Christina van Solms in 1638, door A J. Servaas van Rooijen. (*Vervolg en slot van blz.* 163.)

Voor den schoorsteen stond een troonhemel van rood velours met goud passement en franje.

Aan een der einden van de kamer stond het bruidsbed, eveneens van rood velours, met goud passement en gouden franje, gevoerd met rood satijn, terwijl 'la couverture ou courtepointe piquée et pendante' van

EEN LIEF ECHTGENOOT. (Zie blz. 171.)

dezelfde stof was.

Daar er gediend werd in een kamer, gelijkvloers gelegen met dit bruidsvertrek. trok het gezelschap daarheen door twee andere vertrekken. De Prins van Oranje leidde de bruid, en de Ambassadeur van Frankrijk de Koningin van Bobeme.

'La table estoit mise dans ceste salle aulte, le long de l'une de parois depuis un bout jusques à l'autre où est la cheminée.'

Daar was een troonhemel van zwart velours met goud passement opgehangen, welke het einde van de tafel overdekte.

Nadat de bruid, thans jonge vrouw, daaronder had plaats genomen, met de koningin rechts, en haar gemaal links van haar, volgden naast de koningin de prinses van Oranje, de prinses van Boheme, de gravin van Nassau en de prinses van Portugal, zijnde de voornaamste geparenteerden van de bruid.

Dan namen plaats in 't midden van de tafel, met een open plaats tusschen beiden, de ambassadeurs van Frankrijk en van Venetië, en daarna dame de Machaut en

demoiselle van Nassau, de graaf van Solms. de twee demoiselles van Nassau, de heer de Machaut, de heer van Beverweert, en de heeren van Opdam, Aerssen en Noordwijk, die leden der Staten zijn.

Aan de andere zijden waren gezeten de Paltzgraaf, zijn tweede zuster madame Louise, de gravin douairière de Hanau, de gravin van Culembourg, prins Rupert, een andere prinses van Portugal, en in 't midden van de tafel tegenover den ambassadeur van Frankrijk, de prins van Oranje, en vervolgens naar lager de gravin van Culembourg en Willem van Nassau, de dames Aerssen van Sommelsdijk, en van Noordwijk, de graven Hendrik van Nassau van Noord-Holland en Willem van Nassau, zijn broeder, de gouverneur van Friesland, de Rhijngraaf en zijne zuster, en de gravin van Livestein.

In 't geheel zaten aan ongeveer 35 à 36 personen. De schrijver verontschuldigt zich indien hij soms abuizen heeft gemaakt in de titels of in de rangorde aan tafel, wat wij ook doen wat betreft de namen.

De koningin werd gediend ‘avec l'essay fait dans une tasse ou soucoupe dorée’, door een edelman, die, de knie gebogen, neerlag gedurende den tijd, dat zij dronk.

De prinses van Oranje ‘l'estoit sans essay’, maar met een kristallen beker, en het overige gezelschap met gewone glazen en schotels, en de voornaamsten hunner door edellieden, zooals de ambassadeur van Frankrijk, de prins van Oranje, de paltzgraven en de prinsessen van Boheme, waarbij de edellieden in het bijzonder bij den oudsten der paltzgraven zich zeer diep bogen bij het aanbieden van het glas.

Na het souper ging men naar de kamer der jonggehuwden, en teruggaande door de eetzaal naar de balzaal, waarvan de wanden versierd waren met tapijtwerk van groote waarde, afkomstig uit het huis te Buren, waarop voorgesteld waren de Paus, de kardinalen en de prelaten der R. Cath. kerk.

De koningin, de prinsessen van Oranje en van Boheme en de prins met de ambassadeurs waren gezeten onder een geel satijnen troonhemel, afgezet met andere kleuren, welke zich verhief bij den schoorsteen.

De bruid danste den eersten dans met haar bruidegom; daartoe liet zij zich den langen sleep van haar bruidskleed afhaken.

Toen het dansen geëindigd was, waartoe alle dames van qualiteit waren genoodigd, en waaraan de schoonsten deelnamen, werd een ‘collation’ gediend; ‘de confitures seches conserves et gros citrons doux à grands bacins pleins que

des hommes les plus forts portoient un pour un à grand peine.'

Daarna leidde men de jonggehuwden naar hun kamer, waar men een half uurtje bleef praten. De koningin vertrok het eerst en het andere gezelschap volgde haar. Het was toen zoowat twee uur.

'Le lendemain de la nopce le marié feit le present marital à sa femme qui ne fut point un chasteau ni un carosse d'or, comme celuy que le mary de Venus lui donna pour le prix de son pucellage, mais der perles et des pierreries jusques à la valeur de douze ou quinze mille escuz.'

Des avonds soupeerde het jonge paar aan het Hof, en des Zaterdags dineerden de jonggehuwden bij den prins en de prinses van Oranje, 'qui les defrayerent tousiours la dedans jusques au Mardy ensuivant 16 du mois.'

Na dien dag geleidde de prinses de jonggetrouwde vrouw in haar karos, met den ambassadeur van Frankrijk, naar het huis van haar echtgenoot, waarheen zich ook de koningin, de prins van Oranje en de andere bruiloftsgasten begeven hadden.

De tafel in T-vorm was ingericht onder een troonhemel van rood fluweel, gevoerd met rood damast, en omzoomd met passement van satijn en franjes van roode zijde.

De koningin droeg nu diamanten in plaats van de paarlen op den trouwdag.

De jonge vrouw was gekleed in het zwart, en droeg de juweelen, haar door haar gemaal geschonken, waaronder 'deux pendans d'aureille de diamans du prix de dishuict à vingt mille francs, accompagnés de la guirlande sur les cheveux de la chaine sur le devant du corps de la robe et de la boëte ou enseigne aussi de diamans au defaut de la gorge.'

De prins Palatin, 'qui ce jour là estait botté et au lieu de la jarretiere de pierreries qu'il portoit sur le bas de soye le jour de la nopce, il portoit au defaut de la genoûillere de la bote ravallée un neud de taffetas bleu à deux feuilles pendans sur le milieu de la jambe; ayant au surplus le mesme cordon et marques de l'ordre d'Angleterre sur son habit qui estoit de couleur.'

De jonge man, als gastheer, liep van plaats tot plaats, eerst naar de Koningin en de Prinsessen, daarna naar den Prins en de Ambassadeurs, en zoo voortgaande naar ieder der gasten. Hij boog, 'priant un chacun de faire bonne chere'.

Men dronk de gezondheid van elkaar; de heeren, ceremonieel, met ontdekten hoofde, 'et maisme des particulieres entre les femmes et les filles'.

Er werd Rijnwijn geschonken; witte Fransche wijn en 'clairet'; Bredaasch bier, en een drietal soorten bier uit deze streek.

De Koningin werd als gewoonlijk gediend door haar opperschenker, die vooraf proefde, en de knie zoolang gebogen hield totdat Hare Majesteit gedronken had.

Er waren evenveel gerechten als aan den bruiloftsdisch; twee vleezen, een 'entremetz', en twee 'de fruit confitures liquides et puis confitures seches et conserves', welke gediend werden in verguld zilveren schalen.

'Les plats de viande estoient grands bacins de bisques et potages: puis de rostis six ou huict gros chapons, autant de grands lievres, une douzaine de perdrix; autant de phaisans, oyseaux les mieux aymés des Dames, et deux douzaines de petits poulets lardés proprement, autant de pigeonneaux; chaque sorte en pile et dans un plat à part. Il y eut aussi des saumons et des monstres de poisson servis pour la rareté, commes des hures de sangliers, des quartiers et pieces entieres de chevreil et de cerf, monstres de venaison: avec des piles de cinquantaines et centaines d'Oranges et de Citrons aigres pour l'entremets.'

In een nabijgelegen kamer werd onder het diner uitstekende muziek gemaakt, 'de poches, luths et harpe ressemblant à celle que les Muses faisoient judisaux festins des Dieux'.

Ten slotte werd de *Cid* opgevoerd door de 'troupe des comediens du Prince', die daartoe uit Frankrijk waren overgekomen. Des nachts ten 1 uur scheidde het gezelschap.

De grootste verwachting was er van de tournooispelen.

Op last en voor rekening van den Prins van Oranje was daartoe een strijdperk ingericht op de 'place neuve derriere la Cour', met tribunes ter wederzijden.

Voor de jury, bestaande uit de graven Van Culenburg, Nassau en Solms, was een observatiepost opgesteld. Een dezer tribunes was overdekt, en had aan beide zijden open vensters.

De tweede liet twee passages vrij; de eene voor het binnenkomen der strijders; de andere als doorgang voor de koningin, de prinsessen, de prinsen en de ambassadeurs, naar de tribune van den prins, waarvan het dak en de wanden waren bekleed met groene serge, en versierd met de wapens der Nassau's, terwijl de ramen gesloten konden worden voor het mogelijke geval van wind, en het opwaaien van stof.

Verder waren overal tribunes geplaatst, die gelegenheid gaven aan 10 of 12.000 personen, om het schouwspel te zien. Deze plaatsen waren alle ingenomen; men betaalde een rijksdaalder per plaats. Langs de andere huizen van het Plein waren ook tribunes opgericht, en tot zelfs op de daken der huizen waren menschen geklommen, terwijl ieder beschikbaar plaatsje in de huizen was ingenomen. De gardesoldaten van den prins bewaakten de toegangen en droegen zorg voor de orde.

Op Vrijdag 19 Februari was ieder te 12 uur present, en vingen de ridderlijke spelen aan.

De aanvallende partij bestond uit vijf ridders, *les Chevaliers Bataves.* Als *Maréchal de camp* fungeerde kolonel Douchan. Vier staffieren, gekleed in incarnaat en blauw, gingen vooruit; daarna 10 trompetters en toen weer 10 staffieren, 'les bras jusques au gan et les jambes jusques au brodequin couverts de noir et le visage noircy', leidende, twee aan twee, vijf 'chevaux de bague'. Deze paarden waren fraai uitgedost en opgetuigd, met dekkleeden en schabrakken. Een der paarden, dat van den commandant, muntte in pracht en praal uit boven de andere.

Vijf pages te paard, in dezelfde kleuren gekleed, droegen de schilden hunner meesters, en een vaantje, met dezelfde wapenspreuk als op het schild; een vijftal ridders te paard droegen de lansen, en waren in dezelfde kleuren gekleed.

Op deze laatsten volgde een zegekar van azuur met zilver, en het devies: Antes muerto que mudado, zijnde het devies van den commandant, dat de letters C D L S omgaf, de initialen van Louise Christine De Solms.

Deze zegekar werd schijnbaar getrokken door zes leeuwen, maar eigenlijk gezegd gedragen door mannen daarin verborgen. De leeuwen verzinlijkten 'l'armoirie des ancians Seigneurs des Bataves Comtes de Hollande Progeniteurs du Chef: et que l'Empereur Charles V, voulant faire un Royaume des provinces des Pays Bas resolut qu'il aurait nom le *Royaume des Lyons*,' In de kar waren vier ridders gezeten, onder wie de heer van Brederode, en zij werd omringd door een twaalftal staffieren.

In een tweede zegekar, getrokken door zes nagemaakte witte eenhoorns, zaten tien muzikanten, eveneens gekleed als de pages, waarop te voet volgden tien hoboïsten, 'vestus de longues casaques ou robes comme ou depeint Orphée et qui par leurs sons meslés au couvert du chariot precédent ouvroyent l'air pour l'emplir d'harmonies,'

en den trein sloten ‘des Tenans pour la laisser libre aux assaillans’. De vijf *Chevaliers Bataves* droegen de namen Bator, Classicus, Arminius, Civilis en Mandrubace.

De *Assaillauts* of verdedigers waren verdeeld in vijf groepen: les Chevaliers Mores, les Chevaliers Theutons, les Chevaliers Romains, le Chevalier des Larmes, en les Chevaliers du Dromedaire et Chymiques.

De eerste groep bestond uit zes personen: Almanzor, Tin-

darache, Abdelmelec, Zalmandor, Abindarae en Algazair. Marechal de Camp was le sieur de Sandelan, die gevolgd werd door zes groote staffieren, ‘vestus d'estoffe rayée à l'Irelandoise comme les ancians Gaulois et Germains portoient les sayes dont ils couvraient leur nudité.’ Vervolgens kwamen een tamboer te paard, ‘batant de deux Atabales’, en 16 trompetters, ‘dont les deux derniers avoient par dessus leur noir, des Casaques de gaze ou toille d'or, et le reste de leur habit comme les autres quatorze qui estoient vestus d'un Pantalon de soye noire, le visage noir, la perruque frisée, le bandeau les pendans d'oreille les carquans ou cercles du cou du gros des bras et des jarretieres, et la touaile ou voile environnant les reins et le ventre pour couvrir la honte, d'estoffe jaune et dorée.’

Daarna 12 hoboïsten te voet, 8 pages te paard, twee aan twee in de kleuren van hun meesters, dragende de schilden met de wapenspreuken, en zes Moorsche ruiters met de lansen.

Dan reed de *Prince Palatin*, schitterend uitgedost, in de rechterhand houdende den wereldkloot, ‘qui est la marque de grand Maistre de l'Empire que porte l'Electeur Palatin au coronnement des Roys des Romains et ès autres Solemnités et ceremonies de l'Empire’, gevolgd door zijn broeder prins Rupert, en de heeren Van Obdam, Belinghem en Belinsy, waarachter reden hunne ‘Estaffiers’, als Mooren gekleed, evenals de trompetters. Al die heeren hadden ook zwartgemaakte aangezichten.

De 12 paarden voor het ringsteken gingen twee aan twee, terwijl daarachter reden op witte ongetoomde paarden 30 Mooren met lansen, waaraan banderoles.

Zij werden aangevoerd door een die den zwarten standaard droeg, waarop een leeuw van goud, in een doolhof, waarvan hij den uitgang zoekt, met de woorden Quà potero.

Verder kwamen tal van andere ridders met hun gevolg, zooals vijf Chevaliers Theutons, vier Chevaliers Romains, le Chevalier des Larmes, les Chevaliers du Dromedaire et Chymiques, allen rijk uitgedost en een schitterenden stoet vormende.

Op een sein van Prins Frederik Hendrik begon de strijd.

De ring, geschonken door de jonggehuwde vrouw, hing aan een paal, waarop in blauw de naamcijfers L. en S.

Achtereenvolgens waren andere geschonken ringen de prijs, en deden de ridders wonderen van behendigheid om elkaar de overwinning te betwisten.

Het tournooi moest, daar het laat werd, onderbroken worden, en toen werd een collation gebruikt ten huize van den heer Huygens. De strijd zou op 23 Februari worden voortgezet.

Op deze en dergelijke wijzen wisten de groote heeren in de 17e eeuw, en voornamelijk de heer Van Brederode, het geld onder de menschen te brengen.

Iets over menscheneters.
(Bij de plaat op blz. 169.)

De vreeselijke, dierlijke gewoonte van een deel der menschheid om haars gelijken te verslinden, is aan verschillende oorzaken toe te schrijven. In de eerste plaats was het en is het wel de oorlog, die tot deze gastronomische dwaling aanleiding geeft. Gaat men de karakter-eigenschappen van menschenetende volksstammen na, dan

ziet men, dat het zwervende en krijgvoerende rassen zijn, die een harden strijd om het bestaan hebben.

Hiervan getuigen het best de inboorlingen van Australië. De in het naburige Zuiden levende stammen, die een flegmatisch, goedmoedig karakter hebben, maken zich niet schuldig aan menscheneterij, wel evenwel de wilde inwoners van Queensland. In veel gevallen moet het een vurig verlangen naar vleesch zijn, dat de inboorlingen uit gebrek aan wild een der stamgenooten doet slachten en opeten. Meestentijds is het evenwel de oorlog, die deze menschen uit fanatieken haat en dierlijk verlangen naar bloed tot het kanibalisme dwingt. De krijgsman gelooft, dat als hij deelen van zijn verslagen vijand opeet, diens moed en kracht op hem overgaan. Om deze reden verslindt de Australiër hart en nierenvet der verslagenen. Dat men door deze gewoonte er toe kwam om langzamerhand ook om andere redenen menschenvleesch te eten, is licht te begrijpen. Zoo zien wij in Queensland de mannen deelen van lijken eener jonge vrouw of van een jong meisje verslinden, om verwantschap met of genegenheid van haar te krijgen, en in Midden-Australië eten de achterblijvenden hun lijken op om een einde te maken aan den rouw.

Bij één stam mogen de moeders slechts haar overleden kinderen opeten, terwijl het den vaders verboden is; ook mogen de zoons hun vaders niet verslinden.

Vertoont Midden-Australië in dit opzicht aan het beschaafde Europa een treurig beeld, met den Bismarck-archipel is het niet veel beter gesteld. Op het door vele blanken bewoonde noordelijkste deel van Nieuw-Pommeren, op het Gazellen-schiereiland, is het menscheneten algemeen verspreid. Hier wordt alleen uit dorst naar menschenvleesch jacht op menschen gemaakt. Arglistig overvalt men de bewoners van naburige dorpen, ja zelfs stamgenooten, om ze te slachten, te braden en op te eten. De zendelingen, die hier verblijf houden, kunnen het best mededeelingen doen over deze wijdvertakte gewoonte, want door hun omgang met de inboorlingen zijn zij het best in de gelegenheid hun zeden en gewoonten te leeren kennen.

Dit barbaarsch gebruik is niet met geweld van wapenen uit te roeien en te bestrijden; slechts door het invoeren van meerdere beschaving door de zendelingen, zal er zeer langzamerhand verandering in komen.

Het Huishouden van President Roosevelt.
met illustratien.

De steeds voorwaarts dringende en toenemende macht der Vereenigde Staten van Noord-Amerika is aanleiding geweest, dat men in Europa ook het staatsopperhoofd uit die gewesten meer belangstelling schenkt. Was, nog geen dertig jaren geleden, wanneer niet de President - zooals bijv. Lincoln - toevallig een beroemden naam had, aan het groote publiek van Europa nauwelijks bekend, in den tegenwoordigen tijd zijn de belangen van Noord-Amerika en Europa zoo nauw met elkaar verbonden, dat ook het privaat leven van den President te Washington de algemeene belangstelling wekt.

Sedert Amerika op de wereldmarkt een beduidende rol speelt, begint men zich ook in Europa voor het leven van de *first lady* en *first gentleman*, zooals het presidentenpaar in hun land genoemd wordt, te interesseeren, vooral ook nu de broeder van keizer Wilhelm van Duitschland, prins Heinrich, er een bezoek gebracht en het ‘Witte Huis’ betreden heeft.

In dit ‘Witte Huis’, een naast het kapitool te Washington gebouwd prachtig paleis, resideert de gekozen President. Het Amerikaansche volk, dat zich met ijzeren

consequentie vasthoudt aan het idee, dat de President niets meer is en ook niets meer zijn mag dan 'the first gentleman' en de eerste dienaar van den Staat, heeft het toch noodig geoor-

deeld, dat het opperhoofd van een land, dat grooter is dan Europa met alle toebehoorende eilanden erbij, een hem waardig woonhuis zou hebben.

HET ‘WITTE HUIS’.

Langs breede trappen komt men door een in Griekschen stijl gebeeldhouwde portiek in de met groote weelde ingerichte woon- en ontvangkamers. Het schoonste wat Amerika op het gebied van kunst heeft voortgebracht, in decoratie, meubelen, tapijten, gobelins enz., is hier tot een verwonderlijk harmonisch geheel vereenigd.

Wanneer de nieuwe President zijn intrede

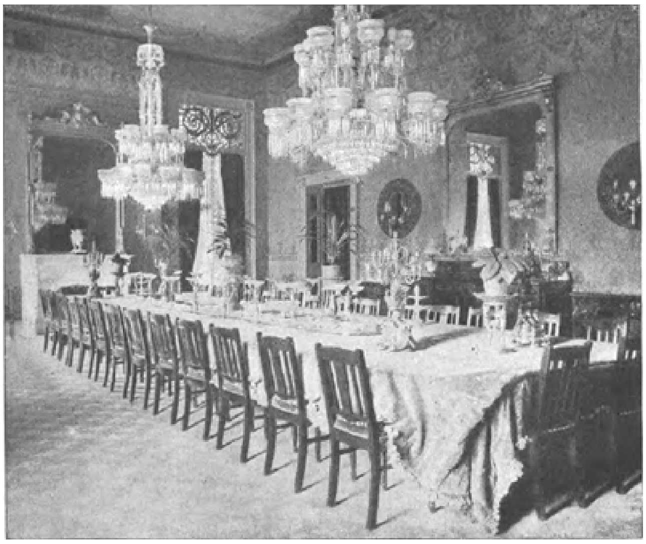

DE EETZAAL IN HET ‘WITTE HUIS’.

in het ‘Witte Huis’ doet, hoeft hij niets mee te brengen; hij vindt er alles, van het eenvoudigste keukengereedschap af, tot aan de prachtige porseleinen, kristallen en zilveren serviezen toe. Hij vindt er alles, maar hij moet er ook alles weer achterlaten wanneer hij afscheidneemt en er een ander in zijn plaats benoemd wordt. Niettegenstaande al deze pracht kan het huishouden van den President toch in de verste verte niet vergeleken worden met de hofhouding, die zelfs de kleinste Europeesche vorst er op nahoudt. Men heeft er in 't geheel geen hofhouding, want men vindt er geen hofdames, geen kamerheeren, geen grootwaardigheidsbekleeders en hoe die ambtenaren aan andere Europeesche hoven heeten mogen, want het jaarlijksch inkomen van den president bedraagt niet meer dan 60,000 dollars, wat door bijinkomsten tot 85,000 dollars stijgt (in onze Hollandsche munt ongeveer 2 ton). En daar tot op den huidigen dag in het land van den dollar nog geen rijk man

President der Vereenigde Staten was (eenigen, zooals Lincoln, Grant, Garfield, Cleveland en Mac-Kinley waren zoogoed als onbemiddeld), kan hij niet eens die weelde hebben, welke in honderden privaat-huishoudens van Amerikaansche millionairs heerscht.

Om deze reden worden er in het 'Witte Huis' weinig partijen gegeven of recepties gehouden. Op Nieuwjaarsdag heeft er zonder uitzondering eene receptie plaats, en op dat tijdstip komt alles wat in Washington tot de politieke partij behoort, van den Staatssecretaris af tot de ondergeschikte ambtenaren toe, om den President de hand te drukken en geluk te wenschen met het Nieuwe Jaar.

De vertegenwoordigers van vreemde mogendheden, de senatoren en congresleden rijden in hun equipages voor, vullen met de officieren van leger en vloot de groote ontvangkamersen zijn de gasten van den President. De overige beambten, vele duizenden in getal, vormen als 't ware een keten en defileeren voor den President, terwijl ieder afzonderlijk een kleinen wensch uitspreekt en den President de hand drukt.

Dit is nog slechts een kleinigheid, vergeleken bij de vreeselijke marteling die den nieuw gekozen President te wachten staat bij het aanvaarden van zijn ambt. Ieder Amerikaansch burger heeft namelijk het recht zijn nieuwen President te begroeten, en wanneer het hem gelukt zich op den inauguratie-dag in het 'Witte Huis' te dringen en zich aan te sluiten bij den stoet, die in onafzienbare lengte van 5 tot 10 uur in den namiddag in de ontvangkamers voorbij den President defileert, dan kan hij hem de hand schudden en getuige zijn van al de drukte.

Roosevelt zelf is wel geen zeer rijk, maar toch bemiddeld man, en daarom zal hij waarschijnlijk gedurende zijn pre-

sidentschap meermalen voor de diplomatieke wereld de deuren van het ‘Witte Huis’ openen, dan het zijn voorganger Mac-Kinley mogelijk was.

TERUGKEEREN DER MARINE-OFFICIEREN VAN DE NIEUWJAARS-RECEPTIE BIJ DEN PRESIDENT.

Teekenend is het, dat op officieele feesten slechts de officieele wereld, waartoe ook de officieren behooren, genoodigd wordt; slechts zeer zelden worden andere personen van goeden naam toegelaten. Wil de president kunstenaars, groote industrieelen of dichters bij zich zien, dan vraagt hij die op een privé-avond. Natuurlijk wordt de gewoonte van

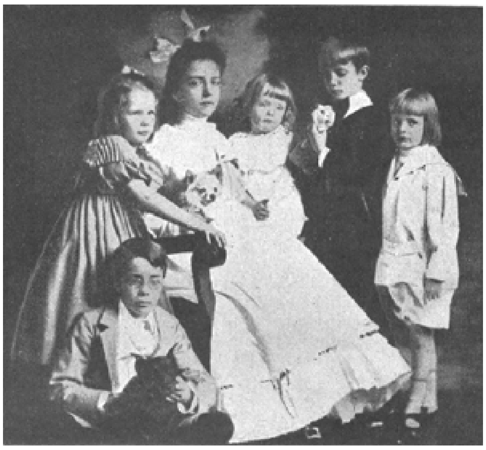

DE KINDEREN VAN PRESIDENT ROOSEVELT.

het ‘handdrukken’ na de inauguratie slechts op Nieuwjaarsdagen in toepassing gebracht.

Toch is er in den laatsten tijd een zeker ceremonieel merkbaar en de Europeesche hofgebruiken vinden bij den President meer ingang, zoodat, als het inkomen maar eerst op een goede hoogte gebracht is - dat zeker binnen eenige jaren het geval zal zijn -, ook de eens zoo beroemde eenvoudigheid in het huishouden van den President tot de langbegraven eigendomlijkheden van Noord-Amerika zal behooren.

Haar vader.
Door Christine.

I.

Het was een warme Junidag. Al de ramen en deuren der openbare lagere school te Weidedorpstonden daarom open, en wie voorbijging kon de kinderen, ondanks de hitte, lustig hooren zingen:

> ‘Ik houd van den zomer,
>   Dien prachtigen tijd;
> Elk is dan zoo vroolijk,
>   Zoo hartelijk blijd'.’

Nog vóór het liedje geëindigd was, deed de oude torenklok vier slagen hooren, en weldra kwamen de jeugdige zangers naar buiten, blij hun vrijheid herkregen te hebben, al zouden de meesten morgen toch weder gaarne naar school terugkeeren.

Hunne onderwijzeres, van wie allen veel hielden, ruimde nog het een en ander op in haar lokaal, sprak nog even met het hoofd der school, den heer Vermaat, en haastte zich toen ook naar huis.

Vóór haar patroon de deur sloot, bleef hij haar een oogenblik nakijken.

Nooit had hij het beter kunnen treffen, meende hij; vol ijver en lust voor haar werk, opgeruimd en vriendelijk van aard, was Marie Verduyn in waarheid een goed onderwijzeres; bovendien was zij een allerliefste persoonlijkheid, die zonder moeite alle harten voor zich won.

Een knappe, jonge man van omstreeks vieren-twintig jaar kwam voorbij, groette den heer Vermaat, maar deed alsof hij niet bemerkte, dat deze een gesprek wilde beginnen. Met vluggen stap liep hij voort en het duurde niet lang, of hij had het jonge meisje ingehaald, met wie hij nu langzaam verder wandelde.

‘Ha!’ sprak Vermaat bij zichzelven, ‘het zou me niet verwonderen, of Frits van Wierden heeft er op gewacht, dat de school uitging. Nu, kwalijk nemen kan ik het hem niet, maar toch zou het mij spijten, als hij me mijn goede onderwijzeres ontnam!’ Hij sloot nu de deur en begaf zich naar zijn dichtbijgelegen woning.

Een kwartier later zat Marie Verduyn voor het open raam in hare kamer met een groot glas limonade voor zich, dat hare hospita juist had binnengebracht.

Het hoofd achteroverleunende in een rieten stoel, luisterde zij naar het gekweel der vogels, blikten hare groote, donkere oogen in den weelderigen tuin en was hare ziel vervuld van enkel gelukkige gedachten.

Dit jonge meisje, ze telde nog geen twintig jaar, was inderdaad een zeer lieve verschijning, ja, menigeen noemde

haar schoon. De frissche gelaatskleur, de overvloed van lichtblond haar viel terstond een ieder op; de grootste bekoorlijkheid echter verleenden haar de donkere, zielvolle oogen, die nu eens tintelden van levenslust, dan weer ernstig en weemoedig keken, als hadden zij reeds veel strijd en leed aanschouwd.

Thans toonde de uitdrukking van haar gelaat duidelijk aan, dat zij zich gelukkig gevoelde.

Ze was jong, ze had haar werk met lust gedaan en - ze beminde. Maar wat haar het meest gelukkig stemde was, dat zij gevoelde, dat zij begreep, eveneens bemind te worden.

Opnieuw zag zij hem voor zich, den jongen, fieren man, die juist dezer dagen met glans het examen van arts had afgelegd. Koud en trotsch werd hij genoemd door menigeen, maar zij wist, dat zijne bruine oogen niet altijd zoo koel keken en dat zijne stem ook wel een zachten klank kon hebben.

Wat had hij zooeven hard geloopen om haar in te halen, enkel om een korte poos met haar samen te kunnen gaan! En straks, als de zon niet meer zoo hoog stond aan den hemel, zou Ada, zijne zuster, hare vriendin, haar komen halen en gingen zij roeien op den breeden plas achter het dorp. O, hoe heerlijk!

Hoog op zongen de vogels in den tuin en ook in hare borst juichte en jubelde het:

'Ik heb hem lief! Ik heb hem lief!'

De hospita kwam binnen, ditmaal een brief brengende, dien zij vergeten had te geven. Verheugd nam Marie hem aan, meenende dat hij kwam van een vriendin van de kweekschool, maar toen ze het couvert bekeek, zag ze tot hare verwondering, dat papier en inkt van de slechtste kwaliteit waren en het adres met groote, doch onvaste letters was geschreven.

Het bloed steeg haar naar het hoofd en verschrikt mompelde zij: 'Van hèm!'

Met bevende hand opende zij de enveloppe, en toen zij den brief ten einde toe gelezen had, was de kleur geheel van het lieve gelaat geweken.

'Groote God!' fluìsterde zij heesch, 'hij wil hier komen, hier! Neen, neen, dat moet ik zien te verhinderen! Wat zou Ada, wat zou Frits zeggen, als zij hem zagen; zij, die zoo trotsch zijn op hunne afkomst, die zoo gaarne spreken over hunne voorname familie. En ik kon hem vergeten, ik kon hem vergeten! Hoe is 't mogelijk!'

Zenuwachtig gejaagd nam zij weder den brief op en las hem nog eens vluchtig door; vervolgens wierp zij een blik op de klok en zette, zonder een oogenblik langer te dralen, haar hoed op.

'Hij schrijft, dat hij twintig minuten over vijven aankomt, en nu is het er kwart voor. Wanneer ik vlug aanstap, kom ik hem bij het begin van het dorp tegen!'

Zich niet eens den tijd gunnende hare handschoenen aan te trekken, begaf zij zich op weg; gelukkig echter had zij in de haast niet vergeten hare parasol mee te nemen, want de zon stond nog zeer hoog en de lange weg, die naar het station leidde, was geheel onbelommerd.

Wandelaars ontmoette zij niet op den warmen, stoffigen grintweg; slechts hier en daar kwam zij een enkelen boer tegen, die zijne volle melkemmers thuisbracht, of liep zij een paar spelende kinderen voorbij. Zij was er dankbaar voor, dat zij niemand zag, die haar had kunnen vragen, waarheen ze ging en waarom zij zoo hard liep met die warmte.

Eindelijk zag ze heel in de verte het witte station, hel blinkende in het zonnelicht. Gillend rolde een trein aan.

Daaruit zou hij komen!

O, hoe onbeschrijfelijk ellendig gevoelde zij zich nu, en straks nog leek het leven haar zoo schoon. Maar het was ook vreeselijk zich te moeten schamen voor...

Ze kon het woord niet uitspreken, zelfs niet in hare gedachten.

Daar kwam iemand aan; zou hij het wezen? Neen, daarvoor leek hij te fatsoenlijk, was hij te veel een heer. Hij - akelig duidelijk stond zijn beeld haar voor den geest, zooals zij hem het laatst zag. Dat roode gelaat, die gescheurde jas en dan die afschuwelijke dranklucht!

Plotseling stond ze stil, ze sidderde. Dat moest hij zijn. Die onvaste gang, die gebogen houding! O God!

Even kwam het in haar op, om te keeren en hard weg te loopen; doch waartoe zou het dienen? Hij zou zich dan naar hare woning begeven en stellig wachten, totdat zij thuiskwam. Dat was nog erger. Hare goede, maar babbelzieke hospita zou zich met de zaak bemoeien en zij kon er zeker van zijn, dat binnen twee dagen het geheele dorp haar angstvallig bewaarde geheim zou kennen.

II.

Ruim twee uren later roeide zij met Frits van Wierden en zijne zuster Ada op den plas. Het was een schoone avond; mocht in het dorp de warmte nog zijn blijven hangen, op het water was het heerlijk frisch.

Marie Verduyn gevoelde zich wonderlijk te moede.

Toen zij zoo straks was thuisgekomen, afgemat naar lichaam en geest, was zij neergevallen op een stoel en met het hoofd voorover op de tafel, had ze geschreid, geschreid - alsof haar hart zou breken. Ze voelde, ze begreep, dat juist het eene verschrikkelijke, wat ze zoo graag wou vergeten en waaraan ze nu zoo plotseling was herinnerd, de oorzaak kon worden van nog grooter leed. Dat daardoor nimmer werkelijkheid zou worden, wat zij zich somwijlen zoo schoon had gedroomd.

Doch langzamerhand werd ze kalmer; een gevoel van berusting kwam over haar. Vast nam ze zich voor niet langer te verzwijgen wat anderen, althans de familie Van Wierden, behoorden te weten. Ze zou het Ada zeggen, als deze haar kwam halen; roeien wilde ze niet dezen avond; eerst wanneer mevrouw Van Wierden en ook Frits het door Ada hadden gehoord en zij háár daarom niet verachtten, maar haar nog altijd vriendschap wilden betoonen, dan - ja, dan zou zij die o, zoo dankbaar aannemen.

Maar toen Ada het bleeke gelaat zag van hare vriendin, liet zij deze geen tijd tot vertellen, doch troonde haar dadelijk mee.

‘Ik zie wel, dat je weer hoofdpijn hebt, Marie, zeker van die nare warmte!’ sprak zij deelnemend. ‘Ik kan me ook niet begrijpen, dat jelui de school niet sluit bij zoo'n temperatuur. Kom, ga maar gauw mee! De thee staat reeds op je te wachten! We zitten in het priëel, daar is het lekker! Hier! zet je hoed op! Mama en Frits worden al ongeduldig!’

En Marie was meegegaan zonder eerst iets te vertellen.

Langzaam gleed de boot over het zacht kabbelende water.

In het westen vertoonde de zon zich als een groote vuurbol en tintte de wolkjes met goud en purper. Het vee liep rustig te grazen in de weiden, waarover reeds een witte damp hing. Heel de natuur ademde vrede.

Ook Marie gevoelde zich niet langer wanhopig; de kalmte was teruggekeerd in haar hart. Zij had immers zelve geen schuld, zij had niets misdaan; alleen was het verkeerd van haar, dat zij zoo lang had gezwegen; maar wie alles wist zou die haar

dat niet vergeven? Stellig zou zij het nu weldra vertellen, morgen, overmorgen, zoodra de gelegenheid zich voordeed, alleen nu niet. Dezen heerlijken avond wilde zij nog genieten, mocht zij niet bederven. Het kon voor het laatst zijn, dat zij zoo te zamen waren; wellicht zouden deze twee menschen, van wie zij zoo innig veel hield, haar gezelschap mijden, wanneer zij alles wisten.

De groote, donkere oogen staarden droomerig voor zich uit, en als zij dacht aan de vriendschap, die zij mogelijk spoedig zou verliezen, kwam een zekere weemoedige uitdrukking op haar gelaat, die echter hare schoonheid verhoogde. Ze bemerkte niet, dat de jonge roeier telkens de riemen liet rusten en zijne blikken vol bewondering hingen aan het liefelijke beeld vóór hem.

‘Marie!’ brak Ada eensklaps de stilte af, ‘waarom zeg je niet eens wat? Ik ben van jou niet gewoon, dat je zoo lang achtereen zwijgt. Of heb je nog erge hoofdpijn?’

‘Neen!’ antwoordde Marie, ‘doch het is zoo heerlijk rustig. Zou het eigenlijk niet jammer zijn met praten de stilte te verstoren?’

‘Nu, als je niet wilt praten, zing dan wat, want ik voor mij wil graag nog iets anders hooren dan het gekwaak van die domme kikvorschen. Toe, Frits, steun jij mijn verzoek, dan doet zij het wel!’

‘Heb ik heusch zooveel invloed, als mijne zuster veronderstelt?’ vroeg Van Wierden op zachten toon, terwijl hij trachtte Marie in de oogen te zien.

Het jonge meisje keek echter naar Ada, toen zij antwoordde:

‘Als jelui het gaarne wilt, zal ik zingen; alleen maar moet je niet iets vroolijks van me verlangen, daarvoor ben ik niet in de rechte stemming. Wat wil je hooren?’

‘Wel,’ sprak Ada, ‘zing dan maar van de Loreley, dat past bij het water.’

Weldra klonk in reine, volle tonen het bekende ‘Ich weiss nicht’ door de lucht. Marie had een glasheldere sopraanstem, en dezen avond zong ze schooner dan ooit; het was dan ook een waar genot naar haar te luisteren.

Ze had den hoed afgezet; het licht der ondergaande zon gaf aan het blonde haar een gouden glans. Is het wonder, dat het hart van den jongen man met feller slagen klopte, nu hij haar zoo zag en hoorde?

Toen het eerste lied was geëindigd, begon ze ongevraagd een ander; ze wist dat men gaarne naar haar luisterde, maar terwijl ze zong, kon ze de gedachte niet van zich afzetten, dat het misschien een afscheid was, en toch - ze voelde zich nog meer gelukkig zoo in de onmiddellijke nabijheid van hem, dien zij zoo innig beminde.

De schemering daalde; Van Wierden roeide huiswaarts, en nadat Marie eenigen tijd gezwegen had, vroeg hij smeekend:

‘Nog een laatste lied!’

Marie hief nu het schoone ‘Behütt' dich Gott’ aan. Toen ze had geëindigd, sprak geen van drieën een enkel woord; zelfs Ada, een vroolijke brunette, was onder den indruk.

Bij het aan wal stappen reikte Van Wierden Marie de hand; hij trok haar naar zich toe en fluisterde:

‘Ik bid je, blijf even wachten; ik moet je spreken!’

Marie ontroerde en zag hulpeloos om naar Ada, die echter reeds met vluggen tred den tuin door liep. Hoe kon ze nu afweren datgene, waarnaar ze toch zoo dikwijls had verlangd, wat zij in zoete droomen reeds meermalen had gehoord? Met zekere schaamte gevoelde zij, dat ze niet geheel eerlijk tegenover hem was geweest en dat zij niet naar hem luisteren mocht, alvorens hij wist...

‘Neen!’ riep ze smeekend, ‘laat mij gaan!’

Maar hij hoorde haar niet eens.

‘Ik kan niet langer zwijgen!’ sprak hij hartstochtelijk; ‘je moet het weten, dat ik je liefheb en niets vuriger wensch, dan dat ge mijn vrouw wilt worden! Marie!’ ging hij voort, verschrikt doordat zij het bleeke gelaat van hem afwendde, ‘Marie! heb ik mij dan zoo vergist? Waarom antwoordt je niet? Ik meende, dat je toch ook een weinig van mij hieldt?’

‘Dat doe ik ook!’ murmelde zij zacht, ‘ik houd zelfs heel veel van je, maar...’

‘Hou je van me?’ riep hij jubelend, ‘dan wil ik van geen “maar” hooren; wat zou ons dan scheiden? - Mijne verloofde!’ sprak hij ernstig. Toen drukte hij haar aan zijn hart, en zij, als bedwelmd door het geluk, liet toe dat hij haar kuste.

‘Frits!’ klonk Ada's stem door den tuin, ‘waar blijf je? Mijnheer Vermaat is binnen,’ vervolgde zij, het paar naderende; ‘hij verlangt je te spreken.’

Marie nam afscheid.

‘Blijf je nog niet even praten?’ vroeg Ada verwonderd.

‘Neen, dank je! Ik heb nog wat hoofdpijn en zal daarom maar vroeg naar bed gaan. Frits!’ sprak zij zacht tot hem alleen, ‘praat er nog met niemand over. Ik moet je noodzakelijk iets mededeelen; wacht morgen een brief van me. Adieu!’ liet zij er luchtig op volgen; ‘dag, Ada! wil je mevrouw van mij groeten?’

Met eenigszins haastige schreden verliet zij den tuin en weldra was de lieve gestalte uit het oog verdwenen.

‘Maar Frits!’ plaagde Ada, ‘je zult je nog blind staren, er is niets meer van haar te zien!’

‘Weet je wel,’ vervolgde zij schalks, ‘dat je mijne toestemming krijgt, als je haar mogelijk tot mijn zusje wilt maken? Ik vind haar allerliefst en mama mag haar ook gaarne lijden, hoewel ik geloof, dat zij je toch liever aan freule Van Eekhof zou gunnen, omdat die van adel is.’

De jonge man answoordde niet. Iets in het gedrag van Marie had hem pijnlijk aangedaan. Waarom had zij tranen in de oogen, toen zij afscheidnam? Wat waren dat voor raadselachtige mededeelingen, die zij hem wilde doen? Hij hield niet van iets geheimzinnigs.

‘Kom!’ sprak hij tot zijne zus, ‘laten wij naar binnen gaan; mijnheer Vermaat wacht.’

III.

Nog dienzelfden avond schreef zij hem een langen brief, welken zij den volgenden dag door een schoolkind liet bezorgen.

Nu was hare dagtaak weer afgedaan en zat ze weder voor het open venster van hare kamer; doch het schoolhouden had haar vermoeid, de dag was haar lang gevallen en hare ziel was vervuld van droeve gedachten.

Ze streek zich met de hand langs het voorhoofd en dacht na over hetgeen zij had geschreven, of het misschien anders, beter gezegd had kunnen worden. Och, neen! Wat kwam het er op aan, hoe zij zich had uitgedrukt, aan het feit zelf viel niets te veranderen.

Ze was begonnen met hem te zeggen, dat zij zich nog geenszins beschouwde als zijne verloofde, dat hij nog door geen enkel woord aan haar verbonden was, maar geheel en al vrij.

‘Want,’ had zij er op laten volgen, ‘ik begrijp, ik vermoed althans, dat gij mij nimmer ten huwelijk zoudt hebben gevraagd, indien ge vooruit hadt geweten, wat ik u nu ga mededeelen. Dat ik niet veel eerder heb gesproken en daardoor niet volkomen eerlijk ben geweest tegen jou en je familie, geloof mij, dat spijt me nu zeer, en het eenige, wat ik je smeek, is mij dit te vergeven.

Doch nu ter zake.

Toen ik nog maar kort met ulieden had kennisgemaakt, heeft uwe moeder mij eens naar mijne familie gevraagd. Ik heb haar verteld, dat ik, na den dood mijner moeder,

bij oom en tante Van Heuveling ben grootgebracht. Daar ik toen en ook later nooit over mijn vader sprak, scheent gij allen te denken, dat ook die was overleden. Ik heb dit opgemerkt, maar u in dien waan gelaten en dat is mijne fout. Mijn vader leeft. Helaas! het zou minder erg zijn als ik kon schrijven ‘ook hij is gestorven.’ Dat ik, zijn eenig kind, hem veracht, dat ik mij schaam hem ‘vader’ te noemen, zult ge begrijpen, wanneer ik u vertel, dat hij een dief en een dronkaard is.

O, het is vreeselijk! Als gij en Ada somwijlen met zooveel liefde en achting spraakt van uw overleden vader, wist jelui niet, hoezeer ik je benijdde en hoe mijn hart ineenkromp, als ik dacht aan den man, wiens kind ik ben, doch wien ik noch eerbied, noch liefde kan toedragen.

Tegen den zin harer ouders was mijne moeder getrouwd met mijn vader, die als jongeling van uiterlijk zeer knap moet zijn geweest; maar hoe zal dat huwelijk haar hebben berouwd! Ik kan mij haar niet anders voorstellen, dan een bleeke, droefgeestige vrouw, bij wie ik bescherming zocht

tegen mijn vader, wanneer die in zijn dronkenschap mij ruw bejegende. Reeds als kind kon ik geen liefde voor hem gevoelen; veeleer was ik bang voor hem, en toen ik een paar malen had gezien, dat hij ook mijne moeder sloeg, haatte ik hem.

Nadat hij zijne eigen bezittingen en ook het geld mijner moeder aan drank en spel had verloren, moest hij met werken zijn brood verdienen. Hij werd boekhouder bij de firma N. te Amsterdam, en een tijdlang scheen het, dat de arbeid een goeden invloed op hem uitoefende; maar weldra keerde hij tot het oude leven terug en eindelijk - bestal hij zijn patroon.

Akelig duidelijk staat mij voor den geest, hoe op zekeren morgen twee agenten ons huis binnenkwamen en mijn vader geboeid wegvoerden. Hij werd tot drie jaren gevangenisstraf veroordeeld.

Mijne moeder ging met mij naar hare familie. Daar wilde men, dat zij echtscheiding zou aanvragen, en waarschijnlijk zou ze daarin hebben toegestemd, indien niet de dood ware tusschenbeide gekomen. Het verdriet had hare krachten gesloopt. Nog geen drie weken woonden wij bij oom, toen mijne arme moeder stierf.

Wat heb ik haar gemist! Ik was pas elf jaar en er was niemand, die mij liefhad; ik voelde mij droevig alleen. Wel bleef ik voorloopig bij oom en tante Van Heuveling wonen, maar zij hielden niet van mij. Ze konden mij niet vergeven, dat ik ook Verduyn heette en dat zij door mij in zekere familiebetrekking tot mijn vader stonden.

Langer dan noodig was wilde men mij niet in huis houden; ik moest iets leeren, opdat ik later zelve mijn brood zou kunnen verdienen. Op mijn veertiende jaar slaagde ik voor het toelatingsexamen voor de kweekschool van onderwijzeressen. Daar ben ik vier jaren gebleven, zooals gij weet, en daar onder al die meisjes leerde ik weder jong en vroolijk zijn.

Vóór ik er heen ging, had ik nog een ernstig gesprek met oom. Hij gaf mij den raad nooit meer dan noodig was over mijne familieomstandigheden te praten.

'Kind,' sprak hij, 'ge hebt feitelijk geen ouders meer! Uwe moeder is dood en den man, die zich uw vader noemt, behoeft gij daarvoor niet te erkennen, daarom vermijd zooveel gij kunt zijn naam!'

Langzamerhand leerde ik vergeten dat ik een vader had.

Eens echter kwam de directrice mij met een verwonderd gelaat waarschuwen, dat er iemand was om mij te spreken. Dat was hij! Maar o! hoe veranderd!

Vroeger was hij toch altijd in kleeding en voorkomen een heer geweest, nu - ik wil hem u niet beschrijven, doch zijn uiterlijk toonde, dat hij zedelijk tot het laagste peil was gezonken, en zijne kleeding bewees, dat hij tot de diepste armoede was vervallen. Later hoorde ik, dat hij door invloed van oom nog weder tweemalen een goede betrekking had gekregen, nadat hij uit de gevangenis was ontslagen, maar dat hij beide keeren die weer door wangedrag had verloren.

Hij kwam mij geld vragen. Ik had dit niet; mijne tante gaf mij overvloedig alles wat ik noodig had, alleen geld ontving ik nooit. Hij is niet meer teruggekomen.

Nadat ik mijn examen had gedaan, werd ik hier benoemd tot onderwijzeres en ik ben hier gelukkig geweest. Mijn werk vond ik aangenaam; spoedig kreeg ik enkele goede kennissen en aan mijn vader dacht ik zelden, totdat - ik gisteren geheel onverwacht een brief van hem ontving, waarin hij mij mededeelde mij te willen bezoeken.

Misschien zult ge mij veroordeelen, maar het was mij onmogelijk hem bij me aan huis te ontvangen, zoodat een ieder mij zou kunnen vragen: wie is die man, welke

bij u is binnengegaan? Ik ben hem tegemoet geloopen, heb hem eenig geld gegeven, want daarom kwam hij natuurlijk, en hij is heengegaan met de belofte niet weer te komen op voorwaarde, dat ik hem van tijd tot tijd iets zal sturen.

O, zij die praten over de liefde van de ouders tot het kind en omgekeerd, zij weten niet, dat er zulke toestanden bestaan.

Toen ik thuiskwam, voelde ik mij diep ellendig. Ik nam mij echter stellig voor mijn geheim niet langer voor me te houden, ik begreep, Frits, dat gij het althans moest kennen.

En toch ben ik weder zwak geweest en ben ik met Ada meegegaan, inplaats van, zooals mijn plan was, haar over mijn vader te spreken. Vergeef mij! Ik weet thans, dat ik daaraan verkeerd deed, want hoewel ik begrijp, dat ge te edelmoedig zijt om de dochter te wijten, hetgeen de vader misdeed, gevoel ik toch ook, dat ge mij nimmer ten huwelijk zoudt hebben gevraagd, indien gij alles hadt geweten: daarvoor is je familietrots te groot.

Daarom laat het tusschen ons zijn. alsof gij niet hadt gesproken; en als het kan, vergeef mij het verdriet, dat ik je nu moet veroorzaken. Ik bid je, denk niet te slecht van mij, omdat ik je onwillekeurig heb misleid!'

Zoo had zij geschreven; geen enkel woord over de groote liefde, die zij hem toedroeg; ze wilde hem niet week maken. Helder en duidelijk moest hem voor oogen staan, een dief en dronkaard tot schoonvader te krijgen, indien hij met haar huwde.

Wanneer echter zijne liefde zoo groot was, dat hij desondanks haar tot zijne vrouw begeerde, dan eerst zou ze hem zeggen, hoe onuitsprekelijk ze hem beminde, dan zou hij ondervinden welk een schat van liefde haar hart voor hem verborg.

De vogels daarbuiten zongen even luid en vroolijk als den vorigen dag - Marie hoorde het niet; de zon wierp weder haar schitterend licht over den kleinen tuin, te vol bijna met bloemen en planten - zij had er heden geen oog voor, hare geheele ziel werd ingenomen door slechts ééne gedachte: zou hij komen?

Want als hij kwam, dan kon het niet anders zijn dan om te zeggen, dat hij haar niet kon missen in zijn leven, dat hetgeen zij hem had meegedeeld, hem wel pijnlijk had getroffen, maar zijne liefde voor haar niet deed verminderen. Doch kwam hij niet, liet hij heden niets van zich hooren, dan, begreep ze, was de droom van schoon geluk ten einde.

Het was haar onmogelijk eenig werk ter hand te nemen, ze kon niet anders doen dan wachten.

Hare oogen zochten telkens het kleine klokje, dat rustig voorttikte en welks wijzers langzaam, doch zeker verder gingen.

Neen, het was nog niet te laat, hij kon nog komen.

Dan poogde haar verstand haar te doen begrijpen, dat het een dwaze hoop was, waarmede zij zich vleide, dat het niet meer dan natuurlijk was, dat Frits zich nu terugtrok. Vergeefs! Het verlangen naar hem werd steeds grooter en haar hart deed haar weer gelooven, dat hij komen moest.

Zoo werd zij steeds geslingerd tusschen hoop en vrees, maar de uren verliepen en - hij kwam niet.

Ze wist, dat hij dezen avond alleen thuis was; gisteren had Ada haar gezegd, dat zij en hare moeder bij de Van Eek hofs zouden gaan theedrinken maar dat Frits niet meeging.

O, waarom kwam hij niet!

Reeds daalde de schemering en nog zat zij alleen.

Het werd duister in het kleine vertrek; de vogels zwegen al langen tijd en - nog was hij niet gekomen.

Toen hoopte zij niet langer. Ze wist nu, dat hij niet komen zou en zij niets anders kon verwachten dan morgen misschien een briefje, koel, vormelijk, waarin hij haar zou mededeelen, dat zij gelijk had, dat hij niet in nauwe verwantschap wenschte te treden met een man als haar vader.

En duidelijk bewust was haar de oude waarheid, dat de zonden der ouders worden bezocht aan hunne kinderen.

Ze schreide niet. Met groote, starende oogen keek zij in de duisternis.

‘Mieke's jung’, door Ed. Thorn Prikker.

Mieke was eertijds in dienst geweest bij ‘den rijkdom’ en had, vooral nadat ze, jong nog, weduwe geworden was, heel wat geld opgespaard. Bij een adellijke familie, als een erfstuk, dat van geslacht op geslacht overging, in dienst, had ze bovendien een gemakkelijk leventje geleid, dat haar behalve het hooge loon, veel verval en dikwijls nog het een of andere buitenkansje opbracht, dat haar in staat stelde telkens weer

DE HINDOE-TWEELINGZUSJES RADICA EN DOODICA. (Zie blz. 179.)

opnieuw naar de spaarbank te gaan om een sommetje te laten schrijven bij de hoofdsom, waarvan nooit iets afgenomen werd. Was ze jarig, ze kreeg geld; was mevrouw jarig, ze kreeg geld, kermis, nieuwe-jaar, partijen... telkens kreeg Mieke geld, telkens een handvol zilver, dat in Mieke's verbeelding achter het loket in het postkantoor met dien vriendelijken meneer er achter, aangroeide tot een bergje, waar het - wonderlijk proces, waarvan Mieke nooit het wezen heeft kunnen doorgronden - rente van rente maakte, kleine guldentjes en kleine rijksdaaldertjes baarde, die zich weer voegden bij den grooten hoop.

Mieke was oud geworden in dienst van de familie. De oude mevrouw had ze zien sterven; toen was ze bij de jonge mevrouw in dienst gegaan, die nu ook al op jaren begon te komen, en al tamelijk groote kinderen had. Mieke had haar volk altijd trouw gediend en rustig haar gemakkelijk leventje geleid, haar aandacht verdeelende tusschen den pot, dien ze te koken had, wat ergernis over het doen en laten der jongere dienstboden, die het overige werk in huis moesten doen, genegenheid en vertrouwelijke zorg voor haar mevrouw, en later voor de dochter, die ze als kind had gekend en eindelijk ook wat aandacht gevende aan haar spaarbankboekje, waarop haar eigendommen stonden geregistreerd, waarop in cijfers, die ze nauwelijks lezen kon, het bergje stond afgebeeld, dat achter het loket op het postkantoor, onder de hoede van dien vriendelijken meneer, zoo wonderdadig jaar en jaar nieuwe rijkdommetjes baarde, die daarna weer op hun beurt in het kraambed kwamen, zonder dat Mieke er iets voor deed!

Haar spaarbankboekje was al oud; ze bezat het al vóor haar huwelijk. Dat huwelijk... 't was een domme streek van haar geweest met dien kerel te trouwen, nadat hij zich - zooals ze het vol ergernis wel eens uitdrukte - vet gegeten had in haar keuken. Ze was bovendien eigenlijk ook al te oud geweest om nog te trouwen, en mevrouw had het haar zóó afgeraden. - ‘Mieke, Mieke,’ had ze gezegd

(de oude mevrouw was 't, die over haar moedertje speelde, terwijl Mieke het later over de jonge mevrouw zou doen). 'Weet wèl wat je doet. Je hebt hier een goed leventje, nooit zorgen en je toekomst is verzekerd. Wat hoef je je nou aan allerlei wederwaardigheden bloot te stellen? Wat doe je nou op je eigen wieken te willen drijven? Weet wel waar je je spaarduitjes aan waagt! Heusch, de mannen zijn zoo slecht, en die waar je nu mee trouwen wilt - nu ik zal geen kwaad van hem zeggen, maar....' Mieke had toch haar zin gedaan; ze had, onder tranen, afscheidgenomen van haar mevrouw, een sommetje had ze aan het postkantoor gelicht, en toen had ze het spaarbankboekje aan mevrouw te bewaren gegeven, om zeker te zijn dat haar 'appeltje voor den dorst' niet een anders keel zou laven. Toen was ze getrouwd; mevrouw had haar nog een mooi cadeau gegeven in haar huishouden, die goede, beste mevrouw! Mieke begon telkens weer te huilen als ze aan haar dacht. Enfin, de scheiding was niet voor zoo heel lang geweest; de eerste maanden van haar huwelijk was alles goed gegaan; haar man was op zijn werk gebleven en had geregeld zijn loon thuisgebracht, en hoewel het Mieke wel wat moeilijk geleek zoo zuinig te moeten zijn met de boter en alles klaar te moeten maken zonder eieren - ze had zich daarin zoo goed mogelijk geschikt; ze was blij eens eindelijk haar eigen baas te wezen in 't kleine huisje, waar de nieuwe meubeltjes vriendelijk glommen; het was dan toch ook de bestemming van een mensch, gehuwd te zijn.... Maar het duurde niet lang of haar man vertoonde zich in zijn ware gedaante; hij begon haar te verwaarloozen en ging na zijn werk dikwijls nog naar de kroeg; eerst kwam er een gulden tekort op het loon, dat hij 's Zaterdags thuisbracht, toen twee, toen nog meer, en eindelijk was hij eens een Zondag over weggebleven van zijne vrouw en kwam hij 's Maandagochtends zonder een cent op zak terug.

'Wat moet dat nou? Waar moeten we nou de heele week van leven?' had ze hem nijdig gevraagd.

'Weet ik 't. Je zal nog wel wat spaargeld hebben, zooveel heeft ons huishouden niet gekost.'

Maar dat vertikte ze. Met liefde had ze wat van de spaarbank gehaald om zich in haar huishouden te zetten, maar toen ook besloten nooit meer iets te offeren. Zou ze 't nu doen om dien drinkebroer te eten te geven? Neen hoor, je weet nooit wat er nog van je worden kan; aan dat appeltje voor den dorst, dat daar zoo aardig stond te rijpen, zou ze voorloopig niet raken.

'Dàt kan je begrijpen!' had ze haar man geantwoord. Deze had toen maar zijn horloge naar den lommerd gebracht; een gedeelte van het geld kreeg Mieke, die zuchtend naar de groenvrouw ging om voor 't eten te zorgen.

Na dien eersten keer was 't al gauw een algeheele debâcle geweest in haar huishouden. Haar man had haar meermalen nog op zoo'n eenzamen Zondag getrakteerd, 's Maandags thuiskomende zonder geld. Mieke hield 'haar poot stijf'; aan haar geld op de spaarbank raken wilde ze niet, en het gevolg was dat telkens weer een nieuw stuk uit het huishouden naar den lommerd verhuisde. Eerst de meubeltjes, toen het karpet, de klok, het keukengerij.... totdat op een goeden avond Mieke eenzaam in het leeggehaalde huisje zat, in het bezit nog slechts van haar bed.... waarin ze weldra zou moeten bevallen van haar eerste kind.

Wanhopig was ze naar mevrouw geloopen en had haar verteld hoe haar man alles verdronken had, hoe alles naar den lommerd was gebracht en hoe arm ze nu geworden was, en of mevrouw haar nu in godsnaam het spaarbankboekje maar wilde geven.

‘Zie je wel? Heb ik je niet gewaarschuwd?’ vroeg mevrouw, Mieke met haar oude, droeve oogen vriendelijk aanziend.

‘Ja, mevrouw, was ik maar bij u gebleven!’

‘En wat nu te doen?’

‘Ik heb hier altijd nog mijn spaarbankboekje.’

‘Neen, Mieke, dat zullen we nog maar wat bewaren; je weet niet wat er nog boven je hoofd hangt. Ik zal maar eens met je mee gaan en zien wat er voor je te doen valt.’

Tranen van dankbaarheid had Mieke geschreid over de goedheid van mevrouw, die ze, om haar althans op één manier haar erkentelijkheid te toonen, vroeg hoe 't met de nieuwe keukenmeid ging.

‘Slecht, Mieke; ik kan maar niet op slag komen, ik wou dat ik jou maar weer terug had.’

Ze waren bij Mieke's huisje aangeland. Mevrouw ging er binnen en zag de wreede waarheid. De moeilijkheid was nu niet zoozeer Mieke weer in haar boeltje te zetten, dan wel te zorgen dat Mieke's man het huisraad niet meer wegbracht. Ze zouden maar hopen! Mieke, die op ‘alle dag liep’, mocht in bed gaan liggen en een baker werd gehaald, een flinke vrouw, wie de taak opgedragen werd, zoo de echtgenoot van de kraamvrouw thuis mocht komen, hem zoodanig de waarheid en ook zijn plichten te zeggen, dat hij de handen van Mieke's eigendommen af zou houden. De baker, die zulke ‘akkefietjes’ wel meer beleefd had, beloofde zulks, en mevrouw ging na een vriendelijk afscheid heen.

Mieke voelde zich zalig in het nieuwe beddegoed, waarvan mevrouw, onuitputtelijk goed, haar had voorzien, en wachtte geduldig de komst af van den nieuwen wereldburger, zijn vader onderwijl naar de maan wenschend.

Met het een ging het beter dan met het ander; Mieke beviel na een paar dagen van een flinken jongen, die, kraaiend in de handen van de baker spartelde toen de vader binnenkwam. Beiden, baker en bakerkind, gaven daarop zulke blijken van wel-ontwikkelde stemorganen, dat de vader het geraden vond 't huis maar weer te verlaten; en sinds dien dag heeft Mieke hem nooit weergezien.... Het spaarbankboekje was dus ongeschonden bewaard gebleven.

Intusschen moest Mieke, hersteld, aan den kost zien te komen voor haar en haar kind. Ze probeerde voor de menschen te wasschen en uit werken te gaan. Maar aan dien zwaren arbeid, die niet veel opleverde, was Mieke niet gewend en diep berouwde ze den stap, dien ze, niet wetend wat het leven van eene werkmansvrouw was, had gedaan.

Ze dacht dikwijls terug aan de woorden van haar goede mevrouw, en ze eindigde met deze weder te raadplegen. Weldra bleek toen beider geheime wensch, dat Mieke haar oude plaats weder innemen zou, en de ongeschikte dienstbode, die nu deze innam, weer zou vervangen. ‘Fiat,’ zei Mieke, hoewel het haar smartte van haar jongentje te scheiden, dat nu ergens zou worden besteed; haar ‘volk’ echter trok haar ook aan, en het duurde niet lang of Mieke zorgde weer vol ijver voor mevrouws middagmaal, waarbij ze naar hartelust weer het eier-rek en den boterpot kon belagen. De eenige stoornis in Mieke's nu weer zalig bestaan was het overlijden van de oude mevrouw, diep beweend door Mieke, die nu in den dienst van de jonge mevrouw overging. Voor het overige bleef haar leven 't zelfde, ze bleef koken voor het gezin dat ze bediende en sparen voor den ouden dag en ook, een beetje wel, voor haar kind. Deze groeide op tot een jongeling, flink en levenslustig, wel eens wat al te levenslustig en met een onoverwinnelijke voorliefde voor de zee. Toen hij 15 á 16 jaar geworden was *moest* hij naar zee; Mieke raadpleegde haar mevrouw, die ditmaal geen raad

wilde geven; de jongen teekende voor matroos, en vertrok, zijne moeder alleen achterlatende een portret, waarop hij in zijn flatteerend pakje stond afgebeeld. Een-, tweemaal kreeg Mieke nog brieven van hem uit Indië en andere verre gewesten; eens stuurde hij haar een cadeautje, een fraai kopje en een theepotje van chineesch porselein, dat Mieke in haar keukenkast te pronk zette; na een jaar echter vernam ze niets meer van haar kind en Mieke werd oud in het geloof, dat 'haar jung' - zooals zij, van Geldersche afkomst, hem noemde - overleden was, ergens op een verre zee. Ze troostte zich met de

gedachte aan het gemakkelijke leventje dat ze leidde, al bewaarde ze het portret, dat de jongen haar gelaten had, als eene reliquie, waarvan ze nooit, nooit zou willen scheiden, en dat - zeide ze - met haar begraven moest worden; het was het eenige intieme dat ze op aarde bezat, de eenige herinnering aan haar ongelukkig huwelijk; ze verborg het in haar bijbel, het schoonste graf, dat zich voor een gedachtenis aan den verleden tijd denken laat.

Mieke begon oud en stumperig te worden onder al die bedrijven; rond haar groeide weder een nieuw geslacht: de kinderen van haar jonge mevrouw, die haar 'oude Mieke' gingen noemen; heur haar werd grijs, haar rug kromde zich en haar oogen konden bij het koken niet goed meer zien; eens had ze peper in plaats van zout in de aardappelen gedaan, op een anderen keer wilde ze met alle geweld de moten zalm in de pan braden. 'Mieke wordt kindsch,' zei mevrouw. 'Ouwe Mieke, ouwe Mieke, ouwe Mieke moet op stal,' zongen de kinderen vroolijk.

Ouwe Mieke moet op stal! Ze begreep het zelve ook. Op een dag vroeg ze heel resoluut aan mevrouw het spaarbankboekje, met vele nieuwe postjes aangevuld, terug; ze wilde nu eens weten hoeveel ze had en wat ze er mede uitrichten kon; de tijd van oogsten was gekomen. En Mieke oogstte op raad van mevrouw een plaats in een hofje, waarvoor ze een deel van haar kapitaaltje afstond, terwijl ze de rest staan liet voor nòg later dagen. Mieke kreeg in het Elisabeth's hofje een kamertje met een bed en een kastje, waarop ze haar Chineesche serviesje te pronk zette, en een tafeltje, waarop naast haar thee- of koffiegerei haar bijbel lag, stil graf van oude herinneringen. En Mieke kreeg een neepjesmutsje op haar grijze hoofd, dat nu van achter een paar bloempotjes zat te koekeloeren naar de binnenplaats van het hofje, waarop een paar mooie oude pereboomen een grasveld overschaduwden, dat stukken linnengoed droeg door Mieke's oude buurtjes daar te drogen gelegd.

Mieke was tevreê; aan 'haar jung' dacht ze alleen als ze toevallig zijn portret in den bijbel vond; naar mevrouw ging ze elke week, blijde begroet door haar en de kinderen, die rond haar sprongen en tot Mieke's vreugde vertelden, dat de nieuwe meid een 'akelig nest' was, lang niet zoo goed als Mieke; en mevrouw bevestigde dit laatste. Om Mieke's mond kwam dan een lachje, 't zonnelachje dat bij ouden van dagen terugkaatst van een zoet, schuldeloos verleden.

Mieke was gelukkig geweest, en Mieke was nòg gelukkig op haar hofje, met haar neepjeskapje op. Ze zat rustig in haar kamertje en koekeloerde naar wat haar buurtjes - oude vrouwtjes óok met neepjeskapjes op en grijze omslagdoekjes om - deden.

* * *

Eens op een Zondag - ze kwamen pas uit de kerk en de oudjes liepen nog wat op de binnenplaats van het hofje rond - was de groene poort met den klopper, die nooit gebruikt werd, wijd opengegooid en een groote man, met een tasch opzij en een pet op, een brievenbesteller, was met lange stappen het hofje binnengeloopen en had toen geroepen: 'Mieke de Vries, woont die ook hier?' - 'Mieke de Vries, Mieke de Vries' - hadden verscheidene piepende en knarsende, kraaiende en lispelende oude vrouwtjes-stemmen geklonken. - 'Mieke de Vries?' - had deze het hoofd vragend over haar deur gestoken. - 'Bent u Mieke de Vries? Een brief voor u uit.... uit....' hij keek even naar de enveloppe, 'Marseille, geloof ik.' Ontsteld had het oude vrouwtje den brief aangenomen uit de handen van den brievenbesteller, die met haastigen stap

het hofje weer verlaten had. ‘Een kopje koffie?’ - had de oude hem nog nageroepen, maar hij had het niet eens verstaan. Mieke was toen met haar brief, die heelemaal met stempels en bijschriften van post-ambtenaren overdekt was, weer naar binnen gegaan, en daar had ze hem onder beven en aarzelen geopend. Lang en ongeduldig had ze toen naar haar bril moeten zoeken, die vlak voor haar op de tafel lag; en toen was ze den brief, die veel gezworven had, aan 't lezen gegaan. Sommige neepjeskapjes, die nieuwsgierig aan haar raam waren komen staan, hadden gezien hoe ze zat te lezen, den brief ver van haar oude oogen, en de lippen bewegende als sprak ze hardop. Wat erin stond hadden ze echter niet kunnen vernemen, en ze wachtten nu bij troepjes of er ook nog wat blijken zou. Opeens was Mieke werkelijk weer voor den dag gekomen en zij, anders niet erg mededeelzaam, was midden op het grasveld gaan staan met den brief in de hand, en nog iets dat de anderen herkenden als een portret. Mieke had toen net gedaan of ze eene redevoering wilde gaan houden; maar ze had er niet méér uit kunnen krijgen dan een stamelend uitgesproken: ‘Mien jung, mien beste jung, hie kummt eindelijk teruug.’ En daarop was ze zoo verschrikkelijk gaan huilen, dat een der vrouwtjes een glas water was gaan halen, en vele anderen hunne eau-de-colognefleschjes ontkurkt hadden en om haar zakdoek hadden gevraagd. Maar Mieke had daar niet van willen weten; ze had zich vermand, en een houding aannemende als de voorlezer in de groote kerk, was ze met haar vèrziende oogen begonnen te lezen:

(*Slot volgt.*)

De door eene operatie van elkaar gescheiden Hindoe-tweelingen Radica en Doodica.

Sommige lezers van ‘De Huisvriend’ zullen zich mogelijk wel herinneren, dat we in een der vorige jaargangen van ons tijdschrift een gravure opnamen, voorstellende de tweelingzusjes Radica en Doodica, aan elkaar vereenigd, vergezeld van haar moeder.

Eenige maanden geleden nu heeft er te Parijs een hoogst interessante operatie plaats gehad. Professor Doyen, zonder twijfel een der knapste chirurgen uit Frankrijk, heeft den moed gehad de zusjes van elkaar te scheiden. De tweelingen, die in den laatsten tijd een der abnormale specialiteiten van het circus Barnum en Baily vormden, waren evenals het Siameesche tweelingpaar en de Braziliaansche zusters Maria en Rosalia, door een eenige centimeters breede vleeschbrug verbonden. Daar er vroeger geen middelen bestonden om na te gaan in hoeverre deze verbindingsstreng in verband stond met inwendige organen, was er tot heden niet aan eene operatie te denken. Eerst sedert de methode van verlichting met Röntgenstralen in de chirurgische diagnose een belangrijke rol speelt, was er een middel om de mogelijkheid van een scheiding te overwegen.

In het geval van Radica-Doodica was een operatie zeer noodzakelijk geworden, daar een der zusjes, Doodica, aan hevige tuberculose lijdende, een wissen dood te gemoet ging, en slechts een spoedige scheiding het andere zusje, Radica, van eenzelfde lot kon redden. Bezwarend voor de operatie was de omstandigheid, dat de vleeschbrug, die de zusjes verbond, tot aan de levers reikte, en er dus een bijna niet te stillen bloedverlies te vreezen was.

Dank zij eene, door professor Doyen zelven uitgevonden methode, werd dit gevaar voorkomen, zoodat de operatie, die nauwelijks twintig minuten duurde, prachtig gelukte.

Doodica evenwel is aan tuberculose gestorven, maar haar zusje is, zoover wij hebben kunnen nagaan, geheel hersteld.

Als interessant feit dient nog gereleveerd te worden, dat Dr. Doyen - wat hij trouwens bij andere gewichtige operaties ook vroeger reeds gedaan heeft - de geheele behandeling kinematografisch liet opnemen, om op die wijze een zeer interessante bijdrage te hebben als leermiddel voor chirurgische scholen en verzamelingen op geneeskundig gebied.

Vorstelijk speelgoed voorheen en thans. Met illustratiën.

Tijden en menschen en de behoeften van tijden en menschen zijn steeds aan verandering onderhevig.

Niet alleen voor de volwassenen, maar ook voor de kleinen, de kinderen, geldt dit; zelfs heeft het niet alleen betrekking

EEN GESCHENK VAN DE STAD PARIJS AAN DE KINDEREN VAN DEN CZAAR.

op de spruiten van gewone stervelingen, maar ook op hen, die onder de kroon geboren worden en bestemd zijn de hoogste maatschappelijke positie te bekleeden.

Een grootere tegenstelling kan men zich wel niet denken dan het speelgoed der vorstenkinderen, waarvan wij onzen lezers hierbij een afbeelding geven. Twee poppen, die het Czarenpaar bij hun laatste bezoek aan Frankrijk door de stad Parijs als geschenk voor de kleine grootvorstinnen werden overhandigd - en het speelgoed van den kleinen prins Wilhelm, den lateren eersten Duitschen keizer.

De beide poppen, van welke wij er hier één slechts hebben afgebeeld, zijn ware kunststukken, en haar toiletten voorbeelden van damesconfectie. Zij zijn afkomstig uit het beroemde atelier van Redfern, en tot in de kleinste bizonderheden met de grootste zorgvuldigheid en hoogste elegance uitgevoerd.

De pop op ons plaatje, een echt rococodametje, is gekleed in gekleurde zijde, de japon rijk met kostbare kant versierd en gedecoreerd met prachtige bloemguirlanden, die opzettelijk voor dit doel door eerste kunstenaressen in de bloemenbranche vervaardigd werden, daar zulke meesterwerken zoo klein niet voorhanden waren. De hoed en de sierlijke miniatuurschoentjes zijn natuurlijk

SPEELGOED VAN WILHELM I VAN DUITSCHLAND.

ook eigen handwerk, terwijl het ondergoed met de kostbaarste Valenciennekant is bezet.

Het kostuum kost de kleinigheid van 3000 francs, natuurlijk zonder de pop zelve, die bizonder fijn en elegant is, en wier pruik alleen op 200 francs komt te staan. De tweede pop is een elegante dame. Haar uit witte, echte kant bestaande japon is op wit chiffon geïncrusteerd, dat weer rust op een onderkleed van witte zijde. Zij draagt bizonder chique witlederen schoentjes en een prachtigen paarlen ketting; daaruit volgt dat de kosten van deze pop bijna onberekenbaar zijn. Het prachtige blonde haar is eveneens met 200 francs niet te duur betaald; haar zijden kousen en het ondergoed vertegenwoordigen een waarde van 500 francs.

De Czarina, die een uitstekende moeder is, vond evenwel, dat deze poppen zelfs als ‘Zondagspeelgoed’ voor haar dochtertjes veel te kostbaar waren; daarom kregen zij bij de verzameling ‘souvenirs’ een plaatsje.

Een groote tegenstelling met dit prachtige speelgoed, dat eigenlijk geen speelgoed meer is, vormen de hoogst eenvoudige voorwerpen op dit gebied, gebruikt door Wilhelm I, welke nu bewaard worden in het Hohenzollern-Museum. Twee stijve, ruw gesneden houten katten, een eenvoudige trompet, een ratel, een paaschei op een uit houten spanen vervaardigd onderstel en twee in den geest van dien tijd met schelpen versierde voorwerpen, een ‘Bruiloftschip’ en een ‘Wonderbron’. Dat is alles. Maar zij beantwoordden aan het doel en de kleine prins kon met deze stevige stukken speelgoed naar hartelust werkelijk spelen. Hij kon de houten katten op den grond gooien, het leven van den ratel klonk hem liefelijk in het oor, en het paaschei brak niet, hoelang de kleine prins er ook mee speelde.

Dat was het speelgoed uit den goeden, ouden tijd. De kinderen van den Czaar moeten evenwel voor de glazen uitstalkast gaan staan, als zij de mooie, dure poppen willen zien, die oom Loubet haar ten geschenke heeft gegeven. Tot dit doel waren zij wel niet bestemd, maar toch kunnen zij in later tijd dienen als bijdragen tot de geschiedenis der kleederdrachten, en als zoodanig zullen zij grooter waarde hebben, dan in de handen van kinderen, die ze als speelgoed gebruiken.

Het vuurwerk.

Op een reis naar Agram bracht keizer Frans van Oostenrijk een bezoek bij den als zeer zonderling bekend staanden graaf Georg Festetics in het slot Kestlety. De magnaat had de eerste kunstenaars uit het land laten komen om zijn slot te versieren en had ook een tafel aangericht, waarvoor men op den Hofburg niet zou behoeven onder te doen; om kort te gaan, hij had alle pogingen in het werk gesteld om het zijn hooggeplaatsten gast zoo aangenaam mogelijk te maken.

Toen de keizer zich 's avonds reeds in zijn slaapvertrek teruggetrokken had, begaf Festetics zich ijlings naar den dienaar van zijn gast en verzocht hem, nog eens bij Zijne

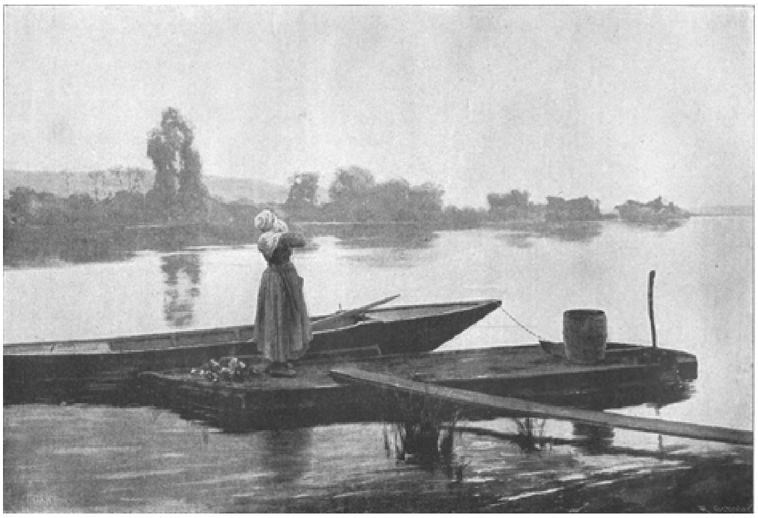

EEN UITNOODIGING OM TE KOMEN ETEN. Naar de schilderij van A. Schüler.

Majesteit aangediend te worden. Tevergeefs trachtte de verbaasde dienaar den vrager van deze dwaze audiëntie af te doen zien; de keizer lag zeker reeds te bed en zou, niettegenstaande zijn bekende goedmoedigheid, deze stoornis kwalijk nemen. De graaf volhardde evenwel bij zijn voornemen en werd ten slotte werkelijk toegelaten.

'Majesteit,' sprak de Hongaar, 'ik weet hoe een onderdaan zijn heerscher ontvangen moet. Tot slot van dezen feestdag moest noodzakelijk een vuurwerk worden ontstoken, maar de politie wilde mij hiertoe geen vergunning geven, omdat de hutten in den omtrek van het slot allen van stroodaken voorzien zijn, die licht in brand kunnen raken. Nu heb ik er wat anders op bedacht, om toch mijn doel te bereiken. Sta mij toe, Uwe Majesteit, dat ik de tienduizend gulden aan banknoten, die ik voor het vuurwerk bestemd had, in de kaars van Uwe Majesteit verbrand!'

Bij deze woorden haalde hij tien banknoten ieder van duizend gulden uit den zak, en naderde daarmee den kandelaar.

'Graaf, doe geen dwaasheden!' riep de keizer ijlings uit.

'Toch moet het gebeuren,' antwoordde de zonderling, 'maar als de keizer het kleine vuurwerk liever eigenhandig ontsteken wil, neem ik er ook genoegen mee!'

'Dat is goed,' sprak de keizer lachend, 'maar ga nu heen!'

De graaf overhandigde zijn kostbaar pakje en verliet trotsch de kamer, in het bewustzijn toch tegen den zin van de Hongaarsche politie zijn vuurwerk te hebben doorgezet. Maar hij bedroog zich hierin in zoover, dat de keizer de banknoten besteedde om de stroodaken van het dorp door pannendaken te laten vervangen.

Het beloofde land.

De zon was op het punt van ondergaan. De gloeiende vuurbol hing laag aan den horizont en zonk langzamerhand in majestueuze kalmte elke minuut lager. Op den hobbeligen, stoffigen landweg liep de jonge dorpsleeraar. Links en rechts zag men niets dan naakte velden, geen enkelen boom, zoover het oog reikte. Maar toch fonkelde aan den blauwen hemel de zon met hare laatste stralen, en die ging hij tegemoet. In zijn oogen zag men haar weerschijn en zijn borst verbreedde zich.

Vergeten was de armzaligheid van de afgeloopen jaren, vergeten ook het vreeselijk heimwee, dat zoolang hem gekweld had, want daarvoor in de plaats was iets heerlijks gekomen - de zekerheid van spoedige vervulling.

Het was lente. Nog slechts enkele weken en dan zou het vacantie zijn. Vijf weken lang, vijfmaal zeven dagen en nachten, waarbij nachten dat het in 't geheel niet donker werd, nachten in 't Zuiden bij volle maan.

Midden op den stoffigen weg was hij blijven staan. De rand van den horizont was als in goud gehuld; daaruit kwamen vlammen te voorschijn, die zich verbreedden tot een groote, helstralende poort. En in zijn verbeelding ging zijn ziel hem vooruit door die poort en betrad het land, dat er achter lag - het beloofde land.

Het beloofde land zijner dorstende ziel - Italië. Hij had het zoover weten te brengen; nu stond de poort voor hem open. Enkele weken nog en hij zou die binnengaan.

Hoe was het mogelijk dat hij zooveel had overgespaard? Hij lachte tevreden en voelde zich gelukkig. De vrijwillige jarenlange hongerkuur had hem niet zwak en neerslachtig gemaakt, hij was er frisch en veerkrachtig bij gebleven, en dan zoo jong, zoo heerlijk jong.

Maar nu ging hij spoedig de wereld in, en wel daar waar zij op haar mooist was. Voor de eerste maal, zoolang hij leefde, de wereld in. Op en af zou het gaan. Hij, de zoon van het vlakke land, de bergen op, want over de Alpen zou hij Italië binnentrekken.

Het reisplan lag geheel gereed voor hem, reeds jaren lang. Iedere plaats was aangestipt, ieder oogenblik benut. En van Rome met het oude Forum wist hij zooveel, als had hij zelf twee duizend jaar geleden tusschen de zuilen rondgewandeld. En dan Napels met zijn Blauwe Golf, voor die plaats had hij de nachten met volle maan bewaard.

En spoedig zou hij met dat alles kennismaken.

Hij lette niet op den stoffigen weg, waarin zijn voet zonk, gaf geen acht op het kale landschap, hij zag slechts aan den blauwen hemel de geopende gouden poort.

En het slanke meisje in de donkere japon, die den in verrukking zijnden man op den weg tegemoet kwam, keek ook, toen zij hem bereikt had, naar de lucht en sprak met een vriendelijk hoofdknikje:

‘Wat is het avondrood vandaag mooi. 't Is alsof de zon bij haar ondergang een gouden poort heeft opgetrokken.’

Levendig wendde de jonge leeraar zich tot haar: ‘Ziet gij haar ook, de gouden poort, juffrouw Emma, en weet u ook wat er achter ligt?’

‘Er achter? Wel, de zon!’

‘Ja, de zon, maar ook meer, nog veel meer. Daarachter ligt het beloofde land.’

‘Het beloofde land?’

Langzaam zei ze hem die woorden na en keek hem daarbij in het gelaat, dat van geluk straalde. Haar oogen wendden zich weer naar den avondhemel; om haar mond vertoonde zich een lachje en nog eens herhaalde zij: ‘Het beloofde land.’

In haar toon van spreken en in haar lachen was een uitdrukking, als zag zij werkelijk iets schoons en gelukkigs, zoodat de vraag hem over de lippen kwam: ‘En hoe stelt ge u dat voor?’

‘Hoe ik mij dat voorstel? O!’ - haar lief gelaat werd een weinig hooger gekleurd, terwijl zij nog steeds naarden hemel keek - ‘zoo mooi en vreedzaam, een langen weg, zich badend in zonneschijn, aan den kant een wit huisje met veel bloeiende rozen ervoor.’

Zich haar voorstelling met de zijne in gedachten vergelijkend, kon hij nauwelijks een lachje van geringschatting onderdrukken.

‘Dus stelt ge het u zoo voor, het beloofde land?’

Zij knikte, en de glimlach, waarmee zij hem aankeek, zei voldoende, dat zij zijn gedachten raadde.

‘Het schijnt u niet veel bizonders toe, maar - het is *mijn* huisje en het zijn *mijn* rozen.’

Hij gaf geen antwoord; hij had het weinig tactvol gevonden, haar nu te vertellen, hoe *zijn* beloofde land er uitzag.

Doch weer scheen zij zijne gedachten te raden, want zij sprak: ‘Wees openhartig, gij maakt u een heel andere voorstelling.’ En met klem ging zij voort: ‘Vandaag over vier weken begint de vacantie. Stel u eens voor, nog maar vier weken; wat zullen ze spoedig om zijn; als ge nu al dien tijd maar goed weer hebt!’

Hij knikte hoopvol. ‘Het zal mooi zijn, 't is daar nooit slecht weer!’

Daar - zij wist, waar zijn ‘daar’ lag. Uit de weinig

nagelaten boeken haars vaders had hij die, welke over Italië handelden, gezocht, en hij kende ze bijna woord voor woord uit het hoofd.

'Wat zult ge een boel moois zien,' sprak zij verder. 'En als ge weer terug zijt en in herinnering alles nog eens doorleeft, zal dat haast nog prettiger zijn. Ge moet mij er veel van vertellen.'

'Stellig, stellig,' sprak hij. En terwijl hij dit zei overviel hem een soort huivering. Wanneer hij weer terug was - terug, hier in dit arme boerendorp, in het stof, op dien kalen, eindeloos langen landweg - en dan had hij kennisgemaakt met wat waarachtig schoon was! Heimwee zou hij meebrengen, groot heimwee, dat hem geen rust zou laten, totdat hij weer genoeg bij elkaar had, om er uit te trekken. En hij zou er haar veel van vertellen, zeker, en zij zou naar hem luisteren en hem met de heldere blauwe oogen aankijken, die evenals nu van medegevoel zouden stralen.

Zij wilde hem tot afscheid de hand geven, en in de tegenovergestelde richting naar het dorp gaan, maar hij keerde zich om, ging naast haar staan en sprak:

'Wij gaan denzelfden weg, juffrouw Emma, ik ga ook naar het dorp terug.'

Zij knikte vriendelijk. Evenmin als hem kwam het haar in de gedachte, dat hij eerst verlof had moeten vragen haar te mogen vergezellen; maar als kinderen van het land, hielden zij zich weinig aan de uiterlijke vormen.

Toen hij jaren geleden, bij het aanvaarden van zijn ambt, de weduwe van den overleden dominee had opgezocht, had hij dadelijk de dochter vriendschappelijk de hand gedrukt. Toen hij haar voor de tweede maal zag, noemde hij haar, zooals iedereen in het dorp, juffrouw Emma. En toen zij later, na den dood harer moeder, de handwerkschool van het dorp had overgenomen, had hij schertsend gezegd: 'Nu zijn wij nog nader tot elkaar gekomen, nu zijn wij collega's.'

Toch waren zij, hoewel zij elkaar reeds zoolang kenden, niet veel tot elkaar genaderd. Hij had zijn eigen zaken gehad en zij ook had druk gewerkt; want al heeft een vrouw, vooral op een dorp, niet veel behoeften, ze heeft ze toch, en als men dan iederen cent met de handen verdienen moet, dan moet men van vroeg tot laat vlijtig zijn.

'Het is heel goed zoo,' had zij hem eens met haar vriendelijke stem geantwoord, toen hij haar beklaagd had, dat zij het altijd zoo druk had. 'Onder het werk heeft men geen tijd tot nadenken.'

Zij had wel gelijk, meende hij, want zij moest toch ook altijd den langen, eentonigen weg afleggen, en bij haar kwam het nooit op om te mopperen; bovendien had zij niet, zooals hij, de zekerheid er eens een paar weken uit te gaan. Niemand zou voor haar de poorten van het 'beloofde land' openen en zeggen: 'Treed binnen.'

En zij was nog zoo jong. Neen, neen, hij zou haar niets vertellen, als hij thuisgekomen was. Nu reeds - zij bemerkte het gelukkig niet - schaamde hij zich, omdat hij het zooveel beter hebben zou dan zij; hij had een gevoel als had hij er geen recht op. Maar als men er nu geen behoefte aan had - en die had zij immers niet!

'Juffrouw Emma, hebt u wel eens ondervonden wat heimwee is?' klonk het opeens.

Zij schrikte bij deze plotselinge vraag, en hij zag duidelijk dat zij inwendig beefde. De oogen hield zij neergeslagen, toen zij antwoordde: 'Nu, iedereen maakt daar wel eens kennis mee, maar men moet zorgen, dat het niet te erg wordt.' Zij keek hem weer aan, en over haar oogen lag een donker waas.

Mooi waren haar oogen; ook haar mond was lief en goed gevormd. Weer sloeg zij de oogen neer, en zij bloosde, omdat hij haar zoo vreemd aankeek. 't Was hem of hij haar vandaag voor 't eerst zag.

Ze was jong - en als men haar eens goed bekeek - mooi ook.

Het dorp lag voor hen; plotseling bleef hij staan, want binnen een minuut zou zij hem met haar vriendelijk stemmetje goedendagzeggen, zooals altijd, als zij elkaar toevallig ontmoetten.

Daar in de straat lag zijn huisje, de kleine leeraarswoning, netjes gewit. En aan de beide rozestruiken, die hij het vorige jaar geplant had, vertoonden zich de eerste knoppen. De straat was nauw, en zij lag op het Zuiden, maar de zon was hem dikwijls te warm geweest.

Bij haar, om den hoek, was schaduw; daar woonde zij bij den winkelier op een zolderkamertje.

Hij bleef vóór haar staan en keek haar aan; 't was hem of hij nu niet afscheid kon nemen zooals gewoonlijk, of hij nog iets zeggen wilde, maar wat?

Zij had hem evenwel reeds de hand toegestoken, en, ‘goedennacht, droom pleizierig!’ klonk het. En heengaande hem nog eens lachend toeknikkende, verdween zij om den hoek van de straat.

Hij keek haar na en begaf zich langzaam, met gebogen hoofd, naar huis. Droom pleizierig! Peinzend zat hij nog aan het open venster in het nachtelijk uur, toen het geheele dorp reeds in diepen slaap lag. Doch zijn gedachten waren onrustig, hij kon geen punt vinden, waar hij zich aan vast kon pakken. Nu en dan greep zijn hand in een der rozestruiken voor het venster.

Spoedig zou hij ze zien bloeien in schier eindelooze pracht, daar, waar altijd rozen zijn. Zou het werkelijk zooveel mooier zijn, deze weelderige, onverwoestbare rijkdom, zooveel mooier dan de door hem met zooveel zorg gekweekte rozen, die hij 's winters voor de vorst behoedde, en in 't voorjaar naar de zon toeboog, opdat de knoppen maar spoedig zouden ontluiken Dag aan dag kon hij er dan voor staan om te gluren en te turen; en wat een genot als hij een knop ontdekte die zich 's nachts ontsloten had.

Hij sprong op, en liep zijn kamertje op en neer. Stellig, het was mooier! Evengoed als het prachtige koningsgewaad mooier is, dan het bescheiden kleed van den minder bedeelde. En hij, die altijd geweest was, waar die minder bedeelden verblijf houden, hij zou eens, ééns slechts wandelen waar de koningen zijn, en zich met hen gelijk voelen. Hij, een arme duivel, die zichzelven jarenlang ontberingen had opgelegd, om ééns in weelde te kunnen leven. En wie zou het wagen hem dit te verbieden?

Hij wreef zich over het voorhoofd, dat gloeide alsof hij koorts had. Jawel, vreugdekoorts, van het ongeduldig vooruitzicht.

Bijtijds had hij dat verlangen moeten onderdrukken, opdat het hem niet te sterk werd.

Maar waartoe zou dat dienen? Hij had geen andere plichten en hoefde alleen maar voor zichzelven te zorgen. Hij ontnam het niemand, als hij het voor zichzelven besteedde.

En zij, welk verlangen zou zij wel hebben moeten onderdrukken, opdat het haar niet te sterk werd?

Weer greep zijn hand in den rozestruik, maar haastig trok hij zich terug - hij had in de doornen gegrepen.

En hij was een dwaas, die spoken zag in den nacht!

Gisteren had hij de school voor vijf weken gesloten. Als een woeste bende waren de jongens de deur uitgestormd. Hij had ze laten begaan; op die wijze uitten zij hun vreugde, hij deed het kalmer, heel kalm zelfs. Bij zonsopgang liep hij zacht in zijn kamertje op en neer, voorzichtig, angstig bijna, als vreesde hij op dit ongewone uur iemand uit zijn slaap te wekken. Zijn kleinen handkoffer had hij gisteren reeds naar het naastbijzijnde spoorwegstation gezonden, en zijn taschje was alles wat hij nu te dragen had. En nu was hij kant en klaar - gereed om op reis te gaan. Een nieuw lichtgrijs reiskostuum had hij aan, en een slappe hoed van

dezelfde kleur dekte zijn blond krulhaar. Nog eens keek hij in zijn kamertje rond; toen liep hij naar buiten en deed achter zich de deur op slot.

De beide rozestruiken onder zijn venster bloeiden nu prachtig, maar niemand zou er van genieten, want als hij terugkwam, zouden ze reeds lang zijn uitgebloeid. Een halfopene, donkerroode roos plukte hij af en stak die op den hoed.

En nu vooruit. Het was nog stil op straat; achter de vensters was alles nog in rust. En weer liep hij behoedzaam voort, als wilde hij niet ontijdig de slapers wekken.

Nu had hij het dorp achter zich en vóór hem lag de lange, met wagensporen doorgroefde landweg.

Maar nu ook werd de vreugde hem deelachtig, welke zijn jongens gisteren jubelend de school had doen uitsnellen.

Eindelijk was dan het lang gewenschte uur daar; nu ging hij er uit en trok naar het beloofde land. En hij liep voort als de jeugd, die het geluk tegemoet snelt.

Plotseling hield hij zijn pas in.

In de greppel, die het korenveld van den weg scheidde, had zij gezeten; nu stond zij op en liep hem tegemoet.

'Ik wilde u toch nog even een pleizierige reis wenschen!'

Zijn hoed zelfs had hij vergeten af te nemen, zoo had haar onverwachte verschijning hem getroffen. En weer kwam dat vreemde gevoel over hem - zachtjes loopen, opdat de slapenden niet wakker worden.

In de hand hield zij een klein, in fluweel gebonden boek, dat zij hem ter hand stelde. Op den eenen kant was een lauriertak met een roos netjes geborduurd en daaronder stond in gouden letters: 'Italie!'

'Daar moet ge nu in opschrijven wat ge dagelijks voor moois ziet.'

Hij nam het boekje van haar aan, hield hare hand vast en keek haar in de oogen.

Zou het vele werken er de schuld van zijn, dat zij er zoo vermoeid uitzag? En zij had nog wel voor hem gewerkt, had aan hem gedacht....

Het moest haar bijna pijn doen, zoo vast sloten zijn vingers zich als onuitgesproken dank om de hare.

Zij lachte. 'Nu, van zooveel beteekenis is het niet.' Bij deze woorden zag zij hem met stillen, ernstigen blik aan. 'En nu, het ga u goed, ge hebt haast om door te gaan.'

'Haast?' Hij maakte een talmende beweging en sprak: 'Wat komt het er op aan of ik dien eenen trein verzuim, er loopen nog zooveel anderen.'

'O!' Het was een uitroep van vreugde, die haar ontsnapte, en haar hart klopte sneller, maar toch zette zij hem aan: 'Neen, neen, om mij moogt ge den trein niet missen.'

Hij keek op, den straatweg langs en links en rechts over de velden. De stortregen van gisteren had het stuiven doen ophouden en op de velden groeide het graan. Het was een goed jaar, de halmen stonden zwaar. Nieuwe gedachten drongen zich aan hem op, zij schenen hem toe te roepen: 'Ontwaak toch, ontwaak!'

Ja, hij was ontwaakt. Hij had nu oog voor de schoonheid van het hem omringende landschap; aan den blauwen hemel straalde de morgenzon en hij verheugde er zich over. Het deed hem ook genoegen dat Emma gekomen was, om hem nog eens 'goede reis' te wenschen.

'Breng me nog een eindje weg, juffrouw Emma?' verzocht hij.

'Als u het graag hebt, heel gaarne,' antwoordde zij.

Doch toen zij zoo hard mogelijk begon te loopen, hield hij haar bij den arm terug en vroeg: ‘Hebt u er zoo'n haast bij om mij kwijt te raken?’

‘Ik niet, maar gij - gij hebt ieder oogenblik noodig.’

‘Maak ik daar nu geen goed gebruik van?’ Zijn oogen keken haar lachend aan. ‘De hemel is blauw en de zon schijnt zoo heerlijk, 't is mij werkelijk of ik al midden in 't beloofde land was. Zou dat nog mooier zijn, dan 't hier al is?’

‘O ja, stellig nog veel mooier!’ Haar stem klonk week, haar oogen keken den langen weg langs.

‘Zoudt ge dat werkelijk denken?’

Als eenig antwoord knikte zij en versnelde haar pas. Het gevoel van geluk in hem werd steeds grooter en dreef hem vooruit, zoodat hij nu eens een heel eind vóór was, om spoedig weer terug te keeren en vóór haar te blijven staan.

‘Nu loop ik weer te hard, niet waar?’

‘Ja,’ sprak zij heel zacht, bleef nu staan, en reikte hem de hand. ‘Laten we hier afscheidnemen, nog eens: Goede reis!’

Hier zouden dus hun wegen scheiden. Onwillekeurig greep hij met zijn hand in zijn zak en haalde zijn horloge te voorschijn. ‘Zoo - den eersten trein heb ik gelukkig gemist.’

En werkelijk rekende hij het zich als een geluk aan. En als hij nu nog eens een trein miste, en nog een, en nog een - ja, als hij de geheele reis eens opgaf, waarvan nu toch de grootste aardigheid af was. - Voortdurend keek hij haar aan. Inplaats van haar grijze, eenvoudige japon, droeg zij nu een blauwe. Zij had toilet gemaakt om afscheid te nemen. En steeds hatelijker werd hem de gedachte: ‘Hier scheiden zich onze wegen,’ en daar dit denkbeeld hem schrik aanjoeg, klonk het plotseling van zijn lippen: ‘Juffrouw Emma, zoudt ge met mij mee naar het beloofde land willen gaan?’

Zijn vraag deed haar beven. Haar stem was nauwelijks verstaanbaar, toen zij antwoordde: ‘Ik ook - naar Italië, hoe komt u op die gedachte, hoe zou dat kunnen?’

Zijn blik liet haar niet los. En toen zij, telkens van kleur verwisselend, haar oogen voor de zijnen neersloeg, werd het hem eerst recht duidelijk, waarnaar hij zoo'n langen tijd verlangd had.

‘Ik meen niet Italië - ik bedoel dat andere - mijn huisje is wit, en er staan bloeiende rozen voor - het zullen de uwen zijn, als ge het wilt.’

Zij antwoordde met geen enkel woord. Maar uit haar oogen vielen groote tranen op zijn handen, die de haren vast omklemd hielden.

Toen liet hij haar los, wierp het taschje van zijn schouder, en riep: ‘Ik heb het niet meer noodig, ik heb het doel mijner reis bereikt.’

Doch verschrikt weerde zij hem af. ‘Neen, neen, om mij moet ge niet opgeven, waar ge u jarenlang op verheugd hebt.’

Zijn heldere lach brak haar woorden af. ‘Ik heb naar het beloofde land gewild - en ik ga er heen, met u. Niet slechts voor vijf vacantie-weken, maar voor 't heele, lange leven.’

Zijn arm sloeg hij om haar heen, en drukte haar stijt aan zijn borst.

Ook haar doorstroomde een groot gevoel van geluk, en van haar lippen klonk het: ‘Ik zal er je dankbaar voor zijn, mijn heele, heele leven!’

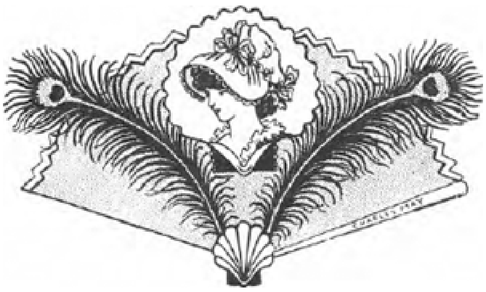

Oud- en nieuw-Rotterdam.
Met bijschriften van J.H.W. Unger.

Er is misschien geen stad in ons vaderland aan te wijzen, die in den loop der tijden zoo geheel van uiterlijk veranderd is, als Rotterdam. Aardige zeventiende-eeuwsche grachtjes, overblijfselen uit een roemrijk verleden, zoekt men er tevergeefs; nog slechts een paar zijn bewaard gebleven in niet ongeschonden toestand. Forsche achttiende-eeuwsche koopmanshuizen zijn er nog, maar van verreweg het meerendeel zijn de gevels verbouwd of tot onherkenbaar wordens toe veranderd; binnenshuis zijn de overblijfselen van den goeden ouden tijd menigvuldiger. Doch niet alleen de huizen zijn verbouwd; ook het algemeene aanzicht der stad is sterk gewijzigd. Zonder ditmaal stil te staan bij de geweldige uitbreiding, die het bekende driehoekje, dat den plattegrond van Rotterdam gedurende bijna 250 jaren vormde, heeft ondergaan, zij hier slechts gewezen op de diep ingrijpende verandering, die de spoorweg door de stad over het viaduct heeft veroorzaakt, op het dempen van Botersloot, van Kipsloot (thans Kipstraat) en Blaak, en nu in den laatsten tijd van Bierhaven en Glashaven en van den Goudschen Singel, terwijl Coolsingel en Schiedamsche Singel eveneens ten doode zijn opgeschreven.

Over de oorzaken, die hiertoe geleid hebben, willen wij thans zwijgen; in volgende bijschriften zal daartoe nog wel meermalen gelegenheid bestaan.

‘GEZIGT VAN DE GELDERSCHE KADE NAAR DE KLEINE DRAAIBRUG, BEURS EN GAPERSTEEG, ANNO 1780’, NAAR EEN TEEKENING VAN L. BRASSER.

Beschouwen wij nu het hierboven afgebeeld stadsgezicht, dat ons een geheel verdwenen gedeelte van Oud-Rotterdam vertoont. Wel zal nog menig oudere tijdgenoot zich de Kleine Draaibrug, toegang gevende tot de Kleine Draaisteeg, herinneren met haar sluif, waardoor de schippers met behendigheid hun niet gestreken masten moesten loodsen, maar ook daar is sedert weer veel gewijzigd, zooals een der volgende afbeeldingen zal toonen.

Voor den spoorweg moest de brug verdwijnen en tevens het geheele complex huizen, dat links ervan is afgebeeld en uit een 7- of 8-tal gebouwen bestond, die, wanneer men het uiterlijk ervan vergelijkt met de zeer betrouwbare kaart van De Vou van 1694, blijken ook in de honderd jaren, die verliepen tot het maken der teekening, geheel van karakter veranderd te zijn. Het derde huis van het Beursplein af, geheel van blauwen arduinsteen opgetrokken, was een overblijfsel uit vroeger tijd, toen de uiterste grens van Rotterdam aan de rivierzijde langs Blaak en Nieuwehaven liep. Het was de Blauwe Toren; de kantoren der Wisselbank waren daar sedert 1635 gevestigd, terwijl onder het gebouw zich groote kelders bevonden, waarin het goud en zilver en de edelgesteenten der bank veilig bewaard werden.

Nog meer naar links ziet men een ouderwetsche ophaalbrug: de Gapersbrug, die in 1827 afgebroken en vervangen werd door een breed overwulfd brugplein, waarvoor de eerste steen, in tegenwoordigheid van de hoofden van het bestuur, met plechtigheid 12 April 1827 gelegd werd. Het plein, de trots der toenmalige bevolking, ontving den naam van Beursplein.

Thans is van dit alles niets meer over. Nadat voor het maken van de viaduct dit stadsgedeelte geheel gewijzigd moest worden, verrees er in 1876 het Beursstation, terwijl aan het overblijvend terrein, na langdurige gedachtenwisseling, in 1886 zijn tegenwoordige bestemming werd gegeven: er verrees het statige gebouw, algemeen bekend onder den naam van Plan C.

‘Mieke's jung’, door Ed. Thorn Prikker. (*Vervolg en slot van blz.* 179.)

‘Beste, lieve moeder!

Na lang rondgezwalkt te hebben op de wijde zee, kom ik eindelijk weer eens in Holland terug. Ik hoop u daar in goede gezondheid nog te zien. 't Is lang geleden dat ik vertrok, hé? En in dien tijd is er heel wat gebeurd. Maar ik ben de oude toch nog, en ik hoop dat u de oude ook nog zult wezen. Ik hoop als ik in Holland terug ben, voorgoed aan wal te blijven en met u nog veel gelukkige dagen te mogen slijten....’

En veel meer nog had Mieke voorgelezen aan de verwonderde buurtjes, die, als beweeglijke kippetjes rond een kraaienden haan, stonden toe te luisteren, met de hoofden knikkende, en mummelende met de tandelooze lippen als gold het een groote eetpartij. En toen Mieke gedaan had, begonnen ze opeens allen te praten, elkander hunne gedachten mededeelende over het buitengewone geval:

‘Gut, Heeremetijd! Je zoon zoolang weg geweest en nou weer terug! Wel, wel, je zou zeggen, hoe is 't mogelijk! Ja, ja, 's Heeren wegen zijn wonderbaar en er valt geen muschje van het dak of... Joodemie, wat 'n geluk voor je, je zoon terug en zoo

onverwacht!... De neef van mijn mans-zuster, die met de sergeant-majoor getrouwd is, die heeft een achternicht, die óók... Ja, Gut, je zou jebedoen. Dat moet je niet uitvegen... Zooveel jaren toch, 't is me 'n scheiding!... Nou, maar die achternicht van mijn manszuster... Dat is nog niks bij die trompetter van de veld, die bij mijn dochter komt, die heeft 'n oom, die... Ja, ja, de Heer beschikt alles ten goede!... 's Jongen, die zoon van-je, hoe lang is-ti nou weg geweest?... De mensch wikt en God be... Ja, ja... Gut, wat 'n geluk voor je...

't Was inderdaad een geluk voor Mieke, dat haar overstelpte, haar heur zinnen bijna verliezen deed. ‘Haarjung’ terug! En dat zoo gauw, zoo opééns, over veertien dagen zou zijn schip aankomen aan de De Ruijterkade; aan dàt adres moest ze dan maar schrijven waar ze was. Hij zou haar dan zoo spoedig mogelijk komen opzoeken. Aan de mogelijkheid dat zijne oude moeder dood kon zijn, had hij klaarblijkelijk niet gedacht, en zij dacht er ook niet aan. Mieke ging aan hare mevrouw het nieuws vertellen en die verheugde zich hartelijk over deze blijde uitkomst.

De veertien dagen, die ze nog te wachten had, waren een harde tijd voor Mieke, die niet veel opwinding gewoon was en nu letterlijk geen oogenblik op haar plaats kon blijven zitten. Het portret van den jongen met het matrozenpakje had ze bij zich, het verliet haar niet meer, sinds ze het uit zijn graf, den bijbel, gedolven had, en ze sprak er telkens van, niet ophoudende hem, dien het voorstelde, te prijzen. En de andere oudjes, haar buurtjes, liepen bedrijvig heen en weer, haar vertellende óók van familie-leden, die zoolang weggebleven waren in den Oost of - een droevig trekje kwam om den mond - nòg niet terug waren. En in al die oude hoofdjes, door witte neepjes-kapjes omkranst, kwamen de oude herinneringen van vervlogen tijden weer op, groote en kleine vreugden uit vroeger dagen en ook veel, héél veel geleden smart. Hier en daar glinsterde een oud oog, als brandde het levensvuur er helder in op, als wilde het een jong leven gaan voeden; maar elders boog een rug onder een grijzen omslagdoek dieper nog en menig oud oog, dat strak onder het ooglid bolde, liet een traantje, zuchtend weggepinkt door eene verdorde hand, terwijl de andere manhaft nog schijnend den knop van eene groene paraplu omknelde, zonder welke de oudjes nooit uitgingen. 's Levens ongeval had hen onverwacht zoo dikwijls aangetast; nu voor de wreedheid van het leven beschut, was het hen een gewoonte 't onheil der natuur te verwachten, ook bij helderen zonneschijn. - De mondjes mummelden, wijl stille traantjes, resten slechts van veel tranenvloeden vroeger geweend, langs de berimpelde wangen naar beneden dropen, en knikkend keken de buurtjes elkander aan, als wilde elk het de andere zeggen: ‘ja, ja, 's levens woestenijen ken ik ook’ - en ze dachten aan een dooden man, aan een dood kind, aan dood geluk...

Maar Mieke merkte van dat alles niets: ze maakte plannen. Ze zou haar jung van de boot gaan halen, ze zou zorgen aan de kade te zijn op het uur dat hij aankomen zou! Gelukkig dat ze nu in Amsterdam woonde; als ze bijvoorbeeld in Gelderland zat, had ze de heele reis nog moeten maken vóór ze hem begroeten kon. Ze zou hem maar niet schrijven en wilde zijn blijheid bij het wederzien heelemaal tegelijk genieten, heel de verrassing, die zich afteekenen zou op zijn gelaat in dat éene oogenblik, dat ze hem om den hals zou vallen, verslinden, met den dorst in een heel

leven vergaârd. Stuurde ze hem een brief, dan zou de verrassing niet zóó groot zijn... ze zou hem dus wachten aan de kade.

Den bepaalden dag vertrok ze, met een schoone neepjesmuts op, een nieuwen omslagdoek, waarin de plooien van het lange liggen nog zichtbaar waren, om, en de paraplu in de hand. 't Was zonnig weer, en rumoerig in de stad. Een heel eind loopen naar de kade! Gauw maar, flink aanstappen! Ze moest eens te laat komen!... Ze kwam niet te laat; wel wachtten er al lieden bij de aanlegplaats, en leunden sjouwerlui tegen bergen goed, ook wachtende de komst van het schip.

'Of de Prins-Hendrik er al was, dat schip, waarmee Jan de Vries uit Indië kwam? Jan de Vries, dat was haar jung; ze had hem in geen twintig jaren gezien, en nou zou-di komen...' zoo deed ze haar verhaal aan een meneer, die ook wachtte.

'Daar komt-i al,' antwoordde deze, wijzend op den grooten witten romp, die in de verte heel langzaam aan kwam drijven, bijna stillag achter het gewir-war van masten en touwen.

Mieke dacht dat het wel morgen kan worden, voordat de boot er zijn zou. Ze drentelde wat heen en weer, en aan ieder, die, toch niets te doen hebbende, naar haar luisteren wilde, vertelde ze van 'haar jung', dat twintig jaren weg geweest was, en toonde het portret, dat ze in de holte van haar hand verborgen hield.

'Wat gaat dat langzaam,' mopperde ze, terwijl ze naar de witte boot keek, die statig, maar log zich een weg baande tusschen de vele kleinere schepen. Maar zij naderde toch, en na een poosje had Mieke gelegenheid zich te verwonderen over dat 'kleine ding' - een stoombootje - dat dat groote gevaarte onder een nijdig sissen en blazen voorttrok.

Eindelijk toch was de boot ter bestemder plaatse en ieder spoedde zich naar de plaats waar de opvarenden aan wal zouden stappen. De passagiers kwamen nu los en er vormden zich groepjes van aankomende en begroetende vrienden en familie-leden, die, na lange scheiding, elkander wederzagen. Mieke liep spoedig naar de rijen van aankomenden; telkens wierp ze een blik op het portret, om haar geheugen aan te vullen; ze zag matrozen op het dek loopen en keek aandachtig toe of hij er ook onder was. Ze zag ze in het touwwerk klimmen en bezig zijn aan den schoorsteen van het schip. Maar haar Jan zag ze niet... 't begon al leeg te worden op de kade; sjouwerlieden begonnen kisten en koffers uit te laden, hun vracht met een slag, die Mieke telkens deed schrikken, latende nedervallen; ze schreeuwden luid en liepen met groote stappen heen en weer, telkens de kleine figuur van het vrouwtje bedreigende. Mieke huilde bijna van teleurstelling; ze had zich opgesteld bij een hoop goederen, die op de kade lagen, en keek daar nog eens aandachtig naar het portret en dan weer naar de boot, waar zooveel matrozen rondliepen. Jantje zag ze niet.

Er kwam een man in uniform van het schip. Dien zou ze maar eens vragen.

'Meheer, kent u ook Jan de Vries, dat is me zoon, die uit Indië gekomen is...'

'Ja, De Vries, De Vries? Er zijn er wel drie of vier aan boord.'

'Maar hier hebt u zijn portret. Herkent u hem niet? Hij is matroos.'

De meneer keek eens naar het portret.

'Ja, ik geloof wel dat er zoo'n broekie aan boord is! Jan de Vries zegt u?'

'Ja.'

'En wat is het van je?'

‘Het is me'n zoon! Hij is zoolang weg geweest en ik wou hem nou eindelijk terug hebben.’

‘Nou, dan zullen we hem maar halen.’

De man ging het schip weer op.

‘Bootsman,’ klonk 't daar. ‘Roep den jongen, Jan de Vries, en zeg dat zijn moeder op de ka staat te wachten.’

Na een poosje, waarlijk, daar kwam hij. Mieke keek nog even naar het portret om zeker te zijn. Ja, 't zelfde mutsje op met de lintjes, dezelfde mooie kraag en 't zelfde gezonde jongens-gezicht.

‘Mien jung! Mien jung!’ riep ze, beide handen, waarin nog altijd het portret en de paraplu, vooruitstekend.

‘Wat nou?’ antwoordde de matroos, met een spottend lachje.

Maar Mieke lette er niet op; en met beide armen had ze hem om den hals gegrepen en ze zoende hem, zoende hem innig, terwijl een vloed van tranen, die schenen te breken door een lang weerhoudenden dam, haar gelaat bevochtigde. Het was het hoogste punt in haar oud leven, de oogst van een langen, eentonigen levensdag. En ze genoot ervan, ze genoot als een hongerige, die niet verzadigd wordt; ze proefde, keurend den smaak van het vleesch, dat háár vleesch was, ze dronk dorstende den adem van haar kind, dat zij had gebaard.

‘He, he, met je papieren tronie... schei uit; je trekt me kop bijna van me lijf,’ protesteerde de matroos, toen hij zich wat losgewerkt had.

‘Kom nou, mien jung, we gaan naar huis. Ik woon op een hofje, hier vlak bij, moet je weten!’ ze greep hem onder den arm, en dribbelend naast hem trok ze den jongen vol trots mee.

‘Wat zullen we nou hebben,’ riep deze tegen een paar makkers, die lachend hadden toegezien. Maar, nieuwsgierig en te goed van harte, om door de tranen van de oude vrouw niet bewogen te zijn, ging hij toch mee.

‘Vertel me nou eens, waar ben je al zoo geweest?’ vroeg Mieke onderweg.

‘Verder dan gij ooit komen zal, ouwetje.’

‘Ja, jung, wat heb je me lang op je laten wachten. Eigenlijk dacht ik dat je dood was. Maar nou ik je zoo weer voor me zie, net zoo as je op 't portret staat...’

Den matroos begon het nu wel wat erg te worden. Hij vroeg wat ze nu eigenlijk met hem doen wilde.

‘Wel, je moet met me mee naar huis, en dan kan je altijd bij me blijven tot op je ouden dag, mien jung.’

‘Mien jung? Wat bedoel je daar nu eigenlijk mee?’

‘Nou, mien zeun, zouden jelui zeggen, geloof ik.’

‘Je zoon? Denk je dat mijn moeder zóó'n ouwe tante is als jij?’

‘Wel, jung, je bent het toch? Kijk maar naar het portret.’

De matroos bekeek het.

‘Ja, waarachtig, daar lijk ik wel een beetje op. Hoe kom je er aan?’

‘Wel, weet je dan niet, dat je me dat gegeven hebt toen je wegging van me?’

‘Wegging? Ik ben nooit bij je geweest!...’

Ze waren nu aan het hofje gekomen; de deur duwde Mieke open en de geheele kudde oude vrouwtjes ontving nieuwsgierig ‘Mieke's jung’, die wat verbaasd en met een gemompeld: ‘wat 'n ouwe tantes; ik wou net zoo lief dat ik in een keet met jonge meiden kwam’ - zich liet binnentrekken door de oude, die, zonder iets te zeggen, haar huisje opzocht, waar ‘haar jung’ op koffie met een koekje werd onthaald. Deze

liet zich dat nieuwe avontuur welgevallen, al was 't een feit dat de comedie hem aardig begon te vervelen.

Buiten schaarden de bedrijvige buurtjes zich weer rond Mieke's venster; ze gluurden naar binnen, nieuwsgierig vooral naar den ‘jong kerl’ kijkend, die er wel wat erg jong uitzag om de zoon te wezen van zoo'n oud mensch. Ze praatten ijverig over het geval; hun mondjes mummelden weer en hun hoofdjes knikten gedurig bij het praten en met schokkige bewegingen vertelden ze elkander van óók zulk een

wedervaren dat zij hadden beleefd. De zon trilde door het groen der pereboomen, op 't gras, waar hier en daar het rood van wat zomerbloemen gloeide; de witte muren glansden hun hellen schijn in de vermoeide oogen, die genoten van de stille kalmte in den oude-liedenhof, door hen bevolkt; en daarbij leverde het voorval met Mieke's jung, eindelijk nu eens een feit geworden, lang verbeid, een nieuw genot.

Opeens werd de poort weder geopend en een pootige manskerel van over de veertig, als bootsman gekleed, kwam binnen.

‘Woont hier een oude juffrouw De Vries?’ vroeg hij.

‘Ja, maar wat zou dat?’ riep een der oudjes hem toe, kijvende. ‘Nog meer manvolk hier op 't hofje? 't Is een schande! En dan zoo'n koddebeier als jij, die de deur maar opengooit en staat te schreeuwen! Wat motte de mense er wel van denken? 't Is hier een fersoenlijk hofje en geen matrozen-kroeg...’

‘Goddam, wat 'n ouwe ratelslang,’ bromde de matroos, en een zwaai nemend, joeg hij de kakelende oudjes uit elkaar, ‘als een school bruinvisschen, die je op een schot uit een negenponder trakteert’. Slingerend liep hij over de nette geel geschrobde straatsteentjes, die voor de huisjes lagen te pronken met hunne reinheid. Brutaal keek hij elk huisje binnen, tot hij eindelijk den witten kraag van den jongen matroos in de gaten kreeg.

‘Zoo, aap, wat doe jij nou hier?’ vroeg hij dezen.

‘Help! menschen, help!’ riep Mieke, bevreesd voor den gebaarden kerel, die, zoo dacht ze, haar jung kwam weghalen. ‘Je blijft van hem af, hoor, 't is mien jung...’ en ze wilde haar paraplu uit den hoek halen, om met slagen de waarheid van hare woorden te bevestigen.

‘Zoo, ouwe, ontvang je me zoo, heb je m'n brief niet gekregen?’

‘Ik heb wel een brief gekregen, maar niet van jou. Dàt is mien jung. Kijk, hier staat hij op 't portret.’

‘Je zou 't verd... óók zeggen, als je 't niet beter wist,’ bromde de bootsman aangedaan. En hij keek, met iets raars in zijn oogen, de oude vrouw aan.

‘Heb je dat al dien tijd bewaard, ouwe?’

‘Ja, ik dacht wel dat hij terug zou komen. En kwam hij niet terug, dan was het toch een aandenken.’

‘En heb je haar daar nou mee bedonderd, flauwe aap! Je moest je schamen, een oud mensch,’ riep de bootsman tegen den jongen matroos.

‘Ik heb niets gedaan,’ antwoordde deze, met een benauwd gezicht. ‘Ze heeft me meegenomen, en ze zei dat ik haar “jung” was...’

‘Nou, dat ben je toch,’ riep Mieke.

‘Wel nee, ik ben je jung, zooals je 't noemt. 't Is mijn portret!’ verklaarde de bootsman.

‘Nee, maar, je ziet 't toch duidelijk. En ik ben wel oud, maar ik weet toch nog heel goed hoe mijn jung er uitzag toen hij wegging. Ik zal het nooit vergeten.

‘Nou, ja, de jongen lijkt wel wat op mij, toen ik dien leeftijd had... maar je begrijpt toch, dat iemand niet altijd dezelfde blijft. Als je 20 jaar op zee bent, krijg je toch wel eens averij en zoo...’

‘Is het je moeder, vader?’ vroeg nu de jonge matroos, die de zaak begon te begrijpen, aan den bootsman.

‘Ja, jongen; maar ze gelooft het niet.’

De geheele hofjes-gemeente had zich nu voor het huisje verzameld, en het nogal luide gevoerd gesprek afgeluisterd. De hoofden knikten, de monden mummelden; men was in een geanimeerd gesprek.

Mieke wist niet wat ze er van zeggen moest. Wel begreep ze langzamerhand, dat haar zoon, in die 20 jaar van hun scheiding, wat veranderd moest zijn, en dat hij toch niet eeuwig den leeftijd van dien jongen snuiter kon behouden. Maar deze... hij beantwoordde zoo geheel aan de herinnering die ze had bewaard; al die jaren had hij zoo voortgeleefd in hare gedachten, dat ze, nu ze hem vóór zich had, hem niet anders noemen kon, dan 'mien jung'.

'Maar ouwetje, begrijp dan toch...' begon de bootsman weer te pleiten.

'We zullen naar mevrouw gaan, die moet het maar uitmaken,' zoo sneed Mieke kordaat alle verdere discussie af.

Zij in 't midden en de twee matrozen ieder aan een kant, trok men naar mevrouw, die ze vriendelijk ontving en Mieke's verhaal glimlachend aanhoorde. Mieke bepleitte de zaak van den jongen matroos; deze was haar 'jung', het portret wees het immers uit.

'Neen, Mieke, ik geloof dat je je vergist,' antwoordde mevrouw. 'Als ik het goed begrijp, dan is de bootsman je zoon, en de jonge matroos je kleinzoon.'

'Kleinzoon?' vroeg Mieke, nu verwonderd over die bemiddelende oplossing, het hoofd wat scheef om beter 't antwoord te vernemen: 'Dus toch “mien jung”.'

'Ja, dat wèl; 't zijn allebei je zoons; de een is de zoon van den ander.'

* * *

Nu was Mieke tevreê. Ze stond weer op en met de matrozen ging ze terug naar het hofje.

'Ik heb nu twee jungs, in plaats van één,' riep ze tegen de buurtjes, die nog altijd waren saamgeschoold. 'Mien jung en 't jung van mien jung.'

De mondjes mummelden weer; en de oude oogjes zagen toen na een ougenblik drie geslachten, eindelijk, na lange scheiding, in Mieke's kamertje vereend.

Het oudste Vondelingenhuis der Wereld.
Met illustratiën.

Zoo algemeen bekend het vondelingenhuis te Madrid is, zoo onverdiend miskend is meermalen zijn stille, zegenrijke werkzaamheid. Zijn strenge, noodzakelijke afzondering heeft reeds veel tot deze vooringenomenheid bijgedragen. Maar door zijn voorbeeldelooze inrichting en de verkregen prachtige resultaten, levert het 't bewijs, dat het systeem van een vondelingenhuis nog niet tot die instellingen behoort, welke langzamerhand geen reden van bestaan meer hebben.

De inrichting werd in het jaar 1572 door de zusterorde '*Nuestra Senora de la Soledad y de las Angustias*' gesticht, en wel voornamelijk met het doel om het ten gronde gaan van uitgestooten kinderen tegen te werken. Tot dit doel is zij in een der armste buurten, de '*Calle de Embajadores*' gelegen, en haar zeer eenvoudig, oud front doet niet vermoeden, dat het zoo'n gezellig innerlijk heeft.

Bij de eerste schrede over den drempel heeft men ieder vooroordeel reeds overwonnen. De vriendelijke ontvangst en kalme ernst der zusters in het eenvoudige, zindelijke ordekleed, doet dadelijk aangenaam aan. Aan deze zusters, 43 in getal met eene overste, uit de orde '*San Vincente de Paul*' is het geheele bestuur dezer instelling opgedragen.

Toch bestaat deze inrichting, zooals trouwens haar naam '*Inclusa*[*)] *y Collegio de la Paz*' reeds uitdrukt, uit twee, in grootere en kleinere ruimten afgedeelde gebouwen. In het

*) Het ontstaan van den naam "Inclusa" wordt in verband gebracht met een heiligenbeeld uit de kapel der inrichting, dat ten tijde van Filips den Tweede (1556-1598) door een Spaanschen soldaat uit "*Enkhuizen*" naar Spanje werd overgebracht. Door verbastering van den naam Enkhuizen zou het woord Inclusa ontstaan zijn.

eigenlijke vondelingenhuis der Inclusa vinden in de allereerste plaats de kinderen, die in de draaibare lade te vondeling gelegd worden, kosteloos en zonder voorbehoud onderkomen

DE DRAAIBARE LADE TOT HET OPNEMEN VAN VONDELINGEN.

en verpleging; verder alle onverzorgde kleinen uit Madrid en uit de provincie, wel te verstaan meisjes tot haar negende en jongens tot hun zesde jaar. Met de verdere verpleging en opvoeding der vrouwelijke kleinen belast zich dan het '*Colegio de la Paz*', welks verpleegden het negende, en zoo het vondelingen der *Inclusa* zijn, het zevende jaar achter den rug moeten hebben.

Dit college werd in het jaar 1679 door particuliere weldadigheid gesticht, en in het begin der vorige eeuw met de *Inclusa* in het tegenwoordige gebouw vereenigd. Zoodra de jongens zeven jaar zijn, worden zij overgenomen door het '*Hospicio de San Fernando y Colegio de Desamparados*', maar hierover later meer.

Door een omwandeling door de verschillende localiteiten kan men zich eerst recht een denkbeeld vormen van de groote doelmatigheid der inrichting.

Een vriendelijk ingerichte kamer met acht sneeuwwitte bedjes aan de éene zijde, een gemakkelijke waschtafel met koud- en warmwaterleiding in het midden, en een schrijfbureau, dat voorzien is van twee goedgaande klokken en een nummermachine voor de vondelingen, vormt het opname-station.

Hoewel het nog vroeg in den voormiddag is, verkondigt een bel aan de draaibare lade met luiden klank, dat er een nieuwe vondeling wil toegelaten worden. IJlings opent de wachthebbende zuster halverwege het straatvenster een houten paneel, waarachter zich in den muur de ijzeren draaibare lade bevindt, draait deze naar buiten op die wijze, dat zij in het vertrek zien kan, wanneer de lade teruggedraaid moet worden. Boven de lade is op een marmeren plaat aan den buitenmuur de spreuk: 'Verlaten door mijn ouders, neemt de barmhartigheid mij op', aangebracht; daarnaast hangt de bel. Een fijn kinderstemmetje laat zich hooren, en de zuster neemt uit de met rose zijde gevoerde lade de nieuw aangekomene. Onmiddellijk wordt het kind zijn herkenningsloodje, dat aan de éene zijde jaartal en nummer, op den anderen kant den naam der inrichting '*Inclusa de Madrid*' draagt, aan een zwart koord om den hals gehangen; dan volgt, met stipte opgave van het tijdstip van opname in de inrichting, het registreeren van het kind en van hetgeen het heeft meegebracht in de boeken, gevolgd door het reinigen en kleeden in kleertjes van de *Inclusa.* Ten slotte komt het in een der bedjes te liggen, waar het blijft totdat een dokter bepaald heeft of het bij de zieke of gezonde kinderen moet worden opgenomen.

Met rechtmatigen trots wordt u door de zusters de zaal der pasgeborenen gewezen. Hoe zindelijk, hoe goed verzorgd liggen hier haar beschermelingen geheel in 't wit.

Heele reeksen van kasten in de nevenzalen nemen den rijken voorraad kleeren en waschgoed, die voor zoo'n groot aantal kinderen noodig is, in zich op. Het glanspunt van deze afdeeling vormen de zaken door het koninklijk huis, de hofdames enz. ten geschenke ontvangen.

De zaal voor het reinigen, wasschen en aankleeden der kleinen is uit ruime beurs ingericht.

Daar er jaarlijks gemiddeld 1400 kinderen, waarvan de vrouwelijke 25 percent in de meerderheid zijn, in de Inclusa gebracht worden, is het onmogelijk allen op te nemen. Daarom worden ook kinderen buiten het huis in verpleging gegeven, totdat zij in het *Colegio de la Paz* of in het *Hospitio* een onderkomen vinden. Eerst twee jaar later, als de kinderen reeds eenigszins ontwikkeld zijn, is het den pleegouders mogelijk het kind aan te nemen; dit is evenwel niet mogelijk wanneer de ouders hun rechten op het kind laten gelden.

Op de bovenste verdieping, geheel van het overige gedeelte afgescheiden, bevinden zich de zalen voor de pasgeboren kinderen, welke ziek zijn. Al zijn zij niet zoo luxerieus en eenvoudiger ingericht, dan is alles er toch doelmatig en netjes en van alle benoodigdheden, zooals waschgelegenheid, keuken, een kamer voor geneeskundig onderzoek enz. voorzien. Behalve de zusters wijden zich ook de oudere verpleegden uit het *Colegio de la Paz* aan het oppassen der zieken.

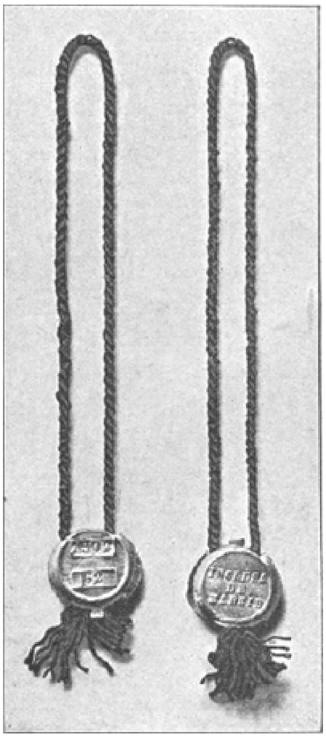

HERKENNINGSLOODJES.

De daaronder gelegen verdieping huisvest de ziekenzalen van bovengenoemd college, welke eveneens een op zichzelf staand klein hospitaal vormen.

Twee chef-dokters, waaronder de een specialiteit in oogen, de andere in chirurgie is, nemen met drie assistent-artsen den ziekendienst in de inrichting waar. Er bestaat vaccinedwang. De gezondheidstoestand in de inrichting wordt door de dokters algemeen als gunstig geconstateerd. Dank zij een hygienische levenswijze, waaraan streng de hand gehouden wordt, zien de kinderen er gezond en krachtig uit; benevens vlijtigen arbeid wordt niet verzuimd door baden, gymnastiek en beweging in de open lucht de lichamen te harden.

Met uitzondering van muziek- en teekenonderricht, dat facultatief aan bizonder begaafde verpleegden door leeraren gegeven wordt, wordt het schoolonderwijs uitsluitend door de zusters geleid; vooral in vrouwelijke handwerken verricht men er wonderen. Het opvoedingsprincipe is er op ingericht de meisjes tot goede huisvrouwen

en moeders te maken, waartoe in de inrichting alle gelegenheid bestaat, daar al het werk door verpleegden wordt gedaan.

Alleen ingeval het kind tot zijn ouders teruggaat, geadopteerd

VONDELINGEN MET HUN VOEDSTERS.

wordt of in een geestelijke orde gaat, kan het de inrichting verlaten; in andere gevallen blijft ze haar levenslange verblijfplaats.

Bij het verlaten van de inrichting krijgt een meisje 500 peseta's, die op verlangen in geld of in een uitrusting of in beiden worden uitbetaald; verder krijgt zij een vierde deel van het geld, dat zij gedurende haar verblijf in het instituut met werken verdiend heeft, en is het lot haar gunstig, dan kan zij nog een winstaandeel krijgen van de loten, die voor de verpleegden gespeeld worden.

De drie inrichtingen zijn geplaatst onder provinciaal bestuur, *Diputacion provincial*, dat voor het onderhoud, de leiding enz. zorgt. Een zijner leden wordt met den eeretitel van '*Visitador*' begiftigd en houdt toezicht, hoewel er een bezoldigd directeur wordt aangesteld, die over het geheel gaat, en verschillende klerken onder zich heeft. Ook is er een gezelschap van dames uit de hoogste kringen, de '*Junta de Damas de Honór y Mérite*', die er steeds op uit zijn de belangen der inrichting te bevorderen.

Het jaarlijksche huishouden der '*Inclusa*' en van het *Colegio de la Paz*, wordt ongeveer op een half millioen peseta's geschat. Het zeer aanzienlijk privé-vermogen der beide weldadigheidsinstellingen bedraagt 3½ millioen.

Het '*Hospicio y Colegio de Desamparados*', waar de mannelijke verpleegden later hun opvoeding krijgen, is een oud, statig gebouw uit het jaar 1726 met een interessant front. Jammer genoeg is ook het inwendige nog zeer ouderwetsch, maar men hoopt spoedig de plannen om een nieuw gebouw te stichten, verwezenlijkt te zien.

Behalve veelzijdig en grondig onderwijs krijgen de knapen in een reeks van werkplaatsen, onder leiding van bekwame werkmeesters, les in het een of ander ambacht, dat zij zelf hebben uitgekozen, verder in muziek, kantoorwerk, handel enz., zoodat zij bij het verlaten van het Hospicio op hun twintigste jaar op hun eigen beenen kunnen staan. Velen worden in dienst genomen door bestuursleden der inrichting. Niet minder dan 28 leeraren en 12 werkmeesters geven er onderricht.

Het bestuur is op gelijke wijze geregeld als bij de meisjes-instituten. De onderhoudskosten bedroegen in het jaar 1901

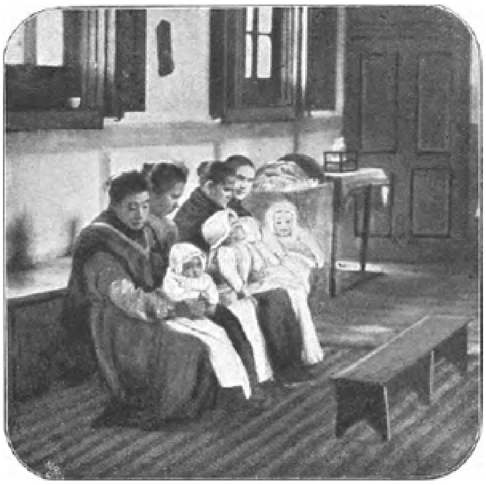

IN DE ZIEKENZAAL.

626,713 peseta's, die evenals bij de twee andere inrichtingen voor een groot deel door de stad Madrid gedragen worden. Dat er op een bevolking van 1200 verpleegden in genoemd jaar slechts 19 sterfgevallen waren, spreekt wel vóór de inrichting.

Het juiste woord!
Klucht in één bedrijf.

Personen: Hendrik, Leentje, zijn vrouw.

(Een eenvoudige huiskamer. Links in den hoek een kastje met laden. Daarvoor op eenigen afstand een bloempot op standaard. Rechts vooraan een armstoel, waarin Hendrik de krant leest. Leentje zit te breien.)

HENDRIK.

Zeg, Leen, er is ingebroken bij Sanders?

LEENTJE.

Bij Sanders? Wie is dat?

HENDRIK.

Hier op den hoek van de straat. Bij den kruidenier.

LEENTJE.

Is 't toch waar? Hebben ze wat meegenomen?

HENDRIK.

Wacht, ik zal 't je voorlezen... Gisternacht omstreeks halfeen ontdekte een surveilleerend agent van politie, dat de winkeldeur bij de firma S., in kruidenierswaren, in de Nieuwstraat... Nu, dat is Sanders, 't is de eenige kruidenier hier in de straat, wiens naam met een S. begint... in de Nieuwstraat... waar was ik ook weer... Oh ja, in de Nieuwstraat, op een kier stond. Behoedzaam opende hij de deur en vond onder de toonbank verscholen den beruchten inbreker Smijt, die bezig was geweest de laden te onderzoeken. Het gestolene werd nog in zijn bezit gevonden en de boosdoener

naar het bureau van politie gebracht... Natuurlijk, waar zouden zij zoo'n kerel anders brengen... waar hij zijn misdrijf bekende.

Leentje.
Gut, man, wat hoor je tegenwoordig toch veel van inbrekers.

Hendrik.
Ja, 't is een slechte tijd. Enfin, ze hebben bij ons niet veel te halen, dus wij zullen er geen last van hebben. Geld hebben wij nooit in huis; want mijn maandgeld bewaar ik, zoolang er iets aan te bewaren is, op 't kantoor; zoo'n enkel meubelstukje is ook al niet de moeite van meenemen waard en buitendien, ik ben tegen inbraak verzekerd.

Leentje.
Maar, Hendrik, de schrik!

Hendrik.
Nu ja,... dat is ook wat

(hij verdiept zich weer in de krant)

.

Leentje.
't Zal je toch gebeuren, dat je zoo'n inbreker 's nachts voor je bed ziet staan. Hu, wat zou ik gillen. Wat zou jij zoo'n vent toeroepen, Hendrik?

Hendrik

(met de hand op zijn knie slaand, lachend).

Die is goed, die is verduiveld goed!

Leentje

(verbaasd).

Zou je hem dat toeroepen?

Hendrik.
Wat toeroepen! Neen, ik lees hier een bericht dat is eenig. Daar net las ik je voor, dat gisteravond die Smijt is opgepakt. Nu lees ik hier een bericht, dat de politieagent K., die den inbreker Smijt te pakken kreeg, voor deze daad *eergisteren* een belooning van *f*100 van den winkelier Sanders ontving. Hoe stemt dat nu!

Leentje.
Maar dat kan immers niet! Voor wat hij gisteren deed, kon hij eergisteren toch geen belooning krijgen.

Hendrik.
Natuurlijk niet. Er bestaat voor zoo iets zoo'n mooi woord, dat is een... een... och noem het eens... een...

Leentje.
Een onmogelijkheid.

Hendrik.
Is dat nu een mooi woord? Neen, 't is een... een... a... a... 't begint met een a... een a... a...

Leentje.
Een aardigheid!

Hendrik.
Och, loop naar de maan met je aardigheid. Kom, hoe heet het nu, een a... a...

Leentje.
Je bent wel vriendelijk. Is dat een uitdrukking tegen je vrouw! Loop naar de maan! Loop jij naar de maan!

Hendrik.
Nu ja, ik meen het zoo erg niet. Maar als ik nu zeg, een *vreemd* woord, hoe kan jij dan met ‘onmogelijkheid’ en ‘aardigheid’ aankomen.

Leentje.
Je hebt geen oogenblik van een vreemd woord gesproken.

Hendrik.
Da's wel waar! Ik zeg, 't is een *vreemd* woord en 't begint met een a.

Leentje.
Da's niet waar! Je zei: een *mooi* woord en 't begint met een a.

Hendrik.
't Is niet.

Leentje.
't Is wel.

Hendrik.
Nu, stil maar. Ik zal alleen wel op 't idee komen. Je weet 't toch niet. Een a... a... a...

Leentje.
Zeur toch niet langer. Wat kan je nu zoo'n woord schelen. Lees de krant nu maar, want die wordt straks gehaald.

Hendrik.
Een a... a... a... wat bl... een a... a...

Leentje

(staat op).

Man, schei toch uit met je a... a... a... Je krijgt de klem in je mond.

Hendrik.
Ik *zal* het weten. Een aba... aba... aka... aka...

Leentje.
Je doet net als een kind, dat pas praten leert. Schei toch uit.

Hendrik

(hopeloos).

Ik kan 't niet vinden! Misschien valt het mij straks in. Ik zal maar weer gaan lezen

(neemt de krant op)

.

Leentje.

Zeg, Hendrik, denk je van avond om de knippen op de ramen, die waren gisteravond niet dichtgedaan.

Hendrik

(achter de krant).

Een apa... apa...

Leentje.

Allemachtig, man, schei toch uit, wat ben je vervelend.

Hendrik

(verrijst).

Een ara... ara... een ara...

Leentje

(plagend).

Een beeree... een beeree...

Hendrik

(nijdig).

Schei nou uit. Wees nu eens niet flauw. Help me liever zoeken.

Leentje.

Maar, me lieve man, ik weet het waarachtig niet.

Hendrik.

Een ana... ana...

Leentje.

Een ananas!

Hendrik

(nog kwader).

Wel allemachtig, daar had ik het. Een ana... ana... Als je nu niet gepraat hadt, zou ik het geweten hebben. Houd dan ook je mond.

Leentje.
Je bent wel gezellig. Geef mij de krant dan maar, dan kan jij ondertusschen zoeken.

Hendrik.
Hierzoo, hier heb je haar. Een ada... ada...

Leentje

(lezend).

Zeg, wist jij dat Van Dulken getrouwd is?

Hendrik.
Neen. Een aba... aba... aba...

Leentje.
Hier staat het. Getrouwd: J. v. Dulken, jonkman, 28 jaar, en P. de Groen, jongedochter, 25 jaar. Zeg, ken je haar?

Hendrik.
Een apa... apa... apa...

Leentje.
God, man, schei toch uit met al die a-klanken. Straks begin je nog te kwijlen ook, dan ben je een volmaakt kind in den kinderstoel.

Hendrik.
Ik word dol als ik het niet vind

(springt op)

. Een a... a... a...

Leentje.
Hemel, hij wordt heel en al mal. Man, houd je toch bedaard.

Hendrik.
Ik heb het en 't wil er niet uit. Een ana... ana... ana... Maar stil, laat ik kalm zijn. Zeg, vrouw, je moet me helpen

(zet zich weer naast haar)

. Hoe zou je het noemen als ik je bijvoorbeeld eens vertelde dat mijn bet-overgrootvader vóór 200 jaar met den trein van Rotterdam naar Amsterdam reed?

Leentje

(ten hoogste verbaasd).

Als je bet-overgrootvader voor 200 jaar...

Hendrik.

Ja, hoe noem je zoo'n vertelsel. Een a... a...

Leentje

(tikt op haar voorhoofd).

Schort het je nu heelemaal in je bovenkamer? Vóór 200 jaar waren er toch nog geen sporen!

Hendrik.
Nu juist, daarom. Hoe noem je zoo iets nu? Een ana... ana...

Leentje.
Maar dat is gekkenpraat.

Hendrik.
Nu juist, dus een ana... ana...

Leentje.
Man, ik word bang van je. Er is er bepaald een op den loop.

Hendrik

(uitbarstend).

Vrouw, hoe noem je het als ik in een tooneelstuk keizer Nero de Marseillaise laat zingen?

Leentje.
Lieve Heer! De man is totaal absent! Heb je nu ooit zulken bombast gehoord.

Hendrik

(weer kalm).

Ik zal het op een andere manier probeeren. In 't algemeen, als ik iets stel in een tijd, waarin het niet hoort, dan bega ik een...?

Leentje

(verheugd).

Ik heb het, ik heb het! Nu weet ik het!

Hendrik

(nieuwsgierig).

Wat dan, wat bega ik dan?

Leentje.
Wel, dan bega je een flater!

Hendrik

(hopeloos).

Nu ja, het is wel een flater, maar er is een vreemd woord voor, een aka... aka...

Leentje.
Nu, je doe maar, hoor. Ik ga weer lezen. Is dat nu een gesprek. 't Gelijkt hier wel een gekkenhuis.

Hendrik

(voor zich uitstarend).

Ik kan het niet vinden. Moet ik daar nu den nacht mee ingaan? Dan doe ik geen oog dicht

(driftiger)

. Ik moet het weten

(zich bezinnend)

. Ik weet wat. Zeg, vrouw, wil je mij eens even dat woordenboekje van het kastje aangeven?

Leentje

(ter zijde).

Goddank, hij praat weer verstandig

(luid)

. Wel zeker, man!

(staat op en kijkt op het kastje)

. Waar is het?

Hendrik.
Daar op den linkerhoek.

Leentje.
Daar is niets.

Hendrik

(driftig).

Och, ik heb het er zelf neergelegd. Zooeven heb ik het nog gebruikt.

Leentje.
Er ligt niets, hoor!

Hendrik

(wordt steeds driftiger).

Moet ik weer zelf zoeken?

(staat op).

Hier, hier heb ik het neergelegd. Daar pas had ik het nog in mijn handen.

LEENTJE.
Nu, 't is er niet.

HENDRIK.
Dan heb je het zeker verlegd.

LEENTJE.
Maar, man, ik ben er niet aan geweest.

HENDRIK.
Dat zeg je altijd. Je hebt het zeker in de la gelegd.

(trekt de bovenste la open)

.

LEENTJE.
Ook niets. Heb je het niet ergens anders opgepakt?

HENDRIK.
Mijn hemel, Leen, als ik nu zeg dat ik het hier heb neergelegd, dan heb ik het ook hier neergelegd. Maar 't is hier altijd: zoo leg je iets neer, zoo is 't weg.

LEENTJE.
Nu, wind je maar zoo niet op. Ik heb het niet gehad.

HENDRIK.
't Zal te bezien staan. Nu de tweede la.

LEENTJE.
Daar kan het niet inliggen.

HENDRIK.
Waarom niet?...

LEENTJE.
Daar kom ik zelden in.

HENDRIK.
Toch kijken. Jullui stoppen alles op de onmogelijkste plaatsen. Verdraaid, nu wil dat ding niet open.

LEENTJE.
Laat mij maar eens probeeren.

HENDRIK.
Blijf af. Ik kan 't ook wel. Dat ding moet veranderd worden

(zet zich schrap)

. Alloh. Een, twee, drie, huup!

(de lade schiet uit, hij tuimelt achterover en werpt den bloempot stuk van den standaard)

. Wel allemachtig!

LEENTJE.
Wees toch ook niet zoo wild, man! Maar wat zie ik? Oh, oh,

(handenwringend)

oh, oh!

HENDRIK.
Mensch, wat bezielt je, help me liever op.

LEENTJE

(weenend).

Oh, mijn mooie bloempot, de bloempot van tante Sientje, oh, oh!

HENDRIK

(steeds op den grond zittend).

Loop naar de maan met je tante Sientje. Zeg liever waar dat woordenboekje is

(zich opwindend, met de vuisten op den grond slaande)

. Als ik dat woord niet vind slaap ik niet, eet ik niet, ga ik dood. A... a... aba... aba...

(staat langzaam op)

.

LEENTJE.
Ach God, daar begint dat ook weer. En mijn mooie bloempot stuk! De bloempot, dien ik van tante Sientje kreeg. Tante Sientje, waar we van erven moeten. En die vraagt er altijd naar. En ze kijkt altijd of de pot daar wel staat.

HENDRIK.
Die pot kan best gelijmd worden.

LEENTJE.
Of ze dat niet ziet. En jij, lomperd, jij bederft de kans op een erfenis. Nu zullen wij met je armzalige salaris ten eeuwigen dage rond moeten krabbelen.

HENDRIK.
Zoo oud worden we toch niet.

LEENTJE.
Jij lomperd,

(snikkend)

oh, oh! En dat alles om dat lamme woord. En dan zit je als een gek den geheelen avond a... a... a... ana... ana...

HENDRIK.
Ja, ja, ga door, dat is het begin! Ana... ana.

LEENTJE.
Jij wordt gek of je bent het.

HENDRIK

(valt hopeloos op een stoel).

Ik geloof het ook. Ik word gek als ik dat woord niet vind.

(springt op)

. Ik ga naar Timmers, den boekhandelaar, om een nieuw woordenboekje.

LEENTJE.
Maar, man, 't is hondenweer buiten. En dan onkosten te maken om een woord, waar er een woordenboekje in huis is!

HENDRIK

(dol).

Maar waar is het dan!

LEENTJE.
Ik weet het niet.

HENDRIK.
Ik ga. Vrouw, opzij! Ik moet weg.

LEENTJE.
Je blijft hier. Ik laat je in zoo'n toestand niet over straat. De politie pakt je op of ze stoppen je in een gekkenhuis.

HENDRIK.
Ik moet! Opzij, waar is mijn hoed!

LEENTJE

(houdt hem tegen).

Je blijft, ik wil niet hebben dat je voor gek loopt.

(vleiend)

Toe nu, lieve man, wil je een slokje water met Hoffmann voor de zenuwen, hè?

HENDRIK.

Leen, maak me niet razend. Water met Hoffmann? Neen, dat woord, dat woord! Ana... ana... ana...

(knoopt zijn jas dicht)

.

Leentje.
Oh, ik ben zoo bang. Hendrik, toe nu, blijf nu hier.

Hendrik

(bemerkt, terwijl hij zijn jas toeknoopt, een dikte in zijn binnenzak).

Wat heb ik nu weer in mijn zak?

(haalt er een boekje uit)

Mijn... mijn woordenboekje.

Leentje.
Je woordenboekje! Zie je nu wel dat ik het niet gehad heb? Je hebt het bepaald in je zak gestopt nadat je het gebruikt hebt.

Hendrik.
Mijn woordenboekje! Oh, nu zijn we gered.

Leentje.
Kijk nu in Godsnaam maar gauw, dan ben ik van je gezeur af. Kijk dan toch, man!

Hendrik

(voor zich uitstarend).

Nu moest het er eens niet instaan!

Leentje.
Maar kijk dan toch.

Hendrik.
Dan was ik ten einde raad.

Leentje.
Geef maar hier, dan zal ik zien.

Hendrik.
Neen, dat moet ik doen.

(slaat het open)

A... aba... ada

(zoekt eenige bladzijden)

hier is het, hier staat het, hoera!

Leentje.
Wat is het nu?

Hendrik.
Raad eens.

Leentje.
Dat heb ik al dien tijd al gedaan. Ik weet het immers niet.

Hendrik.
Een... anachronisme.

Leentje.
Een anachronisme! En heb je voor dat gekke woord nu onzen heelen avond bedorven? Je moest je schamen.

Hendrik.
Een anachronisme! Dat ik daar nu niet op kon komen. Honderdmaal kan ik het zeggen, honderdmaal heb ik het gebruikt, en nu, van avond... heb ik er eerst de heele huishouding voor op stelten moeten zetten.

Leentje.
Je bent zeker wel blij dat je dat ongelukkige woord nu hebt.

Hendrik.
Of ik blij ben! Het bezorgt me tenminste een gerusten slaap.

Leentje.
En het is je wel wat waard ook? Is 't niet, man?

Hendrik

(terzijde).

O hemel, dat wordt een aanslag op mijn portemonnaie.

Leentje.
Nu, is 't niet zoo?

Hendrik.
Wat waard, wat waard? Wat noem je wat waard?

Leentje.
Nu, zoo'n gulden of vier, vijf!

Hendrik.
God beware me.

Leentje.
Dat hoop ik. Maar kijk, ik wil je eens wat zeggen. Je weet, tante Sientje is een erftante en die moet je te vriend houden.

Hendrik.
Natuurlijk.

LEENTJE.
Als ze nu bemerkt dat haar bloempot gebroken is, zal ze vreeselijk boos zijn. Nu heb ik zoo'n zelfden bloempot bij Van Noort zien staan en die kost vier gulden vijftig. Dien koopen wij en ze weet nooit wat met den haren gebeurd is.

HENDRIK.
Dien koopen wij, dat wil zeggen: ik betaal hem, en dat alles in de hoop dat het oude mensch gauw dood gaat. Nu, 't is wel niet mooi, maar ik zal het doen. Als ik echter geweten had, dat dat anachronisme mij zoo duur te staan was gekomen, dan had ik het zoeken al veel eer opgegeven.

LEENTJE.
Is dat dan zoo duur? Voor vier gulden vijftig heb je een gerusten slaap en behoudt je een erftante.

HENDRIK.
Och, ik zal je maar gelijk geven, want je moet toch het laatste woord hebben.

LEENTJE.
Dat behoort ook zoo.

Meta van Bingerden.
Door Th.A. Quanjer.

I.

De frissche koelte van uw hei
Waait u het leven toe!
P.A. DE GENESTET.

Luisterrijk natuurtooneel: de ondergaande zon op de Veluwe!

Het is alsof de geheele Westelijke horizont in vollen gloed staat.

Zie! De witte stammen van het berkenbosch schitteren als zooveel zilveren zuilen, die een gouden koepeldak schragen. - Het paleis uit een feeënsprookje.

De laatste zonnestralen dartelen aan de overzijde op de

REITZ.

SCHALK BURGER.

LUCAS MEIJER.

heide, en werpen een purperen weerschijn over de paarse erica's.

Hooge sier-sparren, wier talrijke bruine appels als klokjes afhangen tusschen het donker-groene loover, steken bijna zwart af tegen den achtergrond van het landschap, en verheffen hunne spitse kruinen tot boven het dak der villa; terwijl hunne onderste takken een groot cirkelvlak beslaan op den zandigen bodem.

Op den top van een dier reuzen laat een lijster haar avondlied hooren, als jubelt en juicht ze om het verrukkelijke schouwspel, dat ze waarneemt van haar verheven standpunt.

Haar zang is nagenoeg het eenige geluid, dat zich in de nabijheid laat hooren; slechts een licht gegons van insecten vervult als 't ware de lucht. Meer in de verte doet een koekoek zijn ietwat eentonigen roep weerklinken.

Een van de ramen der villa, naast de veranda, is hoog opgeschoven, zoodat de harsachtige uitwasemingen van sparren en dennen, vermengd met de heerlijke lucht van rozen en reseda, naar binnen stroomen.

Een dame van ongeveer vijftigjarigen leeftijd staat, met beide handen steunende op de vensterbank, vol bewondering uit te zien naar het reeds zoovele malen waargenomen, doch telkens weer opnieuw treffend schouwspel. Zij ademt met volle teugen de heerlijke, verkwikkende geuren in, en blijft langen tijd bijna onbeweeglijk in die rustige houding, genietende van de schoone natuur.

De stilte, die ook in de kamer heerscht, zou doen vermoeden, dat zij er alléén aanwezig is, zoo niet een der laatste zonnestralen - die nog even speelt met zijne licht-glansen in het berkenloover - door het raam naar binnen vallende, er de aanwezigheid verried van eene tweede vrouwelijke gedaante, die op eene sofa uitgestrekt ligt. Men zou kunnen denken dat zij sliep, zoo niet een half-onderdrukte geeuw en een zucht het bewijs gaven, dat haar rust slechts schijnbaar is.

Eindelijk is de zon als een gloeiende bol aan de kim verdwenen, en langzamerhand hult zich het landschap in zachte schemering, waarna alleen eenige roode, paarse en violette tinten aan den Westelijken gezichtseinder achterblijven.

Nog altijd staat de dame aan het venster uit te zien, totdat een tikken op de kamerdeur haar afleidt, en ze zich naar binnen keert.

Zij, die op de sofa lag, heeft zich middelerwijl een oogenblik uit hare lustelooze houding opgericht, en ‘binnen’ geroepen.

't Is Jan, de huisknecht, die komt vragen, of de lichten ontstoken moeten worden.

‘Goed, Jan!’ is het antwoord der oudste dame. En terwijl hij gaat zorgen voor de lampen, waarvan de eene in het midden der kamer hangt, en de andere hare plaats heeft op een hoektafeltje, vervolgt mevrouw:

‘Je moest de zonneblinden voorloopig nog maar niet sluiten, Jan! - 't Is zoo'n heerlijke avond, dat het jammer zou wezen, de frissche lucht niet onbelemmerd naar binnen te laten stroomen.’

‘Best, mevrouw!’ is het antwoord. ‘Wilt u het theewater al hebben?’

‘Ja! dat is goed. Breng het maar vast. En als je dat gedaan hebt, haal dan bij den baas de bloemen, die ik hem van middag verzocht heb, af te snijden. Ik zal ze zelve wel schikken.’

De jongste dame, die intusschen hare vroegere houding op de canapé hernomen heeft, richt zich eerst, nadat Jan voldaan heeft aan de verschillende bevelen, langzaam op, om zich met de zorg voor het theeblad te belasten.

Het ziet er nu in de kamer recht gezellig uit. De hangende ‘lampe Belge’, wier pit blijkbaar goed onderhouden is, wordt slechts door een mat-glazen ballon overdekt, en verspreidt zoodoende een helder licht door het ruime vertrek, terwijl ze hoog genoeg hangt, om voor de oogen niet hinderlijk te zijn.

De groote staande lamp in den hoek is daarentegen versierd met een geel-zijden, wijd-uitstaande kap; ze werpt een zacht schijnsel op het tafeltje, dat prijkt met eenige mooie photographieën uit de ‘Galerie der Beaux-Arts’, en verlicht tevens phantastisch een ‘binnenhuisje van Vaarberg’ aan den wand.

De meubels, niet aan een bepaalden stijl gebonden, zien er uitlokkend genoeg uit. Behalve de gemakkelijke sofa en een viertal crapeaux, vindt men er enkele stoelen van meer antiek model, netjes onderhouden, benevens een groote tafel onder de lamp, het reeds gemelde tafeltje in den hoek, en nog een derde bij een der ramen, van waar men overdag een verrukkelijk uitzicht heeft op den met Amerikaansche eiken beplanten straatweg.

Behalve het genoemde binnenhuisje versieren nog eenige andere goede schilderijen, waaronder een ijstafereel van Schelfhout, den wand. Een pendule Louis XIV met toebehooren op den zwart-marmeren schoorsteenmantel, waarboven een prachtige geslepen spiegel hangt; een kleine boekenkast, gevuld met nette banden, een Venus van Milo op een standaard, benevens eenige tapisseriewerkjes en nog enkele snuisterijen hier en daar, voltooien de meubileering, die niet te karig is om de ruime kamers ongezellig te doen zijn, en evenmin te overladen; zoodat men, ook bij bezoek van eenige gasten, er zich nog gemakkelijk kan bewegen.

Zij, die nu bezig is, den trekpot op te schenken, staat in het volle licht der hanglamp. Ze is ongeveer zes-en-twintig jaar, van middelmatige lengte, met een goed ontwikkelde buste, frissche, gezonde kleur, donkerblond haar en wenkbrauwen en met vrij-regelmatige trekken: de bovenlip is eenigszins opgetrokken. Ze is geene bepaalde ‘schoonheid’, doch kan gerekend worden tot de grootere klasse van ‘knappe meisjes’. Jammer dat haar gelaat dikwijls ontsierd wordt door eene uitdrukking van lusteloosheid of verveling.

De andere, die ijverig bezig is met het schikken van rozen, reseda's, anjelieren en heliotropen in een paar vazen van Delftsch aardewerk, ziet er, ondanks hare vijftig jaren, zeer goed uit. Ze heeft eene slanke, nog lenige gestalte; het donkere, eenigszins grijzende haar bezit nog zijn vollen glans. De heldere, bruine oogen hebben eene

rustige, tevreden uitdrukking, volkomen in harmonie met de gelaatstrekken, die nog veel van hunne vroegere schoonheid hebben overgehouden.

Beide vrouwen zijn intusschen zwijgend aan hare bezigheden gebleven. De bloemen zijn thans behoorlijk geschikt, en de vazen worden, tot nadere bestemming, voorloopig op eene der kleinere tafels gezet, waarna mevrouw zich nogmaals begeeft naar het opgeschoven raam. Zij laat zich onwillekeurig een: ‘Hè, hoe heerlijk!’ ontvallen, als ze door herhaalde diepe inademing de buitenlucht heeft opgesnoven.

‘Maar moeder,’ voegt de andere haar toe, ‘hoe kunt u toch altijd zoo dwepen met die eentonige hei en die vervelende berken?’

‘Och, Marie,’ is het kalme antwoord, ‘we worden het daarover immers nooit eens. Laat het mij ten minste ongestoord genieten.’

‘Welnu, ik heb er vrede mee, ofschoon ik me gods-terwereld niet kan begrijpen, hoe je op den duur u kunt schikken in zoo'n allersaaiste levenswijs. Waarom niet nu en dan een groote reis naar het buitenland gedaan, of anders den gruwelijken winter in een groote stad doorgebracht?’

‘Zooals ik je reeds zoo menigmalen gezegd heb, zou zulk een levenswijze misschien méér kosten dan onze beurs toelaat, omdat we er zoodoende twee dure huishoudens op na zouden houden. En dan nog, ik heb er volstrekt geen behoefte aan. Ik vind den winter hier in deze heerlijke omgeving volstrekt niet gruwelijk. En jij hebt voor je zelve niet te klagen; immers de helft van den tijd ben je elders. Bovendien, 't is hier je laatste zomer, en, voordat de winter komt, kun je voorgoed de vervelende hei en berken ontvluchten.’

‘Alweer dat huwelijk....?’

‘Welnu, 't is toch je eigen vrije wil. Ik heb het je niet opgedrongen.’

‘Dat is waar!’ - klinkt het scherpe, bijna nijdige antwoord. ‘Maar dat is nog geen reden, dat ìk er zoo bijzonder ingenomen mee zijn moet. Trouwens, een man of een stiefmoeder, dat is voor mij al tamelijk hetzelfde, want in beide gevallen heb ik maar zoet aan den leiband te loopen.’

‘Die band werd, dunkt me, door mij toch niet al te strak gehouden, en ik toonde je nooit maar een *stief*moeder te zijn.’

‘'t Kan wezen dat ú er zóó over denkt, maar ìk heb nu eenmaal die begeerte naar volkomen vrijheid en onafhankelijkheid geërfd van mijn moeder. Jammer genoeg dat ze me ook niet het noodige kapitaal heeft nagelaten, waarmede ik zou kunnen voldoen aan die behoefte tot zelfstandigheid.’

Mevrouw, die reeds sedert lang gewend is aan zulk een onaangename, scherpe en onhebbelijke taal harer stiefdochter, doet er verder het zwijgen toe, en trekt tweemaal aan het schellekoord, waarop spoedig een dienstmeisje binnenkomt, aan wie ze vraagt:

‘Mietje, brandt het licht op de logeerkamer?’

‘Ja, mevrouw! Zoo juist heb ik het aangestoken.’

‘Breng er dan deze bloemen en zet ze op de tafel. Maar voorzichtig hoor! Je hebt gezorgd dat het vertrek behoorlijk in orde is?’

‘Ik heb alles gedaan, zooals u het me belast hebt.’

‘'t Is goed, Mietje, ik ben dat ook van je gewend. Als het rijtuig straks van het station terugkomt, breng dan met Jan het goed van juffrouw Van Bingerden boven. Ik zal haar zelve wel in de vestibule ontvangen.’

‘Goed, mevrouw.’

‘En -’ herneemt deze, ‘als de juffrouw er is, zet dan hier op dit tafeltje klaar wat ik je straks zoolang heb laten opbergen in het buffet. De juffrouw heeft een lange reis gehad en zal dus bij haar komst wel naar iets verfrisschends verlangen.’

De jongere dame heeft zich onder al deze beschikkingen terzijde gehouden zonder er zich ook maar het minste mede te bemoeien, doch nauwelijks heeft Mietje de kamer verlaten, of het klinkt op vrij snibbigen toon:

‘Wat een drukte voor een juffertje, dat toch eigenlijk niet veel meer dan een dienstbode is.’

‘Ik hoop, Marie,’ is het kalme, waardige antwoord, ‘in

mejuffrouw Van Bingerden een lieve huisgenoote te ontvangen, die voortaan met mij alle lief en leed in mijn wereldje op de heide zal willen deelen. Ik verlang in ieder geval, dat jij je daarnaar zult gelieven te gedragen.'

En wetende dat er vooreerst geen einde zal komen aan het onverkwikkelijke gesprek, zoolang ze bijeen blijven, stapt mevrouw door de veranda-deur naar buiten, om nog een oog te slaan op de rustige omgeving, waar thans de heldere maneschijn heeft omgetooverd in zilver, wat zoo straks nog door de ondergaande zon glansde als schitterend goud.

II.

O, dat ge eens de moederzorgen loont
Van haar, in wier gemoed de vrede troont,
Die voor haar kroost de reinste zielebeden
Bekrachtigt met haar zorg en duizend teederheden.

W.J. VAN ZEGGELEN.

'Heiderust', de hier bedoelde villa, gelegen aan den zuiderzoom der Veluwe, werd ongeveer dertig jaren geleden gebouwd door een rijkgeworden industriëel, die, zelf een groot buiten in de naaste omgeving bewonende, het plan had gevormd in den omtrek eenige villa's te doen verrijzen.

Heiderust was het eerst aan de beurt, en, ofschoon van betrekkelijk bescheiden afmetingen, werd het uit ruime beurs hoogst solide opgetrokken binnen een afgebakend terrein van ongeveer vier hectaren. Behalve het hoogst gerieflijke huis werden een stal met koetshuis en koetsierswoning benevens een paar gemetselde schuren, broeikassen, honden- en kippenhokken gebouwd, terwijl ruime bloem- en moestuinen en ten slotte een wandelpark van berken, dennen en sparren de kleine buitenplaats voltooiden.

Jammer genoeg, dat bedoelde industriëel zijn grootsch plan niet kon voltooien, want nauwelijks was Heiderust gereed of de onverbiddelijke dood bracht den eigenaar ten grave.

Al zijn onroerende goederen werden door de erven verkocht.

Dientengevolge kwam Heiderust in handen van den heer Mr. W. van Voorst, die te Arnhem eene betrekking bekleedde bij de rechterlijke macht.

De nieuwe eigenaar bewoonde zijne villa alleen des zomers, omdat zijne echtgenoote een voortdurend verblijf op het platteland volstrekt niet begeerde.

Mevrouw Van Voorst was een meisje uit deftigen stand, doch onbemiddeld. Ze had den echtgenoot aangenomen minder uit liefde dan wel omdat ze in zijn goede positie een welkom middel zag, zich te onttrekken aan de vele geldelijke zorgen, die ze voortdurend in het ouderlijke huis had zien heerschen. Maar, zooals het vaak gebeurt, als men onverwacht in betere omstandigheden geraakt, gevoelde zij zich weldra slechts ten halve bevredigd. Ze verlangde méér, en ging zich gaandeweg van alle mogelijke weelde omgeven, verre boven de overigens vrij ruime middelen van haar echtgenoot. Toen deze, die haar uit liefde gehuwd had en wellicht dientengevolge in den beginne veel te veel toegaf aan hare overdreven eischen, eindelijk zich verplicht

gevoelde verzet aan te teekenen tegen hare spilzieke uitgaven, ontstonden soms hoogst onaangename tooneelen, die met den tijd menigvuldiger en heviger werden.

Zooals het spreekwoord zegt: ‘waar liefde slechts van één kant komt, enz.’, zoo ging het ook hier, en na eenig tijdsverloop behoorde hunne vereeniging tot de groote rubriek ‘ongelukkige huwelijken’.

In het vijfde jaar hunner verbintenis werd mevrouw Van Voorst aangetast door een hevige ziekte, waaraan zij binnen eenige dagen overleed, hem nalatende een dochtertje van ruim drie jaar.

Ofschoon zijne liefde sedert lang was verkoeld, zag hij haar niettemin met weemoed van zich gaan, terwijl hij gevoelde, dat het nu dubbel zijn plicht werd zich ijverig toe te leggen op de vorming van het karakter der kleine, dat, ondanks den jeugdigen leeftijd, reeds zooveel verkeerde plooien had aangenomen.

Op den duur bleek het hem, ook ten gevolge van zijn vele drukke ambtsbezigheden, te moeilijk, om, zonder vrouwenhulp, aan de opvoeding de noodige zorgen te besteden, zoodat hij wel gedwongen werd uit te zien naar eene, die hem in die zware taak ter zijde zou staan.

Eene gouvernante, door hem aangenomen, toonde aldra eenigen toeleg om tot hem in eene nauwere betrekking te geraken; doch daar hij vrij spoedig hare plannen doorzag, en zij hem niet de daartoe geschikte persoon toescheen, zoo duurde haar verblijf te zijnent slechts zeer kort. Een nieuwe proeve in die richting durfde hij niet wagen.

In dien tijd kwam hij in aanraking met eene jonge dame, met wie hij in zijne ‘Lümmel-Jahre’ erg gedweept had, doch die hem sedert uit het oog was gegaan. En - ‘alte Liebe rostet nicht’ - het scheen, alsof dat gevoel uit zijn kindertijd met dubbele kracht terugkeerde. Ook zij herinnerde zich nog levendig den vroolijken knaap, die echter in háre nabijheid zich dikwijls zoo bedeesd en onbeholpen had voorgedaan, doch dien ze niettemin in hare meisjesdroomen zoo vaak als een held had zien optreden. In 't kort: zij, de achtentwintig-jarige Anna van Bergen, die reeds een paar malen een zich-voordoende partij had afgeslagen, ging er zonder eenig bezwaar toe over, den vriend harer jeugd in zijne taak ter zijde te staan, zich heilig voornemende, voor het vier-jarig dochtertje van den weduwnaar geene stiefmaar eene eigen moeder te worden.

Als zoodanig deed de tweede mevrouw Van Voorst zich steeds kennen. Met de meeste liefde en toewijding trachtte zij het hart der kleine te winnen, en de plooien van eigenzinnigheid en brutaliteit glad te strijken. Dit gelukte haar dan ook voor een groot gedeelte. Doch toen zijzelve haren echtgenoot een pand hunner liefde had geschonken, in den vorm van een flinken, gezonden jongen, werd het kinderlijk gemoed van Marie, die zich werkelijk aan hare tweede moeder was gaan hechten, door een gevoel van jaloezie overmeesterd, en hare nukken kwamen in verdubbelde mate terug. Toch toonde mevrouw nimmer eenige voorliefde voor eigen kind, maar behandelde zij het tweetal met dezelfde gevoelens van toegenegenheid.

Behalve deze verdrietelijkheden met zijn dochtertje, was het tweede huwelijk van den heer Van Voorst hoogst gelukkig, en hij was zijne vrouw recht dankbaar voor de verstandige, soms opofferende wijze, waarop ze Marie wist te leiden. Niettemin werd het, om verschillende redenen, in den loop van den tijd raadzaam geacht, het meisje eenige jaren aan de huiselijke omgeving te onttrekken en haar onder toezicht te stellen van de directrice eener voorname, doch strenge kostschool.

(*Wordt vervolgd.*)

De drie boerengedelegeerden.
(Bij de portretten op blz. 193.)

Wij meenen den lezers van 'De Huisvriend' geen ondienst te doen door ze de portretten te laten zien van de heeren Schalk Burger, Lucas Meijer en Reitz, de drie Boerengedelegeerden, die bij elkaar zijn gekomen om over den vrede te onderhandelen.

Wij zullen hier in geen politieke beschouwingen vervallen; de dagbladen hebben er ons genoeg van verteld, en hoewel wij voor den uitslag vreezen, wenschen wij van harte, dat die vrees ongegrond moge blijken, en zij succes mogen hebben op hun edel streven.

Een Kinder-Republiek in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Met illustratiën.

Moet men de menschen tot deugd dwingen of opvoeden? Dit is een vraag, die reeds dikwijls gesteld is, maar nog niet beslissend beantwoord kan worden, zoolang niet alle menschen van huis uit gelijke geaardheid hebben. In de theorie zal men stellig de voorkeur geven aan opvoeding boven dwang, maar de practijk leert, dat dat niet altijd evengoed uitkomt. De eene mensch moet met zachtheid, de ander met gestrengheid behandeld worden; dat is bij volwassenen evengoed het geval als bij kinderen. De ondervinding heeft geleerd, dat men in den regel beide noodig heeft, dat men geen opvoeding hebben kan zonder dwang en dat men er zich van bedienen moet tot bereiking van zijn doel. Daarmee houdt men rekenschap in den staat, in allerlei instellingen

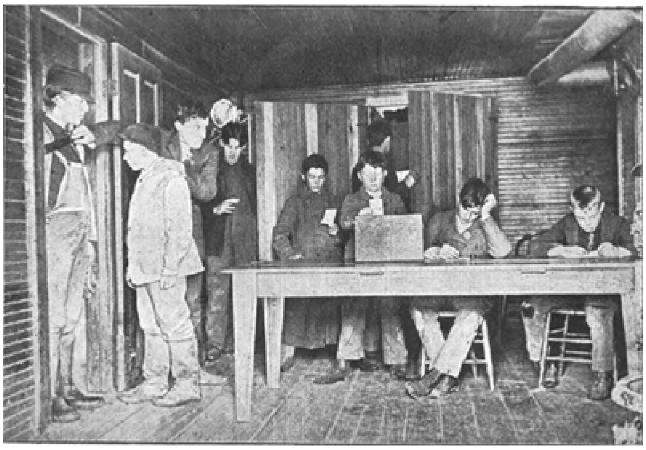

HET AFGEVEN DER STEMBILJETTEN.

en ten slotte ook in het huiselijk leven.

In de laatste jaren is men er in de beschaafde landen op uit om maatregelen te nemen, ten einde het toenemen in aantal van jeugdige misdadigers tegen te gaan.

Onder de vele proeven, die men zoowel van particuliere zijde als vanwege den staat in dit opzicht genomen heeft, is wel de merkwaardigste, die in Amerika door een zekeren Mr. George in Treeville genomen werd.

Hij heeft namelijk een kleinen staat, een kinderrepubliek in het leven geroepen, welks bestuur ook in handen van kinderen is. Niet met opzet heeft Mr. George deze eigenaardige instelling gemaakt, maar door toeval is hij op de gedachte gekomen. Oorspronkelijk was het doel, dat hem voor oogen zweefde, om verwaarloosde kinderen aan hun zedelijke ellende te onttrekken. Eerst meende hij, dat het voldoende zou zijn als hij ze een beter lichamelijke opvoeding gaf, en door zijn goed hart daartoe gebracht, nam hij een paar kinderen op, die in de straten van New-York in de brandende zon versmachtend ronddwaalden, bereid om bij het invallen van de duisternis elke misdaad, die men hen opdroeg, ten uitvoer te brengen. Hij nam ze mee naar zijn landgoed, kleedde ze zindelijk en gaf ze goed te eten en te drinken. Doch op zekeren dag kwam hij op het idee, om een schrede verder te gaan en de kleinen niet alleen door hun lotsverbetering van het plegen van een misdaad af te houden, maar ook bij hen een gevoel van verantwoordelijkheid te wekken. Een meisje

had een nieuwe jurk gekregen; de verpleegden van Mr. George vonden die zeer mooi en gaven duidelijk genoeg te kennen, dat zij voor zulk een kleedingstuk ook zeer dankbaar zouden zijn.

‘Gij zult het hebben,’ sprak Mr. George, ‘maar ge moet er 't een of ander werk voor doen.’

Een groot aantal was er dadelijk toe bereid en volbracht gewillig en goed de opgelegde taak.

Dat was het begin der kinderrepubliek.

De gemeenschap zelf berust op het beginsel, dat de eene dienst den andere waard is, en verder, dat het volk zelf de verantwoordelijkheid voor zijn ontwikkeling te dragen heeft. Het doel, dat Mr. George bij de stichting der republiek voor oogen zweefde, was, met schijnbaar onbruikbaar materiaal en met behulp der grondwetten eener eigen regeering, bruikbare menschen te vormen. Hij hoopt den laster te bestrijden door de eerzucht der lasteraars op te wekken; hij meent, dat de boom het best tot een goeden, gezonden wasdom kan geraken, wanneer men hem steunt als de takken nog geschikt zijn om zich te laten binden. Door arbeid moet de teugellooze vrijheid der kinderen gebonden worden, en zij zullen ook werken, wanneer men hen maar doet inzien, dat hij, die werkt, aanspraak heeft op belooning, en dat hij, die het hardst werkt, in het leven ook het beste vooruitkomt.

Als republikein huldigde Mr. George het republikeinsche

principe, dat een volk zich het best ontwikkelt onder wetten, die hij zelf gemaakt heeft. Daarom heeft hij den kinderen - er is hier sprake van nog niet volwassen personen van 10 tot 18 jaar - het recht gegeven zichzelf te regeeren, en wel in vormen, die, wat de openbare instellingen betreft, in navolging zijn van die der Vereenigde Staten.

Het bewijs, dat hij hiermee den rechten weg had ingeslagen, ondervond Mr. George in de eerste plaats op het gebied van strafrecht. Hij bemerkte spoedig dat knapen, die zich vroeger nooit om straf bekommerd hadden, deze zich veel erger aantrokken, nu ze door huns gelijken opgelegd werd, en ze ook meer ter harte namen. Zij konden zichzelven ook onmogelijk als uitgestootenen beschouwen, daar zij wisten dat ieder ander den volgenden dag hetzelfde kon overkomen, en dat zij, die heden veroordeeld worden, morgen misschien zelf als rechters dienst moeten doen.

De beambten in de kinderrepubliek worden met algemeen stemrecht gekozen; het stemrecht

HET VÓÓRBRENGEN VAN EEN JEUGDIGEN MISDADIGER.

krijgt men op zijn twaalfde jaar. En de kleinen oefenen dat recht maar niet zoo blindelings uit; zij worden in de gelegenheid gesteld zich een oordeel te vormen over den candidaat en over datgene, wat deze waarschijnlijk te doen zal hebben. Zij hebben hun vergaderzaal, waar langere of kortere redevoeringen gehouden worden om elkaar de zaken duidelijk te maken. Zij hebben verder hun vast stembureau, waar de burgers, onder toezicht van een stemcommissie, hun biljetten in het daartoe bestemde kistje werpen. Verder heerscht er geen weelde; de woonvertrekken zijn eenvoudig, maar netjes en gezellig ingericht. Overal en in ieder opzicht heerscht er groote orde. De in Amerika zoo geliefkoosde lynchrechter vindt hier niets te doen; na een nauwkeurig onderzoek en een geregeld verhoor wordt de schuldige veroordeeld.

Ook heeft men niet het recht een vermeenden misdadiger bij den kraag te pakken en in bewaring te stellen, maar evenals in alle goed geordende Staten heeft men er

politieagenten, die zelfs de bevoegdheid hebben, den delinquent ingeval van nood in boeien te slaan.

Het werk, dat de kinderen te verrichten hebben, is van tweeërlei soort. Natuurlijk is het noodzakelijk dat zij de school bezoeken, want, hoe zouden zij de verantwoordelijkheid van een zelfstandige regeering op zich kunnen nemen, zonder geestelijke vorming? Verder bestaan er, behalve de bediening der ambten, nog een massa nuttige bezigheden in dienst der gemeenschap, bijv. het werk op het veld en in den tuin. Wie daar flink werkt, heeft, behalve de gezonde beweging in de vrije open lucht, nog het voordeel van een goede belooning; hij kan den kassier (natuurlijk ook een kleine burger der republiek) een hooger rekening voorleggen dan hij, die minder vlijtig geweest is.

Toch worden de kinderen niet tot knorrige mannen opgevoed, die slechts den ernst van het leven leeren kennen; maar na gedanen arbeid mogen zij, vóór het naar bed gaan, spelen, waarbij men hun kinderlijke opgewektheid luid in de lucht hoort weerklinken, evenals op een speelplaats waar de uitgelaten jeugd ronddartelt. En juist door deze gelijke verdeeling van arbeid en genoegen is men er in geslaagd, de kleine burgers aan de republiek te binden. Vroeger ontliepen zij maar al te gaarne het ouderlijk huis, wanneer het hen daar niet beviel, of een genoegen - in de meeste gevallen een verboden - hen naar buiten lokte. Daarbij valt ook waar te nemen, dat in de ziel van knapen en meisjes, die vroeger een zwervend leven leidden, met de liefde voor de republiek tegelijk de liefde toeneemt voor het ouderhuis, zoodat de kleine vagebonden, die zich vroeger nooit om vader of moeder bekommerden, behoefte gevoelen, zoodra zij eenigszins in de republiek ingeburgerd zijn, de gemeenschap met hun ouders door briefwisseling te onderhouden. Daaruit mag men afleiden, dat zij zich goed zullen houden, ook al zijn zij later hun eigen kleinen staat ontgroeid. Hoever deze veronderstelling bewaarheid zal worden, is nog niet met zekerheid te zeggen, daar de geheele instelling eerst sedert het jaar 1895 bestaat, zoodat nu nog slechts geoordeeld kan worden over het succès in de republiek zelve behaald.

Volgens mededeelingen van Mr. George, zijn in de eerste vijf jaar 119 kinderen uit de republiek gegaan, behalve nog een grooter aantal van hen, die zich maar tijdelijk hadden aangesloten. Van dezen is er geen ontslagen, die getoond heeft geheel onverbeterlijk te zijn. Velen, die zich op een bepaalden tijd bij de republiek hebben aangesloten, of voor een kleine bijdrage door de ouders werden overgegeven, gingen te vroeg weer weg om een beslist oordeel te kunnen vellen. Toch was in de meeste gevallen het veel verbeterd gedrag der kinderen de oorzaak, dat de ouders ze weer opeischten. Van dezen konden 21 een getuigschrift eerste klasse meekrijgen; het luidde, zoowel wat gedrag als vlijt betrof: ‘uitmuntend’; dit kon voor het gedrag alléén nog van een dozijn exburgers getuigd worden. Overigens worden de burgers bij het verlaten der republiek niet voorgoed uit het oog verloren; Mr. George houdt steeds briefwisseling met de vrienden zijner onderneming, die zich zooveel mogelijk het lot der jongens, die de republiek verlaten hebben, aantrekken; bovendien hebben zich in verschillende steden zoogenaamde maandclubs gevormd, die door vergaderingen op gezette tijden de gemeenschap trachten te onderhouden. Daardoor komt het maar zeer zelden voor, dat Mr. George het spoor van een zijner verpleegden geheel kwijtraakt, en dit zal natuurlijk nog minder voorkomen naarmate de republiek bekend wordt en zich uitbreidt.

Het ligt voor de hand, dat het voorbeeld, door Mr. George gegeven, niet in alle staten navolging kan vinden; maar toch is het uit een paedagogisch en sociaal-politiek standpunt van groot belang, de kinderrepubliek en het succes,

dat zij hebben, na te gaan. Bovendien is niet uitgesloten, dat men naar haar voorbeeld, in aansluiting met de plaatselijke omstandigheden, zulke ondernemingen kan in 't leven roepen. Want het voornaamste principe dezer kinderrepubliek, om het eergevoel op te wekken door de kinderen zichzelven te laten besturen, zal overal uitstekend werken en goede vruchten dragen.

In Amerika is zij reeds zeer in aanzien, zoodat de financieele nood, waarin zij in den beginne verkeerden, ook veel verminderd is. De republiek heeft reeds voldoende vertrouwen verworven om een geldleening, al is zij ook niet groot, te kunnen aangaan, en ver in het rond wordt zij geldelijk ondersteund.

Haar toekomst schijnt te meer verzekerd, daar de Amerikaansche vrouwen zich zeer voor haar welvaart interesseeren en tot hare ondersteuning een commissie gevormd hebben, waartoe zeer vele aanzienlijke

LOONBETALING DOOR DEN KASSIER.

dames behooren. En ook in Amerika geldt het spreekwoord: *Ce que femme veut, Dieu le veut.*

Zoo is het leven....
Door Jo.

'Dag, dag,' zei ik lachende. 'Krijg ik een hand?'

Het blonde krulkopje kwam wat dichterbij; hij opende de buitendeur wijder en daalde voetje voor voetje de drie treden af, o zoo langzaam... En eerst toen zag ik, dat hij gebrekkig was. Zijn linkerbeen in een ijzeren beugel trok en hij kon slechts met moeite zijn voet verzetten.

Hij droeg een donkerblauw matrozenpak met helder witten kraag, een groot anker op zijn arm, in 'vijf kleuren', zei hij verrukt. 't Was voor het eerst vandaag dat hij het droeg.

Ik kende hem niet, ik had hem nog nooit gezien, maar langs het huis wandelende, had hij mijn aandacht getrokken.

Zijn vriendelijk lachend gezichtje straalde mij tegen en ik kon niet nalaten eens een praatje met hem te maken en hem een hand te geven.

'Hoe heet je?' vroeg ik.

‘Karel,’ zei hij, zijn heldere oogen naar mij opslaande.
‘Heb je nog meer broertjes?’
‘Twee. Een van twaalf en een van tien jaar. Ik ben acht, ik heb geen zusjes.’
‘Zoo.’ lachte ik.
Hij deed een paar passen achteruit en leunde tegen den muur.
‘Was je aan het wandelen geweest zoo in den vroegen morgen?’ vroeg ik.
‘Neen, voor Ma naar de post. Pa vaart.’
‘Zoo, en speel je veel buiten?’
Zijn mooi kindergezicht betrok - een donker blosje kleurde de fluweelen wangetjes.
‘Bijna nooit,’ zei hij, het scheen mij toe wat verwijtend.
‘Het is binnen zeker net zoo prettig spelen,’ liet ik er dadelijk op volgen, trachtende mijn onvoorzichtigheid te bedekken.
Hij buiten spelen! de arme vent!
Zijn mooie blauwe oogen knipten even verraderlijk.
‘Bij Ma is het net zoo prettig, denk ik?’
Hij drukte zich stijver tegen den muur en trok zenuwachtig aan zijn clubje. Hij antwoordde niet. Verwijtend sloeg hij plotseling de oogen naar mij op.
‘Ma speelt nooit met me. Ma schrijft in de krant en in boeken. Ma heeft nooit tijd, ma doet niets anders dan schrijven.’
‘Zoo,’ zei ik geroerd.
Een steek ging mij door het hart. Arme verlaten jongen, ongelukkig, engelachtig kind!
‘Heb u ook jongens?’ vroeg hij zacht.
‘Neen, lieve vent. Onze lieve Heer heeft mij nooit met kinderen gezegend. Ik zou dankbaar zijn als ik zoo'n lieven, goeden jongen had als jij bent. Je ben een groote schat.’
En ik bukte mij voorover, sloeg mijn voile op en kuste den knaap op beide wangen.
‘Ik houd ook van u,’ zei hij, zijn armpjes om mijn hals slaande, ‘en ik zie u pas voor het eerst.’
‘Misschien zullen wij elkander wel meer zien, Kareltje,’ zei ik geroerd. ‘Ik zal dikwijls dezen kant heenkomen en naar je uitkijken, en dan houden wij weer een vroeg morgenpraatje.’
‘Ja,’ zei hij lachende.
De deur werd geopend en twee jongens stormden naar buiten. Het waren Karel's broertjes, die op straat gingen spelen,
‘Karel, of je boven zal komen, je moet pianospelen voor ma.’
‘Ja,’ zei hij met een zucht.
Met een weemoedigen blik zag hij zijn broertjes na en keerde zich toen om, de stoep op.
‘Karel, vergeet je mij?’ vroeg ik, mijn hand uitstekende.
‘Nee, nee,’ zei hij en zijn gezichtje verhelderde weer. ‘U moet dikwijls terugkomen. Ik houd van u.’
Bij de derde trede rustte hij even en duwde de huisdeur verder open.
‘Dag! dag!’
Hij wierp mij nog een kushand toe en ik bleef nog even staan.
Mijn oog rustte op het naambordje en de tranen schoten mij in de oogen.
Of ik dien naam kende?
Zij schreef in ‘kranten’ en ‘boeken’, had hij gezegd. Wie kende de gevierde schrijfster niet? Er was pas een boekje van haar verschenen over ‘opvoedkunde’...

‘Arme, arme jongen,’ dacht ik.

'Dag! dag!'

'Dag, lieve jongen!'

Hij *kon* niet scheiden nog, hij gluurde nog door de reet van de deur en lachte mij toe.

'Tot ziens,' riep ik hem toe.

Nog een kushand en de deur viel in het slot.

Toen ging ik verder. Mijn hart klopte in mijn keel. Ik had kunnen schreien, snikken over de wreedheid van het leven, de onwaarheid van het menschenbestaan, de valschheid... o, die theorie... opvoedkunde...

Bij den hoek van de straat gekomen, bleef ik weer staan. Ik hoorde een piano en zag nog eens naar boven, naar het huis, waar Kareltje woonde. Op de eerste verdieping stond een raam open. Een zachte kinderstem begeleidde de muziek... een, twee drie, vier... eene, tweeë drieë, viere...

Ik liep verder, haastig gejaagd.

De vogels kweelden, jubelden hun morgenlied, jubelden van het heerlijke leven....

En voor haar venster zat de gevierde schrijfster, mijmerende over haar nieuw boek... 'Moederweelde'.

Zoo is het leven... de theorie, maar de practijk?

Het leven der berggidsen.

Er bestaat mogelijk geen andere klasse van menschen, wier bedrijf en karakter door de reizigers zoo verschillend beoordeeld worden als die der berggidsen, en niet zelden is dit oordeel zeer ongunstig, voornamelijk wanneer men het hoort van personen, die alleen de 'gidsen' der dalen kennen, maar nooit een echten gletscherman in het hooggebergte aan het werk zagen.

Daarover moet men zich niet verwonderen, want evenals de soldaat in vredestijd, de zeeman aan land niet altijd bewondering wekken, zoo speelt ook de berggids, zoolang hij hotels en stations afloopt, een rol, die niet zeer heldhaftig is.

Een reiziger, die de Alpendalen een vluchtig bezoek brengt, misschien ook een kleinen pas met makkelijk begaanbaren weg oversteekt en meer bagage dan ondervinding met zich voert, moet teleurgesteld, ja verbitterd worden, als hij op zijn tocht een dozijn en meer mannen aantreft, de handen in de zakken, de pijp in den mond, die beide kanten van den weg bewaken en hier op hun buit loeren, terwijl buiten op weiden en akkers de vrouwen en kinderen hard moeten werken.

'En dat zijn nu die beroemde, hooggeprezen gidsen, van wie men zulke heldendaden vertelt?' wordt er niet zelden teleurgesteld gevraagd.

De beroemde Duitsche dichter Heinrich Heine zegt ergens ironisch:

'*Ich bin ein Christ-so steht's im Kirchenbuche.*'

En: '*Ich bin ein Bergführer - hier ist mein Führerbuch*' zeggen vele dezer mannen, maar dan zonder ironie, en uit een zijner zakken haalt hij zijn hem door de hooge overheid uitgereikt legitimatiebewijs voor den dag; hij namelijk, die gids wil worden, moet vooraf een examen afleggen, en bij die gelegenheid krijgt de candidaat zijn diploma benevens een boek voor gidsen.

Het boek maakt natuurlijk niet den man en zijn bekwaamheid moet eerst bewezen worden, 't liefst daar, waar de lawinen kraken. Een moeilijke tocht in het hooggebergte doet eerst recht het onderscheid aan den dag komen tusschen gids en gids.

Beleefdheid en voorkomendheid worden niet zelden in het ijzige Noorden als 't ware weggevaagd, en de eigenlijke eigenschappen van den gids: kracht, moed, energie en in de eerste plaats ondervinding, verschijnen in het beste licht. Den weg naar een rotswand of gletschergrot wijzen, daarbij een sjaal of andere bagage dragen, kan iedere knaap en de echte gids van het hooggebergte leent zich daartoe niet.

Men heeft dikwijls gezegd en geschreven, dat gidsen en gemsjagers identiek zijn; maar dat is niet zoo. Natuurlijk betreden jager en gids tot aan de sneeuwgrens denzelfden bodem, en velen, die in den zomer de ijsbijl hanteeren, grijpen in den herfst naar de karabijn; maar vele gidsen hebben nog nooit op een gemsbok geschoten en vervolgen het wild eerst nadat zij jarenlang met toeristen in de eeuwige sneeuw hebben rondgewaad.

De meeste gidsen behooren tot de vredelievende klasse der kleine boeren. De vader bezat een kleine hoeve, die in het gunstigste geval eenige koeien en geiten en daardoor ook de familie onderhield.

Een stuk land, steenachtig en bovendien dikwijls met schulden bezwaard, en een klein maar aardig huisje, erft de zoon, wien dikwijls als bruidschat zijner vrouw nog een stuk weiland of een aardappelakker ten deel valt. De steenachtige bodem draagt in den korten zomer geen gouden oogst; het meest worden er aardappelen op geplant en het stuk weigrond voorziet den niet grooten veestapel van voedsel.

Melk en kaas, vleesch reeds veel zeldzamer, worden op deze wijze verdiend, en als alles goed gaat, brengt de verkoop van een stuk vee ook een sommetje aan baar geld in huis, dat evenwel aan belasting voor een groot deel weggaat, en daar er bovendien het heele jaar door bijna iederen dag wat noodig is, zooals koffie en schoenen en brood voor de kinderen, is schraalhans er doorgaans keukenmeester. Hoe dus te leven, als er geen geld is?

Om deze reden gaan ieder jaar uit de dalen zooveel jongelieden naar Amerika; daar worden zij wel gekweld door heimwee, maar zij hebben er ten minste brood. Vele anderen worden door het vreemdelingenverkeer geholpen, en als dit niet bestond, zouden er ongetwijfeld nog veel meer jongelieden naar de nieuwe wereld verhuizen. Hij wordt dus gids, wat hij niet doet om vrij te zijn van werken of op een gemakkelijke wijze zijn geld te verdienen, maar hij moet geld verdienen als hij met de zijnen leven wil. Velen hunner hebben geen handwerk geleerd; in hun dal bloeit geen enkele industrie, en hoewel hij zijn best doet en zeer spaarzaam is, gaat hij niet vóór- maar wel achteruit. Er is slechts een kleinigheid noodig om hem in nood te doen geraken. De aardappelen mislukken, een lange winter staat voor de deur, het rund, dat in den herfst ter markt moet, gaat op de Alpen ten gronde, of de man breekt bij het houtvellen een been, of er wordt een kind ziek. Voor een jaar, ja, zelfs voor langeren tijd verkeert men in de grootste ellende; het leven wordt een last. Als er evenwel in de drie korte zomermaanden gelegenheid is een paar tochten te maken, is er veel ellende verholpen; voor een jaar althans is hij weer vrij man geworden. De frissche berglucht heeft hem werkelijk goedgedaan, en de geheele familie ademt vrijer.

Niet allen, maar toch velen gidsen is het zoo gegaan, en dit is ook de reden dat er tegenwoordig veel te veel zijn, en dat slechts enkelen onder hen zoo nu en dan eens een goeden tocht kunnen maken.

Gedeeltelijk ontbreekt het hun aan de gewenschte eigenschappen, maar dikwijls ook aan de gelegenheid om te toonen wie zij zijn en naam te maken. Ook hier spelen toeval en protectie zeer dikwijls een voorname rol. De een heeft reeds als hij zijn loopbaan als gids begint, geluk; hij ontmoet een bekenden, invloedrijken bergbeklimmer, die hem aanbeveelt, en als hij zich goed gedraagt, staat hij na verloop

van eenige jaren reeds in de voorste rijen dier dapperen, wier namen met alle respect genoemd worden, terwijl het een ander volstrekt niet, of eerst na verloop van vele jaren gelukt, zich op te werken.

Eén ding staat evenwel vast: wie bij dit beroep een be-

roemden naam verworven heeft, heeft dien ook stellig verdiend; hier werd nooit een onwaardige als held gevierd!

Eenige tientallen jaren geleden telde men onder de berggidsen eerste klasse slechts een gering aantal gletschermannen. De Alpen waren nog een woest, onbekend gebergte met maagdelijke toppen; wie er van sprak, deed het voorzichtig en met alle achting, die niet vermoeden deed, dat men, in 't gesprek althans, den Materhorn nog eens vertrouwelijk op den schouder zou kloppen, en slechts enkele uitstekende bergbeklimmers zochten en vonden een onbeschrijfelijk genoegen in die verheven eenzaamheid.

Dat was het gouden tijdperk voor de gidsen. Nauwelijks twintig man sterk, beheerschten zij het geheele gebergte en bestegen de hoogste toppen.

De gidsen uit dien tijd waren echte mannen; hun beroep deed het ze worden en de meesten voelden de overweldigende macht der ernstige, zwaarmoedige poëzie, waarmee het Hooggebergte het hart van iederen echten Alpentoerist gevangenneemt. Een eigendomlijk gevoel doorstroomt de borst, wanneer men 's avonds bij het aanbreken der duisternis een onbekenden gletscher betreedt, of hoog in den rotswand een nachtverblijf zoekt. De hooger gelegen gletschers, die nog even in het gouden licht der ondergaande zon stralen, verbleeken langzamerhand, en zien er bleek en koud uit in de avondschemering; plotseling zien zij er zoo vreemd, zoo stom uit. En met het licht verdwijnt ook het leven. Misschien wordt de stilte afgebroken door het kraken eener verwijderde, neerstortende lawine. Er wordt weinig gesproken, maar des te meer gedacht - daarboven wacht misschien een gletschergraf.

Het is niet bij toeval, dat velen der grijze gidsen ernstig en stil worden, wanneer zij hun rijk betreden, terwijl de jongeren er nog schertsen en lachen. Doch dikwijls hebben zij ook herinneringen van prettigen aard, en 's avonds bij het schijnsel van de lantaarn vertelt ‘de oude’ van zijn eerste heldendaden, en dan helderen zijn verweerde gelaatstrekken op.

De mannen uit dien tijd zijn zeldzaam geworden; slechts weinigen nemen nu nog de ijsbijl mede, en zeer velen hebben ze daarboven mee in 't koele graf genomen. De beste gidsen der tweede generatie, die nu den eersten rang innemen onder hun talrijke collega's, zijn zoons of leerlingen van die ‘ouden’.

Deze jongeren hebben voor, dat zij onder leiding van de bedreven gletschermannen hun eerste trappen in het ijs hieuwen, door sneeuw en nevel hun weg vonden en alle stormen leerden trotseeren. Wat de ouden in een lang leven aan ondervinding hebben opgedaan, leerden de jongeren reeds als knapen; nog een paar jaar samen met vader in het hooggebergte, en de zoon of leerling kan als bekwaam gids zijn eigen weg gaan.

Hoewel de meeste gidsen slechts de dorpsschool bezochten en daar zeer gebrekkig onderwijs ontvingen, en er velen zijn die beter hun gletscherprikkel weten te hanteeren dan Hoogduitsch te spreken en van Fransch en Engelsch maar zeer weinig verstaan, behooren de meesten toch tot de intelligentste bergbewoners, hebben gezond verstand, humor en geest, en de vele reizen, waarop hun opmerkzaamheid altijd gaande gehouden wordt, evenals de vertrouwelijke omgang met hun heeren, scherpen hun verstand en vullen de plaats aan van de ontbrekende boekenwijsheid.

En nog een andere kostbare eigenschap maken zij zich langzamerhand eigen, namelijk zelfstandigheid, die hen in alle gevallen, zelfs in de moeilijkste, goed te stade komt.

Reeds sedert jaren bestond er tusschen de zoogenaamde ‘centren’ der Alpen een groote wedijver om de beste gidsen te hebben. Toch zou men zich zeer vergissen, als men dacht dat deze eerzucht der gidsen afbreuk deed aan den prettigen, gemoedelijken omgang onderling. Integendeel zijn trouw, deelneming, vriendschap de schoonste zijden van het leven van den gids. Al de oudere ‘pioniers’ kennen elkaar reeds sedert jaren; zij hebben elkaar iederen zomer hier of daar aangetroffen, in het berghotel, in de hut of op een ijzig pad, hoog in het gebergte; op menigen tocht zijn zij aan hetzelfde touw verbonden geweest, en ze kennen allen elkaars geschiedenis, men weet wat men van elkaar te verwachten heeft in uren van gevaar. Er bestaat geen ander beroep, dat de menschen onderling zoo aan elkaar bindt, geen dat zooveel kameraden en vrienden telt, bij wie de woorden ‘trouw tot in den dood’ zoo eerlijk gemeend, zoo weinig ijdel zijn.

Op den steilen ijswand, vastgebonden aan hetzelfde touw, weet ieder, dat het leven van zijn kameraad ook het zijne is, dat zij samen triumfeeren als de tocht gelukt, samen sterven wanneer die mislukt; zij vertrouwen volkomen op elkander.

Bij het afscheidnemen reiken zij elkaar, zonder er veel bij te praten, de hand; toch zijn zij vrienden voor het leven geworden, en er bestaat voor den gids niets verschrikkelijkers dan alleen in het dal te moeten terugkeeren en op de vraag ‘waar zijn de anderen?’ in stomme smart naar boven te moeten wijzen.

De sociale toestand van den steeds in werking zijnden gids is de laatste jaren werkelijk veel verbeterd. Velen brengen in den herfst een aardig sommetje geld naar huis; langzamerhand wordt zijn kleine bezitting van haar schuldenlast bevrijd; hij koopt er dikwijls een stuk land, een akker bij, en na verloop van jaren staat hij als een vrij man op zijn eigen grond.

Zulk een oude gids is, volgens de begrippen der Alpenbewoners, een welgesteld man. Zijn medeburgers achten hem, kiezen hem zelfs in den gemeenteraad en in de schoolcommissie, en zijn stem heeft werkelijk beteekenis in de gemeente. Met zijn jongens, die vroolijk opgroeien, maakt hij in het voorjaar zijn velden klaar; in den herfst is hij weer terug, oogst dan wat er te oogsten is, en 's winters verzorgt hij zijn vee of gaat naar het bosch om hout te vellen. Weinigen scheppen na het veelbewogen leven in den zomer nog behagen in het thuis zijn; de meesten zijn bezig in veld en woud.

Op de lange winteravonden komen een paar buren bij elkaar, steken hun pijpen aan, en nu beginnen de verhalen. De een was in de Dauphiné, in Chamonix, de ander in Zermatt en in Tirol, weer een ander in den Kaukasus, in de Himalaya. De tochten van den zomer, de ernstige en vroolijke momenten van het zwervend leven, en in 't bizonder het karakter en de dwaze streken van hun heeren, vormen de onuitputtelijke stof der gesprekken. Menig geestige zet en menig opgewekt lachen maakt den langen avond kort en aangenaam, en de half-opgeschoten jongens luisteren met geestdrift toe, want de verhalen uit de schoolboeken zijn niets, vergeleken bij deze.

Zoo gaat het, jaar in, jaar uit. Wie als gids gelukkig is, geeft zijn beroep niet op, zoolang hij er kracht voor heeft.

Na een kort, hartelijk afscheid gaat hij 's zomers weg, en als het herfst wordt, wachten de kinderen met ongeduld den dag af, dat vader thuiskomt. Menige vader komt evenwel niet terug: hij stierf den dood van den bergbeklimmer, en inplaats van hemzelf komt er een brief, een telegram: ‘Verongelukt; heden hebben wij hem begraven.’ Maar velen slapen daar boven in ijs en sneeuw; hen hebben de vrienden niet kunnen vinden. Maar vergeten is hij niet. En wanneer een kameraad het volgend

jaar op de plaats des onheils voorbijkomt, blijft hij een oogenblikje staan en wijdt eenige hartelijke woorden ter zijner nagedachtenis.

Meta van Bingerden.
Door Th.A. Quanjer.
(*Vervolg van blz.* 195.)

Het zoontje, evenals de vader ‘Willem’ genaamd, ontwikkelde zich intusschen tot een flinken, degelijken jongen, die op twaalfjarigen leeftijd op de Hoogere Burgerschool te Arnhem en ruim drie jaar later met een goed nummer als adelborst te Willemsoord geplaatst werd.

De verhouding tusschen zuster en broeder liet wel iets te wenschen over, wat gemakkelijk te verklaren is uit het weinig buigzame karakter

EEN VINDINGRIJKE SCHARENSLIJPER. (Zie blz. 204.)

van Marie; maar toch was hun omgang in de latere jaren meer vertrouwelijk geworden, misschien juist wel doordat ze elkander slechts in de vacanties ontmoetten; terwijl, toen Marie op achttienjarigen leeftijd de kostschool voorgoed ging verlaten, Willem te Arnhem ‘in den halven kost’ was gedaan bij een der leeraren van zijn school, ten einde zich tot zijn examen voor te bereiden.

Zoo stonden de zaken toen de heer Van Voorst door eene ongeneeslijke ziekte werd aangetast en hij, na een langdurig lijden, ontviel aan zijn huisgezin, dat hem zoo noode zag heengaan, en aan de balie, waarbij hij zoovele jaren eene goede figuur had gemaakt.

Hierdoor verdubbelden de zorgen zijner weduwe, die evenwel uit eigen middelen zóóveel ten huwelijk had medegebracht, dat ze ten minste zonder financiëele moeilijkheden dezelfde levenswijze kon blijven volhouden.

Toch werd het huis in de stad aan kant gedaan en de villa voortaan ook des winters bewoond. Dit vond aanvankelijk wel een geduchten tegenstand bij Marie, doch mevrouw wist haren wil door te zetten, te meer omdat zij hare stiefdochter wenschte te onttrekken aan eene omgeving, die ze minder gepast voor haar oordeelde.

Zij stond haar daarentegen herhaaldelijk toe, bij goede vrienden te gaan logeeren, of met dezen soms kleinere of grootere reizen in den vreemde te doen, waarvoor mevrouw zich dikwijls groote uitgaven getroostte. Veel dankbaarheid ontving ze daarvoor nochtans niet; nauwelijks thuisgekomen, liet Marie den vrijen teugel aan haar onaangenaam humeur; en ofschoon mevrouw, waar ze het noodig vond, haar gezag deed gelden, veroorzaakten haar de soms ergerlijke tooneelen veel verdriet.

Gelukkig dat Willem zich ook aan het Instituut der Marine gunstig bleef onderscheiden, en hij op negentienjarigen leeftijd werd aangesteld tot Adelborst 1e

klasse. Na een kort verlof ging hij zijne eerste reis volbrengen naar de Middellandsche Zee, waarvan hij - tot niet geringen trots zijner moeder - als een flink ontwikkelde, knappe jonkman op Heiderust terugkeerde.

Na eene korte non-activiteit zag zijne moeder hem - thans wèl met eenige spijt - voor een veel langer tijdsverloop van huis gaan. Ditmaal was de reis bestemd naar Oost-Indië; ze zou minstens drie jaar duren, waarvan nog wel het grootste gedeelte op de wateren van Atjeh zou worden doorgebracht.

Toch ontving ze van daar geregeld zijne brieven, waarin hij steeds kon melden, dat hij eene goede gezondheid genoot, en dat hij het over het algemeen in Indië best kon schikken, al was daar het leven aan boord nogal eens tamelijk vervelend en eentonig.

Kort vóór het tijdstip, waarop dit verhaal een aanvang heeft genomen, had zij het goede bericht bekomen, dat Willem was bevorderd tot Luitenant ter Zee 2e klasse, en dat hij binnen een niet al te ver verwijderd tijdstip dacht te repatriëeren.

Marie had die laatste jaren op de gewone wijze doorgebracht, den tijd verdeelende tusschen reizen, uit logeeren gaan en thuiskomen. Bij een harer laatste bezoeken aan eene bevriende familie te Amsterdam had zij kennisgemaakt met zekeren heer Van Elsweerd, 1e luitenant bij eene aldaar

in garnizoen liggende compagnie vesting-artillerie. Marie, die, wanneer zij dat verkoos, zich beminnelijk genoeg wist voor te doen, vooral tegenover de leden van het ‘sterkere geslacht’, had een grooten indruk gemaakt op 's krijgsmans licht ontvlambaar gemoed.

Op zekeren namiddag, toen zij eenigen tijd in de huiskamer alleen gelaten was, werd de bewuste luitenant, die vooral in den laatsten tijd de familie vaak bezoeken kwam, aangemeld en spoedig daarop in het vertrek binnengeleid. Hij vond er de logée als in gedachten verzonken bij de bezichtiging eener prachtige photographie uit de ‘Bilder zu Jul. Wolff's Dichtungen’, met een onderschrift uit ‘Liebeswerben’ van de Tannhäuser.

Toen zij den bezoeker zoo onverwacht spoedig zag opdagen, legde zij als verrast en beschaamd de photographie ter zijde, terwijl ze opstond, om zijn beleefden groet te beantwoorden.

‘Mejuffrouw Van Voorst,’ zei hij daarop, ‘laat ik u niet storen. Mag ik eens zien, wat uwe aandacht zoozeer heeft weten te boeien?’

En ofschoon zij wel een weinig tegenstribbelde, belette ze toch niet, dat hij de mooie plaat in handen nam, en het onderschrift las:

‘Irmgard mit purpurrothen Wangen,
Sah auf den ritterlichen Mann,
In ahnungsvoller Scheu befangen,
Als selbst bewegt der Held begann:
“Ich sehe Deiner Blicke Fragen,
Was ich Dir bringe, was ich will, -
Irmgard, ich kann 's nicht länger tragen,
Es hält im Herzen nicht mehr still!”’

‘Prachtig!’ zei Van Elsweerd, de photographie nogmaals aandachtig beschouwende. ‘Prachtig! - zoowel het beeld als het gedicht.’

En toen zij het zwijgen bleef bewaren en ze zich een beetje bedeesd van hem afwendde, greep hij stoutmoedig hare beide handen; hij dwong haar, hem aan te zien, en deed haar ten slotte eene complete liefdesverklaring.

Zij had geene gelegenheid hem terstond antwoord te geven, want op dat kritieke oogenblik kwam de vrouw des huizes de kamer binnen, waardoor het tête-à-tête jammerlijk werd gestoord.

Het einde der geschiedenis evenwel was, dat Marie van Voorst als de verloofde van mijnheer Van Elsweerd op Heiderust terugkeerde, terwijl tusschen hen reeds bepaald was, dat ze in den nazomer zouden trouwen.

Thans zijn we teruggekomen tot het tijdstip, waarop dit verhaal een aanvang nam, en we vragen hier verschooning aan mevrouw Van Voorst, dat we haar zoolang alléén achterlieten in den maneschijn.

III.

Zij zoekt vergeefs den sluimer weer;
  zij wentelt kreunend rond, -
In vruchteloozen kampstrijd wordt
  haar 't rustbed martelspond.

Nauwelijks vijf minuten kan mevrouw op de veranda hebben uitgezien naar de lichteffecten in het berkenloover, als haar oor het geluid opvangt van een rijtuig, dat in de verte van de stadzijde nader komt, en dat haar waarschijnlijk de verwachte logée zal aanbrengen. En nog geen kwartier later rijdt werkelijk de waggonnet van Heiderust de plaats op. Een jonge dame opent vlug het portier, wipt de trede af en stapt met een ongedwongen neiging toe op mevrouw Van Voorst, die haar in de vestibule opwacht.

'Kom binnen, mijn lieve,' zegt mevrouw, haar gulhartig de hand reikende. 'Welkom op Heiderust! Mag ik je maar aanstonds Meta noemen?'

'O, mevrouw!' klinkt het antwoord met welluidende stem, 'u is wel lief me terstond zoo vriendelijk en voorkomend te willen ontvangen. U zult me bijzonder veel genoegen doen door me bij mijn naam te noemen.'

'Nu dan, Meta, ben je niet erg verreisd?'

'Dat schikt nogal, mevrouw. Gelukkig ben ik goed gezond en ook niet zoo heel gauw moe.'

''t Is anders een heele reis uit Haarlem, en dat met die warmte in den spoortrein. Maar, komaan,' zoo valt mevrouw zichzelve in de rede, nadat zij haar oog heeft laten gaan over het afladen van Meta's koffers en doozen, 'laten we naar de huiskamer gaan; of wil je misschien liever eerst boven je wat gaan opfrisschen?'

'Als ik mag, heel graag. U kunt begrijpen, dat ik met al dat stof er wel naar, verlang.'

'Welnu, kind, volg dan Mietje maar, die juist de trap opgaat met een hoededoos. Ze zal die brengen naar de logeerkamer, ik wil zeggen op jou zitkamer. Als je klaar bent kom dan bij me, dáár in die kamer, dan zal ik je in kennis brengen met mijn dochter.'

'Heel gaarne, mevrouw. Ik ben in een ommezien terug.'

En met vluggen tred volgt juffrouw Van Bingerden de dienstbode, die reeds een deel van haar bagage te bestemder plaatse heeft neergezet.

Ze slaat een welgevalligen blik door het gezellige intérieur en ontdoet zich terstond van mantel en hoed.

Zoodra zij al haar goed bijeen heeft en de dienstboden haar voorgoed hebben verlaten, stapt ze op het balkon, waarvan de deuren nog wijd openstaan, om er zich eerst van het stof te ontdoen; vervolgens frischt ze zich lekker op en spoedt ze zich naar beneden, waar ze door mevrouw aan Marie wordt voorgesteld.

Zooals ze daar in het volle licht der huiskamer staat, tegenover de twee andere dames, geeft ze goed de gelegenheid om van nabij nauwkeurig beschouwd te worden.

Ze is ongeveer achttien jaar en in den vollen bloei van jonkvrouwelijke schoonheid en bevalligheid. Een eenvoudige wit-neteldoeksche blouse en een donkere rok omsluiten hare evenredige vormen. Ze is ongeveer van dezelfde lengte als Marie en dus iets grooter dan mevrouw.

Het zeer donkere haar is opgemaakt zonder kunstmiddelen van den kapper; zij draagt het zooals de natuur het haar heeft geschonken, in sierlijke bogen, uitgaande van voorhoofd en slapen, licht golvend naar achteren gestreken om de kleine rose ooren, waarachter het zich vereenigt tot één enkele, bijzonder zware glanzende vlecht, die op het achterhoofd vastgestoken is, en daar door een kleinen gitten kam gesteund wordt. Hare wenkbrauwen van nagenoeg dezelfde donkere kleur omwelven in mooie ronding de blauwe oogen, waaruit verstand, openhartigheid en levenslust ons toeblinken. Het volle gelaat is heerlijk blank met van gezondheid blozende wangen;

de neus, van middelmatige grootte, is een klein weinig gebogen; de frissche lippen, die zich bij de voorstelling vriendelijk plooien, laten hare helderwitte tanden te voorschijn komen. De kin is mollig met een ietsje, dat aan een onderkin doet denken; de blanke, niet zeer lange hals, door een eenvoudig zwart fluweelen lintje met een gouden medaillon omgeven, gaat in sierlijke lijnen over in de ronde schouders en mooie armen, die, ofschoon door de blouse geheel bedekt, zich in het dunne weefsel afteekenen en daaraan als 't ware een rosen weerschijn verleenen.

De handen zijn wel niet klein, doch zeer net onderhouden; een enkele ring met blauwe steentjes omvat den rechtermiddelvinger.

Hare gestalte is geheel in overeenstemming met al het genoemde, waarmede de natuur haar zoo kwistig bedeelde.

Ook Marie heeft dit alles met een langen blik overzien, en, toch reeds niet al te ingenomen met de aanstaande gezelschapsjuffrouw harer stiefmoeder, gevoelt zij een spontanen haat tegen de mooie vreemdelinge in haar boezem

sluipen, en ze beantwoordt de beleefde neiging van Meta met een stijf knikje, terwijl ze haar de toppen harer vingers toereikt.

'Maak het je nu eens recht gemakkelijk, Meta,' zegt mevrouw met een uitnoodigend gebaar. 'Hier, op dit tafeltje heb ik een en ander laten gereedzetten; zie wat je er van gebruiken wilt en doe precies alsof je thuis bent. De thee is gezet. Of heb je liever een glas limonade? Bedien je dan maar.'

'Mag ik voor ditmaal een glas limonade nemen? Ik heb nogal dorst.'

En zonder veel complimenten voorziet ze zich van den verkwikkenden drank, terwijl de twee anderen hare thee nuttigen en allen daarbij iets van het gereedstaande gebruiken.

Vervolgens noodigt mevrouw Meta uit naast haar te komen zitten, om nog een beetje te praten. 'Of,' vraagt ze, 'heb je er misschien behoefte aan naar bed te gaan? In dat geval wil ik je niet ophouden, hoor! We kunnen dan de besprekingen best uitstellen tot morgen.'

''t Is hier zoo recht gezellig en frisch, mevrouw, dat ik heel graag nog een beetje blijf zitten. Ik heb volstrekt geen behoefte aan slaap.'

Terwijl zij bijeenschuiven verontschuldigt zich Marie, die tot nog toe bijna geen woord gesproken heeft, wegens plotseling opgekomen hoofdpijn, en verwijdert ze zich na een koelen groet.

'Heeft juffrouw Marie,' vraagt Meta, 'dikwijls last van hoofdpijn? Ik herinner me nog heel goed, hoe vreeselijk mijn moeder daaronder kon lijden.'

'Slechts enkele malen,' is mevrouws antwoord. 'Daar ik van plan ben, je weldra geheel op de hoogte te stellen van alles wat onze onderlinge verhouding en onze levenswijze alhier betreft, zal je spoedig leeren inzien, voor hoeverre die hoofdpijn mij ongerust maakt. Doch, voordat ik je die inlichtingen verschaf, waarmede juist zoo'n bijzondere haast niet is, moet je me eens wat van jezelf vertellen. Zooals je weet, was je moeder een vriendin uit mijn meisjesjaren; en toen je verleden jaar ook je vader moest verliezen en ik nu onlangs tot mijn spijt hoorde, dat je het sedert dien tijd ten huize van je voogd niet zoo heel plezierig hadt, nam ik informatiën naar je, omdat ik, wegens het ophanden zijnde huwelijk van Marie, gaarne eenig gezelschap wilde hebben, en ik daarbij aan jou was gaan denken. Ik vernam niets dan goeds van je en toen ging ik onmiddellijk over tot het schrijven van den bewusten brief. Nú ben je hier, volgens afspraak eerst een poosje als gewone logée en, als we elkaar bevallen, dan blijf je mij op den duur gezelschap houden.'

'O, mevrouw! Ik ben reeds thans overtuigd van uwe welwillendheid en toegenegenheid. Ik hoop maar, dat ik zal kunnen voldoen aan de eischen, die u het recht hebt, mij te stellen.'

'Vertel me eens wat van jezelve, Meta! Zooals je weet, had ik je moeder sedert jaren uit het oog verloren, en na haar dood - arm kind! - heb ik haast nooit meer iets aangaande je omstandigheden vernomen.'

'Lieve mevrouw! Er valt eigenlijk zoo weinig van me te vertellen! Ik had zoo'n gelukkige jeugd, totdat mijn moeder begon te sukkelen, terwijl bij haren dood alles een wending nam. Vader kon dat verlies niet te boven komen, en langzamerhand zag ik hem achteruitgaan - hèm - den vroeger zoo krachtigen, levenslustigen man!'

En terwijl Meta zich die droeve herinneringen voor den geest roept, komen haar de tranen in de oogen, en kan zij eerst na eenige oogenblikken vervolgen, waarbij mevrouw haar liefderijk de hand op den schouder legt:

‘Toen kwam ik in huis bij mijn voogd. Nu, oom is niet kwaad, doch tante.....? Maar laat me niet klagen,’ zoo breekt ze haar verhaal af, terwijl ze hare oplettende toehoorster weer glimlachend aanziet. ‘Er zijn zóóveel lieve menschen op de wereld en het beetje verdriet, dat ik dáár in huis ondervonden heb, weegt lang niet op tegen al het goede, dat te genieten valt. Uwe ontvangst alléén reeds, lieve mevrouw, stelt me schadeloos voor dat leed.’

‘En ik wil trachten, je dàt zooveel mogelijk te doen vergeten. Doch ook hier zul je wel eens iets verdrietelijks ondervinden. Om dat te begrijpen, zal het reeds voldoende zijn, je een en ander van ons te vertellen. Je weet, dat Marie mijn stiefdochter is. Nu moet je niet denken, dat ik haar daarom ook maar in het minste eenig onrecht zal aandoen; integendeel, ondanks hare gebreken, houd ik veel van haar: ik heb haar van kindsaf onder mijne leiding gehad. En bovendien, kwaadspreken is me ten allen tijde een gruwel! Doch ik wil je zonder omwegen haar karakter beschrijven, ten einde je te waarschuwen voor haar minder aangename eigenschappen, in de hoop, dat je den korten tijd, dien zij nog hier zal vertoeven, hare nukken zoo goed mogelijk zult willen verdragen.’

En mevrouw vertelt nu omstandig alles wat op het gezin betrekking heeft, waarbij ze de gebreken van Marie zooveel mogelijk tracht te vergoelijken. Wanneer ze evenwel begint te praten over haren Willem, dan komt er geen einde aan het vertellen, en met vergeeflijken moedertrots prijst ze zijne degelijkheid en flinkheid. Ze haalt een portret voor den dag, waarop hij is afgebeeld in uniform als adelborst, en laat het hare toehoorster nauwkeurig bezichtigen. Ze zou vervolgens waarschijnlijk nog langen tijd met hare loftuitingen zijn voortgegaan, zoo niet haar oog gevallen ware op de pendule, die halftwaalf aanwijst.

‘Je ziet, Meta!’ zegt ze, plotseling het gesprek afbrekende en het portret opbergende, ‘eene moeder kan toch ook egoïst zijn! Ik vergat heelemaal, dat ik je met mijn praatjes afhield van je nachtrust. Gewoonlijk gaan we al een uurtje vroeger naar bed, omdat we in den regel bijtijds opstaan. Dit is nu met geen bedoeling gezegd, hoor! Jij rnoogt gerust morgenochtend goed uitslapen. - - Wel te rusten!’

Meta begeeft zich hierop naar hare slaapkamer en is spoedig te bed. Toch kan zij den slaap niet aanstonds vatten. De reis, welker vermoeienissen zij ten slotte toch is gaan voelen, de vreemde omgeving, het drukke gesprek - dat alles houdt haar wakker. Eerst hoort zij beneden de zonneblinden sluiten; dan wordt het stil in huis, ook daar buiten.

Ze woelt geruimen tijd rond voordat ze in slaap valt, en ook dan nog geniet ze geen ongestoorde rust. Veel van wat ze heden zag en hoorde gaat in den droom nogmaals haren geest voorbij. Ook ziet ze het vriendelijke gelaat der moeder, de stuursche blikken der dochter, en dan verschijnt het adelborsten-portret voor hare verwarde verbeelding. Het is haar, alsof die oogen haar strak aanzien; de beeltenis wordt grooter en grooter en treedt langzaam op haar toe; daarna gaat ze weer even langzaam terug, Meta nog steeds op dezelfde wijze beschouwende. Daarbij wordt het portret weer kleiner en treedt het terug in zijn kader, dat ten slotte door een onzichtbare hand wordt omgeven met een immortellenkrans.

Meta wordt wakker door een gil, die zijzelve geslaakt heeft. Ze voelt haar slapen bonzen, en moet zich een oogenblik bezinnen, waar zij zich bevindt.

Het duurt nog wel een groot half uur, vóór zij den schrik te boven is gekomen, en nog véél langer, voordat ze eindelijk valt in een kalmen slaap, waaruit ze eerst wakker wordt, als de zon een lichtstraal in haar ledikant werpt, en zij, haar horloge raadplegende, bespeurt, dat het reeds over halfacht is.

IV.

Ik kon maar half genieten,
 als 'k in den vreemde toog;
Mijn hart was thuis, het was bij u,
 en mijn gedachte vloog!

N. Beets.

Zoo heeft Meta hare intrede gedaan op Heiderust.

Van den eersten dag af tracht zij met Marie op goeden voet te komen, en ze verzoekt haar om hare vriendschap, en om, evenals mevrouw het aanstonds heeft gedaan, haar 'Meta' te willen noemen. Doch Marie, haar soms als eene ondergeschikte behandelend, blijft steeds 'mejuffrouw Van Bingerden' tot haar zeggen, en als mevrouw eens de vrijheid neemt, hare dochter daarover te onderhouden, is het antwoord:

'U zult toch niet vergen, dat ik me door dat juffertje wederkeerig bij mijn naam zal laten noemen? Behalve hare ondergeschikte positie komt ook haar leeftijd in aanmerking, en bovendien, ze zal me immers spoedig den titel van mevrouw moeten geven. Alles te zamen genomen, vind ik eene dergelijke familiariteit vrijwel overbodig.'

Doordat Meta zich stellig heeft voorgenomen - in hoofdzaak om mevrouw, die zoo lief voor haar is - zich niet gebelgd te toonen over Marie's vaak onheusche behandeling, gaan de dagen zonder bepaald hevige scènes voorbij. Hiertoe werkt mede de omstandigheid, dat de luitenant Van Elsweerd tegenwoordig dikwijls logeert bij de domineesfamilie, die in de nabijheid woont, en waarmede men sedert lang vriendschap gesloten heeft. Natuurlijk brengt hij in dien tijd het grootste gedeelte van den dag door bij zijne verloofde, en deze doet zich dan in den regel beminnelijk voor. Slechts enkele malen vergeet ze zich toch wel eens, bijvoorbeeld als ze zich verbeeldt, dat hij te veel notitie heeft genomen van de mooie gezelschapsjuffrouw. Bij zoo'n gelegenheid komt haar aard te voorschijn en dan moet Meta het vaak ontgelden. Toch bestaat er voor haar geenszins reden tot jaloezie, want Van Elsweerd is voor Meta nooit beleefder of voorkomender dan een welopgevoed man behoort te wezen tegenover ieder beschaafd meisje, ook wanneer zij geplaatst is in eenigszins afhankelijke positie.

Niettemin wordt Marie's verhouding tot Meta voortdurend méér gedwongen en onhartelijk. De laatste, ofschoon wel eenigszins gegriefd door die onbillijkheid, toont - zooals reeds gezegd is - zich daarover niet gevoelig, en gaat kalm haren weg. Van logée is zij thans huisgenoote geworden en zij deelt met mevrouw de gewone bezigheden. Zij voelt zich reeds volkomen thuis, en vaak hoort men haar helderen lach weerklinken, een geluid dat vroeger zoo zelden op Heiderust werd vernomen. Met hare mooie, zuivere stem zingt ze, op mevrouws verzoek, menig lied, waarbij zij zichzelve accompagneert op de piano in het salon, en dan weet ze boven dat alles nog tijd genoeg te vinden om anderen te helpen, zooals nu aan Marie's uitzet, waaraan de laatste hand gelegd wordt, omdat de 'aanteekening' over een paar dagen zal plaats hebben.

Ondanks haar gelijkmatig opgeruimd humeur, wordt Meta enkele malen wel eens een oogenblik droefgeestig bij de herinnering aan dien droom van den eersten nacht.

Zij heeft er zich aan niemand een woord over laten ontvallen, uit vrees dat ze mevrouw misschien noodeloos angstig of ongerust zou maken. Trouwens zij tracht zichzelve te overtuigen van de waarheid dat ‘droomen bedrog is’. Bovendien komen bijna met elke mail geruststellende tijdingen van den afwezige, zoodat het denken aan den immortellenkrans gaandeweg zeldzamer wordt.

't Is thans een mooie, heldere ochtend in het midden van September. De vroege bezigheden, waartoe het verzorgen van enkele bloembedden benevens het gezellige voeren van kippen, kalkoenen en eenden behooren, zijn volbracht; het ontbijt is in de eetkamer gereedgezet, en een bouquet frissche, geurige bloemen versiert de tafel, waaraan de drie dames weldra hare plaatsen hebben ingenomen.

Terwijl Meta de thee ronddient, komt Jan binnen met eenige brieven en couranten, zooeven door den postbode afgegeven. Marie heeft ze aangenomen en gesorteerd en reikt aan hare moeder een brief over met het postmerk ‘Nieuwediep’. Het adres is van Willem's welbekend handschrift; het couvert wordt derhalve zenuwachtig geopend; de brief bevat slechts de weinige woorden:

‘Liefste moeder!

Zoo juist in welstand hier aangekomen; ik hoop aanstaanden Dinsdag thuis te zijn.

UW WILLEM.

a.b.v. Zr. Ms. ‘Tromp’.

‘Kinderen!’, roept mevrouw juichend, met een traan in het oog. ‘Dat is een verrassing! Ik dacht, dat hij niet vóór de volgende week hier kon wezen, en nu zullen we hem reeds morgen zien!’

Geen wonder, dat zoowel Meta als Marie haar met de welkome tijding gelukwenschen, en dat er een prettige stoornis ontstaan is in het eerst zoo rustige te-zamen-zijn. Het bericht lokt natuurlijk een druk gesprek uit, dat nog gaande is, als Van Elsweerd - thans in burgerkleeding - aan zijne verloofde een ochtendbezoek komt brengen. Het goede nieuws is hem weldra medegedeeld, en ook hij voegt zijne wenschen bij die van de anderen.

‘Laat ons echter,’ zoo maakt mevrouw zelve ten slotte een einde aan het drukke redeneeren, ‘met dat al het tegenwoordige niet vergeten. Immers te twaalf ure zal de jacht aantreden, en jelui moogt wel gaan zorgen, op tijd klaar te zijn. Eerst dacht ik, ook mede te gaan, doch in de gegeven omstandigheden blijf ik liever thuis, om zorg te dragen, dat Willem's kamer behoorlijk in orde gebracht wordt.’

‘Zal ik u niet blijven helpen?’ is Meta's vraag.

‘Neen, kind!’ is het antwoord, ‘dat is niet noodig. Ga jij maar gerust kijken; voor zoo'n eersten keer is het zien van de bijeenkomst wel de moeite waard. Ik heb die echter al zoo dikwijls bijgewoond, dat thuisblijven voor mij volstrekt geene opoffering is.’

De Koninklijke Veluwsche Jachtvereeniging*) namelijk zal heden voor het eerst in het seizoen optreden, en heeft als plaats van bijeenkomst - Meet - de nabuurschap van Heiderust aangewezen om van daaruit zich over de heide te begeven naar de omstreken van Apeldoorn.

(*Wordt vervolgd.*)

*) Zie de beschrijving der Kon. Vel. Jachtvereeniging in ‘Eigen Haard’, Jaargang 1900, No. 39.

Een vindingrijke scharenslijper in Bretagne.

't Is uitstekend overlegd van den ouden man; hij weet zeer goed het nuttige met het aangename te verbinden.

Hij rijdt op zijn driewieler uit, en zijn er scharen te slijpen, dan draait hij zich op zijn vehicle om en slijpt er lustig op los.

Vreemd, dat men niet reeds vroeger op het idee is gekomen; 't is toch zoo eenvoudig en practisch.

Niet zoo gemakkelijk als het er uitziet. Met illustratien.

Neem een flesch en een kurk, de laatste iets smaller dan de hals van de flesch wijd is, en blaas de kurk in de flesch.

De kurk in een flesch blazen.

Dit probleem schijnt zoo gemakkelijk, dat wij allen willen beproeven het op te lossen. Maar ge zult iets zien wat ge niet verwachtte, want de kurk wordt, inplaats van in de flesch geblazen, er uit gedreven door de drukking van de lucht in de flesch, en vliegt ons in het gelaat met een geweld, dat in verhouding staat tot de kracht, die wij aanwendden.

De lezers van 'De Huisvriend', die van deze kunststukjes houden, zullen het zeker een aangenaam tijdverdrijf vinden

De kracht van een Hercules wordt vereischt, om de vingertoppen eener dame van elkaar te scheiden.

om ze met hun vrienden uit te voeren; zij zullen daarbij zien, dat de capaciteiten, waarover we beschikken, in veel opzichten meer gebonden zijn dan wij dachten.

Vele menschen zijn trotsch op hun spierkracht. Laat een dame de toppen harer beide voorvingers tegen elkaar plaatsen en de armen houden op de hoogte der schouders en een heer uit het gezelschap probeeren de vingers te scheiden. Indien de dame niet buitengewoon zwak of de heer bizonder sterk is, zal het kunstje waarschijnlijk mislukken en de dame zal het onmiddellijk laten volgen door de invitatie om haar hand van haar hoofd of haar middelvinger van de punt van haar neus te verwijderen.

De hercules, die met zware gewichten werkt, kan men vragen met zijn middelvinger een houten lucifer te breken, die geplaatst wordt op de nagelwortels van den voor- en derden vinger. De arm moet van den schouder uit recht vooruitgestrekt worden, en ook de vingers moeten dezelfde richting hebben; wanneer deze voorschriften trouw worden opgevolgd, dan zullen alle pogingen om den lucifer te breken, vruchteloos blijken.

Papier is taaier dan men wel zou denken, als men nagaat hoe gemakkelijk het gescheurd kan worden. Maar maak een velletje schrijfpapier tot een rolletje en span al uw kracht in om het te scheuren. Tien tegen één dat ge niet zult slagen.

Tracht de hand eener dame van haar hoofd te verwijderen.

Een andere aardige proef is de volgende. Twee personen gaan tegenover elkaar staan. De een plaatst zijn vuisten in elkaar geknepen op elkaar en tracht ze zoo te houden, terwijl de ander (bij voorkeur een dame) er sterk met haar voorvinger tegen duwt, zorgende dat haar vinger correspondeert met de vuist van haar tegenstander. De vuisten vliegen als bij tooverslag van elkaar, omdat de spieren niet in twee verschillende richtingen tegelijk kunnen werken.

Tot een ander soort kunstjes overgaande, noodigen wij de lezers uit, op een wit vel papier een cirkel te trekken en daarin te plaatsen de cijfers van de wijzerplaat eener klok. Duizenden malen hebben we op de klok gekeken, maar we zullen spoedig tot de ontdekking komen, dat we ziende blind geweest zijn, want in negen van de tien gevallen zullen we zeker een vergissing maken.

't Zelfde is het geval met het bepalen der hoogte van een hoogen hoed. Zet zulk een hoofddeksel op tafel en vraag iemand uit het gezelschap op den wand aan te wijzen hoe hoog hij veronderstelt, dat het is; steeds zal hij falen.

Een ander kunstje met denzelfden hoed kunt ge uitvoe-

ren met den hoed op den grond te plaatsen. Iemand moet probeeren om tien kaarten uit een geheel spel op een afstand van 8 voet er in te werpen. Het is aardig om te zien hoe de kaarten recht op den hoed afvliegen, maar op het laatste oogenblik er juist naast, inplaats van er in vallen. Ge hebt mogelijk meer kans als ge niet in de juiste richting mikt.

Leg een geldstuk op den rand van een tafel, doe één oog toe, loop er snel heen en sla het van de tafel af. Meer dan waarschijnlijk zult ge hierin niet slagen, omdat één oog een slechte afstandsmeter is.

Ten slotte nog enkele kunstjes met de vingers. Plaats uw handen met de palmen tegen elkaar en laat de vingertoppen elkaar aanraken; scheid dan de vingers ongeveer een halven centimeter van elkaar, buig den derden vinger van iedere hand binnenwaarts, zoodat de middenleden tegen elkaar komen, en tracht dan de middenvingers van elkaar te scheiden. Breng een hand onder de armholte en tracht den duim

Een geldstuk van den rand van een tafel slaan met één oog dicht.

in de palm te krijgen. Dit is er op berekend om u te doen inzien, dat de spieren van het polsgewricht gevoelig zijn.

Het volgende kunnen we zeer aanbevelen voor de rookkamer. Ga een weddenschap aan dat niemand uit het gezelschap met een scherp mes een sigarenlintje netjes door kan snijden. Hij, die de weddenschap aangaat, verliest ze zeker, want 99 van de 100 keeren snijdt het mes op één na alle draden door; deze laatste rafelt uit en laat u als overwinnaar uit het strijdperk treden.

Voor het allerlaatste hebben we een kunstje bewaard, dat hoe eenvoudig het ook schijnt, niet uitvoerbaar is. Neem een garenklos, waarvan men de papiertjes aan de beide uiteinden verwijderd heeft. Leg op een van deze einden een geldstukje, steek in het hout van den klos drie spelden, zoodat het geldstukje zich er vrij tusschen bewegen, maar er niet uit vallen kan. Neem den klos in de linkerhand en blaas uit alle macht in de middenopening. Hoe harder gij blaast, des te steviger zal het geldstukje zich vasthechten.

Vogels op het bovenkamertje.

Aan onzen jonggezellendisch komt het gesprek dikwijls op den huwelijken staat; men spreekt dan wel van lang haar en kort verstand en duidt met nadruk op de onzekere kansen van elk huwelijk. Men beproeft als 't ware het dak van 't huis zijner gehuwde vrienden te lichten en schouderophalend de huiselijke onvolkomenheden, die daar bestaan, aan den dag te brengen, daarbij zich over eigen *ongehuwden* staat gelukwenschend.

Het eenig huwelijk, waarvan niemand iets weet uit te zetten, is dat van mijn vriend professor Johan Erdmann en zijne echtgenoote. Het innig samenzijn van dit paar menschen is onbetwistbaar. Ik zoude het ook niemand aanraden mij iets ongunstigs over Erdmann en zijne vrouw Juliana te zeggen. Wij waren speelmakkers en van der jeugd af trouwe vrienden; die oude band is sterk en laat zich niet verbreken.

Juliana's vader, de waardige dominee, had Johan, de zoon van de weduwe zijns voorgangers, en mij, de jongste zoon van den opperhoutvester, tegelijk met zijne dochter onderricht gegeven en daarbij ons allen drie de liefde voor de wetenschap en de vriendschap voor elkander ingeboezemd. Hoe zouden wij het meisje van gelijken leeftijd als de onze en die met ons leerde, bij onze spelen hebben kunnen uitsluiten? Juliana was dikwijls onze aanvoerster, want haar hoofd stak altijd vol vroolijke en ondernemende gedachten. Zij is daarna jarenlang onderwijzeres geweest, daar aan een huwelijk met Johan, met wien zij zich reeds in de kinderkamer verloofde, niet gedacht kon worden.

Ik wil eerlijk bekennen, ware Johan niet steeds door haar zóó voorgetrokken geworden, zoude ik heden geen jonggezel meer zijn; eene tweede Juliana heb ik nergens gevonden.

Zij mocht al niet bijzonder schoon genoemd kunnen worden, maar had iets levendigs en afzonderlijks, dat mij beter beviel dan alle schoonheid.

Menigmaal heb ik gedacht dat Johan haar niet genoeg wist te waardeeren, maar hare gelijkmatige opgewektheid bewijst mij dat zij gelukkig is.

Hij heeft zich met de hulp van verschillende schenkingen en studiebeurzen in zijne studiën flink doorgeslagen en voor ongeveer vijf jaar, toen hij zes-en-dertig jaar was en tot professor benoemd werd, konden ze eindelijk in 't huwelijk treden. Het spreekt wel als vanzelf, dat ik ten hunnent een getrouw huisvriend ben en de Erdmanns dikwerf bezoek.

Ik moet mij dan altijd verwonderen over de geestige overeenstemming, welke onder die luidjes steeds heerscht. Zij gaat geheel in zijne belangen en studiën op en is daartoe dan ook genoeg onderlegd.

Men ziet haar vaak in de bibliotheek, waar zij voor hem nakijkt wat hij voor het oogenblik weten moet en daarvan uittreksels maakt.

Daarbij veronachtzaamt zij toch ook in geenen deele de huishouding. In Johan's kamer is het zindelijk en veel ordelijker dan in die van de meeste geleerden, en niets smaakt mij beter dan 't geen in vrouw Juliana's keuken toebereid wordt. Zij stopt onze pijpen, draait de fidibus en menigmaal steekt zij zelfs haar mans pijp aan.

Als wij dan in alle vriendschap onze geleerde disputen houden, zit de lieve vrouw aan 't venster, naait, stopt of breit, werpt nu en dan een verstandig woord in, en aan het schitteren harer donkere oogen zie ik hoezeer zij bij de zaak is. Ja, als er in Johan's voordrachten een kranig woord, een humoristische wending voorkomt, dan denk ik: ‘Aha, daar kijkt Juliana om den hoek!’

't Was April van het vorig jaar, dat ik op zekeren dag de vrienden in groote opgewondenheid aantrof.

Johan kwam mij met eene bekendmaking te gemoet, die ik overigens, zonder er verder bij te denken, reeds zelf gelezen had, doch eerst nu door hem mijne belangstelling wekte. Hij las:

‘De volgende nieuwe Helmuthsche prijsvraag is in de Gottingsche Universiteit door de daar resideerende philosophische faculteit uitgeschreven:

De schildering van Georges Christopheles Lichtenberg's wetenschappelijk-satirische geschriften en den daardoor bewerkten invloed op zijne tijdgenooten.

‘Bewijzen van mededinging zijn tot den 1sten Juli van dit jaar aan den deken der philosophische faculteit in gesloten pakket toe te zenden.’

Dan de gewone formaliteiten. Op het adres van de ingesloten verhandeling een motto en in een afzonderlijken brief den naam en het adres van den vervaardiger der uitgewerkte schriftuur. Uitspraak volgt in Augustus.

‘Wat denkt gij, oude jongen,’ zeide Erdmann, goed geluimd en zich de handen wrijvend, ‘als men eens beproefde zich dien mammon te verwerven? Wij hebben altijd zoo gaarne eens naar Italië gewild! Dat konden we dan in de groote vacantie van de Universiteit doen.’

Ook ik was van meening, dat die taak den vriend wel toevertrouwd was, en Juliana was terstond in vuur en vlam voor het denkbeeld.

Daar Johan juist met eene moeilijke wetenschappelijke verhandeling gereed was gekomen, wierp hij zich nu terstond, gelijk hij zeide ‘om wat uit te rusten’, op de studiën over Lichtenberg.

Ik zag de vrouw op hare ijverige manier een arm vol boeken uit de universiteitsbibliotheek halen en wist wel zeker dat ze hem voorlezen zou en helpen de stof goed in te deelen.

Toen ik de volgende maal de Erdmanns bezocht, vond ik beiden in hun thema verdiept. Ik werd door enkele strijdvragen als scheidsrechter opgeroepen. Johan nam, volgens Juliana's meening, alles te droog en te geleerd op; zulke verhandelingen moesten toch *menschelijk genietbaar* blijven - men kon toch een weinig aardig en onderhoudend schrijven, meende zij.

‘Gij vrouwen wilt ook altijd romans,’ wierp hij er tusschenin.

‘Zakelijk biographisch bestaat er genoeg over den geestvollen schelm; wat nòg geschreven wordt, moet op humoristische wijze de eigenaardigheid van den man doen uitkomen.’

Ik kon haar niet geheel gelijk geven. Een geleerde arbeid en lichtzinnige humor schenen ook mij onvereenigbaar.

Zij bracht daartegen in: Lichtenberg zegt: ‘De geleerdheid kan ook tot in het overdrevene opgevoerd worden, zonder vrucht te dragen.’ Van alle boekenwijsheid hield hij niet veel. Hij schrijft: ‘Sedert men wetenschap belieft te noemen, anderer dwaze meeningen te kennen, en zich door mode, gewoonheid en aanzien laat leiden, sedert is voor den mensch zijn levenstijd te kort geworden.’

De tegenovergestelde opvatting der taak, van de zijde der anders zoo geheel van gelijke denkbeelden doordrongen echtelieden, verscherpte zich meer en meer en eindelijk zei Johan in mijne tegenwoordigheid tegen zijne vrouw, dat hij haar verzocht hem in rust te laten, en verbood hij haar eens en voor al hare inmenging in zijnen arbeid.

Zij lachte hem uit; meende, hij kon het toch niet nalaten met haar te bespreken wat hem bezighield, en zij had dan ook niet anders in het hoofd. Hij bleef er echter bij, dat hij niet door hare kinderachtige denkbeelden in de war geholpen wilde worden. Daarna verloor ook zij wat van hare opgeruimdheid en keek nadenkend voor zich neder. Zij scheen zich in den laatsten tijd ook werkelijk ver van zijne schrijftafel te houden. Hij bromde wel wat voor zich heen, dat het hem zeer aangenaam was, want nu kon hij ongestoord naar zijn eigen zin werken; maar ik vond toch dat hij in eene slechte stemming verkeerde, en wat hij mij van zijne verhandeling voorlas, kwam

mij een weinig nuchter en *te* uitgebreid voor. Ik duidde hem dit aan en hij beloofde te zullen verkorten.

Hij trachtte zichzelf maar steeds wijs te maken, dat hij verstandig gehandeld had Juliana's inmenging af te wijzen, en meende: goedaardige vrouwen zijn bij wetenschappelijk arbeiden altijd wel als handlangster te gebruiken, - meer is haar echter niet toe te staan.

‘Dit willen we toch niet zoo streng vaststellen,’ bracht ik hiertegen in; ‘vele vrouwen zijn in staat indrukken te geven en op te wekken. Hare verbeeldingskracht geeft haar dikwijls een helder, rechtstreeksch inzicht en verheft hare denkbeelden boven het alledaagsche.’

‘De man echter denkt rustig na en schept zich zijn thema,’ riep hij heftig uit. ‘Hij laat de daadzaken helder uitkomen, dringt geheel in de omstandigheden door en vermag daardoor *alleen* in wetenschappelijke vragen mede te spreken.’

Toen ik wegging, begeleidde hij mij door de gang. Juist kwam mevrouw Juliana de trap af, die naar de bovenverdieping van het kleine huis, dat zij alléén bewonen, leidt. Zij had roodere wangen dan gewoonlijk, in de oogen een vroolijken glans en een lachje om den mond. Toen zij ons zag, bleef zij op eenige treden van boven af staan, nam een punt van haar donkeren huishoudboezelaar, bevochtigde die aan hare lippen en wischte er een inktvlek van een harer vingers mede af.

‘Goedenavond, professor,’ zeide zij vriendelijk. ‘Hebt gij geen lust om bij ons te blijven soupeeren? Ik maak uw lievelingskost gereed, dien ge bij ons altijd zoo gaarne gebruikt.’

‘Zeer verleidelijk, maar ik heb eene uitnoodiging. Waarom komt gij toch nimmer meer te voorschijn, als ik hier ben? Gij zult *mijne* geestesopvattingen niet in hare ontwikkeling verhinderen.’

‘Zéér vriendelijk. Ik ben boven met mijne vogelbroederij veel bezig. Gij weet, dat ik een ontzaglijke liefhebberij heb in kanarievogels.’

Wij gingen verder. Toen Erdmann mij door den tuin begeleidde, sprak hij op zijne nadenkende wijze: ‘Men moet de vrouwen een speelpop gunnen, vooral als ze geene kinderen hebben. Dat zich met nietigheden bezighouden en zorgen hebben, ligt nu eenmaal in haar natuur.’

‘Nu, uwe vrouw heeft toch voldoende met u te doen en zorgt trouw voor u,’ sprak ik.

Toen ik eenige dagen later naar de vrienden ging, trof ik Juliana weder op de trap; zij droeg een bordje met fijngemaakte dooiers van eieren en onder den arm een boek.

‘Gaat gij nog maar steeds naar het bovenkamertje, naar uwe vogels?’ vroeg ik, over hare liefhebberij lachend, die haar in beslag scheen te nemen.

‘Ja, ja,’ en een schelmsche trek vloog over haar gelaat; ‘ik heb boven veel, heel veel te doen!’

Later kwam zij echter toch vluchtig bij ons in de kamer.

‘Mag men uwe pleegkinderen niet eens zien?’ vroeg ik.

Zij schudde het hoofd. ‘Nog niet.’

‘Gij weet toch, beste vriend, dat men een wijfje, dat op haar broedsel zit, niet mag storen,’ zei Johan.

‘Voorloopig breng ik niemand boven - dat kon alles bederven!’

‘Het is te hopen, dat na die zorgzame verpleging alles naar wensch gelukt.’

‘Dat hoop ik ook,’ zeide zij.

Erdmann ging voort met zijn werk voor te lezen en wij bespraken een en ander daarover. Ofschoon de vrouw nu weer eens daarbij tegenwoordig was, nam zij aan onze bespreking in het minst geen deel.

‘Of er zich nog andere collega's van hier met de prijsvraag bezighouden?’ vroeg mijn vriend dikwijls. Hij verzocht mij er eens naar te onderzoeken. Ik kon niets verontrustends voor Erdmann te weten komen. Maar wat beduidt onze stad? Er zal in zoovele streken naar den prijs gedongen worden.

Het geschiedde kort daarna, dat ik een onderhoud had met Juliana, 't welk mij te denken gaf. Ik trof haar aan in den tuin, waar zij met voorjaarsbeschikkingen bezig was. Zij deelde mij mede, dat Johan naar de academie was gegaan om college te houden, en wij wandelden nu bij voorjaarszonneschijn het middenpad op en neder.

‘Wat zegt gij ervan,’ begon zij ernstig, ‘dat mijn man mij ditmaal geheel uitsluit van zijn werk?’

Ik keek haar aan, en het kwam mij voor dat in hare donkere oogen iets vochtigs schemerde.

‘Ja, beste,’ antwoordde ik voorzichtig, ‘wat kan men daarvan zeggen? In de eerste plaats dat hij zichzelf in het licht staat. Juist bij deze taak hadt gij hem van nut kunnen zijn.’

* * *

Eenige weken later deelde Juliana ons mede, dat hare kleine geelrokjes geheel in de veêren waren en eindelijk uitvlogen. Als we de allerliefste diertjes eens wilden zien, mochten wij nu naar het bovenkamertje klimmen.

‘Wij mogen u dat genoegen wel doen,’ zei haar man, ‘en eenige belangstelling voor uwe liefhebberij aan den dag leggen.’

In het naar boven gaan fluisterde hij mij toe: ‘Er mochten voor menige vrouw vogels in het bovenkamertje fladderen!’

Met welgevallen lachte hij over zijne eigene geestigheid.

Wij vonden een schuin vertrekje met een kanonkacheltje en eene groote vogelkooi, waarin het van gele vogeltjes wemelde. De jongen waren aardige, kleine dingen, met stompige staartjes en donkerzwarte oogjes.

* * *

Aanvang Augustus werd Johan door bijzondere onrust overmeesterd. Op mijne vraag of hij zich niet wel bevond, antwoordde hij: aan het einde van het semester en vooral met het uitzicht op de groote vacantie, werd hij altijd een weinig zenuwachtig.

Ik begon te vermoeden, dat hij met buitengewone opgewondenheid naar de uitspraak der jury uitzag. Wellicht maakte ook de afkeuring zijner vrouw, op welker oordeel hij meer gewicht legde dan hij wel zeggen wilde, hem zoo onrustig.

* * *

Het was 13 Augustus, een regendag, dat ik toevallig weder bij de vrienden in de studeerkamer zat. Er werd hem een aangeteekend pakje gebracht. Op hetzelfde oogenblik trad zijne vrouw de kamer in en snelde op Johan toe. Opeens stond zij echter aarzelend stil, verbleekte en steunde zich met de hand op de schrijftafel. ‘De uitspraak!’ stamelde zij.

Mij kwam het onbegrijpelijk voor en de opvatting van deze anders zoo kalme vrouw overdreven, dat zij bij een kleinen tegenspoed, dien haar man zou hebben, derwijze buiten zichzelf geraakte. ‘Of,’ zoo schemerde het mij opeens door het hoofd, ‘zou zij misschien zelve?’ Er was mij toch al zoo menigerlei opgevallen. Ik keek haar in spanning aan en zei daarbij troostend tot hem:

‘Nu is het toch nog geen ongeluk, Johan, als uw werk den prijs niet waardig gekeurd is. Zoo menig ander mededinger zal met u hetzelfde lot te deelen hebben.’

Terwijl ik nog sprak, opende hij met bevende handen het pakket, en waarlijk - daar lag zijn manuscript met het bekende motto en daarnevens een brief.

Juliana trad naderbij. Ik bespeurde dat zij beefde als iemand die koorts heeft.

Erdmann prevelde half overluid: ‘Wat mogen ze aan te merken hebben?’

Hij scheurde het couvert los en vouwde den brief open. Hij staarde op het geschrevene en zei: ‘Daar begrijp ik nu niets van,’ en begon hardop te lezen:

‘Hiernevens ontvangt u het ons toegezonden manuscript met het motto: ‘Iets wegen en hopen en zorgen, Moet de mensch voor den komenden morgen,’ terug. Wij willen niet ontkennen dat het een met vlijt uitgevoerde arbeid is, maar het blinkt boven andere inzendingen niet uit.

‘Wij kunnen u intusschen de verblijdende mededeeling doen, dat eene andere verhandeling over het ons opgegeven onderwerp, met het motto: ‘Ik heb gedaan wat ik niet laten kon,’ dat in gesloten couvert eveneens uw adres - slechts met eene kleine verandering in de letters der voornamen - draagt, den *eersten* prijs van drie duizend mark met algemeene stemmen toegekend is. Dit werk is van een bijzondere eigenaardigheid en duidt een diepen blik in het wezen van den man, dien wij weer in gedachtenis wenschen te brengen.

‘Daar wij aannemen dat J. Erdmann - gij onderteekent J.H. Erdmann - mijnheer uw broeder, of althans een uwer naastbestaanden is, zoo zenden wij onze mededeeling tevens aan uw adres.’

Het blad ontzonk zijne hand. Als wezenloos zag hij om zich heen. Een oogenblik heerschte diep zwijgen onder ons drieën. Plotseling schoot mevrouw Juliana op haar man toe, omvatte hem met beide armen en riep tusschen lachen en schreien door: ‘Wees niet boos op mij, beste Johan, mijn man!’

Hij weerde haar van zich af en zeide: ‘Wat, gij?’

‘Ja, man. Is het dan niet hetzelfde of gij den prijs gewonnen hebt of ik?’

‘Gij waagt het met uw man naar den prijs te dingen?’

‘Het brandde mij op het hart; ik had dezelfde studie gemaakt als gij!’

‘'t Is ongehoord - 't is een bedrog!’ Hij maakte zich van haar los en liep de kamer op en neêr. Opeens bleef hij voor mij staan.

‘Wat zegt gij daarvan? Is zij niet een slang? Kan men met zulk eene vrouw leven?’

Ik beproefde de zaak luchtig op te nemen. ‘Nu eerst juist, waarde vriend. Verheug u over uw zoo buitengewoon knap vrouwtje, wees trotsch op haar!’

‘Maar het is verraad, eene schandelijke geheimzinnigheid.’

‘Gij wildet mijne meening over de zaak niet doen gelden, en ik had toch zoo gaarne met u tezaam gewerkt!’ Zij stond nu smeekend voor hem.

Hij had wel van steen moeten zijn, om die vrouw te weerstaan!

Toen zij eenig spoor van verzoening bij hem bemerkte, keek zij zéér gelukkig tot hem op. ‘Boven, weet gij, op het bovenkamertje, bij de vogels, daar stoorde mij niemand en daar wierp ik in dolle haast mijne gedachten op het papier.’

‘En je wilde ons doen gelooven, dat gij u dáár met uwe vogelliefhebberij bezighieldt!’

‘Wat zoude ik doen? Vergeef het mij toch!’ Nu kuste zij hem de hand.

‘Alle drommels, Johan, wees toch geen tiran!’ riep ik en liep weg.

Toen ik de deur dichtmaakte, zag ik intusschen dat zij in zijne armen lag!

Zij brachten de groote vacantie in Italië door en keerden van daar in de beste verstandhouding terug. Sedert heeft hij zijn overheerschenden toon aanmerkelijk gematigd en men vindt haar steeds onafscheidelijk van haar man aan zijne schrijftafel.

Oud- en nieuw-Rotterdam.
Met bijschriften van J.H.W. Unger.

Het tegenwoordige Beursgebouw, dat Rotterdam te danken heeft aan den kunstsmaak van den schilder Adriaan van der Werff, haren stadgenoot, is eigenlijk de derde Beurs, die voor den handel aldaar werd ingericht.

Ofschoon reeds in het begin der 16e eeuw van een beurs gesproken wordt, schijnt eerst in de laatste jaren dier eeuw een bepaalde plaats daarvoor te zijn bestemd. Op de plek, waar tot voor weinige jaren het Admiraliteitshof, later Zeekantoor genaamd, stond, aan den Haringvliet bij de tegenwoordige Spanjaardsbrug, werd het eerste beursgebouw gevonden. Het bestond uit overdekte galerijen, aan de oost-, zuid- en westzijde, aan de buitenzijden toegemetseld en aan

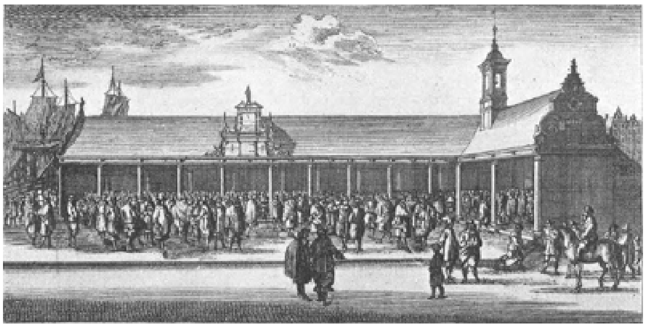

DE BEURS TE ROTTERDAM IN DE 17E EEUW, NAAR EEN KOPERGRAVURE VAN 1665.

de binnenzijde op ronde pilaren met achtkante voetstukken rustend. Op den westelijken hoek der zuidgalerij, die de langste was en uit zeven bogen bestond, was eeu achtkante en vrij hooge toren van duifsteen uit het water opgemetseld. Twee jaren later werd er nog een vierde galerij aan de noordzijde bijgebouwd, doch deze was kleiner en lager dan de andere.

Gedurende ongeveer 40 jaren bleef dit gebouw aan de behoeften voldoen, maar toen kwamen er klachten. De handel had zich zeer uitgebreid, evenals de bevolking; de Engelsche lakenhandelaars, die in 1635 eindelijk overgehaald waren zich te Rotterdam te vestigen en die door het stadsbestuur met allerlei gunsten werden overladen, spraken den wensch uit de Beurs te verplaatsen naar het oosteinde der Noordblaak, op de plaats, die ongeveer overeenkomt met de ligging van het tegenwoordige Beursgebouw en waar toen de Vischmarkt werd gehouden.

De toen ingerichte Beurs vindt men hieronder afgebeeld. Zij bestond uit een plein, dat aan de noordzijde, waar de vischbanken gestaan hadden, doorgaans open bleef; onder beurstijd werd het, om wagens te weren, met houten hekken afgesloten. Het eigenlijke Beursgebouw strekte zich zuidwaarts langs het water en westwaarts langs de rooiing der Noordblaak in de breedte; het bestond uit twee met een schuin dak overdekte en loodrecht op elkaar staande galerijen, en die op zestien houten kolommen rustten.

In het midden tegen het dak der zuidgalerij verhief zich een aardig geveltje, op welks top een steenen beeld van St. Petrus prijkte met twee sleutels in de rechter- en een visch in de linkerhand. In een vierkante nis werd later - volgens Van Reyn, aan wien wij deze bijzonderheden ontleenen - een koperen tafereel geplaatst met

vischscheepjes en buizen beschilderd en daaronder het volgende gedichtje van den Rotterdammer Joachim Oudaen:

1677.
O zegenrijke zee! wat volheid brengt gij voort,
Voor die dees zegening het roocken van zijn netten,
Niet toeschrijft; maar die stil, met ze overboord te zetten,
Zeid in vertrouwen, Heer! wij werpen ze op uw woort.
Dit maakt een volle Beurs, dies word de plaats voor dezen
Den Visser eigen, nu den Koopman toegewezen.

Op den zuidhoek der westgalerij verhief zich een vierkant torentje, waarin het beursklokje geplaatst was.

De kopergravure, waarvan hierboven een reproductie is gegeven, is de eenige goede afbeelding, die van dit beursgebouw bewaard is gebleven. De ruiter, aan de rechterzijde, is de postrijder, die zoo juist is aangekomen met de Engelsche post, door het postjacht aangebracht.

In 1706 werd het gebouw met een vleugel vergroot, waarin de postkantoren werden geplaatst, doch al meer en meer deed zich de behoefte aan een grooter en beter ingericht gebouw gevoelen. In 1720 werd tot het stichten daarvan door de Vroedschap besloten. Aan den schilder Van der Werff, die zich reeds meermalen met de schoone bouwkunst had bemoeid, werd het maken van de plannen opgedragen. Bijna ongewijzigd, overeenkomstig zijn adviezen, verrees het gebouw, nadat eerst nog vele moeilijkheden waren overwonnen in verband met verschillende huisjes, die tot verruiming van het terrein moesten worden aangekocht.

Zal dit wansmakelijke en ondoelmatige gebouw nog lang de verzamelplaats der kooplieden in Nederlands tweede handelsstad blijven?

Meta van Bingerden.
Door Th.A. Quanjer.
(*Vervolg van blz.* 204.)

Bedoelde vereeniging bestaat uit een gezelschap van voor het meerendeel adellijke heeren en dames uit de provincie Gelderland, voornamelijk dezulken, die op de buitens in de omstreken van Arnhem wonen. Eenige officieren van de rijdende artillerie, en ook enkelen van de cavalerie uit Zutfen en Deventer, hebben zich daarbij aangesloten.

De niet-militairen zijn meerendeels gedost in een kostuum, bestaande uit nauwe witte broek met kaplaarzen, rooden rok en hoogen hoed of jachtpet, wat tusschen de uniformen en amazonen een eigenaardig effect teweegbrengt.

Van eigenlijk jagen is hier geen sprake: een stuk vleesch of een bosch stroo, waar vossen op hebben gelegen, wordt van te voren gesleept langs den heidegrond tot naar de plaats, die is aangegeven als einddoel van den tocht. De scherpe reuk der honden moet het spoor zoeken van het aldus voorgestelde wild.

Die honden, een ‘meute’, ongeveer ten getale van dertig en alle van hetzelfde ras - fox-hounds - en dezelfde kleur, worden speciaal tot deze jachten afgericht en staan daartoe onder oppertoezicht van een der leden, ‘master’ genaamd, die de gansche vossenjacht regelt.

Zooals afgesproken werd, begeven de jongelui van Heiderust, bij wie zich aansluiten de beide dochters van den dominee, Jacoba en Johanna, te halftwaalf zich naar het punt van bijeenkomst.

Van Elsweerd neemt met zijne dames eene goede plaats in bij het kreupelhout, dat aan den linkerkant de heide omzoomt. Meta en de twee zusters zijn eenige passen vooruitgegaan, het aanstaande bruidspaar aldus aan zichzelf overlatende.

De twee aan twee aan elkander gekoppelde honden worden reeds aangebracht door de als jockeys gekleede helpers - whips - die hen vasthouden aan lange touwen, welke aan de halsbanden bevestigd zijn.

Gaandeweg komen de deelnemers van verschillende kanten aangereden; en zoodra allen zoo ongeveer bijeen zijn, geeft de 'master' het bevel, de honden van hunne banden te ontdoen. Toch moeten ze nog bij elkander worden gehouden door de whips, die voorzien zijn van lange zweepen, totdat het sein van den aftocht zal worden gegeven. Een daartoe gehuurde jongen neemt de halsbanden in ontvangst, om ze na het vertrek van den jachtstoet naar huis te brengen.

Op dit oogenblik laat een, zoo kersversch van de academie gekomen luitenant der huzaren, in overmoed zijn paard een beetje huppelen en springen, waardoor de drie jonge dames eenigszins verschrikt worden en de wijk nemen in het kreupelhout. Hierop roept de officier lachende tot den 'master', die zich in de nabijheid bevindt:

'Sapristi! - Me dunkt, die meisjes konden best de banden naar huis brengen! - Niet waar, lieve juffers? - Maar zie eens, wat een snoesjes, vooral die ééne, hè?'

Van Elsweerd heeft het uitwijken der vriendinnen gezien en de woorden van zijn jeugdigen krijgsmakker gehoord. Hij laat daarom den arm zijner beminde los, en haast zich tot den cavalerie-officier, die juist zijn paard rechtsomkeert doet maken, ten einde zich in een galopje te begeven naar den stoet, die, op het juist gegeven sein - gone away! - zich in beweging gaat stellen. Hij treedt hem in den weg met de woorden:

'Een oogenblik, mijnheer! Vóór u verder gaat, wenschte ik gaarne de bedoeling te weten van de zooeven door u tot die dames gesproken woorden!'

De ander, zijn paard inhoudende, antwoordt op wel wat hoogen toon:

'Ik heb de eer niet, u te kennen, en dus...'

Doch Van Elsweerd heeft reeds een visitekaartje voor den dag gehaald; en als de huzaar door de inzage daarvan bemerkt, dat de vraag gedaan is door iemand, die een hoogeren militairen rang bekleedt, vervolgt hij:

'O! - Pardon, mijnheer Van Elsweerd! - Ik ben de G.... - Ik wist niet, dat ik de eer had...'

'Wees dan zoo goed, nu ge mij kent, op mijne vraag te antwoorden!' valt Van Elsweerd hem eenigszins driftig in de rede.

'Welke bedoeling?' is het nog steeds ontwijkende antwoord; en dan, als de ander blijkbaar met moeite zijn ongeduld bedwingt: 'Och! - niets kwaads!'

'Die dames,' herneemt Van Elsweerd, 'behooren tot mijn gezelschap; en ik mag niet dulden, dat zij worden aangesproken op een wijze, die niet overeenkomstig is met de égards, welke men haar behoort te bewijzen.'

'Zooals ik u reeds zeide,' klinkt het thans meer verontschuldigend, 'bedoelde ik niets kwaads!' - Doch, begrijpende, dat de tegenpartij met die weinige, niets-zeggende woorden geen genoegen zal nemen, vervolgt hij eindelijk op een wel wat beschaamden toon:

'Wil het derhalve beschouwen als eene aardigheid, die ik me veroorloofde tegenover een paar mij onbekende dames. Ik hoop dat zij me zullen excuseeren.'

'In dat geval,' zegt Van Elsweerd, 'verklaar ik me voor voldaan, en zal ik u niet langer ophouden.'

En, na een militair saluut voor zijn meerdere en eene lichte buiging voor de jonge dames, geeft de huzaar zijn paard de sporen en spoedt hij zich naar zijn gezellen, waarvan reeds eenigen verre vooruit zijn.

Dit kleine tooneel is in korten tijd afgespeeld; en Van

Elsweerd begeeft zich, na lachende eenige woorden te hebben gewisseld met Meta en hare vriendinnen, terug naar Marie, die is blijven staan ter plaatse, waar hij haar zooeven verliet.

Ook zij heeft de woorden van den jeugdigen officier vernomen, doch zich niettemin boos gemaakt op Van Elsweerd, die háár, meent ze, verwaarloosde ten behoeve van dat gezelschapsjuffertje. - Moest hij voor die zoo galant in de bres springen? - Was er aan zoo'n nest dan zooveel verbeurd? - Die is toch immers niet veel méér dan een dienstbode! - Och! de luitenant had zeker hare groote handen opgemerkt, en haar dáárom zulk een dienst willen opdragen! - En dan die twee andere nufjes! Zijn ze het waard, dat er zooveel drukte om gemaakt moet worden? - Zulke kinderen! - Moest Van Elsweerd om zoo'n nietigheid ruzie gaan maken, en haar - bijna zijne bruid - aan haar lot overlaten?

Geen wonder, dat ze hem tamelijk koel ziet terugkomen en hem geruimen tijd haar kwade luim blijft toonen.

Inmiddels gaat de jachtstoet voort over de heide in de richting van Deelen, een gehucht op een uur afstand, welk plaatsje van uit de verte een verrukkelijk aanzien oplevert. Te midden der uitgestrekte, thans grauw-paarse heide, steekt het daarboven schilderachtig uit met zijne groene boomen en tegen de glooiing gebouwde boerenerven. Een smal beekje, dat er als door den staf eens toovenaars uit het mulle zand te voorschijn geroepen werd, maakt het plekje zóó vruchtbaar, dat het als eene oase afsteekt tegen den bijna onafzienbaren niet ontgonnen bodem.

En verder jaagt het gezelschap in onstuimige vaart voort in oostelijke richting, waar de ruiters eindelijk aan den blik der toeschouwers worden ontrokken door eene nieuwe verhevenheid.

Meta's oogen hebben geglinsterd van genoegen bij dit ongewone schouwspel, en den vroolijken stoet nauwlettend gevolgd in al zijn bewegingen. Het voorval van straks met dien luitenant is haar geheel uit de gedachte, totdat ze er plotseling aan herinnerd wordt door de als een bevel klinkende vraag van Marie:

‘Mejuffrouw Van Bingerden zal wel zoo goed willen zijn mijn sjaaltje mee naar huis te nemen?’ hierbij haar belastende met het genoemde voorwerp. Vervolgens neemt Marie den arm van haren verloofde, en ze verwijdert zich zonder verder acht te slaan op het drietal meisjes, die, druk pratende over alles wat ze zagen, samen huiswaarts keeren. Nauwelijks hebben zij den hoek van het kreupelhout bereikt, of ze zien mevrouw Van Voorst tot haar komen aan den arm van een marine-officier, die door de domineesdochters onmiddellijk herkend wordt en voor Meta veel gelijkenis heeft met het bewuste adelborsten-portret.

‘Meta!’ zegt mevrouw, haren stap verhaastende, op blijden toon. ‘Mag ik je mijn zoon Willem voorstellen? Jacoba en Johanna hebben hem zeker wel herkend? - Zijn bezigheden aan boord waren reeds heden vroeg afgeloopen; en hij heeft zich toen, als een brave jongen, gehaast om zijne oude moeder te komen verrassen.’

V.

En zie, gunds wiejer,
Ien 't huus vol praal en pracht.
J.J. CREMER.

't Is de volgende week, Woensdagmiddag, dus een halve dag vacantie voor de schooljeugd, die zich joelende geschaard heeft vóór het hek van Heiderust, in het blijde vooruitzicht van eenige uren ongestoord genot. Met glinsterend-verbaasde blikken turen zij naar de groote toebereidsels, die in en bij de villa gemaakt worden; en zij deelen elkander met zenuwachtig opgewonden woorden hunne opmerkingen mede:

'Hè! Kiek is! 't Huus is heelemaal gruun gemaakt!'

'Ja! en een boel blommers heb ik er zien brengen!'

'Ik ook! En een groote ruuker van de "bron" van de "ziep"!'

'Zouwe der ook van die mooie pepiere blommers in het gruun komme?'

'Loop hen, jong! - Waar denk ie an?'

'Nou! Waarum worre dan die touwe in de boome vastgebonde?'

''t Is nietis! Hoor die! Dat zien geen touwe! Dat zien iezers, um de lichies an te hangen!'

En de het laatst sprekende dreumes heeft gelijk. Onder oppertoezicht van den tuinman en den huisknecht zijn eenige werklieden druk bezig, den omtrek der woning gereed te maken tot een schitterend avondfeest, dat heden zal worden gegeven.

Tot nu toe zijn de bruidsdagen tamelijk stil, en hoofdzakelijk in den familiekring, voorbijgegaan; doch op aandringen van Willem werd er besloten, ten minste één enkel meer uitgebreid feest te organiseeren, dat tevens zou kunnen dienen tot receptie, en waartoe een aantal goede vrienden is uitgenoodigd geworden.

Het programma voor dezen dag werd door hem opgemaakt, in overleg met zijne moeder, die haren zoon, voor den korten tijd, dat hij met verlof is, niets kan weigeren. Ofschoon zij hem opmerkzaam maakte, dat de almanak reeds het begin van den herfst had aangekondigd, liet hij er zich niet van afbrengen, om alles in orde te maken tot een buitenfeest, in de hoop dat het weer zou willen medewerken.

Een ruim plankier, een muziektent en een buffet werden opgesteld achter het huis, terzijde van het berkenbosch, om den genoodigden een bal champêtre aan te bieden.

De hoop op behoorlijke medewerking van het vaak zoo grillige weer wordt ditmaal niet beschaamd: terwijl de windvaan Zuid-Zuid-Oost wijst, gaat de barometer sedert eergisteren langzaam vooruit; en, nu de bepaalde dag is aangebroken, heeft men een temperatuur, zoo lekker als men maar verlangen kan, en voorspelt de afwezigheid van wind een goed slagen van de illuminatie.

Het ijzerdraad wordt gespannen door en langs de veranda, en van boom tot boom rondom het huis en het berkenbosch. Duizenden vetpotjes en gekleurde lampions vinden er hunne plaats, wat door de kinderen met enthousiasme begroet wordt.

Onder deze drukke bezigheden verloopen de uren, en de zon, die den ganschen dag hare verwarmende stralen uitgoot over het landschap, neigt reeds ter kimme, voordat de baas, zich het zweet van het voorhoofd vegende, kan zeggen:

'Ziezoo, Jan, dat is tenminste in zóó ver klaar. Nou kunnen we wel over een goed half uurtje met het ansteken beginnen.'

'Ja,' is het antwoord van den huisknecht. 'De lui komen om zeven uur, maar worden eerst in de zaal ontvangen. Ik heb wel gemerkt, dat er eerst nogal wat aardigheidjes vóór het dansen zullen wezen. 't Is maar gelukkig dat het zoo'n lekker weertje is, anders zouwen de juffertjes met der bloote armen wel eens kou kunnen vatten.'

'Nou - ajuus!' herneemt de ander. 'Ik ga even bij de vrouw een kom koffie halen, en ben in een ommezien weer hier terug.'

En als spoedig daarop de talrijke lichtjes worden ontstoken, aanleiding gevende tot nieuwe en herhaalde jubelkreten van de toeschouwende kinderen, hoort men uit de verte de eerste rijtuigen aankomen, en begeeft zich het bruidspaar met de familieleden en de bruidsjuffers naar de zaal, die door den baas feestelijk versierd is met al wat de kas aan groene planten en fraaie bloemen bevatte. Ook tal van bouquetten zijn van heinde en verre gekomen uit de warme kassen van bloemisten, waar ze met veel zorg en tijd gekweekt werden, om nu hier op de heide binnen enkele uren te verwelken.

De atmosfeer in de zaal is van de sterke lucht doortrokken, zoodat het een weldaad mag worden genoemd,

dat men de drie op de veranda uitkomende deuren wijd openzet, waardoor de weldadige dennegeur zich overvloedig komt vermengen met den al te scherpen reuk der kasbloemen.

Het witte bruidskleed staat Marie bekoorlijk. Nu die trek van lusteloosheid haar niet ontsiert, komt de regelmatigheid van haar gelaat méér tot haar recht; ze ziet er heden recht bevallig uit en velen zullen haar zelfs ‘mooi’ noemen. In het donkerblonde haar, hoog opgemaakt, is een tak levende oranjebloesem gestoken. Ze houdt het bruidsbouquet in de rechterhand, terwijl de linker rust op den arm van den bruidegom, die, in zijn nieuwe uniform, nevens haar eene zeer goede figuur maakt. Algemeen worden zij dan ook een ‘knap bruidspaar’ genoemd.

Eenigszins tegen den wensch van Marie, maar op nadrukkelijk verlangen van hare stiefmoeder, die zoomin juffrouw Van Bingerden als de beide dochters van den dominee gepasseerd wilde zien, werden deze drie jonge dames benoemd tot bruidsjuffers, waarbij door de bruid als vierde gevoegd werd mejuffrouw Sophie B...., een vriendin uit hare kinderjaren, die derhalve van het viertal verreweg de oudste is. Ze zijn allen gekleed in witte japonnen; Meta heeft slechts een enkele donkerroode roos aan haar corsage bevestigd, doch wordt, ondanks dien eenvoud, oogenblikkelijk als de mooiste van het viertal erkend. En indien straks de genoodigden, na hunne complimenten te hebben gebracht aan het bruidspaar en de familie, zich verspreiden door de zaal, dan zal menig jongmensch zich bij voorkeur laten bedienen door de mooie juffrouw Van Bingerden.

Ook de bruid heeft hare speelnooten gemonsterd en bijt zich even op de lip, als zij zichzelve moet bekennen, dat de gezelschapsjuffrouw harer moeder, ondanks den hoogst eenvoudigen tooi, eene prachtige verschijning is. Een onheilspellend licht blinkt in hare oogen, doch snel moet zij dat onderdrukken, omdat reeds enkele gasten haar naderen, en ze aan dezen hare volle opmerkzaamheid heeft te wijden.

Haar broeder Willem, in schitterend groot tenue, houdt zich druk bezig met het regelen van alles wat het programma voorschrijft. Met recht is zijne moeder trotsch op hem: hij is haar evenbeeld in houding en gelaat, met dezelfde helder-bruine oogen en het donkere haar, waarbij een fijne snor hem iets fier mannelijks bijzet. Zijn gestalte is tamelijk forsch, met breede borst; hij vormt het type van een flinken, jeugdigen zee-officier.

Menig meisje beziet hem tersluiks, of tracht, wanneer ze iets brutaler is, zijne opmerkzaamheid te trekken, doch hij, tegenover allen galant, schenkt voor het oog aan niemand harer de voorkeur; ook niet aan Meta, ofschoon hij onmiddellijk de opmerking heeft kunnen maken, dat zij verreweg de mooiste onder al die schoonen is, en hij bovendien hare goede eigenschappen in zijne verlofdagen heeft leeren kennen. Mocht hij wellicht háár dus verkiezen boven al die anderen, heden toont hij het in geen geval, en zelfs de spiedende oogen zijner zuster kunnen niets ontdekken, van wat duiden zou op eene dergelijke vooringenomenheid.

Middelerwijl is het feest in vollen gang: eenige voordrachten zijn gehouden, en vele toepasselijke aardigheden te berde gebracht, terwijl de bruidsjuffers en een paar bedienden zich tusschen de gasten bewegen, om hen van verfrisschende dranken en lekkernijen te voorzien.

Te klokslag negen ure laten zich uit de muziektent de eerste tonen vernemen van den Hochzeitsmarsch uit den Lohengrin, als teeken, dat het gezelschap op het plankier verwacht wordt.

De slotregels uit den gebrekkigen Hollandschen tekst van J. Leeuwerik worden door een viertal zuivere stemmen aan het bruidspaar toegezongen:

‘Vriendlijk geleid, trede nu in,
Waar u de zege der liefde bewaar'!
Zeeg'rijke moed, reinheid der min
Binden te zaam u tot 't zaligste paar.’

En met een daverend gejuich, waarin ook de jeugd buiten het hek dapper meestemt, wordt de marsch besloten, waarna de muziek onmiddellijk overgaat in eene dans-melodie, de verschillende paren uitnoodigend tot een luchtig zweven en trippelen.

De prachtige illuminatie ontlokt intusschen menigen uitroep van bewondering: het huis, de tuin, het berkenbosch, dat alles baadt in een zee van licht, terwijl zich daarboven verheven machtig uitstrekt de staalblauwe hemel, met sterren bezaaid.

Het weer houdt zich uitmuntend; geen windje doet de vlammen flikkeren, het berkenloover hangt onbeweeglijk neer. Op enkele uitzonderingen na - alleen een paar oudere familieleden blijven onder de veranda - bevinden zich allen op het feestterrein buiten, waar men in de tusschenbedrijven wordt bediend uit het welvoorziene buffet.

In de grootere pauze bewegen zich de paren door het verlichte bosch, soms wel eens even daarbuiten, genietende van de heerlijke avondlucht. Slechts weinigen gevoelen daarbij de behoefte zich een manteltje of doekje om te slaan; de lichte toiletjes steken scherp af tegen de zwarte rokken en schitterende uniformen.

Ook het bruidspaar heeft zich eenige oogenblikken uit de drukte verwijderd, een zijpad inslaande, dat voert, langs eenige hooge dennen, naar een koepel op vrij aanmerkelijken afstand van het huis.

‘Kijk!’ zegt Marie, haren bruidegom staande houdende. ‘Stil! Is dat, ginds vóór ons uit, niet juffrouw Van Bingerden?’

‘'k Geloof het niet,’ meent hij; ‘maar die witte japonnen maken haar allen, van een afstand gezien, haast aan elkander gelijk.’

‘O neen,’ hervat zij, nog stilstaande, ‘ze is het. Zie maar! Dat is hare sortie, lichtblauw met bruin bont. Ik kan die duidelijk herkennen. Hoe komt die zóó ver afgedwaald?’

‘Och, liefste,’ merkt hij op, ‘ze is immers thuis en zal dus wel niet zoo heel licht verdwalen.’

‘Goed, maar 't is toch wel een beetje erg, hè? Zie haar eens doorstappen en hoe vertrouwelijk lief ze hangt aan zijn arm. Neen, maar - wel zeker. Ze slaan den hoek om naar den koepel. Dáár wil ik het mijne van hebben.’

En ofschoon Van Elsweerd haar met aandrang en op overredenden toon verzoekt het paartje toch ongemoeid te laten, blijft zij er zich tegen verzetten.

‘Neen! Zoo'n nuf, die zich altijd zoo stemmig en zedig tegenover de heeren weet voor te doen, mag nu wel eens beluisterd worden.’

De bruigom is zwak genoeg zich, tegen zijn wil, te laten meevoeren tot op korten afstand van den koepel, waar hij door haar wordt losgelaten, terwijl zijzelve heel omzichtig verder sluipt.

Hare nieuwsgierigheid wordt weldra bevredigd, want op die verborgen plaats hoort zij een zoet gekoos en dan een gefluister, waarvan slechts enkele woorden eener gedempte mannenstem duidelijk zijn: ‘gelegenheid,... vrij,... liefde,... engel,...’ onderbroken door het geluid van vurige kussen.

Marie weet nu méér dan genoeg en gaat, even behoedzaam als zij genaderd was, terug tot haren bruidegom, met wien ze zich vervolgens langzaam verwijdert.

Ze overlegt bij zichzelve, evenals prinses van Eboli, bij de vermeende ontrouw der koningin in Schiller's Don Carlos:

‘Ja, bij den Hemel! Deze heil'ge vrouw
Heeft toch gevoel! - Hoe slim is zij! - Ik beefde,
Ikzelf voor 't schrikbeeld van haar eed'le deugd.
Als hooger wezen stond ze nevens mij. -
Door haren glans werd ik verduisterd. - - 'k Gun
Niet aan haar schoonheid die verheven rust,
Vrij van elk bruisen der natuur! - - Dus zou
Die rust slechts schijn geweest zijn?’ - - -

Ja! Zoo moet het wezen! Wat bedrieglijk schepsel. Toonde ze ooit eenige voorkeur voor een der bezoekers van Heide-

rust? - Neen immers, steeds ging ze met hetzelfde kalme gelaat door het huis en ze scheen ongevoelig voor vleiende woordjes en óók voor de macht van mannelijke schoonheid.

Het kost den bruigom heel wat moeite haar tot kalmte te brengen. Zij wilde en zou de lage huichelaarster voor het volle gezelschap ontmaskeren.

Niet voordat zij geruimen tijd hebben rondgedoold en Van Elsweerd zijne overredingskracht bijna uitgeput heeft, gelukt het hem haar van dat voornemen terug te brengen. Wanneer zij eindelijk onder de gasten zijn teruggekeerd, is nauwelijks van haar gelaat weggevaagd de hartstocht, die het eenige oogenblikken te voren zoo fel heeft bewogen; zij ontmoet Meta, thans schijnbaar rustig in gesprek met een paar vriendinnen - de huichelaarster.

Het feest, waaronder een souper, dat in de zaal en onder de veranda wordt voorgediend aan kleine tafels, verloopt overigens naar aller genoegen.

En niet voordat het staalblauw des hemels een lichter tint heeft aangenomen, en slechts de ochtendster nog glanst aan het uitspansel, wordt de villa gedompeld in hare gewone rust.

(*Wordt vervolgd.*)

Het Graafschap Erbach in het Odenwald.
Met illustratiën.

Daar, waar de voornaamste stroom van Duitschland, vader Rijn, met de Neckar en Main samenvloeit, ligt het met

GUSTAAF,
Graaf van Erbach - Schönberg.

sagen omweven Odenwald. Met bosschen begroeide hoogten groeten ons van alle zijden; sloten en burchten herinneren aan de geschiedenis van lang vervlogen geslachten, druivenwingerden en vruchtbare zaadvelden aan den arbeid van het tegenwoordige, en daartusschen slingeren zich in ontelbare menigte de zilveren beekjes. Een vroolijken, opgewekten indruk maakt het Odenwald overal en krijgt daardoor een eigenaardig karakter, in tegenstelling met zijn broeders in het Zuiden en Noorden, de sombere Spessart en het majestueuze Schwarzwald.

En daardoor is het als geschapen voor uitstapjes van opgewekte menschen, wien het door zijn vriendelijke bosschen, zijn bloeiende tuinen en aan alle verkeerswegen

ontrukte dorpen een welkom toeroept, zoo hartelijk en vroolijk als men overal elders in Duitschland tevergeefs zoekt.

Van waaruit men het ook betreedt, van het aardige Neckardal met zijn burchten en steden, van de lachende velden langs de landwegen,

MARIE,
Gravin van Erbach - Schönberg, Prinses van Battenberg.

zelfs in het hartje beginnend, in de ernstige bosch- en weidedalen, overal aanschouwt men het zonnige karakter van het land, overal naast schilderachtige landschappen, naast trotsche sloten en vervallen burchten vreedzame woonhuizen en een vroolijk, arbeidzaam volkje.

De bewoners van het Odenwald hangen met geheel hun ziel aan het oude; overoude zeden en gewoonten gaan van geslacht op geslacht over. Tucht en orde zijn ook nog heden ten dage in de van het wereldverkeer afgesloten dorpen de kenmerkende eigenschappen van het familieleven. En hiermede staat in nauw verband de bijna aartsvaderlijke genegenheid, die tusschen de bewoners van het land en den regeerenden vorst ook nu nog bestaat en haar rein, onvervalscht karakter vooral in het graafschap Erbach behouden heeft en verhoudingen in het leven roept, die in zeer weinig streken tegenwoordig te vinden zijn.

Hier in het hartje en voornaamste deel van het Odenwald zijn de volkszeden en gebruiken nog in hun oude oorspronkelijkheid bewaard gebleven.

Het graafschap Erbach is tot op den huidigen dag een

Slot König, links het Graaf-Christiaangebouw, rechts de woonplaats van, den erfgraaf van Erbach - Schönberg en zijn gemalin, prinses Elisabeth van Waldeck - Pyrmont, zuster onzer Koningin-Moeder.

wereldje apart gebleven, een wereld, die den natuurvriend en cultuurhistoriker zooveel bekoorlijks biedt, die zoo tallooze schatten uit oude tijden en aan prachtige gebouwen in zich bergt, dat het een ware lust is het gebied der uitgestrekte Erbachsche bezittingen te doorkruisen en naast de poëzie van het eenzame woud, de romantiek van den rijk aan geschiedenis zijnden bodem en zijn relequieën op zich te laten werken.

De graven van Erbach zijn de eenige territoriaal-heeren, die sedert onheuglijke tijden op dezelfde plaats gevestigd zijn, en door alle stormen der eeuwen heen, hun bezittingen trouw gebleven zijn.

De vroegere bezitting van Einhart, den vertrouwden vriend van Karel den Groote, de mark Michelstadt in het Odenwald, was de grondlegging tot het latere graafschap Erbach, en aan hem, den lieveling zijns keizers, herinneren heden nog de Einhart-Basilika, een der merkwaardigste gebouwen uit den Karolingischen tijd, in de onmiddellijke nabijheid van het plaatsje Michelstadt.

Michelstadt met zijn schilderachtige marktplaats, - ouderwetsche houten gebouwen benevens eenige steenen huizen sluiten ze aan drie zijden in, terwijl zich aan de vierde zijde het raadhuis verheft, een origineel houten gebouw uit den

laat Gothischen tijd, - zijn kostbare kunstschatten in de kerk, de begraafplaats der graven van Erbach, zijn oude bronnen en vriendelijke erkers, doet ons al dadelijk kennismaken met de eigendomlijkheden der streek en voert ons midden in het Erbachsche gebied.

Niet ver hier vandaan liggen de sloten Fürstenau en Erbach, de verblijfplaatsen der graven Erbach - Fürstenau en Erbach - Erbach, tot wie als derde geslacht de graven van Erbach - Schönberg en het slot Schönberg aan de Bergstraat zich aansluiten.

Uit deze drie takken namelijk bestaat het Erbachsche geslacht sedert het jaar 1672, toen de eerste verdeeling in het gravenhuis plaats had, die evenwel nooit, ook niet toen ze in het jaar 1747 door het uitsterven van een der takken herhaald werd, tot een grond- of landverdeeling aanleiding gaf. Er was en is slechts één graafschap Erbach in drie deelen.

Met de oplossing van het Duitsche rijk en het in het leven roepen der tegenwoordige vorstenhuizen is natuurlijk ook haar uiterlijke positie veranderd. Al is ook de Groothertog van Hessen de souvereine heerscher over het gebied van het graafschap geworden, dan hebben toch de graven van Erbach, krachtens het edict van 1858, op hun bezittingen een reeks privilegiën behouden, o.a. het patrimonium over kerken en scholen, het recht van het besturen

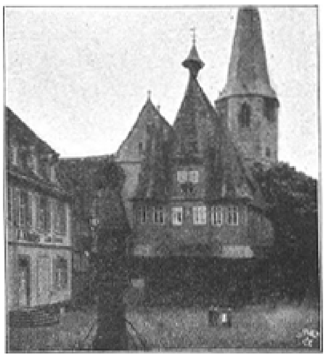

Raadhuis te Michelstadt.

van het land door eigen beambten, die in zekeren zin een miniatuur regeering vormen. En welke waarde hieraan gehecht wordt, blijkt het best uit het feit, dat in den tak Erbach en Fürstenau, jongere leden uit het grafelijk huis voorname betrekkingen bekleeden, terwijl in Schönberg aan het hoofd van het grafelijk rentmeesterschap een kind van het land, een zoon van den voormaligen Berlijnschen hofprediker Wilhelm Baur staat, en met ijver, liefde en verstand de belangen van zijn 'Heer' waarneemt.

De groote genegenheid, die tusschen het Erbachsche gravenhuis en de bevolking bestaat, heeft, dank zij de menschlievende en voorname gezindheid van dat geslacht, een band doen ontstaan, die zijn uitdrukking vindt in eene onwankelbare aanhankelijkheid en vereering, en waar zij den 'Heer' (zoo noemen de bewoners van het Odenwald hun graaf) er een bewijs van kunnen geven, zullen zij het niet nalaten.

Deze liefde van het volk is het hoogste goed, dat het Erbachs-geslacht bezit, en evenals destijds graaf Eberhard met den Baard, kunnen ook heden ten dage nog de graven van Erbach zich geheel op hun onderdanen verlaten.

De sloten en stamzetels der graven dragen ook het eigenaardig karakter van het landschap en zijn bewoners; geen trotsche burchten, geen zuilen, geen strenge afzondering, maar bekoorlijke verblijfplaatsen in een lieve streek, midden tusschen de idyllische dorpen en steden van het Odenwald.

Het slot Fürstenau bijv., bewoond door graaf Adalbert, is zeer schilderachtig gelegen tusschen hemelhooge boomgroepen en een netwerk van klimop en wilde rozen.

Een indrukwekkende booggalerij, die tot de mooisten behoort in den tijd der renaissance gebouwd, verhoogt den romantischen aanblik van het vreedzame slot. Op een goed uur afstands van Fürstenau ligt het stadje Erbach, de woonplaats van graaf Albrecht IV van Erbach-Erbach en diens gemalin, een dochter van den regeerenden graaf van Stolberg-Stolberg.

Het slot Erbach, dat midden in het stadje van dien naam ligt, heeft als gebouw weinig waarde, maar des te rijker is het aan kunstschatten van zeldzamen aard, die meest allen door den voorvader Frans I van Erbach-Erbach (1754-1823) verzameld zijn.

In dit eerwaardig, maar toch bizonder eenvoudig gebouw vinden wij eene verzameling van kunstvoorwerpen, die zelfs het grootste museum tot sieraad zou kunnen verstrekken.

Wanneer wij het dal der Mümling, tegenover Darmstadt, opgaan, komen wij op het gebied der Erbach - Schönbergsche bezittingen, aan de overoude heerlijkheid Breuberg, die zich om een der interessantste Duitsche burchten, de vesting Breuberg, groepeert.

Het slot en de heerlijkheid Breuberg - ook dit is bizonder interessant - zijn nu gemeenzaam eigendom van twee geslachten, die in geen enkele familierelatie tot elkaar staan, de vorst van Löwenstein - Wertheim en de graaf van Erbach - Schönberg, die er beiden op uit zijn, door zware geldelijke offers den burcht op den Breuberg in haar tegenwoordigen toestand te houden, als getuige der grootheid uit lang vervlogen tijden.

Tot de heerlijkheid Breuberg behoort ook het zeer oude klooster Höchst en het slot König, de woonzetel van den graaf van Erbach - Schönberg. De Schönbergsche linie heeft haren stamzetel op het slot Schönberg, in de buurt van Bensheim, dat op een hoogte gelegen, een heerlijken aanblik oplevert op berg en dal. Hier, in het liefelijkst deel van het Odenwald, resideeren graaf Gustaaf Ernst von Erbach - Schönberg en zijn vrouw, prinses Marie van Battenberg, zuster van den gestorven vorst van Bulgarije.

Graaf Erbach - Schönberg is de senior van het huis en staat door zijn huwelijk in familierelatie tot de vorstenhuizen van Engeland en Hessen.

Een nieuwe band met het geslacht van Waldeck - Pyrmont is gesloten door het huwelijk van den erfgraaf met prinses Elisabeth van Waldeck, een zuster van den regeerenden vorst, tevens een zuster van onze Koningin-Moeder, waardoor ook ons vorstenhuis verwantschap heeft gekregen met het geslacht van Erbach - Schönberg.

Hier, op het van de wereld afgezonderde slot König, was het, dat onze Koningin Wilhelmina in den herfst van 1900 in het strengste incognito vertoefde, waar zij haar tegenwoordigen gemaal, hertog Hendrik ‘heel toevallig’ ontmoette.

Hier werd de band tusschen hen beiden gesloten, die korten tijd daarop in Arolsen wereldkundig gemaakt werd.

Het slot Schönberg bezit nog kostbare herinneringen uit lang vervlogen tijden; hier woonde eens de onvergetelijke koningin Louise van Pruissen, wier vertrekken

men uit een gevoel van piëteit onveranderd heeft gelaten; hier prijkt een door koningin Victoria van Engeland zelf geplante eik, bij gelegenheid van een bezoek aldaar.

Al is ook het Erbachsche gravengeslacht van zijn vroegere rechten als dynastie niets meer overgebleven dan het erfdeel hunner vaderen in grond en rechten en hun geschiedenis, dan hebben zij toch het hoogste op aarde, de liefde van hun volk, weten te verwerven en te behouden.

Hoe Frans aan zijne vrouw kwam.

In onzen vriendenkring heerschte algemeene verbazing, toen wij het aanstaande huwelijk van Frans van Doorn vernamen. ‘Wel, gaat hij trouwen, die vroolijke losbol? En wie is de uitverkorene? Eene weduwe? Is dat waar, en nog wel uit een provinciestadje?’

Den eersten keer, dat ik hem tegenkwam, vatte ik hem bij den kraag en moest hij mij tekst en uitleg geven.

‘Ik heb weinig tijd,’ antwoordde Frans; ‘ik heb tal van bezigheden. Ik kom juist van het stadhuis en ga in eens nu door naar Stern om de annonces te bestellen. Gaat gij soms zoover met mij mede? De geschiedenis is heel kort, maar als gij er op gesteld zijt, zal ik het je vertellen.

Het was Februari, ik vertrok naar Nice om de carnavalsfeesten bij te wonen. Ik nam den trein van 8 uur 55 's morgens, die te Marseille zou aankomen na middernacht. Ik zou een dag te Marseille doorbrengen, waar mijne vriend en Rombaud mij op een dejeuner zouden wachten; den anderen morgen zou ik naar Nice vertrekken, waar ik 's namiddags om 2 uur zou aankomen.

Bij het spoor van Lyon zijn volop menschen. Gelukkig was de spoorwegchef Frégoul zoo goed mij nog eene plaats te geven. Ik zat alleen met een gedecoreerd reiziger, die voor bagage niets bij zich had dan eene portefeuille. Waarschijnlijk ging hij niet ver en weldra zou ik alleen zitten. Alleen! Het eenige geval dat eene groote reis nog draaglijk kan maken. Iedereen was geborgen, de trein ging vertrekken, toen men twistende stemmen aan het portier vernam.

‘Neen, mijnheer, neen,’ zei een frisch vrouwenstemmetje met duidelijk accent, ‘ik heb een slaapwaggon besteld en moet er dus een hebben.’

‘Maar, mevrouw, wij hebben er geen!’

‘Dan hadt gij op mijn order acht moeten geven, die ik per brief deed!’

‘Wij hebben geen brief gehad, mevrouw.’

‘Laat u dan onmiddellijk een slaapwaggon aanhaken.’

‘Onmogelijk! Haast u toch, mevrouw, de trein gaat vertrekken.’

‘Ik moet toch plaats hebben.’

‘Welnu, ik bied er u reeds twee in deze coupé aan.’

‘Daar?’

‘Ja, daar.’

Een klein bruin hoofdje verscheen aan het portier en trok zich eenigszins terug.

‘Er zijn daar twee heeren.’

‘Welnu, mevrouw, ik kan u toch geen waggon voor u alléén geven.’

‘Welnu, dan vertrek ik niet.’

‘Zooals u wilt; de trein gaat weg, ik geef het signaal.’

‘Wacht, wacht toch, mijnheer, ik moet absoluut mede. Maar dan zal men mij zeker een slaapwaggon aan het eerstkomend station geven.’

‘Ja, mevrouw, zeker.’

‘Gij zult daarover telegrafeeren?’

‘Ja, mevrouw.’

‘Gij belooft het stellig?’

‘Ja, ja, zeker.’

Het portier ging open, een klein, vlug, elegant dametje kwam binnen met allerlei pakken en reisdekens. De fluit klonk en wij vertrokken.

Als galant man had mijn medereiziger naast mij plaats genomen, om de geheele overzijde voor de nieuw aangekomene vrij te maken.

Zonder ons met één blik te verwaardigen, geheel verward, rood van kwaadheid, zag zij naar de pakken, die wij in het net hadden gelegd.

Met één oog sloeg ik haar gade en met genoegen bemerkte ik, dat zij er heel aardig uitzag.

Het was flink koud. De reizigster zat tot aan haar kin in de reisdekens en keek voortdurend door het raampje links. De heer met de portefeuille haalde hieruit groote blauwe en groene papieren, die hij met de grootste aandacht las; terwijl ik met de voeten op de warm-waterstoof mij amuseerde met de nieuwstijdingen, die ik aan het station had gekocht om mij voor verveling te vrijwaren.

11 uur. Laroche. De trein houdt stil. De heer met de portefeuille staat op, buigt en stijgt uit. Nauwelijks uitgestegen, wordt hij aangesproken door den stationschef met een: 'Mijnheer de inspecteur!'

De reizigster roept: 'Mijnheer de stationschef!'

'Mevrouw!'

'Men heeft u zeker uit Parijs getelegrafeerd om een slaapwaggon?'

'Ja, mevrouw, maar ik kan er u geen bezorgen dan te Lyon.'

'Te Lyon, en om hoe laat?'

'Om 5 uur 25 minuten, mevrouw.'

'Dus den heelen dag nog. Ik kan den heelen dag niet in deze coupé blijven, dat is onmogelijk, ik verkies dat niet.'

'Pas op, mevrouw, de trein gaat weg.'

Zij trok zich in haar hoekje terug, zonder mij met een enkelen blik te begunstigen; ik verdiepte mij in de lectuur van mijn tiende nieuwsblad!

Ik wil wel bekennen dat ik aan dat blad meer aandacht wijdde dan aan de negen anderen; ik begon wel twintig maal denzelfden regel. Gaarne had ik een gesprek willen beginnen, maar ik kon geen aanknoopingspunt verzinnen. Mijne buurvrouw was eene echte dame, dat had ik al dadelijk ontdekt en vruchteloos zat ik te verzinnen hoe een gesprek aan te knoopen.

'Vijf en twintig minuten oponthoud! Buffet!' riep de beambte, het portier openmakende.

Mijne buurvrouw stond op, ontdeed zich van de reisdeken, plaatste hare bagage en stapte uit. Het was 12 uur. De honger deed zich gevoelen. Zij stapte naar het buffet links. Ik volgde haar en kon haar gracieuse taille bewonderen, goed afgeteekend door een prachtigen mantel van louter bont. Zij had een grijs kastoren hoedje op, en zwarte krullende nekhaartjes kwamen er onderuit; zeer kleine voetjes trippelden vlug voor mij uit. Ik trad binnen, ging zitten en bestelde een eenvoudig maal.

De dame nam een kop bouillon aan een ander tafeltje.

Ik was een der eersten, die weêr opslond, en ging een sigaar op de kade rooken.

De vijf en twintig minuten waren spoedig verloopen. De reizigers verlieten met troepen de eetzaal en zochten hunne coupés op. Ik opende de mijne, maar mijne medereizigster was nog niet ingestapt.

Ik zat bij de kleine bibliotheek. Ik zag niets dan haar rug, doch ik herkende haar aan het prachtig figuur, haar bonten mantel en grijze hoedje.

Iedereen was al ingestapt; de beambten sloten met geweld de portieren.

Zij bleef echter en scheen niets te bemerken. Ik riep uit alle macht uit het portierraampje: 'Mevrouw, mevrouw!' maar het was te ver, of zij scheen niets te hooren. De trein zou vertrekken. Wat te doen? Zij zal achterblijven zonder haar bagage met die strenge kou - die arme lieve vrouw!

In eens nam ik de drie zakken en reisdekens en wierp dat alles een man toe, die dicht bij den waggon stond, en riep: 'Geef dat alles aan die dame, die daar staat!'

De man pakte het boeltje op en liep naar de dame bij de bibliotheek.

Op hetzelfde oogenblik, aan den anderen kant van den waggon, opent zich het portier en mijne reizigster wordt bijna met geweld in haar coupé geduwd door den conduc-

teur, die haar nog nariep: ‘Dat scheelde niet veel of het was te laat!’

Maar wee mij, welk een schrik, ik had mij vergist! De dame bij de bibliotheek was *niet* mijne reisgezellin! Nauwelijks in den waggon, riep zij: ‘Mijn bagage, waar is mijn bagage, men heeft mij bestolen!’ en keek mij angstig aan.

‘Neen, mevrouw,’ sprak ik, ‘uwe bagage is niet gestolen, maar is te Tonnerre achtergebleven.’

‘In Tonnerre, hoe kan dat?’

Ik trachtte het haar te doen begrijpen, maar zal u den blik, dien zij op mij wierp, niet beschrijven.

‘Ik ben radeloos, mevrouw, over mijne onhandigheid, maar de bedoeling was goed. Ik dacht dat u den trein zoudt misloopen, en vreesde u het te koud zoudt krijgen zonder uwe reisdekens. Vergeef mij; maar aan het eerstkomend station zal ik telegrafeeren, en zal men ze dadelijk terugzenden.’

‘Genoeg, mijnheer,’ zei ze ‘ik weet wel wat ik doen zal.’

Woedend wierp zij zich in een hoek van de coupé; hare handschoenen moesten het ontgelden.

Maar zij had niet gedacht, de arme vrouw, dat zij zooveel last van de koude zou hebben. Na verloop van eenigen tijd zat zij te rillen en te beven, en al trok zij haar bonten mantel vast om zich heen, zij bibberde.

‘Mevrouw, ik bid u, gebruik mijn reisdeken, u zult kou vatten door mijne schuld.’

‘Ik spreek niet tegen u, mijnheer, en wensch geen gebruik te maken van uwe beleefdheid.’

‘Mevrouw,’ sprak ik zenuwachtig, ‘gebruik deze deken, of wel ik spring uit den trein!’

En de deken tusschen haar en mij werpend, nam ik met de andere hand het portier vast. Zij dacht dat ik het meende en riep: ‘Zijt gij krankzinnig, mijnheer?’

‘U neemt de deken of ik volvoer mijn besluit, mevrouw!’

Zij nam de deken en zei op zachteren toon:

‘Maar gij dan, mijnheer, als gij dan maar geen kouvat!’

‘Verontrust u niet over mij, mevrouw; en al had ik het nu eens koud, was dat een goede straf voor mijne groote domheid.’

‘Zeg liever voor uwe overgroote haast, want uwe intentie was goed. Maar hoe kondt u denken dat *ik* die dame was?’

‘Wel, omdat zij mij verrukkelijk toescheen.’

Zij glimlachte.

Ik vergat de koude, de lange reis, alles! Zij sprak nu zeer gezellig met mij over hare reizen, en ik over de mijne. Overal was zij al geweest, in Italië, Egypte, enz. enz. Zij had een schat van vrienden en kennissen en het was wonder dat ik ze niet al twintig keer in de salons mijner bekenden had ontmoet!

Zij sprak zoo eenvoudig en lief, in één woord, zij was een charmante, ontwikkelde vrouw.

Maar hoe ik mijn best ook deed geen koude te voelen, zat ik te beven. In Dyon 2 uur 20 minuten bevriest mijn rechtervoet haast. - Wij telegrafeeren naar Tonnerre om het achtergebleven goed.

Te Maçon 4 uur; nu is het de beurt van den linkervoet om te verstijven. Wij krijgen een telegram uit Tonnerre, dat de goederen den volgenden dag te Marseille zullen aankomen.

Te Lyon Terroche 5 uur; mijn linkerhand wordt ongevoelig. Zij vergeet haar slaapwaggon te reclameeren.

In Valence 8 uur 3 min.; mijn rechterhand volgt het voorbeeld van de linker. Ik hoor, dat zij eene weduwe zonder kinderen is!

Te Avignon 9 uur; mijn neus wordt van purper nu paars. Ik geloof dat zij haar eersten man niet meer betreurt.

Te Marseille eindelijk om 12 uur 5 min. nies ik driemaal vreeselijk; zij geeft mij de reisdeken terug en zegt met een allerliefsten glimlach: 'Tot weerziens, tot spoedig hoop ik!'

Ik bracht den nacht in het hôtel 'De Noailles' door, en dacht slechts aan het aardige weeuwtje. Ik werd wakker met eene erge verkoudheid. Zou ik in dien staat mij durven vertoonen aan mijne vrienden? Op reis is op reis, zij moeten mij maar zóó zien; morgen zal ik door de lekkere zon van Nice wel genezen.

Maar welk eene verrassing wachtte mij!

Die excellente vriend Rombaud had eenige kennissen ter mijner eere geïnviteerd, en onder hen zag ik.... mijne lieve reisgezellin.

Toen ik aan haar werd voorgesteld, lachte zij beminnelijk. Ik boog en vroeg heel zachtjes: 'En Tonnerre?'

'Ik heb alles ontvangen.'

Men ging aan tafel.

'Wat zijt gij verkouden, mijn beste vriend,' zei Rombaud; 'waar hebt gij dat opgeloopen? Zeker in den waggon?'

'Het kan wel zijn,' zei ik, 'maar ik heb er toch geen spijt van!'

Niemand begreep dat dubbelzinnig antwoord, maar ik voelde den welwillenden blik van mijne reisgezellin zich op mij vestigen, terwijl zij een heerlijk lepeltje soep verorberde.

Wat moet ik verder vertellen?

Ik vertrok den volgenden dag niet naar Nice, maar ik trouw over 14 dagen met mijne reisgezellin.'

Merkwaardige ontdekking van een moord.

Het was in den zomer van het jaar 1601, toen de proost van King's College in Oxford, dokter Airy, in gezelschap van een zijner bedienden over het kerkhof St. Sépulchre in Londen liep. De oude doodgraver was juist bezig een graf op te graven en had daarbij ook een geraamte te voorschijn gebracht. De geestelijke bleef staan en sloeg den doodgraver eenigen tijd gade. Plotseling bemerkte hij tot zijn groote verwondering, dat de schedel, die op de aarde lag, zich langzaam heen en weer bewoog. Hij liep er heen, om den merkwaardigen schedel te onderzoeken, en vond er in een padde; maar tegelijk ontdekte hij dat in het slaapbeen van het hoofd een groote spijker stak.

De proost vermoedde dadelijk, dat het de schedel was van iemand, die vermoord was geworden, en vroeg daarom den doodgraver of hij ook wist, wiens graf hij zoo juist had opgegraven.

De oude antwoordde, dat het het graf was van iemand, dien hij zeer goed gekend had, en die vier en twintig jaar geleden plotseling gestorven was.

Dokter Airy liet hem den spijker in den schedel zien, en nu herinnerde de oude zich plotseling, dat men bij het overlijden van den man veel over diens plotselingen dood gesproken had.

De vrouw had, nog eer het rouwjaar verstreken was, een veel jongeren man gehuwd en leefde nog. De zaak werd voor het gerecht gebracht, de vrouw gevangengenomen, en er waren zelfs nog getuigen te vinden, die verschillende bezwarende omstandigheden konden aanvoeren.

Zoo o.a. bezwoer een oude vrouw, dat zij een half uur vóór het overlijden van den man haar buurvrouw bezocht, en deze aangetroffen had met een grooten spijker en hamer in de hand, juist op het oogenblik dat zij in de kamer van haar zieken man wilde gaan.

Tegenover deze getuige viel de vrouw door de mand; zij legde een volledige bekentenis af en werd opgehangen.

De merkwaardige ontdekking van dezen moord had plaats in den tijd dat Shakespeare leefde, en niet onmogelijk is het, dat deze er een aanleiding in vond om Macbeth in de 3de acte van zijn treurspel te laten zeggen:

> ‘Es will Blut, sagt das Sprechwort, Blut will Blut.
> Man hat erfahren, dasz Steine sich regten,
> Dasz Baüme sprachen und prophetische
> Augurn und heimliche Beziehungen
> Durch Elstern, Krähn und Raben brachten aus
> Den scheusten Mann des Bluts.’

Meta van Bingerden.
Door Th.A. Quanjer.
(*Vervolg van blz.* 213.)

VI.

Breng nooit verborgen kwaad
van iemand aan den dag;
Hem schendt ge, en werpt meteen
een vlek op uw gedrag.

E. LAURILLARD.

't Kan geen verwondering wekken, dat er Donderdags afgeweken wordt van den regel van vroeg opstaan. Met de logé's is vóór het scheiden de afspraak gemaakt, dat men zich eerst aan het tweede ontbijt zal vereenigen.

VOLENDAM: BOTTER AAN DE KADE.

Meta is evenwel niet al te laat naar beneden gekomen, om te zorgen, dat de gasten straks weer behoorlijk kunnen worden ontvangen. En toch blijkt het haar, dat zij nog niet eens de eerste bij de hand is; want ze ontmoet mevrouw in de eetkamer, terwijl ze Willem de plaats ziet inwandelen met Moor, den Newfoundlander, die hem vroolijk blaffende tegemoet snelde.

'Heeft mevrouw nog wat kunnen slapen?' is hare belangstellende vraag, als zij de kamer binnenkomt.

'Dat schikt nogal, kind!' is het antwoord. 'Ik slaap nooit zoo heel vast; maar 'k heb toch een paar uurtjes tamelijk gerust. Ik ben eerst te acht ure voorgoed wakker geworden,

door het geklingel der bellen van het paard voor een houtwagen, die voorbij mijn ramen reed. Toen ben ik maar opgestaan, om er een oog op te houden, dat de boden den boel behoorlijk opruimden. Er is dan ook al heel wat aan kant gebracht! Maar - wat ik vragen wilde - heb je je gisteravond nogal goed geamuseerd?'

'O, heerlijk, mevrouw! Ik vond het erg leuk, en genotvol. Vooral ook in het bosch was het verrukkelijk, en...'

'Dàt kan ik me voorstellen!' valt hier de schelle stem in van Marie, die de kamer komt binnenstuiven. 'Natuurlijk! - De juffrouw vond het verrukkelijk! - Moeder! ik zal u daarvan de reden vertellen.'

En, terwijl Meta haar aanziet met groote, verbaasde oogen, vervolgt Marie driftig:

'Ja, ja! - Het juffertje vond het verrukkelijk, zoo allervertrouwelijkst te zitten keuvelen, zoover van het gewoel, in den koepel, waar men haar niet zoo licht zou komen storen; maar...'

'Ik begrijp niet,' valt Meta verwonderd in, 'hoe dat...'

'Laat me asjeblieft uitspreken! Straks zal het uw beurt zijn!' herhaalt de andere, zich steeds meer opwindende. 'U dacht dus, zooals ik zeide, daar ongestoord uw rendez-vous te kunnen houden. Maar - men heeft uw gangen nagegaan mejuffrouw! - en men is op die wijze getuige geweest van uw onwelvoeglijk gedrag, - om er geen ergeren naam aan te geven!'

'Marie!' zegt thans mevrouw op gebiedenden toon. 'Ik verzoek je te zwijgen! Zie je dan niet, dat je het kind pijn doet? Foei! Kan je nu zelfs in je bruidsdagen je slechte humeur niet beter bedwingen? Je moest je schamen! Kom hier, Meta!' spreekt ze dan tot het meisje, dat bloost van verontwaardiging, òf van schaamte.

En terwijl Meta bescherming vindt aan de zijde harer moederlijke vriendin, vervolgt Marie op iets minder driftigen toon:

'Wilt u weten, moeder, hoe ik zóó heb durven spreken? Dan zal ik u vertellen, dat ik zelve de persoon ben, die toevallig in de gelegenheid werd gesteld, om - ofschoon van háár onzichtbaar - toch als facheuse troisième tegenwoordig te zijn bij de bewuste samenkomst. Nu zult u wel niet meer aan mijne beschuldiging twijfelen. Trouwens, Van Elsweerd zal het gaarne willen bevestigen.'

Thans richt Meta zich op uit de liefderijke armen, die haar omvat hielden. Een traan, die haar onwillekeurig ontvallen is, trilt nog in haar wimpers, terwijl ze, het hoofd fier omhoog, zich plaatst tegenover hare beschuldigster, en deze op waardig kalme wijze de eenvoudige woorden toevoegt:

'Mejuffrouw! Ik verzeker u ten stelligste, dat ge u moet hebben vergist, - op welke wijze - dat is me geheel onverklaarbaar.'

En zich vervolgens tot mevrouw keerende:

'Ik ben niet in den koepel geweest, mevrouw! Ik heb zelfs geen stap verder gezet dan het verlichte berkenbosch.'

Inmiddels heeft Willem, van zijne wandeling terugkeerende, op eenigen afstand de stemmen hooren weerklinken, en, meenende, dat men het zoo druk heeft over het welgeslaagde feest, verhaastte hij zijne schreden, ten einde deel te kunnen nemen aan het blijkbaar zoo geanimeerde gesprek. Hij is dus volstrekt niet voorbereid op eene dergelijke, hevige scène. Nu hij, bij de deur van de eetkamer staande, evenwel zijne blikken laat varen over de aanwezige personen, op wier gelaat zooveel uiteenloopende gemoedsbewegingen te lezen staan, wil hij terugkeeren, om niet onbescheiden te wezen. Terwijl hij zich afwendt, in de hoop, zich onbemerkt te

kunnen verwijderen, grijpt Marie hem bij den arm, en vraagt zij driftig, met schelle stem:

'Hoe kom jij aan die sortie, Willem?'

En Willem, die werkelijk het genoemde voorwerp op den arm draagt, kijkt zijn zuster een oogenblik verbijsterd aan, maar antwoordt vervolgens op kalmen toon:

'Wel! Ik heb die zooeven vinden liggen in den koepel toen ik er langs wandelde. Ik meende, dat ze aan mejuffrouw Meta toebehoorde.'

'Juist!' roept Marie triomfantelijk uit. 'Zul je het nu nog durven ontkennen, juffertje?'

Het is thans de beurt aan mevrouw, om hare gezelschapsjuffrouw wel wat verwonderd aan te zien. Deze evenwel toont, zich al zeer weinig aan te trekken van deze nieuwe quaestie; ten minste ze antwoordt eenvoudig, terwijl ze Marie onbevangen aanziet:

'O, die sortie? Och, die heb ik gisteravond in de pauze uitgeleend.'

'Wat een banaal excuus,' roept Marie uit. 'Maar kom aan, vertel ons dan eens gauw aan wie je haar afgestaan hebt.'

'Ik verkies het u nu eens niet te zeggen - wat u er dan ook van denken moogt,' is het eenigszins ironisch kalme antwoord.

En vervolgens zich weer tot mevrouw richtende, zegt Meta met bewogen stem:

'U zult me wel willen vergunnen dat ik naar mijn kamer ga? U begrijpt dat dit gesprek niet erg plezierig voor me geweest is. Mag ik u straks een oogenblik spreken - alléén?'

'Wel zeker, Meta,' is het antwoord. 'Ik begrijp volkomen dat je je een oogenblik wenscht af te zonderen. Over een half uurtje zal ik je komen opzoeken.'

Na haar vertrek volgt er nog een kort onderhoud tusschen de drie familieleden, waarvan het eindresultaat is, dat de bruid heden, wegens hoofdpijn, hare kamer zal houden. Van Elsweerd en de logé's zullen hare ongesteldheid wel willen beschouwen als een gevolg der vermoeienissen van gisteravond.

Willem, die zoo geheel ongewenscht betrokken is geworden in die onaangename zaak, welke hem door zijne zuster duidelijk gemaakt is, heeft zich met geen enkel woord gemengd in het twistgesprek, maar zich in stilte voorgenomen om de juiste toedracht der zaak op te sporen.

Mevrouw begeeft zich, na het eindigen der discussie in de eetkamer, tot Meta, die haar opwacht met de vraag:

'Gelooft u heusch aan mijn onschuld, mevrouw?'

'Maar kind! Hoe kun je daaraan twijfelen? Heb ik je dat niet dadelijk getoond? 't Is waar - na Willem's woorden heb ik je een paar seconden verwonderd aangekeken; dat heb je misschien opgemerkt. Maar ik heb er geen oogenblik aan gedacht, dat je schuldig zoudt kunnen wezen aan iets onbehoorlijks.'

'En - vergeef me dat ik u nog een paar vragen ga doen. Staat u er bepaald op, te weten aan wie ik mijn sortie heb uitgeleend? In dat geval zal ik het ú in vertrouwen vertellen. Doch als u, zonder dat, geloof slaat aan de reeds door mij afgelegde verklaring, dan zou ik liever ook voor u den naam willen verzwijgen. Ik zou ongaarne die andere in opspraak of in ongelegenheid brengen.'

'Braaf kind!' roept mevrouw aangedaan uit. 'Neen, ik begeer den naam volstrekt niet te weten.'

'Ik dank u hartelijk, mevrouw, voor uw groot vertrouwen. Zoudt u het evenwel niet raadzaam achten, dat ik tot na het huwelijk naar mijn voogd terugkeerde?'

‘Neen kind, daar heb ik bepaald op tegen. Je zoudt juist door heen te gaan den schijn aannemen tegenover kwaadgezinden, alsof je je trachtte te verbergen, en dàt mag ik niet toelaten.’

‘Dan zult u me toch wel willen toestaan, dat ik me onttrek aan de kleine plichten, die ik als bruidsmeisje op me genomen heb, niet waar? U beseft dat ik, na hetgeen zooeven is voorgevallen....’

‘Ik ben dat volkomen met je eens,’ is mevrouws antwoord. ‘Gelukkig kan je niet veinzen. Van nu af aan ontsla ik je van dien post. 't Spijt me thans genoeg dat juist ìk

er zoo op aangedrongen heb; Marie had liever eene andere gekozen. Maar komaan, wees nu weer dezelfde als altijd. Zie me eens vriendelijk lachend aan. Zóó! niet gaan treuren, hoor! Marie zal gauw genoeg spijt hebben van hare leelijke woorden. Beschouw mij maar gerust als je moeder. Je bent me reeds lief geworden alsof je mijn eigen kind waart.'

En de waardige vrouw bezegelt hare woorden met een kus, terwijl Meta oprecht en kinderlijk dankbaar voor haar nederknielt en de haar streelende handen aan de lippen drukt.

De afwezigheid der bruid veroorzaakt wel eenige stoornis in den gewonen loop der zaken, doch voor sommigen geeft deze gedwongen interruptie der feestelijkheden toch ook wel wat verademing; terwijl men hoopt en vertrouwt dat de ongesteldheid niet ernstig, noch van langen duur zal wezen. Na den lunch gaat iedereen zijns weegs.

Willem grijpt deze ongezochte gelegenheid gretig aan tot volvoering van zijn hierboven genoemd voornemen, dat, eerst slechts eene vage idee vormende, bij eenig nadenken gaandeweg gerijpt is tot een vast plan.

Doordat hij, overeenkomstig zijne plichten als gastheer, gisteravond nauwkeurig gelet heeft op den geregelden gang van zaken, heeft hij méér waargenomen en opgemerkt dan de anderen, die hoofdzakelijk slechts met hunne eigene belangen vervuld waren.

Zoo is het hem onder meer opgevallen, dat mijnheer Van L..., advocaat en procureur te Arnhem, bijzonder veel werk maakte van mejuffrouw Sophie B..., dat deze, op in 't oog vallende wijze, zich die hulde liet welgevallen, dat dit paar na de pauze, terwijl de andere gasten hunne plaatsen voor de 'lanciers' reeds lang hadden ingenomen, vrij verhit was komen aanloopen, en dat zij bij den 'cotillon' haast onafscheidelijk van elkaar geweest waren. Nog was zijne aandacht getrokken geworden door de omstandigheid, dat diezelfde juffrouw Sophie méér gedecolleteerd was geweest dan de andere bruidsjuffers. Zou het derhalve zoo heel onmogelijk zijn, dat juffrouw Sophie behoefte gevoeld had om Meta's sortie ter leen te vragen, toen zij eene wandeling ging doen met mijnheer Van L...?

Willem laat de waggonnet inspannen en rijdt met spoed naar Arnhem, van waar hij weer tijdig genoeg terugkeert, om door de logé's bijna niet gemist te zijn geworden.

Het is nog een groot uur voordat de etensbel zal luiden, en Willem gaat zijne moeder opzoeken, die zich in den namiddag eenigen tijd op hare eigene kamer heeft teruggetrokken.

'Zou het u niet hinderen,' vraagt hij, 'als ik u een poosje gezelschap kwam houden?'

'Wel neen, jongen, waar denk je aan? We hebben in deze drukke dagen zoo weinig gelegenheid om eens een oogenblik kalm te praten, dat het me een genoegen is, je zoo heel alleen bij me te hebben. Kom, ga hier naast me zitten en vertel me dan eerst eens, waarheen je straks geweest bent met de waggonnet.'

'Juist daarover wilde ik me met u onderhouden, moeder. U moet weten dat ik door verschillende gegevens op het denkbeeld was gekomen, dat Mr. Van L... misschien de man zou wezen, die mij de noodige inlichtingen kon verschaffen omtrent de twee personen, die zich gisteravond, volgens Marie, in den koepel bevonden hebben. Om die reden bracht ik hem straks een bezoek, als gevolg waarvan ik hem, na eene lange redeneering, eene bekentenis heb ontlokt, die geheel en al de juistheid mijner veronderstelling bevestigd heeft. Ik weet thans volkomen zeker, wie de bewuste

jonge dame geweest is. Ik heb evenwel, om tot deze wetenschap te geraken, mijn eerewoord moeten geven, haar aan niemand, ook niet aan u, te zullen verraden.'

'Och, kind,' zegt zij, 'ik ben er zoo weinig nieuwsgierig naar. 't Is mij voldoende te weten, dat Meta met het gevalletje niets heeft uit te staan, en dat wist ik toch heel zeker. Maar zeg eens, waarom stel jij nu juist zoo'n groot belang in die geschiedenis?'

'O, eerstens, moeder, beschouw ik uwe gezelschapsdame als een lid van ons gezin en ik mag dáárom reeds niet dulden, dat er onverdiend ook maar het minste smetje op haar zou blijven rusten. En dan, moeder, ik zal het u in Godsnaam maar ronduit bekennen! - ik ben dol verliefd op haar!'

'Mijn hemel, Willem, wat zeg je daar?' vraagt mevrouw snel opstaande en hem verbaasd aanziende.

'Vindt u dat zoo onnatuurlijk, moeder? Doe ik er u véél verdriet mee?'

'Neen, mijn jongen, geen van beide. Maar die bekentenis komt zoo onverwachts. Ik heb er niets van bemerkt. Je kunt dus begrijpen dat ik er erg van opzie. En heb je er Meta al over gesproken?'

'Met geen enkel woord, moeder. Het is trouwens mijzelven eerst vanochtend recht duidelijk geworden, op het oogenblik, toen ze zoo schandelijk door Marie werd belasterd en zij zich zoo waardig gedroeg tegenover de beschuldiging.'

'Wat nu te doen?' herneemt mevrouw, 'Meta had het plan gevormd om eenige dagen naar haar voogd te gaan, wat ik haar evenwel ontraden heb. Zou het nu niet beter zijn dat ze toch ging?'

'Om 's hemelswil niet, moeder! U weet immers dat mijn verlof uit is bij de voltrekking van het huwelijk, en dat ik me den dag daarop naar het wachtschip te Hellevoetsluis moet begeven. Zou u me nu die enkele dagen willen berooven van het geluk haar te zien? Neen, dat kunt u niet willen. Ik beloof u dat ik verstandig zal wezen en sterk genoeg om aan niemand iets van mijn gevoelens te laten blijken. U vertrouwt me toch immers, moedertje? En dan - als ik weg ben - moest u haar eens zien te polsen, en - of bent u er misschien niet zoo bijzonder mee ingenomen?'

'Willem, ik mag niet jokken en dus, ronduit gesproken, wat je me daar hebt opgebiecht - vervult een wensch, dien ik reeds geruimen tijd in stilte heb gekoesterd.'

En de goede moeder omhelst hartstochtelijk haar eenigen zoon, tranen stortende van blijde ontroering.

Willem houdt zijn woord, hoeveel inspanning het hem moge kosten; hij weet zijne gevoelens voor aller oogen - ook voor Meta - in bedwang te houden.

Den volgenden Donderdag wordt het huwelijk voltrokken in de stad en ingezegend door den dominee van het kerkje op de heide.

Des Vrijdagsochtends begeeft de Marine-officier zich naar zijn wachtschip.

VII.

Aldus aanvaardde hij den tocht
  te land en over zee -
En zeegnend trok het lieflijk beeld
  der Jonkvrouw met hem mee.

W.J. HOFDIJK.

Mevrouw Van Voorst is het verzoek van haren zoon indachtig, en nauwelijks is de laatste logé vertrokken en de oude kalmte op Heiderust teruggekeerd, of zij neemt het gezellige theeuurtje waar, om aan Willem's wensch te voldoen.

‘Wel, Meta,’ zoo begint ze het onderhoud, ‘wat zullen we het voortaan met ons tweetjes erg stil hebben. Zie je er niet een beetje tegen op?’

‘Volstrekt niet, mevrouw. We komen nu eigenlijk pas in den toestand, dien u me in uw eersten brief hebt omschreven. U deedt me toen het voorstel als gezelschapsjuffrouw uwe eenzaamheid te komen deelen, en ik heb dat

aanbod, zooals men het noemt, met beide handen aangegrepen. Ik zou zelfs tevreden geweest zijn in elke afhankelijke positie, mits er slechts niet al te slaafsche diensten van me gevorderd zouden worden. En, wat is nu het geval? U hebt me aanstonds zóó lief ontvangen en me vervolgens het verblijf alhier zóó aangenaam gemaakt, dat ik de afhankelijkheid nog nauwelijks heb kunnen voelen, en dat ik mijne betrekking gerust eene hoogst benijdenswaardige mag noemen.'

'Ik ben zeer blij,' herneemt mevrouw, 'dat we het dus van beide kanten zoo buitengewoon goed hebben getroffen. Zooals ik je onlangs al eens gezegd heb, je bent me lief geworden alsof je mijn eigen kind waart.'

'O mevrouw!'

En dan vervolgt deze, Meta's handen in de hare nemende:

'Ik heb zoo'n behoefte aan liefde, en, zooals je gezien hebt, Marie heeft me in dat opzicht niet al te veel verwend. En Willem? Ja, die hield steeds van zijn moeder, dat is waar. Doch hij is tegenwoordig zoo zelden bij me. En dan ook - er zou een tijd kunnen komen dat eene andere liefde zijn hart in beslag nam; dat is zoo de gewone loop der natuur, en in dat geval zou zijn moeder gauw hebben afgedaan.'

'Maar, dat behoeft immers het geval niet te zijn, mevrouw!'

'Hoe bedoel je dat, Meta?'

'Wel! Als uw zoon zich eene vrouw kiest, dan kan het toch haast niet anders, of ze moet ook u leeren liefhebben, en, zoodoende zoudt u er dus slechts bij kunnen winnen.'

'Ja! Misschien! Bijvoorbeeld, als die vrouw eens op jou mocht gelijken!'

(*Wordt vervolgd.*)

Volendam.
Door T. van Dijk.
Met illustratiën.

Een wandeling langs een haven of kade ontleent een bijzondere aantrekkelijkheid aan het bedrijvige gewoel, aan de afwisseling der vergezichten en aan het raadselachtige, dat

VOLENDAMMER VISSCHER.

in de voorstelling van velen het leven van den zeeman omkleedt. Wij zien de schepen voorbijzeilen, hooggetuigd: waarheen gaan ze? van waar komen ze? wij zien ze wenden, door onzichtbare krachten uit hun koers gebracht: een oogenblik van wanorde, een klapperend slaan van zeilen, een reppen van ijlende gestalten over dek, en de zeilen bedaren, en bollen strak, wringende spant zich het tuig, en voort gaat het weer, den wind tegemoet. De leek staat hier voor een geheime wetenschap, een onbekende wereld, en als hij de schepen ziet zeewaarts stevenen, tot ze als een flauwe stip nog toeven aan de kim, en daarachter verdwijnen, alleen op den grenzenloozen waterspiegel, voelt hij bewondering voor deze mannen, die den moed hebben, hun leven te wagen, en de natuur te tarten waar zij haar geweldigste krachten botviert. En denkende aan den nood van stranding en schipbreuk, voelt hij den zeeman rijzen, in zijn verbeelding, tot een groote, tragische figuur.

In werkelijkheid is deze, in het algemeen genomen, misschien van weinig heldenmoediger natuur dan de landbewoner, die zijn vreedzamer bedrijven uitoefent; van jongs af dikwijls voor het vak opgeleid, is hem regel wat ons als een buitengewonen toestand voorkomt; een natuurlijke voorkeur soms, ontstaan door de gewoonte van jaren. dringt hem, den werkkring en de omgeving te zoeken, waarin hij zich thuis gevoelt; of de eischen van het leven gebieden hem, op een schip dienst te nemen, en zorgeloosheid en kortzichtigheid doen hem de kans op levensgevaar voorbijden. Toch blijven de bijzondere eischen van zijn beroep - de noodzakelijkheid zich te reppen en te roeren, het rekenen voortdurend met de wisselende werkingen der elementen, het blootgesteld zijn aan de invloeden van wind en weer, het onder de oogen zien van levensgevaar, het onafhankelijke en zwervende leven buiten de maatschappij in één woord - van invloed op de vorming van zijn aard en zijn lichamelijk voorkomen, en verleenen hem een type, dat onmiddellijk te onderscheiden is.

De meest eigenaardige figuren, die aan een der IJ-kaden te Amsterdam de blikken van den voorbijganger op zich gevestigd houden, zijn de visscherlieden van Urk, Marken en Volendam, die hier van tijd tot tijd binnenvallen, om de gevangen visch aan den wal te brengen. Hunne schepen, de botters, die zich evenals

....of leunen loom op de met het zeil beladen giek.

de mannen zelf door een bijzonder voorkomen onderscheiden, vindt ge in den regel ‘gebuurd’ naast elkaar liggen. Breed en zwaargebouwd, maar achter laag en open, zijn zij uitsluitend voor de vischvangst ingericht en berekend op het bevaren der Zuiderzee, waar bij storm altijd in korten tijd een vluchthaven te bereiken is. Hun hooge koppen snavelen op; door een gleuf in den voorsteven steekt het vierarmige anker. De netten, te drogen aan den mast geheschen, zwieren hun luchtige mazen op de spelende windstooten. Het verweerde en vermolmde voorkomen der vaartuigen getuigt van langen dienst en van de sloopende hand der tijden: wie telt de stormen,

die zij doorstaan hebben, als het stampen en het beuken der golven hun hechte samenstel verzwakte?

De mannen, zoo zij bezig zijn, scheppen de visch uit de bun in manden, of spoelen het dek, of verdwijnen bukkende door een opening naast den mast in het donkere vooronder, dat hun de beschutting eener bekrompen huiselijkheid aanbiedt. Of wel - en dit zult gij vaker waarnemen - zij hurken aan dek, of leunen loom op de met het zeil beladen giek. Zware wollen kleeren beschutten hunne lichamen tegen de guurheid van den zeewind; de hoofden bedekken zware pelsmutsen of een geöliede zuidwester; de hals is altijd door een breede zwarte das beschermd; een wijde geplooide broek, als een korte vrouwerok, puilt om hun beenen; hun kleeren, zwaar en stug, dragen de kleur der getaande scheepszeilen. De koppen der mannen zijn beenig en kloek gebouwd; de trekken, bij de oude, rimpelig en verweerd; de oogen staan strak van het scherpe staren. De gewoonte, bijna het geheele leven door te brengen op hun beperkte boord, dat weinig beweging toelaat, geeft aan hun voorkomen, hun standen, hun gang een loomheid en spaarzaamheid van alle beweging, en de omvang der kleeding maakt de kalmte hunner schaarsche gebaren des te opvallender. Ze zijn een eigenaardig ras, dat afgezonderd leeft op zijn eenzame eilanden en zijn afgelegen dorp aan den zeedijk, en dat het grootste deel van zijn leven

IN DEN STOOMTRAM.

op het water doorbrengt. Dit maakt het bewaren der oude kleederdracht begrijpelijk.

Volendam ligt op eenige uren afstands ten noorden der hoofdstad. De wensch, de visschers in hun woonplaats op te zoeken, ten einde van meer nabij een blik in hun leven te slaan, kon licht bevredigd worden. Ik koos voor het bezoek een helderen, winderigen Decemberdag. Een stoomboot zet u over het Y; verder geschiedt de reis met den stoomtram.

Er waait een snijdende wind; aan de lucht, waarvan het azuur den blik in zijn grenzenlooze ruimten optrekt, stapelen zich de roomkleurige wolken op, en jagen voorbij met hun paarse schaduwvlakken en zilverwitte randen. De tramwagen, waarin gij overstapt, voert u door den polder. Vlakke, groene weiden, tot aan den verren gezichteinder, met dorpen, langs de dijken geschaard, waarvan de houten huizen in lichte groene of blauwe kleuren beschilderd zijn. Boerenwoningen, verspreid, met puntige, viervlakkige pannen daken, groote molens langs de kanalen en kleinere in de weiden, die draaien met radde wieken bij gereefde zeilen. Hier en daar zijn plassen, en staan de lage weiden blank. Een schaar kieviten worstelen tegen den wind, rijzend en dalend; meeuwen zwieren boven de kanalen en bonte kraaien vliegen laag over den bodem en strijken in de weiden neer, tusschen de molshoopen of bij een schapenkudde. Een groote zwerm van kleine moerasvogels komt onder den wind

aangezeild als een grijze levende wolk, nu dicht opeengedrongen, dan ijler uiteenzwierend, met een tinteling van reppende vleugelslagen. Wolkenschaduwen trekken over de verre velden.

In den wagen zit een oude Volendammer visscher. Hij schijnt visch te hebben gevent, blijkens het schouderjuk, dat hij bij zich draagt. Zijn ruwe Engelsch-leeren broek is met vischschubben bemorst. Uit de gapende broekzakken haalt hij een leeren tabakszak, die, waterdicht, den troost van pijp en pruim voor hem bewaart als hij op een stormachtige reis door het zeewater is natgespat. Onder den zwarten halsdoek is de paarse gestreepte borstrok zichtbaar. Zijn oogen glinsteren door een nauwe spleet, waarachter zij schijnen weg te schuilen; de gewoonte van het scherpe turen en de noodzakelijkheid zijn oogen te beschutten tegen den guren wind, die er de tranen uit persen zou, hebben de oogleden, door huidplooien overhangen, samengetrokken en er omheen een aantal rimpels gegroefd. Een koperen ring hangt aan de oorlel. Eene scherpe tegenstelling met zijn bruinen, mageren kop vormt het roode, glimmende gezicht van zijn buurman, een Noord-Hollandschen boer, wiens breede kaak een rossig-grijze ringbaard omlijst. Deze draagt een hooge zijden pet en een rooden zakdoek om den hals geknoopt; een sigaar, onhandig tusschen de tanden geklemd, verwijdt de breede lippenspleet. De harde wind leidt het gesprek op stormverhalen; de visscher vertelt van zijn zwaarste tochten en hachelijke oogenblikken; zijn slimme gezicht verlevendigt de herinnering.

De weg voert door het bekende Broek in Waterland, waar de spreekwoordelijk geworden zindelijkheid der Hollandsche huismoeders haar uitdrukking vindt in een legende, die zegt, dat zelfs Napoleon I genoodzaakt werd zijn laarzen uit te trekken en blankgeschuurde klompen aan te doen, vóór hij in de pronkvertrekken mocht binnentreden.

In Monnikendam, dat wij daarna bereiken, rijden wij door de nauwe hoofdstraat. Waar de wagens langs de gevels scheren, kunt gij in de kamers binnenzien, waar het theelicht rossig flikkert in het innige kamerdonker, als een offervlammetje in gewijde schemering. Tusschen de bloempotten en onder de gordijnen door ziet ge oude moedertjes met de vriendelijke ingevallen mondplooien, en meisjes, die den jongen, onvolgroeiden arm, half ontbloot, gestrekt steunen op de vensterbank, nieuwsgierig tot de reizigers in den tram opkijken. Oude mannen, die onder den bril doorkijken om beter te kunnen zien, in glimmend zwart geverfde klompen, komen in hunne huisdeuren staan. Alles kenteekent een stil en weinig bezocht stadje. In plaatsen met weinig verkeer, waar het leven voortgaat zijn effen, onbewogen gang, en waar in een eenvormige opeenvolging van dezelfde bezigheden en dezelfde gezichten de dagen zich aan elkander rijen, blijft het onvoldane verlangen naar nieuws en vreemds gespannen; wie den beker des levens nauwelijks met de lippen heeft aangeraakt, voelt dat buiten hem een grooter en rijker leven zich afspeelt, en elke vreemdeling komt hem voor als een bode uit die onbekende wereld, en wordt een voorwerp van bespiegeling.

Even voorbij dit stadje hebt ge een gezicht op de zee en op Marken. In den inham, welks diepste bocht de haven vormt, staat het water, ten gevolge der harde westenwinden, hoog tegen den dijk en heeft de kaden overstroomd; van de rietbossen steken nauwelijks de pluimen boven water uit en een zwerm watervogels, eenden en duikers, dobberen als zwarte stippen op den golvenden vloed. Binnen staan de lage velden gedeeltelijk blank, en hulpeloos en machteloos staan te midden der plassen de kleine watermolens, wien de vijand te sterk is geworden.

Van Edam, waar ge uitstapt, gaat de reis naar Volendam

te voet. Deze plaatsen verbindt een vaart, waarlangs trekschuiten, zoo klein, dat ge zelfs zittende in de roef nauwelijks plaats zoudt vinden, door menschen en honden voortgetrokken, den dienst voor reizigers en goederen onderhouden. Naast de vaart ligt een smal klinkerpad, voor voetgangers en hoogstens voor een rijwiel begaanbaar. Dit is de eenige verbinding landwaarts van Volendam met de overige wereld, tenzij ge de kruin van den bochtigen zeedijk wenschtet te volgen. Ter plaatse waar de vaart, die vroeger Edam met de zee verbond,

STEEG TE VOLENDAM.

tegen den dijk stuit, ligt thans het visschersdorp.

Ge volgt het smalle pad. De wind is aangewakkerd, wordt stormachtig. Onbelemmerd jaagt hij voort over het vlakke, boomlooze land. In de trekvaart stuwen de golven op en stooten tegen den lagen oever, klotsend onder de losse luiken, die de dwarsslooten overbruggen; schuimvlokken spatten over den weg. Het riet vaart wild dooreen, buigend en opstaand, en fel geschud; de lichte pluimen wapperen gestrekt als wimpels aan scheepsmasten. Over de lucht kruien de wolkengevaarten.

Door de kale takken der jonge boomen langs het pad fluit de ijlende wind, en voorbij de hoeven ruischt door de boomkruinen een breeder gerucht, dat zwellend aangolft als een razen van branding en u naruischt als ge voorbijgegaan zijt. Achter u klinkt een klossen van klompen op het harde steenplaveisel, en u draven voorbij een drietal visschers, vóór den wind, met lange passen der beenen, waarom de wijde broeken wapperen als bakslaande scheepszeilen.

Het kale land ligt ongezellig in den guren dag. Vooruit stoot uw blik tegen den rechten zeedijk, waarboven enkele zeilen van schepen uitkomen. Het visschersdorp breidt zich uit langs den dijkvoet; de huizen, klein en van eenvoudige bouworde, schijnen zich aan den dijk vast te klampen om er overheen te zien; boven hun vlakke, regelmatig gebroken silhouet steken de gewimpelde scheepsmasten uit. De kerk met hoog kruisschip draagt een klein torentje.

(*Slot volgt.*)

Waarom hij nooit danste.

I.

't Was een bekend feit in officieele kringen, dat h e t parlementslid niet van bals hield, niettegenstaande hij danste met de ouderen.

Hij was te oud om te dansen, zei hij altijd.

Doch hij w a s niet oud, niettegenstaande hij grijs haar had, en dus was het antwoord onvoldoende.

Bij het begin van den winter bood mevrouw Boneface h e t parlementslid een bal aan.

Eén jonge dame, een vreemde voor ieder, behalve voor de nicht die haar had geïntroduceerd, in bleek groene zijde gekleed, trok bizondere aandacht.

‘Het zal voor het eerst zijn dat ik een werkelijk parlementslid zie,’ zei zij tot haar chaperonne. ‘Ik heb een paar maal een keizer gezien en een Hindoesch hoofd, maar nooit van mijn leven een parlementslid.’

Haar nichtlachte over de naïeveteit van het meisje en gaf haar in de handen van haar partner, die haar juist tegemoet trad, over.

Françoise danste onvermoeid, stralend van geluk. Geen schitterend bal in vreemde landen kon meer haar belangstelling hebben opgewekt. Haar partner, een officier, was doodelijk van haar. Hij had haar buiten gebracht onder de platanen en liet haar een oogenblik alleen om een glas water voor haar te halen.

Door het geopende venster van het vertrek, dat aan den tuin grensde, hoorde zij de stem van haar partner, afgewisseld met een andere.

En de stem van dien andere deed haar het bloed in de aderen stollen.

'Gij zijt laat,' hoorde zij haar partner zeggen. 'Ik zal u straks aan een allerliefst meisje voorstellen.'

'Dank u. Ik kijk al jaren lang uit naar e e n allerliefst meisje, dat ik niet vind. Ik zou, als ik u was, liever geen punch drinken, wanneer gij een goeden indruk behouden wilt.'

Terwijl keerde hij zich om, stapte de deur uit, den tuin in en stond plotseling tegenover Françoise.

Zij zagen elkander een oogenblik stilzwijgend in de oogen.

'Françoise - gij hier?'

Hij nam haar handjes in de zijne en dwong haar haar gelaat naar hem op te heffen.

'Dit is geen plaats voor ons,' fluisterde hij, 'haal uw sortie. Wij kunnen hier niet praten.'

Hij stak haar arm door den zijnen en voerde haar de veranda binnen.

'Op wien wachttet gij hier?' vroeg hij stilstaande.

'Luitenant Jeffreys is wat water voor mij gaan halen.'

'Ik zal even met hem spreken terwijl gij uw sortie haalt,' zei hij, de deur naar de kleedkamer voor haar openend.

Toen hij terugkeerde trilde zij van angst.

'Vrees niet, wij zijn veilig. Zeg mij nu hoe gij hier kwaamt.'

'Ik ben met mijn nicht meegekomen, mevrouw Loder. Kent gij haar?'

'Ja, neen, ik geloof van niet,' zei hij verstrooid.

'En wat doet g i j hier?' vroeg zij een weinig bitter.

'Ik ga weer spoedig heen,' antwoordde hij glimlachend.

Zij ontweek zijn blik.

'Zeg mij, voordat er iemand komt, waarom gij zijt opgehouden mij te schrijven.'

Zij zag hem half lachend aan.

'Wel,' zei zij koel, 'dat is zoo de gewoonte wanneer een man ophoudt te antwoorden.'

'Ophoudt te antwoorden?' vroeg hij. 'Nadat mij een twaalftal brieven ongeopend werden geretourneerd, zag ik dat het nutteloos was.'

'O!'

'Ik heb uw gangen altijd nagegaan.'

Geen antwoord.

'Waarom bleeft gij al die jaren met uw broers reizen?'

'Zij konden mij hier niet alleen achterlaten.'

'En gij wist dat ik u liefhad.'

'Hadt gij mij lief?' vroeg zij bijna uitdagend.

'Françoise!'

Hij deed een stap naar haar toe en zag haar onderzoekend in de oogen.

'Ik kon geen meisje tot vrouw vragen, toen ik n i e t s bezat.'

Zij zweeg stil.

'In al die jaren dat zij wachten moest zou er misschien een ander gekomen zijn, dien zij meer liefhad.'

Hij sprak niet met overtuiging.

'En hij kon ook iemand ontmoet hebben, die hij liever had,' zei zij guitig.

Met een hartstochtelijken uitroep trok hij haar naar zich toe.

‘Geef mij een kus,’ commandeerde hij.

II.

‘Er bestaat geen reden om langer te wachten - is het wel?’ vroeg hij plotseling.

Zij drukte haar hoofdje tegen zijn schouder.

‘Dus zal het spoedig zijn?’ vroeg hij kort.

‘Ja. En o! hoe kondt gij zoo wreed zijn om dat ellendige geld alleen! Wij moeten nu naar binnen gaan. Maar wat zal nicht zeggen?’

‘Ik zal haar trachten te kalmeeren.’

‘En o! als ik het parlementslid gemist heb!’

‘Het parlementslid?’ vroeg hij verlegen. ‘O ja, hij zou komen. Gij zult toch geen aanval op hem wagen?’ vroeg hij, met den vinger dreigend.

‘Is hij niet getrouwd?’ vroeg zij plagend.

‘Den laatsten keer dat ik hem zag niet.’

Zij traden de balzaal weer binnen en dansten in de rij mede.

‘Waar komt een oude man al niet toe. Ik ben bijna zeven en dertig; weet gij dat wel?’ fluisterde hij.

‘O, zie toch eens. Zij bespieden ons allemaal. Is er iets aan mijn toilet niet in orde? En o! mijn haar!’

Zij maakte een haastige beweging naar heur haar, doch hij hield haar kleine hand tegen.

Een donkere blos trok over zijn gelaat.

‘'t Is in orde, hoor,’ zei hij. ‘Wij zullen dansen tot waar uw nicht zit; daar zal ik u even alleen laten om onze gastvrouw te gaan complimenteeren.’

‘Wij zijn oude vrienden,’ zei hij tot Françoise's nicht. ‘Excuseer haar lange afwezigheid. Wij hebben een wandeling door den tuin gemaakt.’

En hij maakte een buiging en verliet de beide dames.

Françoise's oogen volgden hem vol bewondering.

Bij de gastvrouw gekomen, was hij weldra het middenpunt van een lachend groepje. Zij sloeg nauwkeurig zijn geestige, donkergrijze oogen gade en zag met smart hoe grijs zijn haar geworden was.

Haar nicht zag dien blik en ook hoe een traan haar langs de rose wangen liep.

‘Is hij nog niet gekomen? Het parlementslid bedoel ik,’ zei Françoise.

‘Ja, even geleden kwam hij.’

‘Waar is hij?’

‘Hij staat daar bij onze gastvrouw.’

‘Ik wilde dat ik hem zien kon,’ zei Françoise ongeduldig. ‘Ha, daar komen zij eindelijk eens dezen kant heen. Och, nicht, zie eens. Wat is er aan mij? Waarom kijken allen mij zoo aan?’ fluisterde zij.

Haar nicht liet haar critischen blik over haar glijden.

‘Gij kunt niet verbeterd worden, mijn kind.’

De gastvrouw naderde hen, mèt haar verscheidene heeren.

‘Gij hebt ons vanavond een nieuw talent in ons parlementslid doen ontdekken. Wij wisten niet dat hij met jonge dames danste,’ zeide de gastvrouw.

Françoise staarde haar verlegen aan.

‘Pardon, ik begrijp u niet.’

Weer lachte men. Toen trad het jonge parlementslid naar voren en stak haar glimlachend de hand toe.

‘Zij is nog niet aan het parlementslid voorgesteld. Françoise, het parlementslid zou gaarne een wals van u hebben.’

Verschrikt staarde zij hem aan. Haar gelaat werd bloedrood. Zij lachte, niet in staat een woord te uiten.

Hij voerde haar lachend aan zijn arm naar het midden der zaal en fluisterde zijn gastvrouw toe:

‘De reden, waarom gij mij nooit met jonge dames hebt zien dansen, is, dat ik slechts met één jonge dame dans, Françoise.’

En overgelukkig zweefde hij met zijn bruidje de zaal door.

Een doetje. Door Jo.

Drie jaar geleden was zij er voor het eerst heengegaan - vóór dien tijd had zij er niet naar getaald. Zij was er meer toevallig ingeloopen, dan wel met opzet.

Eigenlijk had zij geen tijd: een druk gezin met kleine

kinderen, die haar zorg meer dan noodig hadden, en een man.... Hiermede was alles gezegd.

De buren wisten het ook heel best, zij *kon* niet van huis - 't was, een onmogelijkheid. Wat zou er van die arme schapen van kinderen worden, wanneer *zij* er eens niet was!

‘Als de drankzucht d'r eenmaal in zit, ach God, dan is er geen hoûen aan.’

Er was geen houden aan, de buren zeiden het ook. 't Was toch maar alles parelen voor de zwijnen, en *daarom* hield zij haar mond en haalde meewarig de schouders op, wanneer zij de voordeur hoorde piepen en de trappen onder zijn zwaren stap kraken.

Zij schoof dan zijn stoel een eind van de tafel en deed de deuren van de bedstede dicht. De kinderen moesten hem liever niet zoo *zien.* Dat zij hem *hoorden*, kon zij niet beletten. Zij hadden maar één vertrek met hun zes en zij was al blij, dat er deuren voor de bedstede waren.

't Was er kraak-zindelijk in het vertrekje. Menige goede huisvrouw kon bij haar nog een lesje nemen. Alles wat glimmen kon, glom, en daar stelde zij haar eer in.

‘'t Zou wat zijn, als ik nog slordig was op den koop toe,’ zeide zij, ‘dan had ik heelemaal geen leven. En de kinderen zouden een slecht voorbeeld aan de moeder hebben. Piet zegt toch al zulke leelijke woorden en vloekt zijn vader na.’

‘Ja, dat mag ie hem wel is afleeren,’ zei een buurvrouw. ‘Hij steekt de heele buurt aan. Als je d'r de plak maar is op lei....’

Maar dàt kon zij niet hebben. Wanneer zij iets op haar kinderen aan te merken hadden, keerde zij zich om en slofte de trappen op of deed de deur toe.

Zij mochten zeggen wat zij wilden, maar als zij aan haar kinderen kwamen, was het met haar geduld en zelfbeheersching gedaan. Zij duldde het niet, dat anderen kwaad in haar kinderen zagen. 't Was mooi genoeg, dat zij het *zelf* zag en haar best deed het voor de buitenwereld te verbergen. Piet was een rakker, zijn zusjes de baas, maar zij zou wel zorgdragen, dat hij het haar niet werd! Dàt had zij aan haar kinderen niet verdiend.

* * *

Arme, arme vrouw!

De dagen gingen voorbij en werden tot maanden, en Piet, haar oudste, werd haar met den dag meer de baas.

Soms, in een bui van wanhoop, schoot zij op hem toe, rammelde hem dooreen en dreigde hem ‘'t aan vader te zeggen.’

‘Je durft het toch niet, je durft h'm toch niet aan,’ riep hij tartend. ‘Je ben een doetje, zeggen de buren, een doetje, en daarom is vader aan de zuup gegaan....’

Toen had zij haar jongen losgelaten en hem aangezien met oogen, die *meer* zeiden dan haar mond vermocht.

Een uitdrukking van wanhoop, smart was in haar oogen gekomen. Zij had niets meer gezegd, maar haar doek omgeslagen, haar mutsje recht gezet, en toen was zij naar beneden gegaan, de drie trappen af, de straat op, dan links, dan rechts afslaande. Waarheen zij ging wist zij niet. Zij liep maar door, maar al door, zonder gedachten.

Plotseling op een groot plein gekomen, bleef zij stilstaan. Zij hoorde een klok slaan, zeven slagen. Zij moest al een uur geloopen hebben!

Nu terug naar huis, haar thuis in de achterbuurt, de derde verdieping vóór.

Haar man zou wel thuis zijn; hij bleef Zondags meestal tot een uur of zeven uit, om om acht uur weer naar de kroeg terug te keeren.

Zij rilde en trok haar doek dichter om de magere schouders.

Waar nu heen?

Half werktuiglijk liep zij in de richting der kerk; een groote gaslantaarn bescheen den ingang. Zij was moe.

Even, even rusten en dan weer terug naar haar ‘thuis’.

Zij aarzelde nog even; toen stapte zij binnen. De warmte kwam haar tegemoet - behaaglijke, goddelijke warmte. Zij bleef een oogenblik bij een pilaar staan en leunde er den rug tegen. Meteen, wanneer zij weer moed verzameld zou hebben, zou zij gaan zitten - er was ruimte genoeg. De avondkerken werden zoo druk niet bezocht.

Zij hoorde den grijzen predikant op het preekgestoelte spreken; zij moest zich inspannen om hem te verstaan, om hem te hooren, want zij *verstond* hem niet. 't Geleek wel Latijn. Zij werd warm van het luisteren. Zij was in een andere wereld met haar gedachten, zij hoorde niets meer, alleen nog slechts klanken.

Toen zij weer tot bewustzijn kwam, bladerden de menschen in hun boeken.

Zij had geen boek, maar iemand naast haar, liet haar meekijken. Weer hoorde zij de stem van den predikant; hij las het gezang voor en de menschen zongen het hem na.

> ‘Valt ook de strijd u lang en zwaar
> Zie, 't uur van zeeg' is dikwijls daar
> ....’

Als in een droom volgde zij de menschenmassa de kerk uit, en vóór zij het wist stond zij in het nauwe straatje voor haar huis en voor haar deur op de derde verdieping.

Zij duwde haar open en stond een oogenblik verblind door het licht, dat haar tegenstraalde.

Daar zat hij, haar man. Zij zag even naar hem, nog eens. *Was* hij het? Was dat *zijn* stem?

‘Waar ben je geweest, vrouw?’

Zij stond ontroerd en zag hem aan met oogen vol tranen. Zóó had hij haar nooit gezien. Hij legde zijn hand op haar schouder en trok haar mee naar het licht.

‘Waar ben je geweest? je laat de kinderen nooit alleen... en ik dacht... ik... Piet...’

Zij deed haar doek af en steunde zich aan de tafel. Zij *kon* niet spreken.

‘Ik... ben naar de *kerk* geweest,’ kwam er haperend uit. 't Was toevallig, want ik was het huis uitgeloopen... omdat ik... omdat...’

‘Verd...,’ zei hij, haar naar zich toetrekkende.

‘Ik heb het zoo lang als ik kon uitgehouden,’ snikte zij, ‘maar 't werd mij vanavond te machtig. Als ik dáár eerder naar toe was gegaan, was het nooit, nooit zoover gekomen. Ik ben een doetje geweest en daarom...’

‘Kom,’ zei hij, ‘huil nou niet, je ben om den drommel geen doetje.’

‘Zie je, als je maar één avond in de week bij me bleef en een oogje op de kinderen hieldt...’

Zij kwam niet verder, want Han had zijn grove handen om haar hals geslagen en dwong haar hem aan te zien.

‘Je mot niet huilen,’ zei hij beteuterd, ‘zie je, in eens zal het niet gaan, ik zal het wel afleeren, al zal het een harde dobber zijn. De drankzucht is de kwaadste vijand...’

‘We zullen samen strijden,’ zei zij, haar hand op zijn schouder leggende. ‘Beloof maar dat je mee zal strijden...’

‘Ik beloof het,’ zei hij.

Zij ging niet *alleen* meer naar de kerk.

Meta van Bingerden.
Door Th.A. Quanjer.
(*Vervolg van blz.* 220.)

Ziende dat Meta bij dit gezegde een opkomenden blos zoekt te verbergen, door zich plotseling een weinig af te keeren, laat mevrouw hare handen los, en herneemt ze op geheel anderen toon:

'Ik geloof waarlijk, dat ik daar een beetje sentimenteel

HAVENGEZICHT TE VOLENDAM.

begon te worden; en dàt is toch mijn aard niet! Komaan! Ik heb nog even een brief te schrijven; wil jij ondertusschen wat gaan spelen? Maar een vroolijk stukje, hoor! En zet dan de deur van het salon wijd open! Je weet, dat de muziek me soms inspireert.'

Als nu Meta eenig schrijfgereedschap heeft klaargelegd, en dan de 'Wachtparade' speelt, schrijft de andere met vaste hand en kloeke letters het navolgende briefje:

'Beste Willem,

De sterkte der vesting is door mij verkend; ik vertrouw, dat ze niet onneembaar is. Doe er je voordeel mee!

Ik had dit eigenlijk in zeetermen moeten berichten; doch ik ben die taal niet voldoende machtig. - Tot ziens!

Je liefhebbende Moeder.'

Heiderust, 30 Sept. 189...

't Is niet te verwonderen, dat de marine-officier, na ontvangst van dit bericht, en zoodra zijn dienst hem eene korte afwezigheid toestaat, zich ‘op vleugelen der liefde’ naar Heiderust spoedt; dat hij van daar hoogst tevreden te Hellevoetsluis terugkeert, en hij met een zekeren trots aan zijne kameraden kennis geeft van zijn engagement met mejuffrouw Meta van Bingerden.

Haar voogd had, zonder het minste bezwaar, zijne toestemming gegeven.

En zij, de jong verloofde?

Een groot geluk is over haar gekomen, toen zij zijne woorden van liefde vernam; en, zonder zich te bedenken, heeft zij, na zijne vraag: ‘wil je de mijne worden?’ hem oprecht in de heldere oogen gezien, en hem onbevangen, schoon met trillende lippen, het jawoord gegeven.

En, nu hij weer naar het wachtschip vertrokken is, vertelt zij, in de overvolheid van haar hart, aan zijne moeder - die ze voortaan ook de háre mag noemen - hoe ze hem heimelijk al lief heeft gekregen op het oogenblik, toen ze hem voor het eerst, ginds op de heide, aan moeders arm ontmoette; doch dat ze, in hare positie, niet durfde hopen ooit een dergelijk geluk deelachtig te zullen worden.

‘Dus - je kunt tòch veinzen?’ - zegt mevrouw op schertsenden toon.

‘En ú dan, mevrouw?’ is het weerwoord. ‘Hebt u me niet op dien avond, door me over eene toekomstige vrouw van Willem te onderhouden, dat geheim laten verraden? Hebt u hem dat misschien niet onmiddellijk stilletjes overgebriefd?’

En Meta drukt een kus van erkentelijkheid op de hand der lieve vrouw.

En 's avonds op hare kamer gekomen, neemt zij het heden ontvangen portret van haren verloofde ter hand, het geruimen tijd liefdevol aandachtig beschouwende. Wat groote gelijkenis met zijne photographie als adelborst, haar op den eersten avond van haar hierzijn getoond, en die haar zulk een angstvollen nacht bereidde. O, die droom! Doch neen, zij mag dááraan niet weer beginnen te denken. Veeleer zal dit portret haar in den slaap beschutten tegen dergelijke akelige visioenen, en zij zet het neer op een goed zichtbare plaats voor haar ledikant.

Wat drukke en toch kalm blijde dagen volgen thans voor de bewoonsters der villa.

Aan de verwanten, de vrienden en vele goede kennissen worden brieven geschreven of kennisgevingen gezonden; voor de receptie en het brengen van bezoeken worden een paar nieuwe toiletjes vervaardigd, waaraan Meta's bedreven handen urenlang zich ijverig reppen, tot beschaming van de haar terzijde staande naaister.

Weldra stroomen brieven en kaartjes terug naar Heiderust, en onder eerstgenoemde bevindt zich ook een schrijven van Marie van Elsweerd uit Parijs, waar het echtpaar eenige dagen vertoeft, om binnenkort hunne woning te Amsterdam te gaan betrekken.

In dezen brief, geadresseerd aan mevrouw Van Voorst, bevindt zich een ‘Mot à la Poste’, waarop de volgende woorden geschreven staan:

‘Lieve Meta,

Wees, ook namens v. E., van harte gelukgewenscht. Ik hoop dat je mij de vroegere onhartelijkheid zult willen vergeven.

Uwe Marie v. E.’

‘Dat is poeslief,’ zegt mevrouw Van Voorst. ‘Ik hoop maar dat ze het meent. Ik moet evenwel erkennen, dat ze in haar brief aan mij ook een toon heeft aangeslagen, hartelijker dan ik dien ooit van haar heb vernomen. 't Is best mogelijk dat Van

Elsweerd reeds een goeden invloed op haar weet uit te oefenen. Al toonde hij zich gedurende hun engagement wel eens wat al te toegevend tegenover hare driftige buien, meermalen deed hij zich toch kennen als een man met een krachtigen wil, en juist zulk een is wellicht in staat, haar op den duur met liefderijke doch sterke hand langs het goede pad te leiden.'

Men kan ook werkelijk bij Marie eene groote verandering ten goede opmerken, als de jonggehuwden, vóór hunne vestiging in de hoofdstad, eerst een paar dagen op Heiderust komen logeeren.

Onwillekeurig herdenkt mevrouw Van Voorst het gezegde: 'een man of een stiefmoeder, dat is voor mij al tamelijk hetzelfde; want in beide gevallen heb ik maar zoet aan den leiband te loopen,' - als zij nu waarneemt, hoe Marie een soms opbruisend kwaad woord nog weet in te houden, wanneer Van Elsweerd zijne hand zachtjes op haar schouder legt.

Telkens wanneer het met den dienst slechts eventjes kan geschikt worden, komt Willem naar de villa op de Veluwe, om er met zijne beminde te zwerven door de bosschen en over de heide, en er hunne luchtkasteelen te bouwen; of wel wanneer - nu het langzamerhand winter is geworden - het gure weer en de sneeuw zulke tochten niet veroorloven, zit het drietal vaak bij het gezellige houtvuur bijeen, om er de plannen voor de toekomst te bespreken.

Als men zich dan somtijds in die kalme uurtjes herinnert, dat er een tijd zal komen, dat Willem nogmaals wordt opgeroepen om het vaderland te verlaten, dan ontstaat bij allen een zeker gevoel van gedruktheid, wat echter meestal spoedig verdreven wordt door de genotvolle indrukken van het oogenblik.

Willem, die tot nu toe met hart en ziel gehecht gebleven is aan zijne betrekking, begint - nu de liefde in het spel gekomen is - in te zien, dat het zeeleven, ondanks de vele afwisselingen en bekoringen gedurende de reis, toch ook een tal van onaangenaamheden met zich brengt. Hij heeft reeds meer dan ééns ondervonden, hoeveel leed het afscheid van zijn moeder hem berokkende, en wanneer hij zich nu voorstelt, daarnevens eenmaal ook eene geliefde echtgenoote te moeten achterlaten, dan vreest hij, dat zijne krachten daartoe tekort zullen schieten.

En dan het verdriet der achterblijvenden!

Hij is dan ook de eerste die er zoo terloops van rept, om pogingen in het werk te stellen tot verkrijging van eene betrekking in het vaderland. En als het later blijkt, dat zijne eerst los daarheen geworpen woorden strekken tot basis van een daarop te bouwen vast plan - dan behoeft men zich niet te verwonderen, als zoowel zijne moeder als Meta zich hoogst ingenomen betuigen met zulk een gewenscht besluit.

Alvorens echter eene passende betrekking gevonden te hebben, verloopen de maanden, en heeft de herfst nogmaals den bladerentooi der berken doen geel worden. Een hoogst gelukkige tijd is doorleefd niet alleen door de verloofden, maar ook door de moeder - als op het onverwachtst de tijding komt, dat wegens verraad van een der onderworpen Indische hoofden, eene expeditie wordt uitgerust; als gevolg waarvan het oorlogsschip 'Pollux' naar de Atjehsche kust zal worden gezonden, en dat de luitenant ter zee 2e klasse W. van Voorst op dien bodem geplaatst wordt.

Dit bericht valt als een bliksemstraal uit nagenoeg volkomen heldere lucht neer, te midden van het kalme geluk der bewoners van Heiderust.

't Is nu geen tijd meer, ontslag uit den zeedienst te vragen, en schandelijk zou het zijn zich op minder loyale wijze aan de plaatsing te onttrekken. Nu het feit beslist is, mag Willem onder geene voorwaarde aan de oproeping trachten te ontkomen.

Een paar dagen later neemt hij, de tranen die hem dreigen te ontsnappen met moeite bedwingende, een hartroerend afscheid van de twee zoo innig geliefden, die, met de armen

ineengestrengeld, de waggonnet, welke hem wegvoert, staan na te oogen, totdat een hoek van den weg hem aan hare turende blikken onttrekt.

VIII.

Maar een brief des veelbeminden,
   Een bericht van eigen hand
Uit het verre Morgenland,
   Uit dat prachtig Insulinde -
Slechts een lettertje of wat,
   Als een onbedrieglijk teeken
Van zijn welstand - dat zou spreken
   Waar hij toefde, hoe hij 't had.

O.G. SMIT.

Dan daalt de rouw in 't huis van maag en vrinden,
Die 't in hun kring zoo koud en ledig vinden.

W.TH. VAN GRIETHUIJZEN.

Zoo staat eensklaps de villa als half verlaten te midden harer onlangs nog zoo blijde omgeving; de heldere lach en de liefelijke stem, die in het laatste jaar zoo menigmaal weerklonken door het huis en den tuin, zijn verstomd; de piano staat onaangeroerd in het meestal gesloten salon.

Dikwijls in het avonduur, wanneer de stormvlagen de hooge sparren voor het huis doen buigen, en de takken der bladerlooze berkeboomen zwiepen tot brekens toe, terwijl donkere wolken door het luchtruim jagen of het water met stroomen wordt uitgegoten, dan zitten de twee verlaten vrouwen met de handen in den schoot in de huiskamer te luisteren naar het loeien van den wind, zich afvragende of de geliefde reiziger daarginds op den verren Oceaan misschien blootgesteld is aan de gevaren van een dergelijk ruw weer.

Wanneer dan de rukwinden bedaren en de slagregens niet meer aanhoudend tegen de ruiten kletteren, glijdt er een zucht van verlichting over hare lippen, en wordt er aan eenig handwerkje gearbeid. En als eindelijk de kalmte geheel teruggekomen is daarbuiten, dan treedt ook weer een enkele maal eenige rust de kamer binnen, en neemt Meta soms weder een boek ter hand om een of ander boeiend verhaal voor te lezen. Alleen in zulke oogenblikken verlaat haar het gevoel van beklemdheid, dat haar zoo machtig heeft aangegrepen en verlammend inwerkt, ondanks de afleiding die ze zoekt in drukke, huiselijke bezigheden. Zulke dagen van spanning en onrust waren haar vroeger volkomen vreemd.

't Is nu weer mevrouw, die alles in het werk stelt om haar een weinig op te beuren, en zich beijvert om bijwijlen door een gedwongen scherts voor enkele seconden een droefgeestigen glimlach te voorschijn te roepen op de vroeger zoo vriendelijk glimlachende lippen.

Dikwijls wanneer Meta, voor het naar bed gaan, Willem's portret beschouwt en het aan de lippen drukt, komt weer die benauwende droom in hare gedachten, en kan zij zich niet altijd weerhouden om in een hartstochtelijk snikken uit te barsten.

Eindelijk, Goddank, komt er in dien pijnlijken toestand eene groote verbetering, nu een reeds enkele dagen tevergeefs gewacht bericht van behouden aankomst in Indië wordt ontvangen.

Die welkome tijding wordt eenigen tijd later gevolgd door een meer uitgebreid schrijven, waarin Willem de hoop te kennen geeft, dat de expeditie, waarbij trouwens voor de bemanning van den oorlogsbodem geen rechtstreeksch gevaar bestaat, spoedig zal volbracht zijn, en dat hij daarna hoopt te repatriëeren, 'om,' zooals hij zich uitdrukt, 'zijne beide geliefden nooit meer zoo lang te verlaten.'

Als door een tooverslag is weer de toestand op Heiderust veranderd. Kalmte en een zeker gevoel van welbehagen keeren terug, en, al blijft er wegens Willem's afwezigheid nog wel veel aan het vroegere geluk ontbreken, men is weer vol goeden moed en recht dankbaar voor de elkaar opvolgende gunstige berichten. Het duurt zelfs niet heel lang meer, of men verneemt weer een vroolijken lach of een opwekkend gezang, door de piano begeleid.

Met vernieuwden lust wordt gesproken over de vroegere plannen. Als Willem terug is moet hij onmiddellijk naar eene andere betrekking solliciteeren - nu geen talmen meer. Misschien vindt hij wel plaatsing aan een van de departementen. Mevrouw kent uit vroegere jaren den onlangs benoemden Minister van Marine; wellicht kan dit van eenigen invloed zijn. En als dit naar wensch is afgeloopen, zal men in Den Haag eene woning gaan zoeken, 'want,' beweert mevrouw, 'dan moeten jelui ook spoedig gaan trouwen.'

En dan zegt Meta, met een blos op de wangen en een glimlach op de lippen, met vleiende stem:

'Ja, maar dan moet moeder mede;' waarop deze laatste toestemmend antwoordt:

'Zeker, kind! Voortaan behooren wij drieën bij elkaar. Ik beloof je geen lastige, bemoeizieke schoonmoeder te zullen zijn.'

En als Meta haar dan een hartelijken kus op de wangen drukt, vervolgt mevrouw op meer ernstigen toon:

'Ik zou er tegen opzien, alléén hier achter te blijven, en ik zou er niet toe kunnen overgaan eene andere gezelschapsjuffrouw te zoeken, nadat jij me zoo verwend hebt. Toch zou ik Heiderust niet gaarne verkoopen; er zijn voor mij zooveel herinneringen aan verbonden. Maar wie weet? Misschien kunnen we hier zomers wel eenigen tijd komen vertoeven.'

De goede berichten volgen elkaar op: de gezondheid laat niets te wenschen over en de expeditie is geëindigd; in Februari zal men uit Indië vertrekken, zoodat er nog eenige eentonige weken voor Willem in het vooruitzicht zijn; want er bestaat zoo weinig gelegenheid om van boord te gaan en wat afleiding te zoeken.

De vrouwen zijn evenwel na de laatste tijding zeer gelukkig; het is reeds half Januari, en in Maart kan Willem thuiskomen. Opnieuw hervat men het gesprek over het ontslag vragen, en mevrouw komt op het denkbeeld, om van te voren reeds eenige stappen daartoe te doen.

Zij werd namelijk door Marie van Elsweerd, die in het najaar het leven schonk aan een zoontje, reeds een paar maal uitgenoodigd tot een bezoek aan Amsterdam. Zelve durfde de jonge moeder, ter wille van haar kindje, des winters de reis niet ondernemen. Hoewel mevrouw Van Voorst verlangde, dat kleinkind te leeren kennen, had ze toch kort na Willem's vertrek geen lust om Heiderust te verlaten.

Thans echter gevoelt ze zich meer opgewekt om aan Marie's uitnoodiging te voldoen, en zij vormt het besluit, om bij deze gelegenheid tevens op audiëntie te

gaan bij den Minister van Marine, ten einde Willem's aanstaand verzoek een weinig voor te bereiden.

Meta, die voldoende redenen heeft om liever de gastvrijheid van mevrouw Van Elsweerd niet in te roepen, en die daarenboven sedert lang een bezoek verschuldigd is aan haar voogd, vraagt dezen toestemming om eenige dagen te zijnent te mogen logeeren. Zij zal dan mevrouw Van Voorst te Amsterdam komen afhalen, om toch een vluchtig bezoek bij de familie Van Elsweerd af te leggen.

Als gevolg van deze besprekingen gaan de dames op een mooien, helderen ochtend in het einde van Januari op reis, en komen ze samen aan het centraalstation te Amsterdam, waar Meta moet overstappen om zich naar Haarlem te begeven. Zij worden opgewacht door Van Elsweerd, die haar hartelijk ontvangt, en zich na Meta's vertrek met zijne schoonmoeder begeeft naar de Kerklaan in de Plantage, waar hij een eenvoudig, maar zeer gezellig huis bewoont.

Mevrouw Van Voorst merkt weldra tot hare blijdschap op, dat er eensgezindheid bestaat tusschen het echtpaar, terwijl ze het kind een ‘dotje’ kan noemen.

Den dag vóór dien, welke bestemd is om weer naar Gelderland terug te keeren, wenscht mevrouw tot het voorgestelde doel te besteden, en dientengevolge begeeft ze zich in den ochtend naar 's Gravenhage, na te hebben beloofd vóór het middagmaal weer in de Plantage te zullen zijn. Wel stelt Van Elsweerd voor, met haar mede te gaan; hij kan zijn dienst er naar inrichten; doch zij wijst het lachend van de hand.

'Ik kan nog best op eigen beenen staan, en wil je vrouw niet van je aangenaam gezelschap berooven.'

Aan het Ministerie gekomen, wordt haar gevraagd, of ze zich voor de audiëntie heeft doen inschrijven, waarop ze antwoordt:

'Neen, de gelegenheid daartoe heeft me ontbroken. Wees echter zoo goed, dit kaartje aan den Minister te overhandigen; waarschijnlijk zal hij me wel willen ontvangen.'

En werkelijk komt de bode spoedig terug om haar voor te gaan naar het vertrek van den Minister.

(*Slot volgt.*)

Volendam.
Door T. van Dijk.
Met illustratiën.
(*Vervolg en slot van blz.* 222.)

Het kronkelende pad, door valhekken afgedeeld, maakt een laatste bocht. De visschers zijn u vooruitgeraakt; op een afstand zwaaien nog hun breede gestalten.

Bij aankomst in het dorp bevindt ge u aanstonds midden in het eigenaardige leven van een afgelegen visschersplaats.

De kinderen, die met hun wijde broeken grappig uitzien, ravotten op het schoolplein en nemen u nieuwsgierig op, het spel stakend en met wijzende handen samenscholend; een vreemdeling kan in het kleine dorp niet ongemerkt voorbijgaan. Over

OUDE VISSCHERS OP DEN DIJK.

den weg is het waschgoed gespannen, dat wappert op de windvlagen en met zijn witte en gekleurde stukken denken doet aan een straatversiering bij feestelijken intocht. Vrouwen zijn bezig aan de wasch in haar witte getipte hulletjes en blauw en

zwart gestreepte rokken. De trekvaart mondt uit in een sloot, die langs den voet van den dijk loopt, langs de achterzijden der op palen gebouwde huizen en die een rommelige volheid bevat van schuiten en wrakke sloepen, drijvende kaaren, vischgerei en allerlei afval, dat een visschersplaats kenmerkt. In het troebele water en op de modderige oevers ploeteren een schaar van snaterende eenden rond.

Smalle, bouwvallige bruggetjes, op afstanden over de sloot geslagen, staan met nauwe stegen in verbinding, die langs trappen of hellende straatjes naar de kruin van den dijk voeren.

Als deze beklommen is, ligt de open zee vóór u. Wijd strekt zich de grijze vlakte; tot den horizon speuren de blikken. Vooraan de haven; aan de masten der schepen de zeilen en netten half opgeheschen; de botters, zij aan zij, met de verwarde volheid van zeilen en netten en stokken en touwwerk aan dek. De haven is aan twee zijden door het dorp ingesloten, en verder door een bazaltdam, die een nauwen ingang openlaat, waarbij de havenlichten geplaatst zijn. De haven rondgaande, op eenige meters van den wal, een hoofd, waarbij de schepen aanleggen.

Het water staat hoog tegen den dijk, waarvan de helling met bazaltkeien belegd is. Trappen met stoepjes dalen in het water af. Tusschen de palen van het hoofd, vooraan, booten en vischkaren, en eenden, die hiertusschen gemoedelijk rondplassen. Op den dijk groepen van mannen, staand of leunend tegen de muren, in de luwte der huizen. Zich over het water buigend, vrouwen, waarvan het geknipte hoofdhaar onder de zwarte ondermuts uitkomt, en die de wasch in het zeewater uitspoelen. Jongens spelen aan den waterkant, over de vlottende vischkaren, die kantelen, stappend naar het aanleghoofd.

Over de dijkkruin loopt de eenige dorpsstraat. Hier, waar de huizen het gezicht naar het binnenland benemen, klopt het leven der plaats, ja de dijkkruin is de plaats. Achteruit, landwaarts in, ligt het groene polderland; daar zijn de weiden en het vee, die de visschers niet toebehooren; daar is het bedrijf, dat zij niet verstaan, en het landelijk leven, dat zij niet deelen. Maar voor hen uit is de zee, waarop zij van jongsaf hebben gezworven, hun element; daar zijn de schepen, waarop zij hun leven doorbrengen, hun makkers in gevaren; daar is de vischvangst, die hun brood moet geven; daar zijn de golven en de stroomen en de winden, waarmee zij vertrouwd zijn. Daarheen gaan hun gedachten, hun voornemens; daarover hun herinneringen en gesprekken; daar vooruit spieden hun blikken, als zij, tijdelijk binnen of voor-

goed bij ouderdom, hurken en leunen tegen muren of schuttingen, of slenteren langs den havenzoom.

Om een gezicht over de zee te hebben waarschijnlijk, zijn

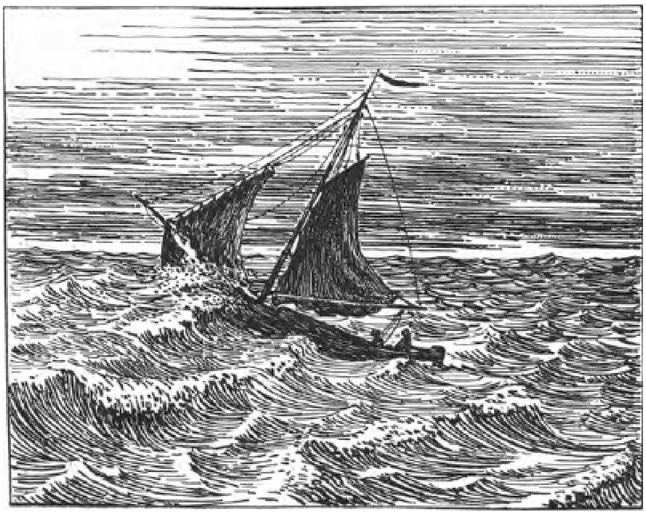

BOTTER IN DEN STORM.

de huizen niet achter den dijk neergezet, maar tegen de helling aangebouwd. Dit hellende grondvlak maakt een bijzondere bouwwijs noodzakelijk. Aan de achterzijde steunen de huizen op palen, zoodat zij metterdaad in de lucht zijn opgetrokken en er tusschen den vloer der woningen en de helling van den dijk eene ruimte openblijft. Met trappen of een planken bevloering staan zij verder met de dijkkruin in verbinding. Tusschen de woningen dalen enge sloppen af, die zich verliezen in een ordeloos dooreenstaan van bouwvallige hutten en schuren. De huizen, welke, aan weerszijden van de haven, aan de buitenzijde van den dijk gebouwd zijn, staan bovenop een raamwerk van palen, waar het zeewater vrijelijk onderdoor klotst.

Over de ondiepe Gouwzee, op ruim een uur afstands, ligt het eilandje Marken. Bij den hoogen waterstand zijn de lage gedeelten ondergeloopen en steken alleen eenige huizengroepen hoog en steil boven den zeespiegel uit. Op de zee een aantal zeilen, tjalken breedgetuigd, en botters, meestal bij tweeën, visschende. Eenige zetten op de haven koers. Zij naderen snel, door den stijven wind voortgezweept. De hindernis der holle zee kan de vaart niet belemmeren; de golven botsen tegen den gestadig vooruitstrevenden scheepsromp en spatten in schuim uiteen, dat voor den boeg in witte wolken opstuift. Onverminderd in vaart, alleen licht den steven heffend op den golvenstoot en weer neigend, dringen zij voort tot voorbij de haven, waar zij wenden, om over den anderen boeg den nauwen ingang binnen te loopen. Naar lijwaarts overhellend, komen zij lijnrecht hierop aangekoerst en klieven vol vaartdrang den schuimend zich splijtenden vloed. Bij den ingang vallen de zeilen neer en richt zich het vaartuig recht. De eenden reppen zich uit den weg; de visschers haasten over dek in zuidwesters en gele, glimmende oliebroeken en slaan de verkleumde handen tegen de schouders. Dan legt het vaartuig aan.

Inmiddels is de wind nog heviger geworden. Over de daken der huizen vaart de rusteloos voortdringende luchtstroom. Op het water, dat rust in de luwte van het dorp aan den dijkvoet, teekenen zich de windstooten af in pijlsnel voortslierende rimpelingen. Op de zee, steiler golvend, verschijnen schuimende koppen. De zeilen

en netten hangen zwierend en rukkend aan de masten der schepen en worden ijlings neergehaald. Een fluiten gaat door de blokken en het scheepswant. De wimpels strekken zich op den wind met knetterende trillingen. De hemel, boven van een strak blauw, is langs de kim overtrokken met een leigrijs floers, waaronder de troebele, groenige zee uitligt met haar rusteloos rijzende toppen en het steigerende schuim.

Van alle kanten komen thans de botters aanzeilen, om de beschutting en de veiligheid der haven te zoeken. Zij naderen snel; steeds nieuwe stippen verschijnen aan de kim, uit verdere watercirkels. Hoe meer zij naderen, hoe dichter zij samenkomen, tot zij vóór den havenmond elkaar voorbijjagen als in haastigen wedstrijd. Ze zeilen aan uit het noorden en het oosten en kruisen elkanders baan, hellend en stampend, en rijdend over de verbreedende deiningen, voortdurend overtogen door het nijdige schuimfloers. Het is een tooneel vol heftig bewegen, een haastig dooreenjagen op den deinenden vloed, te midden van de striemende schuimwolken. In onafgebroken rij schieten de botters de haven binnen en zoeken hun ligplaats, en zonder ophouden dagen nieuwe van den horizon.

De haven vult zich meer en meer en is ten deele als met schepen bevloerd, een verward gewemel van opstaande masten, loszwierend touwwerk en half gestreken zeilen. Over de elkaar rakende scheepsdekken reppen bedrijvig de mannen tot het vastbinden en klaren en bergen van zeilen en loshangend tuig. Zij roepen elkaar toe, luid, om den wind te overstemmen; de woorden verwaaien tot een onverstaanbaar gerucht.

De beweging op den dijk vermeerdert. De visschers verschijnen, groote breede figuren in waterdichte oliekleeren, die schurend schuifelen bij elken stap en elken zwaai der armen. Zij voegen zich bij de anderen, die paarse buizen dragen en groote koperen of zilveren knoopen voor het lijf,

VOLENDAMMER KINDEREN.

en die de armen recht bij het lichaam neerstrekken om de broekzakken te bereiken. Tusschen de groepen van mannen door bukken zich spelende kinderen.

Nog altijd loopen nieuwe schepen de haven binnen en bedekken de naderende zeilen in een breede strook uit het zuidwesten de zee tot aan den horizon.

Hoe klein en bescheiden en afgelegen Volendam moge zijn, toch is het in zeker opzicht wereldberoemd. In dezen tijd van geleidelijk verdwijnende volkszeden worden de weinige resten des te meer gewaardeerd en blijft geen hoekje veilig voor snuffelende ethnologen en op eigenaardig volkskarakter beluste kunstenaars. De zucht naar het oorspronkelijke, het schilderachtige en ouderwetsche heeft hier een vruchtbaar arbeidsveld gevonden. Volendam is het terrein geworden van een schilderskolonie, die telken jare grootendeels haar leden aanwerft uit het buitenland, en in dit plaatsje, waar ge niets dan eenvoudige inboorlingen verwachttet te vinden, hoort ge vreemde talen spreken en ontmoet ge een wereldsch gezelschap. Het dorpje met de haven, de bochtige trekvaart, de kleederdracht, de typen en de zeden der bewoners zijn de onderwerpen geworden van schilderkunstige voorstelling, en de breede figuren onzer visschers, de blozende dochters onzer kusten en de oude Volendammer moedertjes goede bekenden zelfs in vreemde werelddeelen. In elken vreemdeling vermoeden de lieden dan ook een schilder of teekenaar, en de kinderen ontvangen u met de familiaar gestelde vraag of ge teekenen komt, en bieden zich als modellen aan.

Het eenige hôtel in Volendam, van den heer Spaanders, verschaft aan de schilders huisvesting en ateliers. De groote, lage gelagkamer, met een terras, dat over zee uitkijkt, draagt hiervan de sporen en is op zichzelf een merkwaardigheid. De wanden namelijk bedekken een schat van schilderijen en teekeningen, schetsen en krabbels, in olie- en waterverf, krijt en pastel, die de schilders hier ten aandenken hebben achtergelaten en die door den eigenaar zorgvuldig in vergulde en eenvoudiger lijsten gezet zijn. Ge vindt hier, naast eenige studies uit vreemde streken, eene uitbeelding van het Volendammer leven, al wat een aantal verschillend aangelegde en verschillende genres beoefenende kunstenaars-naturen hier voor merkwaardigs en typisch of grappigs en karaktervols hebben kunnen ontdekken. Portretten, binnenhuizen, zedenstukken, caricaturen, luchten en zeeën, avonden maaneffecten, een verrassende veelsoortigheid van onderwerpen en behandeling. Van de wanden zien op u neer de gerimpelde visscherstronies, de gemoedelijke bestjes, de frissche deernen en de blozende jeugd, en beroemde namen zijn onder de onderteekeningen. Het leven, dat buiten voor uw oogen voorbijging, in de bedrijvigheid der dagelijksche bezigheden, in de wisseling van zich telkens vernieuwende gezichten, in vluchtige kijkjes, die u nieuwe levenstrekken vermoeden doen, vindt ge hier terug in de rust der kunstige uitbeelding, en blijvende gebannen binnen de omraming der lijsten.

Als gij den terugtocht aanneemt, landwaarts in, door den polder, is voor de zon een zware, vaalgrauwe wolkenbank geschoven. Hieronderuit, als uit een gloeienden oven, schieten de rossig-gouden stralenbundels neer, die de wolkenranden vergulden en als een stralend gouden lichtdamp rusten op den westelijken horizon. De hoeven staan als donkere schaduwbeelden, scherp omlijnd, tegen den lichten achtergrond, en over de vlakte, aan de kim, liggen de verre dorpen gehuld in een smeltend bleekgouden waas.

In het oosten stijgen de avondschaduwen op.

Het ijs gebroken.

Eenige dagen na mijn zeventienden verjaardag had ik met mijnheer Stanford een ernstig verschil van meening, dat bijna tot een twist steeg. Ik mag niet zeggen, dat

de schuld geheel aan hem lag, maar dat doet minder ter zake; 't is evenwel niet noodig iederen keer, als men niet juist gelijk heeft, behandeld te worden als een kind, en altijd iemands leeftijd voor de voeten te werpen.

't Was toch mijn schuld niet, dat ik pas zeventien was en hij al vijf-en-twintig. Het kan wezen dat het een prettige leeftijd is, maar ik zie volstrekt niet in, dat menschen die vijf-en-twintig zijn, zich zooveel voornamer behoeven te gevoelen dan personen die slechts zeventien zijn. En als zij al voornamer zijn, is dat nog geen reden om het bij iedere voorkomende gelegenheid te laten uitkomen.

Op mijn verjaardag gaf mijnheer Sanford mij een doos handschoenen. Ik ben 5 voet 5½ lang; ik weet dit zeker, want Dick liet mij tegen den muur staan, met het haar plat gedrukt en een boek op het hoofd, en zei, dat hij niet gedacht had dat ik zoo lang was. Het was niet aardig opgemerkt. Maar wanneer zijn broers eigenlijk aardig? Ik wilde weten welke hand een persoon, die bijna 5 voet 6 lang is, moet hebben, omdat ik, zoodra ik de doos opendeed, zag, dat het mooie handschoenen waren, maar nummer 6½.

‘O, wat jammer!’ riep ik uit, ‘zij zijn veel te groot, ik heb altijd 6¼!’

Het was geen vriendelijke opmerking, en had ik er over nagedacht, dan had ik stellig gezwegen, maar het was er uit, vóór ik het wist. Overigens, het was de waarheid, en bij die gelegenheid was mijnheer Sanford zoo beleefd mogelijk; hij maakte zijn excuses over de vergissing en wilde ze ruilen.

Hij deed het ook, en kwam vier of vijf dagen later met een andere doos. Het was den 16den November, een Donderdag. Daar het een gedenkwaardige dag voor mij werd, heb ik alle reden om den juisten datum te onthouden. Ik zal hem nooit vergeten - nooit.

Het was erg koud, het had de heele week gevroren, wel te verstaan - zoo af en toe; ik moet ook bekennen, dat de thermometer wel eens boven het vriespunt gestaan zal hebben, maar stellig had het den vorigen dag en dien morgen hard gevroren. Overal lag ijs. Ik had plan gemaakt het te gaan beproeven en was juist klaar met het schoonmaken van mijn schaatsen, toen mijnheer Sanford binnenkwam.

‘Wat!’ riep hij uit, ‘wat gaat ge doen met die dingen?’

‘Ik ga er mee schaatsenrijden - wat men gewoonlijk met schaatsen doet!’

‘Maar, lieve juffrouw Boyes, dat is niet mogelijk, misschien over twee of drie dagen, maar nu is het ijs nog niet sterk genoeg!’

Nu was er iets in zijn toon van spreken dat me hinderde. Het was de manier, die hij aangenomen had, om te veronderstellen, dat een zaak afgeloopen was, als hij zei dat het onmogelijk was.

‘En ik zeg u, dat het sterk genoeg is om mij te houden.’

‘Ik betwijfel het zeer.’

‘Rijdt u ook?’

‘Een beetje.’

‘Daar mijn zusters en broers allen uit zijn, de hemel mag weten waarheen, hoop ik, dat u met mij mee zult gaan?’

‘Ik wil het graag doen. Maar wat het ijs betreft, ge zult zien, dat het niet houdt. En bovendien, ik heb geen schaatsen ook!’

‘Er ligt nog een paar van Dick. Zij zijn niet erg geroest, en ik geloof niet, dat ze u veel te klein zullen zijn.’

‘Als gij zegt, dat de schaatsen niet roestig zijn, dan wil ik erbij voegen, dat mijn voeten niet reusachtiger zijn dan die van Dick, maar...’

‘Maar wat?’

‘Ik wil heel graag met u meegaan om het ijs te onderzoeken, maar ge zult zien, dat er geen sprake kan zijn van schaatsenrijden.’

‘Als ik naar het ijs ga, dan beloof ik u ook, dat ik er op zal gaan. Ik ben er dol op, en daar het zoo zelden voorkomt, neem ik ook de eerste de beste gelegenheid waar. Bovendien, ik ben niet bang voor wat koud water, al is

het ook een paar graden onder de gewone temperatuur.'

Hij lachte. Hij had een manier van lachen, als ik iets zei, dat niet belachelijk was, die mij hinderde en mij boos maakte. Gelukkig voor hem veranderde hij evenwel van onderwerp, en overhandigde mij de doos, die hij had meegebracht.

'Hier zijn de handschoenen,' sprak hij. 'Ik hoop dat ze nu goed zullen zijn, het is 6¼.'

'Dank u wel. Ik schaam mij, dat ik u zooveel moeite gegeven heb, het is heel lief van u. En wat een mooie handschoenen; juist de kleur, die ik mooi vind. En daar ik geen handschoenen heb meegebracht, zal ik maar dadelijk een paar aandoen.'

Ik had verstandiger moeten zijn. Ik was, zooals ik vroeger reeds heb opgemerkt, juist klaar met het schoonmaken van mijn schaatsen, en had daarna mijn handen gewasschen, en bijgevolg waren zij vochtig. Het was dus een zeer ongeschikte tijd om een paar splinternieuwe handschoenen aan te doen, en het wordt er zeker niet gemakkelijker op, als men weet, gadegeslagen te worden door een paar scherp ziende oogen, tegen wiens eigenaar men een soort van wrok koestert. De handschoenen wilden niet aan. De wetenschap, dat mijnheer Sanford mij met ingehouden pret stond gade te slaan, maakte de zaak nog erger. Wat er ook van zij, ik geloof niet, dat ik vóór of na dien tijd ooit zooveel last gehad heb met een paar handschoenen.

Nu begon hij te spreken.

'Zij zijn nogal nauw, niet waar?'

'Nauw? hoe bedoelt ge dat, 't is toch 6¼?'

'O, ja, 't is zes en een kwart; maar gelooft ge niet, dat het beter geweest was, als ge voor 't gemak de eerste doos met 6½ maar gehouden hadt?'

'Gemak? Dat komt bij handschoenen niet te pas!'

'Dat is dan een nieuw gezichtspunt. Hebt ge ze dan liever ongemakkelijk?'

'Een goed passende handschoen is nooit ongemakkelijk. Gij schijnt niet te weten, dat een nieuwe handschoen den eersten keer altijd wat moeilijk aangaat.'

'Ja, dat schijnt zoo!'

Er was iets in zijn toon van spreken, dat mij hinderde. Mij boos makend, gaf ik dus een harden ruk aan den handschoen, die, helaas! scheurde. Ik voelde dat ik vuurrood werd, terwijl Mr. Sanford mij hartelijk uitlachte.

'Wanneer ge den inhoud van een litermaat doet in die van een halven liter, zal de maat natuurlijk overloopen!'

Ruwer opmerking had men nog nooit tot mij gericht; zelfs mijn broers hadden het niet leelijker kunnen zeggen. Ik gaf dus een antwoord in denzelfden geest, waarop hij antwoordde:

'Maar Mally -'

'Ik weet niet, wie er permissie gegeven heeft om mij bij mijn naam te noemen. Ik heb dit den laatsten tijd meer opgemerkt, maar ik ben geen familie van u.'

Zijn oogen flikkerden. Ofschoon ik hem niet aankeek, wist ik het toch, aan de bizondere manier waarop hij sprak. Als zij schitterden, was er altijd iets in zijn stem, dat voor het geoefend oor waarneembaar was. Niet dat ik mijn attentie had geschonken aan die kleine hebbelijkheden van mijnheer Sanford, maar het lag nu eenmaal in mijn aard, zulke dingen op te merken.

'Maar juffrouw Boyes,' ging hij voort, 'ik kan niet begrijpen, waarom een vrouw van goede lengte en breedte, een hand zou willen hebben, die slechts bij een dwerg paste.'

‘Noemt ge mij een monster, of alleen maar mijn hand?’

‘Geen van beiden. Ik zou zulke dingen niet durven zeggen. Maar mag ik de vrijheid nemen van op te merken, dat ge een paar mooi gevormde, en mag ik er bijvoegen karakteristieke handen hebt?’

Zonder iets te antwoorden nam ik de doos met handschoenen mee naar boven en zette ze op de toilettafel. Toen ik in den spiegel keek, zag ik dat mijn wangen gloeiden en mijn oogen ook. Het was duidelijk dat ik mij boos had gemaakt, en in dien toestand zag ik er altijd afschuwelijk uit.

Ik heb ook nog nooit iemand ontmoet, die zulke leelijke dingen kon zeggen als Mr. Sanford. Ik geloof dat hij het wel aardig zou vinden als ik 6¾ moest dragen; maar ik zal hem zeggen, hoe groot mijn handen ook zijn, ik 6 zal dragen als ik dat verkies. Ik wil niet dat hij mij de wet stelt, zelfs niet op het punt van handschoenen.

Ik liet hem wachten zoolang als ik maar eenigszins kon, ofschoon het op mijn slaapkamer, waar geen vuur brandde, erg koud was. Ieder oogenblik werd ik kouder, totdat ik het ten slotte niet meer uit kon houden. Maar ik wist dat hij het land had aan wachten.

Toen ik beneden kwam stond hij voor het raam in den tuin te kijken.

‘Bent u daar nog? Ik dacht dat u wel zoudt zijn weggegaan. Ik hoop toch dat ge niet om mij zijt gebleven? Ik maakte geen haast en zelfs een oud paar handschoenen kan niet in een oogenblik worden aan getrokken.’

‘Dat schijnt zoo.’

‘Daar gij niet gaat schaatsenrijden en ik wel, wil ik u niet ophouden.’

‘En ge hebt mij gevraagd met u mee te gaan om te zien of het ijs sterk genoeg is.’

‘Ik weet zeker dat het sterk genoeg is voor mij, ofschoon misschien niet voor u. En daar u nogal zenuwachtig bent, zou ik u niet graag verder willen lastig vallen. 't Is toch weinig amusant op den oever te staan om mij te zien schaatsenrijden, en daar het al later is dan ik dacht, wil ik u groeten. Nog wel bedankt voor de handschoenen.’

‘Goedendag, en spreek nu niet meer over de handschoenen. Ik ga toch met u mee. Ik zal de schaatsen van Dick leenen en hem later wel permissie vragen.’

‘O, ik twijfel er niet aan of Dick zal het wel goedvinden; maar daar ge toch niet van plan zijt om te rijden, is het heusch niet de moeite waard om mee te gaan, Mr. Sanford.’

‘'t Is voor mij in alle geval een groot genoegen. Laat mij uw schaatsen dragen.’

‘Dank u, ik draag ze liever zelf.’

Hij ging vlak voor mij staan, keek mij in het gelaat, strekte zijn arm uit en nam de schaatsen uit mijn hand - 't dwaaste was, dat ik niet den minsten tegenstand bood.

‘Ik moet ronduit verklaren, Mr. Sanford, dat gij de verwaandste mensch zijt dien ik ooit ontmoet heb. Gij schijnt te denken dat anderen er volstrekt geen eigen opinie op nahouden. Ik mag toch mijn schaatsen wel zelf dragen als ik dat wil?’

‘Natuurlijk. Maar laat ons nu gaan.’

Wij gingen, ofschoon ik heel veel zin had, toen ik bemerkt had dat hij mij wilde vergezellen, om niet te gaan. Naar het begin te oordeelen begreep ik best wat het eind zou zijn, tenminste, ik stelde mij voor het te weten, omdat natuurlijk ik in de verste verte niet kon vermoeden, dat ons tochtje dat resultaat zou hebben.

Het meer lag wel een mijl van huis verwijderd, te midden van pijnboomen, en met het mooie weer was het een prettige wandeling er heen; maar ik was zoo slecht gehumeurd door de plagerijen van Mr. Sanford, dat ik er volstrekt niet van genoot.

‘Ik vind een vrouw op het ijs altijd zoo'n bevallige verschijning.’

‘Dat zult ge niet meer zeggen als ge mij gezien hebt.’

‘Dat zal ik wel. Ik kan mij u onmogelijk anders dan gra cieus voorstellen.’
‘Ge behoeft me niet voor den gek te houden.’
‘Maar juffrouw Boyes!’
‘Mijnheer Sanford!’
‘Ik vraag u pardon.’

‘Gij vraagt mij pardon? Waarom? Ik geloof dat het minder misplaatst zou zijn als ik het deed; wilt u mij dus vergeven? En als gij er niets tegen hebt, dan zou ik wel terug willen keeren, ik rijd liever vandaag niet.’

‘Gij niet schaatsenrijden? Zooals ik reeds vroeger gezegd heb, ben ik overtuigd, dat het ijs niet sterk genoeg is; maar we kunnen toch onze wandeling wel voortzetten.’

‘Als we voortgaan, zal ik ook schaatsenrijden. Dat ben ik vast besloten.’

‘U bent niet altijd zoo doordrijverig.’

‘En gij niet altijd zoo baasachtig, ofschoon in den regel wel. Thuis moet men u wel onverdraaglijk vinden!’

‘Ik hoop van neen. Het spijt me, dat ge mij zoo baasachtig vindt, te meer daar ge zelf zoo'n goed voorbeeld geeft.’

‘Ik een goed voorbeeld geven? Ik weet niet wat ge bedoelt.’

Wij hadden de plaats bereikt, waar men over moest klimmen om in het woud te komen.

Hij was vooruitgegaan, en hij stond bovenaan; hij hield mijn hand vast om mij er over te helpen.

‘Ik zou zoo gaarne willen, dat ge eens aardig voor me waart. Ge zoudt een heel ander mensch van mij maken.’

‘Nonsens! Ik ben heilig overtuigd, dat hetgeen ik doe of zeg, niet den minsten invloed op u heeft.’

‘Zoudt ge dat denken? Probeer het eens!’

‘Ik ben veel te jong.’

‘Te jong! Te jong!’

Er was iets in zijn toon van spreken en manier van doen, dat mij hinderde. Ik trok dus mijn hand uit de zijne en sprong naar omlaag op den grond.

‘We kunnen hier toch niet den heelen dag blijven staan, als we nog willen schaatsenrijden, wat ik stellig van plan ben.’

Uit den grond van mijn hart had ik medelijden met hem, want hij was zoo meegaand als ik hem nooit ontmoet had.

‘Ik word liever door u afgesnauwd, dan door een andere vrouw geflatteerd,’ sprak hij.

‘Door mij afgesnauwd! Neen, die is goed, als ik bedenk hoe gij mij altijd behandelt.’

‘Dat is mij toch geen ernst!’

‘Nooit ernst? Dan bent ge wel ongelukkig, daar ge mij altijd anders behandelt, dan uw plan was. Om te beginnen, doet ge altijd of ik volstrekt geen dame ben.’

‘Maar ge zijt geen dame, is het wel?’

‘Mijnheer Sanford, als ge zoo spreekt, gevoel ik veel lust - -!’

‘Maar ge staat op een overgangstijdperk!’

‘Op een overgangstijdperk?’

‘Gelukkig de man, die u er overheen mag geleiden.’

‘Ik begrijp u volstrekt niet. Ik had u juist willen zeggen, dat ik gevoel, dat het hoog tijd is, om alle kinderachtige dingen achterwege te laten.’

‘Kinderachtige dingen? Wat zijn kinderachtige dingen? O, Molly, ik wou, dat ge altijd een kind kondt blijven, en het gekke van de zaak is, dat ge dat zelve eerstdaags ook zult wenschen.’

‘Dat zal ik stellig niet. Ik vind het vreeselijk om een kind te zijn.’

‘Werkelijk?’
‘Men wordt altijd afgesnauwd.’
‘Heusch?’
‘Niemand behandelt je ook maar met eenig respect of kan zich begrijpen, dat ge in ernst spreekt. Een eigen opinie kan men er niet op nahouden. Kijk, nu lacht *gij* mij ook al uit.’
‘Weet je niet waarom ik om je lach, Molly?’
Weer was er in den toon, waarop hij dit vroeg, iets wat me onaangenaam aandeed. Ik was bizonder zenuwachtig, een gewaarwording waarvan ik anders nooit last had. Ik voelde plotseling een onweerstaanbaar verlangen om het gesprek van onszelven af te leiden, dus vroeg ik heel misplaatst:
‘Hebt ge den laatsten tijd ook iets van Mary gehoord?’
Gedurende een oogenblik bleef hij zwijgen, alsof de toespeling op zijn nichtje hem verraste en hem blijkbaar niet aangenaam was, ofschoon ik niet begreep waarom.
‘Ik spreek niet over Mary en verlang dat ook niet te loen.’
‘Zoo? Hebt je met haar ook al ongenoegen gehad?’
‘Ook al? Waarom zegt ge “ook al”?’
‘Och, dat weet ik niet. Je hebt met iedereen ongenoegen.’
‘Dat is niet waar.’
‘Dank je wel. Is dat nu een snauw of een compliment?’
‘Molly, waarom doet ge toch zoo vreemd?’
‘Gij behandelt mij als een kind en ik niet jou.’
‘Hier zijn we Goddank eindelijk aan het meer.’
Ik gaf er niet om of dit wat onbeleefd was aangemerkt, Ik was hartelijk blij dat ik het zag; daarom zei ik het ronduit; wat meer zegt, ik liep er heen zoo hard als ik kon.
Dit was zoo onverwacht, dat ik al weg was vóór hij er aan dacht; maar toch bereikte hij het meer even spoedig als ik, daar hij hard kon loopen, evenals hij alles goed kende. Het ijs zag er prachtig uit, zoo gelijk en spiegelglad. En om ons heen stonden de pijnboomen met hun bevroren takken. Zij waren in rijen geplaatst, zoodat zij er uitzagen als de pilaren van een reusachtige kerk, en bovendien, pijnboomen hebben altijd iets plechtigs en stils.
‘Geef me nu als 't u blieft mijn schaatsen, ik wil ze dadelijk aandoen. Ziet het ijs er niet prachtig uit?’
‘Er is hier geen sprake van hoe het er uitziet, maar of het sterk genoeg zal zijn.’
Hij stapte er op, het kraakte vreeselijk. Ik geloof als hij lang genoeg gewacht had, het onder hem zou zijn gebroken, maar hij deed het niet en stapte op den beganen grond, terwijl hij vroeg: ‘Hebt ge het gezien?’
‘Neen, ik heb niets gezien, want ik sta hier onder de schaduw der pijnboomen. Aan den kant is het bovendien altijd wat broos; verderop en in het midden zal het wel beter zijn.’
‘Ik ben er van overtuigd, dat het nergens veilig is.’
‘Wilt u mij als 't u blieft mijn schaatsen geven, mijnheer Sanford?’
Hij keek mij aan, en om hem te laten zien dat ik niet bang was, deed ik insgelijks.
‘Ik hoop dat ge u voor dezen keer zult laten raden. Ik verzeker u dat het niet sterk genoeg is.’
‘Geef mij als 't u belieft mijn schaatsen.’
Hij lachte op die vreemde manier, die hem eigen was om te lachen op oogenblikken, dat het volstrekt niet te pas kwam.
‘Goed, dan is het ook een uitgemaakte zaak, dat wij samen zullen rijden.’

‘Samen? Dat is volstrekt niet noodig. Ik wilde dat ge mij mijn eigen gang liet gaan. Wie heeft u aangewezen om gezag over mij uit te oefenen? Wie zegt, dat als ik iets doen wil, gij het ook doen moet? Ik vind dat volstrekt niet noodig. Geef mij mijn schaatsen. Gij kunt wel naar huis gaan; ik zou het zelfs prettig vinden als ge het deedt.’

‘Als gij schaatsenrijdt, doe ik het ook.’

‘Zooals ge wilt; er is plaats genoeg op het meer voor twee personen. Als gij aan den eenen kant rijdt, zal ik aan den anderen gaan.’

‘Ik zal rijden, waar gij het doet!’

‘Mijnheer Sanford! Ge zijt onuitstaanbaar!’

(*Wordt vervolgd.*)

Meta van Bingerden.
Door Th.A. Quanjer.
(*Vervolg en slot van blz.* 228.)

‘Mevrouw Van Voorst, niet waar?’ vraagt Zijne Excellentie met een ernstig stemgeluid, doch haar tevens beleefd tot plaatsnemen uitnoodigend. En op haar toestemmend antwoord vervolgt hij:

‘Dus hebt u reeds iets vernomen, mevrouw?’

‘Vernomen?’ herhaalt zij verwonderd, ‘wat bedoelt Uwe Excellentie?’

‘Dus nog niets gehoord,’

DE GELUKKIGEN. Naar de schilderij van G. Reinke.

zegt hij, als in gedachten voor zich heen. ‘Maar, 't is waar, 't kan ook haast niet.’

Zich dan weer tot zijne bezoekster richtende:

‘Waaraan heb ik eigenlijk de eer van uw bezoek te danken, mevrouw?’

‘Misschien herinnert Uwe Excellentie zich, dat onze families - ik ben eene Van Bergen - vroeger nogal met elkaar bevriend waren. En wegens die oude betrekking veroorloofde ik me de vrijheid u hier te komen bezoeken, ten einde u een beleefd verzoek te doen.’

‘Wellicht met het oog op uw zoon? - Het is immers uw zoon, de luitenant Van Voorst, die geplaatst werd op het stoomschip “Pollux”, dat verleden jaar naar Atjeh werd gezonden?’

‘Ja, Uwe Excellentie!’

‘En - hebt u in den laatsten tijd ook eenig bericht van hem ontvangen?’

‘O, zeker! Verleden week vernam ik nog van hem, dat alles wel was, en dat hij hoopte, waarschijnlijk in Maart thuis te zullen zijn.’

‘En - was hij toen niet lijdende, mevrouw? - of...?’

‘Maar Excellentie,’ zegt ze op onrustig gejaagden toon, ‘waarom doet u me die vragen?’

‘Ja, mevrouw!’ is het langzame, ernstig overlegde antwoord, ‘er gaat meestal méér dan een maand voorbij, eer zulk een brief uit Indië bezorgd wordt op de plaats zijner bestemming - en, in zulk een lang tijdsverloop kan er wel eens iets gebeuren, dat....’

‘Heeft Uwe Excellentie,’ zoo valt ze hem angstig in de rede, terwijl ze hem scherp aanziet en zich van haar stoel opricht, ‘soms eenig later bericht? Is mijn zoon misschien ziek?’

‘Ten minste,’ zegt hij, ‘kreeg ik de tijding, dat er iets was voorgevallen. Zooals u misschien weet, word ik telegrafisch op de hoogte gehouden van alle belangrijke feiten, die er voorvallen op de Indische wateren - en dus....’

‘Mijn God, Excellentie!’ roept ze radeloos uit, ‘zeg me toch wat er is voorgevallen. Uwe berichten zijn zeker wèl ernstig, dat u meent al die omwegen te moeten gebruiken.’

‘Ja, mevrouw! - Helaas! - hoog ernstig.’

En als ze nu met hijgenden adem zich doodsbleek over de tafel buigt, den Minister als 't ware met hare oogen doorborende, dan treedt hij op haar toe en vervolgt hij:

‘Wees krachtig, mevrouw! - Er zijn van die oogenblikken in 's menschen leven, dat men moed noodig heeft - dat men zich heeft te wapenen tegenover de slagen van het noodlot, die ons overstelpen....’

En zij, hem steeds strak aanziende, valt met toonlooze stem in:

‘Hij is dus dood, - Dood. - O, mijn God!’

De Minister heeft intusschen met een ruk aan het schellekoord getrokken, en zegt dan tot den bode, die haastig is binnengekomen:

‘Spoedig! - Help eens! - Mevrouw is onwel geworden.’

En vervolgens den bode terzijde staande, spreekt hij haar toe:

‘Kom, mevrouw, ga weer zitten - en....’

Het is alsof zij uit een cataleptisch toeval ontwaakt; zij

ziet een oogenblik verbijsterd rond, herinnert zich spoedig het voorgevallene, en herhaalt:

'Dus is hij dood!' En zich tot den Minister keerende: 'Aan welke ziekte is hij gestorven?'

'Ik ontving hedenochtend een kort, onvolledig telegram, en heb geseind om nadere berichten. Aan uw adres werd reeds een voorbereidend schrijven verzonden. Toevallig dat ge u juist heden zijt komen aanmelden.'

'Mag ik het telegram zien?' vraagt ze met een snik, op doffen toon.

'Het bevat slechts een paar, doch hoogst ernstige woorden, mevrouw,' antwoordt hij, het bewuste telegram uit een lessenaar te voorschijn halende.

En als hij het haar voorhoudt, doch zij blijkbaar buiten staat is hare oogen te accommodeeren, leest hij haar voor:

'Luit. t.z. 2e kl. v. Voorst door ongeluk overleden.'

Nog ontsnapt geen enkele traan aan haar oog, als haar het noodlottige nieuws ten volle is meegedeeld. 't Is bijna te betwijfelen of ze de juiste beteekenis der woorden begrepen heeft, zoo strak heeft ze den lezer aangestaard.

De bode heeft haar een glas water voorgehouden. Werktuiglijk brengt ze dat aan de lippen; zonder er uit te drinken hoort men hare tanden tegen den rand klepperen; ze weert de hand van den bode, die het glas vasthoudt, af, en spreekt dan met afgebroken woorden, als in een droom:

''t Is dus niet eens kunnen komen - tot het verzoek -. We hadden - er ons toch zooveel - van voorgesteld - - wij - met ons drieën - te zamen -. Wie had zoo iets - ooit kunnen denken?'

En dan, zich plotseling oprichtende, strijkt zij de hand over het voorhoofd. Ze ziet den Minister verbijsterd aan en spreekt:

'Ik dank Uwe Excellentie.'

'Het is een verschrikkelijke slag voor u, mevrouw,' zegt hij op innig deelnemenden toon. 'Ik zelf heb óók een zoon bij de marine. U zult derhalve begrijpen dat ik met u medegevoel. - Troostwoorden kunnen hier niet baten. De tijd alleen is in staat....'

'Ach God! Meta!!' roept ze uit op hartverscheurenden toon.

Nú eindelijk ontspannen zich hare trekken en valt ze luid snikkend in haar zetel terug.

De Minister, niets van den laatsten uitroep begrijpende, weet niets beters te doen, dan haar eenige oogenblikken aan haar smart over te laten.

Eerst wanneer zij haar zakdoek te voorschijn heeft gehaald, om zich het gelaat, waarop weer wat kleur gekomen is, af te wisschen, en zij langzaam opstaat, vraagt hij belangstellend:

'Is er iemand met u medegekomen, mevrouw? Of hebt u eenig geleide noodig?'

'Mijn rijtuig,' antwoordt ze, 'staat beneden. Ik hoop weer kracht genoeg te hebben, om alleen naar huis te gaan. Ik dank Uw Excellentie nogmaals voor uwe deelnemende woorden.'

En, na een wenk aan den bode om de bezoekster voor te gaan, maakt de Minister voor haar eene buiging, en zijne blikken volgen haar langs den langen corridor, als zij dien weg met wankelende schreden aflegt. Hij heeft moeite zijne aandoening te bedwingen, voordat hij zich weer aan zijne ambtsbezigheden begeeft.

IX.

Gedeelde smart is halve smart;
Wel ons, wanneer er harten leven,
Die meegevoelen met ons hart.

E. LAURILLARD.

We zullen het niet wagen, mevrouw Van Voorst verder te volgen op haar terugtocht, noch ook te beschrijven, op welke wijze zij de noodlottige tijding mededeelt, eerst aan de Van Elsweerds en den volgenden dag aan Meta. Die droeve taak vergt van haar eene bijna bovenmenschelijke kracht; doch zij wil sterk zijn, vooral om Meta, en zij is het, die nog woorden van troost en bemoediging weet te vinden, waar Marie zich om vroegere geschillen hartstochtelijke verwijten doet, of waar Meta, in diepe droefheid verzonken, stil terneder zit.

Het gemeenschappelijk leed bindt de vriendschapsbanden hechter te zamen, en nog eenige dagen blijven allen in de woning aan de Kerklaan bijeen. Eerst als de hevigheid der smart een weinig getemperd is, nemen mevrouw en Meta afscheid van Amsterdam, om samen op Heiderust het ontzettend verlies te gaan beweenen, en elkander door onderlinge liefde daarvoor zooveel mogelijk schadeloos te stellen.

Jan de huisknecht is ‘er van ontdaan’, als hij de waggonnet van het station ziet terugkomen.

‘Ze zagen er beiden miserabel vervallen uit,’ zegt hij tot den baas, die in de oranjerie bezig is de opgeborgen planten van rotte en gele bladeren te ontdoen; en de tuinman antwoordt:

‘Geen wonder. Wie had ooit aan zoo iets kunnen denken? De jongeheer was in het najaar nog zoo frisch en gezond als een visch - en nou voorgoed gestorven. Krek as die camelia daar. 't Zal me benieuwen hoe mevrouw zich zal houwen.’

‘'t Zal nou ook wel uitwezen met de vroolijkheid van de juffrouw,’ meent Jan. ‘Het deed een mensch nog is goed, als ze je zoo vrindelijk kwam toespreken - niks grootsch - een echte dame - zoo fatsoenlijk en netjes.’

‘O, wat dat angaat, dat wil ik gelooven,’ herneemt de baas. ‘Ze is zoo heel anders as de meesten. Denk maar is an die geschiedenis met juffer Sophie, verlejen jaar in de bruisdagen. Ja, ik mot er nog om lachen as ik an dat avontuurtje denk. Nou, ze kon natuurlijk niet weten, dat ik alles kon zien en hooren, omdat ik juistement in de buurt bezig was met de strikken voor de konijnen, omdat dat tuig me de kool had opgevreten. Nou, en juffrouw Marie zal ik maar is zeggen, stond net an den anderen kant, achter den koepel, te luisteren - 't was erg grappig, hoor!’

‘'t Is,’ vertelt Jan, ‘dan ook raar met dat juffie afgeloopen. Ik heb me tenminste laten wijsmaken, dat ze er van door is gegaan met zoo'n vreemden sinjeur, omdat meheer Van L. haar had late zitten.’

Terwijl de bedienden in de oranjerie aldus van gedachten wisselen, hunne meesteressen beklagende; doch tevens, evengoed als in meer deftige gezelschappen plaatsvindt, leedvermaak scheppende in de gevolgen van een minder prijzenswaardig gedrag hunner naasten, heeft Meta het portret van den dierbaren doode ter hand genomen, het langen tijd aandachtig in de heldere oogen gezien, en het vervolgens opgehangen boven hare schrijftafel. Ten slotte omgeeft zij snikkende de lijst met een immortellenkrans. Daarop werpt zij er zich, de handen gevouwen, op de knieën voor neder.

Zoo vindt mevrouw Van Voorst haar in biddende houding, een traan in de droevig naar boven geslagen oogen. Zij legt haar de handen zachtjes op de schouders, buigt zich over haar heen en spreekt dan diep bewogen:

'Kom, lieve Meta, laat ons berusten in het onvermijdelijke noodlot, dat ons zoo zwaar heeft getroffen. Voortaan behooren wij elkander in dubbele mate toe. Kom, Meta, te zamen lijden geeft verlichting.'

En langzamerhand komt ook Meta tot die verheven berusting, en zij vervult met toewijdende liefde de taak, eenmaal zoo blijmoedig aanvaard.

* * *

Binnen verloop van enkele weken na hare terugkomst

worden zij nog ééns diep geschokt in hare smart, bij het ontvangen van den volgenden brief:

'Aan boord van Zr. Ms. 'Pollux', 27 Januari 189...

Hooggeachte Mevrouw,

Wanneer u dezen brief ontvangt, zult u reeds lang bekend zijn met het noodlottige uiteinde van uwen zoon.

Ik gevoel me, ofschoon nog geheel onder den indruk van het voorgevallene, verplicht, u zoo spoedig mogelijk het rampzalig ongeluk te omschrijven.

Zooals u indertijd van uwen zoon vernomen hebt, waren hij, de administrateur B. en ik tegelijkertijd op het instituut der marine. De vriendschapsbanden, aldaar tusschen ons geknoopt, waren door den tijd geenszins losser geworden, zoodat we te zamen op dezen bodem geplaatst zijnde, als vanouds de eentonige uren in elkanders gezelschap trachtten te bekorten.

We hadden sedert enkele dagen opgemerkt, dat zich op gezette uren eenig grof wild vertoonde, dichtbij de plaats waar wij gestationneerd liggen. Na bekomen verlof van den commandant begaven wij drieën ons gisternamiddag aan wal, met onze revolvers gewapend.

Nauwelijks echter uit de sloep gestapt, heeft B. het ongeluk te struikelen over een boomwortel; zijn revolver gaat af en de patroon treft uwen zoon, die vlak voor hem liep, in den rug. Slechts een paar woorden: 'Moeder! - Meta!' - ontsnappen hem, en hij valt voor onze voeten neder.

De dokter, die zich onmiddellijk van boord tot ons spoedde, kon slechts den dood constateeren.

U zult onze hevige ontsteltenis beseffen, en mededoogen gevoelen met de ontzettende smart van den onwillekeurigen bedrijver dier vreeselijke daad. Hij wilde zich terstond van kant maken; met moeite hebben de dokter en ik hem dat belet. Hij wordt nu aan boord zorgvuldig bewaakt.

Ik bid u nogmaals, hooggeachte mevrouw, heb deernis met den ongelukkige.

Wij zullen uwen zoon, onzen zoo hoog vereerden kameraad, een graf delven ter plaatse waar hij zoo noodlottig om het leven is gekomen; en menige traan zal daarbij vloeien, ook van de mindere equipage, die hem als 't ware op de handen droeg.

Wees overtuigd, hooggeachte mevrouw, dat wij allen deelen in uw ontzettend verlies.

Uw Dw. Dienaar, A.F., luit. t.z. 2e kl.

Rijswijk, Z.-H.

Alphonso XIII, Koning van Spanje.
Met illustratiën.

Meer dan zestien jaar zijn er verloopen sedert den somberen ochtend in November 1885, toen Alphonso XII, koning van Spanje, stierf bij Madrid, in het koninklijk paleis El-Pardo, zijn geliefkoosd jachtslot. Er dreven toen duistere wolken aan den horizont van de Bourbonsche monarchie, daar de teugels van het bewind overgingen

in de handen van een jonge en onervaren vreemde Koningin-Regentes, een Hapsburgsche, de tweede vrouw van Koning Alphonso XII, Donna Maria Christina, die zich gedurende het leven van haar echtgenoot

HET PALEIS TE MADRID.

volstrekt niet met de politiek had ingelaten.

Bij zijn overlijden had de koning geen kinderen van zijn eerste vrouw en nicht, Donna Maria de las Mercedes Orleans y Bourbon, dochter van den hertog van Montpensier, en slechts twee kleine dochtertjes van zijn tweede vrouw, de infantes Mercedes en Maria Theresia.

De eerste maanden van het regentschap van Donna Maria Christina waren een tijd van angst en spanning, totdat op een zonnigen lentedag, 17 Mei 1886, kanongebulder en het luiden der kerkklokken den inwoners van de hoofdstad verkondigden, dat de zoon van Alphonso XII ter wereld gekomen was, bijna zes maanden na den dood van zijn vader.

In de anti-chambres van het paleis was volgens een oud gebruik een deftige vergadering bijeengeroepen - ministers van de Kroon, maarschalken, grandes, edelen, hooge staatsdignitarissen, de presidenten van den Senaat en het Congres - om getuigen te zijn van de voorstelling van de vorstelijke baby op een zilveren blad, gekleed in kanten jurkje; en Sagasta, premier en leider van de liberale partij, zichtbaar aangedaan, riep uit, toen hij zijn kostbaren last ronddroeg: ‘Het is een koning!’

Dit beteekende dat er weer een koninklijke prins was om den tak der Bourbons niet te doen uitsterven. Het oudste zusje, de infante Mercedes, werd daardoor prinses van Asturië en troonopvolgster. Zij was toen ruim vijf jaar oud.

Iedereen werkte er toe mee om de eerste jaren van de jeugd van Alphonso XIII tot een soort van wapenstilstand te maken, teneinde het der Koningin-Regentes bij de vervulling van haar plichten zoo makkelijk mogelijk te maken; zelfs de Paus stemde er in toe om de peetvader te zijn van den jongen koning.

Zoo werd Donna Christina in staat gesteld kalm te regeeren over haar 18 millioen Spanjaarden, en veel attentie te

wijden aan haar zoon. Gedurende achttien maanden werd hij toevertrouwd aan de zorg van zijn min, een flink gebouwde, gezonde boerin uit de Valle de Paz (Vrededal), die haar eigen gezin in den steek liet, en gedurende jaren een voornaam personage was aan het hof.

De kleine koning werd van een goed uitziende baby een fijn ventje, die in den beginne nogal veel moeite gaf door zijn groote mate van koppigheid; alleen zijn moeder kon met een enkelen blik of klein verwijt van hem gedaan krijgen wat zij wilde. Zijn onderdanen zagen in dien tijd meer van hem in de straten en parken van Madrid dan op lateren leeftijd.

Iederen zomer ging hij naar

DONNA MARIA CHRISTINA. Ex-Koningin Regentes van Spanje.

San Sebastiaan, door de Koningin-Regentes tot zomerverblijf van het hof gemaakt. Zij had daar een landgoed gekocht, prachtig aan den zoom van een heuvel gelegen en uitziende op de baai; en daar werd een koningspaleis gebouwd, El Palacio de Miramor. De jonge koning werd al spoedig het voornaamste aantrekkingspunt voor de bewoners en de vreemdelingen, die hem gaarne in het zand zagen spelen; daar ontwikkelde hij een bedrijvigheid en levendigheid, die duidelijk blijk gaven, dat hij niet het zwakke kind was, zooals velen beweerden. Dikwijls veroorzaakte hij heel veel last aan gouvernantes en ander dienstpersoneel, daar hij er niets om gaf om zijn voeten nat te maken en zijn aardige matrozenpakjes te bederven.

Toen hij grooter werd, toonde hij veel belangstelling in de lessen, die zijn zusjes gegeven werden, voornamelijk in het Duitsch en Engelsch. In die periode, en zelfs later ook, was zijn jongste zusje zijn geliefkoosde speelmakkertje, die, evenals hij

zelf veel geleek op Alphonso XII, in zijn levendigen, driftigen aard, de schitterende oogen, het breede voorhoofd der Bourbons, en de regelmatige, fijne trekken.

Heel dikwijls gaf het leven van den jongen koning aanleiding tot bezorgdheid. Men herinnert zich nog hoe, bij een zijner zware ongesteldheden, de bewoners van de hoofdstad van alle standen met pijnlijke belangstelling naar de bulletins keken, die driemaal per dag uitkwamen en in de benedenverdieping van het paleis werden aangeplakt. Als het volk dan de plaats verliet, keek het altijd op naar de vensters der vertrekken, waar de Koningin-Regentes nooit het hoofdeinde van het bed verliet, waarin de kleine lijder lag te hoesten.

Na ieder van deze ongesteldheden kreeg de jonge koning weer spoedig zijn krachten terug, en toen hij zijn zevende jaar naderde, was er een verandering ten goede merkbaar in zijn gezondheid en zijn uiterlijk.

Toen kwam er een tijd van groote beproeving voor de koningin; gedurende zeven jaar had zij haren zoon geheel voor zichzelve bezeten, maar nu moest zij buigen voor de etiquette van het Bourbonsche hof.

Haar zoon moest uit de handen van vrouwen in die van mannen overgaan, van hen, die de moeilijke taak op zich wilden nemen, om gedurende negen jaar hun jongen souverein voor te bereiden op het koningschap, dat hij op zestienjarigen leeftijd zou aanvaarden.

Verschillende geleerden van naam onderrichtten hem in de verschillende takken van onderwijs; generaal Sanchis werd tot 'Director des Estudios' aangesteld, en was verplicht in het paleis te wonen, evenals de drie andere heeren, de kolonels Loriga en Costejan en de schout-bij-nacht Aguirre de Tejada. Deze drie zijn gedurende jaren de metgezellen van den jongen koning geweest, terwijl een hunner zelfs in de kamer van den koning sliep. Zij vergezellen hem, als hij niet met zijn moeder of jongste zusje uitgaat (zijn oudste zuster is verleden jaar in het huwelijk getreden), altijd en zijn dikwijls tegenwoordig bij de lessen die hij van andere professoren ontvangt.

Na den dood van generaal Sanchis, wat ongeveer twee jaar geleden plaats had, is er geen andere directeur over de vorstelijke studiën aangesteld, maar wordt diens plaats vervuld door den schout-bij-nacht Aguirre de Tejada, als oudste in rang van de inwonende leeraars. Deze officieren hebben steeds hun best gedaan om hun leerling een meer practische en minder theoretische opvoeding te geven, dan aan de Spaansche instellingen en hoogescholen gebeurt. Men heeft verder zorg gedragen dat de jonge koning zijn eigen taal volkomen meester is en dat hij ook goed op de hoogte is met Spaansche litteratuur en geschiedenis.

Hij stelt veel belang in de geschiedenis van zijn eigen land en die van andere volken. Aardrijkskunde is altijd zijn geliefkoosde vak geweest en maakte, met Latijn en Grieksch, het onderricht in wiskunde en schoone kunsten, deel uit van het studieprogramma.

Zijn leeraren zeggen dat hij een bizonder goed geheugen heeft en zeer gemakkelijk begrijpt, wat hem wordt uitgelegd; bovendien is hij zeer weetgierig, wat ten gevolge heeft dat hij dikwijls zeer lastige vragen doet, terwijl er een wolk van teleurstelling over zijn gelaat trekt als hij een onvoldoend of onvolledig antwoord krijgt.

Alphonso XIII staat in alle jaargetijden om zeven uur op, en wanneer hij in het paleis van Miramor is, dikwijls nog vroeger.

Wanneer hij te Madrid is, beginnen dadelijk na het ontbijt de lessen, die omstreeks tot één uur worden voortgezet, met één uur tusschenruimte, dat besteed wordt voor rijden of de eene of andere lichaamsoefening.

Na den lunch, uitgezonderd op Zon- en feestdagen of wanneer hij met zijn moeder en zusters uitgaat, volgen er nog enkele lesuren. Zijn laatste avondles is altijd muziek, waarop het souper om 8 uur volgt. Om 10 uur ongeveer gaat de

jonge koning gewoonlijk ter ruste. Tot vóór eenige maanden heeft hij zulk een afgezonderd leven geleid alsof hij op een kostschool was.

Slechts zelden, en dan nog maar gedurende het laatste jaar, bezocht hij publieke vermakelijkheden, bij voorkeur de opera.

Tot nu toe heeft hij slechts eens een stierengevecht bijgewoond, en groot was de verrassing van de bewoners der hoofdstad en grooter nog die van de 15 duizend toeschouwers rond het circus gezeten, toen zij hun koning naar de ‘Plaza de Toros’ zagen gaan en voor het eerst in de koninklijke loge plaats nemen, want zelfs te San Sebastiaan was het hem nog nooit vergund geweest een stierengevecht bij te wonen.

De jonge koning toonde de levendigste

ALPHONSO XIII, KONING VAN SPANJE.

belangstelling in dezen nationalen tak van sport, en werd door de toeschouwers van beiderlei sekse hartelijk toegejuicht.

Men weet niet, dat men hem ooit te voet of te paard heeft zien uitgaan; vandaar dan ook dat vele inwoners van Madrid hun koning niet eens kennen. Te San Sebastiaan daarentegen kan men hem iederen dag zien wandelen of rijden. Hij heeft een paar vriendjes van zijn eigen leeftijd, die hem om den anderen dag komen bezoeken, en met wie hij zich op het vorstelijk grondgebied vermaakt, of zich in het militairisme oefent in de lanen van het koninklijk paleis te Madrid, die naar den linkeroever der Manzanares voeren. Deze vriendjes zijn zoons van grandes of edelen van oude geslachten.

Ook voor de physieke opvoeding van den koning is goed zorg gedragen. Behalve in het militairisme heeft hij onderricht ontvangen in gymnastiek en schermen, en vooral in het laatste munt hij zeer uit.

Hij kan goed loopen en legt te San Sebastiaan dikwijls vijf mijlen per uur af. Hij is een liefhebber van wielrijden en verlangt er naar een automobiel te bezitten.

Meermalen is hij per auto uitgeweest met zijn zwager, prins Karel van Bourbon - Caserta, die verleden jaar met zijn oudste zuster, de prinses van Asturië, huwde.

Alphonso XIII is dol op paarden en heeft hiervan een mooie collectie in de stallen te Madrid, die beroemd zijn om hun volbloed Hongaarsche en Andalusische paarden. Te paard maakt hij een zeer goed figuur, en in den laatsten tijd is hij ook begonnen in het koninklijk park met de vier te rijden; hij smacht naar het oogenblik dat hij dit ook buiten kan doen.

In de laatste twee jaar heeft hij, evenals zijn vader en meerdere Bourbonsche voorvaderen, veel liefhebberij voor de jacht getoond, en gaat dikwijls alleen met een jachtmeester en een pointer in de domeinen van El Pardo jagen.

Zijn prettigste uitspanningsuren brengt hij evenwel door met zijn moeder, zusters en tante, de infante Isabelle, die hem veel wetenswaardigs uit den ouden tijd kan verhalen en veel af weet van Spaansche kleeding, zeden en gewoonten; niemand kan hem in deze zaken met meer tact en ernst tot mentor dienen, dan de weduwe van graaf de Girgenti. De koning ziet zijn moeder en zusters iederen dag, daar hij dikwijls bij haar thee drinkt of met haar uitrijdt. De hovelingen zeggen, dat hij zeer aan koningin Christina gehecht is, zoo zelfs, dat hij meermalen het verlangen heeft kenbaar gemaakt, dat zijn moeder, ook nadat hij meerderjarig is, bij hem in het paleis te Madrid zou blijven.

Het betrekkelijk afgezonderd leven, dat de jonge koning tot heden heeft geleid, heeft hem niet schuw of in zichzelf gekeerd gemaakt. Hij heeft genoeg kennis van de buitenwereld om zijn gemoedsaandoeningen te kunnen beheerschen; hij is zeer ernstig voor zijn leeftijd en heeft een gemakkelijke, aangename wijze van spreken, en is in alle opzichten ‘de koning’. Dit neemt niet weg, dat hij beleefd, hoffelijk, ja zelfs hartelijk is voor zijn omgeving en zelfs voor zijn bedienden in minder rang.

Hij is zeer afkeerig van te veel hoofsch ceremonieel, zooals het kussen van de hand, en geeft de voorkeur aan een stevigen handdruk van zijn vrienden en leeraren.

Men zegt dat hij een zeer eenvoudigen smaak heeft. De kamers, die hij in het paleis sedert tien jaar bewoont, zijn gemakkelijk maar zonder overdrijving ingericht en bestaan uit: een eetkamer, een gymnastiek-zaal, een gymnasium, het salon zijner professoren, de bibliotheek van den koning, waar hij ook les neemt, zijn slaapkamer en kleedkamer, waar hij altijd samen is met zijn getrouwen knecht ‘Jorge’ (George), die dezelfde diensten bewees aan den overleden koning Alphonso XII. De vensters van het tegenwoordig verblijf van Zijne Majesteit zien uit op de Plaza de la Arnierio, waar de aflossing van de wacht iederen ochtend om tien uur plaats heeft.

Als Don Alphonso toevallig naar buiten kijkt, en hij het militaire schouwspel ziet, gaat hij rechtop staan en salueert met ernstig gelaat het rood en geel van de oude Spaansche vlag.

Zaterdag 17 Mei jl. is de jonge koning zestien jaar geworden en heeft hij de teugels van het bestuur in handen genomen. Evenals hier te lande, heeft er in Spanje geen kroning plaats, daar de vorst reeds koning is bij de gratie Gods en door de grondwet van 1876.

In plechtigen optocht heeft hij zich op bovengenoemden datum naar het Huis van Afgevaardigden begeven, waar hij in tegenwoordigheid van alle regeeringspersonen den eed van trouw aan het land en de grondwet heeft afgelegd.

De gelukkigen.
(Bij de plaat op blz. 233.)

We behoeven het er eigenlijk niet onder te zetten, want bij den eersten oogopslag is het te zien, dat deze beide jongelui ‘gelukkig’ zijn.

De schilder heeft zijn modellen genomen uit het visschersleven. Uit welke streek is ons evenwel onbekend.

Mogen ze nog maar lang onder de 'gelukkigen' gerekend kunnen worden!

Het ijs gebroken.
(*Vervolg en slot van blz.* 232.)

(*Vervolg en slot van blz.* 232.)

'Dat is wel mogelijk. Ik heb zelfs lust om op uw lieve aanwijzing in te gaan van naar huis terug te keeren, maar dan neem ik uw schaatsen mee.'

'Als ge dat doet, spreek ik nooit weer een woord tot u! Wilt ge me nu mijn schaatsen geven?'

'Stellig. Ik zal ze zelfs voor u aandoen!'

'Waar denkt ge dat het ijs het *sterkst* is?'

Wij liepen langs den oever, ik met mijn neus in de lucht, hij, wit van kwaadheid. Hij was niet gemakkelijk boos te maken, maar als het eenmaal zoover kwam, was het erg.

'Hier is het ijs goed. Ik heb uw hulp niet noodig. Ik doe mijn schaatsen liever zelf aan, dank u.'

Hij stampte met zijn hiel door het ijs.

'Noemt ge dit sterk?'

'Ik wou, dat ge dat niet deedt. Ge vergeet, dat ik lang zoo zwaar niet bent als gij.'

Wij liepen een eindje verderop. Daar ging ik op den kant van het ijs staan. 'Ge ziet, dat het me hier kan houden. En nu, voor den twaalfden keer - wilt ge mij mijn schaatsen geven?'

'Ik zal ze voor u aandoen.'

'Ik heb u toch al gezegd, dat ik dat zelf doen zal.'

'Wees toch niet zoo onverstandig. Ga op den kant zitten.'

Hij sprak tot mij of ik een ondergeschikte was; maar daar ik zag dat mijn tegenstribbelen toch niets hielp, ging ik op den kant zitten.'

'Ik heb er één conditie bij,' sprak hij. 'Ge moet mij beloven, als ge uw schaatsen aanhebt, niet weg te rijden, alsvorens ik mee kan gaan.'

'Daar beloof ik niets van!'

'In dat geval meen ik, dat ik u zal moeten laten wachten, tot ik zelf klaar ben.'

Hij deed ook werkelijk, zooals hij gezegd had. En of Dick's schaatsen hem nu niet pasten, of dat hij er niet mee om wist te gaan, weet ik niet; zooveel is evenwel zeker, dat het heel lang duurde vóór hij ze aan zijn voeten had, terwijl ik op den oever zat te wachten en half bevroor, hoewel ik het hem niet liet merken en de opmerking maakte: 'U begrijpt toch wel, mijnheer Sanford, dat, als ik eenmaal thuis ben, ik nooit meer een woord tot u spreek, ja u zelfs nooit meer wil zien!'

''t Is nog de vraag of wij wel ooit meer thuis zullen komen, daar we veel kans loopen te verdrinken, als het meer daarvoor tenminste diep genoeg is.'

'Dat is het stellig; men zegt, dat het op sommige plaatsen wel twintig voet is. Ik stel mij voor, dat dat voldoende is om ook u te doen verdrinken, ofschoon ge u verbeeldt heel groot te zijn. Maar, ik zie volstrekt niet in, waarom we samen moeten verdrinken - ik kan het toch wel alléén!'

'Als gij verdrinkt, verdrink ik ook.'

'Maar dat is nu werkelijk al te belachelijk. Zeg, wie doet er nu als een kind? Ik kan mij ook niet begrijpen, wat het u schelen kan, wat er met mij gebeurt.'

Hij keerde zich om en keek mij aan op een wijze, dat ik er bang van werd.

'Mijnheer Sanford, kijk mij als 't u belieft zoo niet aan.'

‘Bedenk dan, dat zelfs mijn geduld grenzen heeft.’

‘Ik meende, dat uw geduld was als de gelei in de taart: de eerste hap zijt ge er nog niet aan toe, en de tweede zijt ge er al doorheen.’

‘Ik ben blij, dat ik u zoo'n prachtige gelegenheid aanbied om uw geestigheid te oefenen. Geef mij nu uw voet.’

Hij nam hem, zonder af te wachten dat ik hem toestak, en begon er dadelijk opmerkingen over te maken, als behoorde hij niet aan mij toe.

‘Wat een aardig voetje, en natuurlijk gesloten in nauw sluitende laarsjes - geen zes en een kwart.’

‘Ge schijnt altijd nog niet te begrijpen, dat de maat van mijn handschoenen 6¼ is.’

‘Ik ben zoo dom.’

‘Dat zijt ge ook, en nog iets anders bovendien.’

Hij nam volstrekt geen notitie van dat gezegde. Ik houd niet van menschen, die het niet opmerken als ik ze een steek onder water geef. Kalm ging hij voort met het aanbinden van mijn schaatsen.

Zijn aanraking had een zeer vreemde uitwerking op mij; het deed mij van top tot teen huiveren. Ik kon nauwelijks een woord uitbrengen, en toen ik stond, voelde ik dat ik beefde.

‘Zitten uw schaatsen goed?’

‘Ik geloof het wel!’

‘Molly, ben je nu vast besloten om te gaan schaatsenrijden?’

‘Ja, ofschoon dat in 't minst geen reden is, dat gij zoudt gaan.’

‘Het ijs kan op enkele plaatsen dik genoeg zijn, maar stellig niet overal, en als ge nu niet weet, waar de zwakke punten zijn, dan loopt ge veel gevaar uw leven er bij in te schieten.’

‘Het is sterk genoeg om mij te dragen, hoewel het lang niet zeker is, dat het u erbij zal houden; als ge dus het gevaar niet wilt vergrooten, dring mij dan uw gezelschap niet op.’

‘Als gij gaat, ga ik ook.’

‘Praat er dan niet meer over en kom mee.’

Hij had mijn hand gegrepen; ik trok ze nu los en stond op het ijs. In een oogwenk stond hij naast mij. Ik was bizonder opgewonden en voelde mij tot alles in staat; ik had wel een hardrijderij met hem willen houden, al was het alleen maar om hem te ontkomen.

Zooals ik gedacht had was het ijs, althans wat de oppervlakte aanging, uitstekend. Ik lachte dus en sprak:

‘Is het niet heerlijk?’

‘Zoolang als het duurt tenminste.’

‘Wees toch niet zoo vervelend; 't is *nu* toch in alle geval heerlijk.’

Wij waren het meer recht overgestoken en zwaaiden nu om.

‘Ik dacht dat het ons niet zou houden.’

‘Maar wat is dat?’

Nauwelijks waren die woorden over mijn lippen of er klonk een onheilspellend geluid.

‘O, 't is niets,’ liet ik dadelijk volgen. ‘IJs maakt in den beginne altijd vreemde geluiden en wij zijn de eersten, die er op komen. Gij ziet nu zelf hoe goed het is.’

‘Vindt ge dat? Ik zou maar weer liever naar den anderen kant oversteken.’

Het geluid hield aan.

‘Dat komt omdat we langs den kant rijden. Stem nu eens één keer toe, dat ik gelijk heb.’

‘Ik wil alles toestemmen, als ge hier maar vandaan gaat.’

‘Dan zal ik met u racen naar de plaats van waar we straks vertrokken zijn.’

Dit zeggende wilde ik naar het midden rijden, maar ik had nog geen zes slagen gedaan, toen het kraken zeer in hevigheid toenam. Ik voelde het ijs onder mij op en neer gaan. Hij stond naast mij - het zou dwaasheid zijn nu van racen te spreken.

‘Wij hebben hier een slechte plaats, houd als 't u blieft niet op, maar rijd zoo hard door als ge kunt.’

‘Dat doe ik al. Het gaat heel goed. Rijd gij voorop.’

‘Geef me je hand.’

‘Neen!’

‘Geef me je hand.’

Ik gaf hem mijn hand niet, maar hij greep ze. Terwijl hij dit deed, gebeurde er iets; wij hielden evenwel niet stil om te zien wat. Hoe hij het aanlegde wist ik niet en wee

ik ook nu nog niet. Maar hij greep mijn hand als in een ijzeren vuist, reed weg in een vaart van zeventig mijl per uur en nam mij mee.

'Doe het toch niet,' riep ik zoo goed ik kon uit, terwijl ik naar adem snakte.

'Kom mee,' sprak hij.

En ik moest mee, en vóór ik het wist stonden wij op den kant, ik half buiten mijzelve van woede.

'Hoe hebt ge het durven doen? Denkt ge dat ik een idioot ben. Ge doet net of ge tot mijn bewaker zijt aangesteld. Waarom doet ge dat?'

'Ik meende dat ik uw leven gered had.'

'Mijn leven gered! Uw leven, meent ge. Ge zijt een olifant, ik niet, en als ge het ijs maar van uw gewicht wildet bevrijden, dan zou alles in orde zijn. Maar ge zijt zoo egoïstisch, dat ge niet kunt velen dat een ander een genoegen heeft, waar ge niet in kunt deelen. Ge moet nu blijven waar ge zijt, of ge deedt nog beter met naar huis te gaan en mij me te laten amuseeren, zooals ik verkies.'

'Molly, ge gaat er niet meer op!'

'Ik ga er wel op, en houd me eens tegen als ge durft!'

Ik denk dat de uitdrukking van mijn gelaat hem schrik aanjoeg. Hij was vlak vóór mij gaan staan; maar toen hij zag hoe boos ik was, ging hij op zij. In een oogwenk was ik hem voorbij en op het midden van het meer.

Of de dubbele last, dien het ijs had te dragen gehad, te zwaar was geweest, kan ik niet zeggen. Zooveel is zeker, dat zoodra ik goed en wel weg was, ik, niettegenstaande mijn groote woede, voelde, dat ik werkelijk een idioot was, en nog wel een, die een bewaker noodig had. Het brulde en kraakte en ging in alle richtingen op en neer.

'Molly,' riep mijnheer Sanford, 'kom toch in Godsnaam terug!'

Ik erkende te laat, dat hij gelijk had; maar juist zijn roepen deed mijn woede nog toenemen. Ik verloor mijn hoofd. Ik wist niet wat te doen, waarheen te gaan, want iedere schrede vóór- of achteruit werd het gevaar, waarin ik verkeerde, grooter.

Voor den tweeden keer gebeurde er iets - het ijs verdween onder mijn voeten - en ik ging er in.

Ik voelde - als ik tenminste iets voelde - evenveel verbazing als schrik. Gelukkig scheen ik niet terechtgekomen te zijn op een plaats die twintig voet diep was, want inplaats van te verdrinken, kwam het water maar even tot over mijn middel.

'Kunt ge den bodem voelen?'

De angstige toon, waarop mijnheer Sanford mij dit toeriep, kalmeerde mij als bij tooverslag.

'Ik geloof het wel. Het lijkt mij toe of ik in de modder sta.'

'Kunt ge je armen niet boven het ijs trekken, en dan jezelve opheffen? Als ge het voorzichtig doet, zal het ijs je misschien houden.'

'Ik geloof van neen, daarvoor zit ik te diep!'

'Waar kan ik een touw halen?'

'De boerderij van Jennings is het dichtstbij, maar toch nog een heel eind weg.'

'Geeft ge er veel om, om een oogenblik daar te blijven? ik ben in vijf minuten terug.'

Op het vooruitzicht ook maar één oogenblik alleen te blijven, zonk mij het hart in de schoenen.

'Ik zou liever - veel liever - willen, dat ge nu terstond handelde. Ik ben bang, o, zoo bang, nog dieper te zakken, en het is zoo koud! Kunt ge niets voor mij doen?'

‘Ik zal mijn best doen!’

Hij deed zijn best, terwijl ik wachtte. Hij koos een stuk uit, waar het ijs volstrekt nog niet bereden was, en naderde mij behoedzaam. Het hield hem beter dan ik - en ook misschien wel hijzelf - verwacht had.

‘Het komt in orde,’ riep hij mij toe. ‘Ik zal gauw bij je zijn. Houd je maar goed, en wees zoo stil mogelijk!’

Toen kraakte het, en ik zat in angst over hem. Als het nu eens brak op een plaats waar twintig voet water stond, en hij voor mijn oogen verdronk! Het kraken werd erger inplaats van minder.

‘Ik geloof dat ik beter doe met plat te gaan liggen, en op handen en voeten vooruit zie te komen; mijn gewicht is dan over een grooter oppervlak verdeeld.’

Hij deed zooals hij gezegd had, en kwam als een slang naar mij toekruipen. Het ging heel langzaam, en het was of mijn bloed in mijn aderen bevroor, en ik steeds dieper zonk, althans, dit verbeeldde ik mij, en dat was al even erg. Ten laatste was hij nog maar drie voet van mij verwijderd, nog slechts twee voet, toen in mijn bereik, en toen hij mijn handen greep, barstte ik in huilen uit en snikte: ‘Zult ge het mij ooit kunnen vergeven?’

‘Lieveling!’

‘Ik zal in 't vervolg alles doen, wat ge wilt, alles - als ik tenminste niet verdrink!’

‘Mijn schat!’

Ik lette niet op hetgeen hij zei, en wist ook niet wat ik antwoordde. Het kon mij op dat oogenblik niets schelen, ik was te ver weg.

Hij sloeg zijn handen onder mijn armen; maar zoodra begon hij niet mij op te trekken, of het ijs, waarop hij lag, bezweek en het volgend oogenblik stond hij naast mij in het water. Juist toen ik wilde gaan schreeuwen, want ik was er van overtuigd, dat we beiden zouden omkomen, lichtte hij mij op alsof ik een kind was. Ik zag dat het water nauwelijks tot aan zijn borst kwam, en hij kuste mij.

Ik had mij nog nooit zoo gelukkig gevoeld, hoewel wij op hetzelfde oogenblik hadden kunnen verdrinken.

Maar wij verdronken niet. Wij bereikten den oever, hoewel dat heel wat tijd kostte, want Philip moest al het ijs vóór ons afbreken; en hoewel het niet sterk genoeg was om ons te dragen, was het toch een heele toer om het te breken. Gelukkig werd, terwijl wij voortgingen, het water minder diep. Zeker was het dan op een andere plaats twintig voet.

‘Denkt ge, dat ge kunt loopen?’ vroeg Philip, toen we ten laatste vasten grond onder de voeten hadden.

‘Ik kan en wil alles doen, wat ge zegt; alles wat ge verlangt.’

Hij lachte.

‘Het komt mij voor, dat ge juist ter rechter tijd dien aanval van eigenzinnigheid hadt,’ sprak hij, ‘anders weet ik niet, of wij het wel zoo spoedig eens zouden zijn geweest als nu.’

Ik deelde volkomen zijn meening. Ik wist dat hij gelijk had; maar dat heeft hij eigenlijk altijd.

Den heelen weg naar huis liepen wij hard, behalve wanneer wij stilhielden om elkaar wat in 't oor te fluisteren. Mijn kleeren waren door en door nat, maar toch werd ik evenmin als Philip ziek. Zoodra ik thuiskwam deed ik andere kleeren aan, en Philip stak zich in een pak van Dick. Het paste hem wel niet, maar hij zag er aardig mee uit, - net een schooljongen, die uit zijn pak gegroeid is.

Toen Nora en de jongens thuiskwamen, zetten zij groote oogen op, toen wij hen ons avontuur vertelden, en wat mij het meest verwonderde was, dat zij volstrekt niet verbaasd waren toen zij hoorden dat Philip en ik verloofd waren. Dick bood zijn gelukwenschen aan, als men zijn woorden tenminste met dien naam wil bestempelen, want hij zei:

'Nu, ouwe jongen, je bent ééne begrafenis misgeloopen, maar je staat opgeschreven voor een andere, dat is zeker.'

De meening, die broers over hun zusters hebben, is doorgaans nogal ongerijmd. Stel u voor, dat Dick mij met een begrafenis vergeleek.

Verboden vrucht.

‘Papa brengt straks iemand mee te dineeren, Dollie.’

‘Wat? Alweer! Ik begrijp werkelijk niet waarom wij naar buiten zijn gegaan. Papa had veel beter gedaan “en pension” of in een hotel te gaan dan in een buitenhuisje met weinig bediening.’

Brigette, de oude gedienstige, werd geraadpleegd en na lang heen en weer praten werd men het eens, dat met een beetje toegevendheid van de zijde van den gast, het middagmaal er wel mee door kon. Slechts braambessen ontbraken, en deze waren onmisbaar bij Brigette's recept van een vruchtentaart.

‘Geen nood,’ zei Dollie, terwijl zij haar hoed opzette en zich wapende met haar parasol. ‘Ik zal eens op verkenning uitgaan, in de hoop dat de bessen rijp zijn.’

En tot Elza, haar zuster:

‘Wat mij betreft, ik geneer er mij niets voor, al zouden wij hem moeten vergasten op roode kool en kippetjesgrutjes. 't Is toch een oude heer van in of om de vijftig.’

En haar parasol opstekende, ging zij den tuin door, den weg op.

Na een half uur geloopen te hebben, zonder eenig succes, bleef zij een oogenblik stilstaan.

‘Een lange, heete wandeling voor niets,’ zuchtte Dollie. ‘Ik zal nog maar eens doorloopen. Misschien zijn er ginds....’

Aan het eind van een laan gekomen, slaakte zij een kreet van genoegen.

‘Goddank! Ik zal over het hek klimmen.’

Doch verschrikt trok zij haar voetje weer terug. Een klein wit bordje stak zich nuffig tusschen het groen omhoog, waarop de waarschuwende woorden: ‘Verboden toegang, zie artikel enz.’

‘Ik g e l o o f niet dat het particulier eigendom is,’ suste zij zichzelf. ‘Braambessen groeien in het wild en zijn dus ieders eigendom. “Zie artikel”. Jawel, een dreigement! Zeker om de menschen schrik aan te jagen met vervolging. Wat een onbeschaamdheid.’

Zij sloeg op het bordje verder geen acht en wipte over het hek heen.

‘O, wat een goddelijke groote!’

Plotseling stond zij verschrikt stil. Een gebruinde mannenhand was bezig braambessen te verzamelen - terwijl zijn mond tot doorgangshuis dienst deed.

‘Hij overtreedt óók het verbod. Hoe laag voor een m a n ! En hij neemt zoo waar de mooiste, juist die, waar ik mijn zinnen op gezet had.’

Het volgende oogenblik stond zij tegenover den onbeschaamden overtreder.

‘Ik weet niet of u op het bordje gelet hebt,’ zei zij bekoorlijk, ‘maar weet gij wel dat gij op particulieren grond staat?’

En zij wees met haar vingertje naar het bord.

De jonge man verwijderde zich een paar stappen van de heg en nam den hoed af.

‘Integendeel,’ zei hij, ‘ik weet het zeer goed. Ziet gij, ik...’

‘ W e e t gij het? De eigenaar is zeer streng. Dat bordje staat er niet alleen om den menschen schrik aan te jagen, maar hij v e r v o l g t de overtreders ook.’

‘Zoo? Dan moet gij hem wel goed kennen?’

‘Ja.’

Dollie wist zelfs zijn naam niet.

‘En vervolgt hij de menschen werkelijk? Ook bij den allereersten keer?’

‘Misschien,’ aarzelde zij, ‘misschien niet bij den eersten keer, maar een tweede...’

‘Ah, ik dank u zeer, dat u mij gewaarschuwd hebt. Ik denk dus...’

Hij aarzelde en zag in het rond.

‘Hij wandelt meestal om dezen tijd,’ zei zij beteekenisvol.

‘Dus bedoelt gij, dat ik beter deed heen te gaan?’

Hij zuchtte diep en vervolgde:

‘Ik heb een lange wandeling achter mij en had gehoopt hier wat rust te vinden. Ik zou dankbaar geweest zijn voor iedere minuut, maar natuurlijk, wanneer gij denkt, dat ik...’

Dollie zag ter zijde naar het vermoeid gelaat van den aarts-leugenaar.

‘Nu, een paar minuten... misschien doet hij nu zijn dutje.’

‘Gaarne, ik dank u bij voorbaat.’

‘Mag ik u wat helpen plukken?’

‘O, gaarne.’

En na een oogenblik:

‘Maar toe, eet niet al de groote.’

‘Ik beloof beterschap.’

Ten laatste stond Dollie stil.

‘Nu is het genoeg en ik zou u raden nu maar heen te gaan. Nu is hij zijn wandeling begonnen.’

‘Mag ik hopen, dat u morgen weer braambessen komt plukken, en mag ik u dan behulpzaam zijn?’

‘Wel neen,’ zei zij verontwaardigd.

Zij wachtte tot hij was heengegaan en ging toen zelf huiswaarts.

‘Ziedaar,’ zei zij verrukt. ‘Het zal een mooie taart geven!’

't Was een goddelijke avond en overvol aan de pier.

Dollie en Elze zaten naast elkander aan een tafeltje, tegenover haar vader en hun gast.

Plotseling voegde een vijfde zich bij het gezelschap, een jonkman met breeden stroohoed.

‘Zoo, neef,’ zei de oude heer - ‘het doet mij genoegen dat gij mij nog onder de oogen durft komen. Al de braamstruiken zijn onbeschaamd gestroopt en geplunderd.’

Zijn neef!

Hoe Dollie haar zelfbeheersching behield bij de voorstelling, begreep zij later zelf niet. Zij was zich bewust dat een paar ondeugende, lachende oogen in de haren blikten en dat de eigenaar van die oogen weinige minuten later naast haar plaats nam.

‘Hoe smaakten de bessen?’ fluisterde hij haar in het oor.

Zij antwoordde niet, maar werd bloedrood.

‘De taart smaakte oom heerlijk,’ zei hij lachende.

‘O, hoe durft gij om mij te lachen,’ fluisterde het meisje verontwaardigd. ‘Gij waart slechter dan ik. Gij deedt mij gelooven, dat gij een vreemdeling waart en zonder permissie vruchten naamt.’

‘Dat deed ik ook. Mijn oom had het mij verboden. En ik dacht natuurlijk, dat gij een vriendin van den oude waart, omdat gij voorgaaft te weten, wanneer hij wandelde en dutjes deed.’

Plotseling barstte het meisje in lachen los.

‘Vertel het hem maar en laat hij mij vervolgen,’ lachte het meisje overmoedig. ‘Maar o... toe, laat hij er aan denken, dat het de eerste keer was!’

‘Zullen wij het stilzwijgen er maar niet liever over bewaren? Ik zit in hetzelfde schuitje. Zullen wij een verbond sluiten, en de zaak laten zooals zij is?’

Dollie stemde toe, en toen zij later naar huis wandelden, bezegelde hij het verbond door haar plotseling te kussen.

‘Verboden vrucht smaakt het beste,’ zei hij zacht.

En ofschoon zij het voor geen geld ter wereld zou hebben durven uiten, stemde zij in haar hart er volkomen mede in.

Langs een moeilijken weg tot geluk.

Tine is het aardigste, liefste en ik mag ook wel zeggen het mooiste, van de meisjes, die ik ken.

Al vijf jaar ben ik verliefd op haar; 't verwondert mij altijd, dat mijn haar nog

'Ja, oude dwaze jongen,' sprak zij '*dezen* mijnheer Dorman heb ik lief.'

niet grijs is; soms zelfs denk ik, dat het grijs wordt, en als ik er dan met Tine over spreek, lacht ze mij uit, en zegt, dat ik er althans oud genoeg voor ben.

Dit is een punt, waarmee zij mij altijd plaagt, want ik ben tien jaar ouder dan zij, en als Tine eens heel wreed wil zijn, behandelt zij mij met respect.

Ik weet, dat ik onder mijn vrienden niet tot de domsten behoor; over de meeste onderwerpen kan ik goed meepraten, en mijn zaken gaan ook goed, althans ik kan mijn hoofd best boven water houden, maar wanneer ik in gezelschap van Tine ben, ben ik een ezel. Een krankzinnige, uit een gesticht weggeloopen, zou een schitterend figuur maken bij mij vergeleken.

En helaas, Tine weet dat ook, en zij kwelt me, en maakt mij het leven tot een ondraaglijken last.

Ik ben bijv. op het punt een opmerking te maken, dan ontmoeten plotseling Tine's oogen de mijne, ik ga stamelende woorden uitbrengen en zeg iets heel geks, waarop

Tine de opmerking maakt: 'Meent u dat?' met een spottenden blik in haar mooie blauwe oogen, terwijl ik het volstrekt niet meen, en het toch zoo juist gezegd heb.

En zoo gaat het altijd, en dikwijls vraag ik mij af, of ik wel goed bij het hoofd ben.

Als we naar een bal gaan - ik zeg we, want ik ben er altijd als ik weet dat zij er heen wil gaan - dan staan de zaken nog erger dan anders, want Tine danst met allerlei andere mannen, terwijl ik op een afstand naar haar sta te kijken. Zij wil mij nooit meer geven dan twee dansen, dus heb ik in den tusschentijd niets anders te doen, dan haar gade te slaan.

Op zekeren avond werd ik wanhopig. Ik had haar viooltjes gezonden; zij is er bizonder dol op, en het grootste deel van mijn geld besteed ik er aan. Soms draagt zij ze, of houdt ze in de hand, maar dien avond zag ik ze nergens, en in haar hand had zij slechts een groote roode roos. Ik ging naar haar toe; zij had zich voorgenomen mij te kwellen, en hield alsof het haar speet, dat ik op het bal was.

'Gij hier?' sprak zij, de oogen verwonderd tot mij opslaand, zonder het geringste glimlachje; bovendien wist ze heel goed dat ik altijd was waar zij zich bevond.

'Neen, ik ben niet hier, ik ben ergens anders,' antwoordde ik bits.

Zij lachte overdreven.

'Je bent - zoo - grappig,' was haar antwoord.

'Ja,' sprak ik streng, 'ik ben grappig, bizonder grappig; maar waar zijn mijn viooltjes?'

'Zoo, hadt ge viooltjes?' sprak ze. 'Ik wist het niet, hoe zou ik het ook weten.'

Zij zei het op ernstigen toon, maar zij had een blik in haar oogen, dien ik maar al te goed kende; ik wilde haar bang maken.

'Tine, je weet heel goed wat ik meen. Waar zijn mijn viooltjes?'

‘Bedoel je de viooltjes die ge me zondt?’ antwoordde zij met waardigheid. ‘Ik dacht dat, als ik ze eenmaal had, ze ook aan mij toebehoorden. Wilt ge ze terug hebben?’ Dit laatste op ijskouden toon.

‘O Tine,’ sprak ik, terwijl ik voor de zooveelste maal weer in dien toestand van krankzinnigheid geraakte, ‘zoo bedoel ik het niet, lieve. Ik - ik wil ze niet hebben; ik zou alleen maar willen, dat ge ze bij je hadt.’

Zij bemerkte in welk een toestand ik verkeerde en ging dus voort mij te plagen.

‘Deze roos werd mij door een vriend toegezonden,’ sprak zij op aarzelenden toon, ‘en bovendien, ik geloof toch, dat ik dragen mag wat ik wil. Maar ga zitten, blijf niet zoolang staan. Ge zult wel moe zijn.’

Dit laatste was een toespeling op mijn leeftijd en het maakte mij dol.

‘Ge zijt bizonder wreed,’ sprak ik, keerde mij om en liet haar alleen.

Nooit had ik op zoo strengen toon tot Tine gesproken, en ik had er spijt van toen ik er aan dacht.

Gedurende vier dagen zag ik haar niet, en zond haar ook geen viooltjes.

Het waren vreeselijke dagen; ik kon niet eten of slapen en gedroeg mij zelf als een dwaas.

In mijn wanhoop ging ik zelfs zoo ver te dansen met een ander meisje, op een plaats waar Tine ook tegenwoordig was. En toen ik haar voorbijging en zij naar mij keek met haar aardige oogen, wenschte ik dat andere meisje naar de - ja, waarheen? en mijzelf aan Tine's voeten, om die te kussen.

Dat verlangen kwam meermalen in mij op.

Eindelijk schreef ik haar; ik wist dat het een dwaas briefje was, waarin ik haar zei, dat ik boos was op mijzelven, omdat ik niet geweten had, dat zij van roode rozen hield, en zond er haar drie dozijn.

Het antwoord, dat ik ontving, was Tine waardig.

Ge zijt een dwaze oude jongen, en als ge mij hadt laten uitspreken, dan zoudt ge gehoord hebben, dat gij zelf mij de roos zondt, mèt viooltjes. Ik geef niets om roode rozen.

Door dit schrijven ontdekte ik niet dat Tine berouw had, maar dat haar viooltjes verwelkt waren en zij andere wilde hebben. Ik zond er haar dus honderden, veronderstellende dat zij nu wel tevreden zou zijn. Maar mijn grootste ongeluk moest nog komen.

Er was nog een jongmensch, een kennis en bewonderaar van Tine, toevallig met denzelfden naam als ik - Richard Dorman.

Natuurlijk kon ik hem niet uitstaan; ik haatte hem (want Tine had mij eens gezegd, dat zij hem een aardigen jongen vond) en ik geloof ook niet, dat hij erg op mij gesteld was.

Wij waren geen familie van elkaar, wat ik erg prettig vond. Een paar dagen nadat ik Tine zoo dwaas behandeld had, zocht ik haar op en vond haar - de hemel zij dank - alleen.

‘Lieve Tine,’ sprak ik, ‘het spijt mij zoo -’

‘Die zaak is afgedaan,’ klonk haar antwoord. ‘Er zijn veel mooier dingen om over te praten, bijvoorbeeld Jo Hunt, met wie ge zoo prettig gedanst hebt.’

Ik rilde, ik wist dat ik gestraft zou worden.

‘Is zij mooier?’ sprak ik.

‘In ernst, hoe denkt ge over haar?’ sprak Tine, naar ik meende met nieuwsgierigen blik; maar ik moet mij natuurlijk vergist hebben.

‘O, zij is een aardig meisje - heel aardig,’ sprak ik, in de hoop Tine jaloersch te maken, wat mij niet lukte.

‘Zoo?’ Tine schudde met het hoofd. ‘Nu, mijnheer Dorman, wil ik u eens zeggen, hoe ik vind, dat zij er uitziet?’

Dat ‘mijnheer Dorman’ klonk onuitstaanbaar; weer huiverde ik.

‘Ik kan het mij niet voorstellen,’ antwoordde ik, terwijl ik opmerkte hoe lief Tine er uitzag met het rose plekje op iedere wang.

‘Ik vind, dat zij er uitziet als een keukenmeid,’ verklaarde zij triomfantelijk, en ofschoon ik haar inwendig gelijk moest geven, zei ik: ‘Maar Tine, een keukenmeid?’

‘Ja,’ ging zij voort, ‘en niet eens een knappe keukenmeid.’

‘Tine, toch niet als een leelijke keukenmeid?’

‘Ja, als een arme keukenmeid.’

Ik kon het niet helpen, ik moest lachen.

‘Zij zou toch wel een aardig vrouwtje zijn,’ sprak ik, niet met de bedoeling om Tine boos te maken.

Maar plotseling keerde zij zich om en zei het vreeselijkste tegen mij, wat zij me maar kon toevoegen:

‘Dan deedt ge beter met haar te trouwen.’

En dat van Tine!

‘O,’ begon ik, maar zij was verdwenen en er bleef mij niets over dan mijn hoed te grijpen en weg te gaan, terwijl ik mijzelf voor een dommerik schold.

Toen ik dien avond den schouwburg verliet, ontmoetten wij elkaar een oogenblik. Zij zag er bizonder lief uit.

‘Tine,’ sprak ik, niet willende zinspelen op het onderhoud van dien middag, ‘met wien zijt ge van plan morgen den cotillon te dansen?’

‘Met mijnheer Dorman!’ antwoordde zij.

‘Wat lief van je! Ik was al bang dat ge hem aan een ander beloofd hadt.’

En toen lachte zij. ‘Met dien aardigen, goeden mijnheer Dorman, die nooit zulke leelijke dingen zegt,’ ging zij voort.

Toen begreep ik, dat ze dien ander bedoelde. Maar ik ging heen; haar spottende lach volgde mij in de duisternis, en weerklonk dien nacht in mijn droomen.

Ik wenschte, dat ik haar nooit gezien had - maar nam onmiddellijk dien wensch terug.

Ik overwoog langen tijd, of ik wel naar het bal zou gaan, en eindigde, zooals gewoonlijk, met te gaan.

Zij zag er nooit liever uit dan dien avond; zij was in 't wit, wat haar het best kleedde, en geleek op een engel.

En die vervelende Dorman zag er ook goed uit. Ik moest mijzelf bekennen, dat hij wel een knappe jongen was.

Een jong getrouwde vrouw, die ook nog voor een schoonheid wil doorgaan, stond een poosje naast mij en volgde de richting mijner oogen.

‘Juffrouw Tine ziet er van avond lief uit,’ sprak zij.

‘Ja, bizonder,’ antwoordde ik, hoewel ik er niet van hield met anderen over haar te spreken.

‘Maar wat een hofmakerij!’ ging zij voort.

Dit deed mij verschrikt toekijken.

‘Ik hoor, dat zij met mijnheer Dorman geëngageerd is.’

‘Wie zegt dat?’ vroeg ik heesch. Tine geëngageerd, en nog wel met den kerel, die mijn naam droeg!

‘O, dat zegt iedereen,’ en toen keek zij mij met een onaangenamen glimlach aan. ‘Gij heet immers ook zoo?’

‘Ja, ik geloof het wel!’ En weg was ik.

Tine geëngageerd! Ik kon er de volle beteekenis nog niet van vatten. De gedachte alleen maakte mij razend. Dienzelfde avond moest ik het weten; ik zou naar haar toegaan, en haar vragen mij de waarheid te zeggen.

Juist kwam zij naar mij toe, alsof zij mij gezocht had; maar iets in mijn gelaat hield haar tegen.

‘Wat scheelt er aan?’ sprak zij, wat bleek wordend.

‘Tine,’ hijgde ik, ‘wilt ge mij je twee eerste dansen ná het souper geven?’

‘Natuurlijk wil ik dat, als ge het verlangt. Maar waarom danst ge nu niet?’ Nog nooit was Tine zoo week gestemd.

‘Neen, nu niet,’ antwoordde ik bijna ruw. Zij verliet mij met een vreemde uitdrukking op haar lief gelaat.

Het leek wel of het eeuwen duurde vóór het souper aanbrak. Ik trachtte te overwegen wat ik haar zou zeggen; maar mijn gedachten waren zoo verward, dat ik er de voor-

keur aan gaf het op het laatste oogenblik aan te laten komen.

Eindelijk was het souper afgeloopen. Ik zocht haar op, stak haar arm in den mijne en liep met haar naar een stil hoekje, liet haar op den eenigen stoel plaats nemen en ging als aanklager vóór haar staan.

‘Tine,’ begon ik, ‘kijk mij eens aan.’

Zij deed het, een beetje verlegen naar ik meende, en ik vergat bijna in de vreugde van haar aan te zien, wat ik te zeggen had.

‘Lieveling,’ ging ik voort, ‘ik heb je zoolang en zoo vurig bemind, dat ik hoopte na verloop van tijd -’ zij sloeg haar oogen neer; toen herinnerde ik mij juist dat onaangename praatje, ‘maar van avond, Tine, hoorde ik iets wat mij zeer ter harte ging.’

‘Wat dan?’ vroeg ze.

‘Dat ge verloofd waart met -’

‘Wien?’ vroeg zij ademloos.

‘Dorman,’ hijgde ik, ‘dien akeligen kerel.’

‘Houd op,’ sprak zij met waardigheid.

‘Zeg mij -’ ik greep haar polsen, ‘is het zoo?’

Als het een andere vrouw dan Tine geweest was, zou ik gezegd hebben dat zij verlegen was. Zij bloosde werkelijk.

‘Neen,’ sprak zij langzaam, ‘het is niet zoo, maar -’

Zij hief haar handen op en hield ze voor het gelaat. Stel je eens voor dat ze ging huilen.

‘Maar wat?’ drong ik wreed aan. ‘Ge zijt niet met hem verloofd, maar ge houdt toch veel van hem?’

Zij nam haar handen weg; haar gelaat was erg rood, en als het niet zoo'n ernstig oogenblik geweest was, zou ik gezegd hebben dat zij lachte.

‘Mijnheer Dorman heeft - mij nooit gevraagd - zijn vrouw te willen worden, maar - als hij het doet - zal ik -’

Ik was buiten mijzelf.

‘En als hij het doet?’ siste ik.

‘Dan zal ik “ja” zeggen.’

Er volgde een vreeselijke stilte; het was of de aarde onder mij wegzonk.

‘Gij bemint dus dien mijnheer Dorman?’ vroeg ik scherp.

En toen gebeurde er het dwaaste wat gebeuren kon. Tine's gelaat werd witter toen zij opstond en haar handen uitstak.

‘Ja, oude dwaze jongen, *dezen* mijnheer Dorman heb ik lief.’

Het duurde niet lang of Tine lag in mijn armen. Wat de volgende vijf minuten gebeurde, zal ik maar liever verzwijgen.

‘Tine,’ fluisterde ik, ‘vindt ge me erg dwaas?’

‘Wel een beetje, Richard,’ klonk haar lieve stem; ‘weet je wel dat ge me nooit met een enkel woord over liefde gesproken hebt?’

Toen ik er goed over nadacht bemerkte ik, dat ze gelijk had.

Huisduinen-Helder-Willemsoord-Nieuwediep.
Door J.M. Ente van Gils,

kapitein der mariniers.
Met illustratiën.

I.

Woest joegen de loodgrijze wolken langs het onmetelijk hemelgewelf heen; terwijl in 't oosten de morgenstond zich baan zoekt te breken, om dien zwarten, donkeren nacht te beëindigen, waarin de

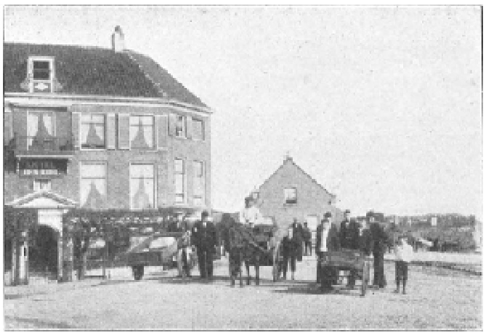

'T HAVENPLEIN NABIJ HOTEL DEN BURG EN DE BATTERIJ WIERHOOFD.

stormwinden loeiden met een kracht, zooals nog zelden gehoord werd.

Woester dan ooit beukte de ontstemde zee de Hollandsche kust onder den drang der westenwinden; terwijl de huizenhooge golven, gebroken tegen de bazaltglooiing der zeewering, in hun kracht gefnuikt, in wit schuimende vlokken hoog over den dijk uiteenspatten, terwijl een regen van uit den grond geslagen grinten granietblokken ver landwaarts in werd geworpen, als waren 't veeren zoo licht*).

En bij het lichtende morgenrood aanschouwde men een uitgestrekte ruïne, een verwoeste kuststrook, het werk van één storm, thans geheel verlaten.... doch neen, drie gestalten waarden rond met zwevenden tred, zoo stil, als behoorden zij niet tot deze wereld.

Drie wezens, zoo verschillend van uitzicht, zoo ijl, dat alleen ons geestesoog hen kan gadeslaan.

Twee mannen en een jonkvrouw. De mannen, alhoewel even oud, geleken echter in hun hoogen ouderdom in niets op elkander.

De een, grijnzend glurend uit de holle oogen, onderzocht met loerenden blik den horizont, doch zag ten laatste teleurgesteld ontevreden voor zich uit, en hoe langer hij vruchteloos tuurde in het van woede bruisende element, des te ontevredener werd hij.

Eindelijk het zwijgen moede en zich niet langer kunnende inhouden, stootte hij in sissende klanken uit: ‘Zeg, vriend Tijd, dat was hier vroeger anders; toen ging er geen storm voorbij, of er was voor mij heel wat buit, doch thans is dat zeldzaam, slechts hier en daar raakt een steentje los, dat is alles.’

*) Tijdens een storm in het najaar van 1900 werd uit den zeedijk ter hoogte van Kaap Hoofd een gedeelte der kruin weggeslagen en lagen over meer dan 1 K.M. grint en graniet verspreid als een ruïne gelijk.

'Ja, vriend Dood,' sprak de tweede oude van dagen, op zachten, kalmen toon, zijn langen golvenden witten baard zachtkens streelend, 'hier mist gij uw prooi zooals vroeger; het menschelijk vernuft weet de kracht der stormen te keeren, uw rijk is hier uit, uw werk bepaalt zich tot hetgeen ik, Tijd, u als versleten aanwijs; thans heerschen hier oppermachtig onze vriendin ''t Leven', die eeuwig jong, steeds van haar frissche lippen den levensadem doet vloeien, en ik, de onverbiddelijke 'Tijd', die met dezelfde snelheid mij voortbewegend, alles grif in het groote boek der geschiedenis; want nòch gij, vriend 'Dood', herinnert u wat gij verwoest hebt, nòch gij vriendin, weet wat gij in 't leven verwekt hebt in uw dartele, eeuwige jeugd.

'Ik alleen kan u alles vertellen, wat gij zoudt wenschen te weten, want zetten wij ons neder op die eeuwenoude granietblokken, dan zal ik u de belangwekkende geschiedenis vertellen van de plaatsen waartusschen wij ons bevinden en die door dezen grooten dijk zijn vereenigd. Mogen er in Nederland al steden zijn, die een verleden hebben, weinigen kunnen er op bogen, zich met zulk eene volharding aan de zee

DE HAVEN MET HET WACHTSCHIP EN HET FORT 'DE HARSSENS'.

ontworsteld te hebben, als onze grootste oorlogshaven met het nabijgelegen dorp Huisduinen.

'Dat plekje, hier gelegen aan Hollands noordpunt, dat plekje dat ieder Nederlander kent, doordat uit elk hoekje van ons land er jaarlijks een aantal jongelingen heengaan; hetzij om er hunne opleiding als zeeofficier te ontvangen, hetzij om er hunne plichten te vervullen voor den dienst aan 't Vaderland gewijd. Omtrent dat plekje van den aardbodem zal ik u alles vertellen. Doch gij moet met eenig geduld mij aanhooren, want 't verleden van vele eeuwen terug moet ik opslaan, wilt gij het heden begrijpen.'

II.

'Reeds vóór de christelijke jaartelling ving hier de strijd der kustbewoners tegen de woeste kracht der zee aan. Sinds den Cimbrischen vloed, ongeveer honderd jaar vóór Christus' geboorte, hebben meer dan 150 groote overstroomingen Nederland geteisterd en menig stuk grond is in de diepte der zee verzonken.

De vorm van Nederland is dan ook geheel gewijzigd; maar daar 't er voor ons verhaal weinig op aankomt, wanneer die vormveranderingen hebben plaatsgehad en o.a. zich het Marsdiep heeft gevormd en daardoor Texel tot eiland is gemaakt, zoo

laten wij de beschouwingen en het twistgeschrijf der groote geleerden op dat gebied maar achterwege.

Wanneer gij echter uw oog richt naar den horizont, waar de hooge branding zich in helder wit schuimende koppen afteekent tegen de kim, dan ligt daar de Haaks met den Razenden Bol, een zandbank bij laag water geheel boven de oppervlakte der zee uitstekend, die in vroeger eeuwen eveneens met deze kust verbonden was. Midden op die bank ziet men een zwart geverfde stellage, de *reddingskaap*, waar zij, die 't gelukken moge bij een stranding terecht te komen, zich kunnen bergen en voedsel vinden, tot hulp komt opdagen. Deze plaat beslaat een groote uitgestrektheid en is bij stormweer zeer gevaarlijk, zoodat zij menigmaal 't tooneel van ijzingwekkende schipbreuken is geweest, doch tevens zou kunnen getuigen van den alles trotseerenden heldenmoed, waarmede de arme kustbewoners, gezeten in de reddingsboot of in vletten, het verbolgen element tegemoet gingen om het leven te redden van hen geheel onbekende natuurgenooten. Die moed, die liefde om te redden is hen ingeboren, want van winstbejag is hier geen sprake; de kleine belooning in geld weegt niet op tegen den inzet, hun *eigen leven.*

De kust ligt hier geheel bloot voor het geweld der golven, zoodat van den beginne af aan de bewoners naar de middelen grepen om zich tegen die overmacht te beschermen.

Maar in die tijden reikte de kennis niet ver en maakte men slechts hier en daar een hoogte, genaamd *terp* of *vlieberg*, waarop men bij hoog water met have en goed vluchtte.

Deze middelen, geheel onvoldoende, werden later vervangen door dijkjes, die los van elkander eerst later tot één grooten dijk werden doorgetrokken, zoodat de dijk tusschen Helder en Huisduinen eerst dagteekent van de jaren 1288.

Deze dijken, uit aarde bestaande, werden later versterkt door de buitenglooiing te bestrijken met een vette kleisoort, genaamd *zeeslibber*, *slijker* of *slikker.*

Eerst veel later ontdekte men, dat de zee in haar voortbrengselen een machtig middel tegen haar eigen geweld bezat. Men zag namelijk, dat 't zeewier in een breede, dikke strook tegen de glooiing gelegd, als 't ware een riem vormend, door haar veerkracht het geweld van den golfslag

wist te breken, zoodat men algemeen op het einde der 14e eeuw tot dat middel zijn toevlucht nam.

Bij aanhoudende stormen echter bood ook dit middel geen voldoenden weerstand, daar onderkolking of ondermijning voorkwam en doorbraken op die punten ontstonden.

Eerst op het einde der 16e eeuw werden door Jelle Adriaansz. Wijndz het maken van krebbingen aanbevolen en uitgevoerd. Dit waren rijen zware palen, op afstanden van elkander aangebracht, waarbij de tusschenruimten met balken en deelen werden gevuld en door krebsteenen onder water werden gehouden.

Ook hierbij werkte in stilte een vijand, niet van groote macht ontbloot, en ondermijnde in stilte de menschelijke kunstgewrochten, zoodat bij een hevigen storm al het paalwerk als kaf voor den wind werd weggevaagd... de *paalworm* had alles doorknaagd.

Daarna stonden Pieter Straat en Pieter van der Deuren op en belegden, regelmatig aaneensluitend, de glooiing met zware kei- en klipsteenen en lieten deze glooiing tot ver op den bodem der zee doorloopen.

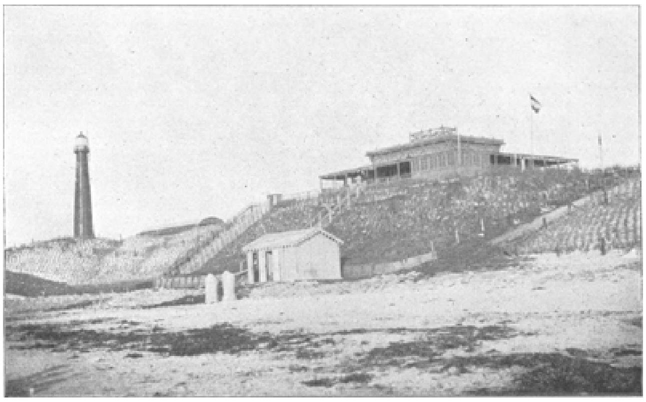

BADPAVILJOEN EN VUURTOREN.

Zien wij thans die bazaltzuilen, door de natuur reeds zoo regelmatig gevormd, naast elkander staan, zoo ook het vlechtwerk van stroo en het rijshout zoo kunstig aangebracht, dan is dat, door den vooruitgang der wetenschap, als een verbeterd stelsel Pieter Straat te beschouwen, daar 't grondidee hetzelfde is, en bij den laatsten storm in 't najaar van 1900 vindt gij het bewijs, dat het nieuwe gedeelte van den dijk, thans tot voorbij het Badpaviljoen doorgetrokken, zich goed heeft gehouden, terwijl uit het gedeelte, waar het oude systeem van Pieter Straat bestendigd was, een gedeelte der kruin werd weggeslagen en groote gaten in de glooiing waren gemaakt.

In 1749 paste men het genoemde stelsel langs geheel de Noordkust van Helder toe, aangezien het voorland dier kust aan groote gevaren blootstond; ook begon men met vangdammen aan te leggen en eerst in 1774 was men met die zeewering klaar, wanneer men de talrijke verzakkingen niet rekent, die telkens hersteld moesten worden.

Bezuiden Kaaphoofd, waar de strijd tegen de elementen steeds het hevigst was, legde men in 1774 rijs- en steenhoofden aan en thans is de nijvere hand van een kleine schaar werkers bezig om den grooten dijk door te trekken naar Kijkduin en verlengt zij ieder jaar dien dijk meer in zuidelijke richting. Schier ongeloofelijk is

het, wanneer men dat werk zich ziet voltooien en daarbij bedenkt, dat zoo weinige menschen zoo iets grootsch kunnen tot stand brengen.

Vindt men in oude werken van 't eiland Huisduinen gewagen, dan heeft dit alleen daarin zijn oorsprong, dat bij hoogen vloed het water uit de Noordzee landwaarts liep over 't Koegras naar de Zuiderzee. Na 1610, toen men den Oldenbarneveldschen zanddijk gelegd had, hield die toestand van overstrooming op. Slechts eenmaal is die dijk doorgebroken, en wel in 1665, doch is daarna door aanstuiving één geheel geworden met de duinen.

Vindt men thans weinig boomen in Heldersdreven, in de tijden van vóór den Kimbrischen vloed waren de bosschen daar niet zeldzaam; de overblijfselen treft men bij opgravingen telkens aan, terwijl de overlevering beweert, dat een balk in de oude kerk te Huisduinen van één dier boomen afkomstig was.

Aanschouwt men een kaart uit de 13e eeuw, dan ziet men inplaats van 't Nieuwe Diep een groote watervlakte, die tot Schagen doorloopt; bij laag water was zij onbevaarbaar, zelfs voor schepen van zeer geringen diepgang. Ook kon men er niet inkomen, daar bij Wierhoofd (tegenwoordig een batterij) een bank lag, die later is opgeruimd. Eerst omstreeks 1775 werd Nieuwediep door een uitbaggering tot een havenplaats ingericht; deze uitgraving en uitdieping werd op peil gehouden door de getijstroomen, die, nadat in 1785 een steenen dam en verschillende dukdalven werden aangelegd, door dezen werden geleid.

In 1781 heeft de Stadhouder Willem V Nieuwediep tot een oorlogshaven gemaakt.'

Plotseling eindigde de oude zijn verhaal, met de opmerking, dat in deze korte trekken de wording eener zeewering, voor Nederland van zulk een groot belang, was geschetst en dat in deze weinige woorden een reuzenstrijd was geschilderd, gevoerd door vele eeuwen heen, waarbij de mensch door zijn zich steeds ontwikkelende beschaving de overwinning heeft behaald op de kracht van den God der zeeën. Een kracht, die echter nimmer zal ophouden te trachten, het

door den mensch veroverde weder aan hem te ontrukken, en deze steeds gewapend, met ijver en volharding, op zijne hoede moet zijn, wil hij blijvend de overmacht behouden.

III.

Wanneer wij nu de geschiedenis verder willen leeren kennen van hen, die door de verschillende eeuwen heen den strijd tegen de elementen hebben gevoerd, dan moeten wij beginnen met de wording van Huisduinen, want zooals wij zullen zien, is eerst in latere tijden van Den Helder of Helder en Nieuwediep sprake.

Ten tijde van Karel de Groote ongeveer lag het in 743 gestichte Huisduinen, toen genaamd Husiduna, aan de Noordpunt van de tegenwoordige provincie Noord-Holland.

Eenige ellendige hutten vormden een gehucht, dat tegen de duinen aanliggend, omgeven werd door rietvelden en wat kreupelhout.

De bewoners waren visschers, die met eenige zeer primitieve netten hun bedrijf uitoefenden, terwijl slechts enkelen landbouwers waren. Het leven was zeer eenvoudig; de visschersvrouwen bereidden het zout voor het opbewaren der visch, welke zoutbereiding *selbarne* genoemd werd.

Zij leefden van visch, meelpap en zeevogeleieren, die in grooten getale langs de kust gevonden werden.

De kleedij in die tijden was vrijwel smakeloos; alleen de vrouw droeg als versiering een metalen band langs de slapen, waaruit 't hoofdijzer zich heeft ontwikkeld.

Wanneer die bewoners hunne overleveringen zouden vertellen, dan zoudt gij vernemen, dat vroeger hier een gehucht had gelegen, genaamd het Oudendorp, dat echter door overstroomingen was weggevaagd en dat de bewoners der nieuwe stichting Husiduna een groote terp hadden gemaakt, waarop zij telkenmale vluchtten, om aan de alles verzwelgende golven te ontkomen.

Buitendien werden deze streken geteisterd door de Noormannen, wier woeste invallen duizenden het leven kostte, de weinige welvaart dier streken vernietigden en de bewoners tot de diepste slavernij brachten.

De zee ging door met haar vernielend werk, en denkt men zich in een tijdperk veel later weder op dat stukje Hollandsche kust verplaatst, dan kan men voor zeker aannemen, dat het dorp, dat toen in opkomst was, niet meer het Husiduna van vroeger was.

In het tijdperk der kruistochten is het een welvarend dorp met eigen kerkgebouw en eigen Magistraat, wiens huis door het wapen der plaats, een veld van keel met drie keepers van goud, gedekt met een kroon, gesierd was.

Volgens de overlevering heeft Radbout II dat wapen aan Huisduinen geschonken, op het tijdstip dat zijn bestuur overging op de Graven van Holland.

Ten zuidoosten van 't dorp lag op een vlieberg een monnikenklooster, en waren diens bewoners daardoor beschut tegen overstroomingen.

Door een reeks duinen is het dorp van de zee gescheiden; daar heerschte op die groote watervlakte heel wat drukte, want niet alleen tal van visschersschuiten, maar ook grootere handelsvaartuigen lagen daar geankerd. Reeds toen was het voornaamste

handelsartikel haring. Sinds enkele jaren was de haringvangst voor de noordelijke bewoners van Holland een ware goudmijn geworden, want vroeger werd die handel in Brielle en Zierikzee gevonden. Voor de hand ligt, dat Huisduinen in dien tijd bloeide.

In het laatste der 18e eeuw vinden wij van 't dorp, waarvan wij zooeven spraken, niets terug. Watervloeden hadden geheerscht, zoodat de bewoners, van alles beroofd, genoodzaakt waren alles opnieuw te herbouwen; totdat in 1610 de Oldenbarneveldsdijk gereed was en 't land daardoor beschermd werd tegen de telkens en telkens terugkomende overstroomingen. De welvaart nam nu eerst recht toe, voornamelijk ook door de walvisch- en koopvaardijvaart.

De commandeurs of kapiteins ter koopvaardijvaart woonden toen in groot aantal te Huisduinen en waren de aanbrengers van welvaart en weelde. Het dorp had dan ook een kerk met orgel, een raadhuis en een school, terwijl de wijze van bouwen van toen door de verdere jaren heen in stand is gebleven.

't Waren huizen van één verdieping van hout of steen, met spitse, hoog oploopende daken; de gevels waren versierd en eveneens van hout of rooden of gelen steen.

De inrichting van zulk een huis was in 't kort als volgt. Een lange gang, waarop alle deuren uitkwamen. Rechts aan de straat de pronkkamer, met vierkante, mahoniehouten tafel en dito stoelen met lederen zittingen, terwijl fijne matten den grond bedekten.

De groote trots echter van de huisvrouw was de glazen of porseleinkast van gebogen vorm met wit geschilderde planken, aan de voorzijde overigens van glas en gevuld met porselein, echter meest uitlandsch, waaronder men moet verstaan Japansch of Oost-Indisch.

De huiskamer was eenvoudig, doch met echt Hollandsche zindelijkheid ingericht. Een breede schouw met glimmend koperen haardijzer gaf een gezellig aanzicht, terwijl op den mantel of rand blauw porseleinen borden prijkten. De wanden waren van witte tegels, hier en daar afgewisseld door een vak met gekleurden, 't zij voorstellingen uit het zeemansleven, 't zij uit de Heilige Schrift. Eenige schilderijen en een Friesche staartklok aan den wand voltooiden met stoelen en tafel het gezellig Oud-Hollandsche geheel.

De kleedij uit dien tijd was voor de vrouw een sitsen jak en zijden schortekleed met gebloemd damasten schort, een gouden oorijzer, waarover een muts van gaas en Brusselsche kant, terwijl een bloedkoralen snoer met gouden boot het geheel voltooide.

In huis liep zij op groen lederen muilen. Op de wandeling droeg zij schoenen en een strooien hoed in den vorm van een suikerschepper, van binnen met zijde gevoerd, terwijl de zilveren beugeltasch terzijde hing, als maatstaf van de welgesteldheid der eigenaresse.

Haar tweede Ik droeg een korte laken broek met zilveren kuitgespen, een langen schanslooper en een kaproen op het hoofd, en alleen bij feestelijke gelegenheden was hij getooid met een opgetoomden hoed, terwijl zijn lage schoenen van zilveren gespen waren voorzien.

Huisduinen had sinds de 16e eeuw haar eigen recht bij privilege verkregen, een rechtspraak, die niet altijd uitmuntte door zuiverheid in hare toepassing. Het Galgenveld, een vlakte ten zuidwesten van 't dorp gelegen aan den voet van 't tegenwoordige fort Kijkduin en dat thans voor exercitiën gebezigd wordt, heeft zijn naam aan dien tijd te danken.

Even buiten het dorp te *Heilig-arde* of *arm* lag een klein gehucht met weeshuis en niet ver daar vandaan een kerkhof, terwijl verderop een molen stond. Een eind meer naar 't zuidwesten lag een buiten, het zoogenaamden Tillenhof, waar de dominee Van Till woonde, die dienst deed zoowel in Huisduinen als in het zooals wij later zullen zien in 1500 gestichte Helder. Hij kon langs het Mienakkerspad naar de oude kerk te Helder wandelen; zijn woning was eenigszins tusschen beide plaatsen gelegen.

Thans vinden wij van dat oude stukje geschiedenis nog het overschot terug in de zoogenaamde *Tuintjes*, die, als het eenige schaduwrijke plekje, dienst doet als uitspanningsplaats voor kinderen.

Sinds 19 December 1668 was bij ordonnantie der Staten van Holland en West-Friesland vastgesteld, dat van 1 September tot 1 April des nachts een vuur moest branden, waartoe op het duin een baak werd opgericht. Doch weldra keerde het tij en op groote welvaart volgde langzamerhand verval; en zien wij dan ook in de laatste helft der 19e eeuw terug op Huisduinen, dan voert wel een straatweg van

Helder tot dicht bij het dorp, doch spoedig ziet men wat er van 't eens zoo bloeiende dorp over is.

Daar waar de bestrating eindigde en een molen stond, is deze laatste geslecht, daar de zaken te slecht gingen. Het weeshuis werd in 1813 verbrand tijdens de belegering. Het schoone Tillenhof raakte in verval en werd een koffiehuis.

(*Wordt vervolgd.*)

Mijn eerste zeereis.
Door Nina.

‘Gij stapt niet in 't huwelijksbootje,
Neen! Gij stapt in 't huwelijksschip!’

Vroolijk neuriede ik deze woorden, toen ik, op een zonnigen morgen, te Gravesend aan boord kwam van onzen mooien nieuwen klipper. Het ranke vaartuig, waarvan de statige masten boven die van alle andere schepen uitstaken, was gebouwd om aan een proefwedstrijd deel te nemen, welke ondernomen was om met eenige stoomschepen meê te dingen, die de eerste thee van het seizoen van China naar New-York moesten overbrengen.

Daar de lading, die het bevrachtte, voor Japan bestemd was, was onze richting eerst daarheen.

De groote staatsman Disraëli had onzen ‘Lothair’ gedoopt en het vaartuig was fier van stapel geloopen onder de toejuichingen van eene groote menigte heeren en dames, die het doopfeest hadden bijgewoond.

Trots de voorzorg der werklieden, die het doopvat stevig aan kleurige linten bevestigd hadden en zich op den inhoud verheugden, was de flesch aan duizend diggelen gesmeten tegen den gepantserden boeg, en de champagne had er tegen aangestroomd onder den luiden kreet van ‘Geluk en voorspoed aan den ‘Lothair’!’ Welke betere voorteekenen kon ik wenschen dan dit rooskleurige begin!

En toch overviel mij eene onoverkomelijke zwaarmoedigheid toen Engelands vlag een onherroepelijk afscheid wapperde aan Engelands kust en het matrozenlied, bij 't lichten van het anker, brooddronken uit de volle borst werd aangeheven.

Zouden die ruwe mannen, in zulke oogenblikken, ook iets in de keel voelen opkomen, dat zij door luide galmen willen terugdringen? Of waren zij in hun element, nu weer het zilte schuim hunne verweerde gezichten zou besproeien?

Wat was 't eene drukte. De stuurlui liepen haastig af en aan; de loods gaf met schorre stem zijne bevelen; de man aan het stuur draaide het wiel nu in deze, dan in gene richting; de kaptein had slechts ooren en oogen voor wat rondom hem voorviel, en ik, op dat oogenblik vergeten, voelde mij zoo verlaten, dat ik mijne toevlucht beneden in onze eigen hut nam. Alles staat mij nu nog even duidelijk voor oogen als toen: het rood fluweel der sofa, tegen het wit met verguld der schildering; de groote spiegel boven het marmer van het buffet; mijne boekenkast; de ruime badkamer en schaars verlichte slaapkamer, waar ik voor een der patrijspoorten op de sofa knielde om het groene zeewater er lustig tegen aan te zien kabbelen. Ik had zoo dikwerf verlangd naar dat vrije zeeleven geheel met en voor elkaâr, ver van de knellende belangstelling en bemoeizucht van de wereld. Ik had gewenscht naar het aanschouwen

van een zonsopgang over de eindelooze vlakte; naar de verkwikkende hitte der tropen en de machtige indrukken van deze groote omgeving; en toch - nu ik zoovelen, die mij lief waren, had achtergelaten en er maar één voor in plaats kreeg, op wie de verantwoording van een financieele onderneming rustte en die niet behebt was met de romantische denkbeelden en sentimenteele gevoelens eener jonge vrouw, nu voelde ik eene onbeschrijfelijke melancholie bij mij opkomen, die ik moeite had om te verbergen en terug te dringen door de ontegenzeggelijke waarheid ‘Tu l'as voulu, Dandin’.

Toen ik weder op dek kwam zag ik de oevers der Thames achter een blauw waas verdwijnen en bracht de sterke deining mij tot de overtuiging, dat wij ons onherroepelijk aan wind en golven hadden toevertrouwd.

Wij gingen nu samen voorwaarts, nog dienzelfden avond in volle zee en vroolijk lachend speelden wij een partijtje bezique onder het drinken van een geurig grocje en het stommelend wiegen van ons drijvend salon. Acht heele dagen genoot ik volop. Ik kende geen zeeziekte; er viel weinig te doen; het weder was mooi, zoodat wij het grootste gedeelte van den tijd op dek sleten, waar mijn man de luwste plekjes uitzocht om er samen in dekstoelen te zitten lezen; en als ik iets noodig had waren er jonge kweekelingen bij de hand, die zich beijverden om mij op mijne wenken te bedienen.

Het was voor die jongelui eene gezochte gelegenheid om kosteloos eene zeereis meê te maken en te leeren zich onder discipline te voegen; 't waren meestal deugnieten, die om de een of andere reden van hunne kameraden werden weggestuurd en zich verbeeldden dat zij de geheele reis niet anders behoefden te doen dan, in hun mooie pakjes, weinig werk te verrichten. Maar dat viel bitter tegen.

In de golf van Biscaye veranderde de genoten rust in ontzettende onrust. De blanke zeilen, die ons als zwanenvleugelen voortdreven, werden door stormzeilen vervangen; het aanhoudend gezwiep van de masten uitte zich in eentonig gekraak; het geratel van vaatwerk, tusschen de planken heen en weder glijdend, pleitte voor hun weerstandsvermogen; de kaptein was den geheelen nacht op dek; en ik zocht 's daags mijn troost op de kussens van de sofa, die voor mij op den grond gelegd waren en waar ik lezende of werkende vertoefde, tot somwijlen een stroom zout water, welke door het dekvenster op mij nederstortte, mijne rust verstoorde en ik opsprong om, als een poedel, het overtollige water van mij af te schudden.

Als wij er soms nog toe kwamen om 's avonds ons gezellig partijtje te maken, dan was het bezique met hindernissen over de bastioentjes, die de tafel omschansten om de glazen en kaarten het afglijden te beletten. Meer dan eens rolden èn glazen èn kaarten bij een ietwat hevige beweging over den grond en duurde het onder 't moeilijk oprapen eenigen tijd eer wij ons verward spel konden hervatten.

Nog eer wij de linie waren overgevaren, had de groote waterspiegel iets van zijne bekoorlijkheid voor mij verloren; 't was een spiegel vol barsten en vlekken geworden, waarin ik de afzichtelijkste gedrochten weerkaatst zag. De zonsopgang liet zich door wolken en regen vertragen, en even lui als zij, bleef ik dikwijls, na een flink ontbijt, in mijne kooi op de onverbiddelijke Phoebus wachten om, als mijn wachten vergeefs bleek, tot 4 ure 's nachts mijne schade in te halen en dan mijn man, als hij nat en koud van dek kwam, met een warm kopje mocca te verkwikken.

't Was een wonderlijk leven, waarin wij precies konden doen wat wij wilden en toch afhankelijk waren als kinderen op dat brooze vaartuig, dat weerloos de machtige elementen moest trotseeren. Het was dus geen wonder dat ik, na zulk een onstuimig debuut, zeer in mijn schik was toen wij eindelijk met gunstig weder het eiland Madeira voorbijzeilden. De stuurlieden en matrozen profiteerden van deze verandering om

al hun natgeworden plunjes in den zonneschijn te laten drogen, want op het lager-dek waren jassen, matrassen, deftig uitziende hooge hoeden met lederen hoededoozen, uniformen en schoenen uitgestald, alsof het een uitdragerswinkel in Petticoat-lane ware.

Ofschoon November ten einde spoedde was het drukkend heet; ik rustte overdag en blikte tot laat in den nacht op den schitterenden sterrenhemel boven mij en op de flikkerende

phosphorische vonken omlaag, die op de wit schuimende voren door onzen 'Lothair' werden omgeploegd. Wat al vragen en gedachten kwamen er op in mijn brein, als ik in die grootsche eenzaamheid de eindelooze watermassa aanschouwde, nu eens fleemend, coquet tegen het ijzeren zeemonster aankabbelend, dan datzelfde gevaarte met verbolgen woede schuddend en schommelend alsof zij krachtiger maatregelen beproeven wou om het aan hare macht te onderwerpen.

Dagen achteréén:

> 'breaks nothing the monotony
> Of this atlantic trip.
> Sometimes alas! we ship a sea,
> And sometimes see a ship.'

Dan was het vangen van een albatros of vliegend vischje; een rattenjacht op de vlugge viervoeters, die, in onze hut verdwaald, ongegeneerd langs de bedgordijnen klouterden; of het straffen van weerspannige matrozen, wier lust om elkander of hunne meerderen te lijf te gaan mij soms voor den afloop van zulke tooneelen deed sidderen, eene kleine variatie op het dagelijksche thema.

Ik voelde mij heel gelukkig in mijn nieuw leven, en ik geloof, als iedere getrouwde vrouw haar proefjaar kon slijten, zoo vrij van de bemoeiingen van de wereld, welke zulk een ongeloofelijken invloed op ons geluk uitoefenen, de huwelijkshemel minder bewolkt zou zijn.

Kerstmis was voorbij en de Oudejaarsavond brak aan. Toen te middernacht de scheepsbel het Oude uitluidde en een donderend salvo de intrede van het Nieuwe jaar verkondigde, kwam het scheepsvolk voor, om, door den onmisbaren borrel opgewekt, ons met een luid hoerah te begroeten. Ik leunde op een eenzaam plekje over de verschansing, starende van de zwarte golven naar de donkere lucht, waar niets dan vraagteekens schemerden, en glimlachte met tranen in de oogen.

Na 85 dagen niets dan zee en lucht te hebben gezien, zeilden wij voorbij het eiland Sandelhout in den Indischen Archipel, voorbij liefelijke groene eilanden, die, als reusachtige bloemperken, zich aan weerszijden op ons pad uitstrekten! Een prachtige ketting van smaragden, mij door Neptunus aangeboden, had mij niet verrassender kunnen voorkomen dan dit kalme natuurtooneel, dat bij het aanbreken van den dag ons wachtte. Tal van bruinvisschen, dartelend in den zonneschijn, volgden ons als een vroolijke eerewacht op den statigen tocht door die eilandengroep, voorbij Timor, Banda, Amboina en eindelijk voorbij Gilola in de Stille Zuidzee. De tropische hitte werd door den zeewind afgekoeld en ik lag dommelend in mijn stoel, luisterend naar het kabbelend klotsen der kleine golven tegen het nabijzijnde strand, met den rug naar het allerdaagsche en de oogen naar het nooit aanschouwde gewend.

Toen volgden weder een paar weken van wind en storm, en eindelijk hoorde ik 's morgens van den 110^{n} dag van onze zeereis het anker vallen in de baai van Yokohama.

In de verte verhief zich de op alle Japansche voorwerpen vereeuwigde Fusyama, de uitgedoofde vulkaan, die zich 12,450 voet boven de oppervlakte verheft; ik onderscheidde eene reeks lage huizen en rondom het schip verdrongen zich eene menigte sampans, waarvan de eigenaren hunne koopwaren of diensten kwamen aanbieden.

En nu, eer ik verder ga, moet ik het scherm laten vallen over het eerste gedeelte van mijn debuut en in eene lange pauze in het nieuwe land even uitrusten, om met moed en geduld het tweede gedeelte af te spelen.

Zooals ìk Japan gezien heb, ziet thans niemand het meer, nu de tirannieke hand der beschaving den eenvoud uit dat onbedorven land heeft weggevaagd en op de kinderlijke bewoners den last der Europeesche etiquette heeft gelegd. In de lage open woningen, die mij aan kermistenten deden denken, hadden de meest huiselijke tafereelen in het openbaar plaats. Naast hunne onmisbare houtskoolstoofjes gehurkt, zag men de Japanners hunnen handel drijven, hunne waren vervaardigen en hunne maaltijden gebruiken; ja, men kon ze zelfs, na hun bad, zich in den zonneschijn zien droogwaaien, of de vrouwen aan elkander het bewerkelijke kapsel zien voltooien. Uit de theehuizen, welke de woningen afwisselen, traden jonge meisjes naar buiten om de vreemdelingen op de bevalligste wijze binnen te noodigen en hun het amberkleurige vocht ter verfrissching aan te bieden, De kleeding van de mannen was toen meer dan eenvoudig, want als wij ons in de kleine tweewielige voertuigen van plaats tot plaats lieten trekken, kregen wij niets te bewonderen dan de blauwe draken, tijgers en slangen, die op hun lichaam geschilderd waren, waarvan het effect enkel getemperd werd door een smallen gordel. Doch deze schamele bedekking betrof enkel de bettos; de daimios droegen keurig geplooide zijden kamonas en de vrouwen de lange kleurige gewaden, die men te dikwijls ziet afgebeeld om niet te betreuren dat zij zich nu in het onpractische, nauw sluitende, Europeesche kostuum wringen. Zij zagen er schilderachtig uit, als zij zich met gekleurde spelden gekapt hadden, zoolang geen ijverzuchtig gemaal hen verplichtte het wit der tanden met zwart email te dekken en de haren uit de wenkbrauwen te trekken, om door kunstmatige leelijkheid de mededingers af te schrikken. Ik kon mij begrijpen met welk een gevoel van afgunst zij ons, veel vrijere Europeesche vrouwen, beschouwden, als wij ons te paard of te voet met onze heeren op wandeltochten of naar de wedrennen begaven en mede aanzaten aan hunnen disch, terwijl zij, nederige, weinigeischende zusteren, in alles als hunne minderen behandeld werden, en in het huiselijke leven zich met eene tweede plaats vergenoegden. Maar met al het Europeesche zal het feminisme zich ook hier wel een doortocht banen en de Japansche vrouw hare krachten en geestesgaven vrij kunnen ontwikkelen.

Het bevreemdde ons bij een maaltijd, waarop wij bij een van de Japansche ministers genoodigd waren, de vrouw des huizes niet aan tafel te zien verschijnen. Een bediende droeg op verlakte blaadjes en in verlakte kommetjes de wonderlijke gerechten aan; in de soep, alsof ze uit een aquarium geschept ware, dreef zeewier, kuit van visch en zee-anemone, het tweede gerecht bestond uit stukjes zalm in soya gedrenkt, stukjes gebakken cormorant met andoorn en rijst; bij alles werd rijst gediend, welke met de onhandelbare stokjes zeer moeilijk door mijne onhandige vingers bemachtigd kon worden. Het angstige gevoel, in alles misschien tegen de strenge Japansche etiquette te handelen, bedierf mijne waardeering van de groote eer die wij genoten. Een zestienjarig meisje diende de saki, het verraderlijke geestrijke vocht rond, doch ik was op mijne hoede om mij door het piquante, na al het smakelooze, niet te laten verleiden.

Ik was blijde toen de vreemdsoortige spijzen waren weggeruimd en wij op eene voorstelling van dansmeisjes vergast werden. Toen pas verscheen de huisvrouw om de lichten te ontsteken en een kleed voor de Geishas te spreiden; zich daarna weder in een aangrenzend vertrek terugtrekkend om van verre de insinueerende passen en

bewegingen, de gebaren met waaiers en armen gade te slaan en te luisteren naar het klagend muziek der kotos.

Dikwerf ondernamen wij belangrijke tochten met de officieren van een der in haven zijnde oorlogsschepen, voor wie het bijzijn van eene beschaafde vrouw daar in den vreemde gewaardeerd werd, omdat zij er niet, zooals bij ons, bedorven waren door 'toujours perdrix'. De strengste epicuristen moesten het exotische, dikwijls zeer primitieve voor lief nemen in dat 'Magazijn der Zon', waar Chrysanthème bloeit.

(*Slot volgt.*)

Teleurstelling.
Door Mary.

'Dag Lous, doen wij den eersten dans samen?'
'Dag Frits! Ja, graag!'
'En mag ik den laatste ook voor je opschrijven?'
'O ja, dolgraag,' en hare oogen schitterden.
'Nu, tot straks dan, ik moet nog even naar een paar andere dames.'
Lous keek hem nog even na, maar al spoedig hoorde ze naast zich:
'Pardon, freule Van Weeren, heb u nog een dans voor me?'
'Dag mijnheer Van Beerop; ja, heel graag.'
'De quadrille, vindt u dat goed?'
'Ja, best; dank u zeer.' En haar balboekje ging van hand tot hand en al spoedig

HUISDUINEN - HELDER - WILLEMSOORD - NIEUWEDIEP. 'T DIJKJE MET DE DIJKSTRAAT.

was er geen plaatsje meer onbeschreven. Het was ook geen wonder dat Lous aller aandacht trok dien avond. Ze zag er zoo allerliefst uit in haar eenvoudig wit neteldoekje, met enkel een zachtrose roos neerhangend van haar linkerschouder en een dito in heur haar. En ze keek zoo heerlijk opgewekt en vroolijk; haar gezichtje was als één blijde lach, hare oogen waren als zonnestralen.

Nog even in haar boekje kijken. Ja hoor, daar stond het duidelijk boven- en onderaan; eenvoudig Frits, zonder achternaam.

Natuurlijk, zij wist immers best wie Frits was, zulke goeie kennissen. En dan.... er was voor haar maar één Frits. Och ja, wat was het nu toch jammer dat Else niet mee had kunnen komen. Ze had zielsmedelijden met 't arme kind.

Maar wacht, daar begint de muziek al, en o! daar komt Frits ook al om haar voor de polonaise te halen.

'Dag freuletje, mag ik je arm?'

'Zeker mijnheertje, dat mag je wel. Ontzettend gezellig is 't hier, hè?'

'Ja, maar wat jammer dat je logée nu niet mee kon komen. Is haar verkoudheid zoo erg?'

'Och ja, ze hoestte van middag nogal, en buitendien, 't is nu ook zoo akelig koud buiten. Ma dorst de verantwoordelijkheid niet op zich nemen.'

''t Is erg jammer, en ze was immers juist voor dit bal gekomen, hè?'

'Ja zeker!.... maar toe, zeg, allen dansen al, zullen we niet even walsen?'

En direct waren ze tusschen de andere paren verdwenen. En den heelen avond verder genoot Lous van dat alles, wat een bal voor een jong, vroolijk meisje zoo genotvol maakt. En waar zij was vormde ze 't vroolijk middelpunt van een vroolijk

troepje. Ook aan het souper was zij onbewust degene, die 't gesprek geanimeerd deed zijn, deed zij allen lachen om hare overmoedige uitvallen, om hare geestige antwoorden. Ook Frits, die aan haar rechterhand gezeten was, amuseerde zich dol met de vroolijke Lous. Toen hij na den laatsten dans haar naar 't rijtuig bracht, vroeg hij of hij den volgenden dag even mocht komen om te hooren hoe 't bal haar bekomen was en om te informeeren naar de gezondheid van Else.

'Natuurlijk, kom maar, hoor! Dag, dag, dus tot morgen, slaap lekker!'

En opgewonden kwam ze thuis. Ja, Else moest er nog wel aan gelooven, ze moest een reeks van verhalen aanhooren. En o, ze deed het dolgraag, vooral omdat de verhalen hoofdzakelijk over Frits liepen. Ze had zoo gehoopt op, zooveel verwacht van dezen avond. Ze zou dan voor 't eerst Frits weer ontmoeten na vele maanden, Frits, met wien ze dezen zomer zulke zalige uurtjes had doorgebracht. En nu was die akelige verkoudheid gekomen en had haar thuis gehouden. O, toen tante het tegen haar zei, dat ze niet mee mocht, toen had ze wel kunnen huilen. Maar ze had zich gelukkig goed gehouden en nu genoot ze maar mee van de verhalen van Lous.

'En Frits komt dus morgen naar ons informeeren. Nu Elske, dan zijn we beiden weer springlevend, hè? Dan nu maar gauw slapen!'

'Nacht lieveling, droom niet te veel van al die ridders, hoor!'

'Nacht!'

En de oververmoeide Lous gaf al heel gauw door hare regelmatige ademhaling te kennen, dat ze in 't land der droomen was aangeland, waar ze zeker nog nagenoot van al het doorleefde van dien avond.

Els, die al even geslapen had, maar natuurlijk door Lous weer klaar wakker was geworden, lag nog lang na te soezen over alle verhalen van haar nichtje. O, o, wat was dat kind opgewonden, wat had ze genoten en wat was ze innig bekoorlijk, als ze zoo opgewekt haar mondje roerde. En wat was ze vol van Frits. Ze hadden twee keer samen gedanst. Zou Frits..., maar neen, dat kon, dat wilde zij niet denken. Hij had dezen zomer bij 't afscheidnemen haar zoo warm de hand gedrukt en zoo oprecht gezegd: 'Else, we zien elkaar dezen winter immers weer?'

O ja zeker, we zien elkaar weer, morgen zien we elkaar weer! En niettegenstaande de groote teleurstelling van dien dag juicht en jubelt het in Else als ze denkt aan 't vooruitzicht van morgen. Maar als nu tòch in die maanden.... O, die Lous was zoo opgewonden.... Neen, ze gelooft het niet, ze wil het niet gelooven, daarvoor heeft ze hem dezen zomer te goed leeren kennen. En buitendien, waarom zou hij anders steeds zoo naar haar geïnformeerd hebben, waarom zou hij anders zich zoo met Lous hebben beziggehouden, was 't niet om over haar te spreken en te hooren spreken. Maar Lous, zou die ook anders zijn gaan denken over zijne attenties? Zou het hartje van Lous ook wat harder kloppen voor Frits? Och, wel neen, die vroolijke Lous was immers altijd zoo opgewonden, die was immers direct dol op iedereen! Lief kind, die Lous! En al soezende, sliep ook Else gauw weer in. En nu werd tot den ochtend de stilte in de kamer slechts verbroken door de regelmatige ademhaling der beide meisjes en een enkelen keer door een paar hoestgeluiden uit het bed van Else.

Natuurlijk was Else 's morgens de eerste, die ontwaakte. Ze stond vlug op, kleedde zich zoo stil mogelijk aan en haastte zich naar beneden, waar ze oom en tante reeds vóór was aan het ontbijt. Ze hoefde echter maar even te wachten, en prettig thuis als ze zich er voelde, schonk ze direct voor oom en tante een kopje thee in, waarna de oudjes al spoedig aan de ontbijttafel verschenen. Het goeie moedertje had reeds een bezoek afgelegd bij Lous, die nog rustig sliep. Maar lang scheen die vroolijke ziel het toch niet meer in bed te kunnen uithouden, want pas had Else met tante den ontbijtboel afgewasschen of ze hoorde al de vroolijke stem van Lous in de gang, die met hare lieve, hooge sopraan jubelde:

> La vie est un sommeil,
> l'amour en est le rève!

De heele dag was verder vroolijk en zonnig. 't Was, alsof de natuur met dit opgeruimde intérieurtje meeleefde. De zon verwarmde den ganschen dag de gezellige woonkamer, en Lous en Else gaven door zingen en pianospelen lucht aan hunne blijde harten. 's Middags kwam Frits, zooals hij beloofd had, en... Nu, Else had zich niet bedrogen. 't Was nog dezelfde Frits met zijne oprechte, trouwe oogen, zijn sympathiek gezicht, en ook, zijn warme handdruk was nog o! zoo bekend voor Else. En Lous? O, zij doorleefde weer al die zalige oogenblikken van gisteren, ze babbelde maar door, maar steeds door en merkte niet eens, dat Frits en Else lang niet altijd aandachtig luisterden, maar wel eens geheel afgetrokken zaten te kijken.

Els was dus gelukkig weer veel beter, maar mocht toch nog niet uit vandaag. Gisteravond had ze haar tijd maar zoekgebracht met lezen. Ze had genoten van ‘Quo Vadis’. Wat was dat mooi! Het hield haar zoo vreeselijk in spanning. Helaas had tante het tweede deel uitgeleend, en ze verlangde zoo ontzettend naar 't vervolg.

‘O, wacht, daar kan ik je wel aan helpen. 'k Zal het je van avond even brengen, is dat goed?’

‘O ja, heerlijk!’

En 's avonds moesten oom en tante uit. Lous en Else zaten zoo gezellig te schemeren in de voorkamer, terwijl in de suite het theewater stond te zingen. O, die meisjestongetjes stonden nooit stil, die mondjes waren nooit uitgepraat.

Er wordt gebeld!

‘Daar is Frits!’ roepen beiden als uit één mond, en 't is moeilijk uit te maken, wie van de twee er het gelukkigst uitziet. Zeker is het, dat Else zich 't best kan inhouden.

‘Ja, ja, kom maar binnen!’

‘Dag, is 't boek daar al, heerlijk, hoor!’

En vóór Frits den tijd heeft behoorlijk de meisjes te begroeten, heeft Lous hem al meegetroond en zegt:

‘Kom nu nog maar kalm even bij ons zitten, dan steek ik gauw de schemerlamp aan. In-gezellig zoo, hè? Frits, een kopje thee?’

‘Ja, graag, maar geen suiker!’

En Lous, weer beweeglijk en druk als altijd, babbelt maar door, tot eindelijk Else vraagt:

‘Toe Lous, zing even “Ninon”!’ aan welk verzoek, ondersteund door Frits, al heel gauw gehoor wordt gegeven.

En Else en Frits luisteren vol aandacht en genieten van die lieve, nog zoo natuurlijke stem; en als de laatste regel: ‘Toi, qui n'as pas d'amour!’ geklonken heeft, zijn ze beiden nog eenigszins onder den indruk, totdat Lous hen opschrikt met een:

‘Wie wil er nog thee? Niemand. Vooruit, dan wasch ik gauw even af. Neen Els, blijf jij nu zitten. Hou Frits maar gezelschap!’ En terwijl Lous steeds neuriënd in de suite begint om te wasschen, grijpt Frits de hand van Else en zegt:

‘Ja, toe Els, hou mij gezelschap, 'k heb je gisteravond al zoo gemist. Al zoovele weken had ik zoo dol verlangd naar dat bal, omdat ik wist, dat jij zoudt komen, en toen die teleurstelling! O, Else, ik vond het zoo ellendig! Maar nu mag ik 't je immers wel zeggen, hè, hoe vanaf ons laatste afscheid steeds m'n gedachten bij jou zijn geweest, hoe ik steeds hard, ja harder dan hard, gewerkt heb om gauw mijn examen te kunnen doen. En 't was voor jou, Else. Over twee weken zal ik mijn doctoraal doen en ik moet en zal er komen, want 't zal zijn voor jou! Toe Else, zeg, dat ik dan mag komen om aan je ouders te vragen me hunne dochter af te staan. Ja, mag ik dat?’

‘O Frits, 't is te veel, wat maak je me gelukkig!’

En Else lag in zijne armen en voelde zich onbeschrijfelijk zalig. De tranen, die hij op hare wangen voelde, zeiden hem meer, dan tal van woorden hadden kunnen doen.

‘Mijn Else, eindelijk, maar nu ook voor eeuwig mijn Else!’

Even bleven ze nog staan; toen hoorden ze Lous boven zingen, 't geen Frits deed zeggen:

‘Kom, laten we Lous deelgenoot maken van ons geluk, 't zal haar ook pleizier doen!’ Maar Else bedacht zich een oogenblik en zei:

‘Neen, wacht even, laat ik het haar gaan zeggen.’

En ze ging de trap op, ofschoon bevende van geluk, toch met een eenigszins angstig voorgevoel. Lous borg juist een paar kopjes weg.

‘Foei kind, laat je dien armen Frits nu alleen?’

‘Ja Lous, 'k wou je even wat komen vertellen, jou 't eerst! Frits heeft me gevraagd zijne vrouw te worden!’

‘God, Else!....’ even moest ze zich op de lippen bijten, maar toen met eenige wilsinspanning gaf ze Else spontaan een fermen zoen en zei:

‘Hartelijk gefeliciteerd, hoor! je krijgt een besten man!’

En toen keerde ze zich met een ruk om, en Else voelde, dat ze Lous alleen moest laten. En Lous.... even moest ze de hand op haar zoo onstuimig kloppend hart leggen, om

krachten te verzamelen voor het oogenblik waarop ze ook Frits tegemoet moest treden en hem gelukwenschen.

En ze deed het hartelijk:

‘Frits, wel gefeliciteerd, hoor! Dat zal wel de beste medicijn zijn voor hare verkoudheid.’

Frits wist niet welke bittere pil hij háár had doen slikken.

‘Die leuke, vroolijke Lous toch, hè?’

Mijn eerste zeereis.
Door Nina.
(*Vervolg en slot van blz.* 248.)

Wij reden dan in optocht, begeleid door eenige Japansche politieagenten, door de afgelegen wijken, eenigen te paard, anderen in jinrickshas en bezochten de verschillende tempels van Shiba en Osakse; wij offerden onze gaven in de verschillende offerkisten en op de altaren waar Buddha tusschen Lotosplanten en bronzen ooievaren over de koperen munten waakt. Honderden duiven fladderden in en om den tempel rond, terwijl elders roomkleurige ponies den ingang bewaakten.

Wij waren tegenwoordig bij het openen der allereerste spoorlijn, tusschen Yokohama en Yeddo, waarbij voor 't eerst de Mikado zich aan de oogen van zijn volk vertoonde. Het effect van zijn prachtig geborduurd kleed werd bedorven door zijne leelijke gelaatstrekken en zijne grove lederen laarzen, die hij dien dag voor het eerst aan de voeten had. Op het schelle geluid der muziek, dat het naderen van den keizerlijken stoet verkondigde, boog heel het volk zich met het aangezicht op den grond, totdat de vorst zijne plaats in den versierden wagen ingenomen had en de trein langzaam stoomend het Shinbasi-station verliet. Dienzelfden dag was het vorstelijk buitenverblijf Enrio Kan voor het publiek opengesteld, waar nu de keizerin op Westersche wijze hare audienties houdt en met andere tijden andere zeden huldigt.

Wij reden in een open rijtuig naar Yokohama terug, door de maanverlichte straten van het oude Yeddo, thans Tokio geheeten, langs de stille Tokeido, voorbij de plek waar eertijds de misdadigers gekruisigd werden, voorbij tal van theehuizen, en toen aan boord van het schip, dat zeilree lag om den volgenden morgen te vertrekken.

Mijn tijd was dáár om weer op te treden in het groote waterballet, zoo vol bekoring wanneer de voorstelling door een electrischen lichtgloed beschenen wordt en de oneffenheden achter de coulisen verborgen blijven. Maar mijn debuut was een fiasco. De zeelieden mogen dan beweren dat een priester aan boord een slecht voorteeken is en dat eene vrouw geluk aanbrengt, het scheen dat mijn overwicht al heel gering was. Wij waren nauwelijks eenige dagen in volle zee, op 34 31° N.B. en 141′ 33° O.L. of alles voorspelde ruw weder en storm. Op den achtsten dag overviel een ontzettende typhoon onzen armen klipper. Bulderend en woedend scheurde de orkaan zijne zeilen en smeet met één fellen schok den ballast naar den overhellenden kant, zoodat het schip zijn evenwicht verloor en kantelde. De zeilen raakten het water; de zwaarte van het natte tuig trok de sparren en de ra's in zijne vaart mede en maakte onverwijld het kappen van de masten noodzakelijk, ten einde de loodzware vracht, die het schip met zich meetrok, overboord te kunnen werpen. Er waren slechts minuten

om te handelen en te redden. Doodsbleek, met een enkel woord om mij moed in te spreken, bracht mijn man mij in veiligheid en zat ik in angst en spanning onder aan de trap alleen, luisterend naar wat op dek gebeurde. Ik hoorde flauw, door het geloei van den storm heen, het geven van bevelen, het hakken en splinteren van hout en eindelijk een krakend nederstorten, waardoor de richting van het schip iets vlakker werd, en toen eene akelige stilte. Maar spoedig daarop kwam mijn man mij zeggen, dat onmiddellijk gevaar voorbij was, doch het schoone vaartuig lag verwoest en ontmanteld op zijn kant, en zij, die zich op dek bevonden, konden zich slechts met levensgevaar staande houden. Beneden was het akelig donker en elke opening met zeildoek afgesloten. Nacht en dag moesten nu allen zich inspannen om den ballast te effenen en het schip weer in evenwicht te brengen. Ik was den geheelen nacht alleen. Om ingeval van gevaar bij de hand te zijn, was voor mij een matras gelegd op den grond in eene hut tegenover de trap, waar ik 's nachts wat kon rusten; voor den ingang was eene groote kist geschoven om wat beweegbaar was het uitglijden te beletten. Boven mijn hoofd slingerde een kooitje met een angstigen kanarievogel; naast mij bengelden manskleederen en in mijne armen hield ik mijn teer Japansch hondje genesteld. Nu en dan kwam mijn man naar mij zien en eindelijk, in den nacht, mij met een teug cognac en droge beschuit verkwikken, het eenige wat wij voor het oogenblik konden bemachtigen, want aan koken viel niet te denken, daar alles in de kombuis verwarring en verwoesting was.

Toen het ochtend was geworden, waagde ik mij uit mijne schuilplaats, om te zien hoe onze salon er uitzag, waar ik sinds den vorigen ochtend niet terug geweest was. Al het roerende goed, stoelen en tafel was van de plaats ontschroefd en aan één zijde tegen het beschot geworpen; de inkt druppelde uit mijne boekenkast op het witte marmer van het buffet. In de provisiekamer, die er nevens was, schenen al de vaten het onderste boven te zijn gerold, want een geurig mengsel van olie, stroop en terpentijn stroomde in kleine stralen langs de keurige, wit met goud geschilderde wanden over den vloer, waarvan het tapijt met de stoelen en de tafel was meêgerold. Al bleken deze vloeistoffen een doelmatig glansmiddel voor de planken, zij maakten voor mij het vervoer langs den hellenden grond nog moeilijker, en, om mij naar de slaapkamer te begeven, bleef mij niet anders over dan neder te hurken en mij naar omlaag te laten glijden, zoodat mijne arme kleeren er droevig begonnen uit te zien, zonder dat het mogelijk was ze te veranderen. Toen ik mij die weelde veroorloven kon, maakte ik een bundeltje van mijn geölied japonnetje en wierp het als een zoenoffer den brullenden zeegod toe.

In den middag van den tweeden dag ging ik even op dek. De tranen kwamen mij in de oogen, toen ik onzen prachtigen 'Lothair' dus gehavend aanschouwde. Aan den eenen kant was het bolwerk weggeslagen, zoodat men zich niet zonder gevaar kon voortbewegen; in het midden zag ik de gesplinterde overblijfsels van twee hooge masten, en aan de eenige overgeblevene slechts drie van de zes-en-dertig zeilen gezet, welke ons langzaam van golf tot golf voortdreven; het voornaamste kompas was weg en het dek was kaal en verlaten, nu al de matrozen tusschendeks aan het werk waren. De storm was bedaard en een prachtig maanlicht scheen ons kleinzielig pogen te bespotten, toen wij in de nachtelijke stilte, tusschen al die wanorde naast elkander stonden, terwijl de man aan het wiel op den achtersteven, en de man op den uitkijk op den voorsteven, de eenigen waren die onze eenzaamheid stoorden. Mak en ontzenuwd dreven wij voort. Het duurde vier dagen eer het schip weer horizontaal begaanbaar was, en acht dagen eer wij weer onze gewone nachtrust durfden nemen. In plaats van schielijk huiswaarts te gaan, moesten wij naar Yokohama terug om de

geleden schade te herstellen. Met de logge noodmasten en de onvoldoende zeilen, welke intusschen waren opgericht, zwalkten wij drie weken rond; nu eens dicht bij land, dan weder honderden mijlen uit den koers gedreven. Enkele schepen, waarvoor wij de noodvlag heschen, deden alsof zij ons niet zagen:

‘Si vous êtes dans la détresse,
Oh mes amis, cachez le bien;
Car l'homme est bon et s'intéresse
A ceux qui n'ont besoin de rien.’

Onze salon was intusschen weder in orde en de spijzen kwamen weer warm en smakelijk op tafel, doch wat ons ontbrak was geduld, nu dagen van windstilte op den storm volgden, die, na de doorgestane spanning, ontzenuwend op heel de equipage terugwerkte.

Eindelijk bereikten wij Susaki en werd het verminkte schip spoedig daarop de haven binnengesleept, onherkenbaar tusschen de vele, boven welke zich nog kort geleden hare hooge masten verhieven.

Officieren van verschillende oorlogsschepen kwamen bijzonderheden vernemen omtrent den aard van den typhoon en de lengte- en breedtegraden van de plek waar die ons was overvallen. Belanghebbenden kwamen de schade beramen en belangstellenden kwamen ons uitnoodigen om bij hen te komen uitrusten tot onze drijvende woning weder in orde zou zijn.

Niets was ons welkomer dan in gezelligen kring de herinnering aan onzen rampspoedigen tocht uit te wisschen.

Als wij nu te paard langs Mississipi Bay of den bekenden weg naar Kanagawa reden, was het of wij jaren waren weggeweest en of al het nieuwe oud geworden was.

De ‘Lothair’ was in de courant als verongelukt vermeld en de lading, die er voor bestemd was, aan anderen overgedaan.

Na twee volle maanden oponthoud en vele onvermijdelijke teleurstellingen was eindelijk onze zee-woning tot onze ontvangst gereed en de dag van ons vertrek bepaald, doch, inplaats van rechtstreeks naar Europa terug te keeren, moesten wij eerst New-York aandoen, zoodat ik nog eerst ruim 100 dagen het aantal mijlen op de zeekaart kon afteekenen, dat ons met iedere 24 uren westwaarts bracht, eer wij den steven naar Engeland wendden.

Even verlangend als ik, zagen onze ‘middies’ naar de aankomst in New-York uit. Het debuut was ook hen tegengevallen en zij popelden van verlangen om met de eerste de beste stoomboot van daar naar het vaderland over te steken.

Twee hunner waren reeds terstond na onze aankomst in Brooklyn verdwenen, doch ongelukkig voor hen in handen gevallen van echte Yankee-matrozenwervers, die niet te nauwgezet waren om ter wille van de dollars beide partijen te believen en den kapitein te verzekeren dat hij ze terug zou hebben.

Toen wij den laatsten dag Brooklyn reeds verlaten hadden en in de North River geankerd waren om de laatste proviand aan boord te nemen, kwam een klein bootje op ons af, waarin de jeugdige rebellen gezeten waren. De een zette bij het naderen zijn lorgnet op en beval den roeier terug te keeren, daar dit het schip was dat zij verlaten hadden. Maar de Yankees roeiden met onverstoorbare kalmte voort en brachten hen aan het verstand, dat dit het schip was waarvoor zij bestemd waren.

Ik was dus niet de eenige, die het eerste optreden een weinig was tegengevallen en zich door den schijnglans had laten vervoeren, en toch zou ik dat debuut niet hebben willen missen.

Met vergeeflijke voorliefde, zooals men aan eene gestorvene denkt, denk ik terug aan het oude Japan en zijne bewoners, en met een gevoel van innige bevrediging zie

ik nu de eindelooze watervlakte aan als iets goeds in het leven waarvan men genoeg heeft gehad.

Huisduinen-Helder-Willemsoord-Nieuwediep.
Door J.M. Ente van Gils,
kapitein der mariniers.
Met illustratiën.
(*Vervolg van blz.* 247.)

Wenden wij onze oogen even zuidwaarts, dan zien wij den toren der waterleiding, die in 1856 gesticht werd en Helder voorziet van Duinwater.

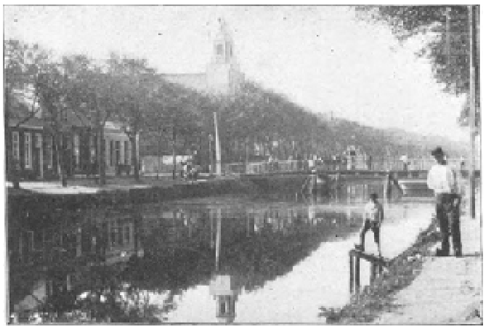

DE R.-K. KERK, GELEGEN NABIJ DE POSTBRUG, MET EEN DEEL DER LOODSGRACHT.

Ook dit punt van vooruitgang van Helder werd een steentje, dat bijdroeg tot 't verval van Huisduinen; hierdoor verviel namelijk een bron van inkomsten voor velen, die in den zomer het water naar de gemeente Helder brachten en daar verkochten.

Van het vroeger zoo flinke dorp is niets meer over dan eene ruïne, een aantal vervallen visschershutten, terwijl hier en daar een paar huizen staan van beter gehalte. De oude kerk werd in 1851 herbouwd; het oude orgel, door Dieuwertje Pietersz geschonken, werd in 1799 door de gelande Engelschen verwoest, evenals het gebouw der Jansenisten. Aan 't begin van 't dorp staat sinds 1833 de nieuwe school, en wel op de plaats van het oude Raadhuis tegenover het Galgenveld.

Als redenen van verval mogen wij nog aangeven, dat, in de eerste plaats, de kapiteins grootendeels in Nieuwediep gingen wonen toen die plaats in opkomst was, en toen de walvischvangst verliep, verdween ook de laatste dier kapiteins. Bovendien was, wat ligging betreft, die plaats voor hen heel wat beter geschikt dan het oude Huisduinen en gingen met hen de laatste sporen van handel en welvaart verloren.

Vervolgens raakte in 1815 met de Fransche overheersching Huisduinen het privilege van eigen recht kwijt.

In 1829 wenschte de regeering dat Huisduinen als gemeente geheel zou vervallen, doch de ingezetenen weigerden zich te Helder te vestigen, en daar het zoogenaamde Buitenveld, in den polder Koegras, kerkelijk behoorde tot Huisduinen, zoo moest het kerkgebouw blijven bestaan, evenals de school, daar de jeugd maar al te talrijk was. Voor de weinige bewoners bleven er slechts enkele middelen van bestaan over, daar het werk als vletterman weinig meer opleverde, en de goede kustverlichting oorzaak was, dat het aantal schipbreuken geringer werd, zoodat het zoogenaamde *jutten* niet meer als bron van verdiensten kon genoemd worden.

Omtrent dat *jutten* doen heel wat verhalen de ronde. In hoeverre ze waar zijn, kan ik niet beoordeelen; doch zijn ze waar, dan was het moreele standpunt der bevolking niet hoog.

LOODSGRACHT EN KANAALWEG.

Gij moet dan weten, dat een Nieuwedieper van geboorte, steeds wordt genoemd *jutter* of *trossensnijër*, of beschuldigd wordt zaagjes aan zijn zolen te hebben, alle benamingen of beschuldigingen, die nu niet de kenmerken opleveren van edele eigenschappen; maar zeker staat het vast, dat een Nieuwedieper geen trosje of eindje touw kan zien liggen of het is hèm, en daar die buitenkansjes nu niet opgeschept zijn, zoo beschuldigt de een den ander dat hij de middelen bij zich draagt om zich zoo'n eindje touw, dat nog aan een schuit vastzit, te bemachtigen en 't als 't ware te vinden. En wat het jutten betreft, och, daaronder verstaat men het afloopen van gestrande schepen en daarvan mee te nemen wat niet tegen het zeewater bestand is, en om nu dien tak van bestaan wat productiever te maken, zoo luidt de sage: dat bij storm de kustbewoners des nachts een lantaarn tusschen de hoorns van eene koe bonden en deze op de duinen aan de kust plaatsten, om zoo de zeevarenden te misleiden; die, den koers bijster, op de banken verongelukten en een prooi der strandroovers werden.

Sinds 1830 had in 't fort Kijkduin een strafklasse gelegen, waarvan het volk altijd toch eenig vertier in het dorp bracht, zoodat, toen ook die klasse weggenomen werd, weder een bron van inkomsten verviel.

Richten wij ons oog naar de kust, dan zien wij daar den vuurtoren. In 1822 werd op het fort Kijkduin een 47 M. hooge toren opgericht; later ontstonden in 1851 in het metselwerk lekken en scheuren, zoodat deze toren in 1877 door een ijzeren

vervangen werd, die meer tusschen Kijkduin en Kaap Hoofd is gelegen en van een vast licht is voorzien.

Zagen wij alzoo Huisduinen in 1875 in verval, thans in het eerste jaar der 20e eeuw aanschouwen wij het dorp nogmaals en mogen er, alhoewel nog steeds in een toestand verkeerende, die het verval teekent, toch weder sporen van verbetering in herkennen.

Op één der duinen ligt het Badpaviljoen, en alhoewel eenvoudig, levert het toch een gezellig zitje aan onze kust op en is men in de gelegenheid om er des zomers een frisch bad te nemen, waartoe enkele badkoetsjes ruim voldoen aan de behoeften der weinige bezoekers.

Een stoomtram verbindt Helder en Huisduinen, en nu de dijk geheel is doorgetrokken, kan men langs de zee een aangename wandeling maken.

In het dorp worden de huizen van lieverlede vernieuwd; de kerk is herbouwd, terwijl een weesinrichting is tot stand gekomen. Ook is een Zwitsersch paviljoen gebouwd, waarin enkele badgasten kunnen gehuisvest worden.

Mogen deze teekenen van nieuw leven blijvend zijn en besluiten wij hiermede onze korte schets van Huisduinen's geschiedenis, een geschiedenis van meer dan 12 eeuwen, neergeschreven met enkele pennestreken, alzoo een flauw schetsbeeld opleverende van een plaats, afwisselend bloeiend en in verval, en kunnen wij er toe overgaan om te zien hoe Helder is ontstaan.

IV.

Volgens de overlevering is de naam der gemeente Helder

oorspronkelijk geweest *Hellere*, en was 't een gehucht dat, alhoewel het er, wat bouwtrant betreft, beter uitzag dan Huisduinen, niet zeer in bloei toenam, zoolang als het laatstgenoemde plaats goedging.

Als te vermelden feiten zou men kunnen aanhalen, dat de zomer van het jaar 1540 een bijzonder heete zomer was, die gepaard ging met een muizenplaag, en dat in den nacht van 31 October op 1 November 1570 een hevige watervloed plaats had en bekend is als de ‘Allerheiligenvloed’. Bij deze overstrooming is heel wat vernield; de zee stond over den dijk, zoodat de bewoners hun heil op de duinen te Huisduinen moesten zoeken.

Na nog vermeld te hebben, dat in 1580 een aardschok gevoeld werd, denken wij ons een eeuw verder en zien Helder terug, steeds opkomende en vooruitgaande, doordat de oorlogsvloot, zoo ook die van de koopvaardij, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk, daar binnenviel.

Wel was de tegenovergelegene reede van Texel voor de oorlogsvloot de meest aangewezen plaats, maar vanaf ongeveer

GEZICHT OP DE WESTSTRAAT EN DE PROTESTANTSCHE KERK.

1650 kwam de reede van Helder meer in trek. Het volk der schepen bracht er hun geld aan den wal, waartoe de herbergen en winkels, waar men ook alles voor de reis of het onderhoud van schip en bemanning kon inslaan, er het hunne toe bijbrachten.

Woonden er vele kapiteins ter walvisch- of ter koopvaardijvaart te Huisduinen, van lieverlede gingen zij zich meer in Helder metterwoon vestigen.

In 1665 deed ook daar een dier hevige stormen zich gevoelen, die het land zoozeer teisterden; de Oldenbarneveldsdijk brak door en vele huizen spoelden weg.

Ongeveer een eeuw later bestond Helder weder uit ongeveer 300 huizen en had eene bevolking van 2000 zielen. De kerk, die in 1624 gebouwd werd en op de Malle Croft stond, kwam vijftig jaren later, door 't afnemen van 't land, bijna op 't strand te staan, zoodat men besloot haar naar den Conijnsbergh te verplaatsen, hetgeen in 1679 geschiedde; tegelijkertijd werd aan den zeedijk, volgens het systeem van Pieter Straat, hard doorgewerkt.

In 1785 werd de Roomsch-Katholieke kerk gebouwd.

De dijk kwam in de 2e helft der 18e eeuw geheel klaar, doch mag een incident, dat zich in 1770 voordeed, niet onvermeld blijven. Aangezien de bodem aan de Hollandsche kust zeer verschillend van samenstel is, zoo gebeurde het, dat plotseling bij zeer kalm weer een deel van den dijk met een batterij van zes stukken er op, in de diepte verdween. Van dat gedeelte dijk was de ondergrond zeer week, was

langzamerhand ondermijnd en weggespoeld, waarna door de een of andere onbekende oorzaak bovenvermelde verzakking plaats had.

Vanaf Helder den dijk volgende naar 't Oosten, komen wij aan 't Nieuwediep, vroeger een kreek, later, door uitbaggering en 't aanleggen van een grooten steenen dam, tot een uitstekende haven vervormd.

Aanschouwt men die watervlakte met aandacht, dan zeer zeker mag een tijdperk van ongeveer 15 jaren kort heeten voor 't maken van zulk een uitgebreid havenwerk. Het groot aantal schepen, dat dan ook binnenviel, was wel een bewijs, dat deze haven aan de verwachting beantwoordde, en thans helaas is deze haven geheel verlaten door handelsschepen, en lagen de koopvaarders vroeger in driedubbele rijen, een dicht mastenbosch vormende, nu is de eenige stoffeering een enkel oorlogsschip en een klein deel van den visschersvloot, daar èn handel èn visscherij zich naar 't Zuiden heeft verplaatst. Aan 't einde van de haven lag 't *Nieuwe-werk*, de plaats waar de schepen repareerden en takelden (1790).

't Nieuwe-werk vormde een ruit met afgeronde hoeken. Het was twee morgens groot, omgeven door een ringdijk en afgesloten door een groote sluis. Het terrein was doorsneden van grachten om de vaartuigen voor de verschillende magazijnen te kunnen brengen, terwijl voor 't lossen verschillende kranen waren aangebracht.

Verderop lagen de geschutwerf en de pakhuizen, en op een eilandje een smederij.

Ten Oosten van de sluis lagen de directie- en andere gebouwen; het geheel vormde een afzonderlijk van Helder afgescheiden kolonie, terwijl de verbinding met laatstgenoemde plaats door 't Koegras moest plaats hebben, waartoe het terrein, vol zwinnen, door bruggetjes begaanbaar was gemaakt. Ook kon men bij hoog water met een sloep door 't Nieuwediep en dan buitenom naar Helder varen.

Om een denkbeeld van 't terrein te krijgen, moeten wij ons alles wat thans bestaat wegdenken en ons voorstellen dat tusschen den Zeedijk, die achter langs Kanaalweg en Hoofdgracht tot Wierhoofd loopt, tot aan de batterijen, Westoever en Dirks Admiraal, alles afwisselend zand en moerasgronden was.

In 1793 stonden aan den mond der haven enkele huisjes van menschen, die met de schepen negotie deden, zoo ook een paar woningen op 't Groeneland, waar de schans stond, die in 1770 was weggespoeld.

In 't begin der 19e eeuw was de toestand dus nog weinig bevredigend te noemen, en eerst toen men in 1812 den tegenwoordigen havendijk begon aan te leggen, welke dijk evenwijdig aan den steenen dam loopt, kreeg men verbinding van 't Nieuwe-werk met den ouden reeds bestaanden zeedijk. Ook kon men toen langs het zoogenaamde Schapendijkje door den Helderschen polder naar Wierhoofd komen.

Daar 't Nieuwe-werk niet meer voldeed aan de behoefte en 't personeel ook gebrek aan woningen kreeg, werd eerst het oude linieschip ‘de Zoutman’ als tegemoetkoming hierin gebezigd, doch daar dit niet voldoende bleek, begon men op 't terrein van de tegenwoordige werf te bouwen; dat terrein werd door een gracht omgeven en geheel afgerasterd. Dit nieuwe etablissement kreeg den naam van Willemsoord.

Er werd een nat dok gegraven, dat door een sluis in verbinding met het Nieuwediep werd gebracht; ook volgde spoedig een droogdok.

In 1827 werd 't Nieuwe-werk ontruimd en naar 't etablissement te Willemsoord overgebracht.

Van lieverlede werden huizen buiten de omrastering gebouwd en ontstond de Hoofdgracht; één der eerste gebouwen was het ‘Hotel de Burg’.

Uit de geschiedenis van Amsterdam weten wij, dat alle schepen, die zwaar geladen, daar willende binnenvallen, door de aanslibbing, dikwijls op de droogten in de Zuiderzee oponthoud hadden, zoodat men besloot een kanaal te graven van Nieuwediep naar 't IJ.

Dit kolossale werk werd in de jaren 1819-1825 gegraven over een lengte van 17½ uur gaans, en waaraan steeds 4 à 5000 man hebben gewerkt.

De grond, die uit het kanaal kwam, diende voor de bedijking. Bovendien moesten er sluizen, bassins en een binnenhaven gemaakt en gegraven worden, alle zaken, waardoor aan die zijde 't Nieuwediep zich zeer uitbreidde. Er ontstond daar, waar thans de Achterbinnenhaven ligt, een wijk, waar de vele polderjongens enz. woonden en welke buurt het *Stroodorp* werd genoemd.

Kwam nu het Oostelijk deel van Helder van lieverlede als uit het moeras verrijzen, zoo zag het oude gedeelte van Helder wel in, dat 't daardoor in verval zou geraken, niettegenstaande de Burgemeester Jan In 't Veldt de onbegaanbare paden deed bestraten en de plaats een goed aanzien daardoor verschafte.

De opkomst van 't Nieuwediep, als uitgangspunt der verbinding van zee met Amsterdam, werd dan ook spoedig ten val voor de oude bekende logementen van Helder, ‘de Roode Leeuw’, ‘'t Wapen van Amsterdam’ en anderen, want de nieuwe stad bracht haar nieuwe inrichtingen mede, zoodat zelfs een laatste poging, het verbeteren der communicatie der beide plaatsen, niet mocht baten.

In Juni 1826 kunnen wij aanstippen, dat voor 't eerst door een stoomboot de sleepdienst op de reede werd verricht.

Om 't geheele bassin werd in die jaren gebouwd en sprak men toen en zelfs in latere jaren nog van *achter de rasters wonen,* waarmede men dan de thans bestaande Zuid- en Weststraat bedoelde.

't Tegenwoordige Ankerpark was toen een bergplaats van ankers; thans zoekt men er zulk een artikel tevergeefs.

Even zullen wij hier aangeven hoe alles tot den tegenwoordigen toestand is geraakt.

In 1829 begon men het Heldersche kanaal te graven en verbond men daardoor het oostelijk met het westelijk gedeelte der stad; dat kanaal loopt vanaf 't Bassin achter langs de Binnenhaven, Zuid- en Weststraat naar den Kanaalweg.

Het onderwijs eischte den bouw van een school aan de Vischmarkt, daar in dit gedeelte der plaats de jeugd bijzonder talrijk was.

De Binnenhaven, reeds sedert jaren een geschikte ligplaats voor schepen, werd in 1835 gemaakt tot wat zij heden nog is, alleen met dit onderscheid, dat zij vroeger vol schepen lag, doch thans, eenzaam en verlaten, het een zeldzaamheid is als een schip er een ligplaatsje zoekt, en overwinterden er nog zoovele jaren niet geleden de Noordsche houthalersvloot, ook thans zijn deze verdwenen, deels omdat de stoomschepen het werk vlugger verrichten, deels omdat Zaandam met haar houthaven alle schepen tot zich trekt. Toen die Binnenhaven in 1835 verbeterd werd, zag men een toekomst in die haven en werden de daaraan gelegen gronden zeer duur verkocht, om spoedig door de noodige huizen en pakhuizen te worden bezet.

De trekschuit, die thans nog bestaat en op Zijpe en andere plaatsen van den polder vaart, begon haar dienst na de voltooiing van 't kanaal, en al vindt zij thans in verschillende motorbootjes hevige tegenstanders, zij houdt moedig vol en vaart dagelijks door 't Heldersche Kanaal, met dezelfde snelheid en gemoedelijk als voor jaren, zich niets storende aan de nieuw-modische concurrentie.

Zouden wij nog eens terugzien in die vervlogen jaren, dan zouden wij bevinden, dat daar, waar thans de Hoogere Burgerschool staat, een houtzaagmolen met houthelling aan 't kanaal gelegen was - vandaar de groote verbreeding die nog heden ten dage bestaat - en nog kort geleden een der mooiste punten van Helder was, toen een mooi plantsoen met fontein het Molenplein sierde; doch het gemeentebestuur, weinig gevoelende voor 't schoone en het practische op den voorgrond stellende, deed het plantsoen verdwijnen en er een weinig smaakvol gebouw verrijzen, de reeds genoemde R.H.B.S.

Daar waar 't Heldersche Kanaal eindigt, was een groot plein gelegen; de nog onbebouwde gedeelten vormen het tegenwoordige Westplein. Een houtsteiger met een laadkraan was daar gemaakt, waaraan vele vrachtschuiten losten.

Op 't Dijkje bouwde men in 1883, op de plaats waar 't logement ''t Wapen van Amsterdam' stond, het nieuwe Raadhuis. Het gebouwtje met zijn torenspitsje levert geen onaardigen indruk op, en gaan wij er binnen, dan geeft het door zijn eenvoud zich een zeker cachet van deftigheid.

Een paar portefeuilles met aquarellen, door de familie Verheull geschonken, geven ons omtrent de geschiedenis van Helder heel wat te zien en zijn zeer zeker het bezien wel waard.

Het in 1672 gebouwde houten kerkje der Jansenisten werd afgebroken en in steen opgetrokken met 't opschrift: 'Heiligdom der Roomsch-Catholieken'.

In hetzelfde jaar 1837 stichtten de Israëlieten hun tempel aan den Kanaalweg met de Hebreeuwsche inscriptie: 'De Eeuwige is in Zijn Tempel, zwijgt voor Hem, gij gansche aarde!' De kerk op den 'Conijnsbergh' werd afgebroken en de Nieuwekerk opgericht aan de Weststraat bij den ingang van 's Rijks werf. In het jaar 1840 werd

de nieuwe Katholieke kerk op de Kerkgracht gebouwd, zoodat in dat tijdperk van weinige jaren het bouwen van kerken, benevens dat van eenige scholen, onder andere aan de Weststraat bij de Zuidstraat, een ware manie geleek.

(*Slot volgt.*)

Het mopshondje.

I.

'Sylvia!'

'Ja, papa!'

'Dat ellendige mormel....'

'O, papa!'

'Ja, dat ellendige mormel van jou is weer aan mijn anjelieren geweest.'

Kolonel Reynolds zag zijn dochter over de tafel aan en juffrouw Sylvia staarde verschrikt naar haar vader, terwijl de hond in quaestie - een kwasterig mopshondje - die toevallig een blik van den kolonel opving, ongedurig achteruitkrabde en zich onder een stoel verschool.

'O, jou kleine schalk....'

'Ja, mijn waarde, en wanneer je 't hem niet verbiedt, schiet ik hem een volgenden keer op de plaats zelf neer. Van morgen om zes uur,' vervolgde hij op melancholischen toon, 'toen ik toevallig uit het venster van mijn slaapkamer keek, zag ik hem. Hij vernielde twee van mijn mooiste planten en was juist op het punt aan een derde te beginnen - en de uitdrukking van zelfvoldaanheid was bijna onverdraaglijk - toen ik hem voorkwam. Ik wierp hem een paar borstels en een laars naar zijn snoet....'

'O, papa, zij raakten hem toch niet?'

'Neen, mijn waarde, zij raakten hem niet. De borstels kwamen op eenige meters afstands terecht en de laars.... wel die vernielde een vierde anjelier. Maar toch was ik zoo gelukkig zijn aandacht te trekken en hij droop wijselijk af.'

'Ik begrijp mij maar niet waarom hij het doet. Hij zoekt waarschijnlijk beenen; die liggen over den heelen tuin begraven.'

'Welnu, wanneer hij het nog eens doet, zullen er denzelfden dag nog een paar beenen meer begraven liggen,' zei de kolonel, grimmig zijn courant weer opnemende.

Sylvia hield van den hond, in de eerste plaats om hem zelf, het goede karakter dat hij bezat en de uitnemende manieren, en in de tweede plaats - in dit bizonder geval was de tweede plaats feitelijk nommer één - om den gever, zekeren Hillen, wien het bij hun eerste kennismaking reeds getroffen had, dat hij en Sylvia voor elkander geschapen waren.

Toen hij deze ontdekking aan Sylvia bekend had gemaakt, bevond hij dat ook haar inzicht overeenkwam met het zijne, en alles zou goed gegaan zijn, zoo de kolonel nu ook maar van dezelfde meening geweest was.

Maar deze mocht Hillen niet. Zij hadden vaak samen gejaagd, en daar Hillen hem in het jagen de baas was, was deze geen geschikte partij voor zijn dochter, meende hij. En dus werd het aanzoek afgeslagen.

Dit was nu een maand geleden. En de verhouding tusschen den kolonel en het mopshondje werd er niet beter op, ja, veeleer minder.

II.

Er gebeurde iets verschrikkelijks den dag na de vreeselijke bedreiging van den kolonel.

H e t verschrikkelijkste, wat wel een mopshondje overkomen k a n .

De mist was er de oorzaak van.

De kolonel, van de jacht thuiskomende, z a g zijn vijand bij zijn anjelieren en vuurde.

't Was raak, hoewel het niet raak bedoeld was, want hij had hem slechts schrik willen aanjagen.

Na een hartverscheurenden mopshondenkreet, was het doodstil in den tuin.

Bij het anjelierenperk lag het ontzielde overschot van het mopshondje en naast hem zijn schreiende meesteres.

't Duurde niet lang of het nieuws verspreidde zich in de buurt, 's middags was het publiek eigendom en in den namiddag, op verschillende tijden, varieerende van twee tot vijf uur, kwamen negentien jongeheeren, ieder op zichzelf, op één schitterend denkbeeld, dat reeds den volgenden dag werd uitgevoerd.

‘Is dit alles?’ vroeg de kolonel, de post in ontvangst nemende.

‘Er is nog een sluitmand voor de juffrouw.’

‘Een sluitmand?’

‘Meer dan een, mijnheer.’

‘Wat? meer dan een? hoeveel wel?’

‘Negentien, mijnheer.’

‘Waar zijn ze?’

‘In het koetshuis, mijnheer, want er was leven in.’

‘Leven?’

‘Ja, mijnheer, Johan zegt, dat het honden zijn, mopshonden.’

‘Ben jij gek of Johan?’

Hij uitte een vloek en ging, door Sylvia gevolgd, naar het koetshuis, waar een vervaarlijk geblaf en gejank hen begroette.

‘Arme stakkers,’ murmelde Sylvia. ‘Ik zal jelui wat te drinken geven.’

En zij knielde neer en begon de manden te ontsluiten. In minder dan geen tijd krioelde het koetshuis van mopshonden, de eene al kwastiger dan de andere.

‘Wie - wie,’ brulde de oude, ‘gaf je permissie er de mormels uit te halen! Waar is mijn geweer? Wanneer ik wist van wien die mormels kwamen....’

‘Misschien is er een kaartje bij, papa,’ zei het meisje, terwijl zij verschillende kaartjes uit de manden te voorschijn haalde.

Ook de kolonel ging op verkenning uit, en vuurrood van ergernis las hij de namen der kaartjes op; - ieder kaartje droeg den naam en het adres van een voor-, achter- of zijbuur.

‘Hm! hm!’ zei hij, bijna stikkende in zijn woorden. ‘Hillen heeft zich tot nog toe niet doen vertegenwoordigen.’

‘Neen,’ viel zijn dochter in, ‘die schijnt er niet bij te zijn.’

Toen de kolonel er 's morgens op uitging om zijn morgenwandeling te doen, sprak een jongmensch hem aan.

‘Goedenmorgen, kolonel. Is de hond voor uw dochter al gekomen?’

‘Welken bedoelt gij, jongmensch?’

‘De mopshond - een dood-ordinaire mopshond.’

‘Had hij geen bizondere hoedanigheden?’

‘Neen.’

‘Ga dan naar mijn koetshuis en zoek er uw mormel uit. Gij hebt keus uit negentien. En doe mij het genoegen en neem hem mee en schiet hem neer. Voor den don.... ik zal jelui leeren.’

‘Sylvia!’

‘Ja, vader!’

‘Hoe is het, houd op met dat gebalk. Moet je hem nog hebben, ja of neen? Antwoord kort, maar bondig. Wil je nog mevrouw Hillen worden of niet?’

‘Ja, vader.’

‘Hij blijkt van alle jonge broekjes uit den omtrek nog de verstandigste te zijn.’

Waarop de kolonel schreef:

‘Beste jongen. Ik heb mij bedacht. Gij zijt de eenige verstandige jonge man uit den omtrek, en zoo gij Sylvia nog tot vrouw wenscht, kom dan lunchen.’

Waarop Hillen antwoordde:

‘Vriendelijk dank voor uw uitnoodiging. Ik kom.’

Herinneringen.

Er verheffen zich aan den breeden duinzoom van Schouwen, verscholen tusschen berken en linden, de huisjes van een klein dorp. Daar, waar dicht bij de kerk een beekje naar de duinen stroomt, om te verstikken in het droge zand, staat een oud gebouw,

AAN HET ZEEUWSCHE STRAND. Naar de schilderij van Hans von Bartels.

verborgen bijna onder groen en kamperfoelie - een meisjeskostschool.

In dat oude gebouw, te midden van boeken en streng uitziende leeraressen, leefde zij, het zonnige duinenmeisje, mijn lieve Annie. O, ze was zoo geheel anders dan andere meisjes, die altijd een reden vonden, om 's avonds lang op te blijven en 's morgens laat op te zijn; vaak was ze reeds vóór zonsopgang in de prachtige duinen. Dan stond ze heel vroeg op, kleedde zich vlug aan - wat gaf ze er om, of haar bruine krullen in den juisten vorm zaten, of alle plooien recht vielen - en liep naar de duinen, en als ze hijgend op den hoogsten top stond, dan zag ze rondom zich de duinen en dalen, aan wier voet zich de esdoorn- en berkenboschjes uitstrekten, en vóór zich de oneindige zee, nog donkerblauw, nog gehuld in den sluier van den nacht. En o! dan de weelde van den zonsopgang, van het glimmeren van den dageraad boven de kimme, als het waas van den hemel getrokken werd en het uitspansel zich, azuur, welfde over zee en bosschen. Dan ging er door de omgeving een trilling van levenslust, dan blonk de zee in oneindige schittering van kleuren! Het groen scheen zoo frisch, aan de takken fonkelden duizenden parels en over het blinkend wit der duinen straalde rozig licht. Altijd veranderde het tooneel, naarmate de zon hooger

steeg. Zij werd nooit moede er naar te zien, hoe de hemel hoogblauw werd boven haar hoofd, langzaam dalend in rose, dat paars ineenvloeide met de zee, even boven de kim de morgenster nog bleekend.

Zoo gebeurde het vaak, dat ze de lessen in het oude gebouw vergat of, bemerkend dat het reeds laat was, de duinen afsnelde, met krullen, die wapperden in den wind, en als ze zóó, met een rooden blos op de gebruinde wangen, in de leerkamer kwam, geleek ze wel op een mooi, gezond herderinnetje.

Annie was geen meisje, om werkwoorden of jaartallen te leeren. Ze kon haar aandacht nooit bij het werk bepalen. Toch was er één vak, waarin ze veel pleizier had; dat was de plantkunde, want Annie kende alle planten, die in de duinen groeiden, en als er over bloemen gesproken werd, was het of ze plotseling uit een droom ontwaakte en oplettend luisterde ze toe. En als er een opstel gemaakt moest worden, schreef ze zóó onderhoudend en gezellig, dat het veel vergoedde.

Maar onder andere lessen lette Annie nooit op en altijd dwaalde haar blik door de ruiten naar buiten, waar de kamperfoelie geurde en de berken op de witte duintoppen wenkten. Wat was het daar heerlijk op de duinen, om er te lezen de mooie sprookjes, die ze op haar verjaardag van huis had gekregen. Ze gaf er niet om, of het de tiende maal was, dat ze hetzelfde verhaaltje las, maar in de eenzaamheid sloot zij de oogen en dacht zich verplaatst in de wereld dier sprookjes en droomde zich de schoone koningsdochter in het woud. O, duurde haar slaap maar honderd jaar!

Vaak gebeurde het ook, dat ze haar etensuur vergat en door-droomde op een verholen plekje, en dat de andere kostschoolmeisjes werden uitgestuurd, om haar te zoeken. Dan weergalmden de duinen van het angstig geroep: 'Annie! Annie!' en de echo zegde den naam na en verschrikt werd het meisje wakker, om nog even te wachten en dan te voorschijn te komen.

O, die echo klonk toch zoo lief en de esdoorn geurde zoo heerlijk!

Op een morgen was ze weer vroeg opgestaan en gegaan naar de zee, de mooie zee. De ontwakende vogels hadden haar een morgenliedje toegezongen en de ontluikende bloempjes haar toegeknikt met haar omkransde hoofdjes. Annie was met haar boek gaan zitten in een der duindalen, waar ze als in een priëel omringd was door groen en een berk haar beschutte tegen de hitte der zon. Tusschen de blâren zag zij de blauwe lucht en de schelle fluiters, die naar alle kanten die lucht doorkruisten. Zij las (voor de hoeveelste maal?) het mooie sprookje der Middeleeuwen van de verdwaalde prinses, die in haar sluimering de ridder vond. En op het mossig bed met de groene gordijnen viel het meisje in slaap.

Zou *ik* de ridder zijn, die haar wekte?

Ik logeerde op Schouwen en bracht er mijn tijd door met wandelen in de duinen, waar ik planten en dieren verzamelde. Terwijl ik zocht, zag ik onder den berk een lief meisjes-figuurtje liggen in een eenvoudig wit kleedje, waarop wanordelijk de bruine krullen vielen. Ik bleef op de plaats staan en durfde niet naderen, terwijl ik mijn oogen niet van de hare kon afwenden. Ik voelde hoe ze bruin moesten zijn, schitterend-lichtbruin, want anders ware de harmonie van haar persoonlijkheid gebroken, en is harmonie niet het schoonste, wat op aarde bestaat?

Eindelijk opende Annie haar mooie oogen en zag verschrikt rond. Toen ze mij zag, bloosde ze hevig en zette het op een loopen. Maar ik kon toch niet van mij verkrijgen, haar zóó te laten gaan; daarvoor interesseerde ze mij te veel. Gelukkig viel mijn oog op het boek, dat ze had laten liggen, het sprookjesboek. Ik raapte het op en snelde haar achterna, zoo luid mogelijk roepend:

'Loop toch niet weg! U vergeet uw boek!'

Toen bleef ze staan en in een oogenblik was ik bij haar. Haar bruine oogen schitterden en haar adem beroerde mijn wangen. Ik reikte haar glimlachend het boek: 'U is zeker op de kostschool, nietwaar?'

'Helaas, ja!'

'Dan mag ik u misschien wel tot zoover vergezellen?'

‘Ga uw gang; als u maar niet verder dan het beekje gaat, zoodat niemand me ziet, want dan zou er een dubbele straf opzitten. Ik ben toch al te laat.’

‘U houdt zeker veel van de duinen en van - lezen?’

‘O, dol veel,’ en daar kwam Annie los, verhaalde van alle bloemen en planten, die zij kende, van de mooie plekjes in de duinen, van het aardig kwikstaartennestje, dat ze ontdekt had - o ja, dat moest ik toch eens zien, het was niet ver....

‘En u zegt, dat u al te laat is!’

‘Zeker, maar dat kan er nog wel bij,’ en langs een smal zijpaadje voerde ze mij er heen en toonde mij de gespikkelde eiertjes.

‘U zult ze er toch niet uithalen?’ vroeg ze angstig, toen ze zag, hoe ik ze met aandacht bekeek.

‘Wel neen,’ lachte ik.

‘Ook niet, als ik er niet bij ben?’

‘Als ik eenmaal iets beloof en vooral aan een meisje, dan houd ik die belofte.’

We waren zoo spoedig vertrouwelijk met elkaar, vooral toen Annie hoorde, dat ik veel van natuur en bloemen hield, en vóór wij bij het beekje waren, had ze mij verteld hoe ze heette, hoe oud ze was en meer dingen, die een jongen graag van een meisje wil weten.

‘Nu zal ik afscheid van je moeten nemen,’ zuchtte ik.

‘Ach ja en ik moet naar school en - opletten.’

Het werd met onbeschrijfelijken afschuw gezegd.

‘Zou je erg veel straf krijgen, als we nog eens terugwandelden?’

Annie zette een peinzend gezichtje. ‘Ik denk, dat ik wat werkwoorden: dormir zal moeten maken. Ze weten op school wel, dat ik nu en dan in slaap val. Maar ik zal u nog wat planten wijzen en dan ga ik gauw naar huis.’

En zoo wandelden en praatten wij den heelen ochtend, en toen ze mij eindelijk verliet, hadden wij afgesproken elkaâr bij het berkenboschje den volgenden morgen weer te ontmoeten....

Ik was den volgenden dag reeds heel vroeg op de afgesproken plaats, doch ik behoefde niet lang op Annie te wachten. Ze vertelde me dat ze veel strafwerk had gekregen, en ik voelde me tamelijk schuldig aan die straf, en egoïstisch bood ik aan de helft te maken. Toen zei ik haar een sprookje te zullen voorlezen, wat ook door groote menschen mooi gevonden werd, het sprookje van den ‘kleinen Johannes’. Zij kwam vertrouwelijk naast mij zitten en luisterde terwijl ik las en soms verklaarde. Haar oogen zeiden me, dat ze genoot, en bijna vergaten we weer het uur, waarop de lessen haar wegriepen.

Dien middag schreef ik strafwerk, maar voor een wezen, waar ik nu reeds innig veel van hield. Ik maakte veel meer dan de helft, bijna alles.

Toen ik het naderhand gegeven had, vertelde ze, dat men haar op school gevraagd had, wie haar werk had geschreven, maar zij had gezwegen en een geheimzinnig gezichtje getrokken. Het was ook veel mooier als niemand iets wist.

Iederen morgen in het vervolg wachtten wij elkaar op onder de berkeboomen, lazen samen, botaniseerden en hielden steeds meer van elkaar.

Toen het eindelijk de voorlaatste dag van mijn verblijf op Schouwen was, stond Annie's gezichtje heel treurig.

‘George,’ zei ze, ‘ik heb een gevoel of ik je nooit meer zien zal.’

‘Kom,’ troostte ik, ‘ons leven is nog lang,’ maar ik kon niet verhinderen, dat de tranen mij in de oogen sprongen, want ook mij deed de scheiding smart. Zou ik haar wel ooit weerzien?

Toen kuste ik haar voor de eerste maal en zij zoende mij ook.
Daarop ging ik droevig heen.
‘George! George!’ hoorde ik een stemmetje achter mij.
Ik wendde mij om. ‘Wat is er, lieveling?’
‘Kunnen we elkaâr van avond nog niet zien?’
‘Ik dacht dat je 's avonds nooit vrij waart?’
‘Dan zal ik wel wegloopen.’

'En de straf?'

'O, dat is niets. Die zal licht te dragen zijn.'

Ik aarzelde nog, maar het egoïsme behield de overhand. Het was slecht haar zooveel straf te bezorgen, maar de verleiding was te sterk....

Toen wij 's avonds naast elkaar liepen, nog eens alle lieve plekjes bezochten, waren wij beiden heel ernstig. De lucht was niet geheel helder en de zon al onder. Even boven de kim lichtte nog een roode streep, die wegdoezelde in het zeewater. Er flonkerden sterren boven onze hoofden, maar de wolken kwamen en bedekten ze.

'Zie,' zei ik, 'zie je die ster, Annie?'

'Die daar hoog flonkert? Ja.'

Ernstig sprak ik: 'Zooals die ster, lieveling, is ons geluk geweest; een oogenblik heeft het hoog en helder aan de blauwe lucht gestraald; nu komt de wolk en verduistert het.'

Zij knikte.

Boven de kim rees in mistig glimmen de maan. Het koeltje ging liggen en de bladeren der berken hingen stil.

'George,' zei Annie zacht, 'we hebben gelezen in "de kleine Johannes" van een glimworm, die in de sterren aan den hemel zijn lieve afgestorvenen meende te herkennen. Weet je waardoor onze vrienden, die ver weg zijn, tot mij spreken?'

Ik schudde het hoofd.

'Ze spreken door de klanken, die komen aanruischen naar de duinen van de verre verte, van de oneindige zee, door de natuurzangen, die ik altijd hoor en die in zomeravonden het schoonst en geheimzinnigst zijn. En als ik 's avonds, wanneer ik weer alleen ben, naar die klanken zal luisteren, dan zal het mij zijn, of ik je stem hoor. Geloof je niet?'

Ik drukte haar een langen kus op den mond en de ernstigdiepe oogen en samen wandelden wij toen naar huis, hand in hand....

* * *

Ik heb haar nooit weergezien. Toen ik weer op Schouwen kwam, was ze weg. Of ze nog leeft, weet ik niet. Maar ik heb een gevoel over mij, dat mij zegt, dat ze dood is.

Hare verschijning is in mijn leven geweest iets hoog verhevens en reins, zonder eenige onreine aàndoening. Ik voel dat er, nu ze weg is, een leemte is gekomen in mijn leven, die nooit gevuld zal worden.

Naar andere meisjes zie ik nooit om. Al zijn ze ook mooi, geestig, aardig, ze zijn me altijd minder dan Annie, het lieve natuurkind. Maar haar woorden herinner ik mij en ik voel, dat er een diepe waarheid in opgesloten ligt. En nooit kan ik in een zomernacht alleen buiten zijn en hooren de klanken aandruischen van veld en zee, die mysterieuse klanken, dat donzig gezoem als van fijne bijen - of ik denk aan haar woorden en ik hoor een nog oneindig reinere, fijnere melodie, die al de anderen overstemt, en dat is Annie's stem. Zoo heb ik haar niet geheel verloren.

J.C.A.F.

Huisduinen-Helder-Willemsoord-Nieuwediep.
Door J.M. Ente Van Gils,

kapitein der mariniers.
Met illustratiën.
(*Vervolg en slot van blz.* 255.)

Onder de vele redenen, ten gevolge waarvan de bevolking dezer gemeente zeer snel toenam, mag ook wel worden opgemerkt het verplaatsen van 't Loodswezen naar Helder. Deze loodsen vestigden zich in de jaren 1835-40 op de Loodsgracht, alwaar ook in die dagen het thans nog bestaande ‘Tivoli’ - een uitspanningszaal met tuin voor muziekuitvoeringen - werd gesticht; alleen was het voor de bezoekers een waar ongerief, dat er geen brug was die den Kanaalweg met de Loodsgracht verbond, en al waren wij ook in den jare 1840, vigilanten waren er niet, daar er geen stalhouders bestonden.

In 1840 werd, vooral ten gerieve van de Katholieken, een brug over het Heldersche kanaal gelegd bij het postkantoor. In hetzelfde jaar werd het Marine-hospitaal aan de Buitenhaven gebouwd.

Vermeldenswaard is, dat de tegenwoordige stoombootdienst door het Noord-Hollandsch kanaal naar Amsterdam, van de gebroeders Zurmühlen, omstreeks 1840, met een bargedienst is begonnen, waardoor men in 12 uur tijds in Amsterdam was. Hierbij werden van post tot post nieuwe jaagpaarden genomen, zoodat deze wijze van reizen nog wat heel langzaam was; eerst acht jaren later is deze bargedienst door een stoombootdienst vervangen. Bleef over de Binnenhaven steeds een pont het eenige overgangsmiddel, thans werd over het Heldersche kanaal een brug gelegen, die om haar geringe breedte de Magere of Botbrug werd genoemd. Wandelen wij langs het Stroodorp naar de Nieuwe kerk, dan ligt ook daar, sinds 1842, een brug, genaamd de Martelaarsbrug, omdat het open- en dichtdoen zoo bijzonder lastig ging, dat het een ware marteling was, zoowel voor den brugwachter als voor diegenen, die moesten wachten.

De reeds vermelde houtzaagmolen aan de Noordzijde van het Molenplein had een pendant gekregen door een meelmolen op de Zuidzijde te bouwen.

Op de Kerkgracht was een gebouw opgericht ‘Loon voor werk’ geheeten, waar armen werk konden krijgen; in 1861 werd aldaar het ziekenhuis gesticht.

Weder werd in 1845 een kerk gebouwd, en wel de Westerkerk op het Westplein.

Is tegenwoordig 's Rijks Marinewerf een werf van uitrusting, toen was zij ook voor aanbouw en werd aldaar den 8en April 1846 de schoener ‘Banka’ te water gelaten, en wel aan de Zuidzijde.

In 1846 verdween de pont over de Binnenhaven en werd door een ophaalbrug vervangen; ook werden in dat jaar de gebouwen van 't Loodswezen aan de Buitenhaven opgericht, terwijl eveneens de Marinierskazerne werd gebouwd. Het houten plankier langs de geheele haven werd aangelegd vanaf Wierhoofd; daar de kosten echter zeer groot waren, werd ieder jaar een gedeelte gemaakt. Na de oprichting van het Marine-etablissement werd de Buitenhaven in twee deelen verdeeld; het voorste gedeelte was bestemd voor oorlogsschepen, het achterste deel voor de koopvaardijvloot.

In 1851 werd het algemeen weeshuis gesticht, waarin voor weezen van welke gezindte ook een plaatsje open was.

In dat zelfde jaar had een zeer belangrijke gebeurtenis plaats, en wel den 20 Juni kwam de opheffing van 't onvrije territoir tot stand. De beteekenis hiervan blijkt voldoende uit het volgende.

Langs alle grenzen des lands was een strook gronds aan de landzijde ter breedte van 5500 M., aan de zeezijde van 2600 M., dat onvrij terrein was, en waar zeeschepen niet mochten

lossen of laden. Alles op dat terrein wat niet gedekt werd door bijzondere biljetten, werd als sluikwaar behandeld. Geen invoer mocht geschieden, dan langs bepaald aangewezen wegen, en elke lading moest naar de aangewezen los- en ladingplaatsen worden aangevoerd om dáár door de ambtenaren met de aangifte te worden vergeleken. Op dat onvrije terrein

'T WESTPLEIN MET EEN DEEL DER KERKGRACHT.

mochten geen magazijnen, zoutziederijen, raffinaderijen enz. opgericht worden.

Nu waren in Augustus 1822 van deze bepaling vrijgesteld alle besloten steden en forten, daar de invoer niet overal, maar alleen langs de afgebakende wegen en toegangen kon plaats hebben, die gemakkelijk te bewaken waren.

Daarbij dient opgemerkt, dat Helder bij Kon. besluit van 8 Juli 1844 uitdrukkelijk werd gerekend onder de vestingen of sterkten van de 1e of 2e klasse, zoodat het meer dan opzien baarde, dat de Minister van Financiën steeds weigerde om Helder onder die gunstige bepalingen te rekenen; en toen eindelijk den 20 Juni 1851 die opheffing tot stand kwam, het een ware jubeldag was.

In 1853 werd een nieuwe schutsluis gebouwd

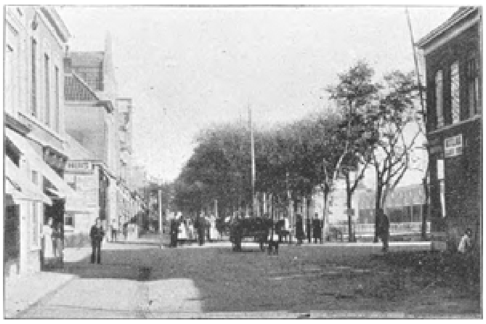

DE HOOFDGRACHT MET DEN KRUISWEG.

tusschen Nieuwediep en 't Noordhollandsch Kanaal, daar de groote schepen niet meer door de oude konden.

In 't tijdvak 1857-1866 werd door de firma Visser, te Sliedrecht, het groote droogdok gebouwd, bij welks inwijding een bal werd georganiseerd, in die vele meters diepe en groote kom.

Ook kwam het Instituut voor de Marine tot stand, terwijl in 1867 de telegraaf, die sinds 1851 een particuliere inrichting was, aan 't Rijk overging.

In 1859 werden de Molenbrug en de Mosterdbrug gelegd, terwijl in 1865 de Hollandsche Spoorwegmaatschappij haar lijn feestelijk opende.

In 1868 werd de Marineclub gebouwd, terwijl in 1869 het nieuwe gebouw voor de opleiding der Adelborsten werd in dienst gesteld.

De doorgraving van het Kanaal van Suez deed de Maatschappij ‘Nederland’ haar vaart met 4 schepen openen en wel in 1871 met de ‘Willem III’. De vele drukten, zoo ook die van de nieuwe Maatschappij ‘Java’, gaven aan menigeen werk, doch helaas na weinige jaren verdween dit bloeitijdperk weder uit Helder's geschiedenis, toen het kanaal van IJmuiden den handel zich deed verplaatsen.

Nog zijn vele gebeurtenissen van meer of minder belang te noemen, die Helder's geschiedenis voltooien, doch alleen zullen wij hiervan noemen het oprichten van de Landskeet of Landshok, met de Meteorologische inrichting van C. van der Ster, in de jaren 1843-1870, zoo ook de stichting der zusterschool in 1872.

Wenden wij nog even onzen blik naar den stillen doodenakker, dan wordt ons oog getroffen door één onder de vele monumenten en grafzerken, waar tal van dooden rusten. Daar liggen, door een steen gedekt, een keur van jeugdige Hollanders, die, bij 't vergaan van den monitor ‘Adder’, den dood in de woeste golven vonden. Gelukkig telt de geschiedenis van 't Nederlandsche zeewezen weinige dergelijke rampen.’

V.

Met een diepen zucht, gewijd aan de gedachtenis van dien Nationalen rouwdag, onderbrak de Oude zijn verhaal.

‘Wellicht ben ik eentonig geworden in mijn verhaal, voor u vriendin ‘'t Leven’, die steeds met kleur en glans slechts 't nieuwe weet te aanschouwen, doch ik, die steeds put uit 't verleden en met eentonigheid, aan mij, den ‘Tijd’, eigen, alles in regelmatige volgorde mag laten voorbijtrekken; aan mij is 't niet kwalijk te nemen, dat langdradigheid aan mijn verhaal niet vreemd is, en toch ben ik kort geweest, want vele en vele gebeurtenissen ben ik stilzwijgend voorbijgegaan; immers groot is de geschiedenis dezer plaatsen en slechts kort is het oogenblik dat mij toegestaan is u alles te verhalen, waarop in hoofdzaak de toestand van 't tegenwoordige Helder berust.

En thans is er in alle drie de plaatsen een zekere vooruitgang te bespeuren, maar niet op handelsgebied. Meer en meer wordt de gemeente beheerscht door de waarde die men er aan toekent als oorlogshaven met de daaraan verbondene stelling.

Is Amsterdam het centraalreduit onzer verdediging en wordt deze aan de Oostelijke zijde door de Nieuwe Hollandsche Waterlinie verstrekt, - in 't Noorden is de stelling Helder niet te missen. Uit een strategisch oogpunt is zij van groote waarde. De vijand vindt er een veilige reede en een uitmuntende haven, zoodat de maritieme basis bij uitstek goed zou zijn. Is Helder eenmaal in 's vijands hand, dan is de voornaamste toegang tot de Zuiderzee open. Voor een eventueel beleg van Amsterdam zou de stelling Helder voor den vijand veel waarde hebben. In deze stelling moet zeeen landmacht samenwerken, daar de verdediging aan de zeezijde niet alleen de taak is der kustbatterijen, doch ook

de marine belangrijk aandeel heeft; daar de mogelijkheid van een aanval op de landzijde niet is uitgesloten, moet ook daar de landmacht in haar volle kracht kunnen optreden.

Welke de taak der marine zal zijn, bij een vijandelijk optreden, hangt van vele omstandigheden af en is met één woord niet aan te geven; of zij offensief zal optreden, hangt veel af van de macht, die den vijand tegenoverstelt. Het bezit van een sterke macht aan torpedobooten van snelle vaart zal dit offensief optreden zeer vergemakkelijken. De eigen schepen van geringen diepgang hebben veel voor op die des vijands, die veel diepergaande schepen zal hebben, die in onbekende vaarwaters optreden. Een beschrijving der zeegaten zou mij te ver voeren; het bijgaande schetsje geeft in 't ruwe den loop der voornaamste vaarwaters aan.

Met een enkel woord wil ik nog even de ligging der verschillende forten en batterijen aangeven, zonder in de details van bewapening en andere zaken te treden.

Het fort Kijkduin, vroeger genaamd fort Morland, ligt op een 24 M. hoogen duintop, bestrijkt het Schulpengat en de daar te leggen torpedoversperringen.

In den Franschen tijd bestond er nog een fort du Falga, dat echter verdwenen is.

Ten Noorden van Kijkduin ligt als bewakingspost Kaaphoofd, een batterij, die

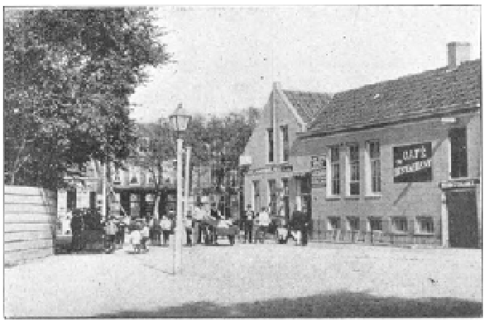

DE STATIONSWEG MET HET CAFÉ ‘DE VALK’.

in den loop der geschiedenis de namen heeft gedragen van Westbatterij, batterij Erfprins en la Revolution. In 1854 werd de thans nog bestaande ringmuur aan de zeezijde gebouwd. Deze batterij is met het fort Erfprins, vroeger genaamd fort la Salle, verbonden. Dit fort brengt vuur op 't Breewijd en de Helsdeur en ook op een deel van 't Schulpengat. In 1853 werd de kazerne in dat fort gebouwd.

Op 2000 M. beoosten Erfprins ligt de Oostbatterij, die verschillende namen heeft gedragen en wel opvolgend de batterij aan den hoek van Barend Kribbing, daarna Prins Frederik, vervolgens de Ondeelbare en eindelijk l'Invisible. Deze batterij brengt vuur op de Helsdeur en de Reede, terwijl de korte flank den dijk bestrijkt.

Tusschen Erfprins en Oostbatterij ligt tot dijkverdediging de batterij Vischmarkt.

De batterij Prinses Louisa, eertijds den naam dragende van L'Union en de Unie, was een mortierbatterij, die uit de stelling is weggevallen.

De batterij Wierhoofd bestrijkt de reede, dient ter haven-verdediging en bestrijkt den dijk en ligt verder in den vuursector van het fort de Harssens, dat binnen de hoofden der Marinehaven ligt en vuur brengt op Marsdiep en reede. Het fort is voorzien van twee koepels, ieder voorzien van 2 stukken van 30 cM. kaliber, en alhoewel niet nieuw-modisch, toch geduchte makkers.

Over bewapening der forten zal ik hier verder niets mededeelen, daar mijn verhaal al aardig lang is geworden en die zaken niet zoozeer interesseeren, omdat ze in tijd

van vrede koud en stil voor zich uit staren, om in tijd van oorlog dood en verderf rond zich te zaaien.

Aan de landzijde zal fort Erfprins bij de verdediging weder haar rol vervullen, zoo ook de batterij Westoever, die door een 3000 M. lange gemeenschapslinie zijn verbonden. Deze linie bestaat uit 2 rechte lijnen, op welker snijpunt de batterij Dirks Admiraal ligt, die eertijds het fort l'Ecluse werd genoemd. Langs de geheele linie loopt een infanterie-borstwering met 10 geschuts-emplacementen. Tegenover Westoever ligt fort Oostoever, in den Franschen tijd Fort du Gomnier genaamd, dient tot afsluiting van het Noordhollandsch kanaal met den straatweg naar Alkmaar, kan de Harssens ondersteunen en de inundatiesluis beschermen.

Voeg ik hier nog bij dat er vroeger nog bestonden een retranchement op den zeedijk, een redoute bij het Weeshuis, la batterie Roi de Rome, la Restauration en andere versterkingen, die echter nooit voltooid zijn, dan besluit ik mijn verhaal, dat, lang niet volledig zijnde, toch eenigszins een blik doet slaan in een geschiedenis, niet alleen belangrijk voor hen die er wonen en die er zoo weinig van weten, maar ook voor allen die zoo menigmaal hooren spreken van Helder, Nieuwediep en Willemsoord, en dan meestal met minachting beslist verklaren, dat het een vreeselijk gat is, waar 't altijd stormt.

En moge het dan geen eldorado zijn voor hen die Scheveningen en Zandvoort prefereeren, 't is en blijft een interessante plaats, de eerste en eenige oorlogshaven van Nederland.

Slangen en haar vergif.

Indië is het paradijs der slangen. Zij vermenigvuldigen er zich, en warmen zich in de zon, voeden zich met planten, en bereiken er door haar weelderig leven den hoogst mogelijken ouderdom, terwijl zij er de menschen veel meer verontrusten, dan de menschen haar.

Niet alleen bevinden zij zich op het land, maken de wegen onveilig, doorploegen de wateren van vijvers en stroomen, maar zij dringen ook zelfs huizen binnen; er is bijna geen tuin of men treft er de familie der cobra's aan. De slang, *karait* genaamd, kruipt gaarne langs den rand van de *bungalows* in huis en laat zich in een bed vallen, waarvan zij de zachte warmte op prijs stelt, of zij verstopt zich achter een waschkom en kruipt in de half geopende laden.

Een reiziger, die in een slaapwagen de vallei van den Doon, aan den voet van het Himalayagebergte, overstak, bemerkte, toen hij op de plaats van bestemming aankwam, dat hij meer dan 67 K.M. had afgelegd in gezelschap van een *karait*, die zich onder zijn hoofdkussen in elkaar gekronkeld had.

Als men 's avonds zonder licht op een slaapkamer komt, is men nooit zeker niet een van deze gevaarlijke gasten te ont-

moeten; want uitteraard lui, gaat ze niet uit den weg om de menschen te laten passeeren, en als men haar stoort, bijt ze. Haar beet staat gelijk met dien van de cobra.

In Indië komen jaarlijks ongeveer 22 duizend menschen om door slangebeten. Het zijn voor het grootste deel inboorlingen, die als slachtoffers vallen, voornamelijk omdat deze menschen op bloote voeten loopen. In de eerste plaats is het leer van den schoen een bescherming tegen den beet, en in de tweede plaats maakt men met schoenen aan de voeten leven; als het dier dus niet al te veel gegeten heeft of vast slaapt, vermijdt het wel een schop. De Hindoe denkt er bovendien volstrekt niet aan de wond te laten verbinden of uitbranden, opdat het gif zich niet aan het bloed zou meededen. Hij is fatalist en zegt: 'Ik ben door een slang gebeten,' wat hetzelfde beteekent als: 'Ik ga dood.' Of wel, hij zoekt hulp bij een toovenaar of slangenbezweerder, en heeft nog een straaltje hoop tot aan het einde toe, dat doorgaans niet lang uitblijft.

Het gouvernement stelt alle pogingen in het werk om deze levende plaag te bestrijden. Het heeft prijzen uitgeloofd voor het verdelgen der dieren, maar zij komen in zulke groote getalen in, dat men zich afvraagt of de jagers niet tevens kweekers zijn; maar daar de inboorlingen er tot heden nog nimmer in geslaagd zijn, vergiftige slangen in gevangenschap te doen voorttelen, bestaat er ook geen grond voor deze veronderstelling.

Terwijl men op deze wijze de slangen tracht uit te roeien, wordt er ook voor gezorgd dat de nesten, waarin deze dieren leven en voorttelen, vernietigd worden, maar niettegenstaande al deze voorzorgsmaatregelen nemen zij niet in aantal af, en er worden altijd evenveel menschen door haar gedood. Dit verschijnsel geeft nog meer voedsel aan het bijgeloof der inboorlingen, die de slangen in 't algemeen, en in het bizonder de cobra's, als heilige wezens beschouwen.

Er zijn huizen, waar men voor deze gasten pannen met melk en eieren gereedzet, en op den *Nag-Panchami*, den feestdag der slangen, zet men ze zelfs buiten. Het is gevaarlijk om 's avonds het woord *sam* (slang) uit te spreken; de cobra vindt deze benaming oneerbiedig en wreekt zich gedurende den nacht; men moet haar *kira* (worm) noemen; de vergelijking met een onschadelijk dier vleit haar en stemt haar zachter.

Als een voetganger onderweg een cobra ontmoet, die den kop opsteekt en den nek uitzet, beschouwt hij dat als een gunstig voorteeken, en is hij overtuigd dat hij op reis niet gebeten zal worden.

Een ander soort slang, de *dhaman* of zweepslang, die zich voornamelijk met ratten voedt, komt veel voor in de huizen der Hindoes. Zij heeft geen giftanden, maar wordt evenals de cobra gevreesd, omdat haar staart, zooals men zegt, doodelijke wonden kan toebrengen, zoodat het onschuldige dier, door den schrik dien het verspreidt, in groote veiligheid leeft.

Als een cobra in het huis, dat zij met haar bezoeken vereert, een dreigende houding aanneemt, denkt men er niet aan haar te dooden; men beproeft eenvoudig haar te overreden om te vertrekken. Doorgaans wordt een klein meisje uit de familie daarmee belast, want iedereen weet, dat een vergiftige slang nog nooit een maagd gebeten heeft. Als men geen meisje bij de hand heeft, neemt men zijn toevlucht tot slangenbezweerders. Ontegenzeglijk bezitten deze menschen een groote handigheid in hun omgang met deze kruipdieren. Zij spelen wel is waar dikwijls met een onschadelijk soort van slangen, die het publiek moeilijk van de schadelijken kan

onderscheiden, maar niet zelden hebben zij bij hun troep ook enkele cobra's. Het is niet waar, dat zij hun interessanten leerlingen hun giftige tongen uittrekken; deze voorzorgsmaatregel zou weinig baten, want de klieren zouden het gift toch verspreiden en een beet met de kleine tanden zou toch doodelijk zijn. Hebben zij dan een geheim? Het is natuurlijk in hun belang om dat te doen gelooven. Sommigen zeggen dat zij zich tegen het vergif inenten door een middel van dokter Calmette, van wien wij later meer zullen vertellen. Stellig dragen zij zorg om de beten zooveel mogelijk te vermijden, en bijna altijd hebben zij bij zich een mangouste, den grootsten vijand van de cobra, om, wanneer de slang boos wordt en een dreigende houding aanneemt, deze op haar te werpen.

Werkelijk voert dit diertje, dat in vorm veel overeenkomst heeft met een groote wezel, tegen de slangen, waarmee deze zich voedt, een verwoeden oorlog. Zij is zoo lenig, haar bewegingen zijn zoo vlug en onvoorzien, dat haar tegenstander, al draait hij ook den kop bliksemsnel om, zeer zelden de mangouste grijpt, of zoo hij haar al te pakken krijgt, verdwijnt het gif in het haar; het is een verkeerde veronderstelling, dat de mangouste niet vatbaar is voor het gif, 't zij uit de natuur, 't zij zooals de Hindoes beweren door het eten van een soort van gras, dat haar onkwetsbaar maakt. 't Is een feit dat het kleine, viervoetige dier doorgaans eindigt met de slang onder aan den kop te grijpen en haar de ruggestreng door te bijten.

De mangouste zoekt de nabijheid van de menschen op. Hun veelvuldig voorkomen in de woningen en tuinen is waarschijnlijk het beste middel tegen deze kruipende bezoekers.

* * *

De vergiftige Indische slangen worden in drie hoofdsoorten verdeeld: de adderslang, die zich onderscheidt door een langwerpigen kop, waarvan de schubben, die van onder het oog uitgaan, loopen tot aan het neusgat; de valsche slang, die zich van de anderen onderscheidt door een klein gat dat zij aan iederen kant van den kop tusschen het neusgat en het oog hebben, en de echte slangen, waarvan de kop, evenals bij de valsche, groot en plat is, en welker hals bedekt is met menigvuldige schubben, maar die het gat missen, waarvan we zoo even spraken.

Van de karait en de cobra hebben wij reeds melding gemaakt. Deze laatste heeft onder aan den kop een dikke plooi in de huid, die zij in oogenblikken van woede kan uitzetten als een soort kap. Haar beet is nog meer dan die van de karait te vreezen; bijna in alle gevallen volgt de dood; alleen het onmiddellijk afzetten van het gebeten lichaamsdeel kan het werken van het gif tegengaan. Men haalt zeldzame voorbeelden aan van de kwaadaardigheid en de snelle werking van het gif.

Een houthakker, in den vinger gebeten, hakte dien onmiddellijk met zijn bijl af. Een oogenblik later, berouw krijgende over die handeling, raapte hij den nog warmen vinger op, en duwde hem op zijn plaats terug; het vergif deelde zich evenwel mee aan de bloedvaten, die nu weer in aanraking met elkaar waren, en de man viel dood neer.

Een ander, die een cobra gedood had, hakte deze den kop af en ging dien in triumf aan zijn vrienden laten zien; onderweg evenwel haalde hij zich de hand open aan een der tanden en betaalde deze onhandigheid met het leven.

Als laatste voorbeeld halen we nog aan dat van een vrouw met haar kind, beiden vergiftigd, omdat een cobra haar gebeten had, terwijl zij haar zuigeling voedde.

Dit vreeselijk vergif staat gelijk met dat van de ratelslang, waarmee de Indianen (roodhuiden) hun pijlen vergiftigen. Zij geven aan de ratelslang, die stevig

vastgebonden, dus woedend is, de lever van 't een of ander dier om in te bijten, en als deze voldoende met het vergif doordrongen is, duwen zij er de punten van hun wapens in. De Hindoesche dokters, die zich van het vergif van de cobra bedienen bij het samenstellen van hun geneesmiddelen, sluiten in een aarden pot een van deze dieren, met een banaan (Indische vrucht), en zetten dien op het vuur. Het gekwelde dier bijt woedend in de banaan. Wanneer het gebraden is, neemt

men de banaan weg en droogt deze zorgvuldig in de zon, om ze tot poeder gemalen als opwekkend middel te gebruiken. Men gebruikt ze nog voor practischer doeleinden. Zooals kwade tongen zeggen, vergiftigen de looiers er de kudden van hun buren mee, teneinde de huiden goedkooper te kunnen koopen. Over 't algemeen houdt men dit evenwel voor lastertaal, want het slangenvergif is alleen dan nadeelig, wanneer het zich met het bloed vermengt, want men kan het ongestraft innemen. Men zou dus het vergif niet in de maag van het dier moeten brengen, maar onder zijn huid. Mr. E.C. Cotes, van het Indische museum te Calcutta, twijfelt er geen oogenblik aan of deze maatregel in practijk gebracht wordt, daar het vergif in de organen geen enkel spoor achterlaat en het bijna onmogelijk is het door chemisch onderzoek te ontdekken.

Dr. Calmette, van het instituut Pasteur, van wien we reeds vroeger melding maakten, verzamelt de vloeistof op sla- of koolsblâren, waarin hij de slang laat bijten; op het oogenblik van den beet is de vloeistof kleurloos of heel licht geel. Het kan langen tijd bewaard worden in hermetisch gesloten flesschen, wanneer deze tenminste niet aan de zon worden blootgesteld, wat de giftige eigenschappen zou doen verminderen.

Gedroogd ziet het er uit als geelachtige gom en houdt onveranderd zijn giftgehalte. Zelfs is een man, die met een wondje, dat hij aan den vinger had, in aanraking kwam met het poeder, dat reeds veertien jaar geleden gedroogd was, in zeer korten tijd gestorven.

De chemische samenstelling van het vergif van de cobra komt, wat zeer merkwaardig is, bijna overeen met die van de albumine van het ei, wat een zeer kostbare voedingstof is. De albumine bevat 21 à 23 deelen zuurstof, 7 deelen waterstof, 15 à 17 deelen stikstof, 51 à 54 deelen koolstof en 2 à 3 deelen zwavel. In het vergif van de cobra vindt men 52 deelen koolstof, 7.05 waterstof, 19.20 stikstof en 21.33 zuurstof en zwavel.

De grootste der vergiftige slangen in Indië, die gelukkig het zeldzaamst voorkomt, is de hamadrya, die tot de familie der cobra en karait behoort, en tevens een germain neef is van de koraalslang uit Amerika en de Egyptische slang, zoo beroemd geworden door Cleopatra. Zij is dikwijls meer dan vier meter lang. De gewone goochelaars bedienen er zich niet van, en zelfs de knapste slangenbezweerders zouden ze niet gaarne onder hun pensionaires tellen. Ook de andere slangen gaan haar uit den weg, want zij zijn voor haar het voorwerp van een heerlijk voedsel.

De hamadryas stapelen een groote hoeveelheid gedroogde bladeren op elkaar, waarop zij hun eieren leggen, en waarbij zij voortdurend de wacht houden, om de indringers op een afstand te houden. Het gebeurt wel eens, dat een deel van den weg op deze wijze door een paar hamadryas versperd wordt, en wee den mensch of het dier, dat haar nadert. De slang verheft zich, en zoo zij hem bij het eerste uitrekken van haar enorm lichaam nog niet bereikt, zet zij hem met de snelheid van een automobiel achterna. Daartegenover staat, dat de hamadryas in andere omstandigheden bizonder lankmoedig is.

Ten slotte moeten we nog melding maken van de zeeslang, welker bestaan dikwijls in twijfel getrokken, maar helaas maar al te waar is. Als herkenningsteeken heeft zij een hoornachtigen, platten staart in den vorm van een roeispaan; dit is haar zwemgordel en tevens haar roer. Op sommige tijdstippen houdt zij zich op in de baai van Bengalen. Acht of negen jaar geleden kwam er een enorme hoeveelheid van deze dieren de rivier Hougly opzwemmen en bereikte Calcutta, dat op omstreeks

130 K.M. van de zee gelegen is. Men vond ze zelfs tot in de buizen der waterleiding. De vreemdste verhalen zijn omtrent deze dieren bij de visschers in omloop. Hun vergif heeft een geheel bizondere uitwerking, als men tenminste moet gelooven wat er verteld wordt van een zeekapitein, die gebeten werd terwijl hij in de haven van Moulmein aan 't zwemmen was; hij werd dadelijk vroolijk, zeer spraakzaam en opgewekt; hij voelde in zich een warmte en een overspanning, die eer prettig dan onaangenaam was. Dit belette evenwel niet, dat hij na verloop van 72 uren stierf, gedurende welke hij veel spiritualiën gedronken had om zich staande te houden.

José's verloofde.
Door Jo M.

José zag haar verloofde een oogenblik teleurgesteld in de oogen.

'Moet gij reeds zoo spoedig gaan?' vroeg zij, haar met juweelen bezette hand op zijn arm leggende. 'Wij - papa en ik - hoopten zoo dat gij met ons dineeren zoudt. Och toe, neen, wat kan ons nu je toilet schelen! Wij zijn onder ons, en....'

'Dat is het niet,' viel haar verloofde haar haastig in de rede. 'Er behoeft tusschen ons geen excuus gemaakt te worden over ons toilet, José, maar ik zal u zeggen, waarom ik niet kan blijven. Ik heb vanavond een belangrijke afspraak en kan dus werkelijk niet hier dineeren.'

José hield niet langer aan. Zij glimlachte en antwoordde:

'Goed hoor, voor vandaag zal ik u dus laten gaan, maar vergeet onze afspraak morgenochtend niet.'

'Alsof dat mogelijk ware!' riep hij uit.

Hij kuste haar teeder, murmelde haar eenige verliefde woordjes toe en nam afscheid van haar, haar met een uitdrukking van het hoogste geluk op het gelaat achterlatende.

Buiten gekomen, ademde hij vrijer. Hij zuchtte - een zucht van verlichting bijna, en verhaastte zijn tred door de rumoerige straten, totdat hij ten laatste aan een langen, eenzamen weg kwam, welke naar het bosch voerde.

Aan het eind van den weg stond een jong meisje, dat op het hooren van zijn stap zich haastig omkeerde en hem tegemoet trad.

Een lichte blos overtoog haar gelaat en haar oogen begonnen te schitteren.

Zij was nog jong, niet ouder dan zeventien, en bizonder mooi.

Donker haar omlijstte haar gelaat - haar oogen waren donkergrijs en er lag een blosje op haar wangen.

Zij was eenvoudig, zoo niet armelijk gekleed. Zij droeg geen handschoenen, doch haar handen waren blank en mooi gevormd.

'O,' zei zij, 'ten laatste toch gekomen? Ik was het wachten zoo moede!'

De stem was liefelijk en zacht. Henri Langdale lachte haar vriendelijk toe, sloeg zijn arm om haar tengere gestalte en trok haar naar zich toe.

'Ik kwam zoo gauw als ik kon, Tilly,' antwoordde hij. 'Ik ben bij den heer Carruthers geweest, voor zaken natuurlijk, en hij liet mij niet spoedig los. Ik zou ontzettend teleurgesteld zijn geweest zoo gij niet op mij gewacht hadt en uw belofte geschonden.'

Zij zag hem bewonderend in de oogen.

'Ik wist, dat u komen zoudt, mijnheer Langdale, en daarom gaf ik er niet om, dat ik zoo lang wachten moest; ik ben niet bevreesd in het donker. Ik ben er sedert moeders dood aan gewend in het donker te loopen. Ik sprak vanmiddag juffrouw Carruthers nog. Zij kwam een nieuwe japon bestellen en....'

Henri trok haar plotseling heftig naar zich toe en drukte haar, in den kouden Novemberavond, een kus op de gevulde lippen.

Zij sloeg haar armen om zijn hals en kuste hem terug, telkens en telkens weer.

Arm Natuurskind! Zij had nooit geleerd hoe haar gevoelens te verbergen, en zij had hem zoo innig lief!

'Houdt gij veel van mij, Tilly?' vroeg hij hartstochtelijk.

'Ja, ja. Ik zou niet meer zonder u kunnen leven. Gij zijt gekomen om mijn leven mooi te maken. Ik heb nooit geweten wat het beteekende te leven en lief te hebben, mijnheer....'

'Geen "mijnheer", Tilly, ik ben Henri voor u en niets anders, en gij zijt voor mij....'

'Nu wat?' vroeg zij een weinig coquet, toen hij ophield.

'Het liefste meisje, de grootste schat ter wereld!'

Zij verborg haar gelaat tegen zijn borst - het kleine onschuldige gezichtje met de donkere oogen, die hem voortdurend aanzagen.

Geen gedachte aan José kwam in zijn zelfzuchtig hart op dat oogenblik. Hij wist slechts alleen, dat hij zijn verloofde had liefgehad eens, lang geleden, maar dat Tilly nu zijn alles was op de wereld en dat hij nooit den moed zou hebben dit aan José te belijden, noch aan zijn vrienden, die hem zouden uitlachen over zijn dwaze liefde.

't Was koud en zelfs in zijn omarming huiverde Tilly.

'Arm kind,' zei hij teeder. 'Je manteltje is veel te dun en kan je niet tegen de koude beschutten. Ik was een monster om je zoo lang te laten wachten! Ik zal u een warmen mantel zenden.'

'Neen... neen... ik heb geen presenten noodig, ik heb ú, en dat is genoeg,' antwoordde het meisje haastig, terwijl een blos haar wangen overtoog. 'Neen, neen... Henri...'

Hij lachte om haar aarzeling en zei:

'Wanneer gij van mij houdt, Tilly, moet gij mij mijn gang laten gaan. Wanneer ik u geen nieuwen mantel zenden mag, kan ik niet meer vergen, dat gij 's avonds op mij wacht. Het zou barbaarsch zijn in die koude. En dan, meisjelief, is het veel beter om mooi gekleed te gaan. De menschen zullen dan minder notitie van ons nemen.'

Zij stemde dus toe en smeekte hem zich niet over haar te schamen. Zij vroeg hem, of hij haar niet een en ander leeren wilde. Zij was zoo dom, wist zoo weinig en zou zoo gaarne even mooi als hij willen spreken. Zij vertelde hem van haar jeugd, van haars vaders dood en hoe zij toen op vijftienjarigen leeftijd met haar moeder en broertjes was achtergebleven. Haar moeder had hem niet lang overleefd.

'Ik had een gevoel, alsof mijn hart breekte,' zei zij droevig.

'Dat was heel treurig, Tilly, maar luister eens, gij moet niet zeggen: "mijn hart breekte", maar: "alsof mijn hart brak of breken zou". Ik zal maar dadelijk aan het schoolmeesteren gaan.'

'O, wilt gij dat? Hoe goed zijt gij toch! Ik had vroeger onderwijzeres willen worden, maar moeder kon het niet bekostigen mij naar school te zenden. Het was al mooi genoeg, dat zij ons allen te eten kon geven.'

'Maar nu is dat alles voorbij, lieve. Gij zult nu geen armoede meer kennen, en slechts alleen geluk.'

Zij spraken nog langen tijd met elkander, totdat Tilly zich ten laatste huiswaarts spoedde met een hart overvloeiend van geluk.

Alles scheen anders geworden nu. Zelfs haar kleine, naakte kamertje scheen niet langer ongezellig en koud, ofschoon het alle gerief miste.

Zij stond den volgenden morgen vroeg op en veranderde een en ander aan haar 'beste kleedje'. Na het ontbijt ging zij weer naar het atelier.

Toen zij dien middag thuiskwam om te eten, overhandigde haar hospita haar een paar groote kartonnen doozen, die voor haar gekomen waren.

Met verhoogden blos ging zij met haar pas verkregen schatten naar haar kamertje en begon met trillende vingeren de doozen te ledigen.

Van hem!

Alles van hem! Een hoed, een japon en een mantel, een dikke mantel met bont. En drie paar handschoenen!

Zij barstte in tranen los.

Hoe had zij zooveel goeds verdiend?

Toen met natuurlijken en vergeeflijken trots begon zij de japon te passen.

Zij beschouwde zichzelf in den verweerden spiegel en sloeg in verrukking de handen in elkaar.

Zij geleek nu een dame, een w e r k e l i j k e dame!

Met een uitdrukking van voldoening op het gelaat lachte zij zichzelf in den spiegel toe.

Dan zuchtte zij.

''t Is gemakkelijk om er als een dame uit te zien,' zei zij, 'maar moeilijk om als een dame te praten en te handelen. Maar ik zal het probeeren om zijnentwil, al kost het nog zooveel moeite.'

Zij veranderde weer van kostuum en keerde naar het atelier terug.

Onderweg ontmoette zij een harer collega's, die zich bij haar voegde.

Plotseling bleef Tilly verschrikt staan. Een heer en een dame op een fiets passeerden haar, Henri Langdale en juffrouw Carruthers. Haar Henri met een ander meisje!

De jonge man scheen haar klaarblijkelijk niet te zien; hij was in druk gesprek met zijn dame, die veel plezier scheen te hebben, althans zij lachte voortdurend.

Tilly bloosde diep en werd toen bleek. Een steek ging haar door het hart. Haar Henri...!

'Zag je hen?' vroeg haar vriendin. 'Zij zullen wel spoedig trouwen, zeggen de menschen. Zij is een goed, lief meisje en altijd even vriendelijk voor haar ondergeschikten. Gij hebt haar laatst zeker ook wel gezien op het atelier? Ik hoop, dat zij gelukkig zullen worden. Maar Tilly, wat hebt gij? Gij ziet zoo bleek.... zoo bleek; wat is er? Zijt gij niet goed?'

'Ik... ik... ben een beetje flauw. Maar het is niets. Het zal spoedig wel weer beter zijn...'

Zwijgend zetten zij haar wandeling voort.

Den geheelen namiddag verkeerde het arme kind in doodsangst en telkens klonken haar de woorden harer vriendin weer in de ooren: 'Zij zullen wel spoedig trouwen.'

Was het waar?

Zoo ja, wat dan?

O! dat het avond was en zij haar vonnis zou vernemen!

Tegen den avond ging zij huiswaarts om zich te verkleeden, maar zij trok haar nieuwe kostuum niet aan. Zij gevoelde zich duizelig en vermoeid en kon niet eten.

Ten laatste sloeg de klok halfacht, het uur waarop zij altijd het huis verliet om hem te ontmoeten.

'Waarom niet het nieuwe kostuum?' vroeg hij teleurgesteld. 'Zijt gij te trotsch, Tilly, om zoo'n klein cadeau van mij aan te nemen?'

Snikkend verborg zij haar gelaat aan zijn borst.

'O, zeg.... dat het niet waar is, Henri. Zij zeggen.... dat gij met juffrouw Carruthers gaat trouwen en... en...'

‘Wie het ook zijn mag, Tilly, die dat zegt, is een dwaas,’ zei Henri scherp. ‘En het verwondert mij, dat gij geloof hecht aan zulk gegisp. Ik hoop, dat gij voortaan verstandiger zult zijn.’

Hij was nog nooit boos op haar geweest en zij beefde nu over zijn misnoegden toon.

‘Ik zal het nooit meer doen, Henri. Maar o! het was zoo moeilijk om het niet te gelooven. Iedereen op het atelier noemt mij trotsch, en ik voel mij dikwijls zoo eenzaam, dat ik niet weet wat te doen. Maar het is niet waar, Henri, niet waar, hè?’

‘Wat?’

‘Van u en van juffrouw...’

(*Wordt vervolgd.*)

Oud- en nieuw-Rotterdam. Met bijschriften van J.H.W. Unger.

Aan den wensch van den uitgever van dit tijdschrift, om een reeks kijkjes in oud- en nieuw-Rotterdam te geven, meen ik niet beter te kunnen voldoen, dan ter wille van de afwisseling ditmaal onder de oogen der lezers te brengen een gedeelte der Hoogstraat, zooals deze zich vertoonde in 1772.

Het groote, hooge pand, in het midden der teekening, heette Engelenburg en stond schuin tegenover de Wijde Kerkstraat. Het dagteekent waarschijnlijk eerst uit het begin der vijftiende eeuw; reeds in een scheidsrechterlijke uitspraak van 7 April 1438 wordt het genoemd. De naam Engelenburg komt echter eerst voor in een verkoopakte van 4 April 1530, waarbij Katrijne van der Does, weduwe van Willem van Remmerswale, het belendende huis aan de oostzijde verkocht. Het huis liep door tot aan de Groote Markt en werd in 1540 bewoond door den baljuw van Rotterdam. De namen der achtereenvolgende eigenaars zijn tot op heden bekend, doch hebben voor ons doel geen belang. In 1780 werd het huis verbouwd, waarna het in 1786 in bezit kwam van Adriaan van Rossem, aan wiens familie het thans nog gedeeltelijk toebehoort. Het gedeelte aan de Hoogstraat werd, in de laatste helft der vorige eeuw, tot tabaksfabriek ('de Posthoorn') ingericht, dat aan de zijde der Markt tot winkelhuis; thans is ook de fabriek tot winkelhuis verbouwd.

De teekening spreekt verder voor zich zelve. De steeg

'GEZIGT VAN HET HUIS ENGELENBURG, STAANDE OP DE HOOGSTRAAT DER STAD ROTTERDAM, ZOOALS HET ZICH VERTOONDE IN DE JARE 1772.' NAAR DE TEEKENING VAN D. MOENS.

rechts is de Nauwe Marktsteeg en bepaalt dus nauwkeurig de ligging der perceelen. Wat aardige typen van huizen nog; allerlei perioden zijn er in eenvoudige specimina vertegenwoordigd. Van de vijftiende tot de achttiende eeuw zijn er aanwezig en naar ik vertrouw correct afgeteekend. Het ontbrak den teekenaar, zooals ook blijkt uit andere zijner teekeningen, in het archief der gemeente aanwezig, weliswaar aan artistiek kunnen, doch dit vergoedde hij door nauwkeurigheid.

Pretmaken.
Door Frans Hoskorn.

Karel kwam uit een Geldersch dorpje naar de welvarende stad om op timmeren te gaan.

Luchthartig, vroolijk van aard, wars van ruzie, maakte hij zich spoedig bemind bij zijn kameraads, die den winkel van hun lachen deden daveren als hij begon pret te maken.

Nog niet lang in de stad, werd hij naar een groot werk gezonden.

Op een morgen om zes uur klopte hij op de tuindeur van een heerenhuis, die een alleraardigst dienstmeisje hem ontsloot.

Karel maakte een praatje, voegde den volgenden morgen er een paar grappen bij en zoo vereischte met iederen dag 't deur openen voor den timmerman meer tijd, want 't meisje hoorde hem graag.

Toen hij dan ook na een maand ongeveer van 't werk ging, zei Marie haar mevrouw dat ze een vrijer had en wel spoedig zou trouwen.

Karel en Marie trouwden in Maart. Even buiten de stad, niet te ver van den winkel, betrok 't paar een bovenwoning.

Marie had den vroolijken timmerman liefgekregen, niet wetend dat die vroolijkheid kon overslaan in uitgelatenheid, niet bevroedend, dat juist die vroolijkheid haar leed zou brengen.

Karel hield nu eenmaal van pretmaken, van zoo eens los en uitbundig zijn, en als hij 's Zondags met Marie was ter kerke geweest en 't verdere van den dag met haar had gestoeid, haar had voorgelezen, geholpen 't eten te bereiden, een dutje had geknapt en met zijn jonge vrouw tot besluit een straatje omliep, dan verveelden hem ten slotte de stille wegen en kwam de wensch bij hem op te zijn in de Zondagsdrukte en het gewoel, mee te zingen en te lachen, een herberg te bezoeken om daar te praten en vroolijk te zijn, doch hij onderdrukte zijn begeeren ter wille van Marie.

Deze bemerkte al spoedig dat hem iets schortte, dat haar gezelschap hem niet voldoende was.

Ze verzon daarom van alles het thuis haar man aangenaam te maken, met opoffering van haar wandelingetje. Ze praatte over timmermanszaken, ze bezuinigde en teekende in op een boeienden roman, iedere week een aflevering, en las hem voor des Zondagsavonds, ze zette hem aan 't werk, vragend een vogelkooi te maken die zoo aardig zou staan voor 't raam tusschen de bloempotten, ze kocht dambord en schijven en speelde met hem, vertellend terwijl van 't groote geluk dat zij wel zeker dacht dat hun te beurt zou vallen. Dan omhelsde Karel zijn vrouwtje, en was zorgzaam voor haar en oplettend.

Marie hoopte, dat 't levend speelgoed voorgoed het wel eens verdrietig gezicht van Karel zou verbannen, want zijn begeeren naar herberg-vroolijkheid kon hij niet altijd meer onderdrukken, en dan bij 't spelen zat hij met de gedachten elders of deed onverschillig en gramstorig.

Op een Zaterdagavond klaagde Marie over hoofdpijn, ze ging vroeg te bed en was den Zondag niet in staat op te staan en 't huishouden te regelen.

Karel zorgde voor haar, lei koudwater-kompressen op haar hoofd, met vroolijke woorden haar opbeurend, maar toen 't avond werd en zij in een rustigen slaap lag, kwam verveling over hem en onbedwingbare lust een luchtje te scheppen. Hij sloop heen.

Toen hij terugkeerde vond hij Marie opgestaan, nog met den doek om 't hoofd en met betraande oogen.

Hij gaf haar een zoen, - ze trok 't hoofd terug.

‘Je hebt gedronken, Karel!’

‘Nou ja, 'n borreltje, is dat zóó erg! 'k Verveelde me ook zoo!’

Tot eenig antwoord drongen de tranen opnieuw in Marie's oogen, al meer, al meer, en rolden neer langs haar wangen.

Karel omvatte haar, fluisterde lieve woordjes en beloofde dat 't niet meer zou gebeuren.

't Gebeurde ook niet meer, want als Karel bepaald wilde uitgaan, wandelde Marie meê en zat meê in de herberg en klaagde niet.

Lawaai en drukte kwam over de stad. Een ravenzwerm op buit belust uit alle oorden des lands en daarbuiten, schor krassend, streek neer, slaand de grijpklauwen in 't spaarpotje van den nijveren huisvader, dompelend met zijn overmacht in schulden die leefden van een weekgeld, - kermis was 't; en Karel, opgewonden, draafde naar huis van den winkel en trakteerde. Hij bracht ‘rood’ meê.

Marie moest drinken; ze dronk, maar 't smaakte haar niet. Karel vond dat ze saai was, - hij ledigde een paar glazen op haar gezondheid en de goede aankomst van 't wezentje, naar welks bezit ook hij hartelijk verlangde.

Toen op den eersten kermisavond snijdende draaiorgel-tonen overwoeien naar hun woning, was Karel niet te houden. Naar de kermis en pretmaken!

‘Kom wijf,’ riep hij, dansend door de kamer, haar dwingend meê te dansen en haar daarbij hartelijk zoenend, ‘gauw je spullen an!’ Dan zingend:

> ‘Kom Kerlineke, kom Kerlineke, kom!’

Marie lachte. Ze hield er wel van om kalm eens rond te kijken, dàt vond ze wel aardig, maar ze had een afschuw van de wilde horden, was altijd angstig te midden van 't rumoer, dáár op 't kermisterrein.

Maar Karel zei niet in de drukte te zullen gaan; ‘'k vin 't zoo verduiveld jolig, 'k heb vroeger jaren op de kermis altijd jool gehad, kom meid, ga nou meê!’

Ze gingen, gezellig babbelend, gearmd.

Karel gevoelde zich in zijn element, hij vergat zijn beloften, vergat zijn vrouw. Hij drong door 't dichtst gepakt gedrang, hoste en liet zich hossen, opgenomen in de golvende menschenmassa's. En werktuiglijk sleepte hij de zijn arm omknellende Marie meê.

‘Karel, laten we hier vandaan gaan,’ hijgde ze eindelijk afgemat, maar hij hoorde 't niet en trok haar voort door gehos en gedrang.

Eindelijk voelde hij dan toch het zware drukken op zijn arm, 't flitste door zijn hersens, ‘O God, m'n vrouw, 'k heb m'n vrouw bij me,’ - hij zag haar bleeke gelaat, hoorde nu haar woorden: ‘Karel, ons kind,’ en dwars de menigte door wrong hij zich, duwend met ellebogen en schouders, leidend vóór zich Marie tot buiten de menschenzee.

‘Kind, ben je zoo moe? Heb je je zeer gedaan? We gaan naar huis hoor, dadelijk, er 's eigenlijk ook niks an!’

Maar den volgenden avond was hij 't weer vergeten en beklaagde zich dat Marie zoo saai kon zijn.

‘Gun me toch m'n plezier,’ zei hij dan.

‘Gun jij me 't mijne, dat 's hier!’

‘Wat drommel, blijf dan thuis, dan ga 'k alléén!’

‘Om dronken terug te komen!’

‘Ach wat!’

Meer zei hij dan niet, want hij wist dat zij gelijk had, maar thuisblijven, dat kòn hij niet, dat wilde hij niet, dan moest ze maar meê.

En ze ging meê.

'Adam, Adam, kile, kile, kile,
Adam, Adam, hoep sa sa....'

galmt langs plein en straat.

Karel ontmoet vrienden, en die weer vrienden, en zoo, in een met armen aanééngehaakten slinger, huppelt Marie meê, doende zich geweld aan om te lachen, daar ze niet 't mikpunt wil zijn van grove plagerijen, die zouden zinspelen op wat zij als heilig beschouwt, op haar toekomstig moederschap, - maar met een pijnend hart en terugdringend de telkens in de oogen wellende tranen, als ze overweegt Karel's kortzichtigheid en egoïsme.

De slinger kronkelt zich voort, drinktent in, drinktent uit, en al luider rammelen zijn schakels.

Een joelende hos-massa op een oogenblik doet losrukken de armen, verbreken den slinger, waarvan de schakels stuiven uitéén.

'Vooruit, vooruit,
Kom Kerlineke, kom Kerlineke, kom!'

dreunt uit de kelen der als tot een kluwen ineengerolde, op en neer de lichamen bewegende, kermispretmakende mannen en vrouwen, waartusschen huilend Marie zich bevindt, door ieder onopgemerkt, door Karel vergeten, zich vastklampend aan armen die ze naast zich voelt, - waartusschen Karel host met een jonge meid, die in zijn armen kwam getuimeld en die hij in zijn roes van uitgelatenheid zoen na zoen op de lippen drukt.

Het tooneel verandert.

Met den uitroep: 'smeerlap, blijf van m'n meid!' baant duwend en stompend een jongen zich een doortocht naar Karel. Hij gaat hem te lijf, brakend scheldwoorden en vloeken.

Een vreeselijk tumult ontstaat, vuisten beuken op hoofden en ruggen, bloed spat uit neus en lippen. Karel, in stevige armen gekneld, zelf knellend aan zich een mans-lichaam, rolt brullend van woede en pijn over den grond; vrouwenstemmen gillen hoog.

Plotseling voor Karel's oogen flikkert een mes, - met uiterste inspanning van zoo in ééns komende krachten richt hij zich op, tracht zich te bevrijden, doch zijn aanrander klit hem aan 't lijf, 't mes nadert - vrouwen werpen zich op en over den aanrander, hij schudt ze af. Weer zwaait het mes voor Karel's oogen, - als eensklaps een gil door de lucht snerpt en een lichaam valt tusschen 't mes en Karel.

Ontzettend gillen en schreeuwen volgt, geroep om politie.

Het menschenkluwen ontwindt zich, vlucht gejaagd naar alle kanten.

Karel ligt daar met bebloed hoofd en bebloede handen, dwars over hem een vrouw, wier kleeren doorweeken van bloed, een bezwijmde vrouw, uit wier lichaam bloed hem leekt op de vingers.

De vrouw wordt opgetild, weggenomen van zijn lichaam, hij ook opgericht en voortgeduwd, een tent binnen. Dáár ziet hij liggen op den morsigen vloer een half ontkleede vrouw, buigend over haar een man, stelpend het bloed en verbindend de wonden.

Als wezenloos kijkt hij toe, dan al meer, al meer, komt klaarheid in zijn versufte hersens, - hij gevoelt, hij weet....

'God! Marie, Marie! God! Wat heb 'k gedaan, Marie!' schreeuwt hij in vertwijfeling, want dat weten vernietigt hem, - en uitbrullend zijn angst, zijn ontzettend wee, stort hij neer naast zijn vrouw.

Toebereidselen worden gemaakt de gewonde te vervoeren.

Dof nu, na zijn uitbarsting, ziet hij 't aan en onduidelijk, maar voor hem toch verstaanbaar, hoort hij mompelen 't woord 'ziekenhuis', en in ééns vóór zich ziet hij dat groote plompe gebouw, die gevangenis voor zieke menschen, waarin hij was als knaap met zijn moeder, omdat daar zijn vader gestorven was en waarin hij toen schreeuwde en schopte om er uit te komen, uit die muffe lucht en kille omgeving, zoodat zijn moeder hem buiten de zaal moest brengen.

'Niet naar 't ziekenhuis,' roept hij, zich plotseling geweld aandoende; 'breng m'n vrouw naar huis.'

Nu zit hij bij de bedstede waarin Marie ligt.

Rust moet ze hebben, zei de bus-dokter, en telkens ziet Karel in de koortsig blikkerende oogen van zijn vrouw, en moet 't aanhooren als ze zingt:

'Adam, Adam, kile, kile, kile,
Adam, Adam, hoep sa sa,' -

voortgezet door de pretmakers daarbuiten,

'Vooruit, vooruit,
Kom Kerlineke, kom Kerlineke, kom!'

Hij houdt het niet uit.

Hij loopt de kleine voorkamer in en bonkt op de ruiten. Niemand hoort het.

Woedend werpt hij 't venster open, schreeuwt naar buiten: 'Zwijg, moordenaars, zwijg, kermistuig, gemeen gespuis!'

Zijn stem gaat verloren in 't straatlawaai.

Hij keert terug en zet zich weer op den stoel vóór de bedstee. Twee schitterende oogen zien hem aan. In vertwijfeling vouwt hij de handen en prevelt:

'O God, maak Marie beter, 't is mìjn schuld, maak me geen moordenaar, 'k zal nooit weêr uitgaan.'

Dan staat hij op, buigt zich over zijn vrouw, vat haar handen en fluistert:

'Marie, Marie, wor beter, - hoor je me dan niet, Marie, om Godswil, geef antwoord, Marie, Marie!'

Zijn stem versmoort, hartstochtelijk snikken doet zijn lichaam schokken, nog eenmaal hijgt het van zijn lippen 'Marie, wor beter,' dan zakt zijn lichaam ineen en slaat tegen den grond.

Buurvrouwen, door den slag opmerkzaam gemaakt, snellen toe, helpen hem op, wasschen zijn hoofd en handen.

Marie zingt: 'Adam, Adam, hoep sa sa!'

Hij werpt zich over zijn vrouw, wild, woest, neemt haar hoofd in beî zijn handen en bedekt haar gelaat met kussen.

Ruw is zijn aanvat, nog ruwer 't heesch geroep dat hij laat volgen:

'Marie, Marie, zeg toch wat! Marie, hier 's Karel!'

Nu glijdt er iets als een glimlach over Marie's trekken, de ademhaling wordt minder gejaagd, 't pijnlijke in haar gezicht verdwijnt.

Plotseling slaat ze de armen om Karel's nek, trekt zijn hoofd naar zich toe en zoent hem op den mond, zoent hem telkens weer.

Voor 't eerst in zijn bang doorleefde smart hoort Karel haar stem, zacht en lispelend, weemoedig teer:

'Karel, 'k was zoo gelukkig, 'k had zooveel hoop, - ons arm kindje!'

Toen lieten de armen los, de oogen braken, - Karel uitte een schreeuw, voelde zich wegtrekken en verloor 't bewustzijn.

Toen hij weer bijkwam, lag hij in 't voorkamertje op den grond; de dokter en buurvrouwen stonden bij hem. De gordijnen hingen afgerold.

> 'Adam, Adam, kile, kile, kile,'

dringt vanaf de straat in Karel's ooren, en in een plotselinge krachtopwelling vliegt hij overeind en naar het raam, trekt weg 't gordijn en beukt het glas, brullend:

'Moordenaars, ellendigen!'

De pretmakers zingen door:

> 'Adam, Adam, hoep sa sa!'

Een vuistslag; rinkelend vallen de glasscherven omlaag. 'Moordenaars!' dondert Karel.

En luid lachen is 't antwoord en sarrend klinkt het naar boven:

‘Nou kan je gaan fietsen!’

Half krankzinnig van woede loopt Karel dokter en buurvrouwen omver, stort zich de trap af op de straat tusschen de hossende, zingende menschen-massa, mokerend met de vuisten op warme kermishoofden, voortdurend brullend:

‘Moordenaars, 'n mes, steek me dan dood, steek me dood!’

De politie, in grooten getale toegesneld, brengt den razende naar 't ‘bero’.

De feestvierende massa rolt voort, weer andere massa's volgen, lustig huppelend. En immer duurt en plant zich voort de mop, snerpend klinkend uit vrouwenmonden, ruw en schor uit mannenkelen:

‘Adam, Adam, kile, kile, kile,
Adam, Adam, hoep sa sa!
Vooruit, vooruit,
Kom Kerlineke, kom Kerlineke, kom!’

De geschiedenis van een Aanplakbiljet. Met illustratiën.

Toen zij het kantoor van den zeepfabrikant binnentrad, leek zij uiterlijk een toonbeeld van kalmte en geluk. De lichte parasol rustte in den hoek van haar linkerarm; het handjevol bloemen en strikken, hoed genaamd, was schuin op het hoofd geplaatst. Het witte mousseline japonnetje zat zonder een enkele vouw of plooi. Maar inwendig was het heel anders met haar gesteld, - daar vochten angst, woede en wanhoop om den voorrang.

Dit zeggende, ontrolde hij een groot gekleurd aanplakbiljet, waarop het meisje zelve levensgroot stond afgebeeld.

‘Maar, mijn lieve jonge dame,’ sprak de zeepfabrikant verschrikt, ‘ge wilt toch niet zeggen dat de jonge man het engagement verbroken heeft om zulk een eenvoudige zaak.’

‘Het is geen eenvoudige zaak,’ sprak het meisje verontwaardigd. ‘Het is een vreeselijke, leelijke zaak! Ik deed het met goede bedoelingen. Hoe kon ik vermoeden, dat gij er zoo iets dwaas van zoudt maken. Gij hebt mij voor de geheele wereld belachelijk gemaakt.’

De zeepfabrikant liet een protesteerend gebrom hooren.

‘Neen, juffrouw Adrain, ge doet ons beiden onrecht. Ik heb u niet voor de heele wereld belachelijk gemaakt, integendeel. Kijk er zelf eens naar. Op dit gebied heeft er hier in 't land nog nooit zoo iets moois bestaan.’

Dit zeggende ontrolde hij een groot gekleurd aanplakbiljet, waarop het meisje zelve, levensgroot, stond afgebeeld. Het was een bizonder goede gelijkenis, en vormde een zeer mooie schilderij. Het meisje was gekleed in een lichtrose japonnetje, om het middel losjes saamgehouden door een ceintuur. Een groote hoed met rose bloemen en een rose, kanten parasol, die als achtergrond diende, maakte dat haar gelaat dezelfde mooie kleur had. Glimlachend strekte zij haar rechterhand uit, als was zij op het punt de wereld aan haar voeten vriendschappelijk te begroeten. Onderaan stond in groote letters gedrukt:

‘Vindt ge me mooi?

Ja?

Welnu, ik gebruik Mol's toiletzeep. Ze is goed voor de gelaatskleur en goed voor de huid.’

‘Vreeselijk, vreeselijk,’ sprak het meisje halfluid, terwijl zij zich huiverend omdraaide. ‘Waarom heb ik het ook gedaan?’

‘Ik kan nog maar niet begrijpen, hoe een jonge man het in zijn hoofd kan halen om iets tegen dit biljet te hebben,’ sprak de oude man, met iets van vaderlijken trots in zijn stem. ‘Wij hebben er reeds eenige duizenden guldens aan ten koste gelegd, en het zal u zeker wel verheugen te hooren, dat het den verkoop van onze zeep aanzienlijk heeft doen toenemen.’

Het meisje schudde afkeurend met het hoofd.

‘Waarom hebt ge mij niet gezegd dat ge mij belachelijk zoudt maken, vóór ge me overhaalde het copyrecht van mijn portret te verkoopen!’

‘Wij hebben u toch gezegd, dat we het noodig hadden om reclame te maken voor onze zeep, en als ge mij niet kwalijk neemt, dat ik het zeg, het was het portret van het mooiste meisje uit de stad. Wij hebben u beloofd uw naam niet te noemen, wij hebben u den prijs betaald, dien gij vroeg; wij hebben u in alle opzichten eerlijk behandeld, en per slot van rekening - zaken zijn zaken.’

‘Maar gij hebt er bij gelogen, want ik gebruik geen Mol's zeep, en ik geloof ook niet dat ze goed is, noch voor de gelaatskleur, noch voor de huid. Welk recht hadt ge, mij deze twee onwaarheden te laten zeggen bij iedere kiosk en in bijna iederen winkel.’

‘Wel, juffrouw Adrain,’ sprak de oude man glimlachend, ‘ik, die Mol's zeep beter ken, dan iemand ter wereld, mag

toch wel zeggen, dat iedereen, die u ziet, denken zal, dat ge mijn zeep van uw geboorte af aan gebruikt hebt?'

Onwillekeurig wreef het meisje zich met de hand over het gelaat en maakte daarna een afwerend gebaar.

'Dat zegt ge alleen om mij te flatteeren, mijnheer Mol, en daar ben ik niet op gesteld. Iedereen, die mij op straat ziet, zal denken: “Daar gaat nu het meisje, dat Mol's zeep gebruikt,” en gisteravond hield zelfs een vrouw mij aan en vroeg mij, of ik werkelijk meende, dat het goed voor de huid was? En ze was zoo leelijk! Ik antwoordde haar, dat het haar zoo mogelijk nog leelijker zou maken!'

'Juffrouw Adrain, het was niet aardig van u om dat te zeggen. In deze onderneming zijt ge een soort van compagnon van ons, en wie

Het scherm viel met een ruk omver -

weet, hoeveel klanten gij ons door dat enkele gezegde hebt doen verliezen.'

'Wat gaat mij dat aan? Die vrouw was in alle geval erg leelijk, en wat kan het mij schelen, hoeveel menschen van uw akelige zeep koopen? Ik wensch nu van u te vernemen, wat ge verder van plan zijt te doen?'

'Mijn lieve juffrouw Adrain, ik heb u al meer dan eens gezegd, dat we er niets aan kunnen doen. Wat zou er van onze zaken terechtkomen, als we ons moesten storen aan de luimen van iederen jongen man, die zijn meisje ontrouw wilde worden?'

'Gij hebt het recht niet, zoo iets te zeggen,' sprak het meisje trotsch, maar toch op het punt in tranen uit te barsten. 'Mijnheer Thompson is niet trouweloos en de beste man ter wereld; maar toen hij den laatsten keer uit New-York kwam en mij - Nelly Adrain, wie hij gevraagd heeft zijn vrouw te worden - hem zag aangapen van alle aanplakborden, in iederen winkel, in omnibus en tram, de heele wereld verkondigend dat ik Mol's zeep gebruikte, toen werd hij natuurlijk woedend. Iedere man zou

hetzelfde in zijn plaats gedaan hebben, en nu is alles tusschen ons uit, en gij en dat akelige geld, waarmee ge mij overhaalde, zijn er de schuld van.'

Zij was een bizonder mooi meisje en toen zij zich liet vallen op den stoel, dien mijnheer Mol haar bij het begin van het gesprek had aangeboden, en de tranen, die zij zoolang had opgehouden, begonnen te vloeien, voelde de zeepfabrikant zich weinig op zijn gemak. Nog nooit, zoolang zijn firma bestond, had hij zoo'n geval aan de hand gehad, en hij zette zich in zijn stoel neer, ten einde over de zaak na te denken.

'Als zij nu maar niet zoo bedroefd was,' mompelde hij bij zichzelven, 'en als het maar niet zoo'n ernstige zaak als het verbreken van een engagement betrof.' De Voorzienigheid evenwel, die de voetstappen van den ouden heer geleid had, van toen hij nog maar een eenvoudig kantoorklerkje was, liet hem ook nu niet in den steek.

Terwijl het meisje in den éénen hoek van het kantoor stilletjes zat te weenen en de zeepfabrikant in een anderen ernstig over de zaak zat na te denken, kwam er uitkomst in den vorm van een bediende, die binnentrad en zijn patroon een kaartje overhandigde, een gewoon visitekaartje. Mijnheer Mol keek naar den naam, in den beginne achteloos, toen met belangstelling en later zelfs zenuwachtig.

'Vraag mijnheer een oogenblik te wachten,' sprak hij tot den klerk. Toen, zich tot het meisje wendend, wier hoed op haar oogen gezakt was en wier lichte parasol achteloos op den grond lag, vroeg hij haar: 'Hoe zeidet ge ook weer, dat de jonge man heette, die zich volgens u zoo netjes in deze zaak gedragen heeft?'

'Henry,' sprak het meisje, het hoofd opheffende en den zeepfabrikant aankijkende, 'Henry Thompson.'

'Zoo,' antwoordde de heer Mol, het kaartje nauwlettend beschouwende. 'Ik zie dat hij zijn naam met een "p" spelt. T-h-o-m-p-s-o-n.'

'Is dat zìjn kaartje?' vroeg ze, verschrikt opspringend. 'Is hij dan hier? Hij zei mij toch niet, dat hij van plan was, hier te komen.'

Een glimlach van den ouden man was het eenige antwoord, dat zij ontving.

'Dus hij is hier. Maar dan moet ik weggaan, mijnheer Mol. Hij zei gisteravond leelijke dingen tot me, en ik antwoordde, dat ik nooit, nooit weer een woord tot hem wilde spreken, en dat zal ik ook niet doen. Gij moet mij uitlaten zonder dat hij mij ziet. Hij had volstrekt het recht niet mij woorden toe te voegen, zooals hij deed, en ik begrijp ook niet, wat hij met u te maken heeft.'

'Dat begrijp ik ook niet. Maar was het niet beter dat ge nog wachtte en zag, wat hij te vertellen heeft?'

'O neen, neen!' riep zij ijlings, terwijl zij alle pogingen in het werk stelde om haar hoed recht te zetten en er een klein blosje op haar wangen zichtbaar werd. 'Kan ik mij niet door die deur verwijderen?'

'Die is aan den anderen kant gesloten.'

'Maar hoe moet ik dan wegkomen? Uw kantoor is een

val, het staat gelijk met een van die leeuwenkuilen, waar men wel in, maar nooit uit kan komen. O, mijnheer Mol, laat mij toch weggaan zonder dat mijnheer Thompson mij ziet.'

Met groote haast was zij bezig een handschoen dicht te knoopen. 'Als gij er mij toe in staat stelt, zal ik u nooit meer lastig vallen - heusch, nooit meer.'

'Gij kunt niet weggaan zonder door hem gezien te worden, juffrouw Adrain. Maar waarom wilt ge niet hier blijven terwijl ik met dien heer praat? Gij kunt u makkelijk achter het tochtscherm daar ginds verbergen, zoodat hij nooit iets zal vermoeden. Natuurlijk zal ik het hem niet vertellen.'

'O, maar dat zou niet eerlijk zijn,' sprak het meisje; 'ik zou kunnen verstaan, wat ge samen bespraakt, en ge weet dat luisteraars nooit veel goeds van zichzelven hooren.'

'Maar gij moet u niet voorstellen,' sprak de zeepfabrikant listig, 'dat mijnheer Thompson, die mij geheel vreemd is, iets zeggen zal, dat gij niet moogt hooren. Het zal best in orde komen, dat verzeker ik u; bovendien is er niets anders aan te doen als ge hem niet wilt ontmoeten.'

De overredende woorden van den fabrikant, gevoegd bij de vrees van het meisje om Mr. Mol's bezoeker te ontmoeten, maakten ten laatste, dat zij zich achter het scherm neerzette; terwijl Henry Thompson, met een gezicht als een donderwolk, het kantoor binnentrad. Zijn inleidende woorden waren bizonder kort en onvriendelijk en hij ging recht op de zaak af.

'Ik kom u spreken over dat reclamebiljet van u, getiteld 'Vindt ge mij mooi?' sprak hij, terwijl hij den heer Mol van het hoofd tot de voeten opnam. 'Ik weet dat het de jonge dame, die als origineel voor het schilderij gediend heeft, heel veel verdriet heeft veroorzaakt, en ik kwam nu een schikking treffen om de verdere uitgaven van die platen te staken.'

De zeepfabrikant zette zich achter zijn privé-lessenaar neer en sprak: 'Mag ik u iets vragen? Zijt ge familie van de jonge dame in quaestie en heeft zij u opgedragen om mij over de zaak te komen spreken?'

Hij was gewend met een zekere beslistheid te antwoorden op de vragen van hen, die hem lastig kwamen vallen, maar bij deze gelegenheid matigde hij eenigszins zijn toon, uit vrees dat het tranenreservoir achter het scherm weer zou overloopen.

'Ja, ik ben familie van de jonge dame, of althans op het punt het te worden,' klonk zijn antwoord. 'Ik zie ook geen enkele reden waarom ik u niet zou zeggen, dat ik met haar verloofd ben, en als dat geen reden is om haar belangen te behartigen, zou ik wel eens willen weten, wat het wel zou zijn.'

'Ei, ei,' sprak de zeepfabrikant tot zichzelven, terwijl hij met een zijdelingschen blik opmerkte, dat er beweging kwam in de witte japon, waarvan een puntje van achter het scherm te voorschijn kwam, alsof de draagster plotseling zenuwachtig werd.

'Toen ik een paar dagen geleden terugkwam uit Amerika, waar ik mijn zaken geregeld had,' ging Henry voort, 'schrikte ik toen ik ontdekte, wat er in mijn afwezigheid gebeurd was. Ik geloof niet, mijnheer, dat ge het recht hadt, op de wijze zooals gij gedaan hebt, misbruik te maken van de jeugd en de onschuld van juffrouw Adrain.'

Een afkeurend gebrom, alleen waarneembaar voor den zeepfabrikant, kwam van achter het scherm.

‘Ik ben zelf man van zaken,’ sprak de heer Mol, ‘en het doet mij genoegen, dat ge zoo ronduit uw meening zegt. Wij, van onzen kant, wasschen werkelijk onze handen in onschuld. Wij kochten het portret van de jonge dame, omdat het ons aanstond. Wij zeiden haar, waar we het voor noodig hadden, en betaalden er haar een aardig prijsje voor. Wat kondt ge dus meer van ons verlangen?’

‘O, er bestaat geen twijfel aan, of ge hebt volkomen volgens de wet gehandeld; maar, gij kunt toch niet ontkennen, dat juffrouw Adrain niet begrepen heeft dat gij haar, of liever ons beiden, in zulk een belachelijke positie zoudt brengen. Zie bijvoorbeeld dit eens.’

Hij haalde uit zijn zak een plaatje, waarschijnlijk gescheurd uit de advertentie-pagina's van een tijdschrift, een reproductie voorstellende van de schilderij in quaestie, en overhandigde het met een gebaar van afkeer aan den heer Mol. Onder het plaatje had iemand met verdraaide hand geschreven: ‘Mevrouw Henry Thompson!’

‘De een of andere onbekende vriend was zoo beleefd mij dit over de post te zenden, en zulke dingen gebeuren nu dagelijks, sedert ik terug ben,’ ging hij voort op een toon van ergernis.

In zijn verbeelding zag de heer Mol een paar aardige oogen schitteren van boosheid, en een net geschoeid handje den stok van een lichte parasol stijf omklemmen.

‘En meent ge nu mij met uw klachten te moeten vervolgen?’ sprak de zeepfabrikant, plotseling met iets stroefs in zijn toon. ‘Laat ik u zeggen, mijnheer, ik wil oprecht tegen u zijn, dat de jonge dame van morgen hier was, hier in dit zelfde kantoor, en als ik haar goed begrepen heb, dan zult ge in het vervolg niet heel veel meer met haar uitstaande hebben.’

‘Nelly hier? Hoe is 't mogelijk? - Gisteravond, toen ik met haar besprak hoe gij haar bedrogen hadt, het arme kind, verklaarde zij mij, dat ge haar in alle opzichten eerlijk behandeld hadt, en dat zij liever zou sterven dan te trachten haar contract met u te verbreken. Zijt ge er dus wel zeker van, dat zij het was?’

‘Zoo zeker als gij hier voor mij staat, mijnheer Thompson. Luister nu eens een oogenblik kalm naar mij, dan zal ik u de heele zaak uitleggen.’

De oude man moest zijn stem aanmerkelijk uitzetten, om te voorkomen dat het schudden van het scherm niet door zijn jongen bezoeker werd opgemerkt.

‘Ongeveer drie maanden geleden,’ ging hij voort, ‘gingen wij naar het atelier van een fotograaf en zochten er naar een portret, dat dienst kon doen voor onze reclame. Van de honderden, die wij er zagen, beviel ons er geen zoo als dat van de jonge dame, die u beloofd heeft uw vrouw te worden.’

Henry boog ernstig en achter het scherm werd het kalm.

‘Wij overtuigden ons dat juffrouw Adrain inwoonde bij haar moeder, een weduwe - vergeef mij, dat ik al deze bizonderheden vermeld - en wij stelden ons met haar in kennis en vroegen haar het copyrecht van haar portret te verkoopen. Zij was zeer verwonderd over ons voorstel, waarop zij eerst weigerde in te gaan. Toen drongen wij verder aan, gaven haar de verzekering dat haar naam nooit genoemd zou worden, en vroegen haar, zelve de voorwaarden te stellen. Zij schreef ons - ik geloof dat zij het als een grap beschouwde en niet dacht, dat wij het zouden aannemen - dat zij 1000 gulden voor het portret wilde hebben. Het was een hooge som, maar nadat ik mijn drukker geraadpleegd had, schreef ik haar en nam haar voorwaarden aan.

‘Toen bezocht juffrouw Adrain ons, om te vragen wat onze plannen waren, en in het gesprek liet zij zich toevallig ontglippen, dat zij op het punt stond te trouwen met een heer, die op dat oogenblik naar New-York was en over een paar maanden terug zou keeren, en dat die duizend gulden heel goed konden dienen -’

Verder kwam de fabrikant niet met zijn verhaal; als hij ten minste van plan was geweest nog meer te vertellen. Het scherm viel met een ruk omver en een tornado in wit mousselihe stormde op de beide heeren toe.

‘Hoe durft ge, hoe waagt ge het - zulke dingen, zulke leelijke, onware dingen te zeggen? En ik had dat nare geld niet voor mijn uitzet noodig, heusch niet. Dit is nog duizendmaal erger dan al de aanplakbiljetten en advertenties en weet ik wat al meer, en ik word wel gestraft, omdat ik voor mijnheer Thompson wegkroop!’

‘Lieve jonge dame,’ sprak de zeepfabrikant, terwijl hij de beide weerstrevende handjes van het jonge meisje in de zijne nam, ‘vergeet vooral niet mij een zakje bruidsuikers te zenden, en tracht een oud man te vergeven, die werkelijk nooit het plan had u eenig leed te doen. Hier is zij, mijnheer Thompson.’

Toen, glimlachend Henry toeknikkend, verliet hij het kantoor, terwijl hij de deur zorgvuldig achter zich sloot.

Op het portaal gekomen riep hij een van de klerken, tot wien hij zei:

‘Verzoek mijnheer R. om de bestelling die hij gisteren deed, om nog 1000 van die aanplakbiljetten te sturen, in te trekken. Ze worden te algemeen; we moeten iets nieuws verzinnen!’

José's verloofde.
Door Jo M.
(*Vervolg van blz.* 264.)

‘Ik zal nooit juffrouw Carruthers huwen,’ zei hij, en hij meende het. ‘Er is maar één meisje ter wereld, dat ik bemin, en dat zijt gij, Tilly.’

Haar gelaat helderde op, ofschoon de tranen haar nog langs de wangen liepen.

‘O, wat was ik toch dom en slecht om dàt van u te gelooven. O, tracht het mij te vergeven!’

‘Ja, maar gij moet beloven nooit meer aan mij te twijfelen.’

‘O ja, ja. Ik zal nooit meer aan u twijfelen. Denkt gij soms, dat het prettig voor mij was?’

In dat uur wachtte José haar verloofde af.

Het was vreemd, onbegrijpelijk bijna, dat Tilly boven José een overwinning op hem behaald had.

Toch was hij nog trotsch op José.

Hij had haar eens liefgehad, maar nooit zooals hij Tilly beminde.

Hij had Tilly eens toevallig ontmoet. Hij had haar bevrijd van een dronkaard, die haar achtervolgde en het haar moeilijk maakte, en haar zijn geleide aangeboden, hetwelk Tilly niet had afgewezen.

En zoo was hun liefdesdroom begonnen en hij had zich afgevraagd hoe hij eindigen zou, nu de dag van zijn huwelijk met José naderde.

Hij had gedroomd Tilly op te voeden en haar zijn vrouw te maken. Zij was vlug van begrip en hij was zijn eigen meester, met een inkomen van zeshonderd pond sterling 's jaars. Zij zou hem niets brengen dan haar lief gezicht en oprecht hart, terwijl José over eenig fortuin beschikte.

José wachtte dien avond vergeefs. Hij dacht niet meer aan haar, maar genoot het heden.

‘Ik geloof,’ zei José's vader, ‘ik geloof werkelijk dat Henri je vergeet. Hij is niet meer zoo attent voor je als voorheen.’

‘Och vader, hij zal het druk hebben,’ antwoordde José haastig.

Het hinderde haar wanneer een ander meer zag, dan zij wilde zien.

* * *

Toen Tilly thuiskwam wachtte haar hospita haar op.

'Kom binnen,' begon zij streng. 'Ik heb reeds een uur op u gewacht. Ik had gedacht, daar ik altijd als een moeder voor u gezorgd heb, dat gij mij wel tot uw vertrouwde gemaakt zoudt hebben. Het had u voor veel smart gespaard, want ik had u al dadelijk kunnen zeggen, dat uw omgang met den heer Langdale geen goede is. Gij zult op die manier uw goeden naam verliezen en mijn huis benadeelen.'

'Hij is... mijn verloofde,' begon het arme kind verdrietig.

'Neen, mijn kind, hij is verloofd met juffrouw Carruthers en hun huwelijk zal binnen weinige maanden voltrokken worden.'

Als in steen veranderd bleef Tilly staan en ging toen langzaam, zonder een woord te zeggen, naar de deur.

Haar hospita hield haar terug.

'Waar gaat gij heen, kindlief? Zie mij zóó niet aan. Wat gaat gij doen?'

'Ik zal mij niet verdrinken... wees daar maar niet bevreesd voor,' antwoordde het meisje met een schrillen lach. 'Vanavond nog zal ik de waarheid vernemen... uit haar eigen mond. Al zou het mijn dood zijn... t o c h zal ik het hooren.'

José was niet weinig verwonderd toen een dienstbode haar kwam berichten, dat een jonge dame haar wenschte te spreken. Zij kende den naam op het kaartje niet, doch in de veronderstelling dat het de een of andere protegée harer vereeniging kon zijn, ging zij terstond naar beneden, naar het vertrek waar Tilly haar wachtte.

Eén blik op het bleeke gezichtje was voldoende voor haar om te weten, dat de zending, die het meisje te volbrengen had, geen aangename was.

'Wel... wat is er gebeurd?' vroeg zij vriendelijk. 'Wat kan ik voor u doen?'

Op het hooren dier vriendelijke stem ging een schok het meisje door de leden. Zij nam José's hand in de hare en barstte uit:

'O, zeg dat het niet waar is. Of zeg het mij en laat mij sterven, hier voor uw voeten.'

José zag het meisje diep bewogen in de oogen. Ach, zij vreesde de een of andere treurige onthulling, doch dat het met haar eigen leven in verband kon staan... neen, dat wachtte zij niet.

'Wees bedaard, Tilly, en tracht mij uw geschiedenis duidelijk te verhalen, opdat ik wete, w a t ik voor u doen kan. Laat mij u wat wijn geven, gij rilt van koude en zijt doornat.'

'Neen, neen. Ik kan niets van u aannemen, totdat alles... in orde is. Juffrouw Carruthers... is het waar, gaat u trouwen met den heer Langdale?'

José zag haar verwonderd, pijnlijk getroffen aan. N o g zag zij het gewicht van die vraag niet in, begreep zij de smeekbede uit die treurige oogen niet.

Zij antwoordde kalm en waardig:

'Ja.'

'O... God,' zei het kind nauw hoorbaar.

'Welnu...' antwoordde José met vreemde stem, 'welnu... wat gaat dat u aan, Tilly? Welk verschil maakt dat voor u?'

Zij zag koel, uit de hoogte, op de sidderende meisjesgestalte aan haar zijde - een kind nog bijna - neer.

'Spreek, Tilly, ik wacht. Ik w a c h t.'

'O, dat ik dood was! dood! dood! Er is nog slechts één uitweg, en dat is...'

'Neen, Tilly, blijf. Gij zijt mij en den heer Langdale opheldering verschuldigd voor uw vreemd gedrag. Ik zal u nooit in dezen toestand laten vertrekken.'

'Is het lang... geleden?' vroeg het meisje plotseling droomerig.

‘Wat?’

‘Dat u hem beloofde zijn vrouw te worden?’

‘Meer dan twee jaar geleden, Tilly.’

‘O, laat mij d a n gaan en noodzaak mij niet tot spreken. Hij heeft zich alleen met mij geamuseerd. En ik kon het geweten hebben, maar ik dacht altijd, dat hij in ernst was.’

En toen, met afgewend gelaat, hoorde José de gansche geschiedenis aan.

Was het wonder, dat het hart der schoone jonge vrouw van jaloezie verteerde? Tilly, het eenvoudige meisje, kind nog bijna, als mededingster aan haar zijde. Aan h a a r zijde, zij, de gevierde!

Plotseling stak zij, van medelijden vervuld, haar hand naar Tilly uit en zag haar lang en diep in de oogen.

'Tilly.... niet gij, maar ik heb onrecht gedaan. U heeft hij lief en hij is vrij u te huwen van dit oogenblik af aan. Vanavond komt hij hier en...'

'O, laat mij heengaan. Hij zal zoo boos zijn en het is nutteloos hem nu te spreken. Ik kan hem nu toch niet huwen. Ik ben maar een eenvoudig meisje en te trotsch om u van uw geliefde te berooven.'

José bloosde.

'Begrijpt gij niet, kind, hoe onmogelijk het voor mij is den heer Langdale te huwen? Wanneer hij u oprecht bemint, moet gij met hem huwen en hem gelukkig maken. Gij moet nu vannacht bij mij blijven. Ik laat u niet gaan in zoo'n toestand. Ik beloof u, dat, wanneer gij hem vanavond niet zien wilt, gij hem ook niet behoeft te spreken, doch dan moet gij mij op uw beurt beloven geen poging tot heengaan te doen.'

'Ik beloof het u,' zei het meisje zacht. 'God alleen weet hoezeer het mij spijt, dat ik dit leed over u gebracht heb. Ik had het nooit... nooit kunnen denken.'

En opnieuw barstte zij in snikken uit.

José boog zich edelmoedig over haar mededingster heen en kuste haar het voorhoofd.

'Denk er om, Tilly, ik v e r t r o u w u,' zei zij later, toen zij het meisje naar haar kamer gebracht had en naar bed.

* * *

Toen was José alleen - alleen met haar smart en haar gevoel van schaamte. Zij kon niet schreien; een brandend gevoel van ellende overmeesterde haar, een gevoel van schaamte over zichzelf en over Henri, die haar al dien tijd reeds bedrogen had; een gevoel van diep medelijden - een moederlijk medelijden bijna - voor het arme kind, dat zich boven tevergeefs in slaap wentelde. Tevergeefs! arme kleine!

Zij ging naar haar boudoir, en toen zij terugkeerde waren de ringen aan haar handen verdwenen. Zij droeg een lederen taschje, hetwelk al zijn presenten bevatte, met zich. Het waren geen kostbare gaven geweest, doch zij had ze boven andere op prijs gesteld, omdat ze van h e m kwamen.

Een rilling beving haar, toen zij plotseling Henri's stap en stem herkende. Eén oogenblik dreigde zij haar kalmte te verliezen, doch in een oogwenk was zij weer de trotsche vrouw van de wereld als altijd.

Eén blik op de tafel, waar de kostbaarheden lagen uitgespreid, op haar onverbiddelijk gelaat, zei hem dat zij de waarheid kende.

'Aan wie of wien heb ik dat te danken?' vroeg hij haastig. ''t Is maar goed, dat gij het weet!'

'Het is b e s t, Henri. Aan wie gij dit te danken hebt? Wel aan Tilly, het arme, lieve kind zelf!'

Hij schrikte zichtbaar en kon in zijn verwondering geen woorden vinden, doch José sprak voor hem op langzamen, ijskouden toon:

'Ik ben er de vrouw niet naar om mij met halve liefde tevreden te stellen. Ik geef u uw vrijheid weer, geheel, zonder voorbehoud. Mijn sterk hart kan niet tevreden

zijn met een liefde - zoo arm - als de uwe. Zeg mij, en spreek openhartig, hebt gij dit arme, onwetende, hulpelooze kind lief genoeg om haar uw v r o u w te maken?'

'God weet het, José,' murmelde hij. 'Ik kan u niet zeggen h o e lief ik haar heb, dat ik er zelfs toe kwam uw liefde te verwerpen, Op mijn eer...'

'Eer!' viel zij hem in de rede op onmiskenbaren toon van smart. 'Zweer niet bij wat niet langer het uwe is. Laat uw ja, ja, uw neen, neen zijn.'

'Ik begrijp, dat gij vertoornd zijt. Ik verdien het. Ik verdien de diepste wonden, die gij in staat zijt mij te berokkenen. Waart gij minder koel, misschien ware ik oprechter jegens u geweest.'

'Was ik ooit koel?' vroeg zij droomerig. 'Heeft het u nooit getroffen, Henri, dat er onder het masker van trots en hoogheid warm bloed door mijn aderen stroomde? Dat ik u liefhad, misschien tienmaal meer dan dezulken, die het uiten in lieve, teedere woordjes? O, o, mijn lieve, d a n vergeef ik u. Ik zal trachten u te vergeten, en wat... wat moet er nu van haar worden?'

'José, gij zijt een engel! Ik geloof niet dat eenig andere vrouw in uw plaats zoo gehandeld zou hebben of één oogenblik gedacht aan de toekomst van haar mededingster!'

'Spreek daar nu niet van. Ik ben sterk genoeg om alleen te staan, maar ik vraag u - zijt gij sterk genoeg om den spot van uw vrienden weerstand te bieden - de onwetendheid uwer vrouw te verdragen, wanneer zij eenmaal uw vrouw geworden is? Om haar en uwentwil, denk om uw beider toekomst!'

'Ik kan alles voor haar verdragen,' antwoordde hij snel; doch er was een korte aarzeling in zijn stem waar te nemen en José sloeg hem opmerkzaam gade.

'Overweeg wel. Tilly is niet sterk genoeg... is niet bestand tegen lijden. En wanneer gij haar gingt veronachtzamen, of toonen dat gij u over haar schaamdet, zoudt gij haar hart breken en haar drijven tot de een of andere wanhopige daad. Ik heb haar pas voor het eerst in mijn leven gesproken, doch gij weet... ik heb een scherp oog en... ik w e e t , ik v o e l , hoe zij zich voelen moet. Morgen zult gij haar wellicht kunnen spreken, wanneer zij tenminste geen tegenwerping maakt. Ga nu!'

'Wij scheiden als v r i e n d e n ,' vroeg hij beschaamd. 'Ja?'

'Ja.'

'Wilt gij mij dan het verdriet besparen dàt van u te moeten terugnemen?' vroeg hij, op de tafel wijzende.

Zij bloosde diep.

'Zij zijn het teeken, het zegel van een verbond, dat geeindigd is - van een droom... die voorbij is. Zij hebben geen aangename herinneringen meer voor mij. Neem ze dus en... en... Wat is er nog meer te zeggen, dan vaarwel?'

Zij wenkte hem met de hand heen te gaan.

Het scheen haar toe, dat haar hart breken zou; de moed begon haar te ontzinken.

Zonder een woord meer vertrok hij, gelukkig met zijn vrijheid, doch beschaamd over de rol, die hij gespeeld had, en huiverig voor de toekomst, die zich onzeker voor hem uitstrekte.

José ging terstond naar haar vader. Ze legde haar blanke hand vriendelijk op zijn schouder en zeide zacht:

'Gij moet er hem niet hard om vallen, vadertje. Hij kon er niets aan doen. Een liever, beter meisje dan ik heeft beslag op zijn hart gelegd en ik heb hem vanavond zijn vrijheid hergeven.'

Haar vader schudde meewarig het hoofd.

‘Hij is geen gentleman,’ zei hij, ‘en ik zou hem gaarne zijn straf toedienen. Ik heb den vrede willen bewaren, maar had dit al lang zien aankomen. Hij verdiende...’

‘Niets, lieve papa. I k was het, die hem zijn vrijheid hergaf; hij heeft er mij nooit om gevraagd, maar ik vond het beter zóó.’

Haar vader weigerde te luisteren, wilde zelfs niet, dat Tilly één nacht onder zijn dak zou doorbrengen.

Nog nooit had zij haar vader zóó boos gezien en zij verliet hem met bezwaard hart.

Langzaam, zacht betrad zij het vertrek waar Tilly lag. Het meisje lag doodstil, haar hoofd op haar rechterhand gesteund, haar golvende haar om de schouders.

Zij sliep, nog met tranen aan de oogharen, de kinderlijke mond vast gesloten.

Zuchtende verliet José haar weer en zocht haar toevlucht in haar kamer. Daar begaf haar kalmte haar.

(*Wordt vervolgd.*)

Een eenzaam grafje.
Indische schets,
door Devroede.

De dokter had 't nog zooeven herhaald: ‘Mevrouwtje lief, 't wichtje kan onmogelijk er bovenop komen; 't heeft bij de geboorte een ingewandsziekte meegebracht, waartegen geen kruid gewassen is. Hoelang 't nog in leven kan blijven, of, liever gezegd, kan kwijnen, dat kan ik u niet bepaald zeggen; misschien nog een week, wellicht nog drie maanden. Ik zou 't onverantwoordelijk van me vinden u *eenige* hoop te geven, als ik van 't tegenovergestelde overtuigd was.’

Zeker, ze keurde des dokters optreden goed, ze was een verstandige en moedige

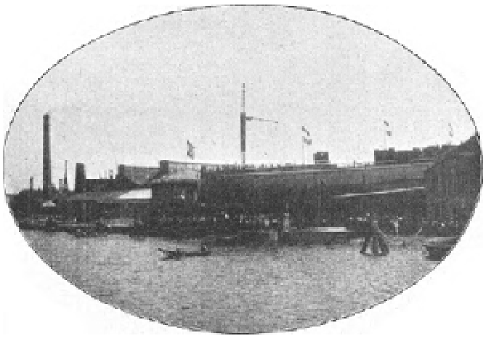

Hr. Ms. pantserschip ‘Hertog Hendrik’, op stapel staande, gereed om af te loopen.

vrouw, en bij rijp nadenken vond ze 't ook beter, dat 't sukkeltje maar spoedig uit zijn lijden werd verlost.

't Overkwam haar wel in een oogenblikje van somberheid, als manlief afwezig was, en ze zich zoo alleentjes ophield bij de sponde van 't af en toe zoo weeklagend en pijnlijk kreunende wichtje, dat haar gedachtengang haar voerde naar 't vreeselijke oogenblik, waarop haar eersteling door den haar thans zoo wreed voorkomenden dood zou worden weggenomen.

Ze ziet in haar verbeelding reeds mannen deze woning, deze kamer binnentreden, mannen, geheel onverschillig voor haar moederleed, mannen die hun taak - 't helpen begraven van dooden - tegen geldelijke belooning verrichten... O, die gevoellooze wereld!

Beschaamd voor zichzelve, wist ze zich echter tijdig aan diergelijke nare overpeinzingen te onttrekken. Hare christelijke opvoeding, welke in haar rein gemoed diepe wortelen had geschoten, het gevoel van zoo innig bemind te zijn door hem, wien ze éénmaal oprecht hand en hart had geschonken, oefenden bij iederen moedeloozen aanval een opbeurenden invloed uit op het gemoed van de zoo zwaar beproefde jonge moeder.

En toch, één gedachte, één in dit jonge moederhart wel te plaatsen onrust, kan haar maar niet loslaten.

‘Manlief, zou je nog niet 's 'n poging wagen bij je chef; hij is toch óók gehuwd en vader, en hij is daarbij zoo'n door en door humaan mensch!’

Manlief zwijgt, trekt z'n jonge levensgezellin zachtkens tot zich nader, drukt een kus op haar van overspanning gloeiend voorhoofd, antwoordt op gedempten toon ‘goed!’ en verlaat nauw hoorbaar 't erf.

't Is zeven uur des avonds en dus buiten reeds donker.

't Zieke wicht is door de medicijnen van den dokter wat ingedommeld, zoodat de moeder er van profiteert om, onder achterlating van een baboe, voor een poosje de ziekenkamer te kunnen verlaten en in de voorgalerij, op een gemakkelijken wipstoel gezeten, de terugkomst van haar man te verbeiden.

De frissche avondkoelte doet haar goed.

Eduard Beijers, 1e luitenant bij het garnizoen te Dj., was in de desbetreffende rapporten reeds geruimen tijd gesignaleerd als ‘uitstekend geschikt voor de functiën van postcommandant’.

Nauw een jaar gehuwd, is de jonge man in de wolken van geluk, zijn echt gezegend te zien met een spruit, een jongen liefst, ach, op 't oog zoo'n sterk wicht.

Een maand na de geboorte echter begint 't kind reeds te sukkelen. De eerste donkere wolken aan den zoo schoonen blauwen hemel van de eerste periode van hun huwelijk!...

En juist in *deze* omstandigheden komt me daar van Batavia een besluit, waarbij Beijers wordt overgeplaatst als postcommandant naar het zeer ver verwijderde K. in de buitenbezittingen.

Als veelal in Indië bij dergelijke overplaatsingen 't geval placht te zijn, schitterde ook thans het woordje ‘spoed’ boven aan het hoofd van 't betrekkelijk besluit.

Aan plotseling verergerde leverziekte lijdend, was de af te lossen titularis per eerstkomende bootgelegenheid naar Java opgezonden, om van hier met verlof naar Europa te vertrekken.

In het gewichtig commando was tijdelijk voorzien door detacheering van een jong officier van een naburigen post, welks bezetting 't voorrecht had twee officieren te tellen in de sterkte.

Reeds was het den humanen chef van Beijers gelukt, van het hoofdkwartier te Batavia de toestemming te verkrijgen het vertrek van den nieuwbenoemden postcommandant een paar weken te mogen uitstellen, met het oog op de ziekte van dezes kind.

Nu de behandelende geneesheer echter als zijn gevestigde overtuiging had verklaard niet te kunnen vaststellen hóélang 't kind van Beijers nog zou kunnen in leven blijven, was bedoelde chef huiverig andermaal uitstel voor het vertrek van zijn ondergeschikte te vragen.

Mannelijk en vaderlijk had die chef Beijers reeds eenmaal bij zich op 't bureau onder 't oog gebracht het moeilijke van 't geval, en den overgeplaatsten officier den raad gegeven toch geen uitstel meer te vragen.

En aangezien de dokter er nog aan toe had gevoegd, dat de reis hoegenaamd niet ten nadeele van 't zieke kind kon strekken, omdat 't wicht best vervoerd mocht worden, achtte Beijers het zich een gevoel van plicht de reis op het thans vastgestelde tijdstip te aanvaarden.

Tot dusverre had Beijers de inzichten van zijn chef zorgvuldig voor zijn vrouw verzwegen. Nog drie dagen scheidden hem van den voor het vertrek bestemden dag.

De vendutie van huisraad en inboedel - als gewoonlijk in Indië bij vertrek naar elders wordt gehouden - was uitgesteld tot een nader te bepalen dag. Vrienden zouden zich met de leiding daarvan belasten.

Pijnlijk deed het Beijers aan, toen me daar, kort na die visite van den dokter, zijn vrouwtje hem plotseling als het ware op het dak kwam vallen met haar verzoek, een verzoek, handelend over een teêr onderwerp, een onderwerp waaromtrent hij, Beijers, de zijn plichtsgevoel zoo hoog opvattende officier, reeds een vast besluit had genomen. Hij had immers geantwoord: ‘goed!’....

En hij ging; maar.... nauw in de slecht verlichte laan vóór zijn woning gekomen, minderde hij de snelheid zijner schreden. Onwillekeurig voerden deze hem naar de vooral des avonds zoo doodstille buitenwegen.

Eerst hier kwam hij tot het volle besef van 't gekke wat hij zich op den hals had geladen door dat toestemmend antwoord aan zijn vrouw. Goed rekenschap er zich van geven, kon hij niet.

Hij begreep, 't moest zijn geweest onder dien overweldigenden indruk, welke altijd uitgaat van eene vrouw, die lijdt... Neen, *zwak* zijn mocht hij niet, 's lands belang riep hem op naar een verafgelegen post. Dat belang woog thans 't zwaarst. Hij bleef bij zijn eerstgenomen besluit. Zijne vrouw kon desnoods voorloopig achterblijven; van alle kanten toch zou haar gastvrijheid worden aangeboden.

En onmiddellijk keerde Beijers naar zijn woning terug, zich voornemende niet langer te wachten met het mededeelen zijner plannen aan zijn treurend vrouwtje.

Deze, nog in de voorgalerij zittend, herkent in 't stille avonduur reeds van verre den voetstap haars mans.

Ze gaat hem te gemoet, en haar eerste vleien is: ‘En...?’

‘Kom, vrouwtje,’ begint Beijers, als inleidend tot zijn voorgenomen plannen van overreding, ‘ik merk dat de koele avondlucht je wat heeft opgefleurd. 't Kindje slaapt zeker nog, hè: 'n Goeie gelegenheid om 'ns een poosje hier voor op den weg wat op en neer te wandelen, dan kunnen we 'ns ongestoord praten.’

't Vrouwtje, benieuwd, liet zich zachtkens geleiden, en, buiten gekomen, begon haar man met tact z'n voornemens te onthullen.

Het resultaat was, dat de moedige vrouw thans niet alleen geheel de inzichten van manlief deelde, maar zelfs weigerde achter te blijven. De gedachte, zoo alleen te zijn, als eindelijk het uur van verscheiden van haar kindje zou aangebroken zijn, vond ze ook niet aanlokkelijk.

Nog eenmaal beproefde Beijers een zwakke poging haar te overtuigen van 't betere om toch maar voorloopig achter te blijven, doch werd spoedig ontwapend door de opmerking van z'n vrouwtje: ‘Maar mannetje, daarbij zegt de dokter, dat de reis niet zal hinderen voor 't stumpertje....’

‘D'as waar,’ gaf Beijers zich gewonnen.

Statig doorklieft het groote, voor de reizen in de Indische zeeën zoo geriefelijk ingerichte stoomschip de kalme wateren.

't Is nacht, duistere nacht, zoo eigenaardig duister als de nachten in de tropen kunnen zijn, wanneer geen maan het aardrijk als in een zilverzee van licht pleegt te baden.

‘Acht glazen’ op de scheepsbel (12 uur).

Op 't achterdek, onder de groote tent, waar thans ook eene bijna volledige duisternis heerscht, merken we - zichtbaar aan hunne witte kleeding - twee menschelijke gestalten, langzaam in zacht gesprek op en neer wandelend.

‘Dus, kapitein, u kunt op 't oogenblik niet met zekerheid zeggen of we bijtijds Kajolan zullen aandoen?’

‘Neen, we hebben hier veel tegenstroomingen. Maar maakt u zich niet ongerust, en vooral, geef mevrouw maar hoop dat 't nog wel zal lukken; als 't maar eenigszins kan geschipperd worden, zal 't kindje aan den wal begraven worden, hoor! Ik dien u thans goedennacht te wenschen, mijnheer Beijers, want m'n plicht roept me op de brug tot morgenochtend 4 ure.’

Met uitzondering van de wachthebbenden, schenen thans alle opvarenden en passagiers in ruste. Stilte heerschte door 't geheele schip, eene stilte slechts onderbroken door 't voortdurend, eentonig gestamp van de groote scheepsmachine.

En toch, daar beneden is 't licht in een der 1e klasse hutten niet uitgedoofd. Twee menschen, beiden in Indisch négligé - wel noodig in die warme scheepsverblijfplaats - zitten peinzend te turen over den rand van een smalle couchette (kooi, slaapplaats).

Het zijn mevrouw Beijers en haar echtgenoot, die zwijgend neerzien op hun eersteling, daar op een matrasje verstijfd uitgestrekt. Met rood bekreten oogen blikt de jonge vrouw op de voor altijd gesloten oogjes van het verscheiden wichtje.

Eindelijk verbreekt ze 't stilzwijgen.

‘Kijk toch n's, manlief. Als ik nu bedaard dat lieve, kalme gezichtje van ons dood kindje aanschouw, och, dan vind ik 't toch eigenlijk niets náár meer, neen... en... toch... (hier drukt ze een langen, langen kus op het koude gelaat van den doode)... is er nu weer iets wat me vreeselijk zou kunnen hinderen. Man, zou 't schip wel bijtijds dáár zijn, je weet wel, die aanlegplaats....?’

Beijers *begreep* wat ze bedoelde, wat 'r zoo'n angst aanjoeg.

Reeds in den middag had een toevallig zich als medepassagier aan boord bevindend geneesheer verklaard, dat 't kind den nacht niet zou halen.

't Was den vierden dag van de zeereis.

De gansche reis duurde gemeenlijk zeven etmalen; den vijfden dag werd gewoonlijk het onbeduidende Kajolan, een plaatsje aan de Oostkust van Celebes, aangedaan, er hoogstens een uur vertoevend.

De scheepsgebruiken brengen mede, dat - zoo niet om zeer dringende reden er van wordt afgeweken - het lijk van aan boord overledenen aan den schoot der zee moet worden toevertrouwd, indien op het tijdstip, waarop de begrafenis behoort plaats te hebben, het schip zich *meer dan op drie mijlen* afstand van een aan te leggen havenplaats bevindt.

Deze bepaling, waaromtrent Beijers vermeende, dat zijn vrouwtje niet onkundig mocht blijven, maakte een weerzinwekkenden indruk op 't gemoed van de zoo zwaar beproefde. 't Kwam deze thans weer voor alsof zij gedoemd was den grooten lijdensbeker tot den laatsten druppel te moeten ledigen.

‘Moest er dat nog bijkomen?’...

‘O God,’ zuchtte ze, als weer terneergeslagen, ‘zou dat stumpertje daar zoo maar in die diepe, verraderlijke zee, met al die monsters van dieren... die haaien... O, als ze er aan dacht, haar kindje verslonden... door..., neen, 't was ijselijk, 't was om gek te worden daaraan te denken.’

‘En nu slapen, vrouwtje, toe...’ vleide haar man.

Snikkend legde de jonge vrouw zich ter ruste in de nauwe slaapplaats, en sliep, door lang waken afgetobd, eindelijk in tot den morgenstond, als wanneer ze met een gil ontwaakte, angstig uitstootende 't woord ‘zee’... maar tot bezinning kwam toen Beijers nabij hare sponde stond en haar raadde een verfrisschend bad te gaan nemen in de geriefelijk ingerichte badkamer.

En 't stoomschip kwam nog juist binnen een etmaal na het aan boord plaats gehad hebbend sterfgeval op de reede van Kajolan.

Een zucht van verruiming ontsnapte der jonge vrouw.

Er is ditmaal zóó weinig te laden en te lossen, dat na een uur vertoeven het schip de reis zal kunnen vervolgen.

Alles is gereed om te vertrekken.

't Rumoer van zooeven, veroorzaakt door het luidruchtig gedoe der inlanders bij hunne werkzaamheden, is verstomd.

Alle mannelijke passagiers zijn op dek vereenigd, als 't geïmproviseerde kistje, waarin 't stoffelijk overschot van het doode kindje, door Beijers en den scheepsgezagvoerder gedragen, wordt boven gebracht.

Achter dezen volgen dan de dames passagiers, in haar midden de snikkende, ach, zoo diepbedroefde moeder.

Eerbiedig scharen de nieuwsgierig toekijkende leden van de scheepsbemanning zich ter zijde.

Bij den valreep gekomen, wordt de kist overgegeven aan den bruinen Sinjo (Indo-Europeaan, halfbloed) havenmeester, om door de roeiers in de aan de scheepstrap gemeerde sloep te worden nedergezet.

‘Mevrouw,’ stamelt de brave man in zijn gebroken Hollandsch, ‘u gerust, ik goed zorgen, ik haar sendiri naar de koeboer-an brengen, ja! voor kembang-melatti is t-er-ook!’ (‘Mevrouw, zijt u maar gerust, ik zal goed voor alles zorgen, ik ga zelve mede naar 't kerkhof, melattibloemen heb ik ook.’)

Deze wel eenvoudige, maar uit het harte wellende woorden van den Indo werken als balsem op het thans zoo opgewonden gemoed van mevrouw Beijers. Een blik van dankbaarheid straalt door hare betraande oogen, gelijk een zonnestraal plots vriendelijk kan gluren door een bewolkte, sombere lucht.

En als straks de sloep van den havenmeester, met haar treurigen last pijlsnel voortgeroeid, langzamerhand uit 't oog verdwijnt, zoolang mogelijk nagestaard door de treurende ouders, kan ook onze zeerob, de ronde gezagvoerder, zich niet langer bedwingen. Met een stem, zoo benauwend alsof hem iets in de keel stokte, kwam 't er uit:

‘Mevrouwtje lief, geen nood hoor! 't is in goeje handen! Ik ken dien ouwe sinjo al 25 jaar, 't is 'n vent met 'n hart van goud, al is ie 'n beetje an de blauwe (bruine) kant uitgevallen!’

Met heel veel tact en onder opwekkende woorden weet hij 't gezelschap terug te geleiden naar de verblijfplaats der 1e klasse passagiers, om zich dadelijk hierna naar de commandantsbrug te spoeden.

Korte bevelen weerklinken. 't Anker wordt gelicht.

‘Langzaamaan vooruit!’

De machine begint te zuchten en te stampen, de schroef boort klotsend in 't water, kleine golfjes spatten vóór tegen den boeg uiteen; 't zeekasteel zet zich in beweging, de wanden trillend en krakend.

‘Volle kracht!’

En daar doorklieft het vaartuig wederom de zilte golven, de golven, in wier schoot heden geen hoogtij is gevierd ter ontvangst van een nog in de volle reinheid des levens gestorven menschenkind.

En voort, voort gaat 't schip, koers zettende naar de volgende post, overbrengende twee menschen, echtelieden, die door hunne innige wederkeerige liefde zich wel is waar reeds voorheen sterk gevoelden in den strijd des levens, maar die thans door nog hechtere banden zijn aaneengesnoerd, - door een *samenvoelend* gemis, een leegheid, teweeggebracht door 't verlies van *hun eersteling*, *hun lieveling.*

Dat één gevoelen zal hen straks de wisselvalligheden en de misères van dit ondermaansche leven lichter helpen dragen.

Het te water laten van Hr. Ms. pantserschip ‘Hertog Hendrik’, door Madjoe. Met illustratiën.

Hoe ver wij ook teruggaan in het verleden, steeds geven geschiedschrijvers en dichters, romanciers en natuurvorschers ons in boeiende en schoone beschrijvingen de weelderige pracht te aanschouwen, die in de natuur ligt opgesloten. Doch hoe ver wij ook teruggaan, steeds wordt ons de grilligheid der groote, onmetelijke zee en het even oneindige luchtruim in dezelfde kleuren geschilderd; dàn eens laat god Neptuun de blauwe golfjes kalm, zachtkens wiegen en de zonnig beschenen Vaderlandsche kust onder een matblauw, onbewolkt hemelgewelf streelen, om op een volgend oogenblik, onder loodzwarten wolkendruk en zware stormen, door hemelhooge golven, dijken en duinen te geeselen.

Hoe geheel anders is het den mensch gegaan, die, God liefhebbende met alle de goddelijke krachten, die in hem gelegd waren, reeds in de vroege oudheid begon de machten van den god der zeeën te bestrijden.

Vanaf de eenvoudige kano uit boomschors, waarmede de onbeschaafde natuurmensch ten strijde toog, om ter zee zijn natuurgenooten te bevechten, heeft, door eeuwen en eeuwen heen, het menschelijk vernuft zich ontwikkeld en heeft de scheepsbouw een vlucht genomen, die ieder Nederlander kan volgen in onze zoo schoone geschiedenis van het Zeewezen.

Daarin kan hij door alle eeuwen heen nagaan, hoe met het ontwikkelen van onzen scheepsbouw, de roem onzer voorvaderen op de groote, onmetelijke zeeën toeneemt en Nederland, onder het voeren van het *rood, wit* en *blauw*, gesteund door het onvergankelijk *oranje,* zich een naam heeft verworven, die thans, nu de

wereldbeschaving de bloedige zeeoorlogen onnoodig maakt, even geëerd is als in den tijd der Trompen en van De Ruyter.

En thans staat op 's Rijks werf een duizenden kilogrammen

zware hoeveelheid staal op stapel, vormende, door duizenden bouten aaneengeklonken, een groot pantserschip van onze Koninklijke Nederlandsche Marine.

Den 8^{en} Maart 1901 was het den laatsten dag der feestweek; en woei er des morgens al een gure wind, zoo kwam er tegen den middag toch een zonnetje te voorschijn. Het was den dag dat Hare Majesteit, onze geëerbiedigde Koningin, op de Marinewerf, ter eere van haar huwelijk, de kiel zou doopen van het schip, dat den naam van Haar Gemaal zou dragen.

Plechtig was haar komst op de Marinewerf, toen zij voorbij die eerewacht schreed, getrokken uit dat korps, waarmede de Nederlandsche Marine groot is geworden, '''t *Korps Mariniers.*'

En toen Z. Exc. de toenmalige minister van Marine Hare Majesteit de Koningin en Haren Gemaal had welkomgeheeten, volgde er een groote stilte. H.M. trad op de tribune naar voren en sprak met heldere stem: 'Ik doop dit pantserschip "Hertog Hendrik" en voeg daarbij den vurigen wensch, dat het onder Gods zegen de Nederlandsche vlag hoog zal houden en den naam van den Prins der Nederlanden eere zal aandoen,

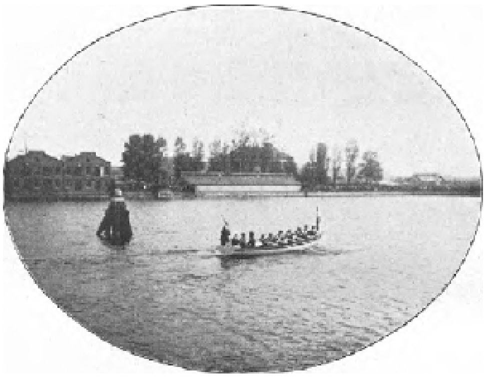

Aankomst van den Prins op 's Rijks Marinewerf te Amsterdam.

tot heil van ons dierbaar vaderland!'

Waren dit de woorden van Haar, die wij Nederlanders allen zoo hartelijk liefhebben, weinig dachten wij dat ruim een jaar later, nu de 'Hertog Hendrik' de hand des bouwmeesters zal verlaten om in zijn woelig element, trotsch, statig als een zwaan, neer te dalen, Zij niet in staat zou wezen de plechtigheid van het van stapel loopen zelf te leiden.

En mogen wij dankbaar zijn, dat God onze lieve Koningin behouden heeft voor het Nederlandsche volk, zoo bleek bij de komst van den Prins der Nederlanden toch, dat een zekere ledigheid werd gevoeld door de afwezigheid van onze Vorstin, zoodat de veelvuldige hoera's er het kenmerk van droegen.

Kenmerkte zich de 8e Maart 1901 door het ruwe weder, dat eerst later in het oranjezonnetje overging, bij al het veranderlijke, dat wij in het tijdsverloop van een jaar mochten opmerken, was het weêr onveranderd in zijn grilligheid gebleven, want ook op den 7en Juni 1902 daagde 't uit het oosten onder slagbuien en stormwind, en eerst later brak het wolkenfloers en scheen de zon in geheel haar goudgele stralenpracht.

Doch laat ik liever verhalen, wat op den 7en Juni 1902 vermeld mag worden in de geschiedboeken van het Nederlandsche zeewezen.

In de uniform van Schout-bij-nacht gekleed, kwam Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins der Nederlanden ten 10.8 met den gewonen passagierstrein aan. Op het perron werd de Prins door den Burgemeester, den kapitein t/z P.F.H. Volcke en den luitenant t/z 1e klasse Jhr. C. Hooft Graafland verwelkomd.

Een sloep, geroeid door forsch gespierde Janmaats, bracht den Prins met flinke, krachtige slagen naar de Marinewerf; op de schepen werd geparadeerd, volgens oud vaderlandsch gebruik.

Reeds gedurende den ganschen morgen was het op de werf zeer levendig geweest, om al die voorbereidende maatregelen te nemen, die noodig waren om de plechtigheid van 't van stapel loopen goede kans van slagen te geven. Vele officieren van zee- en landmacht waren met hunne gasten er op uit om op de tribune en de verdere bestemde plaatsen een goed kijkplaatsje te veroveren, terwijl overal, waar maar een stukje van de ‘Hertog Hendrik’ te zien was, de menschen saamgeschoold waren. Terzijde van de tribune was een sierlijk paviljoen opgetrokken, dat door zijn slanken vorm en zijne heldere kleuren, met de eenvoudige doch smaakvolle decoratie zeer de aandacht trok. Het plafond was van geel satinet, terwijl de balustrade met resedakleurige stof was bekleed. Een fraai kleed en tapijt volmaakten het geheel, dat door zijn eenvoudige deftigheid volkomen paste bij de te volbrengen plechtigheid.

's Lands hooge autoriteiten, zoowel burgerlijke als militaire, gaven door hunne aanwezigheid blijken van belangstelling in een voor de Marine zoo groote gebeurtenis, en zeer zeker mogen wij niet vergeten te vermelden, dat de Etat-Major van 't Oostenrijksche schip ‘Szivetvàr’ dit feest met zijne tegenwoordigheid vereerde en door de Marinemuziek met het Oostenrijksche volkslied werd verwelkomd.

Toen de Prins aan wal stapte, ging hij na de verwelkoming door den Vice-admiraal, directeur en commandant der marine te Amsterdam, de eerewacht langs, die in afwijking van de traditie niet meer bestond uit mariniers, doch uit eene combinatie van matrozen van verschillende schepen en mariniers, eene verandering, die wel geconstateerd, doch niet toegejuicht mag worden. Daarna betrad de Prins het paviljoen en liet zijn blik rusten op het groote stalen gevaarte, dat, in helroode menieschildering, daar voor hem lag en dat in zoo'n korte spanne tijds, door de noeste vlijt van een klein tal arbeiders, verrezen was uit die kiel, die hij nog zoo kort geleden zag inzegenen door zijne Gemalin, onze Koningin.

Het pantserschip ‘Hertog Hendrik’ werd in 1900 op stapel gezet en is geheel uit staal vervaardigd. Het stalen pantser heeft, wat den gordel betreft, een dikte van 150 - 100 mM., terwijl geschutstoren, barbetten en commandotoren 250 mM. en het dek 50 mM. dik gepantserd is. Het schip is voorzien van twee schroeven, is 96,6 M. lang en 15,2 M. breed, terwijl de diepgang 57 dM. bedraagt. De waterverplaatsing in M^3 zeewater (1026 KG.) is 4950; het stoomvermogen bedraagt 6000 indicateur paardekrachten.

De bewapening zal bestaan uit 2 kanonnen van 24 cM., 4 id. van 15 cM. No. 4, 8 id. van 7,5 cM. No. 3, 2 id. van 7,5 cM. A., 2 mortieren van 7,5 cM. A. en 4 mortieren van 3,7 cM. De torpedo-inrichting bestaat uit 1 lanceerbuis en 2 torpedo-kanonnen. De bemanning zal 342 koppen tellen.

Waren reeds vóór de komst van den Prins onder vroolijke hamerslagen de stutten weggevallen, nauwelijks had het ‘Wilhelmus’ geklonken en was de standaard geheschen op het Vorstelijk paviljoen, of de werkzaamheden werden hervat en gaf het hijschen van een blauwe vlag bij het ach-

terschip aan, dat de klink aan de onderzijde van de helling was weggeslagen; daarna werd een tweede blauwe vlag omhooggetrokken, aangevende

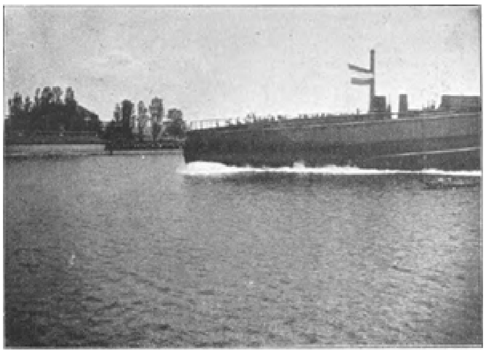

Het afloopen van het pantserschip ‘Hertog Hendrik’, op het oogenblik dat het achterschip in 't water duikt.

dat het schip, alleen nog slechts gehouden door de laatste voorklink, gereed was voor het verlaten der helling.

De minister van Marine trad op den Prins toe en sprak zijn rede uit, die door den Prins der Nederlanden met flinke, duidelijke stem als volgt werd beantwoord:

‘Het is mij een groot voorrecht aan den wensch

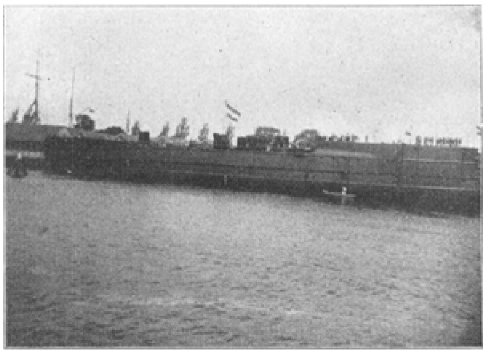

Het pantserschip “Hertog Hendrik” na 't afloopen.

van H.M. de Koningin te voldoen, om het van stapel loopen van dit pantserschip te bewerkstelligen. Ik spreek daarbij den oprechten wensch uit, dat dit schip, dat mijn naam draagt, in alle tijden en onder alle omstandigheden de eer der Koninklijke Nederlandsche Marine zal hooghouden en dat het onder Gods zegen onze geliefde driekleur ongeschonden moge bewaren.’

Na deze woorden trad de Prins naar voren en verbrak met vasten slag den laatsten band, die de ‘Hertog Hendrik’ op de helling hield. Door den vorstelijken slag de draad doorgehakt zijnde, viel het zware valgewicht neer, sloeg de laatste klink weg, nog een ondeelbaar oogenblik, en in het reuzengevaarte kwam beweging, eene beweging, die met ieder oogenblik grooter werd, totdat het schip pijlsnel, met majestueus sierlijke beweging, in het heldere kristalblauwe water neerdook, onder de donderende hoera's der menigte, om, met een nog sierlijker wending omzwaaiende, voor den Prins bewegingloos te blijven liggen, als noodende om de schoonheid zijner lijnen te bewonderen.

Had de Marinemuziek opgewekte nummers ten beste gegeven, thans klonken de tonen van een koraal over de watervlakte in al haar statige, tot ernst stemmende plechtigheid.

Nog hechtte de Prins het Ridderkruis van de Orde van den Nederlandschen Leeuw op de borst van den vice-Admiraal P. Zegers Veeckens, om onder het spelen van het Volkslied en de hoera's der duizenden menschen, aldaar saamgestroomd, met vluggen riemslag te worden weggevoerd.

Hiermede was de plechtigheid afgeloopen, en kon de uiteenvloeiende menigte van gasten en nieuwsgierigen de blijde mare naar heinde en ver verspreiden, dat Nederland een nieuw pantserschip rijker is geworden.

José's verloofde.
Door Jo M.
(*Vervolg van blz.* 272.)

De slag was zoo geheel onverwacht geweest, zoo ontzettend plotseling; zij had hem zóó liefgehad, hem verafgood, zij was blind geweest voor al zijn gebreken, zij had onbeperkt in hem geloofd, hem vertrouwd, zich geheel aan hem overgegeven, zooals slechts vrouwen met een edel karakter, als zij, doen k o n d e n .

En nu was hij voor haar verloren, hij was niets, niets meer voor haar, een arm zwak schepsel, dat nooit haar bewondering was waardig geweest....

Vroeg in den morgen kwam men haar wekken. Het jonge meisje, dat zij dien nacht gelogeerd had, sprak luid, men kon haar in de gangen hooren. Zij had zeker koorts, zij zag er zoo verhit en ellendig uit, en of de juffrouw niet eens wilde komen.

José stond haastig op en begaf zich naar het aangrenzend vertrek, waar haar kleine beschermelinge lag.

Tilly zat recht overeind in haar bed; haar oogen stonden verwilderd en zij zag bloedrood.

Toen José binnentrad, begon zij te zingen.

‘Ga liggen,’ zei José teeder tot haar, maar het meisje begon luid te lachen en bood weerstand. ‘Haal dokter Ponsen,’ zei zij tot het dienstmeisje, ‘ik zal hier bij haar blijven.’

Toen dokter Ponsen, hun huisdokter - een jonge man nog, met sympathiek, ernstig voorkomen - binnentrad, behoefde hij niets te vragen.

Nu begreep hij, dat de ‘praatjes’ op waarheid berustten.

In een plotselinge opwelling van medelijden en hartelijke genegenheid stak hij José de hand toe en drukte haar stevig.

‘God zegene u,’ zeiden zijn oogen en m e e r , doch José wendde droevig haar gelaat af en wees naar haar patiënte.

‘Maak haar beter,’ zei zij. ‘Meer vraag ik niet.’

Toen liet zij hem alleen en bad om het herstel van haar jeugdige beschermelinge - haar mededingster.

* * *

Drie weken lang zweefde Tilly tusschen leven en dood.

Arme Tilly! Zij had aan den rand des grafs gelegen en voelde nu langzaam haar krachten terugkeeren... en met kracht keerde ook het gevoel van smart, het besef dat de toekomst voor haar niets goeds meer bevatte, weer.

'Tilly,' zei José op een zonnigen morgen. 'Het is nu drie weken geleden, dat gij hier tot mij kwaamt. Zijt gij nu sterk genoeg met mij over "zaken" te spreken? Mijnheer Langdale heeft iederen dag naar u gevraagd.'

Tilly, die nog uiterst zwak was, begon te schreien.

'Neen,' snikte zij, 'neen. Ik zal heengaan, en wanneer hij mij niet meer ziet, zal hij mij spoedig genoeg vergeten zijn en zich bewust zijn hoe verkeerd hij heeft gehandeld door ons beiden te bedriegen. En dan... zult u hem vergeven en zal alles in orde komen.'

'Luister, Tilly, spreek nu eens verstandig. Al zou Henri mij weer kunnen beminnen en mij zijn vrouw wenschen te maken, dan toch zou mijn antwoord neen zijn, omdat ik weet, dat hij nooit zóóveel van mij zou kunnen houden als van u.'

'U hebt hem niet langer lief?'

'Neen, Tilly, en gij behoeft mij ook niet meer te beklagen.'

Het meisje richtte zich op haar elleboog op.

'Neen, neen, t o c h moet ik weg. Het verschil in stand... nooit tevoren had ik het gevoeld, maar sedert ik u ken, geloof ik niet, dat ik hem ooit gelukkig zal kunnen maken.'

'Maar Tilly, gij wilt hem toch zien en hem dit zelf zeggen?'

'Neen, neen, ik k a n niet,' vervolgde zij hartstochtelijk. 'Hij heeft mij nooit toebehoord. Laat mij heengaan en hem nooit weerzien!'

Een uur later verliet zij haar, met de belofte voor haar uit te zien naar een gepaste betrekking, en veertien dagen later, vroeg in den morgen, nam het meisje afscheid van haar beschermvrouw, welke zij onder hevig gesnik vaarwelkuste.

Toen Tilly vertrokken was, schreef José Henri een briefje met het verzoek even bij haar te komen. Zij schrikte op het zien van zijn veranderd gelaat en vriendelijk stak zij hem de hand toe.

'Gij zijt ziek geweest, vrees ik,' zei zij.

'Niet ziek, maar ellendige onzekerheid is erger dan ziekte.'

'Ja, maar de onzekerheid is nu voorbij, ofschoon ik vrees, dat de zekerheid u meer ellende zal brengen dan gij vermoeden kondt. Ik heb met Tilly over uw huwelijk gesproken, maar zij gelooft nog steeds dat wij van elkander houden, en daarom is zij heengegaan. Neen, stil, maak mij mijn taak niet moeilijker nog. Zij weigert beslist u te zien, tenzij gij of ik bewezen hebt, dat wij niets meer voor elkander zijn.'

'Gij bedoelt,' vroeg hij heesch, 'totdat gij of ik getrouwd zijt? José Carruthers, hoe kunt gij zoo wreed zijn? Maar ik zal weten, waar zij is, al moet het mij mijn leven kosten!'

Hij greep haar stevig bij den arm. Zij ontmoette zijn blik zonder eenige aarzeling en verdroeg zijn heftigheid als een heldin; maar toen zij sprak, was ieder woord een steek.

'Denkt gij dat ik u bedrieg, Henri Langdale? Had ik dit kunnen voorzien, ik had u niet hier laten komen. Tilly is in veiligheid; zij wenscht slechts dat gij dit a l l e e n weten zult en dat zij u nog liefheeft en u altijd zal blijven beminnen.'

Hij liet haar arm zinken, maar bleef haar aanstaren.

Op dàt oogenblik haatte hij haar, de vrouw, die hij eens had liefgehad en die nu de vrouw, die hij boven alles beminde, geholpen had van hem te vluchten.

'Ik zal haar zoeken, al was het tot het eind dezer wereld, en wanneer zij in verkeerde handen mocht zijn gevallen door uw toedoen, dan zal ik het op u verhalen en gij zult de volle straf van uw zonde hebben te dragen.'

Zij zag naar hem met een zwak, treurig lachje.

'Henri, ik ben dat arme kind meer genadig geweest, dan gij ooit waart, en daarom zie ik er van af mij te verdedigen.'

Hij sprak nog eenige bittere woorden tot haar en zij luisterde zonder een ooglid te bewegen, zonder eenig zichtbaar teeken van ontroering op haar lief gelaat; maar toen hij ten laatste vertrok, zonk zij met een kreet op haar knieën.

'En dit was dus de man, dien ik liefhad?! O, God, vergeef het mij wanneer ik hem te hard beproefd heb vanavond.'

En misschien stierf toen het laatste sprankje liefde voor hem in haar hart weg.

Ja, Tilly w a s heengegaan en slechts José wist waarheen.

José leidde weer haar oude leventje, alsof er niets gebeurd ware. Zij bezocht haar arme gezinnen, vertroostte de zieken en kookte soep voor hen. Dokter Ponsen had zijn trouwe hulp weergevonden en bewonderde haar om haar moed en zelfopoffering. Zóó ging een jaar voorbij, een jaar van eenzaamheid, verdriet en ellende.

Op een avond, zeer laat nog, bezocht zij een arme, zieke vrouw, bij wie zij dokter Ponsen ontmoette.

Hij zag haar verwonderd aan en trachtte den somberen blik in haar oogen te ontsluieren.

'Het is reeds laat, José,' zei hij plotseling. 'Mag ik u naar huis geleiden? Men zal zich over u bezorgd maken.'

Zij lachte droevig, terwijl zij hem naar buiten volgde.

'Er moet u vandaag iets diep getroffen hebben,' zei hij. 'Wilt gij mij geen deelgenoot maken?'

'O, neen, het zou zoo beuzelachtig lijken,' antwoordde zij.

'Gij zijt ongelukkig, José,' barstte hij plotseling uit. 'Laat mij spreken. Ik heb u reeds drie jaar lang bemind. Geef mij het recht u te beschermen en uw leven gelukkig te maken.'

Verschrikt, bedroefd staarde zij hem aan. Hij had zijn geheim zóó goed verborgen, dat verrassing en medelijden haar weerhielden te spreken.

Hij kreeg meer moed en vervolgde openhartiger.

'O, houd op,' kreet zij, 'ik had hier nooit van gedroomd. Ik heb u als mijn besten vriend geacht, en u nu te verliezen zou mij zoo ongelukkig maken. Maar o... ik kan u niet antwoorden...'

'Gij behoeft uw v r i e n d niet te verliezen,' antwoordde hij snel. 'Vergeef mijn vrijpostigheid. Laat alles weer zoo zijn als voorheen.'

Zij zag hem vol sympathie een oogenblik in de oogen.

'Het is aan mij, u vergiffenis te vragen voor het verdriet dat, God weet, ik u aandoe. Ach, zie mij zoo niet aan. Het is niet omdat ik Langdale nog liefheb, dat is alles voorbij, afgedaan; doch ik ben teleurgesteld in den man. Mijn vertrouwen werd zoo wreed geschokt. Er bestaat voor mij geen liefde meer.'

'Ik zal niet wanhopen,' zei hij ernstig, 'nu gij Langdale niet meer bemint.'

Zij waren haar huis genaderd. Eerbiedig kuste hij de hand, die zij naar hem uitgestoken hield.

‘Ach, dat ik hem liefhebben kon,’ murmelde zij, zich naar haar kamer spoedende.

* * *

Een jong meisje stond bij een geopend venster met een brief in de hand naar buiten te staren.

Er lag een sombere trek op haar mooi, lief gelaat, hetwelk aan haar voorkomen iets interessants, innemends gaf.

Een oudere dame sloeg haar gade en vroeg zacht:

‘Toch geen slecht nieuws, Mathilde?’

Het meisje zuchtte.

‘Ik wilde dat ik neen kon zeggen, lieve mevrouw. Ik verkeer in een moeilijk geval. Ik weet niet wat mijn plicht is. U kent mijn geschiedenis, niet waar? En u kent juffrouw Carruthers? Gelooft u dat zij er de vrouw naar is tweemaal te beminnen?’

‘Dat kan ik niet zeggen, doch zij is een trotsche vrouw en Langdale's gedrag schijnt alle sympathie voor hem in

haar gedood te hebben. Hoe komt gij zoo in eens op die gedachte?'

'Door dezen brief. Zij schrijft mij een hartelijk, vriendelijk briefje. Zij zegt dat hij mij nog steeds liefheeft en dat ik alleen hem redden kan uit verderf.'

'Daar heeft zij ongelijk in,' antwoordde haar moederlijke vriendin haastig. Wanneer hij u werkelijk liefhad, zou hij trachten zijn leven uwer meer waardig te maken. Huw nooit een man om hem te verbeteren; het is een vergeefsche poging en gij zoudt altijd berouw over uw opoffering hebben. Doe uw brief maar weg en tracht er niet meer aan te denken. Ik zou bitter teleurgesteld zijn wanneer gij vanavond faaldet. Kom, nog één repetitie en dan geef ik u de rest van den dag present.'

Er zich niet van bewust, stond zij later boven voor haar spiegel en beschouwde zichzelf.

Wat was zij veranderd!

Twee jaren van omgang met beschaafde menschen hadden haar verfijnd. Zij was nu een d a m e , als dame gekleed, met zachte, blanke handen en een tenger, lief figuurtje.

'Hij zou mij niet meer kennen,' murmelde zij. 'Zou hij mij nog liefhebben, of was het mijn hulpeloosheid, die hem het eerst in mij aantrok en zijn hart tot medelijden bewoog? O hemel! God vergeve mij, zoo ik slecht handel in uw liefde te weigeren. Het is om u en om harentwil.'

Haar gedachten gingen terug tot dien morgen vol ellende, toen zij van José afscheid had genomen. Haar oogen vulden zich met tranen.

'Wat wilt gij gaan doen?' had zij gevraagd.

'Ik weet het niet. Er zal wel ergens werk voor mij te vinden zijn,' had zij luchtig geantwoord. 'Wanneer ik maar knap genoeg was, ging ik naar het tooneel.'

José had een oogenblik nagedacht en toen gezegd:

'Wanneer ik u de middelen verschaf, Tilly, om uzelf in alle opzichten een waardige positie te veroveren, wilt gij mij dan beloven uw best te doen en profijt te trekken van het onderricht?'

Zij had haar toen van haar vriendin gesproken, een groot actrice, die wellicht wel een leerlinge zou willen opleiden; en nu, na twee jaar studie, zou zij voor het eerst in een ondergeschikt rolletje optreden.

Vreemd, dat zij juist dezen dag een brief van José moest ontvangen, die haar smeekte haar carrière op te geven en Henri gelukkig te maken.

'Dat kan nooit meer,' snikte zij. 'Het zou laag zijn, nu, na alles wat zij aan mij gedaan heeft, haar laatste hoop op geluk haar te ontnemen.'

Zij schreef José dus, dat zij nooit met Langdale zou huwen, en sloot een briefje voor Henri in, met verzoek het voor haar te doen bezorgen.

Het bloed week uit zijn gelaat, toen hij het tooverwoord 'Tilly' als onderteekening van een aan hem gericht schrijven in een onbekende, fraaie dameshand las.

De Tilly, die hij kende, had een kinderhand gehad, wier taal en stijl veel te wenschen overlieten.

Zij schreef hem, dat zij met hart en ziel zich aan de kunst gewijd had en niets liever zien zou, dan dat hij met José huwde. Zij besloot haar brief met een oprechten wensch voor zijn geluk en teekende: 'Uw vriendin'.

Hij had zijn verwrongen gelaat opgeheven en luid gelachen.

Zijn vriendin!

Hij had alles voor haar willen opgeven en zij had de liefde vergeten, die zij gezworen had dat eeuwigdurend zou zijn!

Had zij hem niet lief meer? En beminde José hem werkelijk nog?

Hij nam zijn hoed en zocht haar op.

‘Excuseer mijn bezoek,’ begon hij.

‘O, geen excuus. Ik heb zoo vaak gewenscht dat wij vrienden zouden zijn,’ zei zij vriendelijk. ‘Het is mij een groot genoegen, dat gij gekomen zijt.’

Haar blik was zoo vriendelijk, haar stem zoo oprecht, dat hij vervolgde:

‘Ik moet u eerst vergeving vragen, José, voor mijn onheusche behandeling. Ten laatste ben ik tot bezinning gekomen. Tilly heeft mij geschreven. Zij leeft voor de kunst, zegt zij. Zij hoopt dat wij, gij en ik, nog eens gelukkig zullen worden samen.’

‘Arme Tilly! Ik wist het wel, zij zal niet rusten, voordat ik goed en wel getrouwd ben en dus bewezen heb niets meer voor u te gevoelen.’

Hij lachte bitter.

‘Neen, dat niet; de schuld ligt alleen hierin, dat gij haar een verkeerde opvoeding hebt gegeven. Wilt gij mij zeggen, waar ik haar vinden kan?’

‘Ik mag niet, ik heb mijn eerewoord gegeven.’

‘Gij zijt allen gelijk!’ kreet hij teleurgesteld. ‘De hemel vergeve u uw hardheid...’

‘Neen, ik m a g niet. Ik heb het haar beloofd. Zeg nu geen woorden, die gij niet verantwoorden kunt.’

Hij lachte even, kort.

‘O, wat kunt gij mooi praten! Wanneer gij haar schrijft, moet gij haar uit mijn naam zeggen, dat ik haar liever dood wist dan mij ontrouw en dat zij er door uw toedoen de schuld van is, wanneer ik den verkeerden weg opga.’

Toen hij vertrokken was, zonk José in haar stoel en weende, met het gelaat in de handen.

Toen dokter Ponsen eenige minuten later bij haar werd aangediend, vond hij haar met roodgeschreide oogen.

Hij haalde diep adem en stond een oogenblik onthutst.

‘Ik ben gekomen om u belangrijk nieuws mede te deelen. Ik wilde het u het eerste laten weten.’

‘Dank u. Het betreft dan natuurlijk uzelf?’

‘Ja, men heeft mij benoemd tot directeur van het groote ziekenhuis in Hyderabad.’

‘En... zult gij het aannemen?’ vroeg zij, terwijl haar hart ineenkromp bij de gedachten aan een scheiding.

‘Ik denk het wel. Ik was eerst wel van plan te bedanken, maar sedert ik de aanstelling ontving is er iets mij in de gedachten gekomen, dat mijn plannen en inzichten veranderd heeft. Ik geef niet veel op, weet gij. Ik heb een groote praktijk, maar zij betaalt slecht en ik houd... wel van verandering.’

‘Wij... ik zal u zeer missen,’ zei zij mat.

‘Wilt... gij mij zeggen te blijven?’

‘Ik heb er het recht niet toe.’.

‘Goed, dan blijf ik bij mijn besluit. Ik vertrek over drie maanden en ik hoop, voordat ik ga, de verzekering met mij te nemen van uw toekomstig geluk en uw blijvende vriendschap.’

Zij zag naar hem door een mist van tranen. Zij begreep hem niet goed.

‘Mijn vriendschap zult gij altijd hebben,’ murmelde zij.

* * *

Het was de avond vóór zijn vertrek. Hij zou bij de Carruthers dineeren en den avond doorbrengen.

Na tafel ging José's vader naar zijn studeervertrek en liet de beide jongemenschen in elkanders gezelschap achter.

Het was een goddelijke Meiavond en de jonge dokter smeekte haar, met hem in den tuin te gaan wandelen.

Zonder een woord te zeggen ging zij hem voor en wachtte tot hij zou spreken.

‘De scheiding is nu zeer nabij. Het zal mij verwonderen of gij mij een weinig missen zult... of gij er om geeft, dat ik heenga.’

‘Niemand zal ooit de plaats vullen, die gij achterlaat,’ zei zij eenvoudig, terwijl het hart haar in de schoenen zonk.

‘Gij weet welke hoop ik gevoed had. Ik zal u er niet weer mede lastig vallen. Ik vraag u slechts mijner nu en dan te herinneren. Wanneer gij mij toe wildet staan u te schrijven, zou ik zeer dankbaar zijn.’

Waarom kon zij toen niet spreken?

Het was alsof een ijskoude hand haar op het hart gelegd werd. Aandoening overmeesterde haar, maakte haar sprakeloos.

‘Mag ik hopen, dat gij mijn brieven zult beantwoorden?’

‘Ja, ja, o ja!’

IN DEN KERSENTIJD. Naar de schilderij van E. von Bergen.

zei zij snel. ‘Ik zou het niet kunnen verdragen, dat gij geheel en al uit mijn leven zoudt zijn verbannen. Ik heb niet zooveel vrienden, dat ik er een missen kan.’

Hij maakte zich meester van een harer handen.

‘Gij zult mij alles schrijven, niet waar, lieve? Alles wat u gelukkig maakt, boezemt mij belang in. Ik dank u voor al de gelukkige uren, die gij mij bezorgd hebt, en ik zal blijde zijn eens te vernemen, dat gij het huis zijt betreden van den een of anderen goeden man die u liefheeft, zooals gij verdient te worden bemind.’

Hij kon de gedachte aan Henri Langdale dat oogenblik niet verdragen, en t o c h wist hij dat er op het oogenblik geen ander k o n zijn die hem in den weg stond.

Haar stilzwijgen beteekende voor hem zekerheid...

Hij kon niet raden hoe groot de strijd was met haar trots.

Zij had het willen uitgillen h o e lief zij hem had, maar zij durfde niet.

‘En u, dokter Ponsen,’ begon zij op onvasten, treurigen toon, ‘hoe zal ik u danken voor al uw vriendelijkheid. Gij zijt mijn trouwste vriend geweest en ik kan u niets vergelden; uw herinnering zal steeds bij mij in dankbaarheid leven. Ik zal bidden voor uw welzijn...’

Zij stonden een oogenblik stil.

‘Het wordt laat,’ zei hij, ‘en de avonden zijn nog koel. Wilt gij mij hier vaarwelzeggen, vóór wij weer binnengaan? Ik heb nog veel te doen en gij moet uw gezondheid niet overschatten. Zeg mij vaarwel, José, voor het laatst...’

Zij was doodsbleek en trilde over al haar leden. De hand, die hij in de zijne hield, was ijskoud geworden als in den dood.

‘Vaarwel,’ murmelde zij werktuiglijk, terwijl de tranen haar langs de wangen stroomden.

In dat oogenblik vergat dokter Ponsen zijn voornemens.

Hij drukte haar in zijn armen, kuste haar op voorhoofd, lippen en oogen, en droomde een oogenblik dat zij zijn geliefde was door leven en dood.

Zij trilde, kromp ineen onder zijn hartstochtelijke omarming en verlangde naar den dood.

Zóó sterven, in de gelukkige wetenschap bemind te zijn!

Hij liet haar los; zijn gelaat was bleek als het hare....

‘Vaarwel, hartelief... vaarwel!’

Zij wilde hem naloopen, hem toeroepen: ‘Blijf, ik wil de uwe zijn!’ Maar haar mond bleef gesloten en zij stond als aan den grond genageld.

‘Blijf!’... Maar dokter Ponsen hoorde haar niet meer; spottend weergalmde de avondwind haar smartelijke bede.

‘Blijf!’ fluisterde de wind.

‘Blijf!’ tjilpten de vogels.

‘Blijf!’ kabbelden de golfjes achter haar in het water.

Blijf! Blijf! Maar dokter Ponsen vervolgde met gebogen hoofd zijn weg.

En hij ging... hij bleef niet...

(*Slot volgt.*)

In den kersentijd.

Jantje heeft zich van morgen een kies laten trekken. Hij heeft er wel lang over gedacht of hij het wel doen zou, maar hij had zoo'n erge pijn, en wat meer zegt, vader had hem een dubbeltje beloofd en moeder een stuiver.

En nu is de kies er uit, de pijn is vergeten, het geld in ontvangst genomen en omgezet in een heerlijke portie kersen. Hij heeft er wel wat veel, maar zusje Mien houdt er ook van; die stopt hij er dus af en toe een in den mond. Je bent een aardige jongen, Jantje!

Kinderen.
Door G.W. Fris.

Bespottelijk, kinderachtig,... maar het wàs nu eenmaal zoo, zij kon er niets aan doen... Altijd had zij het even verschrikkelijk gevonden, als hij van haar wegging: zonder hem gevoelde zij zich niets anders dan een verlegen, onbeholpen bakvischje, een schip zonder roer...

Hij had het maar weer al te goed begrepen: straks nog had hij getracht haar moed in

POPPENTOILET. Naar de schilderij van G. Igler. (Zie blz. 283.)

te spreken, zijne handen licht op hare schouders, zijne oogen diep in de hare, als wilde hij haar brengen onder hypnose...

'Niet sentimenteel zijn, hoor, vrouwtje,' had hij gezegd, 'het is maar eene korte scheiding; over tien dagen hoop ik weer in levenden lijve voor je te staan! Wat beteekent nu zoo'n manoeuvertje; denk je eens in den toestand in van eene Indische officiersvrouw, die haar man op expeditie ziet gaan: dàt is nog eens wat anders'...

Ja, maar dat kwam zij ook nooit te boven, dag en nacht zou zij in den doodelijksten angst zitten....

Hij had hartelijk om haar gelachen:

'Gelukkig schieten wij hier in Holland vooralsnog enkel met los kruit op den vijand, de kans van sneuvelen is dus niet zoo héél groot... Troost je nu in mijn afwezigheid maar met de jongens, schat, en denk er aan, dat ik bij mijn terugkomst niet door een vrouwtje met bleeke wangen en roode oogen verwelkomd wil worden... Zul je dat, zeg?'

Even had zij van ja geknikt, haar uiterste best doende zich flink, dapper te houden, maar het verraderlijke vocht was ook tegen haren wil opgeweld uit zijn bron, in groote druppels naar omlaag getuimeld...

En nog eenmaal had hij haar aan zijn hart gedrukt, omhelsd, gekust die stoute oogen....

Lang staarde zij hem achterna, en zelfs toen zij hem al geheel uit het gezicht had verloren, bleef zij nog uit het raam hangen, turende in de richting waarin hij was verdwenen... Maar eindelijk toch moest zij het opgeven, zich terugtrekken in die kamer, die haar nu zoo akelig leeg en doodsch voorkwam....

De jongens sliepen nog, hij had hen niet willen wekken, tevreden met even heel voorzichtig een zoen op hunne blozende wangetjes te drukken.

Matineus als dat volkje altijd was, maakten hunne heldere, opgewekte stemmetjes echter gelukkig een spoedig einde aan de sombere stilte harer nabetrachtingen.

‘Moeder!... Moeder!... Is vader al weg?’ schreeuwde Herman uit alle macht, toen hij niet dadelijk antwoord kreeg kinderlijk ongeduldig twee-, driemaal zijn vraag herhalende.

Zij haastte zich naar boven, naar hunne aparte kamer, begroette hen hartelijk:

‘Dag mijn lievelingen; zijn jullie al wakker?... Lekker geslapen, ja?’

‘Dag moeder!’... heette Jan haar welkom, in zijn witten hanssop, ruim om zijn dikke, mollige beentjes, overeind in zijn ledikantje staand, de armpjes naar haar uitgestrekt, een blijden lach over zijn ronde, baby-achtige toetje, de rose lipjes gereed voor den morgenkus; maar Herman, òpzittende in zijn ‘groote-menschen-bed’, drong nogmaals aan, het verdriet over de wel-vermoede teleurstelling reeds op zijn fijnbesneden, intelligente gezichtje afgespiegeld:

‘Toe, moeder, zeg het nu toch; is vader al weg?’

‘Ja, vent, vader is vertrokken, maar ik moet jullie allebei een heelen boel zoentjes voor hem geven,’ probeerde zij te troosten. Vóór zij nog geheel was uitgesproken mopperde de oudste echter reeds bedroefd:

'Och,... wat jammer!...'

En als een echo klonk het zware stemmetje van den kleinen Jan:

'Och,... wat jammer!'...

Onder het aankleeden moest zij hen voortdurend van vader vertellen, hoe hij er had uitgezien, of hij zijn schietpistool had meegenomen en zijn veldflesch, en dat mooie ding bij zich had, waar alles zoo groot in was, als je er in keek, en of hij ook dat gekke taschje weer op zijn rug droeg, net als de jongens, die naar school gingen... En zij wilden weten, hoelang vader nu in den trein moest zitten. Dat was toch zeker wel erg prettig, acht uur achter elkaar in het spoor, 'zóo boel uur,' zei Jan, terwijl hij zijn beide handjes omhoogstak met alle vingertjes uitgespreid...

Den heelen dag praatten zij over vaders reis: een omnibus met looden soldaatjes, de militaire trein, waarmede deze naar Gelderlands heidestreken werd overgebracht, was het eenige speelgoed, dat genade in hun oogen vond...

Wat zou zij hebben moeten beginnen zonder die kinderen, die heerlijke, lieve bengels met hun vroolijk gesnap, hun gezellig rumoer, hun nooit eindigend geroep van 'moeder dit' en 'moeder dat'?

O, maar straks zouden zij slapen, dan was zij alleen, den langen, langen avond...

Moe van het vroege opstaan na een onrustigen nacht, - zij was bang geweest niet tijdig genoeg wakker te zullen worden, had met alle geweld zelf thee voor haar man willen zetten, zorgen dat hij behoorlijk zou kunnen ontbijten vóór hij op reis ging, - ook nog wat zenuwachtig van het afscheid van dien morgen, overvalt haar plotseling een groote vrees voor die komende eenzaamheid, en in een nameloos verlangen naar hem, die nu zoo ver van haar af is, dien zij zal moeten missen tien volle, volle dagen, snikt ze het uit, zachtjes, om de kinderen niet te verontrusten...

Maar reeds was Herman bij haar, liefkoosde hij haar eene hand, vlijde zich tegen haar aan, troostte medelijdend in een wel-begrijpen van de oorzaak van haar smart:

'Moeder, wat is er, hebt u verdriet, is het omdat vader weg is?'

En herhaalde de kleine Jan, terwijl hij haar met een vreeselijk meewarig gezichtje stond aan te kijken:

'Heb moeder verdriet, dat vader weg is?'

Snel droogde zij haar oogen, lachte hen reeds weder tegen:

''t Is niets, hoor, schatjes: moeder was maar even een klein beetje bedroefd... Jullie moet zóo naar bed en dan is moeder heelemaal alleen en dat vindt ze niets prettig...'

En toen tot Herman:

'Krijg jij nu eens een stoel, vent, en ga dan hier vlak naast me zitten. En dan komt Janneman zeker bij moeder op schoot?'...

Zij lieten het zich geen tweemaal zeggen, wel wetende wat nu volgen zou. In blijde afwachting hingen hunne blikken aan moeders mond, maar in eene onweerstaanbare behoefte aan liefde-uiting, drukte de jonge vrouw hare beide knaapjes achtereenvolgens aan haar hart, overlaadde hen met kussen...

Totdat Jan, ongeduldig wordende, haar vroeg:

'Gaat moeder nou tellen?'

'*Ver*-tellen, domme jongen,' verbeterde Herman.

'Gaat moeder nou ver-tel-len?' herhaalde de jongste.

Terwijl zij hem over zijn blonde kopje streek met het nog zoo donzige haar, informeerde zij:

'En welk verhaaltje zou mijn baasje dan wel willen hooren?'

‘Hè, moeder, vertelt u van vader,’ riep Herman daarop verlangend uit en Jantje echode:

‘Van vader, moeder!’

Voor de zooveelste maal moest zij hun nu beschrijven, hoe vader was vertrokken met al de soldaten en ook de muziek er bij, en allen in een heel grooten spoortrein waren gestapt, die hen o zoo ver had weggebracht, en dat vader daar moest gaan vechten tegen andere soldaten, die van een anderen kant waren gekomen... Maar zij schoten niet met heusche kogels, het was alleen voor de aardigheid...

Zij vonden het erg mooi en erg gek, zaten met gloeiende gezichtjes te luisteren.

‘Moeder, waar moet vader slapen,’ vroeg Herman opeens heel bezorgd, ‘zijn er bedden op de hei?’

‘Neen, vent, vader heeft daar niets dan een tentje: een groote paal, waaraan een doek is opgehangen en daaronder op den grond een hoopje stroo, om op te liggen,’ was het antwoord.

‘Och,... arme vader!’

‘Leelijke soldaten vader doodmaken,’ beweerde Jan, ‘dan moet moeder anderen vader koopen.’...

‘Neen, Jan, dat kan niet, een vader koopen,’ leeraarde de oudste wijsheid; ‘als vader dood is, dan moet Her brood verdienen, dan moet Her vader zijn, hè moeder?’

‘Foei, zeg niet zulke akelige dingen, kind,’ verbood de jonge vrouw, huiverende van het denkbeeld, dat zij als weduwe, hare jongens als weezen zouden kunnen achterblijven.

Maar Herman, zijn thema niet loslatende, vervolgde:

‘Moeder, mag ik nu ook zoolang vader zijn?’

En toen hij hare toestemming had verkregen, tot zijn broertje:

‘Jan, Herman is vader...’

‘Dan is Jan Her,’ beaamde deze.

‘Kom, jongens, naar boven,’ maakte hunne moeder een einde aan de beschouwingen, ‘het is al lang jullie bedtijd!’

‘Maar uw man moet toch op ú wachten, moeder,’.... opponeerde het pseudo hoofd van het gezin.

‘Neen, kereltje, die gekheid zullen wij niet uithalen,’ was het lachende antwoord, ‘jullie gaat slapen en dan heeft moeder eene heerlijke gelegenheid om eens een grooten brief aan den echten vader te schrijven. Van allebei er een lekkeren zoen instoppen? Ja? Goed, hoor, maar nu: voorwaarts marsch!’

Alle droefgeestige gedachten waren verbannen op dat oogenblik....

* * *

Goddank! het was de laatste dag vandaag, nog vóór tafel zou hij weer thuis zijn.

Wat was die tijd nog weer spoedig voorbij; maar zij had ook hard gewerkt, het heele huis had een groote beurt gehad, alles moest er netjes uitzien bij zijn terugkomst. En dan iederen middag dat wandelen met de jongens,.... het zou immers zonde zijn geweest om niet van het mooie weer te profiteeren, de lucht was zoo goed voor hen....

Voorbeeldig lief waren zij geweest, die bengels; hoe zelden had zij maar op hen behoeven te knorren!... Aardig, zooals Herman zijn rol van vadertje had volgehouden; nu eens had hij in allen ernst met het wijste gezichtje van de wereld aangedrongen: ‘moeder, u moet nog een boterhammetje nemen, toe, u moet goed eten,’ dan weer was hij, terwijl zij geheel opging in de huiselijke bezigheden, met een stoel komen aansjouwen: ‘ziezoo, ga u nu maar eens wat uitrusten, u bent nu lang genoeg aan

den gang,' of beknorde hij zijn broertje, dat hij niet zoo vervelend moest zaniken, anders zou moeder er nog hoofdpijn van krijgen.... Om te stelen was hij, die kleine ondeugd!

'Nu is Herman vanmiddag niet meer vader, Jan,' had hij aan de koffie den kleine verkondigd, een vooruitzicht, dat hij maar betrekkelijk weinig genoeglijk scheen te vinden.

En met een heel verdrietig snuitje had zijn broertje geantwoord:

'Dan is Jan ook niet meer Her....'

Daar ging de bel; zou hij het al kunnen zijn?.... Ja, werkelijk, hij is het, zij hoort zijn stem.

'Jongens, jongens, gauw, daar is vader!' roept zij, nog

vóór zij hem tegemoet gaat. Maar de kinderen zijn haar reeds voorbij, juichend omvatten zij zijn knieën: ‘Vader, vader! O, hoe prettig, dat u weer terug is!’ En hij beurt hen een voor een omhoog en zoent hen op hun blank-roode wangetjes, die het donkerbruine van zijn door de zon verbrand gelaat zoo sterk doen uitkomen...

Dan maakt hij zich van hen los, en in een innige omhelzing drukt hij zijn vrouwtje aan zijn hart, zijn wijfje, dat hij zoo erg, zoo heel erg had gemist...

Een oogenblik rust haar hoofdje aan zijn borst, maar in plotseling zich bezinnen neemt zij hem dan mee de kamer in en zegt:

‘Gooi nu eens gauw dien boel af, vent, je zult wel moe zijn... Zal ik gauw iets voor je klaarmaken, of willen we naar boven gaan, dat je je eerst kunt verkleeden?’

‘Het allereerst even inspectie houden,’ werpt hij haar lachend tegen, en weer, als vóór zijn heengaan, legt hij zijne handen op hare schouders, plaatst haar zóó, dat het volle licht haar op het gezicht valt, ziet haar diep, diep in de trouwe oogen...

En weer, als voor tien dagen, wordt haar gevoel haar te machtig, en tranen van dankbaarheid, dat zij weer vereenigd zijn, vloeien rijkelijk over hare wangen.

Maar eensklaps klemt haar groote zoon zich aan haar vast en hoort zij hem vleiend smeeken:

‘Huil nu toch niet, moedertje-lief; vader màg u geen verdriet doen!’....

Terwijl de kleine, dikke Jan verontwaardigd zijn vader op zijde tracht te duwen:

‘Ga jij maar weg, stouterd!’

Poppentoilet.

Zij hebben vacantie, Dora en Sientje! Een heerlijke tijd voor de beide dreumissen, maar minder prettig voor moeder, die behalve dit tweetal nog een kleiner broertje stil te houden heeft.

Vandaag zal moeder van haar beide dochtertjes evenwel geen last hebben. Zij hebben van buurvrouw wat lapjes gekregen; het naaimandje is voor den dag gehaald, en nu zal er met het poppentoilet een aanvang gemaakt worden. Eerst wordt evenwel de spiegel te voorschijn gehaald, en terwijl Sientje dien popje voorhoudt, zal Dora haar kappen.

José's verloofde.
Door Jo M.
(*Vervolg en slot van blz.* 280.)

Een maand later gaf José Carruthers zich aan een der voornaamste ziekenhuizen als pleegzuster aan. Haar vader was gestorven - een beroerte had een einde aan zijn leven gemaakt -, en nu haar ouderlijk huis was opgeheven, gevoelde zij behoefte zich aan anderer welzijn te wijden en een steun voor de lijdende menschheid te zijn.

Zoo verliep een jaar.

Zij had niets meer van Henri en slechts een enkele maal van dokter Ponsen gehoord.

‘Niemand is mij trouw gebleven,’ murmelde zij; ‘vandaag zes-en-twintig, en ik voel mij reeds alsof ik veertig was.’

Zij zag er ernstig, droevig uit.

‘Wanneer komt hij terug?’ vroeg een patiënt naast haar.
‘Wie?’ vroeg zij werktuiglijk.
‘Onze dokter, zuster.’
‘Dokter Rijder? Hij is vandaag met verlof gegaan. De goede man had rust hoog noodig; doch wij krijgen een plaatsvervanger, stel u maar gerust,’ troostte zij haar patiënten.
Toen het twee uur sloeg kwam een andere zuster haar aflossen. 't Was tijd om zich aan tafel te begeven.
Toen zij de deur harer zaal achter zich sloot, stond zij plotseling tegenover dokter Rijder's plaatsvervanger: dokter Ponsen.
Een kreet van schrik, verrassing, ontsnapte haar en zij zocht steun aan den muur naast haar.
‘José, zijt gij daar werkelijk? O, mijn lieve, lieve, zult gij mij weer zonder hoop van u zenden, of gaat gij mij vertellen dat al mijn wachten beloond zal zijn nu?’
‘O, ik heb zoo naar u verlangd,’ fluisterde zij, terwijl haar tranen langzaam vloeiden. ‘Ik dacht nooit, dat gij zooveel van mij hieldt, en toen gij weg waart, voelde ik mij zoo ellendig. Kunt gij mij mijn dwaasheid vergeven?’
Hij boog zich tot haar en kuste haar teeder.
‘Ik heb er u des te liever om,’ fluisterde hij terug.
Zij letten niet op de verwonderde, nieuwsgierige blikken van den portier, of de zusters, die elkander aflosten. Gedurende één gezegend oogenblik bestond de wereld niet voor hen; zij hadden elkander en dit uur was het hunne.
‘Wanneer dokter Rijder terugkeert, zullen wij ons huwelijk sluiten,’ besloot hij overgelukkig. ‘Ik kan u niet langer missen.’

Het einde?
Ik heb u alles van José's verloofde verhaald en kan er u niets meer van vertellen.
Wanneer Tilly van José's lippen het nieuws vernam, barstte zij in tranen uit.
‘Waar is Henri?’ vroegen haar oogen, doch zij sprak geen woord.
‘Ik weet het niet,’ zegt José, de schouders ophalend; maar dokter Ponsen wist *meer.*
‘Ik zal u bij hem brengen,’ zegt hij ernstig; ‘maar wees sterk, verman u.’
En hij is haar voorgegaan, de hooge breede trappen op naar zaal 16, de mannenzaal.
Bij de deur is hij een oogenblik blijven staan.
‘Denk er om,’ zegt hij zacht, ‘hij is ziek, hij is hier gisteravond uitgeput en ellendig binnengebracht. Een politieman heeft hem teruggehouden van een... vreeselijk einde.’
‘O,’ zegt Tilly zacht, vol afgrijzen.

Zij heeft een oogenblik haar blanke hand op zijn kloppend voorhoofd gelegd en langen tijd met saamgeknepen lippen en oogen, verduisterd door tranen, op het vervallen gelaat gestaard.
‘Hij zal niet sterven nu?’ zegt zij bijna onhoorbaar. ‘Hij k a n niet sterven nu, nu alles nog terecht k a n komen. Zeg dat het niet k a n . Ik zou het niet overleven.’
‘Ik zal voor hem doen, wat ik als mensch vermag; bid g i j voor hem.’

Dien avond voor het eerst vervulde Tilly een hoofdrol in een nieuw drama.
Het was doodstil in het gebouw, men kon een speld hooren vallen, toen de jonge vrouw op de knieën zonk en, met het hoofd omhooggeheven, bad om het behoud van den geliefde, die gewond uit den krijg was teruggekeerd.

‘God, red Gij hem, ik k a n niet zonder hem leven. Het leven heeft geen waarde zonder hem. Vader, indien het mogelijk is, laat hem leven... opdat... opdat...’

De knielende gestalte boog zich dieper naar den grond, schokte, schokte heviger...

‘O, God, laat hem niet sterven,’ nokte zij.

Zacht fluisterde het orkest - weemoedige klaagtonen,

die langzaam, onzeker wegstierven in het geprevel der gebroken gestalte op den grond.

'Vader... wees ons

HET LEEREN DER SCHRIFTTEEKENS IN EEN JAPANSCHE MEISJESSCHOOL.

genadig, maar Uw wil... geschiede.'

En langzaam zakte het scherm.

Nog een oogenblik van diepe, onafgebroken stilte; toen kwam er beweging onder het publiek. Eén stormachtig applaus minuten lang.

Het scherm ging op - even slechts, gedeeltelijk maar, want de biddende gestalte lag nog geknield, met het hoofd naar den grond gebogen. Heur haar was losgegaan en hing haar om de schouders.

Het applaus verstomde... de biddende smeekelinge had het bewustzijn verloren.

'Henri, lieveling,' zegt Tilly een week later, 'eet en drink om mijnentwil. Ik heb u zoo lief, ik *kan* u niet missen. Toen ik arm was gaaft gij er niet om en hadt mij lief, en nu ik rijk ben... kan *ik* werken en u zoo gelukkig maken. Hard behoef ik niet te werken, mijn carrière is gemaakt; verleden week, den avond van de crisis, is mijn weg gebaand *door* u, Henri. Ik bad voor u, Henri, voor u alleen, maar het publiek heeft het niet begrepen. O, Henri, ik ben zoo hard jegens u geweest, maar ik heb nooit opgehouden u lief te hebben - nooit! nooit!'

Zijn gelaat lag tegen haar schouder gedrukt, hij durfde niet spreken.

'O, Tilly,' fluisterde hij ten laatste, 'gij weet niet wat gij zegt. Ik ben arm...'

Zij lachte door haar tranen heen.

'Wij zullen gelukkig zijn,' zegt zij. 'Ik ben rijk nu, en wanneer gij sterker geworden zijt, kunt gij een betrekking zoeken en geef ik de kunst er aan.'

Zijn zwakke armen omvatten haar.

'O, lieveling, durft gij het aan? Wilt gij nu mijn vrouw worden?'

'Ja, ja. O, Henri, ik ben zoo gelukkig.'

'Gij doet het niet uit medelijden?' vroeg hij angstig. 'Vrouwen zijn zulke opofferende schepselen, maar ik zou het niet kunnen verdragen, dat gij mij uit medelijden...'

'Ik doe het uit medelijden voor mijzelf,' zei zij. 'Het is zoo lang geleden, dat ik het *geluk* kende, en ik verlangde zoo nog eens voor mijn dood te ondervinden wat "geluk" was. Maar gij moet nu niet meer praten, lieve, ga nu rusten, ik blijf bij u. Ja, houd mijn hand maar vast, ik zal niet van u gaan.'

‘Neen,’ zei hij mat. ‘Wanneer ik u straks niet dadelijk zag, zou ik denken, dat alles maar een droom geweest was.’

‘Ik blijf bij u,’ zei zij innig, ‘mijn leven lang, lieveling. Ga nu slapen.’

‘Ja, lieve, en straks... straks zullen wij verder praten... over de toekomst. O n z e toekomst.’

Japan's schoolwezen. Met illustratiën.

In de geschiedenis der volkeren is er geen enkel voorbeeld van een rijk, dat zich zoo snel ontwikkeld heeft als Japan. Nog eenige tientallen jaren geleden een feudaalstaat, streng voor het buitenverkeer afgesloten en met nauw begrensde bepalingen in het binnenland, ontstond er uit hem in den kortst denkbaren tijd een cultuurstaat, die de modernste inzichten huldigde, die zich zelfbewust in de rij der machtigste rijken drong, en er nu een voorname plaats inneemt.

Er viel natuurlijk heel wat te doen, alvorens dit langgewenschte doel bereikt was, en vóór alles werden er persoonlijke betrekkingen aangeknoopt met Europa, om op de snelste wijze zich eigen te maken, wat de bevolking van

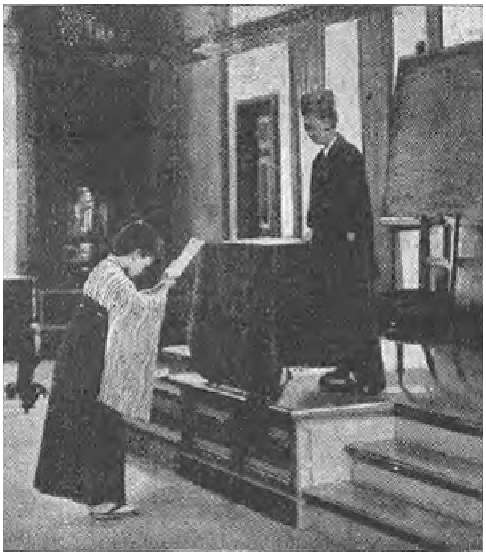

EERBIEDIGE IN-ONTVANGSTNAME VAN EEN DIPLOMA.

het zoo vlug vooruitstrevende rijk der opgaande zon van nut kon zijn.

Een klein leger van Japanners werd over de wereldzee

gezonden om in fabrieken, werkplaatsen, kazernes, bureaux, scholen, universiteiten alles na te gaan en af te kijken, en een tweede leger van ambtenaren, leeraren, artsen, technologen, industrieelen, handwerkslieden en officieren werd van Europa naar Japan geroepen, om land en volk de

IN DE PAUZE: WIJ DANSEN OM DEN MOERBEIBOOM, KLING-KLANG, MOERBEIBOOM.

beschaving in de armen te voeren.

Deze maatregelen konden alleen dan slagen, wanneer de inwoners met de plannen der regeering meewerkten en wanneer, door goed onderricht, het pijl der volksontwikkeling hooger werd.

Naar voorbeelden, in het buitenland opgedaan, werd er een nieuwe schoolwet in 't leven geroepen, die in 1891 in werking trad en met veel succes werkte. Eveneens werden er op Europeesche wijze kinderspeeltuinen opgericht en scholen gebouwd, waar de kleintjes voor de volksscholen voorbereid werden. Op deze laatsten wordt onderricht gegeven in lezen enschrijven van Japansch en Chineesch schrift, in zedekunde, rekenen, aardrijkskunde en de geschiedenis van Japan, teekenen, zingen, gymnastiek, en op de meisjesscholen ook in naaien en andere vrouwelijke handwerken.

De scholen voor middelbaar onderwijs hebben door bijvakken en het onderricht in een vreemde taal (Engelsch of Duitsch) een meer uitgebreid leerplan; daarenboven zijn er nog handwerkscholen en scholen waar vreemde talen onderricht worden.

De schoolplicht bestaat voor drie jaar; de schoolleeftijd is van 6-14 jaar; de jaarlijksche schooltijd moet minstens 32 weken bedragen, en een dag heeft van 3-6 schooluren.

In de meeste gemeenten, die voor het onderhoud der school moeten zorgen, wordt het onderwijs gratis of tegen zeer geringe kosten gegeven. Ieder onderwijzer mag hoogstens 80 leerlingen hebben, en na ieder uur leeren is er een kwartier pauze. Voor de vorming der leeraren zorgen 50 seminaria. De bezoldiging der onderwijzers is helaas zeer onvoldoende; velen moeten zich met 180 gulden per jaar tevredenstellen, welk bedrag in de steden tot 600 gulden kan stijgen. Hierbij moet evenwel in aanmerking genomen worden, dat de levenswijze daar veel eenvoudiger is dan bij ons, en er ook voor kleeding en huur niet veel betaald hoeft te worden.

Iedere gemeente heeft een plaatselijk schoolbestuur, dat aan den prefect van een arrondissement voor de naleving der wettelijke voorschriften verantwoordelijk is. Schoolinspecteurs bereizen de verschillende provincies en doen mededeeling van hun bevindingen aan den minister van onderwijs, die de hoofdleiding in handen heeft. Deze samenstelling van het volksschoolwezen droeg zulke goede vruchten, dat bij

de laatste indiensttreding van recruten slechts 15 percent van hen geen onderwijs genoten had.

Tegenwoordig zijn er ongeveer 30 staatsscholen, 30,000 volks- en middelbare scholen en 2000 bizondere scholen, die met elkaar meer dan 4 millioen leerlingen hebben, waarvan een groot derde deel tot het vrouwelijke geslacht behoort.

In Tokio en Kioto heeft men een universiteit, waar bizonder veel werk gemaakt wordt van de Duitsche taal; zoo wordt bijv. de geneeskunde slechts in het Duitsch onderricht, en ook de examens worden in die taal afgenomen. Ook op de gymnasia, op de cadetten- en krijgsscholen wordt als vreemde taal naast Engelsch ook Duitsch onderwezen.

Aan scholen voor blinden en doofstommen ontbreekt het in Japan niet, evenmin als aan particuliere inrichtingen waar onderwijs gegeven wordt in handel, landbouw en industrie.

In vele der scholen voor elementair onderwijs worden, evenals bij ons, jongens en meisjes toegelaten. De kleinen doorleven menig droevig uur, als zij met inkt en penseel gewapend de moeilijke en verdraaide teekens moeten namaken, die de onderwijzer hun voordoet; want de Japansche taal is uit den woordenschat der allereerste bewoners en voor een overwegend deel uit de Chineesche taal samen-

gesteld. Om te kunnen lezen moet men minstens drieduizend van zulke teekens kennen; de geleerden evenwel beschikken er over heel wat meer. Ontelbare beleefdheidsvormen worden in woord en schrift aangewend en vereischen langademige zinnen. Evenals het Chineesche schrift wordt het van onder naar boven, en van achter naar vóór gelezen, zoodat de eerste bladzijde van een Japansch boek voor ons het laatste is. Sedert langen tijd is men bezig de moeilijke, saamgestelde Japansche schriftteekens door Latijnsche te vervangen. Een desbetreffende verordening is onlangs afgekondigd; met de invoering ervan wil men bij de hoogescholen beginnen, om langzamerhand tot de middelbare en volksscholen af te dalen. Met deze stellig zeer groote hervorming zal Japan zijn laatsten samenhang met de Chineesche beschaving, waaruit in den beginne de Japansche ontstaan is, verbreken, en zal daardoor nog meer dan voorheen het geval was, zich bij de Westersche beschaving aansluiten.

De Japansche kinderen, die anders op straat zoo vroolijk ronddartelen en even vroolijk en overmoedig zijn als onze jeugd, zijn op school bizonder beleefd en onderdanig. Leelijke streken met de onderwijzers, wien bovendien lichamelijke kastijding verboden is, komen nauwelijks voor; daarvoor is ook de achting voor volwassenen te diep bij de jeugd ingeworteld.

Men kan dit zien op een onzer plaatjes, waar met een diepe buiging een meisje een diploma van de onderwijzeres in ontvangst neemt. Over het algemeen zijn de Japansche leerlingen zeer oplettend en vlijtig en maken goede vorderingen; het eergevoel is bij hen hoog ontwikkeld, en dit komt het onderwijs zeer ten goede.

Met de opvoeding der meisjes was het eenige jaren geleden in Japan niet al te best gesteld. In den laatsten tijd is dat anders geworden, dank zij de bemoeiingen van keizerin Harukaa ‘Lente’, de gemalin van den Mikado.

In de grootere steden vindt men tegenwoordig hoogereen opvoedingsscholen voor meisjes, waar ook vreemde talen geleerd worden en men veel waarde hecht aan lichamelijke ontwikkeling. Bij de naar Europeesch voorbeeld plaats hebbende gymnastische oefeningen vervangen lichte japonnetjes de bonte, nationale kleeding, wier rijkdom aan kleuren een aardig effect maakt. Men doet gemeenschappelijke spelletjes, en zooals op een onzer plaatjes te zien is, kennen de Japansche meisjes ook onzen rondedans.

Ook denkt men over de oprichting van een universiteit voor vrouwen; zelfs oefent een vrouwelijke advocaat, mevrouw Telsino te Tokio, haar beroep uit.... Men ziet, in dit opzicht is Japan ons de baas, en rent met zevenmijlsvaart de beschaving tegemoet.

In eere hersteld. Door Thérese van Arendsberg.

Op een mooien zomermiddag van het jaar 1898 zag men twee officieren langzaam op en neer wandelen voor de officieren-societeit van een onzer noordelijkste garnizoensplaatsen. Blijkbaar waren ze in een ernstig gesprek gewikkeld, want telkens stonden ze even stil en ten slotte scheen het zelfs eenigszins heftig toe te gaan; althans de stem van den oudste der beide heeren, die de uniform van kapitein droeg, klonk luid en driftig toen hij zeide:

‘Neen, Drummond, ik ben het niet met je eens, en ik noem je lichtgeloovigheid niet alleen onvoorzichtig en dwaas, maar ik vind ze zelfs zeer hard en liefdeloos. Of

schijnt het jou loyaal toe en een man van eer waardig, om een arme weduwe, van wie je persoonlijk niet het minste weet, op het bloot vermoeden van eenige jongelui, in haar goeden naam te benadeelen? Ik heb jarenlang op intiemen voet verkeerd met mijn collega Verbrugge en ben zoodoende meer dan eens in aanraking gekomen met zijne vrouw, die steeds een zeer gunstigen indruk op mij maakte. Het is mij dus geheel onmogelijk om eenige waarde te hechten aan die kleinsteedsche lasterpraatjes, welke, volgens jou, over haar de ronde doen, en naar mijn inzien zijn wij als officieren verplicht, hare eer, welke ook die van onzen overleden wapenbroeder is, hoog te houden, zoolang wij geene zekerheid hebben, dat zij onze sympathie onwaardig is.'

'Maar, kapitein, pardonneer me,' antwoordde luitenant Drummond, 'vindt u het dan zelf ook niet vreemd, dat eene jonge weduwe elken dag geregeld tusschen halfvier en vier uur de societeit passeert, terwijl men ook veel kans heeft haar 's avonds, om halftien of tien uur, op straat tegen te komen?'

'Hoor eens, Drummond,' hernam kapitein Helwig driftig, 'of het vreemd is of niet, dat wil ik niet beoordeelen, maar dat er niets verkeerds achter steekt, daar zou ik met mijn leven borg voor durven blijven. In ieder geval, zooals de zaken nu staan, acht ik mij verplicht, ter wille van de nagedachtenis van mijn vriend, alles nauwkeurig te onderzoeken.'

En als luitenant Drummond zwijgt, vervolgt hij:

'Het volle licht moet over hare handelingen opgaan, en het *zal* opgaan ook, dat verzeker ik je. Verbrugge heeft mij in onze jongelingsjaren menigen vriendschapsdienst bewezen, en ik zou mijzelf een lafaard noemen, zoo ik nu niet in de bres sprong voor zijne vrouw en kinderen. En van jou, Drummond, eisch ik, dat jij van jou kant ook doen zult wat je kunt, om zekerheid te erlangen.'

'Daartoe ben ik volgaarne bereid, kapitein,' gaf luitenant Drummond ietwat gemelijk ten antwoord, 'en zoo het inderdaad mocht blijken dat ik ongelijk heb, en verkeerd werd ingelicht, dan verzeker ik u dat ik alles zal doen wat in mijn vermogen is, om mevrouw Verbrugge in hare eer te herstellen; doch vergeef me, dat ik het u zeg, ik voor mij ben nog volstrekt niet overtuigd dat u deze zaak niet veel te gunstig inziet.'

* * *

Op hetzelfde oogenblik dat de beide heeren het bovenvermelde gesprek als geëindigd beschouwden, is de hoofdpersoon dier discussie, haastig doorloopend, in hare woning op de Breestraat aangekomen. Vlug snelt ze de trap op, en vraagt, terwijl ze zich haastig van hoed en mantel ontdoet, op gejaagden toon aan hare dienstbode, of de kinderen nog niet tehuis zijn. Op het ontkennend antwoord der oude getrouwe, neemt ze hare gewone plaats aan het venster in, en grijpt naar eenig verstelwerk, dat zich in hare werkmand bevindt.

'Wat ziet u er vermoeid uit, mevrouw,' voegt de binnentredende gedienstige haar thans toe. 'Zal ik u even een glas melk halen?'

'Ja Betje, heel graag,' antwoordt mevrouw Verbrugge met zwakke stem; 'er was heden zooveel werk op het kantoor, dat ik bang was dat ik niet voor vieren tehuis zou kunnen zijn, en je weet dat ik de kinderen graag zoo lang mogelijk onbekend wil laten met het feit, dat ik moet werken om in hun onderhoud te voorzien. De wereld is nu eenmaal zoo; als iedereen wist dat ik overdag boekhoudster ben, en 's avonds les geef, dan zouden de kinderen niet meer worden opgenomen in den kring, waarin zij bij hun geboorte werden geplaatst, en alzoo nu ook nog tehuis behooren. En dat zou me pijn doen om hunnentwille. Alleen kan het me soms zoo bezwaren

hoe het gaan moet als zij ouder wordende 's avonds van zelf later zullen moeten opblijven. Zij krijgen dan natuurlijk meer huiswerk, en hoe kan ik hen dan alleen laten, zonder hunne achterdocht op te wekken?'

Plotseling werden hare woorden afgebroken door het geluid van haastige voetstappen op de trap, en daarna een vroolijk geroep van: ‘Moeder, waar is u? Ik heb zulk goed nieuws, ik ben deze maand de eerste van mijn klasse geworden.’

‘Heerlijk, Karel,’ zegt mevrouw Verbrugge snel opstaande, en op hem toetredende, geeft ze haar flinken tienjarigen jongen een hartelijken kus. Maar dan in eens vraagt ze angstig bezorgd.

‘Waar is zus? die heb je toch niet vergeten in je blijdschap om mij je goed nieuws mede te deelen?’

‘Neen moeder,’ antwoordt Karel, ‘maar toen ik langs de meisjesschool kwam waren de lessen daar nog niet afgeloopen en ik vroeg toen aan juffrouw Biestraten, die juist in de gang liep, of zij Betsy soms mede wilde brengen, daar ik zoo naar huis verlangde.’

‘Hoe dapper van je om dat te durven vragen,’ zeide mevrouw Verbrugge. ‘En wat gaf die jonge dame je ten antwoord?’

‘Dat zij best begrijpen kon, dat ik met zulk nieuws het eerst naar u verlangde,’ stamelde Karel eenigszins blozend, ‘en verder dat zij heel gaarne Betsy iederen dag naar huis wil begeleiden, daar zij toch hief kort bij woont en sinds lang verlangde met u kennis te maken.’

Terwijl moeder en zoon nog wat doorpraten over zijne vorderingen, en over zijn verlangen om later naar de burgerschool te gaan, kwam kleine Betsy tehuis, verrukt over het vooruitzicht om voortaan, met een groot meisje, dat al in de zesde klasse zat, naar huis te mogen gaan. ‘O moes, het is zoo 'n lief meisje,’ snapte het kleine praatstertje; ‘verbeeld u, ik moest al dadelijk “Annie” zeggen in plaats van “Juffrouw”, en morgen komt zij u zelf vragen, of ik 's morgens ook met haar mee mag gaan. Haar Papa heeft ons Paatje gekend, zeide ze, maar dat is al heel lang geleden, op de Academie te Breda, geloof ik.’

‘Dat kan zeer goed waar zijn, mijn kind,’ zeide mevrouw Verbrugge; ‘mijnheer Biestraten is nu, meen ik, majoor, en je lieve vader zou dat ook weldra geweest zijn, indien hij in het leven had mogen blijven. O kinderen, het doet me altijd zoo aan, als ik over de tijdgenooten van je vader hoor spreken. Ware hij ons niet ontnomen, dan zoudt gij ook een groot huis met tuin bewonen, en je vacanties zouden dan ook zooveel prettiger zijn.’

‘Maar, moeder, dat is immers het minste’ gaf Karel opgewekt ten antwoord, terwijl hij haar een kus gaf, ‘dit huis is groot genoeg voor ons drietjes, we hebben prettige kennisjes, en als het vacantie is, zullen we den tijd ook wel doorkomen; we gaan dan dikwijls samen uit, hè Moes?’

‘Ik hoop het, mijn jongen,’ klonk het weifelende antwoord, want onwillekeurig kwam nu weder het schrikbeeld bij haar op, dat haar al zoo menigmaal verontrust had. Hoe toch zou ze dan hare betrekking kunnen waarnemen zonder dat de kinderen het bemerkten? Met Kerstmis en Paschen waren het slechts enkele dagen geweest; de heer Verweij gaf haar toen zoolang vrij en de avondlessen bij de familie Van Vloten vervielen van zelf, daar zij uit de stad gingen, maar nu - vijf volle weken! Zoolang zou ze niet gemist kunnen worden, en dan ook waar zouden ze dan in dien tusschentijd van leven? Ook zou het niet mogelijk zijn, in de mooie zomermaanden de kinderen reeds vóór acht uur naar bed te zenden, dus overal bezwaren, van welke zijde zij de zaak ook beschouwde!

Terwijl dit alles thans de zwaar beproefde vrouw met angstige bezorgdheid vervult, wordt haar doorgaans reeds zoo droevig gelaat plotseling met een donkere wolk bedekt; brandende tranen wellen op in hare oogen en indien Betje haar op dit oogenblik had gezien, zou ze stellig versterkt zijn geworden in hare meening, dat hare meesteres zich dien middag te zeer had vermoeid.

* * *

Nauwelijks een jaar geleden was mevrouw Verbrugge nog eene der gelukkigste vrouwen die men zich kon voorstellen. Jong, nog vóór haar twintigste jaar, gehuwd met een vriend harer jeugd, Alfred Verbrugge, scheen het beiden toe alsof ze zich hoe langer hoe nauwer verbonden gevoelden.

Twee flinke gezonde kinderen werden hun geschonken. Verbrugge stond uitstekend aangeschreven bij zijne superieuren en eene betrekkelijke welvaart was hun deel, daar hij behalve zijn traktement de beschikking had over een kapitaal van ongeveer vijf-en-twintig mille. Doch ook hier ziet men alweder voor de zooveelstemaal, hoe wisselvallig alle aardsch geluk is. Op een warmen Julidag kwam Verbrugge doodmoe en uitgeput terug van een militairen marsch, en dienzelfden avond openbaarde zich reeds eene hevige ingewandsontsteking, waaraan hij, na verloop van veertien dagen, bezweek. De toestand der arme weduwe met hare twee jeugdige kinderen was inderdaad allertreurigst; de diepbedroefde vrouw zat geheel wanhopend ter neder, ze besefte niets dan dat ze den zoo vurig beminden echtgenoot verloren had, en het was niet dan met de grootste moeite dat haar broeder, die overkwam om alles te regelen, haar eenig inzicht vermocht te doen krijgen in den wanhopenden financieelen toestand.

De rente van hun klein fortuin, gevoegd bij haar pensioen, waren voldoende om hen voor directe armoede te vrijwaren, maar dan zou ze alles geheel anders moeten inrichten dan ze tot nu toe geleefd hadden.

De ongelukkige vrouw, die tot dat oogenblik niets had gedaan dan weenen en treuren, voelde zich door die woorden als het ware uit een droom ontwaakt; hare moederliefde verhief zich plotseling met vernieuwde kracht, en zij besloot te werken op een of andere wijze, om hare kinderen te kunnen opvoeden zooals zij het tot nu toe waren gewoon geweest. Zelve dochter van onbemiddelde ouders, had men haar van hare jeugd af voorgehouden, dat men zichzelve een weg door het leven moet banen, en daarom had men haar destijds de hoogere burgerschool laten doorloopen, met het vooruitzicht later zelve leerares te worden. Doch slechts eenige maanden na het eind-examen vroeg Alfred Verbrugge haar ten huwelijk, en vrij spoedig daarna werd hun engagement publiek.

Daar de oudelui geen enkel bezwaar tegen deze verbintenis koesterden, ging verder ook alles vrij vlug van stapel, en werd het huwelijk reeds voltrokken nog vóórdat het jonge meisje haar twintigste jaar voleindigd had. Wat nu achteraf bleek heel verstandig te zijn geweest, was dat mevrouw Verbrugge ook na haar huwelijk hare studiën zooveel mogelijk had bijgehouden, toenmaals hoofdzakelijk met het idee om hare kinderen later zelve te kunnen helpen, en ook om met haar man, die litterarisch zeer ontwikkeld was, over alles te kunnen spreken.

Na eenig nadenken besloot ze dan ook dadelijk om te trachten ergens als boekhoudster op te treden en geraakte, door tusschenkomst van haar broeder, vrij spoedig in correspondentie met de firma Allan & Cie, in het hij Groningen gelegen provinciestadje Obdam. Mevrouw Verbrugge verzocht echter dringend, dat alles voor een ieder geheim zou worden gehouden, en dat het haar vergund zou wezen 's morgens van 9-12 en 's middags, met uitzondering van Woensdag en Zaterdag, van

2-4 te komen, opdat zij ook hare kinderen onkundig zou kunnen laten van hetgeen zij in hun belang deed.

De heer Verweij, chef dier firma, een man van rechtschapen karakter, eerbiedigde den wensch der weduwe, en deed haar de toezegging van een salaris van f 50 's maands. Daarop was mevrouw Verbrugge met November verhuisd en had een lieve woning op de Breestraat betrokken.

Toen zij nog slechts eenige weken daar gevestigd waren, kreeg zij, op aanbeveling van den heer Verweij, op het onverwachtst een zeer beleefd briefje van de gravin Van Vloten, die zij alleen van naam kende. Deze dame vroeg

haar of zij ook genegen zou wezen viermaal 's weeks hare beide meisjes van 14 en 15 jaar 's avonds 1½ à 2 uur conversatieles te geven in de Duitsche en Engelsche taal, tegen een vergoeding van f 20 's maands. Ofschoon de jonge weduwe ook zonder deze bijverdienste thans voldoende kon bestaan, oordeelde ze het toch verstandig dit aanbod niet te verwerpen, daar de opvoeding harer kinderen elk jaar noodwendig meer geld zou gaan kosten.

En werkelijk had ze ook geen oogenblik berouw daarover, want ten huize der familie Van Vloten was iedereen hartelijk en lief voor haar; meer dan eens had mevrouw haar reeds gevraagd om met de kinderen eens te komen dineeren, opdat Karel en Betsy dan naar hartelust zouden kunnen spelen in hun prachtigen, grooten tuin. Maar hiertoe had mevrouw Verbrugge zich nimmer laten overhalen; zij beweerde, dat hoezeer dit voorstel haar ook toelachte, het in de gegeven omstandigheden toch onuitvoerbaar was, daar het dan zou uitkomen dat zij de familie Van Vloten kende, hetgeen hare kinderen in de verste verte niet vermoedden. Later, als zij zelven zouden kunnen oordeelen, wilde ze hun alles vertellen; nu zou het hunne gevoelige hartjes te pijnlijk treffen, meende zij, indien ze wisten dat hunne moeder zich zoo afsloofde om hunnentwille.

Maar zooals we hierboven zagen, mevrouw Verbrugge begon nu in te zien, hoeveel bezwaren er verbonden waren aan het volhouden in haar eenmaal genomen besluit, nu de groote vacantie in aantocht was. Zij zat dien avond na hare tehuiskomst nog lang in gedachten verzonken, plannen beramend hoe alles ten beste te regelen.

Zij gevoelde dat ze reden van dankbaarheid had, dat hare pogingen om geld te verdienen zoo boven verwachting waren gelukt, en toch, hoe ontzettend levensmoede en afgemat gevoelde ze zich somtijds. Hoe menigmaal benijdde ze haren Alfred, die nu ontheven was van alle zorg en beslommeringen en rusten kon. Rust... dat woord klonk de afgetobde vrouw thans als de heerlijkste muziek in de ooren; zij moest immers altijd vooruit, van den vroegen morgen tot den avond, steeds ingespannen en gejaagd. En hoelang nog? Karel was even tien, Betsy pas zes, - over tien jaar zou het nog hetzelfde wezen, geen van beiden kon dan nog haar zorgen iets verlichten.

En het moede hoofd boog zich voorover, en de matte handen vouwden zich als ten gebed, terwijl zachte tranen opwelden in haar brandende oogen.

'Alfred,' prevelde ze ten ten slotte, 'vergeef me dat ik een oogenblik den moed liet zakken. Ik zal pal blijven op mijn post, ik zal het geluk uwer kinderen veroveren tot elken prijs; zij zijn immers het dierbaarste wat gij bezat, en gij hebt mij hunne toekomst toevertrouwd.'

* * *

Eenige dagen na den aanvang van ons verhaal, ontmoette mevrouw Verbrugge, tegen vier uur, juist toen ze de markt wilde oversteken, kapitein Helwig, dien ze zich nog zeer goed van uit Den Haag herinnerde. Hij trad onmiddellijk op haar toe en reikte haar de hand, schijnbaar verbaasd haar toevoegende:

'Mevrouw Verbrugge, u hier? Dat had ik nooit kunnen droomen. Hoe zijt u, na uw ontzettend verlies, zoo in eens van de residentie naar het hooge noorden verhuisd?'

De jonge weduwe krijgt bij deze laatst woorden plotseling een hoogroode kleur, en hare stem klinkt zonderling gejaagd als ze zegt:

‘Ja, mijnheer Helwig, zooals u ziet, ik woon hier. Den Haag was mij zoo groot en woelig na Alfred's overlijden, en ik moest toch ergens blijven.’

‘Maar waarom dan juist hier? Hebt u te Obdam familie of kennissen?’

Wederom klinkt de stem van mevrouw Verbrugge onvast als ze antwoordt:

‘Familie of bekenden? Neen; maar de scholen zijn hier goed, de lucht gezond en de woningen niet duur.’

Helwig is pijnlijk getroffen. Zou 't dan werkelijk waar zijn, wat *men* zeide? Zou zij om een bijzondere reden zich hier hebben gevestigd? Nogmaals ondervraagt hij haar:

‘En hebt u nu hier al kennissen gemaaakt, families bij wie u aan huis komt? Ik ben pas sedert zes weken hier geplaatst, en merk toch nu al dat de conversatietoon hier eenvoudig en prettig is...’

‘Ik ken niemand hier,’ valt mevrouw Verbrugge hem plotseling bijna ruw in de rede. ‘Hoe zou ik als weduwe met de hier gevestigde familiën in aanraking kunnen komen? Ik leef alleen met en voor de kinderen. Maar pardonneer me, mijnheer Helwig, ik kan me niet langer ophouden; 't is bij vieren en dan komen ze uit school tehuis.’

‘Natuurlijk, Mevrouw,’ zegt kapitein Helwig beleefd, ‘plicht gaat vóór alles. Maar daar uw man zoo'n oud vriend van mij was, stel ik natuurlijk veel belang in u en uw gezin. Mag ik eens bij u komen praten op een avond, dan kunt u mij alles van zijne ziekte en overlijden vertellen?’

‘O neen, doe *dat* niet,’ zegt mevrouw Verbrugge, bijna angstig, smeekend; ‘ik ben 's avonds altijd doodmoe, en ga dan vroegtijdig ter ruste.’

‘Maar 's middags dan, als de kinderen naar school zijn,’ houdt Helwig aan.

‘Ook dan niet, wat ik u bidden mag.’ En dan nog gejaagder:

‘Ik moet vergeten leven van al onze vroegere kennissen; als ik u op straat tegenkom, zal ik u gaarne groeten, maar wat ik u bidden mag, kapitein Helwig, laat het daarbij blijven.’

En na eene korte, beleefde buiging vervolgt de zoo gefolterde vrouw haar weg.

‘Het zal daar *niet* bij blijven,’ mompelt de kapitein met een dreigend gebaar, en dan gaat hij, in gepeins verzonken, verder.

Luitenant Drummond, die vóór de societeit gezeten was, stond op en ging Helwig te gemoet, met de op sarcastischen toon geuite vraag:

‘Nu hebt u de bewuste dame zelf gesproken, kapitein; bent u nu op de hoogte van alles? En heeft ze u ook verteld, dat zij gisteravond om tien uur nog de woning van den graaf Van Vloten verliet? Hoelang zij daar vertoefd heeft, weet ik niet, doch toen ik toevallig op dat uur de haven passeerde, zag ik haar haastig voor mij uitloopen,’

‘Ik weet nog niets positiefs, Drummond,’ antwoordde kapitein Helwig kortaf, ‘maar ik hoop je spoedig voldoende inlichtingen te kunnen verschaffen. Kom Zondag, na tafel, maar even bij me en dan zal ik je zeggen of je de weduwe van mijn vriend vergeving hebt te vragen of dat het aan mij is jou excuses aan te bieden.’

En daarop gaat hij, zonder iemand te groeten, in gedachten verzonken, verder en betreedt weinige oogenblikken later zijne gezellig ingerichte kamers.

Na zich van zijn uniform ontdaan te hebben, neemt Helwig thans in zijn fauteuil plaats en grijpt naar de courant, die de hospita hem bij zijn tehuiskomst overhandigde; maar lezen doet hij niet. Vervuld van ernstige, droeve gedachten, tuurt hij onverschillig voor zich uit, staaroogend in de verte....

‘Verbrugge,’ prevelt hij ten slotte in zichzelven, ‘ik zal je wreken; zoo het blijkt waarheid te wezen dat je vrouw niet waardig is je kinderen op te voeden, dan zal ik hen bij mij nemen en hen tot vader en moeder beiden zijn. Arme vriend, hoeveel leed werd je wellicht bespaard! Wanneer je vrouw dien aanleg bezat, zou die zich toch éénmaal hebben geopenbaard, ook al was je in het leven gebleven.’

(*Wordt vervolgd.*)

Oud- en nieuw-Rotterdam. Met bijschriften van J.H.W. Unger.

Het kijkje op een plekje van oud-Rotterdam, dat onderstaande afbeelding ons geeft, doet bij eerste beschouwing niet zooveel verandering bespeuren als wel inderdaad het geval is, als men de onderdeelen der teekening aan een nauwkeuriger onderzoek onderwerpt. De huizenrij is ongeveer nog dezelfde, enkele gevels zijn veranderd; maar het grootste verschil is aan den mond van de Oude Haven te vinden.

Men ziet daar links nog de fraaie Oude Hoofdpoort afgebeeld, waarvan in een der volgende afleveringen van dit tijdschrift een reproductie zal worden opgenomen. De oude Spanjaarsbrug was toen nog een ophaalbrug van bescheiden afmeting.

Aan het uiteinde der Geldersche kade ziet men de Jan-Kuitenbrug, eveneens nog als valbrug afgeteekend. Deze voert naar het Oude Hoofd en het Bolwerk, waar toen ook nog een poort stond: de Wester Oude Hoofdpoort, in 1827 afgebroken, veel minder fraai en groot dan de Oude Hoofdpoort, die in 1856 werd gesloopt, aan de andere zijde der Oude Haven.

De verbinding tusschen Spaansche kade en Haringvliet met Geldersche kade, Wijnhaven en Boompjes had toen door

'DE GELDERSCHE KADEN EN OUDE HAVEN VAN DE GAPERSBRUG GEZIEN, OMSTREEKS A^{o} 1800.'
KOPERGRAVURE VAN JOH. BEMME, NAAR D. MOENS.

een kleine overhaalschouw plaats. Eerst in 1860 werd daar de Koningsbrug gelegd en voor het publiek verkeer opengesteld.

De gravure stelt ons den toestand voor ongeveer in 1800, den slappen tijd bij uitnemendheid voor handel en scheepvaart. Het is dus niet te verwonderen, dat hier betrekkelijk slechts weinige en dan nog kleine schepen als stoffage zijn afgebeeld.

Toen en nu.
''t Gestigt ter eere van de H. Drievuldigheid.' - Geefhuisjes.

Mr. Cornelis Barthouts Janszoon, Griffier van den Leenhove van Holland, was een pieus en weldadig man.

Uit zijn testament, dat de Executeuren zijner nalatenschap op 12 October 1565 ter kennisse brachten van Schout, Burgemeesteren en Schepenen van Den Haag in presentie van heer Vincent Mulok, pastoor, blijken die deugden en goede eigenschappen.

Hij had doen timmeren 'in eene plaetse genaempt het Padmos oft Sinct Jacobsstraat een oratoer ter eeren van de heylige drievoudicheyt', en had aldaar 'noch staende oft leggende zeecker camerkens, met tuynkens aen de voorschreven camerkens gelegen'.

Een, achter 't voorschreven bedehuis; twee, Zuidwaarts over de straat; en drie kamerkens aan elkaar, strekkende Oostwaarts aan het straatje dat voorbij het bedehuis loopt naar de Voldersgracht.

Hij schonk aan het 'oratoir ende camerkens' verschillende goederen 'omme dezelve camerkens mitte tuynkens daer aen gelegen, bewoont te worden bij oude, eerlicke, vreedtsamige luyden, tsy mannen oft vrouwen, die in haer oude daegen verarmt zijn, oft bij nieuwe gehylicte jonge maechden die eerst gehilict zijn, ende begeren met eeren deur die werelt te commen, tot zij zoo veel verovert hebben, dat zij heur huyshuyre mogen vervallen, dewelcke alle morgen ende t'zavons gehouden sullen weesen, ter eeren die heylige drievoudicheyt ende die vijf wonden ons Heeren Jesu Christi, voor oft in t' voorscreven bedehuys te spreecken met aendacht vijf *pater nosters*, ende vijf *ave marien.*'

Tot het bewonen der huisjes werden geprefereerd, en dit werd in de toekomst aanbevolen, zij, die van den bloede van denzelven Donateur of van zijn huisvrouw waren, voor alle anderen.

In 't kamerke dat aan de kapel getimmerd is, moest 'een eerlicke weduwe oft maecht wonen,' die des morgens vroeg de kapel ontsluiten, en 's avonds sluiten zal, vegen en wasschen, waarvoor zij jaarlijks zou genieten een pond groot, en 40 tonnen turf 'van de besten'.

Aan hen, die de andere kamerkens bewoonden, moest worden verstrekt aan elk hunner, 24 tonnen goeden harden turf.

Wat van de renten der aan deze stichting door den stichter geschonken goederen overbleef, diende tot onderhoud van het bedehuis of oratoir, en het bouwen van meer kamerkens, die mede gedistribueerd moesten worden, als de andere.

De stichting kwam eerst tot stand na den dood van Cornelis Barthouts Jansz. en zijne echtgenoote, (hun eenige zoon Niklaas was reeds overleden), en zou de

distributie dan geschieden door den pastoor van Den Haag, dan ter tijd wezende, met twee Burgemeesters en den Baljuw.

Mr. Rutgurt van Ylem, advocaat voor den Hove van Holland, had toegezegd de donatie, in naam van den armen te willen ontvangen.

Dit alles was beschreven en geteekend en gezegeld op 20 September 1563.

Een codicil in dato 2 Febr. 1565 leert ons nog het volgende.

Cornelis Barthouts was toen ‘syeckelyck te bedden sittende’, en verklaarde als zijnen uitdrukkelijken wil, dat Pieter Cornelisz., zijn klerk, ‘sal weesen ende blijven zijn leven geduyrende *Administrateur en Toesiender*, waarvan hij rekening en verantwoording schuldig was aan Schout, Burgemeesters en den Gerechte, mitsgaders den Pastoor.

Voor zijn toezicht op de reparatiën en andere zijne occupatiën werd hem toegelegd een pond Vlaams 's jaars, dat is zes gulden.

Dit codicil werd gepasseerd ten overstaan van notaris Jan Wolff, ten huize van den erflater, wonende in de Spuistraat. Getuigen waren broeder Niklaas van den Beempde, ‘Carmelyt ende Pastoor van 't Hof’, en Mr. Dirk van Meerkerk, advocaat.

Toen in 1649 besloten werd tot den bouw van een nieuwe kerk ten dienste van de Nederduitsch Hervormden vond de Magistraat het goed de *Nieuwe Kerk* (over deze kerk schreven we in een vroeger opstel van dit tijdschrift, No. 5 van 2 December 1899) te doen verrijzen op het terrein, nu begrensd zuidwaarts door de St. Jacobsstraat, oostwaarts door het Spui, westwaarts door de Bezemstraat, en noordwaarts door het blok huizen aan de zuidzijde van de Gedempte Lange Gracht. Daardoor verviel de Kapel en een deel der kamertjes van de stichting.

Er werden onderhandelingen aangeknoopt met den toenmaligen Administrateur en verdere bevoegden, waarvan het gevolg was, dat afstand van Kapel en kamerkens werd gedaan, en eene transactie werd gesloten, welke verder licht geeft omtrent de beschreven stichting.

De akte is van den laatsten Januari 1665, dus juist een eeuw later dan de stichtingscodicille werd geschreven.

Adriaan Groeven, en de verdere vrienden en erfgenamen van wijlen Mr. Cornelis Barthouts, en van Pieter van der Houven Cornelisz., administrateurs van de twaalf huiskens, bij denzelven Mr. Cornelis Barthouts, en Pieter van der Houven Cornelisz., *successievelijk* gesticht in het Patmoes of St. Jacobsstraat, hadden zich gewend tot Burgemeesteren van 's Gravenhage met een met redenen omkleed adres.

Het gold namelijk het verplaatsen der gemeenschappelijke stichting.

Hoe die gemeenschap ontstaan was, wordt niet vermeld, maar zij bestond, en daarmede hebben we nu rekening te houden.

Omtrent de Kapel wordt niet meer gesproken. Dat is begrijpelijk. De hervorming was ook tot de administrateurs doorgedrongen, en bovendien wat Roomsch was, was Protestantsch gemaakt.

Er waren echter 3 kamerkens noodig geweest om het terrein vrij te maken voor den bouw der Nieuwe Kerk, welke in 1656 gereed was.

Nu wenschten de administrateurs geautoriseerd te worden om de resteerende negen huisjes en erven, aldaar nog staande en gelegen, te mogen verkoopen, hetzij onder de hand, hetzij publiek, ten overstaan van Schepenen, zonder eenige kosten, wijl het ‘arme Godshuiskens’ gold.

De Haagsche Magistraat willigde een en ander in en achtte het goed de penningen, daarvan komende, te besteden tot het bouwen of inrichten van 12 andere huiskens, onder den titel van de voorschreven stichters als administrateurs, best en oorbaarlijk

zullen vinden, waartoe de Magistraat de plaats zou aanwijzen, met de vrijheden van de verpondenissen en van andere lasten, zooals de 12 voorschreven Godshuizen tot dien tijd hadden, gehad.

Een eigenaardige quaestie deed zich in het jaar 1558 op, dat nog meer licht geeft omtrent de stichting, waaromtrent De Riemer heelemaal niets vertelt.

Er was omstreeks dat jaar verschil gerezen tusschen den stichter en zekeren Willem Jansz. in 't Padtmoes over een erfhuur van 18 schellingen, die hij, de stichter, op een huisje daar ter plaatse sprekende had. Inmiddels stierf de tweede

partij. Bijgestaan door Jan Wolff, de voogd van zijne weduwe Margriette Jansdochter, werd met den stichter een en ander gecontracteerd. De weduwe bekende, dat hare goederen wegens het niet betalen der erfhuur of erfpacht aan Mr. Barthouts vervallen waren. Zij zou, om zich daarvan vrij te maken, doen timmeren ‘in t Padmoes een Sincte Jacobshuysken, in der plaatse van een Sinct Jacobshuysken dat daer te voren plach te staen, ende dat zij tot eeuwygen daghen t zelve Sinct Jacobs Huysken gehouden zal weesen t' onderhouden in zaecke ende daecke, ende daer ume gehouden zal weesen te stellen van Alreheijligen off tot Lichtmisse toe incluys een barnende kaersse van een penninck holl. groot alzoe gewijd als den avont compt, ende die aldaer te laten staen tot dat die verbrant is, ende stellen daer noch in een beeldeken van Sinct Jacob, sulcxs als daer te vooren inne gestaen heeft gehadt met een glasen deurken.’

Wellicht is dit St. Jacobshuiske, dat we ons voorstellen te zijn geweest een bidkapelletje, zooals nog in Roomsche landen, in de straten en op wegen gevonden worden, de oorsprong geweest van het oratoir-kapelleke en de kamerkens.

De klerk van den stichter Barthouts, genoemd Pieter Cornelisz., was dezelfde Pieter van der Houwen Cornelisz., die in de akte van 1665 door de toenmalige administrateurs wordt genoemd.

Hij, en zijne huisvrouw, voegden aan de stichting Barthouts in 1592 nog drie huisjes toe, waardoor de gedenksteen gewettigd werd, welke in 1665 voor de tegenwoordige huisjes - *Geefhuisjes* genaamd - thans geplaatst op 't Hooge Zand, werd aangebracht, en waarvan de opschriften luiden:

‘Anno 1565 fondeerden ter eere der Heylige Drievuldigheyt Mr. Cornelis Barthouts Janszoon, Griffier van den Leenhove van Hollandt, negen Huyskens, ende Pieter Cornelisz. van der Hove, zijnen mede erfgenaam, anno 1595 noch drye huyskens, staande op verscheyde plaetsen in St. Jacobsstraet alhier. Dezelve na verloop van Honderdt jaeren vervallen zijnde, hebben de descendenten en administrateurs van de voorsz. fondateurs en vundatiën in plaets van dien, dese 12 wooningen onder een dack alhier opgerecht bij authorisatie daartoe verleent bij de Ed. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Regeerders van 's Gravenhage ter goeder gedachtenis van de overledenen en godtvruchtige aanmaninge van de levende tot gelijke mildadigheyt.’

Tot in het laatst der 18e eeuw stond deze stichting onder particuliere administratie, en werd in 1818 (1 Juni) bij de stad overgenomen en als de andere stedelijke goederen behandeld, en was de vergeving der huisjes aan het armbestuur opgedragen, waarna het beheer in 1864 voorgoed aan Burgemeester en Wethouders werd opgedragen.

A.J.S.v.R.

Het binnenste der aarde en de vulkanische kracht.

De hooge streken der lucht en de zwijgende afgronden der zee zijn voor de menschelijke onderzoekingen toegankelijk geworden, maar het binnenste der aarde is voor ons nog even ondoordringbaar als het onzen voorvaders van duizend en meer jaren geleden was; ook in de naaste toekomst zal deze toestand wel zoo blijven.

Wat wij van de aarde afweten, bepaalt zich alleen tot hare buitenste deelen, en wanneer wij ons haar voorstellen als een reuzenglobe van 5 meter in diameter, dan zou de grootste diepte, tot welke de mensch in haar binnenste is doorgedrongen, nog geen millimeter bedragen. En wat kan men bij dat doordringen uit de verschijnselen

met betrekking tot het binnenste van den aardbol afleiden? Over één punt schijnt men het te zijn eens geworden. Overal, waar men honderd meter of meer in de aarde is doorgedrongen, heeft men gevonden, dat het met toenemende diepte warmer werd, op de eene plaats sneller, op de andere langzamer.

In een boorgat te Rybnik in Silezië vond men op een diepte van 2000 meter een temperatuur van 69° C.; jammer genoeg brak toen de boorstang, zoodat men aan een dieper doordringen niet denken kon. Het lijdt evenwel geen twijfel of men had op grootere diepte ook hoogere temperatuur aangetroffen. Daar dit op alle plaatsen het geval is, komt men ten slotte tot de overtuiging, dat het in het binnenste der aarde, hoe dieper men komt, steeds warmer wordt; dat de aarde dus in haar binnenste een warmtebron insluit. Maar hoedanig is deze en hoe hoog is de temperatuur?

Bij de beantwoording dezer vragen ontstaan twijfel en bedenkingen van allerlei aard. De een zegt: de warmte neemt met de diepte steeds toe, zoodat men, afgaande op de ondervinding die men tot heden heeft opgedaan, reeds 3000 meter onder de oppervlakte een temperatuur als van kokend water zou aantreffen, en op een diepte van 100,000 meter moesten zelfs steenen gesmolten zijn. Aan den anderen kant zegt men: de warmtetoename in het binnenste der aarde vindt in de diepte spoedig haar grenzen, hoewel zij, volgens de tot heden opgedane ervaringen, op een diepte van 10,000 of zelfs op 100,000 meter niet ophoudt. Zou de warmte op alle plaatsen zoo spoedig als hierboven beschreven toenemen, dan zou de aardbol inwendig een vuurzee moeten zijn, die door een in verhouding zeer dunne en breekbare korst omgeven was, en het zou niet denkbaar zijn, dat deze zwakke rand niet nu en dan zou doorbreken en de vuurzee te voorschijn treden.

Deze laatste opmerking is zeer waar, maar er staat tegenover, dat er werkelijk talrijke plaatsen aan het oppervlak der aarde zijn, waar het gloeiende vloeibare binnenste onzer aarde zoo nu en dan te voorschijn komt. Het zijn de vulkanen, wier uitbarstingen tot de verhevenste maar tevens verschrikkelijkste gebeurtenissen behooren, die wij op aarde beleven kunnen. Zoover het menschelijk geheugen reikt, zijn er altijd vulkanen geweest, ja, de wetenschappelijke onderzoekingen van de laatste jaren hebben zelfs aan het licht gebracht, dat vóór het bestaan der menschen de aarde veel meer vulkanische bergen bezat dan nu, en dat deze bergen, hoe machtig en onverwoestbaar zij ons ook toeschijnen, toch betrekkelijk gemakkelijk uit te roeien zijn, wel te verstaan door den invloed van lucht en water na vele duizenden jaren verweeren, en in het laatst in 't geheel niet meer te vinden zijn.

Wie had bijv. gedacht, dat in de westelijke helft van midden-Duitschland in vroeger tijd een menigte kleinere en grootere vuurspuwende bergen aanwezig was, welker vloeibare lavamassa's zich zeer ver in 't rond uitstrekten?

De basaltmassa's, die men daar tegenwoordig aantreft, zijn niets anders dan het lava van die voorwereldlijke vulkanen. De ‘Bühl’ bij Weimar, een bekende, zeer regelmatig gevormde bergkegel, is, zooals de onderzoekingen van prof. Rinne aan den dag hebben gebracht, een middelpunt van voorwereldlijke vulkanische uitbarstingen. Tegenwoordig is hij door het werken in de steengroeve eenigszins blootgelegd, zoodat men zijn vorming gemakkelijk kan nagaan; men ziet er basaltzuilen van reusachtige afmetingen. Vele duizenden jaren geleden waren deze inwendige deelen van den vulkaan met uitwerp-materiaal en puin bedekt, maar door de voortdurende regens verdween langzamerhand deze bedekking, het inwendige kwam voor den dag en liet aan het oog van den onderzoeker zien, wat op deze plaats myriaden jaren geleden had plaats gehad. Dergelijke ruïnen van vulkanen treft men veelvuldig aan, en zij leveren het bewijs dat in vroeger tijd, lang vóórdat een

menschelijke voet den aardbodem betrad, er veel meer vulkanische uitbarstingen plaats hadden dan in later jaren. Dit feit spreekt zeer ten

gunste van de bewering, dat zich op zekere diepte in de aarde een wijdvertakte vurige en vloeibare materie bevindt, waaruit in den ouden tijd en in geringer mate ook nog heden de vulkanen gevoed worden.

Gewichtige andere omstandigheden ondersteunen deze gevolgtrekking, waarvan wel de voornaamste is de voorstelling, die men zich tegenwoordig in de wetenschap over het ontstaan van de zon en de planeten maakt. Deze voorstelling, die men met den naam van Laplaceesche wereldvormingstheorie bestempelt, zegt in het kort, dat vóór het ontstaan van ons zonnestelsel de gansche materie ervan in

Het zaadje wordt in de aarde gelegd

en met een doek bedekt.

damp was opgelost en de gedaante van een plat-ronden nevel bezat, die zich van West naar Oost voortbewoog en om zichzelf draaide. Deze schijfvormige nevel koelde langzamerhand af en trok daardoor samen, waardoor gelijktijdig de draaiende beweging sneller werd. Daar dit proces voortging, moest langzamerhand het draaien zoo snel gaan, dat de buitenste nevelranden zich van de binnenste afzonderden en ten slotte zelfstandige nevelbollen vormden, waaruit de planeten ontstonden.

Het begint reeds te kiemen.

Het groeit en bloeit.

De juistheid dezer voorstelling is door de onderzoekingen der astronomen en voornamelijk door fotografische opnamen van nevelvlekken bewezen geworden. Nog heden zijn er in de diepte van het wereldruim talrijke, die zich in het stadium van wegslingerende wereldbollen bevinden; het zijn de zoogenaamde ringvormige en spiraalvormige nevelmassa's, en men kan op de fotografieën, door de lichtstralen zelve aangegeven, de gedaante der oude nevels herkennen, waaruit zich in de toekomst zonnen en planeten zullen vormen. Ja, zelfs nog meer! Ongeveer een jaar geleden verscheen in het sterrenbeeld van Perseus plotseling een sterk lichtgevende ster, en de fotografische opnamen hebben aangetoond, dat zich van deze ster uit een ongekende nevelmassa naar alle zijden uitstrekt met een snelheid, welke het menschelijke voorstellingsvermogen overtreft. De enkele nevelstrepen en -stroomen, evenals de vaste nevelbollen, bezitten snelheden van minstens 300 Duitsche mijlen per seconde, zoodat er in het gebied dezer ster uitbarstingen moeten plaats hebben zoo vreeselijk en zoo indrukwekkend als wij hier op ons wereldrond nog nooit beleefd hebben. Dit is ook gemakkelijk te begrijpen, als men weet dat de kleinste nevelbollen, die men op de fotografieën naast de ster ziet, honderdduizendmillioenmaal grooter moeten zijn dan onze aarde.

Daaruit zien wij met onze eigen oogen wat het geestesoog vroeger van onze aarde gezien heeft: de langzame vorming van wereldlichamen uit een gloeiende nevelmassa en het ontstaan van een ver verwijderd zonnestelsel.

Op diezelfde wijze ging het toe, toen in de grijze oudheid ons eigen zonnestelsel zich vormde. Onze aarde was oorspronkelijk eveneens een nevelbol, die langzamerhand ineenkromp en daardoor een zeer hooge temperatuur aannam. Wat er van deze oorspronkelijke hitte over is, wordt nog in het binnenste der aarde aangetroffen, zoodat de buitenste deelen langzaam verkoeld en hard geworden zijn;

deze nog gloeiende, vloeibare massa in het inwendige der aarde is de bron der vulkanische kracht. Tot deze overtuiging waren reeds de groote natuuronderzoekers Von Humboldt en Leopold v. Buch in de eerste helft der vorige eeuw gekomen; maar over de diepte, waarop zich die gloeiende massa in het binnenste der aarde bevindt, en over de wijze waarop dit met de vulkanen in verband staat, heerschte nog altijd onzekerheid en twijfel.

Men kwam ten laatste tot de overtuiging, dat de dikte der vaste aardkorst in ieder geval meer dan eenige mijlen bedragen moest; het werd evenwel moeilijk uit te maken hoe er onmiddellijk verband bestaat tusschen de gloeiende massa in het binnenste der aarde en de kraters der vulkanen. In een zeer vroeg tijdperk der aarde, toen de vaste korst, die de gloeiende bol omhulde, nog zeer dun was, werd zij klaarblijkelijk op tallooze plaatsen onderbroken en overstroomd door de uitstroomende lava, zonder dat het daarbij tot de vorming van vulkanen, zooals wij die heden zien, komen kon. Door afkoeling der gloeiende massa breidde zich langzamerhand de vaste korst uit; ze werd vaster en dikker, en een der voortreffelijkste kenners der vulkanische verhoudingen, Dr. Alfons Stübel, bestempelt dezen toestand met den naam van pantserdek.

Hoe dikker dit pantserdek werd, hoe meer het aantal uitbarstingen afnam. Eindelijk vormden zich (waarop Stübel met nadruk wijst) op verschillende plaatsen van dit pantserdek vuren van vloeibare, gloeiende lava, die met de hoofd vuren in het binnenste der aarde in directe verbinding stonden. Langzamerhand, na verloop van een onnoemelijk aantal jaren, werd de onmiddellijke verbinding met de centrale kern der aarde meer en meer onderbroken; de schachten kwamen buiten werking, en de aan de oppervlakte der aarde plaats hebbende uitbarstingen gingen nu meer uit van de verschillende vlak onder de harder wordende aardkorst zich bevindende locale vuren.

Deze bronnen van vulkanische kracht liggen dus tamelijk dicht aan de oppervlakte der aarde, en zijn over het algemeen gescheiden van het centraalvuur, dat zich meer en

meer naar het middelpunt der aarde teruggetrokken heeft. Alle vulkanische scheppingen, die tegenwoordig voor de menschelijke onderzoekingen toegankelijk zijn, moeten, volgens Stübel, toegeschreven worden aan de werking der locale vuren. Deze laatsten zijn uitbluschbaar en de meesten zijn, zooals Stübel aangeeft, door een enkele uitbarsting, namelijk door de vorming van een berg boven het vuur, voor altijd uitgedoofd.

Vandaar het groote aantal niet meer in werking zijnde vulkanen. Een deel der locale vuren barsten evenwel meer dan ééns los; maar deze uitbarstingen zijn dan door langere of kortere tusschenpoozen van elkaar gescheiden, zooals ook nu bij den Mont-Pelée op het eiland Martinique gebeurde, wiens vóórlaatste uitbarsting meer dan vijftig jaar geleden plaats had. Daarbij is het opvallend, dat vele der locale vuren twee hoofduitbarstingen hebben, die door eene bizonder lange tusschenruimte van elkaar gescheiden zijn. Hiertoe behooren volgens Stübel de vuren, welke de meeste nog heden in werking zijnde vulkanen, als de Etna, Vesuvius en de machtige vulkanen van Zuid-Amerika, voeden, en bij welke men min of meer duidelijk aan den uiterlijken vorm de werking der beide hoofduitbarstingen kan waarnemen.

Indische tooverkunst.
Met illustratiën.

De professoren in de magie aan de oevers van de Ganges hebben het heel wat makkelijker dan hun eeuwig nieuwtjes zoekende Europeesche collega's. Zulk een fakier heeft een repertoire van drie of vier nummers, die hij gedurende zijn geheele leven bij iedere voorstelling vertoont, zonder ooit te beproeven eens iets nieuws te leeren. De Indiër is conservatief; hij wil en heeft ook niets nieuws noodig, daar hij bovendien voor het aanleeren van zijn kunststukken meerdere tientallen jaren noodig heeft, vóór hij ze volmaakt ten uitvoer kan brengen. Door dit voortdurende uitvoeren van een en hetzelfde nummer, krijgt de fakier ten slotte een handigheid, die een vreemdeling, al is hij ook nog zulk een volleerd goochelaar, zich nooit eigen zal maken. De kunststukjes zelve en de geheimzinnigheid, waarmee ze worden

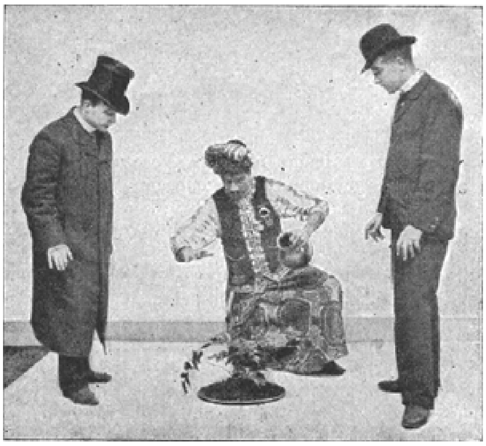

Gij ziet, mijne heeren, dat het een prachtige volwassen plant is.

uitgevoerd, gaat in de familie der toovenaars van ouder op ouder over. Een dezer overoude, maar door de Indiërs zelven en de Europeanen steeds gaarne geziene tooverkunst, is het groeien van een boom.

De toovenaar, in het fantastisch nationaal kostuum gekleed, zet een plat met aarde gevuld tinnen bord op der grond, en legt een zaadkorrel in de aarde, die hij uit een

En de wortels bewijzen, dat het een echte plant is.

kroes in zijn linkerhand met water bevochtigt. Een doek onttrekt voor eenige oogenblikken het berd met het zaadje aan de oogen van de toeschouwers.

Als de doek wordt opgelicht, vertoont zich een plantje, dat begint te ontkiemen, en iederen keer, nadat het bord bedekt is geweest, grooter schijnt te zijn geworden, totdat het ten laatste een aardig boompje is geworden, dat zelfs rijk vertakte wortels bezit, en bloesems en vruchten draagt.

Dit tooverkunststuk doet ieder, die het voor de eerste maal ziet, verstomd staan, hoewel de uitvoering voor dengeen, die het weet, zeer gemakkelijk doch onuitvoerbaar is. De Indiër bezit namelijk bij zijn kunststukjes een hulpmiddel, dat onze Europeesche goochelaars in hun zwarten rok ontberen - zijn lang, van plooien voorzien kleed.

Doordat hij naast het bord op den grond knielt, vormt het onderdeel van zijn rok, vanaf de knieën, een bijna onuitputtelijken zak, waaruit hij, onder bescherming van den tijdelijk het bord bedekkenden doek, bliksemsnel een steeds grootere plant te voorschijn haalt, en verruilt met die, welke hij zooeven het publiek heeft laten zien, totdat hij ten slotte het van wortels voorziene boompje grijpt en met de linkerhand in een zich in het bord bevindende holte steekt.

Zoo laat het zich heel gemakkelijk verklaren, wat de fakier doet; maar hoe hij het doet, moet men zelf gezien hebben, om de verbazing der toeschouwers begrijpelijk te vinden.

In eere hersteld
door Therese van Arendsberg. (*Vervolg van blz.* 288.)

Daarna staat hij plotseling op, en terwijl hij driftig de kamer op en neer loopt, vervolgt hij zijn alleenspraak aldus:

‘Ben ik eigenlijk in den grond der zaak wel een haar beter dan Drummond en die anderen? Veroordeel ook ik niet op den schijn alleen? Kan alles zich nog niet ten goede oplossen? Maar zekerheid moet ik hebben, het koste wat het wil.’

Vlug, de ingeving van het oogenblik volgend, gaat hij

naar zijn slaapkamer, haalt zijn uniform uit de kast, en na zich gekleed te hebben, begeeft hij zich ijlings naar de woning van den graaf Van Vloten.

De huisknecht, die hem opendoet, antwoordt hem toestemmend op de vraag of zijn heer te spreken is, en geleidt hem naar de ontvangkamer onderwijl hij zijn meester het visitekaartje van den bezoeker gaat overhandigen.

Graaf Van Vloten laat zich slechts eenige minuten wachten, en niet zoodra heeft hij den ernstigen trek op het gelaat van den algemeen zoo geachten officier bespeurd, of hij haast zich hem vriendschappelijk de hand te reiken en hem op deelnemenden toon toe te voegen:

‘Neem plaats, kapitein Helwig, wat ik u bidden mag, het is mij zeer aangenaam persoonlijk kennis met u te maken. Mag ik u echter vragen, wat mij zoo onverwacht de eer van uw bezoek verschaft?’

‘Mijnheer Van Vloten,’ zegt Helwig zeer geagiteerd, ‘ik ben tot u gekomen over een hoogst delicate zaak, waaromtrent u in de gelegenheid zijt, mij de vereischte inlichtingen te geven. Mag ik in dezen op uwe discretie rekenen?’

‘Natuurlijk,’ antwoordt de grijze edelman, ‘het geldt toch niet één mijner kinderen?’

‘Geenszins,’ haast kapitein Helwig zich den beangsten vader gerust te stellen. ‘Ik wenschte u te spreken over de weduwe van een mijner oudste vrienden, kapitein Verbrugge. Ik ben pas kort hier in garnizoen, doch hoorde reeds meer dan eens in de societeit over haar spreken op eene wijze, die mij ten hoogste verontwaardigde, indien deze dame de vrouw is, waarvoor ik haar altijd heb beschouwd. Zoo niet - dan wil ik zijne kinderen redden voor den invloed eener slechte moeder. Men beweert namelijk, dat de jonge weduwe elken middag omstreeks vier uur de societeit passeert, pour voir et être vue, en dat zij ook 's avonds laat op straat loopt; gisteren nog omstreeks tien uur heeft men haar, volgens de “cronique scandaleuse”, uit uw huis zien komen. U is dus één dergenen, die mij omtrent deze praatjes kunt inlichten, en ik verzoek u dringend uit naam van mijn overleden vriend, mij alles te zeggen wat u van deze zaak weet.’

‘Daar hebt u nu wat ik altijd heb voorspeld,’ zeide de heer Van Vloten glimlachend. ‘In kleine plaatsjes moet men voortdurend babbelen en kwaadspreken, quand même. Kapitein Helwig, stel u gerust, de weduwe van uw vriend is eene der edelste vrouwen, en stellig de beste moeder die er bestaat. Zij werkt van den vroegen morgen tot den laten avond, om brood te verdienen voor hare kinderen; overdag is zij boekhoudster bij de succursale der firma Allan & Cie alhier, en 's avonds geeft zij viermalen per week onze twee meisjes les. Zij wil het niet weten uit valsche schaamte en bovendien om hare kinderen het pijnlijke gevoel te besparen, dat hunne moeder voor hen werkt. In hoeverre dit verstandig is, laat ik in het midden, maar u weet de vrouwen zijn nu eenmaal gevoelsmenschen en meestal niet beredeneerd; ik heb haar echter, van het begin af aan, het gevaarlijke van haar tactiek onder het oog gebracht en haar voorspeld, dat het eenmaal verkeerd zou uitloopen, en daar hebt ge het nu al. Maar nu mag het ook niet langer verzwegen worden; ik althans houd mijn mond tegen niemand meer.’

‘Goddank!’ barstte het nu bijna als een juichtoon van Helwig's lippen. ‘Alfred, wat heb ik geleden om jouwentwil! Ik kon bijna niet gelooven aan dien laster, maar men trachtte mij met geweld te overtuigen. O, hoe hard is toch het lot der vrouw op deze wereld vol laagheid en bedrog! Is het dan nog niet treurig genoeg, dat eene vrouw haar man en kostwinner verliest? Moet men haar dan ook nog haar goeden naam ontnemen, omdat zij te fier is, aan hare broeders en zusters om een tehuis te

bedelen? Mijnheer Van Vloten, ik dank u zeer voor de inlichtingen die u mij hebt willen verschaffen. Mag ik, zoo noodig, verder op uw hulp en medewerking rekenen?'

'Volgaarne,' hernam de heer des huizes, 'maar hoe? Zij zal u evenmin ten harent willen ontvangen als ieder ander, en voordat wij openlijk haar geheim bekendmaken, moet gij haar toch zelf spreken en haar van de noodzakelijkheid daarvan overtuigen. Weet ge wat ik u zou aanraden? Kom van avond bij ons theedrinken; zij is dan ook hier. Natuurlijk nemen we mijne vrouw ook in het komplot, en dan is de goede weduwe in eens heerlijk gevangen.'

'Heerlijk! Duizendmaal dank, mijnheer Van Vloten,' valt kapitein Helwig hem plotseling in de rede; 'ik zie thans in hoe gelukkig het is, dat mevrouw Verbrugge in uw gezin is gekomen. Waar de graaf en de gravin Van Vloten haar recht doen wedervaren, zal niemand meer één oogenblik twijfelen. Ik zal zorgen van avond om halfnegen hier te zijn, en hoop dat alles zich dan op aangename wijze zal oplossen.'

Na nog eenige oogenblikken samen beraadslaagd te hebben, verlaat kapitein Helwig den braven ouden edelman, met een veel kalmer gevoel, en in een veel opgewekter stemming, dan hij eenige oogenblikken te voren diens woning binnentrad.

* * *

Nauwelijks had de torenklok dien avond den laatsten slag van het vastgestelde uur doen hooren, of kapitein Helwig belde andermaal bij de familie Van Vloten aan.

Blijkbaar wachtte de graaf hem in de gang op, en na eenige op zachten toon geuite woorden, betraden ze samen de gezellig ingerichte tuinkamer, alwaar Helwig met één oogopslag, naast de gravin en de beide jonge meisjes, mevrouw Verbrugge ontdekte.

'Lieve Caroline,' zeide de graaf glimlachend, zich tot zijn echtgenoote wendend, 'mag ik je bij deze kapitein Helwig voorstellen, over wien ik je reeds meermalen gesproken heb? Zoo juist wilde ik even rondloopen, zooals je weet, en bemerkte eensklaps tot mijn schrik, dat ik van middag in de societeit een verkeerden hoed had medegenomen, en kapitein Helwig, die ook een hem vreemd hoofddeksel in zijn bezit bespeurde, ontdekte bij nauwkeurig onderzoek mijn naam in den rand, waarop hij de beleefdheid heeft, mijne nonchalance te komen herstellen. Nu weet ook iedereen, die van deze grap hoort, welk eene zorgvuldige huisvrouw ik heb, daar alles, tot zelfs mijn hoed en parapluie, mijn naamcijfer draagt....'

Maar dan in eens plotseling afbrekend:

'Mevrouw Verbrugge, vergeef me, wat ik u bidden mag, mijne onbeleefdheid; in het vuur van mijne rede vergat ik den kapitein aan u voor te stellen,' en dan met eene buiging:

'Mevrouw Verbrugge - kapitein Helwig.'

'Helwig - onze vriendin mevrouw Verbrugge.'

'Ik had reeds jarenlang het genoegen mevrouw Verbrugge te kennen,' zegt kapitein Helwig kortaf, en dan zich met eene beleefde buiging tot mevrouw Van Vloten wendend, vervolgt hij:

'De vergissing van mijnheer uw echtgenoot bracht mij zoodoende de welkome gelegenheid kennis met u te maken, mevrouw, en thans ben ik hierover nog te meer tot dankbaarheid gestemd, daar het mij in staat stelt de weduwe van mijn overleden vriend te kunnen spreken. Ik had mevrouw Verbrugge onlangs gevraagd mij bij haar aan huis te woord te willen staan, doch zij weigerde mij zulks, op grond dat zij 's avonds te moe is om iemand, zelfs een vriend van haar overleden echtgenoot, te ontvangen.'

Doodsbleek en geheel ontroerd sedert den aanvang van dit gesprek, barst de jonge weduwe thans eensklaps in tranen uit, en staat dan plotseling van hare zitplaats op, als wil zij de beide meisjes volgen, die op een wenk harer moeder zich reeds hebben verwijderd. Doch Helwig treedt haar in den weg en zegt bijna ruw:

'Neen, mevrouw Verbrugge, nu ontloopt ge mij niet. Gij zult me niet langer elke verklaring weigeren; ik ben de vriend van uw overleden echtgenoot, en wat ik heden tot u spreek, dat doe ik uit zijn naam. Waarom bedriegt gij mij en anderen? Waarom zegt ge mij, dat ge altijd tehuis zijt, terwijl ge overdag telkens op straat loopt, en ik op de eerste theevisite, die ik sedert mijn verblijf in Obdam ergens maak, u ook dadelijk weder daar ontmoet?'

'Ach, kapitein, spaar mij,' snikt mevrouw Verbrugge, ik *kan* u niet alles ophelderen.'

'*Kunt* ge niet?' vervolgt Helwig nog ruwer, 'welnu, zwijg dan, maar weet wel wat ge doet!'

'Kom, kapitein Helwig,' zegt thans de heer Van Vloten met gevoel, 'maak het deze zwaar beproefde vrouw niet zoo pijnlijk; zoo zij van uwe bedoelingen op de hoogte was evenals mijne vrouw en ik, zou ze anders spreken; handel zacht met haar.'

En als mevrouw Verbrugge bij deze woorden plotseling met verwilderde oogen opziet en uitroept: 'Maar mijn God, wat heb ik toch gedaan, en wat verwijt men mij eigenlijk?' dan treedt mevrouw Van Vloten op haar toe, en haar zacht bij de hand nemend, doet ze haar naast zich op de canapé plaats nemen en zegt, zachtjes als eene moeder tot haar kind:

'Mevrouw, toe, luister nu eens naar mij. U hebt alleen gedacht aan hetgeen u doet, en dat was niets dan wat goed en verheven is. Maar de wereld, die ellendige lastertongen, ze verspreiden niet de dingen die buiten hun bereik liggen, ze vermelden slechts hetgeen ze zien, en dan nog daarbij is hun oordeel dan altijd hard en liefdeloos. Men zag u overdag dikwijls op straat loopen, over de markt, langs de societeit, somtijds zag men u 's avonds na tien uur nog op den weg. Men wist niet waarheen ge u begaaft, men giste. Eene jonge vrouw kan zoo iets niet ongestraft doen. U weet, mijn man heeft het u voorspeld, toen u ons om geheimhouding verzocht. De gevolgen bleven niet uit; men heeft in de societeit over u gesproken op eene wijze die, niemand weet het beter dan wij, uwer onwaardig is. Kapitein Helwig heeft het leugens genoemd, heeft zich borg gesteld voor de eer van de weduwe van zijn overleden vriend; men heeft getracht zijne woorden door bewijzen te vernietigen, hem gezegd dat u meermalen 's avonds om tien uur nog onze woning verliet. Beleedigd in het heiligste wat hij bezat, in de herinnering aan den hem zoo dierbaren ontslapene, kwam deze brave man in zijne droefheid mijn echtgenoot om inlichtingen vragen. Natuurlijk heeft Van Vloten hem toen alles medegedeeld en met hem te zamen deze ontmoeting beraamd. Zoo hij wat ruw in zijne uitdrukkingen was, vergeef het hem; de mannen zijn gewoonlijk niet zoo zacht in de keus hunner woorden als wij. Kom, mevrouwtje, reik uw beschermer de hand, hij is een trouw vriend, dien gij uwen kinderen moet leeren eeren en liefhebben, want zij en gij, ja zelfs ook wij, zijn hem veel, zeer veel verschuldigd.'

'Ja, mevrouw,' vult de graaf de woorden zijner echtgenoote aan, 'geef hem de hand en zeg hem dank, hij heeft het wel aan u verdiend.'

Doch nog altijd zwijgt de arme vrouw, en staart dof voor zich uit. Dan, na eenige oogenblikken, zegt ze langzaam en op ieder woord nadruk leggend:

'Zoo ik mij niet vergis, beschuldigt men mij van een slechte moeder te zijn, mijne kinderen alleen te laten, om steeds voor mijn genoegen uit te gaan. Dat heeft ook kapitein Helwig vernomen, en dat deed hem leed om Alfred's wille, maar ook daarom

alleen. Hij kwam hier inlichtingen inwinnen, angstig, gejaagd; dus hij geloofde, althans ten deele, den laster; hij twijfelde aan haar, wie Alfred vol vertrouwen het lot zijner kinderen in handen gaf. Neen, mevrouw Van Vloten, ik kan dien man de hand niet reiken, zelfs niet om uwentwille. Maar met mijn trots zal ik breken, van nu af aan; ik dacht goed te handelen en in het belang mijner kinderen, doch thans zie ik, dat ik gedwaald heb.

'Kapitein Helwig, ik geef u bij deze de volle toestemming, om aan iedereen, die, om welke reden ook, belang in mijn doen en laten stelt, mede te deelen dat de weduwe Verbrugge geregeld elken morgen en middag de boeken gaat bijhouden bij de firma Allan & Cie, alhier, en 's avonds viermalen per week van acht tot tien uur de beide freules Van Vloten conversatieles gaat geven in vreemde talen.'

En dan is het gedaan met hare kalmte en fiere waardigheid en barst de beproefde vrouw in hevig snikken uit, zeggende:

'Maar mijne arme kinderen, hoe zal ik het hen zeggen? Wat zullen zij het vreeselijk vinden, dat ik voor hen werken moet...'

'Laat dat nu eens aan ons over,' valt de gravin haar geruststellend in de rede. 'Om te beginnen komt u morgen (Woensdag) met hun beiden bij ons eten; ik schrijf u een beleefd briefje, dat ik heel veel jaren geleden uwe moeder al gekend heb, en dat ik daarom u gaarne met uw kroost eens bij ons zou zien. Dan breng ik aan tafel het gesprek op de school van onze meisjes, waar het onderwijs in vreemde talen zeer slecht is, en doe u terloops het verzoek of u, die, naar ik gehoord heb, zoo goed op de hoogte zijt met het Engelsch en Duitsch, haar daarin niet een weinig zoudt willen voorthelpen. Al pratende, zien we het dan zoover te brengen dat u ons aanbiedt 's Woensdags- en Zaterdagsmiddags een paar uren te komen, terwijl uwe kinderen dan in dien tijd van onzen grooten tuin kunnen genieten, en dan ook nog een paar malen in de week 's avonds, nadat zij naar bed zijn. Doch uwe betrekking bij Allan moet u, vind ik, opgeven; daar praten we onder vier oogen nog wel eens over.'

'En nu kom ik ook nog met een voorstel voor den dag,' zegt de heer Van Vloten plotseling op opgewekten toon. ''t Is een prachtigen zomeravond, Caroline; laten de kinderen hunne boeken opbergen, en wij allen te zamen naar de muziek in de buitensocieteit gaan.' En als mevrouw Verbrugge een afwijzend gebaar maakt, voegt hij haar toe:

'Neen, mevrouwtje, nu zijn wij eens baas, en beslissen voor u. In ons gezelschap, en met uw trouwen verdediger bij u, zult u voor het eerst te Obdam in het publiek gezien worden. Het eerste rouwjaar is bijna verstreken, en zelfs al ware dat ook nog niet, u *moet* uw rehabilitatie willen, al ware het alleen voor uwe kinderen.'

En - ofschoon met moeite - gaf mevrouw Verbrugge ten slotte toe, zoodat ieder, die dien avond in de buitensocieteit gezeten was, even na de pauze gravin Van Vloten met hare dochters zag binnenkomen en, vergiste men zich niet, de weduwe Verbrugge met haar; daarachter op eenige passen afstands den graaf met kapitein Helwig.

Zoodra zij plaats hadden genomen, riep de graaf een der bedienden bij zich, en vroeg hem of hij ook wist of luitenant Drummond zich hier bevond, en op het toestemmend antwoord verzocht hij den jongen officier te vragen even bij hem te komen.

Toen de heer Van Vloten eenige oogenblikken later den persoon in kwestie ziet naderen, gaat hij hem ijlings eenige stappen tegemoet en zegt op strengen toon:

'Luitenant Drummond, ofschoon wij nooit aan elkander zijn voorgesteld geworden, kent u mij waarschijnlijk evengoed van aanzien als ik u. Zoo niet, mag ik dan bij deze zeggen dat ik Herbert Van Vloten ben, een der oudste ingezetenen van Obdam?'

En als de jonge man, eenigszins angstig voor wat er verder volgen zal, slechts verward eenige woorden mompelt van ‘zeer vereerd’, ‘menigmaal over den graaf Van Vloten te hebben hooren spreken’ enz. enz., vervolgt de grijze edelman heftig, dreigend:

‘Tot mijne verontwaardiging heb ik dezen middag vernomen, dat u het durft wagen u ongunstig uit te laten over

eene dame, die wij het ons tot eene hooge eer rekenen onze vriendin te mogen noemen, en die thans met mijne echtgenoote en onze dochters aan gindsche tafel is gezeten. Van een officier, die zich zoo gaarne den titel van 'man van eer' ziet toegekend, acht ik zulk eene handelwijze op zijn gunstigst uitgedrukt zeer onvoorzichtig. Ik geef u drie dagen tijd om uwe dwaling in te zien en goed te maken, en verwijs u om nadere inlichtingen naar den heer Verweij, chef der magazijnen van de firma Allan en Cie, die zeker wel zoo beleefd zal wezen u te verklaren waarheen mevrouw Verbrugge hare dagelijksche wandelingen richt, en hoe zij met mijn gezin in aanraking is gekomen. Zoo gij binnen het tijdbestek, dat ik u voorschrijf, uwe woorden niet openlijk in de societeit hebt ingetrokken ten aanhoore van kapitein Helwig en mijn persoon, dan zal ik mij verplicht gevoelen te handelen zooals ik billijk zal oordeelen.' En zonder een groet of afscheidswoord gaat de heer Van Vloten naar zijn gezelschap terug.

'Ziezoo, die is voorgoed van de baan,' zegt hij glimlachend op gedempten toon tot kapitein Helwig. 'Maar nu komt het zwaarste van de zaak pas aan; want om u in eer hersteld te zien bij mevrouw Verbrugge, daar zie ik veel meer bezwaar in. En, kapitein, laten we eerlijk en oprecht zijn, gij zijt ook wel wat met al te grof geschut van stapel geloopen.'

Toen Karel en Betsy den volgenden morgen uit school kwamen, vertelde hunne moeder hen welk een prettig dagje hen wachtte. Hoe zij nu pas in aanraking was gekomen, was een vraag die hen heelemaal niet bezwaarde, zij dachten er zelfs geen oogenblik over; maar toen zij dien middag, na met mevrouw en de meisjes een heerlijken rijtoer gemaakt te hebben, aan tafel waren gezeten, zeide kleine Betsy met een verwonderd gezichtje:

'Mevrouw, hoe jammer toch dat u moeder niet eerder dat briefje hebt geschreven; wat zouden we dan al veel meer prettige daagjes hebben gehad!' En hiermede was ook Karel het eens en blijkbaar ook de heele familie Van Vloten, want toen ze 's avonds vertrokken, zeiden mijnheer en mevrouw beiden, dat ze hen den volgenden Woensdag weer verwachtten.

Op grond van al die hartelijkheid vonden de kinderen het zeer natuurlijk, dat 'Moeke', die zoo erg knap in hunne oogen was, een paar malen in de week de freuletjes, die zij gewoon Thérèse en Louise mochten noemen, wat ging helpen met de vreemde talen, waarin men op de meisjesschool niet zoo bijzonder bedreven was.

En de wereld?... Nadat men mevrouw Verbrugge eenige malen in gezelschap der grafelijke familie had gezien, was zij in een oogenblik eene dame van aanzien geworden, die thans, in veler oogen, te benijden in plaats van te beklagen of te veroordeelen was. De heer Verweij verzocht haar om, indien zij niet meer was te bewegen hare betrekking op de gewone manier te blijven waarnemen, dan althans nog voorloopig zijne boeken bij haar aan huis te willen bijhouden, totdat het hem zou gelukken iemand anders te vinden, die genegen zou wezen om hare plaats te vervullen. Hij meende dat op deze wijze het best zou tegemoet gegekomen zijn aan wat de graaf Van Vloten hem namens de weduwe Verbrugge had gevraagd.

Wat luitenant Drummond betreft, men zag al zeer spoedig daarna in de courant vermeld, dat hij naar elders was overgeplaatst. Was het 'op verzoek' er bij vergissing niet bij vermeld, of zou het ook voor hem eene verrassing zijn geweest?

* * *

Maanden zijn verloopen sedert deze gebeurtenis; de zomervacanties zijn reeds weder geëindigd, en de gure Novembermaand, met zijn mistige dagen en verdorde, ten deele reeds afgevallen bladeren, doet ons met moeite in de omstreken van Obdam dezelfde singels en plantsoenen terugvinden, die dezen zomer ons zoo aanlokkelijk toeschenen; zelfs de tuin van de familie Van Vloten, zoo kort geleden nog een wandelpark gelijk, is nu doodsch en droevig. Maar in het gezin van de weduwe Verbrugge is het nu zonniger dan op den heldersten Meidag van het afgeloopen seizoen, en het is of zij zelve jeugdiger en opgewekter is geworden, nadat hare kinderen een zooveel heerlijker leven leiden dan het eerste jaar na hun vaders heengaan.

Haar traktement bij de firma Allan & Cie gaat geregeld door; 's morgens om ruim negen uur brengt de looper haar het werk en haalt het om vier uur weder terug. Maar meer dan eens in den laatsten tijd viel het de jonge weduwe op, dat het telkens minder werd, totdat zij eindelijk den heer Verweij er eens over ging spreken. Eenigszins aarzelend gaf deze haar ten antwoord, dat hij haar al eens had willen komen mededeelen, dat een jongmensch - een domineeszoon, die later ook in zaken wilde gaan - hem dringend gevraagd had of hij elken morgen daar een paar uur mocht komen om zich in het boekhouden te oefenen, en dat hij geen reden had gevonden, om dit te weigeren; doch daardoor werd haar werk natuurlijk minder.

Dat echter dit jonge mensch door tusschenkomst van graaf Van Vloten was aangesteld, en van dezen een maandelijksche toelage ontving, verzweeg de heer Verweij natuurlijk, op last van den edelen weldoener.

En kapitein Helwig, wien zij eigenlijk alles te danken had, hoe handelde mevrouw Verbrugge ten zijnen opzichte?

In de eerste weken na die plotselinge ontknooping vermeed mevrouw Van Vloten, zijn naam te noemen; zij besefte, dat het de zwaar beproefde vrouw pijnlijk moest aandoen, opnieuw aan dien avond herinnerd te worden, en toch moest - dat eischten zij en haar echtgenoot beiden - de kapitein door haar in zijn eer hersteld worden.

Toen dus in de eerste helft van October de verjaardag van mevrouw Verbrugge op verzoek der beide freuletjes ten huize van de familie Van Vloten met een huiselijk dinertje zou gevierd worden, stelde mevrouw der jonge weduwe voor om ook kapitein Helwig onder de gasten op te nemen, er bijvoegende:

‘Mij dunkt 't wordt nu toch eindelijk tijd, dat hij de uitwerking van zijn edel streven ziet. Mevrouwtje, weet u wel dat koppigheid een leelijke ondeugd is?’

En zonder haar gelegenheid te geven om hierop te antwoorden, verlaat Mevrouw Van Vloten haastig de kamer.

Toen allen op den bewusten verjaardag reeds in de ontvangkamer waren verzameld, wordt kapitein Helwig aangediend. Mevrouw Verbrugge is de eerste die opstaat om hem te verwelkomen, en nog voordat de nieuw aangekomene in de gelegenheid is, haar zijne gelukwenschen aan te bieden, zegt de jonge vrouw, door aandoening overmand:

‘Mijnheer Helwig, vergeef me dat ik zoo lang gewacht heb met u te danken voor den grooten dienst, dien u mij en mijnen kinderen hebt bewezen. Mag ik u nu meteen mijn twee bengels eens voorstellen?’ En dadelijk daarop snelt ze naar den tuin om hen te roepen.

Als ze eenige oogenblikken later met Karel aan de hand en Betsy aan den arm binnentreedt, roepen beiden tegelijk vroolijk uit:

‘Dag mijnheer Helwig, komt u ook hier eten? - Hoe heerlijk!’

Verbaasd ziet mevrouw Verbrugge op.

‘Hoe kennen jullie dien heer?’ vraagt ze haastig. ‘Nu begrijp ik niets meer van den heelen toestand. Mevrouw Van Vloten, helpt u me dit raadsel oplossen?’

‘Pardon, mevrouw,’ viel kapitein Helwig hierop luide in, ‘ik zal mij zelve wel trachten te verdedigen.’

(*Slot volgt.*)

Alpenbloemen.
Uit het leven van koning Lodewijk II van Beieren.

Wij brachten de eerste lente in het Moezeldal door.

Op zekeren dag maakten wij kennis met de barones Rebach, eene dame van middelbaren leeftijd, die ons bijzonder aantrok. We deden samen allerlei uitstapjes en Cochen werd ons hoofdkwartier.

Eens zaten wij, na eene lange wandeling, allerlei photographieën te bekijken.

'Dit is de bakermat mijner familie,' zei de barones Rebach, terwijl zij ons een schets liet zien van een klein

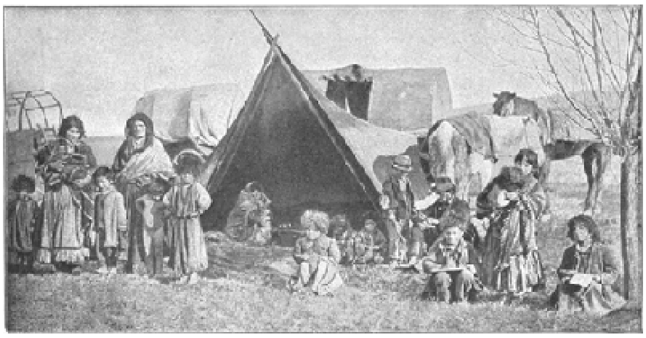

BIJ DE ZIGEUNERS: EEN ZIGEUNER-LAGER.

kasteel, dat te midden van de Beiersche Alpen schilderachtig op eene rots is gelegen. 'Dit verblijf is nu verlaten, niemand woont er meer.'

'U hebt dus broers noch zusters?' vroeg ik.

Zij schudde het hoofd. 'Ik had eene zuster, maar sedert zestien jaren is zij dood en nu ben ik alleen!' Dit zeide zij op zulk een droevigen toon, dat wij niet verder durfden vragen. Bij het afscheidnemen viel er een byouteriekistje bij toeval op den grond en ging open. Toen ik het opraapte en aan de barones teruggaf, zag ik er het portret eener dame in. De barones bloosde even. 'Het toeval heeft het gewild, ik aarzel dus niet langer. Ik zal u zeggen, wat niemand weet: dit is het portret mijner zuster.'

Het was een fraai meisjeskopje, op ivoor geschilderd; het blonde haar viel in lokjes op het reine voorhoofd; de oogen waren blauw, om den mond zweefde een schalksche trek, de wangen hadden aardige kuiltjes; kortom het was een beeld van bevalligheid. Haar pad had over rozen moeten gaan. Welk noodlot had toch dit jeugdig leven verwoest?

Onder het portret stonden deze woorden: 'De dood hereenigt, wat de dood scheidt,' en daaronder de letters E en L met een koninklijke kroon er boven.

Op mijn vragenden blik stelde de barones mij een pakje brieven ter hand. 'Lees dit, en gij zult begrijpen wie Elisabeth en Lodewijk waren. Maar zoolang een der hoofdpersonen van dit treurig drama in leven is, moet dit alles een diep geheim blijven. Later zijt gij volkomen vrij!'

Twee jaar daarna vernamen wij den dood der barones. Ik geloof dus een krans van alpenbloemen te vlechten voor het graf van Koning Lodewijk, wanneer ik de volgende bladzijden mededeel.

Op een verrukkelijken lentemorgen zit in het park van Rebach een meisje van 17 jaar te schommelen op den ondersten tak van een bloeienden appelboom; haar blonde lokken zwieren haar om het hoofd; een groote hoed vol bloemen op haar schoot. Vóór haar staat een jonkman, die

den blik niet van haar afwendt. Zij kijkt naar de bergen, de bosschen en de rotsen aan den horizon, naar de heldere meren, welke daar onder het groen verscholen liggen, en vooral naar het trotsch kasteel Hohenschwangau. Eindelijk bespeurt zij zijne bewonderende blikken en laat een frisschen lach hooren.

'Waar kijkt gij zoo naar, graaf Dagobert? Tracht gij, evenals tante Aldegonde, er achter te komen hoe ik mijne japon zoo kreukel?'

Hij schudde lachend het hoofd.

'Ik kijk u eens aan, om mij te overtuigen dat gij eindelijk terug zijt.'

'Ja, eindelijk ben ik terug,' antwoordde Elisabeth zuchtende. 'Na zeven jaar - vier in Frankrijk in het klooster, de drie overigen bij mijne tante in Zwaben.'

'Nu blijft gij dan toch, niet waar?'

'En waarheen zou ik anders gaan? Gij weet wel dat ik niemand op de wereld bezit, behalve mijne zuster, mijne beste Monica...'

'En wij dan, uwe oude vrienden, zoudt gij die vergeten?'

Elisabeth trok even de schouders op. 'Neen, ik vergeet u niet; gij zijt zoo goed voor mij geweest toen ik mijne ouders verloor en Monica zoo ziek was. Maar gij woont te Nürenberg en ik in het eenzame Rebach.'

Zij zuchtte weder.... graaf Dagobert naderde haar haastig.

'Waarom zoudt gij alleen blijven? Kom, ga met ons mede en blijf altijd bij ons.'

Elisabeth keek hem verwonderd aan.

'Altoos! Hoe komt ge op die gedachte?'

'Waarom wilt gij mij niet begrijpen, Elisabeth? Ik bemin u uit den grond mijns harten en ik smeek u mijn levensgezellin te worden.'

'Wat zou uwe mama wel zeggen, als gij zulk een wildzang huwdet, die op een tak Schiller's "Wilhelm Tell" zit te lezen? Beken maar, dat men in de residentie om u zou lachen, als men wist dat gij uw bruidje uit een appelboom hadt gehaald.'

'Maar ik bemin u, Elisabeth...'

Zij zweeg, en haar peinzende blik verloor zich in het blauw des hemels.

'Beminnen,' zei ze eindelijk, 'dat moet een zalig gevoel zijn. De dichters spreken ervan als van eene zoete kwelling. Maar hier binnen is alles zoo rustig en ik geniet de heerlijke natuur. Eens heb ik een soort van voorgevoel van liefde en geluk gehad; ik was alleen op mijn kamer, ik speelde en zong terwijl de maan met haar licht den toren van Hohenschwangau bescheen.'

Zij zweeg plotseling; een donkere blos kleurde haar gelaat. Men hoorde den hoefslag van een paard, en van uit het bosch kwam een jonge man te voorschijn, die het dier bij den teugel hield; hij liep blootshoofds. Een zonnestraal viel op zijn breed voorhoofd, maar hij sloeg de oogen niet neder; de Grieken hadden zich den Zonnegod niet schooner kunnen voorstellen.

Elisabeth had zich van den tak laten glijden; haar bloemen lagen verstrooid aan hare voeten. Met wijd geopende oogen keek zij onbeweeglijk naar de verschijning en greep driftig den arm van den graaf.

'Wie is dat?' fluisterde zij ademloos.

De jongeling keek haar verwonderd aan. Hij maakte zachtjes haar ijskoude hand los, drukte die en zei halfluid:

'Stil. Laat hij ons niet zien. Het is koning Lodewijk, Lodewijk van Beieren!'

Zij wankelde.

'De koning?' mompelde zij.

En zij bedekte haar oogen met de hand, als wilde zij zich in het visioen verdiepen.

Het is zomer geworden en Monica maakt zich over haar zusje ongerust. Zij zingt niet meer, zij doet geen lange wandelingen meer in het park, maar zit uren zwijgend aan haar torenvenster, dat uitziet op het gebergte. Het gelaat van het meisje is bleek en vermagerd. Graaf Dagobert is na een beslist 'neen' vertrokken en Elisabeth spreekt met de grootste onverschilligheid over hem. Monica begrijpt er niets van.

Plotseling keert Elisabeth zich zuchtende om en vraagt:

'De vlag op Hohenschwangau is ingehaald, wat zou dat beteekenen?'

'Dat de koning naar München vertrokken is,' antwoordt de oudste zuster, zonder op te merken dat Elisabeth zoo erg verbleekt.

De beide zusters gaan naar het St.-Jansfeest. Onder den grooten lindeboom van het dorpje Rebach is het feest in vollen gang. Urenlang reeds krast de viool; oud en jong danst en menig paartje waagt den sprong over de gloeiende kolen. Bij het vuur staat een grijsaard. Monica geeft hem vriendelijk de hand.

'Wel, Eberbauer, ben je weer heelemaal beter?' vraagt zij.

'U weet dus niet dat de koning mij genezen heeft?'

'De koning? Hoe zoo dan toch?'

En nu vertelde de oude met bevende stem, dat de koning hem zijn lijfarts had gezonden en hem van de noodige versterkende middelen had voorzien. En dan had de Koning nog een uitzet aan zijn dochter gegeven, die nu haar verloofde kon huwen.

Juist naderde het jonge paar, en de dochter zei haastig:

'Weet u, vader! de kleine van Lise is verdwaald geraakt toen hij op de rotsen van de Klamm is geklommen.'

'Groote hemel!' riep de grijsaard.

'Schrik maar niet. Er is hem niets overkomen; de koning heeft hem gevonden.'

Er had zich een groepje verzameld om het jonge meisje, dat nu met stralende blikken vertelde.

'Weet ge, hij heeft arendsblikken, onze koning, en kan klimmen als een gems. Toen hij den jongen daar zoo hoog zag staan, is hij hem gaan halen.'

Met de laatste vonken van het vreugdevuur stegen luide hoera's ten hemel voor den jongen koning, den beminden vorst, die zoo gaarne te midden zijner bergbewoners toefde en zijne weldaden onder hen verspreidde. Elisabeth sidderde en luisterde diep bewogen, terwijl zij zwaar op den arm harer zuster leunde.

In de koninklijke kapel te München is de dienst geëindigd en de menigte verdringt zich voor de deuren om den koning te zien. Lodewijk verschijnt aan den hoofdingang. Hij kijkt rond en groet, terwijl de laatste orgeltonen nog door het gebouw ruischen. Plotseling komt er een jong meisje, als boerinnetje gekleed, uit de menigte te voorschijn en biedt den koning een bouquet van alpenrozen aan. Even snel als zij gekomen is, verdwijnt zij onder de menigte. Toch heeft de koning in dat ondenkbaar oogenblik haar fraaie blauwe oogen opgemerkt.

Den volgenden Zondag herhaalt zich het tooneel. Wel was het volk aan zulke huldeblijken gewoon, maar ditmaal vroeg men elkander, wie het jonge boerinnetje zijn kon. De derde maal ging zij niet met ledige handen heen: de vorst wist haar eenige versregels in de hand te spelen. Blozend en met kloppend hart snelde de onbekende door de kerk naar huis, en weldra leest Elisabeth Rebach - want zij is het - in haar eigen kamertje de woorden van den vorst.

De herfst heeft zijn purperen mantel over de groene boomen geworpen; hier en daar zweven reeds de herfstdraden. De zon gaat onder en aan den bleeken avondhemel vertoont zich de zilveren sikkel der maan. Een rank bootje glijdt over de wateren der Schwangsee en laat een lichtend spoor achter. Drie personen laten zich daarin droomend wiegelen: eene schoone vrouw, die de tand des tijds reeds heeft aangeraakt en wier fijne trekken achter een zwarten

sluier verborgen zijn; een jong, beeldschoon meisje, met een krans van rozen in het haar, en een flink gebouwde jonge man. Er ligt een boek op zijne knieën en hij leest en reciteert beurtelings de lievelingsverzen der Duitsche jongelingschap.

Het onvermijdelijke was geschied. Koning Lodewijk had getracht de geheimzinnige verschijning uit München weer te zien, en het toeval was hem te hulp gekomen. Tijdens zijn verblijf te Hohenschwangau had hij de jonge burchtvrouw van Rebach in het bosch ontmoet. De zichtbare verlegenheid van het jonge meisje liet geen twijfel meer; zij was het boerinnetje, dat hem alpenbloemen bood.

Sedert dat oogenblik onstond er tusschen de beiden een edele, zuivere vriendschap, zooals den menschen maar zelden beschoren is. Elisabeth had van de zijde harer zuster eene levendige tegenkanting ontmoet. Monica wilde elke betrekking tusschen den koning en Elisabeth beletten. Maar van het oogenblik, dat zij de kieschheid en den adel van zijn karakter had leeren waardeeren en bemerkt had, welk een onmisbare behoefte deze vurige en hartstochtelijke natuur aan de zachte en kalmeerende hand eener vrouw had, gaf zij toe en eene oprechte genegenheid verbond toen deze drie edele zielen.

Geen woord van liefde werd ooit gewisseld, iedere toespeling zorgvuldig vermeden; beiden gevoelden, dat dit voorgoed een einde zou maken aan hun omgang en hen voor altoos scheiden.

Zoo doorleefden zij menig gezegend uur te Rebach, op het meer of in het woud, maar de koning was den grootsten tijd des jaars te München en onderhield dan eene levendige briefwisseling met Elisabeth, die hij zijn ‘geweten’ noemde. Deze brieven doen een diepen blik werpen in het vaak miskende karakter van den vorst. In September schreef hij, dat hij omringd was van boeken en oude handschriften, welke de wereldgeschiedenis en de geschiedenis van den Staat bevatten.

Hij had een volk te besturen, dat hij gelukkig wilde maken. Nu eens voelde hij zich alvermogend en dan weder voelde hij zich de handen door de werkelijkheid gebonden.

Na een dag van zwaren geestesarbeid had hem het gejuich van een troepje kinderen op zijne wandeling verkwikt en uit volle borst had hij met een ‘Grüss Gott’ geantwoord.

Na een heftig tooneel met zijn broeder, die hem beleedigde en dien hij toch innig liefhad, klaagt hij aan Elisabeth, dat er demonen in zijn borst sluimeren..... Teleurstelling, ontrouw, verraad kunnen deze plotseling wakker maken.

Het liefst begraaft hij zich in de eenzaamheid der bergen met Schiller en luistert naar de stem der poëzie en naar de duizenden stemmen der natuur. Schiller doet in zijn hart de diepste snaren trillen. Goethe maakt meer een voorbijgaanden indruk op hem.

In November zag hij haar na een langdurige scheiding voor het eerst weer. Monica was zwaar ziek geweest en had hem niet willen zien, ja zelfs verzocht, dat de briefwisseling eenigen tijd gestaakt zou worden.

De plannen voor de verfraaiing der residentie hielden hem druk bezig. Eens had Elisabeth gelachen over zijn zonderling denkbeeld om een opera voor zich *alleen* te laten opvoeren. ‘Als gij wist, hoe gisteren de blikken van het publiek, die op mij gevestigd waren, mijn kunstgenot bedierven, ja, onmogelijk hebben gemaakt, zoudt gij mijn denkbeeld zoo dwaas niet vinden,’ was zijn antwoord.

De winter nadert en hij verlangt in de bergen te zijn, als alles zoo wit en stil is! De weg verlicht door één enkele toorts, de takken der pijnboomen gebogen onder het gewicht der sneeuw, en de slede onhoorbaar voortglijdende in den stillen nacht! Zou dat niet tooverachtig zijn?

In 'de toekomstmuziek' van Wagner had hij deze regels gevonden: 'Als ik eens een vorst vond, die zoo bekoord was door het ideale, dat hij mij begreep, en zoo grootmoedig, dat hij mij de hulp van zijn koninklijke macht bood, dan ware de toekomst der kunst verzekerd.'

Den 6en December schrijft hij: 'Morgen vertrek ik naar Hohenschwangau en ik verheug mij als een kind in het vooruitzicht der bergtochten. Als Monica het toestond moest gij eens met mij in eene slede die besneeuwde, eenzame paden bezoeken.'

Onder de kruisbogen van den hoofdingang van Rebach staat een jong meisje angstig te luisteren. Het is nacht, alles is stil, de sneeuw valt zonder ophouden om de blonde lokken van Elisabeth.

Daar klinken de bellen, eene slede vliegt voorbij; bij het schijnsel der toortsen ziet zij den eenzamen reiziger, hij groet haar met de hand. Het gezicht verdwijnt en koning Lodewijk vervolgt zijn weg naar boven naar de wouden, het gebergte in. Elisabeth staat nog te luisteren en volgt hem in hare gedachten.

Wat moet hij al ver weg zijn! Maar wat is dat? Elisabeth blijft staan, een angstkreet ontsnapt aan haar lippen. Zou de groote rots, die den woesten bergpas van Klamm sluit, ingestort zijn? Zou de slede op den terugtocht geen gevaar loopen in den afgrond te storten? Een tweede kreet!....

Het jonge meisje slaat den kanten doek om haar hoofd en vliegt den weg op, langs welken de slede moet terugkeeren. De koning moet gewaarschuwd worden, eer hij de gevaarlijke plek bereikt, of hij is verloren.

Deze gedachte geeft haar vleugelen; toch schijnt het haar toe, dat zij niet vooruitkomt.

Zij heeft zich niet bedrogen, de weg is in een afgrond veranderd.... Elisabeth siddert en zendt een stil dankgebed ten hemel. Zij begeeft zich naar eene kromming van den weg, waar de slede langzaam moet gaan en waar haar kreten alleen kunnen gehoord worden. Zij staat hijgende stil en werpt een bewonderenden blik om zich heen. Een ijzige wind waait van de bergen, dat voelt zij nu; zij trekt de sjaal dichter om zich heen en loopt heen en weder. Het eene uur na het andere verstrijkt, de koude is scherp en zij voelt hare krachten bezwijken. Toch wil zij niet gaan zitten, want zij kon in slaap vallen, en zij moet waken voor het leven van haar koning! Zij vouwt hare bevende handen samen, zij bidt voor hem en voor zich... Daar hoort zij eenig gerucht. Zij luistert en gevoelt nieuwe levenskracht; zij vliegt voort, het is de slede des konings! Elisabeth verzamelt hare laatste krachten en roept 'halt!' De slede houdt stil, het meisje vertelt wat er gebeurd is en zinkt dan bewusteloos op den grond!

Koning Lodewijk van Beieren begrijpt nauwelijks wat er geschiedt, wikkelt Elisabeth in zijn pels en vliegt met haar naar Rebach terug.

Den volgenden morgen lag Elisabeth in een gloeiende koorts. De angst van dien nacht was te veel voor haar teer gestel. Weken lang zweefde zij tusschen dood en leven, toen er plotseling verandering kwam en zij scheen te herstellen. Zij zat nu in haar torenkamertje, dat door koning Lodewijk in een serre was veranderd. De koning kwam dagelijks zijn redster bezoeken.

Het Kerstfeest brak aan. Elisabeth luistert naar het zingen der kinderen. De Kerstboom spreidt zijne verlichte takken naast haar uit en een bouquet alpenrozen ligt aan hare voeten.

Monica beschouwt angstig hare zuster, wier droge hoest niets goeds voorspelt.

'Het volgende Kerstfeest zal ik hier niet meer zijn,' zegt de zieke. 'Waarom, mijn vriend, nog langer in uwe begoocheling te volharden? Mijne uren zijn geteld, ik voel dat!'

De koning sidderde. Monica verborg snikkend haar gelaat; alleen Elisabeth bleef kalm. Met zwakke stem verhaalde zij de geschiedenis van eene prinses, die naar geluk dorstte.

Een toovergodin deed haar den koning ontmoeten en deze geleidde haar naar zijn hoofdstad. Na verloop van zes weken voelde zij, dat haar einde naderde. De toovergodin werd geroepen en zeide, dat zij sterven zou, want dat zij haar geluk te snel had genoten!...

Nu vielen den koning de schellen van de oogen. Hij zag hoe een doodelijke bleekheid haar gelaat overtoog. Hij knielde bij de stervende, hield haar in zijne armen en zei haar alles wat zij voor hem geweest was, hoe zij hem voor het kwaad bewaard en tot het goede gebracht had....

'En gij, Elisabeth, bemint gij mij ook? O, zeg het eenmaal ten minste, opdat ik die bekentenis als een talisman medeneme op mijn eenzaam levenspad!'

'Meer dan mijzelve,' zei het meisje. 'Maar spreek niet van eenzaam leven; beloof mij dat gij eene deugdzame gade zult zoeken, die eene moeder voor uw volk zal zijn!'

Lodewijk boog het hoofd. Elisabeth legde er hare hand zegenend op en zei: 'Vaarwel! de dood hereenigt, wat de dood scheidde.'

Bij de zigeuners.
Met illustratiën.

Steeds, wanneer men een optocht van Zigeunerwagens ziet, wanneer men gelegenheid heeft, dit reizend volkje eens in hun legerplaats waar te nemen, dan dringt zich aan den toeschouwer de overtuiging op, dat er met de Zigeuners langzamerhand een verandering plaats heeft. Met het ruwste geweld, de galg, het zwaard en de vervolging met het geweer is men er niet in geslaagd het karakter der Zigeuners te veranderen. De toenemende beschaving heeft evenwel met zachtheid een verandering teweeggebracht, die ten gevolge heeft, dat de rondtrekkende scharen er zich aan gewend hebben, in bepaalde landen te blijven. De zwervende Zigeunerbenden gebruiken nu wagens, die ook door kermisvolkje als 'woonwagens' gebruikt worden. Door deze woonwagens, waarin men koken, slapen en bij slecht weer ook wonen kan, krijgen de Zigeuners langzamerhand meer een vaste woonplaats. Hij gewent zich aan het denkbeeld een huis te bezitten, al is het ook voorloopig een vervoerbaar, dat hij naar verkiezing van de eene naar de andere plaats kan overbrengen.

BEZOEK IN HET LAGER.

Zelfs de Zigeuners, die nog zonder woonwagen rondtrekken, voeren reeds op hun karren bedden met zich, en 's nachts in de legerplaats worden de zieken en kinderen op dezen met linnen beschutten wagen gelegd, terwijl de volwassenen naast het vuur hun bedden spreiden, en daarop overnachten. De tijden zijn voorbij, dat de Zigeuner zomer en winter onder den blooten hemel sliep, met sneeuw of een steen als hoofdkussen, en het hemelgewelf als deken over zich.

Een aangenaam staatsburger of een persoon van eenige waarde zal de Zigeuner wel nooit worden. Hij zal altijd de karaktertrekken van zijn Indische Paria-afstamming behouden, en dat is hem ook niet kwalijk te nemen.

De menschen, onder wie hij sedert het begin der vijftiende eeuw in Europa rondtrekt, hebben hem gemaakt tot wat hij is. Nadat de eerste schrik, dien de Zigeuners met hun optreden in de beschaafde landen van Europa veroorzaakten, voorbij was, nadat men de eerste bijgeloovige vrees voor hen overwonnen had, die zelfs nu nog op het platteland bestaat, kwam men tot de ontdekking, dat de Zigeuners een gevaarlijk element zijn, daar zij door hun rusteloos rondtrekken, hun zich afzonderen van de hun omringende wereld, er licht toe kwamen, misdadigers te worden, of er zich toe leenden, de handlangers van rooverbenden te worden.

Eerst vertelde men van de Zigeuners, die naar Duitschland gekomen waren, dat zij Turksche spionnen waren, die in opdracht hadden, de Christenlanden te bespionneeren. Toen beschuldigde men hen van kanibalisme, en vertelde, dat zij hun eigen kinderen opaten. Eindelijk verdacht men hen zelfs van het stelen van kleine kinderen, en tot heden zelfs gelooft men er nog aan, hoewel nog geen enkel geval van kinderdiefstal door de Zigeuners bewezen is kunnen worden. Van de groote rooverbenden, die zich gedurende den dertigjarigen oorlog in Duitschland vormden, bestond zeker een groot deel uit Zigeuners. Honderden van hen zijn op het rad, op het schavot of aan de galg gestorven. Men zag in, dat de Zigeuners gevaarlijk werden, en verloor tegenover hen alle menschelijkheid uit het oog. In een oud jachtboek uit de 17e eeuw vindt men een bericht, betreffende een jacht, dat luidt: 'Geschoten: een mooi hert, vijf jonge reeën, drie groote wilde zwijnen, tien kleine wilde zwij-

nen, twee Zigeuners, een Zigeunerin en een kind.' Frederik Wilhelm I, koning van Pruisen, beveelt in een edict van 5 October 1725: 'de Zigeuners, die zich op koninklijk Pruisisch grondgebied bevinden, en meer dan achttien jaar oud zijn, zonder onderscheid te maken tusschen het geslacht, met de galg te straffen.' In een Wurtembergsche verordening van 12 October 1736 wordt eveneens het eenvoudig neerschieten van Zigeuners, waar men ze ook aantreft, bevolen. Deze afschuwelijke vervolgingen hebben den Zigeuner gemaakt tot wat hij heden ten dage is. Professor Grosz uit Czernowitz, die door zijn ambt als rechter van onderzoek veel met Zigeuners in aanraking kwam, velt over hen het volgend oordeel: 'Men moet de Zigeuners beschouwen volgens het bestaan, dat zij reeds eeuwen gevoerd hebben. Voedsel, woning, strijd met de elementen en vervolgingen, evenals het roofdier ze vindt, daarbij hun lichaamsbouw en met weinig menschelijk verstand bedeeld, kan het niets anders zijn dan een levend wezen, dat niet veel presteeren kan. Daarbij moet men ook in aanmerking nemen, dat hun gedachtengang zich altijd in een zeer nauw kringetje bewogen leeft: hij wil ongebonden en

EEN TOEKOMSTIG HOOFDMAN.

vrij rondtrekken waar hij wil; hij verlangt niet iemand te overheerschen, maar wil ook niet doen, wat een ander beveelt; hij beschouwt het als zijn grootste geluk, zijn grenzenlooze luiheid te kunnen botvieren, en wil daarom van hem, die werkt, zooveel afnemen, dat hij in zijn geringe behoeften kan voorzien. Eer, vaderland, familie en staat, verleden en toekomst van zijn volk, begrippen, die ieder beschaafd volk gebracht hebben tot het hoogste, wat het bereiken kan, zijn den Zigeuner geheel vreemd; bij hem worden ze vervangen door onbegrensde luiheid, dierlijken honger, zinnelijke liefde en een beetje ijdelheid. Andere drijfveeren kent hij niet, en het slot van de rekening is niets anders, dan streven naar het verkrijgen van onrechtmatig bezit.

De Zigeuners, die men ook wel hier te lande aantreft, zijn ongetwijfeld veel beter van karakter, dan de hierboven beschrevenen; zij onderhouden zich met ketellappen, stoelenmatten enz. Zij hebben in den laatsten tijd zelfs neiging getoond om hun kinderen naar school te zenden; vandaar, dat zulke Zigeunerkinderen in een halfjaar op honderdtwintig verschillende scholen geweest zijn. Zij zijn ook in het bezit van veel contant geld, want toen eenige jaren geleden de Zigeunerhoofdman Petermann, de chef van een bende van ongeveer 60 koppen, gerechtelijk gevangengenomen werd, brachten de Zigeuners binnen acht en veertig uur een borgstelling van 15

duizend gulden bij elkaar, die zij het gerecht konden overleggen. De naam 'Petermann' behoort tot de oudsten, die de Zigeuners dragen.

Ook heden ten dage nog worden de Zigeuners volgens oude wettelijke bepalingen en politie-verordeningen behandeld, wat natuurlijk ten gevolge heeft, dat zij zich nergens voorgoed vestigen. Nadat zij toch duidelijk getoond hebben, dat zij geneigd zijn een vaste woonplaats te bezitten, zou het wel goed zijn het den zoo lang vervolgden wat gemakkelijker te maken.

In eere hersteld.
Door Therese van Arendsberg. (*Vervolg en slot van blz.* 296.)

'Mevrouw Verbrugge, ik hoop dat u het niet noodig oordeelt, dat ik in deze u om vergeving bedel; maar u, die weet hoe dierbaar mij uw echtgenoot eenmaal was, zult kunnen begrijpen, dat ik Alfred's kinderen moest zien tot elken prijs. Mevrouw Van Vloten is zoo goed geweest me daarin behulpzaam te zijn.

Terwijl u Woensdags en Zaterdags met de freules u bezighield, speelde ik met Karel en Betsy in den tuin. Wij hebben hen laten zwijgen, door hun te zeggen dat het voor u later eene verrassing zou zijn, - en hebben we nu geen gelijk gehad? Maar nu moet u mij voortaan ook in genade aannemen, al was het alleen maar om hunnentwille.'

'Ja,' verzekerde Karel, 'nu moet oom Helwig ook dikwijls bij ons komen, hè maatje?'

'Laat ik u voorloopig liever nog slechts hier ontmoeten,' geeft mevrouw Verbrugge ernstig ten antwoord. 'Mevrouw Van Vloten zal mij gelijk geven, dat ik zeer voorzichtig moet wezen, vooral om het oordeel van vroeger. Later, als de gemoederen nog wat meer tot kalmte zijn gekomen, zal het mij zeer aangenaam zijn als u af en toe eens eene visite bij ons komt maken. Laten we als tijdstip daartoe vaststellen: de eerste maal na Sint Nicolaas.'

'Aangenomen,' gaf kapitein Helwig luchtig ten antwoord; 'op zeven December ziet u mij heel deftig in mijn splinternieuwe uniform op uw stoep staan.'

* * *

In de zeven weken, die nog moesten verloopen voordat de bepaalde datum was aangebroken, hadden kapitein Helwig en mevrouw Verbrugge echter meermalen de gelegenheid om nader kennis te maken, daar de familie Van

Vloten de sombere weken daar buiten in hunne gastvrije woning zoo gezellig mogelijk trachtte te maken, door telkens opnieuw dinertjes of whist-avondjes te arrangeeren, waarop mevrouw Verbrugge altijd, de heer Helwig zeer dikwijls, gevraagd werd.

'Wat denk je van die twee, Caroline?' zeide de graaf tot zijne echtgenoote op een avond, waarop de kapitein als gewoonlijk de jonge weduwe zijn geleide had aangeboden.

'Ik denk niets, maar ik hoop, beste man,' gaf de aangesprokene ten antwoord; 'een mijner vurigste wenschen zou vervuld worden, indien Helwig onze lieve vriendin kon winnen. Maar ik huiver er nochtans voor; zij schijnt me nog niet los te zijn van de nagedachtenis van haar eersten echtgenoot.'

'Wellicht echter zal het verstand hier over het hart zegevieren, Caroline. In ieder geval, de termijn, dien mevrouw Verbrugge Helwig stelde, is bijna verstreken, en hij kan nu voortaan bij haar zelve af en toe eene visite gaan maken.'

Doch met dit af en toe eene visite maken scheen kapitein Helwig op den duur niet tevreden te zijn, want nog voordat het Kerstfeest was aangebroken, kwam hij op een middag tot haar met de vraag, of zij niet zou kunnen besluiten geheel haar volgend leven aan hem toe te vertrouwen, de opvoeding van Alfred's kinderen hem in handen te geven en zijne genegenheid, die geen jongelingsverliefdheid meer was, maar eene, die, gegrond op achting, eerbied en vertrouwen, hem tot aan zijn dood zou bijblijven, met wederliefde te beantwoorden. Mevrouw Verbrugge gaf hem ernstig en kalm ten antwoord, dat zij hem wel wilde beloven, eens rijpelijk over zijn aanzoek na te denken, doch dat zij niet geloofde het te kunnen aannemen. Alfred was hare eerste liefde geweest, en zij geloofde niet dat zij een ander ooit meer zou kunnen beminnen; daarenboven, hoezeer zij ook vertrouwde dat hij goed voor de kinderen zou wezen, zoo vreesde ze toch dat het hunne gevoelige hartjes pijnlijk zou aandoen, indien de plaats van den vader, dien zij zich nog zoo levendig herinnerden, door een ander werd ingenomen.

'Vergeef me,' voegde ze er ten slotte aan toe, 'dat ik u geen ander antwoord kan geven. Ik acht u hoog, en ik ben u oneindig veel verschuldigd, maar mijne kinderen hebben toch de heiligste rechten, zij zijn mijn eerste plicht...'

In het vuur harer rede had mevrouw Verbrugge niet gehoord, dat Karel naar boven kwam gestoven, voordat hij de kamer instormde met de woorden:

'Oom Helwig, u hier? Hoe heerlijk! Toe, blijf nog wat; als u hier zijt is alles zooveel prettiger; soms is het voor ons alsof Paatje weer is teruggekeerd.'

'Oom Helwig!' roept kleine Betsy ook al uit de verte, als zij, de trap opkomend, zijne stem hoort, 'blijft u nu vandaag eens bij ons eten? Toe, doe het nu eens voor dezen enkelen keer.'

Een oogenblik gevoelt mevrouw Verbrugge zich pijnlijk getroffen; doch zich herstellend, zegt ze dadelijk daarop zacht tot Helwig:

'Zij beiden begroeten u, nog vóór ze het mij doen. De kinderen hebben daardoor voor mij beslist. Neem hen, en heb hen lief om Alfred's wille, en ik zal trachten uit dankbaarheid en onbegrensde achting uw leven zoo gelukkig te maken, als het mij slechts mogelijk zal zijn.'

En zich dan tot de kinderen richtend, zegt ze luide:

'Karel en Betsy, je weet hoe ontzettend zwaar het mij viel je lieven vader te moeten missen, en welk eene verandering ons geheele leven daardoor ondergaan heeft. Dit heeft ook kapitein Helwig opgemerkt, en uit achting voor de nagedachtenis van je

besten vader en uit medelijden met mij, wil hij mij in de toekomst alle zorgen ontnemen door mij tot zijne vrouw te maken, om daardoor als je tweede vader over je opvoeding te waken.'

'U onze vader? Hoera!' gilden beiden verward dooreen, en terwijl Betsy zich onmiddellijk op Helwig's schoot nestelt, grijpt Karel naar zijn pet en vraagt:

'Moe, mag ik het gauw aan mevrouw Van Vloten gaan vertellen, die zal er ook zoo blij om wezen!'

'Wacht tot na het eten, mijn jongen', geeft Helwig hem vriendelijk ten antwoord, 'dan gaan we met ons vieren het groote nieuws vertellen. Niet waar, aanstaand vrouwtje?'

Maar mevrouw Verbrugge antwoordt niet. Ze staart, in diep gepeins verzonken, op het portret van haar overleden echtgenoot en fluistert, door aandoening overmand:

'Alfred, jij bent en blijft mijn eerste en eenige liefde, maar ik weet dat ik in jou geest handel, als ik mijne kinderen aan een braven man in handen geef. Zie zegenend op dit verbond neder!'

En dan plotseling zich omkeerend, zegt ze tot Helwig op ernstigen toon:

'Ik heb afgerekend met mijn verleden. Mijne toekomst behoort van nu af aan mijn nieuwe plichten. Moge het je eenmaal vergolden worden, wat je thans voor ons doet.'

* * *

't Is ruim halfzeven en de familie Van Vloten is nog aan het dessert gezeten, als plotseling een hard en gejaagd bellen aan de voordeur wordt vernomen.

'Als ik dokter was, zou ik zeggen: stellig een ernstigen patiënt,' merkt de graaf glimlachend op.

'Wellicht een telegram,' zegt mevrouw Van Vloten; 'je weet er is spoedig nieuws van nichtje Betsy te wachten.'

Doch zoodra de huisknecht heeft opengedaan herkennen ze spoedig de stemmen van Karel en Betsy Verbrugge, die zich niet laten weerhouden door het bericht, dat 'de familie nog aan tafel zit,' maar haastig doorhollen en luidkeels uitroepen:

'Mevrouw, mijnheer! wij komen u zulk een groot nieuws vertellen! Raadt u eens? Wij krijgen weer een papa.'

'En wie denkt u wel?' vraagt Betsy, die eveneens buiten adem haar broer op den voet is gevolgd.

Maar vóórdat de heer en mevrouw Van Vloten het zwaarwichtige vraagstuk nog hadden kunnen oplossen, komt mevrouw Verbrugge met kapitein Helwig ook de kamer in, en terwijl zij de oude gravin beide handen reikt, zegt ze met een zweem van de vroolijkheid van vroegere jaren:

'U ziet, nu ik heb toch succes gehad van mijn hengelen, al is alles zoo geheel anders geloopen dan mijne vijanden het hadden gewenscht. Indien ik nooit de societeit ware gepasseerd, dan had men mij wellicht ook nooit opgemerkt en zou ik wel tot mijn dood toe de weduwe Verbrugge zijn gebleven. Men ziet nu alweer dat *à quelque chose malheur est bon!*'

'Ik zou je toch wel hebben uitgevonden,' klonk het trotsch-gelukkig van Helwig's lippen; 'maar ik had je wellicht nooit zoo leeren op prijs schatten, indien ik niet hadde gezien hoeveel je deedt om de kinderen een gelukkige jeugd te bezorgen.'

'In ieder geval, ge hebt nu elkander,' zeide de heer Van Vloten, 'en we wenschen u beiden van ganscher harte geluk met uwe keuze. Wij kijken er niet zoo heel vreemd

van op - is 't wel, Caroline? Maar nu moeten we ook maar dadelijk een glas champagne op uw nieuw geluk ledigen. Toe, Hélène, wil je even schellen?'

'Ik gevoel me zoo dankbaar voor u,' fluisterde mevrouw Van Vloten de jonge weduwe zachtjes in 't oor, 'dat ge nu de toekomst zooveel geruster kunt tegemoet treden. Ik besef ten volle dat ge niet kunt juichen en jubelen als een jonge bruid, maar tracht u toch vroolijk en opgewekt voor te doen; bedenk dat Helwig nog geen treurig verleden heeft, dat *hij* van de toekomst *alles* verwacht. Daarbij is uw naam schitterender dan ooit in eere hersteld, nu deze brave man, die het eerst alles van u vernam, na een volledig onderzoek, u de hoogst mogelijke rehabilitatie bezorgt, door u tot zijne vrouw te verheffen. Voor mijne meisjes zal ik u ont-

zettend missen, maar wij mogen niet egoïstisch zijn. In ieder geval trouwt ge uit ons huis, en zal alles geregeld worden alsof ge onze oudste dochter waart.'

'Mevrouw...' begon de nieuw verloofde met aandoening in hare stem, maar als ze tracht verder hare dankbaarheid te vertolken, barst ze plotseling in tranen uit.

'Kom, kom,' zegt graaf Van Vloten vroolijk, 'geene tranen nu. Alles zal best marcheeren, en stel nu uw huwelijk maar niet te lang uit, hè Helwig?'

'Wat mij betreft, morgen al,' betuigde deze. 'Die hoed van mij, dien u hadt medegenomen uit de societeit, heeft heel wat teweeggebracht - vindt u niet, mijnheer Van Vloten?'

'Loop heen,' klonk het opgewekte antwoord; 'wou je nu soms iemand hier nog wijsmaken, dat ik zoo'n stomkop was om met een verkeerd hoofddeksel er van door te gaan? Is dat nu mijn dank omdat ik je zoo mooi heb geholpen comedie te spelen? Mevrouwtje, pas op, later vertelt hij nog dat uw oude vriend Van Vloten een oplichter is.'

Terwijl allen zoo door luchtige scherts de aandoening van mevrouw Verbrugge trachten te verdrijven, heeft de huisknecht ondertusschen de flesch ontkurkt en de champagneglazen gevuld, waarop hij eerst den gasten en daarna den huisgenooten het blad voorhoudt.

'Op uw beider voortdurend geluk,' zegt de gastheer, terwijl hij zijn glas opneemt. 'Kinderen, op je aanstaanden vader!'

'O moeke, hoe heerlijk toch! Wie had ooit kunnen denken dat wij nog eens allen zoo gelukkig zouden worden,' zegt Karel met een blijden lach, terwijl hij zijne moeder een kus geeft.

De vogels uit de orde der Stapvogels (Gressores), voor zooverre zij in Nederland voorkomen.

Uit de orde der Stapvogels komen in ons vaderland twaalf verschillende soorten voor, waarvan wellicht het meest bekend zal zijn de O o i e v a a r (Ciconia ciconia (L.). Onder verschillende benamingen komt deze hooggepoote vogel door het geheele rijk voor en reeds kleine kinderen kennen hem en laten hun: 'Ooievaar, Lepelaar, Takkendief' enz. luide hooren. Ook is hen zoo dikwijls verteld van dezen vogel, die de brenger was van broertje of zusje. En een van de eerste versjes, op school geleerd, heeft doen weten, dat het dier roode pooten en een zwartbont pak heeft. Nu, zoo heel bont is de Ooievaar niet, want als men zijne zwarte slagpennen en groote vleugeldekvederen wegneemt, dan heeft men een geheel witten vedertooi over. Wel is er zwart om de oogen te zien, doch dit is de naakte huid. Snavel en pooten zijn vermiljoenrood gekleurd en zeer krachtig.

Werd deze vogel weleer door iedereen ontzien en zelfs uitgenoodigd om zijn takken nest te bouwen op de hooge nok der boerenschuur, of wel op een oud wagenrad of andere gelegenheid, op korten afstand van de boerderij geplaatst, en werd het als een goed voorteeken beschouwd, wanneer een 'Uiverpaar' de vriendelijke uitnoodiging wilde aannemen; thans zijn vele landbouwers en veehouders wijzer geworden, door de wetenschap, dat de Ooievaar hun meer schade dan voordeel bezorgt. Wel verorbert hij eenig schadelijk gedierte, als veldmuizen en jonge waterratten, doch onnoemelijk groot is het getal kikvorschen, die nuttige tweeslachtige

wezens, welke door den Ooievaar verslonden worden. Doch bleef het hier maar bij, dan zouden nut en nadeel misschien nog tegen elkander opwegen, doch aan de jacht wordt veel schade toegebracht door het opvreten van jonge hazen en vogels. De haren, die hierbij in de maag komen, worden met vederen omstrengeld en komen als ballen weder te voorschijn, evenals bij de roofvogels. Ook gebruikt de Ooievaar vele visschen. Door deze veranderde meeningen wordt het getal ooievaars dan ook hoe langer hoe kleiner in ons land, en dit nu is weder te bejammeren. De poëzie wordt er door verminderd, vooral in den broedtijd, wanneer men op plaatsen komt, waar deze langbeenen zoo gezellig konden klapperen en waar men nu alleen mag staren op het ledige nest, dat sedert jaren onbewoond bleef. In het najaar vertrekt deze steltlooper naar Afrika, waar hij aan de boorden van den Nijl zijn tafeltje gedekt vindt, om in het vroege voorjaar reeds weder naar hier te komen. Over zijne verhuizing worden allerlei zonderlingheden medegedeeld, als zouden oude dieren door de jongeren gedragen worden over de Middellandsche zee en te zwakke dieren door snavelslagen om het leven worden gebracht, enz.

Eene verscheidenheid uit dit geslacht is de Zwarte Ooievaar (Ciconia nigra (L.), die bij ons slechts toevallig op den trek voorkomt. Enkele malen werd een exemplaar geschoten en voor het een of ander Museum bestemd, waar het gepraepareerd is te vinden. Zijn naam dankt hij aan de fraaie zwarte kleur der bovendeelen; bek en pooten hebben een hooger roode kleur dan die der Ooievaars. Zijne woonplaatsen moet men zoeken in zuidelijker streken.

Beter dan de familie der Ooievaarachtigen is die der Reigerachtigen bij ons vertegenwoordigd. Het meest komt wel voor de Blauwe Reiger (Ardea cinerea), die het geheele jaar door bij ons vertoeft, in den zomer in veel talrijker voorwerpen, dan in den winter. 't Is een vogel, even groot als de Ooievaar, die aan de blauwachtig-grijze vederen van rug en staart zijn naam dankt en daaraan ook gemakkelijk te kennen is; de pooten zijn bruin, terwijl de overige vederen zwart en wit zijn; de laatste kleur is die der onderdeelen. De vederen van krop en schouders zijn zeer verlengd, terwijl ook op den nek lange vederen afhangen. 't Zijn echte vischdieven en dus volstrekt niet gewild in het water van onze visschers, terwijl ze ook, evenals de Ooievaars, kikvorschen, jonge viervoetertjes en vogels verorberen en maar een weinigje nut doen.

In het najaar vertrekken de meeste voorwerpen van deze soort naar het Zuiden, doch zelfs bij het strengste winterweer kan men bij open wellen en wakken visschende blauwe reigers aantreffen, en bewonderenswaardig is het geduld, waarmede ze hun prooi beloeren. Wordt een vischje aan den staart gegrepen, dan werpt de reiger het in de hoogte en weet het behendig aan den kop op te vangen en vervolgens in te slokken.

Op sommige plaatsen, waar zoogenaamde reigerbosschen ontstaan, dat zijn menigvuldige reigernesten bij elkander in het riet of op kreupelhout, heeft de vischrijkdom heel wat offers af te staan.

Eene tweede bij ons voorkomende reigersoort is de Purperreiger (Phoyx purpurea), aldus genaamd naar de purperroode tinten van het vederkleed. Achterhoofd, krop en rug hebben ook zeer verlengde vederen, tenminste bij de oudere exemplaren. Op slechts enkele plaatsen in ons land worden van deze soort kleine broodkoloniën gevonden, o.a. in het Naardermeer. Na den broedtijd zwerft hij rond en wordt dan in alle provincies van ons land waargenomen, doch is veel minder algemeen dan de Blauwe Reiger. Ook in zuidelijker streken is de Purperreiger veel minder talrijk vertegenwoordigd dan de Blauwe verscheidenheid.

De G r o o t e Z i l v e r r e i g e r (Herodias alba (L.) en de K l e i n e Z i l v e r r e i g e r (Garzetta garzetta (L.), die beide witte vederen, met buitengewoon verlengde rugvederen hebben, kunnen maar matig tot de Nederlandsche fauna gerekend worden. Zeer zelden toch laat een voorwerp van deze twee soorten zich bij ons zien, zoodat men alsdan aan een verdwaald exemplaar moet denken. Hunne woonplaatsen vindt men dan ook meer in Afrika en Azië.

D e K w a k (Nycticorax nycticorax (L.), die ook Nacht-

reiger wordt genoemd en die kenbaar is aan zijn bijzonder stevigen zwarten snavel en dikken kop, kan voor Nederland tot de geregeld terugkeerende zomervogels gerekend worden, ofschoon hij ook in geen grooten getale voorkomt en in kleine kolonies op enkele plassen broedende wordt gevonden. De vederen der bovendeelen van deze vogelsoort zijn grijsachtig bruin met rosse vlekken, terwijl de vederen der onderdeelen donkerder zijn en bijna zwarte randen hebben. Hij woont bij ons van Mei tot September en woont den overigen tijd van het jaar veel zuidelijker. Zijn voedsel bestaat uit verschillende insectensoorten en ook uit visch.

Als zeer zeldzaam bij ons te lande kan wederom aangegeven worden de R a l r e i g e r (Ardeola ralloïdes (Scop). Bij Rotterdam en aan den Hoek van Holland zijn meermalen exemplaren van deze vogelsoort geschoten, doch in zeer vele jaren wordt somtijds geen enkel voorwerp waargenomen.

't Is een klein soort reiger met verlengde witte nekvederen, gele kop- en schoudervederen; de rug is grijs-bruin en de onderdeelen zijn wit. Woonplaatsen in Zuid-Europa en Afrika; meermalen zijn hier zeer jonge dieren waargenomen, zoodat het vermoeden voor de hand ligt, dat enkele exemplaren niet ver van Nederland broeden.

Meer algemeen is de R o e r d o m p (Botauris stellaris (L.), die van Maart tot October hier te lande woont en op vele plaatsen, waar riet en biezen groeien, broedt. De vederen van dezen vogel zijn roestkleurig met donkerbruine vlekken gemarmerd; de bek is geel en de pooten zijn groen. Niet alle voorwerpen trekken tegen den winter weg, doch zij, die het wagen over te blijven, moeten die waaghalzerij, bij eenigszins gestreng winterweer, met het leven boeten. 't Is een schuwe vogel, die zich gewoonlijk in het riet schuilhoudt en zich alleen dan laat zien, wanneer hij over den plas wil trekken. Het voedsel is als dat van andere reigersoorten.

Van de reigersoorten rest ons nog de K l e i n e R o e r d o m p (Ardetta minuta (L.), gewoonlijk in ons land Woudaapje genaamd, te noemen. 't Is verreweg de kleinste onzer reigers, die in kleinen getale in ons land broedende wordt aangetroffen en alleen gedurende den zomer bij ons woont. Eigenaardig is het, dat deze vogel op behendige wijze langs rietstengels en takken kan opklimmen. In den paartijd laat deze soort een brullend geluid hooren, wat ook de groote Roerdomp doet, hetgeen in den stillen nacht dikwijls op grooten afstand hoorbaar is. Het voedsel van het Woudaapje bestaat uit kleine visschen, slakken, insecten, kikvorschen enz., zoodat bij deze soort het nut ook zeker niet opweegt tegen de schade; de verhouding zal evenwel, evenals bij de meeste vogels, wel moeilijk aan te geven zijn.

Hiermede zijn in het kort behandeld de twee ooievaaren de acht reigersoorten en komen we tot den zeer eigenaardigen L e p e l a a r (Platalea leucerodia (L.).

Wanneer men in den broedtijd een bezoek brengt aan het Zwanenwater, nabij Callantsoog, in de Noordhollandsche duinen gelegen, en men vertoeft met eene boot in dit duinmeer, dan ziet men op eenigen afstand van een met riet begroeid eilandje telkens groote, witte vogels nederdalen en opvliegen. Wanneer men deze plaats betreedt, dan vliegen de dieren in een groote vlucht naar boven en angstig klinken de kreten der Lepelaars, die hier eene broedkolonie vormen en zeer gezellig te zamen wonen. De nesten zijn meestentijds niet verder van elkander verwijderd dan 1 à 2 meter, zoodat men op eene geringe oppervlakte wel meer dan 50 nesten bij elkaar kan zien. Dat deze nesten niet alle tegelijk zijn vervaardigd, blijkt uit de verschillende inhouden. In sommige toch vindt men bijna volwassen jongen, in andere donsjongen

of eieren, terwijl uit stukjes schalen en andere sporen in enkele nesten blijkt, dat ook reeds jongen zijn uitgevlogen. Oude lepelaars zijn schuwe dieren en gewoonlijk niet gemakkelijk te naderen. Hier evenwel, waar ze thans meenen, dat hunne gezinnen bedreigd worden, kan men ze op korten afstand beschouwen, doch de vormen der dieren doen zich dan niet op het voordeeligst voor. Met omlaaggebogen kop en angstig bewogen en naar beneden hangende pooten fladderen ze den bezoeker om het hoofd, onder het voortdurend uitstooten van krassende smartkreten. Men kan thans evenwel goed aanschouwen den grooten, sterk afgeplatten, zwarten snavel, die naar voren in een helder-gele platte schijf uitloopt en aan het dier zijn naam bezorgt. Ook laat zich het bloed-rood van de oogen onderscheiden, alsmede het zwart der pooten, het isabelkleurige van de krop- en het wit der overige vederen.

Het Zwanenwater is nog een van de weinige plaatsen uit ons land, die geschikt zijn voor de levenswijze van lepelaars. Dagelijks gedurende den ganschen zomer kan men ze van hier zien uitvliegen naar de Texelsche polders en slikgronden, om zich daar te voeden met kleine waterdiertjes, die met de platte snavelschijf van het water geroomd worden.

Voor eenige jaren bevond zich ook een broedkolonie in het zoogenaamde ‘Groote Vlak’ op Texel, doch sedert daar voor eene verbeterde afwatering is gezorgd, waardoor het riet is verdwenen, is de nestgelegenheid weggenomen en broedt er dan ook geen enkel paartje meer op het eiland, ofschoon men dit door de dagelijksche aanwezigheid van deze dieren, ook in den broedtijd, stellig niet zou veronderstellen.

De Lepelaar gebruikt ook visch, kuit, wormen, slakken en insecten en woont bij ons van April tot September. Het overige gedeelte van het jaar brengt hij door in het warmere Europa en ten Zuiden van de Middellandsche Zee.

De I b i s (Plegadis falcinellus (L.) vormt met Nr. 12 het slotnummer der Nederlandsche Stapvogels. Met dezen vogel wordt niet bedoeld de Heilige Ibis der oude Egyptenaren, die aangebeden werd omdat hij de slangen verdelgde en omdat zijne komst het wassen van den Nijl aankondigde, waardoor het dal bevrucht werd; deze vogel toch is bijna geheel wit, terwijl de Plegadis falcinellus de bovendeelen groen met een metaalglans heeft en de onderdeelen bruinachtig. Hij wordt dan ook ter onderscheiding van de andere soorten wel ‘Groene Ibis’ genaamd. Hij komt evenwel zeer zelden bij ons voor. Mr. Herman Albarda deelt in zijn ‘Aves Neerlandicae’ van 1897 mede, dat sedert 1812 slechts 12 stuks in ons land zijn geschoten. Deze vogel hoort dan ook thuis in het land zijner soortgenooten, d.i. Afrika.

Meerdere soorten uit de orde der Gressores dan de twee genoemde ooievaars, de acht reigers, de lepelaar en de ibis, komen tot heden niet in ons land voor.

O o s t e r e n d o p T e x e l.

J. DAALDER DZ.

Zedespreuken uit het Javaansch gedicht: ‘Niti Sastra Kawi’.

Een man, die de gewoonte van het land niet kent, is gelijk aan een man, die een olifant, met koorden van Tanjong-bloemen gevlochten, wilde binden; de olifant behoeft niet in toorn te geraken, ook bij de minste beweging verbreekt hij die koorden.

Beroof een ander niet van het vertrouwen hetwelk men hem verschuldigd is, noch verlaag hem in het oordeel der wereld; want de zon, wanneer zij de maan nadert, verhoogt haren eigen glans niet door deze van haar licht te berooven.

Er zijn drie zaken, die eens mans karakter bederven, en zij zijn drie vergiften: de eerste, zijn eigen gezin te onteeren of zichzelven te verlagen; de tweede, vermaak te scheppen ongelukken en rampen aan anderen aan te doen; de derde, een scheinheilige te zijn en het karakter van een pendita (heilige) aan te nemen.

Miss Cookson uit New-York.
Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee.

'Een brief van Bell!' riep Ottilie opgewekt uit.

Dat hij van haar Amerikaansche vriendin Bell was, verried niet alleen het flinke mannelijke schrift van het adres, maar ook het postzegel; dit droeg den stempel New-York.

De brief lag met nog eenige anderen en couranten op de zeer uitlokkend gedekte ontbijttafel, die op de veranda stond. Uit den tuin, die, door een prachtig verguld hek omgeven, de villa omringde, kwam een heerlijke rozengeur. Deze vermengde zich met de aroma, die in witte dampwolken uit de zilveren koffiemachine steeg.

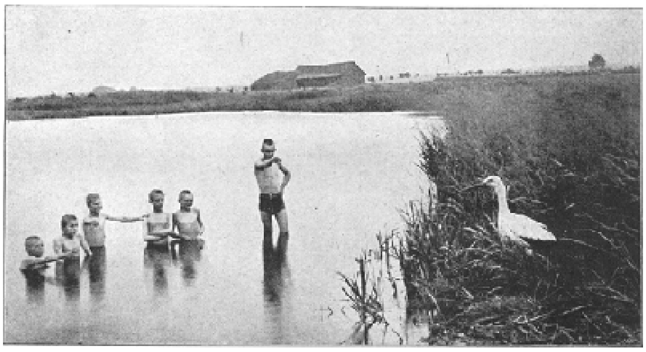

OUDE BEKENDEN. Naar een fotografie. (Zie blz. 308.)

Tegenover Ottilie - die nog in haar ochtendjapon was, welke haar met haar elegant figuur bizonder goed kleedde - zat haar man. De geheimraad Von Angern was al sedert vele jaren lijdende. Hij bracht zijn leven, nadat hij zijn betrekking aan het ministerie verlaten had, in een rolstoel door. Hij was slechts twaalf jaar ouder dan zijne jonge vrouw, maar door zijn vervallen, door ziekte verwrongen gelaat, zag hij er als een zestiger uit. Hij verdroeg zijn ziekte met gelatenheid, ja, zelfs met humor, en hij was er steeds op uit Ottilie zoo min mogelijk onder zijn toestand te doen lijden. Gezelschappen, theaters, concerten bezocht zij nog zooals vroeger, daarbij vergezeld door haar neef.

Deze, een vrijheer Von Schöneck, uit een klein Thüringsch vorstendom komend, had zich aan de diplomatie gewijd. Nadat hij zijn eerste jaren als consul in den vreemde had doorgebracht, was hij nu als legatie-secretaris van het gezantschap van zijn klein vaderland aan het Berlijnsche hof geplaatst. Als Ottilie's eenige bloedverwant - de geheimraad zelf had geen familie - had hij op de ridderdiensten, die hij Ottilie bewees, volkomen recht. Dit belette niet, dat de geheimraad met zijn vrouw overigens zeer gelukkig leefde, en dat zijn huis bekend stond als een van de aangenaamsten uit geheel Berlijn.

Bell Cookson, van wie zij heden een brief ontvangen had, was een vriendin van Ottilie, uit haar jeugd. Zij waren te zamen op dezelfde kostschool te Dresden geweest. Bell's vader was de beroemde salpeterkoning en honderdvoudig dollarmillionair; haar moeder was, toen Bell ter wereld kwam, gestorven. Toen de dochter grooter werd, zond men haar voor haar opvoeding naar Duitschland. Zij bleef jarenlang in Dresden en dacht nauwelijks meer aan haar Amerikaansch tehuis. Op zekeren dag evenwel kwam er op de kostschool een telegram. Het was van Bell's vader, waarin

hij haar meldde, dat hij zeer ziek was, en wilde dat zij onmiddellijk naar New-York zou komen. Eenige weken later berichtte Bell haar vriendin, dat haar vader aan een

hartziekte overleden was, die hij door overmatige inspanning had opgeloopen.

Na den dood van haar vader bleef Bell in New-York. Ook nadat zij meerderjarig geworden was, en in 't volle bezit was gekomen van haar ontzaglijk vermogen, bleef zij daar. Met Ottilie onderhield zij een regelmatige, hoewel niet drukke correspondentie. Hoewel zij van denzelfden leeftijd waren, en nu 26 jaar, was zij ongetrouwd gebleven. Er waren, sedert Bell Europa verlaten had, bijna tien jaar verloopen.

‘Stel je eens voor,’ onderbrak Ottilie haar lectuur, ‘zij komt naar Europa en wil ons opzoeken!’

De geheimraad wist van miss Cookson slechts zooveel af, als Ottilie hem nu en dan van haar verteld had.

Ottilie lachte nu en schudde onwillekeurig met het hoofd, toen zij den brief gelezen had.

‘Zij is een echte Amerikaansche geworden,’ sprak zij, ‘overspannen en vreemd. Een type van een millionairsdochter. Andere menschen komen niet op zoo'n idee!’

‘Op welk idee?’ vroeg de geheimraad, en dronk zijn eerste kopje leeg.

‘Zij schrijft: Haar rijkdom is haar een kwelling geworden. De menschen beschouwen haar slechts als een voorwerp van aanbidding. Daarom wilde zij, om ze een tijdlang te ontvlieden, naar Europa en naar ons te Berlijn komen, waar niemand haar kent. Niemand mag weten wie zij is. Wij moeten van haar zeggen, dat zij een vriendin van mij is, die van een klein vaderlijk erfdeel leeft. Dat moet ik haar, bij alles wat mij dierbaar is, beloven. Nu, vindt je dat niet overspannen?’

‘Integendeel,’ antwoordde de geheimraad na een kleine pauze; ‘het mag romantisch van uwe miss Cookson zijn, origineel misschien, maar overspannen, daar meent ge mede onverstandig - neen! Een, twee, drie millioen is een genoegen, maar honderd millioen, daarbij dollarmillioenen, zijn voor een mensch een last. Bovendien is zij een vrouw. Het schijnt mij toe, dat miss Cookson een flink, verstandig meisje is.’

Ottilie zuchtte met een lachend gezicht. ‘Ik moest haar honderd millioenen hebben; mij zouden zij niet tot last zijn.’

‘Ontbreekt het je dan aan iets in het leven? uitgezonderd natuurlijk dat je een man hebt, die invalide is.’

‘Zoo moet ge niet spreken! Daar doet ge mij verdriet mee.’

Teeder bracht hij haar hand aan zijn lippen.

‘'t Is nu bijna tien jaar,’ ging Ottilie opgewekt voort, ‘dat we elkaar niet gezien hebben. Ik ben erg nieuwsgierig hoe zij er nu uitziet. Op de kostschool had zij iets vreemds over zich; zij was altijd zeer ernstig en in gedachten verdiept. Ik was haar eenige vriendin, hoewel ik tot heden nog niet weet, wat zij aan mij voor bizonders gevonden heeft.’

‘Ze heeft je goede hoedanigheden op prijs weten te stellen, evenals ik.’

‘Je houdt me natuurlijk voor de mal. Het dwaasste van het geval is evenwel, dat zij, hoewel de oceaan ons scheidt, mij haar vriendschap al die jaren heeft laten behouden.’

‘Dat bewijst, dat zij een vast en trouw karakter heeft, dat door haar grooten rijkdom niet bedorven is. Hoe meer ge mij van haar vertelt, hoe meer sympathie ik voor haar gevoel. Één ding weet ik echter altijd nog niet, - is zij mooi?’

‘Mooi? Neen! dat zou men van haar niet kunnen zeggen, ten minste toen niet. Maar wie is er eigenlijk als kostschoolmeisje mooi? Ik geloof dat ik het ook niet was.

Wij hadden allen dezelfde afschuwelijke japon aan. 's Zomers, wanneer wij als een kleine kudde schapen in den grooten tuin gedreven werden, was het een bruine wollen japon, in den winter bedekt met een leelijken blauwen mantel. Wij moesten er als vogelverschrikkers uitzien. Onze goede directrice was in een voortdurenden angst, dat op de wandeling de een of andere jonge man op ons verliefd zou worden. Maar daarvan afgezien, geloof ik, dat Bell niet mooi is. Mogelijk is dat nu wel veranderd, want met honderd millioenen kan men wel de mooiste diamanten koopen, en zich mooi maken.'

'Nu moest iemand, die je niet kent, je eens hooren praten. Hij zou denken dat ge een lastertong hadt, of dat ge je vriendin haar millioenen misgunt.'

'Wie mij niet kent! - Maar gij kent mij immers! En misschien benijd ik haar ook wel een beetje. Wie kan eigenlijk uit zichzelf wijs worden? In ieder geval ben ik blij, dat ik haar weer zien zal. Maar, daar bedenk ik nog iets. Vóór zij mijn antwoord ontvangt en vóór zij over kan komen, zal het Augustus worden, en wij zouden in Augustus op reis gaan. Zij schrijft, dat zij graag zoo spoedig mogelijk zou komen. Dat gaat dus niet, dan moet zij nog maar een poosje geduld hebben!'

'Dat zie ik volstrekt niet in. Gij schrijft haar eenvoudig, dat wij naar Sylt gaan. Of zij nu naar Berlijn of naar Sylt komt, blijft al vrijwel hetzelfde. Jij bent voor haar toch hoofdzaak, en in September zijn wij weer hier, dan blijft ons nog voldoende gelegenheid over, om haar onze gastvrijheid te toonen.'

'Dat is waar, ik zal haar dus vandaag nog schrijven.'

'En vergeet daarbij niet, haar op één punt gerust te stellen, namelijk dat haar geheim bij ons in veilige handen is.'

'Ik zal het stellig doen!'

Na het ontbijt liet de geheimraad zich door een bediende naar zijn werkkamer brengen. waar hij, sedert hij ambteloos burger was, aan een groot wetenschappelijk werk arbeidde, en Ottilie begaf zich naar haar prachtig ingericht boudoir, zette zich daar aan haar schrijftafeltje en schreef een brief aan Bell.

De villa der familie Angern lag aan het westelijk uiteinde der Diergaardestraat. Zij was een der weinigen in dit gedeelte, die op dezen tijd van het jaar door haar eigenaars nog niet verlaten was. De geheele overige straat was als uitgestorven. Slechts het rollen van een rijtuig of het verwijderd geluid van tapijtenkloppen verbrak zoo nu en dan de diepe stilte. De jalouzieën der huizen waren neergelaten; door de opengebleven vensters zag men de met gaas omwonden gaskronen, en in de tuinhekken stonden de dienstboden en spraken met familie en kennissen, die deze gunstige gelegenheid te baat namen om hun bezoeken af te leggen.

Wat den geheimraad betrof, hij was liever het geheele jaar door niet uit zijn gemakkelijk huis en mooien tuin gegaan. Ook Ottilie hield niet van reizen, maar in de eerste plaats was men het, zoo niet aan zichzelf, dan toch aan zijne lieve medemenschen verschuldigd; en ten tweede, sedert Herwarth, Ottilie's neef, weer in Berlijn was, vergezelde hij hen altijd op hun zomerreizen. Men was dan den geheelen dag bij elkaar, en zoo was het reizen een groot genoegen.

Voor twee jaar was men in Zwitserland geweest, het vorige jaar in Tyrol en nu zou men naar Sylt gaan, een plaats aan zee, in Westerland.

Het was niet alleen de familieband, om welken men in het leven overigens niet veel geeft, dien Ottilie tot haar neef aantrok, maar een oude vriendschap uit hun kinderjaren. In het ouderlijk huis hadden zij met elkaar gespeeld, totdat, na een vroegtijdigen dood der beide ouderenparen, Ottilie naar de kostschool en Herwarth naar het gymnasium gegaan was. Zij ontmoetten elkaar opnieuw, toen Ottilie, nu een

volwassen meisje, de kostschool verliet en Herwarth, na gunstig afgelegde examens, zijn tegenwoordige loopbaan begon. Onder de kennissen was het een uitgemaakte zaak, dat zij een paar zouden worden; maar Herwarth ging naar het buitenland, het beviel hem daar zeer goed, hij maakte althans geen aanstalten om terug te keeren, en Ottilie werd ouder. Zij was van huis uit arm en daarom aarzelde zij niet, toen een man met goede positie, fortuin en de beste persoonlijke eigenschappen op haar verliefd werd, diens hand

aan te nemen. Nooit had Ottilie spijt gehad van haar keus. De ziekte, waaraan haar man na eenige jaren begon te lijden, was niet vooruit te zien geweest; een groote troost was het, dat toen juist Herwarth naar Berlijn terugkwam.

Herwarth had begrepen dat hij als consul niet veel kans had om vooruit te komen, en hij was eergierig geworden. Hij had zich dus aan den gezantschapsdienst gewijd. De middelen, hiertoe benoodigd, bezat hij: hij sprak en schreef uitstekend Fransch en had ook een vrij groot vermogen. Herwarth had nog een zuster, Karla genaamd. Deze kon nu ongeveer zestien jaar oud zijn, maar niemand bekommerde zich om haar. Zij was in Dessau op een voorname kostschool, ontving daar een goede opvoeding en Herwarth nam de plichten als voogd over haar waar.

Het weerzien tusschen hem en Ottilie was van zijn kant prettig en hartelijk geweest, van den hare bijna opgewonden.

Herwarth's komst was den geheimraad zeer aangenaam en welkom geweest. Hij zag hoeveel Ottilie van haar neef hield, en daarom deed het hem genoegen een gelegenheid gevonden te hebben om Ottilie schadeloos te stellen voor de ontberingen, die haar door zijn ziekte werden opgelegd. Het was dus op verzoek van den geheimraad zelven geweest, dat Herwarth hem zoo dikwijls als maar eenigszins mogelijk was, bezoeken zou. Herwarth had dicht in de buurt een woning gehuurd en was een dagelijksche gast van de villa. Deze vriendschappelijke verhouding - ook de mannen konden het zeer goed met elkaar vinden - duurde nu reeds eenige jaren. Herwarth was ongetrouwd gebleven; hij had geen huiselijken haard noodig, want hij had er een gevonden in de villa in de Diergaardestraat.

Het was een warme dag.

Ottilie had den bedienden bevel gegeven overal in huis de markiezen te laten zakken. Haar brief aan Bell was geschreven en alreeds verzonden. Zij was niet meer in ochtendjapon, maar had een elegant zandkleurig strandtoilet aan, dat juist dien morgen gebracht was en waarover Herwarth zijn oordeel moest zeggen. Nu en dan bladerde zij in een boek.

Het sloeg halftwaalf en met klokslag trad een der bedienden binnen en diende ‘mijnheer den baron’ aan.

Zij ging haar neef tegemoet.

Hij was vier jaar ouder dan zij, een elegante mannelijke verschijning, als geknipt voor het ambt, dat hij zich gekozen had. Alleen was er op zijn gelaat een trek van geblaseerdheid, wat hem ouder deed schijnen dan hij werkelijk was.

Hij kuste zijn nicht de hand, terwijl zij vroeg: ‘Wel, hoe beval ik je?’

Herwarth klemde zijn monocle in het oog. In uitzondering van andere mannen, was hij, op het punt van toiletten, een kenner, iets, wat Ottilie zeer in hem op prijs stelde.

‘Draai je eens om. Nu, zooals altijd, zeer elegant. Maar waarom maak je die dwaze mode met smalle heupen ook mee?’

‘Omdat ik geen uitzondering wil maken.’

Zij bemerkte, dat hij niet het ware belang in de japon stelde, dat er een wolk op zijn voorhoofd zichtbaar werd en dat hij verstrooid was.

‘Hebt je iets, dat je hindert?’

‘Ja!’

Ongedwongen liet hij zich op een sofa vallen, terwijl Ottilie vroeg:

‘Wat is er gebeurd?’
Hij vertelde, dat hij kans gehad had op een aanstelling in Petersburg. Er zou waarschijnlijk niets van komen, daar een ander benoemd zou worden, die veel voorspraak had.
Ottilie werd een weinig bleek. ‘Je hadt naar Petersburg willen gaan, en daar hadt je mij, hadt je ons niets van verteld?’
‘Waartoe zou dat gediend hebben? Je ziet nu, dat het toch maar inbeelding van mij was.’
‘En ge hadt ons willen verlaten?’
‘Maar, lieve Otti,’ hernam hij ongeduldig, ‘waar sprake is van mijn promotie, moet vriendschap zwijgen; Petersburg is eerste klasse. Maar, doe mij het pleizier en laten wij er niet meer over spreken.’
Zijn promotie. Zij haatte dit beroep. Steeds doemde het als een spook op tusschen hem en haar. Maar zij liet het hem niet merken, en weldra was hij ook weer goed gehumeurd.
‘Nu, laat ik je nog eens bekijken?’ sprak hij schertsend. ‘Je ziet er zeer goed uit; en je zult opzien verwekken in Westerland. Mijn verlof kan iederen dag ingaan. Wanneer zullen we ons nu op reis begeven?’
‘Herman denkt vandaag over drie weken.’
‘Dan hebben we half Augustus; dat is juist goed. Den eersten September gaan er veel badgasten weg, en dan zijn wij meer onder ons.’
‘Maar we zullen een gast hebben,’ antwoordde Ottilie.
‘Een gast? Wie?’
‘Een oude vriendin van me, uit den kostschooltijd. Zij is een Amerikaansche en heeft bij ons belet gevraagd.’
‘Dat ontbreekt er nog maar aan!’
‘Nu, maak je maar niet bang, ze zal je niet tot last zijn.’
‘Is zij misschien een dollarkoningin?’
Ottilie, zich hare belofte herinnerend, sprak: ‘Dat juist niet.’
En daarmee was het gesprek over de Amerikaansche logée afgehandeld.
Daarna begaf men zich naar den geheimraad, sprak over koetjes en kalfjes, en ten slotte kwam een rijfeest in de kazerne der garde-ulanen ter sprake, dat een der volgende dagen plaats zou hebben en waarvoor Herwarth voor een kaart voor Ottilie gezorgd had. Na nog een halfuurtje pratens nam hij afscheid, om zich naar de kanselarij te laten rijden.
‘Otti,’ riep de geheimraad zijn vrouw toe, toen deze op het punt stond de kamer te verlaten.
‘Wat wil je?’
‘Kom eens even hier bij mij zitten.’
Hij boog zich over zijn rolstoel heen en trok een andere naderbij. Ottilie nam plaats.
‘Ik heb iets met je te bespreken,’ begon hij op bizonder teederen, bijna vaderlijken toon; ‘ik had het reeds lang kunnen doen, maar het kon nog wel wat wachten. Doch of ik het nu doe, of een anderen keer, het moet toch gebeuren. Het betreft jou en Herwarth. Ge hebt elkaar lief, en hadden de omstandigheden je niet gescheiden, dan hadt ge niet mij, maar hem getrouwd.’
‘Maar ik smeek je -’
Hij liet haar geen tijd en ging op denzelfden toon voort: ‘Dat is immers natuurlijk, Otti; en, niet waar? daar zullen we niet over kibbelen. Ik zou wel dwaas moeten zijn,

als ik je dit ook in 't minst kwalijk zou nemen. Ik hoop en vertrouw, dat ge me goed kent. Ik moet je van ganscher harte dankbaar zijn; dankbaar voor je inschikkelijkheid en voor alle offers, die gij mij brengt. Maar dankbaar ook, Otti, dat ik je mijn volle vertrouwen kan schenken. Misschien weet ge het zelf niet eens dat ge hem liefhebt, niet als familielid, - neen, als man; en al ben ik het ook zelf, die je tot dat bewustzijn brengt, dan weet ik toch, dat ik, zoolang ik leef, je in dezelfde mate vertrouwen kan als vroeger, en dat mijn eer in veilige handen is. Zoolang ik in leven ben, Otti; en dikwijls, als ik daaraan denk, maak ik mijzelven verwijten, dat ik het nog ben.'

'Zoo moet ge niet praten -'

'Ik weet, dat ge niet naar mijn dood verlangt, Otti, en dat ge oprecht om mij treuren zult; maar ik zal vroeger sterven dan jij, zeer veel vroeger, misschien al heel spoedig.'

Ontsteld sprong Ottilie op. 'Wie zegt dat? De dokter? Dat is niet waar. Mij heeft hij zelf gezegd, dat ge nog vele jaren leven kunt.'

Zacht dwong hij haar weer tot zitten. ‘Kùnt, Otti; juist, dat is het. Mij heeft hij evenwel nog wat anders gezegd, iets, wat hij jou op mijn verlangen verzwegen heeft, omdat ik het je zelf wilde zeggen. Stellig kan ik nog vele jaren leven, maar ook ieder oogenblik kan het gedaan zijn, want ik sta ieder oogenblik aan een beroerte bloot.’

‘Mijn God!’

Hij zag haar ontsteld gelaat en greep liefdevol haar hand.

(*Wordt vervolgd.*)

Oude bekenden.

Of ze elkaar kennen? Nu, dat zal waar zijn.

't Is mijnheer langbeen van het nest uit het weiland. Zoolang zij zich kunnen herinneren, hebben de verschillende buurjongens hen ieder voorjaar zien verschijnen om in 't najaar weer te verdwijnen, niet zelden voor hun een broertje of zusje achterlatend, dat ze hem op moeders raad besteld hadden; juist daarom is het zoo'n goede kennis van hen geworden.

Maar ook aardige verhalen kunnen ze van hem doen. Zoo komt bijv. papa langbeen altijd eenige dagen vooruit om voor zijn ega het nest eenigszins op orde te brengen; deze laatste is evenwel niet altijd even trouw, want 't is wel gebeurd dat ze een ander mannetje meebracht. Maar o, wat werd er dan gevochten! De jongens vonden het leuk om te zien, en doorgaans moest de indringer het onderspit delven.

En als ze jongen hadden, wat hebben de jongens dan genoten! Menig aardig tafereeltje is er dan afgespeeld.

Neen, ze zouden hem niet gaarne missen, hun goeden, ouden kennis, mijnheer langbeen.

Zeldzame Huisgenooten.
Met illustratiën.

‘Er zijn duizenden menschen die liever met dieren dan met menschen omgaan,’ zegt een bekend wijsgeer. En geheel ongelijk heeft hij niet. De liefde tot het dier is ieder goedgeaard mensch aangeboren,

EEN AFGERICHTE BOA CONSTRUCTOR.

en onder alle liefhebberijen komt die tot het dier het meest voor. Een Engelsch schrijver verklaarde, dat men op zijn ouden dag altijd iets levends om zich moet hebben om zelf levend te blijven, en hij bleef het, omgeven van dieren van allerlei soort, tot zijn negentigste jaar. Of dat ook de reden is, dat echtelieden, bij wie de wieg naar de rommelkamer verhuisd is en ook de kinderen het ouderhuis zijn ontgroeid, hun liefde wijden aan kat en hond, en of om die zelfde reden ook de woningen van kinderlooze echtparen op een arke Noach's gaan gelijken?

De hierboven genoemde wijsgeer vindt in zijn verklaring een goeden getuige in den philosoof van Sanssouci, Frederik den Groote, die altijd door eenige windhonden omringd was. Hij hield veel van die beesten, van welke hij verklaarde, dat zij hem zonder nevenbedoelingen veel trouwer aanhingen dan de menschen. Zij vergezelden hem steeds in oorlogs- en vredestijd, en liggen op het terras te Sanssouci begraven, terwijl zijn lievelingshonden Biche en Alkmene in de geschiedenis bekend zijn geworden.

Ook in onze geschiedenis vallen vele verhalen van de trouw dezer huisdieren te vermelden. We herinneren slechts aan het hondje van prins Willem I, dat zijn meester wekte toen op zekeren nacht sluipmoordenaars hem om het leven wilden brengen.

Een afbeelding van den grooten Duitschen rijkskanselier Von Bismarck kan men zich haast niet voorstellen zonder zijn getrouwen hond ‘Tyras’.

De liefde tot dieren kan men evenwel zeer overdrijven, namelijk als zij een modedwaasheid wordt. Het is nu eenige jaren geleden, dat uit Parijs het bericht tot ons kwam, dat de dames zich daar met allerlei levend gedierte opsierden, camelions en ander soort hagedissen, lichtgevende kevers en colibri's, die aan gouden kettinkjes bevestigd, tot sieraad dienden op borst, hals of haar. En niet heel lang daarna werd het in zekere kringen de mode met een met edelgesteenten versierd zwijntje inplaats van met een hond te gaan wandelen. Van Parijs uit ging deze mode naar Noord-Amerika over.

De schoone Amerikaanschen namen haar volijverig aan en maakten uit de mode een soort van sport. Wanneer een rijke Amerikaansche dame zich aan een liefhebberij overgeeft, doet zij het ook met haar geheele ziel, of zij automobiel rijdt of in een sulky het renpaard ment, of zij cricket of golf speelt, roeit, bokst of vecht. Op de dollars komt het er niet op aan, en zoo is het op 't oogenblik in de Amerikaansche dameswereld mode, allerlei soort van dieren op te voeden, te temmen of af te richten; hoe gevaarlijker hoe beter.

Zoo heeft ook het voorbeeld van Sara Bernhard navolgsters gevonden en eenige Amerikaansche dames hebben slangen als haar lievelingsdieren uitverkoren. Bij de beroemde tooneelspeelster heeft deze voorliefde voor reptielen nog eenig doel, daar zij in de rol van Cleopatra er een noodig had om zich te laten bijten en aan

het slangengif te sterven. Fanny Davenport, die dezelfde rol vervulde, schafte zich ook een huisslang aan, en zoo kwamen deze lieve diertjes in de mode. Of het evenwel een aangenaam gevoel is zich een *boa constructor* om den hals te leggen, zooals mevrouw Alva Monteth het met haar lieveling doet, is een vraag, welker beantwoording we maar liever aan onze lezeressen zullen overlaten.

Verder heeft juffrouw Mac-Hall een zeldzamen huisgenoot in den vorm van een jongen leeuw, die naar den naam van den Indischen heilige Zoroastro luistert. Hij heeft het goed bij haar. In den zomer mag hij haar naar de zeebadplaats Atlantic-City vergezellen, en naast haar in *dolce far niente* aan het strand in de zon liggen, zooals op een onzer gravuren te zien is.

Prozaïscher is de liefde der tooneelspeelster Kate Vanderhoff. In haar uitspanningsuren houdt zij zich met het boerenbedrijf, hoewel op

STRANDIDYLLE.

kleine schaal, bezig, en haar lieveling is een kalf, dat zij met haar eigen mooie handjes verpleegt en voedt.

De grootste menagerie evenwel, bijna een echte dierentuin, bezit mevrouw Elitch. In de nabijheid van Denver, in de zuivere lucht van Colorado, heeft haar echtgenoot dezen tuin aangelegd. Hij stierf een jaar na de opening, en sedert dien tijd heeft zijn weduwe het bestuur van hem overgenomen en de inrichting tot grooten bloei gebracht. Zij herbergt leeuwen en beren, struisvogels en kameelen, pauwen en - ezels. Bij den dood van haar echtgenoot, nu negen jaar geleden, hadden haar vrienden haar aangeraden, den tuin te verkoopen, daar zij meenden, dat haar krachten voor zulk een onderneming niet toereikend zouden zijn. Maar haar liefde voor de dieren, van welke zij er zelve had grootgebracht, deed mevrouw Elitch besluiten den tuin te behouden, dien zij liet inrichten tot een publieke uitspanningsplaats met zomertheater, speelplaatsen voor de kinderen, concertgebouw enz., en zij heeft er tot heden toe geen spijt van gehad.

Zooals zij haar dieren liefheeft, houden dezen ook van haar. Zij gehoorzamen aan haar bevel, en hieruit blijkt wat men met liefde en goed voer bereiken kan, hoewel de zweep ook meermalen ter hand genomen moest worden. Zoo was eens haar groote, zwarte beer 'Bill' aan zijn bewakers ontsnapt en had een heele schaar arbeiders en metselaars op de vlucht gedreven. Mevrouw Elitch zag hoe al die mannen in woeste vaart naar den uitgang liepen, en kwam met een bezem gewapend naar buiten snellen; zij behoefde den beer alleen maar toe te roepen om hem in groote haast naar zijn behuizing terug te doen keeren. Een andere beer, Jim, is zoo tam, dat de deur van zijn kooi nooit gesloten wordt. Als hij er lust in heeft, schuift hij den grendel weg, wandelt in het park rond en legt bij zijn meesteres bezoeken af. Dikwijls vindt zij hem bij het binnentreden van haar woning in de 'spreekkamer' of in de keuken, en dikwijls houden eenige tamme herten en antilopen hem gezelschap, niet ten voordeele der meubels, tapijten en gordijnen. Een aardig gezicht is het als de tamme zeehonden op het geroep hunner meesteres uit het water opduiken en met hun ronde, glanzende lichamen tegen den oever opschuiven om een lekker hapje in ontvangst te nemen.

Iederen dag doet zij de ronde in haar park en bezoekt elk harer lievelingen, waarbij er geen overgeslagen wordt, zelfs niet de ezel, die geen proletariër van zijn geslacht, maar een trotsche Spanjaard is. De kameel, die den ezel gezelschap houdt, geniet ook de volle vrijheid, zoekt dikwijls het huis zijner meesteres op en ziet dan weemoedig toe hoe hert en antiloop er in- en uitgaan, het oogenschijnlijk betreurende, dat de deur niet grooter uitgevallen is.

Bizondere lievelingen van mevrouw Elitch zijn haar jonge leeuwen Ed en Kate, die zij op hare wandelingen meeneemt en met welke zij op het grasveld speelt.

Maar niet altijd zijn deze huisgenooten zoo onschuldig en weinig gevaarlijk als de hierboven beschrevenen. Zoo hield bijv. een wielrijdersclub te Chicago er een beer op na, Jim genaamd, die door zijn kunststukken de medeleden van de club placht te amuseeren en voor geheel ongevaarlijk doorging. Maar slechte voorbeelden bederven goede zeden, ook zelfs bij een beer. Jim had zich namelijk het drinken aangewend en hield veel van spiritualiën. Op zekeren dag nu had hij een flesch whiskey weten machtig te worden, had die leeggedronken, was toen losgebroken en op avontuur uitgegaan. Al dadelijk liep hem een politieagent in den weg. Hij liep brommend op den handhaver der wet af en omhelsde hem zoo krachtig, dat de uniform aan flarden gescheurd en de man bijna platgedrukt werd. Na korten tijd gelukte het den agent zich los te werken. Hij trok zijn revolver en joeg Jim eenige kogels door den kop, die hem dood deden neervallen.

Jim's bazen waren niet weinig verschrikt hem als lijk terug te vinden en van zijn wandaden te hooren. Hij moest dronken geweest zijn, meende een hunner, want in nuchteren toestand had hij zich altijd netjes gedragen.

Wij zouden er de voorkeur aan geven om een hond, kat of kanarievogel inplaats van slangen, leeuwen of beren als

huisgenoot te hebben. Het is, dunkt ons, aangenamer, goedkooper en minder gevaarlijk, en men komt ook niet zoo licht met de politie in aanraking, althans op plaatsen waar geen muilkorfdwang is voorgeschreven.

In maneschijn en duisternis door M. van der Werf.

In twee opzichten onderscheidde zij zich vooral van hare vriendinnen; in de eerste plaats doordat zij Eleonora heette, maar bovendien omdat zij zelfmoord wilde plegen. Nu is het wel waar, dat den naam Eleonora te dragen reden genoeg voor een zelfmoord zou zijn, maar de eigenlijke oorzaak daartoe lag toch nog dieper. Immers, het eerste was de schuld van hare ouders, die haar zelfs buiten hare voorkennis Eleonora hadden gedoopt, en het andere, ja, daarvan droegen zij ook wel de schuld, maar dat was toch iets van

GOEDE VRIENDEN.

veel jongeren datum. Ze was namelijk wel is waar nog heel jong, nauwelijks vijftien jaar, maar toch was zij vervuld van eene heilige liefde, van de eerlijkste en heerlijkste.... kalverliefde. Hij, die haar hart veroverd had, was slechts twee jaar ouder dan zij; hij bezocht de Hoogere Burgerschool voor jongens; zij die voor meisjes, en hunne eerste kennismaking dagteekende van eenige weken geleden, toen het dik gesneeuwd had. Toen had hij haar eens met eene handvol sneeuw nageloopen, gepoederd en... gekust, waarop zij had uitgeroepen:

'Doe dat nu nog eens als je durft!'

En ziet, tot hare vreugde bemerkte zij, dat hij in dat opzicht een held was, want terstond volgde een tweede kus. Nu, dit was natuurlijk voldoende om de vriendschap aan te wakkeren; de eerstvolgende dagen werden straatjes omgeloopen om elkaar te ontmoeten, daarna gaven zij elkaar bij die ontmoetingen de hand en eindelijk werden bij die handdrukken briefjes gewisseld, vol van de zoetste woorden, totdat... een van zijn vrienden hem een harer briefjes wist te ontfutselen en het liet rondgaan door de klasse. Het geheim was ontdekt en aan de correspondentie zou zeker een eind zijn gekomen, indien haar genie het bekende middeltje, om met melk te schrijven, niet had aan de hand gedaan. Nu konden zijn vrienden gerust de schijnbaar onbeschreven papiertjes zien, die hij van haar ontving; maar wanneer hij thuiskwam, werd vlug een kaars ontstoken, het papiertje er boven verwarmd en dan kwamen haar zoete woorden in de kleur van de zoetste chocolade te voorschijn.

Reeds eenige weken had dit spelletje geduurd, en achtte hij het nu toch noodig een begin te maken aan het meer ernstige gedeelte; hij wilde de geheele wereld,

misschien zelfs haar zelve wel verrassen, met haar de hand te vragen, die zij hem natuurlijk niet zou weigeren, en dan, ja dan was hij verloofd. Hoewel één der jongsten van zijne klas, zou hij inderdaad al zijn klasgenooten en zelfs de leerlingen van de hoogste ver vooruit zijn, terwijl zij niet meer dan schooljongens, eenvoudige kwajongens waren. Nog geen der jongens was verloofd of zelfs maar verliefd, en zou hij op het punt staan man, heer des huizes, huisvader te worden!

Eleonora keek inderdaad verrast op, toen zij een melkbriefje boven de kaars roosterde en daaruit vernam, dat hij haar zeer gewichtig nieuws had te melden, en daarom dringend verzocht nog dienzelfden avond, tegen halfacht, in het stadspark te komen, derde laan links, bij den zevenden boom. Nu is het voor een jonge dame van vijftien jaar wel lastig om toestemming van de ouders te verkrijgen om op een winteravond alleen te mogen uitgaan. Maar voor haar was dat volstrekt niets bizonders; zij liet, met opzet natuurlijk, een der schoolboeken, die zij des avonds moest gebruiken, op school achter en kon nu, zonder zelfs in het minst te jokken, zeggen:

'O, mama, ik heb mijn themaboek op school laten liggen, ik zal even dat van Anna te leen gaan vragen.'

En aangezien mama daar niets tegen kon hebben, ging zij vlug het boek bij hare vriendin halen en begaf zich toen naar het stadspark. Het was ruw weer, de wind huilde door de hooge boomen en dikke wolken joegen langs de maan, die er nu en dan achter schuilging; maar toen Eleonora haren Flip, want zoo heette haar aanbidder, ontmoette, en zij elkander eerst een hand en vervolgens heel voorzichtig een kus gaven, toen scheen het dat de maan nieuwsgierig was naar het doel van deze samenkomst, want geruimen tijd bleef zij schijnen, zonder door de wolken ook maar één oogenblik verduisterd te worden.

'O, Nora, engel, hoe heerlijk, dat je gekomen bent; zooals ik je schreef, heb ik je iets zeer gewichtigs mede te deelen; en je weet natuurlijk wel wat ik meen?'

'O, Flip!'

'Ik heb je altijd een engel gevonden, Nora, en zal het altijd blijven doen; en jij, houd je ook van mij?'

'O, Flip!'

'En zou je er toe kunnen besluiten, Nora, eenmaal mijn vrouwtje te worden, zoodra ik genoeg zal verdienen om met je te kunnen trouwen?'

'O, Flip!'

'Jawel, maar zeg nu niet maar altijd: "O, Flip!" maar zeg me ronduit: ja of neen?'

'O... Flip... natuurlijk, ja!' En ze vielen elkaar in de armen.

'En wanneer zullen we ons engagement publiek maken?'

'Ja, Flip, dat zal ik aan papa en mama moeten vragen.'

'Dat vind ik nu juist niet. We moeten eenvoudig zeggen: "We zijn geëngageerd," dan kunnen zij er natuurlijk niets tegen doen. Want stel je eens het eigenlijk ondenkbare geval, dat zij weigeren toestemming te geven, wat dan?'

'Maar Flip, je noemt het geval zelf ondenkbaar, waarom denk je er dan aan?'

'Omdat je het toch maar niet weten kunt, maar wat dan gedaan?'

'Dan, Flip, dan blijft ons toch nog één middel over... als ik maar durf.'

'En dat is?'

'Dat is, Flip, dat is... zelfmoord.'

Alsof ze er van schrikte, ging de maan plotseling achter een dikke wolk schuil, en de duisternis, die daardoor ontstond, scheen er toe bij te dragen die woorden meer indruk te doen maken op den armen Flip. Van ontsteltenis kon hij eerst niet spreken, maar dacht eens na over hetgeen hij daar zoo plotseling gehoord had. Het beviel hem maar half; juist begon hij het leven aardig en interessant te vinden, en zou hij er dan maar zoo op eens een eind aan maken? Nu, dat was wel de moeite waard om er eens over na te denken. Maar lang had hij daartoe den tijd niet, want de onverbiddelijke Eleonora sprak hem met een suikerzoet stemmetje toe:

'En jij, Flip, jij mag kiezen op welke manier wij dan een eind aan ons, voor eeuwig vernietigd, leven zullen maken.'

Flip was met die twijfelachtige eer maar half tevreden en riep droomerig:

'Kolendamp!'

'Maar Flip, kolendamp, hoe kom je er bij, weet je wel wat dat is? Dat gebruiken menschen die uit geldgebrek een eind aan hun leven willen maken, maar dat kan een paar jonge menschen, die zulk een reden tot sterven hebben als wij, niet doen.'

'Dat is zoo, maar laten wij dan, op de manier van de "Lebensmüde", ons van kant maken.'

'Van kant maken, maar Flip, wat spreek je er prozaïsch over. En welke manier is dat dan?'

'Wel, dat plaatje ken je toch wel? Die menschen hebben zich aan elkaar vastgebonden en springen zoo in het water.'

Eenige oogenblikken dacht Elenora na, maar eensklaps riep ze:

'Hè, gut neen, Flip, dat niet. Want stel je eens voor, dat dan één van ons beiden het bij het verdrinken te benauwd krijgt, dan kan die zich niet losrukken. Neen, dat niet.'

'Maar Nora, spreek nu toch niet zoo, het is net of je er niets van meent.'

'O, jawel Flip, maar ken je geen ander middel?'

'Doodschieten dan?'

‘Doodschieten? Ja, dat is goed, het is wel wat duur, weet je, maar dat doet er niet toe, want het is voor het laatst dat we wat zullen hebben uit te geven. En zie je, Flip, dan zal *ik* schieten, eerst jou en dan mezelf.’

Maar dat stond den ander niet erg aan, waarop hij dus zeide:

‘Neen, dat is geen vrouwenwerk, laat mij maar schieten, want anders raak je mij misschien goed, maar mist jezelf in je zenuwachtigheid, of raakt je neus of zoo iets, en dan heb je niet alleen mij voor eeuwig verloren, maar bent zelf bovendien voor je geheele verdere leven ongelukkig. Neen, ik zal wel schieten, Nora, als jij maar voor het pistool zorgt, en ik zweer je, ik zal ons beiden echt doodschieten.’

‘Zal je dat heusch? Nu, goed dan, wat zullen we dan nu doen?’

‘Wel, zoo gauw mogelijk naar je papa en mama gaan.’

‘Nu van avond al? Neen, dat kan niet, want ik heb gezegd dat ik alleen dit boek was gaan halen bij Anna.’

‘Goed dan, morgenavond negen uur kom ik bij je, zoodra ik mijn huiswerk gereed zal hebben; afgesproken?’

‘Afgesproken. Nu, dag lieve Flip, nu moet ik gauw naar huis, want ik krijg zeker een standje, dat ik zoolang uitgebleven ben.’

‘Vlug gaf zij den aanstaanden heer des huizes een kus en snelde heen, doch had nog geen tien stappen gedaan, toen zij zich eensklaps omkeerde en uitriep:

‘Flip, hoor nog eens even!’

Flip was nieuwsgierig te weten, wat ze wel te vertellen zou hebben, en ook de maan scheen er nieuwsgierig naar te zijn, want ze kwam weer van achter haar sluier te voorschijn.

‘Zeg eens, Flip, als ik je nu het pistool gegeven heb, wanneer we soms geen toestemming mochten krijgen, dan moet je mij niet op straat, of zoo heel onverwacht doodschieten, maar me vooraf waarschuwen.’

‘Ik zal het doen, maar je hoort anders juist altijd van moorden, die onverwacht midden op straat gebeuren. Dat is, dunkt mij, ook veel romantischer.’

‘Hè neen, hoor, niet doen, en ook niet vóór ik je toestemming geef. Zal je?’

Maar Flip antwoordde niet, doch omhelsde en kuste haar teeder, waarna ieder zijns weegs ging.

Dat echter de gevolgen van dit zonderlinge rendez-vous niet uitbleven, bleek wel daaruit, dat Eleonora den volgenden dag, uit school komende, opnieuw een melkbriefje ontving van den volgenden inhoud:

‘Lieve Eleonora! Ik heb door de agitatie geen enkele les gekend en heb daardoor bergen strafwerk gekregen. Misschien kom ik dus later, maar in ieder geval kom ik toch. Je aanstaande....’

Tot zoover had Eleonora het briefje in haar kamertje boven een nachtpitje geroosterd, toen zij, o schrik, plotseling overvallen werd door mama, die zeer toevallig binnenkwam.

‘Maar Nora lief, kind, wat doe je daar, wat heb je daar?’

‘O niets, maatje!’ klonk het angstige antwoord. Maar de mama was veel vlugger dan de dochter bij mogelijkheid had kunnen of durven verwachten, en in een ommezien was het briefje in verkeerde handen.

‘Wat is dat, Nora, een zuiver echt minnebriefje, van je aanstaande; en wie is die aanstaande?’

Maar zonder het antwoord af te wachten hield de mama het briefje boven het nachtpitje en langzaam en statig kwamen nu ook nog de ontbrekende letters te voorschijn: F-l-i-p.

‘Kind, ben je dwaas, wat scheelt je!’ en de deur openwerpend riep haar moeder in de gang:

‘Man, gauw, kom gauw hier, Nora is stapelgek geworden!’

Het is niet te verwonderen dat de zorgzame vader geweldig schrikte, toen hem die tijding zoo onverwacht toegeroepen werd. Terstond kwam hij aansnellen, verschrikt uitroepend:

‘Wat, wat, wat is er gebeurd?’

‘Kijk, Wim, een minnebriefje aan Nora van Flipje Koenders.’

‘Maar vrouwlief, is het anders niet?’ antwoordde de vader, die trachtte niet in zwijm te vallen.

'Dus was het toch waar wat de menschen vertelden, dat je zulke verliefde spelletjes met dien jongen speelde?' vroeg de vertoornde moeder.

'Ach, maatje, we hebben elkaar eeuwige liefde en trouw gezworen, en anders...'

'Nu, wat anders?'

'Zelfmoord,' klonk het bedeesd; maar het gevolg van dat antwoord was niet anders dan dat vader en moeder in lachen uitbarstten.

'Ziezoo, vrouw, nu ben ik weer wat bijgekomen, laat mij nu eens dat briefje lezen,' zei de vader, die blijkbaar al even onverbiddelijk was als de moeder. 'Zoo, zoo, en zal meneer van avond hier komen? Wel komaan, ik zal hem goed ontvangen, ik heb gisteren juist een nieuwen wandelstok gekocht.'

'O, paatje, lief papaatje, neen, dat niet, ik zal hem schrijven dat hij niet mag komen.'

'Je zult hem niet schrijven, ik zal meneer wel zelf opwachten, en jij blijft voor je straf den geheelen dag hier op je kamer.'

Niets hielp er tegen; vader en moeder spanden zoo samen tegen haar en haar Flip, dat deze reddeloos verloren was. Telkens wanneer de huisbel overging dacht zij, dat het slachtoffer komen zou. Maar nu eens was het de courantenjongen, dan de melkboer en dan weer iemand anders. Haar vader, die den minnaar nog steeds zat op te wachten, werd eindelijk ongeduldig en zei:

'Hoor eens, vrouw, ik zal het heerschap wel op straat opzoeken, daar heb ik de ruimte.'

Buiten was het zacht weer, doch zeer donker, want de maan, die den vorigen avond nog af en toe blijken van tegenwoordigheid had gegeven, had zich nu nog niet van achter de dikke wolkenlaag vertoond, zoodat de straten slechts door de lantaarns verlicht werden. De scherprechter had zich nog maar eenige huizen van het zijne verwijderd, toen hij zijn slachtoffer eensklaps in de verte ontdekte. De arme jongen had zich wel met zijn bergen strafwerk gehaast, want het was nog pas halfnegen en had hij nog tijd gevonden zich voor deze buitengewone gelegenheid in rok met witte das te steken, wat duidelijk zichtbaar was, omdat hij zijn overjas open droeg.

Een chapeau-claque dekte zijn hoofd, helaas echter nog slechts gedurende enkele oogenblikken, want nauwelijks was de aanstaande schoonpapa hem voorbij, toen een geweldige slag den hoed over de straatsteenen deed rollen, terwijl de eigenaar het, op hetzelfde oogenblik, op een loopen zette. De aanrander nam vlug den hoed op en ging, wel wat bevreesd voor de gevolgen van zijne ondoordachte daad, zoo spoedig mogelijk weer binnenshuis. Glimlachend en zegevierend den hoed in de hoogte houdend, kwam hij de huiskamer binnen, en riep vroolijk uit:

'Ziezoo, die heeft voorloopig genoeg; en kijk eens, dit hoedje had hij op zijn bolletje. Morgen zal ik hem den hoed met de vriendelijke groeten terug sturen.'

Hij bekeek den hoed aan alle kanten, doch nauwelijks had hij een blik aan de binnenzijde geworpen, toen hij eensklaps verschrikt uitriep:

'Lieve hemel, vrouw, hij heet toch niet Verhoog?'

'Wel neen, hij heet Koenders.'

'De hemel zij mij genadig! Hier is een kaartje in dezen hoed geplakt met den naam Verhoog. Daar heb ik nu bij vergissing den zoon van den notaris afgeranseld, die zeker naar het bal van de familie Stevens ging. Waarom lijken zij dan ook zoo op elkander?'

De vergissing bleef natuurlijk diep geheim, en Flip, die niet door zijn bergen strafwerk had kunnen komen en daardoor den dans ontkomen was, bleef de eenige wien het medegedeeld werd.

Eleonora wil nog steeds zelfmoord plegen, maar durft nog niet goed; doch Flip is verstandiger en deelde haar mee, dat hij zou trachten een ander vrouwtje te vinden, zonder van zelfmoord gebruik te moeten maken, en de chapeau-claque werd per pakketpost, afzender N.N., teruggezonden.

Beschrijving van het ontstaan eener Zon- en Maaneclips. (Vertaling uit de Manik-majo [Bijbelgeschiedenis der Boedhisten, door een Javaan beschreven]).

Een ieder, die eenigen tijd op Java heeft doorgebracht en daar een zon- of een maaneclips bijwoonde, heeft bij een dergelijk natuurverschijnsel dat eigenaardige geluid gehoord, veroorzaakt door het slaan der inlanders op de rijstblokken, zonder er misschien bij te denken, hoe die gewoonte is ontstaan. Voor hen, wien dit nog een raadsel is, diene het volgende:

Batoro (de Godheid) Goeroe, wenschende, dat de wereld (het eiland Java) door een berg werd vastgespijkerd, opdat ze niet door de zee kon worden bewogen, verkreeg dien berg, door zonder ophouden daarom te bidden, in het westen van het eiland. Deze berg, *Djamordipo* geheeten, was echter zóó groot en zwaar, dat hij de wereld naar het westen deed overhellen, en daarom gaf Batoro Goeroe den Goden den last, om hem naar het oosten te doen vervoeren.

Terwijl de Goden hiermede bezig waren, werden zij door de groote hitte en de inspanning dorstig, dronken van het water, dat zich langs de helling van den berg naar beneden stortte, en - stierven allen.

Batoro Goeroe, die van dit water niet gedronken had, vond op den top van dienzelfden berg een levenswater, *Martokamandaloe* genaamd. Hiermede besproeide hij de Goden, die daarop het leven weder terugkregen en hun werk weder hervatten.

Toen de berg naar het oosten vervoerd was, werd hij daar ergens neergeworpen en deed de bergen *Mojo*, *Pandan*, *Bantjak*, *Semeroe* en meer andere ontstaan. Het werk geheel afgeloopen zijnde, kregen de Goden van Batoro Goeroe het levenswater Mertokamandaloe te drinken, waarop een reus, *Remboetjoeloeng* geheeten, en dit van uit den hemel ziende, nederdaalde en mede van dat levenswater dronk. Een der Goden, *Wisnoe* genaamd, die dit opmerkte en bevreesd was, hem, ten gevolge van de uitwerking van het levenswater, niet te zullen kunnen bestrijden, spande oogenblikkelijk zijn boog, schoot, en trof hem aan zijn hals. Daar het levenswater zich reeds in het hoofd van den reus bevond, was dit in staat, zich van den romp te scheiden en weer opwaarts te stijgen, waar het, volgens overleveringen der Boedhisten, de zon en de maan opat, waardoor de wereld werd verduisterd. Om nu deze beide hemellichamen te hulp te komen, werd op het rijstblok geslagen, hetgeen na dien bij de Javanen een gewoonte is geworden bij een zon- of maaneclips.

CARLOS.

Miss Cookson uit New-York.
Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee. (*Vervolg van blz.* 308.)

‘Je moet kalm zijn, Otti, en moedig. Vóór alles moet ge er aan denken, dat de dood voor mij een verlossing zou zijn, die ge mij niet moogt misgunnen. Heeft het leven mij niet het beste geschonken, wat het mij geven kon? Het heeft mij een vrouw gegeven zooals gij. Eerst na mijn dood kan ik er je voor danken. Luister dus wat ik, als ik je verlaten heb, van je wil. Treur om me, maar niet te lang. Ge moogt dan Herwarth niet langer

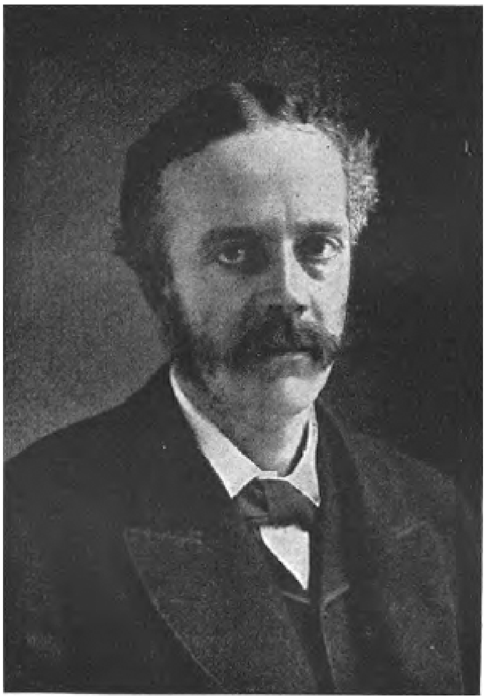

BALFOUR.
De nieuwe Engelsche premier.

laten wachten. Waarom zou hij tot heden ongetrouwd zijn gebleven, als een ander dan jij in zijn smaak had kunnen vallen? Als er een jaar na mijn dood verstreken is, moet ge hem je hand geven. Wilt ge me dat beloven?’

Een mengelmoes van gedachten drong zich aan Ottilie op. Zij dacht op dit oogenblik niet aan Herwarth; zij had met haar man goed en gelukkig geleefd, zoodat zij met een vasten, veiligen band vereenigd waren.

‘Ge zult niet sterven. Ik geloof den dokter niet; wat weten zij er ook eigenlijk van? Iederen dag hoort men dat zij zich vergist hebben.’

De geheimraad lachte. ‘Nu, goed, en omdat jij het wilt zal ik zoo oud worden als Methusalem. Maar wanneer ik nu toch eens sterf - want eindelijk moet dat toch gebeuren - denk dan aan dit uur. Ik had het je toch eens moeten zeggen, en nu weet je het. In 't vervolg zullen we er niet meer over spreken. Maar laat mij nu alleen, mijn taak voor vandaag is nog niet af.’

Ook Ottilie verlangde, dat hij niet meer over die ‘inbeeldingen’, zooals zij het noemde, spreken zou; alles zou blijven zooals het tot heden geweest was. Iedereen was immers met dien toestand tevreden. Beter kon het niet worden. Natuurlijk

mochten Herwarth en zij elkaar gaarne leiden, maar daar zij nu eenmaal niet met elkaar getrouwd waren, profiteerden zij van het leven zooals het nu was.

Ottilie verwijderde zich en de geheimraad bleef alleen. Hij opende in zijn schrijftafel een schuifla en nam er een sigarenkistje uit; er waren groote, heel zwarte regalia's in. De dokter had ze hem als uiterst schadelijk verboden, en juist daarom nam hij ze.

II.

Men was nu reeds een geheele week in Westerland.

Aan woningen was er geen groote keuze; aan het strand waren er volstrekt geen, in een hotel wilde men niet, wegens het tot in den nacht voortdurende leven, en zoo was men in een villa getrokken, die ver van het gewoel van het badleven af en tamelijk afgezonderd op de heide lag. Overigens werd zij slechts bewoond door den eigenaar met zijne familie, die men evenwel den geheelen dag niet zag, en een heer uit Berlijn, die zich den eersten dag reeds had voorgesteld en bankier bleek te zijn. Het was een zekere mijnheer Westheim.

Van Bell was een brief gekomen, dat zij met Ottilie's voorstellen genoegen nam. Den dag van aankomst zou zij van Cuxhaven uit, zoodra zij daar aangeland was, nog telegrafeeren.

Het was tot heden zeer mooi weer geweest. Het grootste deel van den dag bracht men niets doende, aan het strand door, waar men een tent gehuurd had. Voor den geheimraad in zijn rolstoel had men een bediende meegenomen.

Sedert gisteravond was het weer omgeslagen. Het regende en daarbij woei een vrij hevige westenwind. De koffie had men dezen morgen niet buiten in den tuin onder de veranda gebruikt, maar binnen in de kamer, en Ottilie en Herwarth overlegden of zij naar het strand zouden gaan of niet.

‘Alleen omdat ge mij moet thuis laten, zoudt ge het niet doen,’ sprak de geheimraad. ‘Voor een beetje regen en wind zijt ge toch niet bang. Ik houd de couranten hier, dus maakt dat ge wegkomt.’

Daarmee was de queastie opgelost.

Ottilie stak haar rooden vilten strandhoed vast op het hoofd, nam regenmantel en plaid, en Herwarth wapende zich op dezelfde wijze.

De roode strandhoed stond haar bizonder goed.

Toen men het huis wilde verlaten, kwam er juist een bode. Het was het telegram voor Ottilie, dat zij van Bell

verwachtte. De inhoud luidde: ‘Kom vandaag met de “Cobra”.’

De ‘Cobra’ was het stoomschip, dat om de twee dagen van Hamburg voer. Behalve de lange route van Hamburg uit, was er naar het eiland nog een weg over het vasteland, van waar men na een vaart van drie kwartier door het kalme waddenmeer het eiland bereikte.

‘Zij wil met zulk weer met de boot komen?’

‘Wie weet wanneer zij het telegram afgegeven heeft,’ sprak de geheimraad, ‘want ik denk dat bij dit weer - het schijnt mij toe dat het stormt - de boot wel niet zal varen.’

En Herwarth sprak onverschillig: ‘Zij wil ons imponeeren, daar is zij een Amerikaansche voor.’

‘Neen, zoo is zij niet!’ Met deze woorden nam Ottilie de partij voor haar vriendin op. ‘Herman zal gelijk hebben. De boot zal in 't geheel niet vertrokken zijn, en ik zal nog wel een tweede telegram krijgen, dat zij met den spoortrein komt.’

Vanaf de duinen, waar zij zich nu heen begaven, woei een hevige orkaan. Uit de grauwe wolken stroomde de regen neer. Achter de duinen voerde een breede trap naar het strand. De uitgestrekte, wittte zandvlakte met de honderden van bonte wimpels voorziene tenten en strandstoelen was verdwenen. Donderend, met witte koppen, stroomden de golven er overheen, tot dicht aan het wandelpad, waar, door de daar opgeborgen strandstoelen nog nauwer geworden, de stroom der wandelende badgasten zich op elkaar drong. Men zag de koddigste vermommingen, men lachte en schreeuwde; het weer was een waar genoegen. Dikwijls spatte het water met de heldere, sneeuwwitte schuimkoppen, die tot aan de duinen opvlogen, tot over het wandelpad heen, en maakte kleeren en schoenen nat; dan lachte en schreeuwde men eerst recht. Aller oogen waren gevestigd op het donderende element, en men was blij, hier zoo goed in veiligheid te zijn.

Als de ‘Cobra’ of het andere schip kwam - door den steeds zeer sterken golfslag lagen de schepen niet direct in Westerland, maar aan de punt van het eiland aan, die met de plaats door een spoorbaan verbonden was - kon men het aan den horizon duidelijk zien.

‘Zal de “Cobra” komen of niet?’ Dat was een vraag, die allen in gespannen verwachting deden, ja, zelfs ging men er reeds weddenschappen over aan.

‘Als zij werkelijk met het schip kwam, zou het toch onverantwoordelijk van haar zijn,’ meende Ottilie.

‘Ik geloof, dat ik niet veel sympathie voor deze dame zal hebben,’ antwoordde Herwarth.

‘Maar ge kent haar volstrekt niet!’

‘Excentrieke vrouwen vind ik onuitstaanbaar. Een excentrieke vrouw is geen dame. Iedere vrouw moest een voorbeeld nemen - aan jou.’

Hij zei het zonder galanterie, op de kalme manier, hem eigen; maar ieder van deze kleine opmerkingen maakte haar gelukkig.

‘Bovendien vind ik je vriendin ook een eenigszins zonderlinge dame. Ge zegt, ze is tamelijk arm, en toch maakt ze een zeereis om je te komen bezoeken.’

Zij was op het punt, hem omtrent Bell de waarheid te zeggen. Het kwam haar als onrechtvaardig voor, hem te misleiden, ook zelfs in het kleinste. Maar zij had het nu eenmaal aan Bell beloofd, en bovendien verschafte haar deze kleine comedie, omdat zij een vrouw was, werkelijk genoegen.

‘Zij weet waarschijnlijk, dat men in Duitschland goedkooper leven kan dan in Amerika, en daarbij komt, ze is immers onze gast.’

‘Dan moest zij in de eerste plaats bescheidener zijn, en niet zooveel opzien verwekken.’

Ottilie lachte. ‘Ik vrees nu werkelijk, dat ze niet gemakkelijk in je smaak zal vallen.’

In den grond van haar hart was de antipathie, die Herwarth voor Bell voelde, Ottilie aangenaam. Geen andere vrouw mocht hem welgevallig zijn. Had hij geweten, hoe rijk Bell was, misschien was hij dan in de verzoeking gekomen, nog vóór hij met haar kennisgemaakt had, haar zijn opmerkzaamheid te schenken.

Als de ‘Cobra’ kwam, dan zou het waarschijnlijk in den namiddag zijn; ja, met dezen hoogen zeegang, kon het wel avond worden.

Omstreeks twaalf uur keerden beiden naar huis terug. De geheimraad was niet alleen, want in de tuinkamer, waar hij couranten gelezen had, hield de heer Westheim hem gezelschap. Westheim was vrijgezel; hij had weinig zorgen, en met de menschen, in 't bizonder met dames, maar ook met heeren, van adellijke afkomst, die met kunst, sport, literatuur enz. in betrekking stonden, en die men altijd op reis ontmoet, maakte hij spoedig kennis. Was hij weer in Berlijn terug, dan hield hij de kennis aan, en daardoor had hij een zeer uitgebreide en deftige conversatie.

Westheim was kort tevoren thuis gekomen. ‘Slecht weertje vandaag, mijnheer Von Angeren,’ had hij den geheimraad toegeroepen, en was binnengetreden om een merkwaardige schelp te laten zien, die hij gevonden had, en zoo was hij blijven praten.

‘Goedenmorgen, mevrouw, goedenmorgen, baron,’ zei Westheim, diep buigend, toen Ottilie en Herwarth thuiskwamen. Toen had hij zich, onder voorwendsel van toilet te moeten maken, verwijderd.

‘Een indringerig mensch,’ sprak Herwarth; ‘'t zou eigenlijk het beste zijn, heel alleen een huis te bewonen!’

Maar de geheimraad nam Westheim in bescherming; hij speelde met hem piket, als hij alleen was, en zulk een goed mensch treft men niet alle dagen aan.

Tegen den namiddag werd het weer niet beter. Herwarth en Ottilie gingen weer naar het strand, en omstreeks zes uur zag men ver aan den horizon in 't noordwesten een donkere vlek.

‘De “Cobra”!’ klonk het langs de trappelbaan, zooals het plankier aan het strand schertsenderwijze genoemd werd.

Steeds duidelijker werd het schip zichtbaar, totdat men eindelijk ook den rook onderscheiden kon. Het slingerde en danste verschrikkelijk, zoodat nu eens de voorzijde, dan weer de achterkant door het water overstroomd werden. Na verloop van twintig minuten was het weer uit het gezicht verdwenen.

‘Binnen een uur komt de trein aan,’ sprak Ottilie, ‘ik ben nieuwsgierig of zij meekomen zal.’

Toen de scheepstrein eindelijk aankwam, was het station geheel leeg. Niemand wachtte dezen keer bezoek; alleen de hotelbedienden en pakjesdragers waren als naar gewoonte aanwezig. Ook de trein scheen leeg te zijn, want voor de raampjes vertoonde zich geen enkel gelaat.

‘Zij is niet gekomen,’ zei Ottilie juist, toen er uit den laatsten wagen een dame kwam. Zij was de eenige passagier uit den geheelen trein.

‘Ottilie, ik ben het - Bell,’ sprak de dame lachend, toen Ottilie op haar toesnelde, maar twijfelend voor haar bleef staan.

‘Nu herken ik je,’ riep Ottilie zeer verheugd.

Zij omhelsden en kusten elkaar.

Miss Cookson was een dame van middelmatige, slanke gestalte. Haar gelaat was mooi noch leelijk te noemen. Het was een gezicht dat men onopgemerkt voorbijgaat, of als men er toevallig op let, over een kwartier weer vergeten is; bovendien maakte haar geheele verschijning een zeer eenvoudigen indruk, alsof zij verpleegster of gouvernante was; alleen een paar mooie bruine oogen en twee rijen frissche witte tanden gaven haar iets behaaglijks. Uit het eenvoudige, bijna al te sobere hoedje kwam het volle, kastanjebruine haar te voorschijn. Haar geheele toilet was met het hoedje in overeenstemming. In de eene hand hield zij een kleine reistasch.

'En mag ik je hier mijn neef, Herwarth von Schöneck, voorstellen?' sprak Ottilie.

Herwarth boog en Bell maakte een nijgende beweging met het hoofd.

'Alsof zij een koningin was,' dacht Herwarth bij zichzelven.

Als galant ridder verzocht hij om haar tasch te dragen en Ottilie vroeg naar haar overige bagage. Bell had slechts één koffer, die nu uit den bagagewagen geladen werd. Toen steeg men in een der gereedstaande rijtuigen.

Onderweg zei Herwarth tot zichzelven, dat hij als derde in het rijtuig vrijwel overbodig was; doch Ottilie had nu eenmaal verzocht haar te vergezellen, maar eigenlijk had zij met haar vriendin heel veel te bespreken, waar hij niet mee noodig had. Hij begreep niet hoe Ottilie aan zoo'n vriendin kwam - een ongetrouwde dame, die zonder gezelschap reisde.

Bell vertelde van haar reizen. Van New-York naar Cuxhaven had zij prachtig weer gehad; eerst aan de Elbe-monding was het gaan stormen en regenen.

'Maar ik houd veel van dat weer,' sprak zij. 'Voor mij kon het geen kwaad en ik ben er aan gewend.'

'Wat geëmancipeerd!' dacht Herwarth. Dat stond nu bij hem vast.

Zij sprak het Duitsch vloeiend, met duidelijke, welluidende stem en met een nauw merkbaar accent. Haar geheele optreden had iets beslist, iets zekers, wat hem niet aanstond, daar hij het voor zelfbewustheid hield. Maar - wat ging hem ten slotte deze dame aan? Ottilie had hem immers gezegd, dat hij zich om haar niet behoefde te geneeren, het was dus volstrekt niet noodig haar het hof te maken. Maar toch, meende hij, bracht zij eenige stoornis teweeg.

Het rijtuig was voor de villa aangekomen en hield stil. Frans, de huisknecht, kwam aansnellen, haalde de bagage in huis en men betrad de tuinkamer.

'Neem mij niet kwalijk, miss Cookson,' riep de geheimraad uit, zich met moeite in zijn stoel oprichtend, 'dat ik u niet tegemoet kan komen, om u onder ons dak welkom te heeten.'

Door Ottilie's schrijven was Bell voorbereid.

'Ik zelf mag wel excuses maken, mijnheer Von Angern,' sprak zij, snel zijn stoel naderend en zijn hand grijpend, hem weder tot zitten dwingend; 'ik had moeten bedenken welk een last ik u met mijn komst veroorzaak.'

Er was iets in haar gezicht en stem, dat vooral een zieke dadelijk vertrouwen moest inboezemen.

'Ik vind, miss Cookson, of miss Bell - als ge mij tenminste toestaat u met dien naam aan te spreken, - dat we tegenover elkaar maar geen complimenten moeten maken. Ik moet u alleen verzoeken wat toegeeflijk voor mij te zijn.'

'Ik zou gaarne uwe vriendin worden, mijnheer, evenals ik die van Ottilie ben.'

'Afgesproken, miss Bell.'

Zij drukten elkaar de hand als menschen, die al dadelijk goede vrienden geworden zijn.

In de keuken was vrouw Kruse in dien tusschentijd bezig om geruischloos de koffie en het avondeten gereed te maken, want men wilde dezen eersten avond niet zooals gewoonlijk het souper in een der volle hotelzalen gebruiken, en Ottilie bracht Bell naar haar kamer.

'Nu, hoe bevalt ze u?' vroeg de geheimraad aan Herwarth, zoodra ze alleen waren.

'Ik geloof, dat wij het door haar ongezellig zullen hebben.'

‘Dat vind ik niet. Nog nooit heeft iemand zoo spoedig mijn sympathie verwekt. En dat zij met de boot gekomen is, toont, dat zij moed bezit. “Vrouwelijke kracht,” zegt Goethe van zijn Dorothea; aan haar herinnert zij mij.’

‘Dan schijn ik een verkeerden smaak te hebben,’ merkte Herwarth lachend op.

‘Dat is maar goed ook, dan zult ge tenminste niet verliefd op haar worden.’

‘Op dat punt kunt ge gerust zijn,’ klonk het antwoord.

De kamer, die voor Bell in gereedheid gebracht was, lag op een hoogere verdieping. De beide, van eenvoudige gordijnen voorziene ramen keken op het aan de tuinzijde gelegen Westen uit. Over de met roode pannen daken voorziene huizen, die op de heide stonden, zag men op de duinen, waarachter zich de zee bevond. Als welkom had vrouw Kruse op tafel een ruiker rozen gezet.

De beide vriendinnen waren nu alleen.

‘Hebt je de belofte, die ge mij gedaan hebt, gehouden?’ vroeg Bell het allereerst.

‘Omdat ge het niet anders wilde, - natuurlijk.’

‘En niemand kent dus mijn omstandigheden?’

‘Behalve mijn man - niemand.’

‘Hij is een goed en voornaam mensch, dat merkt men reeds bij de eerste kennismaking, en misschien zal hij mij spoedig gelijk geven.’

‘Dat doet hij reeds, Bell; maar mij moet ge nog eens 't een en ander duidelijk maken, want ik moet je eerlijk bekennen, mij schijnt ge wat romantisch toe, wat vroeger toch niet in je aard lag.’

Ottilie trok haar op de sofa naast zich.

‘Denk je nog wel eens aan onzen kostschooltijd terug?’ begon Bell. ‘Toen was ik gelukkig en tevreden. Toen was ik een meisje zooals gij. Wij moesten elkaar verlaten; mijn vader stierf en ik was alleen op de wereld. Plotseling had er een groote verandering met mij plaats, want ik was een der rijkste erfgenamen van New-York geworden. Ik kan je nu niet vertellen hoe die verandering plaats had. Uit het eenvoudige leven, dat wij in Dresden leidden, zag ik mij plotseling verplaatst in een omgeving, die mij verblindde. Mijn vader had een voogd benoemd, en daarmee ving mijn ongeluk aan. Deze man wilde dat ik een bloedverwant van hem zou trouwen, een persoon, die mij in geen enkel opzicht aantrok, en die mij, hoe meer hij zich aan mij opdrong, des te meer afkeer inboezemde. Ik bekeek mijzelve in den spiegel; ik zag, dat ik niet mooi was, dat ik niets had dat mij in den smaak der mannen deed vallen - dan mijn geld. Ik werd meerderjarig en daarmee mijn eigen meesteres. De schaar mijner aanbidders en die der menschen, die mij alleen als een voorwerp van speculatie beschouwden, werd onverdraaglijk. Mijn persoonlijkheid was niets - mijn geld alles. Andere menschen, andere meisjes zag ik om haar zelfswil bemind; mij was dat geluk ontzegd. Ook ik snakte naar liefde en vriendschap, maar als men ze mij betoonde, wist ik niet of het om mijzelve of om mijn geld was. Zoo leerde ik de menschen verachten en mijn rijkdom haten. Wat kon die mij geven? Mooie kleeren, diamanten. Was ik mooi geweest, dan had ik het mogelijk aangenaam gevonden, maar ik was niet mooi; of het had mij kunnen verleiden om ijdel te worden. Maar ik ben de dochter mijns vaders, en deze is tot in zijn laatste levensuur even eenvoudig gebleven als hij in zijn arme jeugd was. Mijn materieele behoeften kan ik met een paar honderd dollars 's jaars bevredigen.

‘Mijn eenige genoegens zijn nog dezelfde gebleven als indertijd op de kostschool! Een goed boek, de vorming mijns geestes, beweging in de vrije natuur, en het naar mijn krachten lenigen der armoede. Voor dat doel heb ik al heel wat geld uitgegeven; het was een troost, die mij door mijn rijkdom was weggelegd, maar ook in dit opzicht

kwam ik tot de ontdekking bedrogen te worden, en dat mijn geld in verkeerde handen viel. Jaar in, jaar uit, heb ik op die manier geleefd; het was mijn verlangen een eenvoudig, vrij mensch te zijn, en nu heb ik het middel gevonden.'

Bell had uitgesproken. Zij stond op en begaf zich naar het venster, opende het en ademde met volle teugen de frissche lucht in, die de zeewind over de duinen met zich voerde. Ze had hoed en mantel afgelegd en stond nu in een eenvoudig bruin kleed zonder eenige versiering, dat evenwel

haar slanke gestalte op haar voordeeligst deed uitkomen.

Ook Ottilie stond op en sprak: 'Ik dank je, dat je tenminste mij nog je vertrouwen schenkt.'

Met ernstigen blik zag Bell haar aan, maar haar woorden klonken week toen zij sprak: 'Gij, gij waart al mijn vriendin, toen wij van de toekomst, die mij wachtte, nog niets afwisten. Wat kon ik je geven, wat kon je van mij verlangen, als slechts mijzelve? Daarom vertrouw ik je, Ottilie, daarom verlaat ik mij op je. Maar nu nog iets! Ik herinner mij van de kostschool, dat je neef een liefde uit je jeugd van je is; en je bent niet met hem getrouwd? Alles tusschen jou en hem is dus uit?'

'Herwarth is mijn beste vriend.'

'Beloof mij, dat ge mij aan hem ook niet verraden zult.'

'Ik heb het je al beloofd.'

Er werd aan de deur geklopt. Het was vrouw Kruse, die kwam zeggen, dat de koffie klaar was.

'Wij komen dadelijk,' sprak Ottilie.

'Ik zou graag van je weten,' vroeg zij aan Bell, 'welken indruk hij op je gemaakt heeft.'

Op Bell's wangen werd een licht blosje zichtbaar, en zij antwoordde: 'Ik ken hem nog niet.'

(*Wordt vervolgd.*)

Lord Salisbury en diens opvolger.
(Bij het portret op blz. 313.)

Het was reeds lang voor velen geen geheim meer, dat Lord Salisbury op zijn buitengoed Hatfield zich nog maar zeer weinig met de staatszaken bezighield. Hij leidde het conservatieve Kabinet nog slechts in naam, zonderde zich af met zijn boeken voor zijn chemische studiën en liet het regeeren aan zijn ambtscollega's over.

Nu is hij ook officieel afgetreden en de dagbladen plaatsen lange artikelen om zijn verdiensten als staatsman te huldigen. Reeds uit de helft van de vorige eeuw dateert zijn optreden in het openbare leven, toen hij als redenaar tegen het 'kracht- en energielooze' regiment der liberalen optrad. Hij overlaadde zijn politieke tegenstanders met spot en hoon, en viel hen voornamelijk in tijdschriften met scherpe artikelen aan. Voor deze artikelen liet hij zich, niettegenstaande den rijkdom zijns vaders, ruimschoots betalen, daar deze hem uit ergernis over het huwelijk met een rechtersdochter zeer krap hield.

Spoedig evenwel had hij een goede positie, en kreeg reeds in het jaar 1853 als drie-en-twintig-jarig jongeling een mandaat voor het Lagerhuis. Als diplomaat verwierf hij zich de eerste lauweren op het Berlijnsche congres in het jaar 1878, waar hij met Lord Beaconsfieid de eischen van Rusland zeer wist te beperken. Van toen af werd zijn positie steeds beter, totdat hij in 1885 voor het eerst tot Engelands eersten staatsman benoemd werd. Na een tijdelijken ommekeer nam hij in het volgend jaar de kabinetsvorming voor de tweede maal op zich en bleef tot in 1892 premier. Toen loste Gladstone hem af, die in 1895 evenwel weer het veld voor hem moest ruimen,

van welken tijd af de conservatieve partij onder Salisbury voortdurend aan het roer bleef.

Als redenaar in het parlement bezat hij niet veel tact. Als een marmeren beeld stond hij kaarsrecht aan zijn spreekgestoelte, sprak zijn rede, zonder ooit zijn stem uit te zetten, tot het einde toe uit en vermeed angstig zijn toehoorders in de oogen te zien. Van Gladstone's vuur was in zijn rede geen spoor te ontdekken, hoewel hij van bijtend en bijna cynisch sarcasme hield. Zijn rede liep altijd glad van stapel, als hij tenminste met zijn rechterhand kon steunen op een op den rand van zijn spreekgestoelte rechtopstaand boek. Was dit niet het geval, dan raakte hij den draad kwijt en in de war.

Hij bezat een bizondere gave om zijn partij tegen de oppositie te verdedigen; op die wijze gaf hij den grooten Gladstone dikwijls handenvol werk, en heeft diens positie meermalen aan het wankelen gebracht.

De nieuwe premier Balfour overtreft zijn voorganger stellig op één punt: het golfspel (kolven). Hierin is hij een onovertroffen meester, terwijl Salisbury er nooit groote vorderingen in maakte. Overigens is Balfour Salisbury's leerling, daar hij steeds voor diens opvolger doorging. Naast Chamberlain is hij een der knapste redenaars in het Kabinet en een der beste diplomaten.

De halsketting.
Met illustratien.

I.

Zij was een van die mooie en aardige vrouwen, door een speling van het noodlot geboren in een familie van menschen uit de middenklasse. Zij had volstrekt geen bruidschat, dus ook niet de minste kans of hoop om begrepen, bemind en gehuwd te worden door een rijken en aanzienlijken man; daarom trouwde zij met een slecht betaalden klerk aan het Ministerie van Onderwijs.

Voelende dat zij geboren was voor een gemakkelijk en weelderig leven, leed zij onophoudelijk. Dingen, die een andere vrouw van haar positie niet opgemerkt zou hebben, kwelden en ergerden haar. Zij droomde van groote salons, behangen met zijden gobelins, van kostbare meubelen, van prachtige ornamenten en van rijk gegalonneerde bedienden. Als zij aan tafel zat, gedekt met een laken dat reeds veertien dagen gebruikt was, kon haar echtgenoot met verheugd gelaat het deksel van een schaal oplichten met de woorden: ‘O, wat een heerlijk maal, ik zou mij niets beters kunnen wenschen;’ dan had zij visioenen van prachtige feestmalen, van glinsterend zilver, van heerlijke gerechten, op fijn porselein voorgediend, en van aardigheden die haar werden toegefluisterd, waar zij met een glimlach naar luisterde.

Zij had een rijke vriendin, een oude kennis van de kostschool, maar zij zocht haar niet dikwijls op, omdat zij bij haar terugkeer nog meer leed bij het zien van haar eigen eenvoudige inrichting. Dikwijls huilde zij heele dagen van verdriet, spijt en wanhoop.

Op zekeren avond kwam haar echtgenoot met triomfantelijken blik de kamer binnen, terwijl hij een groote enveloppe in de hand hield.

‘Hier heb ik iets voor je,’ sprak hij.

Zij scheurde de enveloppe haastig open en haalde een kaart te voorschijn, waarop het volgende gedrukt stond:

‘*De Minister van Onderwijs en mevrouw R. hebben de eer, den heer en mevrouw Loisel uit te noodigen tot bijwoning van een soirée, welke zij zich voorstellen te geven op den* 10*den Januari.*’

Inplaats van verheugd te zijn, zooals haar echtgenoot verwachtte, wierp zij de invitatiekaart misnoegd op de tafel, terwijl zij half boos vroeg: ‘Wat hebben wij daaraan?’

‘Wel, lieve, ik meende, dat ge er blij mee zoudt zijn. Ge gaat nooit ergens heen en dit is nu eens een goede gelegenheid. Het heeft mij heel veel moeite gekost de invitatie

te krijgen. Al de groote lui zullen er zijn, en heel enkele der employés hebben een uitnoodiging. Gij zult nu al de eerste ambtenaars zien.'

Zij keek hem boos aan.

'En wat moet ik aandoen, als ik er heenga?'

Daar had hij niet aan gedacht.

'Wel, de japon, die ge in den schouwburg draagt, die is dunkt me mooi genoeg.'

Verschrikt hield hij op, toen hij zag dat zijn vrouw weende. Twee groote tranen liepen langzaam langs haar gelaat.

'Maar wat scheelt ge nu?'

Zij deed haar best haar tranen te weerhouden en antwoordde hem op kalmen toon, terwijl zij haar natte wangen afdroogde:

'Niets. Maar als ik geen toilet heb, kan ik ook geen gebruik maken van die invitatie. Geef de kaart maar aan een van je collega's, wiens

"Zoek maar uit," sprak zij tot mevrouw Loisel.

vrouw beter gekleed kan gaan.'

Hij had medelijden met haar.

'Luister eens, Mathilde. Hoeveel moet een draaglijk kostuum kosten? Natuurlijk een, dat ge ook bij andere gelegenheden kunt gebruiken.'

Zij dacht eenige oogenblikken na, in zichzelve den prijs berekenend en overwegende welke som zij zou noemen om niet dadelijk op een weigering van haar zuinigen echtgenoot te stuiten.

Ten laatste sprak zij aarzelend: 'Ik kan het niet juist zeggen, maar ik denk dat ik voor tweehonderd gulden wel iets goeds kan hebben.'

Hij werd een beetje bleek; dat sommetje had hij juist opgespaard om een geweer te koopen om daarmee in den volgenden zomer met enkele goede vrienden een paar dagen te gaan jagen; maar toch sprak hij:

''t Is goed, ik zal je het geld geven, maar zorg dan ook, dat ge een mooie japon hebt.'

II.

De dag van het feest naderde, en ofschoon mevrouw Loisel's japon klaar was, was zij treurig, onrustig en angstig.

'Ben je niet wel? De vorige week was je zoo opgewekt,' sprak haar echtgenoot op zekeren avond.

'Het hindert mij, dat ik geen enkel sieraad heb om aan te doen,' antwoordde zij.

'Gij kunt toch frissche bloemen dragen, dat staat altijd gekleed, en voor een paar gulden kunt ge prachtige rozen hebben.'

Maar zij was er niet mee tevreden.

'Neen,' sprak zij, 'er is niets meer vernederend dan er armoedig uit te zien, onder een menigte rijk gekleede dames.'

'Wat ben je toch dom,' riep plotseling haar echtgenoot uit, 'ga naar je rijke vriendin, mevrouw Houtvester, en vraag haar 't een of ander sieraad te leen. Je bent wèl genoeg met haar, om haar zulk een gunst te vragen.'

Zij gaf een kreet van vreugde.

'Dat is waar, daar had ik nog niet aan gedacht.'

Den volgenden morgen was zij bij haar vriendin en deelde deze haar verlangen mee.

Mevrouw Houtvester ging naar haar toilettafel en haalde er een groote juweelkist uit.

'Zoek maar uit,' sprak zij tot mevrouw Loisel.

Mathilde zag eerst eenige armbanden. Toen een paarlen ketting, toen een glinsterend Venetiaansch kruis van goud met kostbare steenen. Zij deed de sieradiën voor den spiegel aan, besluiteloos wat te nemen.

'Heb je niets anders?'

'Ja, zeker, zoek maar. Ik weet niet wat je hebben wilt.'

Plotseling vond Mathilde in een doos, met zwart satijn gevoerd, een prachtigen diamanten halsketting. Haar hart begon van vreugde te kloppen, en haar handen beefden toen zij de prachtige juweelen er uithaalde. Zij deed den ketting om haar hals, en toen zij zichzelve in den spiegel zag was zij verrast over den glans, die van de steenen uitstraalde. Toen wendde zij zich tot haar vriendin.

'Zoudt ge me dit willen leenen - niets anders dan dit?' vroeg zij, terwijl haar stem van angst beefde.

'Ja, zeker!'

Mathilde viel haar vriendin om den hals, kuste haar, en haastte zich met haar schat naar huis.

De avond van het feest kwam en mevrouw Loisel had veel succes. Zij was de mooiste der aanwezige vrouwen, en elegant, glimlachend en bevallig werd zij door alle heeren opgemerkt. Allen verlangden met haar te dansen en zelfs de minister maakte haar een compliment.

Vier uur 's morgens was zij gereed om weg te gaan. Haar echtgenoot hing haar de leelijke oude cape om de schouders, die een groot contrast vormde met haar glimmendsatijnen baljapon

Zij haastte zich om weg te komen, om niet te worden opgemerkt door de andere dames, die zich waarschijnlijk in kostbare pelsen zouden hullen.

'Wacht een oogenblik,' sprak haar echtgenoot, ge zult kou vatten, ik zal een rijtuig halen.'

Maar zij wilde niet luisteren en daalde snel de trap af. Toen zij op straat kwamen, konden zij geen enkel voertuig machtig worden; zij zetten dus hun tocht te voet voort, boos en huiverig. Ten laatste vonden zij een van die oude coupé's, die men in een groote plaats slechts ziet als de avond gevallen is, alsof zij zich schamen om zich overdag te vertoonen.

Dit ongelukkige voertuig bracht de Loisels op de plaats hunner bestemming, en treurig betraden zij hun huis. Hun avond van triomf was voorbij en hij bedacht zich, dat hij over eenige uren weer op moest, om bijtijds op zijn bureau te zijn.

Zij deed haar cape af en ging voor den spiegel staan om zichzelve nog eens voor het laatst in al haar glorie te bewonderen. Plotseling slaakte zij een kreet van schrik. De ketting van briljanten bevond zich niet meer om haar hals.

'Wat gebeurt er?' vroeg haar echtgenoot.

Met een stem, heesch van schrik, wendde zij zich tot hem met de woorden:

'Ik - ik heb den ketting van mevrouw Houtvester verloren!'

Haastig stond hij op.

'Hoe, waar? Het is niet mogelijk!'

En zij keek in de plooien van haar japon en mantel. Zij zochten overal, maar konden niets vinden.

'Weet ge zeker, dat ge hem nog aanhadt toen ge het bal verliet?' vroeg hij.

'Ja, want in de vestibule bij den minister heb ik hem nog aangeraakt.'

'Als ge hem op straat hadt verloren,

... Zij werd nu bekend met het grofste huiswerk.

dan hadden wij hem moeten hooren vallen. Hij moet dus in de coupé zijn.'

'Heel waarschijnlijk. Weet gij het nummer?'

'Neen - en jij, nam je er ook geen notitie van?'

'Neen.'

Zij keken elkaar verschrikt aan. Ten slotte deed Loisel zijn jas weer aan.

'Ik zal nog eens gaan naar den weg, dien wij te voet hebben afgelegd, mogelijk zal ik hem nog vinden,' sprak hij.

Omstreeks zeven uur was hij terug. Zijn zoeken was vergeefs geweest. Hij deed van het verlies aangifte bij de politie, adverteerde in de nieuwsbladen, een groote belooning uitlovende.

Zij was den geheelen dag in angst en terneergeslagen door het ongeval. Loisel kwam 's avonds thuis met bleek en ontsteld gelaat. Al zijn pogingen waren vruchteloos geweest.

'Je moet aan je vriendin schrijven, dat ge het slot van haar ketting gebroken hebt, en dat ge het zult laten repareeren,' sprak hij, 'dat wint wat tijd uit om te zien of het nog gevonden wordt.'

Hij dicteerde en zij schreef.

Na verloop van een week hadden zij alle hoop opgegeven om den verloren ketting terug te krijgen.

En Loisel, die er vijf jaar ouder uitzag, sprak: 'Het is noodzakelijk, dat wij hem door een andere vervangen.'

Den volgenden dag namen zij de étui, waarin het kleinood geweest was, mee naar den juwelier, wiens naam op het zwart satijn stond afgedrukt. De juwelier keek zijn boeken na.

'De ketting is niet hier gekocht, mevrouw; ik zie, dat ik alleen de étui leverde.'

Toen begaven de Loisels zich van den eenen goudsmid naar den ander, zoekende naar een ketting, die gelijk was aan den verlorene. Zij trachtten zich te herinneren, hoe deze er had uitgezien, en waren een en al wanhoop en angst.

Ten laatste evenwel vonden ze er een die juist was als degeen, dien ze zochten. Hij was geprijsd op 20,000 gulden, maar de juwelier wilde hem voor 18,000 gulden geven.

Zij vroegen den winkelier hem de eerste drie dagen niet te verkoopen, en zij maakten de conditie, dat de juwelier hen 17,000 gulden terug zou geven, als de oorspronkelijke vóór het eind van Februari gevonden werd.

Loisel bezat 9000 gulden, die hem door zijn vader waren nagelaten, en de rest leende hij. Hij ging naar alle mogelijke geldschieters; bij den een leende hij 500 gulden, bij den ander 250, bij een derde 100 gulden, ja bij anderen nog kleinere sommen, zoodat hij tot over zijn ooren toe in schuld zat, en zooveel leende, dat hij voelde, dat hij het nooit zou kunnen teruggeven.

Overstelpt door de groote ellende, die zoo plotseling over hem gekomen was, begaf hij zich naar den winkelier en legde op diens toonbank 18.000 gulden.

Toen mevrouw Loisel den ketting naar haar vriendin terugbracht, zei deze eenigszins boos: 'Je hadt hem wel wat eer kunnen brengen; er kon zich best een gelegenheid hebben voorgedaan, dat ik hem noodig had.'

Tot Mathilde's groote verlichting deed zij de étui niet open. Als mevrouw Houtvester het bedrog eens gemerkt had, wat zou zij dan wel van haar gedacht en gezegd hebben? Zij had haar vriendin mogelijk wel als dievegge laten gevangennemen.

III.

Mathilde Loisel leidde een armoedig bestaan, maar gedroeg zich in de gewijzigde omstandigheden zeer heldhaftig. Die vreeselijke schuld moest natuurlijk betaald worden, en daar wilde zij aan meewerken. De dienstbode was weggezonden, zij waren verhuisd van hun verdieping en bewoonden nu een zolderkamertje.

Zij werd nu bekend met het grofste huiswerk, het wasschen der vaten, het reinigen der pannen enz. Gekleed als een vrouw uit het volk, onderhandelde zij iederen morgen met den bakker en den melkboer, terwijl zij ieder dubbeltje nog eens omkeerde, vóór zij het uitgaf. Iedere maand moesten de geldschieters afbetaald worden, en daar kwam heel wat voor kijken.

Haar echtgenoot bracht de avonden door, gebogen over de boeken van kleine handelslui, zelfs nam hij wel copiëerwerk aan, dat zeer slecht betaald werd.

En dit leven duurde tien jaar.

Na verloop van dien tijd was de zaak weer in 't reine, en alle geldschieters waren afbetaald.

Mathilde Loisel zag er oud uit. Zij was een grove vrouw geworden. Zij ging slecht gekleed, had leelijke, ruwe handen, en als zij sprak klonk haar stem schril en hoog. Maar soms, als haar echtgenoot naar het kantoor was, droomde zij van het bal bij den minister - tien jaar geleden - dien avond toen zij zoo mooi geweest was en men haar het hof gemaakt had. Wat zou er van haar geworden zijn, als zij dien ketting toen eens niet verloren had? Wie weet, ja, wie weet? Het leven is dikwijls zoo vreemd, zoo vol wisselvalligheden!

IV.

Op zekeren Zondag ging zij een eindje wandelen om voor een korte wijle de zorgen van den vermoeienden arbeid der doordeweeksche dagen te vergeten. Plotseling bemerkte zij vóór zich een dame, die een kind bij de hand had. Het was mevrouw Houtvester, altijd even jong, altijd even mooi, altijd even verleidelijk.

Op het gezicht van die schoone vrouw voelde Mathilde zich bewogen. Zou zij haar niet even aanspreken? Ja, stellig! En nu toch alles afbetaald was, zou zij haar de geheele geschiedenis vertellen. Waarom niet?

Zij begaf zich naar haar toe.

'Goedendag, Jeanne!'

De andere herkende haar niet, en was verwonderd zoo gemeenzaam aangesproken te worden door eene zoo burgerlijk uitziende vrouw.

'Maar mevrouw, ik ken u niet, ik geloof, dat ge u vergist,' stamelde zij.

'Neen. Ik ben Mathilde Loisel.'

Haar vriendin kon een uitroep van verbazing niet weerhouden.

'Maar, mijn arme Mathilde, wat ben je veranderd!'

'Ja, sinds ik je voor het laatst zag, heb ik harde tijden doorleefd, en ik heb veel ellende uitgestaan. En gij bent de aanleiding er toe geweest.'

'Ik? Op welke manier?'

'Herinnert ge je nog dien diamanten ketting, dien ik van je leende om naar het bal van den minister te gaan?'

'Ja, natuurlijk.'

'Nu, dien heb ik verloren.'

'Maar hoe kan dat, je hebt hem mij toch teruggebracht?'

'Ik kocht een andere voor je! En wij hadden tien jaar noodig om dien af te betalen. Je begrijpt wel, dat het geen gemakkelijke taak voor ons was. Wij, die niets hadden. Nu is het voorbij, en ik ben er hartelijk blij om.'

Mevrouw Houtvester hield haar tegen.

'Je zegt, dat ge een diamanten halsketting kocht om den mijne te vervangen?'

'Ja, hebt ge er dan niets van gemerkt? Ze geleken wel veel op elkaar.'

Mevrouw Houtvester nam diep bewogen haar beide handen in de hare, uitroepende:

'Och, arme Mathilde! Maar de mijne was valsch, hij had nauwelijks een waarde van 250 gulden.'

Karakter der Javanen.

Bij de inlanders op *Java* bestaat sedert onheuglijke tijden een godsdienstige eerbied voor 'Jan Compagnie' en den chef ervan, den Prins van Oranje.[*)]

Zij hebben geen begrip van Republikeinsche instellingen. Die, eerbied berust op achting en ondervinding van de goede trouw, waarmede de compagnie en het hoofd ervan alle tractaten, engagementen en beloften handhaafde.

*) Het gezag over deze rijke gewesten werd vroeger op naam van Prins *Maurits*, als koning van *Holland*, uitgeoefend, tot wien ook gezanten uit *Sumatra* in de legerplaats bij *Grave* zijn gekomen. Zelfs werden in de eerste jaren na de oprichting der Oost-Indische Compagnie de akten van aanstelling van de Gouverneurs-generaal door den Prins-Stadhouder goedgekeurd; doch na den Gouverneur-generaal *Brouwer*, die nog van zulk eene, door den Prins van Oranje goedgekeurde akte van aanstelling voorzien is geworden, tot aan den Gouverneur-generaal *Mossel*, dus gedurende ruim honderd en twintig jaren, zijn die commissiën niet meer door den Prins-Stadhouder geteekend geworden en bleven deze landen geheel buiten onmiddellijken invloed van het Huis van Oranje.
Eerst bij de verheffing van *Willem IV* tot Opper-Directeur en Gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indië, welke plaats had op den 16en April 1749, verkreeg het Huis van Oranje weder eenig gezag op het O.I. Bewind en werden de benoemingen en instructiën voor de Gouverneurs- en Commissarissen-generaal weder door den Prins-Stadhouder geteekend en aan zijne goedkeuring onderworpen.

De oude sultan van *Djokjakarta*, de stichter van het Rijk, die zoolang met de compagnie heeft oorlog gevoerd, zeide, in hoogen ouderdom stervende, tot al zijne kinderen, kleinkinderen en ontelbare bloedverwanten: 'De Hollandsche compagnie is de eenige blanke Mogendheid, die de heiligheid van beloften en tractaten eerbiedigt.'

Dezelfde vorst, die een zeer gewoon mensch was, zeide eens tot den eersten Resident *W.H. Van IJseldijk*, die met hem in de uitgestrekte tuinen van den kraton van *Djokja* wandelde, nadat hij een stok in den grond had laten slaan: 'Opperhoofd! die stok is gelijk aan de compagnie; vast en onwankelbaar staat die onder ons allen door goede trouw en nauwgezette nakoming van beloften. Als zij daarvan eens afgaat, en wankelt, is zij *Java* kwijt.'

De koning (koningin) is en blijft voor hen de chef van de compagnie; die eerbied bestaat nog en berust nog op hetzelfde vertrouwen.

CARLOS.

Zedespreuken uit het Javaansch gedicht: 'Niti Sastra Kawi'.

Een man, die matig en bezadigd in zijne wenschen is, zal ten zegen strekken van een land; eene vrouw, wier wenschen gematigd zijn, gelijkt *Dewi Manuhara*, en de mannen zien haar aan met verrukking. Een heilige (pendita) moet volgens zijne grondbeginselen handelen; ofschoon het ook in krijg en tegenspoed zij, niettemin moet hij zijne beroepsplichten betrachten.

Wanneer iemand een ander in zijn dienst neemt, dan zijn er vier punten, waaromtrent hij zichzelven ten diens aanzien alvorens behoort tevreden te stellen: 1°. zijn voorkomen, 2°. zijn gedrag, 3°. zijne kundigheden en 4°. zijne eerlijkheid.

Gelijk de Suradja-bloem op het water drijft, zoo ook doet het hart in een rein lichaam; maar nimmer worde vergeten, dat de wortels van de bloem den grond raken, en dat het hart van den mensch zijn levenswandel verraadt.

Het is gemeen en laag voor een rijke, om zich niet goed te kleeden; het is echter lager en gemeener voor een verstandig man, om met slecht gezelschap om te gaan; maar wanneer een man gedurende zijn geheelen levensloop geen acht op zijn gedrag slaat, dan is zulk een man geheel nutteloos voor de wereld.

Gelijk de maan en de sterren bij nacht, en de zon over dag heur licht verspreiden, zoo ook behooren de gesprekken van den verstandigen man overal licht te verspreiden.

Op bezoek bij grootje.

Keetje heeft veel pret in haar leven; ze is de jongste van het gezin en wordt daardoor door vader en moeder verwend, door broers en zusters vertroeteld, die haar wel dikwijls plagen, maar toch nooit in ernst.

Bijna iederen dag van het jaar vindt ze even prettig, maar er zijn toch dagen waar met meer verlangen naar wordt uitgezien dan naar de anderen; 't zijn namelijk die als ze op bezoek gaat bij Grootje.

Grootje is o, zoo oud, maar ook o, zoo goed en o, zoo lief! Keetje kan zich niet herinneren dat Grootje ooit op haar gebromd heeft. En vertellen dat Grootje kan;

geen sprookjes, neen echte gebeurtenissen, die zij zelve heeft meegemaakt. 't Is thuis wel prettig, maar een bezoek bij Grootje, - daar haalt niets bij.

OP BEZOEK BIJ GROOTJE. (Zie blz. 319.)

Oud- en nieuw-Rotterdam.
Met bijschriften van J.H.W. Unger.

Oudtijds was Rotterdam, zoowel van de rivier- als van de landzijde, als het ware door een gordel van poorten omgeven. Te beginnen met de Oostpoort, aan de zijde van Kralingen, had men aan de landzijde de Goudsche poort, het Hofpoortje aan het eind van den Oppert, de Delftsche poort, de Binnenwegsche poort, de Schiedamsche poort, dan volgen aan de rivierzijde de hieronder afgebeelde poort, vervolgens de Ooster Nieuwe Hoofdpoort, de Wester Oude Hoofdpoort en de Oude Hoofdpoort. Gaandeweg, de een na de ander, zijn deze poorten in de eerste helft der 19e eeuw gesloopt, het laatste viel de Oude Hoofdpoort. Alleen de Delftsche poort is bewaard gebleven.

Ook de Witte poort, hier afgebeeld, welker officieele naam

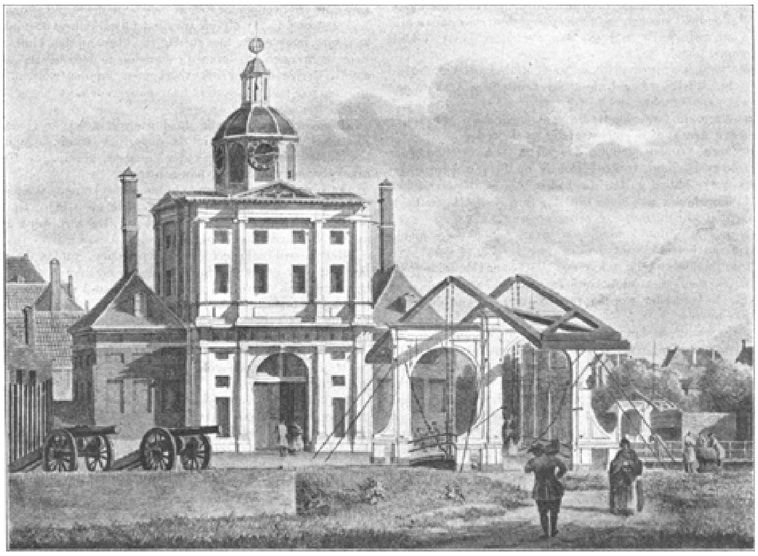

'DE NIEUWE WESTERSCHE HOOFDPOORT OMSTREEKS 1760.' NAAR EEN OUDE TEEKENING.

eigenlijk luidde: Wester Nieuwe Hoofdpoort, doch door het volk aldus genoemd werd, omdat zij was opgetrokken uit witte arduinsteen, heeft nog lang stand gehouden. In de raadszitting van 9 Februari 1854 werd zij tot afbraak veroordeeld.

De teekening geeft ons de poort te zien aan de landzijde; de wipbrug lag over den mond van de Zalmhaven. Het was een tamelijk hoog gebouw, waarvan de bouw in Mei 1661 was aangevangen en waar de oude Rotterdammers met eenigen trots naar opzagen. Evenals op het Bolwerk aan den mond der Oude Haven, stonden bij deze poort verscheidene kanonnen, die evenwel nooit dienst gedaan hebben ter verdediging van de stad. In den Franschen tijd werden zij weg-

gehaald, doch in 1813 weder op hun plaats hersteld, waar zij bleven tot de Raad den 25 October 1830 al deze kanonnen, 14 in getal, aan koning Willem I aanbood.

Executie van een Santĕri.[1] Door Devroede.

Wat gingen we des avonds graag een uurtje keuvelen bij den ouden Brugman, cipier van 's lands gevangenis en kettingkwartier[2] te T.

Niet te verwonderen!

P r i m o was er geen aangenamer verteller en moppenopdisscher dan die krasse, toenmaals 71 jarige oud-zeeman.

Welk 'n schat van ondervinding had die eenvoudige en brave kerel in zijn leven opgedaan, vooral op z'n talrijke zwerftochten als bootsman in dienst van de ‘voormalige Koloniale Marine’.

S e c u n d o , waar haalde z'n bejaarde Sarina[3] die heerlijke, schuimende sagoweer (palmwijn) vandaan?

Ik verzeker je, als we in 't voorgalerijtje van de kleine, gastvrije woning waren neergezeten, en, met een steeds opnieuw gevuld glas voor ons, naar de verhalen van den ouden heer luisterden, dan ging 't 'r recht gezellig toe.

Gedurende onze bezoeken waren we er aan gewoon geraakt dat ‘de ouwe’ zich 'n enkel maal verwijderde, om den gevangenisdienst te controleeren.

Op zekeren avond echter wederom de gast zijnde van Brugman, leek ons deze niet zoo bespraakt als anders; hij had een tamelijk bedrukt gezicht en verwijderde zich in 't oogvallend veel in de richting van de gevangenislokalen.

‘Wel oudje,’ vroegen we als éénparig, ‘wat scheelt er aan?’

‘Ja, ik wil je 'r wel *iets* van vertellen, maar 't blijft onder ons, hoor!

“We hebben 'n gevaarlijken vogel in de knip. Vanmorgen werd 'ie, stevig geboeid, met de kruisprauw[4] van den overwal aangebracht.”

“Zoo, zoo, en wat heeft die vent dan op z'n geweten?” vielen we den “ouwe” nieuwsgierig in de rede.

“Bedaard, vrinden, geduld, dan zal ik 't je vertellen, maar eerst moet ik jelui vragen: Heb je op Java wel 'ns opgemerkt welke sluwe gasten die hadjis[5] en Santĕri's zijn, hoe de Mahomedanen zich door dat slag van lieden laten beetnemen niet alléén, maar ze zelfs vereeren?”

“O, ja, ja,” dat kennen we, daar hebben we menig staaltje van beleefd,’ antwoordden we.

‘Nou, dan weet jelui zeker ook, dat vooral de inlandsche vrouwtjes veel met die Santĕri's ophebben en daarom dikwijls 't slachtoffer worden van de vuile streken en listen van die heeren.

Onze gevangene dan stond in één van de Mahomedaansche negorijen aan den overwal bekend als een bizonder heilig man. Hij kwam, zooals 'ie daar de luidjes

1) Halfgeestelijke.
2) Logies voor dwangarbeiders.
3) Naam eener Javaansche vrouw.
4) Klein, gewapend zeilvaartuig.
5) Santĕri's, die een bedevaart naar Mekka hebben gedaan.

wijsmaakte, van Mekka, en wilde zich in hunne negorij vestigen alléén met 't doel den bewoners de ware godsvrucht te leeren betrachten.

Verder beweerde de vent allerlei wonderen te kunnen verrichten - waarvoor ie zich, tusschen twee haakjes, naar rato liet betalen, zoowel met geld als met kostbaarheden.

Vooral de meisjes en vrouwen van de negorij zagen al spoedig in 'm een halven toovenaar, wien ze al d'r kleine en groote geheimen toevertrouwden, en in wiens tusschenkomst ze heil meenden te vinden.

Heel lang zou de guit dat leventje hebben kunnen volhouden, als ie maar niet *te ver* was gegaan.

't Rijke negorijhoofd had 'n alleraardigste huwbare dochter, die reeds lang verloofd was met - of, laat ik liever zeggen, - gekoppeld was aan een jongeling van háár stand.

Maar niet lang was onze Santĕri in 't dorp, of 't meisje geraakte onder zijn bekoring, en vereerde 'm als ware hij 'n heilige.

Op zekeren dag gaf ie te kennen, dat ie zich in afzondering wilde begeven, vèr buiten de negorij. Hij wilde als 'n kluizenaar leven, en in die rustige omgeving verklaarde hij beter z'n wonderen te kunnen verrichten dan in de kampong.

Er werd 'n hutje voor 'm gebouwd op 'n heel eenzame plaats en dáárheen begaven zich voortaan allen, die in tegenspoed van allerlei aard, of om hunne wenschen vervuld te zien, zich om raad tot den Santĕri wendden.

Heel veel, denk 'k, wist de vent zich vertrouwen te doen inboezemen door z'n hoogst beschaafd en innemend voorkomen en z'n fijne vormen en plichtplegingen. Zooals jelui op Java wel zult hebben opgemerkt, eigenschappen die alle Javanen van goede geboorte bezitten.

Om nou weer 'ns op die dochter van 't negorijhoofd terug te komen, om de minste bagatellen riep ze voortaan den raad van den “heiligen man” in. Om maar 'ns iets te noemen, als één van 's vaders kippen die ietwat vreemde kleur droeg, of wier ééne poot wat afweek van den gewonen vorm, stierf, was dit volgens 't meisje één of ander slecht voorteeken. Onze Santĕri moest 'r dan aan te pas komen.

Zooals 'k reeds zei, d'r vader was rijk, zoodat 't d'r niet ontbrak aan juweelen en gouden sieraden. Eens op 'n morgen had de dochter, terwijl de vader afwezig was, in stilte al d'r kostbaarheden tot één bundel gebonden. Aan 'n vertrouwde vrouwelijke bediende deelde ze mede, dat ze onlangs had gedroomd, dat d'r op til zijnd huwelijk heel ongelukkig zou zijn. Door nu 'n heelen dag in gebed bij den kluizenaar door te brengen en dezen d'r sieraden te doen bewierooken, zou 't dreigende ongeluk voorkomen kunnen worden. Ten minste, zóó had de Santĕri haar aangeraden.

En 't meisje toog op weg.

Toen echter 's avonds de duisternis inviel, en zijn kind niet was teruggekeerd in de ouderlijke woning, zond de inmiddels thuisgekomen vader 'n paar gewapende lieden uit, voorzien van obor's (flambouwen).

Aan de hut van den kluizenaar gekomen, vonden de mannen de deur openstaan; er brandde geen licht. Op hun geroep verkregen ze geen antwoord. De hut werd doorzocht. Niemand was aanwezig.

Het verwilderde erf werd doorlpopen, totdat één der mannen over een hoop dorre bladeren en takken struikelde. Op deze plek werd 'n onderzoek gedaan, en jawel, men haalde d'r onderuit een menschelijk lijk, 't welk bij 't licht van de obor's herkend werd als te zijn dat van het vermiste meisje.

Gruwelijk verminkt en geschonden lag 't daar ter neder. Nòch juweelen, nòch geld vond men op 't lijk, zoomin als in de hut ep op 't erf.

Je kunt je de consternatie voorstellen toen 't voorval in de kampong bekend raakte.

De ouders waren als radeloos en 'n ieder begreep dadelijk wat de ellendeling van een Santĕri had bedreven en hoe men slachtoffer van zoo'n leepe guit was geworden.

Nog dien nacht werd naar alle kanten naar den moordenaar en meisjesschenner gezocht, doch tevergeefs.

Toen men hem na drie dagen zoeken in 't bosch nog niet in handen kreeg, berustten de negprijbewoners er maar in, want toch koesterden velen nu nog meer vrees voor den misdadiger dan vroeger, omdat men niet wist waar ie zich nu bevond.

De gruweldaad kwam echter eindelijk ook ter oore van den Europeeschen posthouder te K., en gelukkig nam deze voortvarende man 't plan op serieus naar den booswicht te laten zoeken.

Aan alle negorijhoofden van 't eiland werden strenge bevelen gegeven, den vluchteling geen schuilplaats te verleenen. Dit hielp. Spoedig had men den vogel te pakken, die, zooals je weet, vanmorgen hier werd aangebracht.

En als er zoo'n *gevaarlijke* vogel onder je hoede gesteld wordt, dan begrijpen de heeren wel, dat Brugman meer “een oog in 't zeil moet houden” dan anders. En later, later, kan ik jelui nog wat meer vertellen van m'n commensaal. 't Is nu voor me “mondje dicht”.' - - - - - -

't Verhaal van den ouwen heer had ons aangegrepen.

Na eenige oogenblikken van zwijgen voegden wij den verteller toe:

‘Brugman, je hebt gelijk. En weet je wat eigenlijk goed zou zijn? Dat we je al dien tijd, waarin je dat heerschap nog in den kost zult hebben, maar zelden komen opzoeken; 't is daarom even goed gemeend tusschen ons, hoor!’

‘Nou.... kwaad is 't niet.’

‘Hou je maar taai!’

En zoo gingen we voor geruimen tijd heen van het gastvrije dak van den ‘ouwen Brugman’ en zijn bejaarde huishoudster Sarina.

* * *

Twee à drie maanden verliepen voor en aleer op zekeren dag per mailboot werd aangebracht het te Batavia bekrachtigd vonnis, waarbij de Santĕri tot de straf des doods werd veroordeeld. Ook was beschikt, dat de man naar de kazemat van 't fort ‘Nassau’ zou worden overgebracht, in afwachting van de tenuitvoerlegging van het vonnis.

Geschikter gevangenis bestond voor het doeleinde niet.

In de walgang uitgebouwd, gelegen in de onmiddellijke nabijheid van de poortwacht, had 't onderaardsche celletje slechts één, op 't binnenplein van 't fort uitkomende, sterke toegangsdeur, waarnaast in 't zware muurwerk een van ijzeren stangen voorziene vensteropening was uitgespaard.

Ter verkrijging van de meest mogelijke waarborgen tegen ontvluchting, waren Resident en Militaire Commandant overeengekomen, gedurende de drie laatste etmalen, welke den ter dood veroordeelde nog van 't leven restten, dag en nacht de Europeesche onderofficieren en korporaals van de bezetting om beurten met geladen geweer te doen postvatten vóór de kazemat.

Onder het handjevol Europeesche inwoners van T. gaf de ophanden zijnde executie inmiddels stof genoeg tot praten.

Hoe kan 't anders op zulk een, als 't ware van de beschaafde buitenwereld afgesloten plaatsje, waar niet de minste afleiding in de eentonige sleur van 't dagelijksche leven te vinden is?

De vraag ‘Is het wel zedelijk, vrijwillig toeschouwer te zijn van de voltrekking van het doodvonnis aan een medemensch - zij deze ook een waar monster -’ wordt dáár *niet* of al heel lichtjes overwogen.

We zijn genaderd tot aan den vroegen morgen van den bewusten dag.

De maan, in haar ‘laatste kwartier-gestalte’, werpt haar bleek schijnsel over de vaalgrijze muren van 't fort ‘Nassau’, waarin de bezetting, met uitzondering van de wachthebbenden, nog in diepe rust verkeert.

Den ter dood veroordeelde echter - die den ganschen nacht aan geen slapen heeft gedacht - vindt ge aan de vensteropening, schijnbaar kalm, in gesprek met een voor dien laatsten nacht mede ter bewaking aangewezen Inlandschen politiebeambte.

In de hooge Tjĕmarahboomen, sierende den zich tusschen 't glacis en 't zeestrand slingerenden weg, hooren we reeds enkele eigenaardige geluiden van tropische ochtendvogels, terwijl het nachtelijk koor van krekels en kikvorschen is verstomd.

Dáár naderen in diepe stilte eenige inlanders, komende uit de richting van de gevangenis.

Eenigen zwoegen onder het torsen van zware balken, anderen dragen gereedschap.

Tot op 't glacis genaderd, rechts van de poort, wordt alles op den grond geworpen, en, even geheimzinnig als ze gekomen zijn, gaan de mannen een aanvang maken met het opstellen van de galg.

Het is nog een hanginrichting van de primitiefste soort, welke in die dagen, waarin deze executie plaats vond, gebruikelijk was.

Slechts doffe mokerslagen verraden in dit stille tropische ochtenduur, dat onder de muren van 't fort de voorbereidingswerkzaamheden voor de naderende executie plaats vinden.

Na een uur arbeidens staat 't gevaarte recht overeind in 't flauwe schemerlicht van den aanbrekenden dag, en maakt op den nieuwsgierigen ochtendwandelaar een huiveringwekkenden indruk.

‘Bommmm...!’

Eerst, als een plots opkomende bliksemschicht, een vuurstraal dáárboven op een der bastions van 't fort, gevolgd door een krakenden, tegen het gebergte duizendvoudig weerkaatsten en in over de onmetelijke ruimte van de zee wegstervenden slag.

't Is het ‘morgenschot’, eertijds een traditioneel gebruik op de hoofdplaatsen en buitenposten in Indië, thans, helaas! door nuchter-denkende menschen opgeheven.

Schel hoorngeschal roept de bezetting op tot de aanvaarding van de terugkeerende dagtaak, waaraan heden echter een minder verkwikkelijke afwijking vooraf zal gaan.

Een uur daarna verkondigen ons de heldere klanken van de wachtklok, dat het 6 ure is.

Inmiddels is het vol dag geworden. Hoog boven den gezichteinder van de zich vóór ons wijd uitstrekkende kalme wateren van de Indische zee, werpt reeds de zon een gloed van gulden stralen over het aardrijk. Als groene kegels doen zich de her- en derwaarts verspreide eilandjes aan ons oog voor.

Vogels kwinkeleeren en stoeien hoog boven ons in de heerlijk mooie Tjĕmarahboomen.

Frisch en opwekkend speelt de morgenbries ons om de slapen. 't Is een ochtend, zooals we slechts in *die* streken kennen.

Bij zulk een ontwaken der natuur valt het ons moeilijk in, te denken, dat daar straks met geweld het leven zal worden ontnomen door menschen aan een medemensch.

Het recht moet echter zijn beloop hebben; in Indië schijnt, helaas, de doodstraf nog noodig!

Daar komt uit de zooeven geopende poort van 't fort een gewapend peloton inlandsche soldaten aanmarcheeren. Een gedeelte vat post op de toegangsbrug; 't andere deel zet den weg langs het glacis, 't terrein voor de terechtstelling, af.

Drommen toeschouwers uit de inlandsche bevolking vullen langzamerhand den breeden weg tusschen het fort en het zeestrand; autoriteiten in ambtskleeding komen aan en richten zich door de poort naar de voor hen en enkele genoodigden bestemde plaats op de walgang, van waar zij op de voltrekking van 't vonnis zullen kunnen neerblikken.

Ook de etat-major van 't op de reede liggend Nederlandsche oorlogschip stelt zich daar op.

Kwartier voor zevenen richten zich aller blikken naar de poort, van waaruit thans, langzaam voortschrijdend, de treurige stoet te voorschijn komt, gevormd door een drom van kanarievogels (bijnaam voor inlandsche politiedienaren, wegens hun bizonder met geel belegde uniform), in wier midden de ter dood veroordeelde Santĕri met zijn verbleekt gelaat en ingevallen wangen, met zijn baardeloos aangezicht en tenger figuur, volstrekt niet den indruk makend van te zijn een doortrapte schurk.

Zijn gang is zóó wankelend, dat de begeleiders hem nu en dan moeten steunen.

Eindelijk bij het schavot aangekomen, maakt de stoet front naar den wal.

Trommen roffelen, commando's weerklinken, de militairen presenteeren de geweren onder het plechtig voorlezen van het vonnis door den fiskaal van den landraad.

Stilte alomme.

Als deze eerste vorm is afgeloopen, worden den delinquent de handen en voeten gebonden door den inmiddels naderbij gekomen beul, geholpen door diens knecht, beiden zóó kalm en flegmatisch daarmede te werk gaande, als, onder welken arbeid ook, het kenmerkende eigenschap van den inlander is.

Intusschen is 't toegestaan, dat een Mahomedaansch priester op het terrein verschijnt en den ter dood veroordeelde den laatsten geestelijken bijstand verleent.

Mahomedaansche gebeden worden gepreveld, den delinquent wordt een krans van ‘Kambodjabloemen’[1)] om het hoofd gehangen.

Plotseling schijnt nu in 't gemoed van den Santĕri een opflikkering van moed en doodsverachting op te komen, zooals men slechts bij geloovige Mahomedanen kan opmerken.

Fier richt hij zijn hoofd op, en, met flonkerende oogen de menigte aanschouwend, begint hij met vaste stem een toespraak, waarvan de strekking spoedig blijkt.... h a a t t e g e n d e C h r i s t e n h o n d e n o p t e w e k k e n....

Eén wenk van den Resident, die zich op den walmuur bevindt..... en de Santĕri wordt door den beul en diens knecht aangegrepen en hem de strop om den hals geslagen.

Daarna leidt men hem achterwaarts de ladder op, om, na de geschikte hoogte te hebben bereikt, door den een paar sporten hooger staanden beul onverwachts zijwaarts er van af te worden geworpen.

Akelig is het schouwspel van den thans volgenden doodstrijd.

Om hieraan een spoedig einde te maken, springt de grijnzende beul, zich met de handen aan een sport vastgrijpende, op de schouders van den met den dood worstelende, door welken schok klaarblijkelijk een einde aan het stuiptrekkende leven wordt gemaakt.

Onder de Inlandsche toeschouwers ontstaat tumult.

Men ziet een hadji, kenbaar aan gewaad en tulband, het cordon soldaten doorbreken en op 't schavot toeloopen. Hij is spoedig gegrepen en weggevoerd. De rust is weldra hersteld.

Een officier van gezondheid treedt nader, en constateert dat bij den gehangene de dood is ingetreden.

Het doode lichaam blijft, hoofd en aangezicht onder een witte kap verborgen, nog een uur hangen. Om het schavot blijft zoolang eene militaire wacht.

De overige militairen rukken in.

* * *

1) Geheiligde bloem van bij voorkeur op Inlandsche begraafplaatsen geplant wordende boomsoort.

Des middags werd het stoffelijk overschot van den Santĕri ter aarde besteld op de gewone begraafplaats voor dwangarbeiders, inplaats van op de zoogenaamde 'Koeboer-an Plembang'[2].

Herhaalde malen toch, maar tevergeefs, had onze Santĕri in de gevangenis gevraagd om hem de gunst toe te staan op dat z.g. Palembangsch kerkhof te mogen worden begraven.

Na afloop van de executie haastte ieder onzer zich dáárheen, waar zijn ambt of betrekking hem riep.

De walgang afgaande, kwam onze goede vriend, de oude cipier, met van voldoening stralend gelaat op ons af.

Was hij dan zóó wreed van inborst, had hij genoegen gesmaakt in het zooeven gepasseerde?

Neen, daartoe was de vent te braaf.

'Vrienden,' aldus sprak hij ons aan, 'kom jelui vanavond 'n glaasje extra fijne sagoweer bij me opsteken? M'n ouwe Sarina zei vanmorgen tegen me: "Broekman, panggilen kowe poenja sobat nanti malĕm, akoe dapĕt kiriman anggoer njang ennak"[1]. Ik heb jelui in geen tijden bij me gezien, kan ik dus op je rekenen?'

'Zeker, heel graag, heel graag, ouwe!' antwoordden wij als om strijd.

* * *

In den avond van dien dag bevond zich dan ook ons 'clubje' als vanouds heel gezelligjes in het bekende voorgalerijtje.

We bewezen alle eer aan Sarina's werkelijk goed glas wijn, zoodat de brave Javaansche opgetogen scheen van voldoening.

Het is over 't algemeen een karaktertrek van Javanen, dat zij gaarne zien, dat hunne aan Europeanen verleende gastvrijheid wordt geapprecieerd.

Toen ons gesprek van zelf viel op de gebeurtenissen van den morgen, begon Brugman als volgt:

'Ik moet jelui toch 'ns vragen of je wel hebt opgemerkt, hoe tevreden ik er vanmorgen na afloop van de executie uitzag.'

'Zeker hebben we dat,' antwoordden we als eenparig.

'Nou, ik zal je dan maar 'ns vertellen waarom.

'Wist jelui dat die dond...... Santĕri méér dan één moord op z'n geweten had?'

'Neen, neen.'

'Niet? Nou, wat ik je vertel, hoor! *Maanden* geleden hield de kerel verblijf op Celebes. Daar haalde 'ie ongeveer 't zelfde uit als hierover op 't eiland H. -; hij vermoffelde twee vrouwen, werd opgepakt, in de doos gestopt te Macassar, maar... wist te ontvluchten.

Zekere bewijzen 'r voor waren 'r niet, maar men durfde 't bijna bezweren, dat in die ontvluchting de inlandsche soldaten van de wacht er wel meer van wisten en de inlandsche gevangenbewaarder ook.

Van Macassar vluchtte de booswicht naar 't eiland hierover, de rest weet je.

Wat daar op Macassar is gebeurd, moest hier geheim worden gehouden, dat begrijp je.

En je kunt nu, geloof ik, wel m'n ongerustheid verklaren, toen die "heilige man" aan mijn hoede was toevertrouwd, vooral nadat de "hooge oomes" me heel stilletjes

2) Geheiligde begraafplaats voor te T. verbannen en aldaar gestorven Palembangsche prinsen en geestelijken.

1) "Brugman, inviteer vanavond je vrinden, ik heb heerlijken wijn gestuurd gekregen." Een glas palmwijn, vermengd met een teug gewonen wijn, is een zeer frissche drank.

verteld hadden, dat m'n collega van Macassar zoo maar pardoes z'n congé had gekregen, zoo'n arme drommel! En als ik jelui nou voorstel de glazen nog 'ns te vullen en leeg te drinken, doe ik dat meer bepaald op den goeden afloop van 't aandeel, dat *ik* in de bewaking van den Santĕri heb gehad, hoewel ik 't toch ook goedvind, dat ze, God beter me, zulke monsters maar de eeuwigheid inslingeren.

Dat verzoek van 'm over die begraafplaats weet jelui wel, hè, dat genoegen heeft ie niet mogen smaken. Graag zou ik wel 'r eens willen weten of de vent toch nog in z'n Mahomedaanschen hemel, de “Sorga”, is aangeland; dáár was ie bang voor. *Prosit!*' - - -

Een middagmaal op kosten des Konings. Met illustratiën.

In de geschiedenis der middeleeuwen wordt dikwijls melding gemaakt van feesten, die koningen hun onderdanen aanboden. Dan werd er op open plaatsen in de vrije natuur gegeten en gedronken, fonteinen lieten gouden rijnwijn, donkerroode bourgonje en zwaren Spaanschen wijn in stralen opspringen, en bij het neervallen hield het volk de bekers, kroezen, ja, zelfs de mutsen op om het op te vangen. Groote ossen werden op reusachtige houtvuren in hun geheel gebraden en de joelende menigte danste als uitgelaten om de in gereedheid gebracht wordende herkauwers rond. Dat was ten tijde der Indische heerschers.

Aan zulk een vorstelijken maaltijd uit de middeleeuwen, herinnert de spijziging der 500,000 armen van Engeland op kosten van koning Edward. Het was zeker een humane, een zeer menschlievende gedachte van den koning, om zijn kroning met de voeding der armsten onder de armen vergezeld te laten gaan. En hoewel de koning ziek werd en de kroning niet plaats had, moesten de armen toch hun vreugdedag hebben.

De armsten onder de armen!

Slechts hij, die de ellende van het groote stadsleven kent, weet, wat dat beteekent. Het zijn die beklagenswaardigen, welke leven van de kruimpjes, die van de tafel der rijken vallen. Maar in Londen bleef velen der ellendigsten, der hongerigsten die vreugde bespaard, ten minste eens eenmaal in hun leven genoeg te eten; want er was een commissie van zederechters benoemd, die moest uitmaken, wie toegelaten mocht worden of wie niet.

Op zulke dagen zou het, dunkt ons, beter zijn, geen uitzonderingen te maken. De genoemde commissie ging zoo streng te werk, dat ten slotte een groot aantal plaatskaarten overgebleven waren. Zoo kwam het dan ook, dat de politieagenten, die aan den ingang der feestplaatsen stonden, de kaarten, zonder aanzien des persoons, aan de opdringende menigte gaven, ja, ze er zelfs in wierpen.

Hoeveel onwaardigen en hoeveel menschen die het niet noodig hadden, zullen op die wijze aan het feestmaal van den koning hebben aangezeten, terwijl op de ellendige daken zolderkamertjes de ellendigsten onder de ellendigen honger leden; want in Londen is de armoede nog verschrikkelijker dan in eenig andere Europeesche hoofdstad. Daar komt het honderd-, ja zelfs duizendmaal voor, dat slechts één familielid kan uitgaan, omdat er slechts één paar schoenen in huis is. Maar stellig zullen ook velen een hoed of mantel geleend hebben, om waardig aan de tafel van den hoogen gastheer te kunnen verschijnen. Al die honderdduizenden waren bijna zonder uitzondering netjes en fatsoenlijk gekleed, en in voorbeeldelooze orde had het komen en gaan plaats. Het was een zeldzame, onvergetelijke aanblik voor hen, die Londens armen in Zondagskleeren tafelen zagen. Natuurlijk kon de spijziging van een half millioen menschen niet op één plek tegelijk plaats hebben, niet uit gebrek aan ruimte, want die was in Hydepark rijkelijk te vinden geweest, maar om de orde en het komen en gaan te kunnen regelen. De diners werden verdeeld over 25 verschillende wijken. Maar ook in iedere wijk kon niet met zooveel menschen gegeten worden, zoodat iedere wijk weer in 400 verschillende plaatsen verdeeld werd.

De meesten dezer gelegenheden waren feestelijk versierd; er had een maaltijd plaats in Guild-Hall, in de middenzaal van het paleis van justite, en nog andere groote zalen; voornamelijk werd er evenwel in de open lucht gegeten, en dat was ook het aardigst. Binnen een omrastering waren, in rijen, lange wit gedekte tafels opgesteld, ieder met plaats voor 120 personen. Op iedere plaats bevond zich een stuk wittebrood, fuchsia's en violieren in vazen als tafelversiering, verder glazen, peperbusjes, zoutvaatjes, fleschjes met mosterd, zuur en papieren servetten. Alles was aanwezig, behalve vork en mes, die moest ieder voor zichzelf meebrengen. Een Londensche uitgever had voor het bedekken der tafels

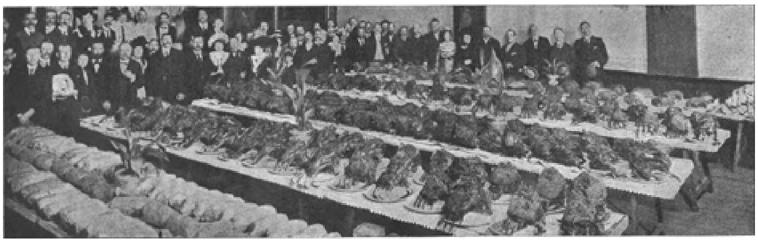

DE BIJ ELKAAR GEBRACHTE VOORRAAD IN FULHAM.

zooveel onbedrukt courantenpapier geleverd als noodig was.

Wat aan deze spijziging der armen het onaangename gevoel van een aalmoes ontnam, was, dat op iederen stoel

EEN KIJKJE OP EEN DER TAFELS IN DE OPEN LUCHT.

een gedrukte uitnoodiging des konings, met diens wapen erop, lag. Als eenige drank werd er limonade geschonken, want deze ‘benevelt’ niet; 500,000 personen, die een roes aan hadden, was anders wel een zeldzaamheid geweest!

Op die wijze ging alles kalm en ordelijk in zijn werk, en toen roastbeaf en aardappelen, sla en compôte, boter en kaas in overvloedige hoeveelheid gebruikt waren, toen deze duizenden handen messen en vorken in beweging brachten, was het een zeldzame aanblik. Ook voor clowns en muziek had de zieke koning gezorgd, en toen de menigte een ‘hoera’ voor den koning aanhief, kon men aannemen, dat het hartelijk gemeend was.

Meer dan 360,000 gulden waren uit de niet al te volle beurs van den koning gevloeid, om de armen deel te kunnen laten nemen aan de kroningsvreugde, die hem zelf niet gegund was.

Miss Cookson uit New-York.
Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee.
(*Vervolg van blz.* 316.)

III.

Den volgenden morgen was het mooi, helder weer. Er woei evenwel nog steeds een westenwind, en de branding was hevig.

Terwijl de geheimraad zich, door Frans ondersteund, uit zijn rolstoel in de gehuurde strandtent liet brengen, gingen Herwarth en de beide dames baden.

Er waren op 't oogenblik maar weinig dames, die zich met den sterken golfslag in het water waagden. Als reusachtige witte rossen kwamen de golven aanstormen, om hoog opborrelend op het zand neer te kletsen. Ottilie deed als de andere dames; om niet omgetrokken te worden, ging zij plat op het zand liggen, en onder vroolijke uitroepen liet zij de golven over zich heenkomen. Slechts één van haar waagde zich verder. Haar slanke gestalte door een lichtroode tricot omspannen, was zij spoedig door de golven begraven, en kwam zij, met armen als van staal het element klievend, spoedig als een waternimf op de witte kammen weer te voorschijn.

‘Bell!’ riep Ottilie haar ontsteld vanaf het strand toe; maar Bell luisterde niet. Alleen haar opgewekt, blozend gelaat, dat tusschen de golven te voorschijn kwam, scheen te zeggen, dat men zich over haar niet ongerust behoefde te maken. In het zwemmen, evenals in alle andere lichaamsoefeningen was zij een baasje en een echte dochter van haar land.

Boven op de duinen, op den voorgeschreven afstand, stonden eenige heeren te kijken; ook Herwarth was bij hen. Hij kwam van het heerenstrand, was met baden klaar, en stond zooals gewoonlijk hier op Ottilie te wachten. Op dezen afstand kon hij Bell's gelaat niet onderscheiden, maar hij voelde als bij instinct wie deze zwemster was; het gedrag van deze dame was werkelijk onuitstaanbaar.

Op de wandelplaats, bij den paal die het damesstrand afbakende, ging hij de beide dames te gemoet. Zooals iederen morgen, had hij voor, Ottilie een roos meegebracht.

‘Ik dank je,’ sprak zij; ‘het was heerlijk. Jammer, dat ge Bell niet gezien hebt.’

‘Ik heb miss Cookson gezien,’ antwoordde hij.

Bell bloosde.

Dadelijk evenwel had hij spijt van zijn antwoord, want Bell vroeg:

‘Hoe is dat mogelijk?’

Ottilie stelde haar evenwel spoedig gerust door te zeggen: ‘Hij bedoelt vanaf de duinen, en dan zijn wij niet grooter dan speldekoppen.’

Gisteravond reeds had Herwarth den ongunstigen indruk, dien Bell op hem maakte, niet onder stoelen of banken gestoken, zoodat Ottilie had moeten zeggen: ‘Wees om mij te pleizieren tenminste beleefd tegen haar, zij is in alle geval onze gast.’

Zij bemerkte den onvriendelijken toon, waarmee hij haar aansprak, en dien ook Bell niet ontgaan kon, en wilde tenminste erger voorkomen.

‘Je maakt Bell niet eens een complimentje!’ sprak ze lachend.

‘Ik geloof, dat een dame, die zooveel moed bezit als miss Cookson, daar ook niet den minsten prijs op stelt.’

Bell scheen van het uitdagende, dat in zijn woorden lag, niets te merken, althans zij antwoordde eenvoudig en argeloos:

'Daar hebt ge wel gelijk in.'

Nu eerst zag men, welke verwoestingen de storm had aangericht. De in het zand gebouwde burchten, met hun bonte vlaggen, waren als weggevaagd, en de voormalige bezitters, heeren, dames en kinderen, waren in het zweet huns aanschijns bezig, de schade te herstellen.

'Nu wij met ons drieën zijn, en voldoende werkkrachten hebben, bouwen wij ook een burcht,' sprak Ottilie.

Bell maakte de bedenking, dat de geheimraad dan zoo'n langen tijd alleen zou zijn, maar ook daarvoor wist men raad: de burcht zou zoo dicht mogelijk bij den ingang van de tent verrijzen. Den volgenden middag was hij reeds klaar; er liep een ronde wal omheen, en in het midden verhief zich een heuvel, met een daarin gestoken vlaggestok, waaraan een vlag wapperde met het door Ottilie zelf verzonnen opschrift: 'In het vergenoegde klaverblad van vier'.

De dagen gingen in kalme gelijkmatigheid voorbij. In den voormiddag ging men baden, wandelde op het plankier, zat in den burcht, en hoorde de Kurmuziek aan, ging dan eten, om later in een schaduwrijke kamer een dutje te doen; in den namiddag liep men in de duinen of maakte kleine uitstapjes in den omtrek, en 's avonds ging men naar het Kurhaus, naar het concert, of naar het strandpaviljoen, waar een zigeunerkapel zich liet hooren.

Slechts aan de bals, die iederen Woensdag gegeven werden, nam men geen deel. Ottilie hield niet veel van dansen, en ook Bell was geen liefhebster, hoewel de heer Westheim, toen hij op een reunie-avond in rok en witte das de dames in den tuin ontmoette, ontroostbaar was over het niet in de balzaal verschijnen der 'gnädige Frau' en 'gnädiges Fraülein'.

Dikwijls maakten Ottilie en Herwarth hun wandelingen en uitstapjes ook alleen en bleef Bell bij den geheimraad om hem voor te lezen. Eerst wilde deze dit offer niet aannemen, maar Bell wist hem te overtuigen, dat het voor haar geen opoffering was, want zij was zelve een hartstochtelijk lezeres, en wel voornamelijk van wetenschappelijke werken. Wat zij nu las en in haar kleinen koffer had meegebracht, waren de studiën der sociologie van Spencer. Ook voor den geheimraad was het een lievelingswerk. Hun gevoel had hen niet bedrogen, beiden waren goede vrienden geworden.

'Ik geloof, miss Bell,' sprak op zekeren middag de geheimraad, toen zij weer te zamen in een tent zaten te lezen, 'dat de natuur zich omtrent u vergist heeft. Ge hadt een man moeten worden.'

'Daar hebt u geen ongelijk aan,' sprak Bell ernstig, als had zij bij zichzelve dit ook al eens bedacht.

'Leg nu het boek eens weg en vertel mij eens 't een en ander over je zelve. Zijt ge nu gelukkig?'

'Ik wenschte,' sprak zij, 'dat het altijd zoo blijven kon als nu.'

'Hebt ge geen verlangen naar je vaderland, naar menschen, die ge daar achtergelaten hebt?'

Zij schudde het hoofd, maar hield plotseling op, zeggende: 'Ja, mogelijk naar een.'

'Wie is het?'

‘Een neef van mij, Fred Bennet; wij waren in onze jeugd speelkameraden. Ik weet dat hij het eerlijk met mij meent. Hij bemint mij en zou mij ook liefhebben, al was ik arm; mijn rijkdom hindert hem misschien nog meer dan mij.’

‘Ge wilt daarmee zeggen, dat hij je had willen trouwen.’

‘Ja!’

‘Als ge van zijn oprechte liefde overtuigd bent, waarom neemt ge hem dan niet?’

‘Omdat ik slechts zijn vriendin zijn kan, daar ik hem niet bemin.’

‘Hebt ge al eens een man liefgehad?’

‘Neen.’

‘Dan zal ook voor u het uur aanbreken, dat in het leven van iedere vrouw voorkomt.’

‘Dat zal nooit aanbreken,’ antwoordde zij met vaste, bijna harde stem, ‘nooit!’

Hij merkte dat het gesprek haar onaangenaam werd, en daarom sprak hij:

‘Als ge het goedvindt, miss Bell, moesten we onze lectuur maar voortzetten.’

En Bell las verder. Na een poosje evenwel hield zij op, want zij zag dat Von Angern in slaap gevallen was, wat tegenwoordig meermalen gebeurde.

Bell liet het boek in den schoot vallen en zag naar buiten naar het bonte gewemel aan het strand en de donkere, kalme zee.

Als een uitgestrekte woestijn lag die voor haar, want er was geen zeil te zien. De sterke branding maakte het aanleggen niet alleen van groote schepen, maar ook van de kleine booten hier aan het strand onmogelijk. Slechts op zeer stille dagen, als er volstrekt geen wind was, kwamen de schippers met hun booten van de punt van het eiland.

Zij was met haar gedachten met zichzelve bezig.

‘Dan zal ook voor u het uur aanbreken, dat in het leven van iedere vrouw voorkomt,’ klonk het haar nog in de ooren.

Het was haar, als moest zij bij deze woorden aan een zeker manspersoon denken.

Als haar anders de heeren naderden, was het om hun hulde aan haar voeten te leggen. Hij evenwel bleef kalm voor haar staan, rechtop, koel en trotsch. Hij nam nauwelijks notitie van haar. Ottilie had hem liefgehad; misschien beminde zij hem nog, zonder dat zij het zelve wist.

Hij behandelde haar met beleefdheid, maar in die beleefdheid lag hoogmoed, hoogmoed tegenover de vrouw van plebejische afkomst, en toch moest zij erkennen, dat die hoogmoed hem goed stond.

Als hij eens wist, wie zij was. Zij lachte bitter. Misschien zou hij dien hoogmoed dau terzijde zetten, misschien zou hij dan worden als die anderen.

Ottilie had haar plechtig gezworen te zullen zwijgen, en zoo was het goed, nooit zou hij omtrent haar de waarheid vernemen.

In het naastbijzijnde muziekpaviljoen begon juist het namiddagconcert, en dat stoorde Bell in haar overpeinzingen, zoodat zij zich weer in haar boek verdiepte.

Een kwartier later kwamen Ottilie en Herwarth van hun wandeling terug. Zij waren in een naburig dorp geweest om een beroemd Hunnebed te zien, en op den terugweg kwamen zij langs huis.

‘Ik kon wel eens even zien of de post en de couranten er al zijn,’ sprak Herwarth. Dit zeggende, ging hij in huis en Ottilie bleef voor de tuinpoort staan wachten.

Het viel haar op, dat hij zoo lang wegbleef.

Eindelijk kwam hij.

‘Wat is er?’ riep zij hem toe, geschrikt van zijn aanblik.

Hij zag zeer bleek. 'Niets van beteekenis,' zei hij op zulk een kalmen toon, dat Ottilie weer gerustgesteld was 'Dienstzaken. Ik moet heden nog naar Berlijn terug.'

Ottilie schrikte. 'Gij wilt ons verlaten?'

'Ja, maar binnen een paar dagen ben ik weer terug.'

Iets dergelijks was in zijn ambt niets ongewoons; Ottilie wist dat heel goed, maar niettemin vond zij de stoornis vervelend.

'Dienst is dienst,' zei de geheimraad, toen hij het nieuws vernam. Toch viel het hem op, dat Herwarth niet, zooals het anders zijn gewoonte was, hem meer ervan vertelde; maar juist daarom vroeg hij niet verder.

Laat in den avond vertrok Herwarth, om in Hamburg, den volgenden morgen een vroegtrein te kunnen hebben.

'Was hij maar weer hier,' zei den volgenden dag Ottili toen zij met Bell ging baden, 'vindt je ook niet?'

Met een plotselinge beweging van het hoofd zag Bell haar aan en bloosde.

'Je zegt niets,' sprak Ottilie lachend, 'en je bloost; dan ben je ten slotte toch nog verliefd op hem.'

Zij zei het op schertsenden toon, maar Bell voelde haar hart sneller kloppen.

'Laat dat,' sprak zij kortaf, en trachtte haar stem zooveel mogelijk kalm te doen klinken.

Maar Ottilie begon opnieuw te klagen. Zij vond het leven hier, zonder Herwarth, vervelend. Nu zat men, als men van het baden thuiskwam, den geheelen dag in de tent. Westheim kon hem niet vervangen. Amusant was het evenwel zooals deze zich tegenover Bell gedroeg. Zoodra hij haar naam op de Kurlijst gezien had, had hij zich tot den geheimraad gewend, met de woorden:

'Cookson? Cookson, uit New-York? Ik ken dien naam van de beurs; de groote salpeterkoning heette Cookson. Is de Amerikaansche dame aan hem verwant?'

De geheimraad had Westheim het tegendeel verzekerd. 'Jammer,' sprak hij. Een bloedverwant van den salpeter-millionair was een goede partij voor hem geweest. Sedert dien tijd was Bell van zijn hulde verzekerd.

Bell betrapte er zichzelve op, dat zij meermalen aan den afwezige dacht, dan bijv. aan Fred. Maar waarom herinnerde Ottilie haar ook onophoudelijk aan hem? Hij was nu al vier dagen weg, zonder een enkel teeken van leven te geven, en Ottilie begon zich werkelijk ongerust over hem te maken.

Eindelijk, op den vijfden dag, kwam er een telegram, dat zijn aankomst meldde, en 's avonds kwam hij zelf.

'Ben je ziek? Je ziet er lijdend uit,' sprak Ottilie, zoodra zij hem begroet had. Bell vond dat Ottilie gelijk had, maar Herwarth verklaarde een vermoeiende reis gehad te hebben; de dienstzaken waren nu afgeloopen.

Het was een heldere, mooie avond; de maan scheen, en na het eten had Ottilie nog lust in een wandeling langs het strand.

'Ik blijf bij u,' sprak Bell tot den geheimraad.

Het was tevergeefs haar te bewegen mee te gaan. Toen Herwarth plotseling voor haar stond, had zij weer het onstuimige kloppen van haar hart gevoeld. Zij wilde zoo min mogelijk in zijn gezelschap zijn.

'Ottilie en Herwarth gingen dus alleen. Niettegenstaande het late uur heerschte er aan het strand een opgewekte drukte. De heerlijke frissche lucht lokte de wandelaars steeds verder. Ook Ottilie en Herwarth volgden den stroom.

Plotseling, op een eenzame plaats, bleef Herwarth staan.

'Ik moet je iets zeggen,' sprak hij op heeschen toon.

Zijn gezicht was vaalbleek geworden, zoodat Ottilie schrikte.

'Je hebt gedacht, dat ik voor dienstzaken naar Berlijn was; dat was maar een voorwendsel. - Ik ben geruïneerd, Ottilie, ik ben een bedelaar.'

'Hoe? Wat zeg je?' riep zij ontsteld.

Inderdaad was hij een geruïneerd man.

Hoe het gekomen was? Wel, heel eenvoudig: Hij had zijn vermogen gedeponeerd bij een bekende bankiersfirma te Berlijn, die als zeer solide bekend stond. De beide firmanten hadden evenwel zeer gewaagde speculatiën gedaan, en toen was de bom losgebarsten. De een had zich op zijn kantoor doodgeschoten, de ander was gevlucht. Zoo had hij het in de courant gelezen, en daarop was hij naar Berlijn gegaan. Daar was het geheele courantenbericht waar gebleken.

Waarom was hij eigenlijk nog teruggekomen, waarom zich niet liever dadelijk een kogel door het hoofd gejaagd?

'Maar ik dacht, Otti, wij moesten elkaar nog ééns zien, ik wilde je Karla's lot toevertrouwen. Gij moet nu mijn plichten bij haar waarnemen.'

Hij dacht aan zijn zuster Karla. Gelukkig tenminste was haar vermogen bij zijn schripbreuk niet mede ten onder gegaan.

Ottilie moest eerst haar gedachten verzamelen; het was alsof deze slag haar zelve trof. Misschien voor de eerste maal voelde zij, hoe dierbaar hij haar was.

Het verlies van zijn vermogen beteekende voor hem het verlies van geheel zijn levensgeluk, want hij was eergierig; al zijn streven was op een hoogere positie gericht, en zonder vermogen kon hij niet in den diplomatieken dienst blijven.

'Misschien overdrijf je,' sprak zij, 'mogelijk heb je wel niet alles verloren?'

Hij lachte weer op zijn oude ironische manier. 'Er blijft nog juist zooveel over, dat ik mijn kleeren en, in het gunstigste geval, nog mijn sigaren betalen kan. Het verstandigste is, dat ik het voorbeeld van den mijnheer, die mij deze kool gestoofd heeft, volg.'

'Herwarth!'

Zij klampte zich aan hem vast.

'Ik weet alles wat je zeggen wilt,' sprak hij kalm. 'Ik moet aan de familie denken, de zaak nog niet erger maken dan zij reeds is, het hoofd hoog houden, enz. enz. Goed, ik zal om jou genoegen te doen in het leven blijven. Het komt er natuurlijk niet op aan, wat er van mij wordt. Bovendien ik heb wat geleerd; ik ben officier geweest, ik heb wat in de rechten gestudeerd, ik kan dus een persbureau openen of mij als advocaat vestigen. 't Zal heel mooi klinken: 'Baron von Schöneck verzoekt beleefd om de klandizie.' In deze bewoordingen uitte zich zijn in het stof getreden trots.

'Herwarth,' smeekte zij, 'en zoo spreek je tot mij?'

Hij had medelijden, niet met zichzelven, maar met haar.

'Otti, ik doe je verdriet. De toekomst, die mij wacht, staat je niet aan, maar mij ook niet. Maar zeg zelf, wat moet ik doen?'

Als een onderdrukten kreet der vertwijfeling riep hij het uit.

'Hoe anders is nu alles geworden, Otti,' ging hij voort. 'Mijn toekomst, mijn verleden! Wij beiden - waarom hebben wij elkaar verloren! Waarom ben je niet mijn vrouw geworden?'

't Was voor de eerste maal dat hij daarvan gewaagde, nu het ongeluk over hem gekomen was.

'Spreek daar niet van, fluisterde zij, nu niet.'

Hij begreep haar en drukte haar hand. 'Je hebt gelijk.'

Zij had een kalme natuur en daarom kwam bij haar het eerste de gedachte op om een practischen uitweg te zoeken.

'Wij moeten er goed over nadenken wat er aan te doen,' sprak zij. 'Eén ding staat vast, je betrekking moet je behouden.'

'Mijn betrekking?' Hij lachte spottend. 'Otti, juist daarvan moet ik afscheidnemen.'

'Maar je heele bestaan hangt daarvan af,' sprak zij vol ijver. 'Herwarth, laat ons dus kalm de zaak overleggen.'

Een strandstoel stond in de nabijheid. Werktuiglijk volgde Herwarth haar en zij trok hem naast zich neer.

'Je bent nu zonder vermogen,' begon zij, 'en wij moeten er op uit zijn het verlorene terug te krijgen. Dat is toch zoo moeilijk niet?'

De hoop kleurde haar wangen rood; zij had een middel gevonden.

‘Hoe meen je dat?’ vroeg hij verwonderd.

‘Heel eenvoudig - je trouwt. Je doet een rijk huwelijk.’

‘Verbluft keek hij haar aan. Neem mij niet kwalijk, Otti, maar zeg dat nog eens.’

En nog eens herhaalde Ottilie: ‘je kijkt naar een rijk meisje uit. Zonder talmen - ja, oogenblikkelijk.’

Wie kan de vrouwen doorgronden? Hij niet.

‘Otti, en dat is je ernst? Je wilt me uithuwelijken?’

Zij begreep, dat, waar het zijn redding gold, geen offer haar te zwaar mocht zijn, en al huwde hij ook een andere vrouw, het beste deel zijner liefde kon *zij* immers houden. En gered moest hij worden.

(*Wordt vervolgd.*)

Miss Cookson uit New-York.
Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee.
(*Vervolg van blz.* 328.)

Zij sprak lang met hem, totdat hij ten slotte begreep, dat een huwelijk de eenig mogelijke uitweg was; maar toch verzette hij zich nog. 'Wat je mij aanraadt, Otti, is een zaak. Je wilt dat ik mij gewoonweg verkoop. Mijzelf, mijn positie, mijn naam. Wij beiden zullen niet sentimenteel zijn, maar handelszaken doen, daarenboven nog met den naam van mijn geslacht - neen, Otti,

OOGSTTIJD. Naar de schilderij van Camille Bellanger. (Zie blz. 331.)

heusch, dat gaat niet.'

Het scheen haar toe of hij een vreemde was; nooit had zij gedacht dat hij zoo overdreven fijngevoelig zou zijn.

'De naam van je geslacht is je dierbaar. Maar als je arm bent en je moet armoedig leven, zult je hem dan, tenminste in de oogen van onze kringen, minder blootstellen?'

Hij mompelde voor zich heen: 'Omdat wij nu eenmaal de slaven van onzen stand zijn.'

'Kies dus,' sprak zij heftig, 'je ondergang of een vrouw.'

Somber keek hij voor zich uit. 'Het is de eenige uitweg,' mompelde hij eindelijk. 'Trouwen en rijk. En toch gaat het niet.'

'Waarom niet?'

'Omdat ik zoo'n meisje niet ken. Om de goudvischjes in onze kringen heb ik mij nooit bekommerd. Bovendien, het is nu zomer. Vóór wij weer bij elkaar komen, gaan er nog maanden voorbij, en wie zegt mij, dat het mij dan nog gelukken zal, al zou ik ook willen? Welk meisje, welk rijk meisje, want van zulk een kan alleen sprake zijn,

zal mij zoo beschouwen als jij? Jij ziet mij met zulke heel verschillende oogen aan dan anderen, omdat jij me liefhebt. - Of weet jij er misschien een?'

Of zij zoo'n meisje wist? Het duister, dat hen beiden omgaf, werd als door een bliksemstraal verlicht.

Bell.

Maar zij had een belofte afgelegd, een heilige belofte.

Onzin, dat was een gril van Bell, en hier stond zijn redding op het spel.

'Ja, Herwarth,' zei zij na een pauze, 'ik weet zoo'n meisje voor je.'

'Ken ik ze?'

'Het is mijn vriendin Bell!'

'Bell? Miss Cookson?'

Hij luisterde naar haar en vernam, dat miss Cookson niet het arme meisje was, zooals zij aan de wereld en ook aan hem was voorgesteld geworden, maar een dollarkoningin. Hij hoorde van de beweegredenen, die er haar toe geleid hadden zoo te handelen, en hij hoorde van de belofte, die Ottilie haar gedaan had. De heele geschiedenis had veel van een roman, maar toch kon hij het zich van de zijde van miss Cookson best begrijpen.

Deze miss Cookson was dus millionaire, en wel een honderdvoudige. Eene verkleede prinses, en zij was voor hem een nul geweest, nog minder dan een nul. Zoover hij haar gadegeslagen had, had zij hem slechts antipathie ingeboezemd. Met haar geleerdheid, met haar boeken had zij voor een vrouwelijke professor kunnen doorgaan; maar toen dacht hij weer aan dien morgen in de duinen, toen was zij een echte sportdame.

Deze ontdekking kwam werkelijk al te plotseling.

'Ge zegt,' onderbrak hij de stilte, 'dat het haar geheim moest blijven, en dat zij zich op je stilzwijgendheid verlaten heeft; en toch hebt ge haar aan mij verraden. Voel je dan niet welk onrecht je haar daarmee hebt aangedaan?'

'Herwarth,' fluisterde zij, 'ik doe het voor jou.'

'Voor mij?' Op dit oogenblik was haar toegenegenheid hem niet aangenaam. 'En denk je heusch, dat ik van je mededeeling gebruik kan maken? Zij vermoedt niets en ik zou haar bedriegen?'

'Noem het zoo niet,' viel zij hem heftig, in de rede. 'Wat zij je geeft is slechts haar geld. Wat gij haar geeft, dat zijt ge zelf. Wie wordt er dus eigenlijk bij die zaak bedrogen - zij of jij?'

'Ge spreekt alleen van mij en niet van haar; je doet alsof ik maar had toe te grijpen. Aangenomen nog dat ik

bereid was je raad te volgen, wie zegt dan nog dat ze me hebben wil?'

Wat een vraag! Als hij een vrouwelijk wezen wilde behagen, gelukte het hem ook. Bell zou hem evenmin weerstaan als ieder ander meisje. Hij moest zijn kans met eenige energie waarnemen.

'Maar ik bemin haar niet,' sprak hij heftig, 'en ook zij stoot me af; ik zal haar ook nooit kunnen liefhebben.'

'Dat hoeft ook niet, ge moet haar alleen trouwen, Herwarth,' en haar stem ging tot fluisteren over toen zij sprak: 'Als het anders was, zou ik ze je ook niet gunnen.'

De vloed kwam op. Zonder dat zij het bemerkten, kwamen de golven al nader en nader en overstroomden reeds hun voeten. In de restaurants aan het strand werden de lichten uitgedoofd, en het werd leeg en eenzaam om hen heen.

'Het is laat,' sprak hij schor, 'laat ons naar huis gaan.'

Toen zij thuiskwamen had de geheimraad zich reeds te bed begeven. Zij hadden afgesproken hem voorloopig van de toedracht der zaak onkundig te laten, een gedachte die van Ottilie uitging en door Herwarth werd goedgekeurd.

Bell zat onder de veranda te lezen. Ottilie begroette haar alsof er niets gebeurd was, terwijl Herwarth spoedig afscheidnam en zich naar zijn kamer begaf.

Zonder licht aan te steken ging hij naar het raam en keek naar buiten in den door de maan beschenen tuin. Ottilie had gelijk, hij moest kiezen; zijn ondergang of - dat huwelijk. Het was voor hem het eenige reddingsmiddel en toch bleef hij het als bedrog beschouwen.

Ottilie noemde zich haar vriendin en schrikte er niet van terug. Waarom zou hij dus meer bedenkingen maken? Miss Cookson zijn vrouw!

IV.

'Ik kan niet meer uit hen wijs worden,' zei in den loop van de volgende week de geheimraad op zekeren dag tot Ottilie, toen deze hem in zijn tent gezelschap hield; 'als ik Herwarth niet zoo goed kende, zou ik zeggen dat hij verliefd werd op Bell en zij op hem.'

Westheim had hen gisteren, toen men elkaar ontmoette, verteld van een mooie wandeling in de duinen, waarvan hij zoo juist terugkwam. De tocht was nogal vermoeiend en werd daarom alleen door heeren ondernomen.

'Ik wed,' zei Ottilie op zekeren morgen aan het ontbijt, terwijl zij Herwarth een door niemand opgemerkten blik toewierp, 'dat Bell ook wel lust in dien tocht heeft.'

'Natuurlijk,' antwoordde deze.

Er werd dus een afspraak gemaakt dat Ottilie, die tegen de vermoeienis opzag, bij den geheimraad zou blijven, terwijl Herwarth Bell permissie vroeg om haar te mogen vergezellen. Dadelijk na het lunch waren beiden op pad gegaan.

Inderdaad scheen Herwarth zijn tegenzin tegen miss Cookson geheel overwonnen te hebben, en dat was klaarblijkelijk het werk van Ottilie. Had hij zich vroeger dikwijls met Herwarth afgezonderd, nu was zij plotseling een modelechtgenoote geworden, die zelfs eenigszins jaloersch op haar logée was. Bell had zich nu reeds genoeg opgeofferd, meende zij, en hoewel Bell liever haar plaats niet afstond, verlangde Ottilie plotseling haar recht.

Zoo waren dus de rollen omgewisseld, en als Herwarth in 't vervolg met een der dames wandelingen maakte, dan was het niet met Ottilie, maar met Bell. Zij wandelden langs het strand, op de duinen, over de heiden, en als zij dan terugkwamen, kreeg men den indruk, dat zij zich goed geamuseerd hadden. Ook iemand, die minder scherpziend was dan de geheimraad, kon dit niet ontgaan.

'En als het eens zoo was?' antwoordde Ottilie op een opmerking van haar man.

'Otti, nu begrijp ik je. En als Herwarth haar krijgt, dan is dat jou werk. Zie je, ik had altijd gedacht dat je hem aan geen ander gundet.'

Toch deed het hem pleizier.

'Otti,' ging hij na een poosje voort, 'heb je ook je beloften omtrent haar gehouden?'

'Stellig,' antwoordde zij kalm.

Het was een mooie, zonnige dag. Uit het Noorden woei een verkoelend windje, zoodat het heerlijk was om te loopen. Bell en Herwarth waren tot op grooten afstand de eenige wandelaars en liepen naast elkaar voort. Als het pad erg smal werd, liep Bell vooruit en dan zag hij haar slanke, lenige, maar toch krachtige gestalte vóór zich. Zij droeg heden een korte, grijze japon van lodenstof en een eenvoudigen aan één kant omgeslagen hoed, onder welken de bruine krulletjes in haar hals afvielen. Haar gang was als muziek, zoo gelijkmatig en vol gratie. Met de linkerhand hield zij haar hoed vast, terwijl zij met de rechterhand op haar parasol steunde.

Hij vroeg zich af waar vroeger zijn oogen gezeten hadden, dat hij al die bekoorlijkheden nu pas ontdekte. Haar gelaat met de verstandige, bruine oogen was bepaald interessant. Dikwijls, als hij met haar sprak, kreeg het een vreemde uitdrukking, die het merkbaar verfraaide, en dat alles had hij vroeger nooit gezien.

Bedroog hij haar dus wel? Begon zij niet in zijn smaak te vallen, van dag tot dag meer, niet alleen in haar uiterlijk, maar ook om haar verstand, haar eenvoud? Wat hem eerst van haar afgestooten had, trok hem nu aan.

En toch - hij bedroog haar, evenals Ottilie haar bedroog. Ook tot deze laatste was zijn innerlijke verhouding anders geworden; hij stelde haar aansprakelijk voor het schandelijk bedrog, waarmee hij zich ophield; zij had hem er toe gebracht, en hoe meer Bell in zijn oogen won, des te meer ging Ottilie verliezen. Hij was al van plan geweest plotseling te vertrekken om aan dit spel van leugen en bedrog een einde te maken, maar hij kon niet meer; dit meisje had hem geboeid; zij zou dit ook gedaan hebben als hij nog rijk geweest was en zij arm. Hij was ook al van plan geweest haar de waarheid te zeggen, zonder eenige terughoudendheid, maar op het juiste oogenblik wilde het hem niet over de lippen; niet uit vrees dat zijn spel dan verloren zou zijn, maar uit schaamte voor haar. Het eenige, dat hij zich kon wenschen, was dat deze tijd van samenzijn nooit een eind nam, dat het blijven kon zooals het was.

Nog altijd werd de weg niet breeder. Zij kwamen nu langs vijvers en weiden; heel in de verte schemerden de roode daken van kleine huizen; het was het dorp.

Bell sprak niet. Zij dacht aan Fred Bennet als aan een trouwen broeder. Zijn liefde voor haar moest hij vergeten, want nu voelde zij het duidelijk, dat zij hem nooit zou kunnen beminnen. Nooit!

Over de velden vlogen de bijen en het was haar als fluisterden die haar toe, dat zij geen uitzondering zou zijn, maar ook éénmaal de liefde zou leeren kennen. Zelfs was het haar of zij met geweld haar iets in 't geopend hart hadden gelegd, een zaadkorrel, die, zonder dat zij het zichzelve bewust was, langzaam ontkiemde. Maar zij wilde zich hiervan geen rekenschap geven, niet weten wat het was, niet denken. Maar als zij alleen was kon zij niet nalaten toch aan hèm te denken; vooral over zijn

veranderde houding. Achteloos was hij haar de eerste dagen voorbijgegaan en nu vergezelde hij haar dagelijks alleen op haar wandelingen. Hoe was dat gekomen? Was er eigenlijk maar niet één afdoend antwoord hierop? Omdat zij in zijn smaak viel. Maar waarom dorst hij het haar niet te bekennen? Zij had het niet kunnen gelooven, dat zij zonder haar geld - Fred uitgezonderd - aan een man behagen kon. Nu mocht zij het

wel gelooven, en zij was er eenigszins trotsch op. Was zij al niet begonnen zichzelve in den spiegel te bekijken? Ottilie had haar gezegd, dat zij veel te ouderwetsch gekapt was, en had zij zich niet voor zichzelve geschaamd, dan had zij zich misschien wel op dezelfde wijze als Ottilie gekapt. Wat beviel hem in haar? Maar dan moest zij zich ook afvragen: Wat beviel haar in hem?

Na eenigen tijd zoo in gepeins te zijn voortgeloopen, sprak hij, toen hij weer naast haar liep: ‘Nog tien minuten en dan zijn wij er. Bent u niet moe, miss Bell?’

Hij noemde haar reeds bij haar voornaam; sedert wanneer? Hij wist het niet. Hij had het waarschijnlijk Ottilie en haar man nagezegd. Bell evenwel wist, toen zij op zekeren avond aan het strand naar het ondergaan der zon hadden staan kijken, was het voor het eerst over zijn lippen gekomen. Zonder haar antwoord af te wachten bood hij haar zijn arm aan, en onwillekeurig legde zij den hare erin. Zoo kwamen zij het dorp binnen. In den tuin van een café dronken zij koffie en onder vroolijk gepraat vulde Bell de kopjes. Hij stelde zich voor dat het priëel, waarin zij zaten, een mooie ontbijtkamer was en bij zijn huis hoorde, en deze fijne, blanke handen die zijner vrouw waren.

‘Hoeveel klontjes suiker?’ vroeg zij.

‘Anders neem ik er maar een, miss Bell, maar als gij ze mij met uw mooie vingertjes geven wilt, dan hoe meer hoe liever.’

Hij schertste, maar toch was het hem ernst. Zij bloosde en antwoordde: ‘Zoo moet ge niet tot mij spreken.’

Hij vatte haar hand en kuste die.

‘Bell!’ kwam het met geweld over zijn lippen. Hij voelde dat hij deze gelegenheid moest waarnemen, en was zich bewust, dat hij de comedie, die hij spelen moest, eenigszins geloofwaardig moest maken en toch nog een achterdeurtje voor zichzelven openhouden. Dus fluisterde hij: ‘Bell, waarom zijt ge een arm meisje, waarom kan ik je niet vragen mijn vrouw te worden?’

Hij trok haar naast zich op de bank, legde den arm om haar heen en fluisterde haar naam. Zijn stem was week en teer en het klonk haar als muziek in de ooren.

Plotseling rukte zij zich los. Angst en schrik waren op haar gelaat te lezen.

‘Laat mij gaan! Laat mij gaan!’ kreet zij.

Met geweld poogde hij haar terug te houden, maar zij wrong zich los. Zij snelde heen, den tuin door en de straat op; steeds verder vluchtte zij langs den weg, dien zij gekomen waren. Hij keek haar na, als verlamd, zonder te beproeven haar te volgen.

Ottilie zat in den burcht; zij was alleen en de geheimraad sliep in de tent. Zij had haar roode parasol boven zich uitgezet en was in een zalig nietsdoen verzonken.

‘Ottilie,’ klonk het haar plotseling in het oor.

Vóór haar stond Bell - verhit, maar doodsbleek.

Dadelijk begreep zij wat er gebeurd was en ook hoe zij te handelen had.

‘Wat is je overkomen? Ben je daar al terug? Waar is Herwarth?’ vroeg zij in de grootste verbazing.

‘Ottilie, je hebt mijn geheim aan hem verraden!’

‘Wat bedoel je? Ik begrijp je niet.’

Zij speelde haar rol zoo voortreffelijk, met zooveel overtuiging, dat Bell sprakeloos staan bleef. Ten slotte klonk het zacht en bijna plechtig: ‘Ottilie, hij heeft mij gezegd, dat hij mij liefheeft. Kijk mij aan, hebt je hem mijn geheim verraden?’

En kalm antwoordde Ottilie: ‘Nu begrijp ik je pas. - Neen! Ik heb hem niets verraden.’

Tegen den avond keerde ook Herwarth terug. De beide dames hadden zich middelerwijl met den geheimraad naar huis begeven. Terwijl Bell met hem in gesprek was, was Ottilie in den tuin; zij snelde den huiswaartskeerende tegemoet en riep hem zacht toe: ‘Je hebt haar gewonnen!’

Het was hem als had hij een sluipmoord begaan.

Toen kwam ook Bell uit de deur, met een gelukkig lachje op het gelaat.

‘Nu heb ik je aan hem verraden!’ riep Ottilie lachend.

Zij vlijde zich in zijn armen. Zij waren verloofd.

V.

Acht dagen later keerde men naar Berlijn terug.

Bell was van plan voor korten tijd naar Amerika te gaan om daar persoonlijk haar zaken te regelen; maar Herwarth wilde niet van haar scheiden, en bovendien had zij in New-York een uitstekenden advocaat, een ouden vriend van haar vader, Mr. Hitchock, die alles in orde kon brengen. Het huwelijk zou in den winter plaats hebben. Mogelijk zou het wel later worden, daar Herwarth, bij zijn huwelijk met een vreemde, in zijn ambt de toestemming noodig had van den keizer, wat niet snel in zijn werk ging.

Bell woonde gedurende dien tijd bij de Von Angerns, waar de verloofden elkaar dagelijks zagen. Met de Kerstvacantie kwam ook Karla. Zij was een aardig meisje, nog half een kind en geleek veel op Herwarth.

Reeds vóór zij met haar kennismaakte, was Bell al met haar schoonzusje ingenomen, daar zij in haar brieven altijd met evenveel liefde over Herwarth sprak. Bij de persoonlijke kennismaking hadden zij elkaar als zusters liefgekregen, en toen het afscheid kwam, scheidde Karla met tranen van Bell, die zij vóór de bruiloft niet terug zou zien. Iedereen wenschte Herwarth met zijn rijke, mooie, lieve bruid geluk.

(*Wordt vervolgd.*)

Oogsttijd.

Met leege manden is ze uitgegaan en met goudgeel graan en prachtige blozende appels komt ze terug.

Wel was de weg, dien ze afleggen moest, lang, maar ze is nog zoo jong, ze heeft nog geen kennisgemaakt met de zorgen des levens en ze stapt luchtig over den weg, die haar volstrekt niet lang is gevallen. Haar gedachten schijnen zeer opgewekt te zijn, want ze lacht. Of ziet ze mogelijk in de verte buurman Jaap, die haar vriendelijk toeknikt?

Rep je wat, Mientje, om je manden thuis te brengen en leeg te maken; misschien is er dan nog tijd over om zonder last een poosje met Jaap te praten of te wandelen.

De eerste Tentoonstelling in Japan.
Met illustratiën.

Ik voel mij opeens weer jong geworden, nu ik terugzie op mijn eerste bezoek aan Japan en aan de eerste tentoonstelling, die daar op den 12 Mei 1872 te Kioto werd geopend. De indrukken, die ik van dat land heb behouden, zijn nog zoo levendig, dat ik haast vrees door een te rose bril te zien, terwijl ik er over schrijf, nu de jaren, die er verstreken zijn, zooveel hebben veranderd en de macht der beschaving zooveel natuurlijks vervormd heeft in dat, toen nog zoo

eenvoudige, land. Het onbedorven natuurschoon en het ongekunstelde, dat mij overal trof, stak zoo verfrisschend af bij het kunstmatige mooi en de opgesmukte kunst, waarmeê

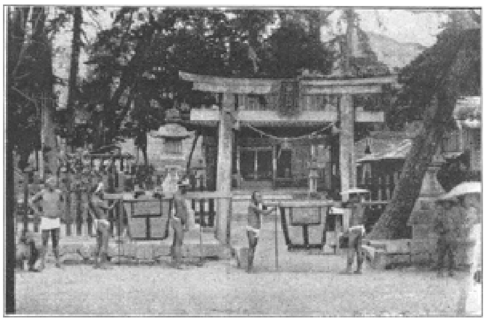

TEMPEL CHIO-O-NIN.

in Europa de markt overvoerd wordt, dat ik mij die omgeving niet anders dan iets heel eigenaardigs kan voorstellen.

Wat de tentoonstelling zelve betrof, die viel mij natuurlijk tegen, maar zij was toch merkwaardig genoeg om ieder belang in te boezemen, die belang stelde in de voortbrengselen en in de opkomst van dat rijk, dat sedert met zulke snelle schreden is voortgegaan. Of de voortgang 'vooruitgang' is, zal de toekomst leeren.

Het Engelsche woord 'Exhibition', in roode letters op eene witte vlag, wapperde aan een langen paal en wenkte ons, door eene houten poort, naar de plaats waar mijn reisgenoot en ik onzen toegang moesten betalen, waarvan de prijs voor vreemdelingen een dollar, en voor inboorlingen het vierde van een dollar was. Niemand kon mij ophelderen waaraan wij deze onderscheiding te danken hadden; maar ik beschouwde het als een compliment.

Drie ver van elkander verwijderde tempels waren voor de tentoonstelling ingericht: de schoonste was de tempel van Hong-gan-ji, ten zuidwesten van de stad Kioto gelegen; deze was in vorstelijken stijl gebouwd, en met zulk fijn beeldhouwwerk gedecoreerd, dat geen enkel paleis in Europa het in dat opzicht kon overtreffen.

Ik kon bij het binnentreden mijne teleurstelling niet verbergen, zoo gewoon en onmerkwaardig zag alles er uit, en zoo weinig was er tentoongesteld; ik had mijne verwachting te hoog gespannen, schoon het uitwendige van de heilige gebouwen, welke voor het doel waren afgestaan, mij op iets heel on-Europeesch hadden moeten voorbereiden.

De voorwerpen waren op twee lange tafels uitgestald en bestonden, in de eerste afdeeling, uit lakwerk, geborduurde zijde, waaiers en schermen; het lakwerk was buitengewoon fraai, doch zoo duur, dat de buitensporigste prijzen werden bedongen voor eene doos of een blad, dat men voor 10 dollars rijkelijk betaald vond.

In een tweeden tempel, eenige mijlen verder, bezichtigden wij oude kostbare wapenen en wapenrustingen; nitskios, allerlei kleine uit ivoor gesneden beeldjes, gouden en bron zen voorwerpen en muziekinstrumenten.

In een derde gebouw waren krip, zijde en manufacturen tentoongesteld, doch geen enkel artikel in de heele verzameling trok zoozeer onze aandacht, als de prachtige tapijten in den tempel Chio-o-nin, welke door hunne keurige bewerking en fijne kleurschakeering de fijnste gobelins overtroffen, en eer op schilderstukken geleken.

De qualiteit der tentoongestelde dingen vergoedde, wat er aan quantiteit ontbrak.

De tentoonstelling, het eigenlijke doel van onze reis, was spoedig afgezien, zonder ons in vervoering te brengen; doch wij waren blijde dat zij het middel was geweest om ons uit China te lokken, waardoor wij met groote belangstelling het onderscheid tusschen deze twee Oostersche rijken leerden kennen, die, betrekkelijk zoo dicht bij elkander, toch zoo hemelsbreed in karakter verschilden.

Wij waren des te meer verrukt over de heerlijke omgeving, waarin de Japanners, met hun gevoel voor het schoone, deze heilige stad, de stad van den Mikado, gebouwd hebben, welke ons ruimschoots vergoedde wat wij aan kunstvoorwerpen misten. In een dal gelegen, is zij van alle kanten, behalve aan de zuidzijde, door hooge bergen, met prachtig geboomte, camelia- en citroenboomen, en weelderig struikgewas, omringd, waartusschen duizenden krekels zongen. Van uit den tempel Kiao-Midzi had men een heerlijk uitzicht over den omtrek; 't was juist een feestdag, zoodat het in en rondom het gebouw van bedevaartgangers wemelde, die in troepen naar de verschillende bedehuizen opgingen; de mannen hadden grove mantels omgeslagen en platte ronde hoeden op den rug gebonden; de vrouwen droegen roode of paarse rokken en hadden een wittten doek om het hoofd gebonden; allen liepen blootvoets en hielden een staf in de hand. Het volk was altijd beleefd en vriendelijk en scheen zoo tevreden en gelukkig, dat men onwillekeurig door hunne vroolijkheid werd aangestoken.

Als men van uit den tempel Kiao-Midzi op het omliggende dal nederzag, onderscheidde men het vorstelijk paleis van den Mikado en verder de theetuinen van de vroegere keizers.

Men kon zich weinig weelderigers voorstellen dan den plantengroei van dat land tusschen Osaka[1)] en Kioto; van ieder plekje was partij getrokken om rijke velden met rogge, maïs en paddy te telen.

De straten van het toenmalige Kioto waren breed; de huizen goed onderhouden en zindelijk; de winkels grooter dan die van eenige andere stad in Japan. Oogenschijnlijk werd er weinig handel gedreven en de vreemdeling, die door nieuwsgierigheid tot de verschillende koopwaren werd aangetrokken, trof er zelden inlandsche koopers aan; maar hij werd beleefd en met onderscheiding behandeld, zoolang hij zelf geen reden gaf om hun ongenoegen op te wekken.

's Avonds gingen wij naar eene muziekuitvoering, waaraan men zeide 500 geishas deelnamen. Het theater werd door papieren lantaarns verlicht, waarin smeerkaarsjes brandden, die elk oogenblik gesnoten moesten worden. Zoodra het gordijn werd opgehaald, traden twintig jonge meisjes naar voren, allen hetzelfde gekleed in witte zijden, met bonte

THEEHUIS TE KIOTO.

bloemen geborduurde, kimona's, door een breede roode of blauwe ceintuur om het lijf saamgevat; allen wèl geblanket

1) De haven van Osaka werd 1 Januari 1868 voor vreemdelingen opengesteld.

en met tal van schitterende spelden gekapt. Zij bespeelden verschillende instrumenten, en, schoon de muziek niet opwekkend maar klagend en eentonig was, moest men het nauwkeurige maathouden waardeeren. Na dezen kwamen veertig andere meisjes op het tooneel, die eene soort van dans uitvoerden, welke voornamelijk bestond in poseeren en het langzaam insinueerend bewegen van armen en beenen.

Daar, evenals in het theater dat wij den volgenden avond bezochten, zaten de toeschouwers gehurkt op den grond en gebruikten velen hun chow-chow of rookten hunne pijpjes, terwijl zij vol geestdrift de lange voorstelling van afgrijselijke tooneelen of de klagende tonen van den samo-sen volgden.

Op den derden dag van ons verblijf te Kioto gingen wij vroeg op weg om het heilige meer Biwa te bezoeken. Als Biwa een paradijs heet, moet men door het vagevuur om er te komen, want de weg, die er heen voerde, was, na den gevallen regen, een chaos van modder, steenen, rotsblokken en diepe kuilen, door welke zelfs de beste ruiter zich niet zonder gesmoorde verwenschingen een weg kon banen.

Na een rit van anderhalf uur, even voorbij het stadje Oitz, bereikten wij de oevers van het meer; op den bodem van het kristalheldere water kon men de steentjes en de wemelende forellen duidelijk onderscheiden. Men beweerde dat men van daar het schoonste vergezicht van de wereld had; doch de wereld is groot en mijn zegsman was nooit verder dan Japan geweest, zoodat ik hem in het volle genot van zijne vooringenomenheid liet; alhoewel ik in Europa grootscher natuurtooneelen had aanschouwd. Een ondernemend Japanner had op deze plek een logement in Europeeschen stijl gebouwd, en daar gezeten, hadden wij een verrukkelijk uitzicht op het meer, waarop zich kleine stoombootjes bewogen, een middel van vervoer waarin de Japanners

GEISHAS.

de Chineezen vóór waren, die zich toen nog niet aan stoom durfden wagen.

De dochtertjes van den eigenaar, vier geestige, guitige kinderen, kwamen vriendschap met ons sluiten, en toen wij ons middagmaal gebruikten beijverden zij zich om de spijzen rond te dienen en nu en dan daarbij met zekeren trots een Engelsch woord te bezigen, want het scheen het kenmerk eener goede opvoeding als de kinderen op de scholen Engelsch leerden.

De waard was er op gesteld dat wij den naburigen tempel zouden bezoeken; inderdaad waren tempels in dien tijd de eenige bezienswaardige openbare gebouwen; er was juist eene godsdienstoefening, en, binnengetreden, stonden wij voor een ingesloten paviljoen, waar vergulden Daibootsbeelden troonden, en waar eene menigte kaalgeschoren priesters in gele gewaden een eentonigen zang opdreunden.

Iedere geloovige wierp eenig geld in eene groote kist en trok dan aan eene bel die er boven hing. Na den dienst kregen wij verlof om het paviljoen te betreden, mits wij ons eerst ontdeden van ons schoeisel; maar wij voelden ons niet op ons gemak in dat heiligdom en verbeeldden ons dat de priesters boosaardige blikken op ons wierpen. 't Was nog niet zoo heel lang, dat vreemdelingen geduld werden en zich zonder gewapend geleide ver van de havens durfden begeven, zoodat wij blijde waren toen wij de vrije lucht weer inademden.

Wij keerden tegen den avond per jinrichsha, langs een anderen weg, terug naar Kioto, voorbij een district waar bijna in ieder huis op de ouderwetsche manier, met den haspel en de spoel zijde wordt geweven, van zijde door

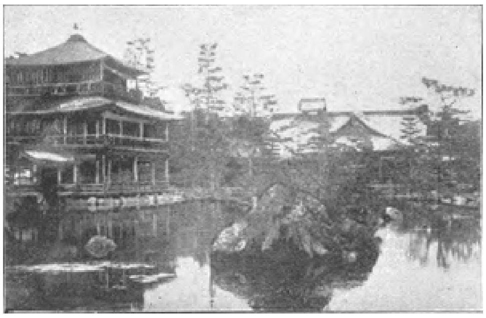

THEEHUIS TE BIWA.

zijdewormen gesponnen, die uitsluitend voor den handel geteeld worden.

Onze Cintauren renden onvermoeid, in flinken galop voort; door geen, enkel kleedingstuk in hunne bewegingen belemmerd, schenen zij trotsch op hunne getatoeëerde lichamen, overdekt met blauwe of roode draken en dieren. Wij konden aan de nieuwsgierige blikken der inwoners bemerken, dat vreemdelingen in die streek tot nog kort te voren als indringers beschouwd werden.

Eindelijk werden wij bergopwaarts, langs eene prachtige laan, naar ons hotel gereden, waar wij blijde waren de ledematen weer te kunnen uitstrekken, na ze zoo lang in de kleine jinrichsha gewrongen te hebben. Het hotel bestond uit eene aaneenschakeling van kleine bungalows, waar wij over ruim honderd kamers konden beschikken. De beschotten der verschillende vertrekken reikten niet tot aan de zoldering; zij dienden slechts om eene grootere ruimte af te deelen, doch door deze doelmatige wijze van luchtververschinG gevoelde men zich in zijne vrijheid bekort. Gelukkig waren wij op dat oogenblik de eenige Europeesche gasten en wij vernamen met leedwezen, dat nog slechts een dertigtal ons waren vóór geweest, daar waar men op een aanzienlijk aantal had gerekend.

Wij keerden zeer voldaan over ons uitstapje naar Hong-Kong terug, na nog eenige dagen in Yeddo en in Yokohama te hebben doorgebracht, doch namen de overtuiging met ons mede, dat deze eerste tentoonstelling niet anders dan eene groote teleurstelling voor de ondernemende Japanners was geweest.

NINA.

Toen en nu.
De St. Jacobskerk. - De Groote Kerk.

Indien we Boxhorn[1)] mogen gelooven, dan moet de Groote-

1) Tooneel van Holland, bl. 339. Inzonderheid verwijzen we voor detailbijzonderheden naar het opstel van den heer C.H. Peters, in ‘die Haghe’. Bijdragen en Mededeelingen voor 1900.

of St. Jacobskerk te 's-Gravenhage gesticht zijn in het jaar 1399, en zouden we het 500-jarig bestaan dier kerk dus reeds achter den rug hebben.

Hertog Albrecht van Beieren mogen we van die stichting de eer geven.

We haasten ons echter er aan toe te voegen, dat deze uitspraak alleen betrekking heeft op het steenen gebouw, waarvan misschien nu nog enkel de fundamenten in wezen zijn.

Vóór den bouw van steen en cement moeten we tenminste nog kennis nemen van een houten gebouw, dat misschien in 1399, of omstreeks dat jaar in een *steenen* is omgezet.

Een houten kerk was in dien tijd geen zeldzaamheid, al klinkt het ons vreemd in de ooren. We kunnen bijvoorbeeld wijzen op de Nieuwe Kerk te Delft, de Hooglandsche Kerk te Leiden, de St. Laurenskerk te Rotterdam, en eenige andere, welke, eerst van hout opgetrokken, later, bij klimmende weelde, in steen werden herbouwd.

De cultuurgeschiedenis van 's Gravenhage pleit er ook voor, dat reeds veel vroeger dan het laatst der 14^e^ eeuw een parochiekerk voor de ingezetenen dezer vlekke bestond.

De Hofkapel (zie een vroeger opstel) was niet groot en diende voornamelijk voor de godsdienstige overpeinzingen van den Graaf en zijn Hof.

Eikenduinen was wat ver afgelegen. Kan het dan verwondering baren, dat de geestelijke overheid er zorg voor droeg, dat de geloovigen in Den Haag konden opgaan ten bedenhuize?

In 1311 wordt er dan ook reeds gesproken van Broeder Hughen ‘Prochipape in die Haghe’[1)].

En hoewel we wel hazepeper kennen zonder haas, maar een ‘prochipaap’ toch een ‘parochiekerk’ behoeft, willen we toch nog duidelijker bewijs geven voor het zeer vroeg bestaan eener kerk in de omstreeks 1250 gestichte stad, door mede te deelen, dat in dezelfde akte, waarin Broeder Hughen genoemd wordt, ook gesproken wordt van ‘de kerke in die Haghe’.

Doch er is nog meer. Immers in 1326 wordt genoemd het Altaar van de Maagd Maria in de Parochiekerke van den Haghe, terwijl uit een brief van 1388 blijkt, dat toen reeds bestond eene Capelrie van 't Heilig Cruys Outaer in de kerke van den Haghe.

De eigenlijke stichting moeten we dus veel vroeger zoeken dan 1399, en teruggaan tot, misschien, het laatst der 13^e^ eeuw, en daar een andere kroniek vermeldt, dat de kerk van Den Haag in het jaar 1402 verbrandde, mag er ook twijfel rijzen, of die kerk toen reeds van steen gefundeerd was in 1399, daar het ondenkbaar is, dat het bouwwerk in zulk een korten tijd voltooid zou zijn geweest. Maar ook is er dit tegen te zeggen, dat in 1434 gesproken kon worden van ‘die ouderheyde ende cranckheyde van de parochie-kercken in den Haghe’, en dat de overheid ‘seer beducht was dat sy niet langer staende soude connen bliven’.

De bouwwerken waren in de grijze oudheid, toen nog niet aan revolutiebouw gedacht werd, te solide, dan dat een kerk het geen 35 jaar zou kunnen uithouden.

1) Zie over hem: P. Zwart, in Haagsch Jaarb. v. 1892, bl. 25. De heer Zwart stelt de stichting der Parochiekerk onder Floris V.

Zoo straks hebben we gezegd, dat misschien alleen nog de fundamenten van den ouden bouw overgebleven zijn. Dit is niet te sterk gesproken, want herhaaldelijk werd de St. Jacobskerk door groote rampen getroffen, die haar gedeeltelijk verwoestten, en het noodzakelijk maakten den eenen bouwstijl aan den anderen aan te passen.

Toen Maarten van Rossem, met zijne Gelderschen, in 1528 hier in Den Haag huishield ‘verteerde de vlam dese kerke met de versierselen en daar nevens 30 huysen’.

Ruim een eeuw later, in 1539, verbrandde de kerk door het hemelvuur op 29 December.

Pieter Bor maakte er het volgende jaardicht op:

De KerCk Van 's GraVenhaeCh
Werde Verbrant sChIer
In WInter Maent door Godts CraCht
en hantsIer.

Nog meermalen dreigde haar gevaar, maar dat van 1702 moeten we nog even om der curiositeitswille vermelden.

Op een avond in de maand Maart van dat jaar, zoo verhaalt onze stedebeschrijver De Riemer, als ooggetuige, sloeg de bliksem in den toren. De appel had reeds vlam gevat, toen fluks een Haagsch burger, zonder het gevaar te tellen, in zijn ‘nagt-rok’, - met of zonder pluimmuts op het hoofd wordt niet vermeld, - naar boven klom, en den brand met dien rok doofde. Jammer dat de naam van dien held niet door De Riemer wordt genoemd. We zouden geneigd zijn hem ter eere een monument op het Kerkplein op te richten.

Van dien toren, *niet* van den brandblusscher, zingt Van der Does:

‘Daar staat een Tooren op tot aan de lucht verheven,
Die aan den Reyser kan van ver een teycken geven:
Hoe dat hy afgedwaelt, in bergen, of in dal,
Zyn wegen seeker na den Haegh toenemen sal.’

Omtrent de afmetingen van kerk en toren kunnen we het volgende mededeelen.

De Toren is van den grond af tot aan den eersten buitenomgang 276 trappen hoog, en tot de speelklokken 325. De kerk met den toren en het koor is lang 294 en breed 130 voeten in het kruis, zijnde de toren lang 44, de kerk 150, en het koor 100 voeten. De voetmaat gerekend uit den tijd van De Riemer, omstreeks 1730.

Omtrent de architectonische waarde[1)] schrijft die zelfde geschiedschrijver:

‘De kerk, van buiten, uit verscheide afspanselen bestaande, is zoo konstig tzamengehegt, dat de zelve van binnen als een gebouw vertoont, niet jegenstaande het Choor van een buiten gewoone hoogte is, en zig zoo verre boven het gebouw van de kerk verheft, dat het, van verre aan te zien, een afzonderlyke timmeringe schynt te wesen.

Of nu deze kerk onder de zoogenaamde Kruis-kerken gerekent en geplaatst kan werden, derven wy niet bepaalen, soo dezelve (zoo 't ons voorkomt) schynt voorzien te zijn, zoo ten noorden als ten zuiden, van twee uitstekken, waarvan het eene, met den naam van de Ste Maria's- en het andere van de Kruis-kapel bekent is, maar zullen 't liever overlaaten aan het oordeel der geenen die meerder en beter kennisse van deze zaake hebben.’

1) Zie op dit stuk vooral Peters.

De kerk was indertijd kunstvol versierd; voornamelijk met zeer schoone geschilderde glazen, waarvan nog enkele overgebleven zijn, en sommige geschilderd waren door niet minder dan een Dirk en een Wouter Crabet, wier roem van de Goudsche kathedraal opgaat.

Veel van die versiering is verloren gegaan. Thans zijn enkele ramen door gekleurd glas vervangen, wat wel geen kunst is, maar toch een kunstig licht in de kerk doet vallen.

De hand des tijds verwoestte veel; oorlogen en troebelen, storm en onweer hielpen mede, maar veel meer deed de stoute jeugd.

In 1547 werd toch een plublicatie uitgevaardigd om o.m. tegen te gaan het met steenen in de glazen werpen door jongens ‘loopende by den straeten, ofte schoelkinderen’.

En dan klagen we nu nog over de baldadigheid der Spes patriae, net alsof de oude tijd niet anders dan brave kinderen opleverde. Die goede oude tijd was ook op dat stuk zoo goed niet, als we wel eens meenen.

Vooral van het inwendige, en de vervormingen welke de kerk onderging, zoo door de hervorming, als later, zouden

we veel kunnen verhalen, maar in deze vluchtige mededeeling zijn we genoodzaakt ons te bekorten.

* * *

Klokgebrom! Luide hooren wij het.

Voordat we echter door eene rondwandeling in de kerk ons te veel vermoeien, zullen we liever maar eerst den toren beklimmen, en eens luisteren naar wat de klokken ons te vertellen hebben.

De Riemer, de Haagsche geschiedschrijver - we noemden hem reeds meermalen -, zegt: ‘In dezen toorn hebben eertijds schoone klokken gehangen’.

Daaronder muntte er een uit, welke in 1575 op last van den Prins-Stadhouder en de Staten, met hare zusteren, omgegoten werd tot kanonnen.

Die klokken waren met recht de reddende engelen voor het Haagsche Bosch.

Immers zij waren geschat op 1500 karolus guldens, die te gelegener tijd vergoed moesten worden.

Toen nu, in dat zelfde jaar, ‘'t gemeene best der Vereenigde Nederlanden’ in zulk een bedroefden toestand was gekomen, dat geld een eerste behoefte was, en besloten werd niet alleen het houtgewas van het Bosch, maar ook den grond te gelde te maken, wist de Haagsche Magistraat te bewerken, dat het Bosch nooit zou worden verkocht, afgehouwen of uitgeroeid, mits de redemptie door de Stad (het Vlek) aan den Staat zou worden kwijtgescholden.

Zonder klokken was (of bleef) de toren echter niet.

Ten jare 1730 werden er 2 zware luiklokken gevonden; de J e z u s , dagteekenende van 1541, wegende 9200 pond; de J a c o b van 1570, zwaar 4800 pond, en de S a l v a t o r , zijnde de werkklok, van 1517, van veel minder gewicht.

De slagklok, van 't heel uur, van 1647, woog 4800 pond, waaraan toegevoegd is een klokkenspel, dat het onderwerp heeft uitgemaakt van eene bijzondere studie van den R. Cath. geestelijke, den heer Jansen, die ons tevens verhaalt de lijdensgeschiedenis van het speelwerk van 1686, door Melchior de Haze te Antwerpen gegoten.

Dat is een zeer curieuse geschiedenis, welke een eigenaardig licht werpt op de handelingen onzer Haagsch beschreven vaderen.

Klimmen wij nu weer naar beneden, en stappen we de kerk rond.

In de eerste plaats wordt dan onze aandacht gevraagd voor de wapenborden der Ridders van het Gulden Vlies, die in het jaar 1456, onder Philips den Goede, in de St. Jacobskerk hun vergadering hebben gehouden.

Er zijn er 30, waarbij één veel grooter, ‘en heerlijker’, zijnde dat van den Hertog.

De orde werd door hem ingesteld op zijn bruiloft met Isabella van Portugal, in het jaar 1430.

Naderhand werd deze instelling plechtig herdacht, het getal ridders uitgebreid, en Den Haag mocht zich gelukkig rekenen, dat op 4 Mei 1456 de 9e bijeenkomst binnen zijne poorten (?) mocht plaats vinden.

Behalve deze wapenborden, welke bewaard bleven[1], was eertijds de kerk gevuld met de opgehangen wapens van geslachten, wier familieleden daar begraven werden,

1) ‘Bewaard bleven’ tot in zooverre slechts, dat het reproducties zijn. Met den brand der kerk in 1539 gingen de origineelen verloren. Een verzoek tot het ophangen van namaaksels werd

maar in 't revolutiejaar 1795 werd daarin groote opruiming gehouden. De gelijkmakers, de vrijheidsblazers en de broederschapkweekers konden niet dulden de ijdelheid der menschen, en verloren uit 't oog dat alles ijdelheid is, zelfs de meest democratische gevoelens.

In 1795 waren echter reeds verdwenen de gildeborden, die met afbeeldingen, bijbelspreuken en gedichten prijkten.

Vooral was Dominee J. Vollenhove, anno 1705, zeer sterk in het leveren van die berijmde bijschriften.

Dat op het Noachs- of Wijnkoopersgilde[1] willen we even afschrijven:

't Wynkopers-gilt wil geensints wyken,
Voor andren met een liefde merk
Tot Kerksieraat. Zou dat niet blyken?
Godts wyngaart is zyn dierbre kerk.
Aartsvader Noach liet in 't queken
Van wyngert planten zorg noch vlyt
De nieuwe werelt vroeg ontbreken,
Hier in gevolgt van tydt tot tydt.
De druivetros, met lust gedragen,
Van Eskol, strekte een proefstuk van
Veel zegens, als de Stammen zagen
Verwacht in 't vruchtbre Kanaän.
De wyn dient zieken en gezonden,
Vermeerdert veel heusche tafelvreugt.
Geneest in 't Evangeli wonden,
Heet drank, die Godt en mensch verheugt.
Godts geest eischt wyngebruik voor droeven,
Tot artsny in swaar verdriet.
Godts zoon komt d'eedle wyndruif proeven,
Verheft ook wyn in 't Hoogste Liet.
Te Kana laat hy in 't byzonder
Den Bruiloftsdisch niet onge-eert,
Met wynvreugt, als zyn eerste wonder,
Veel waters, daar, in wyn verkeert.
De Heillant, endeloos te danken,
Is zelf een wynstok, naar zyn woort,
De vroomsten vruchtbre wyngertranken.
Och wiert zyn stem hier recht gehoort,
Zyn les zou lossen wellust stillen,
Die al te sterk en stout van drift,
Godts milde gaaf niet schroomt te spillen,
Veel wyns verkeert in slange-gift.
Hier roept zyn stem noch, dat men kope
Zyn' troostwijn op een wondre wys,
Heel zonder gelt, en sterkt dus hope,
Op nieuwen wyn van hoger prys,
Op 't hoogste Feest van Godt geschonken
Aan heilge gasten, Hemelsch dronken.

Typisch vooral waren de toepasselijke bijbelteksten, in verband met den aard van het gilde.

Op het weversgilde-bord las men o.m. ‘Zy maekten ook de rokken van fyn linnen, van geweven werk’; op het St. Chrispijns- of schoenmakersgilde o.m. ‘Ende de

ingewilligd in 1546, en daaraan hebben we nu de wellicht minder juiste wapenborden van thans te danken. Zie Haagsch Jaarb. voor 1894.

1) Zie vooral de fraaie gildeplaat in het Gemeentemuseum te 's-Gravenhage.

voeten geschoeyt hebbende'; op het Pouliers- of Hoenderverkopersgilde o.m. 'Isaac hadde Esau lief, omdat hy van synen wildvanc at' enz. enz.

Behalve dat de ijdelheid der menschen blijkt door het ophangen der wapens in de kerk, wat belast was, en waardoor een aardig bedrag in de kerke, zegge Gemeentekas, vloeide, sprak zij nog duidelijker door het oprichten van graftomben, en het 'Constigh' versieren ervan.

In 't bijzonder verdient daaronder vermelding de 'heerlyke en overpragtige Tombe of verheven Grafstede' van Jacob Baron van Wassenaar, Heer van Obdam etc., die op 14 Juni 1665, met zijn schip in den zeeslag tegen de Engelschen 'ongelukkig is opgesprongen'.

Het levensgroote beeld van dezen zeeheld staat, in harnas, op de tombe, onder een heerlijk paviljoen, rustende op vier gevlamde zuilen. Aan de vier hoeken ziet men de Dapperheid, de Voorzichtigheid, de Wakkerheid en de Getrouwigheid, door vrouwefiguren voorgesteld.

Verschillende basreliefs versieren de tombe op het voet-

stuk, wijl de gesneuvelde daarin niet begraven ligt, wat ook het staande beeld aangeeft. Indien het stoffelijk overschot der gehuldigden is bijgezet, rust hun beeld in liggende houding daarop.

Dit onderscheid ziet men bijv. op de grafplaats van Philips, Landgraaf van Hessen Philipsthal, en op dat van Van Assendelft.

Dit laatste, thans opgesloten in een kast van de kerkeraadskamer, is helaas zoo verminkt, dat men zou kunnen weenen bij het bezichtigen.

Reeds ten tijde van De Riemer, zooals blijkt uit de afbeelding in zijn Beschrijving van 's Gravenhage gevoegd, waren de beeltenissen van Gerrit van Assendelft en zijne eegade Beatrix van Dalen reeds ergerlijk geschonden, maar zooals de toestand thans is, kan men niet anders dan schande roepen over het gepleegd wandalisme.

Ook moeten we nog melding maken van het heerlijke praalgraf van Philips, Landgraaf van Hessen Philipsthal, schuin achter den merkwaardigen preekstoel; deze laatste is een kunstwerk der 17e eeuw. Vooral leze men het uitstekende boekje van Mr. P. van den Brandeler: de Groote of St. Jacobskerk te 's Gravenhage, in 1893 uitgegeven.

Vergeten we ten slotte niet, op onze rondwandeling even te vertoeven voor den Huygenssteen, en onder verwijzing naar de Huygenshuldiging in het jaar 1897, door den Archivaris der Gemeente op touw gezet en zoo schitterend geslaagd[1)], dankbaar te herdenken de mannen der Vereeniging t. beoef. d. Gesch. v. 's Gravenhage, die èn Constantijn, den vader, èn Christiaan, den zoon, vereeuwigden door de grafplaats dier beroemde mannen aan te wijzen en in herinnering te houden.

Het oude orgel, boven den ingang van de torendeur, een toen ten tijde ‘overheerlyk stuk werks’, en in 1719 reeds aanmerkelijk vergroot, is sedert vervangen.

Opschriften herinnerden eenmaal aan roemrijke feiten uit de geschiedenis: het verslaan der Spaansche Zilvervloot door Piet Hein op 8 September 1628, en het innemen van Wezel en het bemachtigen van 's Hertogenbosch, beide in 1629 door Prins Frederik Hendrik.

Eenmaal was deze kerk ‘na de wyze en 't gebruik der Roomsche in voorige tyden mede opgepropt van schilderyen, beelden en standbeelden’.

De zoogenaamde beeldenstorm van 1566, een vlek op het tot het Protestantisme overgegane volk, deed echter de altaren afbreken of verwoesten, én de kerksieraden meenemen en verstrooien.

De puriteinsche zin wilde naakte wanden en kille, koude tempels. In ons land werden 400 kerken geplunderd, en Den Haag leed geen minder aanstoot en geweld dan eenige andere stad in Holland. Het grauw had het leeuwenaandeel, maar ook beschaafden en ontwikkelden ontzagen zich niet, om de plundering en verwoesting in de hand te werken. Laurens Jacobsz. Reaal verhaalt zelfs, dat, om het volk en de betaalde 12 arbeidsluiden, die voor zeven stuivers werkten, ongestoord hun gang te laten gaan, de kerkdeuren vanwege de overheid door deurwaarders van het Hof en de Schutterij, welke onder de wapenen was geroepen, werden bewaakt.

Een paar malen was deze kerk nog getuige van daden van geweld.

Eerst in 1459.

De wevers, wier gilde een altaar in de kerk had, kwamen in oproer. Zij wilden zich losmaken van alle statuten en ordonnantiën.

1) Zie Haagsch Jaarb. v. 1897, en H.J. v. 1898, de Bijlagen A - D v.h. Voorwerk.

Daartoe trokken zij op, in den laten avond, uit de taveerne, waarin zij bijeengekomen waren en zich moed hadden ingedronken, naar de St. Jacobskerk, braken de ijzeren gildekist open en het geweld was gepleegd; de mannen hadden lijf en goed verbeurd[2].

65 jaar later kwamen de bierdrinkende burgers in verzet, en sloten in de sacristie den Procureur Generaal met zijn substituut en dienaars op.

Het oproertje had al van 1517 af gebroeid.

Men was ontevreden geworden over een Octrooi van Keizer Karel, waarbij die van Den Haag toegestaan was om een dubbelen bieraccijns te heffen. In plaats van 3 grooten per ton moesten nu zes grooten betaald worden.

Toen nu de Procureur Generaal, met zijn gevolg, een schuitevoerder, die den accijns had ontdoken en aan de dorstige Hagenaars het goedkoope bier wilde leveren, trachtte gevangen te nemen, vluchtte deze persoon in de St. Jacobskerk.

De goêgemeente liep te hoop, ontzette den schuitevoerder, en sloot in plaats van dezen de rechterlijke autoriteit in de kerk, waar de nacht werd doorgebracht.

Hiermede niet tevreden, ging het volk naar de gevangenis, waarin eenige oproerigen, door het Hof bij vorige opstootjes ‘geapprehendeert’, waren opgesloten, braken dit gebouw open en gaven aan de gevangenen de vrijheid.

Men vreesde voor een algemeen tumult, en de Stadhouder werd genoodzaakt 300 soldaten uit Delft naar Den Haag te doen optrekken, om het oproer te dempen. Daar de last was verstrekt om geen pardon te geven en de muitelingen neer te schieten, wat met eenigen al ras geschiedde, kwam het Haagsche volk tot inkeer en werd het vergiffenis geschonken, maar ten koste van een boete van 2500 Karels gulden, terwijl ‘de schuldigsten ter nominatie van den Stadhouder Generaal eerlijke reparitie zouden doen’.

De namen der oproerkraaiers, onder wie eenige vrouwen, leeren we kennen uit de akte daarvan opgemaakt. Zij waren Evert, de smid; Joost, de schrijnwerker; Cornelis Adriaensz. van Scheveningen; Heinrik, de snijder; Jan Heinricxz., wiens naam door de straat van dien naam al sedert 1393 bekend is; Jan Doncker; Coentgen Cornelisz.; Geryt Joost Meus, de decker; Frederik, de smid; Dirick Jansz. Vliegen, en Pieter, de schoonsteenveger; Aeltje Wouters dochter; Matte Haddemans, en Marie, Pieter, des timmermans wijf.

Op 20 Aug. van datzelfde jaar, werd, om herhaling te voorkomen, bij plakkaat verboden, dat niemand, uitgezonderd 's Graven officieren, door Den Haag en Haag-Ambacht zouden gaan met eenig wapen. Een voorlooper dus van onze wet van 9 Mei 1890, houdende Verbodsbepalingen tegen het dragen van wapenen (St. bl. No. 81).

Bovendien werden de 2500 Karels gulden nog verhoogd tot 4000, waarvan de Commissarissen over het recollement een aardig duitje in hun zak staken. Maar.... aan de poes komt een graatje toe.

Voortaan dronken de Hagenaars duur bier, gelukkig niet zuur!

De Roomsch Katholieke St. Jacobskerk werd na de hervorming de Groote Kerk der Protestanten.

Rekenen we enkele hage-preekers niet mede, - d.w.z. zij die achter weg en haag predikten, dus heimelijk, - zooals een Petrus Gabriel Schagius, dan noemen we Jan Willemszoon als eerst bekend predikant, met Hieronimus Hortensus. Die beiden konden niet goed met elkaar overweg, waarom zij, om alle plakkaten te voorkomen, naar Castricum en Wassenaar verplaatst werden. Dit gebeurde in 1583. Toen kwam

2) Zie Aagte, des Voldersdochter, door A.J.S.v.R. in H.J. v. 1890.

Bernardus La Faille, en sedert dien tijd hebben honderde predikanten het geestelijk zielenvoedsel aan duizenden Hagenaars verstrekt.

We zouden nog tal van bijzonderheden kunnen mededeelen, maar voor een vluchtig schetsje, dat juist in het zomerseizoen valt, zijn we reeds zwaar genoeg op de hand geweest.

Laten we hopen, dat de Groote Kerk steeds het nut afwerpen zal, dat er van gedacht en verwacht wordt.

A.J.S.v.R.

Miss Cookson uit New-York.
Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee. (*Vervolg van blz.* 331.)

Bij de bezoeken, die hij met haar aflegde, op de bals en partijen, overal waar men haar zag, was men van haar verrukt. Niemand zou haar uit de eenvoudige verschijning van een paar maanden geleden herkend hebben. Gedeeltelijk droegen tot dezen indruk ook

DE CAMPANILE TE VENETIE VÓÓR DE INSTORTING. (Zie blz. 342.)

de prachtige toiletten bij, die zij nu aanhad, maar vóór alles was het de straal van geluk, die op haar gelaat zichtbaar was. Herwarth kon trotsch zijn op zijn bruid; en hij was het ook, hij had haar hartelijk lief. Uit welke duistere gronden deze liefde ook ontstaan was, nu bloeide zij in het volle licht, en was zij het grootste geluk zijns levens geworden.

Zijn geluk? Neen. Een heimelijke worm knaagde eraan. Het was de leugen.

Hoe gaarne had hij haar de waarheid gezegd; maar wat konden daarvan voor hen beiden de gevolgen zijn? Hij moest er niet aan denken.

‘Ik vind, dat ge je rol als gelukkigen bruigom al heel goed speelt,’ had Ottilie op zekeren dag eens tot hem gezegd. Zij geloofde altijd nog, dat zijn liefde huichelarij was, en hij liet haar in dien waan. Zij merkte niets van de kloof die hen scheidde.

Of Von Angern iets van hun geheim wist? Neen. Want hij had er Ottilie niet naar gevraagd, hoewel men hem het verlies van Herwarth's vermogen niet geheim had kunnen houden, daar deze een oogenblikkelijke hulp noodig had; hij had dus de

geheele waarheid gegist, maar er, voornamelijk ter wille van Bell, die zijn beste vriendin geworden was, niet van gesproken.

Het was een sneeuwige dag in Januari. Herwarth begaf zich naar zijn bruid, die hem in de vestibule reeds met ontsteld gelaat tegemoet snelde. Er was een ongeluk gebeurd, de geheimraad had een beroerte gehad, en nu was de dokter er.

‘Wees kalm,’ sprak hij hartelijk en trad in de ziekenkamer, waar Von Angern bleek op zijn bed lag.

De dokter meende dat de zieke zoo spoedig mogelijk naar het Zuiden, naar beneden-Italië, moest vervoerd worden.

Ottilie was zeer opgewonden. Zulk een reis, in 't midden van den winter, met een zieken man! Bell sprak ervan om mee te gaan, mogelijk dat Herwarth hen kon vergezellen; maar deze verklaarde, met het oog op zijn huwelijk, nu geen verlof te kunnen aanvragen.

‘Ik vind ook zulk gezelschap niet raadzaam,’ sprak de dokter; ‘de geheimraad heeft absolute rust noodig. Ik zal u een vertrouwd persoon zenden, die met u mee kan gaan, mevrouw!’

Maar wat moest er van Bell worden, als Ottilie vertrok? Herwarth wilde niet dat zij alleen zou blijven. Hij telegrafeerde dus aan Karla, die twee dagen na het vertrek van den geheimraad en zijn vrouw aankwam. De beide meisjes waren nu met de bedienden, en een dame van gezelschap, die Bell voor zich engageerde, alleen.

Herwarth voelde zich door het vertrek van Ottilie verlicht; hij had nu geen enkelen getuige meer van zijn geheim, die zich tusschen hem en zijn bruid stelde, en ook Bell voelde er zich gelukkig door.

Op zekeren dag trof hij Karla alleen thuis. Bell had

zich, om boodschappen te doen, naar de stad begeven.

‘Wil ik je eens vertellen, wat zij is gaan doen?’ vroeg Karla. ‘Zij is een van die hoeden gaan koopen, die gij zoo mooi vindt.’ En, als moest zij uiting geven aan haar gevoel, sloeg zij de armen om zijn hals en fluisterde: ‘Zij houdt zooveel van je, ze is toch zoo lief!’

De donkere wolk verscheen weer op zijn voorhoofd, en hij mompelde: ‘Ik ben harer niet waard.’

‘Wat meen je?’ vroeg Karla, want zij begreep hem niet.

Hij gaf geen antwoord, maar Karla meende daaruit af te moeten leiden, dat hij, zooals ze op de kostschool wel in romans gelezen had, vroeger reeds andere meisjes had liefgehad.

Toen Bell dus thuiskwam, sprak zij: ‘Raad eens wat Herwarth mij gezegd heeft? “Hij is je niet waard.” Wil ik je eens zeggen, wat hij daarmee bedoelt? Dat hij voor jou al andere meisjes bemind heeft. Je moet er niet jaloersch om zijn, 't is juist een bewijs, hoeveel hij van je houdt.’

Werktuiglijk luisterde Bell naar het kinderlijk gesprek; maar toen zij er den volgenden dag nog eens over nadacht, toen zij de woorden ‘hij is je niet waard’ niet vergeten kon, begon zij eenige achterdocht te krijgen. Als Ottilie haar eens werkelijk verraden had, en hij haar bedroog...

Maar, weg met die gedachte! Was zijn liefde niet zoo klaar als de zon? ‘Vergeef me,’ fluisterde zij in gedachten den geliefde toe, als ware zij eene zondares.

Zij had geen geheim meer voor hem; ook had zij hem verteld van Fred, en hoe verliefd hij op haar geweest was.

‘Dat verwondert mij niet,’ had zijn antwoord geklonken, terwijl hij haar in zijn armen sloot.

Fred had haar, toen zij hem haar verloving aankondigde, een brief van gelukwensching gezonden. ‘Wat komt het er voor mij op aan? als gij maar gelukkig zijt,’ had hij geschreven. ‘Verlang evenwel niet van mij, dat ik op je bruiloft zal komen. Ik wil je echtgenoot niet zien, want ik zou hem haten.’

Zij had hem hierop vriendelijk geantwoord, dat hij verstandig zijn moest en naar een ander omzien. Een jongen man zooals hij, rijk, gezond, met een knap uiterlijk, stond de heele wereld open.

Op dit schrijven had hij niet geantwoord; misschien wel had hij haar raad gevolgd.

Ook van Ottilie kwamen geregeld brieven, waarbij de geheimraad aan het slot altijd eenige regels schreef. De toestand van den zieke was niet vóór- maar ook niet achteruitgegaan.

Ottilie's brieven waren meestal aan de beide verloofden gericht, maar er kwamen er ook voor Herwarth alleen. Daarin schreef zij, hoe zij zich verveelde, en dat zij gaarne de ziekenkamer eens ontvluchten zou - naar hem. ‘Mijn eenige troost is evenwel, dat jij er evenveel onder lijden zult als wij, want ook mijn man verlangt naar je. Goed dat ge in Karla iemand vindt, bij wie je van je bruigomsplichten eens kunt uitrusten.’

Zij bleef bij hare meening, dat hij niet van Bell hield; nu, hij zou de laatste zijn, om haar hieromtrent de waarheid te zeggen.

Eindelijk op een dag in Maart, toen de sneeuwklokjes hun kopjes reeds uit de aarde staken, kwam de keizerlijke toestemming.

‘Morgen gaan wij naar het stadhuis!’ riep Herwarth jubelend tot Bell.

Maar zoo gauw ging het niet. Er moest nog te veel geregeld worden; en daar Ottilie niet thuis was, die de plichten als bruidsmoeder bij Bell moest waarnemen, was Herwarth op de gedachte gekomen, dat het huwelijk niet te Berlijn, maar te Wiesbaden, bij een vriendin zijner moeder, zou plaats hebben, en Bell keurde dit plan goed.

De viooltjes en sneeuwklokjes waren reeds lang uitgebloeid en ook de tulpen en hyacinten verdorden op de villa van den geheimraad, toen op een mooien morgen een heer met drie dames op het station te Wiesbaden uitstapten.

Het waren Herwarth met zijn bruid, zijn zuster Karla en miss Armstrong, Bell's dame van gezelschap, die allerhartelijkst ontvangen werden door een oude dame, de weduwe van excellentie Büsching. Na de begroeting begaf men zich naar het hotel.

Den volgenden dag zou het huwelijk voltrokken worden.

Door citroenen- en oranjeboomen omgeven, met den blik naar de Blauwe Golf en de rookzuilen van den Vesuvius en Napels, verheft zich aan het strand het hotel de Casa di San Giorgio. Hier op de eerste verdieping had Ottilie met haar zieken man haar intrek genomen.

De geheimraad, die nu zijn bed niet meer verliet, - hij had dit op rollen laten maken - had zich op het ruime, overdekte balkon laten schuiven, en naast hem zat Ottilie met een courant in de hand. De oogen van den geheimraad waren niet op het prachtige panorama vóór hem gericht, hij was met zijn gedachten in de ver verwijderde stad in het Noorden.

‘Nu wordt het in Duitschland lente,’ sprak hij, ‘en nu vieren zij bruiloft. Wat jammer, Otti, dat je er niet bij kunt zijn.’

Slechts haar oogen waren op het papier gericht; met haar gedachten was zij bij het bruidspaar, evenals hij. Zij zag hen voor het altaar staan. De dag was aangebroken, die hem voor altijd aan haar zou ontrukken, die hem tot den echtgenoot van een ander maakte. Zij had gedacht, het zonder smart te kunnen dragen, omdat het zijn redding gold, en hij hield immers niet van die andere. En toch was het haar nu, als kostte het haar een stuk van haar leven. Waarom moest Bell de gelukkige zijn en niet zij? Wat zij zich tot nu toe niet had willen bekennen, begreep zij nu: zij was jaloersch op Bell, ze begon haar zelfs te haten.

De zieke man naast haar raadde misschien haar gedachten, maar hij zweeg. Het was hem van avond zoo vreemd te moede; het scheen hem toe, of hij het laatste wat er te regelen viel, nu moest afdoen.

‘Otti,’ sprak hij na een pauze, ‘ik zou vandaag voor de tweede maal eens een vraag aan je willen richten. Destijds, toen Herwarth Bell ten huwelijk vroeg, hadt je hem toen haar geheim verraden? Zeg mij de waarheid.’

‘Ja,’ kwam het na een oogenblik zwijgens toonloos over haar lippen.

Hij zag hoe aangedaan zij was, hoe zij leed.

‘Ik dacht het wel,’ klonk zijn antwoord. ‘Arme Bell! Dus enkel speculatie. En zij vertrouwde...’

Hij sprak niet verder. Zijn stem ging plotseling in fluisteren over, hij viel in zijn kussen terug, zijn hand greep naar zijn hart, en een vale kleur overtoog zijn gelaat.

‘Herman!’ riep zij uit.

De oppasser snelde toe en haalde den dokter. Maar deze kon slechts den dood constateeren: een hartverlamming had een einde aan zijn leven gemaakt.

Ottilie knielde voor den doode, en met zijn uitgeteerde, koude hand in de hare, liet zij haar tranen den vrijen loop, nu eerst voelde zij, wat zij in den overledene verloren had.

De volgende morgen kwam. Den doode had men reeds in een snel in gereedheid gebrachte kist gelegd, en Ottilie begreep, dat het beste was zich niet aan haar droefheid over te geven, daar er veel te regelen viel. Allereerst telegrafeerde zij aan Herwarth naar Berlijn, want zij stelde zich voor dat het bruidspaar nog niet in Wiesbaden zijn zou.

Maar wat was dat, welke gedachte jubelde daar in haar op, terwijl de doode voor haar lag? Nu mocht zij hem liefhebben, niet als bloedverwant, niet als vriendin, neen, als vrouw. Het lot had het zoo gewild en hem nog op het

laatste oogenblik voor haar gered. Nog was hij niet getrouwd. Zijn vrouw moest rijk zijn, en nu was zij rijk! Háár beminde hij, niet die andere vrouw. Haar telegram bracht hem niet den dood, maar het leven. Maar kon hij op het laatste oogenblik nog van zijn huwelijk met Bell afzien?

Ja, stellig, en al waren er ook duizend ketenen meer, die hem bonden, hij zou ze weten te verbreken om zich vrij te maken, vrij voor haar. Slechts één ding was noodig: zich zoo snel mogelijk tot hem begeven. Zou hij haar al niet wachten? En breidde de ontslapene niet zelf zijn handen zegenend over hen uit? Had hij niet zelf hun verbintenis gewild? Nu was zijn wensch vervuld.

Zou zij het lijk eerst naar Duitschland laten brengen? Dan kon zij eerst over drie, vier dagen vertrekken. Maar of hij nu hier of in Berlijn begraven werd; zooals zij haar man gekend had, zou het hem volkomen onverschillig geweest zijn.

Nog aan den avond van denzelfden dag had, volgens de gebruiken van het land, de begrafenis plaats, en dienzelfden nacht vertrok Ottilie naar Berlijn.

Eigenlijk had zij van Herwarth een antwoord op haar telegram verwacht, maar wie weet wanneer hij het ontvangen had. Van Milaan uit zond zij hem een tweede telegram, waarin zij verzocht haar te Berlijn te komen afhalen. En steeds rolde de trein voort. Achter haar lag het versch gedolven graf; vóór haar het leven, het geluk.

VI.

Mevrouw Büsching had voor de bruiloft, die in alle stilte gevierd zou worden, zoo goed gezorgd, dat het bruidspaar zich om niets meer te bekommeren had. Zij was de beste vriendin van Herwarth's moeder geweest, en hield zeer veel van Herwarth en zijn zusje, die zij reeds als klein kind gekend had; ook Bell slaagde er spoedig in hare liefde te winnen.

Het geheele feest zou bestaan in een diner na het huwelijk, waarna zich het bruidspaar dadelijk op reis zou begeven, het eerst naar de Riviera. Als gasten waren slechts aanwezig twee echtparen, die aan de familie Schöneck verwant waren, en van Bell's kant de Amerikaansche consul, die voor een deel voor haar zaken gezorgd had en de invitatie, die hij als dank voor zijn zorgen kreeg, met genoegen aannam.

Bell zag er in haar witte bruidsjapon bizonder goed uit, en Herwarth, in zijn gala-uniform, was een bruigom haar ten volle waardig.

Het bruiloftsmaal had in de opgewektste stemming plaats, en het was reeds laat in den namiddag toen men afscheidnam, daar het jonge paar zich moest gaan verkleeden.

Herwarth was op zijn kamer; hij deed zijn nieuw grijs reispak aan. Bell had natuurlijk langer werk voor haar toilet, en hij moest dus wachten, tot zij klaar was. Juist deed hij zich voor den spiegel zijn das om, toen er geklopt werd. Het was een kellner, die hem zei, dat er een dame was, die hem wenschte te spreken.

‘Een dame?’ vroeg Herwarth verbaasd.

‘Ja, het was niet noodig haar naam te zeggen, meende zij.’

‘Ik kom dadelijk.’

Hij brak zich niet het hoofd over deze dame; waarschijnlijk was het iemand van een liefdadigheidsvereeniging, die van den bruigom, naar aanleiding van dezen feestdag, een bijdrage kwam vragen.

De kellner had de dame in de kleine eetzaal gelaten. Het was dezelfde kamer waar men gedineerd had; op tafel stonden nog de resten, de halfgevulde wijnflesschen, het zilver, de bloemen enz.

De dame was geheel in 't zwart, het was Ottilie.

Toen zij in Berlijn kwam en op het perron tevergeefs naar Herwarth uitkeek, ging zij naar zijn woning, waar de portier haar vertelde, dat mijnheer naar Wiesbaden was om te trouwen. Haar beide telegrammen lagen er nog ongeopend. De baron, zoo zei de man, had bevolen dat hij zijn trouwdag in volkomen rust wilde doorbrengen; er mocht hem zelfs niets nagezonden worden, en daarom had hij ook zijn adres te Wiesbaden niet achtergelaten. Eerst na het huwelijk zou hij bericht zenden.

‘Weet ge ook, wanneer de baron trouwt?’ vroeg Ottilie.

‘Neen, mevrouw!’ klonk het antwoord.

Met den eersten sneltrein vertrok zij naar Wiesbaden. Nu eerst begreep zij, dat zij zich tot mevrouw Büsching had moeten wenden, en dat deed zij ook, zoodra zij te Wiesbaden aankwam. Nu was zij er geweest en had daar vernomen, dat het te laat, dat hij getrouwd was!

‘Neen, neen, het is niet te laat. Het kan niet te laat zijn!’ Nu haar man dood was en er niets meer tot vervulling van haar wensch in den weg stond, zou zij alles trotseeren.

Wat bleef hij lang weg. Had zij slechts haar naam genoemd, dan was hij stellig tot haar gesneld.

De deur ging open.

‘Ottilie.’

‘Herwarth.’

Zij liep op hem toe, terwijl hij verschrikt staan bleef. Wat beduidde die zwarte japon?

‘Ottilie, ben jij het! Is je man...?’

‘Ja, hij is dood, ik ben weduwe!’

‘Hij is dus uit zijn lijden,’ sprak hij geroerd. ‘Ottilie, hij heeft je zeer liefgehad en jij hem. Waarom heb je mij, heb je ons niet getelegrafeerd?’

Zij legde hem alles uit.

Hij knikte stom. Slechts droefheid om den overledene vervulde hem en geen ander gevoel.

‘Wat Bell ervan zeggen zal - ook zij hield zooveel van hem. En nog wel op onzen trouwdag,’ mompelde hij.

Was dat alles wat hij te zeggen had? Begreep hij het gebeurde niet? Zoo kalm kon hij blijven? Maar was alles hem dan niet duidelijk?

‘Ik moet met je alleen zijn, geheel alleen,’ fluisterde zij. ‘Kunnen we hier ongestoord zijn?’

‘Ik denk het wel. Maar ga zitten, je ziet er zoo opgewonden uit. Ik zal je een glas wijn geven.’

Hij wilde haar een stoel geven, maar zij bleef voor hem staan.

‘Ik ben niet moe en ook niet opgewonden,’ antwoordde zij. ‘Begrijp je mij dan niet, Herwarth? Ik ben thans vrij. Moet ik je nog zeggen waarom ik hem zoo gauw liet begraven? Voel je dan niet dat ik haast had bij je te komen, vóór het te laat was. Herwarth, begrijp je me nu?’

Ja, hij begreep haar, en wat hem haar woorden niet zeiden, dat bemerkte hij wel uit haar toon van spreken. Van het graf van haar echtgenoot was zij hierheen komen snellen, in de hoop, dat zijn huwelijk nog niet voltrokken was, om Bell's plaats te

kunnen innemen. Maar zij wist ook niet dat hij Bell liefhad en Bell alleen, en hij had niet den moed het haar te zeggen.

'Ottilie,' sprak hij zacht, 'mijn huwelijk is voltrokken, ge komt te laat.'

'Herwarth,' fluisterde zij, buiten zichzelve, zonder zijn antwoord af te wachten, 'Herwarth, wij geven elkaar niet op.'

Hij trad een schrede terug, gloeiend rood wordend.

'Ottilie, nu begrijp ik je volstrekt niet meer, wat kan er nu nog gebeuren?'

'Wat er nu nog gebeuren kan? Vraag je dat nog? Je moet je vrijheid van Bell terug verlangen.'

En om tijd te winnen vroeg hij: 'Hoe bedoel je dat?'

'Er zal toch wel een middel te vinden zijn, om je weer te laten scheiden.'

'Maar dat kan je geen ernst zijn.'

'Waarom niet?'

'Omdat een scheiding een schandaal zou veroorzaken, en afgezien van alle andere dingen, moet je toch aan mijn positie denken.'

Zij staarde hem aan. 'Gij spreekt van je positie en ik van - onze liefde; of heb je me niet meer lief?'

Eindelijk kwam het over haar lippen.

'Ottilie,' antwoordde hij, ziende dat hij nu de waarheid moest zeggen, 'Bell heb ik bedrogen; ik wil het jou niet doen, ik heb Bell lief.'

Het was haar als werd zij door een kogel getroffen. Zij wankelde, hij moest haar opvangen en op een stoel neerzetten.

'Ja, Ottilie, ik heb Bell van ganscher harte lief. In den beginne heb ik haar bedrogen door liefde te huichelen, maar niets kan ons nu meer scheiden. Het verleden is afgedaan. Ik smeek je laat het zoo zijn.'

'En mij?' ging zij na een pauze voort, 'mij heb je vergeten?'

'Je vergeten, Ottilie?' sprak hij. 'Me dunkt we kennen onze gevoelens voor elkaar wel beter. Toen ik student was maakte ik je het hof; jij als half rijp bakvischje vond dat wel aardig. Ik ging weg en je trouwde. Na een lange scheiding zagen wij elkaar terug. Jij hadt een doodzieken echtgenoot en ik - een leeg hart. Het was geen liefde die toen over ons kwam, slechts de herinnering uit onze jeugd, slechts vriendschap. Ga dat bij je zelf eens na, en zeg dan of ik gelijk heb of niet?'

Ottilie stond op. 'Neen,' riep zij hem toe, 'het is niet waar, je liegt.'

'Ottilie!'

En met een van hartstocht bevende stem, alles vergetend, ging zij voort: 'Ik heb je lief, versta je me, ik laat je niet meer vrij.'

(*Wordt vervolgd.*)

De hofhouding van den President van Frankrijk. Met illustratiën.

Den 14den van de vorige maand heeft Frankrijk met groote praal weer zijn nationaal feest gevierd. Bij deze gelegenheid komt men er als van zelf toe zich de rij van mannen voor den geest te halen, die geroepen waren sedert het nu twee-en-dertig-jarig bestaan van de derde republiek de belangen van het land als staatsopperhoofd te leiden.

Thiers, de eerste president der derde Fransche republiek, bleef ook als hoofd van den Staat nog eerste Minister. Een bizonder vlijtig en arbeidzaam mensch, deed hij alles zelf - alles en nog wat, zouden we hier in Nederland zeggen. Als volksvertegenwoordiger gunde hij zich geen tijd. Hij werkte in zijn kabinet en leidde alle staatszaken, maar het publiek kreeg hem niet te zien, en van optreden in het openbaar was maar bij uitzondering sprake.

HET ELYSÉE-PALEIS VAN DEN TUIN UIT GEZIEN.

Onder zijn opvolger Mac-Mahon veranderde die toestand eenigszins, maar niet veel. Wel is waar kwam het den maarschalk niet in de gedachte zich aan zijn schrijftafel te zetten, om hier acht of tien uur te werken, maar hij hield zich bezig met het onderteekenen van de vele stukken, die inkwamen, en liet zijn ministers doen wat hij zelf eigenlijk verrichten moest. Voor 't overige evenwel was en bleef hij soldaat, die zich hoe minder hoe liever met de civiele zaken bemoeide.

Alle feestelijkheden en partijen, die hij met zijn tegenwoordigheid moest vereeren, boezemden hem den grootsten afkeer in. Onder de afgezanten en senatoren had hij vele vijanden, wat alleen toe te schrijven was aan de groote schuchterheid, die de maarschalk bij elke gelegenheid aan den dag legde en die hem slechts verliet als hij onder zijn soldaten was, troepen inspecteerde of zich met andere militaire zaken bezighield.

De derde president, Jules Grévy, haatte alle optreden in het openbaar, minder uit schuchterheid dan wel omdat hij zich tusschen zijn vier muren het aangenaamst gevoelde. Met hem kon het publiek dus al evenmin voeling krijgen als met zijn beide voorgangers.

Carnot vertoonde zich meermalen aan het publiek, maar was dan zoo deftig en correct, dat hij de Franschen niet voor zich innam.

Casimir Périer trad zoo spoedig af, dat men niet den tijd had hem te leeren kennen.

Voor Félix Faure bestond zijn ambt hoofdzakelijk in uiterlijk vertoon, en hij leefde steeds in een roes van partijen, feesten, bals, diners enz., zoodat hij onder de groote menigte de populairste president was.

Emil Loubet is wel de eerste president der derde repu-

bliek, die zijn plichten als volksvertegenwoordiger met kalme nauwgezetheid waarneemt, die niet overdrijft en op die wijze de sympathie van alle kringen gewonnen heeft, zoodat

LOUBET. DE PRESIDENT DECOREERT EEN OFFICIER.

hij wel de eerste president zal zijn, die het Fransche volk na aan het hart ligt. Zijn kalme en toch vriendelijke waardigheid, waarmee hij bij feestelijke gelegenheden optreedt, heeft indruk gemaakt op de lieden, die eerst met Felix Faure dweepten.

Het gebeurde eens in het Odéon, weinige maanden vóór den dood van Faure, dat de president had laten weten, dat hij de komedie zou bezoeken. Om deze reden werd de voorstelling een half uur verschoven en nam eerst een aanvang toen op de tonen der Marsellaise en omgeven door een schaar soldaten en stedelijke gardisten de president zijn plaats had ingenomen.

Een halfjaar later kon men Loubet kalm en eenvoudig met vrouw en zoon in het Théatre Français zien verschijnen, zonder Marseillaise, zonder gardisten, zonder vooruit zijn komst aangekondigd te hebben en zonder daardoor stoornis in de voorstelling teweeg te brengen. Alle dagen kan men Loubet in de Champs-Elysées of in den tuin der Tuilerieën tegenkomen, waar hij met zijn zoon, een zijner secretarissen of een of anderen paleisbeambte wandelt, en de groeten van de voorbijgangers vriendelijk beantwoordt. Ook is het onder leiding zijner echtgenoote op het Elysée veel aangenamer en gezelliger geworden dan ten tijde van president Faure.

Het paleis der Fransche presidenten is niet mooier of grooter dan de woningen van honderden of zelfs duizenden rijke lieden te Parijs. Met zijn tuin beslaat het Elysée-paleis een groot vierkant, dat door de straten St. Honoré, Elysée, Marigni en Gabriël ingesloten wordt en door laatstgenoemde straat in directe verbinding staat met de Avenue des Champs Elysées, de prachtigste straat der wereld. De voorkant van het paleis ligt aan de nauwe en niet majestueuze Rue St. Honoré, terwijl de tuin aan de Avenue Gabriël grenst.

Eerst sedert eenige jaren is er een mooie poort in den tuinmuur gebroken, waardoor de president in de gelegenheid gekomen is ook van deze zijde zijn paleis te betreden of te verlaten. Deze ingang wordt evenwel bij officieele gelegenheden niet gebruikt, daar de rijtuigen der genoodigden door een poort in de Avenue Marigni in een voorhof komen, van waaruit een statige en breede trap naar de ontvangkamers op de eerste verdieping leidt. Een bizonder aantrekkelijk beeld vormt dit binnenhof op dagen van groote recepties, of als de ministers op het Elysée komen vergaderen en hun elegante equipages in den voorhof op hen wachten. De zalen in het Elysée zijn rijk en voornaam, maar niet met bijzondere pracht ingericht, en ook in omvang zijn zij minder dan vele andere Parijsche salons.

Een groote aantrekkelijkheid van het Elysée-paleis is de heerlijke, met honderdjarige reuzenboomen beplante tuin, waarin de president zoowel als zijn echtgenoote hun intiemere zomerrecepties en garden-parties geven.

Wie niet tot deze feestelijkheden toegelaten wordt, kan zich er mee tevredenstellen de gasten te zien komen of den president en zijn hofstoet te zien uitrijden. Het laatste geschiedt

MEVR. LOUBET. LOUBET. ONTVANGST VAN GASTEN IN DEN TUIN VAN HET ELYSÉE.

bij officieele gelegenheden; dan begeeft president Loubet zich op weg, voorafgegaan door een voorrijder en omringd van generaals in schitterende uniformen, met postillons op de equipages, met lakeien en dienaars en soldaten van de republikeinsche garde, en is het een geschitter en geflikker, dat de oogen den toeschouwers er pijn van doen. En in al die pracht ziet president Loubet er zelf zoo eenvoudig en kalm uit, dat men den hartewensch van zijn voorgangers, die absoluut een mooie uniform hebben en den zwarten rok wilden afleggen, kan begrijpen. Intusschen is de kleeding nog altijd de zwarte rok, en de natuurlijke welwillendheid, waarmee president Loubet zijn feestreden houdt, officieren decoreert en vreemde diplomaten en potentaten ontvangt, staat den president eener republiek wellicht beter dan de door Felix Faure uitgedachte, met goudborduursel overladen rok gedaan zou hebben. President Faure, die een groot en statig man was, had de schitterende uniform wellicht zeer goed gestaan, maar Thiers, Grévy en Loubet hadden hoogstwaarschijnlijk in zulk een kleeding er eer comisch dan verheven uitgezien.

Het instorten der Campanile te Venetië.

Meer dan de gewichtigste politieke gebeurtenissen heeft in den laatsten tijd het instorten van den toren der St. Marcuskerk, te Venetië, de gemoederen der beschaafde wereld in beweging gebracht. Het St. Marcusplein in de lagunestad, met zijn Basilica en Campanile, is een soort van kenmerk van Italië. Daarbij komt het er minder op aan, of de Campanile werkelijk mooi was, in ieder geval was zij eenig in haar soort. Haar ongewone hoogte - zij was bijna 100 meter lang - gaf haar een slank aanzien, terwijl zij zoo ruim was, dat men de 37 scheeve vlakken, die inplaats van trappen waren aangebracht, op kon rijden; iets wat behalve minder beroemde persoonlijkheden, ook Napoleon Buonaparte gedaan heeft, en vóór dezen reeds Hendrik de Vierde, koning van Frankrijk. Deze klokketoren behoort tot een der oudste bouwwerken uit de Christelijke jaartelling, want meer dan duizend jaren liggen tusschen zijn geboorte en zijn treurig uiteinde. In het jaar 888 werd er met bouwen begonnen, en er verliepen bijna driehonderd jaar voor zijn voltooiïng in het jaar 1178. De levende generatie heeft hem niet gekend in de gedaante, die hij toen had, want op het eind van de 14de eeuw brandde het bovenste deel af, en na de restauratie werd in het begin der 16de eeuw nog iets eraan veranderd.

In dien tijd bezat hij ook de als windvaan dienst doende, vijf meter hooge engelenfiguur, uit verguld koper. Zoo hebben hem duizenden en nog eens duizenden gezien en bewonderd, van het water uit, of van het land af; zij zijn uitgestegen, om van zijn hoogte af een blik te slaan op de lagunestad en de daarachter liggende vlakten en de daarvoor liggende zee. Maar daarmee is het nu gedaan, zij het niet voor immer, dan toch voor langen tijd.

De Campanile heeft opgehouden te bestaan. Dit wordt niet alleen in Venetië, maar ook in geheel Italië als een nationale ramp beschouwd, en nauwelijk was de tijding van het instorten tot het publiek doorgedrongen, of men vroeg wie de schuldige was. Ja, men heeft niet alleen de schuldigen gezocht, maar ze ook werkelijk gevonden, alsof niet in werkelijkheid alleen de tijd en de eeuwenlange inwerking van meteorologische en geologische gebeurtenissen schuld aan het ongeluk hebben. Nu worden de beambten, die met het toezicht belast waren, verantwoordelijk gesteld, alsof zij aardbevingen en inzinking van den bodem hadden kunnen voorkomen. Als men onpartijdig in zijn oordeel is, komt hen veeleer een woord van lof toe, want zij hebben het naderen van het onheil te juister tijd aangekondigd. Zij hebben waargenomen dat er iets niet met den toren in orde was, reeds zoolang vooruit, dat bouwkundigen er nog over konden redetwisten of er nog hulp mogelijk was of niet. Niemand kon zeggen of het aanbrengen van stutten den toren nog niet jaren lang staande had kunnen houden, maar ook niemand kan het tegendeel bewijzen. Menschenwerk is nu eenmaal niet voor de eeuwigheid gemaakt, en het is meer dan waarschijnlijk dat de instorting van den klokketoren, ook al waren alle denkbare voorzorgsmaatregelen genomen, wel verschoven maar niet voorkomen had kunnen worden. Eenige geleerden zijn zelfs in de meening, dat geheel Venetië ten ondergang gedoemd is. Men behoeft evenwel die pessimistische opvatting niet te deelen, ook al is men er van overtuigd, dat de instorting der Campanile niet voorkomen had kunnen worden.

Wat de ramp nog vergroot, is, dat de toren bij het instorten de Lagetta des Sansovino, die tegen hem aanstond, vernield heeft. Dit prachtige marmeren gebouw was in zijn geheel een waar kunstwerk. Jammer genoeg zijn met dit prachtwerk van architectuur ook kunstschatten van hooge waarde, die er in geborgen waren, voor altijd verloren gegaan.

Men kan zich voorstellen welk een groot verlies dit voor de Venetiërs, ja voor geheel Italië is, en bij hun verdriet hierover verliezen zij geheel de gelukkige omstandigheid uit het oog, dat bij dit onheil geen enkel menschenleven verloren ging.

Al het andere is gemakkelijk te vervangen en de Campanile zal herbouwd worden. De offervaardigheid der Italianen kwam bij deze gelegenheid ten volle uit. Zoodra was men niet besloten den toren weer op te bouwen, of nog geen 24 uur later had men een som van 1 millioen lire voor dit doel bij elkaar, terwijl ook de koning, Victor Emanuel, een waarlijk vorstelijke bijdrage deed.

Een telegram.
Blijspel in één bedrijf

Personen: ROB en MINA (zijn vrouw).

Het tooneel stelt voor een huiskamer, nagenoeg duister; alleen één gaslicht brandt nog. Rob loopt ongeduldig heen en weer; hij is gereed uit te gaan en eenigszins deftig gekleed.

ROB.

Kom nu, Mientje! Kom nul 't Is verschrikkelijk zoolang als jullie vrouwen altijd bezig bent met allerlei kleinigheden. Wij zullen laat genoeg aankomen.

MINA

(komt binnen, zij is bezig hare handschoenen aan te doen).

Nu ja, op zoo'n vijf minuten komt het niet aan. Ik sta zoo vreeselijk met die handschoenen te tobben. Zij zijn bepaald een kwart nummertje te klein.

ROB.

Had ze dan wat grooter genomen.

MINA.

Maar man, ik heb altijd dit nummer. Maar er kan wel een verkeerd op gestaan hebben.

ROB.

Och kom! Ben je klaar?

MINA.

Neen, nog niet, pas een! Och toe, doe jij die knoopjes eens vast. Hier is een haakje.

ROB.

Heer in den hemel, wat een nauwe handschoenen. Als die niet barsten, laat ik me hangen. Met geen mogelijkheid kan ik dat knoopje vastkrijgen. Zie daar, huup! huup!

MINA.
Au, au!

(trekt haar hand los.)

ROB.
Maar vrouw, hoe kan je nu toch zoo dom zijn? Trek je andere aan.

MINA.
Ik kan toch niet met oude handschoenen bij de Petersens komen. Je weet, er is nogal werk gemaakt van dezen avond, 't zal er nogal grootscheeps toegaan.

(Ondertusschen probeert ze zelf het knoopje vast te maken.)

ROB.
Nu ja, maar schiet dan wat op, want wij komen er zoo nooit.

MINA

(zenuwachtig aan het haakje rukkend).

Nu moet je mij niet zoo haasten, want dan kan ik in 't geheel niet voortmaken.

ROB.
Waarom ook niet een half uur vroeger begonnen met je aan te kleeden. 't Is ook altijd op 't nippertje.

MINA.
Stil maar, wij behoeven toch niet met den trein mee. En een rijtuig hebben wij ook niet.

ROB.
Maar 't is al halfnegen, en acht uur werden wij verwacht. Waarom moet het ook altijd zoo laat worden?

MINA.
Och, ik kan er immers niets aan doen. Dat knoopje wil niet vast

(rukt nog eens, waarna het afbreekt)

. Och lieve hemel, 't vliegt er af!

(Raapt het op en trekt den handschoen weer uit.)

ROB.
Wel allemachtig, wat ga je nu doen?

MINA.
Even aanzetten.

ROB

(maakt een ongeduldige beweging en laat zich moedeloos op een stoel zakken).

MINA.
Nu, 't is direct gedaan.

(Zij neemt naald en draad en zet het knoopje er aan.)

ROB.
Dat is nu het tweede ongeluk. Wat zal het derde zijn! Eerst weigert het slot van je toilettafel en staan we een kwartier te tobben om dat open te krijgen, nu een knoopje van je handschoen, en begint de geschiedenis van het aantrekken van voren af aan. Wat zal het derde zijn?

MINA.
Man, wind je niet zoo op. Daar kan immers niemand

wat aan doen. Ziezoo, 't is alweer klaar. Nu nog eens aangetrokken. Ha, 't gaat al gemakkelijker.

ROB.
Maar, we komen niet wegl En ik krijg het zoo warm in die jas, met die handschoenen aan. Ik sta al een half uur gekleed en gereed.

MINA.
Nu deze nog en dan ben ik klaar.

ROB.
Eindelijk, en toch ben ik niet gerust vóór we eenmaal goed en wel de deur uit zijn.

MINA.
Deze gaat veel gemakkelijker. Kijk eens aan, al klaar. Maak jij nu nog even dat knoopje vast. Eén maar!

ROB.
Kan dat er ook niet afspringen?

MINA.
Neen, neen! Voorzichtig maar. Mooi zoo, dank je wel, mannetje. Heeft de meid het licht in de keuken uitgedraaid toen ze wegging?

ROB.
Jawel! Gaan we nu, 't is bij negen.

(Met de hand aan 't gaskraantje.)

MINA.
En is alles goed gesloten?

ROB.
Jawel! Toe nu, ga jij maar vooruit. Dan draai ik het licht uit. Klaar?

MINA.
Ja.

(Er wordt gebeld.)

Wat nu nog!

ROB.
Het derde ongeluk. Och, och, waren we maar weg geweest.

(Gaat naar de voordeur.)

MINA.
Wat kan dat nu nog wezen?

(Zet zich.)

Als er iemand is, moest Rob maar zeggen dat we uit moeten. Men zal het trouwens wel zien.

(Loopt zenuwachtig heen en weer.)

Wel?

Rob

(komt opgewonden met een telegram binnen).

Heb ik het niet gezegd!

Mina.
Een telegram?

Rob

(maakt het open).

Wat nu nog!

(Leest.)

Breng voor mijn vertrek naar Azië jullui nog een kort bezoek met trein 9 uur. Reis morgenochtend af. Wil gaarne logeeren. Jan.

(Spreekt.)

Mijn beste vriend Jan! Ja, hij zou dezer dagen voor een paar jaar naar China vertrekken.

(Wanhopig.)

Heb ik het niet gezegd? Nu kunnen we thuisblijven.

Mina.
Maar man, telegrafeer hem af.

Rob.
Ja, waarheen? Dit telegram is aan 't station te Amsterdam aangenomen. Hij is buitendien al lang onderweg; over een half uur kan hij hier zijn.

Mina.
Maar laten wij houden of wij al weg waren.

Rob.
Ja, die is mooi. En het ontvangbewijs van het telegram. Men stopt toch geen telegram in de brievenbus. En buitendien, om mijn besten vriend op zoo'n manier voor een gesloten deur te laten komen, vind ik verre van netjes.

Mina.

Maar waarom telegrafeert hij niet wat vroeger?

Rob.
Och, dat kan ik mij best begrijpen. Hij heeft natuurlijk ontzettend veel dingen aan zijn hoofd deze dagen. Als je voor eenige jaren naar Azië vertrekt, zijn er een boel beschikkingen te maken. En toen is hem op het laatste oogenblik in zijn gedachten gekomen dat hij van ons nog geen afscheid genomen had en nu wil hij den laatsten avond voor een leven vol moeiten en lasten, dat hij tegemoet gaat, nog eens rustig, op zijn gemak pratend over oude herinneringen, doorbrengen. Je moet niet vergeten, de jongen is geheel alleen op de wereld, hij heeft ouders noch huisgezin, en daarom, laten wij hem hartelijk ontvangen.

Mina.
Met dat al verloopen wij ons pretje. Als wij menschen inviteeren, zijn zij nooit verhinderd, en als wij eens uit moeten komt er zoo iets tusschen. En in plaats van mij eens te amuseeren kan ik de logeerkamer in orde brengen. 't Is lekker. Maar laten wij hem medenemen, dat is bij de Petersens wel goed.

Rob.
Dacht je dan dat hij nog niet genoeg zal hebben van fuiven en feestdrukte? Geloof maar dat hij de laatste dagen daarvan meer heeft gehad dan hem lief was. Juist om nu eens een paar rustige uren te hebben, komt hij hier.

Mina.
En gebruikt ons daarvoor, die maar ineens alles moeten opofferen. 't Is pleizierig. Hoor eens, ik kan hem niet met een vroolijk gezicht ontvangen.

Rob

(trekt zijn jas uit).

Luister eens, vrouwtje. Een vriend is een vriend. Zoo goed als hij vroeger meermalen een pretje heeft opgeofferd, omdat ik niet met hem mee kon gaan, zoo goed ben ik verplicht hem nu met open armen te ontvangen. En 't is geen plicht voor mij, ik doe het uit vriendschap. Een avond met hem doorgebracht, verschaft mij meer genoegen dan de schitterendste partij. Voor jou vind ik het jammer

(bedenkt zich)

. Maar wacht, ik weet wat; ik breng jou bij de Petersens en kom je om twaalf uur halen.

Mina.
En wat zou je vriend dan denken van mij, die zich niet zou verwaardigen om den vriend van haar man te ontvangen? Neen Rob, dat doe ik niet. Uitgaan, zonder dat jij er bij bent, doe ik niet. Maar 't is toch beroerd, als je alles er op gezet hebt om eens een paar gezellige uurtjes te hebben, een dansje te maken, eens menschen te zien en je wordt op het laatste oogenblik door zoo'n telegram tegengehouden. Je zult me ten goede houden dat ik je vriend niet met een vroolijk gezicht ontvang en hem zeg dat hij ons wel een beetje derangeert.

Rob.

Dat is juist wat ik niet wil. Ik heb veel liever dat je naar de Petersens gaat, pleizier maakt en vroolijk thuiskomt, dan dat je hier kniest, terwijl Jan er is. Hij zal het je niet euvel duiden, dat je weg bent, hij is goed genoeg. Van mij heb je volle permissie, doe wat je wilt, maar als je hier blijft, schik je er in en vergeet het overige.

MINA

(in tweestrijd).

Het is zoo jammer dat...

ROB

(trekt zijn jas weer aan).

Komaan, vrouwtje, ik breng je even heen; voordat Jan hier is, ben ik terug. De logeerkamer in orde brengen, kan van avond wel.

MINA

(doet hoed en mantel af).

Neen, ik blijf. Ik laat jou niet alleen hier, terwijl ik plezier heb.

ROB.
Maar Mientje, het is voor mij volstrekt geen opoffering.

MINA.
Wat jij dan uit vriendschap doet, zal ik uit plicht doen. Ziedaar, ik ben weer klaar. Nu zal ik nog even een andere japon aandoen.

ROB.
Je bent een best vrouwtje

(kust haar)

. Maar doe eens geen andere japon aan. Ik heb een plannetje.

MINA.
Wat dan?

ROB.
Kijk eens hier. Wij zijn beiden in gala. Waarom niet zoo gebleven? Mijn vriend is het wel waard dat men hem zoo ontvangt. Ik steek alle lichten op. In den kelder hebben wij nog een paar flesschen champagne. Laten wij hem zoo met een schuimend glas in de hand, in een feestelijke omgeving ontvangen.

MINA.
Hoe flauw, met zen beidjes zoo'n drukte te maken!

ROB.
Verplaats je nu eens een oogenblikje uit de dagelijksche sleur in een feestelijk vertrek.

(Hij steekt ondertusschen alle lichten aan.)

Denk nu maar eens een oogenblik dat je niet de vrouw van een ridder van de pen, maar van een ridder van het zwaard uit de middeleeuwen bent, en dat een strijdmakker van je echtgenoot in de onneembare veste een nachtverblijf vraagt

(opgewonden)

. Laat schuimen den wijn, ontsteek de toortsen, want ridder Telramund is nabij!

Mina.
Man, heb je al van de champagne geproefd?

(De klok slaat 9 uur.)

Je ridder kan zoo dadelijk komen. Maar ik begin plezier in 't zaakje te krijgen. Gelast jij den bottelier om den wijn te halen, of als hij soms om een dubbeltje sigaren is, doe het dan zelf, dan zal ik de bekers gereedzetten en het houtvuur in de schouw eens duchtig oppoken.

Rob.
Je hebt me begrepen, vrouwtje. Onze stemming moet zijn als die van menschen, die naar het oogenblik haken dat een goed mensch hun een bezoek komt brengen.

(Af.)

Mina.
Ja, en de gasten bij Petersen vermaken zich en vragen zich af: ‘waar blijft Rob met zijn vrouw? Zij hebben zeker gewichtiger of aangenamer bezigheden.’ En die bestaan dan in het wachten op iemand, die zoo maar beslag op hen legt, die misschien in 't geheel niet komt, en als hij komt, te moede is om te praten en naar bed verlangt. Maar weg met dat gezeur nu! Mijn man wil het zoo en ik.... geef toe. 't Is wel eens moeilijk, maar ik heb er nog nooit spijt

van gehad dat ik toegaf. Hij heeft mij meestal reeds overwonnen vóór hij begint te spreken, en als hij begint te spreken sta ik versteld, dat ik vóór dien tijd anders dacht.

(Zij heeft ondertusschen de glazen uit de kast gehaald, een tafel, een rookstel en een paar gemakkelijke stoelen gereedgezet.)

Ziezoo! als de heeren nu straks rustig praten, breng ik de logeerkamer in orde.

Rob

(buiten de deur).

Doe eens open, Mien!

Mina

(doet open).

Ben je zoo zwaar beladen?

Rob

(met een aantal flesschen en een kistje sigaren).

Ik vond nog vier flesschen. Een fijne sigaar moet er bij, en als jij nu nog een gebakje of zoetigheidje hebt, zullen we den avond best doorkomen.

(Zij zetten alles op tafel en vleien zich elk in een stoel.)

Mina.
En waar zullen wij het nu over hebben? Want je begrijpt dat ik als edelvrouwe geen handwerkje heb. Mijn weefgetouw is in reparatie en past het mij ook niet den edelen ridder aldus te ontvangen.

Rob.
Weet je wat, alle gekheid op een stokje, maar nu ik die champagne zie, bedenk ik, dat ik ze in lang niet heb geproefd. Hoe denk je over een glaasje?

Mina.
Zouden we? Nu, mij goed, maar kalm aan. Eén glaasje.

Rob

(maakt een flesch open).

't Is toch gek, dat er altijd de een of andere aanleiding moet bestaan om eens een feestelijke stemming te verkrijgen. Daar komen wij nu met zen beidjes nooit toe, om zoo eens van het vette der aarde te genieten. En toch vind ik het zoo leuk. Waarom moeten, als er gasten zijn, alle lampen op en de fijnste glazen uit de kast, terwijl wij, als we alleen zijn, onze oogen zitten te bederven, bij één licht, en niet eens een blaadje krijgen, om de glazen neer te zetten. Hier, proef eens!

Mina

(drinkt).

Prachtig! Zuinigheid, man! 't Zou er mooi uitzien als wij alle avonden champagne dronken en voor een week gas verbrandden.

Rob.

Dat is nu weer overdreven. Alle avonden zou zoo iets ook vervelen. Maar ik heb soms van die oogenblikken, en die heb jij ook, ontken het maar niet, dat ik eens uit de gewone sleur wil zijn, dat ik mij eens in pontificaal wil steken en een fijne sigaar wil rooken, of een lekker glas wijn drinken, zelfs al is er niets bijzonders aan de lucht.

Mina.

Ja, en dan vragen wij menschen en wij krijgen een huis vol volk, en door alle toebereidselen gaat voor mij het feestelijke er gauw af.

Rob.

En als ik nadien in mijn beurs kijk, trek ik ook geen feestelijk gezicht meer. Maar laten wij nog eens drinken. Daarin zijn wij het dus eens, dat het vragen van al die menschen ons niets feestelijker stemt.

(Zij drinken af en toe tot de flesch leeg is.)

Mina.

Verleden week nog waren wij met ons twintigen. Mijn hemel, wat een drukte! En toen zij hier kwamen had alles een feestelijk aanzien, alle lampen aan, net als nu, de kamer vol rook, net als nu, want je zit akelig te dampen....

Rob.

'k Zal er uitscheiden.

Mina.

Neen, rook maar door, je sigaar ruikt lekker. De kamer vol stoelen, *niet* als nu, want nu kunnen wij ons tenminste roeren, en ik, doodop gesjouwd, met een star geglimlach tegen menschen, die ik half ken en half niet goed zetten kan. En jij, gewikkeld in diepzinnige gesprekken, zoodat je geen tijd hadt een woord met je vrouw te wisselen om haar eens te zeggen hoe dol gezellig je alles vondt.

Rob.

Ja, dol gezellig. 'k Verloor een gulden met quadrilleeren, en je weet, als ik verlies met kaartspelen, dan ben ik den heelen avond beroerd. En dan zat ik dien ongelukkigen notaris Berg voortdurend op zijn kalen knikker te kijken, want als die kaartspeelt, begraaft hij zijn geheele gezicht in zijn spel en zegt boe noch ba, terwijl je een standje krijgt als hij verliest. Neen, zoo beroerd als verleden week heb ik mij nog nooit geamuseerd.

Mina.

Weet je wat wij doen moesten?

Rob.

Wat dan?

MINA.
Drink eerst eens, dan zal ik je een programma geven, volgens hetwelk wij voortaan onze soireetjes inrichten.

ROB.
Daar ga je! Jongens, jammer dat die flesch leeg is. Laten wij nog een nieuwe openmaken.

MINA.
Maar, Robbie, als je vriend komt?

ROB.
Nu, die drinkt toch geen twee flesschen champagne uit.

MINA.
We moesten die groote soireetjes verkleinen. Inplaats van twintig menschen, vijf of zes, en niet meer vragen.

ROB.
Goed.

MINA.
En probeeren of wij, zonder hulp van al die menschen, zoo met zen beidjes, ook uit de gewone sleur kunnen raken.

ROB.
Goed. Vanavond ben ik het al. Als wij een pianist hier hadden, zou ik je plechtig om een wals verzoeken.

MINA.
Hoor eens, geen gekheid. En kalm aan met je tweede flesch; je drinkt veel te schielijk. Hier, neem een gebakje.

ROB.

(Hij kust haar op de hand.)

Dankje! Je bent toch een lieve vrouw, dat je zoo maar zonder tegenspreken met je man thuisblijft om op een vriend te wachten die...

(kijkt op zijn horloge)

niet wil komen, want de trein is al een half uur aan.

MINA.
Hij zal wel komen.

(Er wordt gescheld.)

Daar is hij al.

ROB.
Potstausend! Eerst de glazen vol; met een schuimenden beker verwelkomen wij hem.

(Af.)

Mina.
Daar is hij dan, de langverwachte. Nu zal het eerst gezellig worden. Maar ach, niet gezelliger dan het nu is. Zoo met zen beiden is het eigenlijk het rechte. Je kunt vrij uitspreken, maar met zoo'n vreemden gast...

Rob

(met een telegram).

Hij is het niet!

Mina.
Wat nu?

Rob

(leest).

Trein gemist. Wensch jelui een hartelijk tot weerzien over een paar jaren. Tijd ontbreekt me om jelui nog te bezoeken.

Mina.
Wat een geluk dat ik de logeerkamer nog niet in orde bracht. En wat jammer van onze uithaalpartij.

Rob.
Jammer! Mientje, schenk mij nog eens in. Wat ik jammer vind is dat hij niet komt, dat ik mijn ouden vriend niet vóór zijn vertrek de hand kan drukken.

Mina.
En nu wachten zij nog steeds op ons bij Petersen.

Rob.
Ja, da's waar.

(Wil gaan.)

Mina.
Wat ga je doen?

Rob.
Mijn jas aantrekken.

Mina.
Waarom?

Rob.
Wij gaan naar Petersen. Komaan, beter laat dan nooit. Kleed je maar aan, dan gaan wij direct.

Mina.

En hebt je er veel lust in?

Rob.

Om je de waarheid te zeggen niet. Ik houd niet erg van partijen, en dan... ik ben teleurgesteld. Maar jij hebt er alles op gezet en ik zou het jammer vinden om je nu terug te houden, waar de reden om niet te gaan vervallen is.

Mina.

En als ik nu eens niet wil?

Rob

(verbaasd).

Maar vrouwtje, en daareven was je zoo vol vuur, wat heb ik nu?

Mina.

Als ik nu eens zeg dat ik het hier, samen met mijn man, met een uitgezocht glaasje wijn, rustig genietend, terwijl de fijne rookwolkjes van je havana omhoogkrullen, veel beter vind dan in het geroezemoes van tientallen gasten, waar een gezellig gesprek te voeren onmogelijk is?

Rob.

Dan... dan moet ik je zeggen, dat je een lief, lief vrouwtje bent

(kust haar)

, die haar man verwent.

Mina.

Denk dat niet te snel. 't Is volstrekt geen opoffering voor mij om nu thuis te blijven; en zooals wij straks bespraken, willen wij het wat gezelliger en rustiger hebben dan moeten wij de pretjes een beetje verminderen. Daareven zei je: schenk mij nog eens in.

(Zij schenkt in.)

Ziedaar, laten wij als echte fijnproevers dit glas, zonder een woord te spreken, ledigen en nog een uurtje gezellig met elkaar praten, opdat we kunnen zeggen: we hebben, niettegenstaande wij niet naar het feest gingen, toch een feestelijken avond gehad.

Rob.

Daar ga je, vrouwtje.

Mina.

Prosit.

(Zij drinken. Het scherm valt.)

Miss Cookson uit New-York.
Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee.
(*Vervolg van blz.* 340.)

‘Maar Ottilie, heb je zelf niet...’

‘Ja, ik heb ze je gegeven, maar ik kom ze je ook weer ontnemen.’

Wild vonkelden haar oogen van jaloezie, van hartstocht, van wraak, en hij had haar op dit oogenblik kunnen haten.

‘Je hebt haar mij gegeven - ja! Maar herinner mij daar niet aan, want dan herinnert ge mij weer aan de leugen, aan de misdaad, waartoe ge mij aanzette.’

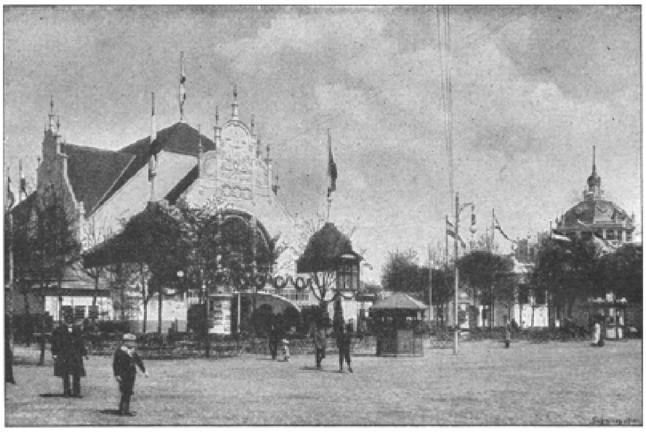

DE TENTOONSTELLING TE DUSSELDORF: DE FEESTZAAL.

‘Je noemt het zelf een misdaad? Dan heeft het mij maar één woord te kosten en zij kent die.’

‘Ottilie, je bent niet bij je verstand, je weet niet wat je zegt.’

Zij zag zijn vrees, zijn schrik, zijn angst.

‘Beef je nu?’

Maar ze veranderde geheel van toon toen zij smeekend zei: ‘Verlaat haar, Herwarth, en ik zal zwijgen. Ge zult haar vergeten en mij opnieuw leeren liefhebben. Ze is niet hier en ze heeft mij niet gezien, je koffers zijn gepakt, ga dus met me mee.’

Hij vroeg zich af of hij met een krankzinnige te doen had, - in alle geval moest er aan dit optreden een einde komen, Bell kon ieder oogenblik hier zijn.

‘Wij hebben elkaar niets meer te zeggen,’ sprak hij. ‘Vaarwel.’

Hij wilde weggaan, maar zij klampte zich aan hem vast.

‘Herwarth, bedenk je!’

Hij rukte zich van haar los.

Op hetzelfde oogenblik werd de deur geopend en stond Bell voor hen.

Zij begreep niet waar hij bleet. De kellner zei haar evenwel dat er een dame bij hem was.

‘Ottilie!’ riep Bell, ‘ben jij het?’

Eerst toen zag zij Ottilie's rouwjapon en sprak: ‘Is je man - dood, Ottilie?’

‘Ja, hij is dood!’ Zij riep het uit op een toon, die geen smart verried.

Bell keek naar Herwarth; hij beet zich op de lippen en wendde het gelaat af.

'Ottilie,' sprak zij geroerd, 'wat beklaag ik je.'

Vergeefs evenwel stak zij haar vriendin de hand toe; Ottilie nam die niet aan.

'Beklaag mij niet, Bell,' sprak zij op ijskonden toon. 'Dat hij gestorven is, is nog het minste.'

Bell voelde zich bij den arm vatten en Herwarth zeggen: 'Ga met mij mee, luister niet naar haar.'

Maar zij bleef staan en sprak: 'Er is iets tusschen jullie voorgevallen en ik wil het weten.'

'En je zult het weten ook,' siste Ottilie. 'Bell, ik haat je, en daarom heb ik geen medelijden met je. Je bent zijn vrouw geworden, daar je dacht dat hij je liefhad, maar 't was alleen om je geld; hij had zijn vermogen verloren, en om zijn positie te redden moest hij een rijke vrouw trouwen. Ik heb je bedrogen, ik heb hem verteld van je schatten, maar nu is mijn man dood, en kom ik hem voor mijzelve opeischen, omdat ik hem liefheb met geheel mijn ziel. Ik kwam te laat, jij hebt hem mij ontroofd. Nu weet je alles. Vaarwel!'

Zij snelde heen. Bell en Herwarth waren alleen.

Bell stond met den arm om de leuning van een hoogen stoel geslagen. Herwarth naderde haar en fluisterde: 'Bell!'

Haar gelaat kon hij niet zien, daar het naar den anderen kant gericht was. Op vreemden toon klonk het eindelijk van haar lippen: 'Zeg, dat zij gelogen heeft.'

Hij kon het niet.

'Bell,' sprak hij, 'hoor mij aan.'

Zij steende: ''t Is dus waar, werkelijk waar?'

Haar geheele lichaam werd door een rilling bevangen. Hij zag het, en begreep dat hij verloren was.

'Bell,' begon hij opnieuw, 'wat ik te zeggen heb is geen verontschuldiging, geen rechtvaardiging, maar veracht mij niet dieper dan ik mijzelven veracht. Ik heb je destijds bedrogen. Ik kende je niet, ik wist niet, wat ik deed. Een rijk meisje wijsmaken, dat men haar niet om haar geld, maar om haar zelve bemint, is zoo'n alledaagsche geschiedenis, dat ik die ook wel op mij durfde nemen. Maar toen -'

Zijn stem begaf hem en zij hoorde hem vlak achter haar: 'Toen leerde ik je liefhebben, Bell, ik zweer je, ik heb je lief!'

Een gillende lach was haar antwoord.

'Je gelooft me niet meer,' sprak hij verder, 'en daarin hebt je gelijk. Bell, ik vraag je, wat ik doen kan, niet om je zachter te stemmen, neen, om je van mijn liefde te overtuigen. Hier sta ik en wacht je besluit af. Ik onderwerp er mij geheel aan.'

Zij richtte zich op en wendde zich tot hem. Haar gelaat was als marmer zoo wit, zoo hard, maar toch zoo mooi.

'Je zult doen, wat ik besluit?'

'Ja!'

'Dan wil ik, dat je oogenblikkelijk werk maakt van de scheiding.'

'Bell!'

'Zal je het doen?' vroeg zij nog eens.

'Bell, heb medelijden!' steunde hij.

Een koud, verachtelijk lachje gleed over haar gelaat. 'Ik ben misschien niet duidelijk genoeg geweest,' sprak zij. '*Slechts mijzelve*, versta je, vraag ik van je terug. Niet

mijn geld. Je kunt zelf de som noemen, die ge voor mij veil hebt, en die zult ge ontvangen.'

'Bell!' riep hij uit. 'Ga niet verder!' Toen bedwong hij zich. 'Ik veracht je geld. Overigens zal het gebeuren, zooals ge verkiest. Vaarwel!'

Zij hoorde nog den naklank van zijn gebroken stem, het geluid van de deur als hij die achter zich sloot; toen viel zij op den stoel neer.

Zoo eindigde hun trouwdag.

VII.

In de kringen der Berlijnsche gezelschappen brak men zich het hoofd over de vreemde wending, die Herwarth's huwelijk genomen had. De jonge vrouw, die nog op haar trouwdag, slechts door een gezelschapsdame vergezeld, naar Amerika gegaan was; de jonge man, die bijna al zijn geld verloren had, en nu in Sleeswijk-Holstein een baantje door de regeering gekregen had; en ten slotte de weduwe van den geheimraad Von Angern, die, inplaats van kalm in haar villa te Berlijn te wonen, ergens in het buitenland vertoefde - men kon er geen touw aan vastmaken.

Hetzelfde was het geval in New-York. Bell Cookson, die plotseling naar Europa vertrokken was en in Amerika voor iederen man ongenaakbaar was, was in Duitschland gehuwd. Even plotseling was zij evenwel teruggekomen, maar zonder man, terwijl haar echtscheiding was aangevraagd.

Dit was nog niet genoeg. Zoo ingetogen als zij vroeger geleefd had, zoo volop genoot zij nu van het leven. Zij reed, roeide, jaagde, hield er een eigen yacht op na, dat schitterend was ingericht, had een prachtige villa in de stad en een heerlijk slot aan de zee te Newport, kortom, zij genoot met volle teugen van haar rijkdom.

Het leven der voorname dame, dat Bell nu leidde, deed haar goed. Het vele in de lucht zijn, de voortdurende lichamelijke sport, verfden haar wangen rood. De gansche mannenwereld lag aan haar voeten, niet alleen om haar geld, maar ook om haar schoonheid, haar geest. Zij droeg de prachtigste toiletten, die zij uit Parijs liet komen, en had de kostbaarste sieradiën. Om kort te gaan - uit het zonderlinge wezen van vroeger was nu een schoone vrouw ontstaan, die van den eenen triomf in den anderen overging, en onder de te Newport verzamelde dames nam zij een eerste plaats in.

Onder het talrijk gezelschap, dat dagelijks haar salons en yacht vulde, was één bevoorrechte, haar neef Fred Bennet. Hij was de eenige met wien zij alleen uitging en hij week niet van haar zijde. Algemeen zag men in hem, als het echtscheidingsproces afgeloopen was, haar toekomstigen echtgenoot. Het was evenwel opmerkelijk hoe lang dat duurde; in Amerika zou dat stellig veel gauwer in zijn werk gegaan zijn. Wat de reden van de scheiding was, wist men niet. Bell zelf sprak er nooit van; alleen had zij een oude vriendin van haar, Bessie Wellingford, verteld, dat zij op haar trouwdag heftige woorden met haar man gekregen had, en dat had voor haar den doorslag gegeven.

Op een der laatste dagen was er te Newport in het gezelschap, dat Bell omgaf, een Duitscher verschenen. Het was de heer Westheim uit Berlijn, die voor een kabelonderneming, waarbij zijn firma geïnteresseerd was, naar Amerika kwam. Spoedig was hem gebleken wie eigenlijk die eenvoudige miss Cookson was, en hij maakte er zich de bitterste verwijten van, het niet vroeger geweten te hebben, dan was zij stellig zijn echtgenoote geworden, inplaats nu van dien baron, en hij had zich niet van haar laten scheiden. Hoewel hij niet aan haar voorgesteld was, maakte hij er geen bezwaar van, nu hij toch eenmaal in New-York was, miss Cookson te Newport

een bezoek te brengen. Eerst herkende zij hem niet, maar later was hij verrukt over de vriendelijke wijze, waarop zij hem behandelde. Als zij maar eenmaal gescheiden was, zou hij zijn kansen wagen, en aan het gerucht, dat haar neef Fred Bennet goede vooruitzichten had, sloeg hij niet het minste geloof. En waarom ook? Het was in Newport de laatste dagen een publiek geheim, dat Fred Bennet op reis was met een jonge dame, miss Bessie Wellingford. Natuurlijk stond Bennet op zeer goeden voet met deze jonge dame, en had hij, Richard Westheim, van dezen jongen man met betrekking tot mevrouw Schöneck niets te duchten.

Maar wat had nu eigenlijk die reis van Fred Bennet te beduiden? Ieder, die zijn liefde voor zijn nicht kende, verwonderde zich erover. Wel was Bessie Wellingford een lief, mooi meisje, maar echt Amerikaansch. Met volkomen goed-

vinden van haar ouders woonde zij nu reeds den geheelen zomer bij Bell te Newport. Zij handelde geheel als zelfstandige vrouw en vond het leven op die manier zoo aangenaam, dat zij niet over een huwelijk dacht. Reeds eenige malen was zij verloofd geweest, maar het engagement was telkens weer verbroken.

Sedert de laalste weken had er evenwel een groote verandering met Bessie plaats gehad; zij was voor de eerste maal in haar leven werkelijk verliefd, en wel op Fred Bennet. Zij had het Bell verteld, en het gevolg hiervan was, dat Bell Fred had voorgesteld een uitstapje met Bessie te maken naar een familielid.

Wat Bell daartoe voor reden had? Dat wisten alleen de geheel ingewijden. De liefde van haar neef beantwoordde zij nu nog minder dan vroeger, en zij wenschte vurig, dat hij die op een ander meisje zou overbrengen; daartoe was een uitstapje wel de beste gelegenheid.

Wat Bell hem beval, deed Fred, en nu waren zij sedert een half uur terug. Bessie had reden om over het resultaat harer reis zeer ontevreden te zijn. Fred was zeer voorkomend, zeer aardig geweest, maar meer ook niet - hard en koud als een steen was hij gebleven.

Bij hun aankomst was Bell niet thuis; zij was, volgens verklaring van haar zwarten bediende, Robinson, uitgereden.

Toen Fred, na zich verkleed te hebben, een half uur later zich weer aan Bell's huis vervoegde, ontmoette hij daar Mr. Hitchock, Bell's advocaat.

Het was een tamelijk oude man, die weinig sprak, maar wegens zijn nauwgezetheid en ijver een groot aantal cliënten had. Hij was zoo juist uit New-York aangekomen, en wachtte op Bell.

Fred begroette hem en sprak: ‘Nu, hoe staat het met de zaak, zal Bell nog lang moeten wachten eer zij vrij is?’

Hitchock antwoordde niet, maar verdiepte zich in de aanschouwing van een schilderij van Meissonnier.

Fred stampte met de voeten.

‘Waartoe toch deze vertraging? Volgens de wetten van ons land was Bell al tienmaal vrij. Wat hebben wij hier met Duitschland te maken?’

Hitchock bromde iets voor zich heen, wat hierop neerkwam, dat ieder zich met zijn eigen zaken bemoeien moest.

Fred gaf dus de poging, om iets uit dezen man te krijgen, ongeduldig op. Het was nu langzamerhand het uur geworden waarop Bell anders van haar yacht thuiskwam om visites te ontvangen, dus Hitchock en Fred bleven niet lang meer alleen. Sarah Ward, Bob Till en Westheim kwamen en men sprak over allerlei.

Westheim was geen vriend van Fred, want hij was Duitscher en Fred haatte alle Duitschers; bovendien deed hij al zijn best om in Bell's gunst te komen, en dit was een tweede reden om hem te haten.

Het gesprek nam dadelijk een andere wending, toen men Hitchock ontdekte, die in een zijkamertje zich teruggetrokken had, en Bell's scheiding kwam ter sprake. Was die zaak nu nog niet in orde? Wat was men in Europa toch langzaam!

‘Is het waar, dames,’ vroeg Westheim, ‘dat in Chicago de conducteurs aan het station uitroepen: “Voor heeren, die zich willen laten scheiden, 20 minuten oponthoud! En wie zich haast, kan, vóór de trein weggaat, opnieuw getrouwd zijn?” Zoo heeft men het mij althans verteld.’

Ieder lachte.

‘Jammer,’ voegde Westheim er bij, ‘dat de barones een slechten dunk van onze wetten krijgen zal.’

‘Mijn nicht is geen barones,’ riep Fred van uit denhoek waar hij stond, ‘mijn nicht is een Amerikaansche en wij in Amerika zijn plebejers. Dat is onze kracht, daarin ligt onze toekomst. Wij zijn kinderen des volks en mijn nicht zal een kind van het volk blijven.’

Bessie zuchtte diep en riep: ‘Nu wordt hij nog jaloersch op de Duitschers.’

Fred wierp haar een koelen blik toe en ging, tot Westheim gewend, voort: ‘Onze adel, dat zijn onze meisjes, onze vrouwen.’

Op hetzelfde oogenblik - Hitchock haalde al vol ongeduld zijn horloge te voorschijn - gebeurde er iets, dat aan het gesprek plotseling een einde maakte.

Uit den tuin dreunde een schot. Eenige dames stieten een angstkreet uit, maar tegelijkertijd werd de deur geopend en stond Bell in rijkleed, de revolver nog in de hand, voor hen.

Bell lachte. ‘Is iemand geschrikt?’ vroeg zij. ‘Ik zag in den tuin een eekhorentje en heb dat naar omlaag geschoten. Goedendag.’

De opgewektheid, waarmee zij het gezelschap begroette, had iets demonisch. In haar oogen straalde een ijskoude glans, iets van de wreedheid, waarmee ze zooeven het onschuldige dier had neergeschoten.

Nu merkte zij ook Bessie en Fred op.

‘Zoo, ben je daar weer?’ vroeg zij. ‘Hoe is het je gegaan?’

‘Er is niets met hem aan te vangen,’ fluisterde Bessie haar in het oor.

Fred zette een somber gezicht, maar zij kon zich heden niet om hem bekommeren, en ook Westheim was het niet vergund zijn hulde aan haar voeten te leggen, want plotseling riep zij uit: ‘Mijnheer Hitchock!’

Nauwelijks had zij hem bemerkt of zij snelde op hem toe. Het was, als bestond er voor haar op 't oogenblik geen ander wezen.

‘Brengt ge mij bericht?’ vroeg zij.

‘Ja!’ klonk het antwoord.

Er werd nu door de bedienden champagne en limonade gepresenteerd.

‘Kom mee,’ sprak zij, en ging hem voor naar een andere kamer.

‘Brengt ge me nu mijn vrijheid?’ vroeg zij.

Hitchock had op een stoel tegenover haar plaats genomen.

‘Neen, dat niet,’ antwoordde hij.

Bell ging toornig voort: ‘Nog altijd niet; hoelang zal ik nog moeten wachten?’

‘Begin met kalm te zijn,’ ging Hitchock voort. ‘Zoolang het noodig is, zult ge geduld moeten hebben. Ik breng u wel een ander bericht.’

‘Van hem?’

‘Ja, ik heb een brief van den heer Von Schöneck ontvangen. Hij heeft mij opgedragen u te vragen hem nog eens een persoonlijk onderhoud te willen toestaan. Als gij het toestaat, wil hij voor dit doel overkomen. Ik moet hem antwoorden of ge er toe bereid zijt, ja dan neen.’

Bell was bleek geworden en met moeite kwam het over hare lippen: ‘Wat wil hij?’

‘Dat heeft hij in zijn brief niet geschreven; ik vermoed dus, dat hij het u alleen wil zeggen.’

Bell stond op; ze was zichtbaar bewogen. Onrustig liep zij op en neer. Eindelijk bleef zij staan en sprak op barschen toon: ‘Schrijf hem, dat ik niets meer met hem te maken heb.’

Kalm was Hitchock op zijn stoel blijven zitten en sprak nu: ‘Daar denk ik niet aan.’

‘Waarom niet?’

‘Omdat het beter is, dat hij komt en gij hem een onderhoud toestaat.’

Bell richtte zich hoog op en een trek van minachting kwam op haar gelaat, toen zij uitriep: ‘Nu begrijp ik het, hij heeft u gedreigd. Alleen met zijn toestemming is de scheiding mogelijk, en dit onderhoud is het loon, dat hij er voor verlangt?’

‘Neen,’ antwoordde Hitchock, altijd even kalm. ‘Als ge niet blind bent, dan weet ge evengoed als ik, dat hij er de man niet naar is om zoo te handelen. Van het begin van de zaak af heeft hij gewillig ieder offer voor u gebracht. De wet is op zijn kant. U hebt u van hem gescheiden, op eigen verlangen. “Moedwillige verlating” heet dat in Duitsch-

land, en hij heeft het recht u terug te laten komen. Was hij geen Duitscher, maar een Amerikaan, dan zou hij wel verstandiger zijn. Dat alles weet ge; maar omdat ge hem niet vergeven wilt, houdt ge, of ge 't niet weet. Haat verblindt u.'

Terwijl Mr. Hitchock sprak, had Bell zich naar het raam gekeerd. Nu wendde zij zich om; haar gelaatsuitdrukking was onveranderd.

'Ik verbied u, zoo tot mij te spreken,' sprak zij bevelend.

Hitchock lachte. 'Mij verbiedt ge niets, lieve Bell,' antwoordde hij. 'Ik was de vriend van je vader en handel nu in zijn plaats; ik ben volstrekt niet bang van je en daarom herhaal ik het: Ge moet aan de bede van je man gehoor geven, verstaat ge me: de bede!'

Hitchock legde op dit woord een bizonderen nadruk, opdat het in haar hart weerklank zou vinden; maar het had niet de uitwerking, die hij verlangd had, want ruw riep zij uit: 'Hij komt dus als een smeekeling hier? Bedelen! En waarom?'

Hitchock stond op, en Bell dicht naderend sprak hij: 'Bell, pas op, je bent hard en wreed tegenover de menschen geworden.

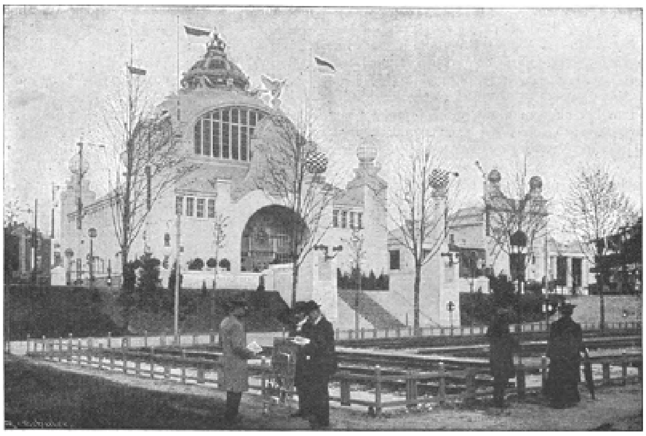

TENTOONSTELLING TE DUSSELDORP: PAVILJOEN DER VERSCHILLENDE SPOORWEG-DIRECTIËN.

En toch, het geeft je niets. Je denkt je man te haten, je maakt je zelfs wijs, dat je hem veracht, maar, lieve Bell, ik zeg je, dat hij nog de eenige plaats in je hart inneemt, dat je hem nog bemint.'

'Genoeg!' viel zij hem doodsbleek in de rede. 'Wie heeft dat gezegd?'

'Dat zeggen mij, lieve Bell, de overdreven genoegens, waaraan ge je overgeeft, het gezelschap, waarmee ge je omringt. Het zijn allen dingen waar ge niet van houdt, evenmin als je vader. Bevredigt het leven je, dat geleidt? Neen, want dat is met jou aard onmogelijk. Je wilt op alle mogelijke wijzen afleiding zoeken, omdat je treurt om het verlorene.'

Hitchock zei niets meer; hij wachtte het antwoord af.

'En al was het zoo,' sprak zij eindelijk met bevende stem, 'al hadt ge gelijk, en had ik hem nog niet kunnen vergeten, goed, dan hebt ge een weldaad gedaan, mij tot dat bewustzijn te brengen.'

Zij richtte zich hoog op en de woorden, die zij nu sprak, vielen neer als hamerslagen. 'Ik ben zwak geweest, maar ik zal het niet meer zijn; en daarom wil ik hem ook niet meer zien, nooit meer! Wilt ge hem dat schrijven, Mr. Hitchock?'

'Is dat uw laatste woord?'

'Ja!'

Hitchock nam zijn hoed. ‘Vaarwel.’

Bell was alleen; zij trad naar het raam en volgde met haar blik de zich verwijderende gestalte.

Wat had die man toch gezegd?

Dat zij nog altijd haar man beminde, hoewel zij het niet weten wilde.

Zij sloot de oogen als voor een afgrond, die plotseling voor haar opdook. Als het eens waar was wat die man gezegd had! Maar het was niet waar; hij had haar maar schrik willen aanjagen. De man, die haar bedrogen had, haar, de trotsche miss Cookson, neen, dezen man kon zij slechts haten, en dat wilde zij ook.

Bell hoorde niet, dat de deur zacht achter haar openging, en dat haar naam gefluisterd werd.

Het was Fred, die vroeg: ‘Heeft Hitchock bericht van hem gebracht?’

‘Ja,’ sprak zij.

Hij kon uit haar toon van spreken niet opmaken, wat er in haar hart omging.

‘Je bent dus vrij?’

‘Nog niet, maar ik hoop het spoedig te worden.’

‘Bell,’ fluisterde hij, ‘je hebt me weggezonden, ik heb je wel begrepen.’

Zij had vooruit geweten, dat Bessie's liefde onbeantwoord zou blijven, en dat zij terug zouden komen, zooals ze gegaan waren. Nu begon hij opnieuw haar van zijn liefde te spreken.

‘Men zal op mij wachten,’ sprak zij kortaf, ‘laat ons dus naar binnen gaan.’

Maar hij hield haar terug.

‘Zeg, dat ik deze menschen mag wegzenden,’ sprak hij. ‘Zeg, dat zij nooit terug mogen komen. Laat ons samen zijn.’

Maar zij lette niet eens meer op hem en liep naar de deur. Hij volgde haar.

(*Wordt vervolgd.*)

De tentoonstelling te Dusseldorp.
Met illustratiën.

Zooals de meesten onzer lezers wel zullen weten, is er den 1sten Mei in tegenwoordigheid van den Rijkskanselier, vele hooggeplaatste staatsambtenaren

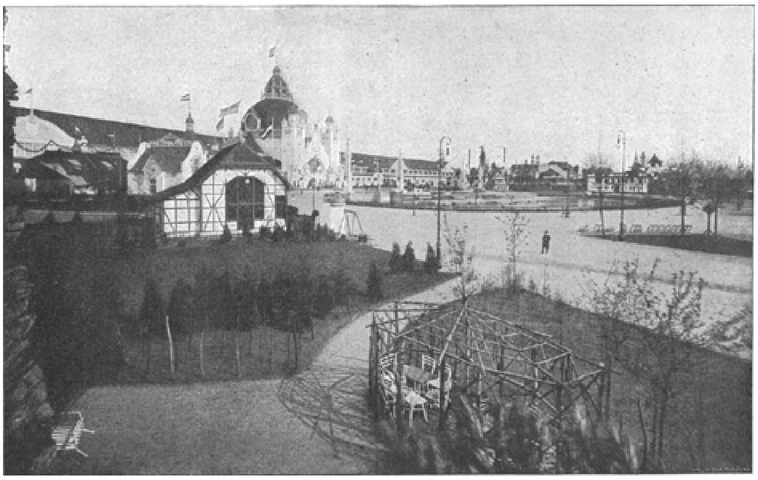

DE 'HAUPTINDUSTRIEHALLE'.

en vertegenwoordigers van kunst, wetenschap en industrie, door kroonprins Wilhelm van Pruissen te Dusseldorp een tentoonstelling geopend voor kunst, handel en nijverheid. Door haar bizondere uitgebreidheid, vooral op het gebied van ijzerindustrie, overtreft zij alles wat er op dit gebied voorafgegaan is, en zooals de rijkskanselier Von Bülow met recht aanmerkte, kan zij door haar inzendingen met iedere tot heden toe gehouden Europeesche wereldtentoonstelling wedijveren.

Het tentoonstellingsterrein bevindt zich op het voormalige moeras- en weideland van het Solzheimer eiland, dat voor de som van 4 millioen mark opgehoogd en met havens en kaden voorzien werd en reeds in het eind van het jaar 1898 aan de tentoonstellingscommissie werd afgestaan. De lengte bedraagt 2100 meter, de breedte 250 meter. Behalve het door afdamming aan den stroom ontnomen land, is er nog een deel van een aangrenzenden tuin, met prachtigen aanleg, bij het tentoonstellingsterrein getrokken, zoodat de geheele oppervlakte meer dan een half millioen vierkante meters beslaat, terwijl hiervan 180,000 vierkante meters door de tentoonstelling zelve wordt in beslag genomen. De op de tentoonstelling verrezen gebouwen, die het aantal van 168 bereikt hebben, beslaan 127,000 vierkante meters.

Door een der beide hoofdingangen treden we binnen om een rondwandeling te maken op de tentoonstelling, of liever gezegd een rondrit, waartoe wij ons van de door electriciteit gedreven 3½ kilometer lange tentoonstellingsbaan bedienen kunnen. Vóór wij evenwel het station bereiken, komen we aan het groote panorama, voorstellende 'Blücher's overtocht over den Rijn in 1814'. Door zijn bizondere grootte onderscheidt het zich van de andere gebouwen van deze soort, en den niet te vermijden leelijken, ronden vorm heeft men door het aanbrengen van een sierlijke poort trachten te verfraaien.

Het standpunt, dat de toeschouwer inneemt, is op den linker Rijnoever voor een tolhuis, dat tegenover Taub aan de berghelling staat en tevens den langs den Rijnoever

liggenden landweg en een stijl pad beheerscht, dat langs de bergen naar het Westen loopt. Het hiertegenoverliggende stadje, met het oude keizerlijke paleis schilderachtig

ernaast gelegen, vormt het mooiste deel van het doek.

Achter het panorama begint de met vier rijen boomen beplante hoofdallée der tentoonstelling, waar aan beide zijden de gebouwen der voornaamste inzenders zich bevinden, en uit welke men al dadelijk, om zijn stevigen bouw, de inzending van den kanonnenkoning Krupp herkent. Het eenvoudige gebouw daar, met de drie reusachtige ronde bogen, maakt op iederen bezoeker al dadelijk den indruk van machinegalerij[*)]. Dat voorname gebouw met den klassieken voorgevel uit zandsteen, wat kan het anders zijn dan het gebouw waar de nationale kunst tentoongesteld wordt? Het grootsche hoofdgebouw treedt als vanzelf, door zijn boven alles uitstekenden koepel, op den voorgrond. En zoo gaat het voort, tot aan de wijn- en bierhuizen toe: alles heeft zijn eigenaardigen stijl, en deze bonte verscheidenheid werkt bizonder boeiend op den toeschouwer.

Bij het paleis der firma Krupp gaat de baan van de hoofd-allée naar den Rijn en rijdt aan den oever langs den achterkant der verschillende groote gebouwen, waartusschen meerdere kleinen verspreid liggen. Plotseling houden de gebouwen op, en in zijn volle grootheid zien wij den indrukwekkenden voorgevel der ‘Haupt-Industriehalle’ voor ons. Het is een bizonder goed idee geweest, om dit grootsche gebouw geheel afzonderlijk te laten liggen, slechts met de groote fonteinen ervoor, waaromheen 's avonds, als het met gekleurd licht bestraalde water springt, en aan den Rijnoever vuurwerk afgestoken wordt, 20,000 menschen plaats kunnen vinden. Hierachter vindt men de uitspanningsplaatsen, een soort van groote kermis, die op een tentoonstelling van eenige beteekenis heden ten dage niet meer ontbreken mag. Hier verheft zich tusschen de verschillende wijn- en bierhuizen de feestzaal. De electrische tentoonstellingsbaan brengt ons van hier naar het staatsspoorwegstation, waardoor het terrein in het Westen begrensd wordt, verlaat hier den Rijn, en gaat langs het uitspanningspark naar de andere zijde van het tentoonstellingsterrein. Wij passeeren de gebouwen der vereenigde waggon- en locomotief-fabrieken te Dusseldorp, der koninklijke spoorwegdirectiën te Keulen, der Dusseldorper vennootschap voor machinebouw, gaan langs het Alpenpanorama en komen voorbij het portaal der machinegalerij weer op de hoofdallée terecht.

De indruk, dien men op zulk een rondrit krijgt, is overweldigend, en doet ons een begrip krijgen van de inspanning die de Duitsche industrieelen zich getroost hebben om de wereld te laten zien, dat de berg- en metaalindustrie van Rijnland en Westfalen voor geen andere der wereld de vlag behoeft te strijken.

Zouden wij alle artikelen, die deze gebouwen bevatten, willen beschrijven, dan zouden wij een dik boekdeel kunnen vullen. Zelfs de bezoeker, die niet enkel een algemeenen indruk mee naar huis wil nemen, zou op de plaats zelve een wekenlange studie moeten maken. Het eenige wat wij voor de lezers kunnen doen, is eenige afbeelding te geven van de voornaamste gebouwen, waaronder zeker de ‘Haupt-industriehalle’ wel in de eerste plaats genoemd mag worden. Het heeft een lengte van 425 meter en de groote koepel, waarvoor zich een uitgestrekt portaal bevindt, dat door twee zijtorens geflankeerd wordt, is zestig meter hoog. Aan het middengebouw sluiten zich links en rechts de veel eenvoudiger opgetrokken zijvleugels aan. En wat nu den rijkdom van het inwendige aangaat? Niet minder dan

*) De machinegalerij is door de firma Smulders te Utrecht aangekocht, om te verrijzen op haar nieuw terrein, dat zij te Schiedam heeft aangekocht.

21 groepen hebben hier het beste harer voortbrengselen tentoongesteld, maar ook hier zijn staal en ijzer het rijkst vertegenwoordigd.

Naast het ijzer blinkt het goud. De zilver- en goudvoorraad van den raad der stad Elberfeld is achter slot en grendel naast de kunstig gevormde kerksieraden opgesteld. Verschillende groote Duitsche firma's hebben collectief ingezonden; zoo hebben ook de Elberfelder zijdefabrikanten zich aaneengesloten.

De hoofdingang is met prachtige figuren en wandschilderingen versierd, die landschappen uit het steenkolentijdperk voorstellen. De groote koepelzaal bevat verder vier muurschilderingen, die de voornaamste verbeteringen in de kolenindustrie op eenvoudige en begrijpelijke wijze ten aanschouwe geven. Den bezoeker valt bij het betreden van de tentoonstellingszaal in de eerste plaats het groote aantal modellen op, die tot in de kleinste bizonderheden weergeven de boortechniek, het afdalen in de schachten, het winnen der kolen, enz. enz.

De machine-afdeeling voor den bergbouw bevat machines van de grootste afmetingen, die zoo interessant en leerrijk zijn, dat zij een van de voornaamste inzendingen der hoofdmachinegalerij vormen.

Ten slotte vermelden wij nog het paviljoen der spoorwegdirectiën, dat met de overige gebouwen een zeer harmonisch geheel vormt, evenals het spoorwegstation in vroegen renaissance-stijl, dat er uiterlijk op ingericht is om op het personenverkeer een uitstekenden indruk te maken.

Maar een schaduw...!

.... Eindelijk is alles klaar; de modellen voor het nieuwe licht voltooid. Binnen weinige dagen zal het octrooi verleend zijn; ik kan me nu duidelijker over de uitvinding uitlaten. Thans wil ik ook openbaarheid geven aan de buitengewone gebeurtenis, voorgevallen terwijl ik mij bezighield met het nieuwe licht.

Men achte mij niet bijgeloovig of begaafd met een overrijke verbeelding. Bijgeloof noch verbeelding heeft er iets meê te maken. Het betreft hier een feit, welks physische oorzaak - zulk een moet het hier naar mijn inzien wezen - ik bij mijn proefnemingen niet wist op te sporen - een voorval, dat mijn leven redde.

Ik spreek niet van mijn uitvinding, want de verdienste het nieuwe licht uitgevonden te hebben, komt mijn vader toe, die er zijn leven bij verloor.

Deze had zich uit het beroepsleven teruggetrokken. Hij was scheepsingenieur geweest en had in deze betrekking een vinger zijner rechterhand verloren, toen hij een werk man, wiens jas tusschen de raderen van een in beweging zijnde machine geraakt was, van een zekeren dood redde. De oude heer was evenwel in het ambteloos leven niet werkeloos. Hij had aan onze kleine woning een werkplaats gebouwd, die uit twee vertrekken en een voorportaal bestond. Dáár ontving ik, zijn zoon, mijn eerste opleiding. Ik was er, in den vollen zin van 't woord, van meet af begonnen, alsof ik de laagste leerjongen was. Bovendien had ik mij grondig in de chemie te bekwamen.

Mijn vader had eenige kleine uitvindingen gedaan, waarop hij octrooi gevraagd en gekregen had. Zijn grootste eerzucht bestond echter in het uitvinden van een nieuw licht, dat nog veel helderder zou zijn dan acetyleen en bovendien ook beterkoop. Hij begon een reeks proefnemingen. Het grootste bezwaar, dat te overwinnen was, bestond in de hooge hitte, die de te bezigen grondstoffen ontwikkelden en tot ontploffingen kon leiden, zoodra ze met het noodige gas in verbinding werden gebracht. Twee

kleine explosies hadden zich reeds voorgedaan, bij een van welk een vensterruit verbrijzeld was geworden.

Vader placht dan te zeggen: ‘Robert Lange is er de man niet naar, om zich door zulke kleinigheden te laten ont-

moedigen.' En dan zette hij zijn proeven met verdubbelden ijver voort.

'Hans,' zei hij eens, ''t zal de grootste uitvinding zijn sedert de telefoon. We zijn nu al in goeden doen, jongen, maar als het nieuwe licht er is, dan zijn we gauw millionair. Dat licht zal nog verbazen en bewondering wekken als ons gebeente al lang vermolmd is.'

'Wees toch maar voorzichtig, beste man, met je experimenten,' vermaande moeder. 'Ik heb altijd zoo'n schrikkelijken angst bij die ontploffingen.'

'Och, wat! Daarmeê is 't uit! Er komt er niet een meer. En dan nog... er is alleen maar een glasruit gesprongen. Wacht maar, moeder! Over een jaar koop ik je een *collier* briljanten zooals alleen een vorstin draagt.'

Moeder schudde dan het hoofd en glimlachte: 'Mijn man met heele armen en beenen is me veel liever dan dat moois.'

Van alle door hem genomen proeven hield vader aanteekeningen. In den regel hielp ik hem er bij. Er was hem veel aan gelegen, dat ik alles even zoo goed kende als hij.

'Mocht me werkelijk iets ernstigs overkomen, Hans,' zei hij dan, 'dan moet je verder 't alleen afmaken. Alles gaat tot dusver zoo goed als 't maar kan, - toch kan men nooit weten... Mocht er iets gebeuren - er zal evenwel niets gebeuren - dan moet je voortwerken, al was 't maar om mijnentwil, hoor! Zal je dat doen, jongen?'

Vader was in 't achterste vertrek van 't laboratorium met zijn cylinders en retorten bezig en ik bevond me in 't voorportaaltje, waar ik een beitel aanzette op den slijpsteen. Daar deed zich een vreeselijke slag hooren en ik zag de glasscherven uit de vensters van het achtervertrek heenvliegen. Ik vloog naar hem toe en vond hem op den vloer liggen, bloedend en bewusteloos - om hem heen alles puin! Mijn moeder was niet thuis, maar de dienstboden waren dadelijk toegeschoten en brachten den gekwetste naar de sofa in de huiskamer, waar spoedig de dokter verscheen. Twee uur later herkreeg vader zijn bewustzijn. 'Ditmaal was 't toch wat heel erg, Hans,' fluisterde hij. Een paar uur later stierf hij.

Eerst een vijftal maanden na ons zwaar verlies dacht ik er over de proeven weer te beginnen. 't Viel moeilijk moeders toestemming te krijgen. Ik richtte de werkplaats zóó in, dat ik in de tweede kamer blijven kon, zelfs al dreigde een nieuwe ontploffing; ik deed 't, al was 't wat hinderlijk en tijdroovend, om moeder rust te geven. Ik ben overtuigd, dat zij, ook na die verandering, alleen toegaf, omdat ze begreep dat ik, door 't voordzetten der proefneming totdat de uitvinding geslaagd was, den laatsten innigen wensch van vader vervulde.

Ik nam het werk op, waar 't zoo gewelddadig was afgebroken. 't Ging voorspoedig. Ik zag en voelde dat ik het doel steeds nader kwam en werkte onvermoeid voort, maanden lang. De verjaardag van vaders dood was nabij en - ik had nog geen tegenspoed ondervonden.

Op zekeren dag besloot ik in den 'ontvanger' een substantie te leiden, waarmee ik nog geen proeven had genomen. In vaders aanteekeningen vond ik haar niet vermeld en ik zelf was met haar eigenschappen niet ten volle vertrouwd. De ontvanger werkte en ik trok mij, volgens belofte, in 't aangrenzend vertrek terug en sloot de deur achter mij. Ik was er vast van overtuigd dat er geenerlei gevaar kon dreigen. Tien minuten liet ik voorbijgaan en nam intusschen een ander werk ter hand.

In de ruimte waar ik mij bevond stonden twee draaibanken en eenige kleine werktuigen. 't Was buiten donker. De werkkamer was door een kleine witgloeiende electrische lamp verlicht, die zich boven de draaibank bevond, nevens een der naar het laboratorium voerende deur. Ik nam een staafje metaal om 't op bedoelde draaibank een cylindervorm te geven, en was zóó in mijn arbeid verdiept, dat ik, op mijn horloge ziende, verwonderd was te bespeuren, reeds twaalf minuten mij hier opgehouden te hebben.

Ik lei het stuk metaal neer en ging op de tusschendeur af - een gewone houten, wit geschilderd. Toen ik de klink wou oplichten, bespeurde ik vlak voor mijn oogen op den witten grond der deur de schaduw van een hand, wier vingeren waren uitgespreid alsof ze mij den toegang beletten wilde. Onwillekeurig deinsde ik terug.

Eerst dacht ik, dat iemand ongemerkt binnen was gekomen en vóór het licht was gaan staan. Ik keek om, maar ik was alleen. Vóór het licht geenerlei voorwerp! En toch was er vóór mij schaduw! Ik ben een man van de wetenschap en weet heel goed, waardoor een schaduw ontstaat.

Er was maar één lamp, de electrische lamp, in deze ruimte; eenig voorwerp - en juist niet een hand - moest de schaduw teweegbrengen. Maar hoe ik ook redeneerde, ik ontdekte niets tusschen licht en deur, waar een schaduwbeeld door had kunnen ontstaan.

En ze bleef steeds op dezelfde plaats!

Ik strekte mijn hand uit om een tweede schaduwbeeld naast het eerste te doen verschijnen. En nu eerst, toen ik de beide sehaduwhanden dicht bij elkander zag, bespeurde ik, dat aan de bovenste... één vinger ontbrak. En nauwelijks had ik die ontdekking gemaakt of de hand bewoog zich heftig op en neer. Verder zag ik niets, want in 't zelfde oogenblik vloog de tusschendeur op mij toe en met een luiden knal werd ik naar het tegenoverliggend eind van 't vertrek geslingerd, waar ik bedwelmd onder de tweede draaibank liggen bleef. Dadelijk kwam hulp. Men droeg mij weg. Toch duurde 't geruimen tijd eer ik begreep te leven en ongedeerd te zijn. Stijf en hier en daar ontveld was ik wel, maar anders niet, hoewel de ontploffing heftiger was geweest dan al de vorige. Had ik in het laboratorium naast het apparaat, waarmeê ik werkte, gestaan, dan zou ik op de plaats zijn doodgebleven.

Dit is het merkwaardig geval, waarop ik in den aanvang doelde. Ik had tot dusverre niemand dan mijn moeder van die onverklaarbare schaduw verteld. Haar schokte die mededeeling zóózeer, dat ik er mij over verbaasde. Ik, als wetenschappelijk man, weet heel goed, dat een schaduw niets anders is dan het onderscheppen van het licht door een ondoorzichtig voorwerp; er moest dus een natuurlijke oorzaak voor te vinden zijn - en... ik kon dat niet!

En toch...! toch is 't zonderling dat de schaduwhand, die mij het betreden van het laboratorium belette en mij het leven redde, maar vier vingers had!... Ik heb al hierboven gezegd dat mijn vader als ingenieur een vinger van zijn rechterhand had ingeboet. En de schaduwhand was een rechter!

(*Ontleend aan het* '*Stuttgarter Tageblatt*', *onder redactie van Prof. A. Muller-Palm.*)

Bussum, Juli '02.

H.J.S.

Bezoek aan een krater op Java. 14 dagen na eene eruptie.

Den... Mei 1800 en zooveel had eene geweldige eruptie plaats van asch en modder uit den berg G., die, volgens de getuigenissen van de bewoners der omliggende districten, vergezeld ging van lichte aardschuddingen. Deze eruptie zou langer dan een nacht geduurd hebben en sedert moet de ontwikkeling van zichtbare dampen uit den hoofdkrater veel aanmerkelijker gebleven zijn, dan zij was vóór de jongste uitbarsting.

Woensdag, den... Mei van datzelfde jaar, juist veertien dagen na de uitbarsting, begaf ondergeteekende zich van uit

met een Amerikaan en vijftien gidsen en koelies op reis naar den berg. Vanaf de kampong T., 3600 voet boven de zee, stegen we langs een vrij steilen bergkam, midden door uitgestrekte koffietuinen heen, die tot ver boven de 4000 voet hoogte de helling van den berg omzoomen.

Na deze gepasseerd te zijn, kwamen we in het oorspronkelijke bergwoud.

Niets wellicht wijst meer op de majesteit der natuur dan een oorspronkelijk woud van Java's bergstreken.

Zoodra men de kultuurgrenzen van dit gedeelte van den berg heeft overschreden, vindt men zich verplaatst tusschen de verticale reuzenstammen van het woudgeboomte, dat, uit hoeveel soorten ook samengesteld, geen minderen indruk maakt dan onze wonderschoone mastbosschen van het Noorden. De stammen staan ver genoeg van elkander, om ineens een duizendtal daarvan te kunnen onderscheiden, en, meest alle meer dan honderd voeten hoog en van 2 tot 5 voet dikte, en bijna alle rechtstandig opstijgende tot 40 à 60 voet, om eerst van daar takken te geven en hun bladerenkroon uit te spannen, waardoor het daglicht slechts zeer verzwakt kan doordringen, doen zij onwillekeurig denken aan een onmetelijken tempel, welks groenend dak op duizenden zuilen rust. En deze indruk wordt niet weinig versterkt door de doodsche stilte, de diepe beweginglooshheid van al wat ons omringt: geen stam schudt of beweegt, geen blaadje ritselt. Het woud schijnt zich bewust te zijn van den vulkanischen bodem, waarvan het zijne majesteit heeft verkregen; het schijnt bewustzijn te hebben van het gevaar, waardoor het wordt bedreigd, van beneden door de verwoestende hand der menschen, van boven door de ontzaglijke kraters, die gereed schijnen hunne doodende dampen en sissende modder over hen uit te storten. Het schijnt in doodsche stìlte zijn fatum af te wachten.

Niettegenstaande dien schijnbaren dood, ontwaart men geen plekje, wat niet leeft. De bodem is bedekt met mos, maar zelfs dat mos is bijna nergens zichtbaar door de millioenen varens, die hun langer en hooger loof tusschen de stammen van het geboomte tot eenige voeten boven den bodem verheffen, doch slechts laag gras gelijken in vergelijking van de reuzenstammen daarboven. Vrij talrijk zijn hieronder de prachtige boomvarens, die hun bladerenkroon in den vorm van een ster over het lagere mos uitstrekken en aan de palmen der strandgewesten herinneren. Maar ook tusschen die lagere vegetatie en het hooge gewelf der kruinen van het trotsche geboomte bloeit nog een derde plantenwereld, nl. die der parasieten. We kunnen dus een bergwoud der tropen als het ware vergelijken met een stad, door de natuur gevormd, waar de tallooze planten, om plaats te vinden, verschillende verdiepingen moeten bewonen. Reeds de berghellingen en de ravijnen vormen van die verdiepingen; maar afgescheiden van deze, heeft elk plekje dat men ontwaart, zijne verdiepingen, want terwijl de bodem zoowel de trotsche als de nederige vegetatie voedt, is elke stam, elke tak, hoe hoog hij ook boven den beganen grond verheven is, bedekt met een heirleger van planten, die tot levensbehoud en ontwikkeling hunne sappen uit die stammen en takken trekken, omdat de bodem haar in het geheel niet en de vochtige berglucht haar slechts in ongenoegzame mate voedt. Zoo ziet men elken boom vanaf de wortels tot aan de hoogste takjes met mos bekleed. De schoonste en zeldzaamste orchideeën slingeren zich door en langs al dat trotsche geboomte heen en vertoonen er hare fraaie bloemen, terwijl dit heerlijke boomtapijt als het ware hier en daar nog door ontelbare andere bloemsoorten met hunne heldere kleuren bestikt wordt. Hoe verandert echter het tooneel, wanneer men den hoofdkrater meer nadert! Hoe verandert

dat groen allengs in grauw, hoe verdwijnen hier alle bloesem en bloemen langs de rijzige stammen. En klimmen we een honderdtal schreden hooger: hoe loodkleurig zien dan die stammen en takken en bladeren er uit door het grauwe poeder dat er op ligt, hoe dor zijn die stammen en bladeren. Vanwaar die afscheiding van leven en dood? We hebben slechts een weinig hooger te klimmen orn te aanschouwen wat de oorzaak is geweest die dood en verwoesting heeft teweeggebracht daar, waar nog eenige dagen geleden het leven in volle kracht was.

Het tooneel wordt hoe langer hoe ijzingwekkender, naarmate we meer in de nabijheid komen van den hoofdkrater, die van uit zijne onpeilbare diepte eene ontzettende massa modder en asch heeft geworpen over het sidderend woud, dat in de beving der aarde deelde. Duizenden bij duizenden boomen liggen geblakerd en doormidden gebroken daar neergeworpen langs de berghelling of in de diepe ravijnen, gedeeltelijk onder modder en asch bedolven, gedeeltelijk zich daarboven verheffende, alle echter hellende in de richting van West naar Oost, door vernielende krachten geveld. Orkanen en vuur schijnen met elkander te hebben gewedijverd wie de meeste verwoesting zou aanbrengen. Wat niet gebroken en omvergeworpen is, is als riet gebogen, vanaf het struikgewas tot het hooge bergwoud. We zouden het landschap eenigszins kunnen vergelijken met hetgeen we in de Noordelijke streken in den winter ontwaren, maar toch drukt het beeld van den Europeeschen winter op verre na nog niet dàt uit, wat we hier aanschouwen. Dáár is het slechts slaap, hoogstens slaap onder een beschuttend kleed van sneeuw, - hier is het dood door verstikking, verzenging en verbrijzeling. Hevige herfststormen van het ruwe Noorden kunnen de woudstammen buigen, knakken en ontwortelen, doch waar ziet men daar gansche begroeide bergkammen als het ware kaalgeschoren?

Na ons geworsteld te hebben tusschen en over het neergeworpen woud en de kale omgeving van den krater te hebben beklommen, bereikten wij den kraterrand, en toen we van daar uit in den 800 voet diepen trechter neerzagen, waarin de gloeiende vloeibare modder nog borrelde, werden we als 't ware met stomheid geslagen door een der treffendste gezichten die men zich denken kan en dat bijkans niet is te beschrijven. Een overweldigend gevoel van angst en beklemdheid overviel ons, een gevoel van maar te willen vluchten uit dit onzalige oord, waar onze stemmen vreemd klonken te midden dier doode natuur.

Van afdalen in den krater was geen sprake: nergens meer van die trachietblokken, die langs de hellingen der kraterwanden den reiziger zoovele steunpunten schonken om hem in de afdaling naar den bodem van den krater behulpzaam te zijn, niets meer van die witachtig grauwe of geelachtige kleur der kraterkegels, nergens meer van die acaciaboschjes, die vóór de jongste eruptie hier en daar den wand van den krater versierden. - Doodsch en eenkleurig grauw-blauw is thans de geheele krater vanaf den bodem tot aan den hoogsten kam van den rand. De kraterwanden zijn geheel met modder en asch bedekt en de krater is thans een diepe trechter met gladde wanden, die met eene onbeklimbare helling naar de kraterbuis dalen, welke nog met hoog opborrelende modder is gevuld en hare sissende dampen hoog boven den kraterwand uitstoot...

Huiverig èn door de koude èn door den indruk van dit doodsche en tegelijkertijd aangrijpende gezicht, besloten we den terugtocht te aanvaarden; we gingen over een anderen bergkam, oostelijk van dien, welken wij bestegen, maar hier was de verwoesting zoo mogelijk nog veel grooter en uitgebreider dan daar.

Toch zal deze slechts eene tijdelijke zijn; hij, die den berg over honderd jaren beklimt, zal, wanneer geene tusschentijdsche uitbarstingen plaats hebben, over de

puinhoopen van dit eenmaal trotsche woud onder een ander niet minder majestueus tempeldak der natuur wandelen, geschraagd door evenzoovele honderd voeten hooge zuilen als dat, hetwelk wij in den aan vang van deze schets beschreven.

CARLOS.

Miss Cookson uit New-York.
Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee. (*Vervolg van blz.* 348.)

VIII.

Sedert Herwarth, na het avontuur van zijn huwelijk, den diplomatieken dienst had verlaten, had hij zich in Flensburg als assessor gevestigd en leefde daar zeer teruggetrokken. Daar evenwel ook in zijn nieuwe woonplaats de geschiedenis van zijn huwelijk was doorgedrongen, eerbiedigde men zijn afzondering. Had hij geen

DE SHAH VAN PERZIË MET ZIJN GROOTVIZIER.

dienst, dan maakte hij alleen lange wandelingen, het liefst naar het kerkhof, waar de gevallene Pruisische en Deensche soldaten van 't jaar '64 begraven lagen en van waar men een heerlijk uitzicht had over de stad; of hij liet zich met een stoomboot overzetten naar Glücksburg, waar hij op de boschpaden de eiken en beuken over zich heen liet waaien.

Slechts enkele maanden lag het gebeurde achter hem, maar toch was hij in dien korten tijd een ander mensch geworden. Een schitterende positie in de maatschappij, onderscheidingen, ridderorden, dat was eens zijn streven geweest. Nu wist hij, dat zijn geluk niet daarin bestaan had, maar in haar, die hij nu verloren had. Hij had haar niet verdiend, daarom was het ook rechtvaardig geweest, dat hij haar verloren had.

Hij had zich zoo goed mogelijk in zijn lot geschikt, maar er drukte op zijn ziel nog een zware last, dien hij niet bij machte was er af te schuiven; het was de verachting, die zij hem in 't gezicht geworpen had. Als een Kaïnsmerk brandde het op zijn voorhoofd, al wist ook niemand het, buiten hem zelf.

Hij dacht nauwelijks meer aan iets anders. Hij dacht niet aan Ottilie en wat er van haar geworden was; zelfs herinnerde hij zich zelden Karla, hoewel hij sedert zijn huwelijksdag eerst wist, hoeveel zij van hem hield. Eerst had zij van het gebeurde niets begrepen, en was naar Bell gesneld, maar Bell was er niet meer; zij had toen haar armen om zijn hals geslagen, en terwijl hij haar tranen op zijn wangen voelde, had zij gesmeekt: ‘Laat me bij je blijven, je hebt nu niemand meer!’ Zij had hem verzocht al haar geld te nemen, en hij kon haar niet aan het verstand brengen, waarom het niet ging. Toch had zij weten door te drijven, dat zij in een ander pension te Hamburg kwam, waar zij dichter bij hem was.

Onophoudelijk drukte die vreeselijke last hem ter neer, totdat hij begreep, dat het leven hem ondraaglijk werd. Het was hem als moest Bell het merk van zijn voorhoofd uitwisschen, als moest zij tot hem zeggen: 'Ik vergeef het je!' en als moest hij dit woord, om het werkelijk te kunnen gelooven, van haar eigen lippen hooren; en om dit te kunnen hooren, zou hij een reis moeten maken over den oceaan. Alle verstandige menschen zouden zeggen, dat het waanzin was; misschien was hij ook reeds waanzinnig, want het was hem met mogelijk aan iets anders meer te denken. Deze toestand kon dus niet voortduren, er moest een verandering komen.

Hoewel hij voor zijn proces een anderen advocaat had, was hij toch voortdurend in correspondentie met Hitchock, en de brieven van dezen man hadden hem vertrouwen ingeboezemd. Als hij Hitchock nu eens als bemiddelaar liet optreden?

Hij zette zich dus op zekeren dag neer en schreef aan den Amerikaanschen advocaat.

Er verliepen twee weken en nu kon iederen dag het antwoord komen. Als hij van den dienst kwam en thuis zijn kamer betrad, kon Hitchock's antwoord op de tafel liggen, een brief met een Amerikaansch stempel, en deze brief bevatte zijn vonnis, misschien zijn doodvonnis. En niettegenstaande zijn verlangen was het hem een rust, als hij de tafel leeg vond.

Het was op een prachtigen Septembermorgen en juist was hij de straat opgegaan, toen de postbode op hem toekwam. Herwarth wist dadelijk wat deze hem bracht.

Hij opende den brief eerst toen zijn diensttijd om was, en sloot zich te voren in zijn kamer op.

Hij las de eerste regels en moest van aandoening gaan zitten.

Hitchock schreef, dat hij zich van zijn opdracht gekweten had, maar dat mevrouw de barones een persoonlijk onderhoud met grooten nadruk van de hand gewezen had.

Hij had het vooruit geweten, maar toch ontglipte de brief zijn handen en viel op den grond.

Hitchock schreef nog iets, en werktuiglijk nam hij het papier weer op.

De volgende regels luidden: ‘Als ge evenwel mijn meening weten wilt, dan geloof, dat ge trots deze weigering, nog altijd op de toegenegenheid van uw vrouw rekenen kunt. Het is mijn vaste overtuiging, dat ge die, niettegenstaande al het gebeurde, toch nog behouden hebt, en dat zij ze slechts tracht te onderdrukken door het gevoel van den haar aangedanen smaad. Ik zou u dus aanraden toch te komen. Wat ge bij aankomst hier te doen hebt, dat is een zaak, die ge geheel voor u zelf moet weten.’

Mevrouw Lütjens, de oude dame bij wie Herwarth inwoonde, zat kalm in haar hoekje voor het raam kousen te breien, toen er aan de deur geklopt werd en haar huurder binnentrad.

‘Mevrouw,’ sprak hij, ‘morgen of overmorgen ga ik op reis. Ik zal wel eenige weken wegblijven; geef u mij dus, als 't u blieft, mijn rekening.’

Als haar andere huurders weggingen, dan zeiden zij tenminste waarom en waarheen; deze hield dit evenwel niet voor noodzakelijk; hij was er ook veel te voornaam voor; hij was dan ook baron, en nog wel bij de regeering. Mevrouw Lütjens voelde zich diep gekrenkt.

Nog in den loop van denzelfden dag begaf Herwarth zich naar zijn chef om ‘wegens dringende familieomstandigheden’ verlof aan te vragen, wat deze, hem welgezinde man, dadelijk toestond. Nadat hij al zijn bezittingen in koffers en kisten gepakt had en deze aan zijn hospita in bewaring had gegeven, vertrok hij den volgenden dag naar Hamburg. Hij wilde deze stad niet verlaten alvorens Karla gezien en goedendaggezegd te hebben; het was hem te moede als moest hij zijn testament maken.

Het was een stil, deftig huis, waar Karla in pension was. Toen hij de trap opklom bedacht hij zich dat Karla nu geheel alleen bleef, en dat hij ze aan betaalde lieden moest achterlaten, want zijn moederlijke vriendin in Wiesbaden was kort na zijn huwelijk gestorven, en Ottilie kwam natuurlijk niet in aanmerking, gesteld nog, dat hij haar adres geweten had. Voor de eerste maal ondervond hij hoe nauw de band geworden was, die hem bond aan het eenige wezen, dat hem op aarde overgebleven was. Als hij nu eens niet terugkeerde? Als het schip bijv. eens verging? Wat zou er dan van haar worden? Hij had geen tijd meer er over na te denken. Hij had de bel

reeds overgehaald. Zoodra Karla haar broeder zag, viel zij hem jubelend om den hals, maar haar vreugd verstomde, toen zij hem beter beschouwde.

'Wat zie je er slecht uit en wat ben je mager geworden,' sprak zij bekommerd.

Hij haalde de schouders op en vertelde haar waarom hij gekomen was. Hij had geen geheimen meer voor haar en vertelde haar alles. Hij wist hoe ook zij Bell had liefgehad en dat hij haar dus begrijpen zou.

En zij begreep hem ook, want zij vleide: 'Toe, Herwarth, laat me meegaan, laat me niet alleen achter.'

Lang verzette hij zich tegen dit plan, maar ten slotte moest hij toegeven en Karla was gelukkig.

Een paar dagen later, nadat hij aan Hitchock nog een telegram gezonden had, besteeg Herwarth met zijn zuster een Lloydboot. De vaart was bizonder voorspoedig en na zeven dagen kwam men in de haven te New-York aan.

Bewegingloos stond Herwarth op het dek - vóór hem lag zijn toekomst.

'Nu zijn wij er,' fluisterde Karla en vatte zijn hand. 'Houd goeden moed, ik zal je ter zijde staan.'

IX.

Eenige dagen geleden was Bell naar New-York teruggekeerd.

Sedert den avond, dat zij het onderhoud met Hitchock gehad had, was er een verandering bij haar waarneembaar. Zij voelde zich onrustig, zenuwachtig, ontevreden, en zij wist niet waarom. Zij had plotseling genoeg van het leven, dat zij nu leidde; zij zocht kalmte en eenzaamheid. Maar haar prachtig huis, ofschoon het op het mooiste punt van de Avenue, dicht bij het centraal-park lag, ja, de heele Avenue zelve met haar vervelende, eentonige voornaamheid ontstemde haar nu, en zij maakte allerlei plannen. Zoodra de winter kwam, wilde zij op reis gaan, naar Florida, Californië, Japan, Indië.

Maar waarom zoo lang wachten? Zij behoefde immers maar op haar yacht te gaan en dan kon zij zeeën doorkruisen en dagen, weken, ja maandenlang tusschen lucht en water leven, met geen mensch bij zich dan de scheepslui, de bedienden en Fred.

Zij was er nu vast toe besloten en op zekeren dag deelde zij Fred haar plan mee. Hij alleen zou haar vergezellen. Groote vreugde straalde uit zijn oogen en hij was haar hartelijk dankbaar; nieuwe hoop vervulde hem. Bell bemerkte het en kon niet nalaten er om te lachen.

'Waren wij niet in Amerika, maar in Europa,' sprak zij, 'dan zou de wereld denken, dat je mijn verloofde was. Men zou niet aan onze vriendschap gelooven, en toch ben je slechts mijn vriend. Je moet me ook plechtig beloven, Fred, tenminste zoolang als we op reis zijn, je daarmee tevreden te stellen.'

Hoewel met een bezwaard hart, deed Fred deze belofte; er bleef hem ook niets anders over en daarmee was de zaak afgedaan.

Den volgenden dag keerde Bell in Fred's gezelschap naar Newport terug. Vóór de reis wilde Bell nog een groot afscheidsfeest geven, en daarna zou zij met haar yacht zee kiezen.

Het was op den eersten avond, nadat Karla en Herwarth met de Lloydboot waren aangekomen. De groote balzaal in Bell's landhuis was geheel in een tuin veranderd. De wanden waren met bloeiende witte slingerplanten, purperen rozen, hoogroode anjelieren en scharlakenkleurige geraniums en orchideeën bekleed. De vensters waren

in den vorm van gordijnen met dezelfde bloemen behangen. Van de lichtkronen hingen witte, losse orchideeën af en kogelronde bouquetten - alles wit en rood. In dienzelfden geest was ook de eetzaal, waar vijf lange tafels gedekt waren, waarop zilveren schalen en vuurroode bloemen prijkten, ingericht. Van de andere tafels was er een met blauwe hyacinten en hortensia's, een tweede met gele orchideeën, en de laatste met La France rozen versierd. De kamer, waar men thee zou drinken, was in een priëel van roode rozen herschapen, en de ontvang-

kamer in een palmenbosch, in welks midden zich een groep van witte en roode lelies verhief. Het geheel was door een beroemd decorateur uit New-York in gereedheid gebracht, en overgoten door een stroom van electrisch licht.

Van de gasten was nog niemand verschenen; zij waren eerst tegen negen uur uitgenoodigd.

Geheel alleen, slechts door haar huismeester vergezeld, doorliep Bell de stralende vertrekken. Zij gaf hem bevel, dat dadelijk na afloop van het feest al de bloemen op de daarvoor gereedstaande wagens geladen moesten worden en gebracht naar het stedelijk hospitaal, voor de daar vertoevende zieken. Toen ontsloeg zij hem.

Nu was zij alleen.

Een heerlijke geur stroomde haar van de wanden tegemoet, maar het verheugde haar niet. De hoofdzaak was, dat deze bloemen zoo en zooveel duizend dollars gekost hadden en dat er den volgenden dag in de 'Herald' een artikel over het feest zou verschijnen.

Zij dacht aan haar kindsheid, hoe zij toen als heel klein meisje op eene zich in de zon badende weide gespeeld had, die naast het huis van haar vader lag. Er liep een beekje doorheen en aan zijn oevers bloeiden vergeet-mij-nietjes. Met de handjes vol kwam zij vroolijk toesnellen op haar vader, die haar aan zijn borst drukte en kuste. Het waren maar eenvoudige weidebloempjes - en toen was zij gelukkig.

Haar kamenier verscheen. Het meisje had haar gezocht; het was tijd toilet te maken.

Twee uur later was het slot met gasten gevuld en het feest in vollen gang. Bell vervulde met de haar eigene lieftalligheid haar plichten als gastvrouw. Niemand kon haar aanzien wat er in haar omging; de tonen van een Strauswals juichten en bruisten door de zaal. Allen, die tot Bell's gasten behoorden, waren krachtige, vroolijke jongelui, die zich van ganscher harte amuseerden. Prachtige toiletten, vonkelende steenen, heerlijke paarlen, stralende oogen en vroolijke gezichten zag men overal. De schoonste evenwel was Bell zelve. Zij droeg een japon van zeegroene, met kleine briljanten bestikte zijde, in het haar een diadeem van dezelfde steenen, die als de kroon eener koningin schitterde, en om den blanken hals een ketting van besvormige paarlen, in het midden waarvan een reusachtig groote smaragd. Het scheen of zij eerst heden op dezen avond in de volle pracht van haar schoonheid was. Een kring van aanbidders omgaf haar voortdurend, want zij danste zelve maar weinig; zij dacht er zelfs over zich terug te trekken om alles voor de reis in gereedheid te brengen. Met hetzelfde doel had Fred zich reeds naar zijn woning begeven; hij zou evenwel terugkomen om haar af te halen.

Een in 't zwart gekleede bediende kwam in de zaal, trad op zijn meesteres toe en zei haar, dat er een dame was, geen genoodigde, geen gast, maar een dame in reistoilet, die haar wenschte te spreken.

'Haar naam?' vroeg Bell.

'De dame meende dat dat niet noodig was,' antwoordde hij.

Elken dag kwamen er zulke personen bij haar aan huis, zij wilden geld of aalmoezen; maar het was toch erg brutaal haar zelfs op zulk een avond niet te ontzien.

'Schrijf den naam en het adres van de dame op en zeg haar, dat zij ondersteuning zal krijgen.'

Maar de bediende antwoordde, dat mevrouw zich vergiste, het was geen dame, die een gift kwam vragen.

Bell werd ongeduldig. 'Waar is zij?'

De bediende antwoordde, dat hij haar in het aangrenzende, Japansche salon gelaten had.

Zij knikte even tegen den kring om haar heen en volgde toen den bediende.

Het was Karla. Zij was met Herwarth dadelijk na aankomst te New-York en een kort onderhoud met Hitchock naar Newport doorgereisd, en zij had Herwarth overreed haar eerst met Bell alleen te laten praten. Het jonge, onervaren kind hoopte, dat het haar gelukken zou Bell's liefde voor Herwarth weer op te wekken, en Herwarth had er in toegestemd.

Karla had de voile voor het gezicht gedaan en wachtte. Het hart klopte haar tot berstens toe. Maar deed zij het niet voor haar broeder? En toch voelde zij nu, dat zij eigenlijk te klein en te zwak was; zij zou niet weten, wat zij Bell zeggen moest, als deze haar tegemoet trad, en als Bell niet zooals vroeger lief en vriendelijk voor haar was, zou zij zeker allen moed verliezen.

Het ruischen van een japon deed zich hooren.

Tusschen de lage palmen en struiken, die de deur bedekten, verscheen een gestalte; het was Bell.

‘Wie zijt ge en wat verlangt ge?’ begon zij, neerziend op het teere schepseltje vóór haar, wier gelaat door de voile niet zichtbaar was.

Dat was niet meer de Bell van vroeger, die Karla vóór zich zag staan, niet meer de geliefde zuster van voorheen. Het was een vreemde, zeer voorname, zeer schoone, zeer trotsche en zeer koel uitziende dame, die haar allen moed deed verliezen, die haar hart deed stilstaan, die haar de lippen sloot.

‘Sla uw voile op!’ sprak Bell.

Karla deed het, zonder een woord te kunnen uiten.

‘Karla!’ riep Bell uit. ‘Gij hier?’

‘Bell,’ klonk het toonloos van Karla's lippen. ‘Lieve Bell!’

Stom stonden zij daar tegenover elkaar; Bell was snel eenige stappen teruggetreden.

Zij had dit kleine meisje bemind, met dezelfde groote liefde waarmee Karla haar had liefgehad. Maar dat was nu uit.

‘Hoe kom je hier, en wat wil je van me?’ vroeg zij op barschen toon.

Karla hief de oogen tot haar op, schuchter en smeekend.

Bell voelde, dat zij dezen blik en de bede, die daarin lag en die haar eensklaps duidelijk werd, niet weerstaan zou, als zij niet hardvochtig bleef.

‘Kom niet nader. Blijf staan,’ sprak zij, ‘zoo - zeg nu, wat wilt ge?’

Karla's oogen vulden zich met een vochtigen glans. ‘Bell, wat heb ik je gedaan?’ kwam het eindelijk sidderend over haar lippen.

‘Je bent zijn zuster!’

‘Bell, wees niet hard,’ vleide Karla. ‘Ik kwam, ik wilde - o, wat heb ik me in je bedrogen!’

In Bell's gelaat was nog niets van eenige aandoening merkbaar; haar oogen bleven koel voor zich uitstaren.

‘Ben je met hèm gekomen, is hij dus ook hier in Newport?’

‘Ja,’ snikte Karla.

‘Hij heeft mij om een onderhoud verzocht. Heeft hij mijn antwoord dan niet ontvangen?’

‘Ja.’

‘Zoo, en om mij nu te vermurwen zendt hij jou?’

‘Hij zendt mij niet, Bell, ik heb hem gevraagd tot je te mogen gaan. Omdat ik je nooit verdriet gedaan heb, meende ik het wel te kunnen wagen.’

Waarom kon zij zich tegen dit kind, tegen haar taal, tegen haar toon, tegen de oude hartelijkheid, waarmee zij het ééns had liefgehad, niet beter wapenen?

‘Je hebt mij nog altijd niet gezegd - en vergeefs trachtte zij haar stem den ouden harteloozen klank te doen aannemen - wat je eigenlijk van mij wilt.’

En eer zij het verhinderen kon, snelde Karla op haar toe en greep, in tranen uitbarstend, haar handen.

‘Bell! Bell! Heb medelijden met mij!’ snikte zij. ‘Herwarth is zoo ongelukkig.’

Bell trok haar tot zich en Karla sloeg, zooals vroeger, de armen om haar hals en verborg het weenende gelaat aan haar borst.

‘Maar wat wil je nu?’ sprak zij toen. ‘Dat ik hem zijn verzoek zal toestaan? Hem ontvangen?’

Karla knikte slechts.

'Waar is hij?'

'Hij wacht buiten in den tuin.'

'Karla,' kwam het eindelijk over haar lippen, 'omdat ik veel van je houd, wil ik het om jou doen!'

'Bell!' jubelde Karla.

Zij zag tot haar op, maar Bell's gelaat was strak en koel als voorheen.

'Versta je mij goed?' sprak zij. 'Hij heeft mij alleen om een onderhoud gevraagd, verder niets, en dit wil ik hem om jouwentwil toestaan. Meer beloof ik je niet. Heb je dat goed begrepen?'

'Ja, Bell.'

Zij straalde daarbij van geluk. Was het niet het eenige wat Herwarth verlangde, en zou het overige van zelf niet terechtkomen?

'Haal hem en laat hem met mij alleen.'

'Dank, Bell, hartelijk dank!'

Zij wilde haar de hand kussen, maar Bell trok die weg.

'Bedank mij niet,' sprak zij met zonderlingen nadruk; 'ga nu!'

Karla snelde heen.

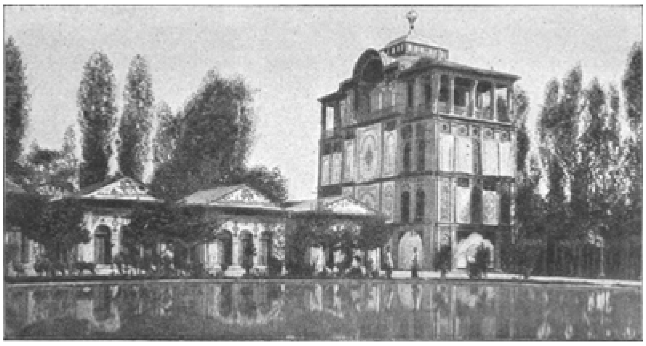

DE ZOMERRESIDENTIE VAN DEN SHAH VAN PERZIE.

Bell bleef alleen. Zij drukte haar handen tegen de slapen, tegen haar onstuimig kloppend hart, en zonk op de sofa neer.

Ieder oogenblik kon hij binnenkomen, daar, door die deur.

Was zij zwak geweest? Zwak tegenover de tranen van een jong meisje?

Nu, ja, maar als *hij* vóór haar stond zou zij zoo sterk zijn als nooit te voren.

Maar iemand had haar gezegd, en nog wel ronduit, dat zij hem nog liefhad, nu nog, nog altijd. En als deze liefde nu sterker was dan al haar goede voornemens, als hij haar nu eens overreedde? Maar zij zou tusschen haar en hem een afgrond maken, een afgrond zoo diep en zoo breed, dat er met geen mogelijkheid een brug over te bouwen viel; al zou zij er ook bij te gronde gaan.

Toen Karla kwam toesnellen op Herwarth, die op een bank in den tuin den uitslag van haar zending afwachtte, schrikte hij op als uit een benauwden droom. Bij de walstonen, die uit het huis tot hem doordrongen, stelde hij zich voor, hoe om haar, die zijn vrouw was, nog z i j n vrouw, andere mannen nu den arm zouden leggen, hoe zij met hen praten en lachen zou.

Het was jaloezie, die hij voor de eerste maal voelde. Hij dacht aan Fred Bennet, haar neef, en aan hetgeen zij hem van dezen man verteld had, hoeveel sympathie zij voor hem voelde. Zou zij hem altijd, ook nu nog, liefhebben als - haar broeder? In

deze omstandigheden, nu zij troost noodig had en dien ook wel zoeken zou? En nog altijd klonk de wals, als helsche muziek.

En nu vernam hij iets, wat hij niet gelooven kon, dat zij bereid was hem te ontvangen.

Hij sprong op, alle kracht die in hem was, inspannend. Karla ging voor, hij volgde.

Vastberaden trad hij het vertrek binnen, waar Bell op hem wachtte.

'Bell!' was het eenige wat hij zei, toen zij in al haar pracht vóór hem stond.

'Je hebt mij wenschen te spreken, en het aan je zuster te danken, dat ik je een onderhoud toesta,' begon zij. 'Wat wil je van mij?'

Zij sprak hem toe, als kwam hij om een aalmoes bedelen - en was het ook niet zoo? In den glans van haar grooten rijkdom, zooals hij haar, noch eenige andere vrouw, ooit gezien had, stond zij vóór hem.

'Laat ik je eerst bedanken,' antwoordde hij, 'dat je mijn wensch vervuld hebt. Het moet tot een opheldering tusschen ons komen. Ik heb je diep gekrenkt, maar gij mij niet minder; want je veronderstelling is valsch. Je denkt mij te mogen verachten, omdat ik je bedroog, en toch is het waar, dat ik je liefheb. Al het andere, je verlies, mijn ongeluk, mijn duistere toekomst, wil ik dragen, maar je verachting niet. Ik ben hier gekomen om je dat te zeggen. Denk er aan, dat ik getracht heb goed te maken, wat ik aan je misdaan heb. Nog slechts korten tijd en de wet verklaart je voor vrij. Zeg mij, dat wij in vrede scheiden, dat mijn ongeluk je verzoend heeft, dat ge me niet langer veracht. Meer verlang ik niet.'

Toen hij nader trad, begon haar hart voor hem te spreken. Maar met geheel haar wil verzette zij zich er tegen en zei niets. Hij kon spreken, hoe en wat hij wilde, of zij hem gelooven kon of niet, zij wilde niet naar hem luisteren.

Hij zweeg en wachtte.

'En is dat alles wat je van mij verlangt, waarom ge hier gekomen zijt?' vroeg zij spottend.

'Alles, Bell!'

Zij lachte akelig. 'Wil ik je eens zeggen waarom je gekomen bent? Om een comedievertooning voor mij te houden.

En nu hoop je, dat ik mij opnieuw door je zal laten beetnemen, en dat ten slotte alles nog een goed slot zal hebben. Dat is het. Zou je ook gekomen zijn als ik een arm meisje was?'

Hij staarde haar aan en riep uit: 'Je meent niet wat je daar zegt!'

'Jawel, ik meen het wel, - wat kan, wat mag ik nog gelooven?'

DIAMANTEN DEUR VAN HET KONINKLIJK PALEIS TE TEHERAN.

Hij zweeg. Het was hem nu duidelijk, dat zijn komst vergeefsch geweest was. En nu hij zag dat alles verloren was, maakte vertwijfeling zich van hem meester. Naar Europa zou hij niet meer terugkeeren, dat stond bij hem vast. Niemand van degenen, die hem vroeger gekend hadden, zouden de schouders over hem behoeven op te halen of hem uitlachen. Hij zou verdwijnen zonder een enkel spoor achter te laten. Nog één plicht had hij in dit leven te vervullen, dien tegenover zijn zusje. Dat was het eenige wat hij nog met haar, die vóór hem stond, te bespreken had. En in deze weinige seconden had hij een vast besluit genomen.

'Ge hebt gelijk,' sprak hij, 'het zou mijner onwaardig zijn nog langer bij je aan te dringen. Ik vraag je nu niets meer voor mij, maar voor Karla, voor mijn zuster. Gij hebt haar ééns liefgehad. De weg, dien ik nu zal inslaan, zal mij van haar scheiden; ik weet niet wie ik haar toevertrouwen kan. Zij heeft haar klein erfdeel en zal daardoor niemand tot last zijn. Wilt gij de hand aan haar houden?'

Zij begreep hem maar half, maar zij wilde hem ook niet begrijpen. Hij sprak van Karla, hij wilde haar hier laten. Zij voelde dat haar hart toch niet geheel versteend was, en bij het zien van dit kind was haar oude zusterlijke genegenheid weer bovengekomen. Zij had moeite hem te verbergen welk een genoegen hij haar met dit verzoek deed.

'Ja,' klonk het van haar lippen, 'ik wil aan je verzoek voldoen en Karla zal als mijn zuster bij mij blijven.'

'Ik dank je.'

Zij hadden elkaar niets meer te zeggen. Hij vertrok. Daar kwam, zichzelve nauwelijks bewust, een geluid over haar lippen, dat als zijn naam klonk, en aan een natuurlijken aandrang gehoor gevend, wendde hij zich nog ééns om en keek haar stom en treurig aan.

(*Wordt vervolgd.*)

Uit het rijk der zon.
Met illustratiën.

Nu de Shah van Perzië met zijn gevolg Europa bezoekt, komt het ons niet overbodig voor, onzen lezers eens iets meer omtrent dien vorst en zijn rijk mee te deelen.

'tIs lang, zeer lang geleden, dat Perzië, het Rijk der Zon, een groote macht bezat. Als men er heden ten dage van spreekt, beschouwt men het meer als een toekomstige twistappel van Rusland en Engeland, die beiden naar de grootste macht in Azië dingen. Of men daar goed aan doet, of Perzië misschien niet eenmaal weer een zelfstandige beteekenis zal krijgen, laten we daar.

In beschaving is men in Perzië zeer bij de Europeesche staten ten achter, en hoe zijn lot zijn zal, zal veel afhangen in hoever het bereid is de Europeesche beschaving aan te nemen.

In dit opzicht is de toestand van Perzië te vergelijken met dien van Turkije. Beide rijken hebben in hooge mate hervormingen noodig; in beide staan de jongeren lijnrecht tegenover de ouderen; de eersten zijn voor de noodzakelijke hervormingen, de anderen verzetten er zich tegen. In beide rijken heeft men wel erkend, dat de oude toestanden niet langer kunnen voortduren, maar de Sultan bezit niet zooveel macht als de Shah om deze theorie ook in practijk te brengen. De Sultan sluit zich, in voortdurende vrees voor zijn leven, bijna geheel van de buitenwereld af en wordt daardoor tot speelbal van een ijverzuchtige, onverschillige Kamarilla - de Shah voelt zich als vrij man en treedt ook in dien geest op, hoewel samenzweringen ook in zijn land niet tot de zeldzaamheden behooren, daar Muzaffer ed Din, de tegenwoordige Shah van Perzië, vroeger aan de regeering kwam dan hij gedacht had, wijl zijn vader als offer van een moordaanslag viel.

Deze, Nassir ed Din, deed reeds de eerste schreden op den weg, dien we nu

PRINS MANSUR MIRZA SCHUA-ES-SALTANEH.

Muzaffer ed Din zien bewandelen, maar hij bewoog zich op de ingeslagen baan niet met dezelfde zekerheid. Nassir ed Din was meermalen in Europa en heeft ook driemaal Berlijn met een bezoek vereerd; wel nam hij in den loop der tijden iets van de Europeesche beschaving over, maar zijn geheele optreden en manieren gaven toch meermalen stof tot spotternij. Geheel anders is het met Muzaffer ed Din gesteld, die zich in Europa als een Europeaan beweegt. Hij gedroeg zich reeds als een beschaafd mensch, toen hij twee jaar geleden een reis maakte naar Parijs om de wereldtentoonstelling te bezoeken, en hij trad ook met veel waardigheid op toen hij dezer dagen een bezoek bracht aan de hoven van Duitschland en Engeland, waar hij

ontvangen werd als alle vorsten van Westelijke staten, en hij nam die eerbetuigingen als een Europeesch vorst in

ontvangst. Zoover had hij zich reeds in de moderne zienswijzen ingewerkt, dat hij den toast van den Duitschen keizer beantwoordend, sprak van de goede verstandhouding tusschen Duitschland en Perzië.

De handel tusschen Europa en Perzië zal in de toekomst stellig grootere afmetingen aannemen, als de hervormingen, die de Shah dadelijk na zijn eerste Europeesche reis heeft ingevoerd, in werking zijn getreden.

Hij heeft namelijk in het vorige jaar alle binnenlandsche tollen opgeheven en er op gewezen, dat deze maatregel in de best geordende staten van Europa reeds lang in werking is en, als gevolg daarvan, de levensmiddelen veel goedkooper zijn geworden en de handel zich zeer heeft uitgebreid. De man, door wiens invloed deze zegenrijke maatregel tot stand gekomen is, door wien Perzië eerst tot een aaneengeschakeld geheel is geworden, die talrijke misbruiken heeft opgeheven, en die de inkomsten van den staat aanmerkelijk heeft doen toenemen, is de grootvizier Ali-Asghar-Ghan. Deze beschaafde staatsman, aan wien overigens de Shah werkelijk de veiligheid, waarin hij leeft, te danken heeft, is, gelukkig voor het land, nadat hij tijdelijk in ongenade gevallen was, spoedig weer in ambt en eer hersteld geworden. Zijn geoefende blik doet hem ter juister tijd politieke kuiperijen zoowel als privé intriges doorzien, die doorgaans hun ontstaan in den harem te danken hebben.

Als Mahomedaan heeft Muzaffer ed Din, niettegenstaande zijn neiging voor Europeesche inrichtingen, meerdere vrouwen. Wel komt hij de plichten, die de regeering hem oplegt, na, maar toch brengt hij veel tijd zoek bij zijn dames, 't zij in zijn paleis te Teheran, 't zij in het in de nabijheid gelegen lustslot Aeschrehabad.

Van de pracht, waarmee het paleis te Teheran ingericht is, kan men zich moeilijk een voorstelling maken; verkwistend is er met het marmer omgesprongen en van buiten zoowel als van binnen schittert en vonkelt het van goud en edelgesteenten. De Shah is trouwens een groot liefhebber van kostbare steenen, want bij zijn bezoek, nu eenige weken geleden, aan koning Edward te Portsmouth gebracht, trokken de juweelen, die hij droeg, zeer de aandacht. Een der groote Londensche juweliers, die bij zijn vertrek tegenwoordig was, moet gezegd hebben: ‘Als de Shah, zooals hij daar staat, in veiling werd gebracht, zou ik 800.000 pd. st. voor hem bieden.’

Bij den aanleg van het zomerpaleis is er voornamelijk rekenschap gehouden met de dames, want een heele reeks paviljoens strekt zich langs het water uit, zoodat zooveel mogelijk iedere vrouw haar eigen huishouden heeft.

Wij, van ons standpunt uit, hebben veel bedenkingen tegen deze veelwijverij, te meer daar het ook een zeer groote moeilijkheid oplevert wat betreft de troonsopvolging. Heden is nog niet bekend, wie zijner zonen den Shah, bij zijn eventueel overlijden, zal opvolgen. Bekend is alleen de tweede prins, Melik Mansur Mirza Schua-es-Saltaneh, die zich vier jaar geleden te Berlijn onder behandeling stelde van professor Leyden. Zijn naam beteekent in 't Hollandsch: ‘De straal van het Keizerrijk’.

Het geheimzinnige oog.

Op een zekeren morgen was ik in mijne spreekkamer en had juist den laatsten patiënt uitgelaten, toen mijn knecht binnentrad en mij vertelde dat er zich eene dame aangemeld had, die mij verzocht om een onderhoud.

‘Ik deelde haar mede, dat u juist van plan was uit te gaan,’ zeide de man, ‘en zij zag het rijtuig voor de deur, maar zij verzocht mij u te spreken, al was het slechts voor twee minuten. Hier is haar kaartje.’

Ik las: ‘Mevrouw Studley.’

‘Laat haar binnenkomen,’ zei ik haastig, en het volgende oogenblik trad een slanke, tengere, blonde dame de kamer binnen.

Zij zag er zéér jong uit, niet meer dan twintig jaar oud, en ik kon nauwelijks gelooven dat zij reeds, zooals haar kaartje aanduidde, gehuwd was.

Terwijl zij mij de hand reikte, begon zij een weinig te kleuren. Ik verzocht haar plaats te nemen en vroeg wat ik voor haar kon doen.

‘O, gij kunt mij helpen,’ zeide zij, terwijl zij de handen in elkaar sloeg en op zenuwachtigen toon sprak: ‘Mijn echtgenoot, Henry Studley, is zeer ongesteld, zoodat ik gaarne had dat gij hem gingt bezoeken. Kunt ge? Wilt ge? - Te Studley Grange, in Wiltshire. Kent gij onze woonpaats?

‘Ik zou haar moeten kennen,’ hernam ik, ‘hoewel ik op dit moment den naam mij niet in het geheugen kan roepen. Gij verlangt dat ik uw echtgenoot kom bezoeken. Ik vermoed dat gij wenscht, dat ik een consult houd met uw geneesheer?’

‘Neen, neen, volstrekt niet. De zaak is deze, dat Henry nooit een dokter heeft ontboden. Hij heeft afkeer van dokters en wil niemand van hen ontmoeten. - Ik zou wel wenschen dat gij kwaamt en bij ons bleeft, gedurende een of twee weken. Ik heb van u gehoord, door middel van uwe collega's. Ik weet dat gij merkwaardige genezingen hebt gedaan, en gij hebt een groot talent. Maar gij zult niets voor mijn echtgenoot kunnen doen, tenzij gij zoo goed wilt zijn bij ons te blijven om zijne ziekteverschijselen waar te nemen.’

Mevrouw Studley sprak met klem en ernst. Haar lange, tengere handen sloeg zij krampachtig ineen. Zij had hare handschoenen uitgedaan en boog zich voorover in haar stoel, Hare kleine, kinderlijke en eenigzins rustelooze, blauwe oogen waren smeekend op mij gevestigd.

‘Ik bemin mijn echtgenoot,’ zeide zij, terwijl tranen haar in de oogen kwamen, ‘en het is verschrikkelijk om hem aldus te zien lijden. Hij zal sterven, indien niemand hem te hulp komt. O, ik weet het wel, ik vraag veel, wanneer ik u verzoek uwe patiënten in den steek te laten en bij ons te komen. Maar wij kunnen betalen! Op geld zien wij heelemaal niet! Wij kunnen en willen met alle liefde uwe diensten ruimschoots beloonen!’

‘Ik zal uw verzoek in overweging nemen,’ zei ik. ‘Gij vleit mij daardoor, en omdat gij gelooft, dat ik u hulp kan verschaffen; doch ik kan dit besluit natuurlijk niet overhaast nemen. Ik zal u nog hedenavond schrijven, indien gij mij uw adres wilt geven. Maar wees zoo goed mij thans iets van de ziekteverschijnselen van uw echtgenoot mede te deelen?’

‘Ik vrees dat het eene zielsziekte is,’ antwoordde zij onmiddellijk, ‘maar zij is van zulk een hevigen aard, dat, tenzij spoedig hulp aangewend wordt, het lichaam moet bezwijken onder de inspanning. Gij ziet dat ik zéér jong ben, dokter Halifax. Misschien zie ik er jonger uit dan ik ben - ik ben twee en twintig jaar oud. Mijn echtgenoot is twintig jaar ouder. Hij zou evenwel door de meeste menschen jonger beschouwd willen worden. Hij is een groot geleerde en neemt altijd min of meer de gewoonten van een kluizenaar aan. Zijn grootste genoegen is om in zijn studeerkamer te vertoeven en hij houdt van niets zoozeer als van allerlei soort van boeken omringd te zijn. Elk modern, lezenswaard boek wordt door zijn uitgever hem toegezonden. Hij is een zeer interessant man en aangenaam in gezelschap. Misschien behoorde ik

dit alles in lang verleden tijd te plaatsen, want nu spreekt hij nauwelijks meer; hij leest nagenoeg niets, het is moeilijk hem tot eten te bewegen. Hij wil het huis niet verlaten; hij zag er vroeger gezond uit, nu is hij doodelijk wit en vreeselijk vermagerd. Hij zucht altijd en schijnt in een toestand van buitengewone zenuwachtigheid te zijn. Om kort te gaan, hij is erg ziek en schijnt toch geene

lichamelijke krankheid te hebben. Zijne oogen staan strak, zijne hand beeft zóózéér, dat hij met moeite een kop thee of koffie aan zijne lippen kan brengen. Kortom, hij ziet er uit als iemand, die een geest heeft gezien.'

'Wanneer openbaarden zich de eerste symptomen?' vroeg ik.

'Het is nu Januari,' zei mevrouw Studley. 'De wonderlijke verschijnselen vertoonden zich het eerst in October. Zij werden al heviger en heviger. Kortom, ik kon ze niet langer uitstaan,' ging zij voort, terwijl zij zenuwachtig zuchtte. 'Ik gevoelde dat ik iemand om raad moest vragen. Ik had van u gehoord. Och, kom toch, dokter, en red ons. Kom en onderzoek waaraan mijn ongelukkige echtgenoot lijdt.'

'Ik zal u hedenavond schrijven,' zeide ik op vriendelijken toon, want het aardige, beangstigde vrouwtje boezemde mij belangstelling in. 'Het zal mij onmogelijk zijn een *heele* week te Studley Grange te blijven, maar in ieder geval kan ik u beloven, dat ik zal komen om den patiënt te onderzoeken. Eén bezoek zal voldoende zijn. Wat voor uw echtgenoot noodzakelijk is, is zonder twijfel verandering van woonplaats.'

'O, ja, ja,' hernam zij, terwijl zij opstond. 'Ik heb het reeds zoo dikwijls gezegd, maar Henry wil Studley niet verlaten, niets kan hem bewegen te vertrekken. Hij wil zelfs niet zijn eigen slaapkamer verlaten, hoewel ik vermoed dat hij er vreeselijke nachten in doorbrengt.'

Twee roode, teringachtige vlekken vertoonden zich op haar gelaat. Ik keek haar nauwlettend aan.

'Gij zult mij vergeven, wanneer ik het uitspreek,' zeide ik, 'maar gij ziet er zelf ook niet gezond uit. Ik zal voor u evenzeer als voor uw echtgenoot medicijnen voorschrijven.'

'Dank u, ik ben niet zeer sterk. Ik ben het ook nooit geweest, maar dat beteekent niets, ik meen, dat mijne gezondheid thans niet eene zaak van belang is. Doch ik zal u niet langer ophouden. Ik hoop morgenochtend een brief van u te ontvangen. Wees zoo goed hem te adresseeren aan Mevrouw Studley, Groovenor, Hotel "Victoria".'

Zij gaf mij de hand, waarvan de vingers gloeiden als vuur, en verliet de kamer. Ik hield haar voor ernstig ongesteld en was er zeker van, dat ik, indien het mij mogelijk was eene week te Studley Grange te vertoeven, in plaats van één, twee patiënten zou hebben. Het is altijd een bezwaar voor een dokter met drukke praktijk om zijne woonplaats te verlaten, doch ik besloot, nadat ik de zaak in overweging had genomen, aan het verzoek van mevrouw Studley te voldoen.

Volgens afspraak ging ik twee dagen later naar Studley Grange. Aan het station stond het rijtuig gereed met twee mooie paarden. Tot mijne verwondering bemerkte ik, dat mevrouw Studley zelf gekomen was, om mij af te halen.

'Ik kan u niet dankbaar genoeg zijn,' zeide zij, terwijl zij mijne hand schudde; 'uw bezoek vervult mij met hoop, ik geloof dat gij de zieke zult genezen.'

'Naar huis,' zeide zij, terwijl zij een wenk gaf aan den koetsier. Wij reden in snellen draf voort en zij vervolgde:

'Ik ben zelf gekomen, om u te vertellen dat ik mij met het oog op uw bezoek tegenover mijn echtgenoot van een voorwendsel heb bediend. Ik heb sir Henry niet gezegd, dat gij hierheen gekomen zijt als dokter.'

Hier zweeg zij en zag mij onrustig aan.

'Vermoedt gij het reeds?' vroeg zij.

'Wat hebt gij van mij aan sir Henry gezegd?' vroeg ik.

‘Dat gij een van mijn vroegere kennissen zijt en dat ik u geïnviteerd heb, om een week bij mij te komen logeeren,’ antwoordde zij onmiddellijk.

Nadat mevrouw Studley mij dit had verteld, zweeg ik en daarop zeide ik: ‘Had ik geweten, dat ik *niet als dokter* in uw huis kon komen, dan had ik uw verzoek weder in ernstige overweging genomen.’

Zij werd bleek en tranen kwamen in hare oogen.

‘Als logé zal mijn echtgenoot zeer ingenomen met u zijn - als *dokter* zou hij u behandelen met groote terughouding,’

‘Dat komt er niet op aan,’ zei ik nu, want ik werd getroffen door haar lijdend uiterlijk, ‘dat komt er niet op aan. Ik ben blijde, dat gij mij nauwkeurig de voorwaarden hebt gezegd, onder welke gij wenscht dat ik uw echtgenoot zal bezoeken.’

‘O, maar hij weet zelfs niet, dat ik vermoed dat hij ziek is; ik zal hem dat nooit laten merken. Maar ik vermoed, ik zie, ik vrees, - doch ik zeg niets, mijnheer. Henry zou nog ongelukkiger wezen als hij dacht, dat ik hem voor ongesteld hield.’

‘Het is mij onmogelijk te Grange te komen dan als geneesheer,’ antwoordde ik met klem. ‘Ik zal Henry vertellen dat gij eenige verandering bij hem opgemerkt hebt, en daarop mij gevraagd hebt, als dokter, hem te bezoeken. Waarlijk, dat is het beste, geloof mij. Ik zal niets aan uw echtgenoot zeggen dat voor u van onaangename gevolgen zou kunnen zijn.’

Mevrouw Studley zeide niets hierop, en nu naderden wij het oude Grange. Het was eene onregelmatig gebouwde villa. Vóór het huis was een lange laan, welke juist in dit jaargetijde een liefelijk en bekoorlijk gezicht aanbood.

We reden snel door de poort en een oogenblik later bevond ik mij in de tegenwoordigheid van mijn gastheer en - patiënt.

Sir Henry was een lange, magere man, met zéér deftig voorkomen. Zijn oogen waren donker, zijn hoog voorhoofd sterk gerimpeld. Hij groette mij met vriendelijkheid en we gingen een lange, lage zaal binnen om thee te drinken.

Mevrouw Studley was zeer vroolijk en opgewekt. Terwijl zij sprak, vertoonden zich weer de teringachtige vlekken op hare wangen. Mijn ongerustheid ten haren opzichte vermeerderde telkens, wanneer ik deze verschijnselen waarnam. Ik bemerkte, dat zij niet alleen *teringachtig*, maar naar alle waarschijnlijkheid reeds in de laatste periode van een hoogst ernstige tering was.

Ik sprak over den hoogen ouderdom van het huis, waardoor mijn gastheer opgewekt werd, zoodat hij mij een of twee verhalen vertelde van de vroegere bewoners van Studley Grange.

‘Hebt gij hier een geest?’ vroeg ik lachend.

Ik begreep niet wat er mij toe dreef, die vraag te doen. Doch toen ik haar had gedaan, werden de lippen van sir Henry wit, en mevrouw hief waarschuwend haar vinger op, als om te kennen te geven, dat ik mij op een gevaarlijk terrein begaf.

‘Het spijt mij, dat wij niemand kunnen inviteeren om met u kennis te maken,’ zeide hij, nadat eenige onbeduidende opmerkingen ons van de geestenquaestie hadden afgebracht. ‘Doch morgen komen er verscheidene van mijne vrienden, en wij hopen dat gij dan een aangenamen dag moogt doorbrengen. Houdt ge van jagen?’

Ik antwoordde dat ik gewoon was in den ouden tijd te leven, voordat medicijnen en patiënten al mijne gedachten in beslag namen.

‘Indien het heldere weer aanhoudt, dan zult gij daarmede een aangenaam tijdverdrijf hebben,’ zei sir Henry vroolijk; ‘en nu wilt gij misschien uwe kamer opzoeken?’

Mijn slaapkamer was in een nieuw gedeelte van het huis en zag er uiterst gezellig uit. Ik ontmoette mijn gastheer en gastvrouw aan 't diner. Wij gebruikten een eenvoudigen maaltijd, en nadat de knecht de tafel had afgenomen, liet mevrouw Studley sir Henry en mij alleen in de kamer. Zij gaf mij een waarschuwenden wenk, toen zij de kamer verliet. Ik had mij echter reeds voorgenomen om aan sir Henry te vertellen wat de reden van mijn komst was. Nauwelijks was de deur gesloten, of hij stond op en verzocht mij met hem naar zijn studeerkamer te gaan.

'Het doet mij bizonder veel genoegen,' zeide hij, 'dat ge hier gekomen zijt. Het is allernoodzakelijkst dat ik u over mijn vrouw spreek. Zij is in mijn oogen zéér ongesteld.'

Ik gaf te kennen dat ik zou luisteren en binnen eenige minuten bevonden wij ons op ons gemak, in een prachtige, ouderwetsche kamer, waarvan de wanden van den zolder tot den vloer met boeken bedekt waren.

'Dit zijn mijne schatten,' zeide de baron, terwijl hij wees op een oude boekenkast, die, zooals ik terloops zien kon, eenige zeer zeldzame en kostbare werken bevatte. 'Dit zijn mijn vrienden, mijn makkers, in de uren van eenzaamheid. Ga nu zitten, dokter Halifax; maak het u gemakkelijk. Gij zijt hier gekomen als gast, maar ik heb reeds eenigen tijd geleden van u vernomen, en ik heb veel vertrouwen in u. Ik geloof anders niet in de alwetendheid der geneesheeren, doch er komen oogenblikken in iemands leven voor, waarin hij al zijne vooroordeelen moet laten varen. Mag ik u volkomen vertrouwen?'

'Voorzeker,' zeide ik. 'Ik kan u niet bedriegen, sir Henry. Ik ben hier gekomen niet als gast, maar als geneesheer voor uwe vrouw. Zij maakte zich bezorgd over u en zij smeekte mij om hier te komen, ten einde u met mijne hulp bij te staan. Ik vernam op mijn weg vandaag hierheen, dat zij u niet in kennis heeft gesteld met de ware reden van mijne komst.'

Terwijl ik dit zeide werd het gelaat van den baron helder en ernstig en zeer strak.

'Dat is opmerkelijk,' zeide hij. 'Dus Lucie maakt zich bezorgd voor mij? Ik weet niet dat ik haar ooit de geringste aanleiding heb gegeven tot deze meening. Het is vreemd, dat verontrust mij!'

Hij zag starend voor zich uit. Hij legde een zijner lange, magere handen op de kleine tafel, die naast ons stond, schonk een glas wijn in en dronk het langzaam uit. Ik merkte dat zijne hand hierbij trilde.

'Zoo,' zeide hij, 'het doet mij genoegen dat ge zoo openhartig tegen mij zijt. Mijne vrouw deed goed door de reden van uwe komst voor mij verborgen te houden. Doch nu gij hier zijt, zal ik op u beiden letten, met het oog op mijzelf en op haar.'

'Dus gij zelf zijt gezond?'

'O! goede God, neen! Ik denk, dat ik ziek zal worden. Ik weet dat ik, indien er niet spoedig hulp komt, weldra zal sterven of krankzinnig worden!'

'Neen, volstrekt niet,' antwoordde ik geruststellend, 'gij hebt waarschijnlijk verandering noodig. Dit is een zeer mooi, oud huis, maar in den winter erg somber. Waarom verhuist gij niet naar de Riviera, of naar eene andere streek, waar steeds de zon schijnt?'

Sir Henry zweeg eenige oogenblikken en zeide toen op ernstigen toon:

'Misschien kunt gij mij aanraden wat ik moet doen, omdat gij misschien den aard mijner ziekte kent. Eerst wil ik echter over mijne vrouw spreken.'

'Ik ben bereid om te luisteren,' zei ik.

'Gij ziet,' ging hij voort, 'dat zij bekoorlijk is.'

'Ja,' zeide ik, 'en om de waarheid te zeggen, moet ik u ook mededeelen dat zij teringachtig is.'

Hij sprong op, toen ik dit zeide, en sloot zijne lippen samen. Na eenige oogenblikken begon hij weer te spreken.

'Gij hebt gelijk,' hernam hij. 'Ik heb haar laten onderzoeken door een professor, toen ik onlangs te Londen was; hij zeide mij, dat hare longen zéér waren aangedaan en dat zij, om kort te gaan, verre van gezond was.'

'Raadde hij u niet aan met uwe vrouw den winter in het buitenland door te brengen?'

‘Zeker, maar mijne vrouw verzette zich zoo hevig tegen het plan, dat ik haar wil moest volgen. De tering schijnt bij haar niet den gewonen loop te nemen. Zij is rusteloos en verlangt naar koude lucht; zij gaat op koude dagen toch uit, maar dan in een gesloten rijtuig. Uitgezonderd '*s nachts*, voelt zij zich niet ongesteld. Zij bezit een verbazende geestkracht; - ik denk, dat zij het dus zal volhouden totdat zij sterft!’

‘Gij zeidet zooeven dat zij alleen des nachts ongesteld is,’ hernam ik; ‘wat zijn dan hare ziekteverschijnselen?’

Sir Henry rilde hevig.

‘O, die nachten!’ antwoordde hij. ‘Mijne vrouw heeft eenigen tijd geleden vreeselijke nachten doorgebracht; benauwdheden, hoestbuien, slapeloosheid, nare droomen, en wie weet wat niet meer. Ik moet mij echter haasten hare geschiedenis in het kort te vertellen, zij mocht eens binnenkomen. In het begin van October bezochten wij den heer Joseph Dunbar. Ik moest, op zijn advies, mijne vrouw meegenomen hebben naar de Riviera, maar zij verzette zich met zulk een kracht tegen het plan, dat ik het moest laten varen.’

De baron hield even op en ik zag hem oplettend aan. Ik herinnerde mij op dat oogenblik, wat mevrouw Studley mij gezegd had over haar echtgenoot, dat hij nooit Grange wilde verlaten. Hoe was het voor mij mogelijk, om thans achter de waarheid te komen?

‘Op het dringend verzoek mijner vrouw,’ ging Henry voort, ‘keerden wij naar Grange terug. Zij gaf mij als haar vast voornemen te kennen, dat zij hier wilde blijven totdat zij stierf. Spoedig na haar terugkomst stelde zij mij voor, om voortaan twee verschillende slaapkamers te betrekken, terwijl zij mij den besmettelijken aard van de tering onder het oog bracht. Ik willigde haar verzoek alweer in, onder voorwaarde, dat ik in een kamer naast de hare zou slapen, opdat ik haar bij de geringste gebeurtenis te hulp zou kunnen komen. De verandering werd gemaakt, en haar kamer kwam in de mijne uit. Ik hoorde haar somtijds beweging maken, midden in den nacht; ik heb haar dikwijls hooren zuchten, maar zij heeft mij nooit geroepen. Zij acht zich volstrekt niet ziek, en niets hindert haar meer dan een gesprek over hare ziekte. Dit nu is het gedeelte dat op mijne vrouw betrekking heeft.’

‘Zij is toch zéér ziek,’ zeide ik. ‘Maar ik zal daar terstond over spreken. Nu zult gij mij zeker wel het een en ander willen mededeelen van uw eigen verschijnselen, sir Henry?’

Toen ik dit zeide, sprong hij weder op, ging de kamer door, sloot de deur en stak den sleutel in zijn zak.

‘Misschien zult gij om mij lachen,’ zeide hij, ‘doch het is heusch geen belachelijke zaak, dat verzeker ik u. De meest pijnlijke gebeurtenis is mij overkomen. Om kort te gaan, steeds werd ik 's nachts verschrikt door eene bleeke verschijning. Gij gelooft niet aan *geesten*, ik zie dat aan uw gezicht. Weinig wetenschappelijke menschen gelooven er aan.’

‘Neen, ik geloof er *niet* aan; zoogenaamde geesten kunnen gewoonlijk altijd verklaard worden. Meestal zijn zij verdichtselen van een overspannen of ziekelijken geest.’

‘Doch dit moge waar zijn,’ zei de baron, ‘een zieke geest kan zulke kwellingen veroorzaken, dat de dood te verkiezen is. Geheel mijn leven ben ik een man geweest met een gezonden, sterken geest. Ik was zeer gefortuneerd en ik werd nooit gekweld door die zorgen, welke handelslieden soms benauwen. Toen ik huwde, nu drie jaar geleden, achtte ik mij den gelukkigsten man der wereld.’

‘Vergeef mij, baron, een persoonlijke vraag,’ onderbrak ik. ‘Heeft uw huwelijk u teleurgesteld?’

‘Neen, neen, verre van dat,’ hernam hij met vuur. ‘Ik bemin mijn lief, mooi vrouwtje inniger dan op den dag, toen ik haar als bruid in mijne armen sloot. Het is waar, dat ik neergedrukt word door de zorgen over hare gezondheid.’

‘Het is vreemd,’ zeide ik, ‘dat zij zich om dezelfde reden ongerust maakt over u. Hebt gij haar van die verschijning verteld, die u zoo verschrikte?’

(*Wordt vervolgd.*)

Oud- en nieuw-Rotterdam. Met bijschriften van J.H.W. Unger.

Onderstaande afbeelding geeft ons de Leuvehaven te zien in het laatst der achttiende eeuw, genomen van de Leuvebrug.

Links de brouwerij 'de twee Leeuwen' met haar thans nog bestaand torentje.

Aan den mond der Leuvehaven twee poorten, links een kleine: de Ooster Nieuwe Hoofdpoort, in 1664 gebouwd en in 1832 afgebroken, en aan de andere zijde de Wester Nieuwe Hoofdpoort of Witte poort, die in een vorig nummer afzonderlijk is afgebeeld.

De verbinding tusschen de beide oevers werd op de hoogte waar nu de nieuwe Leuvebrug ligt, onderhouden met een

'GEZICHT VAN DE LEUVEBRUG OP DE NIEUWE HOOFDPOORT TE ROTTERDAM.' NAAR DE TEEKENING VAN G. GROENEWEGEN (OMSTREEKS 1795).

overhaalschuitje. Eerst omstreeks het midden der 19e eeuw werd daar de eerste brug gelegd, nadat het toenmalige stadsbestuur een hevige oppositie had moeten overwinnen, die maar steeds bleef volhouden dat een brug daar ter plaatse de dood voor den handel en de scheepvaart van Rotterdam zou zijn.

In het verschiet rechts ziet men nog een paar molens, die aan de Zalmhaven stonden en sedert jaren ook reeds verdwenen zijn.

De afgebeelde zeeschepen geven aan dit kijkje het karakteristieke, dat onze oude havens aan den rechteroever tot voor kort geregeld en daarna slechts nog maar bij uitzon-

dering te zien gaven: schepen van dien omvang en diepgang in het hartje der stad. Wat een geniale mannen moeten dat toch geweest zijn, die in het laatst der 16e en het begin der 17e eeuw de plannen beraamd en uitgevoerd hebben van die havens, die zoovele jaren onze trots geweest zijn en sedert haar stichting aan de stad zulke uitstekende diensten hebben bewezen.

Miss Cookson uit New-York.
Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee.
(*Vervolg van blz.* 357.)

Bell begreep, dat, als Herwarth ging, hij nooit meer terug zou keeren, en toen vergat zij haar ouden wrok.

'Herwarth,' steende zij, 'waarom - waarom hebt ge mij dat aangedaan? Ik - ik vergeef je! Maar na hetgeen er gebeurd is, kunnen we elkaar niet meer toebehooren.'

'Ge vergeeft me,' stamelde hij, 'maar dan geloof je me ook, Bell, je gelooft, dat ik je liefheb? En jij, jij houdt ook nog van me. Nog altijd!'

De woorden kwamen hem als van zelf over de lippen, en als in een ijzeren schroef hield hij de geliefde in zijn armen gekneld.

Zij trachtte zich los te rukken, - het was vergeefs.

'Ik bemin je niet meer,' kuchte ze. 'Ik wil, ik mag je niet meer liefhebben.'

Hij wist evenwel beter en fluisterde: 'Je hebt me nog wel lief, al wil je het ook voor jezelve niet weten. En ik heb nooit opgehouden je te beminnen. Voor je vensters heb ik gestaan, gewacht - vol waanzinnige ijverzucht op die vreemde mannen, die nu in je huis zijn. Nu evenwel weet ik, dat ge hen allen voor de mal houdt en dat ge geen ander liefhebt dan mij alleen.'

Zij voelde hoe zij duizelde, hoe haar laatste tegenstand haar begaf; maar nog altijd kampte haar trots met haar liefde, maar zij voelde reeds hoe ook die haar verlaten zou.

Toen, op het beslissende oogenblik, werd er plotseling geklopt.

'Bell,' klonk een stem van buiten, 'mag ik binnenkomen?'

Het was Fred.

Herwarth deed een stap achteruit. Hij zag er uit als iemand, die uit een droom ontwaakt is.

Een onbeschrijfelijke uitdrukking kwam op haar gelaat. Zij was gered, zij was weer zichzelve.

'Binnen!' riep zij.

Fred was reeds in zijn reispak. Hij kwam, zooals hij met Bell was afgesproken, om haar af te halen. Van een bediende had hij gehoord waar zij te vinden was en dat zij onverwacht bezoek gekregen had - eerst een dame en nu een heer.

Bij het zien van Herwarth bleef Fred verwonderd staan en zijn vragende blik richtte zich op Bell.

'Ge kent dezen heer nog niet,' riep Bell hem kalm lachend tegemoet, 'het is mijn echtgenoot.'

Fred deinsde terug. Vijandig en uitdagend keek hij Herwarth aan.

Bell trad op hem toe. 'Wees kalm, Fred,' sprak zij.

Wat voerde zij in haar schild? De raadselachtige uitdrukking wilde maar niet van haar gelaat wijken.

Plotseling kwam er een gedachte bij haar op, en hoewel haar stem eenigszins beefde, sprak zij toch langzaam en op vasten toon: 'Fred, wilt ge dezen heer eens zeggen, waarvoor ge hier komt?'

Fred begreep haar niet, maar zooveel werd hem duidelijk, dat het haar te doen was om haren echtgenoot, dien zij haatte en die nu plotseling op eene hem onverklaarbare wijze vóór haar stond, onaangenaam te zijn.

'Ge hebt plan om met je yacht op reis te gaan, en ik zal je vergezellen,' sprak hij. 'Ik kwam om je af te halen.'

'Alleen?'

'Ja, alleen!'

'Het is goed, Fred. Ga nu heen en wacht mij op; ik kom dadelijk.'

Fred wierp den andere nog een korten verachtelijken blik toe en verdween toen.

Weer waren zij alleen.

'Ge zult met hem op reis gaan, met hem alleen?' kwam het met moeite over Herwarth's lippen, terwijl hij alles, wat hij tusschen haar en dezen man gezien en gehoord had, meende te begrijpen.

'Gij hebt het gehoord!'

'Ge hebt hem dus lief?' vroeg hij heesch.

Haar doel was bereikt.

Eerst stokte haar stem. Toen sprak zij, haar trekken tot een koelen, ijskouden lach dwingend: 'Geloof je nu, dat ik je niet meer bemin?'

Hij werd bleek en stond een oogenblik als wezenloos vóór haar. Toen evenwel vatte hij al zijn moed bij elkaar en richtte zich in zijn volle lengte op.

'Ja, ik begrijp het. Daarom dus wilt ge tot elken prijs vrij zijn. Goed, ik zal je geen hinderpaal meer in den weg leggen, maar bedenk wel, dat ge mij nu ook niets meer te verwijten hebt. Voor een rechtvaardig rechter zal jou schuld grooter zijn dan de mijne. Vaarwel.'

En hoogopgericht, verwijderde hij zich.

Nu eerst was zij van hem verlost - voor altijd.

Het was een afgrond, dien zij zelve tusschen hem en haar had doen ontstaan, en het was onmogelijk er een brug over te bouwen. Dat voelde zij, en plotseling was het haar, als zonk er een diepe duisternis op haar neer.

En toch, er bestond nog een soort verband tusschen hen - Karla. Zij wilde haar belofte vervullen, Karla zou voortaan haar zuster zijn.

Juist wilde zij den bediende bellen, om Karla te laten roepen, toen deze in de grootste opgewondenheid de kamer kwam binnenstormen.

'O, Bell, hij is weg,' stamelde zij. 'Hij heeft afscheid van mij genomen, alsof het voor zijn heele leven was. Gij hebt hem dat aangedaan, hij zal een ongeluk begaan.'

Bell trok haar tot zich, en voor het beeld, dat bij Karla's woorden haar voor den geest kwam, de oogen sluitend, trachtte zij het jonge meisje gerust te stellen. Ach, zij had zelve zooveel kalmte en zelfbeheersching noodig.

'Bell,' snikte Karla, 'hoe kon je zoo liefdeloos en zoo wreed zijn!' Zij wilde zich niet laten troosten. 'En je hebt Herwarth van je gestooten om te kunnen trouwen met een ander, dien ge liefhebt en met wien ge op reis gaat. Is dat waar?'

Bell kromp in elkaar, als had zij een slag ontvangen; maar juist klopte Fred weer en maande tot spoed aan.

'Het is hoog tijd, het rijtuig wacht,' riep hij.

Maar er kwam een onverwacht antwoord over haar lippen. ‘De koetsier moet uitspannen,’ beval Bell op harden toon, ‘wij blijven thuis!’

X.

De herfst en winter waren voorbijgegaan en het werd opnieuw lente.

Op de vijfde Avenue hielden de New-Yorker dames op Paasch-Zondag, volgens een oud gebruik, pantoffel-parade. Ruischende zijde in alle kleuren, strak-zittende en eenvoudige Engelsche stoffen japonnen, kostbare kanten, paarlen en edelgesteenten, gouden en zilveren ceintuurs en gespen, fladderende linten, waaiende slepen, knikkende en wuivende reiger- en struisveeren, op de hoeden bloemen en blâren, de vlekkelooze kostuums der heeren, hun gladde cylinders, gele handschoenen en witte dassen, alles schitterde bont en lustig door elkaar, terwijl er in alle talen levendig gepraat werd. Wat de Parijsche kleermakers en modisten aan elegance hadden kunnen uitdenken, werd hier door de New-Yorker schoonheden tentoongesteld.

Ook Bessie Wellingford ontbrak natuurlijk niet, zij behaalde triomf op triomf en was van een groote schaar bewonderaars en vereerders omgeven. Bell werd evenwel gemist. Zij had zich na het afscheidsfeest uit het gezelschapsleven teruggetrokken. In den winter was zij weliswaar naar New-York teruggekeerd, maar begin Maart reeds was zij overgezeild naar Longbranch, waar zij eveneens een villa had.

Het was het Paaschfeest van 1898.

In Februari was men getroffen geworden door het bericht, dat in de haven van Havanna het aan de Vereenigde Staten toebehoorende oorlogsschip ‘Maine’ door een explosie verwoest en gezonken was.

Waarover men op dezen Paasch-Zondag bij de pantoffel-parade op de Avenue voornamelijk praatte, en wat zelfs het bespreken der verschillende toiletten op den achtergrond drong, was de daardoor onvermijdelijk schijnende oorlog. Bessie verheugde er zich reeds op; als het werkelijk tot vechten kwam, zou zij als verpleegster meegaan, dat was weer eens iets nieuws.

Ook over Longbranch straalde de Paaschzon.

Longbranch is een drukbezochte, voorname zeebadplaats, van New-York nauwelijks een uur verwijderd, met voortreffelijke hotels, schoone villa's, prachtige parken en een beroemde renbaan. Het landhuis, dat Bell daar bewoonde, onderscheidde zich van het slot te Newport door eenvoud. Het bestond uit een klein, sierlijk Zwitsersch gebouw, voorzien van alle gemakken, maar zonder weelde. Juist deze bescheidenheid gaf het huisje zijn eigenaardig, behaaglijk karakter. Het was door een mooien, maar niet zeer grooten tuin omgeven, welke voor onbescheiden blikken door een dichte heining was afgeschoten, waarover de zeewind evenwel heen kon strijken. In de toppen der ahornboomen, die hun breede schaduwen over de perken en paden uitspreidden, floot de lijster; midden in het smaragdgroene grasveld klaterde, haar straal uit den bek van een bronzen zwaan opzendend, een fontein. Het was er heerlijk kalm en vredig.

Onder een tent van wit en rood gestreept linnen zat eenzaam een jong meisje, met een handwerkje bezig. Het was Karla; haar frissche roode wangen getuigden, dat zij lichamelijk gezond was. Toch rustte op haar gelaat een trek van stil verdriet, die het evenwel nog liever en aantrekkelijker maakte. Zij droeg een eenvoudige huisjapon van blauwe stof, die haar jeugdige vormen strak inspande. Het haar droeg zij niet meer in vlechten, maar in een wrong opgestoken, wat haar ouder en grooter deed schijnen. Het bakvischje van vroeger was een bevallige jonge dame geworden.

Bell nam juist een bad, dus was Karla alleen.

Het was nu reeds langer dan een halfjaar, dat Bell haar tot zich genomen had, dat zij onder haar hoede stond. Eerst had zij tegengestreefd en weg gewild; want had Bell geen schuld aan Herwarth's ongeluk? En niemand, niemand wist waar hij was. Zij wist alleen dat hij nog leefde, want zij had een brief van hem ontvangen, waarin hij haar nogmaals zei, dat hij van haar scheiden moest en dat, niettegenstaande hetgeen er tusschen hem en Bell was voorgevallen, hij in het vreemde land niemand anders had wien hij haar kon toevertrouwen. Daarom, als zij hem nog liefhad, moest zij bij Bell blijven. En dus vervulde zij zijn wensch en bleef; Bell was ook zoo goed en lief voor haar.

Maar waar was Herwarth nu?

Bell had op verzoek van Karla onderzoek laten doen, had zelfs getracht door een detective zijn verblijfplaats te doen opsporen, maar alles vergeefs. Ook later was er geen bericht meer van hem gekomen, en slechts dat hij haar in dien eenigen brief troostwoorden toegesproken had, dat zij zich om hem en zijn leven niet ongerust behoefde te maken, gaf Karla nog hoop. Zij zou wachten - wachten, tot hij terugkwam, en dan zou haar heele leven slechts hem gewijd zijn; voor haar zelve bestond er geen geluk meer op deze aarde.

Bell kon zij niet begrijpen. Bell was zoo goed en toch zoo hard; zij bleef onverzoenlijk. Zij had haar gevraagd: ‘Bell, als wij hem vinden, zult ge hem dan vergeven?’ Maar het antwoord had geklonken: ‘Laat dat onderwerp rusten.’ Misschien was het ook goed dat hij nooit terugkwam of eerst na verloop van vele, vele jaren, als zij allen oud, zeer oud geworden waren. Dan zou hij zijn liefde voor Bell wel overwonnen hebben, dan zou hij niemand meer liefhebben dan zijn zuster, en dan zouden zij bij elkaar blijven, want zij wilde nooit iemand beminnen of trouwen. Zij beschouwde de liefde als het grootste ongeluk der wereld. Steeds moest zij erover nadenken. Waarom moest Herwarth ook verliefd worden? Waarom had hij er zich niet voor in acht genomen? Zij was bepaald besloten nooit verliefd te worden, dan kon haar tenminste zoo'n ongeluk niet overkomen. 't Was tot heden nogal gemakkelijk geweest dit besluit gestand te doen, want er kwam slechts één man in haar nabijheid, en dat was Fred Bennet.

Iederen dag kwam hij op bezoek, maar daarvoor was hij ook Bell's eenige bloedverwant en had er bovendien tijd genoeg voor. Slechts als Bell niet thuis was, moest hij zich met háár tevredenstellen en dan praatten zij samen wat. Een klein lachje verscheen er op Karla's trekken, als zij er aan dacht hoe gesloten en stijf mijnheer Bennet in den beginne tegen haar geweest was, als was hij haar eenigszins vijandig gezind, hoewel zij hem volstrekt niet beleedigd had. Nu was het evenwel anders geworden, den laatsten tijd namelijk, sedert zij hier in Longbranch waren en het lente geworden was.

Het kwam voortdurend meer voor dat, wanneer hij kwam, Bell er toevallig niet was, en zij hun gesprekken alleen voerden. Over alles sprak hij met haar en het meest over Duitschland, over haar vaderland, waarvan zij hem nooit genoeg vertellen kon. Slechts over Herwarth sprak hij nooit; hij vroeg ook nooit naar hem.

‘Nu, hoe bevalt Fred je?’ had Bell haar eens gevraagd en daarbij gelachen, wat zeer merkwaardig was, daar Bell nu bijna nooit meer lachte.

Mijnheer Bennet beviel haar goed en dat zei zij ook aan Bell, waarop deze geantwoord had: ‘Dat verdient hij ook, want hij is een voortreffelijk mensch.’

Anders was Bell in haar oordeel zoo hard, zoodat Karla deze woorden niet kon vergeten.

Een geluid, dat van den kant van het tuinhek kwam, deed haar het hoofd omwenden. Een lichte blos kleurde haar wangen en zij wist niet, of zij haar werk uit de hand zou leggen of er mee voortgaan.

Het was Mr. Bennet, die den tuin betrad.

Hij kwam uit New-York, waar hij thans vlijtig op zijn bureau werkte. De kamer, die hij in een der badhotels gehuurd had, gebruikte hij slechts als hij in Longbranch eens een nacht overbleef. Hij kwam vandaag met het plan om Bell en Karla voor de pantoffelparade af te halen.

Toen hij Karla zag, en bemerkte, dat zij alleen in den tuin was, trad hij op haar toe. Karla had gelijk gehad - hij was haar in den beginne met wantrouwen, ja zelfs met tegenzin tegemoet getreden, want zij was Herwarth's zuster en bovendien een Duitsche. Hoe meer hij evenwel met haar bekend werd, des te meer veranderde zijn gevoelen voor haar. Een meisje, zooals Karla, had hij in zijn leven nog niet leeren kennen. Zij vormde een groot contrast met de eigendunkelijke, zelfbewuste Amerikaansche meisjes, waarmee hij opgegroeid was. In den beginne was zij voor hem een schuchter kind geweest. Het kinderlijke, de grondtoon van haar karakter, wat Karla voor hem zoo bizonder maakte, bleef haar ook nu nog bij, nu zij toch reeds goede vrienden geworden waren. Maar zij was veel meer dan een kind en Fred had bepaald behagen in Karla gevonden. Zij kon het toch niet helpen, dat zij Herwarth's zuster was; dat was niet haar schuld.

Nu zat hij tegenover haar en Karla had haar handwerk weer opgenomen. Ook deze handwerken, waarmee zij zich veel bezighield, hadden voor hem iets bizonders, bijna onbegrijpelijks. Zulke zaken kon men toch in den eersten den besten winkel klaar koopen, en geen van de hem bekende dames zou het in den zin komen, zich met zoo iets bezig te houden, afgezien nog ervan, of zij het ooit geleerd hadden. Nu was het een haakwerk, waarmee Karla bezig was.

‘Waarom, Miss Karla?’ vroeg hij, terwijl hij haar fijne vingers gadesloeg, koopt ge dat toch niet in den winkel, waarom plaagt ge er uzelve mee?

‘Maar dat is geen plagen, mijnheer Bennet,’ antwoordde zij opgewekt, ‘ik doe het wel graag.’

‘Maar het is toch een onnutte arbeid?’

Ook dat kon zij hem niet toegeven. Dat, wat men klaar in de winkels kocht, heeft zoo iets koels en gevoelloos; daarentegen heeft dat, wat men zelf maakt, iets vriendelijks, iets gemoedelijks en tegelijk is het een souvenir aan degeen, die het gemaakt heeft.

Fred Bennet begreep het evenwel niet, van zoo iets had men alleen in Duitschland maar verstand.

Urenlang, zonder haar in de rede te vallen, kon hij naar haar zitten luisteren. Hun gesprekken waren evenwel nooit erg geestig, zij hadden er geen van beiden veel aanleg toe.

Fred sprak van de pantoffelparade, maar, nadat hij haar uitgelegd had, wat het was, schudde zij het hoofd. Zij had geen kostbare japon en zij had er ook geen noodig. Voor wien ook? Bij Bell was dat wat anders, en Karla vroeg Fred of zij wilde gaan zien of Bell klaar was. Dit zeggende stond zij op, maar Fred verzocht haar te blijven. Hij had haar nog iets mee te deelen.

‘Wellicht nog een paar dagen en dan vertrek ik van New-York en moet ik ook u verlaten.’

Karla stiet een lichten kreet uit; zij had zich in den vinger geprikt.

Zoo?’ was alles wat zij antwoordde.

Fred verklaarde haar verder, dat de oorlog wel tot een uitbarsting zou komen, waaraan niet meer te twijfelen viel, daar het congres nu vijftig millioen had toegestaan. De marine werd mobiel gemaakt en de kusten in staat van verdediging gebracht. Alle jonge mannen uit de club, waartoe hij behoorde, waren besloten in het leger als vrijwilliger dienst te nemen.

‘En als er nu geen oorlog komt?’ vroeg zij zacht.

‘Dan blijf ik hier, miss Karla!’

Zij keek zoo ingespannen naar haar werk, en hij zag haar zoo oplettend aan, dat zij geen van beiden zagen, hoe er voor het huis een vrouwengestalte zichtbaar werd.

Bell kwam van het strand, van haar morgenbad. Dat kon men ook zien aan de eenvoudige witte japon en den dito hoed. In de hand hield zij een uitgespannen parasol.

Toen zij die beiden zag, bleef zij staan en een trek van tevredenheid kwam op haar gelaat.

De aantrekkingskracht, die Karla op Fred uitoefende, was haar lang geen geheim meer, en zij verheugde er zich over. Reeds lang was het haar wensch, dat hij eindelijk van zijn hartstocht voor haar genezen zou, en dat een ander meisje er in slagen mocht, hem het geluk te schenken, dat hij verdiende. Nu was hij op den goeden weg; en zou ook Karla niet in hem een man krijgen, zooals men niet beter vinden kon? Karla was een erfdeel, waarvoor zij moest waken. Haar wil had zij doorgedreven, en wat er nog zwaks in haar geweest was, dat had zij met voeten vertreden. Zoo, in plaats van een hart, een steen in de borst, wilde zij verder leven - tot het eindelijk uit was.

En nog altijd was zij zijn vrouw en droeg zij zijn naam. Hitchock had haar uitgelegd, dat het niet mogelijk was met het proces voort te gaan, nu men niet wist waar de heer von Schöneck gebleven was. Waarom liet hij niet iets van zich hooren?

‘Misschien is hem een ongeluk overkomen,’ had de oude man op zijn kalmen toon gezegd, ‘misschien behoort hij al lang niet meer tot de levenden. Lieden, die men tot vertwijfeling brengt, overkomt heel licht iets. Maar, daar hoeft ge u niet ongerust over te maken, wij wachten nog een half jaartje en dan laten wij hem voor dood verklaren - voor de wet natuurlijk. Dan zijt ge weduwe.’

Dit gezegde gaf haar een steek in het hart, maar zij liet het niet merken; niemand zou de trotsche Bell zwak zien.

Nog altijd bemerkten die twee haar niet, zoo verdiept waren zij in hun gesprek - nu greep Fred Karla's hand.

Bell trad in de veranda terug.

Zij lachte, maar deed het niet zonder bitterheid, terwijl zij fluisterde: ‘Hij heeft gezworen mij voor eeuwig te zullen beminnen en nu heeft hij een ander lief. Hoe goed dat ik het nooit geloofd heb!’

Veertien dagen na Paaschzondag, op den 23sten April, kwam de oorlogsverklaring en Fred begaf zich naar Longbranch om afscheid te nemen.

Eerst was hij met Bell alleen. ‘Vaarwel,’ sprak zij tot hem; ‘ik wou dat ik een man was, dan ging ik mee. Wil je wel gelooven, dat ik jaloersch op je ben?’

Bij dit afscheid voelde hij de verandering, die er met zijn hart had plaats gehad. Zijn vreugde over zijn vertrek was vermengd met smart over de scheiding, maar deze gold Karla en niet Bell.

‘Bell,’ sprak hij, want nu het hem zelven duidelijk geworden was, begreep hij, dat het ook haar niet verborgen had kunnen blijven, ‘wat denk je van mij - van Karla en mij?’

‘Dat zij je liefde waard is en dat ik er mij van harte over verheug.’

Hij zag dat zij zich niet gekrenkt voelde, en dankbaar drukte hij haar de hand.

‘Bell,’ sprak hij toen, ‘hoe moet ik nu weten of zij de rechte is, of zij niet slechts een noodzakelijke plaatsvervangster is - voor jou?’

‘Wacht tot je terug bent, en als je haar dan niet vergeten bent, trouw haar dan.’

‘Als zij mij tenminste geen blauwtje laat loopen, evenals gij.’

‘Dat kunnen wij dadelijk eens probeeren.’
Juist trad Karla binnen.
‘Fred wil afscheid van je nemen,’ sprak Bell, ‘hij gaat ten oorlog.’
‘Ten oorlog?’
Karla werd bleek van schrik, en toen Fred haar de hand toestak en haar met zijn warme, bruine oogen aanzag en niets anders zei dan: ‘Ik kom afscheid van u nemen, miss Karla,’ werd zij weder rood.
Nog denzelfden dag besteeg Fred met zijn vrienden een der stoombooten, die geregeld tusschen New-York en Florida varen, om zich onder commando van generaal Sampson te stellen.
(*Wordt vervolgd.*)

ZONDER DAK. Naar de schilderij van Eug. Dieffenbacher.

Paula's piano.
Een muzikale verhandeling, bestaande uit twee alleenspraken, een samenspraak en twee brieven.

Zij. 'Er is eigenlijk niets vervelender dan vrouw te zijn, te meer, daar het maar zoo zelden schrikkeljaar is, en men te welopgevoed is, om, als het al eens voorkomt, er gebruik van te maken.

't Is toch eigenlijk te dwaas om van te spreken dat ik op ééne verdieping woon met een dame van gezelschap en Marcus op een lagere met een oude huishoudster; wat zou het een boel voordeeliger zijn om de huishoudster en de juffrouw van gezelschap weg te zenden, en samen één huishouden te hebben! - nog niet eens gesproken van de gezelligheid, die het voor hem zou hebben.

Ik kan mij maar niet

"Wat zeg je, speelt Martha een fuga van Bach?"

begrijpen, waarom hij mij niet ten huwelijk vraagt; ik weet zeker dat hij mij liefheeft, ik lees het in zijn oogen, en omtrent de oogen van een man vergist men zich nooit - tenminste als zij zoo donker zijn als die van Marcus, met twee ringen om den pupil.

Hij verdient geld genoeg, want behalve zijn beroep, wat hem aardig wat moet opbrengen (hij zingt iederen avond hier of daar), weet ik, dat hij geld van zichzelven heeft. Wij passen in alle opzichten zoo goed bij elkaar. Nu ja, op dit ééne punt verschillen wij wel een beetje, maar van mijn klein bedrog (*bij deze woorden wijst zij op een voorwerp bij de piano*) weet hij niets af.

En toch schijnt het mij toe, dat ik er niet goed aan doe, of ik er mij voor schamen moet.... Het ding heeft nog 600 gulden gekost, en ik heb het mij alleen aangeschaft met het doel om den man, die een verdieping onder mij woont, te doen gelooven, dat ik muzikaal ben (*hij is zanger van beroep*). Bah, ik zal het verkoopen. Het moet hem wel vreemd lijken, dat, hoewel hij dikwijls komt, hij nooit in mijn boudoir gelaten wordt - ik zeg hem altijd, dat het toevallig overhoopligt.

O, hemel, als het waar is, dat zooals Corneille zegt: “Bedrog alleen een spel is, gespeeld door kleine zielen”, wat moet mijn ziel dan wel beperkt zijn.

't Is ook volstrekt niet goed om thuis te blijven zitten met een handwerk, dat tot niets nut is, alleen in de hoop dat een persoon, die mij het hof maakt, wel eens aan zou kunnen komen. Ik ga uit en zal een advertentie zetten in de “Vrouwen Wijsheid” en zien of de een of ander dat ding (*hierbij wijst zij weer naar de piano*) hebben wil; voor dat geld koop ik mij een Persisch katje en een sealskin cape.’

(*Verdwijnt*).

* * *

Hij (*tot zijn pijp*). ‘Wat vervelend, dat je ieder oogenblik uit bent; maar dat komt er ook van als men altijd zoo in gedachten is. Wat zou je een boel lekkerder smaken, vriend, als je door haar lieve vingers gestopt was, en als zij daar tegenover mij zat om je weer aan te steken als je uitging, iets, wat dunkt me heel dikwijls zou gebeuren, als zij en ik alleen waren....

Bah, maar dat droomen leidt tot niets. Het kan nooit iets worden. Hoe zou ik nu kunnen trouwen met een vrouw, die altijd pianospeelde als ik wilde studeeren? Ik zou haar ook niet kunnen vragen het op te geven, daar haar spel mij zoo goed toeschijnt, als het slechts door een jarenlange onvermoeide studie kan verkregen worden. Het is waar, dat ik het slechts gehoord heb door een vloer en een plafond, maar die schijnen den klank nog te verhoogen, en de duidelijkheid en zuiverheid van ieder loopje en trillertje des te beter te doen uitkomen.

Paula's studeeren is bizonder vreemd en haar repertoire zeer beperkt. Zij speelt nooit gamma's of vingeroefeningen, maar heeft alleen zeven stukken, die mij vreemd en zeer ongelijksoortig gekozen toeschijnen. ‘Een Rhapsodie van Liszt, de Jolly Monk Polka, Beethovens Marche Funebre, een ballade van Chopin, Maisy is a Daisy, en een Fuga van Bach. Ik kan het niet vatten, maar zooveel is zeker, dat dit talent van haar een vereeniging van ons beiden onmogelijk maakt.

't Is misschien dwaas van mij om te spreken van een vereeniging van ons - maar ik geloof toch wel, dat zij een heel klein beetje om mij geeft - wanneer zij lacht is er een zekere trek op haar gelaat, die het mij verraadt.

Zou zij het misschien willen opgeven? O, maar het zou schandelijk van mij zijn, haar dit te vragen, en, gesteld dat zij het deed, dan weet ik tòch, dat na ons huwelijk haar vingers zouden jeuken naar de “Polka” of de “Fuga”, en dat zij voortdurend zou denken aan alles waarvan zij afstand heeft gedaan door gebonden te zijn aan een dwaas zooals ik, een beroepszanger.... En bovendien, zij mocht mij eens willen accompagneeren, dat zou stellig aanleiding geven tot twisten (ik ben met een accompagnateur nooit langer dan een maand goede vrienden geweest). Ik moet dus voorgoed mijn droom voor vrouwenliefde opgeven, en de kunst voortaan mijn eenige meesteres zijn. Ik zal nu voor het laatst haar nog eens een visite gaan maken, ofschoon zij, nu die elllendige piano zwijgt, wel uit zal zijn. Maar ik zal mijn geluk nog eens beproeven, en daarna, mijn vriend, moeten jij en ik met elkaar oud worden.’

(*Legt zijn pijpje neer en verdwijnt*).

Hij (*tot het meisje dat de deur opendoet*): ‘Is juffrouw Paula thuis?’

Meisje: ‘Neen mijnheer, zij is uitgegaan.’

Hij: ‘Zoo, hm... dat spijt mij... Hoe laat wacht je de juffrouw terug?’

Meisje: ‘Dat heeft ze niet gezegd, mijnheer!’

Hij: ‘Dank je. Wil je zeggen dat ik geweest ben, en... (*tonen van een fuga van Bach treffen zijn oor*) - maar, Marie, nu geloof ik tòch, dat je je vergist, met te zeggen, dat de juffrouw uit is.’

Meisje: ‘Neen, mijnheer!’

Hij: ‘Maar ik hoor haar hier spelen.’

Meisje: ‘Neem u mij niet kwalijk, mijnheer, maar dat is niet zoo!’

‘Hij: ‘Maar ik zeg je tòch, ik herken haar stuk, en haar aanslag.’

Meisje: ‘Neen, mijnheer, 't is niet zoo?’

Hij: ‘Maar, wie speelt er dan?’

Zij: ‘Nu, mijnheer, ik spreek niet graag kwaad van mijn vriendin, maar het is Martha, de keukenmeid.

Hij: Wat zeg je, speelt Martha een fuga van Bach? Hoe bedoel je dat?’

Meisje: ‘Wel, mijnheer, ik heb haar al gezegd niet te knoeien met het ding terwijl de juffrouw uit was, maar er is niets aan te doen, Martha is koppig en houdt veel van muziek. De “Fuga” is bepaald haar lievelingsstuk, omdat het zooveel leven tegelijk maakt. Het zou mijn enkels zeker zeer gaan doen, want het is een zwaar werk; bovendien zou ik duizelig worden zoo gauw als het papier ronddraait, ik doe het dus nooit, mijnheer.’

Hij (*met zijn vingers door het haar strijkende*): ‘Wat doe je nooit?’

Meisje: ‘Wel, mijnheer, met juffrouw Paula's pianola werken.’

Hij: ‘Wat? Wil je zeggen, dat juffrouw Paula zelf niet speelt, dat de muziek, die ik hoor, komt van een instrument dat aan de piano bevestigd wordt?’

Meisje: Ja, mijnheer!’

Hij: ‘Kan juffrouw Paula zelf dan niet spelen?’

Meisje: ‘Geen noot, mijnheer. Ik heb haar hooren zeggen, dat zij op school erg dom was in de muziek, en dat zij daarom dit ding kocht om aan de piano te bevestigen; het speelt ieder stuk dat men wil, als je maar niet ophoudt met je voeten te trappen. Juffrouw Paula heeft voorloopig zeven stukken gekocht, maar Martha hoopt, dat zij er wat bij zal koopen, want deze worden wel wat vervelend.’

Hij: ‘Dank je, dank je wel, Marie. Zeg, Marie, vertel de juffrouw maar niet, dat ik hier geweest ben, of zeg maar niet, wat je mij van dat ding verteld hebt... Misschien wil je hier wel een kleinigheid voor koopen!’ (*Hij geeft haar een gulden*).

Meisje: ‘Vriendelijk bedankt, mijnheer, (*terwijl hij van plan is weg te gaan*). Ik hoop maar, dat ge nu niet minder over de juffrouw denkt, nu ge weet dat ze niet kan spelen, want er zijn heel veel dingen, die zij wel kan.’

Hij: ‘Marie, je hebt me tot den gelukkigsten man ter wereld gemaakt! Goedenmiddag.’ (*loopt bij twee treden tege ijk de trap af, en gaat zijn eigen deur binnen*).

* * *

(*Zijn brief aan haar*).

Paula. Ik ben plotseling tot een besluit gekomen, en kom je een vraag doen, die mij reeds maanden lang op de lippen brandt en mijn hart onstuimig doet kloppen,

Lieve, wil je het lot deelen van een armen liedjeszanger? Wil je voor hem waar maken de balladen van beantwoorde liefde, zoodat, wanneer hij zingt, het publiek kan voelen, dat het niet maar ijdele woorden zijn? Wil je mijn vrouw worden, Paula, en mij voor mijn leven gelukkig maken? Wees genadig, en laat mij vandaag nog, liefst omgaand, je antwoord weten.

MARCUS DALMONT.

(*Haar brief aan hem*).

Ik heb zoo juist je schrijven ontvangen, Marcus, en ik weet niets beters te zeggen, dan dat het mij zeer gelukkig maakt. Mijn antwoord is dan ook volmondig ‘ja’. Maar zult ge me nog willen hebben, als ik je iets vertel, dat je stellig weten moet? Waarschijnlijk heb je van mijn verdieping af prachtig piano hooren spelen, en ik ben er zeker van, dat je gedacht hebt, dat ik het deed; maar Marcus, - ik kan geen noot spelen - zelfs niet zooveel om een eenvoudig liedje te accompagneeren! De muziek, waarnaar je geluisterd hebt, was van de pianola, die ik gekocht heb, toen ik pas hier kwam. Als je nu voelt, dat je door het leven gaan kunt met een onmuzikale vrouw, kom mij dan dadelijk opzoeken - maar als je over een kwartier niet hier bent, zal ik overtuigd zijn, dat je verliefd was op de pianola en niet op - Paula.

Zonder dak.
(Bij de plaat op blz. 365.)

Zep was op zestienjarigen leeftijd wat men noemt een aardigen jongen. Hij was de ‘lion’ van het dorp, alle meisjes hielden veel van hem; hoe kon het ook anders? Hij was flink uit de kluiten gewassen, had mooie donkere oogen, was altijd vol gekheid en - verdiende werkelijk al een aardig stukje brood. Hij was namelijk geitenhoeder op de omliggende bergen; maar dat was hem een te eentonig bestaan, hij ging al verder en verder de bergen op, leerde ieder paadje, iedere kloof kennen, en diende op kleine tochten den reizigers al wel eens tot gids. Steeds werden deze tochten uitgestrekter, zoodat hij op twintigjarigen leeftijd een uitstekend gids was, die om zijn voorkomendheid en vriendelijkheid de uitverkorene was onder zijn makkers.

Hij aarzelde niet lang de hand te vragen van de mooie Lucretia, een lief meisje uit het dorp.

Wat waren zij gelukkig toen zij een jaar later man en vrouw werden! Zij bezaten een lief huisje in het dal, dat, o zoo netjes ingericht was; bijna alle meubels waren door Zep zelf gemaakt in de koude winterdagen, wanneer, er van bergen beklimmen geen sprake zijn kon.

Zoo beleefden zij eenige jaren van ongestoord geluk, toen - er iets vreeselijks gebeurde.

Zep was vroeg in den morgen met eenige toeristen een tocht gaan maken en zou tegen den middag terugkomen. Het werd evenwel laat in den middag, maar van Zep noch de reizigers was een spoor te ontdekken. Wat vreeselijke uren bracht Lucretia door; 't werd later en later, maar Zep bleef weg.

De nacht kroop om onder vreeselijken angst; bij het eerste ochtendkrieken werden wakkere mannen uitgezonden om Zep en zijn tochtgenooten op te sporen - en tegen elf uur den volgenden morgen werd een treurige stoet den berg afgedragen.

Een lawine had hen overvallen en dadelijk twee van de vier reizigers in den afgrond meegesleept. Zep en de twee andere toeristen werden ernstig gekwetst en men vond hen bewusteloos liggen.

Maanden en maanden lang was Zep ziek. Gelukkig dat hij en Lucretia altijd zoo zuinig geweest waren, want nu konden zij van de opgespaarde duitjes leven.

Zep herstelde, maar - zijn broodwinning was weg; hoewel het ongeluk geheel buiten zijn schuld was gebeurd, stelde men geen vertrouwen meer in hem, en de tochten op de bergen werden zeldzamer en zeldzamer.

Zep liet den moed zakken, en van den vroolijken, aardigen, door ieder gewilden gids was niets meer over dan een sombere, voor zijn jaren veel te oude man.

Het huisje, vroeger hun eigendom, moest verkocht worden, wilden zij niet van den honger omkomen; ook de eigengemaakte meubels gingen denzelfden weg en nu zijn zij - zonder dak. En vol droefheid staren zij naar het dorpje, waar zij vroeger zoo gelukkig waren.

Arme menschen! Wat zal uw toekomst zijn?

Het geheimzinnige oog.
(*Vervolg van blz.* 360.)

'Neen, nooit. Ik heb er nog met geen sterveling over gesproken. Het is opmerkelijk dat mijn vrouw u heeft gezegd, dat ik er uitzag als iemand die een geest heeft gezien. Helaas! Maar laat u mij de oorzaak vertellen van mijn geschokte zenuwen.'

'Zeer gaarne, ik zal goed toeluisteren,' zei ik.

'O, dokter, kon ik u den schrik dáárvoor doen gevoelen!' zeide sir Henry, terwijl hij zich vooroverboog en mij strak aanzag. 'Drie maanden geleden geloofde ik niet meer aan geestesverschijningen, dan u thans doet. Indien gij op de proef gesteld waart, zooals dat met mij het geval is, dan zoudt ge nu zeker ook beginnen te twijfelen.

'Doch laat mij vertellen wat er gebeurde: Nacht op nacht leggen mijn vrouw en ik ons op hetzelfde uur ter ruste. Wij wenschen elkander een goede nachtrust toe, en wij begeven ons naar onze kamers. De deur, die heide vertrekken verbindt, wordt gesloten. Zij heeft altijd licht in hare kamer; ik verkies de duisternis. Ik sluit mijn oogen en leg mij te slapen. Geregeld val ik binnen enkele oogenblikken in slaap. Mijn slaap is kort. Ik ontwaak met zweetdroppels op mijn voorhoofd; met een kloppend hart wacht ik de verschrikking af. Vervolgens hoor ik een dof kloppen, dat de nadering van de verschijning aankondigt. Op eene zekere plaats van de kamer, doch altijd op dezelfde, straalt een helder licht; in het midden daarvan schittert een *bovennatuurlijk groot oog*, dat mij aanhoudend op een duivelsche manier aanstaart. Het blijft er niet lang, maar het schijnt mij mijn leven te verkorten. Even plotseling als zij gekomen is, verbleekt zij in de duisternis, en, geheel uitgeput en mij moeite gevend om gillen van schrik in te houden, leg ik mijn hoofd in de kussens!'

'Maar hebt gij nooit beproefd om een onderzoek in te stellen naar die gedaante?' zeide ik.

'In het eerst deed ik dat. Den eersten nacht dat ik haar zag, sprong ik uit bed en begaf mij naar die plek. Eensklaps verdween ze. Ik ontstak licht, doch er was niets in de kamer te zien.'

'Waarom slaapt gij juist in die kamer?'

'Ik behoorde wel niet mijne vrouw alleen te laten, maar ik was bang dat zij er iets van zou merken, en dat de verschijning, indien zij mij niet zag, háár zou bezoeken. Gij zult mij voor dwaas houden, dokter Halifax, maar ik weet zeker dat "dat ding" mij zal dooden!'

'Ziet gij het elken avond?'

'Niet iederen nacht, maar soms komt het in één nacht tweemaal terug; soms komt het om de twee, soms om de drie nachten. Het is de meest ijzingwekkende, de meest verschrikkelijke vorm van kwelling, die een gezond mensch spoedig òf in het graf òf in een krankzinnigengesticht zal brengen.'

‘Ik twijfel er niet aan,’ zeide ik na eene pauze, ‘of er is een oorzaak voor die verschijning.’

De baron schudde zijn hoofd.

‘Neen, neen, hernam hij, ‘het is òf een verdichtsel van ziekelijken geest, zooals gij vermoedt, en daarom juist even verschrikkelijk als een werkelijke verschijning, òf het is een bovennatuurlijk bezoek.’

‘Zoudt gij denken, dat de een of ander er de oorzaak van is?’ vroeg ik.

‘Zeker niet, welke reden zou iemand hebben om mij te doen omkomen van schrik? Bovendien is er niemand in de kamer, zooals ik u bezweren kan. Mijn deur is gesloten. Het is onmogelijk, dat daarbij eenig bedrog in het spel is.’

Gedurende eenige oogenblikken zeide ik niets. Het eerste wat gedaan moest worden, was, te onderzoeken of die verschijning langs een natuurlijken weg te verklaren was, of dat de toestand van sir Henry's zenuwen er de oorzaak van waren. Ik begon hem enkele vragen te doen. Daarop onderzocht ik zijne oogen met een ophthalmoscoop. Het resultaat van alles was, dat ik verzekerd was, dat mijnheer Henry Studley in een buitengewoon zenuwachtigen toestand verkeerde, hoewel ik geen spoor kon ontdekken van een ziekelijken geest.

‘Wilt ge mij hedennacht met u in uwe kamer nemen?’ zeide ik.

‘Niet vannacht,’ antwoordde hij. ‘Het is laat en mijne vrouw mocht eens argwaan koesteren. Het doel van mijn leven is, om dien schrik voor haar verborgen te houden. Wanneer zij morgen uitgaat, moet gij in mijne kamer komen en zelf oordeelen.’

‘Zeer goed,’ zeide ik, ‘maar ik wensch morgen eerst een onderhoud met uwe vrouw te hebben, en er bij haar op aan te dringen, om met u Grange te verlaten.’

Kort daarop gingen wij ter ruste, maar ik moet bekennen dat ik dien nacht al zeer weinig sliep, hoe aangenaam mijn kamer ook was. Den geheelen nacht dacht ik aan het verhaal van sir Henry. Ik ben niet zenuwachtig, ook heb ik geen groote verbeeldingskracht, maar ik zag steeds dat oog voor mij, zelfs in mijn droom.

Ik ontmoette mijn gastheer en gastvrouw den volgenden morgen vroeg aan het ontbijt. Sir Henry stelde mij voor, indien het weer warm en mooi bleef, naar een naburig dorp te rijden. Ik had er niet veel lust in en zeide ronduit, dat ik liever in Grange wenschte te blijven. Een blik op het gelaat van mijn gastheer en gastvrouw toonde mij duidelijk, dat ik twee ernstige patiënten onderhanden had.

Mevrouw Studley zag er zeer verontrust uit; de teringachtige plekken op haar wangen, het fonkelen harer oogen, hare verdroogde lippen, hare lange magere handen waren voor mij een sterk bewijs van de ziekte, waaraan zij leed. ‘Daarenboven kan ik die arme dame niet overreden om weg te gaan,’ zeide ik tot mijzelf, ‘zij verhaast zelf haar dood, en geen macht ter wereld kan haar redden. Zij ziet er uit alsof hare longen in hevige mate zijn aangedaan. Ik zou meer durven instaan voor de gezondheid van den baron dan voor de hare.’

Sir Henry droeg de teekenen van een slapeloozen nacht; zijn gezicht was bleek; hij wendde zijne oogen van mij af; hij at bijna niets.

Na het ontbijt volgde ik mevrouw Studley naar hare kamer. Ik was reeds bij mijzelf besloten, hoe te handelen. Haar echtgenoot zou volkomen mijn vertrouwen waardig blijven. Zij zou slechts een gedeelte van den toestand weten.

‘Zoo,’ zeide ik, ‘ik heb uw echtgenoot ontmoet en met hem gesproken. Ik denk niet dat gij u ongerust over hem behoeft te maken. Alleen over uzelf, mevrouw Studley. Ik ben bang dat uwe longen niet goed zijn! Wilt gij mij toestaan te onderzoeken?’

‘O, Henry heeft u zeker verteld dat ik teringachtig ben?’

‘Hij zeide mij, dat gij u niet wel gevoeldet,’ antwoordde ik. ‘Laat mij uwe borst met mijn stethoscoop onderzoeken.’

Zij aarzelde een oogenblik, terwijl zij woedend keek. Vervolgens zette zij zich in een stoel, en met bevende vingers ontknoopte zij hare japon. Arme ziel! Zij was gelijk een wandelend geraamte; haar schoon gelaat was al het mooie, wat zij bezat!

(*Wordt vervolgd.*)

Miss Cookson uit New-York.
Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee. (*Vervolg van blz.* 364.)

XI.

Van den Atlantischen- tot aan den Stillen Oceaan werden in de Vereenigde Staten manschappen aangeworven, en in de elegante, schijnbaar slechts tot weelde ingerichte kazernes, cadetten- en officierenscholen ontstond plotseling een groote bedrijvigheid.

EEN FRANSCHE VROUWELIJKE VETERAAN VAN HET JAAR '70. (Zie blz. 373.)

Een van de voornaamsten onder dezen is Sam Houston-Fort in de stad Antonio in Texas. Sam Houston-Fort ligt op een berg tegenover de stad. In een groot, luchtig gebouw wonen de manschappen. Vóór de kazerne bevindt zich een plein, waarop de soldaten in hun vrije uren hal spelen en zich met andere genoegens vermaken; hieromheen liggen in een kring de landhuizen der officieren met mooie tuinen er voor.

Sedert het begin van het jaar bevond zich onder de officieren van Sam Houston-Fort ook een van Duitsche afkomst, die zich Herwarth noemde. Reeds van den beginne af had hij om zijn vreemde manieren de aandacht getrokken. Hij hield er namelijk veel van om zich af te zonderen, en alleen de weinige diensturen bracht hij met zijn kameraden door. Op andere tijden bleef hij òf in zijn huisje, òf men zag hem in burgerkleeding langs de oevers van de Antonio-rivier slenteren. Ook van zijn vele landgenooten, die er in de stad waren, scheen hij niets te willen weten. Een Amerikaansch officierencorps is niet als een Duitsch; wie wil, kan zijn eigen weg gaan, en hiervan maakte Herwarth een zoo ruim mogelijk gebruik. Als hij aan het verleden dacht, dan herinnerde hij zich in de eerste plaats hetgeen er op den avond,

die over zijn lot beslist had, gebeurd was. Uiterlijk kalm en koel was hij naar zijn hotel teruggekeerd, om daar te overleggen wat nu verder te doen.

Naar Duitschland terug, in zijn vroegere betrekking, dat ging niet. Op goed geluk af in Amerika een leven als avonturier beginnen, om misschien wel kellner te worden, ook daartoe voelde hij geen neiging.

Dwarrelden niet de geruchten van een toekomstigen oorlog door de lucht? Als hij eens soldaat werd? Dan had misschien een kogel medelijden met hem en maakte aan zijn ellendig leven een einde.

Hij was Pruisisch officier geweest, misschien dat dit hem nog wat hielp. Bovendien bedacht hij zich, dat hij van zijn vroegeren overzeeschen diensttijd te Washington nog een invloedrijken kennis had, en nog dienzelfden dag ging hij er heen.

Drie weken later waren al zijn aangelegenheden, zijn ontslag uit het Duitsche en zijn indiensttreding bij het Amerikaansche leger, in orde. Ook zijn naam veranderde hij en eenvoudig als mijnheer Herwarth begon hij zijn nieuwe levensomstandigheden. En zoo was hij dus soldaat, weliswaar in een vreemd land, maar dat was hem onverschillig. Lang kon het uitbreken van den oorlog niet meer duren en dan was zijn doel bereikt.

Sterven! Een eervollen, roemrijken soldatendood. Was zijn leven werkelijk zoo arm, zoo zonder eenige beteekenis, dat hij er volstrekt geen waarde meer aan hechtte?

Maar waarom was het zoo arm, zoo zonder eenige beteekenis? Deze vraag had hij zichzelven gesteld en ook het antwoord er op gevonden. Omdat het doel, dat hij tot nu toe nagestreefd had, altijd slechts op uiterlijkheden gericht was geweest. Slechts naar rang en rijkdom had hij gestreefd, en nu deze beide zaken hem ontnomen waren, nu was zijn bestaan vernietigd. Hij was voortaan overbodig, omdat hij niet veel voor zichzelven, maar ook niets voor anderen waard was. Hij dacht aan Karla, maar ook zij had hem niet zoo noodig, dat zijn plaats niet vervuld kon worden.

Misschien moest hij zijn ongeluk nog dankbaar zijn; het had hem tenminste geleerd, waarin de ware goederen des levens bestonden, maar die wetenschap kwam te laat.

Midden in de stad bevond zich het Alamoplein, waar naast het nieuwe postkantoor een statige ruïne zich verhief, de overblijfselen van een Spaansch missiehuis. De annalen der

stad spraken met trots over deze bouwvallen. Gedurende den vrijheidsoorlog had zich hier drie dagen lang een kleine schaar van inwoners van Texas verdedigd tegen een twintigvoudige vijandelijke overmacht, en man voor man waren zij gevallen tot op den laatste toe - vol stervensmoed, want zij vielen voor een dierbare zaak.

Maar als hij viel, dan was het voor een zaak, die hem onverschillig was, en evenals zijn leven, was ook zijn dood niemand tot nut. Zelfs deze troost bleef hem ontzegd.

En dan keerden zijn gedachten weer tot Bell terug; maar hij dacht aan haar zonder bitterheid, slechts met den kalmen moed van een stervende, die den dood zonder ontroering in het aangezicht ziet en die van alles, wat het leven voor aantrekkelijks gehad heeft, reeds afscheidgenomen heeft.

Reeds langer dan drie maanden droeg hij nu de officiersjas, maar de boodschap, waarop het land met koortsachtig ongeduld wachtte, wilde niet komen.

Dikwijls op zijn eenzame wandelingen zag hij hier en daar op een huis een zwavelgele vlag waaien, wat beteekende, dat er daar een lijder aan pokken was. De pokken waren in San Antonio epidemisch en de gezondheidscommissie nam maar weinig voorzorgsmaatregelen. Misschien zou op zekeren dag de gele vlag ook wel op zijn huisje waaien, dan behoefde hij ook niet langer op den oorlog te wachten.

Maar hij had het vlagje niet noodig. Zes weken later lag er, in het begin van Juni, in de haven van Tampa in Florida een transportvloot gereed van dertig schepen, waarop een expeditiecorps van 15,000 man aanwezig was. Ook het detachement van Texas bevond zich er onder. Herwarth had een kajuit met een kameraad samen, maar den eersten nacht, dat de vloot zee gekozen had, begaf hij zich op het dek.

Urenlang stond Herwarth te turen naar den met sterren bezaaiden, nachtelijken hemel, en slechts het stampen der machine en het opplassen van het water onder de schroef verbrak de stilte.

Hij dacht aan Duitschland, aan Karla, aan zijn gestorven liefde en aan den eersten slag.

XII.

‘Kamers te huur voor dagen, weken en maanden, familiepension,’ stond met gegraveerde letters op een gladgeschuurde koperen plaat van een stil, deftig huis in de nabijheid van den Grooten Tuin te Dresden.

Eigenares van dit pension was mevrouw Von Raszinska, de weduwe van een majoor, en daar het weduwenpensioen van een majoorsvrouw helaas niet erg groot is, zag mevrouw Von Raszinska zich wel genoodzaakt er wat bij te verdienen. Daar zij er evenwel op uit was slechts menschen van goeden rang en stand bij zich te nemen, kon zij zich troosten, tenminste altijd in net gezelschap te zijn. Heel zelden was er in het pension van mevrouw Von Raszinska een huurder geweest, die niet een voornamen titel bezat of van adel was.

Zoo kwam het dus dat, toen zich op zekeren dag een dame bij haar aanmeldde, die zich mevrouw Von Angern noemde, en die, zooals zij opgaf, de weduwe was van een geheimraad, zij met open armen ontvangen werd. Zij verlangde voor zich twee kamers, waarin zij in zoover slaagde, dat mevrouw Von Raszinska haar eigen bed naar de badkamer overbracht; den prijs scheen mevrouw Von Angern geheel als bijzaak te beschouwen. Zij wenschte hiervoor slechts niet aan de algemeene

pensiontafel deel te nemen, maar verlangde op haar eigen kamers te eten, wat haar dan ook, niettegenstaande de daaraan verbonden moeite van dekken, en de buitengewoon groote porties, die men een alleenetende moet geven, tegen verhoogden prijs werd toegestaan.

Mevrouw Von Angern was in den rouw; zij had haar man verloren, zooals zij mevrouw Von Raszinska en den overigen pensionaires vertelde, en wilde zoo stil mogelijk leven, en zulke gevoelens moest men eerbiedigen.

Ottilie kwam juist uit Nizza terug. Toen de lente in het land kwam en daarmee ook het reisseizoen aanbrak, waren Berlijnsche kennissen haar op zekeren morgen op de promenade in de armen geloopen; zij werd door hen met vragen overstelpt, wat haar deed besluiten op de vlucht te gaan. Een zeldzaam verlangen naar Duitschland overviel haar. In haar tuin te Berlijn gingen nu haar boomen uitloopen, de vogels te zingen en in de diergaarde, die tegenover haar villa lag, waren weer de bontgekleurde dames-toiletten zichtbaar, en van de speelplaatsen klonk vroolijk kindergeroep. Dit waren allen dingen waar zij vroeger nooit op gelet had, maar die haar nu met een soort van heimwee vervulden; daar onder de boomen, welke nu begonnen te bloeien, was zij eens gelukkig en tevreden geweest. Misschien vond zij daar den vrede, dien zij nu verloren had, weder.

Zij dacht tegenwoordig veel aan den overledene. Zij dacht aan het uur, dat zij hem voor haar zag liggen - wit, stom en dood. Destijds had er te midden van het verdriet over het afscheid een jubeltoon in haar hart weerklonken. Nu was die tot zwijgen gebracht. Dikwijls was het haar of de doode niet geheel van haar gescheiden was, alsof zijn onzichtbare geest haar evenals bij zijn leven nog wakend en behoedend omzweefde, en hij haar keek in het hart; maar er was geen geheim meer voor hem verborgen. Wat zij in die uren tegenover anderen gezondigd had, had hij haar nog niet vergeven - daartoe bezat hij de macht niet. Hij zag haar slechts waarschuwend aan, waarschuwend en wachtend, als verlangde hij iets van haar, iets dat hen beiden geen rust liet, totdat het afgedaan zou zijn. En geen ander kon het voor haar doen dan zij zelve.

Het liet haar geen rust; 's nachts belette het haar te slapen, het knaagde aan haar gezondheid, en haar kennissen te Nizza waren er over verbaasd, zoo slecht als zij er uitzag.

Men vroeg haar of zij ziek was; ja, zij was het, maar geen dokter kon haar helpen.

Als zij aan het gebeurde terugdacht, dan scheen het haar dikwijls toe als een droom, of als was zij het niet zelve, maar een andere vrouw geweest, die zich om zijn hals geworpen had, en zichzelve vergetend, door nijd en wraakzucht ontvlamd, hem in 't verderf gestort had. Maar het was geen droom, het was werkelijk gebeurd, en zij was die vrouw. Zij was zoo nederig geworden, dat zij den afgrond niet durfde peilen om niet van schaamte te vergaan.

Wat haar kwelde - was het schaamte, was het berouw, was het de onmogelijkheid om het gebeurde weer goed te maken, ook al wilde zij het?

Door de kamenier, die haar vergezelde, had zij inlichtingen laten inwinnen en gehoord wat er van hen beiden geworden was. In afzondering, als een voorwerp van medeleden voor allen, die hem gekend hadden, boette hij voor hetgeen hij misdreven had. Als zij hem haar halve vermogen eens schonk, zoodat hij tenminste in zijn carrière kon blijven! Maar hij zou het niet aannemen, van haar zeker niet.

Hoe zij er ook over nadacht, niets kon het gebeurde ongedaan maken. Was zij niet bereid van alle genoegens des levens afstand te doen, als zij den vrede harer ziel maar terug kon vinden?

In haar huis, in haar tuin, waar het nu lente werd, terugkeeren, durfde zij niet. Zij vreesde voor het gezelschap en de bezoekers, die haar lastig zouden vallen. Daarom hield zij te Dresden stil. Zij hield van deze mooie, prettige stad nog van uit haar kindsheid, en zij dacht daarbij aan Bell, aan den tijd, toen zij beiden nog bijna kinderen en vriendinnen waren. Uit haar vriendschap was bittere haat ontstaan; in dit opzicht was zij niets veranderd, want zij haatte Bell ook nu nog.

Sedert den dag, dat zij in Dresden gekomen was, waren nu drie weken verloopen. Het was Mei, bij uitzondering prachtig weer en de elegante stad straalde in de warme voorjaarszon. Ottilie had van het mooie weer geprofiteerd

om een wandeling te maken en was op den terugweg in de schilderijengalerij aangeland. Vóór de madonna van Holbein trad een oude heer op haar toe, die haar eerbiedig groette. Het was de buitenlandsche gezant van een Zuid-Duitschen staat, die op reis was; een vroegere kennis van haar man. De oude, ridderlijke heer drukte zijn genoegen uit haar aan te treffen en herhaalde nog eens zijn deelneming in het groote verlies, dat haar getroffen had. Eerst was de ontmoeting pijnlijk voor haar, maar toen kwam bij haar de vrouwelijke behoefte op om na langen tijd eens met een kennis te praten.

'Jammer,' sprak de oude heer, nadat zij op den divan in het midden der zaal hadden plaats genomen, 'dat wij ook uw neef verloren hebben.'

'Ja,' antwoordde zij, 'hij is bij de regeering werkzaam.'

'Ik meen te Flensburg; maar zooals ik te Berlijn hoorde, schijnt hij daar ook niet meer te zijn.'

Ottilie luisterde opmerkzaam toe, maar zij mocht niet laten blijken dat dit bericht haar verbaasde, zij moest houden of zij met de zaak bekend was.

De oude heer nam afscheid, hij had geen tijd meer, zijn trein wachtte.

Tehuisgekomen, zette zij zich aan haar schrijftafel. Zij schreef naar Flensburg, aan den regeerings-president, dat zij haar neef, den assessor Von Schöneck, een belangrijke mededeeling te doen had en zij daarom om zijn adres verzocht.

Reeds een paar dagen later kwam het antwoord. Genoemde heer was niet meer in dienst, zijn tegenwoordig adres was onbekend; mogelijk evenwel kon zij te Washington inlichtingen krijgen, van daaruit had men het laatst van hem gehoord.

Wat moest zij hieruit opmaken? Hij was dus naar Amerika gegaan, misschien wel naar Bell? En zij schreef weer.

Er verliepen weken. De groene heuvels, die zich langs de gele Elbe uitstrekten, werden hoe langer hoe donkerder. Ontelbare stoombootjes voeren af en aan, vol beladen met vreemdelingen met den rooden Baedeker in de hand. Het pension van mevrouw Von Raszinska bloeide en dagelijks moest zij personen, die bij haar een onderkomen zochten, afwijzen.

Ottilie wachtte met koortsachtig ongeduld. Eindelijk in het begin van Juli kwam er een Amerikaansche brief met het poststempel Washington. Zij scheurde hem open, las, en kon een kreet niet onderdrukken.

Het dienstmeisje, dat juist binnenkwam om de tafel te dekken, bleef verschrikt aan de deur staan.

'Scheelt mevrouw iets?' vroeg zij.

Ottilie hoorde het niet, zij staarde in den brief.

Het schrijven begon met de verklaring, waarom men zoo lang met het antwoord gewacht had. Men had eerst inlichtingen moeten inwinnen. De persoon in quaestie, zoo heette het verder, was officier bij het Amerikaansche leger; hij was mee ten oorlog getrokken en zwaar gewond. Op 't oogenblik bevond hij zich weer te New-York, waar hij in het Presbyteriaansche hospitaal lag. De brief was kort en bondig, alle verdere aanwijzingen ontbraken.

Het meisje herhaalde nog eens haar vraag.

'Laat mevrouw Von Raszinska eens bij mij komen,' antwoordde Ottilie eindelijk.

Toen genoemde dame binnenkwam, vond zij mevrouw Von Angern opvallend bleek.

Ottilie had dadelijk een besluit genomen. Hij was gewond, zelfs zwaar. Misschien was hij reeds dood. Maar als hij nog leefde, dan wist zij wat haar te doen stond. Zij zou naar hem toesnellen, hem verplegen, hem redden. En als een helder licht viel het haar op, dat het lot haar nu den weg gewezen had, dien zij moest inslaan om voor haar schuld te boeten. Dien weg wilde zij volgen.

Wat Ottilie aan mevrouw Von Raszinska meê te deelen had, was, dat zij ten gevolge van een plotseling bericht op reis moest - vandaag nog.

Mevrouw Von Raszinska betreurde het zeer, maar haar troost was, dat dienzelfden voormiddag een Hongaarsche gravin zich aangemeld en haar adres achtergelaten had. Ook werd de aangevangen week voor vol berekend.

‘Als ge weer te Dresden komt, mevrouw, dan verzoek ik om de eer. Het heeft u, hoop ik, bij mij bevallen; wees dus zoo goed en recommandeer mij, waar 't u mogelijk is,’ zei mevrouw Von Raszinska tot afscheid.

Het Presbyteriaansch hospitaal te New-York is een statig gebouw in de nabijheid van het centraal-park, dat anders niet door de New-Yorker militie in gebruik genomen werd, maar nu gedurende den oorlogstijd bij uitzondering den gewonden een onderkomen bezorgde. Het was een groote, lichte zaal, waar Herwarth nu lag. Eerst in een van de laatste gevechten bij Santiago had de vijandelijke kogel hem getroffen. Een schot in het hoofd - en hij was gevallen met de gedachte, dat nu alles uit was. Nu lag hij in deze zaal; de dood had hem versmaad, want nog een paar dagen, had de dokter gezegd, en dan kon hij het bed verlaten. Het Spaansche eskader was vernietigd en daarmee de oorlog geëindigd. Den patiënt moest evenwel nog iedere opwinding bespaard blijven; zijn hoofd deed hem nog pijn.

Hij staarde naar de vensters tegenover zijn bed. Achter de ramen lag de Oceaan en daarachter Duitschland; maar heel, heel ver. Wat zou hij nu beginnen?

Een zwaluwenpaar vloog voorbij het venster. Hij kende het; het had onder de nok van het dak zijn nest. Wat waren die beestjes gelukkig!

De zaaldeur ging open, de dokter trad binnen. Uit alle bedden richtten zich verbaasde blikken op hem, want het was nu zijn tijd niet.

Achter hen aan kwam een dame met zwarten sluier. Bezoek? Maar het was ook nu het visite-uur niet.

Herwarth zag ze al nader en nader komen, totdat de dokter op hem toetrad, terwijl de dame op eenigen afstand staan bleef.

Dokter Rawdon, een der assistent-artsen, was een jonge man, die bij de zieken om zijn goedmoedigheid en opgewekt karakter, die hem bij zijn energie eigen waren, algemeen bemind was.

‘Mijnheer Herwarth,’ sprak hij, ‘er is bezoek voor u, een dame. 't Is wel niet de tijd om visite te ontvangen, maar dames kan men niets weigeren. Ik moet u evenwel uitdrukkelijk zeggen u niet op te winden; over een kwartier kom ik de dame weer halen.’

Dokter Rawdon schoof beleefd een stoel naast het bed, mompelde iets, maakte een buiging, maar nog altijd talmde de dame - zeker uit vrees voor ongevraagde getuigen - naderbij te komen.

‘Herwarth,’ sprak zij nu, voor zijn bed den sluier oplichtend, met bevende stem.

‘Ottilie.’

Maar er waren vijftig vreemde getuigen in de zaal, zij moesten zich dus beheerschen.

Zij zette zich naast zijn bed op den stoel neer, maar er wilde in den beginne geen woord over haar lippen. Zij voelde nu hoe gelukkig zij was, dat zij niet te laat kwam, dat hij leefde, dat hij weer gezond zou worden.

Toen begon zij te spreken, te fluisteren over de tijding die zij omtrent hem ontvangen had, en waarom zij hierheen gekomen was, van haar berouw, van haar verlangen om het gebeurde weer goed te maken, en dat deze wensch alle andere begeerten in haar teruggedrongen had - ook haar liefde tot hem.

(*Slot volgt.*)

Een koninkrijk in 't vooruitzicht?
Met illustratiën.

Op het Bulgaarsche schouwtooneel zijn in den laatsten tijd groote dingen in voorbereiding. Sedert weken is vorst

PRINS BORIS VAN BULGARIJE MET ZIJN JONGER BROERTJE.

Ferdinand namelijk bezig om toebereidselen te maken ter viering van het vijf-en-twintigjarig bestaan van zijn vorstendom, en zullen er verschillende feestelijkheden plaats hebben.

Allereerst zal er te Sofia een gedenkteeken onthuld worden ter nagedachtenis van Czaar Alexander II, aan wien Bulgarije zoo ontzaglijk veel te danken heeft.

Interessanter zal evenwel de tweede feestelijkheid zijn, welker plaats van handeling meer dan 1300 meter hoog ligt. Men zal daar een herhaling geven van den slag op den Schipka-pas.

Op het pad van het Balkangebergte, dat Noord-en Zuid-Bulgarije met elkaar verbindt, hadden in 1877 de Russische troepen, die in het begin van den oorlog voor de Turken de wijk moesten nemen, zich in een onneembare stelling verschanst. Tweemaal, van 21 tot 26

BULGAREN VOOR EEN KOFFIEHUIS.

Augustus en van 9 tot 17 September, beproefde Suleiman Pacha den pas te bestormen, doch beide keeren werd hij door generaal Radetsky met vreeselijke verliezen teruggeslagen. Tot in Januari 1878 moesten de Russen zich tegen de Muzelmaansche overmacht verdedigen; toen kwam het ontzet en daarmee het gevangennemen van het geheele Turksche leger, dat uit 30,000 man bestond. Ter herinnering aan het einde van den oorlog en aan deze voor de Bulgaren zoo heuglijke gebeurtenis, is op den Schipka-pas een klooster gebouwd, welks inwijding op initiatief van vorst Ferdinand zal samengaan met een herhaling van den beslissenden slag.

Maar, dat is nog niet alles. De positie van den Coburger is in de laatste tien jaren aanmerkelijk veranderd. Toen, na het tragische wegzenden van vorst Alexander, de Bulgaarsche regeering onder leiding van Stamboulof hem tot vorst verkoos, wilde men in Petersburg noch in Constantinopel iets van hem weten. Niettegenstaande van buitenaf vele pogingen daartoe in het werk gesteld werden, niettegenstaande de diplomatieke bemoeiingen van hertogin Clementine, gelukte het niet de internationale erkenning van haren zoon als vorst van Bulgarije door te drijven. Maar stap voor stap bereikte Ferdinand, na den dood van Alexander III, de zoo vurig verlangde toenadering van Rusland, dat alleen in staat was hem zijn jongen troon te verzekeren. Stamboulof werd aan de Russische politiek opgeofferd en in Juli 1895 legde een deputatie der Sobranja een gouden krans op de kist van Alexander, en spoedig daarop besloot vorst Ferdinand tot een gewichtigen stap - een woordbreuk, die hem schijnbaar geen al te groot offer was.

Bij zijn huwelijk namelijk had hij zich tegenover den vader zijner bruid, Maria Louise van Parma, verplicht zijn kinderen een katholieke opvoeding te laten geven. De eerstgeborene werd dan ook, nadat hij in 1894 tot vreugde der ouders het eerste levenslicht der Bulgaarsche wereld aanschouwde, volgens katholiek gebruik gedoopt. Maar toen Rusland er op aandrong, ontzag vorst Ferdinand zich niet, na twee jaar, den kleinen Boris van de Katholieke in de Grieksche kerk te doen overgaan. In het pogen om de gunst van Rusland te verwerven gaf deze overgang van den tweejarige den doorslag. De Czaar is de peet van den Bulgaarschen troonopvolger; de naam Boris Apostata zal in de geschiedenis der Bulgaarsche vorsten en der Europeesche kinderen onsterfelijk zijn.

Rusland betuigde zich meermalen dankbaar tegenover de bewijzen van genegenheid van Bulgarije, en toen onlangs vorst Ferdinand door Czaar Nicolaas II in Petersburg ontvangen werd, gebeurde het op bijna demonstratief vriendschappelijke wijze. De vriendschap van Rusland heeft ten gevolge gehad, dat de sultan en de overige staten den vorst ook erkennen, die nu hoopt, dat zijn grootste wensch weldra in vervulling zal komen.

Zijne Koninklijke Hoogheid Zarksko Bisotscheftvo - de titel dien de vorst na het sluiten van den vrede van San Stefano kreeg - wil de koninklijke kroon niet alleen in zijn wapen, maar ook op het hoofd dragen. En is de vorst er werkelijk in geslaagd Rusland voor het koninkrijk Bulgarije te winnen, dan zal hij noch van den sultan, noch van Oostenrijk een blijvenden tegenstand ondervinden, want de sultan is zwak en ook Oostenrijk zal zich niet lang tegen den wensch van Rusland kanten.

Het verleenen van de koningskroon aan Ferdinand van Bulgarije zou een vermeerdering van het bovendien toch reeds niet geringe Bulgaarsche zelfbewustzijn en een daarmee

waarschijnlijk gepaard gaande opvlamming van de Macedonische beweging ten gevolge kunnen hebben, daar de president van het comité Sarafow weder te Sofia is verschenen en zich gereed houdt om de ophanden zijnde gebeurtenissen af te wachten.

Van de platonische overheersching van den sultan bevrijd, komt Ferdinand dan onder de heerschappij van Rusland, want met al zijn eerzucht en met alles wat hij tot nu toe verkregen heeft, is de vorst slechts de eerste dienaar van het Russische rijk.

Een marketentster uit den Fransch-Duitschen oorlog.

Onze gravure op bladz. 369 geeft ons het beeld weer van een marketentster, die in den oorlog van 1870-71 den slag bij Reichshofen (Wörth) meemaakte.

Naar haar uiterlijk te oordeelen schijnt het haar bizonder

BULGAARSCHE INDUSTRIE. HET MAKEN VAN ROZENOLIE.

goed te gaan. Zij is een der weinig overlevenden van het regiment der kurassiers, die zich onlangs tot het bijwonen van een mis in de kerk Notre-Dame te Parijs vereenigden.

Het geheimzinnige oog.
(*Vervolg en slot van blz.* 368.)

Een kort onderzoek bracht mij tot de overtuiging, dat zij aan de laatste periode van tering leed. Hare dagen waren geteld.

'Hoe denkt gij over mij, dokter?' vroeg zij.

'Gij zijt ziek,' hernam ik.

'Hoe spoedig zal ik sterven?'

'God alleen weet dat, mevrouw.'

'O, gij behoeft uwe gedachten voor mij niet te verbergen,' zeide zij. 'Ik weet en voel dat mijne dagen geteld zijn. O, als mijn echtgenoot maar gelijk met mij sterft! Ik ben zoo bang om alléén te sterven, en ik bemin hem zoo innig. O, ik heb hem zóó lief, zóó lief, zóó boven alles, mijn eigen, eenigen Henry!'

Ik bedaarde haar, zoo goed als ik kon.

'Iemand moet vannacht in uwe kamer slapen, gij moet niet alleen gelaten worden.'

'Henry is dicht genoeg bij mij; in de kamer naast de mijne,' hernam zij. ''k Zou voor niets ter wereld een ziekenoppasster hebben, ik verfoei ze.'

Daarop verliet ze mij.

'Ik ga een rijtoer doen,' sprak zij. 'Hebt gij lust met mij te gaan?'

'Niet nu, maar indien gij mij voor *morgen* uitnoodigt, dan zal ik gaarne meegaan'

'Wel, ga dan naar Henry en spreek met hem; hoor hem uit, wat hem deert, en schrijf hem versterkende middelen voor. Breng hem in alle geval in uw macht. Gij zegt, dat hij niet erg ziek is; ik weet beter. Mijne meening is, dat evengoed als de mijne, ook *zijne* dagen geteld zijn!'

Zij ging weg en ik zocht haar echtgenoot op. Zoodra wij het rijtuig over het grint hoorden voortrollen, gingen we naar zijne kamer.

'*Het oog* kwam vannacht tweemaal terug,' zei hij fluisterend. 'Ik ben een ongelukkige. - Ik kan het niet langer volhouden!'

We stonden in de kamer, toen hij dit zeide. Bij het heldere daglicht kon ik zien dat hij angstig rondkeek. De kamer zelf was ouderwetsch, doch het grootste deel der meubelen was modern. De ramen stonden wijd open en lieten eene heerlijke lentelucht binnen.

'Dit is al een zeer oude kast,' zeide ik. 'Zij is niets in overeenstemming met de andere meubelen. Waarom laat gij die niet wegnemen?'

'O,' zeide hij met een snik. 'Ga er niet te dicht bij, ik ben er erg bang voor, ik heb haar gesloten. Altijd in die richting vertoont zich de verschijning. Zij schijnt altijd van achter het glas van die kast te voorschijn te komen. Zij vertoont zich altijd op die ééne plaats.'

'Ik zie het,' antwoordde ik. 'De kast is in den muur gebouwd. Daarom kan zij ook niet worden weggenomen. Hebt gij den sleutel bij u?'

Hij tastte in zijn zak en gaf mij een grooten sleutelring.

'Ik verlang, dat ge de kast niet opent. Ik beken gaarne, dat ik er een afkeer van heb om haar aan te raken.'

'Dat is goed,' hernam ik. 'Ik zal haar niet openen wan-

neer *gij* in de kamer zijt, maar gij wilt wel toestaan dat ik den sleutel houd?'

'Zeker! neem hem van den ring. Wij zullen nu maar naar beneden gaan.'

Wij keerden terug naar de studeerkamer van sir Henry. Het was nu *mijn* wil om de deur te sluiten.

'Waarom sluit ge ze af?' vroeg de baron.

'Omdat ik zeker wil zijn, dat niemand ons gesprek afluistert.'

'Wat hebt gij dan te zeggen?'

'Ik wensch u een voorstel te doen.'

'Welk?'

'Ik zou vannacht met u van slaapkamer willen verwisselen.'

'Wat bedoelt u daarmede? Wat zal mijn vrouw zeggen?'

'Mevrouw Studley mag niets van de verandering te weten komen. Ik denk dat de verschijning, die u verontrust, eene bizondere oorzaak heeft. Ik wil die oorzaak opsporen. Ik heb haar nooit gezien en mijne zenuwen zijn in volmaakten toestand. Indien ik vannacht in uwe kamer slaap...'

'Dan zal zij u niet bezoeken.'

'Dat kan wel, maar aan den anderen kant kan zij toch evengoed komen. Ik ben erg verlangend en nieuwsgierig, om op dat bed te liggen en naar die kast in den muur te zien. Gij wilt toch zeker mijn wensch vervullen?'

'Maar hoe kan dat plan voor mijne vrouw verborgen blijven?'

'Dat is makkelijk genoeg. Gij gaat, als naar gewoonte, beiden naar uwe kamers. Gij wenscht haar goedennacht, en wanneer de deuren gesloten zijn, zal ik in *uwe* kamer komen en gij gaat naar de mijne. Gij hebt immers gezegd, dat uwe vrouw nooit 's nachts in uwe kamer komt?'

'Neen, zij heeft het nog nooit gedaan.'

Het was natuurlijk dat sir Henry deze verandering niet erg aanstond. Op mijn dringend verzoek gaf hij eindelijk toe.

Mevrouw Studley kwam van haar rijtoer terug, juist toen wij alles hadden afgesproken. Ik had geen oogenblik gelegenheid om de kast van binnen te onderzoeken.

De rusteloosheid van de zieke vrouw werd grooter, naarmate de uren voorbijgingen. Zij week niet van haar echtgenoot. Zij zat bij hem, ook wanneer hij in zijne boeken las. Zij volgde hem van kamer tot kamer.

In den namiddag kwamen er eenige vrienden. We brachten dus een gezelligen avond door. Mevrouw Studley was geheel in 't wit gekleed, aan 't diner. Hare japon was zeer mooi, geheel afgezet met breede kant. Zooals zij er toen uitzag, geleek zij een hemelsche geest. De uitdrukking van hare groote blauwe oogen was pathetisch. Haar liefde voor haar echtgenoot scheen zéér groot. Hoe spoedig zouden zij moeten scheiden!!! Ik alleen, als dokter, wist hoe onmogelijk het was haar nog langer in het leven te behouden.

Als gewoonlijk gingen wij bijtijds naar bed. De baron wenschte mij goedennacht; mevrouw Studley knikte mij toe, toen ze de kamer verliet.

'Slaap wel,' zeide zij op vroolijken toon.

Het was den volgenden morgen reeds laat, toen we aan 't ontbijt kwamen. De baron zag er beter uit, doch mevrouw eenige graden slechter dan den avond te voren. De bezoekers, die bij tusschenpoozen binnenkwamen, zagen haar medelijdend aan.

'U gevoelt u zeker al heel ziek, mevrouw,' zeide de gast die naast mij zat.

‘Ja, maar neem er geen notitie van, dat heb ik ongaarne.’

Na het ontbijt ging ik naar den baron.

‘Zoo, zoo,’ zeide hij, terwijl hij mij de hand schudde. ‘Dokter Halifax, gij hebt haar gezien, ik zie het aan uw gezicht.’

‘Ja,’ hernam ik.

‘Wat zegt ge dat bedaard! Heeft het u niet verontrust?’

‘Neen,’ zei ik lachend, ‘ik vertelde u gisteren dat ik geen zenuwen ken. Ik zal die verschijning wel opsporen.’

Een ongeloovige trek vertoonde zich op sir Henry's gelaat.

‘O,’ zeide hij, ‘dokters zijn zoo moeilijk te overtuigen. Alles moet volkomen opgelost zijn, voordat zij voldaan zijn.’

‘Gij hebt gelijk. Ik zal u in het kort vertellen wat er gebeurde.’

We stonden in de studeerkamer. De baron sloot de deur en stak den sleutel bij zich.

‘Mag ik binnenkomen?’ riep eene stem; het was mevrouw Studley.

‘Binnen eene minuut, lieve; ik ben juist onder behandeling van dokter Halifax.’

‘Geneeskundig, naar ik veronderstel?’

‘Ja, geneeskundig,’ antwoordde hij.

Zij ging weg en sir Henry ging bij mij staan.

‘Spreek nu,’ zeide hij, ‘maar wees vlug. Zij zal terugkomen en ik wil haar niet voorspiegelen, dat we geheime gesprekken hebben.’

‘Ik trad uwe kamer dan binnen, blies het licht uit en zette mij neer op den rand van mijn ledikant.’

‘Ge gingt niet naar bed?’

‘Neen, ik wilde liever opblijven om terstond gereed te zijn, wanneer de verschijning zou komen.’

‘Goede God, het is eene *verschrikking*, dokter Halifax.’

‘Ja zeker, sir Henry. Geen duivelscher list om iemand spoedig in 't graf te brengen, kan er verzonnen worden. Ik kan u echter op één punt geruststellen. Er is bij u geen spoor van krankzinnigheid te ontdekken, gij zijt niet zenuwziek, maar *iemand bedriegt* u....’

‘Ik kan het met u niet eens worden, maar ga voort.’

‘Ik zat ongeveer een uur op den rand van mijn bed. Toen ik de kamer binnenkwam, was het twaalf uur - één uur sloeg het reeds, voordat ik het minste gedruisch van verschijning vernam; daarna was het duidelijk tikkende geluid hoorbaar. Dit werd dadelijk gevolgd door helder licht, dat uit de hoeken van de kast scheen te komen.’

‘Hoe gevoeldet gij u, toen gij dat licht zaagt?’

‘Te opgewekt om zenuwachtig te zijn. Van het midden van den lichtkrans keek het vreeselijk oog mij aan.’

‘Werdt gij toen niet angstig?’

‘Neen, ik ging zonder gedruisch door de kamer naar de deur van de kast en keek er in.’

‘Goede God! Durfdet gij dat? Ik verbaas mij, dat gij nog in leven zijt om mij dit te vertellen.’

‘Ik zag eene donkere gedaante, duister en smal - het éene oog langs mij heen, regelrecht in de kamer. Ik maakte een zacht gedruisch; onmiddellijk verdween het Ik wachtte enkele oogenblikken - niets viel meer voor. Ik ging in uw bed, sir Henry, en sliep. Ik kan niet zeggen dat ik eene goede nachtrust genoot, maar ik sliep en werd door niets buitengewoons verder in mijn slaap gestoord.’

‘Wat zijt gij van plan te doen? Gij zegt dat gij het ding op het spoor kunt komen. Mij schijnt het toe dat alles, wat gij gezien hebt, mij in mijn vermoeden bevestigt, dat eene verschrikkelijke verschijning die kamer bezoekt.’

‘Eene wezenlijke,’ hernam ik. ‘De gedaante heeft een lichaam, daarvan ben ik overtuigd. Ik wil vannacht weer in die kamer slapen.’

‘Mijne vrouw zal het dan merken.’

‘O neen, volstrekt niet. Ik slaap weer in die spookkamer en overdag moet gij alles zóó inrichten, dat ik tijd heb om de kast te onderzoeken.’

‘Henry, Henry, wat ziet ge angstig,’ zei een vroolijke stem aan 't raam. Mevrouw Studley was naar buiten gekomen, en bij het raam van de studeerkamer genaderd, zag zij ons glimlachend aan.

‘Zoo,’ zei de baron.

Hij ging naar het raam en opende het.

‘Lucie,’ riep hij, ‘gij zijt krankzinnig om zoo op het natte gras te loopen. Denk toch om uwe zwakke gezondheid.’

‘O neen, niet krankzinnig. Ik ben al zoo ver gekomen dat niets mij deert.’

‘Gij zijt toch zéér onvoorzichtig,’ vermaande ik.

‘Henry, hebt gij mijne sleutels ook meegenomen? Ik vind ze nergens.’

‘Ik zal boven eens zoeken,’ zei de baron.

Hij verliet de kamer en mevrouw Studley kwam door eene der deuren de studeerkamer binnen.

‘Hoe denkt gij vanmorgen over mijn man, dokter Halifax?’

‘Hij is een weinig beter,’ antwoordde ik. ‘Ik vertrouw dat hij spoedig weer geheel hersteld zal zijn.’

Zij slaakte een zucht; hare lippen beefden en zij wendde zich van mij af. Ik dacht dat mijn nieuws haar gelukkig moest maken, en dus verwonderde mij hare neerslachtigheid.

Op dit oogenblik kwam sir Henry binnen.

‘Hier zijn de sleutels,’ zeide hij tot zijne vrouw.

Hij gaf haar den ring, dien hij mij den vorigen avond had gegeven. Hij hoopte dat zij niet zou merken dat de sleutel van de kast ontbrak.

‘En nu zou ik met u wel een rijtoer willen doen,’ zei de baron.

Die vraag deed haar veel genoegen.

‘Zeer goed,’ antwoordde zij. ‘Gaat dokter Halifax ook mee?’

‘Neen, hij wil liever paardrijden.’

‘Nu, dan kan hij het rijtuig volgen.’

‘Wilt ge dat, Halifax?’

‘Neen, liever niet, ik dank u; ik moet noodzakelijk brieven schrijven.’

Spoedig zag ik uit mijn raam den baron en zijne vrouw wegrijden. Ze reden in een grooten landauer en twee meisjes van het naburig kasteel, de freules Wallace, vergezelden hen.

Nu was mijn tijd gekomen; ik ging naar de slaapkamer van sir Henry. De kamer van de barones kwam in de zijne uit, doch de kamers hadden verschillende ingangen. Ik sloot de twee buitenste deuren, waarop ik mijne onderzoekingen begon. Ik had den sleutel van de kast in mijn zak.

Het viel moeilijk om die te openen, omdat de sleutel wat verroest was. Beide deuren waren gemaakt van glas. Wanneer zij gesloten waren, geleken zij volkomen op een ouderwetsch raam. Het glas was dik, van eene bizondere lichtblauwe kleur en van hoogen ouderdom.

Ik opende de deur en ging er in. De kast was zoo ruim, dat ik er rechtop in kon staan. Zij was leeg en van eikenhout. Ik stak een licht aan en begon te onderzoeken. Nadat ik gezocht had, kwam ik door een spleet op hout terecht. Ik drukte er met mijn vinger op en een klein paneel viel weg, waardoor ik een kleinen knop zag. Ik draaide den knop om en eene deur aan de keerzijde van de kast sprong open. Het zonlicht stroomde binnen; ik ging door de deur en bevond mij in eene andere kamer. Ik keek verwonderd rond mij heen. Dit was de kamer van eene dame. Goede hemel, wat was er gebeurd? Ik stond in de kamer van mevrouw Studley. Als ik de kast zorgvuldig sloot, was elk spoor van haar bestaan verdwenen.

Geenerlei versiering tooide dit gedeelte van den muur. Hij zag er kaal, zelfs vuil uit. Het lichte behangsel was onbeschadigd. Er moest ergens eene verborgene scheur zijn; ik deed al mijn best om die te vinden. Naar alle kanten drukte ik mijne hand en de toppen mijner vingers tegen den muur. Ik kon de scheur niet vinden en besloot

de kamer van de barones te verlaten en door de gewone deur naar die van den baron terug te gaan. Nog eens ging ik de kast binnen en brak voorzichtig *den knop stuk*, waarmede de geheime deur van binnen geopend werd. Iedereen, die nu door deze deur de kast zou binnengaan en haar achter zich zou toesluiten, zou onmogelijk weer terug kunnen. De verschijning, indien zij eene tastbare gedaante had, zou nu zichzelf laten vangen.

Wat zou nu hiervan het gevolg zijn? Ik had mij reeds overtuigd dat, indien sir Henry het voorwerp was van zinsbedrog, ik ook in zijn geval verkeerde. Daar dit onmogelijk was, wist ik zeker dat de verschijning eene tastbare gedaante moest hebben. Wie was nu de persoon, die nacht op nacht mevrouw Studley's kamer binnensloop, de geheime scheur in het behangsel wist, de oude kast binnenging en sir Henry die verschrikkelijke, doodelijke poets speelde? Ik besloot den baron niets van mijne ontdekkingen te vertellen, voordat ik nog een nacht in die spookkamer had doorgebracht.

Ik stak dus den sleutel van de kast weer in mijn zak en ging naar beneden. Den volgenden nacht zou ik hetzelfde kunnen aanschouwen. Nog eens bevond ik mij alleen in de spookkamer. Ik blies het licht uit, ging op den rand van het bed zitten en wachtte de gebeurtenissen af.

In het eerst heerschte er volkomen stilte, maar na één uur vernam ik het zeer flauwe, doch hoorbare tikken, dat de nadering van de verschijning aankondigde. Ik kon geen ander geruisch meer hooren, maar het versnellen van mijn polsslag, eene gewaarwording, die ik geen vrees kon noemen, was mij als een voorteeken van een verschrikkelijk en ongewoon tooneel! Het licht verscheen in de donkere hoeken van de kast. Het werd al helderder en helderder; snel loste het zich op in een grooten lichtkrans. Van uit dien kring keek *het oog* mij aan. Het was bovennatuurlijk groot, het was helder, bijna doorschijnend, het zag mij dreigend en waarschuwend aan. In den lichtkrans vertoonde zich eene groote, ethetische hand. De vingers wenkten mij toe, om nader te komen, terwijl *het oog* steeds op mij gevestigd bleef. Zonder mij te bewegen, bleef ik op den rand van het bed zitten. Ik ben stoïsch van natuur en mijne zenuwen zijn aan zulke dingen gewoon, doch ik schaam mij niet om het uit te spreken, dat ik zeer beangst zou zijn indien ik dikwijls moest blootstaan aan dergelijke bedreigingen. De blik van *dat oog*, de wenkende macht van die lange vingers zouden van verderfelijken invloed kunnen worden, zelfs voor de sterkste zenuwen. Mijn hart klopte snel, en ik moest gedurig bij mijzelf zeggen: ‘Het is niets dan een ellendige list!’...

Ook kon ik mij herinneren, dat ik op mijne beurt voor de verschijning een strik had gespannen. De oogenblikken, gedurende welke het oog mij aanzag en de hand mij wenkte, mogen in werkelijkheid eenige seconden zijn, mij schenen ze eene eeuwigheid. Ik voelde dat mijn voorhoofd koud werd, voordat het plotseling verdwijnen van het licht mij verzekerde, dat de verschijning zich verwijderde. Terstond verliet ik het bed en naderde de kast. Ik luisterde aandachtig. Een oogenblik heerschte stilte. Vervolgens hoorde ik duidelijk een ingehouden kreet, een gekraak, een hevigen val. Dadelijk ontstak ik licht, haalde den sleutel van de kast uit mijn zak en opende haar. Nooit zal ik vergeten wat ik toen aanschouwde. Daar lag, omhuld en uitgestrekt, de niet herkenbare gestalte van mevrouw Studley op den grond! Een zwarte mantel, waarin zij zich had gewikkeld, bedekte gedeeltelijk haar gelaat. Ik ontdeed haar van dien mantel en zag dat van de ongelukkige vrouw een slagader was gesprongen, en toen ik haar oprichtte reeds stervende was!...

Terstond droeg ik haar naar haar eigen kamer en legde haar te bed. Ik ging toen terug, sloot de deur van de kast en stak den sleutel in mijn zak. Nu ging ik den baron roepen.

‘Wat is er?’ vroeg hij en sprong uit bed.

‘Kom spoedig, uw vrouw is zéér ziek!’

‘Is ze stervende?’ vroeg hij, angstig fluisterend.

Ik schudde met het hoofd - ik kon niet meer spreken.

Thans moest ik mijn best doen om de treurige ontdekking, die ik ter wille van haar echtgenoot ondernomen had, te verzwijgen.

Hij volgde mij naar de kamer van zijne vrouw. Hij vergat zelfs te vragen naar de verschijning, zoo verschrikt was hij door hetgeen hij dáár zag.

Ik deed alles om de bloedvloeiing te stillen. Na eenige oogenblikken opende zij de oogen.

'O, Henry,' zeide zij, terwijl zij met moeite de hand uitstak, 'kom toch bij mij, kom dicht bij mij; ik ben zoo bang om alléén te sterven!'

'Mijn arme, arme Lucie!' Hij kuste haar ijskoud voorhoofd en trachtte haar te troosten.

Hij kon het niet meer aanzien en verliet even de kamer. Zij wenkte mij toen toe, om bij haar te komen.

'Ik heb mijn doel gemist!' sprak zij op een schrikwekkenden toon. 'Ik moet toch alléén sterven. Hij zal niet met mij meegaan!'

'Wat bedoelt ge?' vroeg ik.

Zij kon nauwelijks spreken; met tusschenpoozen kwam van hare lippen:

'*Ik* was de verschijning. Ik wilde niet dat Henry na mij in het leven zou blijven. Ik was misschien krankzinnig, ik kan het niet zeggen. Toen dokter Dunbar mij meedeelde dat er geen hoop voor mijn leven bestond, maakte zich eene erge jaloerschheid van mij meester; ik kon mijn Henry niet gehuwd denken met een andere!...' Hare stem was zwak, ik kon haar bijna niet verstaan. 'Voordat Henry huwde met mij, beminde hij eene andere vrouw. Die vrouw is nu weduwe. Ik gevoelde zoo zeker, dat hij, na mijn dood, met haar zou huwen. Ik kon die gedachte niet verdragen. Dit en de angst om alléén te sterven, hadden op mij zulk een invloed, dat ik niet meer verantwoordelijk was voor mijn daden. Eene begeerte beving mij om met hem gelijk te sterven en zóó hem van een ander huwelijk af te houden, en in vereeniging met hem de wereld te verlaten. Mijn broeder was ook dokter. Toen hij student was, werd van diezelfde list, die ik nu op sir Henry heb toegepast, de proef genomen door een zijner collega's, en zij had hem toen in hevige mate verontrust. Op een keer vertelde mijn broer mij die list en ik vroeg hoe ze werd uitgevoerd. Ik had een kleine electrische lamp noodig, een zeer sterken reflector.'

'Hoe hebt ge die geheime deur van de kast gevonden?' vroeg ik.

'Heel toevallig. Ik hing mijne japonnen in de kast en stootte tegen de plank. Terstond zag ik in, dat deze plaats gunstig was.'

'Werdt ge niet ontsteld door uw succes? En nu nog ééne vraag: Waarom ontboodt gij mij naar Grange?'

Zij maakte eene ongeduldige beweging.

'Ik wilde zeker zijn, dat Henry werkelijk ziek was. Ik wenschte, dat gij met hem spraakt - ik vermoedde dat hij vertrouwen in u zou stellen; ik had gedacht dat gij hem zoudt vertellen dat hij zwak van hersenen was. Dat zou hem verschrikken en spoedig aan mijn plan den gewenschten uitslag geven. Ik dacht niet achterdocht te verwekken.'

Zij zweeg en was blijkbaar uitgeput van droefenis.

'Ik heb mijn doel gemist! Gij hebt de waarheid ontdekt. Ik heb er nooit aan gedacht, dat juist *gij* in die kamer zoudt komen.'

Een nieuwe aanval van bloedvloeiïng kreeg zij. Zij ademde snel. Haar dood was zeer nabij; met moeite vatte zij mijne hand. 'Dokter Halifax, doe mij ééne belofte.'

'Welke?'

'Ik heb misdaan uit liefde. Beloof dat gij hem dit nooit zult vertellen.'

'Nooit, dat zweer ik u.'

Henry trad de kamer binnen. Ik ging op zijde, opdat hij bij zijne vrouw zou komen.

Toen de morgen aanbrak, was mevrouw Studley reeds gestorven.

Ik ontweek sir Henry vóór mijn vertrek zooveel mogelijk. Eens sprak hij over de verschijning, en vroeg of ik haar gezien had.

'Ja,' antwoordde ik. Voordat ik meer kon zeggen, ging hij voort:

'Ik weet nu waarom zij telkens verscheen.... om mij den dood aan te kondigen van mijne ziekelijke vrouw!'

Ik mocht hem niet verder op de hoogte stellen, en nu zou hij nimmer de waarheid vernemen.

Ik verliet Studley Grange, nam den zwarten mantel, de electrische lamp en het bijzonder sterk vergrootglas mede.

Ik kan de list verklaren van mevrouw Studley, waardoor zij hoopte de gezondheid van haar echtgenoot te ondermijnen en zijn dood te veroorzaken.

Ik nam de proef met de materialen en slaagde in het nabootsen van een geest naar wensch. Ik deed het op deze wijze:

Ik bevestigde een spiegel van een larijngooscoop zóó voor mijn voorhoofd, dat hij een sterken weerschijn kon werpen in een mijner oogen. In het midden van het heldere gedeelte van den larijngooscoop bevond zich eene kleine electrische lamp. Deze was verbonden met eene batterij, die ik in de hand hield en door eene geringe aanraking in werking werd gebracht. Het oog, dat helder verlicht was, keek door eene lens van een bepaalde grootte. Het overige gedeelte van het gezicht en het lichaam werd bedekt door den zwarten mantel. Aldus werd het helderst mogelijke licht geconcentreerd op het vergroote oog, terwijl rondom ook eenige glans scheen.

Toen ik laatst iets hoorde van Studley Grange, namelijk al voor eenige jaren, vernam ik, dat sir Henry Studley verhuisd was. Ik heb toen niet vernomen of hij weer getrouwd was.

De val eener mode.

Tot aan het jaar 1712 was er aan het voor geheel Europa toonaangevende hof te Versailles een haartooi bij de dames in zwang, die zich étagère-achtig over het kapsel tot een vrij groote hoogte verhief, wat natuurlijk een zeer opvallenden indruk maakte. Aan deze overdreven mode kwam, door een bezoek van koningin Anna van Engeland aan het hof te Versailles, plotseling een einde.

Toen laatstgenoemde koningin met twee harer hofdames voor de eerste maal de eetzaal van Lodewijk XVI betrad, viel den Franschen hofdames de lage haartooi der Engelsche vorstin in het oog. Een oogenblik heerschte er een pijnlijke stilte, waaraan evenwel een einde kwam toen men om den mond van den koning een spotachtig lachje meende te bespeuren. Dit was voor de dames het sein om de lage, Engelsche haardracht met een weinig beleefd gelach te begroeten.

De koning trachtte evenwel aan deze ongepaste vroolijkheid zijner hofhouding een einde te maken door de koningin galant de hand te kussen en haar toe te fluisteren: 'Gij kunt hier bemerken, mevrouw, dat de al te hooge haartooi nadeelig op de hersens der verschillende dames schijnt te werken!'

Natuurlijk was er niets meer noodig om een plotselinge revolutie in den haartooi in het leven te roepen. Gedurende den nacht, die op dit gedenkwaardig middagmaal volgde, hadden kameniers en modisten handen vol werk om de lint- en vedertorens der dames te veranderen in de veel eenvoudiger haardracht der Engelsche vrouwen. Den dag daarop zag de koningin van Engeland slechts laag gekapte dameshoofden, en de vriendschappelijke verstandhouding, die er sedert dien tijd tusschen de beide

hoven heerschte, was voor het grootste deel toe te schrijven aan de revolutie in het haarkapsel ten gunste van Engeland.

Miss Cookson uit New-York. Roman uit het Duitsch van Heinrich Lee. (*Vervolg en slot van blz.* 371.)

Stootenderwijze, half stikkend, met gebogen hoofd kwam het laatste er uit, maar dat was de boete, die zij zichzelve had opgelegd en die zij nu in vervulling moest brengen.

Zonder iets te zeggen had hij haar aangehoord.

'Maar wat wil je dan van

HONDENWEER. Naar de schilderij van B. Genzmer. (Zie blz. 382.)

mij?' vroeg hij nu.

'Dat ge mij vergeeft!'

'Ik heb je niets te vergeven.'

Op zijn lijdenssponde, in de slapelooze nachten had hij over alles nagedacht, en nu verlichtte het hem dat hij het kon uitspreken.

'Ik heb je niets te vergeven,' herhaalde hij; 'je bent slechts de bewerkster van mijn lot geweest. Ik wilde het geluk van mijn leven met een leugen opbouwen en gij hebt het verwoest, gij hebt waarheid gebracht tusschen Bell en mij. Ik ben niet boos op je.'

'Zooals gij mij nu vergeven hebt, zal Bell het jou doen,' sprak zij; 'gij zult beiden nog gelukkig worden.'

Zou hij haar de volle waarheid bekennen? haar zeggen, dat Bell, die volgens de wet nog zijn vrouw was, zich reeds met een ander getroost had?

Waarom vervulde deze gedachte, waarmee hij zich toch werkelijk reeds voldoende vertrouwd had kunnen maken, zijn nog altijd zwakke hersens met een brandend gevoel? Hij meende dien smaad reeds lang in zijn binnenste begraven te hebben. Nu evenwel deze vrouw, die aan zijn bed zat, de zaak weer ophaalde, werd hij opnieuw met woede en smart vervuld.

‘Zwijg!’ riep hij uit.

Zij begreep hem niet. Zij zag slechts dat er iets was, dat zij niet wist, iets dat haar met angst en schrik vervulde. Zij ondervroeg hem, zij drong bij hem aan.

‘Zwijg!’

Het klonk nu gillend door de zaal. Zijn gelaat was purperrood geworden en in zijn oogen kwam een onheilspellende gloed.

De oppasser snelde toe, een tweede liep om den dokter. De overige patiënten hadden zich in hun bedden opgericht; bevend was Ottilie opgestaan en deed een paar passen achteruit.

‘Kalm, kalm,’ sprak de oppasser en drukte den nu in wilde koortsfantasieën zich luchtgevenden zieke in het kussen terug.

De dokter kwam en zag dadelijk, wat er gebeurd was.

‘Ik moet u verzoeken, mevrouw,’ sprak hij, ‘u dadelijk te verwijderen. Ga met die dame mee,’ beval hij aan den oppasser.

De man deed het; eerst buiten kwam zij weer tot bezinning.

Wat was er gebeurd?

Men liet haar niet meer bij den patiënt, eerst tegen den avond gelukte het haar den dokter nog eens te spreken.

Hij zag er zeer ernstig en daarbij boos uit.

‘Mijnheer Herwarth is weer ingestort,’ zei hij kortaf, ‘en ik vrees, mevrouw, dat u er de schuld van zijt.’

‘Ik?’ stamelde zij.

‘Ik heb u bij den patiënt toegelalen met de uitdrukkelijke bepaling, dat ge niets zeggen zoudt, dat hem kon opwinden. Dat hebt u evenwel niet gedaan.’

Ottilie werd bij deze verklaring wanhopig, maar de jonge dokter had geen medelijden met haar. Zij wilde nu alleen nog maar weten, of de toestand van den patiënt gevaarlijk was.

‘Zijn leven staat op het spel,’ klonk het antwoord. Toen verwijderde hij zich, Ottilie alleen achterlatend.

XIII.

De oorlog was ten einde. De Vereenigde Staten vierden

jubelend hun overwinning. Te Longbranch in het aardige Zwitsersche huisje had men een gewonde ter verpleging.

Het was Fred, die voor Manilla een schot in den schouder gekregen had en naar huis gezonden was; hij bevond zich nu op weg van genezing. Hij lag in een rieten stoel, die op de veranda stond, terwijl er van uit den tuin een warme en toch frissche lucht kwam; naast hem zat een lief, jong meisje, dat hem uit een boek voorlas. Het was Duitsch. Weliswaar kon Fred van het voorgelezene niet veel begrijpen, want wat hij op school van de Duitsche taal geleerd had was hij reeds lang weer vergeten; maar al verstond hij er slechts enkele gedeelten van, dan verschafte het toeluisteren hem toch reeds een buitengewoon genoegen. Nooit had hij gedacht, dat de Duitsche taal zoo welluidend was. Of kreeg hij dezen indruk slechts door haar die las? Urenlang kon hij naar haar zitten luisteren.

Zij waren nu nog veel meer alleen dan vroeger, vóór hij ten oorlog gegaan was. Bell had niet den minsten aanleg voor ziekenverplegen en stilzitten.

‘Ik geloof, dat ik mijn gezonde zenuwen niet meer heb,’ had zij eens gezegd; ‘laat mij dus, want ik ben slecht geschikt voor gezelschapsdame, en bovendien, zonder mij zult ge het beiden ook wel kunnen schikken.’

Bij zijn terugkeer had zij er op aangedrongen, dat hij bij haar verpleegd zou worden. Overigens was zij den meesten tijd alleen, zij wilde het zoo, of zij reed naar New-York, waar zij allerlei geheimzinnige zaken te doen had.

Nu was Fred thuis en had de proef genomen, zooals Bell verlangd had; hij wist nu, dat zijn toekomstig geluk lag in de kleine handen van Karla. Zij had verdriet. Verdriet om haar broer. Waarom kon hij haar niet helpen? Waarom kon hij hem haar niet terugbezorgen? Nu haatte hij hem niet meer.

En toch wenschte hij menigmaal, dat zij dezen broeder, om wien zij treurde en heimelijk tranen vergoot, nooit mocht weerzien, opdat hij zelf de eenige zou zijn, die beschermend de armen om haar kon uitstrekken, want zij had die noodig, haar geheele wezen snakte er naar.

Hij trachtte niet meer te verstaan, wat zij zei, hij luisterde slechts naar haar stem. Hij zag haar in het gelaat; hij kende iederen trek en toch kon hij er nooit genoeg van krijgen. Hoe heel anders was toch zijn liefde tot Bell geweest. Bell had hij als een slaaf, als een knecht bemind. Maar dit meisje had hij lief als haar beschermer en hij schaamde zich nu plotseling over zijne vroegere liefde.

‘Karla,’ viel hij haar in de rede, en noemde haar voor 't eerst bij haar voornaam, ‘zijn alle meisjes in Duitschland zooals gij?’

Zij beantwoordde zijn vraag niet en sprak alleen: ‘Begin je weer?’

Hij hield haar hand vast en zei: ‘Karla, ik heb je lief, wil je mijn vrouw worden?’

Tevergeefs trachtte zij zich los te maken en te vluchten; hij hield haar vast.

‘Karla - ja?’

Zonder te kunnen spreken schudde zij eindelijk het hoofd en haar gelaat werd zoo rood als de pioenen in den tuin.

Eindelijk meende hij te begrijpen waarom zij het hoofd schudde; zij wilde zelve niet gelukkig zijn zoolang zij om haar broeder treuren moest.

‘En als hij nu eens dood is?’ vroeg hij.

De tranen stroomden haar langs de wangen en zij trok zich los.

Zij vluchtte het park in en viel op een plek waar niemand haar zien kon op een bank neer. Wel waren haar wangen nog nat, maar zij voelde zich zoo gelukkig, dat zij het niemand zou kunnen zeggen. Fred Bennet wilde haar tot vrouw hebben.

Van den rijweg hoorde men een rijtuig aanrollen, dat voor de tuinpoort stilhield.

Een in 't zwart gekleede gesluierde dame steeg er uit. De koetsier, die zijn geld reeds ontvangen had, reed weg en de dame trad op de poort toe om de bel over te halen.

Karla had haar reeds gezien; zij snelde dus op de dame toe en opende de poort.

De dame sloeg haar sluier op; Karla kromp ineen.

'Ottilie!'

Verschrikt staarde zij in een bleek, onbeweeglijk gelaat.

'Gij hebt van mij niets te vreezen,' sprak zij. 'Ik kom voor Bell, waar is zij?'

Karla was nog als verlamd; toen antwoordde zij, dat Bell niet thuis was.

'Dan zal ik wachten, tot zij komt.'

Zij sloeg een zijpad in en liet Karla alleen staan. En deze waagde het niet haar te volgen - haar, de bewerkster van al het ongeluk, dat over hen gekomen was.

Zij ging terug naar huis, maar niet naar de veranda, waar Fred Bennet nog alleen was. Hij zag er zeer vergenoegd uit en mompelde voortdurend drie Duitsche woorden: 'Ich liebe dich, ich liebe dich!'

Het trof bizonder dat Bell's beste vriendinnen en voornamelijk Bessie Wellingford nu te veel met de politiek en de feestelijkheden ter eere van de terugkeerende strijders te doen hadden, om zich veel met Bell te bemoeien. Ook de heer Westheim kwam niet meer, want de oorlog had werkelijk afbreuk gedaan aan zijn zaken, en zoo was hij, zonder zelfs afscheidsvisites te maken, weer naar Europa vertrokken.

Ook was de nieuwsgierigheid van degenen, die wilden weten wat Bell op haar geheimzinnige tochten in New-York deed, spoedig bevredigd. Zij begaf zich in de armste stadswijken, op de treurigste zolderkamertjes en duffe kelders, waar hulpelooze armen en zieken lagen. Zij werd daarbij vergezeld door twee loontrekkende dienaren, die haar naam niet wisten, en die ieder een groote mand met kleeren en eetwaren droegen. Waar zij heen ging was het of een engel uit den hemel haar intrede deed; slechts één ding had zij niet met de engelen gemeen - zij deelde hare gaven uit zonder opgewektheid.

De hongerigen, de naakten, de koude lijdenden prezen haar als een weldoenster, en toch was haar weldoen slechts het middel om een inwendige stem tot zwijgen te brengen, de stem: 'Ge hebt hem tot vertwijfeling gebracht, misschien wel in den dood gedreven. Ge hebt hem niet willen gelooven, al verdiende hij het ook, zelfs toen hij de bewijzen gaf. Nu geloof je hem, nu heb je berouw en nu is het te laat.'

Niemand wist, wat er in haar omging, ook Karla en Fred niet, want in hun tegenwoordigheid waagde zij het niet van hem te spreken.

Ook haar oude vriend Hitchock liet zich niet meer zien. Hij bekommerde zich niet meer om haar, hij had haar zijn vriendschap opgezegd.

En toch - was het zoo niet het beste? Dat hij dood voor haar was en zij voor hem? En was hij werkelijk gestorven, ook dat was goed. Dan was tenminste alles uit. Maar wat kwelde haar dan nog, afmattend als een ziekte, die haar ten onder deed gaan?

Het was de leugen, die zij hem nageroepen had, de misdaad, die zij aan zichzelve begaan had. De leugen, en altijd weer de leugen, die nu onuitroeibaar was en zich aan haar vasthield, totdat zij er in stikken zou. 'Het is niet waar, ik ben je altijd trouw gebleven!' Als zij hem deze woorden, waar hij ook was, onder de levenden of onder de dooden, maar had kunnen toeroepen! Het was het eenige, het laatste wat haar te

wenschen overbleef. Haar yacht lag ongebruikt in de haven en de bootslieden hadden een gemakkelijk leven. Haar paarden werden door de stalknechts bereden en haar paarlen en edelgesteenten lagen in de staatsbank veilig opgeborgen. Er was niets, wat haar meer genoegen verschafte, noch de voorgenomen en dan weer opgegeven reis om de wereld, noch de tijding van overwinningen door

haar volk behaald, noch haar boeken. Zij was moe geworden. Als zij arm geweest was, dan had zij tenminste moeten werken en had haar leven een doel gehad, evenals dat van andere arme meisjes. Maar zelfs de zorgen voor haar schatten waren haar ontnomen, daar had zij ambtenaren voor.

De woorden van een Duitsch dichter kwamen haar voor den geest: 'Een onnut leven is een vroege dood!' Ja, waarom leefde zij nog, waarom?

Behalve de tuinpoort had het aardige Zwitsersche huisje aan den zijkant nog een kleinen, verborgen ingang. Hier hield Bell's rijtuig stil, hier steeg zij uit.

Karla kwam haar tegemoet.

'Bell, er is iemand, die je wenscht te spreken,' sprak zij.

Uit de boomgroepen, die het huis omgaven, kwam een zwarte gestalte te voorschijn.

'Ottilie!' klonk het van Bell's lippen.

Toen stonden zij sprakeloos tegenover elkaar.

'Kom mee!' sprak Bell en ging voor.

Een paar minuten later waren zij alleen.

'Bell,' begon Ottilie, 'ik kom niet voor mij zelve, maar om hem. Wij hebben hem beiden liefgehad. Terwijl wij hier staan, sterft hij misschien, en ik heb hem gedood. Zeg mij, wat er tusschen jullie gebeurd is; er moet iets zijn, wat ik nog niet weet, en daaraan zal hij sterven!'

'Bell riep uit: 'Ge weet dus, waar hij is?'

'Ik kom van hem vandaan.'

Tien minuten later reed Bell's rijtuig weer naar New-York terug, en in plaats van één dame zaten er nu twee in. En al waren er op de geheele wereld geen twee wezens die elkaar zoo haatten als deze beiden, dan was er toch een stervende man om wien zij het in dit uur vergeten moesten.

Het rijtuig hield voor het Presbyteriaansch hospitaal stil. De portier bracht de dames in de wachtkamer; spoedig daarop verscheen een oude heer met witten baard, de chef-arts.

Wat hij haar meê te deelen had, was, dat de toestand van den patiënt alle opwinding, zelfs de geringste, ten strengste verbood.

'Als ik hem maar eens zien mocht,' sprak Bell toonloos.

De oude heer vroeg in welke familiebetrekking zij tot mijnheer Herwarth stond.

'Ik ben zijn vrouw,' antwoordde zij.

Maar dit maakte niets uit; het gevaar voor instorten was te groot. Het eenige wat de dokter voor haar doen kon, was haar het kantoor aanwijzen, waar zij iederen dag inlichtingen omtrent haar man kon komen inwinnen.

Bell reed niet naar Longbranch terug. Zij ging naar haar woning in de stad, om voortaan in de nabijheid van het hospitaal te blijven. Ottilie vergezelde haar.

En weer verliepen er weken. Ten tweede male had Herwarth's krachtig lichaam over den dood gezegevierd. Het eerste bezoek, dat de herstellende ontving en ontvangen mocht, was van een aan den chef-arts welbekend vriend, den heer Hitchock.

Op zekeren dag namelijk had zich bij Hitchock een dame laten aandienen: het was Bell, die hem verzocht, haar te helpen. Zij vertelde hem alles, wat Ottilie haar had meegedeeld - dat hij, die uit haar leven verdwenen was, was weergevonden, dat hij bijna gestorven was - niet door zijn ongeluk, niet aan zijn wonden, maar wel daar

hij dacht, dat zij haar liefde aan een ander geschonken had. En juist daarom kwam zij, opdat haar oude vriend haar zou helpen, opdat hij, zoodra de dokter het toestond, tot hem zou gaan, om hem van dien last, die hem zoo drukte, te bevrijden.

‘Ik zal het doen,’ zei Hitchock.

Het was een heerlijke Octobermorgen. Onder het reeds geel geworden bladerendak van den tuin van het Presbyteriaansch hospitaal liepen twee mannen heen en weer; de eene, een oude heer met een gladgeschoren, lang gezicht, op wiens strakke trekken nu een uitdrukking van groote tevredenheid zichtbaar was; de andere nog jong, met hooge, statige gestalte, op wiens bleek gelaat - waarop toch reeds de eerste teekenen van terugkeerende gezondheid waarneembaar waren - de sporen van doorgestaan lijden en tevens van groot geluk zichtbaar waren.

Het laatste wat Hitchock zijn jongen vriend van de hem gedane opdracht mee te deelen had - altijd met in aanmerking nemen van diens nog zwakken gezondheidstoestand, want ook goede berichten kunnen, wanneer zij onvoorzichtig worden meegedeeld, nadeelig werken - was nu afgedaan. Spoedig zou hij het hospitaal kunnen verlaten en dan zou Bell hem wachten. Zij wenschte een onderhoud met hem te hebben. Waarover? Ook dat had Hitchock hem verteld. Zij wilde een goed woord doen voor haar neef, voor den man van wien zij hem had doen gelooven, dat zij hem liefhad. Maar degene, die Fred Bennet beminde, was Karla; doch deze, hoewel zij ook Fred liefhad, wilde van geen trouwen weten. Haar leven, zeide zij, hoorde haar broeder toe, want zij was nu de eenige die hem overgebleven was. Dat was nu de reden, dat Bell hem wenschte te spreken. Hij zou Karla van haar eigenzinnigheid wel weten te genezen. ‘Mij zal zij wel gehoorzamen,’ sprak Herwarth, terwijl hij zich op een bank liet neervallen, want hij was moe van 't loopen, ‘zij moet gelukkig worden.’

‘En gij?’

Bij deze vraag teekende Hitchock met zijn stok figuren in het zand. Hij dacht er op dit oogenblik aan welk een goed idee het van hem geweest was, in overleg met zijn Duitschen collega, het scheidingsproces van dit huwelijk een weinig op de lange baan te schuiven, zoodat het ook nu nog niet geëindigd was.

Herwarth schudde het hoofd. ‘Ik weet, wat ge meent, mijnheer Hitchock,’ sprak hij, ‘maar dit rust in het graf. Iedere schuld wreekt zichzelf en zoo heeft zich ook de mijne gewroken. En toch pluk ik van het graf, waarin mijn geluk rust, nog een takje tevredenheid, want Bell veracht mij niet meer, en haar beeld staat weer rein voor mij als vroeger. Een zeer groot geluk is slechts zeer weinigen beschoren, misschien kunnen ook maar weinigen het verdragen. Daarom - dat heb ik door mijn lot geleerd - moet de mensch met weinig tevreden zijn. Bell's vergiffenis, haar achting, de herinnering aan haar, Karla's veiligheid in de armen van een rechtschapen man, die haar liefheeft - dat alles zal mijn geluk zijn, en het zal mij kracht geven om verder te leven en te werken.

Beiden stonden op. Mr. Hitchock bracht zijn jongen vriend in huis terug; van daar sloeg hij den weg in naar de vijfde Avenue.

Karla en Fred stonden hand aan hand aan het venster en keken op straat.

De vijfde Avenue is daar, waar de huizen der millionairs staan - omdat er geen winkels zijn, vrij stil. Ook waren van de meeste huizen de jaloezieën neergelaten, daar de bewoners zich nog op de badplaatsen bevonden.

Om den hoek verschenen twee heeren, een oude en een jonge.

‘Hij is het,’ sprak Karla, die hem het eerst herkende.

Zij zei het zacht, opdat slechts Fred het verstaan zou; maar ook andere ooren hadden het gehoord.

Bell drukte beide handen op haar kloppend hart.

‘Wil ik gaan?’ vroeg Ottilie.

‘Neen - blijf!’

Alle vier hoorden, hoe beneden de huisdeur geopend werd; een bediende trad binnen en zei dat de heeren zich in de zijkamer bevonden.

Karla wilde naar de deur snellen, maar bleef voor Bell staan.

‘Neen, gij moet eerst alleen met hem zijn,’ sprak zij.

Van de twee mannen, die in de kamer wachtten, sprak geen van beiden een woord.

Een gordijn werd terzijdegeschoven en een vrouwengestalte zichtbaar. Bleek en schoon en stom, stond zij daar. Zij hief de armen op en breidde ze uit, als kon zij niet anders en gaf zij aan een inwendigen aandrang gehoor. Zoo zag zij hem aan.

‘Bell!’ riep hij uit, snelde op haar toe en trok haar tot zich, en hun lippen vonden elkaar in den kus der nooit gestorven liefde.

Aan trapèze en langs koord.
Met illustratiën.

Onder de meest optimistische klasse van menschen, die tevreden zijn met het grootste gedeelte van hun leven in gevaar door te brengen, neemt de gymnast van beroep zeker een eerste plaats in. Acrobatische toeren aan de trapèze, koorddansen, paalklimmen en alle andere vertooningen in de lucht, zijn vol gevaren voor hen, die ze uitvoeren. Hoe handig een gymnast ook is, de kleinste misgreep, de geringste misrekening kan noodlottige gevolgen hebben.

Van den gymnast van beroep kan gezegd worden, dat hij letterlijk zijn leven in de

‘Wonder boven wonder kwam ik op mijn voeten terecht!’

handen heeft, want van de stevigheid van zijn greep hangt zijn leven af. Een van de beroemdste lucht-athleten ter wereld maakte onlangs de volgende opmerking: 'Het eene oogenblik zijt ge vol vertrouwen in je eigen onfeilbaarheid, en in het volgende duikel je naar beneden, om misschien voor dood te worden opgenomen!' Hij sprak van zijn eigen treurige ervaringen in dit opzicht, en dikwijls heeft het eenvoudigste kunstje een noodlottigen afloop.

Meer dan twintig jaar geleden zag de schrijver van dit artikel een moedigen gymnast, Artois genaamd, doodvallen, terwijl hij bij een voorstelling te Dublin optrad. Als vliegend trapèzewerker kende Artois zijn meerdere niet, en zijn naam alleen was voldoende om de zaal, waar hij zou optreden, stampvol te doen worden. Zijn kunsten waren in de hoogste mate verbazingwekkend, en slechts een kleine misrekening stortte hem in het ongeluk.

Een van zijn stoutste verrichtingen was, geblinddoekt van de eene trapèze naar de andere te vliegen; bij het grijpen van de tweede trapèze maakte hij een zeer kleinen misgreep, en als een houten blok viel de ongelukkige man op het harde, niet van een matras voorziene tooneel.

'Als er maar een net geweest was, dan zou de man niet gedood zijn,' meenden velen der toeschouwers; maar Artois wilde bij zijn vertooningen van geen net weten en beschouwde het als geheel overbodig.

Hij geloofde niet in het net als een levensredder, en het is zeker, dat als een man, die een misgreep gedaan heeft, in een net valt, hij evengoed gedood kan worden, zooals het geval was bij Uno de 'Menschelijke Vlieg' en Lola een trapèze-werkster in New-York, eenige jaren geleden.

In het eerstgenoemde geval liep het slachtoffer met het hoofd naar omlaag, zestig voet boven de toeschouwers, langs een reeks ringen, waardoor hij zijn voeten stak, terwijl hij bij iederen stap aan een ring bleef hangen.

Het ongeluk had zoo plotseling plaats, dat niemand wist wat er eigenlijk gebeurde vóór het te laat was. Een van de ringen was gebroken en de arme kerel, die zoo op zijn kracht gebouwd had, viel in het net en brak zijn nek.

Ongeveer op dezelfde wijze kwam Lola, een jonge en aardige acrobate, aan haar eind. Zij viel van een trapèze in een net, wat zoo veerde, dat zij op het tooneel terechtkwam en voor dood bleef liggen.

Evenals velen denken, dat, als er maar een net gespannen is, er weinig of geen gevaar is, zoo zijn ook anderen van meening dat een kunstenmaker in de lucht de macht of de behendigheid heeft zich onder het vallen zoo om te draaien, dat hij altijd op zijn voeten terechtkomt; dat is evenwel niet zoo.

Wel maakt het een deel van de opvoeding van den gymnast uit om te weten, ingeval hij bij een voorstelling komt te vallen, hoe te handelen; voelt hij bij voorbeeld dat hij van een zekere hoogte valt en er is een net onder hem uitgespreid, dan weet hij dat het het veiligst is voortdurend rond te draaien of zooveel mogelijk duikelsprongen te maken, *als hij kan* tenminste.

De vreeselijke schok, dien een veerend net bij het neerploffen van een lichaam krijgt, zal door laatstgenoemde handeling voor een groot deel gebroken worden. Maar bepaald belachelijk is de theorie, dat een man die valt, onder zijn duikeling alles zoo zou kunnen uitrekenen, dat bij den eersten hinderpaal dien hij onderweg ontmoet, hij op zijn voeten terecht zou komen. Het gebeurt wel eens dat een kunstenmaker al vallende op zijn beenen terechtkomt, en dan zeggen zijn ondervinding en instinct

hem hoe te handelen om den schok zoo gering mogelijk te doen zijn.

Een gymnast, die al zijn zinnen bij elkaar heeft - en wee dengeen die dat niet heeft -, zal door de elasticiteit van knieën en lichaam de gevolgen van zijn val kunnen verminderen, zoodat er kans bestaat dat hij er ongedeerd afkomt; maar als algemeenen regel kan men aannemen dat een man, die van een aanzienlijke hoogte valt en onder wien geen beschermend net is gespannen, heel weinig kans heeft er het leven af te brengen.

'Ik geef nooit een voorstelling zonder net en zal daar ook nooit in toestemmen,' verklaarde Mr. Cee-Mee, die, in vereeniging met twee dochters en een zoon, zulke verbazende toeren in de lucht maakte, dat geheel Londen er vol van was.

'Ik geloof in het net, en

Fenton hing midden in de lucht, 40 voet boven den grond.

was dat niet het geval geweest, dan zou ik in 1884 ongetwijfeld zijn doodgevallen.

Ik was voor het seizoen 1884-85 geëngageerd voor het oude hippodrome te Parijs, en daar mijn voorstellingen een geheel nieuw karakter droegen, kwam ik in de gunst van de Parijzenaars, die niet nalieten mij er de duidelijkste bewijzen van te geven.

Maar het gebeurde dat mijn Engelsche assistent, die mij jaren lang geholpen had, mij vrij plotseling in den steek liet, zoodat ik afhankelijk was van een Franschman, die nog weinig van mijn kunstverrichtingen afwist.

Den avond dat ik het eerst met hem optrad, ging alles heel goed tot aan mijn laatsten toer. Deze bestond in het springen van eene trapèze naar de andere door een met vloeipapier beplakten hoepel. Nu werd de hoepel eenigszins anders gehouden dan

ik gewoon was, de teenen van mijn voeten raakten den rand van den hoepel aan, en daardoor miste ik mijn gewonen zwaai. Ik raakte maar even den stok van de tweede trapèze aan en viel...

Het oude hippodrome was zeer hoog, zoodat ik wel zestig voet vallen moest alvorens den grond te bereiken.

De aanraking van den hoepel door mijn teenen, hoe gering die ook was, gaf mij in het vallen een draaiende beweging, zoodat ik achter elkaar meer duikelingen maakte, dan ik in mijn geheele loopbaan als gymnast ooit gedurende een geheele voorstelling gemaakt had.

Op vijf en veertig voet onder mij bereikte ik het net, veerde terug als een elastieken bal, terwijl ik nog steeds rondduikelde. De toeschouwers stonden als één man op en juichten mij als gekken toe. Zij dachten dat dit alles bij de voorstelling hoorde.

Toen ik na het opspringen weer in het net terechtkwam, stond ik op mijn voeten en had voldoende tegenwoordigheid van geest om mij goed te houden. Ik boog en verwijderde mij onder een storm van toejuichingen.

Toen ik mij naar mijn kleedkamer spoedde, ontmoette ik den directeur, die mij allervriendelijkst toelachte.'

'Dat is een prachtige nieuwe toer, Cee-Mee,' riep hij uit, 'dien moet ge iederen avond vertoonen.'

'Dat kunt ge denken,' was mijn weinig vriendelijk antwoord.

'Ik hecht veel waarde aan een net,' ging Mr. Cee-Mee voort. 'Als het er dien avond niet geweest was, ware ik zeker te pletter gevallen.

'Slechts bij ééne gelegenheid heeft een net mij niet gehouden. Het was in 1880 in het circus Fernando te Parijs. Ik was gewoon iederen avond mij te laten vallen in een net dat veertig voet onder mij was. Destijds,' ging Mr. Cee-Mee glimlachend voort, 'had ik geen last van groote salarissen, en mijn net was blijkbaar niet uit de allerbeste bestanddeelen samengesteld, wat ten gevolge had, dat ik op zekeren avond door het net heenviel.

'Wonder boven wonder kwam ik op mijn voeten terecht, hoewel ik tot heden nog niet weet hoe dat geschied is, en niemand was meer verbaasd dan ik, dat ik niet het minste letsel bekomen had.'

Hoewel Mr. Cee-Mee langzamerhand grootvader geworden is, is hij nog vlug en lenig genoeg om aan de vliegende trapèze te werken.

Een Amerikaansche gymnast, Fenton genaamd, had eens een avontuur, dat hij niet licht zal vergeten. Zijn voornaamste toer was van zeer bizonderen aard. Aan het hoogste punt van het dak van de circustent, waarin hij voorstellingen gaf, was een half-inch ijzerdraad vastgemaakt en liep in een hoek van ongeveer 45 graden naar beneden naar een zes voet hoogen paal. Vlak onder het linnen van het dak was een vloertje opgehangen naast het boveneind van den draad. Dit was juist groot genoeg om Fenton en zijn helper, die met een katrol naar boven werden geheschen, te houden. De assistent moest de voeten van Fenton bij elkaar binden en diens handen op den rug.

Langs den draad liep een katrol met een gleuf er in en aan de katrol was een stuk leer, ter lengte van een voet bevestigd. De toer van Fenton bestond in het met de tanden vastgrijpen van het stuk leer, en gebonden als hij was, zich laten zakken van het vloertje langs den veerenden draad naar het circus, waar hij in de armen van een circusknecht werd opgevangen.

Er was geen net gespannen, daar dit door den eigenaar van het curcus als een overbodig iets beschouwd werd.

Deze vertooning werd als het glanspunt van den avond beschouwd en lokte veel bezoekers; avond aan avond was de toer in andere steden goed gelukt, maar het gebeurt maar zelden, dat hij op den duur goed blijft gaan. Op zekeren avond dat Fenton zich van het vloertje had laten zakken, bemerkte men dat hij veel langzamer ging dan gewoonlijk. De menigte onder hem wachtte ademloos naar zijne bliksemsnelle daling. Maar er scheen iets niet in den haak.

De gymnast bleef hangen toen hij een paar meter gezakt was. De draad, waarlangs hij gleed, scheen uit de gleuf van de katrol gezakt te zijn en deze weigerde iederen voortgang.

Fenton hing midden in de lucht, 40 voet boven den grond, aan handen en voeten gebonden, volkomen hulpeloos, aan een stukje leer, dat hij tusschen zijne tanden klemde. De tocht naar omlaag duurde anders altijd maar een paar seconden; 't was dus niet na te gaan hoelang hij aan zijn tanden zou kunnen blijven hangen.

Het was duidelijk dat iemand òf tegen den draad moest opklimmen òf zich er langs laten zakken. De toeschouwers vlak onder hem waren uit den weg gegaan, toen zij begrepen, dat Fenton ieder oogenblik op hun hoofden kon komen vallen. Onder hem waren nu ruw houten circusbanken - planken door paaltjes gestut.

Dat de ongelukkige gymnast zijn vreeselijken toestand begreep, was duidelijk. Niettegenstaande het kunstmatige rood op zijn gezicht aangebracht, zag hij nu doodsbleek en groote droppels zweet waren in het schijnsel van de naphtalampen op zijn voorhoofd zichtbaar. Zijn blikken waren die van een sterken man in doodsangst. Kreten klonken van alle zijden. Wijze en minder wijze raadgevingen gingen uit honderden kelen op.

Fenton had nu een halve minuut gehangen; hij verklaarde later, dat het hem uren had toegeschenen. Het was te zien dat zijn krachten uitgeput raakten.

Plotseling klonk er een schorre stem boven het rumoer uit, die riep: ‘Zie het nog een oogenblik uit te houden, ik kom naar omlaag.’

Het was de assistent op het vloertje. Gedurende eenige oogenblikken was ook hij verstijfd van schrik geweest, maar hij liet zich nu langs het koord naar omlaag glijden. Ten laatste bereikte hij den bijna uitgeputten gymnast.

Zou hij hem kunnen redden?

De moedige man ging aan zijn linkerarm hangen, terwijl hij zijn beenen om Fenton's lichaam sloeg, teneinde dezen zooveel mogelijk steun te geven. Hij beproefde toen met zijn rechterhand het koord in de gleuf van de katrol te krijgen, in welke poging hij evenwel niet slaagde. Geforceerd door het zware gewicht dat er aan hing, kon hij de katrol niet heen of weer krijgen.

‘Snijd de banden om de polsen los,’ riep een stem van beneden.

Daar kwam een mes uit den zak van den moedigen redder. Hij opende het met zijn tanden en een oogenblik later waren Fenton's handen vrij. Hij sloeg oogenblikkelijk zijn handen om het koord.

Beide mannen waren nu volkomen uitgeput. Zij rustten een oogenblik uit, terwijl de assistent nog steeds zijn beenen om Fenton's lichaam hield. Langzamerhand daalden zij toen langs het koord naar beneden en kwamen ten slotte te midden van de onstuimigste toejuichingen in het circus terecht.

Hondenweer.

Wat grappige voorstelling heeft de schilder B. Genzmer ons in zijn schilderij ‘Hondenweer’ te aanschouwen gegeven.

Wat een typische oude juffrouw, die met haar beide puckjes uitgaande, door een zware regenbui overvallen, nu haar beide lievelingen onder den arm neemt, en in een hoekje schuilt, opdat ze toch maar niet nat zullen worden.

Ook de naam van de schilderij komt ons zoo goed uitgedacht voor.

De Koeboes.

In de Noordwestelijke binnenlanden van *Palembang*, in de bosschen en langs den bovenloop der rivieren *Lalang*, *Tongkal*, *Bayat* en *Rawas* leeft een volksstam, die oorspronkelijk in een staat van volkomen woestheid verkeerde, maar zich langzamerhand, met behulp van het Nederlandsch bestuur, daaruit heeft opgericht en nu eenige beschaving geniet, ofschoon nog altijd een gedeelte van hen zijne oude levenswijze blijft behouden.

De oorsprong der Koeboes is onbekend; zelfs bestaan omtrent hen noch legenden, noch verdichtselen, iets wat, met het oog op de zucht tot fabelachtige overleveringen bij de Indische volken, zeer te verwonderen is.

Het eenige wat hieromtrent kan medegedeeld worden is dit, dat, toen de Javaansche veroveraars zich voor ongeveer drie eeuwen van Palembang meester maakten, vermoedelijk de eerste bewoners van deze plaats zich niet allen aan hun gezag hebben willen onderwerpen, maar gedeeltelijk naar de ondoordringbare bosschen in de binnenlanden gevlucht zijn. Hier verloren zij door het zwervende en ellendige leven, dat zij moesten leiden, langzamerhand hunne meer beschaafde levenswijze, en ontaardden eindelijk geheel tot die, waarin zij nu verkeeren.

De Koeboe verschilt in gestalte en gelaatstrekken weinig van de andere binnenlandsche bewoners van Palembang; de mannen hebben eene middelbare lengte en eene vlugge, forsche houding, een gevolg van hun zwervende en eenvoudige levenswijze; hun uitzicht is eenigszins wild, doch draagt niet het karakter van woestheid. De vrouwen zijn niet onbevallig, zij bezitten geregelde gelaatstrekken en zijn goed gevormd, hoewel hare plompe houding, en een logge, schuivende gang, veroorzaakt door de gewoonte om op de achteruitgeslagen beenen te zitten, haar niet weinig ontsieren.

De huidskleur van beide geslachten is lichtbruin. De woningen der rondzwervende Koeboes bestaan uit hutten, van ruwe boomstammen, takken en bladeren vervaardigd. Op mijne reis door het Palembangsche de rivier *Lalang* opstoomende, om 18 uren stoomens het binnenland in, een petroleum-raffinaderij aan te doen, zag ik meermalen van die oermenschen vóór hunne woningen, weinig beter dan die van apen, aan den oever zitten, geheel naakt en bijna over het geheele lichaam met haar begroeid. Lang lieten zij zich echter niet bekijken, want wanneer ons schip hen te dicht naderde, klommen zij als apen over de wortels der boomen heen, en vluchtten het woud in. En des nachts, wanneer de tocht langs de rivier, onder gebruikmaking van electrisch licht, werd voortgezet, hoorde ik nu en dan rauwe kreten door het oerwoud klinken, die, behalve door wilde dieren, vermoedelijk ook wel door opgeschrikte Koeboes zullen zijn geuit.

De woningen van hen echter, die zich in doessoens(dorpen) hebben vereenigd, zijn wat steviger, doch zij gebruiken daartoe dezelfde ruwe bouwstoffen. Hun huisraad is zeer eenvoudig: grove matten op den vloer uitgespreid, eenige weinige grove borden, potten en kommen en een soort van Chineesche potten, tot het bewaren van honig en van ingelegde *nangoei* (wilde-zwijnenvleesch), maken daarvan den geheelen inventaris uit. De meest verwilderde Koeboes houden zich op in de wildernissen van de *Lalang*; zij zijn uiterst afkeerig van den omgang met vreemdelingen. *Olivier* vertelt in zijne ‘Land- en Zeetochten’ het volgende van hen:

‘In de binnenlanden van Palembang vindt men een wilden volksstam, *Orang Koeboe* genaamd, die allen omgang met andere volken weigeren. Zij doen niemand

leed, en drijven handel zonder zich te vertoonen. Men plaatst op sommige bekende plaatsen, waar zij zich ophouden, lijnwaden, tabak en andere artikelen, die zij noodig hebben.

Daarna slaat men op een gonggong, en verwijdert zich van die plaats. De Orang-Koeboe komen de nedergelegde artikelen afhalen, en leggen meer dan de waarde in honig, was en andere artikelen in de plaats neder.'

Op de bovenbedoelde petroleum-raffinaderij 'Bajoeng-Lintjin' vertoevende, vertelde men mij, dat somtijds jacht wordt gemaakt op de Koeboes, teneinde ze te gebruiken bij het zware werk op de onderneming; zij blijken dan op den duur gewillige wezens te zijn.

Persoonlijk heb ik hen op de onderneming zelve niet gezien.

Overigens leven zij uitsluitend van de visscherij en de jacht. Het aantal der hier en daar verspreide Koeboes is moeilijk te bepalen, daar de voorzichtigheid gebiedt, de tot beschaving toetredende bevolking van dien stam niet door tellingen te verontrusten. Het getal en de ligging hunner doessoens (dorpen) echter zijn bekend; buitenen behalve de verspreide rondzwervende Koeboes wordt de gansche bevolking geschat op 360 huisgezinnen.

De onbeschaafde Koeboe heeft geen andere kleeding dan die de natuur hem schenkt, met bijvoeging, zoowel voor de mannen als voor de vrouwen, van het schortekleed van den eersten mensch, hier van boombast vervaardigd. De doessoenbewoner daarentegen kleedt zich, naar gelang zijner middelen, evenals de Palembanger; vooral wanneer hij door den vreemdeling wordt bezocht, tracht hij zich zoo fraai mogelijk uit te dossen. Het vervaardigen van eigen kleedingstukken, behalve het bovenvermelde schortje van boombast, kennen zij niet; zij hebben noch weefgetouwen noch beoefenen eenigen anderen tak van nijverheid. Landbouw kennen zij evenmin, en de jacht, de visscherij, het snijden van rottan en het verzamelen in de wildernis van was, benzouïn of drakenbloed, zijn hunne eenige bezigheden. Het overige van hun tijd verslijten zij in volslagen werkeloosheid, en hierin vinden zij zoo'n wellust, dat bij hen het volgende een gewoon zeggen is:

'Als de nangoei (wilde zwijnen) veelvuldig zijn; als de vruchtentijd dáár is; als er veel padie wordt verzameld; als er een nieuw huis is gebouwd, met de wanden van boombast, dan, geleund tegen een rijstzak, en onze hoofden gekamd wordende, - dat is onze hemel!'

Hun voedsel bestaat uit rijst, visch, het vleesch van het wilde zwijn, voorts uit alles, wat het dierenrijk voortbrengt, als apen, krokodillen, slangen enz. Op een tocht, dien ik maakte van de raffinaderij dwars door de wildernis in de richting van de plaats, waar de putboringen plaats hebben, zag ik, een verlaten verblijfplaats van rondzwervende Koeboes voorbijgaande, de walglijke overblijfselen van allerlei gedierte liggen, dat hun tot maaltijd had gestrekt. Het vleesch van den olifant en den beer schijnen zij te schuwen, het eerste vermoedelijk door zijne sterk uitzettende hoedanigheid en om zijne onverteerbaarheid, het tweede door zijn eigenaardigen, bitteren smaak.

De kinderen der Koeboes zijn voedsterlingen der natuur; hunne ouders bekommeren zich weinig om hunne opvoeding; de moeders zoogen hare kinderen, totdat zij weder zwanger worden, of wel, totdat het kind zelf de borst verlaat. Tot dien tijd is het altijd bij de moeder, die het medeneemt wanneer zij met haren man in de bosschen gaat, om rottan te snijden of andere voortbrengselen te verzamelen. Zoodra het oud genoeg is om zichzelven te kunnen redden, leert het van zijn vader de jacht en de visscherij. Als de jongeling den huwbaren leeftijd heeft bereikt, zoekt hij zich eene gezellin, met wie hij eerst in geheime huwelijksgemeenschap leeft; bevalt zij hem, nadat hij

een zekeren tijd op deze wijze met haar geleefd heeft, dan gaat hij naar hare moeder en vraagt haar tot vrouw. Deze verzamelt dan al hare bloedverwanten, terwijl in dien tusschentijd de ouders van den jongeling, die door hem van zijn voornemen zijn onderricht, van hunnen kant hetzelfde doen. Daarop geeft de moeder dan eenvoudig aan de vereenigde bloedverwanten te kennen, dat de bewuste jongeling met hare dochter zal huwen, waarna de vader of een der bloedverwanten op een uitgehold stuk hout eenige slagen geeft, en hiermede is de plechtigheid afgeloopen. Feesten of vermakelijkheden hebben er niet bij plaats. De verboden graden van bloedverwantschap bij het huwelijk strekken zich niet verder uit dan tot broeder en zuster; in alle andere graden kunnen zij huwen. Echtbreuk wordt bij den doessoen-Koeboe met een geldboete gestraft; de man, die ontdekt heeft, dat zijne vrouw zich aan overspel heeft schuldig gemaakt, vervolgt den echtbreker, die met zijne geschaakte vrouw zijne toevlucht neemt tot het hoofd van den stam; deze treedt dan als bemiddelaar op en legt den schuldige een boete op, die gedeeltelijk in geld, gedeeltelijk in goederen moet worden voldaan.

Bij de bosch-Koeboes vlucht de echtbreker met de schuldige vrouw, en tart soms haren man door den weg, dien hij genomen heeft, kenbaar te maken door insnijdingen in boomen, of lapjes van oude kleeren aan de takken te hangen. Heeft de bedrogen echtgenoot het verblijf van den echtbreker gevonden, dan roept hij op zijn beurt de echtgenoote van dezen laatste, en hiermede zijn beide partijen verzoend. Is deze laatste niet getrouwd, en vindt hij hem, dan dagen zij elkander uit tot een waterstrijd; daartoe begeven zij zich in de naastbijgelegen rivier en gaan dan een partijtje worstelen. Hij, aan wien het gelukt zijn tegenpartij van de been te brengen en in het water te smoren, behaalt de overwinning; is het de man, dan keert zijne vrouw tot hem terug, en omgekeerd, blijft zij bij den schaker.

Het bestuur is zeer eenvoudig. Het hoofd van een geslacht (soekoe), dat meestal bij elkander woont, beslist de geschillen die onderling ontstaan, en tracht de twistende partijen te verzoenen; twee of drie geslachten kiezen een Passirah (hoofd), die in gewichtige zaken uitspraak doet, zooals moord, hetgeen soms, hoewel zeer zeldzaam, het gevolg van echtbreuk is.

Ook hunne zeden zijn eenvoudig; natuurmenschen als zij zijn, volgen zij de indrukken, die zij van haar ontvangen; hun aard is zacht, hevige hartstochten zijn bij hen onbekend.

Van diefstal hoort men niet en moord- of doodslag heeft zelden plaats.

Een eigenlijken godsdienst bezitten zij niet; doch daarentegen hechten zij veel geloof aan geesten, die zij zeggen de zielen te zijn van hunne afgestorven bloedverwanten; deze houden zich, volgens hunne meening, op bij de plaats waar de overledene op een staketsel wordt nedergelegd, met zijn kleeding aan en zijn speer naast zich, zoomede den pot waarin hij gewoon was zijne spijzen te bereiden, en de bamboe waaruit hij dronk, opdat de geest daarvan gebruik zoude kunnen maken. Zoodra de stervende den laatsten adem uitblaast, letten zij er op of daarop niet dadelijk een geluid volgt; vernemen zij dit, dat uit een zacht ritselend geluid moet bestaan, dan beschouwen zij den overledene als gelukkig, daar zij dan verzekerd zijn, dat hij geest geworden is; hooren zij dat geluid niet, dan is hij per se ongelukkig en is hij slechts gestorven en in het niet teruggekeerd.

Ziekten genezen zij met wonderspreuken en met verdrijving van den boozen geest door bespuwingen en prevelende woorden; alle ziekten schrijven zij aan dien boozen geest toe. Ten einde hem te verdrijven gebruiken zij een zoogenaamden doekoen (inlandsch geneesheer), die zich dan het hoofd met een wit kleed omhult en den zieke

berookt met drakenbloed, terwijl hij de hulp van goede geesten inroept. Zoo gaat hij voort, totdat hij zich duizelig gevoelt; in dezen toestand beweert hij bovennatuurlijke ingevingen te ontvangen, waardoor de ziekte van den lijder hem bekend wordt, en hiernaar richt hij zijne bespuwingen, belikkingen en inblazingen.

De Koeboe is bijzonder vlug op de jacht; hij durft den tijger in de wildernis aan te vallen, alleen gewapend met

een speer, en den krokodil vangt hij met een soort van harpoen en maakt hem gemakkelijk tot zijn buit. Bij vervolgt het wild tot in het dichtste der wouden, en weet dan aan den stand der zon zijn weg terug te vinden.(*)

Gladijs.

'Liefste Gladijs!

Ik stond juist op het punt naar u toe te komen om u te zeggen, wat gij lang reeds weet, dat ik u liefheb en u tot vrouw vraag, toen een dringend telegram mij elders heen riep. Ik moet mij nu vergenoegen met dit kleine briefje, dat slechts vaag mijn gevoelens voor u kan weergeven, en verzoek u mij Dinsdagmorgen te willen ontvangen om van uw eigen lieve lippen te vernemen, dat gij mij liefhebt en mijn vrouw wilt worden, voor eeuwig de mijne, tot de dood ons scheidt.'

Gladijs liet den brief zinken en staarde peinzend in het vuur.

De brief kwam van kapitein Trevor, haar naasten buurman en vriend, met wien zij, zoover zij zich herinneren kon, altijd gespeeld en geflirt had.

Zij zuchtte en dacht er aan hoe aangenaam het zou zijn mevrouw Trevor te worden, een mooi huis te bewonen en plenty geld te hebben.

Toen opende zij den anderen brief. Deze was van den jongen predikant Brown, die op reis was gedurende zijn verlof, en haar berichtte dat hij een beroep had, waar zijn salaris verdubbeld zou worden, zoodat hij nu in staat was haar hart en hand te bieden.

'Antwoord mij met een enkel lettertje of gij mij Dinsdagmorgen ontvangen kunt. Ik schrijf deze in de keurige pastorie mijner aanstaande woonplaats en zie reeds voor oogen hoe het eens zijn zal, wanneer gij mij tot den gelukkigste der stervelingen gemaakt hebt. Ik zie u in den tuin rondwandelen, terwijl ik voor het venster zit te studeeren.'

Tranen kwamen in Gladijs' oogen. Zij kon niet verder lezen. Hij was zoo goed, zoo edel! Het was altijd haar ideaal geweest predikantsvrouw te worden en in staat te zijn zich meer dan nu aan de arme, lijdende menschheid te wijden...

Maar de plaats waar hij beroepen was, was zoo ver en kapitein Trevor zoo 'erg aardig'. 't Was zoo moeilijk om te besluiten.

'Ik weet wat mij te doen staat,' zei zij plotseling in zichzelf. 'Ik zal een gelijkluidend antwoord schrijven. Misschien kom ik al schrijvende op het besluit wien ik liever heb, of liever gezegd wien ik liefheb.'

Zij stond op, en de beide brieven zorgvuldig wegsluitende begon zij haar antwoord aan kapitein Trevor. Het was spoedig gereed. 'Zij zou hem gaarne Dinsdag ontvangen en gevoelde zich zeer geflatteerd door zijn aanzoek,' schreef zij.

De tweede brief ging niet zoo gemakkelijk; deze werd langer en kostte haar veel tijd.

Toen zij gereed was, zat zij langen tijd te mijmeren, trachtende zich een voorstelling te vormen van de pastorie, den tuin en de plaats die zij zou innemen als zijn vrouw.

(*) Onder den titel: 'Ook onderdanen onzer koningin' komt in de Februari-aflevering der 'Indische Gids' van dit jaar een zeer lezenswaardig artikel voor van de hand van den heer Winter, over de 'tamme Koeboes'. Wie omtrent dit merkwaardige volk zijn kennis wil verrijken, leze dat opstel.
CARLOS.

Toen zij uit haar gemijmer opschrikte, trok zij haastig de beide brieven naar voren, sloot ze en adresseerde ze.

Zij moest dien avond uit en had dus ruimschoots den tijd na te denken over de beide aanzoeken. Zij was nu haast zeker, dat de predikant 'de ware Jozef' was, doch zij wilde nog niet besluiten. Zij zou de brieven morgen verzenden, dat was tijd genoeg.

Toen zij eerst laat thuiskeerde en zich ter rust begeven had, herinnerde zij zich haar brieven. Zij had ze zeker bij de andere weggesloten en zou morgen den brief aan kapitein Trevor verscheuren. Zij had den predikant lief, zij was er nu heel zeker van.

Toen haar broer den volgenden morgen naar zijn bureau ging, vroeg hij haar:

'Nog brieven mede te nemen? Die ik gisteren op je tafel vond heb ik gepost.'

Zij staarde hem verschrikt aan en verbleekte.

'Wat bedoelt gij?'

'Een brief aan Trevor en aan Brown. Ik heb ze bezorgd.'

'O, o, wat hebt gij gedaan! Wat hebt gij gedaan!' kreet Gladijs.

'Waarom? Was het niet goed?'

'Neen, neen!'

'Er is niets meer aan te veranderen. Zij hebben hun brieven ontvangen. Vaarwel. Ik moet nu gaan.'

Wat nu te doen?

Vluchten? voor eenige dagen de stad verlaten?

Hetzelfde oogenblik werd de deur geopend en trad Trevor onaangediend binnen.

Verschrikt zag zij in het rond. Aan ontkomen was geen denken meer.

'Hoe gaat het u?' vroeg zij.

'O, dank u, goed,' antwoordde hij ontwijkend.

Pauze.

'Gij weet,' begon hij na eenig stilzwijgen, 'waarom ik gekomen ben.'

'Ja,' zei zij zacht, 'maar o! 't is alles een vergissing. Ik... mijn broer...'

'Ja, natuurlijk,' zei hij verruimd. 'Maar ik begrijp mij nog niet hoe ik zoo verstrooid kwam. Ik zou er mijn ziel voor hebben willen geven, zoo dit niet gebeurd was. Ik hoop, dat gij mij vergeven kunt.

'Ik zou het nooit ontdekt hebben, zoo Gladijs van Oorde mij dit niet had teruggezonden. Zij ontving de afschrijving voor de repetitie van Zondag... in plaats van... Daarom ben ik hier gekomen. Ik kom regelrecht van Gladijs...'

Een zucht van verlichting ontsnapte Gladijs. Hij had dus haar brief nog niet ontvangen.

'Ik heb nu slechts een vraag,' zei hij, 'dat gij òf mijn brief vernietigen zult òf hem mij teruggeven. Wilt gij mij beloven het haar nooit te vertellen?'

'Op één voorwaarde,' zei Gladijs lachende, 'dat gij den brief, dien gij bij uw thuiskomst van mij zult ontvangen, ongeopend in het vuur zult werpen. Beloof mij dat.'

Een tik op de deur maakte een einde aan het gesprek.

'Mijnheer Brown,' kondigde het meisje aan.

'Vaarwel,' zei Trevor, haar warm de hand ten afscheid drukkende, 'ik zal mijn belofte nakomen.'

De predikant trad op Gladijs toe en stak haar zijn hand toe.

'Gladijs, lieveling, uw brief heeft mij tot den gelukkigsten sterveling gemaakt.'

Zij legde haar hand op zijn schouder en schreide tranen van geluk.

'Wanneer zal het zijn?' vroeg hij, haar rosewangen kussende.

‘Wanneer gij wilt,’ zei zij gelukkig.

De geschiedenis van een Artikel door Marius de Vroege.

'Het is het Zondagje wel!' zeide mijn huisjuffrouw eenigen tijd geleden, terwijl ze naar buiten keek, alwaar tot voor kort de regen bij stroomen was nedergevallen. 'Alleen goed voor de kroegen en dat soort van gedoe, maar overigens is het voor menigeen een geduchte tegenvaller,' besloot ze.

'Adres aan mij!' dacht ik. Toen het den vorigen avond zulk mooi weer was en wij in den tuin zaten van 'Zomerrust', een nieuwe onderneming even

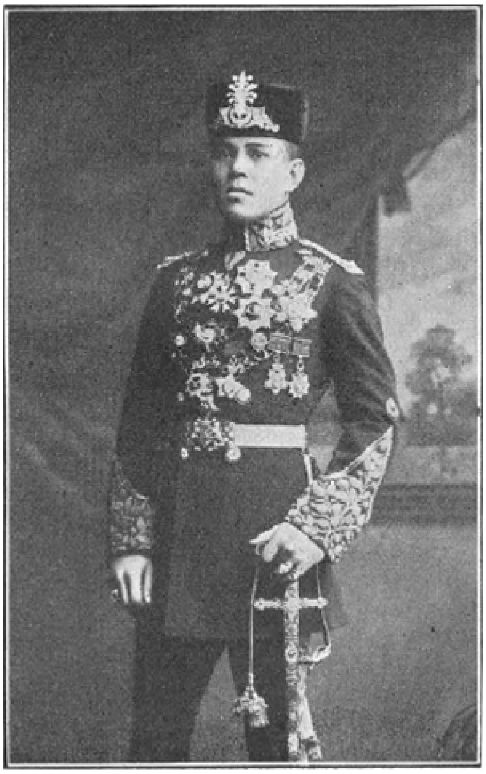

ZIJN HOOGHEID DE SULTAN VAN JOHORE IN STAATS-UNIFORM.

buiten de stad, werden er natuurlijk allerlei plannen gemaakt voor den volgenden dag.

Willem Eepers wilde gaan fietsen, ik heb eigenlijk niet begrepen waarheen, maar het zal wel naar een plaats geweest zijn aan het andere einde der aarde, want naar dichterbij gaat Willem nooit.

Cris Haarman, die altijd tegen hem in is, stelde een spoortochtje voor. Wat hadt je nou aan dat eeuwige vermoeien, vroeg hij.

Koos Waterrot, wiens familienaam eigenlijk Van Bamel is, nam het natuurlijk geen oogenblik in bedenking, waarmede hij den tijd zou doorbrengen, want als hij niet met zijn heele lichaam in het water ligt, zit hij in een kano of een giek, dat wisselt zoo aanhoudend maar af.

Henri Veerhof scheen zoowat van alles te willen doen. Achtereenvolgens of tegelijk, dat valt moeielijk te bepalen, daar Veerhof's temperament vurig genoeg is, om hem - om het zoo eens uit te drukken - met één gedeelte van zijn lichaam te doen fietsen, terwijl hij met een ander bij Waterrot in de giek zit. Daarenboven was hij in

staat om nog met een derde stuk het spoortochtje van Haarman mede te maken, schoon stilzitten zijn fort niet is en dat kleine gedeelte Veerhof dan door zijn groote ongedurigheid al de heele medereizigers wel tot wanhoop zou brengen.

Zijn willen strekt zich zelfs zoover uit, dat ik er volstrekt niet zeker van ben, of er na al het voorgaande nog niet een fragment van hem zou overblijven, dat een brandende begeerte koesterde, om te doen, wat ik deed. Maar daartoe kon dat eventueele fragment op dat oogenblik niet in verzoeking komen, want terwijl ze zoo om mij heen zaten te schermutselen en een ieder mij daarbij wilde pressen om juist aan zijn tochtje deel te nemen, kreeg ik opeens hevig het land aan al wat een vooraf gemaakt plan heet. ‘Een mensch is blij,’ dacht ik, ‘eens geheel vrij te zijn, en het eerste wat hij doet is zijn vrijheid vernietigen door een afspraak te maken. Laat het dus morgen eens gaan, zooals het wil!’ Natuurlijk was het mijn eerste zorg, dat besluit voor de anderen geheim te houden, want het liet zich begrijpen, dat als zij er de lucht van kregen, juist niemand minder vrij zou zijn, dan ik met mijn algeheele vrijheid.

Toen dan ook Veerhof met de grootste verbazing vroeg, of ik dan heelemaal niets zou doen, trachtte ik een geheimzinnig gezicht te zetten, waarop Cris Haarman de veronderstelling uitte, dat er weer ‘een artikel’ achter zat.

Nu zijn mijn artikelen, korte opstellen, die ik toen reeds sedert eenigen tijd af en toe aan een klein en zeer eenvoudig weekblad leverde, voor de meeste mijner vrienden van den beginne af geweest, wat de kleur rood is voor den stier, of eigenlijk nog erger, daar alleen het denkbeeld, dat ik een artikel moest schrijven, hen reeds woedend kon maken. Eepers beet dan ook terstond toe. ‘O!’ zeide hij, ‘gaat hij zijn tijd weer zitten verknoeien aan zoo'n ding, waar geen kop of staart aan is en waar je met geen mogelijkheid een touw aan kunt vastmaken! Toen hij laatst dat andere ding had geschreven, - ja, waar was het ook over? - was mijn ouwe maar niet te overtuigen, dat het uit was.... “Neen, jongen,” zei hij, “uit kan het niet zijn, want waar zou het dan eigenlijk op neerkomen?”’

Allen lachten. ‘Kerel! is het waar,’ vroeg Haarman, ‘heeft je vader den moed gehad om zoo'n stuk door te worstelen? Van harte gefeliciteerd, hoor!’ vervolgde hij, terwijl hij zich tot mij wendde en met veel beweging me de hand toestak, ‘Ik wist waarachtig niet, dat er ooit iemand anders een oog in dat krantje sloeg dan jij, en jij ook enkel nog maar als het werk van jezelf bevat!’

‘Neen,’ zeide Eepers lachende, ‘of het nog meer abonnees heeft weet ik niet, maar een kennis van mijn vader leest

het. Zoodoende komt er ook wel eens een nummer bij ons, en nu heb ikzelf, laatst toen ik mijn voet verstuikt had, - je komt bij zoo'n gedwongen rust tot allerlei dwaasheden,' voegde hij half verlegen er tusschen, - 'dat ding, waarvan ik zooeven sprak, hier van De Vroege, ook eens ingezien, maar naar mijn idee konden ze dien keer dat vak evengoed opengelaten hebben en er een vraagteeken ingezet.'

'Een nieuw denkbeeld!' zeide ik stekelig, 'even oorspronkelijk als de opmerkingen van mijn huisjuffrouw doorgaans zijn. Maar mijn artikelen mogen dan geen strekking hebben, één ding hebben ze dezen avond dan toch bewerkt: ze hebben - het mag wel aan den balk geschreven worden! - wel een kwartier lang Willem Eepers en Cris Haarman één lijn doen trekken.'

Toen had ik de lachers op mijn zijde, maar ikzelf was niet vroolijk gestemd, o hemel neen! Doorgaans verdroeg ik het nogal zoo geduldig als ze afgaven, op wat ik in de eenzaamheid van mijn kamer mijn letterkundigen arbeid noem. Ik trachtte dan mezelf er aan te doen twijfelen, of ze het wel zoo kwaad meenden, en nam als verzachtende omstandigheid aan, dat dat werk in onzen vrijen tijd mij inderdaad wel eens tot spelbreker maakte. Maar dien Zaterdagavond, toen er bij mij in de verste verte van geen artikel sprake was, maakten hun aanmerkingen mij kregel. Ik wond me meer en meer op. Was het nog niet voldoende, dat ze zonder eenig recht daartoe er beweging over maakten, als ik werkelijk wat moest of wilde schrijven; maar begon men nu zelfs zoover te gaan van mij om een denkbeeldig artikel aan te vallen? Ik fronste het voorhoofd en rookte er duchtig op los. Mezelf in een wolk, opdat men niet zou kunnen zien, dat ik in datzelfde oogenblik reeds over mijn artikel zat te broeien; het was Cris Haarman, die even later deze opmerking ten beste gaf. Toen was de maat vol! Ik smeet mijn pijp op de tafel, dat de stukken overal heenvlogen, en bulderde, dat het hun geen zier kon schelen, wat ik wel of niet verkoos te doen en dat ze het hart eens moesten hebben om den volgenden dag bij me te komen, dan zou ik... Ja! wat ik zou, weet ik eigenlijk zelf niet. Toen rende ik naar den uitgang. 'Een artikel!' hoorde ik nog. 'Geen artikel!' klonk het daarop uit den mond van Waterrot, die tot dat oogenblik bijna niet had medegesproken. 'Wis en waarachtig een artikel!' luidde het weer. Ik stond even stil en kneep mijn handen in elkaar, maar vond de kracht om mijn weg te vervolgen.

Toen kwam Veerhof mij nog na en het scheelde weinig of hij had een pak slaag gekregen, dat voor hem eigenlijk niet bestemd was, maar gelukkig bleef ik doorhollen alsof de duivel me op de hielen zat.

'Zoo!' zeide mijn huisjuffrouw, toen ik bij mijn tehuiskomst haar bijna omverliep, 'hebt u al genoeg van het mooie weer? En u moet zeker nog aan het schrijven, dat u zoo'n haast hebt?' Groote goedheid! daar begon die ook al! Een verstaanbaar antwoord kreeg ze niet en ik was in minder dan geen tijd boven, hetgeen haar wel in haar meening versterkt zal hebben.

Op mijn kamer gekomen liet ik mij op een stoel vallen en schopte ik nijdig een tafeltje op zij, waarvan de poot mij in den weg stond. Of die handeling mij wat tot mezelf bracht of dat ik aan het einde van mijn adem was, in elk geval vergreep ik mij niet verder aan mijn onschuldigen inboedel, maar deed ik al spoedig het verstandigste wat ik in mijn omstandigheden kon doen: na mezelf de kleeren van het lijf te hebben gerukt, plofte ik op mijn bed neder.

* * *

Den volgenden middag zat ik met mijn hand onder het hoofd bij de tafel. Na haar opmerking omtrent het weer had juffrouw Belt, mijn huisjuffrouw, de kamer weder verlaten. 'Ja, wel een geduchte tegenvaller,' galmde het nog in mij na, en welbeschouwd voor mij slechts voor een klein gedeelte veroorzaakt door den regen, al had die regen in al mijn ellende onbetwistbaar een groote rol gespeeld.

Ja, in al mijn ellende, want welk een dag en welk een toestand tevens om zoo'n raadsel te zijn voor jezelf! Welk een toestand om voortdurend zoo geslingerd te worden! Toen ik des morgens na het ontwaken geheel tot mijn bewustzijn was gekomen en ik mij dus volkomen herinnerde, wat er den vorigen avond was voorgevallen, rees de toorn weer in mij op. Zulke lammelingen, wat hadden ze er aan om mij altijd zoo te tergen met dat schrijven? Wien hinderde ik er mede? Hen stellig wel het allerminst, want ze hadden er immers geen van allen ooit een oog in willen slaan, behalve Eepers, zooals hij dan nu verteld had. Ja, had hij maar liever zijn mond gehouden. Maar Cris Haarman, die treiter, had het toch eigenlijk weer aan den gang gemaakt. Die Cris was eeuwig en erfelijk bezig om de anderen er over op te hitsen, en och, dat kreeg hij doorgaans zoo gemakkelijk gedaan. Dezen keer had hij, wat dat betrof, eigenlijk nog weinig succes gehad; het gezelschap was te klein. Toen ik pas begonnen was met schrijven, hadden ze wel eens met hun achten of tienen op mijn werk zitten schelden. Jongen! dat was een buitenkansje voor hem geweest; ik herinnerde me nog zijn gezicht. Hij keek de anderen letterlijk de schimpscheuten van de lippen, en hoe zichtbaar zat hij zich tevens te verkneuteren in de wijze lessen, die mij door de gematigden werden toegediend. Ik moest zulke dingen overlaten aan de mannen van het vak. Waar moest het heen als wij, die ons allen wijdden aan handel of nijverheid, ons gingen afgeven met zaken, waarvan we geen zier verstand hadden? Onze gedachten aftrekken van ons eigen werk, daarvoor dus ongeschikt worden en een prul blijven in het andere.

Liet ik er mij waarachtig nooit anders aan gelegen liggen dan in mijn vrijen tijd? Hij, die aan het woord was, glimlachte met een wijsheid, zoover boven zijn jaren, en vroeg op zulk een meewarigen toon hoelang die beteugeling zou duren, dat het mij de opmerking ontlokte, dat zijn oude heer het hem niet zou kunnen verbeteren.

En als ik nu nog wat moois schreef of wat pittigs, opperde een ander, die een aartsliefhebber is van gemeene romans en vieze verhandelingen, maar die almachtige wijsheid, wat had men daar nu aan?

'Almachtige wijsheid!' smaalde een derde, 'al wat Marius de Vroege weet, weten wij ook.'

Veerhof had bij die gelegenheid gedaan wat hij ook nu weer gedaan had: hij had zitten schelden op het schrijven in het algemeen. Henri Veerhof met zijn grooten aanleg voor alles waarbij lichaamskracht en vlugheid van beweging worden vereischt; Henri Veerhof met zijn vlug uiterlijk en even vlugge manier van spreken, legt steeds een onoverwinnelijken afkeer aan den dag voor al wat lezen en schrijven heet.

Alles zal en wil hij altijd met een ander meedoen, voor alles gloeit hij, maar zoodra hij van iets hoort, waar een pen bij te pas komt, zet hij een gezicht als gold het iets heel verachtelijks. Terwijl ze dan ook dien Zaterdagavond weer over mijn werk zaten te snateren, merkte hij op den toon van het diepste afgrijzen aan, dat hij zich niet kon begrijpen, hoe ik mij met zoo iets kon ophouden.

'Ik had liever,' zeide hij, 'eer ik daar mijn tijd aan verdeed! En zoo'n pennelikker, zoo'n boekwurm, wat is dat voor een figuur? Ik heb er nog nooit een gezien daar fut

in zat! Als je met het een of ander het eens tegen hen opneemt, of je geeft ze uit aardigheid een stootje, onmiddellijk moeten ze het afleggen. En als jij nou maar met die gekke dingen voortgaat, waarachtig Marius, dan wor-je net zoo! Want hoe wou je kracht in je lichaam houwen, als je altijd met zoo'n pen in je hand zit te soezen?'

Zijn stem was dof geworden en in zijn toon viel op het

laatst meer medelijden waar te nemen dan verontwaardiging. Daarbij was zijn blik zoo meewarig geweest, dat Waterrot, die aldoor maar zat of liever lag te dampen als een kalkoven, zich half had opgericht en hem met een spottend lachje had aangekeken.

Ja, Waterrot,... Als die zich er zoo van overtuigd hield dat ik geen artikel dacht te schrijven, waarom had hij dan niet eerder mijn partij genomen en hoorde ik hem, eerst toen ik woedend wegliep, zijn opinie ten beste geven? Is het niet steeds zijn wachtwoord, dat men mij vrij moet laten? 'Laat hem!' heeft hij van het begin af gezegd, als er over mijn schrijven werd gesproken, 'het zou mijn verkiezing niet wezen, maar als hij er nu plezier in heeft... wel! als ik het maar niet behoef te lezen.' En op een anderen keer, dat hij minder zacht gestemd was, besloot hij een dergelijke rede met de woorden: 'Het gaat jullie toch geen weerlicht aan ook!'

Maar nu den vorigen avond had hij maar in zijn stoel gelegen, alsof alles hem hetzelfde was. Gemakzucht, anders niet! Zwemmen, roeien, dikwijls zich bovenmatig inspannen, maar als Koos van Bamel daarmede had afgedaan, wie of wat ter wereld was er dan in staat om beweging in hem te brengen? Neen, als hij je plechtanker moest wezen!... Bitterheid heerschte er in mij.

Toen begon ik wat meer om mij heen te kijken. Gerechte hemel wat regende het! Als het zoo bleef zou ik met mijn duur gehandhaafde vrijheid niet veel uitrichten. Maar - ik grijnsde even - mijn vijanden ook veel pleizier.... Mijn vijanden? Ja zeker! of moesten dat nu nog mijn vrienden heeten? Mooie vrienden, die iemand zoo behandelden! Het kon mij niet schelen, al zag ik ze nooit weer! Woedend keek ik naar buiten en hooger en hooger steeg weer mijn toorn. Ja, zoo ging het goed! Toe maar! harder nog die regen! Donder, bliksem, hagel, storm, een leven, dat hooren en zien verging en tevens een weer, dat ze geen van allen een voet buiten de deur konden zetten! Zoo moest het worden, zoo zou het eerst recht naar mijn genoegen zijn; dan konden ze zich vermaken, die lammelingen!.... 'Arme jongens!'.... Arme jongens, wie zei dat daar?.... Het blaadje begon te keeren. Was het welbeschouwd zoo erg, wat ze gedaan hadden? Moesten ze daarvoor gestraft worden in hun eenigen vrijen dag? Kon Haarman niet heel wel zonder kwade bedoeling die veronderstelling geuit hebben, aangaande het schrijven van een artikel, en was het Willem Eepers misschien niet meer te doen geweest om te plagen, dan dat hij werkelijk gemeend had wat hij zeide? En al had hij het gemeend, wat maakte dat dan nog uit; was een iegelijk verplicht om mijn werk te loven? Ik was op dat punt ook zoo vreeselijk gevoelig, al trachtte ik bestendig mezelf op te dringen, dat ik dat niet was. Wat had ik mij dan ook nu weer onredelijk boos gemaakt, wat was ik uitgevaren! Als men het goed bezag, geheel buiten verhouding van hetgeen er was gezegd. Als ik de vrienden weer sprak, zou ik dan ook.... De vrienden weer spreken? Ik had mijn schepen achter mij verbrand! die dwaze bedreiging, dat ze het eens moesten probeeren om mij te naderen, stond immers elke toenadering in den weg?

En toen was het geslinger met vernieuwde hevigheid begonnen en aan mijn algeheele vrijheid had ik niet meer gedacht, behalve in het oogenblik, waarin ik door het een of ander toevallig daarop gekomen, had overwogen, welk een schoone gelegenheid zich nu voor mij aanbood om naar de kerk te gaan. Ze waren thuis er zoo op gesteld, dat ik het kerkgaan niet zou veronachtzamen, doch hoe weinig kwam er doorgaans van in! Maar wat zou er onder deze omstandigheden van terechtkomen? Een zucht van verlichting ontsnapte mij toen ik ontwaarde, dat het er ook reeds te laat voor was.

Een poosje daarna besloot ik te gaan lezen. Ik kon het me nu zoo gemakkelijk maken als ik wilde. Een boek en een sigaar en niemand om me te storen, hoe dikwijls had dat, te midden mijner werkzaamheden, mij als een volmaakte staat van rust toegeschenen. Maar nu!.... tot driemaal toe sloeg ik een mijner lievelingswerken open, maar telkens dansten de letters mij voor de oogen en bij den vijfden of zesden regel raakte ik de kluts geheel kwijt.

Het was me een heele verademing toen het tijd werd voor het koffiedrinken, maar hetgeen me werd voorgezet wou me maar niet bevallen. Ik vond het brood zoo droog en aan de boter was een smaak, dien ik er nog niet aan had geproefd, ook dien morgen bij het ontbijt niet, want in de stemming, waarin ik toen verkeerde, had ik niet eens geweten of ik wel of geen boter op mijn brood had genomen. Op het Zondagsche extraatje, een vleeschgerecht, dat anders met genoegen door mij werd tegemoet gezien en tot het laatste stukje gretig werd verorberd, behaagde het mij bij deze gelegenheid het woord zoolleer toe te passen. En wat was alles toch door en door eenvoudig, inderdaad bij sober af! Dikwijls had ik tegen mijn vrienden, die nu mijn vrienden niet meer waren, er op geroemd, ja zelfs er op gebluft, dat ik het met mijn kosthuis zoo best had getroffen, maar wat had het welbeschouwd te beteekenen? Toen de juffrouw even later bij het wegruimen van den boel me vroeg of het me nogal had gesmaakt, was mijn antwoord dan ook lang niet zoo opgewekt en voor haar kookkunst ook veel minder vereerend dan gewoonlijk.

En daar zat ik nu met de hand onder het hoofd en de ziel onder de armen! ‘Slapen!’ dacht ik en ik begaf mij naar de canapé. Toen ik mij daarop had uitgestrekt, hield ik met geweld eenigen tijd de oogen gesloten, maar de gewenschte verdooving wilde niet komen. Om beurten defileerden ze vóór mij heen, Eepers, Haarman, Waterrot en vooral ook Veerhof, die me nog het meeste van allen was tegengevallen. Want hoe was ik niet telkens opgesprongen als ik de huisschel hoorde overgaan en had ik vol verwachting naar de kamerdeur gekeken. Maar er was geen Veerhof verschenen, geen Veerhof om met een: ‘Kom kerel! wees niet mal!’ of een dergelijk gezegde mij mee te tronen naar de anderen, die, naar ik me overtuigd hield, hier of daar elkander in alle gezelligheid zaten te troosten over het weer.

Het weer! - ik sprong overeind - het regenen begon straks al aardig te verminderen en als ik me niet vergiste was het thans geheel opgehouden. Voor het raam gekomen zag ik dat mijn veronderstelling juist was; wel droop het nog van daken en uitstekken, maar in de plasjes midden op straat maakte geen enkele druppel meer kringetjes.

Zou ik nu uitgaan en mijn verdriet wegloopen in een flinke wandeling?

Misschien keerde ik dan wel zoo opgemonterd terug, dat ik bij de jongens kon aanloopen en zeggen: ‘Ziezoo! daar ben ik weer, de bui is over!’

Maar ik was den geheelen ochtend tehuis geweest en er was niemand gekomen, en nu zou men het juist zien, als ik weg was kwamen ze misschien en dan liepen we elkander mis. Het beste was dus om nog een oogenblik te wachten.

* * *

Maar het oogenblik werd een uur en zelfs nog wat er bij, en zoo zat ik nog altijd voor het raam, toen de brievenbesteller naderde met de middagpost, die er toen Zondags nog was.

Een brievenbesteller wekt verwachtingen, dat is een onomstootelijke waarheid. Zoodra ik den man ontwaarde begon ik dan ook mijn kansen te berekenen. Maar als het de tijd niet is om van je familie een brief te krijgen en je hebt geen krediet genoeg

om maanbrieven te ontvangen, dan is voor iemand, die ongeveer bij niemand bekend is dan bij eenige vrienden, die met hem in dezelfde stad wonen en hem zeer dikwijls spreken, de kans op een brief over de

post niet groot. Maar ik had gebrek aan afleiding, en hoop en verwachting vullen ook den tijd, hoe zou ik anders het laatste uur doorgekomen zijn? Dus hoopte, verwachtte en berekende ik, maar dat alles werd overheerscht door verbazing, toen ik den brievenbesteller werkelijk regelrecht op ons huis zag aankomen. In een oogwenk was ik bij de kamerdeur en van de kamerdeur aan de trap, inderdaad voorbarig genoeg, want kon de brief niet voor juffrouw Belt geweest zijn? Wat wist ik van *haar* kansen? Maar wat ik wèl wist, of beter gezegd: wat ik kon verwachten was, dat er tusschen het aanschellen van den besteller en het oogenblik, waarop de brief mij overhandigd zou worden - gesteld althans, dat hij voor mij was - allicht eenige tijd zou verloopen, aangezien mijn huisjuffrouw in zulke zaken nooit overhaast te werk gaat.

'Als het eenmaal in huis is, loopt het niet weg,' zegt ze. Indien ik dus in mijn gewone doen was geweest, zou het me zeer verwonderd hebben, dat zij, terstond nadat ze zich had overtuigd, voor wien de brief bestemd was, zonder dat ze mij zag, aanstalte begon te maken om hem naar boven te brengen. Maar ik was dien Zondag nu eenmaal niet in mijn normalen toestand, dus sloeg ik geen acht op haar ongewone voortvarendheid. Ikzelf was ook vlug, want in een wip was ik bij haar onderaan de trap en even gezwind keerde ik met den buit terug.

Dat er vervolgens weinig tijd verliep, eer ik den brief had geopend, is gemakkelijk te begrijpen, maar men zou zich moeielijk een denkbeeld kunnen vormen van de aandoeningen, die mij daarna bestormden. Daar stond ik en in mijn hand hield ik een schrijven van den redacteur - ik had op datzelfde oogenblik wel voor hem door het vuur willen gaan! - aan wiens blad ik tot dien tijd slechts af en toe iets had geleverd. En in dat schrijven werd - welke woorden zouden mijn gewaarwording kunnen schetsen? - mij, Marius de Vroege, het uitzicht geopend om vaste medewerker te worden! Bij wijze van examen had ik een paar vragen te beantwoorden en tevens een opstel te maken, waarvoor het onderwerp mij werd opgegeven, 'Kapitaal en Arbeid' luidde het, en daaronder las ik de toelichting: 'Kapitaal tegenover arbeid. De zegen van het kapitaal en de zegen van den arbeid.'

Kapitaal en arbeid... lang zouden ze leven! - ik zwaaide het papier boven mijn hoofd - Welk een stuk zou ik daarvan maken!

'Heb je dat ding van De Vroege al gelezen?' - Neen niet 'dat ding', zoo noemde Eepers mijn verhandelingen immers altijd? - Nu dan! 'heb je dat stuk van dien meneer De Vroege al gelezen?'

'Ja zeker! kranig geschreven, hoor! Is hij familie van die De Vroege's hier of daar vandaan?'

'Niet dat ik weet.'

En dan: 'Daar is waarachtig de post alweer. Weer een brief van een redactie: 'Mijnheer, mogen we uw stuk overnemen?' of: 'Zou u genegen zijn om mede te werken aan ons blad?'.... Moet ik nog eens over denken, je kunt toch maar niet voor iedereen klaarstaan!....

En toen een poosje daarna, hoe waar, hoe echt, die gedachten! Gauw even opschrijven, later weet je het je nooit meer zóó te herinneren: 'De zegen van het kapitaal: individueel, m.a.w. slechts de vraag in welke handen het kapitaal zit. Zoo ook de zegen van den arbeid: behoudens de onmiskenbare kracht, die er in het algemeen van den arbeid uitgaat, zal de zegen van den arbeid afhankelijk zijn, dus zich laten bepalen door het wezen van den arbeider.' Die dubbele zin in het laatste

gedeelte wou me niet bevallen, en zooals ik het daar zag staan, liet ook het geheel mij onbevredigd. Het leek me althans niet zoo onwederlegbaar, zoo overweldigend, als het mij bij de eerste gedachte had toegeschenen. Maar enfin! dat was van later zorg!

.... Het onderwerp al veelvuldig behandeld, moeielijk iets van te zeggen, dat niet reeds gezegd was.... Och ja, zoo was het met alles, maar het kwam immers maar aan op *de manier?* En of het over het geheel moeielijk was, des te grooter het succes.

Zou ik maar eens vast een kladje maken? - Ik zocht al naar ander papier.

'Tik, tik,' hoorde ik op mijn kamerdeur, thans niet in mijn verbeelding maar in de werkelijkheid. Op mijn: 'Binnen!' verscheen juffrouw Belt. Ze had straks er al over willen spreken, zeide ze, doch ze had bemerkt, dat ik haast had om mijn brief te lezen. Maar nu ik dien wel uit zou hebben, kwam ze even vragen of ze me het eten een half uur vroeger mocht brengen. Dat zou haar met den Zondag zooveel schelen en ik was nu immers toch tehuis.

O zeker! het kwam mij zelfs heel goed uit. 'Hoe eerder maar hoe beter,' dacht ik, 'dan is het maar afgeloopen. Dat verwenschte eten kwam er ook altijd tusschen!'

Even later stond het maal reeds op de tafel. Ik slokte het een en ander naar binnen. Was het goed of mankeerde er wat aan? Ik proefde het niet. Kapitaal en arbeid; de zegen van het kapitaal en de zegen van den arbeid, er bestond op dat oogenblik voor mij niets anders.

Een poosje daarna zat ik te schrijven, ik schreef tot zeer laat in den avond, toen was ik stijf.

Ik nam mijn hoed en liep de straat op. Hier en daar passeerden mij menschen; zonder besef keek ik naar hen. Een vrouwspersoon zeide iets tegen mij, ik verstond haar niet. Geen kwartier vroeger had ik sociale toestanden behandeld en uit eigen waarneming het een en ander aanschouwelijk voorgesteld, maar thans liep ik als wezenloos door een wereld, die mij vreemd was.

* * *

Den volgenden morgen kwam Veerhof al vroeg bij mij en des avonds bevond ik me bij Haarman op de kamer. Het was zijn beurt om ons clubje te ontvangen.

'Had ik nu toch een artikel geschreven? Wel verdraaid!' verder kwam Waterrot niet. De anderen lachten, Veerhof als een boer die kiespijn heeft.

En daar kwam het er uit! Zóó althans heb ik het begrepen. Toen Veerhof dien Zaterdagavond terugkwam, nadat hij mij was nageloopen, wilde hij plompverloren Cris Haarman te lijf, maar Waterrot trok hem met een ruk terug.

'Halt!' zeide hij, 'als dat noodig was, was het al lang gebeurd, maar jij hebt niet te vechten voor een storm in een glas water, want als het dat bij hem niet was, had Marius zelf hen immers bij hun vodden gepakt? En dan zou ik hem met pleizier geholpen hebben om ze hun deel te geven.'

De anderen snaterden er natuurlijk tegen in: 'Dat gezanik met die artikelen ook altijd!'

'Dat gezanik met die artikelen? Dat is enkel jullie bedrijf en niets anders! Als je zelf niet met dat getreiter begonnen waart, zou je van geen artikel gehoord hebben. De kerel heeft op dit oogenblik evenveel plan om een artikel te schrijven, als'... - Waterrot zocht naar een passende vergelijking, - 'wel! als ik!'

Eepers en Haarman konden aan geen bedaren komen van het lachen: Waterrot en een artikel, het denkbeeld was hun te machtig.

Veerhof keek nog als de nacht. ‘Kijk zulke kerels zich nou eens allemachtig dwaas aanstellen,’ bromde hij.

‘Ze kunnen voor mijn part lachen, zooveel ze willen,’ zei Waterrot, ‘ik blijf er bij: Marius de Vroege is niet van plan om morgen een artikel te schrijven. Als Marius morgen een artikel schrijft, zal ik het jullie van a tot z voorlezen, daar!’

‘Aangenomen!’ klonk het.

‘En als hij er geen schrijft, wat doen *wij* dan?’ vroeg Eepers.

'Trakteeren,' zei Haarman.

'En zelf meedrinken, neen maat! zoo kom je er niet af! Als De Vroege morgen geen artikel schrijft, neemt jij en Willem samen voor een heel jaar abonnement op zijn krant. Of je het ding leest of niet, dat kan me niet schelen, maar hij heeft in dat opzicht al zooveel herrie van jullie gehad, dat hij dan dat pleiziertje er wel van hebben mag. Wat er enkel maar jammer van is, dat het hemzelf geen voordeel aanbrengt.'

Het was natuurlijk Waterrot, die aan het woord was.

Even later was de weddenschap geheel geregeld. Daarbij is voor mij het eenige punt, waarin ik geen licht heb kunnen krijgen, hoe Henri Veerhof zichzelf zoo heeft kunnen verloochenen, om indien Waterrot verloor de helft van diens taak op zich te nemen.

Als het vechten was, of fietsen, of roeien, of wat dan ook! maar voorlezen!.... Het gaat zuiver mijn begrip te boven! Maar hoe dat zij! de partijen waren alzoo gelijk verdeeld. Voor de eerlijkheid van de weddenschap moest ik natuurlijk den geheelen dag aan mijn lot overgelaten worden.

'Nou! het is mijn eigen stomme schuld,' zei Waterrot, toen men mij de zaak had uitgelegd, 'ik kon waarachtig vooruit wel bedacht hebben, dat hij juist door al dat gemaal, allicht er toe zou komen om het te doen. En den heelen dag niet uitgeweest!... De hemel sta ons bij! het ding kan de halve krant wel beslaan!' Zijn ontzetting was zoo ongeveinsd, dat wij allen in den lach schoten, Veerhof niet uitgezonderd.

Toen sprak ik Waterrot van de mogelijkheid, dat dit artikel niet gedrukt zou worden - na den vorigen dag had op dat punt mijn oordeel zich aanmerkelijk gewijzigd - maar met dat vooruitzicht scheen Haarman meer ingenomen te zijn dan hij.

'Daar heb je de post,' zei Eepers even later. 'Wanneer breng je mij ook eens zoo'n minnebriefje, hartedief?' vroeg hij aan het dienstmeisje.

'Met Sint Juttemis,' luidde het vaardige antwoord.

'Zoo'n groote dikke brief! als het veertien dagen later was en *ik* kreeg er zoo een, zou de schrik me om het hart slaan,' bepeinsde ik. 'Daar is mijn manuscript al terug! zou ik denken.'

'Leeuwendammer Weekbode,' las Waterrot van de enveloppe, terwijl hij den brief aan Haarman overhandigde. 'Daarbij vergeleken zal die krant van Marius nog wel een reusachtig blad zijn,' merkte hij aan. 'Dat Leeuwendam ken ik toevallig, het is een gat, daar geen gat meer achter ligt. Wat heeft er tegenwoordig al niet een krant!'

Haarman kleurde tot in zijn hals, maar sprak geen woord.

Eepers keek naar hem en van hem naar mij en zeide: 'Ik wou, dat ik met Waterrot had meegedaan!'

Een poosje later kreeg ik bericht, dat ik als vaste medewerker was aangenomen en mijn artikel werd geplaatst; maar van succes daarmede heb ik niets bespeurd. Alleen zei Waterrot, die er niet af te brengen was geweest om zijn woord niet gestand te doen en die, wegens de onverwachte verplaatsing van Henri Veerhof naar een andere stad, het heele artikel had voorgelezen, dat het wat de lengte betrof hem medeviel en dat zoo'n ding werkelijk niet half zoo dwaas was, als hij zich had voorgesteld.

Haarman, die sedert dien bewusten Maandagavond het bestendig had ontweken, om met me in gesprek te komen, gaf daarop, blijkbaar met overwinning op zichzelf, de opmerking ten beste, dat Waterrot eerst zou bespeuren, hoe moeielijk zoo iets was, als hijzelf het eens wilde beproeven. Hij - Cris Haarman - moest bekennen bij

verschillende pogingen op dat gebied schipbreuk te hebben geleden, en dus wist hij het hij ondervinding.

De anderen waren over die schrijverij van hem een en al verbazing; Eepers en ik reikten hem de hand.

De sultan van Johore.
Met illustratiën.

De meeste menschen hebben liefhebberijen, maar niet allen hebben gelegenheid om er aan toe te geven. Wanneer evenwel een vorstelijk personage een liefhebberij heeft, dan is het meer dan waarschijnlijk,

EEN TIJGER GEDOOD DOOR MEVROUW GEORGE PAULING, DIE IN 1901 BIJ DEN SULTAN TE GAST WAS.

dat hij of zij er een voorwerp van beoefening van maken.

Zijn Hoogheid Ibrahim, sultan van Johore, regeert over een van de rijkste staten van het Maleische schiereiland. Natuurlijk heeft de sultan zijn liefhebberijen, en die, waaraan hij zich het meest overgeeft, zijn de jacht op wilde dieren en het paardrennen.

Het feit, dat de sultan, hoewel hij zich pas vier jaar oefent in het schieten op wilde beesten, reeds een volleerd schutter is, wordt bewezen door de tien tijgers, vier olifanten en een menigte andere wilde dieren, die hij in dat tijdsverloop gedood heeft.

De sultan is een zeer net mensch van 28 jaar, wiens prettige, ongedwongen manieren iedereen voor hem innemen, Hij is groot, bijna zes voet lang, en heeft een goed figuur. Ziin hoog ongerichte gestalte en veerkrachtige stap doen dadelijk zijn energiek en athletisch karakter kennen, en hij werkt met evenveel pleizier als dat hij jaagt.

Johore zelf is voor de liefhebberijen van den vorst uitstekend gelegen. Zijn 9000 vierkante mijlen grondgebied zijn voornamelijk bedekt met wat men ‘woesten grond’ noemt en zijn 300,000 inwoners houden voor het grootste gedeelte verblijf op plaatsen bij de kust. In de maagdelijke wouden van het binnenland van Johore is voldoende wild aanwezig om liefhebbers van jagen jarenlang bezigheid te verschaffen.

De sultan schiet even-

wel zijn tijgers niet in de onontgonnen streken van Johore; de tien, welke hij gedood heeft, kwamen te vallen binnen een kring van zeven of acht mijlen van Johore Bahnu of Nieuw-Johore, de hoofdstad en voornaamste plaats van het rijk.

Johore Bahnu, met zijn omstreeks 20,000 inwoners, ligt veertien mijlen ten noord-oosten van Singapore. Nu kwam er gedurende de laatste twee jaar op zekeren donkeren avond een tijger een van de nieuwe wegen afloopen tot op een plaats, niet meer dan honderd Engelsche ellen verwijderd van het Johore-hotel, de voornaamste herberg, en liep toen kalm den weg, dien hij gekomen was, terug, alleen zijn ruige pootafdruksels achterlatend in de mulle aarde en daardoor grooten schrik verspreidend onder de inwoners.

De schrijver van dit artikel ontmoette bij zijn laatste bezoek aan Johore een intiemen vriend van den sultan. Hij vertelde hem de volgende aardige geschiedenis omtrent den vorst.

'Op zekeren dag had ik

EEN PRACHTIGE TROPEE VAN TIJGERKOPPEN, OLIFANTSTANDEN EN POOTEN VAN DIEREN, DOOR DEN SULTAN GESCHOTEN.

het ontbijt bij Zijn Hoogheid gebruikt, toen de tijding kwam, dat er op een mijl afstands van Johore een tijger gezien was. De sultan vroeg of ik hem wilde verontschuldigen, daar hij mij een poosje alleen moest laten. Binnen een paar uur verscheen hij weer en zag er zoo kalm uit alsof hij slechts een bezoek was gaan brengen aan een geliefkoosd paard.

'Ik was niet weinig verbaasd te hooren, dat hij uit was geweest en den tijger had geschoten. Weinige oogenblikken later werd het dier dan ook ter inspectie bij ons gebracht. Het was, dat kan ik verzekeren, een interessant intermezzo bij ons ontbijt, maar het werd door mijn gastheer als een zeer gewone zaak beschouwd.'

De sultan heeft veel gereisd, maar strikt incognito. Hij heeft eenige maanden in Engeland doorgebracht, en de stoeterij van 10 of 12 paarden met 2 Engelsche grooms erbij, die hij zich daar aanschafte, wekt de bewondering van menig critisch oog. De sultan zegt zelf, dat hij het schieten van tijgers voor de beste sport ter wereld houdt, mits het te voet gedaan wordt.

‘Ik schiet altijd te voet, of ik jacht maak op een olifant of op een tijger. Het schieten van olifanten is een goed soort sport, maar het haalt niet bij de jacht op tijgers.

In den zomer van het jaar 1897 begon ik met schieten, maar niet vóór den 20sten Januari 1898 doodde ik mijn eersten tijger.

Het was een avontuur dat ik nooit vergeten zal. Ik had mij op weg begeven en bevond mij ruim vijf mijlen ten oosten van Johore. Toen ik het dier, dat een mooie jonge tijgerin was, het eerst in het oog kreeg, was het op een honderd Engelsche ellen van mij verwijderd. Ik vuurde onmiddellijk en verwondde haar. Met groote sprongen kwam zij op mij af; ik wachtte met mijn tweede schot tot zij tamelijk dichtbij was en trof haar achter het oor, zoodat de hersens geraakt werden. Het beest was onmiddellijk dood en bij opmeting zag ik tot mijn genoegen, dat de tijgerin 7½ voet lang was.

In Juli 1898 schoot ik mijn eersten olifant, op een plaats niet verder dan 10 mijlen van Johore verwijderd.

Ik was vergezeld door mijn jager en geweerdrager. Wij volgden het spoor van een olifant 1½ mijl door het kreupelhout, en toen wij hem eindelijk bereikten, lag hij op den grond. Wij waren bij hem vóór wij het wisten, want, toen hij opstond door het leven dat wij maakten, was hij niet meer dan 20 Engelsche ellen van mij af.

Een schot uit mijn geweer trof hem in het voorhoofd, en met een kreet van woede kwam hij op ons af. Toen hij de plaats, waar hij ons gezien had, bereikte, waren wij elders gevlucht, en tijdelijk waren wij aan zijn woede ontkomen. Een tweede schot trof het dier bij het oog en noodzaakte hem een oogenblik stil te staan. Oogenblikkelijk gaf ik hem twee ladingen, die beiden bij het oor troffen. Daar dit niet voldoende scheen te zijn om hem neer te vellen, gaf ik hem met mijn Lee-Metford-sportgeweer een explosieven kogel, wat nu het vijfde schot was. Maar ook dit was niet voldoende; nog vijf schoten moest ik lossen vóór het groote dier neerviel.

De olifant was van bizonder groote afmeting. Zijn tanden, die met zijn pooten een deel van mijn tropee uitmaken, zijn prachtexemplaren. Wij namen een gedeelte van de slurf mee, ongeveer drie voet lang, en zagen dat ze in het midden ruim twee voet en aan de punt één voet 2½ inch in omtrek was.’

Op de vraag of er nog ander grof wild in Johore was, antwoordde de sultan: ‘Ja, stellig. Om te beginnen hebben we de *sladang*, een grooten, wilden stier en den rhinoceros. Dan zijn er zwarte panters, gevlekte luipaarden, beren en veel wilde zwijnen. In de rivieren zijn een groote menigte krokodillen.

‘Ja,’ ging Zijn Hoogheid voort, ‘er is overvloed van grof wild in Johore en de jagers zullen hier zeker genieten.’

‘Doen de tijgers den inboorlingen veel kwaad?’ werd er gevraagd.

‘Nu, zij houden zich vrij wel van de dorpen verwijderd. Natuurlijk dooden zij zoo nu en dan wel eens een neger, die ongelukkig genoeg een tijger in het kreupelhout ontmoet, en zij vallen de menschen zeer lastig met het stelen van vee. Ik heb mijn onderdanen permissie gegeven om tijgers te strikken, en op deze wijze wordt er meermalen een gevangen.’

Door zijn vrienden wordt nog een avontuur verteld van den sultan, dat hij had bij het schieten op een olifant. Zijn Hoogheid was tersluiks een kudde van vijf of zes olifanten genaderd. Hij schoot op het mannetje, en het vrouwtje, dat men tot nu toe niet had opgemerkt, deed een uitval. Zich bliksemsnel omdraaiend, schoot Zijn Hoogheid den aanvallenden olifant, nu slechts op zeer korten afstand, met den tweeden loop van zijn geweer. Beide schoten bleken zoo

goed gemikt te zijn, dat de dieren heel spoedig dood waren. Zoo schoot de sultan van Johore dus met één lading van een dubbelloopgeweer twee olifanten, een record dat zeker niet gemakkelijk geslagen zal worden.

Een onvolledige wraakneming.
Met illustratiën.

'Mevrouw wacht u, mylord.'

'Mylord!' *Ik* was mylord. Ik was er nog niet aan gewend. Ik was nog aan niets gewend en in mijn zwakken toestand (want de reis van Zuid-Afrika had mij niet zoo opgeknapt als mijn vrienden wel gewenscht hadden) beefde ik zenuwachtig bij de gedachte aan het aanstaande gesprek.

In ruim twee jaar had ik lady Storm niet gezien, ofschoon zij gedurende mijn eenzame kindsheid een moeder voor mij geweest was. Ik kende haar zoo goed en ik moest haar nu komen vertellen hoe haar eenige zoon gestorven was.

Hoe levendig kwamen de dagen van vroeger mij voor den geest, toen de deuren van het roode salon zich voor mij openden. Ik had haar aangebeden als een godin, de mooie Spaansche vrouw met de treurige oogen, die in mijn kinderlijke verbeelding het ideaal eener moeder geweest was.

'Lord d'Abernon,' klonk de stem van den ouden bottelier door de sombere, groote kamer. Ik liep vooruit, tastende met mijn stok, duizelig door het grillige licht dat het vuur verspreidde.

Een schaduw stond op en op hetzelfde oogenblik viel er een blok van den haard, wat een regen van vonken en vlammen deed opspatten. Het was of de duisternis om haar verbroken werd. Ik zag haar groote brandende oogen, de doodelijke bleekheid van haar ingevallen gelaat, en ik herinnerde mij hoe glad en rond het vroeger was met de kleur van een perzik.

Ik had bedacht welke woorden ik het eerst zou zeggen, maar toen ik haar zag, vergat ik ze. Ik noemde haar bij den ouden naam, dien ik haar vroeger mocht geven, en riep met gebroken stem: 'O, Madonna, uw mooi haar is wit geworden!' Zij stak mij haar handen toe, die ik kuste.

'Wat komt het er op aan, Ronny?' vroeg zij. 'Ik ga sterven. Het heeft mij gedood. Ik heb slechts hierop gewacht - en nog op iets anders. O hemel, wat heb ik naar je verlangd! Ge kunt mij het leven geven, maar slechts voor een korte poos - als ge wilt!'

'Als ik wil?' zei ik haar na. 'Weet ge dan niet, dat iedere droppel bloed van mij voor u is? Toen ik een jongen van vijftien jaar was, waart ge zoo lief voor mij, zoodat sedert twaalf jaar mijn geheele wezen u toebehoort.'

'Twaalf jaar!' herhaalde zij langzaam. 'Ja, ik kan toen lief geweest zijn, maar ik ben het nu niet meer, ik zou zelfs jou niet sparen. Toch is het goed, dat ge zulke dingen zegt. Iedere droppel bloed? Het heeft er anders veel van of ge ze allen reeds voor je land gegeven hebt. Wat is er voor mij overgebleven?'

'Zooveel ge hebben wilt. Zeg mij, waar kan ik u het leven mee geven?'

'Ik zeide "slechts voor een korte poos," Renny. Ik zal je alles vertellen. Ik heb er den God der Wraak steeds om gebeden; dat heeft mij weerhouden om niet weken geleden reeds tot mijn jongen te gaan. Ik wilde hem iets te zeggen hebben, als ik

hem zou ontmoeten. Maar ik ben niet zelfzuchtig, laat mij eerst iets van je zelf hooren, eer ik spreek.'

'Zeker eerst van Hugh?' vroeg ik, terwijl ik bij het noemen van den naam, die ons beiden zoo dierbaar was, mijn stem liet dalen.

'Neen, als wij eerst van hem spraken, zou ik je alles willen vertellen wat mij op het hart brandt. Spreek over jezelf; je ging weg als kapitein Nelson, een van de armste jongelieden uit het leger, met geen andere vooruitzichten dan de dienst je kon geven, en ge komt terug als majoor en als lord d'Abernon, met - hoeveel inkomen per jaar?'

'Men heeft mij gezegd ongeveer twintig duizend pond,' antwoordde ik half beschaamd, want het idee, dat ik rijk geworden was op hetzelfde tijdstip, dat de armoede haar intree deed in dit eens zoo gelukkige huis, ging mij zeer ter harte. 'Het was voor mij een groote verrassing, ik kende mijn oom nauwelijks. Hij was met Buller aan de Tugela, toen hij naar Zuid-Afrika kwam en ik met Methuen te Magersfontein. Zelfs toen hij gedood werd, kwam het niet bij mij op, dat het in mijn omstandigheden eenige verandering zou brengen, want ik wist dat zijn beide zoons gezonde jongens waren, van wie de oudste geëngageerd was. Maar hij stierf toen hij trachtte zijn broer te redden, toen hun boot omgeslagen was, en zoo kwam alles aan mij. Het is mij alles nog zeer vreemd, want, toen ik twee maanden geleden de tijding kreeg, gaf ik er niets om, ik dacht er nauwelijks aan.'

'Ja, dat begrijp ik,' antwoordde zij. 'Je hieldt ook zooveel van Hugh. Acht weken? Kan het nog maar zoo kort geleden zijn, dat mijn wereld een einde nam?'

'Hij stierf als een held,' sprak ik. 'Wil ik u er nu van vertellen?'

'Ja!'

'Het was nacht - bij een laager dicht bij een rivierbedding. Ik kreeg een wond in mijn dij, maar het was niets, vergeleken bij wat anderen te doorstaan hadden. Ik merkte dat ik wat vooruit kon kruipen. Mijn veldflesch was bijna vol, zoodat ik kon helpen, maar het was zoo donker, dat ik maar weinig onderscheiden kon. Het waren de stemmen, het gekreun dat mij den weg wees. Ik kroop voort, toen de maan door kwam en een gelaat verlichtte van iemand, die met gesloten oogen neerlag. Ik schrikte, denkende dat ik krankzinnig was, want - het was Hugh, en het lang uitgestrekte lichaam, dat met de handen over de borst gevouwen daar neerlag, was gekleed in de uniform der Yeomanry. Ik wist toen nog niet, dat hij ook naar 't front gegaan was.

Ik moet zeker een geluid gemaakt hebben, want zijn oogen openden zich en staarden vlak in de mijnen. Het *was* Hugh en hij herkende mij. "Hallo, Ron, oude jongen!" zei hij met zwakke stem, "ik ben blij dat jij het bent; wil je moeder van mij groeten?"

Er kwam een brok in mijn keel, en ik kon nauwelijks spreken, want - iets in zijn gelaat deed mij duidelijk zien, dat hij ging sterven.

Ik weet niet waaraan ik het zag, maar als je zooveel vrienden op die manier hebt zien heengaan, dan weet je het als bij instinct. En - Madonna, ik had mijn leven voor hem willen geven.'

'Dat weet ik; wat zei hij verder?'

'Nu, ik trachtte hem wat op te beuren, zeggende dat hij wel beter zou worden, dat wij dan samen naar huis gingen en hij u alles zelf kon vertellen. Dat hij naar het hospitaal gebracht zou worden; maar hij glimlachte en schudde het hoofd en wilde niet van het water hebben, dat in mijn veldflesch was overgebleven. Hij had geen dorst en zei dat anderen er meer dienst van konden hebben dan hij. Hij kon niet veel zeggen, want - de wond was in zijn borst. Maar alles wat hij zei, was voor u bestemd, - uitgezonderd één ding.'

‘Wat was dat?’ Haar stem klonk plotseling akelig scherp.

‘Het was - op het laatst en ik weet niet of hij zijn gedachten wel bij elkaar had. ‘Mijn lief meisje,’ fluisterde hij. ‘Zeg haar - zeg, dat ik haar vergeef.’

‘“Wie moet ik dat zeggen?” vroeg ik, mij over hem heenbuigend. Maar hij antwoordde niet. Hij lag stil met zijn hoofd op mijn arm, zijn mooi krulhoofd, en een zaligen glimlach om zijn lippen. O, Madonna, hij zag er zoo jong en zoo volmaakt gelukkig uit. Als gij hem hadt kunnen zien, juist op het oogenblik toen de ziel van het lichaam scheidde, dan zoudt ge hem niet terug gewenscht hebben.’

‘Waren dat zijn laatste woorden?’

‘Ja!’

‘Weet ge dat zeker? Fluisterde hij niet eens mijn naam? Stierf hij met *haar* in zijn gedachten?’

‘Wie zij ook was, hij vergaf haar.’

‘O hemel!’ Zij begroef

‘O, Madonna, uw mooi haar is wit geworden!’

haar gelaat in de handen en haar geheele lichaam schokte. ‘Dat mijn mooie, lieve jongen zoo gestorven is!’

‘Hij stierf voor zijn land,’ sprak ik zacht, en schrikte van het geweld, waarmee zij de handen van haar gelaat trok en mij aanzag met harde, droge oogen.

‘Hij stierf voor een valsche, hem onwaardige vrouw!’ riep zij mij hartstochtelijk toe. ‘*Zij* zond hem ten oorlog. Hij was alles wat ik bezat; met hem heb ik alles verloren. Maar zij zal er voor boeten en gij moet mij helpen, Ronny.’

In een andere vrouw dan zij zouden de wraakzuchtige bedoelingen mij getroffen hebben, maar zij was een Spaansche. Zij had zich in het land, waar zij door haar huwelijk gekomen was, nooit op haar gemak gevoeld. Dat huwelijk was een teleurstelling geweest en zij had alleen voor haar jongen geleefd, en al de liefde van haar hartstochtelijke natuur had zij op haar kind overgeplant.

Ik was vier jaar ouder dan hij, en ik had hem op school onder mijn bescherming genomen, omdat de jongens hem dikwijls plaagden met zijn krullebol, de mooie kuiltjes in zijn wangen en zijn buitengewoon onschuldigen aard.

Ik had niemand dan Hugh om lief te hebben. Voor rekening van een oud vriend van mijn vader ging ik te Eton op school, maar deze gaf niets om me en toen ik éénе vacantie bij hem had doorgebracht, had ik er reeds genoeg van. Als ik niet zooveel van Hugh gehouden had, dan zou ik hem benijd hebben om de liefde, waarmee zijn moeder hem aanbad, en daardoor voelde ik mij in zijn huis gelukkig, totdat ik op mijn negentiende jaar met mijn regiment naar Indië ging. Sir Denzil Storm, een enorm rijk man, was tot ridder benoemd, als belooning voor diensten, die hij zijn politieke partij bewezen had, en toen hij stierf, was Hugh een van de rijkste jongelui uit Engeland. Dat was hij nog toen ik bij het uitbreken van den oorlog naar Zuid-Afrika ging. Nu was er weinig van het groote fortuin meer over, want Hugh en zijn moeder, die beiden niets van geldzaken afwisten, waren door een schurk schandelijk bedrogen.

Er was weinig over en Hugh was dood, en zijn arme moeder zat nu tegenover mij en sprak voortdurend van wraak, wat ik niet begreep.

‘Zeg mij, wat ik voor u doen kan, en ik zal het doen,’ sprak ik, om haar zachter te stemmen.

‘Wilt ge dat zweren?’

‘Madonna, behoef ik dat wel te doen?’

‘Ja, ik zou je deze woorden willen hooren herhalen: ‘Met mijn geheele ziel wil ik er mij op toeleggen om datgene te doen, wat uw leven redden kan, totdat het gedaan is.’

Ik zei haar de woorden na, wat kon ik anders doen? - en zij werd kalmer.

Na een poosje zwijgens ging zij voort. ‘Hij schreef je nooit over zijn engagement; het duurde ook zoo kort. Hij was wanhopig verliefd. Ge weet niet hoe jaloersch ik was; maar ik verdroeg het. Ik had toch reeds lang geweten, dat hij niet ongetrouwd zou blijven, en het was veel erger geweest als hij een meisje genomen had dat beneden hem stond, of hem onwaardig was. Zij was van goede familie, mooi, - zelfs ik kon dat zien, - en ofschoon zij arm was, kon dat in onze omstandigheden nooit van eenigen invloed zijn op Hugh's keuze van een vrouw.’

‘Was het iemand, die ik vroeger wel ontmoette?’ vroeg ik, toen zij even ophield.

‘Neen, haar oom kocht Greyland, waar de Macnormans altijd woonden, ongeveer een jaar geleden, en bracht het meisje als een soort dame van gezelschap voor zijn dochter mee. Hij had haar uit medelijden laten grootbrengen, daar zij niets bezat. Wij zagen de beide meisjes dikwijls. In den beginne wist ik niet, wie Hugh het meeste aantrok, daar zij beiden aardige meisjes waren. Sommigen vonden de een mooier, sommigen de ander - en het nichtje zou een rijke erfgename worden; maar dat was geen reden voor Hugh om haar te nemen. Hij deed een huwelijksvoorstel aan de andere en werd aangenomen. Ik waagde de veronderstelling, dat zij hem nam om zijn geld; maar het was den eenigen keer in zijn leven dat Hugh boos op mij werd. 't Was ook dwaas van mij, want welk meisje zou hem niet om hemzelf hebben liefgehad?

(*Wordt vervolgd.*)

Een onvolledige wraakneming.
Met illustratiën.
(*Vervolg van blz.* 392.)

'Maar sommige naturen zijn niet vatbaar voor liefde, en zij moet zoo'n natuur gehad hebben. Toen de slag kwam en het bleek dat wij nauwelijks genoeg zouden overhebben om in dit huis, dat wij niet *konden* verlaten, te blijven wonen, bood hij zijn meisje haar vrijheid aan. Zij weigerde evenwel die aan te nemen, en ik moet bekennen, dat mij dat in haar beviel. Maar plotseling gingen zij en haar nichtje naar het buitenland; men

"....en wilde niet van het water hebben, dat in mijn veldflesch was overgebleven."

meende voor de gezondheid van het nichtje, en ik geloof dat zij op een Duitsche badplaats waren, toen zij aan Hugh schreef - den wreedaardigsten brief, dien ik ooit gelezen heb. Zonder een enkel woord van uitleg vroeg zij, hem al haar souvenirs terug te zenden; zij wilde verder niets meer van hem hooren.

Ik wist niet, dat hij haar zoo liefhad; zijn trots tegenover de buitenwereld hield hem staande, maar een maand later was hij op weg naar Zuid-Afrika. Ik zag hem nooit weer. Verwondert het je nu, dat ik het schepsel, dat hem vermoordde, haat?'

'Neen,' klonk mijn antwoord, 'maar waarom deed ze het?'

'Dat begreep niemand, het bleef voor allen een raadsel. Zij en haar nichtje waren nog in 't buitenland, toen Hugh onder zeil ging. Alle gemeenschap tusschen haar en mijn huis was natuurlijk verbroken. Bij den dood van Hugh had zij de brutaliteit mij een brief te zenden, dien ik haar ongeopend terugzond.

En nu zal ik je vertellen, Ronny, wat ik je wilde vragen, als ge het tenminste nog niet hebt kunnen raden.'

Ik antwoordde 'neen' met een onaangenaam gevoel van naderend onheil.

'Gij moet Hugh wreken. Denk er om, dat ge mij dat beloofd hebt. Nu je een rijk man zijt, ben je er de aangewezen persoon voor. Ge moet het meisje, dat mijn jongen doodde, opzoeken, ge moet veinzen haar lief te hebben en haar ten huwelijk vragen. Ge moet je rol tot het einde toe volhouden. En als zij denkt het toppunt van haar geluk bereikt te hebben, dat zij gravin zal zijn en diamanten en andere kostbaarheden zal bezitten, moet ge haar in den steek laten. Ge moet haar naar de kerk laten gaan voor de trouwplechtigheid en - haar laten wachten.'

‘Goede hemel!’ riep ik uit, ‘dat kan niet, dat zou geen enkele man kunnen.’

‘Ronny, gij *moet* het doen,’ riep de vrouw, die eens een moeder voor mij geweest was. ‘Herinner je al, wat ik voor je gedaan heb. Zei je me daar straks niet, dat ik recht had op al je bloed? En wil je je nu terugtrekken? Neen, het *moet!*’

‘God helpe ons beiden!’ stamelde ik. ‘Hoe had ik zoo iets kunnen denken? En hoe zou uw leven gered kunnen worden?’

‘Ik zal leven om te zien hoe die vrouw gebroken zal zijn, zooals zij mijn jongen brak. Ik zal leven tot zij in het stof ligt in schande en vernedering; men zal haar verlaten en ter zijde werpen, zooals zij Hugh ter zijde geworpen heeft. Als ge weigert, zal ik sterven. Ik kan niet leven zonder die hoop, welke mij staande gehouden heeft. Denk er om, Ronny, dat ik, als ge het niet doet, morgen dood zal zijn.’

Ik was opgestaan en zij ook. Maar haar krachten begaven haar en doodsbleek viel zij, snakkend naar adem, in haar stoel.

‘Het hangt niet alleen van mij af,’ sprak ik. ‘Al doe ik wat ge verlangt, dan kan het meisje mij afwijzen.’

‘Dat zal zij niet. Zeg mij nu nog één ding - als zij je

voorstel aanneemt, zult ge je rol dan tot het laatst toe volhouden?'

'Dat zal ik,' antwoordde ik treurig. 'Ik kan u niets weigeren, zelfs mijn eer niet, omdat gij mij gezegd hebt dat er slechts één middel is om u uw vroegere liefde tot mij terug te betalen. Ik zal mijn rol spelen, maar -'

'Maar wat?'

'Niets, Madonna!'

Ik was op het punt geweest er bij te voegen dat ik hoopte, dat er nog iets tusschenbeiden zou komen; mijn eenig vertrouwen was nog op de toekomst.

Lady Storm overhandigde mij nu een brief, waarvan het zegel verbroken was, met de woorden: 'Wilt ge dien lezen, het is de brief, dien het meisje aan Hugh schreef, en ge zult haar in haar ware gedaante leeren kennen. Neem hem mee naar huis.'

'Maar ge hebt mij nog niet eens gezegd hoe het meisje heet.'

'Dat is waar ook. Zij heet Mary Hildred. Haar vader was een jongere broer van kolonel Hildred. Bij hem en zijn dochter Marion woont het meisje in. Maar waarom verschiet ge zoo van kleur, Ronny? Wat weet ge van de Hildreds?'

'Ik weet niets van hen, ik hoorde vandaag voor het eerst hun naam.'

'Vandaag? Bedoel je vóór ik je over hen sprak?'

'Ja, van morgen, bij het uitstappen van mijn rijtuig, liet ik mijn stok vallen. Ik zat erg in verlegenheid, daar ik met mijn stijve been niet bukken kon, toen er twee dames aankwamen, waarvan een zoo vriendelijk was mijn stok op te rapen en dien mij terug te geven. De koetsier zei mij later dat het de dames Hildred waren, dochter en nichtje van een gepensioneerd officier, die ongeveer een jaar geleden hier in de buurt kwam wonen.'

'Ha, dus het drama is reeds begonnen. Dat is goed. Was het Marion of Mary Hildred, die je hielp?'

'Ik weet alleen dat het de mooiste van de twee was.'

'Dan is het Marion, het nichtje. Zij is meer in het oog vallend. Ook Hugh vond dat in den beginne. Ge kent haar dus nu? De rest is nogal eenvoudig. En ge hebt de afspraak niet vergeten.'

II.

Ik vergat het niet, maar de rest was niet eenvoudig. Het was dwaas van mij blij te zijn, toen lady Storm mij zei dat degeen, die mij geholpen had, 'Marion moest zijn'. Wat kwam het er op aan? Toch scheen zij mij zoo lief toe, dat meisje met haar mooie oogen en melodieuze stem; ik kon het niet voor mogelijk houden, dat zij het meisje was, waar lady Storm met zooveel minachting over sprak. Als ik mij zelf toch tot een lafaard moest maken, dan was ik dankbaar dat het niet behoefde te zijn tegenover de vrouw, die zoo vriendelijk voor mij was.

Ik had een huis in de buurt gehuurd, omdat ik den eersten tijd dicht bij Hugh's moeder wilde zijn, maar ook omdat ik de weduwe van mijn oom niet uit hare bezittingen wilde verjagen. Wel had zij aangeboden te vertrekken, maar ik had haar gevraagd nog een paar maanden te blijven, en in dien tusschentijd wilde ik voor lady Storm doen, zooveel als in mijn vermogen was.

Zij deelde evenwel dit plan niet, want het mocht niet den schijn hebben, dat ik een goed vriend van haar was, anders zou Mary Hildred achterdocht opvatten. Al mijn tijd en al mijn kracht moest ik aan die eene zaak besteden.

Kolonel Hildred was een van de eersten, die mij kwam bezoeken. Ik mocht hem graag en ik schaamde mij, toen ik een invitatie, om bij hem te dineeren, aannam. Van dat oogenblik af zou de strijd een aanvang nemen.

Toen ik mij aanmeldde en de huisknecht de portière van de salondeur op zij schoof, ging er tegelijkertijd een andere deur open en vijf of zes kinderen kwamen er uitstormen met een lang, aardig meisje in 't wit in hun midden.

De kleinen waren oogenschijnlijk dorpskinderen in hun beste kleeren, met akelig sluike haren en gezichtjes glimmende van zeep en water. Het meisje in hun midden lachte mij vriendelijk toe en sprak:

'We zijn juist klaar met repeteeren voor een liefhebberij-comedie-voorstelling. Ik hoop eerste acteurs en actrices van hen te maken. Ik zal hen even uitlaten; oom zal stellig dadelijk bij u zijn.'

Haar oom! Mijn hart zonk in mijn schoenen. Zij was het dus, wier hoofd ik in het stof moest buigen, als ik haar vertrouwen kon winnen. Die gedachte maakte mij ziek - het zou niet moeielijk zijn haar lief te hebben; en het eenige wat ik doen kon, was bidden, dat haar hart voor mij als steen zou zijn.

Eenige oogenblikken later verscheen kolonel Hildred met zijn dochter Marion, en ik kon mij nu begrijpen, dat veel menschen haar meer in 't oog vallend vonden dan Mary. Het contrast tusschen haar donkere wenkbrauwen en kastanjebruin haar was zeer groot en zij had bizonder roode lippen en een blanke huid; maar er was iets vreemds in de uitdrukking harer oogen. Zij praatte en lachte zeer geanimeerd onder het diner, maar ik meende te merken dat het geforceerd was; als *zij* het was geweest die Hugh voor den gek had gehouden, dan zou ik nu kunnen gelooven, dat zij van berouw verging; maar haar was in dit opzicht geen verwijt te maken, terwijl de schuldige - degeen, die geleden zou moeten hebben - met haar mooie oogen de wereld kalm inkeek.

Niet dat Mary Hildred vroolijk of bizonder opgewekt was, neen, zij sprak zelfs minder dan haar nichtje, en als zij niet glimlachte, had haar gelaat zelfs een treurige uitdrukking. Maar het was een droefheid, die door stormen in een veilige haven scheen te zijn aangeland, en als ik niet geweten had, hoe koel en slecht haar ziel was, dan zou ik haar voor een engel van een meisje gehouden hebben. Dat had de arme Hugh ook gevoeld, en ik deed mijn best mijn hart te pantseren.

Het viel mij erg gemakkelijk de rol, die ik op mij genomen had, te spelen. Wat mijn opinie omtrent het meisje ook zijn mocht, ik moest houden of ik op het eerste gezicht verliefd op haar was geworden, en - ik deed het. De dagen gingen voorbij en soms dacht ik dat ik, de beklagenswaardigste man ter wereld, nog eindigen kon met gelukkig te worden.

Zij waren alle drie goed voor mij. Kolonel Hildred moet de eerste week al wel bemerkt hebben, waarom ik zijn huis zoo dikwijls en andere maar zoo zelden bezocht. Ik deed ook mijn best niet om mijn plannen te verbergen; 't was immers een deel van het vreeselijke spel, dat ik moest spelen?

Ik wist in die dagen niet hoe uit mijzelf wijs te worden. 't Was of er twee personen in mij huisden, die voortdurend met elkander in opstand waren. De eene wenschte niets liever dan Mary Hildred lief te hebben en te trouwen, de andere haatte haar en verlangde naar wraak.

Er kwam een tijd, dat ik de onzekerheid en tweestrijd niet langer kon uithouden. Ik werd bij de Hildreds op een bal gevraagd en ik maakte van die gelegenheid gebruik om voor Mary een diamanten ring mee te nemen en haar te vragen of zij dien wilde dragen. Ik had haar nog slechts vier weken gekend, maar zij zei 'ja!' Ik was bizonder gelukkig en tevens erg wanhopig. Toen ik haar gekust had en zij mij, wist ik, dat ik verdiende doodgeschoten te worden, hoewel dat nog te goed voor mij geweest zou zijn. En ik lag den geheelen nacht wakker, nadenkend over dien eersten kus.

Ik had haar erg verrast, zei ze, en den volgenden dag was haar gedrag anders. Ik vreesde en hoopte tegelijk, dat zij van meening veranderd was en mij ten slotte toch niet zou willen trouwen. Maar dat was het niet.

'Ik kon van nacht niet slapen,' sprak zij, 'want ik dacht aan iets, wat ik je had moeten zeggen.'

'Ik sliep ook niet,' antwoordde ik, maar ik zei niet de reden, en was nieuwsgierig of zij mij een uitleg zou geven.

'Nog geen jaar geleden was ik met iemand anders geëngageerd,' ging zij voort, haar mooie oogen neerslaande, 'maar ik hield niet zooveel van hem als van jou. Hij was een beste jongen, die zooveel van mij hield, dat ik hem niet wilde teleurstellen; daarom beloofde ik hem te trouwen. Ik was niet *erg* gelukkig, maar toch meende ik mijn belofte te moeten houden en te trachten *hem* zeer gelukkig te maken. Toen - maar wist je dit al, Ronny?'

'Ja,' antwoordde ik met droge lippen, 'ik weet alles.'

(*Slot volgt.*)

Victor Emanuel III.

Het is altijd de gewoonte geweest, dat een jong vorst eenigen tijd na zijn troonsbestijging aan de verschillende Europeesche hoven bezoeken gaat afleggen. Van dit hofgebruik is ook Victor Emanuel III van Italië niet afgeweken en is onlangs zijn rondreis begonnen met een bezoek aan Petersburg en Berlijn.

Victor Emanuel III heeft in den korten tijd, dat hij aan de regeering is, maar weinig van zich doen spreken; hij is een stil koning, een ernstig mensch, die den oprechten wensch schijnt te hebben om al zijne krachten aan te wenden om zijn land vrede, orde en rust te bezorgen. De Italianen verwachten veel van hun jongen koning, die zich bij verschillende gelegenheden als een ridderlijk, energiek vorst heeft doen kennen.

Zelden heeft een prins strenger opvoeding gehad dan Victor Emanuel. Ofschoon hij als kind teer en zwak was, werd hij door zijn opvoeder, den onlangs overleden generaal Osio, niet zacht aangepakt. De afgezant Morandi verhaalt in een boek, dat, als de prins een les eens niet geleerd had, zijn 'Overste' tot hem de volgende strafpredikatie hield: 'Luister goed toe! Of men de zoon is van een koning of van een schoenmaker is hetzelfde - want een ezel blijft altijd een ezel!'

De gevolgen van deze onderwijsmethode bleven niet uit. Victor Emanuel spreekt niet veel, maar let des te meer op; hij schuwt alle romantische dingen, heeft een goed verstand en houdt van een matige levenswijze. Hij is bovendien zeer zuinig en heeft in zijn militair kabinet en hofhouding vele besparingen ingevoerd. Om eenige kleinigheden te noemen, heeft hij den prijs van het middagmaal van 15 op 9 francs per couvert teruggebracht; uit de koninklijke stallen werden 70 paarden, als overbodig zijnde, verwijderd, en vele hofbeambten, lakeien enz. werden ontslagen.

Sarah Bernhardt in Duitschland.
Met illustratiën.

Sarah Bernhardt komt, en toch blijft de Elzas Duitsch! Dit is in Duitschland het laatste nieuwtje, dat een eenigszins komisch-politiek bijsmaakje heeft. Sarah, de

groote, door de Franschen als eenige tragédienne verafgode Sarah, had namelijk eenige tientallen jaren geleden gezworen, nooit in het gehate Duitschland te zullen optreden, zoolang Elzas-Lotharingen niet weer in het bezit van Frankrijk zijn zou. Door de jaren of liever door het succes, dat Sarah's vrouwelijke en mannelijke collega's, zooals Coquelin, Réjane enz., in Duitschland en zelfs te Berlijn hadden, is zij in dit opzicht veel zachter gestemd en heeft zij een contract geteekend om in Duitschland zes weken voorstellingen

SARAH BERNHARDT.

te geven. In deze maand zal zij in den koninklijken schouwburg te Berlijn in haar beroemde rollen optreden, en daarmee zal men in de rijkshoofdstad gelegenheid hebben te zien of zij de onvergelijkelijke is, waarvoor zij in andere landen sedert twintig jaar doorgaat.

Jammer is het, zeer jammer, dat zij niet eenige jaren vroeger in Duitschland is opgetreden, want over twee jaar zal Sarah Bernhardt haar zestigsten geboortedag vieren. Niettegenstaande dezen betrekkelijk hoogen leeftijd treedt zij nog op in de jeugdige rol van ‘La Dame aux Camélias’ en als de slanke hertog van Reichstadt in Rostand's ‘l'Aiglon’. Door in laatstgenoemd stuk en ook in andere als man op te treden, heeft haar beroemd orgaan veel aan klank verloren, maar in zulke excentrieke dingen vindt zij nu eenmaal veel genoegen.

Het geheele leven van deze rijk begaafde en talentvolle kunstenares heeft zich eigenlijk door excentriciteiten en bizarrerie gekenmerkt, want zoowel in het gewone leven als op het tooneel is zij eene koningin der pose, en zelden, ja bijna nooit is in Frankrijk eene vrouw er in geslaagd op 58-jarigen leeftijd het publiek nog zooveel belangstelling in te boezemen als Sarah Bernhardt, die niettegenstaande haar ouderdom en terwijl zij reeds lang grootmoeder is, nog altijd voor een der schoonste en interessantste vrouwen van Parijs doorgaat.

Tusschen de jaren 1875-1885 was het tijdperk voor haar grootsten roem; toen nam zij de wereld in door haar slanke, buigzame, elegante gestalte, door het fijn ovaal van haar gelaat, waaruit twee geestvolle oogen straalden, en door den betooverenden klank harer stem. Daaraan is nu natuurlijk veel veranderd.

De destijds door velen bespotte slankheid, eigenlijk magerheid, heeft voor een zekere gevuldheid plaats gemaakt; het haar is van kleur veranderd en ook de stem heeft veel aan liefelijkheid verloren. Niettegenstaande dat alles, is zij de wegslepende Sarah Bernhardt gebleven, wier Theodora, Tosca, Donna Sol en La Dame aux

Camélias zonder weerga zijn. Het zijn allen uitingen van een bizonder temperament, van een zeldzaam vuur.

In den beginne was men haar in Parijs niet bizonder genegen, en eerst toen zij in den oorlog 1870-1871 als ziekenverpleegster mee ten velde trok, werd zij in het Théatre Français populair. Deze populariteit is steeds toegenomen, maar met deze hielden ook haar excentriciteiten gelijken gang. Nu eens legde zij zich toe op beeldhouwen en exposeerde in het 'Salon', dan weer maakte zij uitstapjes in luchtballons, hield redevoeringen, temde wilde dieren en gaf op die wijze de buitenwereld voortdurend stof tot praatjes. Haar groote overdrijving in het spel en haar steeds heftiger wordende redevoeringen maakten haar in Parijs veel tegenstanders.

In 1880 verbrak zij haar contract met het Théatre Français, wat haar 100,000 francs kostte, en ondernam daarna

met haar troep een rondreis. Haar tegenstanders waren intusschen in aantal toegenomen en de afgunst van haar lieve vrouwelijke collega's brachten haar duizenden van speldeprikken toe; men kan haar bovendien ook moeielijk vergeven, dat zij, niettegenstaande haar betrekkelijk hoogen leeftijd, nog altijd zooveel succes heeft.

De beroemde actrice heeft evenwel voor de spotternijen harer mededingsters een afdoend middel gevonden. Zij heeft nu namelijk in Parijs haar eigen theater, haar eigen directeur en haar eigen regisseur, en oogst nog steeds nieuwe lauweren.

De laatste vergadering.
Comische schets of klucht in één bedrijf,
door M. de Vries.

Personen:

Mevrouw VOORDERMAN (middelbaren leeftijd), Presidente van de vereeniging: ‘Het kopje thee’.

Juffrouw VAN DER STRIENT (oude vrijster), Secretaresse.

Mevrouw MEERHOVEN (jonge vrouw), Penningmeesteresse.

Mevrouw BLINGERINK (van leeftijd tusschen de dames VOORDERMAN en MEERHOVEN in), Lid van het Bestuur.

Genoodigden:

De jonge dames CAROLINE TEGELENBERG (verloofd) en EMIE HOOGENOORD (niet verloofd).

Het tooneel stelt voor een gewone kamer met een tafel, waarop een theeservies. De dames zitten hij de tafel. Ze hebben een kopje thee vóór zich en een handwerkje op schoot of in handen. Alleen mevrouw Blingerink werkt veel. Van de drie andere dames van

SARAH BERNHARDT IN ‘LA DAME AUX CAMÉLIAS’.

het Bestuur ligt de werktasch ongeopend op tafel; ook hebben die een paar dikke boeken en nog eenige andere geschriften vóór zich liggen, alsmede een presidentshamer.
Plaatsing: De presidente in het midden, rechts de secretaresse en mevrouw Blingerink, vervolgens een ledige stoel.
Links: De penningmeesteresse, Caroline Tegelenberg en Emie Hoogenoord.
Juffrouw Van der Strient ziet er potsierlijk uit, heeft een bril op en iets zwarts op de bovenlip, waaraan ze nogal eens trekt. Zij spreekt nu en dan met fijner of grover stem.
Mevrouw Blingerink ziet er ook dwaas uit.

Mevr. VOORDERMAN

(tot de twee genoodigde dames).

U dat alles haarfijn uit te leggen, dames, zou te veel tijd vereischen, maar het komt in hoofdzaak hierop neer: Onze vereeniging heeft niets gemeen met het pralende en tevens sensatie makende streven van den tegenwoordigen tijd, alsmede met het mannen plagen, het mannen verdringen en het zich op den voorgrond stellen, dat daaraan voor de moderne vrouw verbonden is. Integendeel! wij laten de mannen op hun plaats en blijven op de onze. Wij beoogen slechts huiselijk geluk en huiselijken vrede in den uitgebreidsten zin van het woord en werken daartoe als één man...

SARAH BERNHARDT ALS HERTOG VAN REICHSTADT IN ROSTAND'S 'L'AIGLON'.

Juffr. V.D. STRIENT

(met dreigende stem).

Als één *vrouw*, asjeblieft!

Mevr. VOORDERMAN

(haalt de schouders op en vervolgt)...

als één man in een richting, waarin nog niet gewerkt was, dus op een veld, dat nog braak lag. Waarmede wij ons bezighouden? Er was nog iets... er was nog iemand... (kan niet uit haar woorden komen).

Juffr. v.d. Strient

(op strengen toon).

Er was nog een individu, dat reeds te lang aan onze aandacht ontsnapt was!

Mevr. Meerhoven

(lachende).

Zeer parlementair en tevens zeer juist uitgedrukt!

Mevr. Voorderman

(driftig).

Juffrouw Van der Strient, ben u aan het woord, of ik?

Juffr. v.d. strient.
Bij ongeluk was ik het pas en nu mag u het weer zijn, als u er tenminste uit kan komen.

Mevr. Voorderman

(werpt een boozen blik op haar en gaat dan voort).

Wat ik eigenlijk meen, dames, is, dat we een comité hebben opgericht tot zedelijke verbetering van heeren uit den beschaafden stand.

Emie Hoogenoord

(terzijde en met verwondering).

Zedelijke verbetering? Hemel! ik dacht, dat er aan de heeren niets te verbeteren was!

Caroline Tegelenberg

(tot mevr. Voorderman).

Als ik vragen mag: waarom luidt het *heeren* en niet *mannen* uit den beschaafden stand? Wat zijn er dan nog voor heeren en uit welken stand, die niet verbeterd behoeven te worden?

Mevr. Voorderman

(zoetsappig).

Uw vraag, lieve juffrouw, getuigt van scherpzinnigheid. Het zou ongetwijfeld correcter uitgedrukt geweest zijn, als we het *mannen* uit den beschaafden stand hadden genoemd, maar daar men onder *mannen* dikwijls meer bepaald *echtgenooten* verstaat, vonden wij het beter het woord *heeren* te gebruiken. Maar mag ik u een exemplaar

van onze statuten geven? Daaruit zal ons streven u zeer zeker duidelijker blijken, dan dat mijn zwakke woorden het u kunnen maken. U zult zien, dat daarin om alles gedacht is.

(Ze overhandigt aan elk van de twee genoodigden een van de dikke boeken, die op tafel lagen)

.

CAROLINE TEGELENBERG

(ironisch).

Dank u wel, mevrouw!

EMIE HOOGENOORD

(houdt ontsteld het boek in de hand en vraagt in spanning).

Ik behoef het immers niet aan één stuk uit te lezen?

Mevr. MEERHOVEN

(vroolijk).

Wel nee, kind! je leest elken morgen een artikel of tien, dan schiet je in een jaar al heel wat op!

Mevr. BLINGERINK

(al steken tellende en op onnoozelen toon).

Ik heb geprobeerd... vijf, zes... om het heele boek uit het hoofd te leeren,... tien, twaalf... och nee! tien, elf... Dat vond ik gemakkelijker, dan zooals nou... vijftien, zestien, zeventien, dat ik telkens het artikel na moet lezen,

vóór ik het bij mijn man in toepassing kan brengen... Vierentwintig? Nee maar! nou heb ik er toch weer zes te veel! Het is ook zoo'n gruwelijk moeielijk patroon!

Mevr. MEERHOVEN.
En is het u gelukt?

Mevr. BLINGERINK

(heft triomfantelijk haar werk op).

Zoo moeielijk kan het niet zijn, of *ik* krijg het klaar! Kom in de volgende week maar 's kijken!... Nou! en toen heb ik dan drie dagen geleerd over het eerste artikel...

Mevr. VOORDERMAN

(haastig).

Als u er nu van alles bij gaat halen, dat er niets toe doet, komen we nooit aan een einde!

Mevr. BLINGERINK.
Niets toe doet?... Nee maar, die is goed!

Mevr. VOORDERMAN.
Om kort te gaan. Ons comité, wier zegenende invloed niet kan achterwege blijven, een zegen, die zich zal uitstrekken van oost tot west, van zuid tot noord (maakt enthusiast een beweging met de armen, waardoor ze haar buurdames bijna in het gezicht slaat), overal waar stof tot bewerking gevonden wordt, werkt kieschheidshalve in het geheim.

Mevr. MEERHOVEN

(terzijde).

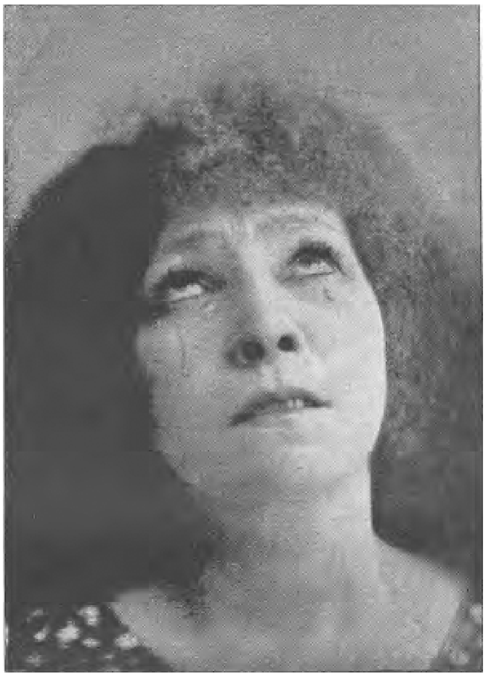

SARAH BERNHARDT THEATER-TRANEN VERGIETEND.

Kieschheidshalve en ook omdat de stof anders op 'r achterste beenen zou staan.

Mevr. Blingerink.
Ja, zie je! dat geheim houden kan ik nou zoo goed niet vinden! Als je er van spreken mocht, hadt je er meer aan. Als mijn zoontje stout is, zeg ik dikwijls: ‘Kareltje, ik zal het tegen je vader zeggen,’ maar als mijn man nou 's wat doet, kan ik tegen hem nooit eens zeggen, dat ik het in de vereeniging vertellen zal.

Juffr. v.d. Strient

(schamper).

Jongen! daar zou hij bang voor zijn!

Mevr. Voorderman

(gaat voort of ze niets gehoord heeft).

Onder het mom van een onschuldig kopje thee...

Mevr. Meerhoven

(kijkt in haar kopje).

Het kopje thee is onschuldig genoeg, precies schoon water met een paar druppels melk er in!

Mevr. Voorderman.
- Opdat thee drinken niet de hoofdzaak zal worden, drinken wij ingevolge het reglement er zelfs maar één, - werken hier eenige eenvoudige vrouwen, voor wier streven mettertijd een standbeeld ongetwijfeld niet misplaatst zal blijken.

Juffr. v.d. Strient

(knikt gestreeld).

En groupe of ieder afzonderlijk?

Mevr. VOORDERMAN

(strak).

Als er van een afzonderlijk persoon sprake is, natuurlijk voor degene, die in dit geval de meeste verdienste heeft.

Juffr. V.D. STRIENT

(tikt zich op de borst).

Dan is het voor mij!

Mevr. VOORDERMAN

(verontwaardigd).

Wat?... Voor u?

Juffr. V.D. STRIENT.
Zeker! Wie heeft in een ommezientje

(wijst op de statuten)

dat voor de pers gereedgemaakt?

Mevr. VOORDERMAN.
U! daar valt niets op af te dingen, en zooals evenmin te ontkennen valt: zoo gauw, alsof het met een machine was gedaan. Maar

(met nadruk)

voor machinewerk zet men geen standbeeld, juffrouw Van der Strient! Dat doet men enkel voor het genie, voor de idee!

(slaat dwepend de oogen naar boven)

, voor hem of haar, die...

Juffr. V.D. STRIENT.
Laat dat 'hem' er asjeblieft af! Mannen *krijgen* standbeelden, *verdienen* doen zij ze nooit!

Mevr. MEERHOVEN.
Dames, als ik u verzoeken mag, wat dat standbeeld betreft, heusch! dat heeft den tijd nog! Maar mijn man komt zoo wat om halfelf thuis en dan zou ik graag present zijn; als we dus wat vlugger met de zaken konden voortgaan!

Mevr. VOORDERMAN

(kijkt verschrikt op de klok).

Ja zeker, lieve mevrouw, u hebt volkomen gelijk, vóór tien uur moet alles hier afgeloopen zijn! Ik zou niet graag willen, dat *mijn* man...

(zwijgt verlegen)

.

Juffr. V.D. STRIENT

(hartstochtelijk).

Mannen? Ik dank den Hemel, dat ik er geen heb! Wat doen we eigenlijk met mannen?

Mevr. MEERHOVEN

(lachende).

Hen verbeteren!

Mevr. BLINGERINK.

Nou, dat is net zoo, want als ze er niet waren, was onze vereeniging er ook niet!

(kijkt triomfantelijk in het rond en telt dan weer voortwerkende)

Drie-en-dertig, vier-en-dertig, weer twee tekort!

(Juffrouw Van der Strient werpt een minachtenden blik op haar)

.

Mevr. VOORDERMAN

(slaat driftig met den hamer op tafel).

Dames! nu voor het laatst: stilte alstublieft! Ik kan zelfs mijn inleiding niet ten einde brengen! En al die onnoodige stoornis zou me ook een mededeeling doen vergeten, die ik u heb te doen. Even voor den aanvang van deze vergadering ontving ik namelijk een schrijven van haar, door wie op dit oogenblik die stoel daar bezet moest zijn. Juffrouw Clara van Eemeren, in het begin een zoo ijverig en veelbelovend lid van onze vereeniging, later bij onze bestuursvergaderingen dikwijls zoo lastig en onhandelbaar, neemt haar ontslag in termen, die mij het hart doorpriemen! Tevens doen haar woorden mij zien, met welk een blindheid zij en velen met haar nog geslagen zijn. Juffrouw Van der Strient, mag ik u verzoeken haar schrijven even voor te lezen?

Juffr. V.D. STRIENT

(protesteerend terwijl ze de hand aan haar keel brengt).

Mijn keel is van avond anders weer kapitaal slecht, maar allo!

(begint te lezen, tusschenbeide met een fijne of grove stem).

‘Aan mevrouw Voorderman, presidente van de vereeniging ‘Het kopje thee’.

‘Mevrouw, Bij dezen kom ik tot u om mijn ontslag aan te vragen als lid van het bestuur en tevens als lid van de vereeniging “Het kopje thee”. De redenen, die mij daartoe nopen, zijn samen te vatten in deze eene en meestzeggende: dat ik tot de conclusie ben gekomen, dat ik me ten eenenmale heb vergist in het doel uwer vereeniging. Toen u er mij voor het eerst over sprak - naar ik meen, ging de zaak geheel van u alleen uit -’

Mevr. VOORDERMAN

(knikt triomfantelijk naar juffrouw v.d. Strient en zegt met nadruk):

Het standbeeld!

Juffr. V.D. STRIENT

(kijkt haar minachtend aan, trekt de bovenlip op en leest weer voort)....

‘vond ik er al dadelijk iets stuitends in. Bij nadere wisseling van gedachten meende ik echter u verkeerd begrepen te hebben en met een gerust geweten de zaak te kunnen steunen. Uw doel was, zoo scheen het mij, een liefderijk streven naar volmaking van het huiselijk geluk, het verwijderen van kleine steenen des aanstoots, dikwijls schijnbaar nietige dingen, maar die ons den levensweg toch zoo moeielijk kunnen maken. De verbetering van kleine gebreken in het karakter onzer mannen, van

kleine aanwensels en hebbelijkheden, kortom! te voorkomen, dat het kleine kwaad groot wordt en ons levensgeluk verwoest. Ik gordde mij aan, om uw pogingen te steunen; verzond de drieduizend geheime missiven, die ik voor mijn rekening had genomen, en wachtte de antwoorden daarop in.'

(Juffrouw Van der Strient houdt op met lezen en zegt tot mevrouw Voorderman)

: Maar waarachtig, mevrouw, ik kan niet meer! Al moest ik er mijn heelen post hier mee verliezen en het standbeeld er bij, ik kan niet verder lezen! Mijn keel prikt aan alle kanten en ik zal die misselijke stem nog houwen voor mijn heele leven!

Mevr. Voorderman

(met vriendelijken aandrang haar haar theekopje voorhoudende).

Neem eens een fermen slok, lieve juffrouw, dan zal het wel weer gaan.

Juffr. v.d. Strient

(wendt vol afgrijzen het hoofd af en zegt terzijde):

Allemachtig! van dat bocht? Ik zou je danken! Geef me liever een grokkie!

(tot mevrouw Voorderman)

: Zulke sterke thee durf ik werkelijk niet aan; maar als mevrouw Meerhoven het lezen verder van mij wilde overnemen?

Mevr. Meerhoven.
Met genoegen! Waar bent u ook gebleven? O ja! bij de drieduizend geheime missiven

(begint te lezen)...

'en wachtte de antwoorden daarop in. Van velen kwam er tittel noch jota, terwijl menigeen daarvan zelfs in gebreke bleef, om, zooals verzocht was, de geheime circulaire terug te zenden. Anderen vroegen in meer of minder beleefde termen, of het ons in het hoofd was geslagen, om van zoo iets een publieke zaak te willen maken'...

Juffr. v.d. Strient.
Een publieke zaak? Die stommelingen hadden er heelemaal niets van begrepen! Onze vereeniging werkt kieschheidshalve in het geheim. Met groote letters staat het boven de statuten en met groote letters moest het ook boven deze kamerdeur staan

(kijkt in die richting)

.

Mevr. Voorderman

(terzijde, verschrikt naar de aangewezen plaats kijkende).

Dat wou ik voor geen geld van de wereld!

Mevr. MEERHOVEN

(leest voort).

‘Weer anderen staken klaarblijkelijk den draak met ons’...

CAROLINE TEGELENRERG

(ironisch).

Hoe is het mogelijk!

(Mevrouw Voorderman knikt haar goedkeurend toe).

Mevr. MEERHOVEN

(vervolgt)...

‘terwijl nog een deel der geadresseerden de verzuchting slaakte, dat de Hemel er haar voor mocht bewaren, dat haar mannen tot een staat van volmaaktheid zouden geraken, want wat er dan van haar, onvolmaakte vrouwen, worden moest?

Vervolgens was er een partijtje, dat ons uitschold voor al wat leelijk is, en één dame daarvan beweerde zelfs, dat het een ongepermitteerd stuk was, dat zulke onruststooksters ongemoeid rondliepen. En dat er eindelijk ook nog waren, die haar instemming met ons voorstel betuigden, op een wijze, die mij van de heele geschiedenis deed walgen, het is u reeds bekend, daar ik, volgens mijn plicht, behoorlijk van alles verslag heb gedaan. Ik achtte het echter in dit geval niet overbodig het even in herinnering te brengen.

Verder kan ik kort zijn en volstaan met de betuiging, dat ik na het bijwonen der vergaderingen en na onze aanvankelijke pogingen, alsook met het oog op de ellende, die dat dwaze en ongemotiveerde optreden reeds veroorzaakt heeft, er genoeg van heb! En ik mij door niets ter wereld meer zal laten bewegen, om me in te laten met zulk een kleingeestige drijverij, met een zaak, die in plaats van het geluk te verhoogen, rust en vrede voor altijd moet verstoren en onze onherroepelijke verwijdering van de mannen ten gevolge moet hebben.

Inmiddels blijf ik...’

(‘enz.’ zegt mevrouw Meerhoven, terwijl zij den brief op tafel legt)

.

Juffr. V.D. STRIENT

(zegevierend).

Hoe keur je het?

Mevr. VOORDERMAN

(kijkt haar onderzoekend aan).

Hoe heb ik het met u, vindt u dat alles mooi of leelijk?

Juffr. v.d. Strient.

Verdraaid goed gezei...

(Emie Hoogenoord maakt een beweging van schrik. Juffrouw Van der Strient begint te hoesten en haast zich te zeggen)

. IJselijk leelijk, natuurlijk! om flauw van te vallen! zijn dat woorden?

(hoest weer)

- O die keel! - Zoo iemand moest voor zulke insinuaties achter de tralies gezet worden! Maar ik wou maar vragen of u begrijpt, wat haar tot het nemen van haar ontslag en tot die lastertaal

(wijst op den brief)

leidt?

Mevr. Voorderman.

Dat is duidelijk genoeg, doorzichtig duidelijk zelfs! Het ontbreekt Clara van Eemeren ten eenenmale aan zelfstandigheid en volharding! Nu anderen haar afkeuring te kennen gegeven hebben en de zaak niet dadelijk gaat als van een leien dakje...

Juffr. v.d. Strient.

Met uw welnemen, mevrouw, Clara van Eemeren gebrek aan volharding? Neen, die heeft ze juist te veel! Wat haar leeftijd betreft, kan ze wel al twintig jaar op een man uit zijn en nòg geeft ze klaarblijkelijk de hoop niet op! Dàt is het en dàt alleen! Ze is doodsbang, dat ze de mannen tegen zich in het harnas zal jagen! Ze heeft het *hart* niet om lid van onze vereeniging te blijven; Clara van Eemeren wil trouwen, uit haar laatste woorden blijkt het, alsof ze het ronduit zeide! 'En onze onherroepelijke verwijdering van de mannen ten gevolge moet hebben.'

(Houdt even de hand voor de oogen)

. O! o! wat schaam ik me voor mijn geslacht, welk een onkieschheid, welk een onkuischheid spreekt er uit die woorden!

Mevr. Meerhoven

(met een fijn lachje).

Trek het u niet zoo aan, laat elk lid van uw geslacht opkomen voor zijn eigen zonde.

Mevr. Blingerink

(haalt zeer opzienbarend een flacon te voorschijn).

Wacht!... O ja, ik heb het gelukkig!

(giet wat op haar eigen zakdoek)

. 't Is van een gulden de halve flesch - nou, dat moet je al gauw geven; maar ik had bij lange na de maat niet, weet je! Het komt nou bepaald wel op vierentwintig stuivers

(houdt juffrouw Van der Strient den zakdoek onder den neus)

. Hier! ruik 's, dat zal u goeddoen.

Juffr. v.d. Strient

(duwt haar weg en zegt terzijde):

Ben je nou heelemaal?... Zoo'n vieze lap!

(Luid)

: Het is al over, dank u!

Mevr. Blingerink.
Ruik anders maar gerust, ik heb er nog meer van; zooals ik daar pas al zei, een heele halve flesch, maar die was niet heelemaal vol. Maar nou zou ik met al die akeligheid warempeltjes vergeten, hoeveel steken ik nog hebben moet! Een, twee, drie...

(begint weer te werken)

.

Mevr. Voorderman

(werpt een woedenden blik op haar).

Om tot de eigenlijke zaak terug te keeren, dames, er zit niets anders op, dan dat we Clara van Eemeren afsnijden.

Caroline Tegelenberg

(terzijde).

Mij dunkt, dat ze zelf dat al gedaan heeft!

Juffr. v.d. Strient

(staat driftig op).

Afsnijden? Uitgesmeten moet ze worden!

(heft haar rok een weinig op en maakt een beweging, alsof ze den ledigen stoel weg wil schoppen; bij die beweging blijkt het, dat ze heerenbottines aanheeft. Ze laat haar rok weer vallen en slingert den stoel weg, waarna ze een grooten zakdoek te voorschijn haalt en daarmede ijverig aan haar vingers begint te wrijven)

.

Mevr. Meerhoven

(terzijde).

Hemel, wat 'n beddelaken! Mijn man heeft ze precies zoo, voor als hij verkouden is.

Mevr. Voorderman

(verontwaardigd).

Juffrouw Van der Strient, wat denkt u wel? Mijn stoelen worden altijd goed schoongehouden!

Juffr. v.d. Strient

(opgewonden).

Schoon? De pest, mevrouw, de pest hangt er aan; smetstof van ideeën! Op die plaats, mogelijk op dienzelfden stoel heeft Clara van Eemeren in de vorige vergadering gezeten, heeft ze haar mannen behagende en bijgevolg de vrouw onteerende ideeën zitten verkondigen!

(kijkt vol afgrijzen naar den weggeslingerden stoel)

'k Wou om een lief ding, dat ik wat carbol had!

Mevr. Blingerink

(zegevierend haar flacon opheffende).

O! hier heb ik eau de cologne, dat is net zoo goed. Toen kleine Sien de waterpokken had...

Juffr. V.D. STRIENT

(terzijde en terwijl ze weer gaat zitten).

Dat mensch zal me nog dol maken!

(tegen mevrouw Blingerink)

Ingerukt, marsch, dat ding! of ik sla het aan scherven!

Mevr. BLINGERINK

(geeft een gil, schuift met haar stoel van juffrouw Van der Strient af en brengt haar flacon in veiligheid).

Het is net mijn man, als hij erg boos is!

Mevr. MEERHOVEN.
Als de gal hem overloopt, zeker.

Mevr. VOORDERMAN

(legt haar hand op den arm van juffrouw Van der Strient en zegt sussend):

Bedaar, lieve juffrouw, te veel ijver schaadt ook, dat doet onze zenuwen aan en brengt ons geheel van streek. Waarmede zullen we ooit uw toewijding kunnen loonen?

Juffr. V.D. STRIENT

(terzijde).

Met een standbeeld, maar dan moet het er een voor mij alleen zijn!

Mevr. VOORDERMAN

(vervolgt):

Voor elke bestuursvergadering komt u expres uit uw woonplaats over, telkens dus de kosten van een spoorreis.

Juffr. V.D. STRIENT.
En van een rijtuig naar en van de stations; iemand in mijn positie kan bezwaarlijk gewoon gaan loopen.

(Een weinig hakkelend)

: Als jong meisje, niet waar? Zoo... zoo in den avond en zonder geleide op straat!

EMIE HOOGENOORD

(verwonderd).

Ik loop 's avonds zoo dikwijls alleen! Als het niet ver is en niet erg laat, beteekent dat niets; papa en mijn broer zeggen dat ook!

Juffr. v.d. Strient

(terzijde, terwijl ze met bewondering naar Emie kijkt).

Zulke schandelijke luiwammesen! ze moesten gehangen worden; om zoo'n lief kind 's avonds alleen over straat te laten gaan!

(*Slot volgt.*)

Zelfverwijt
door S.W. Saile.

Jaren en jaren is 't geleden: lange jaren van geluk en van zorg; en toch, als in stille mijmeroogenblikken ik weer vóór me zie dat vriendelijk-zacht gezichtje, met de groote droomoogen erin, dan is 't me, of 't eerst gisteren was, dat 't gebeurde - 't vreeselijke, dat ik me verwijten zal, heel mijn langen leven door.

Ik voel het nòg, dat vlammend, verterend schuldgevoel en 'k zal het blìjven voelen, altijd dóór - tot de laatste adem mij wordt ontnomen.

We waren met ons beidjes, Bertie en ik, met drie jaar verschil in leeftijd; maar o, wat waren we anders, naar lichaam en geest, en juist *omdat* ik geestelijk hooger stond dan hij, is alles zoo geloopen.

Ik, een echt ondeugende, rakkerachtige jongen, overal ‘haantje de voorste’, met groote voorliefde voor alle waaghalzerij, vormde de grootste tegenstelling met mijn zacht, meegaand broertje, vol behoefte aan moreelen steun; - wellicht juist daardoor dat hij me in alles afgodisch vereerde; - stille bewondering koesterende voor mijn daden en woorden, die, helaas, meestal verre van navolgenswaard waren.

‘Aap toch niet alles van me na!’ kon ik soms echt jongensachtig-onbarmhartig verwijten, en Bertie staarde me dan aan met die wonderlijke vocht-bruine oogen en diepe teleurstelling op heel zijn bedroefd gezichtje.

En 'k zie hem weer vóór me, zooals hij dikwijls staan kon; de handjes diep in de zakken, het hoofdje, met het goudglanzende, donkere haar, diep tot me overgebogen, om toch maar te volgen àl mijne bewegingen; in zijn groote oogen die stille glans van hooge vereering, van vast overtuigd geloof in mijn goed-zijn.

O, ware hem dat geloof maar ontnomen geworden, en bittere ontgoocheling daar desnoods voor in de plaats getreden; had hij 't maar begrepen, dat ik de laatst geschikte was, om goeden invloed uit te oefenen op eene zoo vatbare kinderziel, dan ware 't nooit, nooit gebeurd!

Ik óók koesterde voor hem een groote, warme liefde, maar toch was 't heel iets anders dan zijne aanhankelijkheid voor mij.

O, Bertie, als ik aan u denk, - aan u, die door mijn toedoen het leven vaarwel moest zeggen; - als ik u zoo helder en sprekend vóór me zie, als waart ge gisteren nog mèt me, - dan wordt alles, alles donker en somber in mijne ziel - dan verandert de dag in nacht en de zonneschijn in duisternis; dan verliest alles in mijne oogen zijn glans en gloed, zijne kleur en bezieling; dan is alom rouw en zieleleed.

En dan zie 'k 't weer gebeuren... alles... alles.... Wij allen, in een groepje, in een hoek der speelplaats; gij, de kleinste, uw handjes in de broekzakken, de in vuurroode

kousen gestoken beentjes, schuin vooruit, leunend tegen den lagen, langen muur, die de speelplaats gescheiden houdt van de onderwijzerswoning.

‘Wie durft dáár afspringen?’ vraagt er plotseling één, overmoedig met den vinger op het lage muurtje wijzend.

Als altijd was ik de eerste die mijne stem verhief, en, bedreven in dergelijke kunststukken, stond ik in een oogwenk op den muur, door middel van een vlak daarnaast staanden, stevig getakten kastanjeboom.

‘Een... twee... en... drie...’ gilde ik, wild zwaaiend mijn stevig gespierde armen.

‘Bravo - bravo!’ juichten ze, toen ik vol triomf veilig den grond bereikt had; en anderen volgden, aangemoedigd door mijn welslagen, en telkens weer schalde het in hooge, schelle jongensstemmen: ‘Bravo... bravo... hoera...’

‘En jij, Bertie?’ vroeg er één, met een duwtje in diens rug; maar Bertie schudde enkel van neen, met groote, verschrikte oogen.

‘Hè! flauw!’ vonden er een paar met minachting.

‘Kom broer, toe, probeer het maar, wees nu niet laf. 'k Heb het immers óók gedaan,’ moedig ik dringend aan, niet vermoedend welke rampzalige woorden ik daar uitte, welke smartelijke gevolgen zij hebben zouden - ik, die vergat hoe teer en zwak en fijn mijn broertje, was. O, had ik maar even overwogen wat ik zei, even begrepen de groote overmacht die ik, de moreel sterkere, onbewust uitoefende, want 't was genoeg geweest, dat: ‘ik heb 't immers ook gedaan,’ voor het zwak weifelend kinderhart, dat in mij zag de verpersoonlijking van 't goede.

Even nog, met een vreesachtig blikje, meet hij den afstand van den muur tot den grond; dan, nog half weifelend, met iets vragends naar mij, klauteren de magere, roode beentjes naar boven in den boom, en, zonder omlaag te zien, stapt hij dapper op den muur, aller oogen hem volgend in half angstige spanning, en in *mij* is een vaag voorgevoel, dat 't eigenlijk te hoog voor hem is; tòch zwijg ik, bang voor het lachen van de anderen.

Maar een overweldigende, onverklaarbare angst, als een afschuwelijk, somber-grijnzend monster, doet me opeens zenuwachtig opspringen en gejaagd gillen, zonder den moed te hebben op te kijken:

‘Kom er af, broer, kom er toch gauw af.’

't Is te láát en onherroepelijk staat vóór mij het donkergrijnzend monster vol onheil, vol zelfverwijt ook.

Rauw, pijnlijk-schel heeft een gillende kreet geklonken door de zonnige zomerlucht... een bons, dreunend... Hoe het alles ging, ik weet het niet meer, alles warrelde en dreunde en bonsde door mijn hoofd, toen men mij thuisbracht, en ik eenzaam, vol wroeging, zat in onze verlatene speelkamer.

En 'k loop door huis als een misdadiger, een moordenaar, met schuldig gezicht en neergeslagen oogen; den adem in-

houdend bij elk geluid, dat uit de ziekenkamer tot me doordringt.

Want Bertie is ziek, héél ziek, en dat alles is mijn schuld.

'k Was jong, maar toch niet zóó jong, om de zware schuld, die op mij rustte, niet te voelen, niet gebukt te gaan onder den ontzaglijken, verpletterenden ernst.

Mijn vader, in zijne verregaande smart haast onmeedoogenloos, spreekt woorden tot me van bitter verwijt, woorden, die, folterend, me door de ziele gaan, en me eerst volkomen, in onmetelijken omvang, mijne ellende doen beseffen.

En in mijn diepgetroffen kinderhart, dat veel fijner en dieper voelt dan iemand beseft, flitst de gedachte inééns, als een dolksteek zoo pijnlijk, aan de mogelijkheid van zijn dood... van het leven zonder hèm.

Met geen pennen is het te beschrijven, hoeveel ik leed en doorworstelde in die stille, bange, eenzame uren achter in den tuin of op de speelkamer, waar ik ronddoolde, als vergeten onder de groote zorg voor mijn klein broertje. 't Liefst ontweek ik ook mijn ouders, want 'k voelde me als onwaardig hunne liefde, wist, als bij ingeving, dat het hen pijn moest doen mij te zien, die de oorzaak was van alles.

't Waren eindelooze dagen van slingering tusschen hoop en vrees; maar op den zesden dag zag ik mijn ouders snikkend de kamer uitkomen, en toen wist ik, dat Bertie sterven zou.

Niemand zei het me, niemand sprak er van, maar ik begréép, en vol deemoed sloop ik naar mijne moeder.

‘Mag ik even bij hem, éven maar?’ En moeder sloot me liefdevol in de armen en nam me mee in de donkere, stille ziekenkamer.

Daar knielde ik neer voor 't bedje en smoorde mijn tranen in het dek.

Toen openden zich even, als met moeite, Bertie's zwakke oogjes.

‘Wim... lie... ve... Wim,’ fluisterde het teere stemmetje, met iets van de oude verrukking er nog in.

‘Broer... o broer,’ steunde ik, met een gevoel of er iets binnen in mij brak.

En toen kwam er een oogenblik zóó plechtig, zóó roerend, als ik er geen meer in mijn leven beleven zal; Bertie zocht moeders hand met zijn smal, wit pootje en sloeg toen helder zijn groote oogen tot haar op.

‘Moeke... niet boos op Wim zijn... Moeke... vader ook niet... want...’

Verder kwam hij niet, maar die eerste woorden van dat lieve, zachte smeekstemmetje, waar toch ook iets bevelends in lag, deden moeder zich over hem heen buigen, een warmen kus drukkend op het klamme, heete hoofdje.

O, dat plechtige, innig aandoenlijke oogenblik, waarop ik nog éénmaal voelde al de liefde, al de hooge vereering die mijn klein broertje in zijn jonge leventje mij had toegedragen.

Toen zocht hij mijn hand weer. ‘Wim,’ lispten de witte lipjes, en tevreden bleef hij liggen, terwijl ik de smalle vingertjes koud voelde worden in mijn hand en er een trek van grooten, stillen vrede kwam in het vriendelijk kindergezichtje.

Eindelijk, wonderkalm, boog moeder zich over me heen, en mij naar zich toetrekkend:

‘Hij is gestorven, Wim, gestorven....’

Nòg voel ik den schok, als een bliksemschicht; nòg voel ik de ontzetting, die me overstelpte, die me deed huiveren, deed trillen op mijn beenen; en buiten mezelf van schrik en smart, vluchtte ik op den zandhoop, achter in den tuin, waar we zoo gaarne samen speelden en stoeiden.

Welke gewaarwordingen en aandoeningen dáár mijne kinderziel hebben bestormd zal ik nimmer kunnen vertellen, nimmer kunnen vergeten.

En altijd weer als ik terugleef in die sombere dagen, de sombersten uit heel mijn leven, dan is 't me telkens weer of ik het leven onwaardig ben, het leven, waaruit mij dan alle licht, alle zonneschijn en geluk schijnt weggenomen.

Dan komt me weer voor den geest het liefelijk beeld van 't kleine, tengere jongetje in zijn blauw matrozenpakje, 't vriendelijk lachend gezichtje met de goudglanzende krulletjes, waar de zon zoo aardig door spelen kon, met zekere eerbiedige bewondering tot me opgeheven, de handjes diep in de broekzakken, een fijn, teer, aardig broekemanneke, zooals er in de wereld duizenden zijn en altijd zijn zullen, zulke reine, schuldelooze wezentjes, die herinneren aan 't onbevlekte blauw des hemels, aan den gouden zonneglans; maar voor *mij* zal géén van die allen gelijk zijn aan Bertie, mijn kleine, zachte broertje met zijn mooi, vriendelijk hartje.

En dan voel ik het weer, dat de zon nóóit meer zoo warm schijnen, de vogels nóóit meer zoo vroolijk zingen zullen voor één, die met zich draagt een zóó groot leed.

Het sneeuwklokje.

De Wintervorst had zijn verstijvende hand
Gelegd op rivieren en stroomen;
Had de aarde bedekt met het witte fluweel,
En met diamanten de boomen;

Daarna had de storm zijn onstuimig gezang
Doen klinken langs velden en weide;
Terwijl over alles de loodgrijze lucht
Haar sombere tinten verspreidde.

Maar ziet - toen het menschdom de hoop reeds verloor
Dat ooit weer het zonlicht zou schijnen,
En voor zijn verkwikkenden, koest'renden gloed
De nevelen zou doen verdwijnen;

Toen kwam er op eenmaal een zoelere lucht
De vochtige koude verjagen;
Toen stak er een sneeuwklokje 't kopje omhoog
Als bode van betere dagen!

\- - - - - - - - - - - - -

't Verdriet was gekomen in 't vriend'lijke huis,
De zorg had den drempel betreden;
Er zetelde droefheid op ieders gelaat -
Er werd veel geweend en geleden.

Maar juist toen het leven zoo donker geleek,
Toen nergens een lichtstraal kwam schitt'ren,
Toen ook de geduldigste eind'lijk bezweek,
En wanhoop het hart ging verbitt'ren -

Toen kwam er een krulkopje, mollig en blank,
Met leedjes zoo fijn en zoo teeder,
Met oogen zoo blauw en een mondje zoo klein -
En bracht er den zonneschijn weder!

Wees welkom, lief sneeuwklokje; wil overal
Uw vriend'lijk gezichtje vertoonen!
Uw lach is de Lente, uw komst zij 't Geluk,

Uw toekomst: de schoonste der Schoonen!

CORN. DE LANGE.

Een onvolledige wraakneming.
Met illustratiën.
(*Vervolg en slot van blz.* 395.)

'Hij was je vriend; maar toch was ik er niet zeker van of ge 't wel wist, want ik dacht, dat ge dan niet zoo dikwijls hier zoudt zijn gekomen. Maar ik kon er niet vroeger over spreken, kon ik

"Ik weet dat het een wraakoefening tegenover Mary is."

wel? Maar nu, oh - Ronny, nu *moet* ik er over spreken! Willen we het verleden maar laten rusten?'

'Ja, dat is goed,' antwoordde ik heesch, 'ik weet alles wat ik weten moet,'

'Misschien weet ge zelfs meer dan ik,' antwoordde zij.

Hoewel ik niet goed begreep wat zij bedoelde, klonk mijn antwoord: 'In alle geval is het goed zoo; we zullen de zaak laten rusten.'

Dit scheen haar gelukkig te maken, want zij wilde gaarne het verleden vergeten en alleen aan de toekomst denken. Natuurlijk zou zij ook niet over de zaak gesproken hebben, als zij er niet bijna zeker van geweest was, dat ik er iets van af wist, en zij voelde dat het goed was haarzelf in mijn oogen volkomen te rechtvaardigen.

Onsengagement was spoedig over het geheele graafschap bekend. Ik *kon* lady Storm niet zien, maar ik was er zeker van dat zij het wel weten zou en verheugd zou zijn, daar de dag, waarnaar zij zoo verlangde, hoe langer hoe meer naderde. Ik besloot haar niet te bezoeken, voor de zaak voorgoed haar beslag had.

Mijn hofmakerij was bizonder vreemd, want ik was werkelijk half krankzinnig in die dagen. Mijn liefde vormde een mengeling van honig en vergif in mijn hart. Iedere vriendelijke liefkoozing van Mary was als de aanraking van witgloeiend ijzer op een rauwe wond, en toch zou ik op de knieën hebben kunnen vallen om haar te aanbidden, als - Maar dat fatale *als* was een onoverkomelijke scheidsmuur tusschen haar en mij.

Toch scheen Mary gelukkig en meende dat ik het ook was. Marion Hildredscheen, vreemd genoeg, de zaak beter te begrijpen, want ik betrapte haar dikwijls, dat zij mij gadesloeg, vooral nadat de trouwdag was vastgesteld en mijn grootste marteling was begonnen. Haar oogen zagen mij vreemder aan dan ooit en ik vertrouwde haar niet, terwijl haar blikken mij overal achtervolgden.

Mijn wond was genezen, ik was nu niet langer invalide, maar de slapelooze nachten die ik doorbracht (ik meende toen dat ik nooit meer goed zou slapen) beletten, dat

mijn krachten terugkeerden, want ik leidde het leven van een veroordeeld misdadiger, hoewel men meende dat ik een van de gelukkigste en rijkste mannen ter wereld was.

Niemand kan zich voorstellen wat het was, het meisje, dat ik aanhad, toebereidselen te zien maken voor haar huwelijk, dat nooit zou plaats hebben. Iedere kleinigheid die zij mij liet zien of die ik toevallig zag, gaf mij een steek in het hart; ook de cadeaux begonnen te komen. Met mijn hand in de hare wilde Mary van mij weten, waarheen wij op de huwelijksreis zouden gaan. Of moest dat zelfs voor haar tot op het laatste oogenblik een geheim blijven?

'Tot op het laatste oogenblik!' Die woorden klonken mij als een doodsklok. Ik maakte geen plannen voor de toekomst; ik zou verdwijnen, dat was alles wat ik wist. Het kwam er niet op aan wat er van mij werd, of wanneer ik zou ophouden het werktuig te zijn in lady Storm's wraakzuchtige handen.

Den nacht voor den bepaalden dag bracht ik in de grootste ellende door.

Het zou een eenvoudige huwelijksvoltrekking zijn; Mary zei niet, waarom zij dat wenschte, maar ik meende dat zij dacht, dat men er over zou praten, als haar huwelijk zoo spoedig na den dood van mijn vriend, den man met wien zij een jaar geëngageerd was geweest, met groote feestelijkheden gevierd zou worden. Toch wisten wij dat er in het graafschap veel notitie van ons genomen werd; de kerk zou vol zijn en wij hadden vier bruidsmeisjes, waarvan Marion Hildred er natuurlijk één was. De andere drie zouden den nacht aan huis bij de bruid doorbrengen, daar het huwelijk om twaalf uur voltrokken zou worden, en men meende dat wij - Mary en ik - in den namiddag naar het buitenland zouden vertrekken. Maar de laatste uren van haar meisjes-bestaan moest zij doorbrengen met hare oude vriendinnen volstrekt niet met mij, zeide zij lachend maar met tranen in haar lieve oogen; doch zij voegde er dadelijk bij, dat, als ik een oogenblikje wilde komen, ik niet onwelkom zou zijn. Niemand hoefde het te weten, zij zou mij in een der kamers wel ontvangen.

Ik had een excuus kunnen maken en wegblijven, maar het was mij niet mogelijk. 'Het is voor den laatsten keer,' sprak ik tot mijzelven. 'Zij en ik zullen elkaar op aarde nooit weerzien.' Ik ging dus en wij ontmoetten elkaar in het salon.

'O, Ronny,' fluisterde zij, 'dat is nu de laatste maal dat wij afscheid van elkaar hoeven te nemen!' Gedurende een oogenblik beefde er een bekentenis op mijn lippen, maar ik sprak die niet uit. Ik sloot de ooren voor de stem van mijn geweten, die mij 'Judas' toeriep. En ik kuste haar, wetende dat dit voor de laatste maal was aan deze zijde van het graf, want morgen op dezen zelfden tijd zou zij mij haten.

Op weg naar huis moest ik voorbij een meer, waarop men tot voor eenige dagen schaatsen gereden had. Toen was de dooi ingevallen en er was nu een groot gat in het ijs. Als een groote hongerige mond zag ik het in het maanlicht.

Die aanblik maakte mij dol. Zou ik mijn woord tegenover Madonna houden, als ik van avond dien mond met mijn lichaam voedde? Niemand behoefde te weten, dat ik opzettelijk gestorven was. De menschen zouden denken dat ik den kortsten weg had willen nemen en verdronken was. Mary zou bedroefd zijn - als zij tenminste van mij hield - maar de vernedering van verlaten bruid te zijn zou haar bespaard blijven. Doch dat zou hetzelfde zijn als mijn belofte breken. Hugh's moeder leefde immers enkel nog om Mary's vernedering te zien. Daar, in dat eenzame huis onder de boomen, woonde zij, met vreugde den dag van morgen verbeidende. Misschien was zij wel van plan in de kerk te zijn, maar - mijn hart kromp ineen bij die veronderstelling. Ik had nog niet het recht op de weelde van te mogen sterven - althans nú nog niet.

De morgen kwam en vond mij gebogen over de asch van een uitgedoofde kachel. In den regel dronk ik weinig wijn of spiritualiën, maar ik had dien nacht veel brandewijn gedronken, en toen het dag werd gebruikte ik nog meer.

Om acht uur ging ik naar boven en nam een koud bad. Het water was als ijs en daarna gloeide ik ook niet, zoodat ik rilde. Maar ik begon mijzelven weer te voelen; allerlei beschuldigende gedachten dwongen zich aan mij op. Mijn wereld zou nu een einde nemen, en wat het meisje ook was, ik was een schurk en niet waard te leven.

Om elf uur kwam Tom Jeffreys, een van mijn kameraden, die getuige zou zijn. Hij was in gala gekleed en zeer opgeruimd, maar toen hij mij zag, veranderde zijn gelaat. Ik zag er uit als een geest, zei hij. Was er iets niet in orde? ‘Neen,’ antwoordde ik, ‘ik voel mij alleen niet wel.’

Ons gesprek wilde niet vlotten, en ten laatste herinnerde hij er mij aan, dat ik niet gekleed was. Ik moest toch mijn rok aandoen? Het zou anders te laat worden.

Ik zei hem, zooals ik tot mijn knecht gezegd had, dat ik geen haast had, maar hij was rusteloos en zijn oogen dwaalden van de pendule op den schoorsteen naar mij.

Het was eindelijk twintig minuten voor twaalven geworden.

‘Luister eens, oude jongen, nu wordt het toch al te gek,’ riep Jeffreys uit. ‘Gelukkig dat de kerk dichtbij is; in acht minuten kunnen wij er wel heenrijden, dat heb ik bemerkt toen ik, van 't station komende, er langs kwam. Kun je je nu in minder dan tien minuten kleeden?’

Ik antwoordde hem niet en zat in 't vuur te staren alsof ik hem niet gehoord had, terwijl een inwendige stem mij toefluisterde: ‘'t Is nu toch tijd genoeg. Trouw het meisje, dat nu in haar goddelijk wit bruidstoilet met haar oom naar de kerk rijdt. Trouw haar en zeg niets; laat Madonna van teleurstelling sterven en word gelukkig met de mooie vrouw, die zij de moordenares van haar zoon noemde.’

‘Hoor je niet, wat ik zeg?’ vroeg Jeffreys.

‘Stellig,’ antwoordde ik. ‘Maar ik ga niet naar de kerk; ik zal ook niet trouwen.’

Boos en verschrikt sprong hij op.

‘Goede hemel! Ge bent gek geworden!’ begon hij. Maar ik viel hem in de rede door op somberen toon te zeggen: ‘Ge behoeft niets te zeggen; ik weet het best wat mij te doen staat. Het spijt mij dat ik je voor niets hier heb laten komen, maar er moest iemand opgeofferd worden, en toen deed ik het jou. Ik kan je niet vragen het mij te vergeven. Ik moet een ander leven beginnen, - naar Indië of ergens anders heen gaan. Mijn koffers zijn gepakt, ik ben klaar voor een groote reis, en 't is mij onverschillig wanneer ik vertrek.’

Toch bleef hij nog aandringen; hij smeekte mij, mij nog eens te bedenken, ik moest niet goed bij 't hoofd zijn en ik zou hem morgen dankbaar zijn, dat hij mij nog naar de kerk gesleept had. Terwijl hij sprak ging de minuutwijzer van de pendule langzaam vooruit. Het was nu twaalf uur. Mary zou nu in de kerk zijn. Haar straf was reeds begonnen - en de mijne! Het was haast zwaarder dan ik dragen kon.

‘Het is nog niet te laat,’ drong Jeffreys aan. ‘Ik zal wel excuses maken; je was niet wel of je bent flauwgevallen.’

‘Het is wel te laat,’ sprak ik, en terwijl ik dat zei, hoorde ik vreeselijk bellen. Zou dat nu kolonel Hildred al zijn?

Een oogenblik later diende de knecht ‘Mejuffrouw Marion Hildred’ aan.

Zij kwam binnensnellen in haar toilet als bruidsmeisje, een beeldig wit japonnetje en een prachtigen hoed. Staande, staarden wij haar aan. Jeffreys en zij hadden elkaar nooit ontmoet, maar zij wendde zich tot hem en vroeg: ‘Wilt u ons een oogenblik alleen laten?’

Jeffreys verwijderde zich en sloot zachtjes de deur.

Ik begreep niet wat zij kwam doen, en dan zoo vroeg; bijna vóór de bruid tijd had gehad om te begrijpen dat de bruîgom haar liet wachten.

‘Nu weet ik, waarom je er al dien tijd zoo ongelukkig uitzag,’ zei Marion Hildred. ‘Hoe het kwam dat je iederen dag magerder en bleeker werd. Ik heb het den geheelen tijd reeds gedacht, want ge waart *zijn* vriend. ‘Ik weet, dat het een wraakoefening tegenover Mary is. Zij wacht nu op je, vol verwondering. Ik sloop weg. Vader zal komen of iemand zenden om te vragen of ge ziek bent - want aan iets anders zal zij niet denken. Niemand weet dat ik nu hier ben. Ben je niet van plan naar de kerk te gaan?’

‘Neen!’

‘Hebt je haar dan volstrekt niet liefgehad?’

‘Goede hemel, of ik haar liefheb!’

Plotseling brak het meisje in hartstochtelijk snikken uit en riep: ‘Ga dan naar haar toe, ga dan. Ik zeg je, dat ze onschuldig is. Ik heb het gedaan. Zij dacht - en zij denkt nog - dat hij genoeg van haar had. Wel schreef zij den brief, maar niet aan *hem.* Het was een brief, gebruikt bij een comedie-voorstelling. Wij gaven liefhebberij-voorstellingen in Calcutta, kort voordat vader uit den dienst ging en wij hier op Greylands kwamen wonen. Mary werd, als heldin, verondersteld dien brief aan den held te zenden. Hij moest hem op het tooneel hardop voorlezen, daarom schreef zij hem woord voor woord uit om hem de moeite van het uit het hoofd leeren te besparen. Lang nadat wij hier kwamen vond ik dien brief bij andere zaken, die wij voor het tooneel gebruikten, en - en - ik hield zooveel van Hugh, zoodat ik niet kon verdragen dat hij met Mary trouwde, hoewel hij om mij nooit iets gaf. Ik las den brief nog eens, en toen kwam het denkbeeld bij mij op, om hem van uit Schwalbach, waar Mary en ik verblijf hielden, aan Hugh te zenden. Het ging zoo gemakkelijk; het was haar schrift, geen datum of naam bovenaan, alleen ‘Waarde Vriend’; hij maakte aan iederen omgang voorgoed een eind, daar zij er in verzocht haar niet meer te bezoeken of zelfs te schrijven.

‘Toen hij hem ontvangen had, ging hij ten oorlog en werd gedood. Ik heb genoeg geleden om voor mijn zonde te boeten. En de arme Mary - zij heeft het nooit begrepen. Zij dacht, dat hij haar moe was en naar Zuid-Afrika gegaan was om van haar af te zijn. Het zou nu al te wreed zijn, als gij ook elkaar door mijn schuld moest verliezen. Ik zweer dat het de waarheid is. Wilt gij nu naar haar toe gaan?’

Ik weet niet wat ik antwoordde, maar binnen tien minuten was ik gekleed en met Jeffreys in de kerk.

Het orgel speelde Mendelssohn's ‘Hochzeitsmarsch’. Niemand heeft ooit geweten, dat de bruid had moeten wachten.

In het land der Middernachtzon.
Met illustratiën.

Het land der Middernachtzon!

Heden ten dage is het evengoed het ideaal land der reizigers geworden als het vroeger het zuiden van Italië en de blauwe oppervlakte

LAPLANDSCHE FAMILIE IN DE NABIJHEID VAN TROMSÖ.

der door de zon beschenen Middellandsche zee was. Nu het Zuiden zoo lang de voorkeur genoten heeft, moet ook het Noorden eens aan de beurt komen. Hetzelfde Noorden, bij welks naam alleen men al reeds een huivering te voorschijn riep, dat hetzelfde beduidde als een woestenij van schrikaanjagende leegte en leelijkheid. Eerst heeft de Noordsche litteratuur gesproken en Europa tot toeluisteren gedwongen, toen kwamen de eerste Noordsche reizen van den keizer van Duitschland en nu is het 'ijzige' Noorden een land geworden waarheen men pleiziertochtjes maakt.

Eenigen tijd geleden maakten Noorweegsche studenten plannen voor een uitstapje naar de fabelachtige wereld der middernachtzon. Een van hen verhaalt:

'Met 150 studenten waren wij aan boord van de kleine stoomboot, waarmeê wij van Drontheim uit de reis begonnen. Wij waren zoo op de kleine stoomboot op elkaar gepakt, dat niemand zich verroeren kon. Maar onze opgeruimdheid en het goede weer deden ons over dit kleine ongemak heen zien.

'Een ongekende menigte witte meeuwen vergezelde onze boot, en wij beschouwden hen als boden des geluks. Na afloop van de reis konden wij dan ook verklaren, dat zij het werkelijk geweest waren.

“'Zwartisen' (het zwarte ijs) was een van de eerste wonderen, die we zagen. Het eeuwige ijs en de eeuwige sneeuw! Heel dicht naderde ons schip de reusachtige massa's, dikwijls ook legden we aan, om den waaghalzen onder ons troepje gelegenheid tot het beklimmen der gletschers te geven. Zwartisen is iets wonderbaarlijks! Ingesloten door zwarte rotsen, schittert het in de stralen der zon en werpt heldere lichteffecten uit....

'Onder de Lofodden-eilanden zijn er landschappen van bizondere schoonheid. Hoe heerlijk is hier de natuur in haar alles overweldigende grootheid.

'De zeldzame vormen, kleuren, het rood der rotsen, het

blauw der zee, dat alles vormt met elkaar een prachtige harmonie van tinten. Daarom zoeken ook de schilders sedert langen tijd deze heerlijke plaatsen op.

'Ons eerste station was Diggersmulen, van waaruit men een prachtig uitzicht heeft op het 'Keizer-Panorama', zoo genoemd omdat keizer Wilhelm deze plaais zoo bizonder mooi vindt, en haar daarom ook meermalen liet schilderen. En inderdaad, het is ook prachtig om te zien. De toppen der rotsen met sneeuw bedekt, daaronder de groene planten en dat alles omringd door de blauwe zee.

'Van hier uit gleed ons schip in het heerlijke Troldfjord, dat omgeven is door de grillige punten der rotsen, die van verre gezien een zeldzaam grootsch schouwspel opleveren. De sneeuw daalt zeer diep af en vereenigt zich beneden aan den oever met den rijken plantengroei. Het is een tafereel vol origineele schoonheid, en men moet bekennen dat het fjord niet ten onrechte den naam draagt van 'overweldigend'.

'Toen onze boot het fjord verliet, neigde de zon reeds ten ondergang en wierp roode en violette stralen van zich af, zoodat het een genot voor de oogen was.

'Maar op reis is het geluk zeer afwisselend. Toen wij naar Tromsö gingen was de hemel somber geworden en hing vol wolken. Maar Tromsö

DE STUDENTEN OP DEN RUG VAN EEN DOODEN WALVISCH.

zelf is een alleraardigste stad; het is door steile bergen voor stormen behoed en het heeft een goede haven. Men noemt het 'het Parijs van het Noorden'.

'Een groote menigte menschen was bij onze aankomst op het strand tezamengestroomd; de stad was versierd en na een officieele ontvangst werd een feest gegeven, na afloop waarvan wij de reis naar het Noorden voortzetten.

'De nachten werden steeds helderder en het verschil tusschen dag en nacht geringer. Tenslotte wisten wij niet of het middag of middernacht was, als de klok twaalf sloeg. De anekdote van den Noorweegschen haan kwam ons plotseling niet ongeloofelijk voor. Men vertelt namelijk, dat een Deensch schipper een haan aan boord had, die bij den aanblik der middernachtzon zoo confuus werd, dat hij begon te kraaien....

'Bij Rolsö is een station voor walvischvangers, wiens eigenaar ons uitnoodigde zijn bezittingen in oogenschouw te nemen. Er lagen vier walvisschen als machtige tropeeën. Wij klauterden op een der vreeselijke monsters en maakten er een wandeling op. Maar welk een vreeselijk onaangename geuren verspreidden die dieren; het geheele mooie fjord was ervan vervuld.

'Een landelijk feest, ter onzer eere gegeven, moest tot troost dienen voor deze kleine onaangenaamheden onderweg, en na een massa champagne gedronken te hebben, zetten wij onze reis voort.

.... ‘Na een somberen nacht ontwaakten wij in de IJszee. De zon straalde en de lucht was warm.

‘Er was geen windje aan de lucht. Kalm en als een zilveren spiegel lag de zee daar. De dag was stil en ging voorbij in een zoet, droomerig nietsdoen. 's Avonds keerden wij naar Badsi terug. Toen wij na afloop van een feest, dat ons aangeboden was, ons weer inscheepten, bestraalde de middernachtzon ons met haar zacht maar toch zoo helder licht. Hemel en aarde verschenen in tooverachtigen glans, en het was of de natuur in een fata-morgana was veranderd. Een feeënsprookje van licht en water vertoonde zich aan onze blikken, een onvergetelijk schoon gezicht. De zee scheen in een gouden spiegel veranderd, geheel overgoten met rossig licht.

‘Nog eenmaal genoten wij dienzelfden aanblik, en wel in de haven van Hammerfest, de noordelijkste stad der wereld. Niemand ging van dek en den geheelen nacht door weerklonk de boot van uitroepen van bewondering. Toen namen wij over Vesternalen en de snel tot bloei gerakende stad Narvite den terugtocht naar Drontheim aan, het gemoed vol van de wonderen, die wij met verbazing aanschouwd hadden, en die niemand vergeet, die ooit het geluk had ze te zien.

Mijn lieveling
door Cornelia de Lange.

O! het was zulk een allerliefste jongen, zoo'n bengel! Lastig kon hij wel eens wezen, en guitestreken haalde hij genoeg uit; maar dat was de levenslust en de gezondheid, die zich toch op de een of andere wijze moest uiten. Hij had een paar ondeugende, bruine kijkers, zwart haar, dat altijd in de war zat, een vriendelijk jongensgezicht en eene vlugge gestalte.

Zijne ouders woonden naast mij; ik zag dus mijn kleinen Tom dagelijks; eerst in gezelschap van de kindermeid en later met zijne schoolkameraden. Hoe vriendelijk klonk het ‘Goedenmorgen, tante Trude!’, dat hij mij toeriep vóór hij met zijne makkers naar school holde; en hoe prettig vond ik het, als hij in zijne vrije uren kwam aanwippen, om mij van zijne heldenfeiten te vertellen, terwijl de opgewondenheid hem uit de heldere oogen straalde. Hij vocht tienmaal per dag en had ééne groote illusie: soldaat worden! Dat was het heerlijkste wat hij bedenken kon, zoo met de sabel in de vuist er op los gaan en dan met roem beladen thuiskomen uit den oorlog, die er natuurlijk ten zijnen behoeve moest uitbreken.

Gelukkig was er geen bezwaar tegen zijn hartewensch en zag ik op zekeren dag mijn jongen reisvaardig binnentreden, vol moed en gereed om zijne militaire loopbaan te beginnen.

Het was mij o zoo stil, toen hij weg was; ik miste dagelijks zijn vroolijken lach en hartelijke omhelzing. Hoe telde ik de weken, die er moesten verloopen, vóór hij de eerste maal met verlof kon komen. Hoe spoedig waren die enkele dagen om, en hoe lang duurde het dan weer eer hij terugkwam!

Zoo verliepen de jaren, tot op zekeren dag de heuglijke tijding kwam, dat Tom officier was geworden. Dat was een vreugde! De nieuwbakken officier, die kort na het telegram zelf kwam, werd van alle kanten toegejuicht en was zelf niet het minst gelukkig. Hoe goed stond hem de nieuwe uniform en wat wekte hij een opzien in de kleine plaats onzer inwoning! Zijn eerste bezoek gold natuurlijk mij; en toen de kranige verschijning daar als vanouds kwam aanzetten, mij, trots zijne officiersuniform, om den hals viel en

mij ‘zijne lieve tante Trude’ noemde, toen doortintelde mij een warm gevoel. Ik had mijn hoekje in zijn hart nog behouden en was er gelukkig mede.

Kort na dien tijd trof Tom een zware slag: hij verloor zijne moeder. Toen zijn chef hem, na het dringende telegram, dadelijk verlof gaf, kwam hij nog juist bijtijds om hare laatste woorden te hooren, haar laatsten blik op te vangen. Mijn arme jongen! dat eerste verlies voelde hij diep. Langen tijd bleef hij stil en neerslachtig; ik zag dikwijls hoe zijn blik dwaalde naar moeders ledige plaats en vroeg maar niet waar hij zoo menigmaal heensloop, om terug te keeren met dien ernstigen trek op het voorhoofd, die van den jongen plotseling een man had gemaakt.

Over dit alles zijn reeds eenige jaren heengegaan. Verleden jaar logeerde ik in de stad, waar Tom in garnizoen lag, en zag hem natuurlijk dikwijls.

Op zekeren morgen hoorde ik weer zijn veerkrachtigen tred op de trap. Het welbekende gelaat keek om het hoekje van de deur; maar het straalde zóó van geluk, dat ik haast niets behoefde te vragen. Ik wist het immers, dat Tom te diep had gekeken in een paar blauwe meisjesoogen, en ik

GEZICHT OP DE STAD HAMMERFEST.

zag, reeds vóór hij het vertelde, dat hij de gewichtige vraag gedaan en een gunstig antwoord gekregen had. Ik wist, dat er twee gelukkige menschen meer op de wereld waren! Wel kreeg ik, toen ik na zijn vertrek er over zat te peinzen, een oogenblik een gevoel van verlatenheid. Het kostte mij eerst wat moeite om te wennen aan de gedachte, dat ik hem af moest staan. Maar lang kon dat gevoel niet duren; ik mocht immers niet zelfzuchtig wezen en maakte daarom gaarne plaats voor het lieve blondkopje, dat mijn Tom gelukkig zou maken.

* * *

Nu zit ik te schrijven in het kleine, aardige huisje, waar Tom zijn vrouwtje hoopt binnen te leiden. Aan mij werd de eeretaak opgedragen, om het in orde te maken. Tante Trude's hand heeft de meubelen geplaatst en de bloemen gezaaid, die zij hoopt, dat rijkelijk voor hen zullen bloeien.

Sedert kort is de Lente gekomen; de eerste groene blaadjes vertoonen zich reeds en een koor van vogels zingt in de takken. Morgen, als de zon vroolijk schijnt en alles zich verheugt over den schoonsten tijd van het jaar, dan zal ook hun schoonste levenstijd beginnen.

Morgen zal het verbond gesloten worden, dat hen levenslang gelukkig of ongelukkig kan maken; morgen zullen zij trouwen, en dan.... God zegene hen beiden!

De laatste vergadering.
Comische schets of klucht in één bedrijf,
door M. de Vries.
(*Vervolg en slot van blz.* 399.)

Mevr. VOORDERMAN.
Dames, we zijn weer aan het afdwalen! Het was enkel mijn bedoeling, het groote verschil te doen uitkomen tusschen juffrouw Van der Strient, al kan ik sommige onbillijke eischen niet goedkeuren...

Juffr. V.D. STRIENT

(terzijde).

Aan dat standbeeld wil ze maar niet!

Mevr. VOORDERMAN.
... en het gewezen lid van onze vereeniging, Clara van Eemeren. Hier

(wijst naar juffrouw Van der Strient)

enkel ijver en toewijding, ginds onstandvastigheid en - juffrouw Van der Strient vergeve me, dat ik me in dat opzicht niet met haar meening kan vereenigen - algeheel gebrek aan volharding.

In alle tijden heeft elke hervormer tegenwerking en smaad ondervonden, maar men moet in zulke zaken doorzetten, al zou de onderste steen boven komen, en daarbij vasthouden

(wijst op de statuten)

aan de aangenomen stelregelen.

'Sta pal!' zoo luidt het eerste onzer twaalf deviezen, daarop volgen: 'Roei uit!' en 'Tast aan!' doch het is op 'Tast aan', dat ik in deze inzonderheid de aandacht wensch te vestigen. Daar dat 'Tast aan' eigenlijk het eenige motief mag heeten, waarom deze vergadering belegd is en de dames Tegelenberg en Hoogenoord

(knikt naar die zijde)

uitgenoodigd zijn, die bij te wonen

(drinkt eens uit haar kopje en gaat dan voort, zich daarbij tot de twee genoodigden wendende)

: Voor oningewijden, lieve dames, is het precies, alsof wij ons tweede en derde devies in verkeerde volgorde geplaatst hebben. Eerst uitroeien en dan aantasten, op het eerste gehoor klinkt het wat vreemd. Toch is het wel degelijk goed bedoeld; de zinnen voluit geschreven luiden: 'Uw doel

zij het kwaad uit te roeien. Tast het daartoe aan in den wortel.'

Juffr. v.d. Strient.
Het ding is verdraaid goed op pooten gezet!

(slaat zich op de borst)

. *Ik* gedaan!

(wijst met een knipoogje op Caroline en Emie)

. 'k Wou er die sub-commissiën bij hebben, begrijp je!

Mevr. Voorderman

(verontwaardigd).

Als u nu den koster vooruit gaat zingen!

Mevr. Blingerink

(onnoozel en verwonderd tot mevrouw Voorderman).

De koster?... Ik dacht, dat u de presidente was!

Juffr. v.d. Strient

(met een handbeweging tot mevrouw Voorderman).

Allo! zeur... zing maar door!

Mevr. Meerhoven

(terzijde en terwijl ze op de klok of op haar horloge kijkt).

Op die manier ben ik om halfelf niet thuis, dat staat als een paal boven water!

Mevr. Voorderman

(nog een woedenden blik werpende op juffrouw Van der Strient).

Voor het uitroeien van het reeds gevorderde kwaad zijn wij ouderen de aangewezen personen, daarvoor moeten wij met onverbiddelijke strengheid onzen invloed doen gelden. Voor het aantasten in den wortel hebben wij echter andere krachten noodig.

Caroline Tegelenberg.
Mag ik vragen met welk kwaad we hier eigenlijk te doen hebben?

Mevr. Voorderman

(verwonderd).

Maar juffrouw Tegelenberg! wat moet iedere vrouw altijd weer in de mannen hinderen? Welke dingen bijvoorbeeld hinderen u in uw galant, zelfs zonder dat u onze statuten gelezen hebt?

CAROLINE

(ten hoogste verbaasd).

Mij?... Er hindert mij totaal niets in hem!

Mevr. VOORDERMAN

(slaat de handen in elkaar).

Welk een verblinding!

(Tot Caroline)

: Dan mag men u gelukwenschen, want dat is een lot uit de loterij! Uw galant rookt dus niet, gebruikt geen drank en bezigt geen ruwe woorden!

CAROLINE.
Met uw verlof, ik houd me overtuigd, dat hij dat alles op zijn tijd wèl doet!

Mevr. VOORDERMAN.
En u wiegt uzelf in slaap met dat ‘op zijn tijd’ en vergeet, dat juist in het *gebruik* het *misbruik* verscholen ligt en dat, wat u als jonge vrouw al dadelijk onaangenaam zou zijn, in de gevolgen zelfs noodlottig worden kan!

(Wendt zich tot Emie)

. En u? Hebt u tegen de mannelijke leden van uw gezin ook geen enkele grief?

EMIE

(nadenkend).

Papa is tot nog toe precies zooals hij wezen moet. Bob kon een beetje beleefder tegen *mij* zijn.

Juffr. V.D. STRIENT

(terzijde een vuist makende).

Die Bob zou ik wel eens eventjes!...

Mevr. VOORDERMAN

(knikt goedkeurend naar Emie).

Hier is een weinig meer bewustzijn.

(Tot Emie zelf)

: Het daar door u genoemde kwaad behoort op onze lijst tot de vijfde soort: Nonchalance-Onverschilligheid.

Mevr. MEERHOVEN.

Pardon, tot de zesde! Eerst hebben we de drie zooeven door u genoemden: Rooken, Drankgebruik en Het bezigen van ruwe woorden en uitdrukkingen. Vervolgens krijgen we: Verkwisting voor zichzelf en de daarmede bijna altijd gepaard gaande gierigheid voor de vrouwelijke leden van het gezin...

Juffr. V.D. STRIENT.

Behalve voor de meid; daar mogen wij een man zoo gierig voor aten zijn, als hij maar wil!

Mevr. VOORDERMAN

(knikt goedkeurend).

Daar zullen we nog een supplementje voor maken!

Mevr. MEERHOVEN

(lacht en vervolgt met nadruk)

...en ten vijfde: Spelen. Dat nummer vergat u geheel!

Mevr. VOORDERMAN.

En u vergeet, dat we het woord spelen, met de vijf er bij, tusschen twee haakjes hebben geplaatst, omdat de mannen bijna uitsluitend zich buitenshuis aan die zonde schuldig maken...

Mevr. BLINGERINK

(terzijde).

Nou, dat is niet waar, want mijn man en Kareltje ganzenborden juist nooit anders, dan in ons eigen huis!

Mevr. VOORDERMAN.

... Hoe zou het ons dus mogelijk zijn, daar een oog op te houden? Je kunt probeeren pressie uit te oefenen, je kunt zien wat je door aanhoudend op het onderwerp te tamboereeren bewerken kunt...

Juffr. V.D. STRIENT

(terzijde).

Natuurlijk, dat hij, als hij een beetje kerel is, al heel gauw het huis uitvliegt en er in geen dagen weer inkomt!

Mevr. VOORDERMAN.

... Maar als je een man geen feiten voor oogen kunt stellen, als je - de dames vergeven me, dat ik me wat platter uitdruk - hem zijn overtredingen niet onder den neus kunt duwen, richt je weinig uit! Daarom hebben wij spelen tusschen twee en het redelijke gelaten en stel *ik*, al staat er een 6 bij, dat Nonchalance-Onverschilligheid tot de vijfde soort behoort.

Mevr. MEERHOVEN

(ironisch).

Het zij zoo!

Mevr. VOORDERMAN

(zich tot Emie wendende).

Met die Nonchalance-Onverschilligheid van uw broer zijn we op het oogenblik precies, waar we wezen moeten! Uw broer is uw broer, nietwaar?

(Emie staart haar verbluft aan, kijkt daarna hulpeloos rond en weet blijkbaar niet, wat ze zal antwoorden.)

Juffr. V.D. STRIENT

(verontwaardigd).

Wel lieve hemel, mevrouw! wie wou hij anders wezen? Ga nu toch dat onschuldige schaap,... eh... eh... die jonge dame, geen dingen in het hoofd praten, die er niet in thuis hooren!

Mevr. VOORDERMAN.
Als u me uit laat spreken, komen we er vanzelf. Ik wilde slechts doen uitkomen, dat die broer waarschijnlijk zoowat van denzelfden leeftijd is als de juffrouw en nog onder geen ander vrouwelijk toezicht staat, dan dat van zijn moeder en zuster.

Juffr. V.D. STRIENT

(terzijde).

Als die zuster niet zoo'n engel was, zou het al toezicht genoeg zijn, dunkt me!

(kijkt naar Emie en werpt haar een kushand toe. Emie maakt een beweging van schrik en wendt het hoofd af.)

Mevr. VOORDERMAN.
Zooals ik reeds zeide: voor het uitroeien van het reeds gevorderde kwaad zijn wij ouderen de aangewezen personen, alzoo heeft uw mama reeds werk genoeg aan uw papa.

Mevr. BLINGERINK.
Nou! dat zal waar zijn; als je zelf een man hebt, weet je daar alles van! Zes-en-zestig, zeven-en-zestig...

EMIE

(verontwaardigd).

Maar ik heb immers al gezegd, dat papa tot nog toe zoo goed is, als hij maar wezen kan! Als hij zich maar niet inlaat met die nieuwe vereeniging, zegt ma....

(Mevrouw Meerhoven geeft haar een wenk en Emie zwijgt verlegen.)

Mevr. VOORDERMAN

zoetsappig, terwijl ze zeer merkbaar er reeds naar verlangd heeft, dat Emie uitgesproken zal hebben).

Als het niet heel onbeleefd was, lieve, en het ook in onze statuten niet ten strengste was verboden, zou ik u al in de rede gevallen zijn. Zei ik niet al tweemaal zeer duidelijk, dat, zoolang uw mama er is, u met uw papa niet te maken hebt? Uw taak ligt bij uw broer, en door met een broer, of

(zich tot Caroline Tegelenberg wendende)

met een galant te beginnen, wordt het kwaad in den wortel aangetast en worden tevens onze jonge dames als het ware geschoold!

Mevr. MEERHOVEN

(ironisch).

Zoodat zij later, als ons comité haar zegenenden invloed zal hebben doen gelden en de heeren uit den beschaafden stand tot een staat van volmaaktheid gekomen zijn, bij een eventueel sporadisch geval van het kwaad in den wortel, of een buitengewoon hardnekkig van het reeds gevorderde, weten wat haar te doen staat!

Mevr. VOORDERMAN.

Mijn bedoeling was meer geschoold, of anders gezegd: opgeleid en in staat gesteld, om zoolang wij nog niet geheel overwonnen hebben, met vrucht werkzaam te kunnen zijn. En zoo is niet alleen voor de bestrijding zelve, maar ook voor het *leeren* bestrijden, de vorming van sub-commissiën - juffrouw Van der Strient heeft een poosje geleden me dat woord reeds uit den mond genomen - bepaald een vereischte.

Juffr. V.D. STRIENT

(knikt zoo hard ze kan).

Dat zal waar zijn! Men kon het in dit geval nog beter doen zonder hoofdcommissie, dan zonder sub-commissiën! Leve de sub-com-

missiën! Daar gaan ze!

(neemt een slok uit haar kopje, maakt een beweging van afschuw en zegt terzijde)

: Ba! hoe kon ik ook zoo dom zijn!

(luid terwijl ze naar haar keel grijpt)

: Ik wist het wel, veel te sterk; het werkt tot op mijn maag! Voor drie dagen in de war!

Mevr. VOORDERMAN

(werpt een donkeren blik naar haar).

Als u met uw wel wat erg geestdriftige uitingen klaar bent, heb ik nog op te merken, dat door het kwaad in den wortel aan te tasten en de jongelui vóór het huwelijk te trainen, de vrouwen later gevrijwaard zullen zijn, voor de ergerlijke en treurige dingen, waarop onze welmeenende pogingen thans bij het reeds gevorderde kwaad somtijds stuiten.

Mevr. MEERHOVEN.
O, u meent van glazen thee over den vloer gooien, zooals weleens gebeurd is, ingevolge artikel 3258 onzer statuten, dat luidt: ‘Behoud zoo noodig den schijn, mannen zijn dikwijls gelijk aan kinderen.’ Of met voordacht het heele huis onderrooken, zooals die heer deed, wiens vrouw artikel 2973 indachtig: ‘Neem de oorzaak weg,’ de sigaren in de linnenkast had gesloten en het rookkamertje voor provisiekamer had ingericht.

Of hadt u het oog op wat haast nog erger is, de menigvuldig voorgekomen gevallen, waarin de man, als zijn vrouw met een onzer voorschriften voor den dag kwam, zich bijna een ongeluk heeft gelachen en de vrouw van ergernis het op de zenuwen kreeg?

Juffr. V.D. STRIENT.
Die lamme kerels maken altijd, dat je het op je zenuwen krijgt!

Mevr. VOORDERMAN.
Juffrouw Van der Strient, mag ik u verzoeken u een weinig te matigen? In uw grooten ijver zijn uw uitdrukkingen soms wel een beetje...

(zoekt naar het rechte woord)

... nu ja! niet geheel, zooals ze moesten zijn, waardoor ze

(wijst met het hoofd naar Caroline en Emie)

op oningewijden wel eens een verkeerden indruk konden maken.

Juffr. V.D. STRIENT

(verontwaardigd).

Een verkeerden indruk, mijn woorden? Het is maar wat u een verkeerden indruk noemt! Toen er voorgesteld werd in onze statuten het artikel op te nemen: 'Neem de oorzaak weg,' zei ik: Precies! Zoo moet bijvoorbeeld elk lid van onze vereeniging een zekere hoeveelheid sigaren en cognac voor haar rekening nemen en dat, in den kortst mogelijken tijd, langs den natuurlijken weg doen verdwijnen. Want zoolang daar nog iets van voorradig is, werken we met de daarop betrekking hebbende artikelen niets uit! Maar dat kon niet en zou niet! Hoe kon ik zùlke dingen voorstellen, welk een indruk moest dàt maken? Wij hadden slechts het artikel te stellen en verder moest de opvatting overgelaten worden aan het goede begrip van de leden. Nou! dat goede begrip hebben we gezien bij dat stomme...

(kijkt met schrik naar Caroline en Emie)

... bij die dame, die de sigaren in de linnenkast ging sluiten en wat er nog meer is gebeurd!

Mevr. VOORDERMAN

(fronst het voorhoofd).

Ons twaalfde devies luidt: 'Voorwaarts zij ons doel!' dus zullen wij ons niet verdiepen in beschouwingen van datgene wat achter ons ligt. Wij zijn thans bezig met de vorming van sub-commissiën, en na de zaak voldoende toegelicht te hebben, vraag ik daartoe allereerst den steun en de medewerking van de dames Tegelenberg en Hoogenoord.

Voor het geval zij zich nog geen volledig begrip kunnen vormen van onze wijze van werken, noodigen wij haar uit, ook onze eerstvolgende vergadering te komen bijwonen.

Juffrouw V.D. STRIENT.

En nog zooveel andere oningewijde dames mede te brengen, als zij verkiezen. Hoe meer hoe liever, en hoe jonger hoe liever!

Mevr. BLINGERINK

(terzijde).

Goed, dat ik het weet, dan kan *ik* kleine Sien meebrengen; die is toch al zoo jong als het kan!

Mevr. VOORDERMAN

(beleedigd).

Juffrouw Van der Strient, die inmenging!

(Tot Caroline en Emie)

: Van onze hulp en voorlichting kunnen de dames zich overtuigd houden en mocht *ik* in het bijzonder u van dienst kunnen zijn....

Juffr. V.D. STRIENT.

Of *ik!*

Mevr. VOORDERMAN.
Dan hebt u slechts over me te beschikken!

Juffr. V.D. STRIENT.
En over mij!

Mevr. VOORDERMAN.
Juffrouw Van der Strient, u is van avond....

Juffr. V.D. STRIENT.
Waarschijnlijk hier voor op één na den laatsten keer, want zoodra de sub-commissiën gevormd zijn, ga ik over. *Hier* heb ik het standbeeld verdiend, *daar* kan ik met mijn ondervinding presidente worden. En al was dat niet zoo, ik zal me daar in elk geval veel beter op mijn plaats gevoelen, dan hier onder niets dan getrouwde vrouwen!

Mevr. MEERHOVEN

(lachende).

Dat kan ik me begrijpen! In uw geval zou ik het zelfs niet eens aangenaam vinden, al waren de dames maar geëngageerd!

Mevr. VOORDERMAN

(tot Caroline en Emie).

In het belang van de zaak, moet ik u om een spoedig antwoord verzoeken.

CAROLINE.
Ik ben bereid u terstond te antwoorden.

EMIE.
Ik ook!

Mevr. VOORDERMAN

(met een zoetsappig lachje).

Ja, lieve dames, dat verwachtte ik wel!

(Tot Caroline, die haar hand op de statuten heeft gelegd)

: Zweren is hier onnoodig, juffrouw Tegelenberg, wij gelooven u op uw woord. U begrijpt wel, toen ik u uitnoodigde, ging ik niet te werk zonder oordeel des onderscheids!

CAROLINE TEGELENBERG

(schuift de statuten naar haar toe).

Ik moet u bedanken voor de onderscheiding, maar ik krijg mijn echtgenoot liever ongetraind!

EMIE HOOGENOORD

(schuift eveneens de statuten weg).

En ik word liever niet geschoold!

(Beiden staan op.)

Juffr. v.d. Strient

(staat ook op).

Hoera! daar gaan ze!

(Neemt haar kopje, maar bedenkt zich en zet het schielijk weer negr.)

(Mevr. Meerhoven lacht.)

Mevr. Voorderman

(onthutst).

Dames, hoe heb ik het, wat meent u eigenlijk?

Juffr. v.d. Strient

(triomfantelijk).

Dat ze er den brui van geven, natuurlijk! En ik nu ook! Geen sub-commissiën, ik geen lid meer van de hoofdcommissie!

(Gemaakt bedeesd)

: Nu juffrouw Van Eemeren weg is, ik alleen als jong meisje onder al die getrouwde vrouwen!

Mevr. Voorderman

(ironisch).

O! wat dat betreft!....

(Terzijde)

: Een groote opruiming!

(Luid)

: Maar het standbeeld, hoe moet het dáár nu mee?

Juffr. v.d. Strient.
Geen dwazer mensch dan hij, die zijn dwalingen niet wil bekennen! Bij nader inzien vind ik, dat u gelijk hebt; dat standbeeld komt *u* toe, en als u zoo voortgaat, krijgt u het ook! Een goed groot en op een mooi plaatsje!

(Terzijde)

: Voor zedelijken moord!

(Luid)

: Ik zal het zonder een schijn of schaduw van afgunst eens komen bekijken, op de gruwelkamer!

Mevr. VOORDERMAN

(die inmiddels ook opgestaan is, evenals de dames Meerhoven en Blingerink, de laatste met haar werk in de hand).

Hemel! wat meent dat mensch? Eau de co... logne

(wankelt en valt op haar stoel)

.

Mevr. BLINGERINK

(teuterig).

O hier! Goed, dat ik het meegebracht heb, dat is nou de tweede keer al van avond! O nee! de derde. Eerst voor juffrouw Van der Strient, toen voor den stoel en nou weer voor mevrouw Voorderman!... Die akelige stop wil er niet af!

Mevr. MEERHOVEN

(neemt mevrouw Blingerink de flacon uit de handen).

O, geef maar hier; ik kan het er evengoed zóó mee doen!

(Terzijde tot juffrouw Van der Strient)

: Anders zijn het immers altijd de *mannen*, die maken, dat de dames het op de zenuwen krijgen?

(Zeer luid)

: Het wordt hoog tijd, dat ik weg kom, kwartier vóór tienen al!

Mevr. VOORDERMAN

(schielijk uit haar liggende houding oprijzende).

Dank u, het wordt al beter! Ik heb dat meer, dat ik dingen hoor, die er niet te hooren zijn, of op een anderen keer, dat ik ze niet hoor, die er wel te hooren zijn.

Mevr. MEERHOVEN

(ironisch).

Een gevaarlijke kwaal!

Juffr. V.D. STRIENT.
En tevens een gemakkelijke!

(Caroline Tegelenberg en Emie Hoogenoord maken aanstalten om te vertrekken.)

CAROLINE

(tot mevrouw Meerhoven).

Het wordt onze tijd ook!

Juffr. V.D. STRIENT

(tot Caroline en Emie).

Een oogenblik nog alstublieft!

(Terzijde en terwijl ze op Emie wijst)

: Ik breng dat aardige kind thuis, het ga zoo het er gaat!

(Luid)

: Ikzelf was al weg geweest als artikel 1146 of 9012 - dat weet ik zoo precies niet! - van het reglement niet luidde: ‘In het belang van de geheimhouding is het verboden, om, - zelfs bij ontslag nemen of krijgen, - staande de vergadering het lokaal te verlaten.’

CAROLINE.
Dat slaat op de leden of gewezen leden!

EMIE.
En al deed het dat niet, ging ik toch. In het reglement bij ons thuis luidt het, dat wij op tijd tehuis moeten zijn. Wij hebben allen een goed voorbeeld te geven voor Bob, zegt papa.

(Zij groeten en keeren zich om, om te vertrekken. Juffrouw Van der Strient volgt ze en steekt haar hand door Emie's arm; met een gil rukt Emie zich los en snelt weg. Caroline gaat ook.)

Mevr. MEERHOVEN

(terwijl ze juffrouw Van der Strient terughaalt).

Als gewezen lid hebt u gedurende deze vergadering immers nog mede aan te hooren, wat ik te zeggen heb?

Juffr V.D. STRIENT

(terzijde, terwijl ze onverschillig de schouders ophaalt).

Nou dat buitenkansje om 'r naar huis te brengen, toch verkeken is, kan het me niet schelen, of ik nog een minuut of wat in dezen rosmolen blijf!

Mevr. MEERHOVEN

(tot mevrouw Voorderman).

Ik neem mijn ontslag als penningmeesteresse en tevens als lid van de vereeniging ‘Het kopje thee’, op grond, dat mijn man en ik overeengekomen zijn, zonder eenig lidmaatschap van welke vereeniging ook, zelf toe te zien op onze gebreken en zoo noodig wederkeerig elkander de oogen te openen, - om Clara van Eemeren's woorden te gebruiken, - voor kleine aanwensels en hebbelijkheden. Te voorkomen alzoo, dat het kleine kwaad groot wordt en ons levensgeluk verwoest. Maar nu moet ik weg, want het is op slag van tienen en mijn man zal zoo aanstonds terug zijn, van de tweede voorloopige vergadering van ‘'n Warm grogje’, de benaming waaronder men een vereeniging wenscht op te richten, tot zedelijke verbetering van *dames* uit den beschaafden stand.

(Juffrouw Van der Strient slaat de handen in elkaar en maakt eenige grimassen.)

Mevr. VOORDERMAN

(bevig ontsteld tot mevrouw Meerhoven).

Hebben we dat aan u te danken, mevrouw? U hebt alzoo uit de school geklapt; het zegel van geheimhouding geschonden! Want hoe zou het anders bij onze voorzorgen in 's hemelsnaam mogelijk wezen, dat er iets uitgelekt was! En nu de zaak aan den gang is, trekt u uzelf laf terug, evenals uw echtgenoot dat daar ginds zal doen! Ons ‘Sta pal!’ heeft voor u dus geen beteekenis, evenmin als uw belofte van geheimhouding dat had!

Mevr. MEERHOVEN

(heel bedaard).

Wat dat laatste betreft, moet ik u doen opmerken, dat mijn echtgenoot en ik in het begin van ons huwelijk, dus reeds vóór de oprichting van uw vereeniging, wederkeerig de belofte hebben afgelegd, geen geheimen voor elkander te zullen hebben. Verder laat ik het in het midden, of ik er al of niet schuld aan heb, dat de geheimen van ‘Het kopje thee’ zijn uitgelekt en dientengevolge ‘'n Warm grogje’ opgericht zal worden.

Juffr. V.D. STRIENT.
‘'n Warm grogje’, een mooie naam, waarachtig!

(terzijde)

: Of men moet het met andere woorden uit kunnen drukken, ‘Een heet hangijzer’: zedelijke verbetering van dames uit den beschaafden stand; kleine aanwensels en hebbelijkheden!...

(trekt gezichten)

Jongen! ik ben toch dom geweest, dat ik bij dat ontslag nemen mijn mond zoo geroerd heb; nou kan ik het niet meer intrekken! Èn lid van ‘Het kopje thee’ èn van ‘'n Warm grogje’,

(wrijft zich vergenoegd de handen)

men kon op die manier wat te hooren krijgen!

Mevr. VOORDERMAN.
Zoo wil dan die dwaze vereeniging tegen ons optreden, tegen ons, die, wat nijd en laster

(kijkt grimmig naar juffrouw Van der Strient)

ook mogen beweren, slechts huiselijk geluk beoogden en huiselijken vrede in den uitgebreidsten zin van het woord!... Er zal twist ontstaan en de man zal zijn vrouw aantasten, om haar lidmaatschap van ons comité!

Mevr. BLINGERINK

(gooit verschrikt haar werk weg).

Wat! zijn vrouw aantasten, mijn man mij ook?

(begint te schreien)

O! o! ik heb het wel gezeid; en ik wou geen lid worden, voor nog zooveel niet, zei ik! Maar mevrouw Voorderman zei, dat het moest, want dat je anders heelemaal niks beteekende, en toen ben ik het geworden. Maar van avond zei ik nog tegen mijn meid: ‘Jansje, laat mijnheer er toch niks van hooren!’ En nou zal hij me slaan, zeggen ze!

(gaat naar mevrouw Meerhoven en omklemt die)

O! o! ik durf niet alleen naar huis! Gaat u maar met me mee en zeg, dat ik het niet helpen kan! Niet hel... le... pe en dat ik het nooit weer zal doen!

Juffr. V.D. STRIENT

(schudt haar hoofd zoo hard ze kan).

Als je zoo'n vrouwtje treft, ben je ook uit!

Mevr. MEERHOVEN

(sussend).

Ja, ja! het zal wel schikken! Waar is uw eau de cologne?

(zoekt de flacon)

. O, hier! ruik maar eens goed!

Mevr. BLINGERINK

(nog altijd snikkende en tevens aan haar zakdoek ruikende).

Dat is nou de vierde keer en dan te denken, dat ik het nou nog voor mezelf noodig heb! En ik had het meegenomen om de dames te presenteeren, maar ze gingen allemaal van d'r zelven en ik ook! En ik kan er toch wezenlijk niks van hel... le... pe!

(wringt haar handen)

.

Mevr. VOORDERMAN

(verschrikt).

Groote goedheid! door dat malle lawaai vergat ik den tijd! Het is over tienen, zoo aanstonds komt mijn man thuis en...

Juffr. V.D. STRIENT

(met nadruk).

... dan is het met uw huiselijk geluk en huiselijken vrede gedaan, mevrouw!

Mevr. VOORDERMAN

(verontwaardigd).

Mijn man weet van niets! Ik heb hem nooit een stroobreed in den weg gelegd en ik wil ook verder met den heelen rommel niets te maken hebben! Ik neem mijn ontslag als presidente en als lid van de vereeniging ‘Het kopje thee’.

Mevr. MEERHOVEN.
Te laat, mevrouw! Mijnheer Voorderman heeft voor van avond ook een convocatie gehad voor ‘'n Warm grogje’ en wordt volledig ingelicht!

(er wordt gescheld)

. Daar schelt hij al ook!

Mevr. VOORDERMAN.
Gerechte hemel! wat zal ik beginnen?

(wendt zich tot mevrouw Meerhoven en steekt de vuist op).

Onruststookster! stokebrand tusschen man en vrouw, het leelijkste wat er is! Het zal je er naar vergaan!

(verlaat overhaast de kamer)

.

Mevr. MEERHOVEN

(lachende tot juffrouw Van der Strient).

Gauw, ga heen! want misschien heeft hij van avond ook gehoord van zekere vreemde elementen!

Juffr. V.D. STRIENT

(vóór ze zich verwijdert).

Hoera! het heele bestuur is weg en andere leden waren er niet!

(wipt haar rok een weinig op en zingt al hossende)

: 'Het kopje thee' is dood!

(af.)

Mevr. BLINGERINK

(heeft intusschen haar werk opgeraapt en grijpt mevrouw Meerhoven, die zich ook wil verwijderen, bij haar japon).

En wou je mij hier nou aan mijn lot overlaten en hij zal me slaan, zeggen ze, en ik kan er toch niks van hel... le... pe! En mijn heele haakwerk zal ook nog in de war zijn, hi... hi... hi!

Mevr. MEERHOVEN

(neemt mevrouw Blingerink bij den arm en zingt in het wegloopen):

Er is geen man, er komt geen man,
't Was doorgestoken kaart!